MANUAL BIBLIC

- un comentariu biblic abreviat -

de

HENRY H. HALLEY

O privire generală asupra Bibliei
Gânduri "cheie" despre Biblie
Remarcabile descoperiri arheologice
Note explicative asupra fiecărei cărţi din Biblie
Note asupra unor pasaje dificile
Date corelate
O scurtă istorie a Bisericii
Informaţii biblice generale
Sugestii pentru frecventarea bisericii

Pagina 814 este cea mai importantă din această carte

Traducere din limba engleză
Doru Motz
1983

Editura "DOOR OF HOPE"

"Vigoarea vieţii noastre spirituale va fi proporţională cu însemnătatea pe care o acordăm Bibliei în viaţa şi în gândirea noastră. Afirm lucrul acesta cu toată convingerea pe baza unei experienţe proprii de cincizeci şi patru de ani.

În primii ani după întoarcerea mea la Dumnezeu am neglijat Cuvântul Său. Dar din clipa în care am început să-l cercetez cu râvnă, binecuvântările au început să se reverse din plin asupra mea.

Am citit Biblia de la un capăt la altul de o sută de ori şi de fiecare dată m-am desfătat. Ori de câte ori aş citi-o, mereu mi se pare o carte nouă.

Mare a fost binecuvântarea atunci când am studiat-o temeinic şi consecutiv, în fiecare zi. Consider pierdută acea zi în care nu am reuşit să petrec o bucată bună de timp lângă Cuvântul lui Dumnezeu." - GEORGE MULLER, de a cărui faimă se leagă orfelinatul din Bristol, omul care a constituit exemplul cel mai strălucit al puterii rugăciunii în zilele noastre.

"M-am rugat pentru credinţă şi am crezut că într-o bună zi credinţa se va pogorâ aşa, dintr o dată, şi mă va lovi ca un trăsnet. Dar credinţa nu mai venea!

Într-o zi am citit capitolul zece din Romani: "Astfel, credinţa vine în urma auzirii; iar auzirea vine prin Cuvântul lui Hristos." - Am închis Biblia şi m-am rugat pentru credinţă. Şi de atunci credinţa mea creşte mereu." -D.L.MOODY

"Biblia este cea mai scumpă comoară a omenirii."

NOTA EDITURII

Ţinem să ne exprimăm pe această cale recunoştinţa faţă de Doru şi Maria Motz, traducătorii acestui manual biblic în limba română, pentru munca lor neobosită şi sârguinţa cu care au lucrat la elaborarea unei cărţi atât de cuprinzătoare cum este "Manualul Biblic". Eforturile lor de ani de zile îşi găsesc acum încununarea deplină. Ne manifestăm alături de ei şi de toţi ceilalţi care au contribuit la redactarea cărţii bucuria de a răspândi acum această lucrare atât de necesară şi utilă tuturor credincioşilor din România, precum şi tuturor românilor răspândiţi pe toate meridianele. Mai presus de toate mulţumim lui Dumnezeu pentru că ne-a ajutat să încredinţăm tiparului un instrument atât de util şi valoros pentru studiul biblic - o carte aşteptată de mult în rândurile credincioşilor din România.

Nu putem încheia fără să amintim îndatorarea noastră faţă de Editura Zondervan, din Grand Rapids, Michigan, pentru bunăvoinţa de a ne fi acordat dreptul de traducere şi publicare a lucrării de faţă în limba română.

Paul Popov, Preşedintele editurii
"Door of Hope"

DESPRE TRADUCĂTOR ŞI EDITOR

Născut în Arad, România, la 29 mai, 1948. După studiile elementare în oraşul natal, urmează cursurile şcolii profesionale U.V.A. Paralel cu această şcoală, frecventează seara şcoala de artă populară din oraş, la secţia pictură.

Realizările însemnate pe planul transpunerii în limba română a atâtor lucrări importante îşi au originea şi îşi datoresc existenţa unui moment însemnat din viaţa traducătorului: convertirea sa din anul 1965. Imediat după aceasta Dumnezeu îi pune pe inimă să înveţe limba engleză. La numai doi ani după primul contact cu limba lui Shakespeare, reuşeşte s-o stăpânească deplin, atât în scris, cât şi în exprimarea orală. Bucuria acestui succes neaşteptat este canalizată în sensul dublării eforturilor, cu scopul de a intra la facultate, secţia engleză-română - lucru destul de greu de realizat, aproape un vis, pentru un "seralist". Împlinind năzuinţele sale curate şi având în vedere felul minunat în care îl va folosi mai târziu în lucrarea Sa, Dumnezeu îl ajută pe Doru Motz să treacă examenul de admitere la facultatea de filologie, secţia engleză-română, în anul 1969, obţinând la probele de limba engleză nota 10, atât la scris, cât şi la oral - deşi nu asistase până atunci la nici o oră de engleză în cadrul sistemului şcolar. Urmează 5 ani de muncă neobosită, dar şi gratificatoare, în aprofundarea cunoştinţelor de limba engleză şi a celor de limba română.

După primul an de studii în Iaşi, în vara anului 1970 este călăuzit providenţial să se transfere la Facultatea de limbi germanice din Bucureşti, beneficiind de erudiţia celor mai buni profesori de limba engleză şi română din ţară, precum şi a multor profesori străini care predau la această facultate. Paralel cu studiile de la facultate, continuă să vestească Cuvântul, în bisericile din Bucureşti şi din restul ţării, dar mai ales, să traducă vorbitorii creştini care vizitează România în această perioadă. Cu multă abnegaţie, îşi aduce contribuţia la cauza propăşirii Evangheliei în lume începând să traducă pentru Uniunea Baptistă Română.După terminarea facultăţii, predă un timp la o şcoală din Hunedoara, după care se transferă la Bucureşti, predând timp de un an la Liceul de muzică George Enescu. Paralel, este numit profesor de limba română şi limba engleză, la Seminarul Teologic Baptist din capitală. Continuă în această perioadă munca asiduă la elaborarea multor traduceri din limba engleză, cea mai însemnată fiind "Originea omului, destinul omului" - de A.S.Wilder Smith, lucrare care îi prilejuieşte întâlnirea providenţială cu Maria, cea care avea să-i fie tovarăşă de viaţă şi minunată colaboratoare în lucrarea Domnului.

În 1977 emigrează împreună cu soţia şi cei doi copii născuţi în România, în Statele Unite ale Americii. Actualmente locuieşte împreună cu Maria şi cei trei copii ai lor: David, Estera şi Iosif, în Portland, statul Oregon, ale cărui plaiuri - deşi atât de îndepărtate de patria mamă - îi amintesc de meleagurile natale.

EDITURA

EDIŢIILE MANUALULUI BIBLIC

Ediţia I 1924	exemplare	-10.000
Ediţia II 1925		-10.000
Ediţia III 1927		-10.000
Ediţia IV 1927		-10.000
Ediţia V 1928		-10.000
Ediţia VI 1929		-10.000
Ediţia VII 1931		-10.000
Ediţia VIII 1932		-10.000
Ediţia IX 1933		-10.000
Ediţia X 1934		-10.000
Ediţia XI 1936		-10.000
Ediţia XII 1938		-10.000
Ediţia XIII 1939		-15.000
Ediţia XIV 1941		-30.000
Ediţia XV 1943		-30.000
Ediţia XVI 1944		-30.000
A doua apariţie 1945		-30.000
Ediţia XVII 1946		-30.000
A doua apariţie 1946		-50.000
Ediţia XVIII 1948		-60.000
A doua apariţie 1950		-40.000
Ediţia XIX 1951		-30.000
A doua apariţie 1952		-40.000
A treia apariţie 1952		-40.000
A patra apariţie 1953		-50.000
A cincea apariţie 1954		-50.000
Ediţia XX 1955		-50.000
A doua apariţie 1955		-50.000
A treia apariţie 1956		-50.000
Ediţia XXI 1957		-50.000
A doua apariţie 1958		-60.000
Ediţia XXII 1959		-60.000
A doua apariţie 1960		-60.000
A treia apariţie 1960		-60.000
A patra apariţie 1961		-60.000
Ediţia XXIII 1962		-60.000
A doua apariţie 1963		-75.000
A treia apariţie 1964		-75.000
A patra apariţie 1964		-50.000
Ediţia BILLY GRAHAM		
Prima apariţie 1969		-250.000
A doua apariţie 1964		-250.000
A treia apariţie 1964		-250.000

Ediţia XXIV (Revizuită)

Ediţia 1965	-75.000
A doua apariţie 1965	-75.000
A treia apariţie 1966	-75.000
A patra apariţie 1966	-50.000
A cincea apariţie 1967	-50.000
A şasea apariţie 1968	-50.000
A şaptea apariţie 1969	-50.000
A opta apariţie 1969	-50.000
A noua apariţie 1970	-60.000
A zecea apariţie 1971	-50.000
A unsprezecea apariţie 1971	-60.000
A douăsprezecea apariţie 1972	-60.000
A treisprezecea apariţie 1972	-75.000

CUVÂNT ÎNAINTE LA EDIŢIA ENGLEZĂ

Aceasta este a douăzeci şi patra ediţie a Manualului Biblic, complet revizuită, culeasă din nou la tipar cu litere mai mari şi dezvoltată în conţinut.

Cartea aceasta a cunoscut o continuă dezvoltare. A început în anul 1924, când nu era decât o mică broşură de 24 pagini. Apoi a crescut la 32 pagini. Apoi la 40. Apoi 120. Apoi 144. Apoi 160. Apoi 200. Apoi 288. Apoi 356. Apoi 476. Apoi 516. Apoi 604. Apoi 764. Apoi 768 şi, în sfârşit, în ediţia de faţă, a ajuns la 850 pagini.

Deşi o numim manual, ea nu are caracterul strict al unui manual, fiind mai degrabă o carte destinată uzului public general, adresându-se majorităţii cititorilor Bibliei care nu posedă aproape nici un comentariu asupra Bibliei, şi nici alte lucrări de referinţă. Cu toate acestea, un număr însemnat de cărturari, cu deosebite cunoştinţe biblice, posesori ai unor vaste biblioteci, au mărturisit că "Manualul" le-a fost de mare folos. O cât mai bună familiarizare cu conţinutul general al cărţii va face ca ea să devină un instrument şi mai util pentru cititori.

În ce priveşte mărimea caracterelor, aş fi dorit ca ele să fie mai mari, dar, evident, aceasta ar fi însemnat ca volumul cărţii să crească; ori, intenţia a fost de a menţine cartea sub forma unui manual de buzunar, cu un conţinut foarte condensat, pentru care se potrivesc mai bine literele mici. În general paragrafele sunt scurte şi bine delimitate, fiecare din ele purtând un titlu separat.

Cartea este alcătuită, în mare parte, după următorul sistem: pagină simplă, pagină dublă, unităţi, ş.a.m.d., oferind cititorilor informaţii comasate şi uşor de reţinut.

În primul rând cartea conţine FAPTE de natură biblică şi istorică. Eu am căutat să evit, pe cât posibil, părerile mele proprii în privinţa subiectelor mai controversate.

Cuprinzând alături de notiţele asupra cărţilor Bibliei şi sumarul descoperirilor arheologice legate de Biblie, precum şi o scurtă istorie a Bisericii, care face legătura perioadei biblice cu vremurile noastre, sper să fi realizat o carte oarecum completă - un fel de compendium cu informaţii practice, care, în ciuda formatului mic al cărţii, să poată totuşi oferi credincioşilor informaţii utile în

pregătirea lor religioasă.

În efortul meu de a mă familiariza eu însumi cu descoperirile arheologiei, am avut fericirea de a întâlni şi a purta corespondenţă cu un număr însemnat de arheologi. Am rămas foarte impresionat de amabilitatea lor şi de felul lor deschis de a privi lucrurile. Sunt oameni care au de-a face cu fapte şi astfel par să fie într-o măsură mai mare decât alţii eliberaţi de tendinţele dogmatice care se manifestă la unii, chiar atunci când aceştia au o pregătire academică. În ce priveşte fotografiile, sunt recunoscător şi îndatorat următoarelor foruri: The University Museum of Pensylvania, The Oriental Institute of Chicago University, The Field Museum of Natural History, The British Museum - Londra, The Ashmolean Museum of Oxford University, The Metropolitan Museum - New York, Muzeului Luvru din Paris, Muzeului Cairo din Egipt, Şcolii Americane de Cercetări Orientale, lui Dr. W. F. Albright, lui Sir Flinders Petrie, lui Dr.John Garstang, lui Dr. Francis Neilson, lui Dr. J. L. Lelso, domnului Fahim Kouchakji, proprietarul Potirului din Antiohia, Reverendului F. J. Moore şi Reverendului Roderic Lee Smith.

Am căutat să includ suficiente hărţi pentru a se putea corela evenimentele respective cu locurile descrise. În cazul acesta, amintesc aici recunoştinţa pe care o port doamnei Hanry Berry.

"Manualul" este un îndemn la o lectură neîntreruptă şi sârguincioasă a Bibliei de către fiecare credincios. Misiunea principală a bisericii şi a pastorului ar trebui să fie aceea de a călăuzi, întări şi încuraja pe credincioşi în spiritul formării şi păstrării acestui obicei.

HENRY H.HALLEY

SURSE DE INFORMARE

Arheologice

American Journal of Archaeology
American Journal of Semitic Languages an Literatures
Annuals of Archaeology and Anthropology, Universitatea din Liverpool
Annuals of the American School of Oriental Research
Annuals of the Palestine Exploration Fund
Antiquaries' Journal
Antiquity
Art and Archaeology
Bulletins of the American Schools of Oriental Research
Bulletins of the University Museum
Museum Journal
Oriental Institute Communications
Oriental Institute Reports on the Near East
Quarterly Statements of the Palestine Explorations Fund

Adams, J.McKee, "Biblical Background"
Albright, W.F., "Archaeology of Palestine and the Bible"
Baikie, James, History of Egypt"
Banks, E.J., "Bible and Spade"
Cambridge Ancient History
Clay, A.T., "Light of the Old Testament from Babel"
Cobern, C.M., "New Archaeological Discoveries"
Cook, S.A. "Religion of Ancient Palestine"
Duncan, J.G. "Digging up Biblical History," "Accuracy of O T"
Ellis, W.T., "Bible Lands Today"
Field, Henry, "Explorations of Armageddon"
Free, J.P., "Archaeology and Bible History"
Gadd, C.J., "History and Monuments of Ur"
Garstang, John, "Story of Jericho"
Grant, Elihu, "Haverford Symposium on Archaeology and Bible"

Guy, P.L.O., "New Light from Armageddon"
Hall, H.R., "Ancient History of the Near East"
Hammarton, J.A., "Wonders of the Past"
Hilprecht, H.V., "Exploration of Bible Lands"
Irwin, C.H., "The Bible, the Scholar and the Spade"
Jarstrow, Morris, "Civilization of Babylonia and Assyria"
King, L.W., "History of Sumer and Akkad"
Kyler, M.G., "Explorations at Sodom," - Articole apărute în ISBE
Langdon Stephen, "Semitic Mythology"
Macalester, R.A., "Bible Sidelights from Gezer"
Marston, Charles, "New Bible Evidence"
Maspero, G.C., "Dawn of Civilization"
Newberry and Gastrang, "Short History of Egypt"
Olmstead, A.T., "History of Assyria," "History of Egypt"
Olmstead, A.T., "History of Palestine and Syria"
Peake, Harold, "The Flood"
Petrie, Flinders, "History of Egypt," "Palestine and Israel"
Price, Ira M., "The Monuments and the Old Testament"
Robinson George L., "Bearing of Archaeology on Old Testament"
Sayce, A.H., "Ancient Empires of the East"
Sayce, A.H., "Fresh Light from the Ancient Monuments"
Smith, G & A.H. Sayce, "Chaldean Account of Genesis"
Wiseman, P.J. "New Discoveries about Genesis"
Wooley, C.L., "Ur of the Chaldees," "Ur Excavations"
Zondervan Pictorial Bible Dictionary

Biblice

Buckland's Bible Dictionary
Cambridge Bible for Schools and Colleges
Clarke's Commentary
Davis, Bible Dictionary
Dummelow's Commentary
Eiselen's Abingdon Commentary
Elliott's Commentary
Expositor's Bible
Gore's Commentary
Gray's Commentary
Hasting's Bible Dictionary
International Critical Commentary
International Standard Bible Encyclopaedia
Jacobus' Bible Dictionary
Jamieson, Fausset and Brown's Commentary
McClintock and Strong's Encyclopaedia
Moulton's Modern Reader's Bible

Peaje's Commentary
Peloubet's Bible Dictionary
Piercy's Bible Dictionary
Pulpit Commentary
Schaff's Bible Dictionary
Schaff-Herzog's Commentary

Diferite alte comentarii asupra unor cărţi din Biblie
Şi, mai presus de toate, BIBLIA ÎNSĂŞI

Istoria Bisericii

Cambridge Medieval History
Coxe's Ante-Nicene Fathers
Creighton's History of the Papacy
Crook's Story of the Christian Church
Duchesne's Christian Church
Fisher's History of the Christian Church
Fisher's Outline of General History
Fisher's The Reformation
Freeman's General Sketch
Hurlbut's Church History
Hurst's History of the Christian Church
Jenning's Manual of Church History
Kidd's History of the Church
Kurtz' Church History
Lindsay's History of the Reformation
McGlothlin's Church History
Moncrief's Short History of the Christian Church
Mosheim's Church History
Nagler's The Church in History
Neander's Church History
Newman's Manual of Church History
Nichol's Growth of the Christian Church
Ploetz' Epitome of Universal History
Robertson's History of the Christian Church

CUPRINS

ILUSTRAŢII FOTOGRAFICE

HĂRŢI

NOTE ARHEOLOGICE ***Aranjate alfabetic***

CITATE RENUMITE DESPRE BIBLIE

Abraham Lincoln: ''Eu cred că Biblia este cel mai mare dar dat vreodată omului. Tot ce e bun de la Mântuitorul lumii ne este dat prin intermediul acestei Cărţi.''

W.E.Gladstone: ''Am cunoscut nouăzeci şi cinci dintre oamenii mari ai timpurilor mele şi din aceştia optzeci şi şapte au fost oameni formaţi de Biblie. Biblia poartă amprenta unei origini speciale şi între ea şi toţi care încearcă să o concureze se află o distanţă incomensurabilă.''

George Washington: ''Este imposibil să guvernezi lumea cum se cuvine fără Dumnezeu şi fără Biblie.''

Napoleon: ''Biblia nu este doar o simplă carte, ci o creaţie vie, care are puterea de a-i cuceri pe toţi cei care i se împotrivesc.''

Regina Victoria: ''Cartea aceasta stă la baza supremaţiei Angliei.''

Daniel Webster: ''Dacă e să laud ceva din gândurile mele sau din stilul meu, atunci meritul lor se datoreşte părinţilor mei pentru faptul că au imprimat în mine de timpuriu dragostea pentru Scripturi. Dacă vom continua să ne călăuzim după principiile Bibliei, ţara noastră va merge în continuare din bine în mai bine.Dar, dacă noi sau urmaşii noştri vom ajunge să-i neglijăm învăţăturile şi autoritatea, nimeni nu va fi în stare să anticipeze catastrofa neaşteptată care s-ar putea să se abată asupra noastră, îngropându-ne toată gloria într-o adâncă obscuritate.''

Thomas Carlyle: ''Biblia este rostirea cea mai adevărată din câte au izvorât vreodată pe calea slovelor din sufletul omului; prin ea, ca printr-o fereastră divin deschisă, toţi oamenii pot privi spre liniştea şi seninătatea eternităţii, întrezărind astfel ceva din căminul lor îndepărtat, demult uitat.''

John Ruskin: ''Oricare ar fi meritul vreuneia din scrierile mele, el se datorează pur şi simplu faptului că, în copilăria mea, mama şi-a făcut obiceiul de a-mi citi zilnic un fragment din Biblie, punându-mă să învăţ o parte pe dinafară.''

Charles A. Dana: ''Bătrâna şi Venerabila Carte rămâne în continuare în picioare, iar pământul acesta de veacuri, cu cât îi vor fi mai răsfoite şi cântărite paginile ei, cu atât mai mult el va susţine şi va ilustra paginile Cuvântului Sacru.''

W. H. Seward: ''Toată speranţa unui progres uman atârnă de influenţa mereu crescândă a Bibliei.''

Patrick Henry: ''Biblia valorează cât toate celelalte cărţi care s-au scris vreodată.''

U. S. Grant: ''Biblia este ancora libertăţilor noastre.''

Horace Greely: ''Este imposibil să înrobeşti mental ori social un

popor care citeşte Biblia. Pincipiile Bibliei constituie temelia libertăţii umane."

Andrew Jackson: "Cartea aceasta, domnule, e stânca pe care se sprijină republica noastră."

Robert E. Lee: "Prin toate neliniştile şi suferinţele mele, Biblia o dată măcar nu a încetat să-mi dea lumină şi tărie."

Lord Tennyson: "Lectura Bibliei este o educaţie în sine."

John Quincy Adams "Atât de mare e veneraţia mea pentru Biblie, încât cu cât mai repede vor începe copiii mei să o citească, cu atât mai încrezătoare va fi speranţa mea că ei se vor deveni cetăţeni utili ai ţării lor şi membrii respectabili ai societăţii. De mai mulţi ani încoace practic obiceiul de a citi în fiecare an Biblia de la un capăt la altul."

Immanuel Kant: "Existenţa Bibliei, ca o carte pentru popor, este cel mai mare bine pe care l-a trăit rasa umană. Fiecare încercare de a o minimaliza este o crimă împotriva omenirii."

Charles Dickens: "Noul Testament este cea mai bună carte care s-a cunoscut ori se va cunoaşte vreodată pe lume."

Sir William Herschel: "Toate descoperirile umane par să fi fost făcute doar pentru a confirma tot mai mult şi mai puternic adevărurile cuprinse în Sfintele Scripturi."

Sir Isaac Newton: "Există mai multe semne sigure de autenticitate în Biblie decât în orice istorie profană."

Goethe: "Oricât ar continua cultura să progreseze, oricât de departe ar ajunge progresul ştiinţelor naturii şi oricât s-ar extinde capacitatea minţii umane - acestea nu vor putea depăşi niciodată elevaţia şi cultura morală a creştinismului, aşa cum străluceşte el pe paginile evangheliilor."

Henry Van Dyke: "Născută în răsărit şi îmbrăcată în veşmântul şi imagistica orientală, Biblia străbate cărările lumii cu paşi cunoscători şi intră în ţară după ţară, aflându-şi adepţii pretutindeni. A învăţat să vorbească în sute de limbi inimii omeneşti.Copiii îi ascultă povestirile cu uimire şi încântare, iar înţelepţii le iau ca pilde de viaţă. Cei răi şi cei mândri tremură în faţa avertismentelor ei, dar pentru cei cu duhul zdrobit şi căit ea are glas de mamă. S-a întreţesut în visele noastre cele mai scumpe, aşa încât dragostea, simpatia, devotamentul, memoria şi nădejdea îmbracă veşmântul alesei sale vorbiri. Nimeni nu e sărac sau nenorocit când şi-a însuşit această comoară. Când cerul se întunecă şi pelerinul tremurând se apropie de Valea Umbrei Morţii, nu îi este frică să intre - el ia toiagul şi nuiaua Scripturii în mână, apoi spune tovarăşilor de drum şi prietenilor săi: "Rămas bun, iarăşi ne vom vedea, şi, mângâiat de acest sprijin, el porneşte prin singuratica trecătoare ca unul care merge prin întuneric, dar spre lumină!" (Din COMPANIONABLE BOOKS, de Henry Van Dyke, prin bunăvoinţa editurii Charles Scribner and Sons.)

CRISTOS
este
CENTRUL şi INIMA BIBLIEI

Vechiul Testament este istoria unei Naţiuni.
Noul Testament este istoria unui OM.
Naţiunea a fost întemeiată şi crescută de Dumnezeu ca să-L aducă pe OM în lume.

Dumnezeu Însuşi a devenit Om, pentru a da omenirii o idee concretă, precisă şi sensibilă despre Persoana la care ne gândim atunci când ni-L reprezentăm pe Dumnezeu. Dumnezeu este asemenea lui Isus. Isus a fost Dumnezeu întrupat în chip uman.

Apariţia Sa pe pământ este Evenimentul Central al întregii istorii. Vechiul Testament pregăteşte, în acest sens, scena. Noul Testament descrie acest eveniment.

Ca Om, El a trăit cea mai frumoasă viaţă care a fost trăită vreodată. A fost cel mai bun, cel mai blând, cel mai gentil, cel mai răbdător şi cel mai înţelegător Om care a trăit vreodată. El i-a iubit pe oameni. N-a putut răbda să-i vadă necăjiţi. I-a făcut o deosebită plăcere să ierte. I-a plăcut să ajute. El a făcut minuni, hrănindu-i pe cei săraci. Eliberându-i pe cei suferinzi de bolile lor, a uitat să se hrănească pe Sine. Mulţimi de oameni trudiţi şi îndureraţi, sub povara bolilor de tot felul, au venit la El şi au găsit vindecare şi alinare. Despre El, ca despre nimeni altul, se spune că dacă toate faptele de milostenie pe care le-a făcut s-ar aşterne în scris, nu ar încăpea cărţile respective în toată lumea. Iată dar ce fel de Om a fost Isus. Tocmai această Persoană este Dumnezeu.

Apoi El a murit pe cruce, ca să ia păcatul lumii, să devină Răscumpărătorul şi Salvatorul oamenilor.

Apoi El a înviat din morţi şi acum este VIU în vecii vecilor,nefiind doar un personaj istoric, ci o Persoană Vie - realitatea cea mai importantă a istoriei şi forţa cea mai vitală din lumea de azi.

Întreaga Biblie e clădită în jurul acestei istorii minunate a lui Cristos. Celor ce Îl primesc El le promite şi le dă viaţă veşnică. Biblia a fost

scrisă numai şi numai ca oamenii să poată crede şi înţelege, să poată cunoaşte şi să-L poată iubi şi urma pe Cristos.

Cristos, centrul şi inima Bibliei, centrul şi inima istoriei, este în acelaşi timp centrul şi inima vieţii noastre. Destinul nostru veşnic se află în mâna Lui. A-L primi sau a-L respinge reprezintă faptul esenţial care decide pentru fiecare din noi fie slava veşnică, fie pierzarea veşnică, raiul sau iadul - ori una, ori alta!

Cea mai importantă hotărâre pe care este chemat cineva să o ia este aceea de a stabili în inima sa, odată pentru totdeauna, ce fel de atitudine va lua faţă de Cristos. De asta depinde totul.

Este un lucru glorios să fii creştin, da, a fi credincios e cel mai înălţător privilegiu dat omenirii. A-L primi pe Cristos ca Mântuitor, ca Domn şi Stăpân, şi a te sili să-L urmezi cu sinceritate şi devotament pe Calea Vieţii trasată de El este negreşit cel mai rezonabil şi mai satisfăcător mod de viaţă. Asta presupune pace-pacea minţii, mulţumire în inimă, iertare, fericire, viaţă, viaţă aici şi acum, viaţă din belşug, VIAŢĂ CARE NU SE VA SFÂRŞI NICIODATĂ.

Cum poate fi cineva atât de orb, atât de nechibzuit, încât să treacă prin viaţă şi să ajungă în pragul morţii fără să fi dobândit nădejdea creştină? În afară de Cristos, ce este oare, ce poate exista, fie pentru lumea de acum, fie pentru cea viitoare, care să dea sens vieţii şi s-o facă vrednică de trăit? Cu toţii va trebui să murim într-o bună zi. Atunci ce rost are să amânăm mereu, să încercăm să alungăm din gândurile noastre această problemă, râzând de ea de parcă nici n-ar exista? S-ar părea că e normal ca orice fiinţă umană să dorească să-L primească pe Cristos cu braţele deschise şi să considere cel mai măreţ privilegiu al vieţii lui să poarte numele de creştin.

În ultimă analiză, lucrul cel mai de preţ din viaţă este să putem spune şi să ştim că la baza motivelor noastre celor mai ascunse stă dorinţa noastră de a trăi pentru Cristos şi că, prin eforturile noastre, deşi atât de slabe de cele mai multe ori, noi ne îndeplinim cu trudă, dar cu credincioşie, sarcinile noastre zilnice, în nădejdea că la darea de seamă finală vom avea ce depune la picioarele Sale ca jertfă, în semn de recunoştinţă şi adorare pentru El.

BIBLIA
este
CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU

Exceptând orice teorie de inspiraţie, orice teorie privitoare la modul în care s-a alcătuit Biblia în forma actuală ori cu privire la gradul de modificare pe care l-a suferit Biblia în transmiterea ei de la un redactor la altul şi de la un copist la altul; exceptând întrebarea care se ridică privitor la gradul în care trebuie s-o interpretăm în mod figurat, ori cu privire la partea sa istorică şi partea sa poetică; dacă presupunem că Biblia este pur şi simplu ceea ce pare a fi şi îi studiem cărţile pentru a-i afla conţinutul, vom constata că există o unitate de gândire, ce indică faptul că O SINGURĂ MINTE a inspirat scrierea şi compilarea întregii serii de cărţi ce o compun; şi vom mai constata că ea poartă amprenta şi semnătura Adevăratului ei Autor; că este într-un sens unic şi distinctiv CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU.

Există o concepţie actuală, destul de răspândită în cercurile intelectuale, potrivit căreia Biblia este un fel de poveste de veacuri a eforturilor omului de a-L afla pe Dumnezeu,o consemnare a experienţelor omului de a ajunge până la Dumnezeu, de a năzui către El şi, treptat, de a-şi îmbunătăţi ideea sa despre Dumnezeu, clădind pe experienţele generaţiilor anterioare. Cu privire la acele pasaje atât de numeroase în Biblie, unde se spune că Dumnezeu Însuşi a vorbit, această părere consideră că o asemenea afirmaţie nu poate fi adevărată, ci că, mai degrabă, oamenii şi- au înveşmântat propriile lor idei intr-un limbaj pe care l-au atribuit lui Dumnezeu; în realitate deci, nu ar fi vorba decât de ceea ce şi-au imaginat ei despre Dumnezeu. În acest mod Biblia este pusă pe aceeaşi treaptă cu celelalte cărţi şi apare a fi, nu o carte de inspiraţie divină, ci una umană, doar cu pretenţia de a fi considerată divină.

Noi respingem cu desăvârşire această concepţie şi o detestăm. Noi credem că Biblia este nu relatarea efortului omului de a-L afla pe Dumnezeu, ci, mai degrabă, consemnarea efortului lui Dumnezeu de a Se descoperi pe Sine omului; relatarea pe care o face Dumnezeu Însuşi despre legăturile Sale cu oamenii, pe măsură ce El se descoperă rasei umane - voia relevată a Creatorului omului, dată omului de Creator Însuşi, pentru învăţătură şi călăuzire pe calea vieţii.

Cărţile Bibliei au fost compuse de autori umani; ba mai mult, unii

din autori nici nu se cunosc măcar, după cum nu se cunoaşte exact nici modul în care au fost îndrumaţi de Dumnezeu să scrie. Dar se afirmă răspicat că Dumnezeu a călăuzit scrisul lor. În acest caz trebuie considerat că aceste cărţi sunt exact ceea ce a vrut Dumnezeu ca ele să fie.

Există o deosebire între Biblie şi toate celelalte cărţi. Autorii de cărţi pot uneori să se roage pentru a primi ajutorul şi călăuzirea lui Dumnezeu - şi Dumnezeu negreşit ajută şi călăuzeşte. Ba mai mult, există în lumea asta multe cărţi la scrierea cărora autorii au fost neîndoios ajutaţi de către Dumnezeu. Dar chiar şi aşa, până şi cei mai sfinţi dintre autori nu ar îndrăzni să pretindă că Dumnezeu a scris cărţile lor. În cazul Bibliei însă se susţine lucrul acesta. Dumnezeu a supravegheat, a îndrumat şi a dictat scrierea cărţilor Bibliei, ale căror autori umani au fost atât de mult sub controlul Său, încât se poate spune că Dumnezeu Însuşi este Cel care a scris. Biblia este CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU în sensul în care nici o altă carte nu mai este Cuvântul lui Dumnezeu.

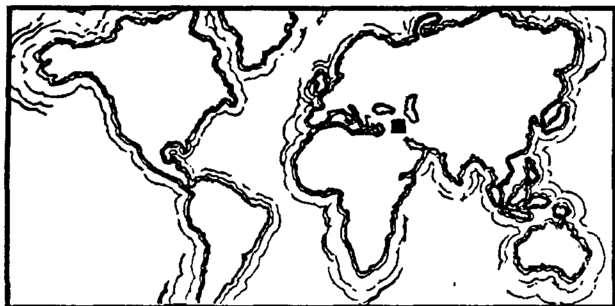
S-ar putea ca unele din afirmaţiile Bibliei să fie "modele antice de gândire" reprezentând idei pe care noi cei de azi le-am exprima altfel, căci într-adevăr ele au fost exprimate în limbajul unor vremuri străvechi. Dar chiar aşa stând lucrurile, Biblia conţine exact acele lucruri pe care Dumnezeu doreşte să le cunoască omenirea. Şi cât va exista timpul, această carte scumpă va rămâne unicul răspuns la căutarea omenirii după Dumnezeu.

Biblia, compusă de mai mulţi autori, de-a lungul unei perioade de mai multe secole, şi totuşi O SINGURĂ CARTE, este prin ea însăşi miracolul uimitor al veacurilor, purtând în sine dovada cu neputinţă de tăgăduit a originii ei supraomeneşti.

FIECARE OM ar trebui să iubească Biblia. Toţi ar trebui să o citească în mod regulat. Cu toţii ar trebui să ne silim să trăim după învăţăturile ei. Biblia ar trebui să ocupe locul central în viaţa şi lucrarea fiecărei biserici şi a fiecărui amvon. SINGURA MISIUNE A AMVONULUI ESTE EXPUNEREA SIMPLĂ A ÎNVĂŢĂTURILOR CUVÂNTULUI LUI DUMNEZEU.

O SCHIȚĂ A ISTORIEI BIBLIEI

Dumnezeu l-a creat pe om și l-a așezat în Grădina Eden, în sud-vestul Asiei, în centrul geografic al celei mai mari porțiuni de teren de pe suprafața pământului, marcată pe harta nr.1 prin pătratul negru.

Harta 1. Centrul suprafeței pământului.

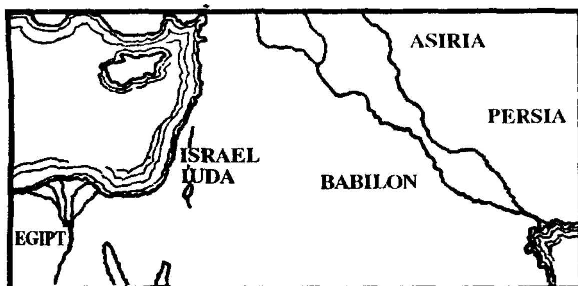
Omul a păcătuit și a căzut de la starea pe care l-a rânduit Dumnezeu s-o aibă. Atunci Dumnezeu a inaugurat un plan pentru răscumpărarea finală a omului și recrearea lui, chemându-l pe Avraam să întemeieze o națiune prin care să se realizeze aceste lucruri. Dumnezeu l-a scos pe Avraam din Babilonia și l-a condus în țara Canaanului. Urmașii lui Avraam au migrat în Egipt, unde au crescut și s-au înmulțit, devenind o națiune.

Harta 2. Centrul emisferei estice.

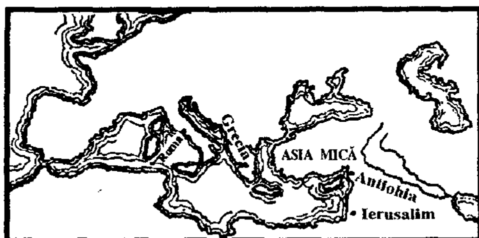
După 400 de ani, membrii noii națiuni au fost scoși din Egipt, sub conducerea lui Moise, fiind duși înapoi în Țara Promisă. Iar acolo, în decursul a patru sau cinci sute de ani, sub domniile lui David și Solomon, Națiunea a devenit un regat mare și puternic.

Apoi, la sfârşitul domniei lui Solomon, regatul a fost divizat. Partea de nord, adică cele zece seminţii numite Israel, a durat încă vreo 200 de ani, după care locuitorii au fost duşi în robie de asirieni, în anul 721 î.Cr. Partea de sud, numită Iuda, a mai durat doar vreo sută de ani după aceea, prin anul 600 î.Cr., şi locuitorii ei au fost duşi în robie de Babilon. O rămăşiţă a naţiunii captive s-a întors în anul 536 î.Cr. în ţara lor restabilindu-şi viaţa naţională.

Harta 3. Babilon-Egipt

Curând după aceea s-a încheiat Vechiul Testament. Patru sute de ani mai târziu, a venit ISUS, Mesia, despre care au vorbit proorocii Vechiului Testament, Cel prin care avea să fie omul răscumpărat şi recreat. El şi-a împlinit lucrarea, murind pentru păcatul omenirii, înviind din morţi, şi poruncindu-le apoi ucenici lor Săi să ducă istoria vieţii Sale, cu puterea Sa răscumpărătoare, la toate naţiunile.

Harta 4. Imperiul roman

Ei au pornit în toate direcţiile cu Vestea Bună: în mare se poate spune că au plecat spre vest, ajungând prin Asia Mică şi Grecia, la Roma, de-a lungul a ceea ce constituia pe atunci centrul Imperiului Roman, şi deci al lumii civilizate de atunci. Odată lansată lucrarea de răscumpărare a omenirii, Noul Testament se încheie.

CĂRŢILE BIBLIEI
pot fi împărţite în şapte grupe:

VECHIUL TESTAMENT	NOUL TESTAMENT
17 Istorice	4 Evanghelii
5 Poetice	Fapte
17 Profetice	21 Epistole
	Apocalipsa

Istorice:	Creşterea şi căderea naţiunii ebraice
Poetice:	Literatura epocii de aur a naţiunii
Profetice:	Literatura zilelor întunecate ale naţiunii
Evangheliile:	OMUL pe care L-a dat naţiunea
Faptele Apostolilor:	Începe domnia Sa printre toate naţiunile
Epistole:	Învăţăturile şi principiile Sale
Apocalipsa:	Prevestirea domniei Sale universale

Vechiul Testament ebraic cuprinde exact aceleaşi cărţi ca Vechiul Testa ment în limba română, singura deosebire constând în aranjamentul cărţilor:

"Legea": (5 cărţi)	Geneza, Exodul, Levitic, Numeri, Deuteronom
"Profeţii": (8 cărţi)	4 timpurii: Iosua, Judecători, Samuel, Regi 4 târzii: Isaia, Ieremia, Ezechiel, Cei doisprezece
"Scrierile": (11 cărţi)	3 poetice: Psalmi, Proverbe, Iov 5 suluri: Cântarea Cântărilor, Rut, Plângerile, Eclesiastul, Estera 3 cărţi: Daniel, Ezra-Neemia, Cronici

Combinând perechile de cărţi ale lui Samuel, Împăraţi şi Cronici în câte o carte fiecare, iar Ezra şi Neemia tot într-o singură carte, apoi Cei doisprezece profeţi mici într-o singură carte, aceste 24 de cărţi nu sunt altceva decât cele 39 de cărţi ale Vechiului Testament, aşa cum le cunoaştem noi. Josephus reduce în continuare numărul cărţilor la 22 pentru a le face să corespundă cu alfabetul ebraic, combinând cărţile Rut cu Judecători şi Plângerile lui Ieremia cu cartea lui Ieremia.

Cele cinci suluri se citeau la diferite praznice astfel:
Cântarea Cântărilor la Paşte, cu referire alegorică la Exod;
Rut la Rusalii, celebrând secerişul;
Estera la Purim, comemorând izbăvirea de Haman;
Eclesiastul la Sărbătoarea Corturilor, cel mai vesel dintre praznice;
Plângerile, în ziua a noua a lunii Ab ce amintea evenimentul trist al distrugerii Ierusalimului. Traducătorii Septuagintei au reclasificat cărţile Vechiului Testament după subiectul lor. (Ediţiilor româneşti au urmat ordinea Septuagintei, aşezând cărţile în ordinea cunoscută de noi astăzi. N.tr.)

Cele 39 de cărţi ale VECHIULUI TESTAMENT

17 ISTORICE	5 POETICE	17 PROFETICE
Geneza	Iov	Isaia
Exod	Psalmi	Ieremia
Levitic	Proverbe	Plângerile
Numeri	Eclesiastul	Ezechiel
Deuteronom	Cântarea Cântărilor	Daniel
Iosua		Osea
Judecători		Ioel
Rut		Amos
I Samuel		Obadia
II Samuel		Iona
I Împăraţi		Mica
II Împăraţi		Naum
I Cronici		Habacuc
II Cronici		Ţefania
Ezra		Hagai
Neemia		Zaharia
Estera		Maleahi

Cele 27 de cărţi ale NOULUI TESTAMENT

4 EVANGHELII	FAPTE	21 EPISTOLE	APOCALIPSA
Matei	Fapte	Romani	Apocalipsa
Marcu		I Corinteni	
Luca		II Corinteni	
Ioan		Galateni	
		Efeseni	
		Filipeni	
		Coloseni	
		I Tesaloniceni	
		II Tesaloniceni	
		I Timotei	
		II Timotei	
		Tit	
		Filimon	
		Evrei	
		Iacov	
		I Petru	
		II Petru	
		I Ioan	
		II Ioan	
		III Ioan	
		Iuda	

SUBIECTUL SAU FIRUL CONDUCĂTOR AL FIECĂREI CĂRŢI

Unele cărţi ale Bibliei au un singur gând principal; altele tratează mai multe subiecte

Geneza	Întemeierea naţiunii ebraice
Exod	Legământul cu naţiunea
Levitic	Legile naţiunii ebraice
Numeri	Călătoria spre ţara promisă
Deuteronom	Legile naţiunii ebraice
Iosua	Cucerirea Canaanului
Judecători	Primii 300 de ani în ţară
Rut	
I Samuel	
II Samuel	
I Împăraţi	
II Împăraţi	
I Cronici	
II Cronici	
Ezra	
Neemia	
Estera	
Iov	
Psalmi	
Proverbe	
Eclesiastul	
Cântarea Cântărilor	
Isaia	
Ieremia	
Plângerile	
Ezechiel	
Daniel	
Osea	
Ioel	
Amos	
Obadia	
Iona	
Mica	

Naum	Distrugerea cetăţii Ninive
Habacuc	Cel drept va trăi prin credinţă
Ţefania	Venirea unui limbaj curat
Hagai	Rezidirea Templului
Zaharia	Rezidirea Templului
Maleahi	Mesajul final către un popor neascultător
Matei	Isus Mesia
Marcu	Isus Cel Minunat
Luca	Isus Fiul Omului
Ioan	Isus Fiul lui Dumnezeu
Fapte	Formarea Bisericii
Romani	Natura lucrării lui Cristos
I Corinteni	Diferite dezordini în Biserică
II Corinteni	Pavel îşi apără apostolia
Galateni	Prin Har şi nu prin Lege!
Efeseni	Unitatea Bisericii
Filipeni	O epistolă misionară
Coloseni	Dumnezeirea lui Isus
I Tesaloniceni	A Doua Venire a Domnului
II Tesaloniceni	A Doua Venire a Domnului
I Timotei	Îngrijirea Bisericii din Efes
II Timotei	Cuvântul de rămas bun al lui Pavel
Tit	Bisericile din Creta
Filimon	Convertirea unui sclav fugar
Evrei	Cristos, Mijlocitorul unui nou legământ
Iacov	Fapte bune
I Petru	Unei biserici prigonite
II Petru	Prevestirea apostaziei
I Ioan	Dragostea
II Ioan	Atenţie la pericolul învăţătorilor falşi
III Ioan	Respingerea ajutoarelor lui Ioan
Iuda	Iminenţa apostaziei
Apocalipsa	Triumful final al lui Cristos

Mărimea relativă a cărţilor Bibliei

Biblia are 1.189 capitole: 929 în Vechiul Testament şi 260 în Noul Testament. Cel mai lung capitol este Psalmul 119. Cel mai scurt este Psalmul 117, care este în acelaşi timp şi capitolul de la mijlocul Bibliei. Cel mai lung verset este Estera 8:9, cel mai scurt este Ioan 11:35. Întrucât capitolele diferă în lungime, mărimea relativă a cărţilor este indicată de numărul de pagini, şi nu de numărul de capitole.

Tabelul de mai jos a fost alcătuit dintr-o Biblie cu 1.281 pagini.

	Capitole	*Pagini*		*Capitole*	*Pagini*
Geneza	50	58	Naum	3	2
Exod	40	49	Habacuc	3	3
Levitic	27	36	Ţefania	3	3
Numeri	36	51	Hagai	2	2
Deuteronom	34	48	Zaharia	14	10
Iosua	24	29	Maleahi	4	3
Judecători	21	30	Matei	28	37
Rut	4	4	Marcu	16	23
ISamuel	31	38	Luca	24	40
IISamuel	24	32	Ioan	21	29
IRegi	22	36	Fapte	28	38
IIRegi	25	35	Romani	16	15
ICronici	29	33	ICorinteni	16	14
IICronici	36	40	IICorinteni	13	10
Ezra	10	12	Galateni	6	5
Neemia	13	17	Efeseni	6	5
Estera	10	9	Filipeni	4	4
Iov	42	40	Coloseni	4	4
Psalmii	150	98	ITesaloniceni	5	3
Proverbele	31	34	IITesaloniceni	3	2
Eclesiastul	12	9	ITimotei	6	4
CântareaCânt	8	6	IITimotei	4	3
Isaia	66	57	Tit	3	2
Ieremia	52	65	Filimon	1	1
Plângerile	5	7	Evrei	13	12
Ezechiel	48	59	Iacov	5	4
Daniel	12	18	IPetru	5	4
Osea	14	8	IIPetru	3	3
Ioel	3	3	IIoan	5	4
Amos	9	6	IIIoan	1	1
Obadia	1	1	IIIIoan	1	1
Iona	4	2	Iuda	1	1
Mica	7	5	Apocalipsa	22	19

Vechiul Testament are	993 pagini	Cărţile profetice	254 pagini
Noul Testament	288 pagini	Pentateuhul	237 pagini
Cărţile istorice	552 pagini	Evangheliile	129 pagini
Cărţile poetice	187 pagini	Epistolele	102 pagini

TREI GÂNDURI FUNDAMENTALE DIN VECHIUL TESTAMENT

1. Promisiunea pe care i-a făcut-o Dumnezeu lui Avraam:

"În sămânța ta vor fi binecuvântate toate națiunile."

Dumnezeu a întemeiat națiunea ebraică cu un scop precis: acela de a face din ea națiunea mesianică a lumii, adică poporul prin care aveau să fie transmise binecuvântările lui Dumnezeu celorlalte națiuni.

2. Legământul lui Dumnezeu cu națiunea ebraică:

În virtutea acestuia, dacă evreii aveau să-L asculte și să-I slujească cu credincioșie lui Dumnezeu, le era asigurată prosperitatea ca națiune; dacă ei Îl vor uita și vor sluji idolilor, ei vor fi nimiciți ca națiune.

Toate națiunile se închinau la idoli, a căror prezență era copleșitoare. Astfel existau zei ai cerului, zei ai pământului, zei ai mării, zeii uscatului, zeii cetăților, zeii munților, zeii văilor, zei de parte bărbătească, zei de parte femeiască, familii de zei ș.a.m.d.

Vechiul Testament ne înfățișează strădaniile de veacuri ale lui Dumnezeu pentru a stabili într-o lume a națiunilor care se închinau la idoli, IDEEA existenței UNUI SINGUR DUMNEZEU, lucrul acesta fiind realizat prin întemeierea unei NAȚIUNI în jurul IDEII.

3. Promisiunea pe care i-a făcut-o Dumnezeu lui David:

"Familia lui va domni în veci peste poporul lui Dumnezeu."

Când acest popor al lui Dumnezeu a devenit o națiune mare, Dumnezeu a ales o familie din cadrul națiunii - familia lui David - și a început să dea promisiunile Sale acestei familii, potrivit cărora din sânul acestei familii va ieși un mare Rege, care va trăi în veac și va pune temeliile unei Împărății veșnice.

Trei faze succesive în gândirea Vechiului Testament

1. Națiunea ebraică a fost întemeiată pentru ca prin ea să fie binecuvântată lumea întreagă. Ea este națiunea mesianică.

2. Națiunea ebraică avea să binecuvânteze lumea prin intermediul familiei lui David. Ea este familia mesianică.

3. Familia avea să binecuvânteze lumea prin intermediul unui mare Rege, care avea să se nască în sânul ei. El este Mesia.

Astfel: Întemeind națiunea ebraică, scopul FINAL al lui Dumnezeu a fost să-L aducă pe Cristos în lume; obiectivul IMEDIAT al lui Dumnezeu a fost de a stabili, într-o lume idolatră, ca un cadru pregătitor pentru venirea lui Cristos, ideea că există UN SINGUR DUMNEZEU ADEVĂRAT!

CRONOLOGIA VECHIULUI TESTAMENT

Cronologia ”standard“

Datele aflate pe marginile unor Biblii nu fac parte din textul biblic. Ele sunt rezultatul calculelor Arhiepiscopului Usher din anul 1650. Aceste date îl plasează pe Adam la anul 4004 înainte de Cristos (î.Cr.), iar Potopul în anul 2348 î.Cr. Naşterea lui Avraam este plasată în anul 1996 î.Cr. Exodul la 1491 î.Cr., iar Templul lui Solomon la 1012 î.Cr.

Perioada de la Adam la Avraam

În Geneza 5, cifrele par să dea un total de 1656 de ani de la Adam la Potop. În Geneza 11, cifrele indică scurgerea a 427 de ani de la Potop la chemarea lui Avraam. În total, 2083 ani de la Adam la Avraam. (Vezi paginile 70 şi 84.)

Septuaginta dă la Geneza capitolul 5, cifre care, adunate totalizează 2262 ani de la Adam la Potop, iar în Geneza 11, cifrele dau un total de 1307 ani de la Potop la Avraam: suma totală de ani de la Adam la Avraam fiind 3.569 ani.

Pentateuhul samaritean dă la Geneza 5 un total de 1307 ani de la Adam la Potop, iar în Geneza 11, sunt daţi 1077 ani de la Potop la Avraam: în total de la Adam la Avraam 2384 ani.

Data lui Avraam

Deşi e plasată diferit, între 2300 î.Cr. şi 1700 î.Cr., în general se recunoaşte totuşi anul 2000 î.Cr. Astfel, Avraam a trăit pe la 4000 î.Cr. sau, potrivit Septuagintei, în jurul anului 5500 î.Cr. sau, potrivit Pentateuhului Samaritean, la aproximativ 4300 î.Cr.

Data Potopului e fixată la aproximativ 2400 î.Cr., sau, potrivit Septuagintei, la cca. 3300 î.Cr. sau, potrivit Pentateuhului Samaritean, cca. 3000 î.Cr.

Alte interpretări

În vreme ce cronologia ”standard“ pare să fie, în general, de acord cu textul Bibliei în limba română, există totuşi interpretări ale acestor texte care admit date mai vechi, care să fie în acord cu cerinţele impuse de cine ştie ce noi descoperiri care se fac între timp. (Vezi pagina 70.)

Cronologia biblică şi ştiinţa modernă

Există în prezent o teorie susţinută cu tărie, potrivit căreia omul ar fi existat pe pământul acesta cu mult mai mult timp în urmă decât indică Biblia.

Cele mai vechi civilizaţii sunt cea babiloneană şi cea egipteană. Pornindu-se exclusiv de la dovezi arheologice, fără să se ţină seama de afirmaţiile Bibliei, începutul perioadei ISTORICE în Babilonia este plasat între 5000 î.Cr. şi 2400 î.Cr., dar cel mai adesea în jurul anului 3400 î.Cr., majoritatea istoricilor situându-se cu aprecierile lor în jurul anului 3000 î.Cr. În ce priveşte perioada PREISTORICĂ a ambelor civilizaţii, părerile diferă: de la câteva secole, la aproximări nejustificate de cifre uriaşe. Se ştie acum că văile Nilului şi Eufratului sunt de o formaţie relativ recentă, ce nu depăşeşte anul 7000 î.Cr. Arheologia şi istoria arată că în aceste văi omul a apărut oarecum dintr-odată, cu o civilizaţie bine dezvoltată de la bun început. Există mulţi savanţi care cred că nu există dovezi concludente pentru a se susţine că omul ar fi existat pe pământ cu mai mult de 6000 de ani în urmă, cum susţine Biblia.

Teoria ”Mileniului-Sabat“

Epistola lui Barnaba, de la începutul erei creştine, pomenea despre o convingere potrivit căreia, aşa după cum au fost 2000 de ani de la Adam la Avraam, iar de la Avraam la Cristos alţi 2000 de ani, tot aşa vor fi 2000 de ani pentru era creştină, după care va veni Mia de Ani, întocmai după cum cele şase zile ale Creaţiei au fost urmate de Ziua de odihnă. Întrucât ne apropiem de încheierea celor 2000 de ani ai erei creştine vom vedea în curând temeiul acestei concepţii. E clar însă că la orizont se profilează astăzi suficiente evenimente din care se poate deduce că Ziua aceea mare este mai aproape de noi decât îşi închipuie mulţi.

Perioada de la Avraam la Exod

645 de ani sau 430 de ani? Exod 12:40 spune ”430 de ani în Egipt.“ Septuaginta şi Pentateuhul samaritean adaugă ”şi în Canaan.“ Perioada de la intrarea lui Avraam în Canaan şi până la migrarea lui Iacov în Egipt a fost de 215 ani, Geneza 12:4; 21:5; 25:26; 47:9. Dar Geneza 15:13, Fapte 7:6 şi Galateni 3:17 nu precizează în mod sigur dacă cei 215 ani se includ în cei 430, ori se adaugă acestora.

Data Exodului

Aceasta depinde în parte de modul în care interpretăm cifrele din perioadele precedente şi cele ulterioare, şi mai depinde în parte de legătura cu cronologia egipteană. Părerile par să fie acum împărţite între anul 1450 î.Cr. şi 1230 î.Cr. (Vezi subiectul dezvoltat la pag. 113-117).

Perioada de la Exod la Templul lui Solomon

În I Împăraţi 6:1 se spune că anul al patrulea al lui Solomon a fost anul al patrusuteoptzecilea de la ieşirea lui Israel din Egipt.

Acceptând anul 1450 î.Cr. ca dată aproximativă a Exodului iar anul 970 î.Cr. ca dată aproximativă a anului al patrulea de domnie a lui Solomon, constatăm că între aceste două evenimente există 480 de ani. Totuşi cifrele din cartea Judecători, cu perioade de asupriri şi eliberări alternative, par să dea un total de 410 ani. Aceştia, adăugaţi la cei 40 de ani de rătăcire în pustiu, precum şi un număr neprecizat de ani cât a fost Iosua conducător, apoi perioadele judecătorilor Eli şi Samuel, cei patruzeci de ani de domnie a lui Saul şi cei patruzeci de ani de domnie a lui David dau cifra aproximativă de 600 de ani. Probabil că există şi unele suprapuneri (vezi pag. 168).

DATE IMFORTANTE DIN VECHIUL TESTAMENT

(a se memora)

Datele mai vechi de aici sunt date în cifre rotunde, cu aproximaţie. (Vezi ultimele două pagini de la urmă.) Totuşi ele sunt suficient de exacte pentru a indica succesiunea istorică a evenimentelor şi persoanelor. Ele trebuie să fie memorate de toţi cei care doresc să se familiarizeze cu Biblia.

Adam.........cca. 4000 î.Cr.
Potopul.........cca. 2400 î.Cr.
Avraam.........cca. 2000 î.Cr.
Iacov.........cca. 1900 î.Cr.
Iosif.........cca. 1800 î.Cr.
Moise.........cca. 1400 î.Cr.
Exodul.........cca. 1400 î.Cr.
Rut.........cca. 1150 î.Cr.
Samuel.........cca. 1100 î.Cr.
Saul.........cca. 1053 î.Cr.
David.........cca. 1013 î.Cr.
Solomon.........cca. 973 î.Cr.
Împărţirea Regatului (Vezi I Regi 12).........cca. 933 î.Cr.
Captivitatea Galileii.........cca. 734 î.Cr.
Captivitatea lui Israel.........cca. 721 î.Cr.
Iuda este cucerită de Babilon.........cca. 606 î.Cr.
Captivitatea lui Ioiachin.........cca. 597 î.Cr.
Distrugerea Ierusalimului.........cca. 586 î.Cr.
Întoarcerea din captivitate.........cca. 536 î.Cr.
Rezidirea Templului.........cca. 520 î.Cr.
Estera devine regină a Persiei.........cca. 478 î.Cr.
Ezra se duce la Ierusalim.........cca. 457 î.Cr.
Neemia reface Zidul.........cca. 444 î.Cr.

Perioade

Lumea ante-diluviană.........cca. 1600 de ani 4000-2400 î.Cr.
Perioada dintre Potop şi Avraam.........cca. 400 de ani 2400-2000 î.Cr.
Patriarhii: Avraam, Isaac şi Iacov.........cca. 200 de ani 2000-1800 î.Cr.

Şederea lui Israel în Egipt........................cca. 400 de ani 1800-1400 î.Cr.
Perioada Judecătorilor..............................cca. 300 de ani 1400-1100 î.Cr.
Regatul: Saul, David, Solomon...................cca. 120 de ani 1053-933 î.Cr.
Regatul împărţit..cca. 200 de ani 933-721 î.Cr.
Captivitatea...cca. 70 de ani 606-536 î.Cr.
Perioada restauraţiei...................................cca. 100 de ani 536-432 î.Cr.

VALORILE APROXIMATIVE ALE GREUTĂŢILOR, MĂSURĂTORILOR ŞI UNITĂŢILOR MONETARE DIN BIBLIE

Batul: circa 35 l, unitate pentru lichide
Cotul: aproximativ 46 cm
Daricul, de aur: $ 5; de argint: 64 cenţi (circa un siclu)
Drum de o zi: circa 32 km
Dinarul: 16 cenţi
Didrahma sau drahma: 32 cenţi
Degetul: 2 cm
Drahma: 16 cenţi
Efa: cca. 35 litri, unitate nelichidă
Bănuţul: un cent sau un sfert de cent. Erau două feluri de "bănuţi"
Stânjenul: 1,82 m
Firchinul: cca. 35 litri
Ghera: 0,7 gr
O jumătate de siclu: 32 cenţi
Un lat de palmă: 10 cm
Hinul: 5,6 litri
Omerul: 340 litri, măsură lichidă sau altfel: 387 litri
Cabul: 1,8 litri
Corul: 340 litri
Letecul: 193 litri
Logul: 1/2 litru
Manehul: cca. 0,5 kg
Mita: 1/8 cenţi
Omerul: 3,5 litri
Trestia: circa 3,35 m
Cale de o zi de Sabat: circa 1,5 km
Siclul, unitate pentru greutate: 14 gr
Siclul, unitate monetară: 64 cenţi
Palma: circa 23 cm
O stadie: circa 250 m
Talantul: circa 1.000 $
Talantul de argint: 1.250 $ sau 2500 $
Talantul de aur: 20.000 $ sau 40.000 $

CANAANUL

Ţara istoriei biblice

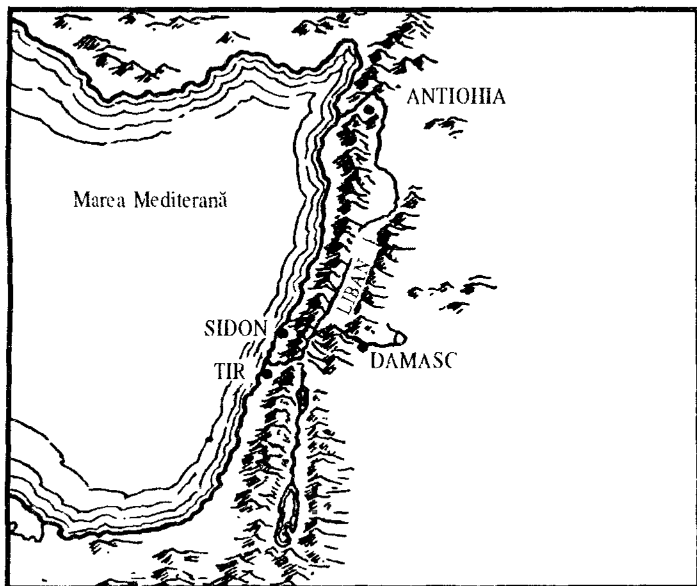
Aşezată în jumătatea sudică a ţărmului de est al Mării Mediterane, având o lungime de vreo 240 km de la nord la sud şi o lăţime de 80 km est-vest. O fâşie de pământ foarte roditor, între deşert şi mare.

Paralel cu ţărmul de răsărit al Mediteranei se află două lanţuri muntoase, cu o vale între ele. Ploile şi râurile datorate acestor lanţuri muntoase fac din această regiune aşa-numitul corn fertil sau Cornul de aur. Munţii Liban, din dreptul oraşelor Tir şi Sidon, sunt centrul şi punctul cel mai înalt al acestor lanţuri muntoase. De pe piscurile lor acoperite cu zăpadă se revarsă cantităţi uriaşe de apă în toate direcţiile.

Râul Orontes, care curge spre nord, a dat naştere oraşului Antiohia, iar Abana, care curge spre est, a dat naştere oraşului Damasc. Leontes (Litania), care curge spre vest, a dus la apariţia oraşelor Tir şi Sidon. Iar Iordanul, care curge spre sud, a dat naştere Canaanului, "ţara în care curge lapte şi miere."

Harta 5. Aşezarea geografică a Palestinei

Harta 6. Topografia Palestinei.

Canaanul se afla pe drumul principal care făcea legătura între valea Eufratului şi Egipt, cele două regiuni intens populate din lumea antică. Cannanul a fost locul de întâlnire al culturii egiptene, babiloniene, asiriene, persane, greceşti şi romane, aşezat într-o poziţie strategică, bine protejat, situat chiar în centrul acestor puternice civilizaţii ale lumii antice. Aici a fost sădit Israelul, pentru a-L reprezenta pe Dumnezeu între naţiuni.

Valea Eufratului

Obârşie a omului, aceasta a fost sediul a trei puteri mondiale:
Asiria a ocupat partea de nord a văii,
Babilonul a ocupat partea de sud a văii şi
Persia, a fost aşezată la hotarul de est a văii.
Egiptul a fost o putere mondială între 1600-1200 î.Cr.
Asiria a fost o putere mondială între 900-607 î.Cr.
Babilonul a fost o putere mondială între 606-536 î.Cr.
Persia a fost o putere mondială între 536-330 î.Cr.

Israelul a fost:

Constituit în Egipt, în zilele supremaţiei egiptene.
Nimicit apoi de Asiria şi Babilon în perioadele de glorie ale acestora.
Restaurat de Persia în zilele ascensiunii persane.

IERUSALIMUL

Cetate cheie a relatării biblice

Ierusalimul, pare să fi fost ales de Dumnezeu chiar înainte de sosirea lui Avraam, ca sediu pământesc al lucrării lui Dumnezeu printre oameni, căci Melhisedec se afla deja acolo (Geneza 14:18).

Dacă, aşa cum susţine tradiţia ebraică, Melhisedec a fost supravieţuitorul lumii ante-diluviene, omul cel mai bătrân de pe pământ la ora aceea, preot în perioada patriarhală al întregii populaţii de oameni de după potop, atunci la puţin timp înainte de venirea lui Avraam, Melhisedec trebuie să fi ieşit deja din Babilon pentru a pune stăpânire, în numele lui Dumnezeu, pe acest loc.

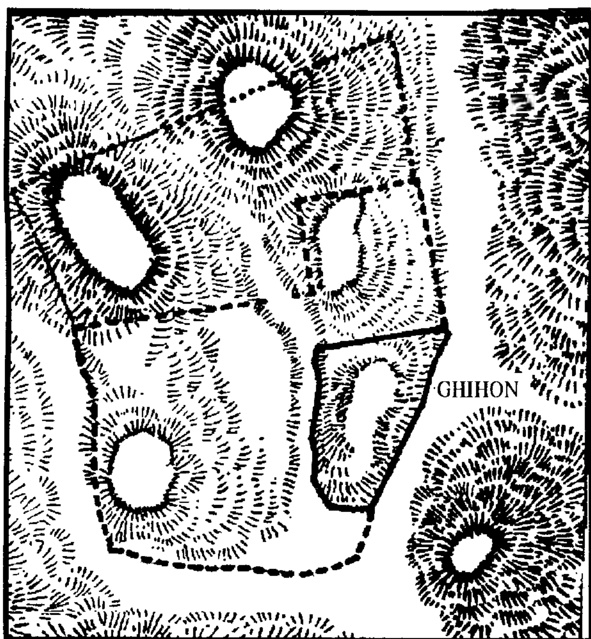
Melhisedec s-ar fi putut să-l fi cunoscut pe Avraam în copilărie, pe când acesta se mai afla la Ur, şi să nu fie străin de plecarea acestuia în ţara făgăduinţei, pe care Dumnezeu o alesese pentru lucrarea Sa.

Ierusalimul se află în partea centrală a jumătăţii de sud a ţării Canaanului, la cumpăna apelor dintre Iordan şi Marea Mediterană, la o distanţă de aproximativ 34 km de Iordan, respectiv 65 km de Marea Mediterană, într-o regiune apărată la vest de munţi, la sud de deşert, iar la răsărit de Cheile Iordanului.

A fost ridicat pe o culme muntoasă, înconjurat de văi adânci în partea de răsărit, sud şi apus. Cuprindea două dealuri principale, despărţite de o vale. Dealul de răsărit era alcătuit din trei dealuri mai mici numite: Dealul de sud-vest, Dealul central de est şi Dealul de nord-est. Dealul de vest se compunea din alte două dealuri, numite Dealul de sud-vest şi Dealul de nord-vest. Fiind aşezat chiar lângă drumul ce reliza legătura dintre civilizaţiile lumii antice, s-a dovedit a fi foarte potrivit ca sediu al lucrării lui Dumnezeu printre popoare.

Harta 7. Vedere aeriană a culmii Ierusalimului

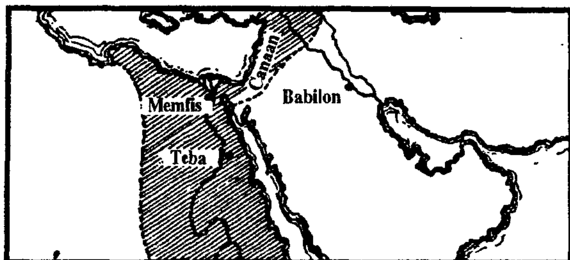
Harta 8. Ierusalimul

La început, oraşul era aşezat pe dealul de sud-est, într-o poziţie ce-i conferea o inaccesibilitate naturală, iar la poalele lui curgea un izvor numit Ghihon, calificându-se astfel ca un loc ideal pentru construirea unei fortăreţe. Pe dealul de sud-est se afla cetatea lui Melhisedec. Pe dealul central de est, numit Moria, se spune că a fost adus Isaac spre a fi jertfit. Şi tot pe acesta, o mie de ani mai târziu avea să fie înălţat Templul lui Solomon. Pe dealul de nord-est, peste alţi o mie de ani, avea să fie răstignit Isus Cristos. Pe hartă, linia continuă indică cetatea lui Melhisedec şi a lui Avraam. Linia punctată de deasupra indică cetatea extinsă a lui David şi Solomon, iar linia punctată mai subţire reprezintă cetatea şi mai extinsă, din zilele Domnului Isus. Faţă de Ierusalim, Egiptul se afla la 480 km sud-vest; Asiria la 1000 km nord-est; Babilonul la 1000 km est; Persia la 1600 km est; Grecia la 1280 km nord-vest; Roma la 2300 km nord-vest.

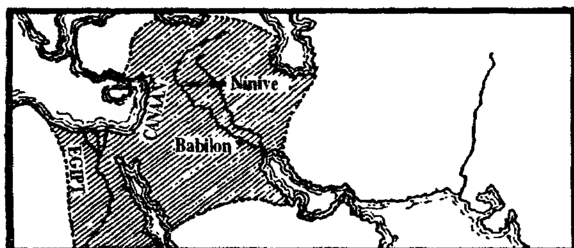
David a făcut din Ierusalim capitala Israelului în anul 1000 î.Cr. Magnificul oraş a fost distrus în anul 586 î.Cr. de către babilonieni. În zilele lui Cristos Ierusalimul şi-a recâştigat splendoarea, dar L-a OMORÂT tocmai pe Acela pe care avea menirea să-L aducă pe lume încă de când a fost întemeiat. (Vezi pagina 655.)

PUTERILE MONDIALE DIN VREMURILE BIBLICE

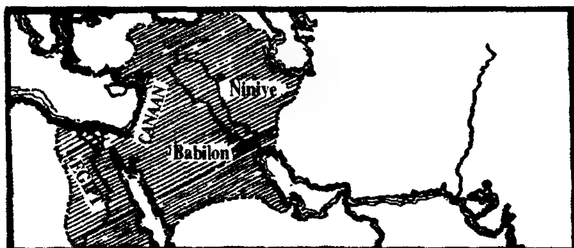
Şase guverne mari au dominat lumea precreştină. Fiecare din ele a contribuit într-un fel sau altul la evenimentele relatate în Biblie.

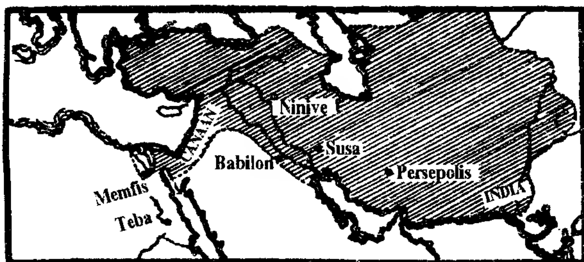
Harta 9. Imperiul Egiptean, 1600-1200 î.Cr. Coincide cu şederea Israelului în Egipt. Aici a crescut populaţia Israelului de la şaptezeci la circa 3.000.000.

Harta 10. Imperiul Asirian, 900-607 î.Cr. A distrus regatul de Nord, al Israelului, în anul 721 î.Cr. Regatului Iuda i-a pretins tribut.

Harta 11. Imperiul Babilonean, 606-536 î.Cr. A distrus Ierusalimul. A dus pe Iuda în captivitate. Captivitatea evreilor coincide cu durata Imperiului.

Harta 12. Imperiul Persan, 536-330 î.Cr. A permis întoarcerea evreilor din captivitate şi a contribuit la refacerea lor ca naţiune.

Harta 13. Imperiul Grec, 330-146 î.Cr. A ţinut sub dominaţie Palestina în perioada intertestamentală. (Vezi paginile 402, 403.)

Harta 14. Imperiul Roman, 146 î.Cr. până în anul 476 d.Cr. A stăpânit lumea în perioada în care a apărut CRISTOS. În această perioadă a fost întemeiată BISERICA.

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE

Valea Eufratului

Locul unde au trăit primii locuitori ai pământului şi cu care se începe istoria Bibliei, este constituit de valea Tigrului şi a Eufratului. În prezent el este presărat cu movile mici, ruine ale cetăţilor antice, ale primelor cetăţi construite pe acest pământ. Cetăţile erau făcute din cărămidă. Obiceiul era să se arunce gunoiul direct în stradă sau în afara zidurilor. Casele, când erau reparate se aduceau la nivelul străzii. Când erau abandonate sau distruse în timp de război, la întoarcere, locuitorii nivelau doar ruinele, acestea formând astfel temelia unui nou oraş. Fiind din cărămidă, care se sfărâma sau se dezintegra parţial, aceste ruine formau o temelie destul de solidă pentru noua cetate, care îngropa astfel vestigiile locuitorilor ei anteriori. Drept urmare temeliile se ridicau tot mai sus, pe măsură ce o cetate înlocuia altă cetate. Când noua cetate ajungea să fie abandonată, cărămida bătută de ploi se dezintegra. Apoi peste ea se depunea un strat de pământ. Şi astfel, acoperite de furtunile cu nisip, movilele acestea conţin în interiorul lor secretele vieţii şi civilizaţiile popoarelor care s-au perindat pe acolo.

Unele din aceste movile au o înălţime de 250 m sau chiar mai mult, acoperind vestigiile a vreo douăzeci de cetăţi, fiecare cetate având un strat al ei bine definit, cu unelte, vase de lut, gunoi, apoi diferite arhive şi resturi ale populaţiei care a locuit acolo în perioada aceea. Săpăturile arheologice din ultimii ani au ajuns până la stratul cel mai de jos, al primelor cetăţi, scoţând la iveală lucruri care confirmă, completează sau ilustrează în mod uimitor relatarea biblică.

Începuturile interesului arheologic

Claude James Rich, agent al Companiei Britanice din Estul Indiei, pe când locuia în Bagdad, la 80 km nord-est de vatra Babilonului antic, a avut prilejul să vadă nişte inscripţii pe cărămizile aduse de un coleg al său din vatra cetăţii babiloniene, vizitate de acesta în 1811. Curiozitatea l-a făcut să stea acolo zece zile, să întocmească o hartă şi să localizeze elementele acestei vaste colecţii de movile reprezentând Babilonul de odinioară. Apoi, cu ajutorul localnicilor, a săpat în interiorul movilelor şi a obţinut câteva tăbliţe, pe care le-a dus cu el la Bagdad.

În 1820 el a vizitat localitatea Mosul, petrecând acolo patru luni, timp în care a schiţat un plan al movilelor de pe malul celălalt al râului, pe care el le credea a fi ruinele oraşului Ninive. Apoi a luat aceste tăbliţe şi inscripţii, pe care nici el, nici alţii nu au fost în stare să le citească.

Paul Emil Botta, consulul francez de la Mosul, a început săpăturile în aceste movile în anul 1842 şi, după zece ani, a scos la iveală minunatul palat al lui Sargon, de la Korsabad.

Sir Austen Henry Layard, un englez supranumit "părintele asiriologiei" a descoperit între 1845 şi 1851, la Ninive şi Cala, ruinele palatelor

celor cinci regi asirieni, menţionaţi în Biblie, precum şi marea bibliotecă a lui Asurbanipal, despre care se crede că ar fi conţinut 100.000 de volume.

De atunci zeci de expediţii britanice, franceze, germane şi americane au făcut săpaturi arheologice în diverse movile de ruine în văile Tigrului şi Eufratului găsind sute şi mii de inscripţii pe tăbliţe şi monumente din primele zile ale civilizaţiei umane. Lucrările continuă şi în prezent: un şuvoi neîntrerupt de inscripţii antice continuă să pătrundă în marile muzee ale lumii.

Aceste inscripţii sunt într-o limbă care a ieşit de mult din circulaţie, dar importanţa lor deosebită a stârnit un viu interes printre oamenii de ştiinţă, care s-au angajat în descifrarea lor.

Roca Behistun, cheie pentru descifrarea limbii Babiloniene.

În anul 1835 Sir Henry Rawlinson, un ofiţer din armata britanică, a observat în Munţii Behistun, la 320 km nord-est de Babilon o rocă mare, izolată, ce se ridica la 500 m deasupra podişului în care se afla. În faţa acestei roci pe o stâncă perpendiculară, la 121 m deasupra drumului, se afla o suprafaţă netedă cu inscripţii în piatră. El a făcut cercetări şi a descoperit că este vorba de o inscripţie gravată în anul 516 î.Cr. din ordinul lui Darius, regele Persiei, care a domnit între anii 521-485 î.Cr. acelaşi Darius sub domnia căruia s-a rezidit Templul de la Ierusalim, aşa cum ni se spune la Ezra, anul 516 fiind exact anul în care s-a terminat Templul.

Această inscripţie relata pe larg, în limbile persană şi elamită care se vorbeau pe atunci în Babilon, cuceririle lui Darius. Rawlinson avea ceva cunoştinţe de persană, astfel, presupunând că este vorba de aceeaşi inscripţie în trei limbi, mânat de o perseverenţă ieşită din comun, timp de patru ani, el s-a urcat zi de zi pe rocă şi, agăţat de o protuberanţă a acesteia aflată la baza inscripţiei şi având o lăţime de doar 30 cm, cu ajutorul unor scări şi scripeţi, el a început să copieze inscripţiile.

În decurs de 14 ani s-au terminat multe alte traduceri. Rawlison descoperise cheia dezlegării limbii antice babiloniene şi dezvăluise lumii vastele comori ale literaturii acestui popor.

Harta 15. Babilonia.

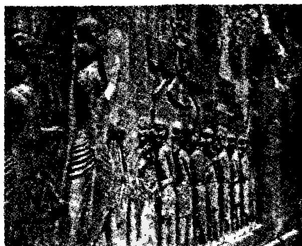

Fig. 1. Roca Behistun

Scrierea

Până mai acum câţiva ani se credea că scrierea a fost necunoscută în zilele de la început ale relatării Vechiului Testament. Acest fapt a constituit unul din argumentele de bază ale teoriei critice moderne potrivit căreia unele din cărţile Vechiului Testament ar fi fost scrise chipurile cu mult timp după ce s-au petrecut evenimentele descrise în ele, astfel ele fiind doar rodul tradiţiei orale. Dar acum arheologia a arătat incontestabil faptul că s-au făcut însemnări SCRISE ale unor evenimente importante, datate chiar de la începutul istoriei.

Originea antediluviană a scrisului

Berosus a relatat despre o tradiţie potrivit căreia Xisutrus, Noe al babilonienilor, a îngropat Scrierile Sacre dinainte de potop, scrise pe tăblţe de lut ars la Sippar, şi după aceea au fost dezgropate. Există printre arabi şi evrei o tradiţie potrivit căreia Enoh ar fi făcut referi la "inscripţii ale perioadei dinainte de Potop."

Cărţi antediluviene

S-au găsit unele inscripţii de dinainte de Potop. Figura 2 este o tăbţă pictată găsită de Dr. Langdon la Kiş, sub depunerile Potopului. Figura 3, reprezintă peceţi găsite de Dr. Schmidt la Fara, sub stratul Potopului. Dr. Woolley a găsit la Ur sigilii de dinainte de potop.

Peceţile au constituit prima formă de scris, reprezentând numele unei persoane, indicând proprietarul, apoi slujind ca semnături pe scrisori, contracte, chitanţe şi alte scrieri. Fiecare persoană îşi avea sigiliul propriu. Sigiliile erau gravate cu fierăstraie foarte fine sau burghie, pe bucăţi mici de piatră ori metal. Se foloseau imprimându-se pe tăbliţe când lutul era nears.

Fig. 2. Tăbliţă dinainte de potop, găsită la Kiş.

Fig. 3. Sigilii anterioare potopului, găsite la Fara.

Scrierea pictografică

Scrierea a început în momentul în care Dumnezeu a pus un "semn" asupra lui Cain. Semnul acela ilustra o idee. Astfel "semnele" şi "imaginile" au ajuns să fie folosite pentru reţinerea unor idei, cuvinte şi combinaţii de cuvinte. Aceste imagini erau pictate ori gravate pe vase sau tăbliţe de lut. La aceasta se rezuma aşadar scrierea descoperită în straturile cele mai de jos ale cetăţilor preistorice ale Babilonului: imagini pe tăbliţe de lut.

Perimetrul originar de răspândire a scrisului

Nu se cunoaşte cu exactitate când a fost inventat scrisul, dar se pare că a fost folosit la început numai de către scribii din principalele centre urbane. Pe măsură ce populaţia a migrat, preferând aşezările stabile teritorii necunoscute, s-au ivit o sumedenie de tradiţii panteiste, iraţionale, idolatre şi absurde, distincte de relatările biblice, pornind de la aceleaşi fapte istorice.

Scrierea cuneiformă

La început, un anumit semn reprezenta un cuvânt întreg sau o combinaţie de cuvinte, dar, pe măsură ce arta scrisului a evoluat, semnele au ajuns să reprezinte părţi de cuvinte sau chiar silabe. Acesta era scrisul care se folosea în Babilonia la începuturile perioadei istorice. Existau peste 500 de semne diferite cu vreo 30000 de combinaţii. În general aceste semne erau scrise pe cărămizi din lut moale sau tăbliţe având o lungime de 2-40 cm iar lăţimea circa 2/3 din aceasta, fiind scrise pe ambele părţi şi apoi arse sau uscate la soare.

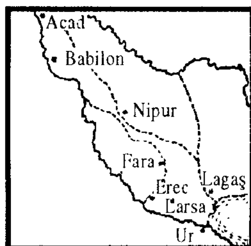
Scrierea alfabetică

A reprezentat cu siguranţă un pas înainte în dezvoltarea scrisului semnele ajungând să înlocuiască părţi din silabe sau chiar litere. Avem aşadar o scriere mult simplificată în care 27 de semne reuşeau să acopre acelaşi număr de cuvinte ca şi cele 500 de semne cuneiforme, chiar înainte de anul 1500 î.Cr. (Vezi pag.54.)

Materiale pentru scris

Cuvintele: "scriere" "carte" şi "cerneală" sunt toate comune tuturor ramurilor limbii semitice, fapt care pare să indice că Scrierea de Cărţi şi Cerneala trebuie să fi fost cunoscute primilor semiţi înainte separarea lor în diferitele rase. În Babilonia se scria cel mai adesea pe tăbliţe de lut. Egiptenii foloseau piatra, pielea sau papirusul. Papirusul, precursorul hârtiei, se confecţiona din trestiile ce creşteau în ţinuturile mlăştinoase, având un diametru de 5-7 cm şi înălţimea de 25-40 cm. Trestia era tăiată în fâşii subţiri, împletită în straturi alternative, apoi era înmuiată, presată şi transformată în coli subţiri sau suluri de circa 30 cm lăţime şi 30 până la 300 cm lungime. Uneori se foloseau şi cioburile vaselor de lut pentru scris.

Cărţile pre-avraamice

Harta 16. Babilonul pre-avraamic.

Primele centre urbane după Potop, aşa cum se arată la paginile 85 şi 86, aparţinând Babilonului au fost Kiş, Lagaş, Acad, Ur, Babilon, Eridu, Nipur, Larsa şi Fara.

În ruinele acestor cetăţi s-au găsit mii de cărţi, scrise pe piatră sau pe tăbliţe de lut, înainte de vremea lui Avraam. Cinci din cele mai renumite sunt arătate aici.

Placa de temelie a lui Anipada în figura 4. Este o placă de marmură de 7-10 cm. A fost găsită de Woolley (1923) lângă o piatră unghiulară a templului din Obeid, la 7 km vest de Ur. Poartă următoarea inscripţie: "Anipada, rege al Urului, fiul lui Mesanipada, a zidit aceasta în cinstea doamnei lui, Nin-Karşag" (Zeiţa-mamă). Această tăbliţă se află în prezent la Muzeul Britanic.

Fig. 4.
Placa de temelie

Înscripţia aceasta a fost proclamată drept cel mai vechi document istoric găsit vreodată. Desigur că s-au găsit şi alte tăbliţe mai vechi, dar acesta este PRIMUL DOCUMENT SCRIS, CONTEMPORAN cu EVENIMENTUL pe care-l consemnează. El marchează, în cadrul analelor babiloniene, hotarul dintre perioada istorică şi cea preistorică. (Vezi şi pag. 85.)

Portretul familiei Ur-Nina, fig. 5, regele Lagaşului, fiii şi servitorii lui; bunicul lui Eanatum, cu inscripţii care explică acest lucru.

Stela din En-hedu-anna, figura 6, fiica lui Sargon, cu inscripţii potrivit cărora s-ar putea ca ea să fi fost preoteasa zeiţei lunii de la Ur.

Stela Vulturilor a lui Eanatum, fig. 7. A fost găsită la Lagaş de către Sarzac şi se află în prezent la Muzeul Luvru din Paris. Conţine relatarea victoriei asupra elamiţilor şi descrie modul de luptă: soldaţii erau dispuşi în formă unghiulară, înarmaţi cu lănci, scuturi şi coifuri.

Stela lui Ur-Namur, fig. 8, făcută din calcar, înaltă de 3 m şi lată de 1,5 m, a fost găsită pe podeaua Sălii de Judecată din Ur. Acum se află la Muzeul Universităţii din Pensilvania, SUA. Ea descrie zidirea Ziguratului, în zilele de glorie ale cetăţii Ur. Este numită "Stelă a îngerilor zburători", deoarece îngerii sunt sculptaţi în zbor, deasupra capului regelui.

Toate acestea aruncă o nouă lumină asupra autenticității scrierilor primilor autori umani ai Bibliei. Arată faptul că se obișnuia să se înregistreze evenimentele mai importante încă de la începutul istoriei umane, ceea ce face să devină cert faptul că evenimentele cărții Geneza ar fi putut fi foarte bine, și probabil cele mai multe au și fost, înregistrate în documentele de atunci. De asemenea, ne este tot mai ușor să credem că încă de la început Dumnezeu a format un Nucleu al Cuvântului Său și a supravegheat transmiterea și dezvoltarea lui de la o epocă la alta.

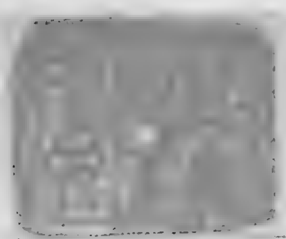

Fig. 5. Ur-Nina

Fig. 6. Fiica lui Sargon

Fig. 7. Stela lui Eanatum

Fig. 8. Stela lui Ur-Namur

Cărţi şi biblioteci în Babilonul primitiv

Babilonul a fost leagănul rasei umane, locul grădinii Eden, scena începuturilor relatării biblice, centrul zonei Potopului, căminul lui Adam, al lui Noe şi al lui Avraam. Istoria lui timpurie este de un interes extraordinar pentru cercetătorii Bibliei. Babilonul se afla la gurile de vărsare a râurilor Tigru şi Eufrat, cu lungimea de aproximativ 400 km şi o lăţime de circa 800 km. Ţinuturile mlăştinoase ale acestei regiuni erau de o fertilitate ieşită din comun. Multe secole a fost o zonă intens populată. Acum este în cea mai mare parte un deşert uriaş.

Acad

Numit de asemenea şi Sipar, Akad, Agade, sau Abu Habba, una din cetăţile lui Nimrod (Geneza 10:10). Capitala celui de al optulea rege dinainte de Potop (vezi pagina 72) şi capitala imperiului lui Sargon (vezi pagina 87). E situat la 50 km nord-vest de Babilon şi unul din oraşele în care s-au introdus legile lui Hammurabi. "Sipar," unul din numele lui, înseamnă "Oraşul Cărţii," fapt care indică renumele lui în ceea ce priveşte cărţile şi bibliotecile. A fost locul în care, conform tradiţiei, s-ar fi îngropat Scrierile Sacre înainte de Potop, pentru a fi apoi dezgropate. Ruinele sale au fost excavate de Rassam, în 1881 şi apoi de Scheil în 1884. S-au găsit 60000 de tăbliţe, dintre care 30000 alcătuiau o bibliotecă completă.

Lagaş

Numit de asemenea Şirpurla. Aflat la circa 80 km nord de Ur, capitala Babilonului. Era una din cetăţile lui Nimrod. Excavată de Universitatea din Pennsylvania, sub conducerea lui Peters, Haynes şi Hilprecht, între anii 1888 şi 1900. S-au găsit 50000 de tăbliţe, cu inscripţii din mileniul al treilea înainte de Cristos. Printre ele şi o bibliotecă de 20000 de volume reprezentând arhivele regilor; apoi coli conţinând cilindri mari de referinţă montaţi pe stative rotative, dicţionare, enciclopedii, lucrări complete de drept, opere de ştiinţă, religie şi literatură. Figura 9 reprezintă ruinele care au adăpostit aceste vaste biblioteci.

Nipur

Numit de asemenea şi Nufar, Calneh, la 80 km sud est de Babilon. Una din cetăţile lui Nimrod. Excavadată de universitatea din Pensylvania, sub conducerea lui Peters, Haynes şi Hilprecht, între anii 1888 şi 1900. S-au găsit 50000 de tăblii, cu inscripţii din mileniul al treilea înainte de Cristos. Printre ele şi o bibliotecă de 20000 de volume; arhivele regilor; apoi coli cu cilindri mari de referinţă montaţi pe stative rotative, dicţionare, enciclopedii, lucrări complete de drept, opere de ştiinţă, religie şi literatură. Figura 9 reprezintă ruinele în care s-au găsit aceste biblioteci vaste.

Fig. 9. Nipur
(Prin bunăvoinţa Muzeului din Pensylvania)

Iemdet Nasr

O cetate de dinainte de potop, aflată la 40 km nord-est de Babilon. A fost distrusă de foc prin anul 3500 î.Cr. Excavată în anul 1926 de Expediţia Field Museum-Oxford University. Aici Dr. Langdon a găsit inscripţii pictografice care indicau existenţa monoteismului iniţial (vezi pagina 62).

Prisma dinastiei Weld

Reprezintă prima schiţă a istoriei universale ce se cunoaşte. E scrisă în anul 2170 î. Cr. de un scrib numit Nur-Nisupus, care înşiră regii de la începutul rasei umane până în vremea lui, cuprinzând şi pe cei zece regi pre-adamici. Este o prismă frumoasă de lut ars. A fost găsită de expediţia Weld Blundell în anul 1922, la Larsa, doar la câţiva km mai la nord de Ur. În prezent se află la Muzeul Ashmolean din Oxford. Existase cu peste o sută de ani înainte de Avraam, la numai câţiva kilometri de căminul lui.

Fig. 10. Prisma Weld
(Prin bunăvoinţa Muzeului Ashmolean, Oxford.)

Harta 17.

Cărţi din vremea lui Avraam

La Obeid, 7 km vest de Ur, Woolley a găsit "cel mai vechi document istoric" (vezi pag.46). Astfel, se ştie că Avraam a trăit în centrul unei culturi literare, ce apăruse cu multe generaţii înainte de vremea lui.

Codul lui Hammurabi

Fig. 11
Codul lui Hammurabi
(Prin bunăvoinţa Muzeului din Penssylvania)

Acest cod a fost una din cele mai importante descoperiri arheologice făcute vreodată. Hammurabi, rege al Babilonului prin anul 2000 înainte de Cristos, a fost contemporanul lui Avraam. El este identificat în mod obişnuit de arheologi cu Amrafel din Geneza 14, fiind unul din regii pe care i-a urmărit Avraam când l-a scăpat pe Lot. Acest rege a pus scribii lui să adune şi să codifice legile regatului său. Apoi a dat ordin ca aceste legi să fie gravate în piatră şi expuse în oraşele principale ale regatului. Una din aceste pietre, aşezată în Babilon, a fost descoperită în anul 1902 pe ruinele de la Susa, de către o expediţie franceză, condusă de M. J. de Morgan. În prezent se află la Muzeul Luvru din Paris. Este un bloc de piatră neagră de diorit, bine finisat, având 2,5 m înălţime şi 0,5 m grosime, cu formă ovalară, admirabil cioplite toate patru laturile, imprimat cu scriere cuneiformă din limba babiloneană semitică. Are 4000 de rânduri, egale ca subiect cu mărimea unei cărţi medii din Biblie. Este cea mai lungă scriere cuneiformă descoperită vreodată. Îl reprezintă pe Hammurabi primind legile de la zeul soarelui, Şamaş, legi care se referă la închinarea faţă de zei, la puterea judecătorească, la impozite, salarii şi dobânzi, la împrumutul banilor, neînţelegeri, căsătorie, asociaţii de afaceri, lucrări publice, construcţii de canale, la întreţinerea lor, reguli privind transportul pasagerilor şi al mărfurilor, la comerţ internaţional şi multe alte subiecte.

Iată dar o carte originală, scrisă în piatră, tocmai pe vremea lui Avraam, păstrată până azi, care poartă mărturia unui sistem de jurisprudență, bine dezvoltat, precum și a faptului că și în vremea lui Avraam talentul literar era admirbil manifestat.

Biblioteci din vremea lui Avraam

În Ur, orașul de baștină al lui Avraam, în Lagaș, Nipur, Sipar ca dealtfel în mai toate orașele importante din Babilon, pe lângă școli și temple existau biblioteci cu mii de cărți, dicționare, gramatici, tratate de referință, enciclopedii, anale oficiale și cărți de matematică, astronomie, geografie, religie și politică. A fost perioada unei mari activități literare. Acum au fost create capodoperile care mai târziu aveau să fie copiate din ordinul lui Asurbanipal și introduse în marea sa bibliotecă de la Ninive.

Când a vizitat Avraam Egiptul, existau milioane de inscripții pe piatră, papirus și piele. În Canaan, lângă Hebron - cetatea lui Avraam - era un oraș numit Kiriat-Sefer, care înseamnă orașul scribilor, fapt ce indică existența unui popor cu gusturi literare.

O școală din timpul lui Avraam

La Ur, în stratul epocii lui Avraam, fig. 12, Wolley a descoperit 150 de tăblițe aparținând unei școli, cu texte de matematică, medicină și istorie, precum și o placă mare, cu coloane paralele, conținând conjugarea completă a unui verb sumerian și a echivalentul său în semită. S-ar putea ca Avraam să fi frecventat tocmai această școală.-

Avraam și scrierile sacre

Fără nici o îndoială, Avraam trebuie să fi primit de la Sem istoria creației, a căderii omului și a potopului. El însuși era beneficiarul unei alegeri speciale a lui Dumnezeu, să devină întemeietorul unei națiuni prin care într-o zi întreaga omenire avea să fie binecuvântată. Trăind într-o societate interesată în cultură, având cărți și biblioteci, și fiind un om responsabil și întreprinzător, negreșit, el va fi ținut evidențe precise și va fi făcut copii după analele transmise de la strămoșii lui, la care a adăugat istoria propriei sale vieți, făgăduințele lui Dumnezeu pentru el. Toate acestea, pe tăblițe de lut, în limbajul cuneiform, care aveau să fie transmise ulterior națiunii care îl va considera părintele ei.

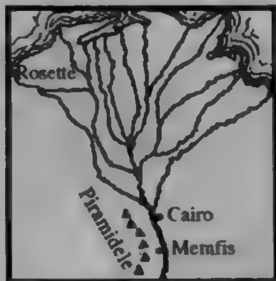
Fig. 12. Sală de clasă la Ur *(University Museum).*

Scrierea în Egipt

În expediția din anul 1798 Napoleon a dus împreună cu el și peste o sută de oameni de știință, rapoartele acestora urmând să suscite interesul lumii științifice. Un englez pe nume J. G. Wilkinson s-a dus la Teba, a locuit acolo și a copiat inscripții de pe marile monumente (1821-33). El este numit "părintele arheologiei egiptene" și câteva din lucrările sale sunt și azi folosite ca lucrări de referință în arheologie. Un german, pe nume Lepsius, a publicat în anul 1842 prima lucrare științifică de proporții asupra arheologiei egiptene. De atunci încoace civilizația egipteaană a cunoscut o eplorare fără precedent.

Piatra Rosetta

Este cheia descifrării limbii egiptene antice. Scrierea în Egipt se făcea cu ajutorul hieroglifelor, adică o scriere cu imagini în care un simbol reprezenta un cuvânt. Deja prin anul 800 î.Cr. intrase în uz o scriere mult mai simplă, numită "demotică", care se apropia mai mult de alfabet și care a rămas scrierea obișnuită până în vremea romanilor, când ambele scrieri au ieșit din uz și au fost date uitării. Astfel, aceste inscripții nu au putut fi descifrate până când s-a găsit cheia traducerii lor, adică Piatra Rosetta. Ea a fost descoperită de M. Boussard, unul din învățații care l-au însoțit pe Napoleon în Egipt, în anul 1799 într-un oraș din punctul cel mai de vest al gurii Nilului, numit Rosetta. Acum se află la Muzeul Britanic. Este o piatră neagră de granit cu 1,20 m înălțime și 75 cm lățime cu o grosime de 30 cm, având trei inscripții suprapuse, în greacă, în scrierea demotică egipteană și în hieroglifele egiptene. Versiunea greacă se cunoștea mai dinainte. Este vorba de un decret al lui Ptolomeu V Epifanul, dat în anul 2000 î.Cr., scris în cele trei limbi care se foloseau pe vremea aceea în Egipt și care urma să fie impus în diferitelor cetăți.

Harta 18. Egiptul inferior.

Fig. 13. Piatra Rosetta *(Arhivele Bettman)*

Un cărturar francez pe nume Champollion după patru ani (1818-22) de muncă asiduă, comparând înțelesurile știute ale literelor grecești cu semnele egiptene necunoscute a reușit să dezvăluie tainele limbii egiptene antice.

Activitatea literară în Egiptul antic

Cu mii de ani înainte de venirea lui Moise, profesiunea literară fusese deja o ocupație importantă, nu doar în Babilon, ci și în Egipt. Orice lucru mai important era înregistrat. În Egipt, consemnarea se făcea pe piatră, piele și papirus. Pielea se folosea încă din dinastia IV. Faptele de vitejie ale lui Totmes al III-lea, 1500 î.Cr. din Palestina, au fost consemnate pe suluri foarte fine de pergament. Papirusul se folosea încă din anul 2700 î.Cr. Dar însemnările pe piatră erau mai durabile și fiecarem faraon punea să i se graveze documentele regale pe zidurile palatului și pe monumente. Au apărut astfel biblioteci întregi cu documente statale imprimate cu mare finețe. Figura 14 înfățișează inscripțiile de pe obeliscul reginei Hatșeput din Teba.

Tăblițele din Tell-el-Amarna

În anul 1888 s-au găsit în ruinele de la Amarna, situate la jumătatea distanței dintre Memfis și Teba, circa 400 de tăblițe de lut care făcuseră parte din arhivele regale ale lui Amenhotep III și Amenhotep IV, ce au domnit în jurul anului 1400 î.Cr. Aceste tăblițe se află în prezent, în mare parte, la Muzeele din Londra și Cairo. Ele au o lățime de 5-7 cm și o lungime de 7-23 cm. Conțin corespondența în scrierea cuneiformă babiloneană între diverși regi ai Palestinei sau Siriei și acești doi faraoni egipteni. Asemenea codului în piatră al lui Hammurabi, ele constituie una din cele mai importante descoperiri din perioada recentă.

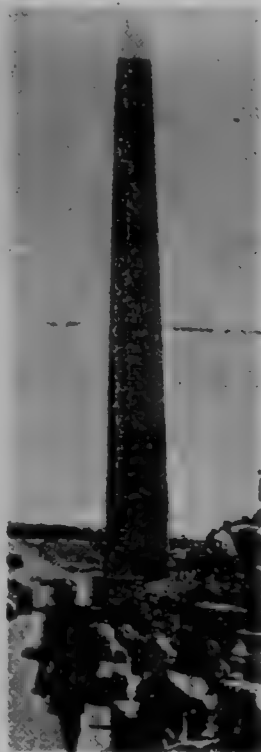

Fig. 14. Obeliscul lui Hatșeput
Foto: Matson

Scrierea în Palestina şi în regiunile limitrofe

S-au găsit un mare număr de inscripţii cuneiforme în Babilonul antic, la fel găsindu-se şi multe inscripţii hieroglifice din Egiptul antic. Dar în comparaţie cu acestea, inscripţiile din perioada antică, găsite în Palestina, sunt puţine. Acest fapt e unul din punctele de bază ale teoriei critice potrivit căreia multe din cărţile Vechiului Testament ar fi fost scrise la mult timp după ce au avut loc evenimentele descrise în ele. Astfel, ele nu ar fi, chipurile, decât rezultatul unei tradiţii orale. Însă motivele pentru care regii evrei nu s-au grăbit să clădească monumente impresionante care să le perpetueze propria lor glorie, aşa cum au făcut alţii, pot fi numeroase. Totuşi, în ultimii ani s-au scos la lumină multe dovezi care indică faptul că şi evreii au lăsat urme scrise.

Sichem. Aici, Sellin a găsit tăbliţe cuneiforme canaanite din perioada preisraelită, documente personale care atestează cunoaşterea şi întrebuinţarea scrierii de către oamenii Bibliei.

Cea mai veche scriere alfabetică. Într-un templu semitic, la Serabit, lângă minele de turcoaz din Sinai, Sir Flinders Petrie (1905) a găsit alături de inscripţii hieroglifice, o inscripţie în limbaj alfabetic, fiind cea mai veche scriere alfabetică cunoscută, datând din jurul anului 1800 î.Cr. Acesta a fost ţinutul în care petrecuse Moise 40 de ani, iar inscripţia se făcuse cu aprox. 400 de ani înainte de Moise.

Ghezer. Aici, Garstang (1929) a găsit o toartă de ceaşcă din perioada 2000-1600 î.Cr. gravată cu literele scrierii sinaitice, indicând faptul că această scriere alfabetică era astfel folosită în Palestina încă de timpuriu.

Bet-Şemeş. Aici, Prof. Elihu Grant, cu ocazia expediţiei arheologice a colegiului Haverford a găsit o bucată dintr-un vas de lut datat în jurul anului 1800 î.Cr. ce cuprindea o agendă cu cinci rânduri de scriere alfabetică în limba semitică, scrise cu cerneală, similare scrierii sinaitice. Lachiş. În 1934 J.L.Starkey, din echipa expediţiei arheologice Wellcome, a găsit un ulcior gravat datând din anul 1500 î.Cr. cu aceeaşi scriere alfabetică sinaitică. Lachiş este una din cetăţile pe care le-a nimicit Iosua în vreamea când "a stat soarele în loc"; mai găsim aici şi o carte scrisă pe vase de lut, cu privire la cetatea pe care a distrus-o Iosua aşa cum arăta ea înainte de cădere.

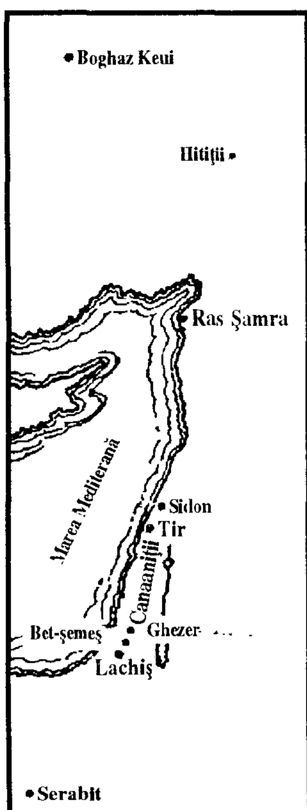
Ras Şamra (Ugarit). Situat la nord de Sidon, lângă Antiohia, Ugaritul era cetate feniciană şi port la mare, între râul Eufrat şi Marea Mediterană, un loc de întâlnire al civilizaţiilor. O expediţie franceză (1929) a găsit biblioteca unui templu, o şcoală pentru scribi, un fel de seminar teologic cu o mare cantitate de tăbliţe, cu dicţionare şi lucrări de referinţă în opt limbi: babiloneană, ebraică, egipteană, hitită, sumeriană veche, unele limbi necunoscute şi un alfabet de 27 de litere mult mai vechi decât

oricare altul cunoscut până atunci. Multe din ele datează de la mijlocul celui de-al doilea mileniu î.Cr.

Boghaz Keui, în Asia Mică, un vechi centru hetit. Aici s-a găsit o bibliotecă, cu tăbliţe cuneiforme sau de alt gen, clasificate şi aranjate pe categorii: în sumeriană, acadiană, hitită, madiană, precum şi în alte limbi, şi unele tăbliţe bilingve în cuneiformă şi hitită.

Astfel, e cert faptul că scrierea se folosea în mod curent în Palestina, Siria şi Fenicia cu secole înainte de vremea lui Moise. Dr. W. F. Albright, o autoritate în domeniul arheologiei palestiniene, precizează: "Numai o persoană foarte ignorantă mai poate spune astăzi că scrierea (în diverse forme) nu se cunoştea în Palestina şi în regiunile din imediata vecinătate, în timpul celui de-al doilea mileniu î.Cr." (Buletinul nr.60 al Şcolii Americane de Studii Orientale, Decembrie 1935).

De unde rezultă că nu există nici un motiv pentru care evenimentele descrise în primele cărţi ale Bibliei să nu fi putut fi consemnate de contemporani.

Harta 19. Zona celor mai vechi scrieri alfabetice.

Se pune atunci întrebarea: de ce aceste însemnări s-au pierdut, în vreme ce cantităţi uriaşe de inscripţii babiloniene şi egiptene s-au păstrat? Din pricina perisabilităţii materialului de scris, a papirusului şi a pielii. Şi în Egipt, cu mici excepţii, tot ce s-a scris pe papirus şi pe piatră s-a pierdut. Chiar dacă ar fi fost scris iniţial pe tăbliţe cuneiforme, aşa cum sunt unii de părere, Pentateuhul a fost curând tradus în ebraică şi copiat pe piele. Cele zece porunci, nucleul Legii, au fost gravate în piatră, dar restul a fost scris în "cărţi" (Exod 17.14). Iată deci de când au folosit evreii în mod obişnuit pielea şi papirusul pentru scrieri, care trebuiau apoi copiate şi recopiate pe măsură ce se uzau exemplarele.

Cine este autorul Pentateuhului?

Concepţia tradiţională este că Moise a scris în mare parte Pentateuhul, aşa cum îl cunoaştem noi astăzi, cu excepţia celor câteva versete de la sfârşit care relatează moartea lui şi câteva interpolări accidentale ale copiştilor făcute cu scopul de a explica unele lucruri. Părerea este în concordanţă cu dovezile istorice.

Concepţia critică modernă este că aici e vorba de lucrarea combinată a mai multor şcoli de preoţi, apărute prin secolul al optulea î.Cr. scrisă în scopuri partizane, opera fiind bazată pe tradiţii orale, principalii ei redactori fiind numiţi "J", "E" şi "P". Şi cu toate că opiniile criticilor privind secţiunile care trebuie atribuite difeiţilor editori diferă, teoria este totuşi prezentată ca fiind un "rezultat sigur", apogeu al "eruditiei moderne". Potrivit acestei păreri, nu ar fi vorba de o istorie reală, ci doar de o amestecătură de legende depăşite.

Ce spune însă arheologia? Arheologia aduce în ultimul timp dovezi atât de puternice, încât produce o reacţie hotărâtă de aderare la concepţia conservatoare. Teoria după care scrisul nu se cunoştea în timpul lui Moise este lipsită de orice temei. În fiecare an sunt scoase la iveală din Egipt, Palestina şi Mesopotamia dovezi atât sub formă de inscripţii, cât şi din straturile suprapuse de pe suprafaţa pământului, care atestă faptul că evenimentele Vechiului Testament sunt fapte istorice adevărate. Cât priveşte aşa-numita "erudiţie" ea a ajuns să aibă tot mai mult respect faţă de tradiţia după care Moise a scris Pentateuhul.

Un lucru e sigur: Moise ar fi putut foarte bine să scrie Pentateuhul, el fiind fost educat la palatul lui Faraon şi mai ştim că "Moise a învăţat toată înţelepciunea egiptenilor", ori, această învăţătură cuprindea şi cunoştinţe literare. Probabil el ştia mai multe despre istoria lumii anterioare decât cunoaşte oricare om de azi. El a fost conducător şi organizator al unei mişcări pe care el o vedea de o importanţă imensă pentru generaţiile viitoare. Acum se pune întrebarea: Ar fi putut el să fie atât de NECHIBZUIT încât să încredinţeze documentele şi principiile mişcării sale numai TRANSMITERII ORALE? Nicidecum, Moise a recurs cu siguranţă la scris: (Exod 17:14; 24:4; 34:27; Numeri 17:2; 33:2; Deuteronom 6:9; 24:1, 3; 27:3, 4; 31:19, 24). În ce priveşte Geneza, se pare că Moise a folosit documente parvenind de la generaţii anterioare. În cazul Exodului, Leviticului, Numerilor şi al Deuteronomului toate au legătură cu propria lui viaţă şi fără îndoială au fost scrise sub îndrumarea lui. Fenomenele de suprapunere din însemnări se explică şi se justifică în întregime prin folosirea unor documente anterioare cu caracter atât de vechi şi sacru, încât Moise s-a ferit să le modifice în vreun fel sau să le ştirbească integritatea.

În ce limbă s-a scris Pentateuhul? Probabil, în ebraica arhaică ce se scria în zilele lui Moise, pe suluri de piele sau papirus. Sau, poate în scrierea cuneiformă a Palestinei şi a Siriei, pe tăbliţe de lut care ulterior

au fost traduse în limba ebraică. "Stilul fragmentar şi repetitiv pe alocuri este conform cu aşteptările noastre în cazul unor cărţi traduse de pe tăbliţe, care reprezentau fiecare dintre ele o carte în sine". Ce s-a întâmplat cu exemplarele originale? Dacă au fost scrise pe papirus sau piele atunci cu timpul s-au uzat şi au fost înlocuite. Dacă s-au consemnat pe tăbliţe de lut e posibil ca ele să fi fost distruse de unii regi idolatri ai Israelului.

De aici încolo, notiţele asupra descoperirilor arheologice vor apărea în capitolele biblice în care fac referinţă la ele. Sunt amintite în Manual peste o sută de descoperiri arheologice. Ele pot fi găsite cu ajutorul tabelului alfabetic de la începutul cărţii sau cu ajutorul rezumatului descoperirilor arheologice de la paginile 830-842 sau în Indexul de la paginile 855-860.

Multe din descoperirile arheologice din ultima vreme, obţinute de cei ce explorează ruinele cetăţilor biblice, sunt documente mai evidente decât dacă ar fi fost scrise într-o carte. Aceste documente coincid exact cu firul narativ al Bibliei. Bucată cu bucată, Vechiul Testament este astfel ilustrat, completat şi confirmat. Chiar şi faptele care păreau mai degrabă un mit, se dovedesc a fi fost reale.

Evenimente care păreau îndoielnice sunt acum confirmate. Oare nu sporeşte acest fapt şi mai mult verdicitatea Bibliei ca un tot unitar, facilitând încrederea noastră deplină în afirmaţiile Bibliei şi în promisiunile ei minunate, atât pentru viaţa de aici, cât şi pentru cea viitoare?

Cea mai importantă afirmaţie din Biblie este aceea că HRISTOS A ÎNVIAT DIN MORŢI. Pentru acest lucru s-a scris toată Biblia, fără de care ea nu înseamnă nimic. Este faptul care dă sens vieţii, fără de care viaţa nu ar avea nici un rost. Este temelia nădejdii noastre că vom învia şi noi la rândul nostru pentru viaţa veşnică.

Nu este oare o mângâiere pentru noi să ştim că tocmai cartea care s-a zidit în jurul acestui eveniment e dovedită a fi o carte istorică în mod consecvent? Şi astfel nu căpătăm noi oare o îndoită asigurare asupra faptului că EVENIMENTUL CEL MAI IMPORTANT din toate veacurile este O REALITATE ISTORICĂ DE NECONTESTAT?

GENEZA

Începuturile lumii, ale omului, ale naţiunii ebraice; Creaţia, Potopul, Avraam, Isaac, Iacov şi Iosif

Cine este autorul Genezei?

Tradiţia seculară ebraică şi creştină spune că Moise, călăuzit de Dumnezeu, a alcătuit Geneza cu ajutorul documentelor antice existente în zilele sale.Cartea se incheie cu aprox. 300 de ani înainte de Moise. Neîndoilnic el a primit aceste informaţii prin revelaţie directă de la Dumnezeu sau i-au parvenit dovezi şi însemnări istorice de la înaintaşii lui.

Deschizându-se cu imnul creaţiei, Geneza dă apoi zece "cărţi de generaţii" care constituie cadrul Genezei.Se pare că ele au fost încorporate chiar de Moise, cu adăugirile şi explicaţiile pe care Dumnezeu l-ar fi călăuzit să le introducă.Aceste unsprezece documente sunt următoarele:

"Imnul Creaţiei".(1:1-2:3)
"Generaţiile Cerurilor şi Pământului".(2:4-4:26)
"Cartea generaţiei lui Adam".(5:1-6:8)
"Generaţiile lui Noe".(6:9-9:28)
"Generaţiile fiilor lui Noe". (10:1-11:9)
"Generaţiile lui Sem". (11:10-26)
"Generaţiile lui Terah".(11:27-25:11)
"Generaţiile lui Ismael".(25:12-18)
"Generaţiile lui Isaac".(25:19-35:29)
"Generaţiile lui Esau".(36:1-43)
"Generaţiile lui Iacov".(37:2-50:26)

Aceste unsprezece documente, iniţial nişte însemnări de familie ale liniei principale alese de Dumnezeu şi a familiilor înrudite, ce populează cartea Genezei, parcurgând primii 2000 de ani ai istoriei omului, de la creaţia lui până la stabilirea în Egipt a poporului ales al lui Dumnezeu.

"Imnul Creaţiei, " 1:1-2:3

Este o descriere poetică, într-un ritm maiestuos, echilibrat, care cuprinde fazele succesive ale creaţiei, prezentate în formula frecventă în Biblie bazată pe cifra şapte.În toată literatura nu există o relatare mai

sublimă a originii lucrurilor.

Cine a scris Imnul Creației? A fost folosit de Moise, dar fără îndoială a fost scris cu mult timp înainte, probabil de Avraam, Noe, Enoh sau chiar Adam. Scrierea era deja cunoscută şi folosită în mod obişnuit cu mult timp înainte de Moise (vezi pag. 44- 45). Câteva din "poruncile, învățăturile şi legile lui Dumnezeu" au existat încă din zilele lui Avraam, adică cu 600 de ani înainte de vremea lui Moise (Geneza 26:5).

De unde a ştiut autorul ce s-a întâmplat înainte să fi apărut omul? Fără îndoială, Dumnezeu i-a "revelat trecutul îndepărtat, tot aşa cum mai târziu viitorul a fost descoperit profeților."

Cine ştie dacă nu cumva Dumnezeu Însuşi l-a învătat pe Adam acest imn.Şi poate că a fost recitat pe cale orală în cercul familiei sau cântat sub formă de ritualuri în închinarea primitivă (imnurile constituiau o parte însemnată a primelor forme de literatură) dealungul generațiilor până când a fost inventat scrisul, Dumnezeu Însuşi fiind Acela care a supravegheat transmiterea lui, până când, în cele din urmă, prin mintea strălucită a lui Moise, acest imn şi-a ocupat locul, ca primă rostire a Cărții divine a începuturilor.

Dacă Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, aşa cum credem noi, şi dacă Dumnezeu a ştiut de la început că avea de gând să folosească Biblia ca instrument principal de răscumpărare a omului, atunci de ce este greu de crezut că Dumnezeu însuşi, când l-a creat pe om, i-a dat germenele, şi nucleul acestei Cărți?

Capitolul 1:1. Crearea Universului

"La început" DUMNEZEU a creat Universul. Ceea ce urmează, în cele şapte zile, descrie modelarea substanței deja create, pregătirea suprafeței pământului pentru crearea omului şi amenajarea unei locuințe corespunzătoare. Crearea omului, conform cronologiei biblice, a avut loc prin anul 4000 î.Cr. Dar crearea Universului s-a petrecut probabil cu foarte mult timp înainte.

Cine L-a făcut pe Dumnezeu?

Chiar un copil îți poate pune această întrebare, dar nimeni nu va putea da răspunsul. Sunt unele lucruri care ne depăşesc. Noi nu putem concepe începutul timpului, nici sfârşitul lui, după cum ne depăşesc şi hotarele spațiului.Lumea există dintotdeauna sau a fost făcută din nimic. Ori una, ori alta, pe nici una din variante nu o putem percepe cu advărat. Ştim însă un lucru: că din toate lucrurile ce pot fi cuprinse de gândirea noastră, cea mai înălțătoare e PERSONALITATEA, adică mintea şi inteligența noastră. De unde vine ea? Oare putea materia noastră să creeze inteligența? Prin CREDINȚĂ noi acceptăm ca punct ultim al gândurilor noastre, o Putere mai presus de noi înşine - DUMNEZEU, cu speranța că intr-o zi, în lumea cealaltă, vom înțelege tainele existenței.

Universul creat de Dumnezeu

Astronomii cred despre Calea Lactee, galaxia de care aparține Pământul, că împreună cu sistemul nostru solar, ar conține 30.000.000.000 de sori, mulți dintre ei fiind cu mult mai mari decât soarele nostru, care este de un milion și jumătate de ori mai mare decât Pământul. Calea Lactee are forma unui ceas subțire de mână, diametrul ei fiind de 200.000 ani lumină: un an lumină este distanța pe care o parcurge lumina într-un an, cu viteza de 300.000 Km. pe secundă. Există cel puțin o sută de mii de galaxii asemenea Căii Lactee, aflându-se chiar distanțe de milioane de ani lumină între ele.Și toate acestea s-ar putea să nu reprezinte decât un fir de praf din ceea ce se află dincolo de infinit, în nemărginirea spațiului.

Capitolele 1:2 la 2:3. Cele șapte zile

Nu știm dacă a fost vorba de zilele de 24 de ore sau de perioade succesive. Cuvântul "zi" are sensuri diferite în funcție de context. În 1:5 termenul e folosit cu sensul de lumină.În 1:8, 13 pare să însemne o zi de 12 ore. În 2:4 pare să cuprindă întreaga perioadă a creației. În pasaje cum ar fi cele din Ioel 3:18, Fapte 2:20, Ioan 16:23, "ziua aceea" pare să însemne întreaga eră creștină. În pasaje ca cele din II Timotei 1:12 termenul pare să se refere la perioada de după a doua venire a Domnului. Iar în Psalmul 20:4 și în II Petru 2:8, ni se spune că "o zi pentru Domnul este ca o mie de ani și o mie de ani sunt ca o zi."

Acest capitol nu este un tratat științific, dar armonia cu descoperirile și cunoștințele actuale ale biologiei și zoologiei, este uimitoare.

Prima zi, 1:2-5

Lumina. Lumina trebuie să fi fost cuprinsă în expresia "cerurile și pământul" care au fost create la "început." Dar suprafața pământului trebuie să fi fost încă în întuneric, deoarece scoarța pământului aflată în răcire, acoperită cu ape ce fierbeau, trebuie să fi produs straturi foarte dense de ceață și gaze, care ascundeau în întregime lumina soarelui. Lumina și succesiunea zilei și a nopții au fost stabilite pe suprafața pământului atunci când procesele de răcire au diminuat densitatea ceții suficient pentru a permite pătrunderea luminii. Totuși, soarele propriu zis, nu a devenit vizibil decât în ziua a patra.

A doua zi, 1:6-8

Întinderea numită "Cer", înseamnă aici atmosfera sau stratul de aer dintre pământul acoperit cu apă și norii de deasupra, care au apărut de îndată ce s-au răcit apele pământului - ape ce au rămas totuși destul de calde pentru a produce nori care acopereau lumina soarelui.

A treia zi, 1:9-13

Uscatul şi vegetaţia. Până acum, se pare că suprafaţa pământului fusese în întregime acoperită de apă datorită instabilităţii scoarţei pământului, de curând formate, ce se va fi menţinut într-o formă netedă, ca o minge lichidă. Dar, pe măsură ce crusta pământului s-a răcit, s-a îngroşat şi, au început să apară insule şi continentele, fără să existe însă ploaie, ci doar o ceaţă densă ce uda pământul, recent format şi foarte caldă din cauza temperaturii ridicate a acestuia. Pretutindeni domnea o climă tropicală şi vegetaţia trebuie să fi crescut foarte rapid, la dimensini uriaşe şi, prin nenumăratele scufundări şi ridicări succesive ale terenului, se vor fi produs actualele zăcăminte de cărbune.

A patra zi, 1:14-19

Soarele, Luna, Stelele. Trebuie să fi fost create "la început."În prima zi lumina lor trebuie să fi pătruns prin ceaţa pământului (1:3), în vreme ce ele nu erau vizibile. Dar acum, datorită densităţii micşorate a norilor, ca urmare a răcirii continue a pământului, ele au devenit vizibile de pe pământ. Au venit periade când suprafaţa pământului a încetat să mai primească căldură din interior şi a devenit dependent de Soare care era acum singura lui sursă de căldură.

A cincea zi, 1:20-25

Vieţuitoarele mării, păsările. Notaţi progresia: prima şi a doua zi, lucrurile fără viaţă; a treia zi, viaţa vegetală; a cincea zi, viaţa animală.

A şasea zi, 1:24-31

Animalele de uscat şi OMUL. Pământul, în sfârşit, era gata pentru a fi locuit de om. Dumnezeu l-a făcut pe om DUPĂ CHIPUL SAU. Dumnezeu a văzut că toate lucrurile pe care le făcuse erau "foarte bune." (1:4, 12, 21, 25, 31). Dar curând imaginea se întunecă. Dumnezeu trebuie să fi cunoscut dinainte că aşa se va întâmpla şi trebuie să fi privit întreaga Sa operă de creare a omului doar un pas către glorioasa lume care va urma la sfârşit, aşa cum ni se arată în ultimele capitole ale cărţii Apocalipsa.

A şaptea zi, 2:1-3

Dumnezeu s-a odihnit. Dar nu la modul absolut (Ioan 5:17), ci doar s-a odihnit după această lucrare anumite de creaţie pe care o făcuse. Aceasta a fost baza sabatului (Exod 20:11). El poartă o referire mistică la cer (Evrei 4:4, 9). În ce priveşte cifra "şapte" vezi paginile 139 şi 688. Numărul "şapte" s-ar putea să aibă în structura universului o semnificaţie care depăşeşte cu mult cunoştinţele omului.

NOTA ARHEOLOGICA: Versiuni babiloniene ale creaţiei

În anii recenţi s-au găsit în ruinele de la Babilon, Ninive, Nipur şi Aşur, săpate pe tăbliţe care erau în circulaţie înainte de Avraam, epopei ale creaţiei, sub diferite forme, care sunt însă izbitor de asemănătoare cu "Imnul Creaţiei" din Geneza.

Există şapte tăbliţe (sau epoci) ale creaţiei- "la început" un "abis primar" - un "haos al apelor" numit "adâncul" - zeii "au făurit toate lucrurile" - au făcut "firmamentul de sus şi cel de jos" - "au pus temeliile cerului şi ale pământului" - în a patra zi "au rânduit stelele" - "au făcut iarba şi tot ce e verde" - "fiarele câmpului şi vitele şi toate fiinţele" - în ziua a şasea "l-au făcut pe om din ţărâna pământului" - "ei au devenit fiinţe vii" - "omul trăia cu nevasta lui " - "erau prieteni" - "într-o grădină era locuinţa lor " - "haine nu cunoşteau " - "ziua a şaptea a fost rânduită o "zi sfântă," şi le-au poruncit "să înceteze orice lucru."

Aceste relatări babiloniene şi asiriene despre Creaţie sunt toate marcate de un evident politeism. Dar întrucât au atât de multe puncte de asemănare cu relatarea adevărată a Genezei, s-ar părea că ar fi avut o origine comună. Oare nu constituie aceste tradiţii corupte o mărturie a faptului că există un original divin?

NOTA ARHEOLOGICA: Monoteismul iniţial

Biblia ne reprezintă rasa umană ca pornind cu credinţa într-un SINGUR DUMNEZEU, în vreme ce idolatria politeistă s-a dezvoltat mai târziu. Lucrul acesta se bate cap în cap cu teoria actuală potrivit căreia ideea unui singur Dumnezeu ar fi o dezvoltare treptată, ascedentă ce îşi are punctul de pornire în animism.Concepţia Bibliei a fost recent confirmată de arheologie. Dr. Strephen Langdon de la Universitatea din Oxford a constatat că cele mai timpurii inscripţii babiloniene sugerează faptul că primodială a fost credinţa într-un singur Dumnezeu şi că de acolo a urmat o rapidă decădere în politeism şi idolatrie (vezi "Mitologia Semitică" a lui Langdon şi "Expediţia Universităţii şi Muzeului din Oxford la Kiş," de Henry Field, Broşura 28.)

Sir Flinders Petrie a spus despre religia iniţială a Egiptului că a fost monoteistă.

Sayce a anunţat în anul 1898 că a descoperit pe trei tăbliţe separate din Muzeul Britanic, care datează din vremea lui Hammurabi, cuvintele "Iahve (Iehova) este Dumnezeu."

Antropologi de frunte au anunţat recent că la toate rasele primitive a existat credinţa într-un Dumnezeu suprem: (vezi " Originea şi creşterea religiei - Fapte şi teorii." scrisă de Dr.Schmidt).

"Generaţiile cerurilor şi pământului", 2:4-4:26

Numită uneori "a doua istorie a Creaţiei." Începe printr-o referire la

starea pustie a pământului (2:5, 6), care corespunde cu prima parte a "zilei a treia" din "prima istorie" (1:9, 10); apoi dă unele detalii omise din prima relatare, după care continuă cu istoria căderii omului. Este suplimentară, şi nu contradictorie. Adăugarea ulterioară a unor detalii nu constituie o contradicţie.

Cine a fost autorul iniţial al acestui document? Documentul acesta parcurge istoria până la a şasea generţie a urmaşilor lui Cain (4:17-22) şi se încheie cu Adam care era încă în viaţă!

(El a trăit până în a opta generaţie a urmaşilor lui Set (5:4-25). Astfel toate lucrurile din a doua relatare s-au întâmplat în timpul vieţii lui Adam. Dacă scrierea n-a fost inventată în timpul vieţii lui Adam, oare nu s-ar putea atunci ca Adam să fi povestit aceste lucruri în cercul familiei sale, aşa încât cel puţin miezul lor să fi luat o formă fixă până la apariţia scrisului? Oare nu s-ar putea ca Moise să fi întregit istoria căderii omului, în linii mari, chiar din cuvintele povestite de însuşi Adam?

Capitolul 2:4-17, Grădina Eden

În capitolul 1, Creatorul este denumit "Dumnezeu" (Elohim), nume generic pentru Fiinţa Supremă.Aici este numit "Domnul Dumnezeu" (Iehova Elohim), numele Lui personal, primul pas din revelaţia lui Dumnezeu despre El Însuşi.

"Nu se dăduse încă ploaie... ci un abur se ridica" (5, 6). Acesta trebuie să însemne că, o vreme pământul a fost udat de ceaţă groasă, deoarece suprafaţa pamântului era atât de caldă şi deci vaporii erau atât de denşi, încât stropii de ploaie de la marginea norilor se transformau din nou în vapori înainte de a ajunge pe pământ.

"Pomul vieţii" (9; 3:23) se poate să fi fost o hrană propriu-zisă a nemuririi, indicând faptul că nemurirea depinde de ceva din afara noastră. Astfel pomul va fi din nou accesibil celor care şi-au spălat hainele în sângele Mielului (Apocalipsa 2:7; 22:2, 14)

"Pomul cunoştinţei binelui şi răului" (9, 17) era "bun la mâncare", "plăcut la vedere", şi "de dorit ca să-l facă pe cineva înţelept" (3:6). Oricare ar fi fost natura exactă a acestui pom, literală, figurată sau simbolică, esenţa păcatului lui Adam şi Eva, cel puţin în parte, a constat în următorul fapt: transferarea controlului asupra vieţilor lor de la Dumnezeu la ei înşişi. Dumnezeu le spusese, în esenţă, că pot să facă tot ce doresc, cu EXCEPŢIA unui singur lucru. A fost un test al ascultării lor. Câtă vreme se abţineau, Dumnezeu era Stăpânul lor. Când, în ciuda poruncii lui Dumnezeu, au săvârşit acel unic lucru, s-au făcut stăpânii lor înşişi. Oare nu este chiar asta esenţa păcatului uman? De la început Dumnezeu l-a rânduit pe om să trăiască veşnic, cu o singură condiţie: să asculte de Dumnezeu. Omul a căzut. A urmat apoi îndelungatul şi anevoiosul proces al răscumpărării, realizat de Mântuitorul, prin intermediul căruia omul poate să-şi recâştige starea pierdută. Viaţa se află numai în ascultare de Dumnezeu.

Capitolul 2:18-25. Crearea femeii

S-a afirmat deja în 1:17 că omul a fost creat "parte bărbătească şi parte femeiască". Aici crearea femeii este descrisă mai pe larg. Acum, la începutul rasei umane este rânduită originea divină şi sanctitatea căsătoriei: un singur bărbat, o singură femeie - un singur trup (24)

Scriptura prezintă căsătoria ca fiind corespondentul pământesc al relaţiei dintre Cristos şi Biserică (Efeseni 5:25-32; Apocalipsa 19:7; 21:2, 9). Biserica este Mireasa lui Cristos. Mireasa lui Adam a fost făcută din coasta lui, în timp ce acesta dormea (21, 22). S-ar putea ca aceasta să fie o primă întruchipare a Bisericii, Mireasa lui Cristos, care s-a născut din "sângele şi apa" ce au ieşit din coasta lui Cristos în vreme ce El "dormea" pe Cruce (Ioan 19:34; 1 Ioan 5:6, 8).

"Erau goi şi totuşi nu le era ruşine" (25). S-ar putea ca ei să fi fost cuprinşi de Lumina veşnică a lui Dumnezeu, aşa cum a fost Isus la schimbarea la faţă (Marcu 9:3); lumină care a dispărut însă odată ce au păcătuit, dar care iarăşi îi va acoperi pe cei răscumpăraţi într-o zi (Apocalipsa 3:4; 21:23). După câte ştim dintre toate creaturile lui Dumnezeu, numai omul poartă îmbrăcăminte, ca semn al naturii noastre păcătoase.

Locul grădinii Eden

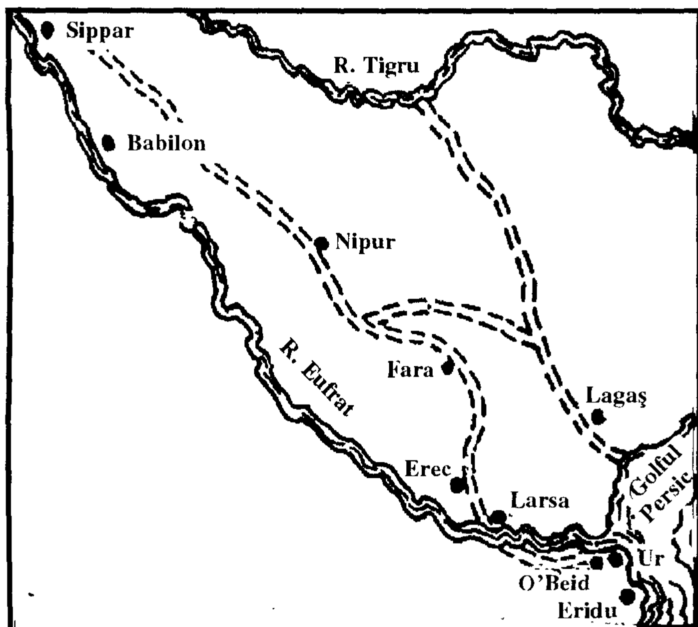
Se afla pe râurile Eufrat şi Tigru, în punctul lor de confluenţă cu Pison şi Ghihon (2:10-14). Râurile Pison şi Ghihon nu au fost identificate. Tigru şi Eufrat izvorăsc din regiunea Munţilor Caucaz din sud-estul Asiei, apoi curg spre sud-vest şi se varsă în Golful Persic. (vezi harta de la pagina 79)

Astfel, s-ar părea că omul a fost creat cam la mijlocul suprafeţei planetei, căci această regiune a Caucazului şi Eufratului se află în centrul emisferei estice, cea mai mare dintre cele două emisfere (vezi patratul negru din Harta 1, pag.24).

Etnologii sunt în general de părere că această regiune ar fi fost obârşia tuturor raselor umane. A fost regiunea din care au provenit boul, capra, oaia, calul, porcul, câinele, mărul, piersicul, părul, prunul, cireşul, gutuiul, dudul, agrişul, viţa de vie, măslinul, smochinul, curmalul, migdala, grâul, orzul, ovăzul, mazărea, fasolea, inul, spanacul, ridichea, ceapa şi cele mai multe din legumele noastre. Este leagănul rasei umane.

Babilonul

Unii cred că ţinuturile muntoase înalte din Armenia de la izvoarele Tigrului şi Eufratului, care s-ar putea să nu fi fost la înălţime atât de mare deasupra nivelului mării cât sunt în prezent (vezi harta de la pagina 79), s-ar putea să fi fost locul propriu-zis al Grădinii Eden, părerea tradiţională şi aproape unanim acceptată este că Grădina Eden s-ar fi aflat în Babilonia, lângă gura râului Eufrat.

Harta 20. Leagănul civilizaţiei umane.

În prezent, Tigrul şi Eufratul se unesc la 160 km mai sus de Golful Persic. Pe vremea lui Avraam, golful se întindea până la Ur iar cele două râuri se vărsau în golf prin guri separate, aşa cum indică linia punctată de la Harta 20. Întreaga câmpie babiloneană a fost creată prin depunerile aluviale ale acestor două râuri. Albiile râurilor şi-au schimbat adesea cursul.

Se pare că pe vremea lui Avraam cele două râuri să fi fost unite pe o anumită distanţă, despărţindu-se apoi înainte de a se vărsa în Golf, Grădina fiind aflată de-a lungul cursului comun de apă de la punctul de unire până în locul unde apele se despart, formând astfel patru braţe sau "capete" (2:10); cele două râuri continuând să curgă pe coasta de est şi de vest a Golfului, numite Ghihon şi Pison. În iscripţiile antice, Golful Persic era numit un "râu".

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Eridu, după tradiţie locul Grădinii Eden

Locul exact pe care tradiţia l-a fixat ca fiind la origine Grădina Eden este un grup de movile aflat cam la 37 km sud de Ur, cunoscut sub numele de Eridu (Abu Şarem). A fost căminul lui "Adapa", adică Adam în limba babiloniană (vezi pagina 68). Prisma Weld spune că primi doi regi din istorie au domnit la Eridu (vezi pag. 71).

Inscripţiile babiloniene antice afirmă că "Lângă Eridu era o grădină, în care se afla un pom sacru, misterios, un pom al vieţii, sădit de zei, ale cărui rădăcini erau adânci, iar ramurile îi ajungeau până la cer, şi era apărat de duhuri protectoare şi nici un om nu putea intra."

Ruinele de la Eridu au fost excavate de Hall şi Thompson, de la British Museum (1918-19). Ei au găsit indicaţii după care fusese o cetate prosperă, venerată ca fiind obârşia omului.

Regiunea Eridu,

Săpăturile au revelat că regiunea Eridu, din jurul oraşului cu acelaşi nume, era foarte populată încă din cele mai vechi timpuri ale istoriei, fiind secole de-a rândul centrul de seamă al lumii; o regiune în care s-au găsit multe din cele mai vechi şi mai valoroase inscripţii. Ur, locul de baştină al lui Avraam (pag. 87, 88), se află la 37 de km. de Eridu. Fara, de unde susţine tradiţia că provenea Noe (pag. 78) era la o depărtare de 112 km. Obeid (Al Ubaid), unde s-a găsit cel mai vechi document istoric (vezi pag.46), se găsea la numai 24 km. de Eridu. Lagaş unde s-au găsit imensele biblioteci primitive (pag.48, 86); era doar la 96 km depărtare de Eridu. Ereh, cetatea lui Nimrod (vezi pagina 87) era la 80 km de Eridu. Larsa, unde s-a găsit Prisma Weld, la 64 km de Eridu. Şi în sfârşit, Babilon se găsea la 240 km de Eridu.

Capitolul 3. Căderea omului

S-a putut întâmpla datorită subtilităţii şarpelui. Şarpele e reprezentat aici vorbind de la sine, dar scripturile ulterioare indică de fapt ca Satan vorbea prin şarpe (IICor. 11:3, 14; Apocalipsa 12:9; 20:2). Unii au crezut că la început şarpele stătea drept şi era foarte frumos, înzestrat astfel în mod natural să slujească de unealtă Satanei. El i-a ademenit pe Adam şi pe Eva la neascultare faţă de Creatorul lor. Lucrarea groaznică s-a săvârşit şi acest văl al păcatului, al întunerecului, al trudei, al durerii şi al morţii a căzut asupra unei lumi pe care Dumnezeu o crease frumoasă.

De ce l-a făcut Dumnezeu pe om cu posibilitatea de a păcătui?

Ei bine, putea El oare să-l creeze altfel? Poate exista o creatură morală fără puterea de a alege? LIBERTATEA este darul dat de Dumnezeu omului. Libertatea de a gândi, libertatea conştiinţei, chiar dacă omul o foloseşte pentru a nu asculta de Dumnezeu.

Într-un accident de cale ferată, mecanicul, care ar fi putut să-şi salveze

viaţa sărid din locomotivă, a rămas totuşi la post şi a salvat viaţa pasagerilor săi, dar şi-a pierdut-o pe a sa. A fost ridicat apoi un monument, dar nu în cinstea trenului (care n-a făcut altceva decât să urmeze comenzile mecanicului), ci în memoria mecanicului, care a ales de bună voie să-şi dea viaţa pentru a salva pasagerii. Ce virtute este în ascultarea de Dumnezeu, dacă în natura noastră nu mai există şi o altă înclinaţie? Dar dacă, prin propria noastră alegere şi împotriva îndemnului permanent al firii noastre, noi ascultăm de Dumnezeu, atunci asta se numeşte "caracter".

Dar oare n-a ştiut Dumnezeu că omul va păcătui?

Ba da, a ştiut şi consecinţele groaznice ale păcatului, după cum a ştiut mai dinainte şi rezultatul final. Noi suferim mereu şi ne întrebăm de ce a făcut Dumnezeu o astfel de lume, dar într-o zi, după ce toate lucrurile se vor fi împlinit, se va sfârşi şi suferinţa noastră şi, odată cu ea, şi întrebările noastre, iar noi, împreună cu răscumpăraţii din toate veacurile, vom intona pe veci cântări de laudă lui Dumnezeu pentru că ne-a creat aşa cum ne-a creat şi ne-a condus la viaţă, bucurie şi slavă, în veacurile fără de sfârşit ale veşniciei (Apocalipsa 19:1-8)

Efectul păcatului asupra naturii

Aici, pe primele pagini ale Bibliei, avem de la început explicaţia motivului pentru care natura este aşa cum se prezintă azi: ura este comună tuturor şerpilor (3:14, 15); durerile însoţesc orice naştere (3:15); iar pământul produce în mod spontan tot felul de plante nefolositoare, în vreme ce plantele hrănitoare trebuie cultivate cu atâta trudă (3:17, 19). De asemenea, găsim aici întrezăriri ale lui Cristos, în sămânţa femeii (3:15) şi în jertfa de ispăşire (4:4)

"Sămânţa femeii", 15

Aici, imediat după căderea omului, găsim profeţia lui Dumnezeu potrivit căreia până la urmă oprera Lui de creare a omului se va dovedi reuşită, prin sămânţa femeii. Aceasta e prima aluzie a Bibliei la Răscumpărătorul care avea să vină. Folosirea pronumelui "El" (15) arată că e vorba doar de O Singură Persoană. De când există omenirea, nu a existat decât UN SINGUR urmaş al Evei care să se fi născut doar din femeie, nu şi din bărbat. Iată dar, chiar aici la începutul istoriei Bibliei, găsim această referire la Cristos; şi, pe măsură ce parcurgem paginile, aluziile, referirile, întruchipările imaginile şi afirmaţiile desluşite despre El devin tot mai clare şi mai abundente, aşa încât atunci când ajungem la sfârşitul Vechiului Testament, vom fi asistat la o zugrăvire completă a chipului lui Cristos.

"Mama tuturor fiinţelor vii" (20). Pe unitatea rasei în Adam se bazează ispăşirea lui Cristos. Păcatul unuia a adus Moartea. Moartea Celuilalt a adus Răscumpărarea (Rom. 5:12-19)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Tradiții babiloniene despre căderea omului

Inscripțiile babiloniene de la început abundă în referiri la un pom al vieții, de la care a fost alungat omul prin influiența unui duh rău personificat în șarpe, pom la care a fost împiedicat să se mai întoarcă, către heruvimi. Printre aceste tăblii există și istoria lui Adapa, o paralelă atât de izbitoare cu istoria biblică despre Adam, încât este numită Adam al babilonienilor. "Adapa, sămânța omenirii", - "înțeleptul din Eridu", - "fără vină", - apoi "i-a ofensat pe zei", - "prin cunoștință", - "apoi a devenit muritor de rând", - zeii au zis: "nu se va odihni", - l-au îmbrăcat într-o haină de doliu". Vezi lucrarea lui Price "Monuments and the Old Testament".

Există două sigilii antice (fig. 15, 16) care par să înfățișeze în imagini exact ceea ce spune Biblia în cuvinte.

Sigiliul ispitirii (fig.15) găsit printre tăbliile babiloniene antice, în prezent aflat la British Museum, pare în mod hotărât să se refere la istoria Grădinii Eden. În centru este un pom, în dreapta un bărbat iar în stânga o femeie care culege fructe, iar în spate un șarpe stând în picioare care pare a-i șopti ceva la ureche.

Sigiliul "Adam și Eva", figura 16, găsit în anul 1032 de către Dr.E.A. Speiser de la University Museum of Pennsylvania, la baza movilei Tepe Gawra, la 37 km nord de Ninive. Speiser a stabilit că sigiliul datează din jurul anului 3500 înainte de Cristos și a spus despre el că "sugerează în mod hotărât faptul că este vorba de istoria lui Adam și Eva"; un bărbat gol și o femeie goală, umblând cu capul aplecat în jos, abătuți, urmați de un șarpe. Sigiliul are cam 2,5 cm în diametru, fiind săpat în piatră. În prezent se află la University Museum din Pennsylvania.

Fig.15.Sigiliul ispitirii

(Prin bunăvoința lui British Museum)

Aceste documente străvechi, săpate în piatră sau lut, la obârşia omului, păstrate sub praful veacurilor iar acum, în cele din urmă, scoase la lumină de sapa arheologului, constituie dovezi ale faptului că trăsăturile principale ale istoriei biblice a lui Adam s-au întipărit adânc în mintea omului primitiv.

Fig.16.Sigiliul "Adam şi Eva"

Alte tradiţii privitoare la căderea omului

Persană: primii noştri părinţi, inocenţi virtuoşi şi fericiţi, au trăit într-o grădină unde se afla un pom al Nemuririi, până când un duh rău, sub forma unui şarpe, şi-a făcut apariţia.

Hindusă: în primul veac, omul nu cunoştea răul şi boala, toate dorinţele îi erau împlinite şi trăia mult.

Greacă: primii oameni, din epoca de aur, erau goi, nu cunoşteau răul sau necazul, se bucurau de comuniune cu zeii.

Chineză: la ei exista o tradiţie privitoare la o epocă fericită, în care omul avea hrană din belşug şi era înconjurat de animale paşnice.

Mongolii şi tătarii: aveau tradiţii similare.

Teutonii: rasa de la început se bucura de o viaţă minunată, care era o nesfârşită sărbătoare.

Toate popoarele barbare: au tradiţii despre o stare mai civilizată a omului.

Istoria iniţială a Grădinii Eden a fost negreşit transmisă de Adam lui Metusala iar prin Metusala ea a ajuns la Noe, şi prin el la fii lui; iar în diferite culturi care au urmat tradiţia a suferit modificări uriaşe.

Capitolul 4. Cain şi Abel

Presupunând că Adam şi Eva au fost creaţi direct ca adulţi, urmează ca atunci când Cain l-a ucis pe Abel el trebuia să fi avut 129 de ani; căci Set s-a născut curând după aceea (4:25), pe când Adam avea 130 de ani (5:3).

Jertfa lui Abel a fost primită (4:4) fiindcă el era neprihănit (1Ioan 3:12) şi fiindcă a fost adusă cu credinţă (Evrei 11:4). La intrarea în păcat se pare că Dumnezeu instituise o asemenea jertfă. Pare să fi fost un fel de imagine primară a morţii ispăşitoare a lui Cristos.

Nevasta lui Cain (4:17) trebuie să fi fost sora lui, căci Eva a fost "mama tuturor celor vii" (3:20). Adam a avut mulţi fii şi multe fiice care nu sunt pomeniţi pe nume (5:4); tradiţia spune că au fost 33 de fii şi 27 de fice.

De cine avea Cain să se teamă? (4:14) În cei 130 de ani de la crearea lui Adam până la crima lui Abel se ridicaseră destule generaţii, ajungându-se probabil la o populaţie de mai multe mii de oameni.

Semnul lui Cain (4:15). Indiferent care a fost semnul, oamenii vor fi înțeles ce însemna. Aici s-ar putea să fi fost începutul și originea scrisului: semnul reprezenta o idee, și astfel în curând mai multe semne reprezentau mai multe idei diferite.

Cetatea lui Cain (4:17), undeva la răsărit de Eden, nu era probabil altceva decât un pâlc de colibe primitive, cu un zid de apărare, care să servească drept adăpost pentru odraslele sale alungate.

Omorul a fost urmat în curând de poligamie (4:19) în familia lui Cain. Dumnezeu rânduise de la început ca un singur bărbat să trăiască cu o singură femeie în căsnicie (2:24). Dar omul a schimbat curând rânduiala aceasta.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Folosirea timpurie a metalelor

Pe când Avraam mai era încă în viață, urmașii lui au învățat să folosească arma și fierul și au inventat instrumentele muzicale. Până nu de mult, s-a crezut că folosirea fierului era necunoscută înainte de secolul al XII -lea î.Cr. Termenii folosiți de arheologi și istorici pentru a desemna fazele succesive din progresul civilizației sunt:

Paleolitic: epoca timpurie a pietrei; folosirea pietrei nešlefuite.

Neolitic: epoca târzie a pietrei; pietrele șlefuite, oase și lemn.

Calcolitic: piatra și cuprul; trecerea de la piatră la metal.

Epoca bronzului: 2500-1200 î.Cr. Epoca fierului: de la 1200

În anul 1933 Dr.H.E.Frankfort, de la Institutul Oriental, a descoperit în ruinele de la Asmar, la vreo 160 km nord-est de Babilon o lamă de fier care funcționa prin anul 2700 î.de Cr.; astfel data cunoscută a folosirii fierului e dată în urmă cu vreo 1500 de ani.

Inscripțiile primitive au revelat faptul că Babilonia nu a fost niciodată locuită de oameni neobișnuiți cu folosirea metalelor. Instrumente de cupru au fost găsite în ruinele unui însemnat număr de cetăți de dinainte de Potop (vezi capitolul 5)

Prisma Weld, care dă numele a zece regi cu vieți îndelungate de dinainte de potop, spune că regii: al treilea, al cincilea și al șaselea au domnit la "Badgurgurru", care înseamnă orașul lucrătorilor în bronz". S-ar putea să fie o tradiție a cetății lui Cain, 4:17.

"Cartea generațiilor lui Adam", 5:1 la 6:8

Al treilea document ce compune cartea Genesei (vezi pag.58) duce istoria până la anul al cincisutelea al vieții lui Noe (5:32). S-ar putea să fi fost începută de Adam, continuată de Enoh și de Metusala și terminată de Noe. Exemplarul acestuia și ale altor două documente anterioare s-ar putea să fi fost făcute de Noe pe tăblii de lut și îngropate, așa cum spune tradiția (vezi pag. 44), la Sippar. Probabil unele exemplare au fost luate în Arcă.

Capitolul 5. Genealogia de la Adam la Noe

Vârstele lor sunt date după cum urmează: Adam 930 de ani, Set 912

ani, Enos 905 ani, Kenan 910 ani, Lameh 777 ani, Noe 950 ani.

Vârsta foarte mare pe care au atins-o aceştia se explică prin teoria după care păcatul abia îşi începuse influienţa dăunătoare asupra rasei umane.

Cifrele din acest capitol, 6:6, indică faptul că între creaţia omului şi potop au existat 1656 de ani. Unii cred că această genealogie, şi cea din capitolul 11, au fiecare câte zece generaţii, ele putând fi abreviate, asemenea genealogiei lui Isus din Matei 1. Dar formula: "a trăit atâţia ani... şi a născut", se opune unei asemenea teorii.

Enoh, 21:24

El a fost cel mai bun dintre ei. Într-o societate nespus de rea, el a "umblat cu Dumnezeu". Născut la 622 de ani după crearea lui Adam, el a fost contemporan cu Adam vreo 308 ani. "Dumnezeu l-a luat" cu 69 de ani înainte de naşterea lui Noe, când Enoh nu avea decât 365 de ani.

Celălalt care avea să fie astfel strămutat, fără să guste moartea, a fost Ilie (IIRegi 2): Enoh şi Ilie fiind probabil meniţi de Dumnezeu să anticipeze glorioasa şi fericita soartă de care vor avea parte sfinţii la a doua venire a Domnului (1Tesaloniceni 4:17)

Arabii aveau o legendă potrivit căreia Enoh a fost cel care a inventat scrisul. Noul Testament se referă la o profeţie a lui Enoh (Iuda 14).

Metusala, 25-27

El a fost cel mai bătrân din cei zece (969 de ani), fiul lui Enoh Viaţa lui s-a suprapus cu 243 de ani peste cea a lui Adam iar peste cea a lui Sem cu 98 de ani, formând astfel o verigă de legătură între Grădina Eden şi Lumea de dinainte de potop. El a murit în anul potopului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Longevitatea de la început

Berosus, un istoric babilonian din 300 î.de Cr., bazându-şi istoria pe arhivele Templului lui Marduk, a çopiat din inscripţii primitive, dintre care în multe au fost descoperite, numele a zece regi cu viaţă îndelungată care au domnit înaite de potop, fiecare stăpânind de la 10.000 până la 60.000 de ani; Aloros, Alaparos, Amelon, Ammenon, Megalaros, Daonos, Eudorachus, Amenpsinos, Otiates, Xisutros. "În vremea lui Xisuthros", spune Berosus, "a venit Marele Potop".

Prisma Weld şi tăbliile dela Nippur (vezi pag. 48, 49), care atribuie mii de ani fiecărei domnii, numesc regii dinainte de Potop după cum urmează:

Alulim	A domnit la Eridu	28.000 ani
Alalmar	A domnit la Eridu	36.000 ani
Emenluanna	A domnit la Badgurgurru	43.000 ani
Kichunna	A domnit la Larsa	43.000 ani
Enmengalanna	A domnit la Badgurgurru	28.000 ani
Dumuzi	A domnit la Badgurgurru	36.000 ani
Sibzianna	A domnit la Larak	28.000 ani
Emenduranna	A domnit la Sippar	21.000 ani
Uburratum	A domnit la Şuruppak	18.000 ani

Zinsuddu (Utanapiştim) 64.000 ani

"Apoi Potopul a cuprins Țara".

Negreşit trebuie să fie aceiaşi regi cu cei numiţi de Berosus, cunoscuţi însă sub alte nume, datorită încurcării limbilor de la Babel. Tăbliile care dau aceste nume au fost scrise după ce a început perioada istorică. Se pare că anticii, vorbind despre timpurile preistorice, au căzut în aceeaşi isptă în care au căzut şi cei din zilele noastre de a exagera cronologia lumii primare cu cifre uriaş de mari.

Pe lângă babilonieni: persani, egipteni, hinduşi, greci şi alte popoare cu tradiţii care vorbesc despre o longevitate mare a primilor locuitori ai pământului. De unde ar fi putut proveni asemenea tradiţii, decât din faptul că primii oameni au trăit cu adevărat o viaţă lungă?

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Cetăţi de dinaitne de Potop

Cetăţile numite la începutul acestei pagini ca obârşii ale regiunilor ante-diluviene pot fi identificate toate, în afară de Badgurgurtu. Cercetarea ruinelor lor, precum şi a altor cetăţi ante-diluviene, a scos la iveală multe trăsături ale vieţii de dinainte de Potop, şi a făcut foarte reală pentru noi lumea primelor capitole din Genesa.

Printre oraşele ante-diluviene cercetate sunt: Eridu, Obeid, Erech, Susa, Tepe, Gawa, Ur, Kiş, Rafa (Şurupak), Sipar, (Acad), Larsa, Iemdet Nasr. Pe ruinele lor arheologii au ajuns foarte aproape de începutul aşezărilor omeneşti din Babilonia.

Printre relicvele popoarelor ante-diluviene s-au găsit obiecte cum ar fi: vase de lut pictate, scule din cremene, instrumente, vase din turcoaz, topoare de aramă, oglinzi de aramă, săpăligi, seceri, scule de piatră, cremene, cuarţ, cârlige de peşte, modele de bărci, un cuptor subteran (?) vase foarte frumoase, articole cosmetice pe care femeile din perioada preistorică le foloseau pentru a-şi înegri genele şi sprâncenele, ruinele de cărămidă ale templelor vopsite artistic în tipare geometrice foarte complicate şi figuri de păsări, ba chiar şi un car de război, precum şi realizări arhitecturale ce indică o uimitoare civilizaţie.

Capitolul 6:1-8. Groaznica răutate a celor de dinaite de Potop

"Fii lui Dumnezeu" (6:2) se crede că ar fi fost nişte îngeri căzuţi, la care ar exista o referire în 2Petru 2:4 şi Iuda 6, sau conducători ai familiilor setite, care s-au căsătorit cu urmaşii lumeşti ai lui Cain. Aceste căsătorii anormale, indiferent de natura lor exactă, au umplut pământul de stricăciune şi violenţă.

Isus a privit Potopul ca pe un fapt istoric şi a asemănat vremea revenirii Sale cu zilele lui Noe (Matei 24:37-39). Ceea ce se petrece în lume la ora actuală ne face să ne întrebăm dacă nu cumva au şi venit zilele acelea.

Cei "120 de ani" (6:3) ar putea să însemne o perioadă de zăbavă până la potop. Sau pot să însemne scurtarea vieţii omului faţă de longevitatea

despre care se vorbeşte în capitolul 5.

"Generaţiile lui Noe", 6:9 la 9:28

Al patrulea document ce compune cartea Genesei (vezi pag. 58). Conţine istoria potopului, aşa cum este ea istorisită şi probabil înregistrată de Noe, fiind apoi transmisă de Sem lui Avraam.

Capitolul 6:9-18. Noe şi arca

Arca a avut vreo 150 m lungime, 26 m lăţime şi 15 m înălţime. Apoi a avut trei punţi împărţite în compartimente cu o fereastră în jurul părţii de deasupra. Trebuie să fi fost foarte mare, cam de proporţiile vaselor oceanice de astăzi. Întrucât la început omul a trăit pe malurile unui mare râu, construirea de bărci a fost una din primele sale realizări. Tăbliile cuneiforme indică faptul că din zorii istoriei locuitorii Babilonului s-au angajat în transportul de mărfuri şi pasageri pe fluvii şi râuri. Conform unei tradiţii babiloniene, căminul lui Noe se afla la Fara, pe Eufrat, la 65 km de locul Grădinii Eden. Noe trebuie să fi cunoscut arta construirii de corăbii şi traficul fluvial încă din copilărie.

Capitolul 6:19 la 7:5. Animalele

La 6:19-21 şi 7:2 se arată că şapte perechi de animale curate, dar numai o singură pereche din celelalte, trebuiau să fie duse în arcă. Unii au calculat că în arcă ar fi fost loc pentru 7000 de specii de animale.

A fost o sarcină gigantică pentru Noe să construiască arca, să adune animalele şi să înmagazineze hrana necesară. Noe cu cei trei fii ai săi nu puteau să fi făcut acest lucru singuri. Fiind nepot al lui Metusala şi strănepot al lui Enoh, conform tradiţiilor babiloniene, s-ar putea ca el să fi fost un rege de cetate, în care caz va fi angajat mii de oameni pentru această lucrare, după cum s-ar putea ca numai el şi cu fii lui să fi lucrat la arcă o bună parte din cei 120 de ani (6:3) şi, fără îndoială, a devenit ţinta unor batjocuri neîncetate, dar a rămas neînfricat în credinţa sa (2Petru 2:5; Evrei 11:7).

Capitolul 7:6 la 8:19. Potopul

"S-au deschis izvoarele adâncului şi ferestrele cerului" (7:11) Valea Eufratului ar putea fi numită "istmul emisferei estice", locul unde Marea Mediterană se apropie de Oceanul Indian. Ţinutul muntos al Armeniei este aproape ca un sistem insular, cu Marea Caspică şi Marea Neagră în partea de sud şi Marea Mediterană în vest, iar în sud Golful Persic şi Oceanul Indian. O scufundare cataclismică a regiunii respective ar face ca apele să se reverse din aceste mări, în vreme ce de sus ar ploua.

Domeniul de răspândire al potopului

"Toţi munţii înalţi de sub ceruri au fost acoperiţi şi toată suflarea care s-a mişcat pe pământ a pierit" (7:19, 21). Fără îndoială, acesta este limbajul în care a scris Sem istoria potopului pentru copiii şi nepoţii lui.

A scris lucrurile aşa cum le-a văzut. Trebuie să interpretăm oare limbajul acesta potrivit cu geografia din zilele lui, sau cu geografia actuală? Întreaga rasă umană, în afară de Noe şi familia sa, a fost distrusă. Pentru ca potopul să distrugă rasa umană a fost nevoie ca apa să acopere doar acele porţiuni ale pământului unde existau locuitori. Dacă acceptăm relatarea Bibliei aşa cum ne este dată, reiese că au existat zece generaţii de la Adam, primul om. Cum putea oare O SINGURĂ familie, în zece generaţii, cu mijloace primitive de transport să populeze întregul pământ? E foarte probabil ca rasa umană să nu fi mers mai departe de bazinul râului Eufrat.

Timpul petrecut în corabie

Noe a intrat în corabie cu zece zile înainte să înceapă să plouă (7;4,10). A început să plouă în a 17-cea zi a lunii doua din anul al 600-lea al lui Noe (7:11). A plouat 40 de zile (7:12). Apele au acoperit pământul 150 de zile (7:24; 8:3). Corabia s-a oprit în a 17-cea zi a lunii a şaptea (8:4). Capacul corabiei a fost ridicat în prima zi a lunii întâi, din anul 601 al vieţii lui Noe (8:13). Au ieşit cu toţii din corabie în a douăzeci şi şaptea zi din luna a doua (8:14-19). Au stat în arcă un an şi 17 zile: 5 luni de plutire pe apă şi 7 luni pe munte.

Muntele Ararat

După ce a plutit vreo 800 de km sau mai mult din locul de unde pornise arca, s-a oprit pe un vârf din munţii Armeniei numit Ararat, care are o înălţime de 5000 m. La poalele lui se află un oraş numit Naxuana sau Nakhichevan, despre care se spune că ar fi mormântul lui Noe. Numele înseamnă "aici s-a stabilit Noe".

Capitolul 8:20 la 9:17. Curcubeul

S-ar putea ca potopul să fi produs un aer mai limpede care ar fi făcut să se vadă curcubeul. Dar în Biblie spune că Dumnezeu l-a pus pe cer ca un semn al legământului Său cu omenirea, în virtutea căruia nu va mai fi un alt potop (9:8-17). Următoarea distrugere a pământului urmând să fie prin foc (2 Petru 3:7).

Capitolul 9:18-28. Profeţia lui Noe

Urmaşii lui Ham aveau să fie un neam de robi: semiţii aveau să păstreze cunoştinţa Dumnezeului celui adevărat; iafetiţii aveau să aibă în stăpânire cea mai parte a pământului, înlocuindu-i pe semiţi în ce priveşte rolul de învăţători ai lui Dumnezeu. Faptul s-a împlinit atunci când israeliţii au cucerit Canaanul, când grecii au luat Sidonul şi romanii au cucerit Cartagina; şi de atunci încoace, neamurile iafetice au dominat lumea fără încetare şi au fost convertite la Dumnezeul lui Sem, în timp ce neamurile semitice au ocupat un loc relativ neînsemnat iar neamurile hamitice au luat poziţia se robi. Ce profeţie uimitoare!

Ştiri privind descoperirea corabiei lui Noe

În mai multe publicaţii a apărut ştirea că anumiţi aviatori ruşi, cu puţin timp înainte de revoluţia din 1917, au declarat că ar fi văzut corpul unui vas uriaş, sus pe înălţimile inaccesibile ale gheţarilor de pe Muntele Ararat şi că ei a fi raportat descoperirea guvernului rus. Dar tocmai atunci a izbucnit revoluţia şi nu s-a mai ales nimic de descoperirea lor.

Tradiţia babiloniană despre potop

Arhivele templului lui Marduk din Babilonia, aşa cum a relatat Berosus, în anul 300 î. Cr., conţineau următoarea relatare: Xisuthros, un rege, a fost avertizat de zeii lui să construiască o corabie şi să-i ducă în ea pe prietenii şi rudele sale, precum şi toate felurile de animale cu hrana lor, după care el a construit un vas uriaş care s-a înpotmolit în Armenia. După terminarea potopului, el a trimis păsările afară. A treia oară ele nu s-au mai întors. Apoi a ieşit şi el din arcă şi a zidit un altar, aducând jertfă pe el.

Alte tradiţii

Egiptenii aveau o legendă după care zeii au purificat o dată pământul printr-un mare potop, au scăpat doar câţiva păstori.

Tradiţia greacă: Deucalion, avertizat că zeii vor să aducă un mare potop asupra pământului pentru marea s-a răutate, a construit o corabie ce s-a oprit pe Muntele Parnasus. Un porumbel a fost trimis afară de două ori.

Tradiţia hindusă: Manu, fiind avertizat, a construit o corabie cu care a scăpat singur de potop, care a distrus toate fiinţele.

Tradiţia chineză: Fa-he, întemeietorul civilizaţiei chineze, este înfăţişat ca unul care a scăpat de potopul ce fusese trimis pentru că omul se răzvrătise împotriva cerului, împreună cu trei fii şi trei fiice ale sale.

Anglia: Druizii aveau o legendă după care pământul fusese repopulat printr-un patriarh neprihănit care fusese salvat într-o corabie puternică de la un potop trimis să-l distrugă pe om pentru răautatea lui.

Polinezienii au istorii despre un potop de la care nu au scăpat decât 8 suflete.

Mexicanii: Un bărbat, nevasta lui şi copiii au fot salvaţi într-o corabie de un potop care a cuprins pământul.

Peruvienii: Un singur bărbat şi o singură femeie au fost salvaţi într-o cutie care a plutit pe apele potopului.

Indienii americani: diferite legende în care 1, 3 sau 8 persoane au fost salvate într-o barcă deasupra apelor pe un munte înalt.

Groelanda: odată pământul s-a răsturnat şi toţi oamenii s-au înecat, cu excepţia unui bărbat şi a unei femei, care au repopulat pământul (Vezi International Standard Bible Encyclopedia).

Universalitatea acestei tradiţii

Babilonienii, asirienii, egiptenii, persanii, hinduşii, grecii, chinezii,

frigienii, locuitorii insulelor Fiji, eschimoşii, indienii americani, brazilienii, peruvienii şi fiecare ramură a rasei umane, semitică, ariană, turaniană - au tradiţii despre un mare Potop care a distrus întreaga omenire, cu excepţia unei singure familii, eveniment care s-a întipărit pentru totdeauna în memoria strămoşilor din toate rasele înainte ca acestea să se separe. "Toate miturile acestea se pot concepe numai pe baza presupunerii că un asemenea evenimet a avut într-adevăr loc. O asemenea concepţie universală, care nu izvorăşte dintr-un prncipiu instinctiv al naturii noastre, trebuie să se bazeze pe un fapt istoric".

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Tăbliţele potopului

George Smith de la Muzeul Britanic a descoperit în 1872 pe tăbliţele bibliotecii lui Asurbanipal din Ninive relatări ale potopului care, în mod curios, nu conţin paralelisme cu relatările Bibliei; ele au fost copiate de pe tăbliţe în timpul primei dinastii a lui Ur, perioadă aflată cam la jumătatea timpului dintre potop şi Avraam. Mai târziu, s-au găsit multe alte asemena tăbliţe vechi. Expresiile care se repetă sunt: "potopul", "vârsta oamenilor dinainte de potop", "inscripţii dinainte de potop".

Ce scrie Noe babilonianul despre potop

E vorba despre ceea ce s-a numit Epopeea lui Gilgameş, care a fost al cincilea rege al dinastiei Erech, una din primele dinastii de după potop. Epopeea relatează istoria aventurilor sale din care una a fost să viziteze locuinţa insulară a lui Utanapiştim, adică Noe din tradiţia babiliniană. Această vizită a fost descrisă pe un sigiliu (fig. 17) găsit recent la Tell Billa lângă Ninive (vezi pagina următoare). În răspunsul său către Ghilgameş, Utanapiştim (Noe) relatează istoria potopului şi felul în care a scăpat el de potop. Iată despre ce e vorba, pe scurt: " Adunarea zeilor a hotărât să trimită un potop. Au zis: asupra păcătosului să cadă păcatul. O, omule din Şuruppak, construieşte-ţi un vas şi salvează-ţi viaţa. Construieşte-l cu şase etaje, fiecare având şapte părţi. Unge-l cu bitum pe dinăuntru şi pe dinafară şi lansează-l pe ocean. Ia pe vas seminţe de toate felurile. Eu l-am construit şi l-am încărcat cu toate aceste lucruri, cu argint, cu aur şi cu toate fiinţele pe care le aveam. M-am îmbarcat cu familia şi cu rudele mele. Am închis uşa. Apoi a venit vremea rânduită. Am urmărit venirea acelei zile şi a fost groaznic. Toată lumina s-a prefăcut

Fig. 17. Sigiliul Ghilgameş

în întuneric. A început apoi să toarne cu găleata. Furtuna s-a năpustit cu o furia nestăpânită asupra omenirii. Vasul s-a cutremurat. Zeii au plâns. Am privit peste mare. Toată omenirea se prefăcuse în lut, ca nişte buşteni plutitori. Furtuna a încetat. Potopul s-a terminat. Vasul s-a oprit pe muntele Zazir. În ziua a şaptea am trimis un porumbel; s-a întors. Am trimis o rândunică; s-a întors şi ea. Am trimis apoi un corb; el s-a oprit, a privit în jur; a murmurat ceva şi nu s-a mai întors. Atunci am debarcat. Am rânduit o jertfă. Zeii au primit mirosul plăcut şi au zis: aşa ceva să nu se mai întâmple."

Fig. 18. Groapa oraşului unde s-a găsit stratul potopului la Ur. *(Prin bunăvoinţa Muzeului Universităţii din Pennsylvania.)*

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Depunerile diluviene de la Ur

Aceste tradiţii ale potopului, deşi sunt amestecate cu politeism şi multe mituri, indică totuşi faptul că potopul devenise un fapt bine întipărit în memoria primilor locuitori ai Babilonului. Şi acum, în ultimii ani, un strat de lut depus chiar de potop a fost găsit în trei locuri similare separate: la Ur, care se afla la 19 km de locul tradiţional al Grădinii Eden; la Fara, căminul tradiţional al lui Noe, la 160 km mai sus pe cursul râului; şi la Ninive, la 482 km mai sus pe cursul râului (vezi pag. 80).

La Ur, cetatea lui Avraam, expediţia comună, University Museum din Pennsylvania şi British Museum, efectuată sub conducerea lui Dr. C. L. Wooley, a descoperit (1929) lângă baza movilelor de aici, dedesubtul a câtorva straturi ce atestau prezenţa umană, o albie mare de lut solid depus de apă, de 2,5 m, fără nici un amestec de urme umane, aflându-se totuşi, deasupra ruinelor unui alt oraş ce era îngropat dedesubt. Dr. Wooley a declarat că cei 2,5 m de sedimente presupun o foarte mare adâncime şi o foarte lungă perioadă de şedere a apei, sedimente ce nu ar fi putut fi depuse acolo de nici un alt curs obişnuit de apă decât de inundaţiile vaste ale potopului biblic. Civilizaţia de sub stratul potopului era atât de diferită de cea de deasupra ei, încât l-a condus pe Dr. Wooley la părerea că: "a fost vorba de o bruscă şi teribilă întrerupere a continuităţii

istoriei." (vezi cartea lui Wooley "Ur of the Chaldees").

(Pentru alte date legate de escavările de la Ur, vezi pag. 87- 89).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Depunerile diluviene de la Kiş

Kiş (Ukheimer, El-Ohemer, Uhaimir), aflat la extremitatea de est a Babilonului, pe albia Eufratului care e actualmente secată, s-a consemnat pe tăbliţe că a fost primul oraş rezidit după potop.

Expediţia unită a Universităţii Oxford şi a muzeului Field, sub conducerea Dr. Stephen Langdon, a descoperit (1928-29) o albie de lut curat depus de apă, în straturile inferioare ale ruinelor de la Kiş, de un metru şi jumătate grosime, fapt care indică prezenţa pe acele locuri a unor inundaţii de vaste proporţii. În centrul figurii 19 stratul de la potop se află chiar deasupra ruinelor zidurilor. Nu conţinea nici un fel de obiecte. Dedesubtul lui, rămăşiţele găsite au reprezentat un gen total diferit de cultură. Printre rămăşiţe s-a găsit şi un car cu patru roţi, confecţionate din lemn şi cuie de aramă, cu scheletele animalelor care l-au tras. (Vezi "Field Museum-Oxford University Expedition to Kish" de Henry Field, Broşura 28.)

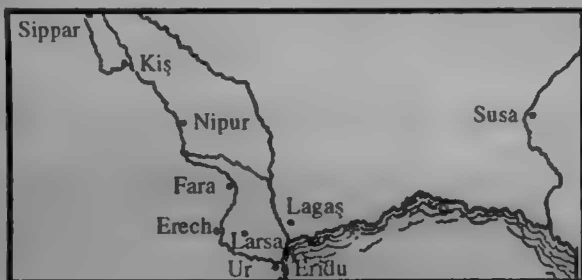

Fig. 19. Ruinele de la Kiş

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Depunerile diluviene de la Fara

Fara (Shuruppak, Sukkurru), căminul lui Noe babilonianul, aflat cam la jumătatea drumului dintre Babilon şi Ur. Cândva se găsea pe malurile râului Eufrat dar acum este la 65 km spre răsărit.

Un grup de movile joase, peste care suflă vântul dinspre deşert, acoperindu-le cu nisip. Excavată (1931) de Dr. Eric Schmid de la Muzeul Universităţii din Pensylvania. El a găsit rămăşiţele a trei oraşe: cel de deasupra, contemporan cu dinastia a treia Ur (vezi pag. 87); oraşul de mijloc, perioada sumeriană timpurie şi oraşul de jos, de dinainte de potop.

Harta 21. Babilonul de dinainte de potop

Stratul diluvian s-a găsit între oaraşul mijlociu şi cel de jos. Era compus din pământ galben, un amestec de lut şi nisip, negreşit de provenienţă aluvială, apoi pământ solid depus de apă, fără urme de aşezări umane, aşa cum se vede şi în figura 21. Dedesubtul acestor depuneri diluviene era un strat de cărbune şi cenuşă, un strat de culoare închisă, purtând resturile unei culturi care s-ar putea să fie resturile unor ziduri sau vase de lut pictate, schelete, peceţi cilindrice, ştampile, vase de bucătărie, tigăi şi oale. Figura 20 înfăţişează oamenii Dr. Schmidt săpând sub depunerile diluviene. (Vezi "University Museum Journal" septembrie 1931.)

Fig. 20 Strat de sub potop la Fara

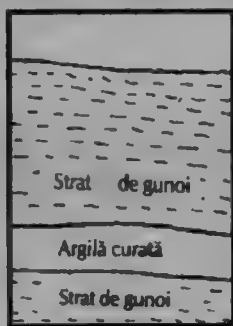

Fig. 21 Secţiune transversală a movilei Fara

De asemenea şi la Ninive în "Annals of Archeology and Anthropology" vol. XX, paginile 134-35, PI 73, M.E.L. Mallowan, directorul excavărilor întreprinse de Muzeul Britanic la Ninive (1932-33), descriind prăbuşirea unei gropi de la Marea Movilă pe o distanţă de 30 de m de la vârf până la solul virgin, afirmă că 24 din cei 30 de m reprezintă cinci straturi preistorice ce atestă diverse ocupaţii şi că pe la jumătatea adâncimii, între stratul al doilea şi al treilea de la bază, a existat un strat de vreo 2 m grosime, compus din pături alternative de noroi vâscos şi nisip de râu cu 13 ridicări distincte de nivel care, după părerea sa, indică faptul că au existat o serie de anotimpuri foarte ploioase. S-a constatat o mare deosebire între vasele de lut din stratul umed şi cele din stratul de deasupra.

1. Faptul că aici este vorba de inundaţii de vaste proporţii, produse într-un timp îndepărtat, e atestat de prezenţa stratului de mâl de 2 m, care se interpune pretutindeni între straturile culturalizate şantierelor arheologice de pe Valea Eufratului.

2. "Listele de regi" sumeriene din Mesopotamia inferioară reţin tradiţia unui deluviu. Se întâlnesc astfel expresii de genul "atunci potopul a cuprins întreg pământul" şi "după potop".

3. O tăbliţă sumeriană din anul 2000 î. Cr. ne oferă o relatare completă a potopului. Un singur om este salvat prin intervenţia zeilor, într-o corabie uriaşă.

4. Epopeea babiloniană a lui Ghilgameş se bazează pe această relatare însă e mult mai dezvoltată. Iar textul provine din biblioteca lui Asurbanipal. Firul narativ al acestui poem este izbitor de similar cu relatarea Genezei.

5. Asemănările sunt frapante: (I) Ambele relatări susţin că Diluviul a fost o judecată divină asupra fărădelegii umane. (II) Că un om a fost avertizat şi izbăvit prin intermediul unei corăbii. (III) Ambele relatări descriu în mod similar cauzele fizice, cu deosebire că relatarea biblică prezintă o imagine mult mai cataclismică. (IV) Ambele relatări vorbesc de un loc de poposire pe un munte şi despre două păsări dintre care cea de a doua nu se mai întoarce. (V) Ambele relatări vorbesc despre faptul că supravieţuitorul potopului s-a închiant şi a fost binecuvântat.

6. Deosebirile sunt de natură moral-spirituală şi vitală: (I) Ideea unui Dumnezeu din cele două relatări poartă deosebiri radicale - sunt opuse una alteia: concepţia nobilă a unui Dumnezeu neprihănit şi cea de politeism primitiv. (II) Noţiunea păcatului diferă şi ea. Iehova judecă păcatul, dar o face fără capricii şi având consideraţie faţă de cei drepţi.

7. Faptele, realitatea obiectivă stau la baza ambelor relatări. În Biblie, această realitate este consemnată cu o anumită reţinere şi cu un conţinut nobil de teologie şi etică, în vreme ce relatarea babiloniană se mărgineşte să păstreze un sâmbure de adevăr, peste care însă ţese mituri şi superstiţii, deposedându-l astfel de conţinutul său moral. Nici una din relatări nu provine din cealaltă.

"Generaţiile fiilor lui Noe", 10:1 la 11:9

Al cincilea document ce compune Geneza (vezi pag. 58), pregătit probabil de către Sem şi transmis mai departe lui Avraam: Sem a trăit cu 98 înainte de potop până la 150 de ani după naşterea lui Avraam (11:10).

Capitolul 10. Naţiunile care au descins din Noe.

Familia lui Noe a coborât din corabie pe muntele Ararat, de lângă izvoarele râului Eufrat. Apoi se pare că au migrat înapoi spre Babilon, fostul lor loc de baştină înainte de potop, străbătând până acolo vreo 800 de km. După aceea, 100 de ani mai târziu (10:25), au fost risipiţi cu ocazia încurcării limbilor.

Urmaşii lui Iafet, naţiunile din nord, 2-5

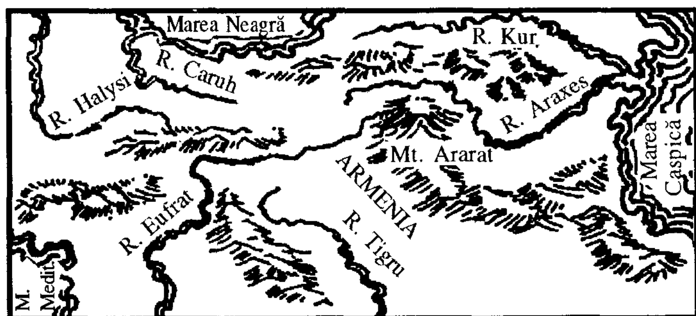
Iafetiţii s-au dus spre nord şi au ocupat regiunile din jurul Mării Negre şi a Mării Caspice, devenind strămoşii marilor popoare caucaziene din Europa şi Asia.

Urmaşii lui Ham, naţiunile din sud, 6-20

Hamiţii s-au dus în sud. Numele date par să indice partea centrală a Arabiei, Egiptul, ţărmul răsăritean al Mării Mediterane şi coasta de răsărit a Africii. Canaan, fiul lui Ham, împreună cu urmaşii lui, s-au aşezat în ţinutul care avea să devină mai târziu patria evreilor - Canaan. Egiptul a fost numit "Ţara lui Ham". E posibil ca Ham însuşi să fi condus migraţia spre Egipt. "Khen", un zeu egiptean, era echivalentul egiptean al cuvântului ebraic "Ham". Egiptul a fost numit "Mizraim", după numele fiului lui Ham. Nimrod a fost un hamit (vezi pagina următoare).

Urmaşii lui Sem, naţiunile din centru, 21-31

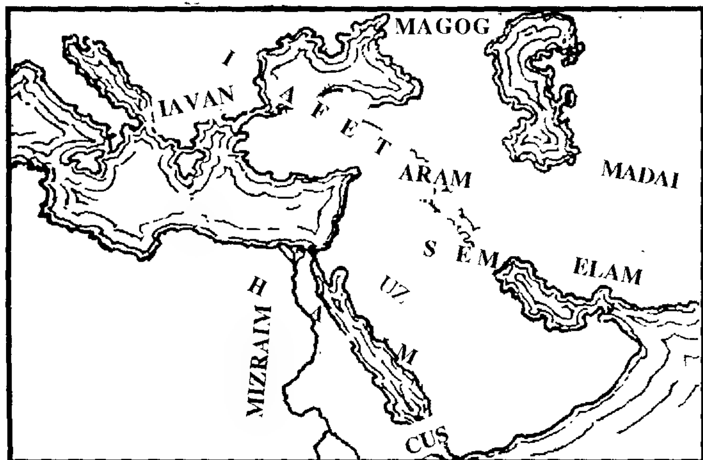
Semiţii i-au cuprins pe evrei, asirieni, sirieni, elamiţi, în nordul Văii Eufratului şi la graniţele sale (vezi pag.84).

Harta 22. Locul unde s-a oprit arca lui Noe

Nimrod, 8-12

Nimrod a fost cel mai de seamă conducător din perioada celor 400 de ani ce s-au scurs de la Potop până la Avraam. Nepotul lui Ham (8) născut la scurtă vreme după Potop; dacă e să judecăm după vârtele amintite la 11:10-16, e probabil ca el să fi trăit în toată această perioadă. A fost un om foarte întreprinzător. Prin faima sa de viteaz vânător (10:9). Iar apoi, după încurcarea limbilor şi împrăştierea oamenilor care a urmat, Nimrod pare să-şi fi reluat mai târziu lucrarea sa de construire a Babilonului. Apoi, a zidit trei cetăţi învecinate, Erech, Accad, Calneh, consolidându-le într-un singur regat sub domnia sa. Acesta a fost începutul imperialismului. Babilonia a fost cunoscută de mult sub numele de "Ţara lui Nimrod". El a fost mai târziu zeificat, numele său fiind identic cu cel de "Merodach". Manifestându-şi în continuare ambiţia de a stăpâni lumea aflată în continuă expansiune. Nimrod s-a dus la 500 km spre nord şi a întemeiat oraşul Ninive (deşi o versiune spune că a fost vorba de Asshur) împreună cu alte trei cetăţi învecinate: Rehobot, Calah şi Resen. Acestea au constituit regatul de nord al lui Nimrod. Secole de-a rândul după aceea, aceste două cetăţi, Babilon şi Ninive, pe care le-a înfiinţat Nimrod, au fost cetăţi de frunte ale lumii. Inscripţii cuneifore afirmă că Ninive a fost colonizat cu locuitori din Babilon, fapt confirmat de arhiologie ca fiind în conformitate cu relatările din Genesa 10:11.

Harta 23. Obârşia naţiunilor.

Capitolul 11:1-9. Turnul Babel

Încurcarea limbilor a avut loc în timpul celei de-a patra generații de după Potop, cam prin vremea când s-a născut Peleg (10:25), respectiv 101 ani după Potop și cu 326 ani înainte de Chemarea lui Avraam (10:26). A fost metoda lui Dumnezeu de a împrăștia rasa umană în vederea împlinirii misiunii sale de supunere a pământului. S-ar putea să explice în parte varietatea de zei, precum și varietatea de nume a persoanelor de dinaite de Potop. Lucrarea la Turnul Babel a fost oprită temporar, dar reluată ulterior de către cei rămași în Babilonia. Turnul a devenit centrul în jurul căruia s-a construit babilonul. El a devenit un model pentru turnuri similare construite și în alte cetăți babiloniene și e posibil să fi sugerat forma piramidelor din Egipt.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Vatra turnului Babel

După tradiție, Turnul Babel este la Borsppa, la 16 km sud-vest de centrul Babilonului. Sir Henry Rawlinson a găsit într-un colț din Borsippa un cilindru cu următorarea inscripție: "Turnul de la Borsippa, pe care l-a ridicat un rege odinioară și l-a terminat până la înălțimea de 42 de coți, fără să fi sfârșit însă vârful său, a căzut în ruine în vremurile de demult. Nu s-a dat nici un fel de îngrijire corespunzătoare gurilor sale de scurgere a apei; ploaia și furtunile i-au ros cărămidăria iar țiglele i s-au spart. Marele zeu Marduk m-a îndemnat să-l refac. Eu nu i-am schimbat vatra și nici zidurile de la temelie. La vremea potrivită i-am înoit cărămidăria și acoperișul de țiglă și i-am scris numele pe cornișele edificiului. L-am rezidit așa cum fusese cu multe veacuri înainte; i-am înălțat din nou foișorul așa cum fusese în zilele de demult". Aceasta pare a fi tradiția turnului Babel neterminat (figura 22)

Fig.22. Ruine. Turnul Babilonului și Birs Nimrud.

Foto Matson

Arheologii mai toţi sunt de părere că vatra s-ar găsi probabil, mult mai în centrul Babilonului, identificat cu ruinele imediate de la nordul Templului Marduk (harta 48). G. Smith a găsit o tăbliţă antică pe care se poate citi: "Zidirea acestui ilustru turn i-a ofensat pe zei. Într-o noapte ei au dărâmat ce zidiseră ei. I-au împrăştiat apoi şi le-au înstrăinat graiul". Pare într-adevăr a fi vorba aici de o tradiţie a lui Babel. În prezent el este o groapă imensă de 30 de metri pătraţi, folosită drept carieră din care se scot cărămizi. Când a fost în picioare, era compus din mai multe platforme succesive, aşezate una peste alta, fiecare din ele fiind mai mică decât cea de desubtul ei, la vârf existând un sanctuar închinat lui Marduk.

Turnul Babel

1.Genesa 11:4, "turn al cărui vârf să atingă cerul" este o expresie de cumplită mândrie, caracteristică pentru primii ziditori ai "zigurateloR", dealurilor artificiale ridicate în formă de temple în Sumeria şi Babilonia. 2.Este vorba aici de încercarea de a concentra şi forma grupuri puternice de oameni şi cetăţi, în loc să asculte porunca lui Dumnezeu din Geneza 9:1. Vechiul spirit de răzvrătire, închinarea în faţa omului şi mândria umană au ajuns iarăşi să stăpânească. 3. Nu se pot scoate la iveală dovezi care să ne arate când a avut loc această împrăştiere. Presupunerile lui Ussher se bazează pe premize false. Genealogiile din Genesa 5 şi 11 sunt fără îndoială abreviate. Multe genealogii ilustrează textul din Genesa 11:3-4. Singurul lor scop a fost închinarea idolatră şi în aceasta a constat păcatul ziditorilor turnului Babel.

NOTE:

(a) Limbile se împart toate în câteva familii. În cadrul acestor familii, asemănările sunt evidente şi este posibil uneori să se urmărească evoluţia unei limbi cu 3000 de ani în urmă până către originile ei. Între grupurile majore - de pildă, limbile indo-europene şi cele semitice - nu există nici o asemănare. (b) În cărţile sale: "Sumerienii" şi "Ur din Chaldeea", Wooley descrie în amănunt extraordinarele lucrări de inginerie implicate în construirea unui singur zigurat.

"Generaţiile lui Sem", 11:10-26

Al şaselea document ce compune cartea Genesei (vezi pag. 58). În capitolul 10:21-31, sunt numiţi descendenţii lui Sem. Aici linia genealogică merge direct pe firul de la Sem până la Avraam, parcurgând 10 generaţii (427 de ani). E posibil ca însuşi Sem să fi consemnat întreaga genealogie. La pagina 85 este un tabel cu vârstele oamenilor de la Adam până la Potop, aşa cum sunt date ele în capitolul 5, (vezi paginile 70, 71); precum şi de la Potop la Avraam, aşa cum sunt date în capitolul 11.

	Vârsta la naşterea fiului	Total ani		Vârsta la naşterea fiului	Total ani
Adam	130	930	Arpacsad, născut		
Set	105	912	după potop	2	
Enos	90	905	Arpacsad	35	438
Kenan	70	910	Şela	30	433
Mahalael	65	895	Eber	34	464
Iared	162	962	Peleg	30	239
Enoh	65	365	Reu	32	239
Metusala	187	969	Serug	30	230
Lameh	182	777	Nahor	29	148
Noe la potop	600	950	Terah	130	205
	1656		Avraam a intrat		
			în Canaan	75	
				427	

Conform acestor cifre: De la Adam până la Potop au fost 1656 de ani: 427 de ani de la Potop până la Avraam. Viaţa lui Adam se suprapune peste cea a lui Metusala cu 243 de ani. Viaţa lui Metusala s-a suprapus peste cea a lui Noe cu 600 de ani, iar a lui Sem cu 98 de ani. Au fost 126 de ani între moartea lui Adam şi naşterea lui Noe. Noe a trăit 350 de ani după Potop; a murit cu 2 ani înainte de naşterea lui Avraam. Sem a trăit de la 98 de ani înaite de potop până la 502 ani după Potop. Sem a trăit până la 75 de ani după intrarea lui Avraaam în Canaan. Adam a fost în viaţă când i s-au născut stră-stră-stră-stră-strănepoţii lui. Noe a trăit până la a noua generaţie a propriilor lor descendenţi. În coloana din dreapta, toţi în afară de Peleg şi Nahor, sunt în viaţă la naşterea lui Avraam. Într-o perioadă de asemenea longevitate, populaţia s-a înmulţit foarte mult. Înaite de Potop oamenii trăiau foarte mult. După aceea lungimea vieţii a scăzut treptat.

"Generaţiile lui Terah". 11:27 la 25:11

Al şaptelea document ce compune cartea Genesei (vezi pag.58) Istoria lui Avraam, este consemnată probabil de Avraam şi Isaac.

Capitolele 10 şi 11. De la Potop la Avraam

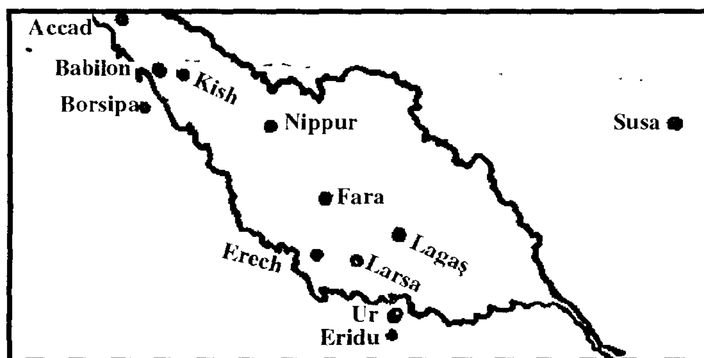
Perioada respectivă pe fundalul istoriei babiloniene

Iscripţiile străvechi babiloniene, după ce numesc pe cei zece regi de dinaite de Potop, adaugă: "Atunci Potopul a cuprins toată ţara" (vezi pag. 71). Apoi, pentru perioada dintre Potop şi Avraam, sunt numiţi o

sută de regi, a douăzeci de cetăţi diferite, sau dinastii. Pe tăblii, corespunzător cu această perioadă primară, există o bruscă reducere a lungimii domniei de la cifre enorme până la altele mai rezonabile, marcând astfel linia despărţitoare dintre "istoric", adică consemnări ale unor evenimente contemporane şi "pre-istoric", termen care se referă la evenimente anterioare.

Regate-cetăţi

La începutul perioadei istorice au existat aşezări omeneşti la Kiş, Lagaş, Erech, Ur, Eridu, Nippur, Accad, Babilon, Larsa, Fara precum şi în alte localităţi. Ele erau nişte cetăţi mici fortificate, conduse fiecare de un rege-preot. Erau într-un permanent conflict unele cu altele. Uneori o cetate reuşea să stăpânească peste celelalte, formând astfel un mic imperiu. Dominaţia respectivă dura o bucată de timp, după care se destrăma sau se extindea la altă cetate sau cetăţi. Regii aceştia îşi consemnau faptele de vitejie pe tăblii de lut ars, de felul cărora s-au dezgropat cu miile în ultimii ani. Dar tăbliile nu indică în ce măsură dinastiile cetăţilor au fost contemporane, consecutive sau sprapuse. Astfel cronologia perioadei respective este foarte nesigură. Dinastiile principale care au dominat în Babilonia, conform acestor tăblii, între Potop şi Avraam sunt numite pe pagina următoare. Notă: centrele acestea de populaţie se găseau grupate în jurul lui Eridu, Edenul tradiţional şi Fara - după tradiţie locul de baştină al lui Noe.

Harta 24. Babilonia antică

Dinastia Kiş

Numită pe tăblii Prima Dinastie după Potop. Kiş a fost o suburbie a oraşului Babilon, lângă vatra Turnului Babel, fiind cel mai vechi oraş mare din perioada post-diluviană, capitala principală a Babiloniei imediat după Potop. (Vezi pag. 78). Dr.Langdon a găsit aici şi resturile unor

depuneri din perioada Potopului.

Dinastia Lagaş

Lagaş a fost capitala primului regat sumerian sau hamitic, de după Potop, în Babilonia de sud, după cum Kiş a fost capitala primului regat semitic, în Babilonia de nord la vreo 160 km depărtare. Lagaş a fost un centru cu biblioteci, excavat de Sarzec (1877-1901, vezi paginile 46-48)

Dinastia Erech

Erech, cunoscut şi sub denumirea de Uruk sau Warka, una din cetăţile lui Nimrod, se afla la numai 80 de km de Grădina tradiţională a Edenului. Unul din regii săi, Lugalziggissi, s-a nimit pe sine "Domnul lumii". Erech a fost excavat de Koldewey (1913), şi de către Noldeke şi Jordan (1928-33). Ei au fost de părere, în urma săpăturilor, că se află în faţa unuia dintre cele mai vechi oraşe ale lumii, cu 18 straturi pre-istorce distincte de civilizaţie. A fost centrul principal al închinării la ziţa Iştar, unde prostituţia era obligatorie.

Dinastia Acaad

Acaad, nimit şi Sippar, a fost încă una din cetăţile lui Nimrod şi un alt centru renumit de biblioteci (vezi pag.48). Se află la vreo 160 km nord-est de căminul tradiţional al lui Noe, Fara. El este cel care l-a dat pe Sargon I, unul din cei mai renumiţi războinici din vremurile pre-avraamice, care a domnit din Elam până la Muntele Sinai. El a fost un mare cuceritor, costructor şi promotor al învăţământului. A înfiinţat o mare bibliotecă. Se crede despre el că ar fi fost contemporan cu Cheops, constructorul Marii Piramide din Egipt.

Dinastiile Ur

Aflat la numai 20 km de Eridu, pentru o vreme Ur a fost eclipsat de celelalte cetăţi din jur, după Potop. Dar mai târziu, pe vremea lui Avraam, a devenit între timp cetatea de seamă a lumii (vezi paginile următoare). Sub doi din regii săi mai renumiţi, Ur-engur şi Fungi, Ur a stăpânit peste teritoriul de la Golful Persic până la Marea Mediterană

Dinastia Babilon

Cam în vremea migraţiei lui Avraam spre Canaan (2000 înaite de Cristos), sub domnia lui Hammurabi, Babilonul a ajuns la supremaţie. Hammurabi, un mare războinic care a zidit templele şi a alcătuit un cod legal, este identificat în mod curent cu "Amrafel" din Genesa 14;1 (vezi pag.50).

Cercetările arheologice de la Ur, Cetatea lui Avraam

Ur, numit şi Mugheir sau sau Mugayyar, a fost cândva un port la Golful Persic, în locul de vărsare a râului Eufrat, 20 km depărtare de Eridu, locul în care susţine tradiţia că ar fi fost Grădina Eden (vezi harta de la pag.65). O cetate de dinaite de Potop; nimicită de Potop; apoi

rezidită. În perioada imediat premergătoare lui Avraam, a fost orașul cel mai frumos din lume; un centru manufacturier, agricol și de construcții de vase, aflat într-un ținut nemaiîntâlnit de fertil și bogat, ale cărui caravane se deplasau până în țări îndepărtate în toate direcțiile și ale cărui vase străbăteau apele mării de la docurile orașului Ur, până la Golful Persic, încărcate cu cupru și piatră tare. Ulterior pe vremea lui Avraam, a ajuns să fie eclipsat de Babilon, dar a rămas în continuare o cetate importantă până în vremea perșilor, când Golful se retrăsese iar Eufratul își schimbase cursul, cu 16 km mai la est iar Ur a fost părăsit și îngropat în cele din urmă de furtunile de nisip ale deșertului.

Ruinele de la Ur, mai multe cetăți îngropate una peste alta, cu cetatea lui Avraam așezată aproape la stratul cel mai de jos, constau dintr o movilă înaltă, înconjurată de movile mai scunde, ce acoperă toate o zonă de vreo 3 km lungime nord-vest și sud-est și o lățime de aproape 1 km. Rămășițele unui zid de împrejmuire cu o grosime de 21 m și o înălțime de 24 m au putut fi urmărite pe o distanță de 4 km. Zona Sacră, ocupată de temple și palate, a fost înconjurată de un zid interior de 365 m lungime, cu o lățime de 182 metri.

O expediție comună condusă de University Museum of Pennsylvania și British Museum, sub îndrumarea lui C.L.Woolley, în cadrul a 12 sesiuni - de câte 4-5 luni fiecare, între anii 1922-34, lucrând cu vreo 2000 de oameni, a explorat în întregime tainele acestor ruine.

Ziguratul sau templul-turn, zidit după modelul turnului Babel, este în prezent movila cea mai înaltă iar în vremea lui Avraam era clădirea cea mai proeminentă din oraș. A fost rezidită de Nebodinus, în secolul 6 î.Cr., pe ruinele templului care se înălța acolo în zilele lui Avraam. Acesta, la rândul lui, fusese rezidit peste temeliile (încă existente) ale altuia, ce se găsea acolo din timpuri preistorice. Turnul, așa cum fusese văzut de Avraam, era pătrat, având terase solide din cărămidă, iar terasele succesive fiind plantate cu pomi și arbuști. La vârf se afla un sanctuar închinat zeului-Luna.

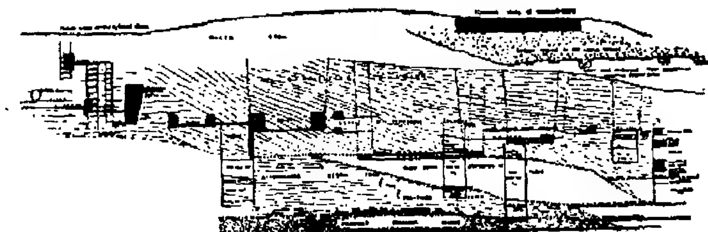

Fig. 23. Secțiune transversală a movilei, arătând depunerile din timpul Potopului.

(Prin bunăvoința lui University Museum of Pensylvania)

Templele. Cele două Temple principale au fost ale zeului Lunii Nannar, şi zeiţa Lunii, Ningal; un vast complex de altare, cămăruţe şi locuinţe ale preoţilor, preoteselor şi îngrijitorilor: toate acestea fiind zeităţile la care s-a închinat tatăl lui Avraam. Mormintele Regale. Una din cele mai uimitoare descoperiri a fost descoperirea comorilor bogate ale mormintelor reginei Subad, Mes-kalm-dug şi un rege fără nume, în straturile inferioare ale Cimitirului datând dintr-o perioadă plasată între Avraam şi Potop. Împreună cu osemintele reginei s-au găsit: o coroană de aur, argint şi pietre semi-preţioase, ceşti, farfurii, farfurioare, cutii de toaletă, borcane cu vopsea şi o harpă de aur; apoi oasele a 40 de servitori de la curte care fuseseră jertfiţi cu ocazia înmormântării reginei, alături de o nesfârşită varietate de scule de cupru, bronz, piatră şi cremene, menite să-i fie de folos reginei pe lumea cealaltă; resturile unui car cu oasele animalelor care l-au tras. Acestea toate pot fi văzute la University Museum din Philadelphia. Ele adeveresc un foarte înalt grad de meşteşug şi pricepere, într-o perioadă atât de îndepărtată de timp, precum şi faptul că se practicau jertfele umane şi exista credinţa într-o viaţă viitoare.

Capitolele 10 şi 11. De la Potop la Avraam

Perioada aceasta văzută pe fundalul istoriei egiptene

Istoria Bibliei îşi are începuturile în Babilonia, se continuă curând în Egipt, pentru ca aceasta să fie foarte pregnant în Vechiul Testament. Egiptul a fost întemeiat curând după potop, de către Mizraim, fiul lui Ham. A fost numit "Ţara lui Ham". În timp ce civilizaţia se dezvolta în Babilonia sub conducerea lui Nimrod, Sargon şi Hammurabi, ea a făcut paşi uriaşi sub domnia celor douăsprezece dinastii care au cuprins perioada de la potop până la Avraam

Fig. 24. Ur.
Vedere generală a ruinelor din vremea lui Avraam

Fig.25. Ur
Intrări intrusive neo-babiloniene

Cele 31 de dinastii ale lui Manetho

Manetho, un egiptean, a scris prin anul 250 î.de Cr. o istorie a Egiptului pe care a grupat-o pe 31 de dinastii, de la Menes, primul rege istoric, până la cucerirea Egiptului de către Alexandru cel Mare în anul 332 î.de Cr.; şi până în ziua de astăzi istoria antică a Egiptului e considerată în mod curent pe baza celor 31 de dinastii. Valabilitatea acestor cronologii a fost, în cea mai mare parte, confirmată de descoperirile arheologice.

Dinastia I	Menes	Nimrod?
Dinastia II		
Dinastia III		
Dinastia IV	Piramidele	Sargon?
Dinastia V		
Dinastia VI		
Dinastia VII		
Dinastia VIII		
Dinastia IX		
Dinastia X		
Dinastia XI		
Dinastia XII	2000 î.de Cr.	Avraam
Dinastia XIII		
Dinastia XIV		
Dinastia XV		
Dinastia XVI	1800 î.de.Cr.	Iosif?
Dinastia XVII		
Dinastia XVIII	1580-1340	Moise
Dinastia XIX	1340-1200	
Dinastia XX	1200-1100	
Dinastia XXI	1100-950	David
Dinastia XXII	950-750	
Dinastia XXIII	750-720	
Dinastia XXIV	720-712	
Dinastia XXV	712-663	
Dinastia XXVI	663-525	
Dinastia XXVII - XXXI	525-332 Persană	
Perioada greacă	332-30 î.de Cr.	Septuaginta
Perioada romană	30 î.de Cr. era cre.Cristos	

La început Egiptul se compunea din mai multe grupuri de familii sau triburi mici, un "regat". Ele şi-au avut perioada lor "pre-istorică", adică perioada de dinainte de apariţia datelor scrise referitoare la evenimentele contemporane. Astfel au existat tradiţii despre zei primari cu viaţă foarte lungă, semi-zei şi regi. Ei cunoşteau întrebuinţarea aurului, argintului, aramei, plumbului şi cremenei. Construiau bărci şi corăbii.

Cele trei epoci mari ale istoriei egiptene au fost:

Regatul vechi: Dinastiile III-VI. Era construirii piramidelor. Plasată

când la anul 4000 î.Cr., când la 2000 î.Cr., dar cel mai frecvent în jurul anului 2700 sau 2400 î.Cr.

Regatul de mijloc: Dinastiile XI şi XII. Era construirii canalelor. Mare prosperitate. În jurul anului 2000 î.Cr. Pe vremea lui Avraam.

Perioada Imperiului: Dinastiile XVIII şi XIX. 1600-1200 î.Cr. Primul imperiu mondial. Domnia lui se întindea de la Etiopia până la Eufrat. A fost perioada şederii poporului lui Israel în Egipt.

Cronologia egipteană

E destul de bine stabilită până în anul 1600 î. Cr., dar după această dată e destul de nesigură. Astfel, Menes, primul rege istoric, e datat de egiptologi în mod diferit, după cum urmează: Petrie, 5500 î.Cr.; Brugsch, 4500; Lepsius, 3900; Bunsen, 3600; Breasted, 3400; Meyer, 3300; Scharff, 3000; Poole, 2700; G. Rawlinson, 2450; Wilkinson, 2320; Scharpe, 2000. Astfel, se poate observa că Petrie şi Breasted, doi dintre cei mai renumiţi egiptologi, diferă cu mai bine de 2000 de ani în ce priveşte momentul de început al istoriei egiptene. Aceleaşi persoane se deosebesc cu 1000 de ani în aprecierea datei piramidelor şi cu 700 de ani la perioada Hyksos. Tendinţa actuală este de a micşora datele, atât la cronologia egipteană, cât şi la cea babiloneană, plasându-se Marea Piramidă în 2400 sau 2500 î.Cr.

Cronologia biblică şi cronologia egipteană. Egiptenii au avut tradiţii privitoare la Potop care se întind în trecut până în perioada preistorică. Civlizaţia piramidelor s-a dezvoltat după Potop. A trebuit să treacă suficient de mult timp pentru ca familia lui Noe să se dezvolte într-o populaţie mare. Textul Bibliei pare să plaseze potopul cam la anul 2400 î.Cr., în vreme ce majoritatea egiptologilor plasează începutul perioadei istorice a Egiptului cam la anul 3000 î.de Cr. (vezi mai sus); astfel ei plasează cu 600 de ani înainte de Potop acele evenimente care au avut loc după Potop. Pare deci să existe aici un conflict între cronologia egipteană şi cea biblică. Se poate însă observa, din paragraful referitor la cronologia egipteană, că unii egiptologi aduc începutul istoriei egiptene până la limita anului 2400 î.Cr. Apoi, nu trebuie uitat faptul că Septuaginta şi Pentateuhul samaritean socotesc data biblică a Potopului cu mult mai în urmă, la 3000 î.Cr. (vezi titlul "Cronologie", pag. 32, 33). Astfel numai unele din sistemele cronologice egiptene sunt în conflict cu unele din sistemele biblice, în vreme ce altele sunt în perfectă armonie.

Capitolele 10, 11. de la Potop la Avraam

Perioada aceasta văzută pe fundalul istoriei egiptene

Prima dinastie. Menes (Mena), primul rege istoric, a consolidat diversele triburi şi a unit Egiptul Superior cu cel Inferior. A cucerit Sinaiul şi i-a preluat minele de turcoaz. Numele lui e identificat de unii învăţaţi cu Mizraim, fiul lui Ham. S-ar putea să fi fost contemporan cu Nimrod;

în timp ce Nimrod punea temeliile imperialismului în statele mici ale Babilonului, Menes făcea acelaşi lucru în Egipt. Mormântul lui a fost descoperit la Abydos; s-a găsit în el un vas emailat de culoare verde purtând numele său. Dinastia aceasta a avut 9 regi.

Dinastia II. 9 regi. Numele semitice indică faptul că au existat legături cu Babilonul. S-a continuat exploatarea minelor de la Sinai.

Dinastia III. 5 regi. Au continuat mineritul la Sinai. Au construit vase de 50 m lungime pentru comerţul pe Marea Mediterană; au făcut călătorii pe mare în Liban. Începutul perioadei piramidelor. Zozer a ridicat "Piramida în trepte," de la Sakkarah, la 3 km vest de Memfis, cu 6 terase înclinate, cam după modelul templelor-turn babiloniene. Sneferu (Seneferu) l-a imitat apoi pe Zozer, dar a umplut terasele, creând pante line şi construind prima piramidă adevărată la Meydum, aflat la mică depărtare.

Dinastia IV. 7 regi. Apogeul perioadei piramidelor. Cele trei mari piramide: Cheops (Khufu), Khafre (Cephren), Menkure (Menkaura), de la Ghiseh, aflat la 12 km vest de Cairo. Cea mai mare este a lui Cheops, unul dintre cei mai mari domnitori ai Egiptului. Apoi urmează cea a lui Khafre, lângă care acest rege a pus să se sculpteze Sfinxul, ca un portret al său. Mumia lui Menkure a fost găsită în această piramidă.

Dinastia V. 9 regi. Continuă mineritul la Sinai. Expediţii comerciale pe Marea Mediterană, în Fenicia, Siria şi Ofir.

Egiptenii aveau o puternică credinţă în viaţa viitoare. În partea de vest a piramidei reginei Khent-Kawes din dinastia V s-a descoperit o barcă de 33 m lungime şi 4,5 m lăţime, pe care ea pusese să se sape în piatră ca să-i transporte sufletul pe lumea cealaltă. Mormintele faraonilor erau bine aprovizionate cu comorile acestei lumi pe care ei credeau că le pot duce cu ei dincolo.

Dinastia VI. 6 regi. Sfârşitul Vechiului Regat. Pepi II, cel de al cincilea rege, a domnit 90 de ani, cea mai lungă domnie din istorie.

Dinastiile VII, VIII, IX şi X. 20 regi. Perioada dezintegrării multora din regate, aflate în competiţie unele cu altele.

Dinastia XI. 7 regi. Începutul Marelui Regat de mijloc, care a durat până în timpul dinastiei XII.

Dinastia XII. 8 regi. Amenemhet al III-lea a zidit templul lui Serabit din Sinai unde Petrie a descoperit recent cea mai veche scriere alfabetică din lume. Au existat în această perioadă legături frecvente cu Siria. S-a construit un canal de la Nil până la Marea Roşie. Senusert I a zidit Obeliscul lui On care mai dăinuie şi astăzi. Senusert al II-lea e considerat a fi fost faraon pe vremea când a vizitat Avraam Egiptul.

Piramidele egiptene

Spre deosebire de templele-turnuri babiloniene, care se construiau cu altare în vârf pentru închinarea la zei, piramidele nu au fost altceva decât nişte morminte, menite să perpetueze gloria faraonilor care le-au zidit. Începând cu prima dinastie, moda piramidelor a atins culmea în dinastia a patra.

Fig.26. Portretul lui Kheops.

Marea Piramidă a lui Cheops. Cel mai măreţ monument din toate vremurile. Acoperea 5,26 ha, o suprafaţă de 71,3 m² (în prezent 69,6), o înălţime de 146,91 m (în prezent numai 137,16). S-a estimat că ar fi conţinut 2.300.000 de pietre cu o grosime medie de 3 picioare (91,44 cm) fiecare şi o greutate medie de 2,5 tone. Zidite sub forma mai multor straturi suprapuse de calcar cioplit brut şi cu stratul exterior finisat foarte mult prin aşezarea unor blocuri de granit care se potrivesc exact unele lângă altele. Blocurile acestea au fost scoase de la locul lor şi folosite la clădirea oraşului Cairo. În mijlocul laturii de nord există un coridor de trei picioare (91,44 cm) lăţime şi 4 picioare (121,92 cm) înălţime care duce la o cameră interioară: camera regilor. Mumia lui Cheops lipsea de acolo.

Cum s-au construit. Pietrele au fost tăiate, numai cu instrumente de piatră şi aramă, dintr-o carieră aflată la 18 km est, apoi au fost duse pe calea apei de-a lungul Nilului în timpul inundaţiilor şi trase apoi afară din apă cu ajutorul unor rampe înclinate, iar pe pământ cu ajutorul unor nesfârşite echipe de oameni care trăgeau cu funii, fiind apoi ridicate şi fixate la locul lor cu ajutorul unor icuri bătute alternativ de o parte şi de alta a platformelor al căror fund era ca un lighean. Se spune că a fost nevoie de 100.000 de oameni timp de 10 ani ca să se construiască digul şi alţi 20 de ani să se construiască piramida propriuzisă - toate acestea efectuate prin munca forţată a sclavilor, sub biciul necruţător al conducătorului de sclavi.

Uimitor la piramide este faptul că ele au fost construite în zorii istoriei. Sir Flinders Petrie a numit Piramida lui Cheops "cea mai mare şi mai exactă construcţie care s-a ridicat vreodată în lumea aceasta." Encyclopaedia Britanică spune despre ea astfel: "Forţa creierului de care face dovadă este la fel de mare ca cea a oricărui om modern."

Capitolul 12:1-3 Chemarea lui Avraam

Aici începe istoria Răscumpărării. Ea fusese deja sugerată în Grădina Edenului (3:15). Acum, după 2000 de ani de la creaţia şi căderea omului, la 400 de ani după potop, într-o lume căzută în idolatrie şi răutate, Dumnezeu l-a chemat pe Avraam să devină întemeietorul unei mişcări al cărei obiectiv era RECUPERAREA şi RĂSCUMPĂRAREA omenirii. În vremea aceea de pionierat a pământului, când naţiunile nu erau altceva decât nişte formaţiuni tribale aflate mereu în căutarea unor locuri mai bune în care să se stabilească, Avraam, un om neprihănit, credincios lui Dumnezeu - nu idolatru - unul din puţinii care mai aderau la tradiţia unui monoteism primitiv, a primit din partea lui Dumnezeu următoarele promisiuni, pentru urmaşii lui: 1. Că vor moşteni ţara Canaanului. 2. Că vor deveni o naţiune mare. 3. Că prin ei TOATE NAŢIUNILE VOR FI BINECUVÂNTATE.

Promisiunea aceasta (12:2, 3; 22:18) este ideea fundamentală din care se dezvoltă întreaga Biblie. Dumnezeu l-a chemat mai întâi pe Avraam pe când era în Ur. (Fapte 7:2-4; Geneza 11:31). Apoi pe când se afla în Haran (12:1-4). Apoi din nou la Sihem (12:7). Apoi în Betel (13:14-17) şi de două ori la Hebron (15:5, 18; 17:1-8). Promisiunea i-a fost repetată lui Isaac (26:3, 4) şi lui Iacov (28:13, 14; 35:11, 12; 46:3, 4).

Avraam

Din Gen 11:26, 32; 12:4; Fapte 7:2-4, se pare că Avraam s-a născut pe când tatăl lui avea 130 de ani şi că nu ar fi fost întâiul născut -cum s-ar putea deduce din 11:6. A avut 75 de ani când a intrat în Canaan. Vreo 80 când l-a scăpat pe Lot din primejdie şi s-a întâlnit cu Melhisedec. 86 când i s-a născut Ismael. 99 când a fost nimicită Sodoma. 100 când i s-a născut Isaac. 137 când a murit Sara. 160 când s-a născut Iacov. A murit la vârsta de 175 de ani, adică cu 115 ani înainte de migrarea lui Iacov în Egipt.

Dezvoltarea idolatriei

Avraam nu s-a închinat la idoli, deşi a trăit într-o lume idolatră. La început omul nu avea decât un SINGUR Dumnezeu; şi, în grădina Eden, a trăit într-o comuniune strânsă cu Dumnezeu. Dar odată cu păcatul şi alungarea lui din Eden, omul a pierdut cunoştinţa sa originară despre Dumnezeu. Apoi, bâjbâind prin întuneric în căutarea tainelor existenţei, a ajuns să se închine puterilor naturii, care i-au părut lui a fi izvoarele vieţii. Întrucât sexul a fost mijlocul de perpetuare a viaţii, el a jucat un rol foarte important în religia babiloneană timpurie. Inscripţii cuneiforme au evidenţiat faptul că o mare parte din liturghiile

constau în descrieri ale relaţiilor sexuale dintre zei şi zeiţe, din care, aşa cum credeau ei, ar fi rezultat toate lucrurile. Apoi soarele, luna şi ploaia, împreună cu diferitele fenomene ale naturii, au fost zeificate, fiindcă de ele depindea viaţa lumii. De asemenea, regii, întrucât deţineau puterea, au ajuns să fie zeificaţi. Foarte multe cetăţi şi naţiuni au avut ca zeu principal pe întemeietorul lor: Asshur, părintele asirienilor, a devenit zeul de seamă al asirienilor iar Mardouk (Nimrod), fondatorul Babilonului, a devenit zeul de căpetenie al Babilonului. Şi pentru a-i face pe zei şi mai reali, au fost făcute chipuri care să-i reprezinte pe regi, după care imaginile însele au ajuns să devină obiectul de închinăciune al oamenilor, ca şi când ele ar fi fost zei în sine. Astfel, omul a decăzut vertiginos de la monoteismul iniţial în abisul nenumăratelor culturi politeiste idolatre, dintre care unele conţineau practici nespus de rele, abominabile.

Idolatria din zilele lui Avraam

Ur se afla în Babilonia iar babilonienii aveau mulţi zei şi zeiţe. Ei se închinau la foc, la soare, la lună, la stele şi la diferite forţe ale naturii. Nimrod, care se înălţase pe sine ca dumnezeu prin zidirea turnului Babel, a fost după aceea recunoscut mereu ca zeitatea de căpetenie a Babilonului. Numele lui popular a fost Marduk. Mai târziu acest nume a devenit identic cu Bel. Şamaş a fost zeul soarelui. Zeul lunii s-a numit Sin şi a fost zeitatea de seamă a cetăţii lui Avraam, Ur. Nevasta lui Sin s-a numit Ningal, fiind zeiţa din Ur. Ea a avut multe nume şi a primit închinare din partea oamenilor în fiecare cetate ca zeiţă-mamă. Unul din numele ei a fost Nina, de la care se trage denumirea oraşului Ninive. Dar numele ei cel mai popular în Babilonia era Iştar. A fost personificarea pasiunii sexuale; la închinarea ei era prezentă desfrânarea şi prostituţia numită "sacră, la toate sanctuarele ei, lucru care a devenit obicei general pentru femeile din Babilon. Legate de templul ei existau apartamente sau camere luxoase în care preotesele distrau pe închinătorii de parte bărbătească în cadrul unor ceremonii ruşinoase. Pe lângă aceste preotese-prostituate, fiecare fată, femeie sau văduvă trebuia să oficieze cel puţin o dată în viaţă la aceste ritualuri.

Avraam a crezut într-un Singur Dumnezeu

Concetăţenii lui erau idolatri. Tatăl lui a fost idolatru (Iosua 24:1). Există legende potrivit cărora el a fost persecutat în copilărie pentru refuzul lui de a se închina la idoli. De unde a ştiut Avraam despre Dumnezeu? Fără îndoială, prin revelaţie directă de la Dumnezeu. Mai mult, luând cifrele din capitolele 5 şi 11 aşa cum sunt, înseamnă că viaţa lui Noe s-a întins până la naşterea lui Avraam iar viaţa lui Noe s-a suprapus peste cea a lui Metusala cu 600 de ani, în vreme ce viaţa lui Metusala s-a suprapus peste a lui Adam cu 243 de ani. Astfel s-ar fi putut ca Avraam să fi aflat direct de la Sem relatarea Potopului şi relatarea lui Metusala despre Adam şi grădina Eden.

Capitolul 12:4-9. Intrarea lui Avraam în Canaan

Haran, aflat la vreo 965 km nord-vest de Ur şi 643 km nord-est de Canaan, a fost primul loc de populat al lui Avraam. El pornise din Ur în căutarea unei ţări în care să-şi poată clădi o naţiune despărţită de idolatrie, fără să ştie unde se duce (Evrei 11:8). Dar Haran era deja o regiune bine populată cu aşezări omeneşti, cu drumuri care duceau la Babilon, Asiria, Siria, Asia Mică şi Egipt, pe care treceau în permanenţă caravane şi armate. Astfel după moartea tatălui său Terah, Avraam, la chemarea lui Dumnezeu, a pornit mai departe în căutarea unui ţinut mai puţin populat.

Sichem, primul popas făcut de Avraam, chiar în centrul ţării, a fost o vale de o neasemuită frumuseţe, între muntele Ebal şi muntele Gherizim. Aici Avraam a zidit un altar Domnului, dar curând după aceea s-a dus mai spre sud, continuând să exploreze ţara.

Betel, aflat la 32 km sud de Sichem, la 16 km nord de Ierusalim, a fost popasul următor al lui Avraam. A fost unul dintre punctele cele mai înalte din Canaan, cu o privelişte minunată în toate direcţiile. Avraam a urmat drumul de creastă al lanţului muntos, probabil datorită faptului că valea Iordanului de la răsărit şi câmpia de pe malul mării erau deja destul de populate. La Betel a zidit iarăşi un altar, aşa cum făcuse la Sichem şi cum a făcut mai târziu la Hebron, nu doar ca o recunoaştere a lui Dumnezeu, ci ca o mărturisire publică a credinţei lui, în faţa acestui popor în mijlocul căruia a venit să locuiască. Trebuie să-i fi plăcut Betelul, deoarece acolo s-a stabilit după întoarcerea din Egipt şi despărţirea de Lot.

Capitolul 12:10-20. Şederea lui Avraam în Egipt

Plecând de la Betel şi călătorind înspre sud, el trebuie să fi trecut prin apropiere de Ierusalim; iar dacă Melchisedec a fost Sem, e posibil ca Avraam să-i fi făcut o vizită, deoarece aceştia trebuie să se fi cunoscut încă din Babilon. Din pricina foametei, Avraam s-a dus în Egipt cu gând să stea acolo până trece foametea. Cât pe-aici să dea de bucluc. Nevasta lui, Sara, era o femeie frumoasă; ori, prinţii puternici aveau obiceiul de a-şi lua după bunul plac femeile frumoase, omorându-le soţii. Subterfugiul lui precaut de a o numi pe Sara "sora" lui n-a fost chiar o minciună. Ea era sora lui pe jumătate (20:12). Căsătoriile între rude apropiate se obişnuiau pe atunci, până când dezvoltarea familiilor a oferit o mai mare posibilitate de selecţie.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Vizita lui Avraam în Egipt. Pe mormântul lui Senusert al II-lea din dinastia XII, la Benihassen, considerat a fi fost faraon pe vremea aceea există o sculptură care descrie vizita unor neguştori semiţi din Asia la curtea sa. Naraţiunea patriarhală indică limpede faptul că a existat un comerţ intensiv cu Egiptul (Geneza 12:10-20; 37:25; 43:11; 46:6).

Capitolul 13. Avraam şi Lot se despart

Lot era nepotul lui Avraam. Fuseseră împreună de la plecarea lor din Ur, cu mulţi ani mai înainte. Acum însă turmele lor de oi şi de vite, împreună cu corturile lor, se înmulţiseră atât de mult, iar păzitorii turmelor se certau atât de des între ei, încât s-a părut că cel mai nimerit lucru e ca Avraam şi Lot să se despartă. Cu multă nobleţe de caracter, Avraam l-a lăsat pe Lot să aleagă primul pământul dorit. Nechibzuit, Lot a ales câmpia Sodomei. Avraam a ales Hebronul, care de acum încolo a devenit căminul său.

Capitolul 14. Avraam înfrânge pe regii babilonieni

A făcut lucrul acesta ca să-l scape pe Lot. Avraam trebuie să fi fost un fel de geniu militar. Cu numai 318 oameni, şi cu ceva ajutoare de prin vecini, printr-un atac prin surprindere noaptea, i-a zdrobit pe aceşti patru regi babilonieni renumiţi. Armatele erau mici pe vremea aceea. Regii nu erau altceva decât nişte prinţi tribali. Avraam a fost un fel de rege, probabil capul unui clan de o mie sau mai mult de persoane.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Hammurabi. "Amrafel" (1) e identificat de obicei cu Hammurabi, cel mai renumit dintre regii babilonieni de la început, al cărui cod de legi l-a făcut să fie astăzi arhicunoscut. Avraam trebuie să-l fi cunoscut personal când era la Ur. Codul de legi al lui Hammurabi este o voce care străbate până la noi din îndepărtata lume a lui Avraam. (Vezi pag. 50.)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: "Calea regilor" (5, 6). Locurile amintite în versetele 5, 6, pe lângă care au trecut cei patru regi când au venit spre Sodoma erau atât de departe înspre răsărit, în afara rutei comerciale obişnuite, încât Albright a spus că el a considerat-o drept o indicaţie a caracterului de legendă al capitolului 14 din Geneza. Dar în 1929 el a descoperit un şir de movile mari, în Haran şi de-a lungul hotarului de răsărit al lui Ghilead şi Moab, care au fost cetăţi înfloritoare prin anul 2000 î.Cr. - deci o indicaţie a faptului că acolo era un ţinut bine populat, aflat pe drumul comercial dintre Damasc şi regiunile de aur şi aramă ale Edomului şi Sinaiului.

Melchisedec, 14:18-20

Rege-preot al Salemului (Ierusalim). Tradiţia ebraică spune că el a fost Sem, supravieţuitorul Potopului, care mai trăia încă, fiind omul cel mai bătrân de pe pământ, preot din perioada patriarhală a rasei umane. Dacă aşa stau lucrurile, atunci este o indicaţie a faptului că încă de atunci, chiar după Potop, Dumnezeu a ales Ierusalimul să fie scena Răscumpărării omenirii. Indiferent însă cine a fost Melchisedec, el a constituit o imagine preînchipuitoare a lui Cristos (Psalmul 110; Evrei 5, 6, 7).

Cap. 15, 16, 17. Dumnezeu reînnoieşte promisiunile faţă de Avraam

De data aceasta, cu explicaţia suplimentară potrivit căreia urmaşii lui Avraam aveau să moştenească ţara Canaanului, după ce, în prealabil, vor fi stat 400 de ani într-o ţară străină - Egipt (15:13). Când Avraam a avut 100 de ani iar Sara 90, Isaac le-a fost făgăduit. De asemenea, s-a înfiinţat Legământul Circumciziei, ca semn al faptului că urmaşii lui Avraam formează poporul lui Dumnezeu.

Capitolele 18, 19. Sodoma şi Gomora

Acele focare de fărădelege se aflau doar la câţiva kilometri de Hebron - căminul lui Avraam - şi de Ierusalim - căminul lui Melchisedec. Totuşi erau atât de pline de răutate, încât miazmele lor s-au ridicat până la cer. Nu se scurseseră decât 400 de ani de la Potop, care mai dăinuia în memoria unora aflaţi încă în viaţă. Totuşi oamenii uitaseră deja lecţia dată prin nimicirea omenirii - lecţie ce fusese atât de îngrozitoare. Şi astfel Dumnezeu a făcut să plouă din cer "cu foc şi pucioasă". Peste aceste două cetăţi, ca să reîmprospăteze memoria oamenilor şi să-i avertizeze de mânia lui Dumnezeu, care îi aşteaptă pe oamenii răi. Un alt motiv a fost, probabil, acela de a aminti de condamnarea finală a pământului, când acesta va arde (II Petru 2:5, 6; 3:7, 10).

Isus a asemănat vremea întoarcerii Sale cu zilele Sodomei (Luca 17:26-32); şi de asemenea cu zilele Potopului. Ambele au fost perioade de nespusă răutate. Astăzi, pe o scară nemaiîntâlnită în istorie, cu lăcomia care există, brutalitatea şi instinctele criminale şi animalice dezlănţuite la culme, cu demonii din locurile înalte ale pământului, nu e greu să ne imaginăm apropiatul sfârşit spre care ne îndreptăm cu paşi repezi, în ciuda eforturilor atâtor oameni de bine şi conducători de stat de a le aplana. Dacă nu intervine o mişcare mondială de pocăinţă, Ziua Pierzării nu va fi departe.

Localizarea Sodomei şi Gomorei

Fie la capătul de nord, fie la capătul de sud al Mării Moarte. " Sodoma" (Usdom) este numele muntelui de la colţul de sud-vest. Din timpuri străvechi au existat tradiţii potrivit cărora mari schimbări topografice s-ar putea să fi avut loc la capătul de sud al Mării Moarte, tradiţii care persistau chiar şi pe vremea când a avut loc distrugerea Sodomei şi Gomorei. Scriitorii antici au fost în general de părere că locurile de odinioară a celor două cetăţi se află sub apele Mării Moarte.

Marea Moartă

Marea Moartă are o lungime de 64 km şi o lăţime de 16 km. Capătul dinspre nord este foarte adânc, atingând în unele locuri 300 de m. Nivelul apei este mai ridicat în prezent decât pe vremea lui Avraam, datorită depunerii de mâl aduse de Iordan şi de alte râuri, fără să existe o gură de scurgere. Ceea ce este astăzi a treia parte din sudul Mării Moarte era pe

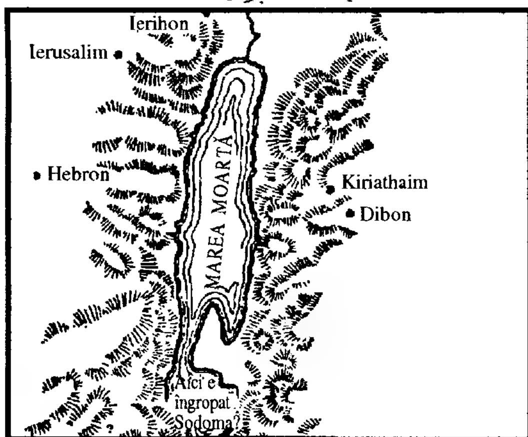
vremuri o câmpie.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: În anul 1924, Dr. W. F. Albright şi Dr. M. G. Kyle, conducând o expediţie comună a Şcolii Americane şi a Semianrului Xenia, au găsit în colţul de sud-vest al Mării Moarte, cinci oaze formate din izvoare de apă dulce, pe o câmpie situată la 152 m deasupra nivelului Mării Moarte, iar într-o localitate numită Bad-ed-dra, situată în centrul lor, rămăşiţele unei mari fortificaţii, în mod evident un centru de festivităţi religioase. S-au găsit mari cantităţi de cioburi şi rămăşiţe dintr-o perioadă între 2500 î.Cr. până la 2000 î.Cr. De asemenea, s-au găsit dovezi care arătau că zona era dens populată şi prosperă, atestând că trebuie să fi fost o "grădină a lui Dumnezeu." Faptul că populaţia s-a stins brusc pe acele locuri şi că de atunci a rămas o zonă cumplit de dezolantă şi pustie pare să indice faptul că întreaga zonă a fost nimicită printr-un cataclism care i-a schimbat clima şi solul.

Părerea lui Albright şi Kyle, precum şi a majorităţii arheologilor, este că Sodoma şi Gomora se aflau pe aceste oaze, mai jos pe cursul izvoarelor şi că acum locurile respective sunt acoperite de Marea Moartă.

"Smoala" (14:10) a fost bitum, asfalt şi gudron, un produs al petrolului de culoare neagră lucioasă care se topeşte şi arde. Existau rezerve însemnate ale acestui produs de ambele părţi ale Mării Moarte, mai mult la capătul de sud şi foarte mult pe fundul mării. În timpul cutremurelor, cantităţi uriaşe ale acestor substanţe s-au ridicat la suprafaţă.

"Pucioasă" (19:24). Kyle a spus că sub Muntele Usdom se află un strat de sare cu o grosime de 45 de m; deasupra lui un strat de marnă amestecată cu sulf în stare liberă. La vremea potrivită Dumnezeu a aprins

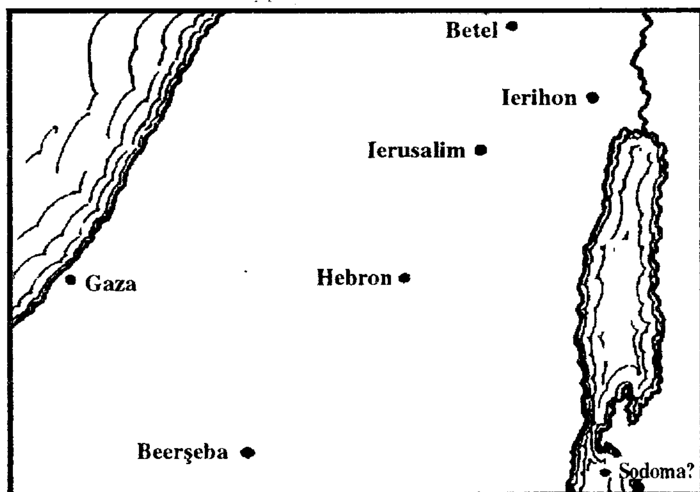
Harta 25. Aşezarea geografică a Sodomei

gazele, producându-se astfel o puternică explozie. Sarea şi sulful au fost aruncate în aer sub formă incandescentă aşa încât literalmente a plouat cu foc şi pucioasă din cer. Nevasta lui Lot a fost acoperită cu sare. Există mulţi stâlpi de sare la capătul de sud a Mării Moarte, care au purtat numele de: "soţia lui Lot". Într-adevăr, tot ce e legat de această regiune pare să se potrivească exact cu povestea biblică a Sodomei şi Gomorei.

Capitolul 20. Sara şi Abimelec

Deşi Hebron a fost căminul lui principal, Avraam s-a deplasat din timp în timp, pe anumite distanţe, în căutarea unor păşuni mai bune pentru turmele sale. La Gherar, o cetate filisteană aflată la vreo 65 de km de Hebron, aproape de ţărmul mării, el a avut o altă experienţă, asemănătoare cu cea din capitolul 12:10-20, legată de Faraon. Sara trebuie să fi fost o femeie deosebit de frumoasă, din moment ce a atras atenţia regilor chiar şi la vârsta ei înaintată. Isaac şi Rebeca au avut mai târziu o experienţă similară cu Abimelec, în aceeşi cetate (capitolul 26).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: În oraşele amintite în legătură cu Avraam, Isaac şi Iacov: Sichem, Betel, Ai, Gherar, Dotan: Albright şi Garstang au găsit la nivele inferioare ale ruinelor resturi din anul 2000 înainte de Cristos, dovadă a faptului că oraşele existau la data aceea.

Harta 26. Regiunea în care a poposit Avraam.

Capitolul 21. Naşterea lui Isaac

Ismael era deja de 15 ani (5:8; 16:16). Pavel a folosit istoria acestor doi copii ca o alegorie a celor două legăminte: cel mozaic şi cel creştin (Galateni 4:21-31).

Beerşeba (30, 31), unde Avraam, Isaac şi Iacov au locuit multă vreme, se afla la granița cea mai de sud a Canaanului, la vreo 30 km sud de Hebron, şi la 240 km de Egipt. A fost locul celor " şapte fântâni". Într-o țară considerată semi-deşertică ele erau averi de nepreţuit. Fântânile respective mai există şi astăzi.

Capitolul 22. Avraam îl duce pe Isaac să fie jertfit

"Dumnezeu a poruncit acest lucru numai pentru a-l interzice ulterior". A fost un test al credinței lui Avraam. Şi totuşi, iată că Dumnezeu porunceşte ca Isaac să fie jertfit înainte ca acesta să aibă copii! Cumva Avraam a crezut că Dumnezeu avea să-l învie pe Isaac (Evrei 11:19). Nu ştim cum anume i-a făcut Dumnezeu cunoscută această poruncă lui Avraam. Dar fapt este că Avraam a ştiut că este chiar vocea lui Dumenzeu şi nu s-a îndoit deloc, căci altfel nu ar fi pornit imediat să execute o sarcină atât de crudă şi revoltătoare, dacă nu ar fi fost absolut sigur că Dumnezeu îi poruncise să facă acest lucru. Ideea a fost inițiată de Dumnezeu, nu de Avraam.

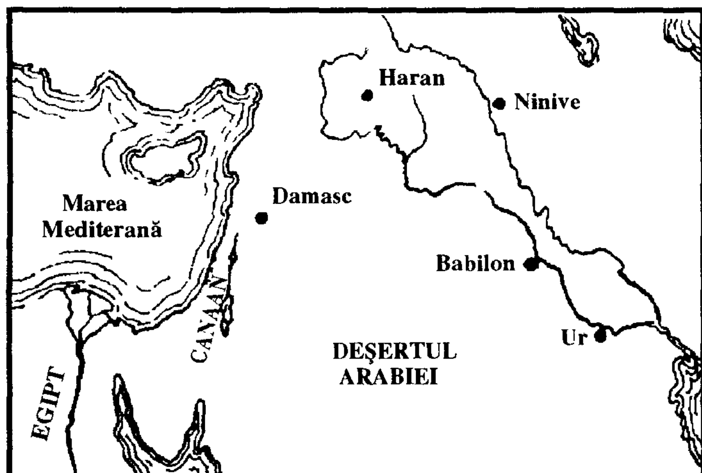
Aducerea lui Isaac ca jertfă a fost o profeție preînchipuitoare a morții lui Cristos. Un tată care îşi aduce fiul ca jertfă. Fiul stă apoi mort trei zile (în mintea lui Avraam, 4). O substituire. O jertfă reală. A avut loc pe Muntele Moria, exact locul unde avea să fie adus ca jertfă, 2000 de ani mai târziu, Însuşi Fiul lui Dumnezeu. Astfel, în naşterea națiunii ebraice, acest act a fost o umbră a Măreţului Eveminent căruia această națiune avea să-i fie martor.

Capitolul 23. Moartea Sarei

Peştera Macpela, unde a fost îngropată Sara, se află pe panta de vest a Hebronului, într-o moschee actualmente sub stăpânirea mohamedanilor, care nu permit creştinilor să intre în ea. În anul 1962, prinţul Țării Galilor a intrat totuşi cu permisiunea specială a sultanului. El a văzut pietrele funerare ale lui Avraam, Isaac, Iacob, Sara, Rebeca şi Lea, apoi o deschidere circulară ce ducea într-o cavernă dedesupt, care se presupune că ar fi fost adevărata peşteră Macpela şi în care se spune că nu s-a intrat de 600 de ani.

Capitolul 24. Logodna lui Isaac cu Rebeca

Rebeca a fost verişoară de gradul al doi-lea a lui Isaac. Scopul lui Avraam de a trimite să-i fie adusă o soție lui Isaac de la rudele sale a fost acela de a-şi păzi urmaşii de idolatrie. Dacă Isaac s-ar fi căsătorit cu o fată cananită, ce deosebită ar fi acum întreaga istorie a lui Israel. Ce lecție minunată pentru cei care îşi caută un tovarăş de viață!

Harta 27. Lumea lui Avraam

Capitolul 25:1-11. Moartea lui Avraam

Sara murise la vârsta de 127 de ani, când Avraam avusese 137 de ani. El a mai trăit după aceea 38 de ani, căsătorindu-se cu Chetura. Aceasta i-a născut 6 fii, din care au luat fiinţă madianiţii. 500 de ani mai târziu, Moise avea să se căsătorească cu o madianită (Exod 2:16-21). În toate, Avraam a fost "cel mai mare, cel mai curat şi cel mai venerabil dintre patriarhi, respectat şi venerat deopotrivă de evrei, mahomedani şi creştini". Un "prieten al lui Dumnezeu", "Părintele credincioşilor", generos, altruist, un caracter superb, cu o încredere fără margini în Dumnezeu.

"Generaţiile lui Ismael". 25:12-18

Al optulea document ce compune cartea Genezei (vezi pag. 58). Ismael a fost fiul lui Avraam prin Agar, roaba egipteană a Sarei (capitolul 16). Ismaeliţii şi-au făcut casă în Arabia şi au devenit cunoscuţi în general sub numele de arabi. Astfel, Avraam a fost părintele actualei lumi arabe. Rivalitatea dintre Isaac şi Ismael a persistat de-a lungul secolelor prin antagonismul dintre evrei şi arabi.

Arabia e o peninsulă de vreo 4000 de km lungime, şi aprox. 2000 km lăţime, cam de vreo 150 de ori cât Palestina (vezi Harta 5). Este în cea mai mare parte un deşert, cu oaze ici şi colo, şi o populaţie rară de triburi nomade.

"Generaţiile lui Isaac", 25:19 la 35:29

Al nouălea document ce compune cartea Genezei. Istoria lui Isaac şi

a lui Iacov, transmisă de Iacov fiilor săi.

Capitolul 25:19-34. Naşterea lui Iacov şi a lui Esau

Esau, întâiul născut, a fost moştenitorul natural al promisiunilor avraamice. Dar Dumnezeu, cunoscând dinainte de a se naşte ei calităţile lor, l-a ales pe Iacov să fie transmiţătorul preţioasei moşteniri, fapt pe care l-a sugerat mamei lor (23); care a constituit fondul tranzacţiei dintre Iacov şi Esau (31).

Pe linia făgăduinţei, toţi fiii lui Avram au fost eliminaţi, cu excepţia lui Isaac. Dintre fiii lui Isaac, Esau a fost eliminat, singur Iacov rămânând cel ales. Cu Iacov procesul de eliminare a fost încheiat; şi toţi urmaşii lui Iacov au fost cuprinşi în Neamul Ales.

Capitolul 26. Şederea lui Isaac între filisteni

Nu ni se spune prea mult despre viaţa lui Isaac, dincolo de acest incident dintre Abimelec şi Rebeca, precum şi cearta pentru fântâni. El moştenise majoritatea turmelor de oi şi vite ale tatălui său; a prosperat şi a fost bogat; om paşnic; viaţa sa a fost lipsită de evenimente deosebite.

Isaac s-a născut când Avraam avea 100 de ani iar Sara 90. A avut 37 de ani când i-a murit mama. 40 când s-a căsătorit. 60 când i s-a născut Iacov. 75 când a murit Avraam. 137? când a fugit Iacov de acasă. 157? când s-a întors Iacov. 167 când a fost vândut Iosif. A murit la vârsta de 180 de ani, în anul în care Iosif a devenit dregător al Egiptului.

Avraam a trăit 175 de ani. Isaac 180. Iacov 147. Iosif 110.

IMPORTANT: "Poruncile, orânduielile şi legile" lui Dumnezeu (5). Pare a fi o dovadă biblică a faptului că începuturile Cuvântului Scris al lui Dumnezeu exiatau deja pe vremea lui Avraam.

Capitolul 27. Iacov obţine binecuvântarea tatălui său

El cumpărase deja drepturile de întâi născut de la Esau (25:31- 34). Acum însă era nevoie ca tatăl lor să valideze acest transfer. A realizat lucrul acesta prin înşelăciune. Evaluând calitatea morală a faptei comise de tânărul Iacov, trebuie să luăm în considerare mai multe lucruri: 1. Mama lui a fost cea care l-a îndemnat să facă acest lucru. 2. El a dorit din toată fiinţa lui să aibă acest drept de întâi năcut, acesta fiind canalul prin care Dumnezeu promisese să binecuvânteze întreaga lume. 3. Proba bil că se gândea că era singura lui şansă de a-l obţine. 4. Lui Esau nu i-a păsat câtuşi de puţin. 5. Iacov a plătit scump pentru frauda sa (vezi la capitolul 29). 6. Dumnezeu Însuşi, punând temelia unor planuri mondiale, (Romani 9:10- 13), a făcut alegerea înainte de a se fi născut băieţii (25:23). Prezicerile lui Isaac (19,40). Dumnezeu trebuie să fi pus aceste cuvinte în gura lui Isaac căci ele s-au împlinit întocmai. Urmaşii lui Iacov au atins într-adevăr o poziţie dominantă între naţiuni; şi, la vreamea potrivită, L-au dat pe Cristos, prin intermediul căruia se îndreaptă acum triumfători spre un imperiu universal. Urmaşii lui Esau, edomiţii, au fost supuşii Israelului; din nou, la timpul potrivit, au scuturat jugul asupririi din partea

Israelului (2 Regi 8:20-22), după care au dispărut din istorie.

Capitolul 28. Viziunea lui Iacov de la Betel

Transferul dreptului de întâi născut de la Esau la Iacov fusese validat de Isaac. Acum el este validat de Cer, Dumnezeu Însuşi dându-i asigurarea lui Iacov că de acum încolo el este recunoscut ca beneficiar al promisiunilor. Scara era o aluzie la faptul că promisiunile aveau să culmineze prin Acela care avea să arunce o punte între Cer şi pământ. Isus a spus că El este această scară (Ioan 1:51).

Se crede că Iacov a fost de 77 de ani în vreamea aceasta. El a avut 15 ani când a murit Avraam iar când s-a căsătorit a avut 84 de ani. 90 când s-a născut Iosif, 98 când s-a întors în Canaan. 120 când a murit Isaac. 130 când s-a dus în Egipt. 147 de ani când a murit.

Primii săi 77 de ani au fost petrecuţi în Canaan. Următorii 20 în Haran. Apoi 33 iarăşi în Canaan. Ultimii 17 i-a petrecut în Egipt.

Capitolele 29, 30. Şederea lui Iacov în Haran

Haran se afla la 650 de km nord est de Canaan. Era locul unde crescuse Rebeca, mama lui Iacov, şi de unde migrase bunicul său Avraam cu mulţi ani în urmă. Laban a fost unchiul lui Iacov. Iacov a stat acolo 20 de ani. Au fost ani grei de suferinţă. I-a fost dată o soţie nedorită, cu sila, prin înşelăciune, întocmai cum luase şi el binecuvântarea tatălui său. Începuse a culege ceea ce semănase.

Familia lui Iacov

A avut două neveste şi două concubine, pe care, cu excepţia uneia, nu le-a dorit, fiindu-i date cu sila. De la acestea i s-au născut cei 12 fii.
De la Lea: Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Zabulon.
De la Rahela: Iosif, Beniamin.
De la Zilpa, roaba lui Lea: Gad, Aşer.
De la Bilha, roaba Rahelei: Dan, Neftali.

Aceată familie poligamă, căreia i se pot atribui multe lucruri ruşinoase, a fost acceptată de Dumnezeu, în mare, pentru a constitui obârşia celor 12 seminţii care au devenit Naţiunea Mesianică, aleasă de Dumnezeu pentru a-L aduce pe Mântuitorul în lume. Faptul acesta dovedeşte: 1. Că Dumnezeu foloseşte fiinţele umane aşa cum sunt, pentru a sluji scopurilor Sale şi, a-l putea forma, pentru a face tot ce se poate cu materialul pe care Îl are la dispoziţie.

2. Aceasta nu înseamnă că oricine este astfel folosit de Dumnezeu va fi mântuit pentru veci. E posibil ca cineva să fie util planurilor lui Dumnezeu în lumea aceasta, şi totuşi să nu se califice pentru lumea cealaltă, în ziua în care Dumnezeu va judeca tainele oamenilor în vederea dispoziţiei finale (Romani 2:12-16).

3. Este o mărturie adusă veridicităţii scriitorilor Bibliei. Nici o altă carte nu mai relatează cu atâta candoare, fără nici un înconjur, slăbiciunile eroilor săi, precum şi fapte atât de contrare idealurilor pe care îşi propune

să le promoveze.

Capitolele 31, 32, 33. Întoarcerea lui Iacov din Canaan.

El plecase din Canaan în urmă cu 20 de ani, singur şi cu mâna goală. Acum se întoarce în calitate de prinţ tribal, bogat în turme de oi şi vite, cu mulţi slujitori. Dumnezeu şi-a ţinut promisiunea făcută lui Iacov (28:15). Despărţirea lui Iacov de Laban (31:49) a prilejuit rostirea acelei minunate binecuvântări de la Miţpa, atât de mult folosită în prezent: "Domnul să ve gheze asupra mea şi asupra ta, când ne vom pierde din vedere unul pe altul". La plecarea lui Iacov din Canaan, îmgerii i-au urat binecuvântarea lui Dumnezeu pentru drum (28:12). Acum, la întoarcere, tot îngerii sunt cei care îi urează bun venit acasă (32:1).

Isaac mai era în viaţă. Avraam murise de 100 de ani. Iacov intra acum în Ţara Promisă a Canaanului. Dumnezeu fusese cu el până aici. Acum simţea că are nevoie de Dumnezeu mai mult ca oricând (32:24-30). Esau jurase că-l va ucide (27:41). Iacov tot se mai temea de el. Dar ei s-au întâlnit şi s-au despărţit în pace.

Capitolul 34. Dina este răzbunată de Simeon şi Levi

Sichem a fost primul popas al lui Iacov în Canaan, la întoarcerea sa. Acolo el a cumpărat o bucată de pământ pe care a ridicat un altar lui Dumnezeu, ca şi când ar fi plănuit să-şi întemeieze căminul acolo pentru o vreme. Dar o faptă sângeroasă a lui Simeon şi a lui Levi l-a făcut să devină o scârbă pentru vecinii lui, astfel că nu mult după aceea s-a mutat la Betel.

Capitolul 35. Dumnezeu reînnoieşte legământul la Betel

Betel a fost locul, unde cu 20 de ani înainte, când fugea din Canaan, Iacov a văzut scara cerească şi Dummezeu l-a făcut moştenitor al promisiunilor avraamice. Acum Dumnezeu îl asigură din nou că acele promisiuni se vor împlini negreşit. După asta Iacov s-a mutat la Hebron, căminul lui Avraam şi Isaac.

"Generaţiile lui Esau". Capitolul 36

Al zecelea document ce compune cartea Genezei (vezi pag. 58). O scurtă relatare privitor la istoria edomiţilor.

În ce priveşte caracterul său, Esau era "firesc", "nereligios", "şi-a dispreţuit dreptul de întâi născut": Iacov, comparat cu Esau, a fost mult mai nimerit să devină tatăl naţiunii mesianice a lui Dumnezeu.

Edomiţii şi ţara lui Edom. (vezo pag. 361. Harta de la pag. 142).

Amaleciţii (12) au fost o ramură a descendenţilor lui Edom. Au fost un trib rătăcitor, situându-se mai mult în jurul Kadeşului, în partea de nord a peninsulei Sinai, dar migrând pe circumferinţe foarte largi şi ajungând chiar şi în Iuda şi mai departe de răsărit. Ei au fost primii care i-au atacat pe israeliţi când aceştia au plecat din Egipt, iar pe vremea Judecătorilor au oprimat Israelul.

"Iobab" (34) e considerat de unii drept "Iov" din cartea cu acelaşi nume. "Elifaz" şi "Teman" (10, 11) sunt amintiţi în cartea Iov. Se poate ca acest capitol să fie chiar cadrul cărţii Iov.

"Generaţiile lui Iacov". 37:2 la 50:26

Al unsprezecelea şi ultimul document ce compune cartea Geneza. Istoria lui Iosif şi migrarea lui Israel în Egipt: completată fără îndoială de însemnările de familie primite de la Avraam şi păstrate cu străşnicie în tot timpul şederii lor în Egipt.

Capitolul 37. Iosif este vândut în Egipt

Haina "pestriţă" (3) a fost un semn de favoritism, indicând probabil faptul că Iacov intenţiona să-l facă pe Iosif moştenitor al dreptului de întâi născut.

Ruben, întâiul născut al lui Iacov, ar fi fost moştenitorul natural al dreptului de întâi născut, dar a fost deposedat de el din pricina relaţiilor sale ilicite cu una din concubinele tatălui său (35:22; 49:3, 4; 1 Cronici 5:1, 2). Simeon şi Levi, ocupând locurile doi şi trei în linia succesiunii (29:31-35) au fost însă ocoliţi din pricina crimei lor de la Sichem (34:25-30; 49:5-7). Iuda, al patrulea fiu al său, a fost următorul pe linia descendenţei şi se poate ca în cercul familiei să fi existat speranţe ca el să primească dreptul de întâi născut.

Dar Iosif, deşi al 11-lea fiu al lui Iacov, era totuşi întâiul născut al Rahelei. Or, Rahela era soţia cea mai iubită a lui Iacov iar Iosif fiul ei cel mai iubit (37:3). În felul acesta, haina a părut suspectă. Iar viziunea lui Iosif despre înălţarea sa (5-10) n-a făcut altceva decât să complice şi mai mult situaţia.

Astfel, Iuda şi Iosif par să fi fost rivali încă de la naştere. Faptul acesta pare să explice rolul activ jucat de Iuda în vânzarea lui Iosif în robie (26, 27). Rivalitatea dintre Iuda şi Iosif s-a transmis urmaşilor lor. Seminţiile lui Iuda şi Efraim (fiul lui Iosif) au concurat la poziţia de supremaţie. Sub David şi Solomon, Iuda a preluat conducerea. Apoi, sub conducerea lui Efraim, cele zece seminţii s-au scindat între ele.

Capitolul 38. Copiii lui Iuda

Se poate ca acest capitol să fi fost cuprins şi el în carte datorită faptului că Iuda a fost strămoşul lui Mesia. Apoi era în acord cu planul Vechiului Testament ca însemnările de familie să se păstreze pe tot firul urmaşilor, chiar atunci când nu cuprindeau date prea vrednice de lăudat.

Capitolul 39. Iosif în temniţă

Iosif a avut un caracter ireproşabil, superior fiind înzestrat cu un dar minunant de conducător şi cu capacitatea de a folosi cât mai bine situaţiile neplăcute. S-a născut în Haran, la 75 de ani după moartea lui Avraam, cu 30 de ani înainte de a muri Isaac, când tatăl lui avea în jur de 90 de ani, cu opt ani înainte de a se întoarce în Canaan. La 17 ani a fost vândut

în Egipt. A stat 13 ani în casa lui Potifar şi în închisoare. La vârsta de 30 de ani a devenit dregător al Egiptului. A murit la vârsta de 110 ani.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Iosif şi soţia lui Potifar. "Povestea celor doi fraţi", expusă în prezent la British Museum, scrisă în timpul domniei lui Seti al II-lea, la puţin timp după Exod, se aseamănă atât de mult cu istoria lui Iosif şi soţia lui Potifar încât editorul ediţiei engleze a "Istoriei Egiptului" scrisă de Brugsch, a presupus că ea îşi are originea chiar în incidentul real care a avut loc între Iosif şi soţia lui Potifar, incident care trebuie să fi fost consemnat de analele curţii egiptene: un bătbat căsătorit îşi trimite fratele mai tânăr, necăsătorit, să aducă nişte seminţe de porumb. Soţia fratelui îl ispiteşte dar el nu se lasă ademenit. Atunci, înfuriată, ea se plânge soţului că fratele lui a încercat s-o siluiască. Soţul plănuieşte să-l ucidă, dar el fuge, devenind mai târziu regele Egiptului.

Capitolele 40, 41. Iosif este făcut dregător al Egipului

Iosif s-a căsătorit cu o fiică a preotului din On; şi, deşi a avut o nevastă păgână şi a stăpânit peste un regat păgân, locuind în centrul unei cumplite idolatrii, el şi-a păstrat credinţa din copilăria lui, în Dumnezeul părinţilor săi, Avraam, Isaac şi Iacov.

NOTE ARHEOLOGICE:

Palatul lui Iosif din On. Sir Flinders Petrie (1912) a descoperit ruinele unui palat considerat a fi palatul de odinioară al lui Iosif.

Cei şapte ani de foamete. Brugsch, în cartea sa "Egiptul sub faraoni" (Egypt under the Pharaohs) vorbeşte despre o inscripţie pe care el o numeşte o " remarcabilă şi luminoasă confirmare" a acestei păreri. Într-un mormânt familial săpat în stâncă a unui oarecare Baba, guvernator al cetăţii El-Kab, la sud de Teba, ridicat în dinastia a XVII-cea, contemporană cu dinastia a XVI-cea din nord, în timpul căreia a domnit Iosif, există o inscripţie în care Baba pretinde să fi făcut pentru cetatea sa ceea ce Iosif a făcut pentru Egipt: "Am cules grâne în calitatea mea de prieten al zeului secerişului. Iar când a venit o foamete care a durat mulţi ani, eu am distribuit grâne cetăţii, în fiecare an al foametei". Brugsch afirmă următoarele: "Întrucât perioadele de foamete sunt foarte rare şi întrucât Baba a trăit cam în acelaşi timp cu Iosif, nu ne rămâne decât o singură concluzie corectă, anume că acei "ani mulţi" de foamete din zilele lui Baba sunt de fapt cei "şapte ani de foamete" din zilele lui Iosif.

Capitolele 42 la 45. Iosif se face cunoscut

Pasajul acesta a fost una din cele mai frumoase istorii din toată literatura existentă. Incidentul cel mai mişcător din istorie este momentul când Iuda, cel care condusese vânzarea lui Iosif în sclavie (37:26) se oferă acum să rămână ostatec în locul lui Beniamin (44:18- 34).

Capitolul 46, 47. Iacov se stabileşte cu familia în Egipt

Dumnezeu plănuise ca Israel să fie pentru o vreme în Egipt, ţara cu

cea mai avansată civilizaţie din vremea aceea. Când a ieşit Iacov din Canaan, Dumnezeu l-a asigurat că urmaşii lui aveau să se întoarcă înapoi (46:3, 4).

Capitolul 48, 49. Binecuvântarea şi profeţia lui Iacov

Iacov pare să fi împărţit în două dreptul de întâi născut, de semnându-l pe Iuda să fie canalul Făgăduinţei Mesianice (49:10), şi totuşi prevestind un prestigiu naţional pentru fiul lui Iosif, Efraim (48:19-22; 49:22-26; 1 Cronici 5:1, 2).

Profeţia lui Iacov privitoare la cele 12 seminţii urmează cu mare exactitate istoria seminţiilor aşa cum s-a petrecut ea în realitate. "Şilo" (10) este considerat a fi o referire la Mesia. Seminţia lui Iuda l-a dat pe David iar familia lui David l-a dat pe Cristos.

Capitolul 50. Moartea lui Iacov şi a lui Iosif

Trupul lui Iacov a fost dus înapoi la Hebron pentru a fi îngropat acolo. Iar Iosif i-a pus pe fraţii lui să jure că atunci când se vor întoarce înapoi în Canaan, poporul israelit îi va duce şi osemintele sale. Credinţa conform căreia Canaan avea să fie patria lor, nu era uitată nici după 400 de ani. Când Israeliţii au pornit spre Canaan ei au luat cu ei osemintele lui Iosif (Exod 13:19).

EXODUL

Cei 400 de ani petrecuţi în Egipt
Ieşirea din Egipt
Cele zece porunci
Cortul

Moise scrisese Geneza din documentele existente anterior. Odată cu Exod începe istoria propriu-zisă a lui Moise. Viaţa şi opera sa constituie subiectul cărţilor Exod, Levitic, Numeri şi Deuteronom, care au fost scrise chiar de el. Istoria lui Moise cuprinde cam o şeptime din Biblie şi e de vreo două ori mai mare decât Noul Testament.

Capitolul 1. Israel în Egipt

Există un spaţiu gol între Geneza şi Exod de aproape 300 de ani de la moartea lui Iosif până la naşterea lui Moise; sau un total de 430 de ani de la migrarea lui Iacov în Egipt până la Exod (12:40, 41). În acest timp israeliţii s-au înmulţit nespus de mult (1:7). După moartea lui Iosif, schimbarea dinastiei a dus la transformarea lor într-un popor de robi. În vremea Exodului erau 600000 de bărbaţi. Peste 20 de ani, înafară de femei şi copii (Numeri 1:46), cifra totală fiind de 3000000. Pentru ca 70 de persoane să atingă numărul acesta în 430 de ani ar însemna că ar trebuie să se dubleze la fiecare 25 de ani, lucru foarte posibil. Creşterea populaţiei Statelor Unite în 400 de ani, de la 0 la peste 200000 de milioane, fără ca această cifră să se datoreze în întregime fluxului de emigranţi, face ca uriaşa dezvoltare a israeliţilor să nu fie greu de crezut.

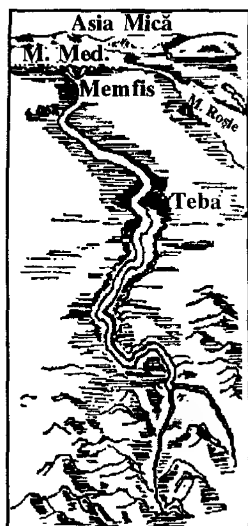
Însemnările de familie ale lui Avraam, Isaac şi Iacov fuseseră, fără îndoială, duse în Egipt şi, de-a lungul atâtor ani de robie, s-a cimentat şi mai mult dorul şi nădejdea Promisiunii potrivit căreia ei aveau să fie odată la ei acasă, în Patria lor.

Egiptul şi Biblia

În primul rând, Egiptul a fost populat de urmaşii lui Ham. Şi Avraam a petrecut câtva timp în Egipt. Naţiunea ebraică, în faza copilăriei ei, a stat 400 de ani în Egipt. Moise a fost fiul adoptiv al reginei Egiptului şi, în cadrul pregătirii sale pentru funcţia de Legiuitor, pe care avea s-o ocupe mai târziu, el a fost instruit în toată înţelepciunea şi învăţătura Egiptului. Religia Egiptului, închinarea la viţel, a devenit religia Regatu lui de Nord a Israelului. Ieremia a murit în Egipt. De la captivitate şi până la Cristos, a existat o populaţie destul de numeroasă evreiască în Egipt. Traducerea Vechiului Testament numită "Septuaginta" s-a făcut

în Egipt. Egiptul a devenit un centru important al creştinismului de la începuturile acestuia.

Egipt

Harta28. Egiptul

O vale de 3 până la 500 km lăţime, cu o lăţime medie de 16 km şi o lungime de 1200 km. Străbătută de fluviul Nil, pe la capătul de răsărit a deşertului Sahara, de la Aswan până la Marea Mediterană (vezi harta de la pagina 117), cu un podiş deşertic de fiecare parte, la o înălţime de 300 de m.

Albia văii este acoperită cu depuneri aluviale de culoare închisă, provenind din solul bogat al ţinuturilor muntoase ale Abisiniei, sol de o fertilitate nemaiîntâlnită, mereu reînnoit prin revărsarea anuală a Nilului.

Încă din zorii istoriei era irigat printr-un vast sistem de canale şi rezervoare. Barajul de la Aswan, recent construit de britanici, reglează cursul Nilului, făcând astfel ca foametea să devină ceva de domeniul trecutului. "Înconjurat şi apărat de deşert, aici s-a dezvoltat primul mare imperiu din istorie şi nicăieri altundeva nu s-au păstrat mai bine mărturiile civilizaţiei antice".

Populaţia actuală este de 24.000.000. În timpul romanilor era de 7.000.000 şi probabil aceaşi sau mai mică în timpul şederii Israelului acolo.

Delta Nilului are o lungime de circa 160 de km, de la nord la sud şi cam 240 km lăţime est-vest, de la Port Said la Alexandria. (vezi harta de la pagina 125). Este cea mai fertilă parte a Egiptului. Ţinutul Gosen, centrul principal al vieţii israeliţilor, se află la est de deltă.

Religia Egiptului

Sir Flinders Petrie, renumitul arheolog egiptean, spune că religia iniţială a Egiptului a fost monoteistă. Dar încă înainte de zorii perioadei istorice, s-a dezvoltat o religie în cadrul căreia fiecare trib îşi avea zeul său reprezentat de un animal.

Ptah (Apis) a fost zeul oraşului Memfis, reprezentat printr-un taur. Amon, zeului Tebei, a fost reprezentat printr-o vacă.

Mut, nevasta lui Amon, printr-un vultur.
Horus, zeul cerului, printr-un şoim. Ra, zeul soarelui, printr-un uliu.
Osiris, zeul celor morţi, printr-o capră. Isis, nevasta lui, printr-o vacă.
Set (Satan), zeul inteligenţei, printr-o maimuţă. Heka, o zeiţă, printr-o broască.
Nechbet, zeiţa sudului, printr-un şarpe.
Nilul a fost sacralizat. (Vezi şi la pag. 122).
Bast, o zeiţă, printr-o pisică.
Existau mulţi alţi zei. Faraonii erau de asemenea zeificaţi.

Capitolul 1. Israel în Egipt

Istoria paralelă a egiptenilor

În timpul şederii lui Israel în Egipt, între anii 1800-1400 î. Cr., Egiptul a devenit un imperiu mondial. După plecarea Israelului, Egiptul a căzut în declin, devenind o putere de mâna a doua. (Pentru istoria egipteană veche vezi pag. 92).

PERIOADA de la IOSIF la EXOD,

aprox. 1800 şi 1400 î.Cr.

Dinastiile XIII, XIV, XVII: 25 de regi care au domnit în sud.

Dinastiile XV, XVI: 11 regi care au domnit în nord. Aceştia su fost hicsoşii, sau regii păstori, o speţă semitică de cuceritori din Asia, înrudiţi cu evreii, care au năvălit în Siria şi au unificat partea nordică a Egiptului cu Siria. Apepi al II-lea, prin anul 1800 î. Cr., făcând parte din dinastia XVI, este considerat a fi fost faraonul care l-a primit pe Iosif. Sub hicsoşi, israeliţii au fost favorizaţi. Dar atunci când hicsoşii au fost alungaţi, odată cu încheierea dinastiei XVIII, israeliţii au devenit robi.

PERIOADA lui MOISE şi a EXODULUI

Dinastia XVIII, 13 regi; dinastia XIX, 8 regi; 1500-1200 î. Cr. Aceştia au făcut ca Egiptul să fie un imperiu mondial. Iată numele lor:

Amosis I. (Ahmes, Amose) 1580 î.Cr. I-a alungat pe hicsoşi. A supus Palestina şi Siria, făcându-le să plătească tribut Egiptului.

Amenhotep I. (Amenophis) (Circa 1560 î.Cr.)

Thotmes I. (Thothmes, Thutmose) (1540 î.Cr.). Domnia lui se întindea până la Eufrat. Primul mormânt regal săpat în piatră.

Thotmes II. 1510 î.Cr. Hatşeput, sora lui vitregă şi soţia lui, a fost de fapt adevăratul conducător. A făcut dese incursiuni până la Eufrat.

Thotmes III. (1500 î.Cr.). Regina Hatşeput, sora lui vitregă, a fost regentă în primii 20 de ani ai domniei sale; şi deşi el a dispreţuit-o, ea l-a dominat cu totul. După moartea ei, el a domnit singur 30 de ani. A fost

cel mai mare cuceritor din istoria Egiptului. A supus Etiopia şi a domnit până la Eufrat; primul mare imperiu din istorie. A făcut incursiuni în Palestina şi Siria de 17 ori. A construit o flotă. A adunat o mare bogăţie. S-a angajat în vaste construcţii. Şi-a consemnat realizările în detaliu pe ziduri şi monumente. Mormântul lui se află la Teba iar mumia lui este la Cairo. Se crede că ar fi fost opresorul Israelului. În cazul acesta, renumita regină Hatşeput ar fi putut fi fiica Faraonului, care l-a scăpat pe Moise de la moarte şi l-a crescut.

Hatşeput. Fiica lui Thotmes I. Regentă pentru Thotmes II şi Thotmes III. Prima mare regină din istorie. O femeie deosebită şi unul din cei mai puternici conducători ai Egiptului. A poruncit ca multe din statui s-o reprezinte ca bărbat. Şi-a extins imperiul. A ridicat numeroase monumente: două mari obeliscuri la Karnak, marele templu de la Deir el Bahri, fiind plin de statui de-ale ei. Thotmes III a urât-o şi, la moartea ei, primul lucru care l-a făcut a fost să-i şteargă numele de pe toate monumentele şi să-i distrugă toate statuile. Cele de la Bahri au fost sfărâmate şi aruncate în carieră, apoi acoperite de nisipul purtat de vânt şi recent descoperite de Muzeul Metropolitan.

Amenhotep II. (1450-1420 î.Cr.) Mulţi învăţaţi sunt de părere că el a fost Faraonul din vremea Exodului. El a menţinut imperiul fondat de Thotmes al III-lea. Mumia lui se află în mormântul său de la Teba.

Thotmes IV. (1420 î.Cr.) S-a găsit carul în care se plimba. Mumia lui se află în prezent la Cairo.

Amenhotep III. (Akhenaten). (1380 î.Cr.). Sub el Egiptul a pierdut imperiul asiatic. A încercat să stabilească închinarea monoteistă la soare. Dacă Exodul a avut loc sub Amenhotep II, cu câţiva ani mai devreme, atunci această încercare de trecere la o religie monoteistă s-ar putea datora influenţei minunilor lui Moise.

Semenka. (1362 î.Cr.). Un conducător slab.

Tutankhamen (1360-1350 î.Cr.). Ginerele lui Amenhotep IV. A restaurat vechea religie politeistă. A fost unul dintre domnitorii neînsemnaţi ai Egiptului, la apusul celei mai strălucite perioade din istoria sa. Actualmente este renumit datorită extraordinarelor sale bogăţii şi superbului său mormânt, descoperit de Howard Carter în anul 1922. Mumia lui se mai află în mormânt. Sicriul interior care conţine mumia este din aur curat. S-au mai aflat acolo: carul lui de război şi tronul lui. Este primul mormânt neprădat aparţinând unui faraon, ce s-a descoperit vreodată.

Ay (Eye), Steymeramen (1350 î.Cr.) doi conducători slabi.

Harmahab (Horembeb) (1340 î.Cr.). A reintrodus închinarea lui Amon.

Ramses I. (1320 î.Cr.)

Seti (Sethos) I. (1319 î.Cr.) Palestina a fost recâştigată. A început construirea marii săli de la Karnak. Mumia lui se află în prezent la Cairo.

Ramses II. (1300 î.Cr.) A domnit 65 de ani. Unul dintre cei mai mari faraoni, fiind totuşi inferior lui Thotmes III şi Amenhotep al III-lea, dar

un mare constructor, de asemenea un mare consilier şi plagiator, asumându-şi meritele predecesorilor săi în cazul unor realizări. A restabilit Imperiul de la Etiopia la Eufrat. A invadat şi prădat Palestina de nenumărate ori. A terminat marea sală de la Karnak şi alte lucrări vaste, fortificaţii, canale şi temple, clădite cu ajutorul sclavilor luaţi în timpul războaielor sau a numeroşilor prinşi de război din sudul îndepărtat, pe lângă muncitorii indigeni, ce lucrau la cariere sau la cuptoarele de cărămidă, ori cărau blocuri mari de piatră, trăgându-le pe solul moale. S-a căsătorit cu propriile fiice. Mumia lui se află la Cairo.

Merneptah. (1235 î.Cr.). Considerat de unii a fi fost faraonul din perioada Exodului. Mumia lui se află la Cairo. Sala tronului este la Memfis şi a fost excavată de Muzeul Universităţii Pensylvania. (Vezi şi paginile următoare).

Amenmeses, Siptah, Seti al II-lea. (1220-1200 î Cr.) Trei domnitori slabi.

(În ce priveşte dinastiile egiptene mai recente vezi pag. 90.)

Capitolul I. Israel în Egipt

Cine a fost faraonul din perioada Exodului?

Există două opinii principale: Amenhotep al II-lea (1450-1420 î.Cr.) sau Meneptah (1235-1220 î.Cr. Vezi pag. 114.)

Dacă Exodul a avut loc sub Amenhotep al II-lea, atunci Thotmes al III-lea a fost marele asupritor al Israelului, a cărui soră l-a crescut pe Moise. Sora lui a fost în acest caz vestita Hatşeput. Cât de bine se potrivesc datele domniei ei cu naraţiunea biblică! Au interesat-o minele de la Sinai şi a refăcut templul de la Serabit, asupra cărora e posibil ca Moise să fi fost numit supraveghetor, având astfel posibilitatea să se familiarizeze cu regiunea Sinai. Apoi când s-a născut Moise, Thotmes va fi fost un copil mic iar Hatşeput regenta. La moartea ei asuprirea Israelului s-a înteţit iar Moise a fugit. S-ar explica astfel - cel puţin în parte - prestigiul lui Moise în Egipt.

Dacă Exodul a avut loc sub Merneptah, atunci Ramses al II-lea a fost marele asupritor al Israelului, a cărui fiică l-a crescut pe Moise.

Astfel Moise a fost crescut fie sub domnia lui Thotmes al III- lea, fie sub cea a lui Ramses al II-lea, amândoi fiind printre cei mai renumiţi faraoni ai Egiptului.

Iar Moise a scos Israelul din Egipt fie sub Amenhotep al II-lea, fie sub Merneptah. Oricum ar sta lucrurile, mumiile tuturor celor patru faraoni au fost găsite. Astfel, avem astăzi posibilitatea să vedem chiar faţa faraonului din zilele lui Moise, cu care el a avut de-a face îndeaproape.

Descoperirea mumiilor

În anul 1871 un arab a găsit într-o stâncă aproape imposibil de escaladat, în spatele Tebei, (vezi pag. 117) un mormânt plin cu comorile

şi sicriele a 40 de regi şi regine din Egipt. El a păstrat secretul 10 ani, vânzând treptat din aceste comori turiştilor. La un moment dat, cadre ornamentale precum şi scara Bee ale celor mai mari dintre regii antici au început să-şi facă apariţia pe piaţă. Arabul respectiv a fost în cele din urmă descoperit şi prin mituire, tortură şi ameninţări, a fost făcut să dezvăluie locul unde se afla comoara. Mumiile nu mai erau în mormintele lor iniţiale, fiind scoase cu secole mai devreme şi ascunse, datorită pericolului hoţilor de morminte ce exista încă din vremea aceea. Mumiile au fost ulterior mutate la Cairo.

Capitolul I. Israel în Egipt

Faraonul Exodului: Amenhotep al II-lea sau Merneptah?

Indicii conform cărora ar fi Amenhotep II. Scrisorile de la Amarna, adresate lui Amenhotep al III-lea şi Amenhotep al IV-lea, prin care se cerea ajutor de la Faraon, indică faptul că încă de pe atunci (data mai veche), Palestina începuse să cadă în mâna "habirilor". Iată câteva citate din aceste scrisori: "Habirii ne cuceresc fortăreţele; ne iau cetăţile; ne ucid conducătorii. Pradă toată ţara regelui. Să binevoiască regele să trimită degrabă oşteni. Dacă nu sosesc trupe încă în anul acesta, întreaga ţară va fi pierdută pentru rege."

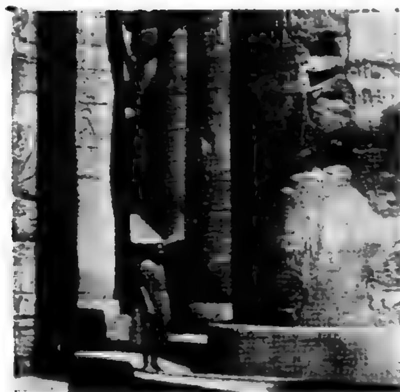

Fig.27.
Sala de la Karnak

Habirii sunt consideraţi de mulţi învăţaţi a fi "hebreii" - evreii - şi, prin urmare, aceste scrisori conţin o descriere canaanită a cuceririi ţării Canaanului de către Iosua. În schimb experţii care înclină în favoarea unei date mai recente consideră că "habirii" ar fi fost o invazie ori o emigraţie anterioară (I Cronici 4:21-22; 7:21).

Dovezile arheologice potrivit cărora Ierihonul, a căzut în jurul anului 1400 î.Cr. sunt multe. Dr. John Garstang, care a întreprins excavări serioase la Ierihon, e foarte încrezător că acesta e adevărul. (Vezi pag. 159.)

Fig. 28. Mumia lui Amenophis II în mormântul regal de la Teba.
Foto. Matson

Indicii după care ar fi fost vorba de Merneptah.

Fig. 29. Tăblia "Israel" a lui Merneptah. *(Muzeul din Cairo)*

1. Tăbliţa "Israel" a lui Merneptah. În anul 1906 Sir Flinders Petrie, a găsit o placă neagră de sianită cu însemnările victoriilor lui Merneptah, făcute în al cincilea an al domniei sale. Tăbliţa are 3 m înălţime şi 1,5 m lăţime, aflându-se în prezent la Muzeul din Cairo. Cuvântul "Israel" apare în mijlocul rândului al doilea de jos. Textul sună aşa: "Prădat este Canaan. Israel este pustiit. Sămânţa lui nu mai este. Palestina a devenit o văduvă pentru Egipt." Pare a fi într-adevăr o referire la Exod. Sămânţa lui nu mai este - poate constitui o referire la nimicirea pruncilor. Întrucât regii nu consemnau decât victoriile, s-ar putea ca, în ciuda faptului că el făcuse totul pentru a împiedica plecarea lui Israel din Egipt, totuşi el să fi consemnat acest fapt ca o victorie asupra lor. Acei cercetători care aderă la data mai veche la care ar fi avut loc Exodul o consideră însă a fi o referire la un incursiune întreprinsă de Merenreptah în Palestina la aprox. 200 de ani după stabilirea Israelului în acea ţară.

2. Pretenţia lui Ramses al II-lea de a fi construit oraşele Pithon şi Ramses cu forţele de muncă israelite (Exod 1:11).

Naville (1883) a identificat vatra oraşului Pithon. El a găsit o inscripţie a lui Ramses al II-lea, care suna aşa: "Eu am zidit Pithomul la gura Răsăritului".

El a găsit o clădire dreptunghiulară cu pereţi neobişnuit de groşi, ale căror cărămizi au fost imprimate cu numele lui Ramses al II-lea.

Petrie (1905) a identificat vatra oraşului Ramses, Fisher, de la Muzeul Universităţii din Pensylvania (1922) a găsit la Betşan în Palestina o tăbliţă de piatră a lui Ramses al II-lea, de 2,5 m înălţime şi 75 cm lăţime pe care se spune că el a "zidit oraşul Ramses cu sclavi semitici din Asia (evrei)."

Aceste două inscripţii precizează faptul că Ramses al II-lea a fost faraonul pentru care s-au construit aceste două cetăţi şi asupritorul lui Israel; şi astfel, se indică faptul că succesorul lui, Merneptah, a fost faraonul din perioada Exodului. Se ştie însă că Ramses al II-lea a fost un mare plagiator, asumându-şi meritul de a fi construit unele din monumentele predecesorilor săi, punând să i se sape numele pe monumentele acestora. Acei experţi care sunt de părere că Exodul a avut loc mai devreme şi că Thotmes al III-lea a fost cel care a ridicat aceste oraşe interpretează inscripţiile în sensul că Ramses al II-lea le-a rezidit sau le-a reparat cu ajutorul evreilor care nu au ieşit din Egipt odată cu Moise.

Harta 29. Egiptul.

Fig. 30. Statuia lui Ramses II. Templul Luxor *Foto Matson*

În mare, putem afirma însă că există dovezi mai concludente pentru faptul că Amenhotep al II-lea a fost faraonul Exodului.

Capitolul I. Israel în Egipt

Ruinele Tebei

Ruinele Tebei, la a cărei construcție au contribuit israeliții, sunt unele dintre cele mai frumoase din lume. Teba era se întindea pe ambele părți ale Nilului, sub forma unui amfiteatru între stâncile de est și vest. Ruinele sale acoperă o suprafață de vreo 8 km lungime est-vest și 5 km lățime nord-sud. Nici un alt oraș nu are atât de multe temple, palate și monumente de piatră, cu inscripții dintre cele mai frumoase, în culori, poleite cu aur strălucitor. A devenit un mare oraș în dinastia a XII-a, în anul 2000 î.Cr., pe vremea lui Avraam. A atins apogeul între 1600 și 1300 î.Cr., în perioada șederii Israelului în Egipt. Multe din minunatele sale monumente reprezintă truda, sudoarea și sângele vărsat de mii de sclavi israeliți. Orașul a fost distrus de asirieni în 661 î.Cr. Apoi a fost rezidit și iarăși distrus de persani în anul 525 î.Cr.

La Karnak, în partea de răsărit a Tebei, s-a aflat una din cele mai înalte clădiri care au existat vreodată. Secțiunea ei centrală s-a numit Sala Hypostyle, al cărui model, așa cum se crede că ar fi fost în culmea gloriei sale, se află la Metropolitan Museum. Deasupra intrării principale e o piatră de 12 m lungime, cântărind 150 tone. Există 134 de coloane gigantice, cele din centru având o înălțime de 23 m și un diametru de 3,5 m. O sută de oameni puteau sta în vârful ei.

Fig. 31. Intrarea, de la ruinele marelui templu al lui Ammon de la Karnak.

Foto. Matson

Două obeliscuri ale reginei Hatşeput, dintre care unul mai este în picioare, având o înălţime de 30 m şi o greutate de 150 tone, poartă o inscripţie potrivit căreia ele au fost transportate pe o plută formată din 30 de galere, cu 960 de vâslaşi, de la carierele aflate la 240 km depărtare. (Vezi fig. 14.)

Capitolul 2. Moise

Criticii lui, "cum veniră şi plecară", dar el rămâne cel mai proeminent om din perioada pre-creştină. Căci Moise a luat un neam de sclavi şi, în condiţii neînchipuit de grele, i-a închegat, formând o naţiune puternică ce a schimbat radical întreg cursul istoriei.

A fost levit (1). Miriam a fost "sora“ care a pus la cale salvarea lui (15:20). Tatăl lui s-a numit Amram; mama Iochebed (6:20). Şi ce mamă a fost! Încă din pruncie i-a imprimat atât de tare tradiţiile poporului său, încât toate ademenirile palatului păgân de mai târziu n-au fost în stare să-i şteargă vreodată vreuna din acele prime impresii ale copilăriei. A avut parte de cea mai aleasă educaţie pe care i-o putea da Egiptul, dar asta nu l-a făcut să se îngâmfe, nici nu l-a determinat să-şi piardă credinţa simplă din copilărie.

Cei 40 de ani la Palat

"Fiica lui Faraon“ care l-a adoptat pe Moise e considerată în general a fi fost renumita regină Hatşeput (vezi pag. 112). Faptul acesta ar fi putut să-i permită a fi moştenitor la tron. Cu alte cuvinte, dacă ar fi renunţat la educaţia pe care i-o dăduse mama lui, ar fi putut deveni rege, ocupând cel mai semeţ tron de pe pământ la ora aceea.

Se crede că atunci când Moise s-a făcut mare, ar fi fost numit într-un post înalt din guvernul Egiptului. Josefus ne spune că ar fi avut comanda

Fig. 32. Arcul lui Euergetes II de la Karnak, tipic pentru arhitectura Egiptului antic. *F. Matson*

Fig. 33. O parte a templului lui Ramses III, din Karnak, Egipt. *Foto Matson*

unei oştiri din sud. Trebuie să fi atins negreşit o deosebită putere şi reputaţie, de vreme ce mai târziu a fost ales de Dumnezeu să întreprindă o sarcină atât de măreaţă cum a fost elliberarea Israelului, pe care, aşa cum ni se spune în Fapte 7:25, ar fi avut-o în vedere atunci când a încercat să-i despartă pe cei doi care se băteau (11-15).La această dată, deşi conştient de puterea sa, a dat greş, deoarece poporul nu era pregătit pentru conducerea sa.

Cei patruzeci de ani în pustie

În providenţa lui Dumnezeu, anii aceştia au făcut parte din procesul de formare a lui Moise. Singurătatea şi asprimea vieţii în pustiu a dezvoltat în Moise calităţi trainice de caracter care nu ar fi fost posibil de obţinut în traiul "în puf" de la palat. Mai mult, l-a familiarizat cu regiunea prin care avea să călătorească mai târziu, în fruntea poporului Israel, timp de 40 de ani.

Madian (15). Centrul ţării madianite, unde a locuit Moise, se afla pe ţărmul de est al Golfului Akaba, deşi israeliţii au cutreierat mult mai spre nord şi spre vest. În vremea lui Moise, madianiţii stăpâneau păşunile bogate din jurul Muntelui Sinai.

Moise s-a căsătorit cu o madianită pe nume Sefora (21), fiica lui Ietro, numit şi Reuel (18; 3:1). Ca preot al Madianului, Ietro trebuie să fi fost un conducător. Madianiţii au descins din Avraam, prin Chetura (Geneza 25:2); şi trebuie să fi avut tradiţie despre Dumnezeul lui Avraam. Moise a avut doi fii, Gherşom şi Eliezer (18:3, 4). Unele tradiţii susţin că Moise a scris Cartea lui Iov, în timpul celor 40 de ani petrecuţi în Madian.

Capitolele 3, 4. Rugul aprins

După o viaţă întreagă în care a deplâns suferinţele poporului său şi s-a gândit intens la promisiunile de veacuri pe care le făcuse Dumnezeu că va izbăvi Israelul, iată că acum la vârsta de 80 de ani, Moise primeşte direct din partea lui Dumnezeu chemarea de a izbăvi Israelul. Numai că Moise nu mai avea încredere în puterile sale ca în tinereţe. Acum constatăm că nu prea vrea să se ducă şi invocă tot felul de scuze. Fiind însă asigurat de ajutorul divin, şi înarmat cu puterea de a face minuni, totuşi până la urmă el pleacă.

Capitolul 5. Prima revendicare adusă de Moise la Faraon

Faraon a fost obraznic şi a poruncit supraveghetorilor să pună poveri şi mai mari asupra israeliţilor, cerându-le să producă acelaşi număr de cărămizi, fără însă a le mai asigura paiele necesare (10-19).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Cărămizile de la Pithom. Naville (1883) şi Kyle (1908) au găsit la Pithom, în straturile de jos, cărămizi în care se găseau paie bune, tăiate, iar apoi, în straturile din mijloc, cărămizi cu mai puţine paie culese prin smulgerea de pe mirişte cu tot cu rădăcini, iar straturile superioare conţineau cărămidă simplă de lut, fără nici un fir de pai. Cât de uimitoare este această confirmare a relatării din Exod!

Fig. 34. Renumita statuie a lui Moise executată de Michelangelo, aflată la Biserica Sfântul Petru din Vincoli. *(Prin bunăvoinţa bibliotecii radioului Times Hulton Picture BBC, Londra.)*

Capitolul 6. Genealogia lui Moise

Este probabil o genealogie abreviată, în care sunt pomeniţi doar strămoşii mai importanţi. Se pare că Moise a fost nepotul lui Chehat, şi totuşi, în zilele lui existau 8.600 de chehatiţi (Numeri 3:28).

Capitolul 7. Prima din cele zece plăgi

Apele Nilului s-au transformat în sânge. Vrăjitorii au imitat şi ei minunea aceasta pe o scară mai mică. Ei s-au numit Iane şi Iambre (II Timotei 3:8). Oricare ar fi fost natura miracolului, peştii au murit iar oamenii n-au mai putut bea apa. Nilul a fost un zeu. Cele zece plăgi erau îndreptate împotriva zeilor Egiptului, ca să se dovedească puterea lui Dumnezeu în faţa acestor zei fără viaţă a Egiptului. Mereu se repetă cuvintele că prin aceste minuni atât Israel, cât şi Egiptul vor cunoaşte că "Domnul este Dumnezeu" (6:7; 7:5, 17; 8:22; 10:2; 14:4, 18); aşa cum aveau să arate mai târziu Mana din cer şi prepeliţele (16:6, 12).

Religia Egiptului

La pagina 111 sunt numite câteva din principalele animale-zei. În diferite temple, aceste animale sacre erau hrănite, îngrijite şi ţinute cu traiul cel mai luxos de către şcoli întregi de preoţi. Dintre toate animalele, taurul era cel mai sacru. În faţa taurului sacru se aduceau jertfe şi se ardea tămâie. Când murea, animalul era îmbălsămat cu mare pompă, în cadrul unei ceremonii potrivite mai degrabă unui rege, şi apoi era pus într-un sarcofag. Crocodilul era, de asemenea, foarte onorat şi servit la templul din Tanis de către peste 50 de preoţi. Aceasta a fost religia poporului în mijlocul căruia a fost crescută naţiunea ebraică timp de 400 de ani.

Cap. 8. Plaga broaştelor, a păduchilor şi a muştelor

Broasca era unul din zeii Egiptului. La porunca lui Moise, broaştele au ieşit afară din Nil în număr uriaş şi au pătruns în case. Din nou vrăjitorii au imitat miracolul, dar Faraon a fost convins şi a promis că va lăsa pe israeliţi să plece. Totuşi după aceea s-a răzgândit.

Păduchii. Moise a lovit pământul şi ţărâna s-a prefăcut în păduchi, care s-au urcat pe oameni şi pe animale. Vrăjitorii au încercat să imite şi acest miracol dar n-au mai reuşit şi s-au convins că aici era mâna lui Dumnezeu. De acum înainte ei nu se mai împotrivesc lui Moise, ci îl sfătuiesc pe Faraon să cedeze.

Muştele. Roiuri de muşte i-au acoperit pe oameni şi au umplut casele lor. Dar casele israeliţilor au fost scutite şi de muşte.

Împietrirea inimii lui Faraon (15, 32). Faraon şi-a împietrit inima. Dumnezeu i-a împietrit inima lui Faraon (10:20). Împietrire din ambele părţi, fiindcă Dumnezeu a urmărit să-l facă pe Faraon să se pocăiască. Dar când se pune cineva de-a curmezişul împotriva voii lui Dumnezeu, până şi îndurările Sale nu fac altceva decât să ducă la o şi mai mare împietrire.

Cap. 9. Plăgile: ciuma vitelor, vărsatul negru, grindina

Ciuma vitelor a fost o pacoste cumplită pentru zeii Egiptului. Taurul era zeul lor principal. Şi aici a existat o distincţie între egipteni şi israeliţi: vitele egiptenilor au murit în număr mare dar dintre ale israeliţilor nu a murit nici una. "Toate" din versetul 6 nu trebuie probabil luat în sens literal. Au mai rămas probabil câteva vite (19-21).

Bubele. Plaga aceasta i-a acoperit atât pe oameni, cât şi pe animale, ba chiar şi pe vrăjitori, datorită cenuşii aruncate de Moise în aer.

Grindina. Înainte de a cădea grindina, s-a făcut totuşi o avertizare plină de îndurare pentru egiptenii credincioşi ca aceştia să-şi adăpostească vitele. Din nou, s-a făcut distincţie clară între egipteni şi israeliţi: în ţinutul Gosen nu a căzut deloc grindina.

De data aceasta, egiptenii au fost convinşi (10:7). Apariţia atât de bruscă şi dispariţia tot atât de bruscă a plăgilor, pe o scară atât de răspândită, la cuvântul lui Moise, toate acestea au fost în cele din urmă

acceptate ca fiind minuni clare de la Dumnezeu. Dar Faraon a şovăit din nou, din pricina imensei pierderi de braţe de muncă pe care ar fi presupus-o plecarea sclavilor israeliţi, care au contribuit în mare măsură la ridicarea la putere a Egiptului. De altfel, odată cu plecarea lor din Egipt a început declinul acelei ţări.

Nu se ştie cât de lungă a fost perioada celor zece plăgi. Unii cred că a fost vorba de aproape un an. Odată cu plăgile a crescut şi prestigiul lui Moise (11:3).

Cap. 10 Lăcustele şi întunericul

Lăcustele au fost una din cele mai rele plăgi. Au dat năvală în valuri imense, mâncând tot ce era verde. Apoi noaptea cădeau pe pământ şi se adunau în straturi de până la 10-12 cm. Când erau zdrobite, mirosul devenea insuportabil. Doar la ameninţarea cu această plagă, slujbaşii lui Faraon s-au rugat de el să cedeze (7).

Întunericul. Aceasta a fost o lovitură directă împotriva lui Ra, zeul soarelui la egipteni. Timp de trei zile a fost întuneric ca la miezul nopţii peste întreg Egiptul, dar unde locuiau israeliţii era lumină. Faraon a cedat, dar nu după mult timp s-a răzgândit din nou.

Cap.11, 12. Moartea întâilor născuţi din Egipt

Trecuse aproape un an. Cea mai mare dintre crize sta gata să izbucnească. Apoi lovitura s-a abătut, Faraon a cedat şi Israel a fost lăsat să plece.

Dacă n-ar fi fost cele zece plăgi, Israel nu ar fi fost niciodată lăsat să plece şi n-ar fi existat naţiunea ebraică.

Bijuteriile "împrumutate" (12:35). Ele nu au fost împrumuturi, ci de-a dreptul daruri: plăţi ce se adunaseră de-a lungul generaţiilor de muncă forţată. Dumnezeu Însuşi poruncise poporului să ceară aceste daruri (3:21, 22; 11:2, 3). Egiptenii au fost bucuroşi să se conformeze, deoarece se temeau de Dumnezeul lui Moise (12:33). Cantităţi însemnate din bogăţia lor au fost transferată Israelului. O mare parte din ea s-a folosit la construirea Cortului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Moartea întâiului născut al lui Faraon (12:29). S-au găsit inscripţii care indică faptul că Thotmes al IV-lea, succesorul lui Amenhotep al II-lea, nu a fost întâiul lui fiu născut, nici măcar moştenitor aparent. De asemenea, reiese din inscripţie că întâiul născut al lui Merneptah a avut parte de o moarte năprasnică şi că succesorul lui nu a fost întâiul lui fiu născut sau moştenitorul aparent. Astfel, indiferent care dintre faraoni a stat pe tron pe vremea aceea, afirmaţia Bibliei este confirmată.

Începutul Paştelor

Mielul, sângele de pe uşorii uşii, moartea întâilor născuţi, izbăvirea dintr-o ţară ostilă şi sărbătorirea fără întrerupere a acestui praznic în istoria Israelului - toate acestea par să fi fost rânduite de Dumnezeu ca un fel de tablou istoric ce îl preînchipuia pe Cristos, Mielul Pascal,

Izbăvitorul nostru dintr-o lume ostilă, prin sângele Său.

Cap. 13. Pâinea nedospită. Consacrarea întâiului născut

Pâinea nedospită trebuia mâncată de praznicul Paştelor, ca o aducere aminte permanentă a grabei din noaptea izbăvirii (12:34).

Întâii născuţi trebuiau consacraţi Domnului totdeauna, ca o amintire a răscumpărării lor de la moartea care s-a abătut asupra întâilor născuţi ai Egiptului.

Ruta spre Canaan (17). Ruta directă, pe lângă coasta mării, prin teritoriul filistenilor, trecea pe lângă garnizoanele egiptene. În vremea aceea, exista un mare zid de la Marea Roşie la Marea Mediterană. Drumul cel mai bun era să ocolească Pustiul.

Stâlpul de nor din timpul zilei şi stâlpul de foc din timpul nopţii (21, 22). Părăsind Egiptul şi pregătindu-se să pornească în călătoria lor prin ţări ostile DUMNEZEU i-a luat sub ocrotirea Lui personală, dându-le acest semn al călăuzirii Sale, care nu i-a părăsit niciodată, până când au ajuns în Ţara Promisă, peste 40 de ani (14:19, 24; 33:9, 10; 40:34-38; Numeri 9:15, 23; 10:11).

Capitolul 14. Trecerea Mării Roşii

Se crede că a avut loc în apropierea Canalului Suez din vremea noastră. Dumnezeu a folosit "un vânt puternic de răsărit" care a uscat marea în locul respectiv (21). Apele au stat în picioare, formând un zid perpendicular de ambele părţi (15:8; 14:22). Faptul acesta, împreună cu precizia revenirii apelor exact atunci când, după ce pe israeliţi i-a salvat, acum urmau să-i distrugă pe egipteni, nu puteau fi decât actele miraculoase ale Unui Dumnezeu Atotputernic. Naţiunile vecine au fost alarmate de această minune (15:14-16).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ (EMB)

Limbajul relatării este păstrat fără a se răstălmăci faptele, prin teoria potrivit căreia vântul puternic a "despărţit" marea în două. E posibil ca limba de apă a Golfului Suez să se fi întins mult mai spre nord în trecut. "Plajele ridicate" din zona respectivă indică posibilitatea unor asemenea variaţii de teren şi a mai multor nivele de apă. Dacă aşa stau lucrurile, marea se va fi revărsat spre nord, în depresiunile cunoscute azi sub numele de Lacurile Amare. Dacă ar sufla un vânt puternic (v.21), nivelul apei ar coborî - lucru care se poate observa destul de des - ceea ce ar duce la apariţia unei punţi de pământ, apărată la nord şi la sud de ape. Apele au fost un zid şi asta nu înseamnă mai mult decât o simplă "apărare". Nu e nevoie să presupunem că au fost cantităţi imense de apă care să sfideze legile gravitaţiei. "Mormanul" a fost probabil un val uriaş de flux, care a străbătut golful. Din descrierea armatei egiptene rezultă că duşmanii israeliţilor nu au văzut decât un fenomen ciudat desigur, dar nu total ieşit din sfera naturalului. Ei nu au putut ataca din flancurile laterale. Apele din depresiunea de la nord şi de la sud formau "un zid". Atunci ei au trecut prin terenul eliberat de ape, dar s-au împotmolit în mâl şi au

fost înghițiți de apele care au revenit la loc (vers. 25), de îndată ce a scăzut presiunea vântului.

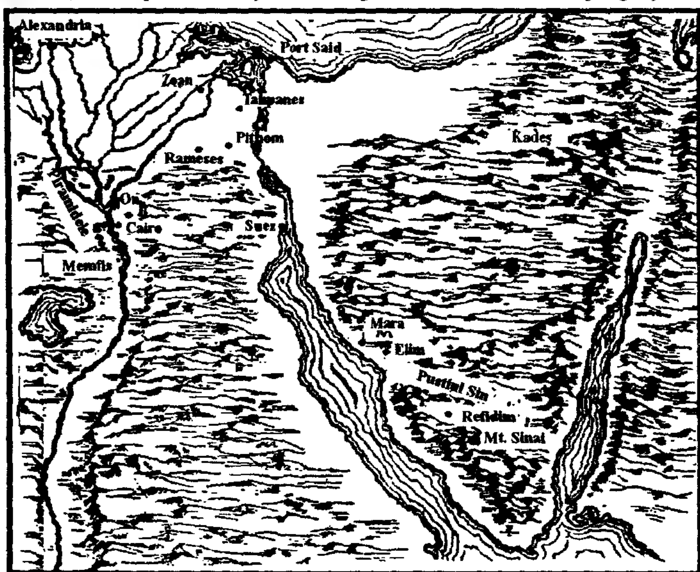
Capitolul 15. Cântarea lui Moise

Izbăvirea lor din Egipt se aseamănă atât de mult cu izbăvirea Bisericii din lume la sfârșitul timpului, încât una din cântările triumfătoare ale răscumpăraților se numește: "Cântarea lui Moise și a Mielului" (Apocalipsa 15:3). Cântarea aceasta pare să prefigureze lucrările și mai minunate pentru care cei răscumpărați vor cânta laudă lui Dumnezeu, de-a lungul veșniciei.

Capitolul 16. Mana și prepelițele

Nici nu ieșiseră decât de o lună și greutățile pustiului au început să le afecteze starea de spirit. Au început să se plângă, gândindu-se mereu la oalele cu carne din Egipt, în loc să se gândească la Țara Promisă (2, 3).

Mana era un fulg mic rotund, folosit drept pâine și se spune că avea gustul unei turte dulci cu miere (31). A fost fie creată în mod special pentru israeliți, fie era un produs natural, înmulțit atunci însă în mod miraculos. Cădea ca roua în fiecare noapte și arăta ca o sământă de coriandru. Israeliții o măcinau la râșnițe sau o tocau în mojar, apoi o fierbeau și făceau turte din ea. Fiecărei persoane i se îngăduia să aibă un omer (3,85 l) pe zi. În a șasea zi se găsea mai multă ca să ajungă și

Harta 30. Egipt și Sinai.

pentru Sabat. Mana a început la o lună după ce au ieşit din Egipt şi le-a fost dată zilnic pe toată durata celor 40 de ani, până când au trecut Iordanul, când deodată, la fel de surprinzător cum a început, a încetat să mai cadă (Numeri 11:6-9, Iosua 5:12). Isus a considerat mana ca o întruchipare a Sa (Ioan 6:31-58).

Prepeliţele (13) nu le-au fost date în mod continuu ca mana. Nu sunt pomenite decât de două ori, aici şi un an mai târziu după ce Israel a părăsit Muntele Sinai (Numeri 11:31-34). Poporul avea turme mari de vite (12:38), dar acestea trebuiau folosite raţional când era vorba de hrană. În Egipt, consumul de carne se rezuma cel mai adesea la peşte.

Muntele Sinai

Numit şi Horeb. Peninsula Sinai are formă triunghiulară, fiind situată între două braţe ale Mării Roşii. Ţărmul de vest are circa 290 km lungime, iar cel de est vreo 210 km. Graniţa dinspre nord are cam 240 km. Partea de nord a peninsulei este un deşert. Partea de sud este "o grupare de munţi stâncoşi şi haotici."

Regiunea a fost probabil numită după zeul babilonean al lunii, Sin. Era cunoscută încă din vechime pentru minele sale de cupru, fier, ocru şi pietre preţioase. Cu mult înainte de Avraam, regii răsăritului construiseră un drum de acces la Sinai, care ocolea marginile de nord şi de vest ale Deşertului Arab.

Muntele Sinai, unde a primit Israel Legea, se află înspre punctul de sud al Peninsulei. Este o "masă izolată de rocă, ce se ridică abrupt de pe

Fig. 35. Muntele Sinai *(Foto Matson)*

podiş cu o extraordinară grandoare." În partea de nord-vest este o câmpie de 3 km lungime şi aproximativ 800 m lăţime, unde s-ar fi putut să-şi aibă Israelul tabăra.

La 65 km nord vest de Muntele Sinai, în Valea Peşterilor, există o sculptură aflată la 120 de metri deasupra minelor, ridicată din ordinul regelui Semerkhet al primei dinastii de faraoni egipteni, care îl reprezintă pe acesta ucigându-l pe regele Sinaiului. Apoi există 150 de inscripţii ale altor regi de mai târziu. La 16 km mai la nord de Valea Peşterilor se află Serabit-el-Khadem, unde Sir Flinders Petrie a găsit cea mai veche scriere alfabetică.

Capitolul 17. Apa din stâncă

Cu puţin mai înainte, Moise îndulcise apele de la Mara (15:25). Aici, la Refidim, el scoate apă din Stâncă. Mai târziu va face o minune similară la Meriba (Numeri 20:1-13).

Bătălia cu Amalec (8-15). Prima încercare, în afara graniţelor Egiptului, a cuiva de a opri marşul Israelului spre Canaan. În consecinţă, Dumnezeu a poruncit ca amaleciţii să fie exterminaţi (14; Deuteronom 25:17-19).

Capitolul 18. Sfatul lui Ietro

Deşi Moise era un om inspirat cum nu le-a fost dat prea multora să fie, sfatul acestui prinţ prietenos din Madian, care era socrul lui, l-a ajutat pe Moise să realizeze o şi mai bună organizare a vieţii poporului.

Capitolul 19. Glasul lui Dumnezeu auzit la Muntele Sinai

Israeliţii au stat la Muntele Sinai 11 luni (1; Numeri 10:11). În cadrul unei groaznice furtuni cu tunete, cutremure de pământ şi sunete supranaturale de trompetă, cu vârful muntelui acoperit de flăcări îngrozitoare, Dumnezeu a rostit cele Zece Porunci şi le-a dat Legea.

500 de ani mai târziu, Ilie primea pe acelaşi munte un indiciu după care Lucrarea lui Dumnezeu avea să se realizeze nu prin foc şi cutremure, ci prin glasul ca de "susur blând şi subţire" al Profetului care avea să vină (I Regi 19).

Capitolul 20. Cele Zece porunci

Să nu ai alţi dumnezei în afară de Mine.
Să nu te închini la nici un chip cioplit.
Să nu iei în deşert Numele Domnului Dumnezeului tău.
Adu-ţi aminte de ziua de Sabat ca s o sfinţeşti.
Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta.
Să nu ucizi.
Să nu comiţi adulter.
Să nu furi.
Să nu depui mărturie mincinoasă.

Să nu pofteşti vreun lucru de-al semenului tău.

Aceste porunci au fost apoi săpate pe ambele feţe ale tablelor de piatră, "scrise chiar cu degetul lui Dumnezeu." "Tablele au fost lucrarea lui Dumnezeu iar scrierea a fost scrisul Lui" (31:18; 32:15, 16). Ele au fost păstrate secole de-a rândul în Chivot. Se crede că au fost distruse în timpul Captivităţii. Dar dacă totuşi se vor găsi într-o bună zi?

Cele Zece Porunci au format baza Legii sau a Dreptului Ebraic. Patru din ele au de-a face cu atitudinea noastră faţă de Dumnezeu; şase cu atitudinea noastră faţă de semenii noştri. Isus le-a condensat în două: "Iubeşte pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău, cu toată tăria ta şi cu toată mintea ta; iar pe semenul tău ca pe tine însuţi."

Reverenţa faţă de Dumnezeu este temelia celor Zece Porunci. Isus a lăsat să se înţeleagă că ele constituie caracteristica esenţială a modului în care se apropie cineva de Dumnezeu şi le-a cuprins în rugăciunea domnească: "Sfinţească-se Numele Tău." Este surprinzător de mare numărul acelora care, în conversaţia lor obişnuită, hulesc Numele lui Dumnezeu şi-L folosesc în mod atât de uşuratic. Idolatria este interzisă categoric.

Cap.21, 22, 23, 24. "Cartea Legământului"

După cele Zece Porunci, ea a constituit prima serie de legi pentru naţiunea ebraică. Acestea au fost scrise pe o carte. Apoi legământul de a se supune acestor legi a fost pecetluit cu sânge (24:4, 7, 8).

Alte legi sunt despre: Sclavie. Moarte pentru ucigaşi, pentru cei care fac răpiri sau îşi bleastămă părinţii. Compensaţia "ochi pentru ochi."

Furt. Stricarea recoltelor. Restituiri. Siluirea. Vrăjitoria. Coabitarea şi împreunarea cu animalele. Idolatria. Grija faţă de văduve şi orfani. Împrumuturile. Angajamentele. Interdicţia de a blestema un conducător. Roadele dintâi. Întâii născuţi. Ştiri false. Gloatele. Justiţia. Consideraţia faţă de animale. Mita. Străinii. Sabatul. Anul sabatic. Paştele. Praznicul recoltei. Praznicul adunării roadelor. Interdicţia de a fierbe un miel în laptele mamei sale. Interdicţia încheierii de legăminte cu canaaniţii. Răsplătirea ascultării.

Capitolele 25 la 31. Îndrumări privitoare la Cort (Tabernacol)

Dumnezeu Însuşi a dat planul de construcţie în detalii (25:9). Faptul e consemnat de două ori: aici, prin cuvintele "aşa va fi" şi în capitolele 35 la 40, unde amănuntele se repetă cuvânt cu cuvânt, "aşa s-a construit". Tabernacolul a fost "închipuire" a ceva, o "copie şi o umbră" a lucrurilor cereşti (Ev. 8:5). El a avut o semnificaţie deosebită pentru naţiunea ebraică, deşi el nu a fost decât "un model al lucrurilor viitoare" (Ev.9 şi 10). Tabernacolul şi Templul, care s-a construit mai târziu, după acelaşi model, au fost centrul de închinare al neamului evreiesc. Fiind de origine divină , el a constituit o reprezentare importantă a ideilor pe care Dumnezeu a dorit să le imprime în omenire, prefigurând multe din

învăţăturile credinţei creştine.

Capitolele 32, 33. Viţelul de aur

Taurul era zeul principal la egipteni. Mai tîrziu, el a devenit zeul celor zece seminţii (I Regi 12:28). Această apostazie jalnică în care au căzut israeliţii, la atît de puţin timp după ce au auzit glasul de tunet din cer care le spusese "Să nu ai nici un alt dumnezeu în afară de Mine," şi după ce au văzut toate minunile extraordinare din Egipt, indică până la ce adâncimi se coborâseră israeliţii în idolatria egipteană. A fost un moment de criză care a reclamat o acţiune disciplinară imediată şi o pedeapsă severă.

Intenţia lui Moise de a fi "şters din cartea lui Dumnezeu" (32. 31, 32), de dragul poporului, indică grandoarea caracterului său.

Capitolul 34. Moise din nou pe Munte

Prima oară el stătuse pe Munte 40 de zile şi 40 de nopţi (24:18). Acum s-a întors pentru alte 40 de zile şi 40 de nopţi (34:2, 28). Prima dată a primit cele două table şi instrucţiunile pentru Cort. Acum cele două table sunt refăcute .

"Faţa lui Moise strălucea" (29-35): Dumnezeu era în el. Tot aşa, şi faţa lui Isus "strălucea ca soarele," când s-a schimbat la faţă (Matei 17:2).

Capitolele 35 la 40. Construirea Cortului

Urmează construirea Cortului cu tot mobilierul său, exact aşa cum prevedeau instrucţiunile date în capitolele 25 la 31.

45 de picioare lungime, 15 picioare lăţime şi 15 picioare înălţime (12,192 metri şi respectiv 4,572 metri). Construit din scânduri perpendiculare, acoperite cu perdele. Era îndreptat spre răsărit.

Scândurile, în număr de 20 atît pentru latura de nord, cât şi pentru cea de sud, şi 6 pentru capătul de vest aveau fiecare 15 picioare (4,572 m) lungime, şi 2 picioare şi 3 ţoli (66,04 cm) lăţime, fiind confecţionate din lemn tare de salcâm, peste care se turna aur. Fiecare avea 2 cepuri la capăt, care trebuiau să între în două orificii de argint, fiind susţinute cu ajutorul a 5 bare ce treceau prin inelele de aur ale scândurilor.

Perdelele, în număr de 20, fiecare având o lungime de 42 picioare (12,80 m) şi o lăţime de 6 picioare (182 cm), erau făcute din in subţire de culoare albastră, purpurie şi cărămizie, cu heruvimi meşteşugit inseraţi în pânza inului. Perdelele erau legate unele de altele cu copcii de aur în bucle de culoare albastră, formând de fapt o singură perdea, care cuprindea 10 perdele mai mici, având 60 de picioare est-vest (18,28 m), 42 de picioare nord-sud (12,80 m), restul de 15 picioare atârnând peste capătul de vest. Această perdea era întinsă peste îngrăditură formată din scândurile aurite, dând naştere astfel Cortului propriu-zis.

Aurul şi argintul întrebuinţat la construirea Cortului şi a mobilierului este estimat la vreo 1.250.000 de dolari şi provenea din comorile primite de la egipteni (12:35).

Fig. 36. Modelul Cortului reconstituit de Dr. Schick
Foto Matson

Cortul

Acoperea "tabernacolul", sau cortul portativ, fiind confecționat fie din păr de capră, având 11 perdele, cu o lungime de 45 picioare fiecare și o lățime de 6 picioare. Perdelele erau legate între ele cu încheietori de aramă. Lungimea totală era de 66 picioare, de la est la vest, și 45 picioare nord-sud. Deasupra exista o acoperitoare din piele de berbec, de culoare roșie. Deasupra acesteia mai era o acoperitoare din piele de viezure (sau de focă?). Cortul acesta din trei straturi - de păr de cămilă, piele de berbec și piele de viezure - era probabil susținut la vârf printr-o bară dispusă orizontal.

Locul Prea Sfânt sau Sfânta Sfintelor

Situat în partea de vest, 15 picioare din cort. Era un cub perfect. Reprezenta locuința lui Dumnezeu. Nu conținea decât Chivotul. Marele Preot intra în ea o dată pe an. "O umbră a Cerului" (Evrei 9:24).

Chivotul

Era o cutie de 114,3 cm lungime, 45,72 cm lățime și o înălțime de 45,72 cm. Era din lemn de salcâm, poleit cu aur curat. Conținea cele două table cu Cele Zece Porunci, un vas cu mană și toiagul lui Aron.

Scaunul îndurării era deasupra Chivotului, fiind un capac din aur curat. Un heruvim la fiecare capăt era câte un alt heruvim făcând corp comun cu capacul. Erau așezați față în față, cu aripile întinse, cu privirea îndreptată în jos spre scaunul îndurării. Scaunul îndurării, fiind așezat chiar deasupra celor două table cu cele zece porunci reprezenta locul de întâlnire dintre Lege și Îndurare: fiind iarăși "o umbră" a lui Cristos. Heruvimii indicau interesul viu al ființelor cerești pentru răscumpărarea

omenirii. Probabil la asta s-a gândit Petru când a afirmat: "(lucruri) la care îngerii doresc să privească" (I Petru 1:12).

Chivotul s-a pierdut probabil în robia babiloneană. În Apocalipsa 11:19 Ioan a văzut Chivotul "în Templu." Dar asta a fost o viziune, fără să însemne neapărat că a fost chiar materialul chivotului din pustie, căci în cer nu va mai fi nici un templu (Apocalipsa 21:22).

Locul Sfânt

Ocupa 30 de picioare în partea de est a Cortului. Conţinea Masa Pâinii Punerii Înainte, în partea de nord, apoi sfeşnicul în sud şi altarul tămâierii exact în faţa vălului. Probabil o întruchipare a Bisericii.

Perdeaua

Confecţionat din cel mai bun in, de culoare albastră, purpurie şi cărămizie, minunat brodat cu heruvimi. Despărţea Locul Sfânt de Locul Prea Sfânt: sau altfel vorbind, Sala Tronului lui Dumnezeu şi Sala de aşteptare a omului. Perdeaua a fost ruptă în două la moartea lui Cristos (Matei 27:51), însemnând faptul că în clipa aceea s-a deschis pentru oameni uşa spre a merge nemijlocit în prezenţa lui Dumnezeu.

Mai exista o perdea, numită cortina, pentru intrarea prin capătul de est al Cortului, confecţionat de asemenea din in curat, albastru, purpuriu sau cărămiziu.

Sfeşnicul

Doar din aur. Piciorul se termina cu 6 braţe dispuse egal de o parte şi de alta a sa. Se crede că a avut 5 picioare înălţime şi o deschidere de 3,5 picioare (1 picior = 30,48 cm). Ardea cu ulei de măsline. Era curăţit şi aprins zilnic (30:7, 8).

Sfeşnicele din Templul lui Solomon au fost făcute după modelul acestuia şi probabil avându-l şi pe acesta printre ele, duse probabil în Babilon şi după captivitate înapoiate. (Ezechiel 1:7)

Fig. 37. Sfeşnicul sculptat in Arcul lui Titus. (*Prin bunăvoinţa lui Dr. S.H.Horn, Andrews University, Berrien Springs, Michigan.*)

Sfeşnicul din templul lui Irod, de pe vremea lui Isus, s-ar fi putut să fie unul din ele. A fost dus la Roma în anul 70 d.Cr. Sculptat pe Arcul de triumf al lui Titus şi după aceea, depus "cu respect în Biserica Creştină de la Ierusalim" în anul 533 d.Cr. De atunci nu se mai ştie nimic despre el. Sculptura de pe Arcul lui Titus s-ar putea să fie o reprezentare corectă a originalului lui.

Sfeşnicul s-ar putea să fi fost o "umbră" a Cuvântului lui Dumnezeu, deşi în Apocalipsa 1:12, 20, sfeşnicele reprezintă bisericile.

Masa punerii înainte

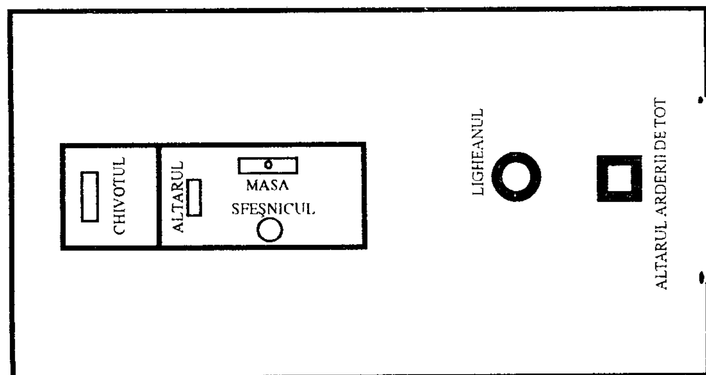
Avea 3 picioare lungime, 1,5 lăţime şi 2,25 picioare înălţime. Făcut din lemn de salcâm şi poleit cu aur. Trebuia să ţină 12 pâini, înlocuite la fiecare Sabat cu altele noi. În partea de nord a Locului Sfânt. Un simbol al recunoştinţei faţă de Dumnezeu pentru pâinea zilnică (Luca 11:3).

Ligheanul

Un vas mare de alamă, pentru apa în care să se spele preoţii pe mâini şi pe picioare, înainte de a sluji la Altar sau în Cort. Reprezintă, literalmente, curăţia faţă de păcat. O "umbră" a curăţirii prin Sângele lui Cristos şi, probabil, a botezului creştin.

Curtea

În jurul Cortului exista un gard de 150 de picioare lungime şi 75 de picioare lăţime cu faţa spre răsărit. Pânză de in subţire de 7,5 picioare înălţime, e aşezată pe stâlpii de aramă aflaţi la 7,5 picioare unii faţă de alţii, cu cârlige de argint în locaşuri de aramă. Poarta de la capătul de răsărit, de 30 de picioare lăţime, din in de culoare albastră, purpurie şi roşu aprins.

Harta 31. Planul Cortului

Altarul tămâierii

Are 3 picioare înălţime, având ca bază un pătrat cu latura de 1,5 picioare. E făcut din lemn de salcâm şi poleit cu aur, aflat în faţa perdelei. Pe el trebuia arsă tămâie dimineaţa şi seara (30:8). Semnifică rugăciunea necurmată (Apocalipsa 8:3-5).

Altarul arderii de tot

Marele altar pentru jertfirea animalelor, avea forma unui pătrat cu latura de 7,5 picioare şi înălţimea de 4,5 picioare. Era construit din scânduri de salcâm, acoperit cu aramă iar golul fiind umplut cu pământ. De jur împrejurul lui era o platformă pe care stăteau în picioare preoţii, aflată la jumătatea înălţimii sale. Era plasat în partea de est a Cortului, lângă intrarea în curte. Focul lui a fost aprins în chip miraculos şi nu s-a stins niciodată (Levitic 9:24; 6:9). Un simbol al faptului că omul nu are acces la Dumnezeu decât ca păcătos pentru care s-a făcut ispăşire prin sânge. De asemenea o anticipare a morţii lui Cristos.

LEVITIC

Jertfele

Preoţia
Sărbătorile sfinte
Diverse legi

Cuvântul "Levitic" înseamnă "privitor la leviţi," adică o carte ce conţine sistemul de legi, respectat de preoţimea levitică, sub care trăia naţiunea ebraică. Legile acestea au fost date în cea mai mare parte la Muntele Sinai, cu adăugiri, repetiţii şi explicaţii ulterioare de-a lungul peregrinărilor prin pustiu.

Leviţii, una din cele douăsprezece seminţii, au fost puşi deoparte pentru lucrarea lui Dumnezeu. Dumnezeu i-a luat în locul întâilor născuţi de parte bărbătească, căci El ceruse întâii născuţi atât de la oameni, cât şi de la animalele turmei. Leviţii erau întreţinuţi prin zeciuială şi aveau 48 de cetăţi (Numeri 35:7; Iosua 21:19).

O singură familie de leviţi, Aaron şi fiii lui, a fost pusă deoparte să fie preoţi. Restul leviţilor urmau să fie asistenţi ai preoţilor. Îndatoririle lor erau de a avea grijă de cort iar mai târziu de Templu. Apoi ei mai erau învăţători, cărturari, muzicieni, slujbaşi oficiali şi judecători. (Vezi 1 Cronici 23.)

Capitolele 1 la 5. Diferite tipuri de jertfe

Jertfele de ardere de tot: tauri, berbeci, capre, porumbei, erau arşi integral, semnificând o dedicaţie totală Domnului.

Jertfele de mâncare: consistau în grăunţe, făină sau turte făcute din aluat; se ardea o mână din conţinut, restul fiind destinat preoţilor.

Jertfele de pace: se luau vite, oi sau capre; grăsimea era arsă, iar restul era consumat de preoţi sau de cei care aduceau jertfa.

Jertfele de păcat şi cele de călcare de lege: existau diferite ofrande pentru diferite păcate. Se ardea grăsimea iar restul era ars în unele cazuri în afara taberei iar în alte cazuri consumat de către preoţi. Când se făcea rău altuia, trebuia restituit lucrul respectiv cu un plus de o cincime, înainte ca să poată fi adusă jertfa.

Capitolele 6, 7. Alte îndrumări pentru jertfe

Pe lângă jertfele amintite, mai existau jertfele de băutură şi alte câteva

jertfe suplimentare.

Modul de jertfire: animalul era adus la cort. Cel care aducea jertfa punea mâinile pe animal, făcându-l astfel reprezentantul lui. Apoi era junghiat animalul. Sângele era stropit pe altar. Apoi se ardea partea prevăzută.

Frecvenţa sacrificiilor: existau arderi de tot zilnice. În ziua întâi a fiecărei luni se aduceau jertfe suplimentare, de asemena la praznicele de Paşte, Rusalii, Sărbătoarea Corturilor apoi în Ziua Ispăşirii, existând diferite jertfe speciale.

Capitolele 8, 9. Consacrarea lui Aron

Şi a fiilor lui la preoţie. Înainte de vremea lui Moise, se aduceau jertfe de către capul familiei. Dar acum naţiunea fiind organizată, existând şi un loc aparte pentru jertfe şi un ritual precis, s-a creat un ordin ereditar special de oameni, cu o ceremonie specială şi solemnă de slujire. Aaron împreună cu întâii lui fii născuţi în succesiune erau Marii Preoţi. Preoţia era întreţinută din zeciuiala leviţilor şi anumite părţi ale animalelor sacrificate. Li s-au dat 13 cetăţi (Iosua 21:13-19).

Veşmintele Marelui Preot. Fiecare amănunt a fost dat de Dumnezeu (Exod 28). O mantie de culoare albastră, cu clopoţei în partea de jos.

Un efod, care era format din două bucăţi unite la umeri şi atârnând în faţă şi în spate, cu o piatră de onix pe fiecare umăr, fiecare purtând şase nume ale seminţiilor. Era de aur, din fire de culoare albastră, purpurie şi cărămizie, din in curat.

Un pieptar de vreo 10 ţoli pătraţi,tot din fire de aur, albastre, purpurii şi cărămizii, din in răsucit, deschis deasupra. Încheiată cu lanţuri de aur la efod, împodobită cu 12 pietre preţioase, fiecare piatră purtând numele unei seminţii; conţinea Urimul şi Tumimul, care se foloseau pentru a se afla voia lui Dumnezeu, fără ca noi cei de azi să ştim însă ce erau ele de fapt.

Sistemul de jertfe: de origine divină

A fost rânduit de Dumnezeu chiar în centrul şi inima vieţii naţionale ebraice. Oricare ar fi fost implicaţiile şi aplicaţiile lui imediate pentru evrei, jertfele nesfârşite de animale şi flacăra neîntreruptă a focului de pe altare au fost negreşit rânduite de Dumnezeu pentru a imprima cu litere de foc în conştiinţa oamenilor sentimentul adânc al vinovăţiei lor şi pentru a constitui o imagine peste veacuri a Jertfei pe care Cristos avea s-o depună, spre care erau îndreptate toate acestea şi în Care au fost toate împlinite.

Preoţia levitică

A fost instituită în mod divin, preotul levit urmând să fie un mediator între Dumnezeu şi naţiunea ebraică, prin slujba jertfelor animale. Jertfele

acelea au fost împlinite în Cristos. Acum nu mai e nevoie de jertfele animalelor. Cristos Însuşi este Marele Preot pentru om. Evrei 8, 9, 10 clarifică bine acest lucru.

Capitolul 10. Nadab şi Abihu

Pedeapsa lor rapidă şi severă a fost un semnal de alarmă tras împotriva tratării arbitrare a poruncilor lui Dumnezeu; da, şi mai este şi un semnal de alarmă împotriva unor conducători de azi ai bisericii care răstălmăcesc Evanghelia lui Cristos, amestecând-o cu tot felul de tradiţii omeneşti.

Capitolul 11. Animale curate şi necurate

Înainte de Potop exista o distincţie între animale curate şi necurate (Geneza 7:2). Moise a legiferat această distincţie. Ea se baza în parte pe gradul în care ele reuşeau să satisfacă exigenţele unei alimentări sănătoase. În parte se mai baza şi pe consideraţii de ordin religios, menite să slujească drept semn dintinctiv al Israelului faţă de alte naţiuni. Isus a abrogat distincţia aceasta, "făcând toate bucatele curate." (Marcu 7.19).

Capitolul 12. Purificarea mamelor după naştere

Perioada de izolaţie în cazul băieţilor era de 40 de zile iar în cazul fetelor de 80 de zile. Se crede că scopul acestei măsuri ar fi fost acela de a crea un echilibru între sexe, întrucât bărbaţii datorită exigenţelor războiului - erau supuşi la mai multă fatalitate decât femeile.

Capitolele 13, 14. Curăţirea leprei

Regulile acestea au avut scopul de a controla răspândirea uneia din cele mai îngrozitoare şi disgraţioase boli.

Capitolul 15. Necurăţia

Detaliile amănunţite privitoare la modul în care ar putea cineva deveni "necurat" din punct de vedere ceremonial şi cerinţele privitoare la curăţie au avut, după cât se pare, scopul de a promova curăţia personală a trupului şi de a fi o continuă recunoaştere a lui Dumnezeu în toate căile vieţii.

Capitolul 16. Ispăşirea anuală

Avea loc în ziua a zecea a lunii a şaptea (vezi pag. 148), fiind cea mai solemnă zi din an. Îndepărtarea păcatului nu era decât odată un an , (Evrei 10:3), dar indica o eliberare veşnică (Zaharia 3:4, 8, 9; 13:1; Evrei

10:14).

"Ţapul ispăşitor" (8) e tradus în unele versiuni "Azazel," care se crede că ar fi unul din numele Satanei. După ce a fost adus ţapul de jertfă şi sacrificat, Marele Preot îşi punea mâinile pe capul lui pentru Azazel şi mărturisea deasupra lui păcatele poporului. Apoi ţapul era dus undeva departe, într-un loc singuratic, purtând păcatele poporului. Ceremonia aceasta a fost una din imaginile preînchipuitoare istorice folosite de Dumnezeu pentru Ispăşirea păcatului uman ce avea să vină prin moartea lui Cristos. Ce altceva ar fi putut să însemne?

Capitolul 17. Modul de jertfire

Legea cerea ca animalele să fie aduse la uşa Cortului. Era strict interzisă consumearea sângelui (3:17; 7:26, 27; 17:10-16; Geneza 9:4; Deuteronom 12:16, 23-25); şi este interzis în continuare (Fapte 15:29).

Capitolul 18. Urâciunile canaaniţilor

Dacă ne întrebăm cum de au putut fi pomenite chiar asemenea lucruri incestul, sodomia, bestialitatea, răspunsul este că toate aceste lucruri au constituit o practică la ordinea zilei pentru vecinii Israelului.

Capitolele 19, 20. Diferite alte legi

Despre Sabat. Idolatrie. Jertfele de pace. Culegerea spicelor în urma secerătorilor. Furtul. Jurământul. Plata pentru muncă. Tribunalele. Bârfa. Dragostea frăţească. Diverse moduri de împerechere a animalelor şi de sădire a plantelor. Adulterul. Livezile. Ghicirea. Bărbile tăiate incorect. Grija faţă de străini. Măsurători şi greutăţi corecte. Închinarea la Moloch. Vrăjitoria. Părinţii. Incestul. Sodomia. Animalele. "Curat şi necurat".

"Să-ţi iubeşti aproapele ca pe tine însuţi", 19:18

Acesta a fost unul din punctele principale ale legii mozaice. O deosebită consideraţie se manifestă faţă de cei săraci. Plata trebuia făcută de la o zi la alta. Nu era voie să se ia dobândă deloc. Celor săraci trebuia să li se dea împrumuturi şi daruri. Pe ogoare trebuiau lăsate în urmă spice pentru cei săraci. De-a lungul întregului Vechi Testament se pune un mare accent pe grija şi faptele de milostenie faţă de văduve, orfani şi străini.

Concubinajul, poligamia, divorţul şi sclavia

Au fost permise, dar cu multe restricţii (19:20); Deuteronom 21:15; 24:1-4; Exod 21:2-11). Legea lui Moise a ridicat căsătoria la un nivel mult mai înalt decât era la naţiunile din jur. Sclavia a fost mult restrânsă datorită unor consideraţii umane şi niciodată n-a existat pe scară mare la

evrei - nici nu s-au pomenit groaznicele acte de cruzime, atât de răspândite în Egipt, Asiria, Grecia, Roma şi la alte naţiuni.

Pedeapsa capitală

Fapte care se pedepseau cu moartea: omorul (Gen.9:6; Ex. 21:12; Deut. 19:11-13), răpirea (Ex. 21:16; Deut. 24.7), omorul involuntar (Ex. 21:28, 29), lovirea sau blestemarea părinţilor (Ex. 21:15-17; Lev. 20:9; Deut. 21:18-21), idolatria (Lev. 20: 1-5; Deut. 13; 17:2-5), vrăjitoria (Exod 22:18), profeţiile false (Deut. 18:10, 11, 20), hula (Lev. 24:15, 16), profanarea Sabatului (Exod 31:14), adulterul (Lev. 21:10; Deut. 22:22), violul (Deut. 22:13-27), imoralitatea premaritală (Deut. 22:13-21), sodomia (Lev. 20:13), bestialitatea (Lev. 20:15, 16), căsătoriile incestuoase (Lev. 20:11, 12, 14).

Legile acestea au fost legile lui Dumnezeu

Unele din ele sunt similare cu legile lui Hammurabi pe care Moise le va fi cunoscut negreşit. Şi deşi e posibil ca Moise să fi fost influenţat de educaţia sa egipteană şi de tradiţia babiloneană, totuşi îl găsim repetând la nesfârşit expresia: "Aşa vorbeşte Domnul," arătând că aceste legi proveneau de la DUMNEZEU ÎNSUŞI.

Unele din ele poate ni se par cam severe. Dar dacă ne-am putea întoarce înapoi, la lumea lui Moise, probabil nu ni s-ar părea atât de severe. În mare, Legea lui Moise, "cu stăruinţa ei asupra moralei şi a egalităţii umane, precum şi consideraţia pentru tineri şi bătrâni, pentru sclavi şi pentru oameni liberi, pentru duşmani, pentru animale, apoi regulile ei de sănătate şi alimentaţie, a fost mai igienică, mai raţională, mai umană şi mai democratică, dovedind o înţelepciune mai avansată decât orice altă legislaţie antică, babiloneană, egipteană sau de alt fel." A fost un "miracol moral" al lumii pre-creştine.

Legea lui Moise a fost rânduită de Dumnezeu să fie "un învăţător care să ne ducă la Cristos" (Galateni 3:24). Unele din prevederile sale au fost adaptate la "împietrirea inimii" lor. (Matei 19:8)

Capitolele 21, 22. Preoţi şi sacrificii

O dezvoltare a prevederilor din capitolele 1 la 19. Preoţii trebuie să fie fără vreun defect fizic şi nu se pot căsători decât cu o fecioară. Jertfele trebuie să fie fără cusur şi să ţină cel puţin 8 zile.

Cap. 23, 24. Praznicele, lumina, pâinea punerii înainte, hula

Praznicele (vezi la Deuteronom 16). Sfeşnicul trebuia să ardă încontinuu. Pâinea trebuia schimbată la fiecare Sabat. Hula se pedepsea cu moartea. Legislaţia de tipul: "ochi pentru ochi" (24:19-21) făcea parte din dreptul civil şi era absolut justă. (vezi la Matei 5:38 şi Luca 6:27).

Capitolul 25. Anul sabatic. Anul jubiliar

Anul sabatic avea loc odată la şapte ani. Pământul trebuia lăsat nearat. Nici nu se semăna, nici nu se secera, nici nu se curăţau viile. Roadele pe care le dădea totuşi pământul de la sine trebuiau lăsate săracilor sau călătorilor. Dumnezeu promitea să le dea destule roade în anul al şaselea ca să le ajungă şi pentru al şaptelea. Datoriile evreilor unii faţă de alţii trebuiau anulate.

Anul jubiliar venea odată la 50 de ani, imediat după anul al şaptelea sabatic, făcând astfel să existe doi ani succesivi de odihnă. Începea în Ziua Ispăşirii. Toate datoriile erau anulate, sclavii erau eliberaţi iar pământurile care fuseseră vândute erau acum înapoiate. Isus se pare că l-a considerat ca pe un fel de imagine a Marelui Jubileu pe care El a venit să-l vestească (Levitic 25:10; Luca 4:19).

Dreptul de proprietate asupra pământului

Ţara Canaan era împărţită între cele 12 seminţii, pe familii. Cu anumite excepţii, pământul nu putea fi vândut în afara familiei. O vânzare echivala de fapt cu o închiriere până la Jubileu, când proprietatea se întorcea la familia iniţială.

Numărul ŞAPTE

Tot a şaptea zi era Sabat.
-Tot al şaptelea an era an sabatic.
Tot al şaptelea an sabatic era urmat de un an jubiliar.
Tot a şaptea lună era deosebit de sfântă, având 3 praznice.
Între Paşte şi Rusalii erau 7 săptămâni.
Praznicul Paştelor dura 7 zile.
Praznicul Corturilor dura 7 zile.
La Paşte se aduceau 14 miei pe zi ca jertfă (de două ori 7) şi 70 de tăuraşi.
La Rusalii se jertfeau 7 miei.

(Vezi şi pagina 688.)

Capitolul 26. Ascultarea sau neascultarea

Capitolul acesta, asemenea lui Deuteronom 28, este plin de promisiuni măreţe şi îngrozitoare avertismente, constituind unul din capitole importante ale Bibliei.

Capitolul 27. Jurămintele şi zeciuiala

Zeciuiala (Geneza 14:20; 28:22; Levitic 27:30-32; Numeri 18:21-28; Deuteronom 12:5, 6, 11, 17, 18; 14:23, 28, 29; 26:12). O zecime din pământul ţării şi din creşterea turmelor de oi şi de vite trebuia dată lui Dumnezeu.

Sunt amintite trei zeciuieli: cea levitică, cea a praznicului şi cea pentru săraci, la fiecare al treilea an. Unii cred că nu era decât o singură zeciuială şi că se folosea în parte pentru praznice şi, tot la al treilea an, o parte din ea pentru cei săraci. Alţii cred că zeciuiala de praznice se ridica din cele nouă zecimi ce mai rămâneau după plata zeciuielii levitice.

Zeciuiala s-a folosit cu mult mai înainte de Moise. Avraam şi Iacob au plătit zeciuieli. Printre evrei zeciuiala avea rolul de a întreţine leviţii, care erau folosiţi atât în guvernul civil cât şi în serviciile religioase (vezi I Cronici 23).

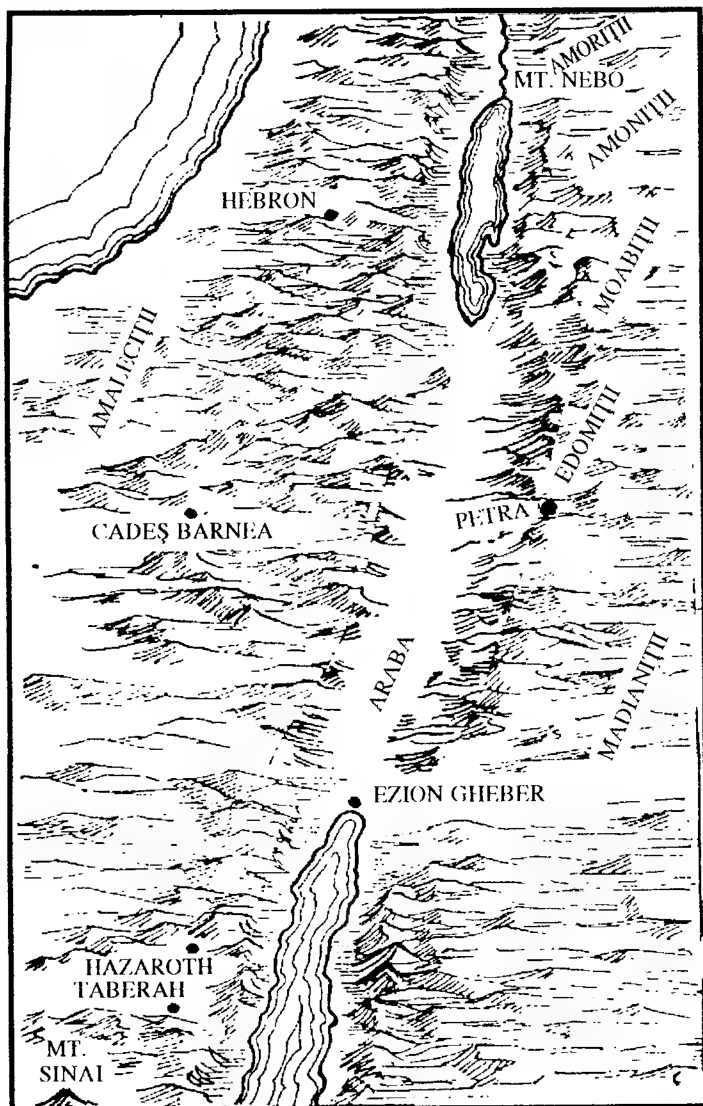
Cele dintâi roade. Dumnezeu pretindea nu numai zeciuiala, ci şi pe fiii întâi născuţi ai familiilor (în locul cărora El a acceptat seminţia Levi) şi întâii născuţi din turmele de oi şi de vaci şi roadele dintâi de pe câmp. Roadele dintâi ale secerişului trebuiau oferite la Paşte şi nici o parte din noua recoltă nu se putea folosi până când nu se făcea lucrul acesta (Levitic 23:14). Primul rod al unei livezi (al patrulea an) trebuia dat lui Dumnezeu şi nici un fruct din el nu se putea folosi până când nu se îndeplinea acest lucru. Lecţia era următoarea: să-I dai lui Dumnezeu locul întâi în viaţa ta.

NUMERI

Cei patruzeci de ani în pustiu
Călătoria spre Ţara Promisă

Schiţă Cronologică a călătoriei

Plecarea din Egipt:	luna I, ziua 15
Trecerea Mării Roşii	
La Mara (Harta 30); Elim; Pustiul Sin;	
Poporul cârteşte	
Prepeliţele şi mana	luna II, ziua 15
Refidim: apa din Stâncă;	
Bătălia cu Amalec; Ietro	
Sinai: Cele Zece Porunci; Legământul;	luna III, ziua (?)
Cartea Legilor; Moise 40 de zile pe Munte.	
Viţelul de aur; a doua oară 40 de zile pe Munte.	
Construirea Cortului; Recensământul	anul 2, luna 2, ziua 1
Pornirea spre Sinai	anul 2, luna 2, ziua 20
Un an petrecut la Sinai	
La Tabera: foc; prepeliţe; ciumă	
La Hazerot:	
Răzvrătirea lui Miriam şi a lui Aaron	
La Kadeş-barnea; trimiterea iscoadelor;	
Poporul se răscoală; Moise mijloceşte pentru ei;	
Poporul este înfrânt; alte legi;	
Core; mor 14.700 de oameni; toiagul lui Aaron	
38 de ani prin pustiu	
La Kadeş-barnea pentru a doua oară;	anul 40, luna I
Moartea lui Miriam; apă din Stâncă	
Păcatul lui Moise	
Pornirea finală spre Canaan	
Edomiţii refuză să lase poporul să treacă prin teritoriul lor	
La muntele Hor: moartea lui Aaron	anul 40, luna V, ziua 1
Israel înfrânge pe canaaniţi	
La sud de muntele Hor: şerpii	
Ocolind Edomul, spre est şi spre nord.	
Apoi la nord, de-a lungul graniţei de răsărit a lui Moabului	
Cuceresc pe amoriţi şi Baaşanul	

Harta 32. Peregrinările prin pustiu.

Fac tabără în câmpiile Moabului:
Balaam: păcatul lui Peor;
Sunt uciși 24.000 de oameni; recensământul.
Nimicirea madianiților
Două seminții și jumătate se stabilesc la răsărit de Iordan;
Moise își ia rămas bun; moartea sa — anul 40, luna XI, ziua 1
Trecerea Iordanului — anul 41, luna I, ziua 10
Ținerea Paștelui; mana încetează — anul 41, luna I, ziua 14

Capitolul 1. Recensământul

Acest recensământ s-a efectuat la Muntele Sinai. S-au găsit 603.550 de bărbați peste vârsta de 20 de ani, înafară de leviți (45-47). Un alt recensământ făcut cu 38 de ani mai târziu a dat cifra 601.730 de bărbați (vezi la capitolul 26.)

Capitolele 2, 3, 4. Organizarea Taberei

Fiecare amănunt a fost prevăzut cu o precizie militară, fapt care era necesar pentru a se putea lucra cu atâția oameni. Iată care a fost aranjarea semințiilor:

	Dan 62.700		Așer 41.500	Neftali 53.400	
Beniamin 35.400			Merar 6.200		Iuda 74.600
Manase 32.200		Gherșoniții 7500	CORTUL	Moise Aaron W←	Isahar 54.400 →E
Efraim 40.500			Chehat 8.600		Zabulon 57.400
	Gad 46.500		Simeon 59.300	Ruben 46.500	

Când au ridicat tabăra, Iuda și triburile de răsărit au fost în fruntea marșului. În centru, Cortul era apărat de semințiile din sud și din vest iar cele din nord duceau ariregarda.

Capitolele 5, 6. Seturi de legi

Privitoare la leproși; restituiri; femei bănuite de adulter; jurăminte. Minunata benedicție (6:24-26).

Capitolele 7, 8, 9. Pregătirea de drum

Ofrandele prinţilor. Dedicarea Cortului. Consacrarea leviţilor. Ţinerea Paştelui. Norul (9:15-25, vezi la Exod 13:21).

Capitolele 10, 11. Plecarea spre ţara promisă

Un an la Muntele Sinai. Norul s-a ridicat. Sună trompetele de argint. Iuda a pornit primul. Şi iată-i din nou la drum.

După trei zile, la Tabera, au început să cârtească (10:33; 11:1-3). Acesta era obiceiul lor. Ştiau să se plângă. Dumnezeu le-a trimis prepeliţe, dar i-a lovit cu ciumă. (Vezi La Exod 16.)

Capitolul 12. Răzvrătirea lui Miriam şi a lui Aaron

Sărmana Miriam, îndată a regretat faptul că a iscat acest lucru. Moise era "foarte blând" (3). Ce trăsătură admirabilă de caracter la unul din cei mai mari oameni care au trăit vreodată! Isus a fost "blând" şi a zis: "Binecuvântaţi sunt cei blânzi" (Matei 5:5; 11:29).

Capitolele 13, 14. Cele douăsprezece iscoade trimise în Canaan

Moise plănuia să meargă direct de la Sinai la Canaan. A şi mers până la Kadeş, aflat la 240 km nord de Sinai, şi la 80 km sud de Beerşeba, poarta de sud a Canaanului, intenţionând să intre în Canaan numaidecât.

Dar iscoadele au adus veşti descurajatoare şi poporul a refuzat să mai meargă înainte; l-ar fi ucis cu pietre pe Moise, dacă n-ar fi fost intervenţia miraculoasă a lui Dumnezeu. Acesta a fost punctul critic al întregii călătorii. Deja se putea zări Ţara Promisă, dar ei s-au întors din drum. Pentru aceştia niciodată nu s-a mai ivit prilejul de a intra în Canaan. Caleb şi Iosua, cele două iscoade care au dorit să meargă înainte, au fost singurii din cei 600.000 de bărbaţi, care peste 20 de ani au mai rămas în viaţă pentru a intra mai târziu în Canaan.

Capitolele 15 la 19. Diferite legi. Core

Core, fiind gelos pe Moise, a căutat să-i submineze poziţia de conducător. Moise s-a dus direct la Dumnezeu. Şi Dumnezeu a rezolvat problema imediat. Pământul s-a deschis şi i-a înghiţit pe rebeli.

Greutăţi întâmpinate de Moise

A avut destule. Nici nu a ieşit bine din Egipt, că au şi început necazurile. Amaleciţii i-au atacat imediat; de asemenea şi după un an, la Kadeş. Edomiţii, moabiţii, amoniţii, amoriţii şi madianiţii s-au unit cu toţii în efortul de a opri pe Israel din drumul lui spre Canaan.

Apoi propriul său popor, cei pe care el i-a scos din Egipt şi i-a sprijinit prin minuni extraordinare, au cârtit mereu şi s-au plâns la nesfârşit, răzvrătindu-se tot timpul. Încă din Egipt au început să se plângă. Apoi la Marea Roşie. Pe urmă la Mara, în pustia Sin, la Refidim, Tabera, Hazerot, Meriba; şi acum din nou la Kadeş, când se zărea deja Ţara Promisă, au refuzat cu încăpăţânare să pornească mai departe, fapt care trebuie să-i fi frânt inima lui Moise.

Pe lângă toate acestea, Moise a avut mereu partea lui de necazuri de pe urma celor care îl asistau la conducere şi în care se încredea. Aaron a făcut viţelul de aur la Sinai. Miriam şi Aaron au încercat să-i uzurpe autoritatea (capitolul 12). 10 din cele 12 iscoade au fost capii celor răzvrătiţi, care au refuzat să intre în Canaan. Au fost gata să-l omoare cu pietre pe Moise (14:10; Exod 17:4).

Şi, la urmă de tot, lui Moise nu i s-a îngăduit să intre în Ţara Promisă, visul lui dintotdeauna şi dorinţa lui arzătoare.

Dacă nu ne-am uita la Harul Minunat al lui Dumnezeu, nu vedem cum ar fi putut rezista Moise sub atâtea poveri. Dar atunci când, pe malurile Iordanului, Dumnezeu l-a luat în Ţara de Sus, Moise a înţeles.

Capitolul 20. Pornirea finală spre Canaan

Se pare că există o întrerupere de 38 de ani între capitolele 19 şi 20, ce acoperă intervalul dintre prima sosire la Kadeş (13:26) şi pornirea finală de la Kadeş spre Canaan. În capitolul 33 găsim o listă a tuturor opririlor de tabără - în total sunt 40 din Egipt până în Câmpiile Moabului. Din acestea, 18 au fost între Ritma şi Kadeş. S-ar putea ca Ritma să fie un alt nume a lui Kadeş.

Judecăm, după expresia "multe zile la Kadeş" (Deuteronom 1:46) şi menţionarea acestor 18 popasuri de tabără între prima şi ultima sosire la Kadeş, la acest loc, Kadeş, s-ar fi putut să fi fost un fel de sediu general, celelalte popasuri fiind făcute după cum le spunea Dumnezeu. Ei rămâneau probabil câtva timp într-un anumit loc, iar turmele lor de oi şi vite păşteau pe dealurile şi văile din jur. Apoi, la un semnal primit din Cort, porneau mai departe.

Păcatul lui Moise, care l-a costat Ţara Promisă, pare să fi fost eşecul lui de a-I acorda lui Dumnezeu meritul pentru minunea cu apa (10:12).

Miriam, Aaron şi Moise au murit toţi trei în acelaşi an.

Miriam la Kadeş (1). Aaron la Muntele Hor (28). Moise la Muntele Nebo (Deuteronom 32:50; 34:1, 5). Miriam avea cam 130 de ani. Aaron la 123. Moise la 120.

"Adăugat la poporul său" (24) este o expresie biblică a Vechiului Testament care se referă la moarte, sugerând revederea cu cei dragi dincolo de mormânt.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Kadeş-barnea (20:1; Deuteronom 1:19) este identificat acum cu Ain Kadees, o oază "de o frumuseţe cidată" alimentată de două izvoare ce curgeau sub stâncă. Alături e un izvor secat. Cobern e de părere că Moise trebuie să fi lovit stânca de deasupra izvorului secat. El a lovit de "două ori" (Numeri 20:11); şi în clipa aceea au ţâşnit izvoare noi care mai curg şi astăzi. *(Vezi cartea lui Cobern "Explorări recente în Palestina". "Recent Explorations in Palestine.")*

Capitolul 21. De la Kadeş la Iordan

Poate coaliţia amaleciţilor cu canaaniţii din nordul Kadeşului li s-a părut prea puternică israeliţilor pentru a încerca să meargă pe rută di-

rectă spre Hebron. Dar oricum Dumnezeu avea alte planuri.

Ei au pornit spre est, cu gândul de a ajunge pe țărmul de est al Mării Moarte, trecând prin teritoriul Edomului. Dar Edom a refuzat să-i lase să treacă.

Atunci Moise s-a îndreptat spre sud pe valea Araba, o vale pustie care se întinde de la Marea Moartă până la Marea Roșie, "o pustie groaznică și mare," urmând un drum lung, întortochiat și periculos, înconjurând Edomul și Moabul, îndreptându-se apoi spre nord de-a lungul granițelor Arabiei până la Baașan, la est de Marea Galileii iar apoi spre sud-est la Câmpiile Moab de lângă Iordan. Dumnezeu îi poruncise lui Moise să nu-i pedepsească pe edomiți, moabiți sau amoniți, chiar dacă aceștia vor încerca să oprească pe Israel.

Șarpele de foc (6-9). O anticipare istorică a Evangheliei. După cum cei care erau mușcați de șerpii veninoși privind la Șarpele de aramă erau vindecați, și noi, dacă am fost răniți de păcat, privind la Isus vom trai (Ioan 3:14).

Israeliții au făcut după aceea un idol șarpelui de aramă, numit Nehuștan și au ars tămâie în cinstea lui până când, 700 de ani mai târziu, Ezechia l-a distrus (II Regi 18:4).

Cucerirea Ghileadului și a Baașanului (21-35). Amoriții, care trecuseră la răsărit de Iordan, au atacat pe Israel. Moise se ferise să atace vreuna din națiunile prin a căror țară a trecut, dar acum amoriții au fost aceia care au atacat și el a răspuns atacului, cucerindu-le țara. Apoi Baașan a atacat; și el i-a înfrânt; și regiunea de la răsărit de Iordan a fost a lui.

Cum a putut pustiul întreține 3.000.000 de oameni 40 de ani?

Prin AJUTORUL DIRECT ȘI MIRACULOS al lui DUMNEZEU. Minunile erau atât de multe și atât de mari încât nu ar fi fost posibil ca ele să aibă loc decât prin mâna lui Dumnezeu. Pentru cei cărora le vine greu să creadă aceste lucruri, răspunsul nostru este următorul: unora din noi ne este mai ușor să credem că lucrurile s-au întâmplat exact așa cum e scris, decât să credem toate teoriile năstrușnice care s-au inventat de către oameni, numai cu scopul de a discredita adevărul biblic. Minunile și lucrurile care s-au întâmplat cu israeliții sunt în acord cu întreaga relatare a Bibliei. Numerele înregistrate s-ar putea să fie o înregistrare greșită a textului. Poate uneori "miile" au fost "grupuri de clanuri." Dacă așa stau lucrurile, atunci am putea reduce drastic sumele totale, fără să aruncăm însă ocară asupra textului. Scopul minunilor din pustie credem că a fost:

1. Să păstreze națiunea. În planul lui Dumnezeu, israeliții fuseseră rânduiți să fie o națiune mesianică, care să pregătească calea pentru venirea lui Isus. 2. Să pună într-o națiune crescută în atmosfera idolatriei egiptene credința în singurul DUMNEZEU adevărat, israeliții să fie astfel un exemplu pentru toate vremurile al faptului că îți poți pune încrederea în Dumnezeu și în situațiile cele mai dificile din viață. 3. Pentru impactul

asupra naţiunilor înconjurătoare pentru ca acestea, şi în special canaaniţii, să înţeleagă faptul că marşul Israelului spre Canaan era de la Dumnezeu şi că aveau de-a face de fapt cu Dumnezeul lor.

Lăsând la o parte toate celelalte minuni, doar transplantarea unei Întregi Naţiuni, trupeşte, dintr-o ţară într-alta, şi pe deasupra susţinerea încă 40 de ani în pustie, a fost în sine cea mai mare minune din toate timpurile.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ruta urmată de Israel. Cercetările arheologice recente au descoperit ruinele a sute de cetăţi fortificate ce acopereau odată dealurile Moabului, Amonului şi Ghileadului, indicând faptul că a existat acolo o populaţie numeroasă - puternicul popor din vremea lui Moise.

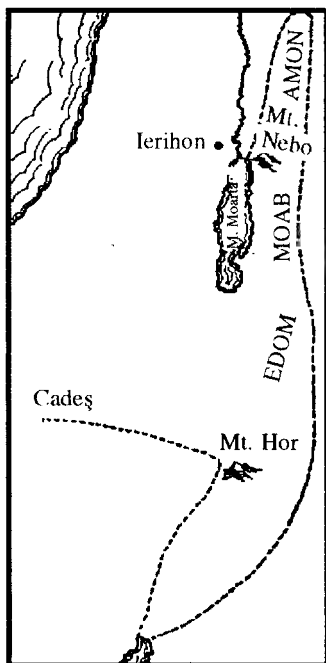
Capitolele 22 la 25. Balaam

Profeţiile sale au constituit o remarcabilă prezicere a poziţiei de influenţă pe care Israelul avea s-o ocupe în istorie prin "Steaua" ce avea să răsară din Iacov (24:17). Deşi Dumnezeu l-a folosit ca să rostească profeţia corectă, totuşi Balaam, din pricina banilor, a provocat pe Israel la păcatul ruşinos cu femei moabite şi madianite, fapt pentru care Balaam a fost ucis şi 24.000 de israeliţi au pierit (31:8, 16; 25:9). Iar numele lui Balaam a devenit sinonim cu păcatul respectiv (II Petru 2:15; Iuda 11; Apocalipsa 2:14).

Cap. 26. Al doilea recensământ

Viaţa în pustiu a fost foarte grea, de vreme ce din 600.000 de bărbaţi peste 20 de ani, număraţi la primul recensământ (ca.1), numai 2 peste vârsta de 60 de ani au supravieţuit. Generaţia mai tânără, deprinsă şi călită în deşert, a fost un alt gen de oameni decât părinţii lor, care erau sclavi de curând eliberaţi şi plecaţi din preajma oalelelor cu carne din Egipt.

Cartea NUMERI îşi derivă numele de la aceste recensăminte.

Harta 33. Călătoria prin Canaan.

Capitolele 27 la 36. Diferite reguli şi evenimente

Surorile fără fraţi (27). Praznice şi ofrande (28, 29). Jurăminte (30). Măcelărirea madianiţilor (31). Două triburi şi jumătate stabilite la est de Iordan (32). Un scurt jurnal al celor 40 de ani (33). Îndrumări privitoare la împărţirea pământului (34; vezi la Iosua 13). Cetăţile levitice (35; vezi la Iosua 21). Surori fără fraţi (36 şi 27).

Calendarul iudaic

Exista un an sacru şi un an civil. Anul sacru începea primăvara. Anul civil începea toamna. A şaptea lună sacră era prima lună civilă. Anul era împărţit în 12 luni, cu a XIII-a lună apărând de şapte ori la fiecare de 19 ani.

Ziua naturală era de la răsăritul soarelui la apusul soarelui. Noaptea naturală era de la apus la răsărit. Ziua civilă era de la apus la apus.

Orele se socoteau de la 6 dimineaţa şi de la 6 seara. Prima strajă, seara, era de la 6 la 9; a doua strajă de la 9 la 12; a treia strajă, de la 12 la 3; a patra strajă de la 3 la 6.

LUNA	NUMELE	APROXIMATIV	PRAZNICELE
I	Abib sau Nisan	Aprilie	Paştele
II	Ziv sau Iyar	Mai	
III	Sivan	Iunie	Rusalii
IV	Tammuz	Iulie	
V	Ab	August	
VI	Elul	Septembrie	
VII	Ethanim sau Tişri	Octombrie	Corturile
VIII	Bul sau Marcheşvan	Noiembrie	
IX	Chislev	Decembrie	Dedicarea
X	Tebeth	Ianuarie	
XI	Şebat	Februarie	
XII	Adar	Martie	Purim

Praznicul Dedicării a fost instituit mai târziu în vremurile macabeilor; praznicul Purim în vremea Esterei.

Minunile

Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu. MINUNEA sau MIRACOLUL este o parte integrantă a istoriei Bibliei, pentru scopul concret de a arăta că este într-adevăr Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă n-ar fi minunile, cum am putea şti că este o revelaţie de la Dumnezeu? Unde nu sunt minuni nu sunt nici dovezi ale dumnezeirii.

În vreme ce minunile sunt o trăsătură foarte pregnantă a Bibliei, ele nu abundă în toate părţile Bibliei. Minunile Bibliei, fără să includem şi profeţiile şi împlinirea lor, se întâlnesc mai des în patru perioade mari, aflate la distanţe de secole între ele, după cum urmează:

La întemeierea Naţiunii: Moise şi Iosua: 1400 î. de Cr.

În momentul de criză în luptă cu idolatria: Ilie și Elisei: 850 î.Cr.
În Captivitate, când idolatria a învins: Daniel: 600 î.de Cr.
La instituirea creștinismului: Isus și apostolii.

Minunile lui Moise

În afară de Isus, nu i s-a dat nici unui alt om harul de a fi agent al atâtor manifestări extraordinare ale Puterii Divine.

Plăgile din Egipt. Secarea apelor Mării Roșii. Îndulcirea apei de la Mara. Prepelițele trimise în pustia Sin și la Tabera. 40 de ani Mana nu a lipsit nici o zi. Apă din stâncă la Refidim și Meriba. Scene cataclismice la Sinai. Vocea lui Dumnezeu din Munte. Cele Zece Porunci săpate în piatră, cu degetul lui Dumnezeu. Fața lui Moise strălucește. Moise a vorbit față în față cu Dumnezeu. Lepra trimisă pentru Miriam și apoi luată de la ea. Înghițirea lui Core și a celorlalți rebeli în adâncul pământului. Plăgile punitive de la Tabera, Kadeș și Peor. Înmugurirea toiagului lui Aaron. Vindecarea oamenilor prin Șarpele de Aramă. Măgărița lui Balaam rostește uimitoare profeții. Israel este călăuzit miraculos 40 de ani printr-un nor. Hainele nu li s-au învechit, iar picioarele nu li s-au umflat.

Moise nu ar fi putut izbăvi pe Israel din Egipt și nu i-ar fi putut trece cu bine prin pustie 40 de ani dacă nu ar fi fost ajutorul miraculos și direct al lui Dumnezeu. Acest privilegiu deosebit, ca de altfel și al lui Pavel, a fost însoțit de o suferință aproape de necrezut (vezi paginile 144, 603).

DEUTERONOM

Cuvântarea de rămas bun a lui Moise
O trecere în revistă a istoriei
Recapitularea principalelor legi
Avertismente solemne

Cartea aceasta cuprinde: Prezicerea privitoare la venirea unui alt profet ca Moise (18:15-19). Ceea ce a numit Cristos "porunca cea mare" (6:4). Cuvintele pe care le-a citat Cristos atunci când a vorbit cu Ispititorul (6:13,16; 8:3). Câteva din cele mai frumoase modele de elocvență rostite vreodată.

Cuvântul "Deuteronom" înseamnă "Legea a doua", sau "Repetarea Legii". În Exod, Levetic și Numeri, legile au fost promulgate la intervale de timp. Acum, după ce s-au terminat peregrinările israeliților, în ajunul intrării lor în Canaan, legile acestea au fost repetate și expuse anticipând viața sedentară.

Unele pasaje conțin elemente de elocvență neîntrecute în literatură, nici chiar de Demonstene, Cicero, Pitt sau Webster.

Capitolele 1, 2, 3. De la Sinai la Iordan

Un rezumat retrospectiv al cărții Numeri de la 1 la 33. După una din cele mai nobile și eroice realizări din toate timpurile, rugămintea fierbinte a lui Moise de a i se îngădui să treacă Iordanul i-a fost refuzată (3:23-28), fiindcă Dumnezeu avea ceva mai bun pentru el într-o Lume mai Bună.

Cap. 4, 5. "Alipiți-vă de Cuvântul lui Dumnezeu"

Îndemnuri fierbinți de a păzi poruncile lui Dumnezeu, de a-i învăța și pe copii aceste legi, de a se păzi de idolatrie, cu refrenul permanent potrivit căruia siguranța și prosperitatea lor vor depinde de loialitatea și ascultarea lor de Dumnezeu.

Cele Zece Porunci (capitolul 5) sunt date și la Exod 20.

Capitolul 6. Marea Poruncă.

"Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu toată tăria ta" (5). Aceasta se repetă de nenumărate ori (10:12; 11:1, 13, 22). Apoi este subliniată din nou de Isus (Matei 22:37) și ocupă un loc central în învățăturile Sale.

Pentru promovarea ideilor lui Dumnezeu între oameni, poporul nu

trebuia să se bizuie numai pe instruirea publică, ci lucrurile lui Dumnezeu trebuiau învăţate şi acasă (6-9). Întrucât cărţile erau foarte rare, oamenii trebuiau să scrie părţi importante din Lege pe uşiorii uşii, şi să le lege de mână şi de frunte, şi să le discute mereu.

Capitolul 7. "Canaaniţii şi idolii trebuie nimiciţi"

Nu trebuiau încheiate nici un fel de legăminte sau căsătorii cu ei. Acest lucru a fost necesar pentru a salva Israelul de idolatrie şi de toate urâciunile comise de aceşti oameni.

Capitolul 8. Reamintirea minunilor din timpul peregrinării prin pustiu

Timp de 40 de ani ei au fost supuşi la diverse probe şi au fost hrăniţi cu mană. Hainele lor nu s-au învechit şi picioarele nu li s-au umflat, pentru ca ei să se încreadă în Dumnezeu şi să trăiască după Cuvântul Său (2-5).

Cap. 9, 10. Veşnica stare de răzvrătire a Israelului

De trei ori li s-a amintit israeliţilor că Dumnezeu s-a purtat cu ei în mod special, dar nu pentru că ei ar fi fost neprihăniţi (9:4, 5, 6). Căci tot timpul ei au fost un popor răzvrătit şi îndărătnic.

Capitolul 11. Binecuvântările ascultării

"Un capitol măreţ. Asemenea capitolelor 6 şi 28, este un apel la devotament faţă de Cuvântul lui Dumnezeu şi ascultare de poruncile Sale, ca temelie pentru prosperitate naţională, cu promisiuni deosebite şi avertismente îngrozitoare.

Cap. 12, 13, 14, 15. Diferite rânduieli

Toţi idolii trebuiau distruşi. Moise deşi fusese crescut în focarul idolatriei egiptene şi trăise toată viaţa înconjurat de popoare închinătoare la idoli, niciodată nu s-a compromis, şi n-a căzut în idolatrie şi, aşa cum a atras el aminte poporului de nenumărate ori, idolatria s-a dovedit într-adevăr a duce întotdeauna la ruinarea naţiunii.

"Bucuraţi-vă": notaţi de câte ori se foloseşte cuvântul acesta (12:7, 12, 18; 14:26; 28:47). Este cuvântul preferat al Psalmilor şi al epistolelor.

Animale curate şi necurate (14:1-21, vezi Levitic 11). Zeciuielile (14:22-29, vezi Levitic 27). Anul Sabatic (15:1-11, vezi Levitic 25). Sclavia (15:12-18, vezi la Levitic 19). Roadele dintâi (15:19-23, vezi la Levitic 27).

Capitolul 16. Praznicele consacrate

Persoanele de parte bărbătească trebuiau să se înfăţişeze înaintea lui Dumnezeu de trei ori pe an: la praznicul Paştelui, la Rusalii şi la Praznicul Corturilor. Pe lângă acestea, mai erau praznicele Trompetelor şi Ziua ispăşirii. Aceste praznice aveau rolul de a-L păstra pe Dumnezeu în gânirea poporului şi de a promova unitatea naţională.

Paştele, numit şi praznicul pâinii nedospite, era ţinut primăvara, în a XV-a zi a lunii întâi şi dura 7 zile, ca o amintire a izbăvirii lor din Egipt.

Rusaliile, numite şi praznicul săptămânilor, al secerişului sau al primelor roade, se ţinea în ziua a cinzecea după Paşte şi dura o zi.

Corturile, numit şi praznicul strângerii, se ţinea în ziua a XV-a a lunii a VII-a, la 5 zile după ziua Ispăşirii şi dura 7 zile. Praznicul Trâmbiţelor, în prima zi a lunii a şaptea, inaugura anul civil (vezi la Numeri 28). Ziua Ispăşirii, în luna a şaptea, ziua a zecea (vezi explicaţia de la Levitic 16).

Capitolul 17. Prezicerea privitoare la venirea unui Rege

Dumnezeu a făcut această profeţie aici, însoţind-o de instrucţiuni şi avertismente (14-20). Regatul a apărut peste aproximativ 400 de ani (vezi la I Samuel 8). Samuel a spus poporului că, întrucât ei cereau un rege, Îl respingeau astfel pe Dumnezeu. Nu e nici o contradicţie aici. Faptul că Dumnezeu a ştiut dinainte că ei aveau să ceară un rege nu înseamnă că El a aprobat acţiunea lor, ci doar că El a ştiut dinainte cum vor proceda ei şi a dorit să fie consultat de ei în ce priveşte alegerea. Respingând forma de guvernământ pe care Dumnezeu le-o dăduse, ei L-au respins de fapt pe Dumnezeu. Sunt de notat instrucţiunile privitoare la regi, potrivit cărora aceştia trebuiau să citească Cuvântul lui Dumnezeu toată viaţa lor (18-20). Ce sugestie nimerită pentru conducătorii din ziua de azi! Observaţi însă că regii au început numaidecât să facă ceea ce interzisese Dumnezeu: să-şi ia mai multe neveste, să-şi înmulţească numărul cailor şi grămezilor de aur (16, 17; I Regi 10:14-29; 11:1-13).

Capitolul 18. Un profet "ca Moise"

Prezicerea respectivă (15-19) s-ar putea să fie o referire secundară la ordinul profetic în general, la succesiunea profeţilor care urmau să fie ridicaţi din mijlocul poporului pentru situaţii de criză în istoria Israelului. Dar limbajul ei indică fără îndoială faptul că e vorba de o Persoană ilustră, anume MESIA. Este una din cele mai precise şi mai concrete preziceri din Vechiul Testament cu privire la Cristos. Aşa a înţeles-o Isus (Ioan 5:46), după cum a înţeles-o şi Petru (Fapte 3-22).

Naţiunea ebraică a fost întemeiată de Dumnezeu ca mijlocul prin care, într-o zi, toate naţiunile vor fi binecuvântate. Avem aici o declaraţie explicită după care sistemul în jurul căruia a fost organizată naţiunea ebraică nu va fi sistemul prin care naţiunea ebraică va binecuvânta toate naţiunile, ci sistemul respectiv va fi înlocuit printr-un alt sistem, dat de alt Profet, care va cuprinde Mesajul lui Dumnezeu către toate naţiunile. Iudaismul avea să fie înlocuit de Creştinism.

Capitolul 19. Cetăţi de refugiu

Pentru protecţia celor care pricinuiau o moarte accidentală, Moise stabilise deja trei cetăţi de acest fel la răsărit de Iordan: Bezer, Ramot şi Golan (4:41-43). Mai târziu Iosua a stabilit încă trei la vest de Iordan: Kedeş, Sichem şi Hebron. Toate şase erau cetăţi levitice, incluse în cele

48 de cetăţi ale Leviţilor (Numeri 35:6).

Capitolul 20. Reguli de război

Cei care construiseră o casă nouă sau îşi sădiseră o vie nouă ori se căsătoriseră de curând, sau erau slabi de înger trebuiau să fie scutiţi de serviciul militar. Canaaniţii trebuiau ucişi; pomii fructiferi trebuiau cruţaţi.

Capitolele 21 la 26. Diferite legi

În cazul unui ucigaş necunoscut. Soţiile sclave. Copii poligami. Fii rebeli. Moartea prin spânzurătoare. Animalele de prisos. Articole pierdute. Haine pentru bărbaţi şi haine pentru femei - trebuia să existe deosebire între ele. Păsările care ouă a fi cruţate. Acoperişurile caselor trebuie să fie prevăzute cu bare de susţinere. Legi privind agricultura şi îmbrăcămintea. Prostituţia. Violul. Eunucii. Bastarzii. Amoniţii. Moabiţii. Edomiţii. Curăţenia în tabără. Tratarea refugiaţilor sclavi. Curvia. Sodomiţii. Prostituatele. Dobânda. Jurămintele. Divorţul. Căsătoria. Intervenţia într-o ceartă sau luptă. Diferite măsurători şi greutăţi. Roadele dintâi şi zeciuielile.

Cap. 27. Legea trebuia înregistrată pe Muntele Ebal

Iosua a făcut lucrul acesta (Iosua 8:30-32). Într o perioadă când cărţile erau foarte rare, se obişnuia să se consemneze legile pe pietre ce urmau să fie expuse în diferite cetăţi, pentru ca poporul să le poată cunoaşte. Se practica în Egipt şi în Babilonia; de pildă, codul lui Hammurabi (vezi pagina 50). Moise a poruncit lui Israel să facă lucrul acesta de îndată ce au sosit în Canaan. Pietrele erau tencuite cu mortar, iar legile erau scrise astfel foarte vizibil.

Capitolul 28. Marea profeţie despre evrei

Un capitol uimitor. Întreg viitorul istoriei naţiunii ebraice este schiţat aici. Captivitatea babiloneană şi distrugerea romană sunt înfăţişate forte clar. "Vulturul" (49) a fost însemnul armatei romane. Atât în asediul babilonean, cât şi în cel roman, bărbaţii şi femeile şi-au mâncat proprii lor copii din lipsă de hrană (53-57). Dispersarea evreilor, peregrinările lor, nesfârşitele persecuţii la care au fost supuşi, tremuratul inimii şi suspinul sufletului, chiar şi în zilele noastre, sunt toate plastic redate şi prezise aici. Capitolul 28 din Deuteronom, pus alături de istoria naţiunii ebraice, constituie una din cele mai uimitoare şi mai indiscutabile dovezi ale inspiraţiei divine a Bibliei. Căci altfel cum l-am putea interpreta?

Capitolele 29, 30. Legământul şi avertismentele finale

Cuvintele de pe urmă a lui Moise şi previziunea sa privitoare la groaznicele consecinţe ale apostaziei: slujiţi pe Dumnezeu şi veţi găsi Calea Vieţii; slujiţi pe idoli şi veţi muri negreşit.

Capitolul 31. Moise a scris această lege într-o carte

Moise scrisese cu 40 de ani mai înainte Cuvintele lui Dumnezeu într-o Carte (Exod 17:14; 24:4, 7). El scrisese un jurnal al călătoriilor sale (Numeri 33:2). Acum la terminarea cărţii sale, el a dat-o preoţilor şi leviţilor, cu instrucţiunea ca ea să fie citită periodic poporului. Învăţătura permanentă a Cuvântului lui Dumnezeu dată poporului este cel mai sigur şi mai eficace mod de a păzi de alterarea religiei lor. Când Israel a luat aminte la Cuvântul lui Dumnezeu, ei au prosperat. Când l-a neglijat, au suferit.

Citirea Cuvântului lui Dumnezeu a adus reforma din timpul lui Iosia (II Regi 23). Tot astfel reforma lui Ezra (Neemia 8), şi reforma lui Luther. Cărţile Noului Testament au fost scrise pentru a fi citite în biserici (I Tesaloniceni 5:27; Coloseni 4:16). Cuvântul lui Dumnezeu este Însăşi Puterea lui Dumnezeu în inima omului. O, dacă ar învăţa odată amvonul să se retraga pe planul doi, lăsând Cuvântul lui Dumnezeu pe planul întâi!

NOTĂ ARHEOLOGICĂ (EMB)

Legea avea multe rădăcini istorice:

(a) Multe din obiectele de cult erau în uzul general. Cortul şi Chivotul au antecedente egiptene în multe din detalii. Tăbliţele Ras Şamra conţin detalii similare.

(b) O mare parte din ritual se folosise mai dinainte, de pildă jertfele animale. Ofrandele pentru călcare de lege, de pace, de legănare, cele din roadele dintâi, apoi pâinea punerii înainte etc., conţin detalii provenite din tăbliţele Ras Şamra, care nu pot fi dovedite imitaţii ale ritualului mozaic. Mai degrabă ele trădează o origine comună (cf. Tăbliţele Creaţiei şi ale Potopului).

(c) O mare parte din legislaţia socială poate fi urmărită în paralel cu cea a Codului lui Hammurabi şi cel al hetiţilor. Astfel, într-un sens, o mare parte din Lege datează mai dinainte de Moise în acelaşi sens în care rugăciunea Tatăl Nostru precede era creştină. Nu se reclamă nici un fel de originalitate în sensul strict al cuvântului în cazul nici uneia din ele.

Dar:

(a) Codul lui Moise este ordinul divin instituit pentru teocraţie

(b) Codul lui Moise este mai uman sub aspectul penal

(c) Codul lui Moise nu conţine nimic din păgânismul codurilor anterioare (cum ar fi prescrierile lui Ras Şamra pentru "fierberea unui ied în laptele mamei sale").

(d) Codul lui Moise pune o mai mare valoare pe viaţa umană şi face legătura tuturor lucrurilor cu Dumnezeu, cu dragostea lui Dumnezeu şi iubirea aproapelui

Capitolul 32. Cântarea lui Moise

După ce a terminat Moise de scris cartea, el a compus o cântare ce urma să fie cântată de popor. El sărbătorise izbăvirea lor din Egipt (Exod 15). Mai scrisese o cântare, cunoscută sub numele de Psalmul 90. Cântările populare sunt mijlocul cel mai bun de a întipări idei în inimile oamenilor. Debora și David și-au vărsat inima înaintea lui Dumnezeu în cântare. Biserica, de la începutul ei până astăzi, a folosit același mijloc de expresie ritmică unificatoare prin care să perpetueze și să răsplăteacă ideile pe care le reprezintă.

Capitolul 33. Binecuvântările lui Moise

La 120 de ani cu ochii încă buni și forța naturală în vigoare, bătrânul om a urcat Muntele Pisga și, în timp ce privea Țara Promisă în care dorea să intre, Dumnezeu l-a ridicat lin și l-a dus într-o Țară mai Bună. Într-o clipă, sufletul lui a străbătut vălul și a fost acasă la Dumnezeu. Dumnezeu i-a îngropat trupul; nimeni nu-i cunoaște mormântul. Rămășițele sale au fost puse în afara oricărei posibilități de a fi atinse de idolatrie.

Muntele Nebo

Vârful cel mai înalt al Muntelui Pisga se află la 12 km est de gura Iordanului. Este capătul călătoriei lui Moise pe acest pământ. De pe culmea muntelui se vedeau dealurile Iudeii și Galileii și Muntele Carmel, unde 500 de ani mai târziu, Ilie a chemat foc din cer și de la care Ilie s-a dus pe Muntele Sinai, unde Moise dăduse Legea; iar de acolo s-a dus pe Muntele Pisga, unde murise Moise, ca și când ar fi dorit să fie cu Moise în moarte. Și apoi, de acolo de unde murise Moise, s-au coborât îngerii și l-au luat pe Ilie, ducându-l în slavă cu Moise.

La schimbarea la față a lui Isus

De pe vârful Muntelui Pisga, în zilele senine, se poate vedea până departe în nord la vârful acoperit cu zăpadă al Muntelui Hermon, unde a fost schimbat Isus la față; și unde Moise a fost din nou văzut de ochii muritorilor, el și Ilie fiind cei doi reprezentanți ai Legii și ai Profeților. Când au stat ei de vorbă cu Isus despre lucrarea care fusese pregătită de Lege și Profeți. Și acolo Moise a primit anunțul cerului, potrivit căruia venise vremea ca dispensația pe care o inaugurase el să fie înlocuită acum cu aceea a Marelui Profet, dispensație pe care el o prezisese prin ideea că începând de atunci nu aveau să mai fie tunetele Sinaiului, ci "acel glas dulce ca un susur de izvor" al lui Isus, și numai al Lui! Muntele Sinai, Muntele Pisga, Muntele Hermon - Moise, Ilie, Isus.

Moise

Aici se încheie prima pătrime din Vechiul Testament (aproape cât Noul Testament ca mărime) scrisă toată de un singur om, Moise. Ce om

trebuie să fi fost Moise! Cât de intim era cu Dumnezeu! Ce lucrare măreaţă a înfăptuit! Ce binefăcător al omenirii! 40 de ani la palatul lui Faraon, 40 de ani ca refugiat în Madian, 40 de ani conducător al Israelului în pustie. A eliberat o naţiune de aproximattiv 3000000 de oameni din sclavie; i-a strămutat dintr-o ţară în alta; le-a organizat un sistem de jurisprudenţă care a reprezentat sursa unei mari părţi a civilizaţiei lumii.

Părerea lui Winston Churchill despre Moise

"Noi respingem cu dispreţ toate miturile acelea născocite şi învăţate de la alţii după care Moise nu ar fi fost decât o figură legendară în jurul căreia preoţimea şi poporul şi-au format orânduirile sociale, morale şi religioase de bază. Noi credem că părerea cea mai ştiinţifică, concepţia cea mai raţională şi actuală îşi va găsi satisfacţia cea mai deplină în luarea relatării bibice în mod literal. Noi putem fi siguri că toate aceste lucruri s-au întâmplat exact aşa cum sunt expuse de Sfintele Scripturi. Putem crede, de asemenea, că s-au întâmplat unor oameni nu prea deosebiţi faţă de noi şi că impresiile primite de acei oameni au fost consemnate fidel, fiind transmise peste veacuri mult mai exact decât multe din rapoartele telegrafice de astăzi. Sau în cuvintele uneia din lucrările uitate ale domnului Gladstone, noi ne bizuim cu deplină siguranţă pe "Stânca impregnabilă a Sfintei Scripturi." Să-şi dezvolte oamenii de ştiinţă şi învăţaţii cât de mult cunoştinţele lor şi să caute cu de-amănuntul în cercetările lor toate detaliile însemnărilor ce ne-au fost păstrate din vremurile de demult. Ei nu vor face altceva decât să întărească şi mai mult măreaţa simplitate şi acurateţea a acestor adevăruri care au luminat până aici pelerinajul omului."

IOSUA

Cucerirea Canaanului
Trecerea Iordanului
Căderea Ierihonului
Victorii asupra canaaniţilor
Soarele stă pe loc
Seminţiile se instalează în ţară

Omul Iosua

Era din seminţia lui Efraim (Numeri 13:8). Forma greacă a numelui era "Isus". Prin faptul că şi-a condus poporul în Ţara Promisă, ar putea fi un prototip al Succesorului său mai mare, Care Îşi conduce pe ai Săi spre Ţara Promisă a Cerului.

Fusese ajutorul personal al lui Moise de-a lungul celor patruzeci de ani de peregrinări prin pustiu. A fost cu Moise pe Munte (Exod 24:13). S-a aflat printre cele doisprezece iscoade (Numeri 13:8, 16). Josefus spune că a avut 85 de ani când l-a urmat pe Moise la conducere. Se crede că i-ar fi trebuit şase ani să subjuge ţara. Restul vieţii, perioada de stabilire în ţară; guvernarea celor douăsprezece seminţii; domnia sa peste Israel a cuprins, în total, 25 de ani. A murit la vârsta de 110 ani şi a fost îngropat în Timnat-serah, în Efraim. A fost un mare războinic, menţinându-şi trupele într-o disciplină fermă, trimiţând iscoade, dar mai presus de toate Iosua s-a încrezut în Dumnezeu.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Numele Iosua. Pe tăbliţele de la Amarna din Palestina, scrise în vremea aceea către faraonul Egiptului cu privire la atacul regelui Pella, apar următoarele cuvinte: "Întreabă-l pe Beniamin. Întreabă-l pe Tadua. Întreabă-l pe Iosua."

Capitolul 1. Cartea

Un capitol măreţ! Israel avea o carte - nu era decât o fracţiune din ceea ce avem noi astăzi din Cuvântul lui Dumnezeu, dar cât de importantă era această carte! Avertizarea solemnă a lui Dumnezeu către Iosua, în pragul acestei gigantice sarcini, a fost să păzească cu străşnicie cuvintele cărţii. Iosua a luat aminte şi Dumnezeu l-a binecuvântat cu un succes deosebit. Ce lecţie importantă pentru conducătorii Bisericii!

Capitolul 2. Cele două iscoade şi Rahav

Rahav auzise de minunile făcute pentru Israel şi se convinsese că

Dumnezeul lui Israel este Dumnezeul cel adevărat (10, 11). Atunci când s-a întâlnit cu iscoadele s-a hotărât, cu riscul vieții, să-și unească soarta cu cea a Israelului și cu Dumnezeul lor.

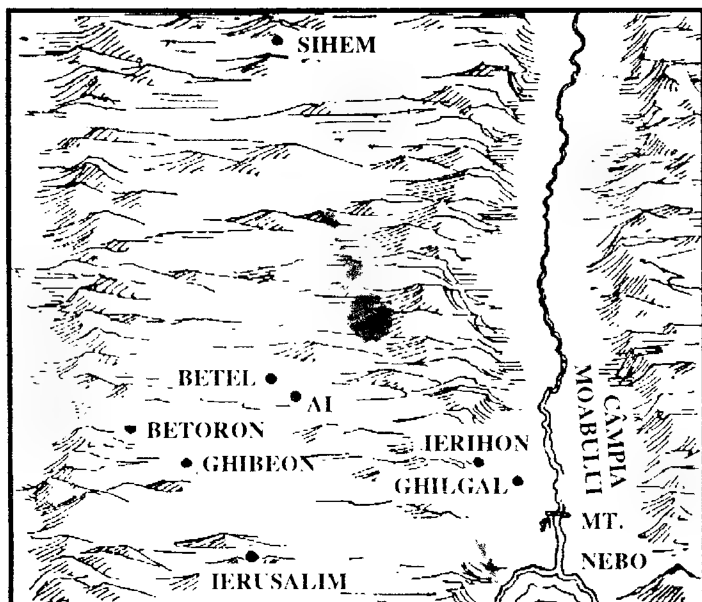
S-ar putea să nu fi fost chiar atât de decăzută și rea cum ar implica termenul de "curvă" în zilele noastre. Ea trăia în mijlocul unui popor fără morală. Preotesele religiei canaanite erau niște prostituate publice. Profesiunea ei era considerată de oamenii în mijlocul cărora trăia drept onorabilă, și nu imorală cum este astăzi.

Rahav s-a căsătorit cu un israelit pe nume Salmon (Matei 1:5). Caleb a avut un fiu pe nume Salmon (I Cronici 2:51). S-ar putea să fie vorba de același Salmon. Dacă este așa, atunci ea s-a căsătorit în familia de frunte a Israelului. Astfel, ea a devenit strămoașa lui Boaz, a lui David și a lui Cristos. Este numită printre eroii credinței (Evrei 11:31).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Casa lui Rahav de pe zid (2:15). În Ierihon se consruiau casele pe zid (vezi pagina următoare).

Capitolul 3. Trecerea Iordanului

Când s-a oprit Chivotul Domnului la marginea apei, râul și-a adunat

Harta 34. Locul pe unde a trecut Iosua Iordanul.

apele grămadă la Adam (16). Adam se afla la 25 km spre nord. Sub el apele secau şi nu lăsau decât foarte puţină apă pe albia acoperită de pietriş a râului, aşa încât se putea umbla pe jos. La Adam, Iordanul curge între maluri de lut cu o înălţime de 12 metri, ce sunt supuse alunecărilor de teren. În anul 1927 un cutremur a făcut să se prăbuşească aceste maluri, astfel că apa n-a mai trecut prin ele timp de 21 de ore. E posibil ca Dumnezeu să fi întrebuinţat mijloace asemănătoare pentru a face ca apele să stea în loc pentru Iosua. În orice caz, a fost o minune extraordinară care i-a îngrozit pe canaaniţi şi aşa înspăimântaţi de celelalte evenimente anterioare (5:1).

1400 de ani mai târziu, Isus a fosat botezat în râul Iordan, în acelaşi loc unde a trecut Iosua.

Capitolul 4. Pietrele de aducere aminte

Existau două astfel de grămezi de pietre: una acolo unde a stat chivotul la marginea de răsărit (9); cealaltă în locul unde s-au aşezat ei, la vest de Ghilgal (4:20). Aceste pietre au fost puse acolo pentru ca generaţiile viitoare să nu uite locul extraordinarei minuni.

Capitolul 5. Ţinerea Paştelui

În sfârşit, aflaţi de-acum în Ţara Promisă, a patra zi după ce au trecut Iordanul, primul lor act a fost acela de a ţine Paştele (4:19; 5:10). A doua zi a încetat să mai cadă mana (5:12). Apoi, Dumnezeu a trimis oştirea Lui nevăzută să-l încurajeze pe Iosua în vederea sarcinilor ce îl aşteptau (5:13-15).

Capitolul 6. Căderea Ierihonului

Ierihonul a fost cucerit prin ajutor direct de la Dumnezeu ca să le inspire israeliţilor încredere, la începutul campaniei lor de cucerire a unor popoare mai puternice decât ei. Conduşi de chivotul Domnului, cu trompetele care răsunau puternic, ei au înconjurat cetatea timp de şapte zile. Totuşi, deasupra erau oştirile nevăzute ale Domnului (5:14), care aşteptau ceasul rânduit. Apoi, în ziua a şaptea, la sunetul puternic al trompetelor, zidurile s-au prăbuşit dintr-odată.

Într-o profeţie uimitoare a fost pronunţat un blestem asupra oricui va încerca să rezidească cetatea (26, vezi la I Regi 16:34).

Ierihonul se afla la vreo 10 km de Iordan; Ghilgal, sediul lui Iosua, se afla la jumătatea distanţei.

Zidurile Ierihonului înconjurau o suprafaţă de 4 ha. Era o fortăreaţă interioară, o cetate bine apărată de ziduri, în care se putea retrage populaţia din împrejurimi în vreme de război.

Ierihonul din Noul Testament se află cu 2 km mai la sud de ruinele Ierihonului din Vechiul Testament. Satul Ierihon din perioada modernă se află la vreo 2 km sud-est.

NOTE ARHEOLOGICE: Dr.John Garstang, directorul Şcolii Britanice de Arheologie din Ierusalim şi al Departamentului de Studii

Antice al Guvernului Palestinian, a excavat ruinele Ierihonului (1929-36). El a găsit dovezi ce constau în vase de lut

Fig. 38 Ruinele Ierihonului antic, cu vechiul zid al cetăţii
Foto Matson

Fig. 39 Vedere aeriană a movilei Ierihonului antic. *Foto Mats...*

şi Scar Bee potrivit cărora s-a stabilit că cetatea fusese nimicită în jurul anului 1400 înainte de Cristos, coincizând astfel cu data lui Iosua şi, de asemenea, printre multe alte detalii, a scos la iveală dovezi ce confirmă relatarea biblică în mod cât se poate de remarcabil.

"Zidul s-a prăbuşit" (20). Dr Garstang a constatat că într-adevăr zidul se prăbuşise. Era un zid dublu, între cele două ziduri existând o distanţă de 4,5 metri; zidul din afară avea o grosime de 1,82 metri; zidul interior de 3,6 metri, ambele având o înălţime de circa 9 metri. Fuseseră construite nu prea solid, pe nişte fundaţii defectuoase, inegale, din cărămizi cu grosimea de 10 cm şi lungimea de 30-60 cm, fixate cu mortar de lut. Cele două ziduri au fost legate între ele prin axele construite deasupra, cum era casa lui Rahav. Dr.Garstang a constatat că zidul exterior căzuse înafară, pe coasta dealului, trăgând după el şi zidul interior împreună cu casele sale. În căderea lor, cărămizile s-au sfărâmat iar zidurile de temelie ale palatului cu patru rânduri de piatră au rămas aplecate în afară. Dr.Garstang consideră că zidul a fost clătinat de un cutremur (ale cărui urme se pot vedea), aceasta fiind metoda pe care e posibil ca Dumnezeu s-o fi întrebuinţat, după cum ar fi putut întrebuinţa orice altă metodă, după bunul Său plac.

"Cetatea au ars-o" (24). Semnele conflagraţiei şi ale nimicirii au fost foarte marcante. Garstang a descoperit straturi mari de cărbune ars, cenuşă şi ruinele zidului înroşit de foc. Zidul exterior a suferit cel mai mult. În general stratul a fost acoperit de o pătură de moloz ars negru, peste care exista un strat de cărămidă roşie sfărâmată.

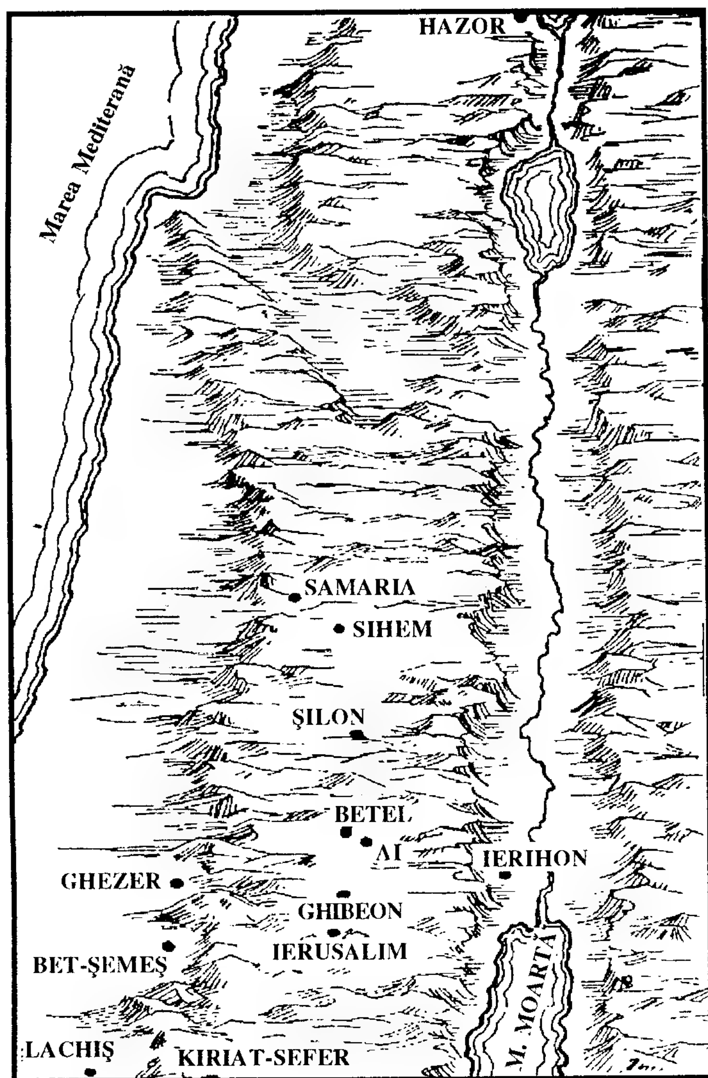
"Feriţi-vă numai de ceea ce va fi dat spre nimicire" (18). Garstang a descoperit sub cenuşă şi sub zidurile prăbuşite, în ruinele magaziilor, alimente carbonizate ce rămăseseră neatinse, o dovadă a faptului că cuceritorii s-au ferit să se atingă de bucate.

Capitolele 7, 8. Căderea cetăţilor Ai şi Betel

La Ai, Israel a fost confruntat cu o extraordinară şi groaznică răsturnare de situaţie, datorită păcatului lui Acan. Venind imediat după trecerea miraculoasă a Iordanului şi prăbuşirea tot atât de miraculoasă a Ierihonului, evenimentul a fost un şoc groaznic pentru Israel. A constituit o lecţie de disciplină. Dumnezeu era cu ei, nimic de zis, dar voia ca ei să înţeleagă faptul că aşteaptă de la ei ascultare.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Betel. Afirmaţiile din 8:9, 12, 17 indică faptul că a fost vorba de o bătălie comună atât cu Ai, cât şi cu Betel. 8:28, 12:9, 16 indică faptul că ambele cetăţi au fost distruse. Nu se aflau decât la o distanţă de 4,5 km între ele.

Movila de la Betel (Beitan) a fost excavată de către expediţia memorială Kyle sub auspiciile comune ale Şcolii Americane de la Ierusalim şi ale Seminarului Teologic din Pittsburg (1934), sub conducerea lui W.F.Albright. Ei au constatat că fusese nimicită într-o perioadă ce coincidea cu invazia lui Iosua, printr-o "extaordinară conflagraţie", care

Harta 35. Cucerirea Canaanului de către Iosua.

"s-a caracterizat printr-o violenţă nemaiîntâlnită." S-a găsit şi o masă solidă de un metru şi jumătate de cărămidă arsă şi de pământ plin cu cenuşă, de asemenea, resturi de cenuşă şi moloz. Albright a spus că nu a văzut nicăieri altundeva în Palestina urmele unei conflagraţii mai teribile.

Capitolul 8:30-35. Scrierea Legii pe muntele Ebal

Moise poruncise să se facă lucrul acesta (vezi Deuteronom 27). Sichem, aflat în centrul ţării, era între muntele Ebal şi muntele Gherizim, într-o vale de o neasemuită frumuseţe. Aici ridicase Avraam cu 600 de ani mai înainte primul altar din ţară. Aici a citit Iosua, în cadrul unei ceremonii solemne, cartea legii în auzul poporului.

Capitolele 9, 10. Bătălia în care a stat soarele în loc

Gabaon, aflat la 16 km nord-vest de Ierusalim, a fost una din cele mai mari cetăţi ale ţării (10:2). Gabaoniţii, îngroziţi de căderea Ierihonului şi a lui Ai, s-au grăbit să se facă singuri sclavii Israelului. Aceasta i-a înfuriat pe regii Ierusalimului, Hebronului, Iarmatului, Lachişului şi Eglonului şi astfel aceştia au pornit la luptă împotriva Gabaonului. Atunci Iosua a venit în ajutorul Gabaonului, astfel iscându-se faimoasa bătălie de la Gabaon, Bet-Horon înspre vest, unde soarele a stat pe loc o zi întreagă. În ce fel s-a întâmplat lucrul acesta nu ştim. Unii au calculat şi anii şi au considerat că s-a pierdut o zi din calendar. În orice caz, lumina zilei a fost prelungită în chip miraculos aşa încât Iosua să poată încheia bătălia victorios.

NOTIŢE ARHEOLOGICE: Lachiş, Debir sunt printre cetăţile distruse (10:32, 39).

Lachiş. Expediţia arheologică Wellcome (1931-) a găsit un strat mare de cenuşă ce coincide cu perioada lui Iosua.

Debir (Kiriath-Sefer, Tel Beit Mirsim). Aici Expediţia comună a Seminarului Xenia şi a Şcolii Americane de la Ierusalim (1926 - 1928) a găsit un strat adânc de cenuşă, cărbune şi var ce indicau un incendiu groaznic şi de asemenea semne culturale din vremea lui Iosua. Sub acest strat totul era de natură canaanită, iar deasupra totul era israelit.

Capitolul 11. Înfrângerea regilor din nord

În bătălia de la Bet-Horon, unde soarele a stat în loc, Iosua a frânt puterea regilor din sud. Acum victoria sa de la râul Merom asupra regilor din nord i-a dat control asupra întregii ţări.

A fost vorba de trei minuni extraordinare: despărţirea apelor Iordanului, căderea Ierihonului şi oprirea în loc a soarelui. DUMNEZEU este Cel care le-a realizat pe toate trei.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Hazor. Iosua "a ars Hazorul cu foc" (11:11). Garstang a găsit cenuşa acestui foc şi cioburi de lut care indică faptul că evenimentul a avut loc în anul 1400 î. de Cr.

De asemenea, o tăblie Armana, scrisă Faraonului, 1380 î. de Cr., de către trimisul egiptean din Palestina de nord, spune aşa: "Să-şi amintească

domnul meu regele ce au avut de îndurat pe Hazor şi regele ei."

Astfel, cucerirea Palestinei de către Iosua e atestată prin existenţa unor straturi uriaşe de cenuşă din vremea lui Iosua, la Ierihon, Betel, Lachiş, Debir şi Hazor, confirmându se afirmaţiile Bibliei.

Capitolul 12. Lista regilor nimiciţi

Sunt numiţi 31. În principiu, toată ţara a fost cucerită (10:40; 11:23; 21:43). Totuşi, au mai rămas grupuri mici de canaaniţi (13:2-7; 15:63; 23:4; Judecători 1:2, 21, 27, 29, 30, 33, 35). După moartea lui Iosua, canaaniţii aceştia au dat mult de furcă Israelului. Erau încă necucerite teritoriile filistene, sidoniene şi libaneze.

Capitolele 13 la 22. Împărţirea ţăii

Harta de la pagina următoare arată localizarea aproximativă a naţiunilor canaanite şi distribuţia celor douăsprezece seminţii ale Israelului. Existau 6 cetăţi de refugiu (capitolul 20, vezi la Deuteronom 19); şi 48 de cetăţi pentru leviţi, inclusiv 13 pentru preoţi (21:19, 14). Altarul de lângă Iordan (cap.22) avea menirea să constituie un semn al unităţii naţionale într-o naţiune ce era despărţită de un mare râu.

Capitolele 23, 24. Cuvântarea de rămas bun a lui Iosua

Iosua primise de la Moise Legea scrisă a lui Dumnezeu (1:8). Acum el adaugă la ea propria sa carte (24:26). Iosua ştiuse să folosească scrierea, asemenea lui Moise (vezi la Deuteronom 31). El a pus să se măsoare ţara şi în cadrul acestui proces s-a folosit de o "carte" (18:9). A citit poporului "cartea" lui Moise (8:34). La muntele Ebal a "scris pe pietre" o copie a Legii (8:32).

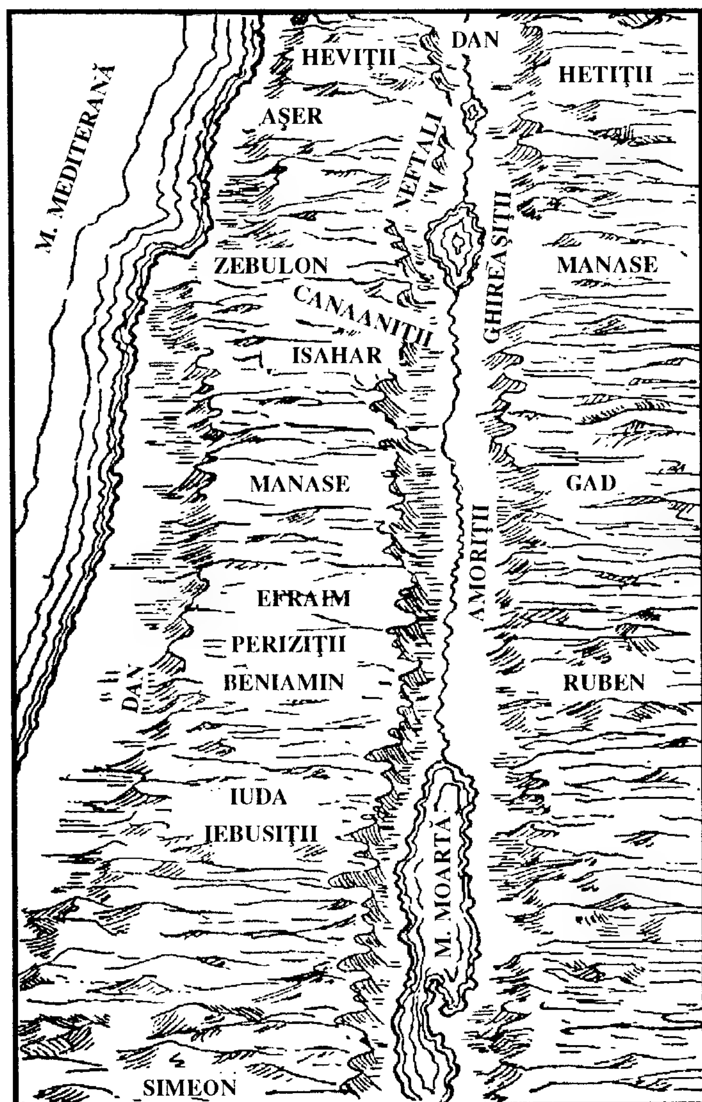
Cuvântarea lui Iosua a avut drept ţintă idolatria pe care a condamnat-o cu toată tăria. Idolatria canaanită era o combinaţie arătoasă de religie şi satisfacere liberă a poftelor trupeşti încât numai oamenii cu o deosebită tărie de caracter puteau să reziste ademenirilor sale.

Canaaniţii

"Canaaniţii" estetermenul general prin care sunt denumiţi toţi locuitorii ţării. În sens mai restrâns, se aplică la cei care locuiau în câmpia Esdraelon şi în câmpiile învecinate. "Amoriţii" era de asemenea un termen general referitor la toţi locuitorii acelei regiuni, dar mai concret la un trib care locuia la vest de Marea Moartă şi cucerise ţinutul de la răsărit de Iordan, împingându-i înapoi pe amoniţi. "Feriziţii" şi "iebusiţii" ocupau munţii de la sud. "Heviţii" şi "hitiţii", grupuri risipite ce aparţineau puternicului regat de la nord, cu capitala la Carchemiş, ocupau regiunea Liban. "Girgasiţii" se crede că locuiau la răsărit de Marea Galileii. Hotarele acestor popoare erau mobile şi în diferite perioade ale istoriei au ocupat diferite poziţii geografice.

Religia canaaniţilor

Baal era zeul principal; Astarteea, nevasta lui Baal, zeiţa lor princi

Harta 36. Aşezarea geografică a seminţiilor.

pală. Era personificarea principiului fertilităţii din natură. Iştar era numele ei babilonean. Baalim, pluralul cuvântului Baal, erau chipuri ale lui Baal. Aşera era un stâlp sacru, un con de piatră sau un trunchi de copac, reprezentând-o pe zeiţă. Templele lui Baal şi al Astarteii erau de obicei împreună. Preotesele erau prostituatele templului. Sodomiţii erau bărbaţi de la templu care se prostituaseră. Închinarea la Baal, Astarteea sau alţi zei cananiţi se compunea de obicei din cele mai extravagante orgii; templele erau centre ale viciilor.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Religia canaanită. Porunca clară a lui Dumnezeu pentru Israel a fost să distrugă sau să izgonească din ţară pe canaaniţi (Deuteronom 7:2, 3). Iar Iosua a pornit la îndeplinirea acestei sarcini cu toate forţele, bucurându-se chiar de intervenţia miraculoasă a lui Dumnezeu. De fapt, DUMNEZEU ÎNSUŞI este Cel ce a înfăptuit toate minunile.

La excavările de la Ghezer, conduse de: Macalister, ale Fundaţiei de Explorări Palestiniene (1904 - 09), s-a găsit într-un strat canaanit, dinainte de ocupaţia israelită, din jurul anului 1500 î.Cr., ruinele unei "înălţimi", care fusese un templu unde canaaniţii se închinaseră dumnezeului lor, Baal, şi zeiţei lor, Astarteea.

Era un ţarc de 50 per 40 metri, înconjurat de un zid, fără acoperiş, unde locuitorii îşi ţineau sărbătorile religioase. Înăuntrul zidurilor erau stâlpi de piatră nefinisată, de la 1,5 până la 3,5 metri înălţime, înaintea cărora se aduceau jertfele.

Sub moloz, la această "Înălţime", Macalister a găsit un mare număr de vase din lut cu rămăşiţele unor copii care fuseseră aduşi jertfă lui Baal. Întreaga zonă s-a dovedit că fusese un cimitir pentru nou-născuţi.

O altă practică oribilă era aşa-numitul gen de "jertfe pentru temelie". Când se construia o casă, se aducea jertfă un copil, care era îngropat de viu în zidul aflat în construcţie, pentru ca să poarte noroc întregii familii. S-au găsit multe astfel de ziduri la Ghezer, Meghido, Ierihon şi alte localităţi. (În ce priveşte jertfirea copiilor, vezi la pagina 198).

De asemenea, la această "înălţime", sub moloz, Macalister a găsit cantităţi enorme de chipuri şi plăci cu Astarteea care exagerau în mod grosolan organele sexuale, cu scopul de a trezi senzaţii sexuale.

Astfel, canaaniţii se închinau zeilor lor, în cadrul unui ritual religios imoral, după care îşi ucideau copiii întâi născuţi, ca jertfă adusă aceloraşi zei.

Se pare că, într-o mare măsură, ţara canaaniţilor devenise un fel de Sodoma şi Gomora la nivel naţional.

Ne mai mirăm, aşadar, de ce le-a poruncit Dumnezeu israeliţilor să îi extermine pe canaaniţi? Mai avea oare o civilizaţie atât de murdară şi brurtală dreptul să existe? Este unul din exemplele mâniei lui Dumnezeu împotriva răutăţii naţiunilor.

Arheologii care sapă în ruinele cetăţilor canaanite se întreabă cum de nu i-a nimicit Dumnezeu mai devreme.

Pe lângă faptul că a vrut să îi judece pe canaaniţi, Dumnezeu a mai urmărit un scop atunci când a dat poruncă să fie exterminaţi canaaniţii - să-i păzească pe israeliţi de IDOLATRIE şi de practicile ei ruşinoase. Dumnezeu era angajat în lucrarea de întemeiere a naţinunii israelite, având un scop unic, măreţ, acela de a pregăti calea pentru venirea lui Cristos, prin stabilirea în lume a adevărului că există un singur Dumnezeu Viu. Problema se punea în felul următor: dacă Israel cade în idolatrie, atunci încetează motivul existenţei sale ca naţiune. Ca măsură de precauţie era nevoie, prin urmare, să fie curăţată ţara până şi de ultimele vestigii ale închinării idolatre. În această chestiune, Iosua a dat Israelului un foarte bun început. Ce minunat ar fi fost dacă Israelul ar fi continuat pe linia aceasta! Alta ar fi fost istoria sa!

JUDECĂTORI

Primii 300 de ani în Țara Făgăduinței
Asupriri și eliberări succesive
Consemnare a faptelor de vitejie

După moartea lui Iosua națiunea ebraică nu a mai avut nici nici un guvern central puternic. Israeliții erau o confederație de 12 seminții independente, fără nici o forță centripetă, care să le unească, în afară de Dumnezeul lor. Forma de guvernământ din zilele judecătorilor se numește "teocrație", prin faptul că Dumnezeu era conducătorul direct al națiunii. Poporul însă nu l-a tratat pe Dumnezeu cu seriozitatea cuvenită și a recăzut deseori în idolatrie. Aflați într-o stare de anarhie de multe ori, hărțuiți mereu de războaie civile și înconjurați de dușmani puternici care au încercat de nenumărate ori să-i extermine, israeliții ca națiune au avut o dezvoltare foarte lentă, atingând faza finală de națiune mare abia târziu de tot în zilele lui Samuel și David, când s-au închegat într-un regat.

Durata exactă a perioadei judecătorilor este incertă. Anii alocați asupririlor (vezi mai jos) și mandatelor judecătorilor, cu perioadele de odihnă, 299, dau un total de 410 ani. Dar unele din aceste cifre par să se suprapună. Iefta, care a trăit către sfârșitul epocii respective, s-a referit la această perioadă numind cifra 300 de ani (11:26). Se crede că e o cifră rotunjită, cam de la 1400 la 1100 înainte de Cristos. Perioada de la Exod la Solomon, care mai cuprinde și perioadele șederii în Pustie, precum și vremea lui Eli, a lui Samuel, Saul și David, este numită la I Regi 6:1 480 de ani.

Asupritorii:		*Judecătorii sau perioadele de odihnă:*	
Mesopotamienii	8 ani	Otniel, din Kiriat-sefer, în Iuda	40 de ani
Moabiții			
Amoniții	18 ani	Iehud, din Beniamin	80 de ani
Amaleciții			
Filistenii		Șamgar	
Canaaniții	20 ani	Debora, din Efraim; Barac din Neftali	40 de ani
Madianiții			
Amaleciții	7 ani	Ghedeon, din Manase	40 de ani
		Abimelec (uzurpatorul) din Manase	3 ani
		Tola, din Isacar	23 de ani

		Iair, din Ghilead, în estul lui Manase	22 ani
Amoniţii	18 ani	Iefta din Ghilead, în Manase est	6 ani
		Ibzan din Betleem în Iudeea (?)	7 ani
		Elon din Zebulon	10 ani
		Abdon, din Efraim	8 ani
Filistenii	40 ani	Samson, din Dan	20 ani
Total perioade	111 ani		299 ani

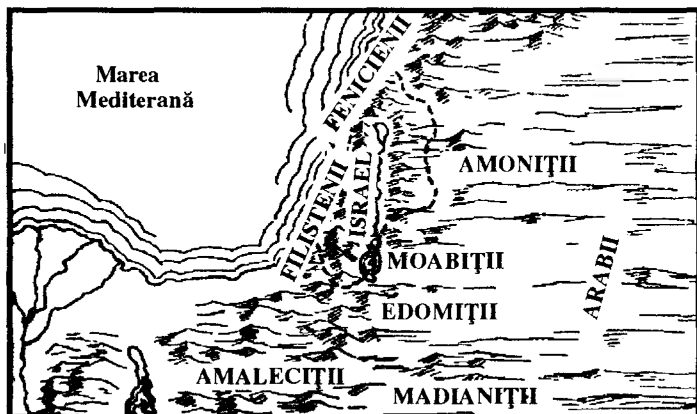
Au mai fost asupriri şi din partea sidonienilor şi maoniţilor (10:12).

"40 de ani"

Despre Otniel, Debora, Barac şi Ghedeon se spune că fiecare a judecat Israelul 40 de ani iar Ehud de ori câte 40 de ani. Mai târziu, Eli a judecat 40 de ani, iar Saul, David şi Solomon au domnit fiecare câte 40 de ani. Cifra 40 pare să fi desemnat o generaţie. Observaţi cât de des este folosită cifra 40 în Biblie. La potop a plouat 40 de zile; Moise a fugit la vârsta de 40 de ani; a stat în Madian 40 de ani; a rămas pe Munte 40 de zile. Israel a rătăcit prin pustiu 40 de ani; iscoadele au stat în Canaan 40 de zile. Ilie a postit 40 de zile. Cetăţii Ninive i s-a dat un răgaz de 40 de zile să se pocăiască. Isus a postit 40 de zile şi a mai rămas 40 de zile după înviere.

Capitolul 1. Canaaniţii care au rămas în ţară

Iosua îi nimicise pe canaaniţii din anumite părţi ale ţării, în vreme ce pe alţii îi subjugase (Iosua 10:40, 43; 11:23; 13:2-7; 21:43-45; 23:4; 24:18). După moartea lui, ei au rămas în număr considerabil de mare (Judecători 1:28, 29, 30, 32, 33, 35).

Harta 37. Naţiuni învecinate.

Dumnezeu poruncise poporului Israel să nimicească pe canaaniţi cu desăvârşire şi să-i izgonească (Deuteronom 7:2-4). Dacă israeliţii ar fi ascultat întru totul de această poruncă, ar fi fost scutiţi de multe necazuri mai târziu.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Fierul din Palestina. Biblia afirmă că filistenii şi canaaniţii nu au putut fi izgoniţi datorită faptului că aceştia posedau fier (1:19; 4:3; Iosua 17:16-18; I Samuel 13:19-22). Se mai spune că numai după ce Saul şi David au frânt puterea filistenilor, a intrat fierul în uzul israeiliţilor (II Samuel 12:31; I Cronici 22:3; 29:7).

Excavările au scos la iveală multe urme de fier din perioada 1100 înainte de Cristos, în Filistia, dar nici una din aceste vestigii nu s-a găsit în ţinutul muntos al Palestinei până în anul 1000 î. Cr.

Capitolul 2. Apostazia ce a urmat după moartea lui Iosua

Pe măsură ce generaţia robustă care crescuse în pustie sub conducerea fermă a lui Iosua, cei care cuceriseră ţara a trecut la cele veşnice, noua generaţie aşezată într-o ţară a belşugului, a căzut curând în idolatria vecilnilor.

Un lait motiv al cărţii Judecători

Fiecare om făcea ce voia. Mereu cădeau şi se îndepărtau de Dumnezeu, apucând-o pe calea închinării la idoli. Atunci Dumnezeu îi dădea pe mâna asupritorilor lor. Când, din suferinţa lor cumplită, Israeliţii se întorceau la Dumnezeu şi strigau către El, atunci Dumnezeu se îndura de ei şi ridica din mijlocul lor judecători care îi salvau de sub robia asupritorilor lor. Atât timp cât trăia judecătorul respectiv, poporul slujea pe Dumnezeu, dar îndată ce judecătorul murea, poporul începea din nou să comită adulter spiritual, lipindu-se de idoli. Se poate spune cu precizie că atunci când Israeliţii Îl slujeau pe Domnul o duceau bine, dar când slujeau idolilor lor sufereau. Necazurile israeliţilor s-au datora indubitabil neascultării lor. Ei nu s-au ferit de idoli şi nu au exterminat locuitorii ţării, aşa cum li se poruncise să facă, şi astfel se isca mereu o luptă pentru supremaţie.

Capitolul 3. Otniel, Iehud, Şamgar

Otniel, din Kiriat-sefer, o localitate aflată la extremitatea sudică a ţării, a salvat Israelul de mesopotamieni, care erau nişte invadatori veniţi din nord-est.

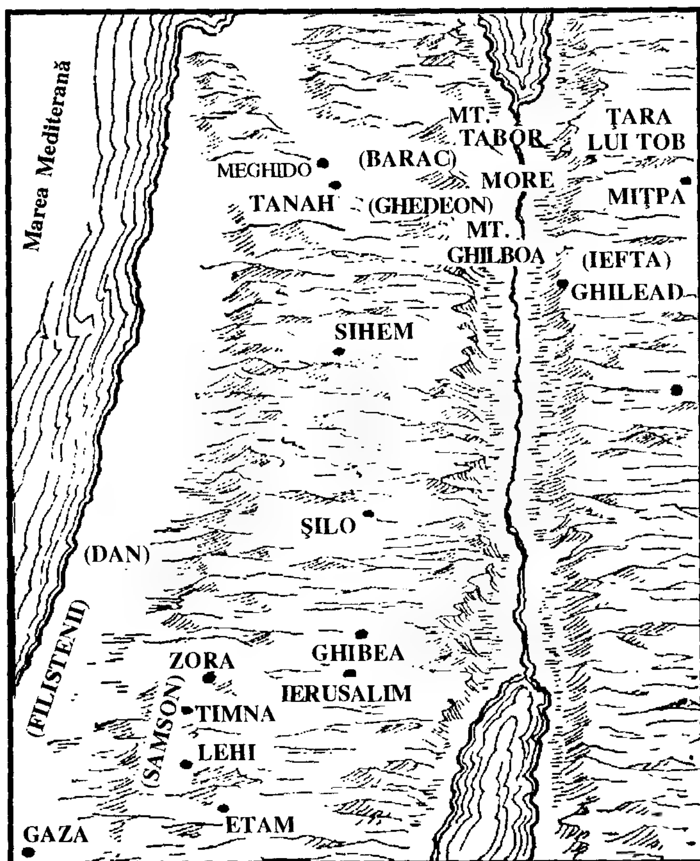
Iehud a salvat Israelul de moabiţi, amoniţi şi amaleciţi.

Moabiţii erau urmaşii lui Lot şi ocupau podişul de la răsărit de Marea Moartă. Ei se închinau la zeului Chemoş, căruia îi aduceau jertfe omeneşti. Au avut lupte nenumărate cu Israelul.

Amoniţii erau urmaşii lui Lot. Teritoriul lor era lipit de cel al Moabului, cam de la vreo 45 km răsărit de Iordan. Se închinau la Moloc, aducându-şi copiii mici ca jertfe acestui zeu.

Amaleciţii au fost urmaşii lui Esau. Un trib rătăcitor, care s-a stabilit mai mult în partea de nord a peninsulei Sinai, dar rătăcea pe arii foarte largi până în Iuda şi chiar mai departe spre răsărit. Au fost primii care i-au atacat pe israeliţi după ieşirea acestora din Egipt. Moise a autorizat nimicirea lor (Exod 17:8-16). Au dispărut din istorie.

Şamgar, despre care nu ni se spune prea mult, a salvat Israelul de filisteni, care erau urmaşi ai lui Ham. Ei ocupau câmpia de pe coastă, la graniţa de sud-est a Canaanului. Cuvântul Palestina provine de la ei. Au asuprit Israelul din nou în zilele lui Samson.

Harta 38. Ilustraţia cărţii Judecători.

Capitolele 4, 5. Debora şi Barac

Au salvat Israelul de canaaniţi, care fuseseră subjugaţi de Iosua, dar reuşiseră din nou să se ridice la putere şi, folosindu-se de carăle lor de fier, făceau ravagii în rândurile israeliţilor.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Asuprirea canaanită (4:3). Victoria israeliţilor de la Meghido (5:19).

Institutul Oriental a descoperit în cadrul excavărilor sale de la Meghido, în anul 1937, în stratul secolului XII î.Cr. indicii ale faptului că acolo ar fi existat un incendiu teribil, iar sub podeaua palatului s-au descoperit cam 200 de bucăţi de fildeş frumos sculptat, cu ornamente din aur, din care una îl reprezintă pe un rege canaanit primind prinşi de război tăiaţi împrejur. Pare a fi într-adevăr o dovadă a groaznicei înfrângeri suferite de Israel mai înainte.

Capitolele 6, 7, 8. Ghedeon

Madianiţii, amaleciţii şi arabii (6:3; 8:24) năpădiseră ţara în număr atât de mare, timp de şapte ani, încât israeliţii au căutat adăpost în peşteri şi şi-au făcut gropi în care ascundeau grânele (6:2-4, 11). Ghedeon, cu o armată de 300 de oameni, înarmaţi cu torţe ascunse în vase de lut, cu implicarea directă al lui Dumnezeu, i-au bătut atât de tare pe aceşti invadatori pe dealul Moreh încât nu au mai venit niciodată.

Amaleciţii. A fost a doua invazie. (Vezi la cap. 3.)

Madianiţii erau urmaşii lui Avraam şi Chetura. Centrul lor era la răsărit de muntele Sinai, dar străbăteau mari distanţe. Moise locuise în mijlocul lor 40 de ani şi se căsătorise cu o femeie dintre ei. Treptat, ei au ajuns să fie înghiţiţi de arabi.

Arabii erau urmaşi lui Isamel. Arabia era o mare peninsulă, având 2400 km nord-sud şi 1200 km est-vest, cam de 150 de ori cât Palestina. Era un podiş înalt, ce cobora spre nord, terminându-se cu Deşertul Sirian. Foarte puţin populată cu triburi nomade.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Gropile cu grâne. În excavările de la Kiriat-sefer, făcute de Seminarul Xenia şi Şcoala Americană, sub conducerea lui Kyle şi Albright (1929-1928), s-au găsit în stratul din perioada judecătorilor multe gropi umplute cu grâu, fapt care indică nesiguranţa vieţii şi a proprietăţii din vremea aceea.

Capitolul 9. Abimelec

Fiul unui părinte bun, el a fost un om brutal. Un caz tipic de aventurier însetat după putere.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Distrugerea oraşului Sihem de către Abimelec. Cu bani din templul lui Baal (4), el a tocmit oameni care să-i ucidă pe fraţii lui şi a bătut toată cetatea, ucigând populaţia şi dărâmând oraşul până la temelii peste care a turnat sare (45).

Între anii 1913-1914 şi 1926-1929, Sellin a identificat o movilă din apropierea actualului oraş Sihem, stabilind că aparţinea ruinelor canaanite din anul 1600 î.Cr. În vârful movilei se afla steaua israelită. Conform

indiciilor găsite, a rezultat că movila fusese părăsită în anul 1100 î.Cr. Sellin a mai găsit ruinele unui templu al lui Baal, ce se consideră a fi templul amintit în versetul 4 din acest capitol.

Capitolul 10, 11, 12. Tola, Iair, Iefta, Izban, Elon, Abdon.

Tola este amintit ca judecător. Iair de asemenea.

Iefta era din Miţpa, din Ghilead, ţara lui Iov şi a lui Ilie, aflată la răsărit de Manase. Amoniţii a căror putere fusese frântă de Iehud - unul din judecătorii de la început - deveniseră acum din nou puternici şi prădau Israelul. Dumnezeu i-a dat lui Iefta o mare victorie asupra amoniţilor şi a eliberat Israelul. Faptul tragic din istoria lui Iefta este că şi-a jertfit fiica.

Ibzan, Elon şi Abdon sunt amintiţi ca judecători.

Capitolele 13, 14, 15, 16. Samson

Din seminţia lui Dan, la graniţa cu filistenii, el a fost rânduit de Dumnezeu înainte de a se naşte să devină izbăvitorul lui Israel de sub asuprirea filistenilor. Dumnezeu l-a înzestrat cu o forţă supranaturală şi sub conducerea lui Dumnezeu, faptele sale de vitejie au fost într-adevăr uimitoare. A fost ultimul dintre judecători amintit în cartea Judecători. Curând după aceea a urmat organizarea regatului.

Capitolele 17, 18. Migrarea daniţilor

Daniţii primiseră un teritoriu care cuprindea şi câmpia filisteană, pe care nu putuseră s-o cucerească şi astfel s-au trezit că nu au loc suficient. Atunci o parte din ei a migrat spre nord şi s-a stabilit la izvoarele Iordanului.

Capitolele 19, 20, 21. Fapta ruşinoasă a beniamiţilor

Descriu o justiţie sălbatică, aplicată în urma unei crime oribile, fapt care a dus la dispariţia aproape completă a seminţiei Beniamin.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ:

Albright (1922-1923) a găsit în ruinele de la Ghibea un strat de cenuşă provenit din incendiul care a avut loc în jurul anului 1200 î. de Cr. Trebuie să fi fost focul descris la capitolul 20, versetul 40.

Eroii credinţei

Barac, Ghedeon, Iefta şi Samson sunt incluşi printre eroii credinţei la Evrei 11:32. În ciuda anumitor lucruri din viaţa lor asupra cărora avem îndoieli, oamenii aceştia au avut o credinţă mare în Dumnezeu.

Minunile din cartea Judecători

Arătări ale îngerilor lui Ghedeon şi Părinţilor lui Samson. Roua de pe lână. Înfrângerea madianiţilor de către Ghedeon cu numai 300 de oameni. Samson născut dintr-o mamă stearpă, forţa lui supranaturală. Toate acestea arată că Dumnezeu, în îndurarea lui, încă avea privirea îndreptată asupra poporului Său, cu toate că ei decăzuseră atât de mult.

Descoperiri arheologice

Filistenii aveau fier, pe când israeliţii nu aveau. La Meghido, asuprirea Israelului de către canaaniţi şi înfrângerea lor de către israeliţi. Gropile cu grâne de la Kiriat-sefer. Distrugerea de către Abimelec a oraşului Sihem. 'Arderea lui Ghibea. Sunt toate dovezi ale faptului că această carte ocupa un loc real în istorie.

De ce s-a inclus cartea aceasta în Biblie?

Motivul nu e greu de găsit. Avem de-a face aici cu istorie propriu-zisă. Dumnezeu întemeiase o naţiune cu scopul de a pregăti calea pentru venirea Răscumpărătorului rasei umane. Dumnezeu era hotărât să păstreze această naţiune. Şi în ciuda idolatriei şi răutăţii ei, Dumnezeu a păstrat-o în viaţă. Dacă nu ar fi fost conducătorii de tipul judecătorilor şi dacă nu ar fi fost ajutorul miraculos al lui Dumnezeu în vremuri de restrişte, Israelul ar fi fost de mult şters de pe faţa pământului.

RUT

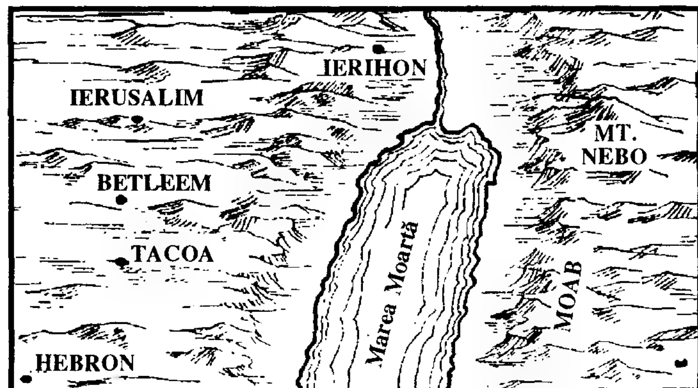
Străbunica lui David
Începutul familiei mesianice

Minunata istorie a unei femei frumoase urmează asemenea liniştii ce se aşterne după furtună, scenelor tulburătoare din cartea Judecători, constituind o fermecătoare imagine a vieţii de familie într-o vreme când în ţară domnea anarhia şi războiul.

Cu o mie de ani mai devreme, Avraam fusese chemat de Dumnezeu să întemeieze o naţiune cu scopul de a aduce într-o zi un Mântuitor omenirii. În cartea Rut e vorba de întemeierea acestei familii din cadrul naţiunii ebraice în care avea să vină Mântuitorul. Rut a fost stăbunica regelui David. De aici încolo, Vechiul Testament se centrează tot mai mult în jurul familiei lui David.

Capitolul 1. Şederea în Moab

O familie din Betleem, Elimelec, Naomi şi cei doi fii ai lor, s-au dus în Moab datorită foametei care domnea în ţara lor. Moabiţii erau urmaşii lui Lot (Geneza 19:37), deci înrudiţi pe departe cu evreii. Dar ei erau idolatri. Închinarea la zeul lor, Chemoş, presupunea jertfirea copiilor. Cei doi băieţi din Betleem s-au făcut mari şi s-au căsătorit cu două fete moabite. După 10 ani, tatăl şi ambii băieţi au murit, iar Rut, văduva

Harta 39. Ilustraţia cărţii Rut.

unuia dintre ei, sub impulsul unui devotament de o rară frumuseţe (1:16, 17), s-a întors împreună cu Naomi în Betleem.

Capitolul 2. Rut strânge spice pe ogorul lui Boaz

Boaz era fiul lui Rahav, o femeie uşoară din Ierihon. (Iosua 2:1; Matei 1:5; vezi Iosua 2). Străbunica lui David a fost o moabită, iar străbunicul lui pe jumătate canaanit; deci a fost vorba de sânge străin - sânge din afară a dus la formarea unei familii alese din cadrul naţiunii alese: toate acestea întruchipând pe viitorul Mesia, Cel care avea să aducă mântuire tuturor neamurilor.

Cam la 2 km de Betleem se află un ogor numit "Câmpul lui Boaz", unde tradiţia susţine că Rut a cules spice. Alături se află "Câmpul Păstorilor" unde potrivit tradiţiei, îngerilor li s-a vestit naşterea lui Isus. Conform acestor tradiţii, scena iubirii dintre Rut şi Boaz, care a dus la întemeierea familiei din care avea să se nască Isus Cristos, a fost aleasă de Dumnezeu cu 1100 de ani mai târziu ca locul unde se va face anunţul ceresc àl venirii pe pământ a lui Cristos.

Capitolul 3, 4. Căsătoria lor

În Biserica Nativităţii din Betleem, există o cameră în care se spune că s-a născut Isus. O veche tradiţie spune că aceeaşi cameră a făcut parte din căminul strămoşesc al lui David şi, înainte de David, al lui Boaz şi Rut; astfel, conform acestei tradiţii, Boaz a luat-o pe Rut de nevastă şi a pus temelia familiei din care avea să se nască Cristos în aceeaşi cameră în care, 1100 de ani mai târziu, avea să se nască Isus Cristos.

Genealogia (4:17-22), care îl arată pe fiul lui Rut a fi Obed, iar pe fiul acestuia Iese, iar fiul lui Iese: David, este motivul pentru care s-a scris cartea. De aici încolo, Vechiul Testament se grupează în jurul viitorului Rege al regilor, care avea să se nască din spiţa lui David.

Fig. 40. Câmpul Păstorilor şi Câmpul lui Boaz, vedere spre Betleem.
Foto Matson

I SAMUEL

Organizarea Regatului
Samuel Saul David

Samuel a fost veriga de legătură între Judecători şi Regat
Data, aproximativă 1100-1050 î.Cr.

Scena slujirii şi lucrării lui Samuel

Rama, aflat la 9 km nord de Ierusalim, a fost locul de naştere al lui Samuel, reşedinţa judecătorilor şi locul unde a fost înmormântat. (1:10; 7:17; 25:1).

Betel, aflat la vreo 8 km de Rama, a fost sediul de nord al lui Samuel. Era unul din cele patru vârfuri muntoase cu cea mai mare înălţime din ţară, celelalte fiind Ebal, Hebron şi Miţpa. Priveliştea care se deschide de la Betel este magnifică. Aici, cu 800 de ani mai înainte, Iacov văzuse scara cerească.

Miţpa, aproape 5 km vest de Rama, pe Muntele Neby Samwil, a fost sediul de vest al lui Samuel. Aici, Samuel a aşezat piatra "Eben-Ezer" (7:12). Pe panta de nord se află Gabaonul, unde Iosua făcuse soarele să stea pe loc. Ghibea, (numele ei modern Tell-el-Ful), aflat la jumătatea distanţei dintre Rama şi Ierusalim, va fi căminul lui Saul.

Betleem, locul de naştere al lui David, şi mai târziu locul de naştere al lui Isus, se află la 19 km sud de Rama.

Şilo, la vreo 24 km nord de Rama, a fost locul unde a stat cortul din timpul lui Iosua până la Samuel, şi unde a slujit Samuel de mic copil.

Kiriat-Iearim, unde a fost păstrat Chivotul după înapoierea lui de la filisteni, se află la vreo 12 km sud-vest de Rama.

Capitolele 1-2:11. Naşterea lui Samuel

Părinţii lui erau leviţi. (I Cronici 6:33-38). Mama lui Ana, a fost o femeie vrednică de toată cinstea. Un exemplu nobil de mamă adevărată, al cărei fiu s-a dovedit a fi de asemenea una dintre cele mai nobile şi mai curate personalităţi din istorie.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Şilo (1:3)

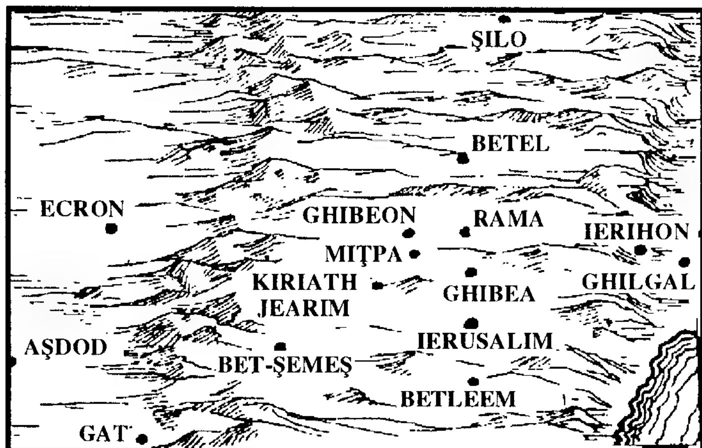
Iosua a aşezat cortul la Şilo (Iosua 18:1).

Din an în an, Israel se ducea la Şilo să aducă jertfe (I Samuel 1:3).

David a adus Chivotul la Ierusalim (II Samuel 6:15) în jurul anului 1000 î.Cr

Ieremia (7:12-15), prin anul 600 î.Cr. aminteşte de Şilo ca fiind nimicit.

Din aceste pasaje se deduce că Şilo a fost o cetate importantă din timpul lui Iosua până în vremea lui David şi că, după aceea, cu puţin timp inainte de anul 600 î.Cr., a fost nimicită şi părăsită încetându-şi existenţa.

Harta 40. Scena lucrării lui Samuel.

O expediţie daneză (1922-31) a găsit pe ruinele cetăţii Şilo cioburi de vase din perioada 1200-1050 î.Cr. purtând dovezile unei culturi israelite, fără nici un fel de alte dovezi referitoare la vreo ocupaţie anterioară, posterioară celei israelite, până prin anul 300 î.Cr. Albright este de părere că nimicirea lui Şilo a avut loc cam prin anul 1050 î.Cr. Constatăm astfel că excavările urmează exact firul relatării biblice.

Capitolul 2:12-36. Anunţarea unei schimbări în cadrul preoţiei

Cuvintele din versetele 31-35 par să se aplice la Samuel, care la urmat pe Eli la funcţia de judecător, precum şi la funcţia de preot (7:9; 9:11-14); dar se mai referă la o preoţie care va dăinui în "veci" (35).

Ele au fost împlinite atunci când Solomon l-a înlocuit pe Abiatar din familia lui Eli cu Ţadoc, care făcea parte din altă spiţă (I Regi 2:27; I Cronici 24:3, 6).

Dar împlinirea lor finală şi-au găsit-o în preoţia eternă a lui Cristos. În capitolele 8, 9, 10 ni se spune cum a iniţiat Samuel o schimbare în forma de guvernământ de la judecători până la Regat. Sub Regat, posturile de rege şi preot erau separate.

După cum aici, în versetul 35, este promisă o preoţie eternă, tot aşa în II Samuel 7:16 lui David i se promite un tron etern. Preoţia eternă şi tronul etern au avut rolul de a îndrepta privirile oamenilor spre viitorul Mesia, în Care cele două funcţii s-au unit, Cristos devenind Preotul şi Regele Etern al omului.

Contopirea temporară a acestor funcţii de judecător şi preot în persoana lui Samuel, în timpul perioadei de trecere de la Judecători la Regat, pare

să fi fost un fel de anticipare simbolică a celor două funcţii în Cristos.

Capitolul 3. Chemarea profetică a lui Samuel

Samuel a fost un "profet" (3:20). El a slujit ca preot, aducând jertfe (7:19), a judecat Israelul (7:15-17), circuitul său incluzând Betel, Ghilgal şi Miţpa, sediul principal fiind însă la Rama. A fost ultimul judecător, primul profet şi întemeietorul monarhiei, singurul dregător între Eli şi Saul. Misiunea lui principală a fost organizarea regatului.

Forma de guvernământ din timpul judecătorilor dăduse oarecum faliment (vezi nota introductivă de la cartea Judecători). Astfel, Dumnezeu l-a înălţat pe Samuel, învrednicindu-l să unifice naţiunea sub domnia unui singur rege. (Vezi capitolele 8, 9, 10).

Profeţii

Cuvântul "profet" (sau "prooroc") apare ocazional chiar înainte de Samuel, ca de pildă în Geneza 20:7 şi Exod 7:1, dar se pare că Samuel a fost întemeietorul unui ordin propriu-zis de profeţi, cu şcoli, mai întâi la Rama (I Samuel 19:20) şi apoi la Betel, Ierihon şi Ghilgal (II Regi 2:3, 5; 4:38). Preoţia degenerase foarte mult şi asta tocmai în timpul organizării regatului. După câte se pare, Samuel a fost întemeietorul acestei şcoli, ce avea menirea de a pune o stavilă morală abaterilor preoţilor şi ale regilor. Profeţii aceştia şi-au desfăşurat activitatea de-a lungul unei perioade de vreo 300 de ani, înainte de vremea celorlalţi profeţi care au scris ultimele 17 cărţi ale Vechiului Testament. Sunt numiţi profeţi orali, pentru a se deosebi de profeţii literari, adică cei care au scris cărţile din partea a doua a Bibliei.

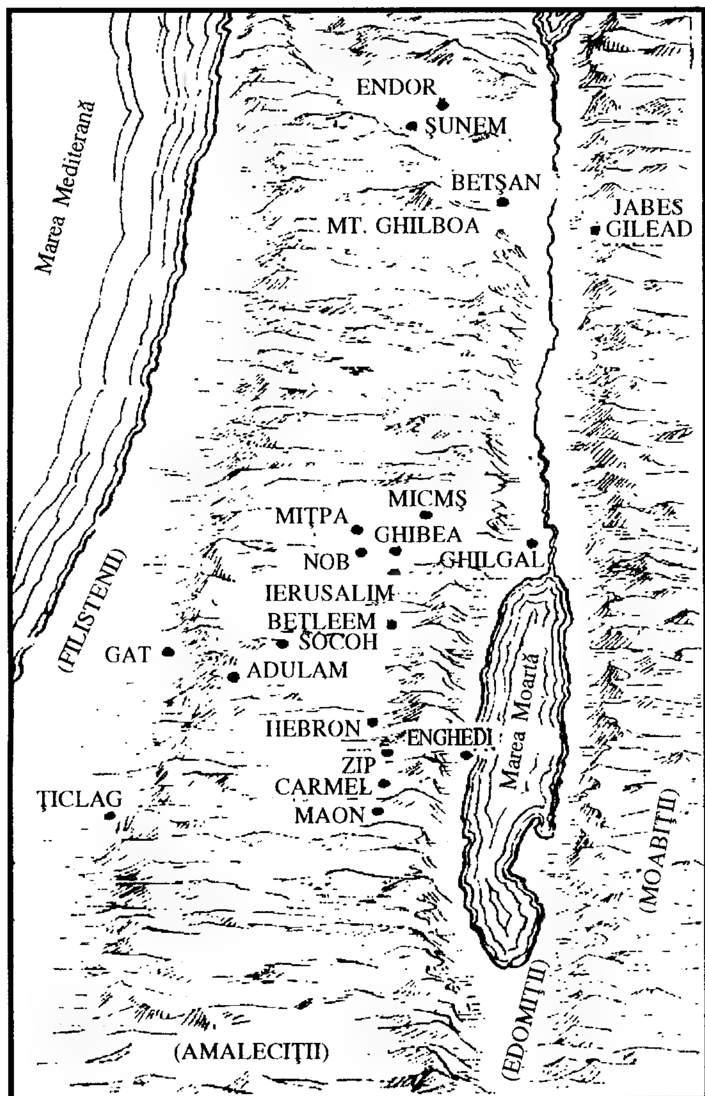
Profeţii orali mai de seamă au fost: Samuel, organizatorul regatului, Natan, sfetnicul lui David, Ahia, sfetnicul lui Ieroboam, Ilie şi Elisei, cei care au condus măreaţa luptă împotriva baalismului.

Capitolele 4, 5, 6, 7. Chivotul este capturat de filisteni

După răpirea sa de către filisteni, chivotul nu a mai fost dus înapoi la Şilo. De aici înainte, Şilo a încetat să mai fie o localitate importantă. Chivotul a rămas în cetăţile filistenilor 7 luni, perioadă de timp în care filistenii au fost loviţi cu plăgi groaznice. Apoi, chivotul a fost dus la Bet-Şemeş, pe urmă la Kiriat-Iearim, unde a rămas 20 de ani (7:2). Mai târziu a fost dus la Ierusalim de către David, care i-a ridicat un cort (II Samuel 6:12; II Cronici 1:4), care a dăinuit până când a zidit Solomon Templul. Nu se cunoaşte nimic despre istoria lui ulterioară, după nimicirea Ierusalimului.

După transportarea chivotului la Şilo, cortul a funcţionat o perioadă de timp la Nob (21:1; Marcu 2:26), apoi la Ghibea (I Cronici 21:29), pâna când Solomon l-a aşezat în Templu.

După înapoierea chivotului de la filisteni, Samuel, cu ajutorul lui Dumnezeu, a înfrânt pe filisteni, în locul unde aceştia capturaseră chivotul (4:1; 7:12).

Harta 41. Ilustraţia vieţii lui Saul şi al lui David.

Capitolele 8, 9, 10. Organizarea regatului

Până acum, forma de guvernământ fusese teocraţia (vezi pag. 168). Într-o lume primejdioasă, în care singura lege recunoscută era legea junglei, pentru a supravieţui naţiunea trebuia să fie suficient de puternică. Astfel, Dumnezeu, binevoind să coboare la căile omeneşti, i-a îngăduit acestei naţiuni să se unifice, aşa cum făcuseră şi alte popoare, sub domnia unui rege. Primul rege, Saul, a fost un eşec. Dar al doilea rege, David, a fost o izbândă de necontestat.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Casa lui Saul de la Ghibea (10:26).

Albright în 1922-23 a găsit la Ghibea, în stratul datând din anul 1000 î.Cr., ruinele fortăreţei zidite în timpul domniei lui Saul.

Capitolele 11, 12, 13, 14, 15. Saul-Rege

Saul era din seminţia lui Beniamin, care, în zilele judecătorilor fusese aproape complet anihilată; provenea din cetatea Ghibea, unde începuse această groaznică catastrofă (vezi pag. 173).

Înalt, frumos şi smerit, Saul şi-a început domnia cu o victorie nemaipomenită asupra amoniţilor. Au dispărut astfel orice îndoieli cu privire la noul "regat".

Apoi a urmat avertismentul adus de Samuel poporului şi regelui, să nu-l uite pe DUMNEZEU, avertisment ce fusese confirmat printr-o miraculoasă furtună cu tunete (Capitolul 12).

Prima greşeală a lui Saul (Capitolul 13). Succesele i s-au urcat îndată la cap. Smerenia a făcut loc mândriei. El a adus jertfe, or aceasta era funcţia exclusivă a preoţilor. Lucrul acesta a fost primul semn al faptului că Saul îşi dădea importanţă prea mare şi era semeţ.

A doua greşeală a lui Saul (Capitolul 14). Ordinul său necugetat, ca armata să nu mănânce nimic şi sentinţa de moarte pentru Ionatan au arătat poporului cât de lipsit de înţelepciune este regele lor.

A treia greşeală a lui Saul (Capitolul 15). Neascultarea intenţionată faţă de Dumnezeu. Din pricina acesteia, el a auzit pronunţarea zguduitoare a lui Samuel, "Fiindcă tu l-ai respins pe Dumnezeu, şi Dumnezeu te respinge pe tine de a mai fi rege".

Capitolul 16. David uns în taină ca rege

Ungerea nu putea să se facă pe faţă, fiindcă atunci Saul, l-ar fi omorât pe David. Scopul a fost însă de a-i da lui David posibilitatea de a se instrui pentru această funcţie. Dumnezeu l-a luat pe David în grija Sa (13).

David era scund de statură, cu privire plăcută, un om frumos, de o imensă tărie fizică, cu o înfăţişare foarte atrăgătoare; un bărbat viteaz în război, cumpătat la vorbire, foarte curajos, cu mare talent muzical şi foarte religios.

Faima sa de muzician a atras atenţia regelui Saul, care nu ştia pe atunci că David fusese uns ca succesor al său. El a devenit purtătorul de

arme al lui Saul. Prin aceasta David a ajuns să stea de vorbă cu regele şi cu consilierii săi.

Capitolul 17. David şi Goliat

Se pare că prima şedere a lui David la curte nu a fost decât temporară, după care el s-a întors la Betleem; au trecut câţiva ani şi, între timp, băiatul David s-a schimbat atât de mult la înfăţişare încât Saul nu l-a mai recunoscut (55-58).

Socot, unde avea tabăra Goliat, se află la 24 km vest de Betleem. Goliat avea cam 3 m înălţime; armura sa cântărea vreo 75 kg, iar capul suliţei sale era de 10 kg. Oferta lui David de a se lupta cu Goliat numai cu un toiag şi cu o praştie a fost un act de bravură nemaiauzită şi o extraordinară încredere în Dumnezeu. Victoria sa a entuziasmat naţiunea. El a devenit dintr-odată ginerele regelui, comandant al oştilor sale şi eroul popular al naţiunii.

Capitolele 18, 19, 20. Gelozia lui Saul împotriva lui David

Popularitatea lui David l-a făcut pe Saul să înceapă să-l urască pe David, până într-acolo încât a încercat să-l ucidă. David a fugit, pribegind prin munţi ani de zile.

Prietenia lui Ionatan cu David (Capitolul 20). Ionatan era moştenitorul de drept al tronului. Victoria lui strălucită asupra filistenilor (Capitolul 14) şi caracterul său nobil au fost devezi după care putea deveni un rege vrednic. Dar el a aflat că Dumnezeu îl ordinase pe David ca rege şi modestia sa, modul în care s-a retras de la succesiune, precum şi devotamentul lui altruist faţă de rivalul său formează una din cele mai nobile episoade din întreaga istorie.

Capitolele 21-27. David este urmărit de Saul

David a scăpat, fugind la filisteni şi prefăcându-se că e nebun. Simţind pericolul a fugit şi s-a ascuns în peştera Adulam, la vest de Iuda, apoi în Moab, apoi iarăşi în sudul Iudeii, La Keilah, Zip şi Moab. Între timp şi-a strâns 600 de soldaţi loiali, dar deşi Saul îl urmărea de aproape, David reuşea să scape de fiecare dată. Mulţi psalmi au fost scrişi în această perioadă de mare strâmtorare.

La En-Eghedi, Saul a fost prins în cursă, dar David, refuzând să urce pe tron prin vărsare de sânge, i-a cruţat viaţa; apoi, la Zip, Saul şi-a recunoscut prostia, dar a stăruit în ea.

La Maon, Abigail, o femeie bogată şi plină de farmec şi înţelepciune, a devenit soţia lui David. În cele din urmă, David a găsit din nou adăpost la filisteni şi a rămas acolo până la moartea lui Saul.

Capitolele 28, 29, 30, 31. Moartea lui Saul

Filistenii au invadat ţara şi au ridicat tabăra pe muntele Ghilboa. Unul din prinţii filisteni s-a învoit ca David cu oamenii săi să-i însoţească pe filisteni în luptă, dar ceilalţi prinţi nu au avut încredere în David. Astfel, David a rămas în urmă şi împreună cu cei 600 de oameni ai săi a păzit

sudul de atacurile amaleciţilor.

Între timp, Saul, îngrozit de-a binelea, a cerut printr-o vrăjitoare de la Endor să aibă o întrevedere cu duhul lui Samuel. Simplitatea extraordinară a naraţiunii pare să implice faptul că într-adevăr duhul lui Samuel a apărut cu adevărat. Totuşi părerile sunt împărţite în această privinţă. În orice caz, în timpul bătăliei Saul a fost ucis. Domnise 40 de ani (Fapte 13:21).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Armura lui Saul (31:10)

Se afirmă aici că armura lui Saul a fost pusă în casa lui Aştarot din Betşan, iar la I Cronici 10:10 se spune că i-a fost expus capul în casa lui Dragon.

Betşan (Beisan) se află la răsărit de muntele Ghilboa, la confluenţa celor două văi, Israel şi Iordan. Muzeul Universităţii din Pennsylvania (1921-1930) a descoperit la Betşan, în stratul datând din perioada 1000 î.Cr., ruinele unui templu al Astarteii; de asemenea, un templu al lui Dagon, exact clădirile în care au fost expuse armura şi capul lui Saul: cel puţin, este o dovadă a faptului că au existat asemenea temple în Betşan, pe vremea lui Saul.

II SAMUEL

Domnia lui David
David - căpetenia dinastiei regale veşnice

Capitolele 1 la 6.

Întristarea lui David pentru moartea lui Saul. David este încoronat ca rege peste Iuda. Războiul de şapte ani cu Iş-boşet, fiul lui Saul. David este întronat peste întreg Israelul. Ierusalimul devine capitala naţiunii.

Capitolul 7. Dumnezeu îi promite lui David un tron etern

Vechiul Testament este istoria relaţiei lui Dumnezeu cu naţiunea ebraică cu scopul de a binecuvânta într-o zi toate naţiunile, prin familia lui David.

Pe măsură ce se desfăşoară istoria, ni se explică şi mai precis cum va fi binecuvântată întreaga omenire prin familia lui David, prin acel Rege minunat care se va naşte într-o zi din această familie.

Aici, în capitolul 7 din II Samuel, începe şirul lung de făgăduinţe potrivit cărora familia lui David va domni în veac peste poporul lui Dumnezeu, adică David va întemeia o dinastie regală, care va culmina cu REGELE VEŞNIC. Iată aici câteva din aceste promisiuni:

"Scaunul tău de domnie va fi întărit pe vecie" (7:16).

"Dacă fiii tăi vor lua seama la calea lor umblând cu credincioşie înaintea Mea, din toată inima lor şi din tot sufletul lor, nu vei fi lipsit de urmaşi pe scaunul de domnie al lui Israel" (I Regi 2:4).

"Iată că ţi se va naşte un fiu... Numele lui va fi Solomon... Voi întări pe vecie scaunul de domnie al împărăţiei lui Israel" (I Cronoci 22:9, 10).

"Şi tu, dacă vei umbla înaintea Mea cum a umblat tatăl tău David... atunci voi întări scaunul de domnie al împărăţiei tale cum am făgăduit tatălui tău David, cum am zis: "Niciodată nu vei fi lipsit de urmaşi care să domnească peste Israel" (II Cronici 7:17, 18).

"Am făcut legământ cu alesul Meu - zice Domnul - iată ce am jurat robului Meu David: Îţi voi întări sămânţa pe vecie şi în veci îţi voi aşeza scaunul de domnie". ...Iar Eu îl voi face pe întâiul născut cel mai înalt dintre împăraţii pământului... Şi legământul Meu va sta neclintit, îţi voi face veşnică sămânţa şi scaunul lui de domnie, ca zilele cerurilor. Nu-Mi voi călca legământul şi nu voi schimba ce a ieşit de pe buzele Mele.

Am jurat odată pe Sfinţenia Mea. Să-l mint Eu oare pe David? Sămânţa lui va dăinui în veci, scaunul lui de domnie va fi înaintea Mea ca Soarele; ca luna va dăinui pe vecie şi ca martorul credincios din cer." (Psalmul 89:3, 4; 27-29, 34-37).

"Domnul a jurat lui David adevărul şi nu se va întoarce de la ce a jurat: Voi pune pe scaunul tău de domnie un fiu din trupul tău" (Psalmul 132:11).

"În ziua aceea, voi ridica din căderea lui Cortul lui David... ca să stăpânească... toate neamurile peste care a fost chemat numele Meu, zice Domnul "(Amos 9:11, 12).

"Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat şi domnia va fi pe umărul Lui: Îl vor numi Minunat, Sfetnic, Dumnezeu Tare, Părintele Veşniciilor, Domn al Păcii. El va face ca domnia Lui să crească şi o pace fără sfârşit va da scaunului de domnie al lui David" (Isaia 9:6-7).

"O Odraslă va ieşi din tulpina lui Isai şi un Vlăstar va da din rădăcinile lui... Vlăstarul va fi ca un steag pentru popoare, neamurile se vor întoarce la El şi slava va fi locuinţa Lui" (Isaia 11:1, 10).

"Şi tu Betleeme, Efrata (cetatea lui David) ... din tine va ieşi Cel ce va stăpâni peste Israel şi a Cărui obârşie se suie până în vremuri străvechi, până în zilele veşniciei... El va cârmui cu puterea Domnului şi cu măreţia Numelui Dumnezeului Său... va fi proslăvit până la marginile pământului"(Mica 5:2-4).

"O, pământule, pământule, ascultă glasul Domnului... iată vin zilele, zice Domnul, când voi ridica lui David o Odraslă neprihănită. El va împărăţi, va lucra cu înţelepciune... şi iată numele pe care I-L voi da: DOMNUL NEPRIHĂNIREA NOASTRĂ" (Ieremia 22:29; 23:5, 6).

"Dacă puteţi să rupeţi legământul Meu cu ziua şi legământul Meu cu noaptea, aşa încât ziua şi noaptea să nu mai fie la vremea lor, atunci se va rupe şi legământul Meu cu robul Meu David" (Ieremia 33:20-21).

"Iată voi aduce pe robul Meu, Odrasla... şi într-o singură zi voi înlătura nelegiuirea ţării acesteia" (Zaharia 3:8-9).

"Iată că un om al cărui nume este Odrasla... va zidi Templul Domnului... şi va stăpâni de la o mare la cealaltă şi de la râu până la marginile pământului" (Zaharia 6:12,13; 9:10).

"În ziua aceea... casa lui David va fi ca Dumnezeu. În ziua aceea se va deschide un izvor pentru păcat şi necurăţie" (Zaharia 12:8; 13:1).

Astfel, promisiunea unui rege veşnic, care se va ridica din familia lui David, s-a repetat de nenumărate ori: lui David însuşi, lui Solomon şi apoi de foarte multe ori în Psalmi. Apoi prin profeţii: Amos, Isaia, Mica, Ieremia, Zaharia, de-a lungul unei perioade de cinci sute de ani.

Apoi, la împlinirea vremii, îngerul Gabriel a fost trimis la Nazaret, la fecioara Maria, care era din familia lui David, şi i-a spus aşa: "Nu te teme, Marie, căci ai căpătat îndurare înaintea lui Dumnezeu. Iată, tu vei rămânea însărcinată şi vei naşte un Fiu, căruia Îi vei pune numele

ISUS. El va fi mare şi va fi chemat Fiul Celui Prea Înalt. Şi Domnul Dumnezeu Îi va da scaunul de domnie al tatălui Său David. Va împărăţi peste casa lui Iacov în veci şi Împărăţia Lui nu va avea sfârşit." (Luca 1:30-33).

În COPILUL ACESTA şi-au găsit împlinirea promisiunile davidice.

Capitolele 8, 9, 10. Victoriile lui David

După moartea lui Saul, David a fost făcut rege peste Iuda. Şapte ani mai târziu, el a fost rege peste întreg Israelul. Avea 30 de ani când a urcat la tron. A domnit şapte ani şi jumătate în Iuda şi 33 de ani peste întreg Israelul, în total 40 de ani (5:3-5). A murit la vârsta de 70 de ani.

Curând după ce a devenit rege peste întreg Israelul, David a făcut din Ierusalim capitala regatului său. Situat într-o poziţie de necucerit, având asocieri cu Melchisedec cel care a fost Preot al Celui Prea Înalt, David s-a gândit că este cel mai nimerit oraş pentru capitala naţiunii sale. De aceea a adus chivotul Domnului acolo şi a trecut la întocmirea planurilor Templului (Cap. 5, 6, 7).

David a fost un mare viteaz şi a obţinut victorii mari în luptele sale. I-a înfrânt cu desăvârşire pe filisteni, moabiţi, sirieni, edomiţi, amoniţi, amaleciţi şi toate naţiunile din jur. "Domnul îi dădea victorii lui David oriunde se ducea acesta" (8:6).

David a luat o naţiune neînsemnată şi, în decurs de numai câţiva ani, a întărit-o, făcând din ea o împărăţie puternică. În partea de sud-vest lumea egipteană decăzuse. Apoi, în răsărit imperiile mondiale ale Babilonului şi Asiriei încă nu se ridicaseră. Iar aici la punctul de întretăiere a acestor împărăţii sub domnia lui David, regatul Israel a devenit aproape peste noapte dacă nu un imperiu mondial, cel puţin, regatul cel mai însemnat şi mai puternic din vremea aceea pe pământ.

Capitolele 11, 12. David şi Betşeba

A fost momentul cel mai întunecat din viaţa lui David: săvârşirea unui adulter, urmat de ceea ce poate fi considerat o crimă, prin care a vrut să-şi acopere adulterul. Remuşcarea a făcut din el un om zdrobit. Dumnezeu l-a iertat, dar a pronunţat o sentinţă groaznică: "sabia nu se va depărta niciodată din casa ta" (12:10). Şi aşa a fost. David a cules exact ceea ce semănase, ba chiar mai mult. Fiica lui, Tamar, a fost violată de fratele ei, Amnon, care, la rândul lui, a fost ucis de fratele lor, Absalom. Acesta a pornit o răscoală împotriva tatălui lor, David, şi a fost ucis în timpul luptei. Nevestele lui David au fost violate în public, după cum el violase în taină pe nevasta lui Urie. Astfel, glorioasa domnie a lui David a fost umbrită de necazuri nesfârşite. Ce lecţie cutremurătoare pentru cei care păcătuiesc mereu, crezând că vor scăpa nepedepsiţi! Şi

totuşi, acesta a fost "omul după inima lui Dumnezeu" (I Samuel 13:14 şi Fapte 13:22). Prin reacţia sa, David s-a dovedit a fi într-adevăr un om după inima lui Dumnezeu. Câţiva din Psalmii lui, de pildă 32 şi 51, s-au născut din această experienţă amară.

Capitolele 13 la 21. Necazurile lui David

Absalom ştia că Solomon fusese rânduit deja să-l urmeze pe David la tron. De aici rezultă eforturile sale de a fura tronul tatălui său. Judecând după spaţiul acordat în cadrul naraţiunii, trebuie să fi fost una din întâmplările cele mai neplăcute din domnia lui David. A implicat plecarea şi trădarea unuia din cei mai apropiaţi consilieri ai lui David, fapt care i-a frânt inima. Dar, în cele din urmă, Absalom a fost ucis, iar David repus pe tron. Apoi a urmat răzvrătirea lui Şeba (capitolul 20). Încercarea lui Absalom de a uzurpa tronul a slăbit probabil controlul lui David asupra poporului şi astfel Şeba şi-a zis că poate încerca o mică insurecţie, dar a fost curând zdrobit. Apoi, filistenii au prins din nou curaj, dar au fost curând zdrobiţi (cap. 21) şi iarăşi David a fost învingător (capitolul 22).

Capitolul 22. Cântarea de laudă a lui David

Aici, ca în mulţi dintre Psalmi, David îşi exprimă încrederea în Dumnezeu, şi nemărginita lui recunoştinţă pentru grija pe care i-o poartă Dumnezeu necontenit.

Capitolul 23. Ultimele cuvinte ale lui David

Este ultimul său Psalm. Ne arată care erau gândurile lui David la încheierea glorioasei, dar neliniştitei sale vieţi: dreptatea şi justiţia domniei sale; creaţia Psalmilor; devotamentul lui faţă de Dumnezeu; încheierea unui legământ între Dumnezeu şi el, în virtutea căreia dinastia lui va fi veşnică.

Capitolul 24. Numărătoarea poporului

Este greu să spunem în ce a constat păcatul acesta. Dumnezeu Însuşi poruncise un asemenea recensământ, atât la început, cât şi la sfârşitul celor 40 de ani de peregrinare în pustiu a poporului Israel (Numeri 1:2; 26:2). Poate cazul de faţă constituie o indicaţie a faptului că David, care se bizuise toată viaţa pe Dumnezeu acum începea să alunece pe panta încrederii în împărăţia sa. Recensământul a fost ideea Satanei (I Corinteni 21:1). Probabil, Satana a considerat că este un prilej nimerit să-l îndepărteze pe David de încrederea acestuia în Dumnezeu, făcându-l să se încreadă în el însuşi. În orice caz, Dumnezeu a considerat acest fapt,

drept un act păcătos care trebuia pedepsit. Recensământul a scos la iveală faptul că exista o populaţie de aproape un milion şi jumătate de oameni gata de luptă, excluzând seminţiile lui Levi şi Beniamin (I Cronici 21:5) sau o populaţie totală de vreo 6-8 milioane.

În pedeapsa care a urmat, Dumnezeu a trimis îngerul cu ciumă să nimicească Ierusalimul. În locul unde a fost oprită mâna îngerului, David a zidit un altar (25). Mai târziu, pe locul acestui altar, Solomon a ridicat un templu (II Cronici 3:1).

David

Luat în mare, David a fost un caracter măreţ. A făcut lucrări care au fost greşite, dar, având în vedere că a fost un rege oriental, putem spune că a fost un om remarcabil. A fost devotat cu trup şi suflet lui Dumnezeu şi căilor Sale. Într-o lume a idolatriei, David a rămas în picioare ca o stâncă pentru Dumnezeu. În orice împrejurare a vieţii el s-a dus direct la Dumnezeu în rugăciune, cu mulţumiri şi laude. Cele două mari realizări ale vieţii sale au fost: Regatul şi Psalmii.

I REGI

Domnia lui Solomon
Templul
Splendoarea curţii regale a lui Solomon
Epoca de aur a istoriei ebraice
Divizarea şi decăderea regatului
Apostazia celor zece seminţii
Ilie

Cele două cărţi, I şi II Regi din Vechiul Testament au fost iniţial o singură carte (vezi pag. 26). Împărţirea s-a făcut de către traducătorii Septuagintei. În mare parte ele cuprind: 1) Domnia lui Solomon. 2) Împărţirea regatului şi istoria paralelă a celor două regate. 3) Continuarea istoriei lui Iuda pana la captivitate.

I Regi se deschide cu scena de glorie a naţiunii ebraice. II Regi se încheie cu starea de ruină a naţiunii. Împreună, ele acoperă o perioada de 400 de ani, cam de la 1000 la 600 înainte de Cristos.

Autorul

Nu se cunoaşte. O tradiţie ebraică spune că a fost Ieremia. Indiferent cine a fost, el face referire mereu la analele de stat şi la alte însemnări istorice din vremea sa, cum ar fi: "Cartea cronicilor regilor lui Israel" (I Regi 11:41, 14:19, 29; 15:7; 23:31; 16:5, 14, 27 etc.). Astfel se pare că au existat însemnări scrise la care autorul scrierilor sacre a avut acces, dar a fost călăuzit de Duhul lui Dumnezeu.

Capitolele 1, 2. Solomon devine Rege

Născut din Batşeba, la care David nu avusese nici un drept, deşi nu era din spiţa directă a succesiunii regale, totuşi a fost ales de David şi aprobat de Dumnezeu să fie urmaşul lui la tron (1:30; I Cronici 11:9, 10)

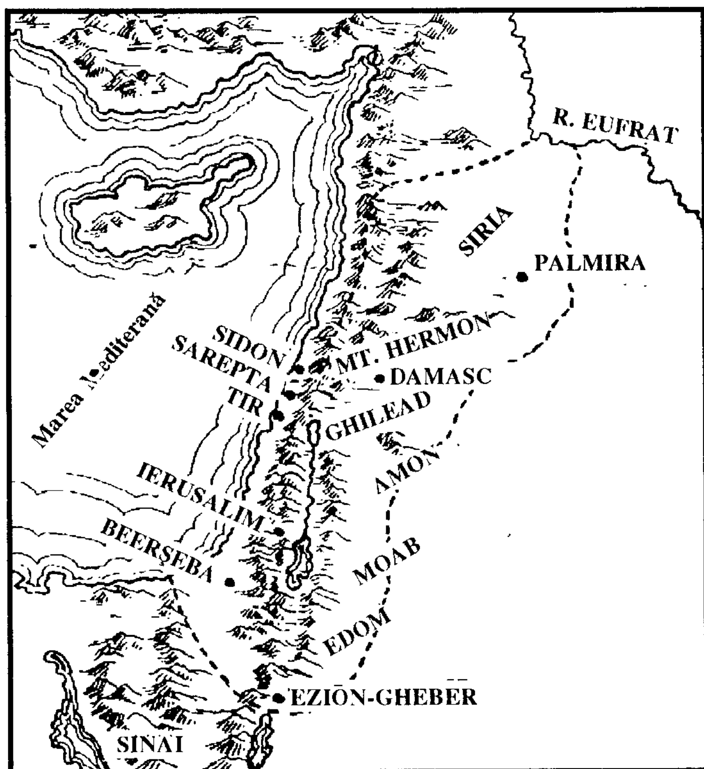
Adonia, cel de-al patrulea fiu al lui David, se pare că aştepta să îl urmeze pe David la tron (2:15, 22; II Samuel 3:3, 4); căci Amnon, Absalom şi probabil Ciliab erau morţi. Astfel, când David se afla pe patul de moarte şi înainte ca Solomon să fie uns ca rege în mod oficial, Adonia a uneltit ca să obţină împărăţia. Dar complotul lui a fost descoperit şi zdrobit de profetul Natan. Adonia a continuat în eforturile sale de a obţine tronul şi de aceea nu după multă vreme a fost omorât.

Capitolul 3. Solomon alege înţelepciunea

Aceasta s-a petrecut la Ghibeon (3:4) unde se afla pe vremea aceea Cortul şi Altarul de bronz (I Cronici 21:29), la vreo 16 km nord-vest de Ierusalim. Deşi chivotul se afla la Ierusalim (3:15), Dumnezeu i-a spus lui Solomon să ceară ce doreşte. Solomon a cerut înţelepciune cu care să guverneze poporul. Lucrul acesta i-a plăcut mult lui Dumnezeuşi de aceea l-a răsplătit pe Solomon cu mare belşug în toate privinţele (10-12). "În toată istoria nu se cunoaşte o promisiune mai frumoasă a adevăratei măreţii, sau o imagine mai încântătoare a piozităţii unui tânăr."

Capitolul 4. Puterea lui Solomon, bogăţia şi înţelepciunea sa

El moştenise tronul celei mai puternice împărăţii din vremea

Harta 42. Linia punctată arată întinderea regatului lui Solomon

aceea. Era un timp de pace şi prosperitate. Solomon avea mari legături comerciale. Apoi era renumit pentru realizările sale literare. El a scris 3000 de proverbe, 1005 cântece, lucrări ştiinţifice de botanică şi zoologie (32, 33). Trei din cărţile Bibliei au fost scrise de el: Proverbe, Eclesiastul şi Cântarea Cântărilor. Capitolele 5, 6, 7, 8. Solomon zideşte templul (vezi şi II Cronici 2-7).

Capitolele 9, 10. Splendoarea regatului lui Solomon

Aceste două capitole constituie o dezvoltare a capitolului 4. Solomon s-a ocupat de comerţ şi de gigantice lucrări publice. A încheiat un acord cu regele Tirului, în virtutea căruia putea să se folosească de flota acestuia pe Marea Mediterană. El a avut o flotă la Ezion-gheber. Deţinea controlul asupra comerţului maritim din sud, prin Edom, până pe coastele Arabiei, Indiei şi Asiei. El şi-a zidit imperiul prin comerţ paşnic.

Perioada lui David şi Solomon a fost epoca de aur a istoriei ebraice. David a fost un războinic; Solomon a fost constructor. David a întemeiat regatul; Solomon a construit Templul. În lumea din afară, era epoca lui Homer, începutul istoriei greceşti. Egipt, Asiria şi Babilon erau slabe în vremea aceea. Israel era regatul cel mai puternic din toată lumea; Ierusalimul era oraşul cel mai frumos iar Templul, clădirea cea mai minunată de pe pământ. De la capătul pământului veneau oamenii să audă înţelepciunea lui Solomon şi să vadă slava sa. Renumita regină din Şeba a exclamat: "Nici pe jumătate nu mi s-a spus."

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Grajdurile lui Solomon

Scritorul vorbeşte aici despre caii lui Solomon. (10:26, 28). Este numit aici Meghido, ca unul dintre oraşele unde îşi ţinea el caii (9:15, 19).

Institutul Oriental a descoperit la Meghido (vezi pag. 206), ruinele grajdurilor. În fotografia de mai jos se pot vedea stâlpii de piatră de care se legau caii lui Solomon şi ieslele din care mâncau.

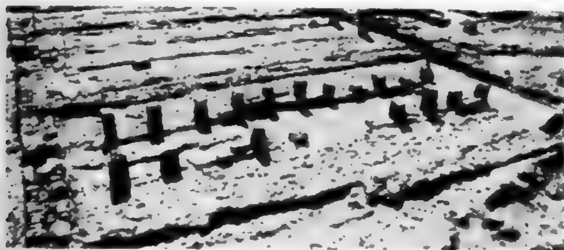

Fig.41. Ruinele grajdurilor lui Solomon, Meghido.

(Prin bunăvoinţa Institutului Oriental, Universitatea Chicago)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Aurul lui Solomon.

Se spune că venitul anual şi cantitatea de aur a lui Solomon erau enorme: scuturi de aur, catarame de aur, apoi toate vasele palatului său erau de aur, tronul de fildeş acoperit cu aur. Aurul era la fel de comun în Ierusalim ca pietrele (10:10-22; II Cronici [illegible]:15). La numai cinci ani de la moartea lui Solomon, Şişac, regele Egiptului, a venit şi a luat tot aurul acesta (14:25, 26; II Cronici 12:2, 9-11).

Un fapt uimitor s-a petrecut destul de recent (1939), când mumia lui Şişac a fost găsită la Tamis, în Egipt, într-un sarcofag acoperit cu aur. Probabil acelaşi aur pe care îl luase de la Solomon.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Flota lui Solomon, de la Ezion-gheber. Solomon şi-a făcut o flotă de vase la Ezion-gheber, (9:26) pentru comerţul cu Arabia, India şi coasta de răsărit a Africii. Ezion-gheberul era situat la capătul de nord al golfului Akaba, pe Marea Roşie.

Ruinele sale au fost identificate şi excavate (1938-39), de către D. Nelson Glueck, de la American School of Oriental Research. El a găsit ruinele cuptoarelor şi topitoriilor lui Solomon şi ale rafinăriilor sale. De asemenea s-au găsit în apropiere însemnate depozite de cupru şi fier, din care se confecţionau vasele, sculele, suliţele, cârligele de pescuit şi alte obiecte, care se exportau apoi în schimbul fildeşului şi al aurului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Pietrele zidului lui Solomon.

"Temeliile erau de pietre foarte scumpe, mari de zece coţi precum şi pietrele de 8 coţi". Aceste pietre s-au folosit la clădirile lui Solomon şi la zidurile Ierusalimului (7:9-12; 9:15).

În colţul de sud-est al zonei Templului, zidul se ridică la 23,50 metri. În 1868, s-a forat terenul până la o adâncime de 24 de metri ajungându-se la stânca de temelie. Deci zidul avea 47,50 metri. Piatra sa unghiulară are 43,6 centimetri lungime şi 12 centimetri lăţime. Se văd foarte bine reparaţiile făcute de Solomon (11:27).

Barkley (1852) a descoperit cariera de unde au fost aduse pietrele mari de la Ierusalim. Acum este o cavernă imensă, ce se întinde sub o mare parte a oraşului. Intrarea este lângă poarta Damascului. Se mai află acolo pietre tăiate pe jumătate, fapt care ne dă posibilitatea să aflăm cum se făcea operaţia respectivă. Cu târnăcoape cu mâner lung, se făceau tăieturi deasupra şi dedesubt, precum şi lateral. Apoi se făceau mai multe rânduri de tăieturi mici, în care se introduceau icuri, peste care se turna apă. Icurile se umflau şi astfel piatra crăpa. De asemenea, se făceau nişte găuri mici, în care se fixau lumânările la care lucrau oamenii pe timpul nopţii.

Capitolul 11. Nevestele lui Solomon şi apostazia sa

Domnia glorioasă a lui Solomon a fost întunecată de o foarte mare greşeală: căsătoria lui cu femei idolatre. El a avut şapte sute de neveste şi trei sute de concubine (11:3). Acest lucru a constituit o crimă odioasă,

atât împotriva sa, cât şi a femeilor lui. Acest înţelept al veacurilor, cel puţin în această privinţă, noi socotim că a fost un om nechibzuit. Multe din aceste femei au fost idolatre, fiice ale prinţilor păgâni cu care el s-a căsătorit doar din motive de alianţă politică. Pentru ele a zidit el, cel care înainte construise Templul lui Dumnezeu, nişte altare păgâne alături de acest Templu măreţ al lui Dumnezeu. Astfel, idolatria pe care David se silise atât de mult s-o suprime, a fost restabilită la palatul său, faptă care a dus la încheierea glorioasei ere inaugurate mai înainte de David şi începutul ruinării acestei naţiunii, de fapt, a dus la apusul epocii de aur a Ierusalimului. Apostazia în care a căzut Solomon la sfârşitul vieţii sale, când s-a depravat de-a binelea, este unul din cele mai patetice spectacole din Biblie. Probabil Dumnezeu a rânduit ca această istorie să fie un exemplu a ceea ce poate face luxul şi plăcerile neîntrerupte chiar pentru cei mai buni dintre oameni.

Capitolul 12. Divizarea regatului

Regatul durase 120 de ani: Saul 40 ani (Fapte 13:21); David 40 de ani (II Samuel 5:5); Solomon 40 de ani (I Regi 11:42). După moartea lui Solomon regatul a fost divizat: zece seminţii formând regatul de nord, Israel, iar Iuda şi Beniamin formând regatul de sud numit Iuda. Regatul de nord a durat cu puţin peste 200 de ani şi a fost nimicit de Asiria, 721 înainte de Cristos. Regatul de sud a durat cu puţin peste 300 de ani şi a fost nimicit de Babilon în jurul anului 600 înainte de Cristos.

Secesiunea celor zece seminţii a "fost de la Dumnezeu" (11:11, 31; 12:15); ca o pedeapsă pentru apostazia lui Solomon şi o lecţie pentru Iuda.

Religia regatului de nord

Ieroboam, fondatorul regatului de nord, ca să ţină cele două regate despărţite, a adoptat închinarea la viţel, religia Egiptului, ca religie de stat a noului regat întemeiat de el. Închinarea la Dumnezeu fusese identificată cu Iuda şi familia lui David. Viţelul a ajuns să fie un simbol al independenţei Israelului faţă de Iuda. Ieroboam a înrădăcinat închinarea la viţel atât de adânc în regatul de nord încât ea nu a fost înlăturată decât după căderea regatului.

Închinarea la Baal, introdusă de Izabela, a bântuit vreo 30 de ani şi a fost exterminată de Ilie, Elisei şi Iehu, şi nu s-a mai revigorat niciodată, deşi în Iuda a persistat cu mici imtermitenţe.

Fiecare din cei 19 regi ai regatului de nord au căzut în această închinare la viţelul de aur. Unii din ei au slujit şi lui Baal, dar nici unul din ei nu a încercat vreodată să readucă poporul la închinarea la Dumnezeu.

Religia regatului de sud

Cu toate că cei mai mulţii dintre regii lui Israel s-au închinat idolilor şi au umblat pe căile rele ale regatului lui Israel, totuşi unii dintre ei s-au închinat lui Dumnezeu şi L-au slujit, fiind iniţiatorii unei mari reforme

în Iuda. Dar în general, în ciuda unor avertismente repetate, Iuda s-a scufundat tot mai adânc în practicle oribile ale cultului lui Baal şi ale celorlalte religii canaanite, până când n-a mai existat nici un remediu.

Regii lui Israel			*Regii lui Iuda*		
Ieroboam	22 ani	Rău	Roboam	17 ani	Cel mai rău
Nadab	2 ani	Rău	Abiam	3 ani	Cel mai rău
Baeşa	24 ani	Rău	Asa	41 ani	Bun
Ela	2 ani	Rău	Iosafat	25 ani	Bun
Zimri	7 zile	Foarte rău	Ioram	8 ani	Rău
Omri	12 ani	Cel mai rău	Ahazia	1 an	Rău
Ahab	22 ani	Rău	Atalia	6 ani	Diavolească
Ahazia	2 ani	Rău	Ioas	40 ani	Mai mult bun
Ioram	12 ani	Mai mult rău	Amaţia	29 ani	Mai mult bun
Iehu	28 ani	Mai mult rău	Uzia	52 ani	Bun
Ioahaz	17 ani	Rău	Iotam	16 ani	Bun
Ioas	16 ani	Rău	Ahaz	16 ani	Pervers
Ieroboam II	41 ani	Rău	Manase	55 ani	Cel mai rău
Zaharia	6 luni	Rău	Amon	2 ani	Cel mai rău
Şalum	1 lună	Rău	Iosia	31 ani	Cel mai bun
Menahem	10 ani	Rău	Ioahaz	3 luni	Rău
Pecahia	2 ani	Rău	Ioiachim	11 ani	Diavolesc
Pecah	20 ani	Rău	Ioiachin	3 luni	Rău
Osea	9 ani	Rău	Zedechia	11 ani	Rău

Unele domnii în parte s-au suprapus.
Toţii regii Israelului s-au închinat viţelului; cei mai răi au slujit şi lui Baal. Majoritatea regilor lui Iuda au slujit la idoli. Doar câţiva au slujit lui Iehova. Unii regi răi au fost în parte buni şi unii regi buni au fost în parte răi.

Cronologia regatului divizat

Data divizări regatului este plasată de obicei între 938 î.Cr. şi 931 î.Cr. Există dificultăţi în cronologia acestei perioade şi anumite discrepanţe aparente care se pot explica cel puţin în parte prin suprapunerea domniilor şi aşa numita suveranitate asociată, prin intervale de anarhie şi perioade de timp luate ca ani. Aceste date nu sunt decât aproximative.

Regii lui Israel	*Regii lui Iuda*
Ieroboam...........933-911	Roboam...........933-916
Nadab................911-910	Abia................915-913

Baeşa	910-887	Asa	912-872
Ela	887-886		
Zimri	886	Iosafat	874-850
Omri	886-875	Ioram	850-843
Ahab	875-854	Ahazia	843
Ahazia	855-854	Atalia	843-837
Ioram	854-843	Ioas	843-803
Iehu	843-816	Amaţia	803-775
Ioahaz	820-804	Uzia	787-735
Ioas	806-790	Iotam	749-734
Ieroboam II	790-749		
Zaharia	748	Ahaz	741-726
Şalum	748		
Menahem	748-738	Ezechia	726-697
Pecah	738-736	Manase	697-642
Pechia	748-730	Amon	641-640
		Iosia	639-608
		Ioahaz	608
		Ioiachim	608-597
		Ioiachin	597
		Zedechia	597-586

Capitolele 13, 14. Ieroboam rege al Israelului, 933-911 î. de Cr.

Încurajat de profetul Abia, şi de promisiunea că va avea tronul celor zece seminţii şi o casă sigură dacă va umbla pe căile lui Dumnezeu, el a condus o revoltă împotriva lui Solomon. Acesta a încercat să-l ucidă. Dar Ieroboam a fugit în Egipt la curtea regelui Egiptului, Şişac; probabil că a ajuns la o înţelegere cu acesta şi a aţâţat poftele acestuia pentru bogăţiile lui Solomon.

La moartea lui Solomon el s-a întors şi a stabilit cele zece seminţii într-un regat independent. Nesocotind însă avertismentul lui Abia, el a instituit închinarea la viţel şi Dumnezeu l-a trimis pe Abia să-i spună că Israel trebuie smuls din rădăcinile ţării şi împrăştiat în ţara de dincolo de Eufrat (14:10, 15).

Uimitoarea profeţie, care îl pomeneşte pe Iosia cu trei sute de ani înainte de a se naşte acesta (13:2) s-a împlinit.(II Regi 23:15-18).

Între Israel şi Iuda a existat un război îndelung după divizarea regatului.

Regatul de nord, ”Israel”, 933-721 înainte de Cristos

Primii cincizeci de ani: hărţuiţi de Iuda şi Siria.
Apoi 40 de ani au prosperat oarecum sub casa lui Omri.
Apoi, 40 de ani: înjosiţi cumplit sub Iehu şi Ioahaz.
Apoi 50 de ani: s-au întins cel mai mult sub Ieroboam II.
Ultimii 30 de ani: anarhie, ruină şi captivitatea.

Regatul de sud, "Iuda", 933-606 înainte de Cristos

Primii 80 de ani: destul de prosperi, au crescut în putere.
Apoi 70 de ani: dezastru considerabil, introducerea baalismului.
Apoi 50 de ani: sub Uzia, a atins cel mai mare teritoriu
Apoi 15 ani: sub Ahaz, au devenit tributari Asiriei
Apoi 30 de ani: sub Ezechia au câştigat independenţă
Ultimii 100 de ani: în mare parte, au fost vasali Asiriei.

Relaţiile dintre cele două regate

Primii 80 de ani: un război continuu între ele
A doua perioadă, timp de 80 de ani: au fost în pace una cu alta
Ultimii 50 de ani: război intermitent până la capăt.

Dinastiile

În regatul de nord au existat 9 dinastii: (spiţe familiare de regi): 1) Ieroboam, Nadab 2) Baeşa, Ela 3) Zimri, 4) Omri, Ahab, Ahazia, Ioram 5) Iehu, Ioahaz, Ioas, Ieroboam II, Zaharia, 6) Şalum, 7) Menahem, Pecahia, 8) Pecah, 9) Osea. În total 19 regi. Media domniilor a fost de 11 ani. Opt din aceşti regi au murit de moarte năprasnică.

În regatul de sud a existat numai o singură dinastie, aceea a lui David, cu excepţia Ataliei, uzurpatoarea din regatul de nord, care prin căsătorie s-a vârât cu sila în spiţa lui David şi a întrerupt succesiunea timp de 6 ani. În total 20 de regi. Media unei donmii a fost de 16 ani.

Capitolul 14:21-31. Roboam, rege al Iudei (vezi la II Cronici 10).
Capitolul 15:1-8. Abia, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 13).
Capitolul 15:19-24. Asa, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 14).

Capitolul 15:25-32. Nadab, rege al Israelului. 911-910 î.Cr.

Fiul lui Ieroboam, "a umblat în păcatele tatălui său", a domnit 2 ani, a fost asasinat de Baeşa, care a ucis toată casa lui Ieroboam.

Capitolele 15:33-16:7. Baeşa, rege al Israelului

910-887 î.Cr.

S-a urcat pe tron cu forţa. A domnit 24 de ani. "A umblat în păcatele lui Ieroboam." S-a războit cu Iuda. Iuda a angajat ajutorul Asiriei ca să-l atace.

Capitolul 16:8-14. Ela, rege al Israelului, 887-886 î.Cr.

Fiul lui Baeşa. A domnit 2 ani. Un destrăbălat. În timp ce era beat a fost asasinat de către Zimri, care a ucis toată casa lui Ela.

Capitolul 16:15-20. Zimri, rege al Israelului. 886 î.Cr.

A domnit şapte zile. Un ofiţer militar a cărui singură realizare a fost exterminarea dinastiei lui Baeşa. A fost ars de viu.

Capitolul 16:21-28. Omri, rege al Israelului. 886-875 î.Cr.

A domnit 12 ani. "Mai rău decât toţi cei care fuseseră înaintea lui." A

câştigat atâta proeminenţă încât multă vreme după el Israelul a fost cunoscut drept "Ţara lui Omri". A făcut Samaria capitala sa. Tirţa fusese până atunci capitala (14:17; 15:33).

NOTE ARHEOLOGICE: Omri

Piatra moabită (85 î.Cr.) îl menţionează "pe Omri, rege al Israelului."

O inscripţie a lui Adadnirari (808-783 î.Cr.) îl aminteşte pe Omri.

Obeliscul negru al lui Şalmaneser III (860-825 î.Cr.) vorbeşte despre faptul că a primit tribut de la Iehu, "succesorul lui Omri."

Samaria. În 16:24 se spune că Omri a clădit Samaria. O expediţie a universităţii Harvard, (vezi pag. 206) a găsit în ruinele Samariei temeliile palatului lui Omri dar nimic nu era acolo mai vechi decât din vremea lui Omri, fiind evidenţiat faptul că el a fost fondatorul cetăţii.

Capitolele 16:29-22:40. Ahab, rege al Israelului, 875-854 î.Cr.

A domnit 22 de ani. Cel mai rău dintre toţi regi Israelului. S-a căsătorit cu Izabela, o prinţesă sidoniană impulsivă, lipsită de scrupule, răzbunătoare, hotărâtă să facă rău. O femeie diabolică, un demon încarnat, o urmaşă a lui Baal, ea şi-a zidit un templu pentru Baal în Samaria, a ţinut 850 de prooroci ai lui Baal şi ai Astarteii, a ucis profeţii lui Iehova şi a abolit închinarea la Iehova (18:13, 19). Ea a împrumutat numele ei preoteselor de mai târziu, care au încercat să lege îchinarea din biserică de practici voluptoase (Apocalipsa 2:20).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Rezidirea Ierihonului (16:34).

O împlinire uimitoare a prezicerii lui Iosua, făcută cu 500 de ani înainte (Iosua 6:26). Ruinele Ierihonului arată că a fost locuit în permanenţă, dinainte de vremurile lui Avraam până prin anul 1400 î.Cr., fără a exista semne că ar fi fost locuit de atunci şi până în secolul 9 înainte de Cristos, adică în vremea lui Ahab, de la care au rămas ruine foarte mici. În acest strat s-a descoperit o casă mare, care e posibil să fi fost casa lui Hiel (16:34). Un borcan cu rămăşiţele unui copil s-a găsit în zidăria porţii şi două asemenea borcane în zidurile caselor.

Ilie. I Regi 17 la II Regi 2

Sunt rezervate şase capitole pentru domnia lui Ahab, în vreme ce majoritatea regilor nu sunt pomeniţi decât într-o parte a unui capitol. Motivul este în mare parte istoria lui Ilie. El a constituit răspunsul lui Dumnezeu pentru Ahab şi Izabela, care înlocuiseră pe Dumnezeu cu Baal. Dumnezeu l-a trimis pe Ilie să stârpească baalismul, acea religie crudă şi păgână.

Apariţiile rare, "bruşte şi de scurtă durată ale lui Ilie, curajul lui neînfrânt, şi zelul lui înflăcărat, strălucirea triumfului lui, patosul descurajării lui, gloria plecării sale şi frumuseţea calmă a reapariţiei sale pe Muntele Schimbării la faţă îl face să fie unul din cele mai măreţe personaje pe care le-a dat vreodată Israelul."

Capitolele 17 şi 18. Seceta

Fig. 42. Rămăşiţele unui copil mic care a fost îngropat într-un vas de lut. (*Prin bunăvoinţa Institutului Oriental, Universitatea din Chicago)*

Dumnezeu i-a dat lui Ilie puterea de a închide cerurile timp de trei ani şi jumătate, timp în care el a fost hrănit de corbii de la prâul Cherit şi de văduva din Sarepta, a cărei făină şi ulei nu s-au terminat. Curajul credinţei lui Ilie, de pe muntele Carmel, a fost deosebit. Trebuie ca Dumnezeu să-i fi descoperit lui Ilie într-un fel sau altul că avea să trimită foc şi ploaie. Însă toate au fost în zadar, căci nu au reuşit să impresioneze pe Izabela.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Închinarea la Baal.

Institutul Oriental, excavând la Meghido (vezi pag. 206), de lângă Samaria, a găsit în stratul din vremea lui Ahab ruinele unui tempul al Astarteii, zeiţa şi nevasta lui Baal. La numai câţiva paşi de aceasta se afla un cimitir unde s-au găsit multe vase din lut ce conţineau rămăşiţele unor copii mici ce fuseseră sacrificaţi în templul acesta. Un astfel de mormânt este arătat în figura 42. Profeţii lui Baal şi ai Astarteii erau ucigaşii oficiali ai copilaşilor. Faptul acesta aruncă lumină asupra actului de executare a profeţilor lui Baal de către Ilie (18:40), şi ne ajută să înţelegem de ce Iehu a fost atât de necruţător în exterminarea baalismului.

Capitolul 19. Acel glas dulce ca de susur

Total descurajat, Ilie a fugit la muntele Horeb, unde l-a rugat pe Dumnezeu să-i ia viaţa (19:4). Dar Dumnezeu l-a învăţat o lecţie minunată: El nu era nici în vârtej, nici în cutremur, nici în "foc", ci în acel glas dulce ca un susur (11:12). Lucrarea lui Ilie fusese una a

miracolelor, a focului şi a sabiei. El închisese cerurile, fusese hrănit de corbi şi trăise cu o singură oală de făină şi un ulcior de untdelemn, fără ca acesta să se epuizeze. Apoi înviase morţii, chemase foc din cer, ucisese pe prorocii lui Baal cu sabia şi adusese ploaie pe pământ.

Se pare că Dumnezeu voia să-i spună lui Ilie că în vreme ce forţa şi demonstraţiile spectaculoase de putere sunt uneori necesare datorită unei crize îngăduite de Dumnezeu, totoşi la urma urmelor adevărata lucrare a lui Dumnezeu în lume nu se realizează prin asemenea metode, şi că Dumnezeu, uneori face sau îi cheamă pe oameni să facă lucruri total contrare cu natura Sa.

Cu secole mai târziu, Ilie s-a arătat din nou privirilor unor oameni muritori pe Muntele Schimbării la Faţă, vorbind cu Cristos despre lucrarea care, în sfârşit, se introducea acum pe pământ: transformarea vieţilor omeneşti după chipul lui Dumnezeu prin acea voce dulce ca de susur a lui Cristos în inimile oamenilor.

Capitolele 20, 21, 22. Moartea lui Ahab

El şi-a încheiat domnia cu o crimă brutală împotriva lui Nabot şi a fost ucis în războiul cu Siria, sfârşind ca un personaj vrednic de dispreţ.

NOTE ARHEOLOGICE: Ahab

O inscripţie făcută către Şalmaneser (860-825 î.Cr.) îl aminteşte pe Ahab: "eu am nimicit... 2000 de care de război şi 10.000 de oameni de-ai lui Ahab, regele Israelului".

"Casa de fildeş a lui Ahab" (22:39). O expediţie a Universităţii Harvard (vezi pag. 206) a găsit în Samaria ruinele acestei case, ale cărei ziduri fuseseră acoperite cu fildeş. S-au găsit mii de piese foarte frumos lucrate din fildeş, panouri interioare, plăci, cabinete şi divanuri. Acestea se aflau chiar deasupra ruinelor palatului lui Omri.

Capitolul 22:41-50. Iosafat rege al lui Iuda (vezi II Cronici 17).

Capitolul 22:51-53). Ahazia, rege al Israelului. (vezi II Regi 1.)

II REGI

Regatul este împărţit
Elisei
Ultimii 130 de ani ai regatului de nord
Ultimii 250 de ani ai regatului de sud
Captivitatea lui Israel în Asiria
Captivitatea lui Iuda în Babilon

II Regi este continuarea lui I Regi, începând cu vreo 80 de ani după divizarea regatului şi continuând istoria paralelă a celor două regate timp de 130 de ani, până la căderea regatului de nord şi apoi continuarea regatului de sud, încă vreo 120 de ani, până la căderea acestuia din urmă. Cartea parcurge perioada ultimilor 12 regi ai regatului de nord şi ultimi 16 regi ai regatului de sud (vezi la I Regi 12); în total, o perioadă de vreo 250 de ani de la 850 la 600 înainte de Cristos.

Regatul de nord, numit Israel, a căzut (721 î.Cr.) sub mâna asirienilor, a căror capitală se afla la Ninive (vezi cap. 16).

Regatul de sud, numit Iuda, a căzut în anul 600 î.Cr. sub mâna babilonienilor, a căror capitală era Babilon (vezi la cap. 25).

Ilie şi Elisei au fost profeţi trimişi de Dumnezeu, care s-au străduit să salveze regatul de nord. Lucrarea lor împreună a durat vreo 75 de ani, în perioada de mijloc a regatului de nord, cam între 875-800 î.Cr., în timpul domniei a şase regi: Ahab, Ahazia, Ioram, Iehu, Ioahaz şi Ioas.

Capitolul 1. Ahazia, regele Israelului. 855-854 î.Cr.

Relatarea domniei sale începe încă din I Regi 22:51. A domnit 2 ani. A fost co-regent cu tatăl său Ahab şi la fel de rău ca el. Avem aici încă una din minunile de foc ale lui Ilie (9-14).

Capitolul 2. Strămutarea lui Ilie

Ilie era de loc din Galaad, ţinutul lui Iefta, copil crescut în singurătatea peşterilor din munţii; era îmbrăcat cu haine din piele de oaie sau păr aspru de cămilă şi avea părul lung, atârnându-i pe spate.Misiunea lui a fost să stârpească baalismul din Israel. Lucrarea lui e posibil să fi durat vreo 25 de ani, în timpul domniei regilor răi Ahab şi Ahazia. El a avut de îndeplinit o lucrare grea, aspră şi foarte dezagreabilă. A crezut la un moment dat că a eşuat, şi, deşi era intim cu Dumnezeu, cum puţini mai fuseseră, totuşi, privit ca om a fost şi el ca noi. L-a rugat pe Dumnezeu să-i ia viaţa. Dar Dumnezeu avea altă părere despre el. În ochii Lui, Ilie

nu dăduse greş. Când misiunea sa a fost isprăvită, Dumnezeu a trimis o delegaţie de care angelice, care să-l ducă în triumf la cer.

Ilie tocmai fusese pe muntele Horeb unde Moise dăduse Legea. Acum, fiind conştient că a sosit vremea plecării sale, el s-a îndreptat spre ţinutul unde fusese îngropat Moise, muntele Nebo, (Deuteronom 34:1), ca şi când ar fi vrut să fie împreună cu Moise la moarte.Tragem concluzia că nu i-a trebuit mult timp să îl găsească pe Moise şi că îndată au devenit tovarăşi cereşti şi că s-au bucurat nespus de mult, aşteptând venirea Prietenului lor mai mare, cu Care au apărut din nou pe pământ pentru o foarte scurtă perioadă de timp (Matei 17:3).

Ilie fusese un profet al focului. El chemase foc din cer pe muntele Carmel şi poruncise să se pogoare foc să nimicească pe ofiţerii lui Ahazia. Acum el este purtat la cer de care de foc. Numai Enoh mai fusese luat la Dumnezeu fără să treacă prin experienţa morţii (Genesa 5:24). Probabil răpirea acestor doi oameni a avut drept scop şi a fost rânduită de Dumnezeu ca o anticipare a răpirii Bisericii, în acea zi glorioasă când carele de îngeri se vor coborâ până la noi, ca să ne ridice sus, pentru a-L întâmpina pe Mântuitorul revenit, pe norii cerului.

Ilie. II Regi 2 la 13

Ilie, la îndemnul lui Dumnezeu, l-a uns pe Elisei ca succesor al său (I Regi 19:16-21); şi l-a pregătit pentru această funcţie. Când s-a suit Ilie la cer, mantia lui a căzut peste Elisei şi acesta îndată a început să facă minuni, aşa cum făcuse şi Ilie. Apele Iordanului s-au despărţit în faţa lui Elisei, aşa cum se despărţiseră şi la Ilie (2:8,14). Izvorul de apă de la Ierihon a fost tămăduit (2:21). Patruzeci şi doi de idolatri de la Betel au fost sfâşiaţi de urşi (2:24). Dumnezeu, şi nu Elisei a trimis urşii. Betel a fost sediul închinării la Baal. Batjocura tinerilor s-a îndreptat probabil împotriva Dumnezeului lui Elisei.

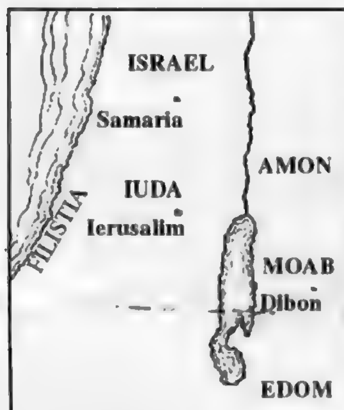
Dumnezeu îi spusese lui Ilie că lucrarea adevărată a Sa avea să se realizeze, pe ocolite, cá nu sabia şi focul sunt metodele folosite de El (I Regi 19:12). Totuşi focul şi sabia au continuat să-şi facă lucrarea. Baalismul nu cunoştea alt limbaj. Elisei l-a uns pe Iehu să procedeze la exterminarea baalismului (I Regi 19:16-17; II Regi 9:1-10). Şi Iehu şi-a făcut datoria, şi încă cu foarte multă răzbunare (capitolele 9,10).

Capitolele 3 la 9. Iehoram (Ioram), rege al lui Israel.

854-843 înainte de Cristos

A domnit 12 ani. A fost ucis de Iehu (9:24). Sub domnia lui, regele Moabului, care plătise tribut lui Ahab, acum s-a răsculat (3:4-6).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Piatra moabită. Capitolul 3 este o relatare a efortului lui Ioram de a recuceri Moabul. "Mesa, rege al Moabului", pomenit la capitolul 3:4, a consemnat el singur această răscoală. Documentul acesta este numit "Piatra Moabită." Găsită în 1868, în Moab la Dibon, la 32 kilometri de către F.A.Klein, un misionar german. Este o piatră albăstruie de bazalt, de 1,20 metri lungime, 60 de centimetri lăţime şi 35 cm. grosime, cu o inscripţie a lui Meşa. În timp ce Muzeul din Berlin ducea negocieri pentru a o obţine, consulatul francez de la Ierusalim s-a oferit să plătească pentru ea o sumă mare de bani.

Harta 43. Moab.

Fig.43. Piatra moabită.
Foto Matson

În anul următor, arabii au aprins un foc în jurul ei şi au turnat apă peste ea, spărgând-o în bucăţi mici pe care doreau să le ia cu ei ca talismane. Mai târziu francezii au intrat din nou în posesia pietrelor mici şi, asamblându-le din nou, au salvat inscripţia. În prezent se află la Muzeul Luvru.

Textul ei: "Eu, Meşa, rege al Moabului, am ridicat acest monument în cinstea lui Chemoş (dumnezeul Moabului), pentru a comemora izbăvirea din mâna Israelului. Tatăl meu a domnit peste Moab 30 de ani, iar eu am domnit după tatăl meu. Omri rege al Israelului, a asuprit Moabul multe zile şi fiul lui (Ahab) l-a urmat. Dar eu m-am răsculat şi am făcut război împotriva regelui şi l-am izgonit, luându-i cetăţile Medeba, Ataroth, Nebo şi Iahaz, pe care le-a zidit când a făcut război împotriva mea. Eu am nimicit cetăţile sale şi am închinat prada lui Chemoş, iar pe femei şi pe fete, lui Aştar. Am zidit Quohah cu prizonieri din Israel".

Capitolele 4, 5, 6, 7. Minunile lui Elisei

Elisei îşi începuse lucrarea prin minuni, aşa cum se spune în capitolul 2. Au urmat minuni după minuni. Uleiul văduvei a sporit. Fiul Sunamitei a înviat din morţi. Anularea efectului otrăvitor al ciorbei. Înmulţirea pâinilor. Vindecarea leprei lui Naaman. Plutirea toporului pe apă. Sirienii izgoniţi de carele şi caii lui Dumnezeu (7:6). Aproape tot ce se spune despre Elisei este în legătură cu minunile sale. cele mai multe din minunile sale au fost fapte de bunătate şi îndurare.

Isus a folosit cazul vindecării lui Naaman de către Elisei ca o precizare a faptului că El însuşi va fi trimis şi la alte naţiuni (Luca 4:25-27).

Capitolul 8:1-15. Elisei îl unge pe Hazael

Pentru a succeda pe Ben-Hadad la tronul Siriei, un profet din Israel a uns un rege străin, ca acesta să pedepsească propria naţiune a profetului. Dumnezeu dăduse instrucţiuni pentru acest act, (I Regi 19:15) pedepsind aspru pe Israel pentru groasnicele lui păcate (10:32, 33).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ben-Hadad şi Hazael (8:7-15).

O inscripţie a lui Şalmanaser, regele Asiriei, spune aşa: "Am luptat cu Ben-Hadad. L-am învins. Hazael fiul nimănui i-a smuls tronul."

Elisei

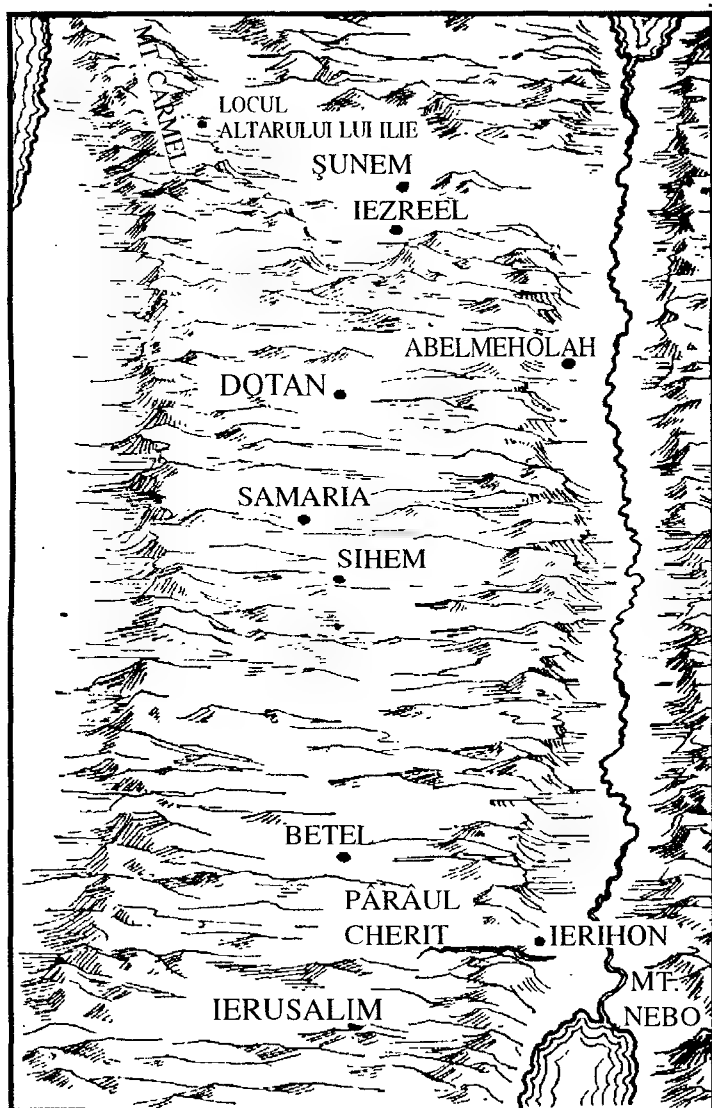
Elisei îşi începuse lucrarea sub domnia lui Ioram (3:1, 11), probabil în jurul anului 850 î.Cr. şi, continuând sub domniile lui Iehu şi Ioahaz, a murit în timpul domniei lui Ioas (13:14-20), prin anul 800 înainte de Cristos.

A fost un fiu de ţăran din Abel-Mehola, în ţinutul văii Iordanului (I Regi 9:16, 19). El şi-a făcut educaţia de profet sub Ilie (I Regi 19:21; II Regi 3:11). Între el şi Ilie erau mari deosebiri. Ilie era tot o furtună şi un cutremur; Elisei - ca "acel dulce susur". Ilie era de cremene; Elisei era blând, rafinat şi gentil. Ilie era un bărbat al singurătăţii şi purta o manta aspră din păr de cămilă; pe când Elisei: trăia la oraş şi se îmbrăca orăşeneşte. Şi, cu toate acestea, mantaua lui Ilie a căzut peste Elisei (I Regi 19:19; II Regi 2:13).

Minunile lui Elisei

Ele sunt enumerate în capitolele 2, 4, 5, 6, 7. Printre ele s-a aflat şi una din cele şapte învieri consemnate în Biblie. Iată care sunt acestea: Ilie: fiul văduvei (I Regi 17). Elisei: fiul sunamitei (II Regi 4). Isus: fiica lui Iair (Marcu 5); fiul văduvei din Nain (Luca 7); Lazăr (Ioan 11). Petru: Dorca (Fapte 9). Pavel: Eutih (Fapte 20).

Aceste şapte nu cuprind învierea lui Isus, care este cea mai mare dintre toate şi care s-a realizat fără instrumentul uman; nu e cuprins aici nici ciudatul incident cu oasele lui Elisei (II Regi 13:21).

Harta 44. Regatul divizat.

Lucrarea lui Elisei la seminar

Se pare din I Samuel 19:20, că Samuel pusese bazele unei şcoli de profeţi la Rama. Elisei a avut asemenea şcoli la Betel, Ierihon, Ghilgal şi alte localităţi (II Regi 2:3, 5; 4:38; 6:1). Pe lângă acestea el se pare că a locuit la Carmel, Sunem, Dotan şi Samaria (II Regi 2:25; 4:10, 25; 6:13, 32). El trebuie să fi fost un fel de profet învăţător şi păstor. De asemenea a fost consilier pentru rege. Sfaturile sale au fost luate totdeauna în seamă. El nu a aprobat tot ceea ce făceau regii, dar în vreme de criză a venit în ajutorul lor.

Elisei a trăit în regatul de nord dar a fost probabil contemporan cu Ioel, care trăia în regatul de sud. Se prea poate să fi fost învăţătorul lui Iona şi Amos, care erau copii pe vremea aceea.

Ilie şi Elisei, această pereche de lucrători, în viaţa lor personală şi în lucrarea publică par să fi fost un fel de prototip, un fel de anticipare a lui Ioan Botezătorul şi a lui Isus, ca o altă pereche. Ioan este numit Ilie (Matei 11:4); iar lucrarea lui Isus de vindecare şi fapte de îndurare a fost o extraordinară dezvoltare a lucrării lui Elisei de aceeaşi natură. Este o ilustraţie a faptului că oameni de temperamente total diferite pot să lucreze împreună pentru acelaşi scop.

Capitolul 8:16-24. Ioram rege al Iudei (vezi la II Cronici 21).

Capitolul 8:25-29. Ahazia, rege al Iudei (vezi la II Cronici 22).

Capitolele 9, 10. Iehu, rege al lui Israel. 843-816 î.Cr.

A domnit 24 de ani. A un fost ofiţer din garda personală a lui Ahab. A fost uns de Elisei ca rege, să lovească casa lui Ahab şi să stârpească baalismul. El a pornit numaidecât, cu multă furie, la această lucrare sângeroasă. Iehu era potrivit pentru ea. Avea un caracter aprins, era neînduplecat şi nemilos. Poate că nimeni altul nu o putea face mai bine. El a ucis pe Ioram, regele Israelului, pe Izabela şi pe regele lui Iuda, Ahazia (ginerele lui Ahab), pe cei 70 de fii ai lui Ahab, pe fraţii lui Ahazia, pe toţi prietenii şi partizanii casei lui Ahab, pe toţi preoţii lui Baal şi pe toţi închinătorii lui Baal şi a nimicit stâlpii şi templul lui Baal. Deşi Iehu a stârpit baalismul, el nu s-a depărtat de păcatele lui Ieroboam şi nu a luat aminte să umble în legea lui Dumnezeu.

Dacă ne întrebăm de ce s-a folosit Dumnezeu de un astfel de agent ca Iehu, să ne amintim că baalismul era nespus de pervers şi rău. Dumnezeu foloseşte oameni şi naţiuni care sunt departe de ceea ce ar trebui să fie, pentru ca acestea să execute judecăţile Sale asupra celor răi.

În timp ce Iehu a fost ocupat cu revoluţia sa sângeroasă în Israel, Hazael, regele Siriei, a răpit Ghileadul şi Baasan, ţinutul de la răsărit de Iordan al Israelului (10:32, 33). Iehu a avut şi el necazuri cu Asiria - o putere ce se ridica vertiginos în timpul acela.

Fig. 44.
Obeliscul Negru

Arhiva Betmann

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Iehu. La Calah, lângă Ninive, Layard (1845-1949) a găsit în ruinele palatului lui Şalmaneser un bloc de piatră de 2 m. înălţime acoperită cu reliefuri şi inscripţii ce descriu faptele de vitejie ale acestuia. Este numită " Obeliscul Negru" şi se află în prezent la Muzeul Britanic. În rândul al doilea de sus este o figură de om cu trăsături clare de evreu ce îngenunchează la picioarele regelui şi deasupra acestei figuri se află inscripţia:" Tribut lui Iehu, fiu (succesor) al lui Omri, argint, aur, vase de aur, porţelan, potire de aur, cupe de aur, plumb, sceptru pentru rege şi suliţi. Eu am primit."

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Izabela. Izabela şi-a vopsit ochii (9:30). O expediţie girată de Universitatea Harvard, Universitatea Ebraică de la Ierusalim şi Şcoală Britanică de Arheologie şi Fondul de Explorare a Palestinei (1908-1910, 1931-), a găsit în Samaria, ruinele casei de fildeş a lui Ahab, şi cutiile mici de piatră în care se aflau alifiile cosmetice ale Izabelei. Acestea erau prevăzute cu găuri mici în care se găseau diferite culori: turqoaz pentru verde, ocru pentru roşu, şi o adâncitură centrală unde se amestecau culorile. Încă se mai vedeau urme de roşu.
NOTĂ ARHEOLOGICĂ : Meghido. Aici în stratul din vremea lui Ahab şi Izabela s-au găsit borcane ce conţineau rămăşiţele copiilor ce fuseseră sacrificaţi lui Baal (vezi pag. 198), ilustrând natura oribilă a închinării la Baal.

Meghido a fost renumitul câmp de bătălie, cunoscut şi sub numele de Armaghedon, unde se va da cea mai mare bătălie finală din toate veacurile (Apocalipsa 16:16). Era situat în partea de sud a câmpiei Esdraelon, la 16 km. vest de Nazaret, la intrarea într-o trecătoare ce traversează lanţul muntos Carmel, pe şoseaua principală dintre Asia şi Africa, o poziţie centrală dintre Eufrat şi Nil, loc de întâlnire a armatelor Răsăritului şi Apusului. Totmes III, care a făcut din Egipt un imperiu mondial, a zis: " Meghido face cât o mie de cetăţi." La Meghido, în primul război mondial, Generalul Allenby (1918) a înfrânt puterea armatei turceşti. Se spune că s-a vărsat mai mult sânge în jurul acestui deal decât în orice alt loc de pe pământ. Insitutul Oriental al Universităţii din Chicago, cu ajutorul guvernului Palestinei, în 1924 a obţinut controlul asupra dealului şi de atunci straturi succesive au fost tăiate sistematic, păstrându-se şi înregistrându-se tot ce este vrednic de interes istoric. (Vezi şi la pagina 198).

Fig. 45. Dealul Meghido.
Foto Matson

Capitolul 11. Atalia, regină a lui Iuda. (Vezi la II Cronici 22).
Capitolul 12. Ioas, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 24).
Capitolul 13:1-9. Ioahaz, rege al lui Israel (820-804 î.Cr.). A domnit 17 ani. Sub el Israelul a fost foarte mult umilit de sirieni.
Capitolul 13:10-25. Ioas, rege al lui Israel. A dominit 16 ani. S-a războit cu Siria şi a recucerit cetăţile pe care le pierduse tatăl lui. S-a războit cu Iuda şi a prădat Ierusalimul.
Capitolul 14:1-22. Ieroboam II, rege al lui Israel (740-749 înainte de Cristos), a domnit 41 de ani. a continuat războaiele tatălui său Ioas împotriva Siriei şi, cu ajutorul lui Iona profetul, (25), a făcut regatul din nord să atingă cea mai mare dezvoltare a sa. Idolatria şi condiţiile speciale detestabile din timpul domniei lui Moab au prilejuit lucrarea profeţiilor Amos şi Osea.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Un sigiliu al robului lui Ieroboam.

La Meghido, Shumacher (1903-1905) a găsit în stratul de ruine ce aparţine lui Ieroboam un sigiliu minunat de jasp, purtând următoarea inscripţie: " Aparţine lui Sema, robul lui Ieroboam". A fost aşezat în tezaurul regal al sultanului Turciei.

Capitolul 15:1-7. Azaria, rege al lui Iuda (vezi la II Cronici 26).
Capitolul 15:8-12. Zaharia rege al lui Israel, (748 î.Cr.) 6 luni.
Capitolul 15:13-15. Şalum, rege al lui Israel, 784 î.Cr. O lună
Capitolul 15:16-22. Menahem, rege al lui Israel, 748-738 î.Cr. A domnit 10 ani. A fost un om brutal, cu sânge rece. A asasinat pe predecesorul lui.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Menahem. Tributul plătit de el lui Pul, regele Asiriei (19, 20). Într-una din inscripţiile lui Pul el spune: "Tributul

de la Manahem al Samariei, eu l-am primit." Inscripţiile lui Pul îi amintesc pe următorii: Uzia, Ahaz, Pecah şi Osea.

Capitolul 15:23-26. Pecahia, rege al Israelului. 738-756 î.Cr. A domnit 2 ani. Ca Zaharia şi Şalum, a fost asasinat.

Capitolul 15:27-31. Pecah, rege al lui Israel. 784-730 î.Cr.

A domnit 20 de ani. Un ofiţer militar puternic care se crede că a fost coregent cu Menahem şi Pecahia. În alianţă cu Siria, el a atacat Iuda, Iuda a cerut atunci ajutor Asiriei. A venit regele acestei ţări şi a cucerit atât Israelul, cât şi Siria şi a mutat locuitorii din nordul şi estul Israelului. Aceasta a fost captivitatea galileană (734 î.Cr.). Numai Samaria a rămas din regatul de nord. Evenimentul e descris mai pe larg la II Cronici şi Isaia 7.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Captivitatea Israelului de nord.

Au fost făcuţi prizonieri de Tiglath-Pileser (29). Tiglath-Pileser are o inscripţie, care spune: "Poporul ţării lui Omri eu l-am deportat în Asiria, împreună cu averile lui."

Capitolul 15:32-38. Iotam, rege al lui Iuda. Vezi la II Cronici 27.

Capitolul 16. Ahaz, rege al lui Iuda. (Vezi la II Cronici 28.)

Captivitatea lui Israel, în Asiria, 721 înainte de Cristos

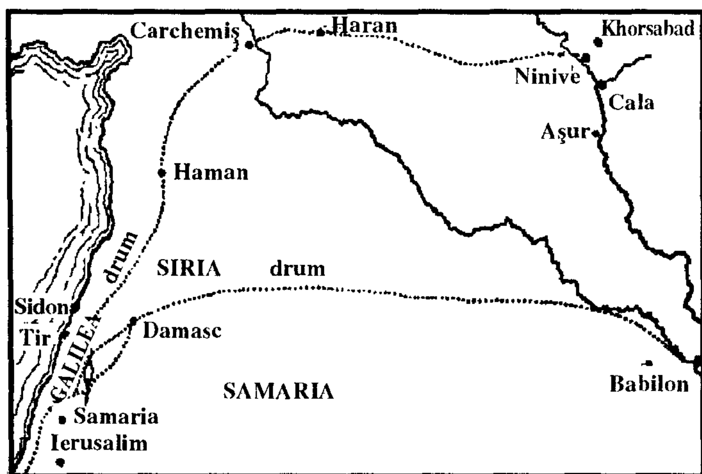
Capitolul 17. Osea. 730-721 î.Cr. Ultimul rege al lui Israel. A domnit 9 ani. A plătit tribut regelui Asiriei, dar a încheiat o alianţă secretă cu regele Egiptului. Apoi au venit asirienii şi au dat lovitura fatală regatului de nord. Samaria a căzut şi poporul de acolo a urmat pe restul Israelului în captivitate. Profeţii din vremea aceea au fost: Osea, Isaia şi Mica. Regatul de nord dăinuise aproximativ 200 de ani. Fiecare din cei 19 regi ai săi umblase în păcatele lui Ieroboam, fondatorul acestui regat. Dumnezeu trimisese profeţi nenumăraţi şi judecăţi numeroase, în efortul de-a întoarce poporul de la păcatele lui, dar totul a fost în zadar. Israelul era lipit de idolii săi. Nu a mai existat nici un remediu şi mânia lui Dumnezeua venit peste ei şi i-a alungat din ţară.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Osea. "Osea l-a ucis pe Pecah şi a domnit în locul lui." (15:30). Osea a plătit tribut regelui Asiriei (17:3).

O inscripţie a lui Tiglath-Pileser, care spune: "Pecah, regele lor a fost răsturnat de ei. Eu am pus pe Osea peste ei. De la el am primit zece talanţi de aur şi o mie de talanţi de argint."

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Captivitatea lui Israel. "Împăratul Asiriei a împresurat Samaria timp de trei ani, a cucerit-o şi a dus Israelul în captivitate... şi a adus oameni de la Babilon...şi i-a aşezat în cetăţile Samariei" (17:5, 6, 24).

O inscripţie a lui Sargon (vezi pagina 287) spune: "În primul

Harta 45. Asiria-Canaan.

meu an am capturat Samaria, am luat 27000 de robi. Oameni din alte ţări, care niciodată nu au plătit tribut i-am colonizat în Samaria."

Asiria

Imperiul asirian a distrus regatul Israelului. În anii recenţi s-au descoperit analele regilor asirieni în care ei au pus să se consemneze faptele lor de vitejie. În aceste anale apar numele a zece regi evrei: Omri, Ahab, Iehu, Menahem, Pecah, Uzia,Ahaz, Ezechia şi Manase. Apar de asemenea multe afirmaţii care confirmă adevărurile şi declaraţiile Bibliei. Se spune de exemplu că Ninive a fost capitala (vezi paginile 365, 369).

Politica asiriană a fost să deporteze pe popoarele cucerite în alte ţări, să distrugă simţul lor naţionalist şi să-i facă astfel mai supuşi. Asirienii au fost mai războinici. Majoritatea popoarelor din vremea aceea duceau războaie de jaf şi asuprire. Asirieni par să fi fost cei mai răi dintre toţi. Ei şi-au zidit statul pe prăzile luate de la alte popoare. Ei practicau cruzimea. Pe prizonieri îi jupuiau de vii sau le tăiau capetele, picioarele, nasul, urechile sau le scoteau ochii ori le smulgeau limba, sau făceau piramide de capete omeneşti, toate aceste acte având menirea să inspire groaza.

Asiria a fost întemeiată înainte de anul 2000 înainte de Cristos, de colonişti din Babilon şi multe secole a fost supusă Babilonului sau în conflict cu acesta. În jurul anului 1300 î.Cr. Şalmaneser I, a rupt jugul Babilonului şi a domnit peste întreaga vale a Eufratului. Apoi Asiria a intrat în declin. Tiglat-Pileser I (1120-1100) a ridicat din nou Asiria la

poziţia de mare împărăţie.

Apoi a urmat o altă perioadă de declin, după care o epocă glorioasă de 300 de ani, când Asiria a fost imperiul mondial sub următorii regi:

Assur-Nasipal II (85-860 î.Cr.). A făcut din Asiria cea mai bună maşină de luptă din lumea antică.

Şalamaneser II (860-808 î.Cr.). Primul rege al Asiriei care a intrat în conflict cu Israelul. Ahab a luptat împotriva lui. Iehu a plătit tribut.

Şansi-Adad (825-808). Adad-Nirari (808-783). Şalmaneser III (783-771). Assur-Dayan (771-753), Assur-Luş (753-747). O perioadă de declin.

Tiglath-Pileser III (747-727). Numele său personal a fost "Pul". El a dus Israelul de nord în robie (734 î.Cr. Vezi Isaia 7).

Şalmaneser IV (727-722). A împresurat Samaria; a murit în timpul asediului.

Sargon II (722-705). A terminat distrugerea Samariei şi robia Israelului. Sargon I fusese un rege babilonian care a trăit cu 2000 de ani înainte.

Sanherib (705-681). Cel mai renumit dintre regi asirieni. Învins de un înger la porţile Ierusalimului. A ars Babilonul (vezi II Cronici 32).

Esar-Haddon (681-668). A rezidit Babilonul. A cucerit Egiptul. A fost unul din cei mai mari regi asirieni.

Assur-Banipal (669-626).(Sardonopalus, Osnapper). A nimicit Teba. A înfiinţat o mare bibliotecă. A fost puternic, crud şi a avut gusturi literare.

Assur-Etil-Ilani, Sin-Sar-Iskun (Saracos) (626-607). O perioadă de hărţuieli din partea sciţilor, mezilor şi babilonienilor, datorită cărora brutalul imperiu a căzut.

Capitolele 18-25 vorbesc despre restul de 9 regi ai lui Iuda, de la Ezechia la Zedechia. (Privitor la notele asupra acestor regi, vezi la II Cronici 29:36).

Captivitatea lui Iuda, în Babilon, 606 î.Cr.

Capitolul 25. Zedechia (597-586 î.Cr.), ultimul rege al lui Iuda. Ducerea în robie a lui Iuda s-a realizat în patru faze:

606 î.Cr. Nebucadneţar a învins pe Ioiachim şi a luat comorile din Templu, ducând în robie la Babilon familia regală, inclusiv pe Daniel (II Cronici 36:6-7; Daniel 1:1-3).

597 î.Cr. Nebucadneţar a venit din nou şi a dus restul comorilor, pe regele Ioiachim, şi zece mii dintre prinţi, ofiţeri şi oameni de seamă, toţi fiind duşi în robie la Babilon (II Regi 24:4-16).

586 î.Cr. Babilonienii au venit din nou şi au ars Ierusalimul, au dărâmat zidurile şi au scos ochii regelui Zedechia, l-au dus în lanţuri la Babilon, împreună cu 832 de robi, lăsând în urmă doar pe cei mai săraci locuitori ai ţării (II Regi 25:8-12; Ieremia 52:28-30).

Rezumatul e mai mic în Ieremia decât în Regi, cuprinzându-i probabil numai pe cei mai importanţi. Babilonienilor le-a trebuit un an şi jumătate

să supună Israelul. Ei l-au asediat în anul al nouălea al lui Zedechia, în luna a zecea. Ierusalimul a căzut în anul al unsprezecelea, luna a patra, ziua a noua. O lună mai târziu, cetatea a fost arsă în ziua a şaptea a lunii a cincea.

Astfel lui Nebucadneţar i-au trebuit 20 de ani ca să distrugă Ierusalimul. Ar fi putut s-o facă de la început dacă ar fi dorit, dar n-a vrut decât tribut. Apoi mai e şi faptul că Daniel, pe care l-a dus în Babilon la începutul celor douăzeci de ani, curând a devenit prietenul lui Nebucadneţar şi consilierul său şi, probabil, că acesta a avut o influienţă asupra sa, până când a intervenit alianţa evreilor cu Egiptul, care l-a forţat pe Nebucadneţar să şteargă Ierusalimul de pe hartă.

581 î.Cr. La cinci ani după arderea Ierusalimului, babilonienii au venit din nou şi au luat încă 745 de robi (Ieremia 52:30), chiar după ce un grup destul de mare, printre care şi Ieremia, fugise în Egipt (Ieremia 43). Căderea Ierusalimului a prilejuit lucrarea celor trei mari profeţi: Ieremia, Ezechel şi Daniel.

Robia lui Iuda în Babilon fusese prezisă cu 100 de ani înainte de Isaia şi Mica (Isaia 39:6; Mica 4:10). Acum, când s-a realizat, Ieremia a prezis că va ţine 70 de ani (Ieremia 25:11, 12).

Acesta a fost sfârşitul regatului pământesc al lui David. Dăinuise 400 de ani. A fost reînviat spiritual odată cu venirea lui Cristos, urmând ca împlinirea să se facă în slavă la întoarcerea Lui.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Nebucadneţar a ars cetăţile lui Iuda (25:9; Ieremia 34:7). La Lachiş, Betel, Kiriath-Sefer şi Bet-Şemeş s-au găsit straturi de cenuşă provenite de la focul nimicitor care a avut loc în 600 înainte de Cristos. Au fost focurile lui Nebucadneţar. La Lachiş, la Bet-Şemeş, focul a mistuit cetăţile atât de repede, încât sub straturile de dărâmături şi cenuşă s-au găsit la Lachiş comorile templului, altarul, cădelniţa, ligheanele şi oasele jertfelor animale. Iar la Bet-Şemeş s-au găsit provizii de hrană, măsline, linte şi stafide.

Babilon

Asiria a dus Israelul în captivitate între anii 734-721 î.Cr.
Babilon a dus pe Iuda în robie (606-586 î.Cr.).
Asiria deţinea partea de nord a văii râului Eufrat.
Babilon deţinea partea de sud a văii râului Eufrat.
Ninive era capitala imperiului asirian.
Babilon era capitala imperiului babilonean.
Ninive şi Babilon se află la o distanţă de 480 km între ele .
(Vezi harta de la pagina 209).

Vechiul imperiu babilonian

Babilonia a fost leagănul rasei umane (vezi la paginile 42, 64, 65)

În jurul anului 200 înainte de Cristos, Babilonul a fost puterea cea mai mare a lumii. Apoi au urmat lupte intermitente la o mie de ani mai târziu.

Apoi, 30 de ani de supremaţie asiriană (885-607 î.Cr. vezi pagina 209.)

Noul imperiu babilonean

(606 la 536 î.Cr.) Este numit uneori imperiul neo-babilonean. Acesta a fost imperiul care a înfrânt puterea Asiriei şi, în expansiunea sa spre vest, a nimicit pe Iuda şi a cucerit Egiptul. Regii săi au fost:

Nabololasar (625-604 î.Cr.) Vice-rege al Babilonului. El a sfărâmat jugul Asiriei (625 î.Cr.) şi a stabilit independenţa Babilonului. Cu ajutorul lui Cyaxares Medul, el a cucerit şi a nimicit cetatea Ninive (607 sau 612 î.Cr. Vezi pag. 368). Fiul său Nebucadneţar (609 î.Cr. a devenit comandantul oştilor tatălui său şi, în anul 606 î.Cr. a devenit co-regent cu tatăl său.

Nebucadneţar (606-561 î.Cr.). Cel mai mare dintre toţi regii babilonieni. Este unul dintre cei mai mari monarhi din toate timpurile. A domnit 45 de ani. Imperiul babilonean este în mare măsură opera sa. El a dezvoltat puterea Babilonului, făcând-o să se întindă peste întreaga lume cunoscută de atunci. A înfrumuseţat cetatea Babilonului dincolo de orice imaginaţie (vezi pag. 336, 341). El este cel care i-a dus pe evrei în robie, inclusiv pe Daniel şi Ezechiel. I-a plăcut foarte mult de Daniel şi l-a făcut unul din consilierii săi principali. Negreşit influienţa lui Daniel a avut darul de a uşura situaţia robilor evrei (vezi şi la paginile 336-344, în legătură cu Nebucadneţar şi Babilon).

Evil-Merodach (561-560). Neriglissar (559-556). Labaş-Marduc (556).

Nabonidus (556-536 î.Cr.). Fiul lui Belşaţar, co-regent în ultimii ani ai domniei sale. Babilonul a căzut. Supremaţia a trecut în mâinile Persiei. (În ce priveşte istoria mâinii care a scris pe perete, şi căderea Babilonului, vezi pagina 344.)

Imperiul Babilonean a durat 70 de ani. Cei 70 de ani ai robiei lui Iuda au fost exact cei şaptezeci de ani cât a stăpânit Babilonul lumea. În acelaşi an când Cirus, regele Persiei, a cucerit Babilonul (536 î.Cr.), el a autorizat întoarcerea evreilor în ţara lor.

Babilonul, asupritorul poporului lui Dumnezeu din Vechiul Testament, a împrumutat numele său bisericii apostate (Apocalipsa 17).

I CRONICI

Genealogii
Domnia lui David

Cele douăsprezece cărţi anterioare ale Bibliei s-au terminat cu robia naţiunii ebraice. Acum I şi II Cronici repetă in mare parte aceiaşi istorie şi se încheie în acelaşi punct. Cărţile constituie o recapitulare a tot ceea ce s-a petrecut până acum, atenţie deosebită fiind acordată domniei lui David, a lui Solomon şi a următorilor regi ai lui Iuda.

I Cronici este, în mare parte, identică cu I Samuel. Are de-a face cu istoria lui David şi conţine la început o prefaţă de nouă capitole cu genealogii, care parcurg perioada de la Adam la întoarcerea evreilor din robie, constituind un rezumatat al întregii istorii sacre de până aici.

Autorul

I şi II Cronici, Ezra şi Neemia au fost, iniţial, o singură culegere de lucrări. Tradiţia ebraică susţine că Ezra este autorul lor.

Se fac mereu referiri la alte istorii, anale şi arhive oficiale: "Cronicile Regelui David" (I Cronici 27:24); "Cartea lui Samuel văzătorul, cartea lui Natan, profetul, prorocia lui Ahia din Silo şi viziunile lui Iddo văzătorul" (II Cronici 9:29); "Cartea lui Semaia profetul şi a lui Iddo văzătorul" (II Cronici 12:15); "Istoria profetului Iddo" (II Cronici 13:22); "Cartea lui Iehu, fiul lui Hanani, care e pomenit în Cartea regilor lui Israel" (II Cronici 20:34); "Istoria Cărţii regilor" (II Cronici 24:27); "Faptele lui Uzia, pe care le-a scris Isaia" (II Cronici 26:22); "Viziunea lui Isaia profetul" (II Cronici 32:32); "Cuvintele văzătorilor" (IICronici 33:19).

Semnificaţia dublei naraţiuni

Întrucât credem că întreaga Biblie este Cuvântul lui Dumnezeu, destinat uzului universal, ne întrebăm dacă nu cumva Dumnezeu va fi avut şi un alt scop decât acela de a împlini nevoia imediată a lui Ezra, de a repopula ţara, fapt care L-a determinat să repete această porţiune din istoria sacră.

Repetiţia denotă importanţa. Cel puţin este o atenţionare de a nu neglija acestă parte a Bibliei. Chiar dacă ni se pare cam insipidă lectura Regilor şi a Cronicilor, ele conţin totuşi istoria legăturilor lui Dumnezeu cu

poporul Său, şi, citind în continuare, găsim ici şi colo unele din bijuteriile cele mai rare ale Scripturii.

Diferenţa dintre Regi şi Cronici

Cartea Regi redă istoria paralelă a regatelor de nord şi de sud, în vreme ce cartea Cronici se mărgineşte la regatul de sud. Se pare că la Cronici preocuparea de căpetenie este îndreptată asupra Regatului lui David şi asupra aducerii la zi a genealogiei acestuia.

Capitolele 1 la 9. Genealogiile

Aceste genealogii par să fi avut ca scop imediat repopularea ţării potrivit cu însemnările publice. Cei care se întorseseră din captivitate au fost îndreptăţiţi la pământul care aparţinuse familiei lor. În Vechiul Testament pământul fusese repartizat pe familii şi nu putea fi vândut în afara familiei (vezi Levitic 25).

Astfel, preoţia era ereditară în familie. Un preot era succedat de fiul lui. Aceasta era legea ţării.

Tot aşa a fost şi cu spiţa regală a lui David. (Vezi în continuare la pagina 415.)

Majoritatea genealogiilor sunt incomplete, cu multe întreruperi în cadrul listelor. Dar spiţa de bază se menţine mereu. Ele au fost probabil adunate din multe însemnări care existaseră pe tăbliţe de lut, papirus sau pergament. În mare parte au fost copiate din cărţile anterioare ale Vechiului Testament.

Aceste 9 capitole cu genealogii din generaţie în generaţie comprimă toată istoria biblică de până acum. Nu e probabil nevoie să fie citite pentru devoţiunile personale ale fiecăruia atât de des precum sunt citite alte părţi ale Scripturii, dar în fapt chiar aceste genealogii şi altele similare formează scheletul Vechiului Testament, ceeace îl susţine şi-i conferă unitate, ceea ce leagă Biblia, făcând-o istorie, şi nu legendă.

Capitolele 10, 11, 12. David este încoronat ca rege

Cartea II Samuel şi cartea I Cronici, cu excepţia genealogiilor, sunt consacrate în întregime domniei lui David. I Cronici acordă o atenţie deosebită organizării serviciilor de la Templu. Fiind scrisă după întoarcerea din captivitate, poate ar fi nimerit să spunem că I Cronici a fost un fel de predică istorică, bazată pe II Samuel, având menirea să-i încurajeze pe exilaţi în lucrarea de refacere a închinării de la Templu şi repunerea ei la locul ce i se cuvenea în viaţa religioasă a poporului.

In II Samuel 2-4 se relatează cum a fost făcut David rege peste Iuda, după moartea lui Saul, având capitala la Hebron, unde a domnit şapte ani şi jumătate, timp în care a avut loc războiul cu fiul lui Saul, Işboşet. După moartea lui Işboşet, David a fost făcut rege peste tot Israelul.

Ca rege al întregului Israel, primul act a lui David a fost să ia Ierusalimul şi să-l facă capitala naţiunii. Faptul este descris mai pe

îndelete în II Samuel 5. Ierusalimul era mai central şi era aşezat într-o poziţie imposibil de cucerit, pe un munte înconjurat cu văi: la răsărit, apus şi pe laturile de sud. În timpul celor 400 de ani de la Iosua la David, israeliţii n-au reuşit să-l cucerească. Iebusiţii au continuat să locuiască acolo (Iosua 15:63; II Samuel 5:6-10: I Cronici 11:4, 5.)

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Canalul. Acest canal (II Samuel 5:8), prin intermediul căruia oamenii lui David au reuşit să pătrundă în Ierusalim, a fost descoperit de Warren, de la Palestine Exploration Fund, în anul 1866. Este un tunel înclinat, cu treptele săpate în stânca tare, de pe culmea dealului până la izvorul Ghihon (vezi harta de la pagina 39), care se află la baza de răsărit a dealului, făcând astfel posibil accesul la apa dinăuntrul zidurilor cetăţii. Dealul era înconjurat de un zid de 7 metri grosime. Cetatea fusese de necucerit până când David a descoperit acest pasaj secret pe urmele izvorului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Zidul lui David. A "zidit un zid în jurul cetăţii." Rămăşiţele acestui zid au fost dezvelite pe o porţiune de 121 de metri. Pe alocuri se mai văd fundaţiile iebusite sub zidăria lui David.

Capitolele 13, 14, 15, 16. Chivotul este dus la Ierusalim

Chivotul fusese capturat de filisteni (I Samuel 4:11). A stat la ei 7 luni (I Samuel 6:1). Apoi a fost trimis înapoi în Israel şi a stat la Kiriat-Jearin, la vreo 15 km nord-vest de Ierusalim, timp de 20 de ani (I Samuel 7:2). După ce David a stabilit capitala naţională la Ierusalim, a adunat întreg Israelul ca să aducă chivotul la Ierusalim, în cadrul unei procesiuni ceremoniale.

Însă incidentul nefericit cu Uza (13:10) a întrerupt procesiunea. Moartea lui Uza, datorată faptului că a făcut gestul acela impulsiv de a încerca să apere Chivotul (13:9) ni se pare severă. Actul lui Uza a constituit o încălcare directă a Legii (Numeri 4:15); moartea lui constituie un semnal de alarmă la veghere.

După 3 luni la casa lui Obed-Edom (13:14), care era levit (15:17, 18, 21, 24), chivotul a fost dus la Ierusalim, cu mare bucurie, şi a fost aşezat în Cortul pe care David l-a făcut special pentru chivot (15:1). Cortul iniţial era la Ghibeon (21:29).

Poligamia lui David (14:3) a fost împotriva Legii Lui. Dar era un obicei bine înrădăcinat între regii antici - un semn de prestigiu sau loialitate, pe care oamenii se aşteptau să-l vadă la conducătorii lor. Era un lucru pe care Dumnezeu Îl tolera în timpurile Vechiului Testament. Totuşi, în necazurile pe care le-a avut David în familie a cules exat ceea ce semănase (vezi II Samuel 13).

Capitolul 17. Planul lui David de a construi Templul

Ideea a venit din partea lui David. Dumnezeu era mulţumit şi cu un

Cort (4-6). Dar Dumnezeu i-a îngăduit să facă proiectul însă nu l-a lăsat pe David să-l construiască, fiindcă fusese un om al războiului şi vărsase mult sânge (22:8; 28:3). Sarcina i-a fost dată lui Solomon (17:11-14; 28:6).

Capitolele 18, 19, 20. Victriile lui David. (Vezi la II Samuiel 8).

Capitolul 21. Numărătoarea poporului.(Vezi la II Samuel 24).

Capitolul 22. Pregătirile făcute de David pentru construirea Templului

Deşi i s-a interzis să construiască Templul propriu-zis, David a întocmit totuşi planurile sale şi a consacrat o mare parte a domniei sale adunării de vaste cantităţi de aur şi argint precum şi alte materiale de construcţie estimate la vreo douăzeci până la cinizeci de miliarde de lei. Trebuia să fie "de mare faimă şi slavă în toate ţările" (22:5). Era menit să fie încununarea glorioasă a regatului. Capitolul 28 dezvoltă scena înmânării de către David a sarcinilor pe care Solomon trebuia să le preia după preluarea puterii.

Capitolul 23. Datoriile leviţilor sunt desemnate

Întrucât acum Templul era definitiv la Ierusalim (26), preoţii nu mai trebuiau să ducă chivotul, şi astfel se impunea o redefinire a lucrării leviţilor. Unii din ei aveau misiunea de a supraveghea lucrarea la Templu (4). Alţii erau uşieri(5). Alţii muzicieni(5; 15:6), făcând parte dintr-un cor de 4000 de persoane. Alţii urmau să fie "dregători şi judecători", pentru "treburile din afară" şi "pentru treburile regelui" (23:4; 26:29, 32). Rezultă de aici că leviţii erau implicaţii în guvernul civil.

Capitolul 24. Organizarea leviţilor

Pe 24 de grupe, pentru slujba la Sanctuar. Ei au fost numiţi "prinţi ai Sanctuarului", "prinţi ai lui Dumnezeu" (căpeteniile Sfântului locaş şi căpeteniile lui Dumnezeu) (5). Ei răspundeau de jertfele care se aduceau la Templu. Lucrarea lor a luat sfârşit o dată cu venirea lui Cristos. Este ironic faptul că tocmai "preoţii" au fost aceia care au pus la cale răstignirea lui Cristos (Matei 27:1, 6, 20, 41). Epistola către Evrei a fost scrisă pentru a se arăta că nu mai e nevoie de "preoţi". Singurul loc unde se mai foloseşte cuvântul "preot" cu sensul de creştin este la Apocalipsa 1:6; 5:10; 20:6; dar chiar şi acolo termenul cuprinde pe TOŢI creştinii, şi nu doar pe conducătorii religioşi.

Capitolele 25, 26, 27. Alte organizări

Menite să asigure buna desfăşurare a slujbei de la Templu şi a guvernului; în special în cazul muzicienilor, funcţia lor nu a încetat la venirea lui Cristos, ci mai degrabă a dobândit un sens nou. David a fost un mare muzician. A cântat din tot sufletul şi a făcut să răsune cerurile de cântările sale de laudă aduse lui Dumnezeu (15:27, 28; 16:41, 42).

Capitolele 28, 29. Cuvântarea şi rugăciunea de pe urmă a lui David

Privitor la Templu. Aici era inima lui, dar sufletul şi-a luat zborul

spre o altă casă nefăcută de mâna omului. Şi cât de mare trebuie să fi fost bucuria lui când se va fi întâlnit cu Cel care mai târziu a purtat numele de "Fiul lui David."

II CRONICI

Domnia lui Solomon
Templul
Istoria lui Iuda, în urma secesiunii celor zece seminţii

II Cronici cuprinde acelaşi marerial ca şi I şi II Regi, cu excepţia faptului că omite relatările privitoare la regii celor zece seminţii secesionate.

Capitolele 1 la 9. Templul şi gloria domniei lui Solomon

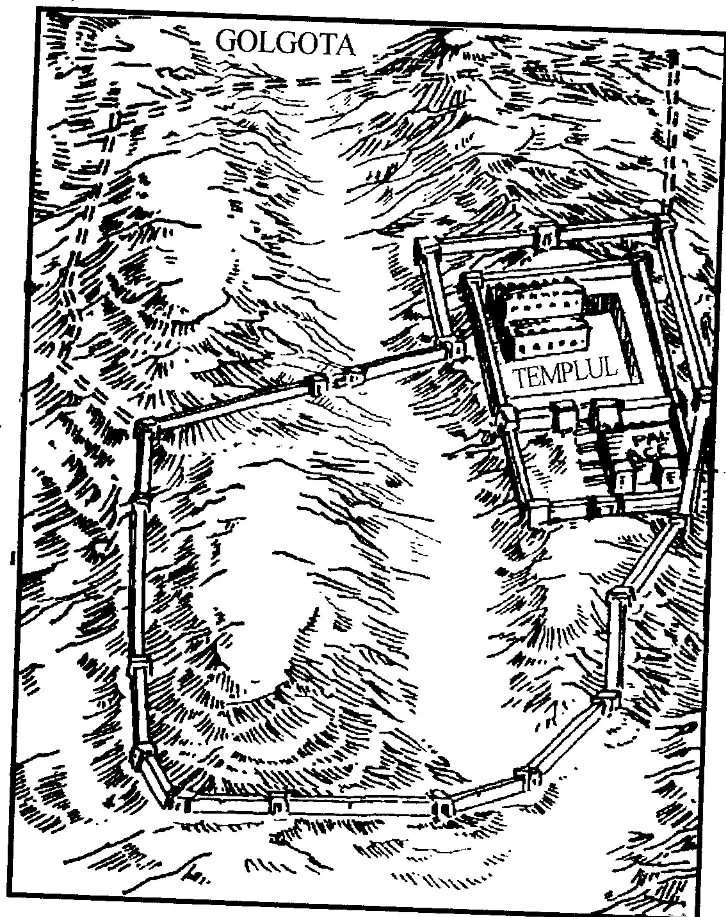
(Vezi şi la I Regi 1 la 11)

Israel trăise 400 de ani fără să aibă o altă locuinţă pentru prezenţa lui Dumnezeu în mijlocul lor decât un Cort - şi Dumnezeu nu pare să fi fost nemulţumit (II Samuiel 7:5-7). Totuşi, atunci când s-a părut nimerit ca ei să aibă un Templu, Dumnezeu a dorit să aibă şi El un cuvânt de spus la întocmirea planurilor şi astfel, I-a încredinţat lui David proiectul Templului "scris de mâna Lui" (I Cronici 28:19; Exod 25:9), pentru ca Templul să fie neasemuit de frumos, "de mare faimă şi slavă în toate ţările" (I Cronici 22:5). David voise să zidească Templul, dar i s a interzis, din pricina faptului că fusese un om al războiului (I Cronici 22:8). Dumnezeu îl ajutase pe David în războaiele sale, dar se pare că acum nu a considerat tocmai potrivit ca un om al războiului să fie ziditorul Casei lui Dumnezeu; ca nu cumva naţiunile înfrânte să aibă resentimente faţă de Dumnezeul lui Israel; căci, la urma urmelor, scopul lui Dumnezeu a fost acela de a câştiga prin naţiunea Sa şi pe celelalte popoare pentru Sine.

Templul a fost zidit din pietre mari, grinzi şi scânduri de cedru, poleite cu aur (I Regi 6:14-22; 7:9-12). S-a calculat că tot aurul şi argintul, precum şi celelalte materiale folosite la construirea Tempulului (I Cronici 22:14-16; 29:2-9) ar fi costat, în banii noştri, două până la cinci miliarde de dolari; negreşit, cea mai strălucitoare şi mai costisitoare clădire de pe tot pământul în vremea aceea! Se prea poate ca strălucirea şi grandoarea Templului să fi servit un scop, dar aurul său a ajuns curând să atragă lăcomia altor regi. Templul a fost construit după planul Cortului Întâlnirii (vezi pagina 132), fiecare piesă fiind încă o dată mai mare: adică, luând cortul ca fiind echivalent cu un picior şi jumătate, lungimea era de 90 de picioare, lăţimea 30 iar înălţimea 45 (I Regi 6:2) (în sistemul metric, avea următoarele dimensiuni: 27,43 m, 9,14 m, şi 13,56 m).

Era îndreptat cu faţa spre răsărit. Partea de 9,14 metri îndreptată spre

apus constituia Locul Prea Sfânt sau Oracolul. Partea de 60 de picioare (18,28m) dinspre vest a fost Locul Sfânt, sau Casa (I Regi 6:16-20). Ele erau separate de un văl (II Cronici 3:14). În Locul Prea Sfânt se afla chivotul, umbrit de doi heruvumi (I Regi 6:23-28). În Locul Sfânt, de lângă văl, în centru, se afla altarul de aur al tămâierii; iar în partea de nord şi cea de sud, câte 5 sfetnice de aur; apoi 5 mese cu pâinea punerii înainte în partea de nord şi 5 în partea de sud (I Regi 7:48, 49; II Cronici 4:8).

Harta 46. Templul lui Solomon

În faţă, la răsărit, era pridvorul pe toată lăţimea Casei de 15 picioare. Pe pridvor au fost doi stâlpi de aramă, fiecare de vreo 6 picioare în diamertu şi o înălţime de 35 de picioare, câte unul de fiecare parte (I Regi 6:3; 7:15-21). Lipit de zidul Templului, la nord, la sud şi la vest erau trei etaje cu camere auxiliare, pentru preoţi (I Regi 6:5-10).

În faţa Tempului era altarul de aramă pentru arderile de tot, un patrat de 30 de picioare şi 15 picioare înălţime (II Cronici 4:1); se crede că se afla pe stânca unde Avraam îl adusese pe Isac să fie jertfit, numită acum Stânca Domnului, exact sub actuala Moschee musulmană, în centrul ei. În imediata apropiere, la sud se afla ligheanul de aramă cu un diametru de 15 picioare, o adâncime de 8 picioare, fixat pe 12 boi de aramă, ce conţinea apa în care se spălau preoţii. Mai existau apoi 10 lavoare mai mici portabile, 5 pe latura de nord şi 5 pe latura de sud, cu apă pentru jertfe (I Regi 7:38, 39; II Cronici 4:1-6).

Templul era înconjurat de două curţii: una interioară şi curtea mare (I Regi 6:36; 7:12). Nu se cunoaşte mărimea lor. E posibil ca în curtea mare să fi fost cuprinse şi clădirile palatului.

Tempulul a fost construit cu 30.000 de israeliţi şi 150.000 de cananiţi - I Regi 5:13-16; 2 Cr. 2:17, 18; 8:7-9. Construcţia a durat 7 ani - 1 Regi 6:38. Fiecare piesă a Templului a fost pregătită la o oarecare distanţă de clădire, iar apoi, când totul a fost gata, s-a trecut la asamblarea Templului, fără scule şi fără să se audă nici o lovitură de ciocan (I Regi 6:7).

Ierusalimul era clădit pe 5 dealuri (vezi pagina 39), Zidul lui David acoperea dealul de sud-est. Zidul lui Solomon se afla mai în jos pe deal, puţin mai la sud de Curtea Tempului; iar la sudul palatului se afla Sala Tronului lui Solomon, iar în sudul acesteia Casa pădurii din Liban, considerată a fi fost Sala Armelor (I Regi 7:2, 8). Pe pagina anterioară se afla o schiţă a Tempulului.

Templul lui Solomon a rămas în picioare 400 de ani (970-589 î.Cr.). Cel al lui Zorobabel 500 de ani (520-20 î.Cr.). Cel al lui Irod, 90 de ani (20 î.Cr-70 era creştină).

Templele lui Dumnezeu

Tabernacolul. Nu era decât un cort. Locuinţa pământeană a lui Dumnezeu în Israel timp de 400 de ani. Cea mai mare parte timpului a fost instalat la Şilo. (Vezi la Exod 25 la 40.)

Templul lui Solomon. Gloria sa a fost de scurtă durată. A fost prădat la numai 5 ani după moartea lui Solomon. A fost distrus de babilonieni în 586 î.Cr.

Templul lui Ezechiel (Eze. 40-43). Nu a fost un Templu propriu-zis, ci o viziune a unui Templu ideal, refăcut mai târziu.

Sinagogile. S-au născut în timpul robiei. Nu au fost Temple, ci doar nişte clădiri mici, prin comunităţile evreilor răspândiţi în diaspora (Vezi pagina 410).

Templul lui Zorobabel. Zidit după întoarcerea din robie. (vezi la Ezra

şi Neemia.) A dăinuit 500 de ani.

Templul lui Irod. Acesta a fost Templul la care a venit Cristos .

A fost zidit de către Irod din marmură şi aur, fiind nespus de frumos. Distrus de romani în anul 70 era creştină. (Vezi la Ioan 2:13).

Trupul lui Cristos. Isus şi-a numit trupul un Templu (Ioan 2:19-21). În El, Dumnezeu a locuit ca într-un Cort printre oameni. Isus a spus că templele pământeşti nu sunt necesare închinării la Dumnezeu (Ioan 4:20-24).

Biserica luată colectiv este un Templu al lui Dumnezeu, locuinţa lui Dumnezeu în lume (I Corinteni 3:16-19).

Fiecare creştin în parte este un Templu al lui Dumnezeu (I Corinteni 6:19), al cărui prototip îl poate constitui splendoarea Templului lui Solomon.

Clădirile de Biserică sunt uneori numite Temple ale lui Dumnezeu, dar nu găsim nicăieri în Biblie că ar fi fost rânduite pentru asta.

Templul din Cer. Cortul a fost un model pentru cel din Cer (Evrei 9:11, 24). Ioan a văzut un Templu (Apocalipsa 11:19). Mai târziu Dumnezeu şi Mielul au devenit Templul (Apocalipsa 21:22).

Capitolele 10, 11, 12. Roboam, rege al lui Iuda. (933-916 î.Cr.)

Fiul lui Solomon. A domnit 17 ani. (Se relatează şi la I Regi 12, 13, 14.) Sub domnia lui, minunata împărăţie a lui Solomon a pornit într-un declin vertiginos faţă de culmea de glorie care o atinsese în timpul lui Solomon. Zece, din cele douăsprezece seminţii, s-au rupt din regatul lui, iar Şişak regele Egiptului a prădat Ireusalimul (12:2-9).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Şişak invadează Iuda

Propriile însemnări ale lui Şişac referitoare la această campanie sunt înscrise pe zidul de sud al marelui templu al lui Amon de la Karnak, în care el este înfăţişat în momentul prezentării celor 156 de cetăţi ale Palestinei, zeului său Amon.

S-a descoperit un strat de cenuşă de pe vremea când a fost ars Kiriath-Sefer.

De asemenea, un fragment dintr-un monument pe care l-a ridicat el la Meghido.

La Tanis (1936) s-a găsit mumia lui Şişak, într-un sarcofag de argint, încrustat în aur curat, probabil chiar o parte din aurul lui Solomon, care fusese luat de la Ierusalim.

Fig. 46. Basorelieful lui Şişak de la Karnak.

Capitolul 13. Abiah (Abiam), rege al lui Iuda. 915-913 î.Cr.

A domnit 3 ani. (Relatarea se face şi la I Regi 15:1-8). Rău ca tatăl său. Dar în bătălia cu Ieroboam "s-a bizuit pe Domnul" şi l-a înfrânt pe Ieroboam, recucerind câteva din cetăţile nordice.

Capitolele 14, 15, 16. Asa, rege al lui Iuda. 912-872 î.Cr.

A domnit 41 de ani. (Faptele sunt relatate şi la I Regi 15:9-24). Lunga sa domnie s-a suprapus peste domniile a 7 regi din regatul de nord. A fost un rege bun, slujind pe Domnul cu multă râvnă. Un mare val reformator a străbătut ţara. A sfărâmat altarele de pe înălţimi, chipurile soarelui şi astarteele; i-a alungat pe sodomiţi şi a îndepărtat-o pe mama lui de la tron, fiindcă se închinase la un idol. A prosperat foarte mult.

Capitolele 17, 18, 19, 20. Iosafat, rege al lui Iuda. 874-850 î.Cr.

A domnit 25 de ani. (Relatarea apare şi în I Regi 22:41-50). Foarte religios: "A căutat pe Domnul în toate lucrurile". A inaugurat un sistem public de instrucţie, trimiţând preoţii şi leviţii în circuite regulate prin ţară, ca să înveţe pe oameni "Cartea legii." A înfiinţat tribunalele de justiţie în toată ţara. A menţinut o vastă armată şi a propăşit mult.

Capitolul 21. Ieroham (Ioram), rege al lui Iuda. 850-843 î.Cr.

A domnit 8 ani. (Istorisirea se face şi la II Regi 8:16-24). Fiul unui tată şi bunic bun, stricat prin căsătoria sa cu o femeie rea, Atalia, fiica execrabilei Isabela. Sub domnia lui Ierusalimul a fost prădat de arabi şi filisteni. A murit de o moarte năprasnică. "I-au ieşit măruntaiele."

Capitolul 22:1-9. Ahazia (Ioahaz), rege al lui Iuda. 843 î.Cr.

A domnit un an. (Vezi şi la II Regi 8:25-29). Fiul Ataliei, nepotul Isabelei; o mlădiţă a lui David aflată într-o teribilă încurcătură. A fost foarte rău. Iehu l-a ucis.

Capitolele 22:10 - 23:21. Atalia, regină a lui Iuda. 843-837 î.Cr.

A domnit 6 ani. (Vezi şi la II Regi 11). A fost fiica Isabelei; diabolică şi rea din cale afară, ca mama ei. S-a căsătorit cu Ioram, regele lui Iuda; a fost mama următorului rege al lui Iuda, Ahazia. Astfel ea a fost regină 8 ani şi regină mamă un an, pe lângă cei 6 ani de domnie ai săi; în total

15 ani. A fost fanatic de devotată baalismului, atât de mult încât şi-a masacrat proprii nepoţi.

Capitolul 24. Ioas (Iehoas), rege al lui Iuda. 843-803 î.Cr.

A domnit 40 de ani (probabil incluşi în ei şi cei 6 ani ai Ataliei). (Vezi şi la II Regi 12). Ioas a fost nepotul Ataliei. În timp ce Atalia omora sământa regală, Ioas, fiul lui Ahazia, pe atunci doar un copil mic în faşă, a fost furat şi ascuns în Templu timp de 6 ani. Când Ioas a împlinit 7 ani, Iehoiada, marele preot, şi unchiul lui, l-a pus pe Ioas pe tron, pregătind înlăturarea Ataliei. Iehoiada a fost adevăratul conducător cât a trăit el. Sub îndrumarea acestuia, Ioas a curăţit ţara de baalism, a reparat Templul pe care Atalia îl dărâmase şi a reinstaurat închinarea la Dumnezeu.

Ioas "a făcut ce e drept în toate zilele lui Iehoiada." Dar după moartea lui Iehoiada, a căzut în apostazie şi a început din nou să se închine la idoli. Prinţii care cunoscuseră închinarea destrăbălată la Astarteea au fost aceia care l-au ruinat pe Ioas. Ioas a pus să fie ucis cu pietre până şi Zaharia, fiul lui Iehoiada cel care îl pusese pe tron. La un an după moartea lui Zaharia au venit sirienii, au prădat Ierusalimul, au ucis prinţii şi "au făcut judecată asupra lui Ioas."

Capitolul 25. Amaţia, rege al lui Iuda. 803-775 î.Cr.

A domnit 29 de ani. (Vezi şi la II Regi 14:1-22). "A făcut ceea ce este drept, dar inima nu i-a fost perfectă." A slujit zeii Edomului. S-a războit cu Israelul şi Ierusalimul a fost prădat de regele Israelului.

Capitolul 26. Uzia (Azaria), rege al lui Iuda. 787-735 î.Cr.

A domnit 52 de ani. (Vezi şi la II Regi 15:1-7.) Se crede că ar fi fost o parte din timp co-regent cu tatăl lui, Amaţia. "A făcut ce e bine. S-a silit să-L caute pe Dumnezeu." Câtă vreme L-a căutat pe Dumnezeu, Dumnezeu l-a făcut să prospere. A avut o armată uriaşă, înzestrată cu cel mai bun echipament militar. I-a învins pe filisteni, arabi şi amoriţi. A dat o mare atenţie agriculturii. Acesta reprezintă apogeul regatului şi cea mai mare dezvoltare a sa, de la ruperea celor zece seminţii. Dar el a devenit apoi arogant şi Dumnezeu l-a lovit cu lepră.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Uzia. O inscripţie a lui Tiglath-Pileser, rege asirian (747-427 î.Cr.), care a dus în robie Israelul de nord, aminteşte de patru ori: "Azaria (Uzia) iudeul."

Piatra funerară a lui Uzia a fost descoperită de Dr.E.L. Sukenic de la Universitatea ebraică de la Ierusalim în Muzeul rus de arheologie de pe Muntele Măslinilor. Conţine inscripţii, în limba aramaică din timpul lui

Cristos şi sună astfel: "Aici au fost aduse oasele lui Uzia, regele lui Iuda - nu deschideţi." Uzia fusese îngropat în cetatea lui David (II Regi 15:17); dar, dintr-un motiv sau altul, mormântul a fost deschis mai târziu iar osemintele au fost transportate în altă parte.

Capitolul 27. Iotam, rege al lui Iuda. 749-734 î.Cr.

A domnit 16 ani, cel mai mult împreună cu tatăl lui. (Vezi şi la II Regi 15:32-38.) "El a devenit puternic fiindcă şi-a pus în ordine viaţa înaintea Domnului Dumnezeului său", aşa cum făcuse şi Ozia tatăl său.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ahaz. S-a găsit un sigiliu cu inscripţia: "Oficial al lui Ahaz."

Ahaz şi tributul plătit de acesta lui Tiglat-Pileser (16; II Regi 16:6-8). O inscripţie a lui Tiglat-Pileser spune aşa: "Tributul lui Ahaz iudeul eu l-am primit: aur, argint, plumb, cositor şi in. Damascul l-am distrus. Rezinul l-am cucerit. Ofiţerii săi i-am tras în ţeapă. I-am ciopârţit livezile şi n-am lăsat nici un pom în picioare." Este o paralelă exactă cu relatările din II Regi 16 şi Isaia 7.

Capitolele 29, 30, 31, 32. Ezechia, rege al lui Iuda. 726-697 î.Cr.

A domnit 29 de ani. (Vezi şi la II Regi 18, 19, 20.) A moştenit un domeniu dezorganizat şi povara unui tribut greu dat Asiriei. Şi-a început domnia cu o mare reformă. A sfărâmat idolii lui Ahaz. A redeschis şi curăţit Templul. A refăcut închinarea şi slujirea lui Dumnezeu. "S-a încrezut în Dumnezeu". "Dumnezeu a fost cu el şi el a prosperat." A obţinut independenţă faţă de Asiria. Isaia a fost consilierul lui de încredere.

În anul al 6-lea de domnie al lui Ezechia (721 î.Cr.) regatul de nord a căzut. În anul al 4-lea de domnie a sa (731 î.Cr.) se pare că Sanherib, conducătorul oştilor tatălui său Sargon a invadat Iuda. Ezechia i-a plătit tribut. Apoi a urmat vizita delegaţiei babiloniene (II Regi 20:12-15), care i s-a părut suspectă lui Sanherib şi care l-a făcut să invadeze din nou Iuda (701 î.Cr.). Ezechia a întărit zidul, a construit o conductă şi a făcut mari pregătiri militare. Apoi a urmat marea izbăvire printr-un înger (II Regi 19:35). Această victorie i-a adus lui Ezechia mult prestigiu şi o mare putere.

NOTIŢE ARHEOLOGICE: Reparaţiile făcute de Ezechia în grabă, sub presiunea asediului asirian (32:5), se văd foarte bine pe zidurile de astăzi. S-au descoperit temeliile "zidului din afară", mergând paralel cu zidul lui David, cu o distanţă de 10 metri între ele.

Tunelul lui Ezechia (32:3, 4; II Regi 20:20), prin care el aducea apă în cetate. Acest tunel a fost descoperit. Izvorul Ghihon era situat la baza de răsărit a dealului Ophel (vezi harta 8), imediat în afara zidului. Lucrătorii lui Ezechia au săpat un tunel în piatra tare pe o lungime de 518 m. sud-vest, de la izvor până la Scăldătoarea Siloam, dinăuntrul zidului, derivând astfel cursul natural al izvorului şi făcându-l să se verse în pârâul Chedron. Tunelul are în medie o înălţime de 6 picioare şi o lăţime de 2,5 picioare. Are o cădere de apă de 7 picioare. La gura lui s-a găsit inscripţia Siloam.

Inscripţia Siloam. Un copil care chiulea de la şcoală (1880), jucându-se la gura Tunelului lui Ezechia, a observat nişte semne roşii săpate în stâncă, la 19 picioare de la intrare, semne care păreau a fi un fel de scris. El i-a spus învăţătorului său, Dr. Schick, care a constatat că era o relatare în limba ebraică, privitoare la construirea Tunelului. Inscripţia a fost decupată din zid şi trimisă Muzeului din Constantinopol, unde se află în prezent. Ea sună asfel:

"Tunelul e terminat. Aceasta e istoria tunelului. În timp ce tăietorii în piatră ridicau târnăcopul, fiecare în faţa celuilalt (adică s-a pornit de la capete opuse) şi când erau la o depărtare de trei coţi unii de alţii, s-a auzit o voce a unuia care striga către celălalt; şi după aceea târnăcopul s-e lovit de târnăcop şi a ţâşnit apă din Izvor în Scăldătoare, 1200 de coţi şi înălţimea stâncii de deasupra a fost de 100 de coţi.

Invazia lui Sanherib, în Iuda (32:1), în cadrul căreia el a cucerit cetăţile fortificate ale lui Iuda (II Regi 18:13); a asediat Ierusalimul (II Regi 19:35, 36).

S-a găsit propria inscripţie a lui Senanherib privitoare la această invazie pe o prismă de lut pe care o făcuse chiar el (Figura 47). Se află la Muzeul Institutului Oriental din Chicago. Sună aşa: În ce priveşte pe Ezechia, regele lui Iuda, care nu s-a supus jugului meu, am asediat 46 din cetăţile sale fortificate şi numeroase cetăţi mai mici, cu berbecele de spart ziduri, cu mine şi cu topoare, şi le-am capturat. Am luat ca pradă 200 159 de oameni, mici şi mari, bărbaţi

Fig. 47

şi femei, cai şi asini, cămile, boi, oi fără număr. Ezechia s-a găsit deodată închis ca într-o colivie în Ierusalim, cetatea sa regală. Eu am zidit un şir de forturi împotriva sa şi am întors înapoi pe toţi cei care ieşeau pe porţile cetăţii. Cetăţile pe care le-am capturat le-am dat regelui Aşdod, regele Ekronului şi regelui lui Gaza."

În vreme ce nici un rege asirian nu şi-ar fi consemnat o înfrângere ca aceea pe care a suferit-o armata lui Sanherib în faţa zidurilor Ierusalimului (II Regi 19:35, 36), e semnificativ faptul că acesta nu susţine că ar fi cucerit Ierusalimul. Într-adevăr, este cea mai remarcabilă confirmare a istoriei biblice.

Sanherib "Înaintea Lachişului" cu "toate puterile lui" (32:9). Pe zidurile palatului lui Sanherib de la Ninive, Layard a descoperit un basorelief al taberei acestuia de la Lachiş cu următoarea inscripţie: "Sanherib, rege al lumii, a stat pe tronul său şi a pus să treacă pe dinaintea lui prada Lachişului."

Tributul pe care l-a trimis Ezechia lui Sanherib (II Regi 18:14-16). Inscripţia spune: "Frica de maiestatea mea l-a cuprins pe Ezechia. El a trimis tribut: 30 de talanţii de aur, 800 de talanţii de argint, pietre preţioase, fildeş, femei de la palatul lui şi tot felul de daruri."

Lachiş şi Ghibea (31:9; Isaia 10:29) sunt pomenite printre cetăţile care au suferit de mâna lui Sanherib. La Lachiş, expediţia arheologică Wellcome a găsit un strat de cenuşă de la un foc ce a avut loc în anul 700 î.Cr.

Asasinarea lui Sanherib de către fiii lui (32:21; II Regi 19:36, 37). O inscripţie asiriană spune: "În ziua a 20-a a lui Tibet, Sanherib a fost ucis de fiii lui într-o revoltă. În ziua a 18-a a lui Silvan, Esar-Hadon, fiul lui s-a suit pe tron."

Capitolul 33:1-20. Manase, rege al lui Iuda. 697-642 î.Cr.

A domnit 55 de ani. (Vezi şi la II Regi 21:1-18.) Cel mai rău dintre regii lui Iuda, având cea mai lungă domnie. A rezidit idolii pe care tatăl său Ezechia îi distrusese. A restabilit închinarea la Baal. Şi-a ars proprii lui copii. A scăldat Ierusalimul în sânge. Tradiţia spune că, din ordinul lui, Isaia a fost tăiat în două cu fierăstrăul.

NOTĂ ARHEOLOGOCĂ: Manase. O inscripţie a regelui asirian Esar-Hodon (681-668 î.Cr.) spune aşa: "Am forţat 22 de regi din Ţara de la Apus să asigure materialul de construcţie pentru palatul meu", şi-l numeşte pe Manase rege în Iuda.

Capitolul 33:21-25. Amon, rege în Iuda. 639-640 î.Cr.

A domnit 2 ani. (Vezi şi la II Regi 21:19-25.) Foarte rău.

Capitolele 34, 35. Iosia, rege în Iuda. 639-608 î.Cr.

A domnit 31 de ani. (Vezi şi la II Regi 22, 23.) A început să domnească la vârsta de 8 ani. Când a împlinit 16 ani a început să caute pe Domnezeul lui David. La 20 de ani şi-a început reformele. La 26 de ani, găsind "Cartea Legii" a dat un mare avânt reformelor sale, fiind cea mai mare reformă pe care a cunoscut-o Iuda. Reformele lui Iosia au întârziat dar nu au putut opri pierzarea lui Iuda care se apropia cu paşi repezi.

În zilele lui Iosia invazia sciţilor (vezi pagina 310) a bântuit în Asia de vest şi a slăbit mult Asiria. Marşul lui Faraon împotriva Carchemişului (35:20-24) avea să dea o lovitură fatală imperiului asirian ce începuse deja să se scufunde. Iosia, un vasal al Asiriei, a considerat că e de datoria lui să atace pe Faraon şi a fost ucis la Meghido.

Capitolul 36:1-4. Eliachim, (Ioahaz), rege al lui Iuda. 608 î.Cr.

A domnit 3 luni.(Vezi şi la II Regi 23:30-34.) A fost răsturnat de Faraon şi dus în Egipt unde a murit.

Capitolul 36:5-8. Ioiachim, rege în Iuda. 608-597 î.Cr.

A domnit 11 ani. (Vezi şi la II Regi 23:34-24:7.) A fost pus pe tron de către Faraon. După 3 ani a fost înfrânt de Babilon (Daniel 1:1). Apoi a slujit regelui Babilonului 3 ani. Apoi s-a revoltat şi a venit regele Babilonului, l-a legat în lanţuri ca să-l ducă în Babilon, (II Cronici 36:6). Dar înainte de a pleca din cetate a murit sau a fost ucis şi îngropat ca un măgar (Ieremia 22:18, 19; 36:30). El a fost îngâmfat, împietrit la inimă şi rău, exact la polul opus faţă de tatăl său Iosia. A căutat de repetate ori să ucidă pe Ieremia (Ieremia 26:21; 36:26).

Capitolul 36:8-10. Ioiachin (Ieconia) rege în Iuda 587 î.Cr.

A domnit 3 luni. (Vezi şi la II Regi 24:6-17); a fost dus în Babilon unde a trăit cel puţin 37 de ani (II Regi 24:15; 25:27).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Ioiachin. Sigiliul administratorului lui Ioiachin, la Kiriath-Sefer (1929), Kyle şi Albright au găsit în stratul de cenuşă de la focul lui Nebucadneţar două torţi de vase de lut cu inscripţia: "Aparţinând lui Eliakim administratorul lui Ioiachin." Una dintre ele se află în prezent la Seminarul Pittisburg-Xenia. Aceeaşi imprimare s-a găsit la Beth-Şemeş (1930) de către Grant.

Ioiachin "înălţat"; primeşte onoruri. (II Regi 25, 27, 30.) Albright a raportat descoperirea de către Weidner, în ruinele Grădinilor Suspendate, a mai multor tăbliţe care pomenesc numele persoanelor care trebuiau să primească raţii regulate de ulei şi grâne; printre nume este şi numele lui "Ioiachin, regele ţării lui Iuda."

Fig. 48. Imprimeul de pe sigiliul lui Eliachim.
(Prin bunăvoința lui Dr.J.L. Kelso.)

Fig. 49. Detaliu din scrisul găsit pe sigiliul lui Eliachim.
(Prin bunăvoința lui Dr. W. F. Albright).

Capitolul 36. Zedechia, rege în Iuda. 597-586 î.Cr.

A domnit 11 ani. (Vezi și la II Regi 24, 25). A fost pus pe tron de către Nebucadneţar. A fost un rege slab. În anul al 4-lea de domnie a vizitat Babilonul.

Dar mai târziu s-a răsculat împotriva Babilonului. Apoi a venit Nebucadneţar și a distrus Ierusalimul, l-a luat pe Zedechia, i-a scos ochii și l-a dus în lanțuri la Babilon, unde acesta a murit în închisoare (Ieremia 52:11). Părea că regatul lui David a luat sfârșit. (Vezi și la II Regi 25).

Ghedalia este făcut guvernator (II Regi 25:22. Vezi la Ieremia 40).

Rămășița lui Iuda fusese în Egipt (II Regi 25:26. Vezi la Ieremia 42).

Proclamația lui Cirus (36:22. Vezi la Ezra 1).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Zedechia. Fuga lui Zedechia, "între două ziduri" (II Regi 24:5). Drumul dintre cele două ziduri se poate vedea astăzi pe o lungime de 45 de metri.

EZRA - NEEMIA - ESTERA

Întoarcerea din captivitate
Reconstruirea Ierusalimului

Aceste trei cărţi reprezintă o secţiune demnă de încredere a Vechiului Testament. Ele redau istoria întoarcerii evreilor din captivitate, de la Babilon, rezidirea Templului şi a Ierusalimului şi restabilirea vieţii naţionale a evreilor în ţara lor. Ele parcurg în jur de 100 de ani (536-432 î.Cr.)

Ultimii trei profeţi, Hagai, Zaharia, Maleahi au trăit şi au lucrat în această eră a restauraţiei evreilor.

Au existat două perioade distincte:

536-516 î.Cr., 20 de ani în timpul cărora, sub conducerea guvernatorului Zorobabel şi a preotului Iosua, s-a rezidit Templul (Ezra capitolele 3 la 6). Hagai şi Zaharia aparţin acestei perioade.

457-432 â.Cr. 25 de ani în timpul cărora, sub conducerea guvernatorului Neemia şi a preotului Ezra, s-a reconstruit zidul şi Ierusalimul a fost readus la statutul de cetate întărită. Maleahi a aparţinut acestei perioade.

Ezra vorbeşte despre ambele perioade.

Neemia vorbeşte numai despre a doua perioadă. Estera se află între ele.

Au fost trei întoarceri:

536 î.Cr. Zorobabel, împreună cu 42.360 de evrei, 7.337 de robi, 200 de cântăreţii, 736 de cai, 245 de măgari, 435 de cămile, 6.720 de asini şi 5.400 de vase de aur şi argint.

457 î.Cr. Ezra cu 1.754 de bărbaţi, 100 de talanţi de aur, 750 de talanţi de argint. Nu se spune dacă au venit şi femei şi copii A durat 4 luni.

444 î.Cr. Neemia, ca guvernator, împreună cu o escortă armată, s-a dus şi a rezidit şi fortificat Ierusalimul, pe cheltuiala guvernatorului.

Cronologia Restaurării:

536 î.Cr. 49.897 se întorc din Babilon la Ierusalim.

536 î.Cr. În luna a şaptea au zidit altarul şi au adus jertfe.

536 î.Cr. Începe lucrul la Templu, dar apoi a încetează.

520 î.Cr. Reluarea lucrărilor de către Hagai şi Zaharia.
516 î.Cr. Templul este terminat.
478 î.Cr. Estera devine regină a Persiei.
457 î.Cr. Ezra merge de la Babilon la Ierusalim.
444 î.Cr. Neemia reface zidul.
432 î.Cr. Neemia se întoarce la Babilon.

Israel fusese dus în robie de Asiria în 721 î.Cr.
Iuda fusese dus în robie de Babilon în 606 î.Cr.
Întoarcerea din captivitate a fost îngăduită de Persia, în 536 î.Cr.

Imperiul Persan

Dacă politica regilor asirieni şi babilonieni fusese să deporteze popoarele cucerite, adică să îi ia din ţara lor şi să-i împrăştie prin alte ţări, politica regilor persani a fost exact opusă prin aceea că ei repatriau popoarele cucerite, adică îi trimiteau înapoi în ţara lor. Regii persani au fost mult mai umani decât regii asirieni sau babilonieni.

Una din primele fapte ale primului rege persan, Cirus, care a fost "deosebit de nobil şi un monarh drept", în primul său an de domnie, a fost să autorizeze întoarcerea evreilor în ţara lor.

Persia era un podiş muntos la est în capătul inferior al văii Tigru-Eufrat. Imperiul Persan a fost mai vast în întinderea sa decât fuseseră precursorii săi, întinzându-se spre răsărit până în India iar la vest ajungând până în Grecia. Capitala era la Persepolis şi la Susa, dar regii au domnit uneori de la Babilon. Ca imperiu mondial a dăinuit 200 de ani (536-331 î.Cr.) Regii săi au fost:

Cirus (538-529 î.Cr.) A cucerit Babilonul (536 î.Cr.). A făcut din Persia un Imperiu Mondial. A permis evreilor să se întoarcă în patria lor împlinind astfel profeţia lui Isaia (vezi paginile 301, 302).

Cambises (529-522 î.Cr.). Se crede că el ar fi "Artaxerses" cel pomenit la Ezra 4:7,11, 23, cel care a oprit lucrările la Templu.

Darius I (Hystaspes) (521-485 î.Cr.). A autorizat terminarea Templului (Ezra 6). El a făcut inscripţia "Behistun" (vezi pagina 43).

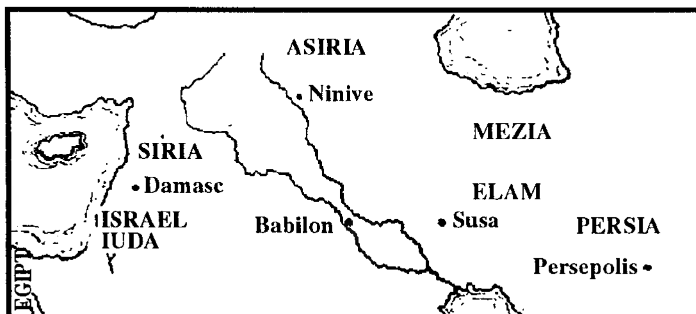
Xerxes (Ahaşveroş) (485-465 î.Cr.). Renumit pentru războaiele sale cu grecii. Estera a fost soţia lui (vezi pagina 237). Mardoheu a fost prim-ministrul lui.

Artaxerxes I (Longimanus) (465-425 î.Cr.). A fost foarte binevoitor faţă de evrei. L-a autorizat pe Neemia, paharnicul lui, să reconstruiască Ierusalimul.

Xerxes al II-lea (424). Darius al II-lea (Nothius) (423-405). Artaxerxes II (Mnemon) (405-358). Artaxerxes al III-lea (Ochus) (358-338). Arses (338-335).

Darius al III-lea (Codomanus) (335-331). A fost înfrânt de Alexandru cel Mare (331 î.Cr.) în faimoasa bătălie de la Arabela, în apropiere de

Ninive. Acesta a constituit sfârşitul sau căderea Persiei şi ridicarea Greciei. Imperiul a trecut din Asia în Europa.

Harta 47. Ţările captivităţii.

EZRA

Întoarcerea din Robie
Rezidirea Templului
Călătoria lui Ezra la Ierusalim

Se crede că Ezra a fost autorul acestei cărţi. (Vezi pagina 235)

Capitolul 1. Proclamaţia lui Cirus

Ultimile două versete din II Cronici sunt identice cu primele două din Ezra probabil fiindcă aceste două au fost iniţial o singură carte. Proclamaţia aceasta prin care li se permitea evreilor să se întoarcă la Ierusalim a fost emisă cu puţin după ce Daniel citişe scrisul de pe perete încare se declara că Babilonul va cădea în mâna Persiei; faptul s-a petrecut chiar în noaptea aceea (Daniel 5:25-31). Probabil Daniel i-a arătat lui Cirus profeţiile care astfel se împlineau (Ieremia 25:11-12; 29:10); de asemenea profeţiile lui Isaia, care cu 200 de ani înainte îl pomenise pe Cirus pe nume şi spusese că sub domnia lui evreii aveau să se întoarcă şi să rezidească Ierusalimul (Isaia 44:26-28; 45:1,13). Nici nu e de mirare că Cirus a avut o deosebită consideraţie pentru Dumnezeul evreilor (3).

Capitolul 2. Numărarea celor care s-au întors

A fost de 42.360, pe lângă servitori (64, 65). Totalul sumelor luate separat diferă de această cifră cu 11.000. Surplusul de 11.000 secrede că ar fi provenit din exilaţii altor triburi decât Iuda. Efraim şi Manase sunt pomeniţi la I Cronici 9:3. "Israel" este amintit la Ezra 10:25. Termenul "Întreg Ierusalimul" este folosit cu referire la cei care s-au întors (2:50; 6:17; 8:35). 12 tauri şi 12 ţapi au fost aduşi ca jertfă pentru "întreg Israelul." Se pare de aici că exilaţii din Iuda care se întorceau spre casă au adunat în rândurile lor şi pe alţii de la alte triburi. Aceasta ne ajută să înţelegem de ce în Noul Testament evreii erau numiţi "Cele douăsrezece seminţii" (Luca 22:30; Fapte 26-7; Iacov 1:1).

Capitolul 3. Punerea temeliei Templului

În luna a 7-a, în anul întâi al întoarcerii lor, ei au zidit altarul şi au ţinut praznicul corturilor cu multă bucurie şi mulţumire către Dumnezeu. În luna a doua a anului următor, când s-a pus temelia Templului, ei au făcut să răsune cerul de osanalele lor de bucurie.

Dar oameni mai vârstnici, care văzuseră celălalt tempul dintâi au

plâns cu bocete, atât de mare fiind prăpastia dintre cele două temple. Zorobabel (2), guvernatorul (Hagai 1:1), a fost nepotul regelui Ioiachim. El este cel care ar fi fost rege dacă ar fi existat un regat. Cu deosebită curtoazie Cirus l-a numit Guvernator al lui Iuda.

Capitolul 4. Lucrarea este oprită

Pe măsură ce lucrarea la Templul şi la zid (16) progresa, popoarele cărora li se dăduse pământul evreilor împreună cu vecinii lor au început să obiecteze şi, prin ameninţări şi intrigi, au reuşit să oprească lucrarea timp de 15 ani, până când la urcarea pe tron a lui Darius.

Capitolele 5,6. Templul este terminat

Darius a fost prietenos faţă de evrei şi astfel, în anul al doilea al domniei sale (520 î.Cr.), la 16 ani după sosirea evreilor în patria lor, la îndemnul şi îmbărbătarea profeţilor Hagai şi Zaharia, s-au reluat lucrările la Templu. Curând a urmat decretul lui Darius pentru terminarea Templului, cu ordinul de a se scoate din visteria regală fondurile necesare pentru încheiarea lucrărilor. În 4 ani (520-516 î.Cr.) s-a terminat construirea Templului şi dedicarea lui într-o atmosferă de mare bucurie.

Renumita inscripţie Behistun, care a oferit cheia descifrării limbii babiloniene, (vezi pagina 43) a fost făcută în acelaşi an când s-a terminat Templul, de către acelaşi Darius.

Din diferite motive, după terminarea Templului, lucrarea de restaurare a cetăţii a continuat încă 70 de ani.

Capitolele 7, 8. Călătoria lui Ezra la Ierusalim

A avut loc în anul 457 î.Cr., sub domnia lui Artaxerxes, care a fost fiul vitreg al reginei Estera, cam la 60 de ani după terminarea Templului, şi la 80 de ani după întoarcerea evreilor la Ierusalim. Ezra a fost un preot mare. El s-a dus să înveţe pe Iuda Legea lui Dumnezeu, să înfrumuseţeze Templul şi să reintroducă slujbele la Templu.

Capitolele 9, 10. Căsătoriile mixte

Când a sosit Ezra la Ierusalim, a găsit o situaţie care L-a dezgustat. Oamenii simpli, leviţii, prinţii şi dregătorii se căsătoriseră nestânjeniţi cu vecinii lor idolatri - lucru pe care Dumnezeu îl interzisese de atâtea ori pentru evrei, şi faptul care îi dusese pe evrei la idolatrie şi constituise cauza robiei. Dumnezeu trimisese profet după profet, şi judecată după judecată, până când, în cele din urmă, El a trebuit să recurgă la robie şi să ajungă până acolo încât să şteargă naţiunea de pe pământ aproape în totalitate. Acum o mică rămăşiţă se întorsese acasă vindecată. Dar nici nu au sosit bine acasă, că s-au şi apucat din nou de fărădelegi căsătorindu-se cu oameni idolatri. Măsurile lui Ezra pentru a-i descotorosi de nevestele lor idolatre ni s-ar părea poate severe, dar au dat rezultate. Evreii, care până la robia babiloniană au fost mai tot timpul în idolatrie, s-au vindecat acum, şi din ziua aceea până astăzi, în general vorbind, au rămas vindecaţi.

Ezra a continuat cu înfăptuirea altor reforme, aşa cum se aminteşte în cartea Neemia. Tradiţia face din el întemeietorul închinării din sinagogă şi preşedintele "Marii Sinagogi" (vezi pagina următoare şi pagina 410).

NEEMIA

Reclădirea zidului Ierusalimului

Conform unor tradiţii evreieşti influente, Ezra a fost autorul cărţilor I şi II Cronici, Ezra şi Neemia; aceste patru cărţi au fost iniţial o singură lucrare (vezi pagina 213), deşi unii cred că Neemia ar fi scris cartea Neemia.

Ezra a fost strănepotul preotului Hilchia, cel care cu 160 de ani înainte condusese reforma lui Iosia (Ezra 1:1; II Regi 22:8); a fost un urmaş vrednic al renumitului său înaintaş. El s-a dus de la Babilon la Ierusalim (457 î.Cr.) la 80 de ani după prima întoarecere a evreilor şi la 13 ani după venirea lui Neemia.

Neemia s-a dus la Ierusalim în anul 444 î.Cr. Ezra sosise deja cu 13 ani mai devreme. Dar Ezra era preot, învăţând pe oameni religia, pe când Neemia a venit ca un guvernator civil, cu autoritate din partea regelui Persiei să rezidească zidul şi să readucă Ierusalimul la poziţia sa de mai înainte - de oraş fortificat. Evreii se întorseseră acasă de aproape 100 de ani şi nu progresaseră prea mult în afară de rezidirea Templului - care şi el a fost nesemnificativ. Aceasta deoarece ori de câte ori începeau să lucreze la zid, vecinii lor mai puternici fie îi ameninţau, fie reuşau să obţină prin intrigi ordine venite de la curtea persană pentru încetarea lucrărilor.

Capitolele 1, 2. Călătoria lui Neemia la Ierusalim

Unele părţii din această carte sunt la persoana întâii, fiind citate direct din rapoartele oficiale ale lui Neemia.

Neemia a fost un om al rugăciunii, acţiunii, curajului şi perseverenţei şi un bun patriot. Primul lui impuls a fost întotdeauna să se roage (14; 2:4; 4:4, 9; 6:9, 14). El a petrecut 4 luni în rugăciune înainte de a aduce la cunoştinţa regelui cererea sa (1:1, 2:1).

Neemia a fost paharnicul regelui Artaxerxes (1:11; 2:1), o persoană oficială cu mare importanţă şi de mare încredere. Artaxerxes a fost regele Persiei (465-425 î.Cr.) fiul lui Xerxes astfel fiul vitreg al Esterei, regina evreică. Estera a devenit regină a Persiei cam la 60 de ani după ce s-au întors evreii în Ierusalim. Faptul acesta trebuie să le fi conferit evreilor mare prestigiu la curtea persană. E foarte probabil ca Estera să mai fi fost în viaţă, ca un personaj cu mare influenţă la palat în vremea când Ezra şi Neemia s-au dus la Ierusalim. Presupunem că Esterei i se datora recunoştinţă pentru amabilitatea lui Artaxerxes faţă de evrei,pentru interesul manifestat de acesta în reconstruirea Ierusalimului.

Capitolul 3. Repararea porţilor

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: ”Treptele care coboară din cetatea lui

David" (15); "fața unghiului" (25); "turnul care iese în afară" (26); rămășițele lor pot fi descoperite astăzi cu ușurință.

Capitolele 4, 5, 6. Rezidirea Zidului

Dușmanii de demult ai evreilor, care posedau acum țara, moabiții, amoriții, așdodiții, arabii și samaritenii de curând deportați, s-au opus cu viclenie și înverșunare la rezidirea Zidului Ierusalimului. Ei și-au mobilizat armatele și au pornit la atac împotriva Ierusalimului. Dar Neemia, având credință în Dumnezeu, și înarmându-și oamenii cu pricepere și aranjându-i într-un fel aparte a continuat să lucreze mai departe, zi și noapte. Astfel, în ciuda obstacolelor, zidul a fost terminat în 52 de zile, Ierusalim devenind din nou oraș fortificat, la 142 de ani după nimicirea sa din 586 î.Cr.

Capitolele 7, 8. Citirea publică a Cărții Legii

După înălțarea Zidului, Neemia și Ezra au adunat poporul pentru a se organiza viața națională. Capitolul 7 are același conținut ca și Ezra 2, înșirând lista celor care se întorseseră de la Ierusalim cu Zorobabel cu aproape 100 de ani înainte. Trebuiau rezolvate anumite probleme de genealogie.

Apoi, timp de șase ani, în fiecare dimineață până la amiază Ezra și cu ajutoarele sale, "au deschis Cartea Legii și au citit din Legea lui Dumnezeu, deslușit, și-i arătau înțelesul ca să-i facă să înțeleagă ce se citea."Această lectură publică și expunere a Cărții lui Dumnezeu a adus un mare val de pocăință în rândurile poporului, o "mare", trezire și un legământ solemn de a păzi Legea, așa cum reiese din capitolele 9 și 10.

Tocmai aflarea Carții Legii a fost aceea care a adus marea reformă a lui Iosia (II Regi 22). Tot așa, când Martin Luther a găsit Biblia, s-a născut Reforma Protestantă, care a adus libertate religioasă lumii moderne. Slăbiciunea protestantismului de astăzi constă în faptul că neglijază Biblia, pe care declară însă că o urmează. Marea nevoie de astăzi este ca de la amvoane să se folosească drept predică expunerea la rând, verset cu verset, a Cuvântului lui Dumnezeu, într-o manieră simplă și fără înflorituri.

Capitolele 9, 10, 11, 12. Legământul. Dedicarea Zidului

Într-o adâncă pocăință și cu o mare râvnă, "au încheiat un legământ sigur și l-au scris, și l-au pecetluit și au încheiat un jurământ și un blestem că vor umbla în Legea lui Dumnezeu" (8:38; 10:29). Zidul fiind acum terminat și dedicat, o zecime din populație a fost adusă în cetate să locuiască acolo și s-au organizat guvernul și slujbele de la Templu.

Capitolul 13. Încheierea lucrării lui Neemia

Corectarea neseriozității privind zeciuielile, Sabatul și căsătoriile mixte. Neemia a fost Guvernator în Iuda cel puțin 12 ani (5:14). Josephus spune că el a trăit până la adânci bătrâneți și a guvernat în Iuda tot restul vieții sale.

ESTERA

Scăparea evreilor de exterminare

Evreii s-au întors din Babilon la Ierusalim în anul 536 î.Cr.
Templul a fost rezidit între 536-516 î.Cr.

Estera, o evreică, a devenit regină în anul 478 î.Cr.
Estera i-a salvat pe evrei de la masacru în anul 473 î.Cr.

Ezra s-a dus de la Babilon la Ierusalim în anul 457 î.Cr.
Neemia a rezidit Zidul Ierusalimului în anul 444 î.Cr.

Astfel Estera a apărut cam la 40 de ani după reconstruirea Templului şi la 30 de ani înainte de refacerea zidului Ierusalimului.

Deşi această carte vine după Neemia, din punct de vedere cronologic evenimentele ei s-au petrecut cu vreo 30 de ani înainte. Se pare că Estera a înlesnit lucrarea lui Neemia. Căsătoria ei cu Regele trebuie să fi adus un mare prestigiu pentru evrei. E greu de imaginat ce s-ar fi întâmplat cu naţiunea ebraică dacă n-ar fi existat o Estera. Fără ea cine ştie dacă s-ar fi reconstruit Ierusalimul şi poate că alta ar fi fost istoria.

Cartea Esterei tratează un eveniment foarte important din istorie, şi nu doar sublinierea unei morale: Izbăvirea naţiunii ebraice de la anihilare în zilele următoare robiei babiloniene. Dacă naţiunea ebraică ar fi fost ştearsă de pe faţa pământului cu 500 de ani înainte de a-L fi adus pe Cristos pe lume, cu siguranţă destinul omenirii ar fi fost radical afectat; fără naţiunea ebraică n-ar fi fost Mesia; fără Mesia am avea acum o lume total pierdută. Acea frumoasă evreică de demult, deşi se poate ca ea să nu fi fost conştientă de asta, a jucat un rol însemnat în venirea Mântuitorului lumii.

Capitolul 1. Detronarea reginei Vasti

"Ahaşveroş" a fost celălalt nume al lui Xerxes. El a domnit în Persia între 485-465 î.Cr., fiind unul dintre cei mai iluştri monarhi care au domnit în lumea antică. Marele banchet descris în acest capitol reiese, conform inscripţiilor persane, că s-ar fi dat în ajunul faimoasei expediţii împotriva Greciei, când s-a dat bătălia de la Termopile şi cea de la Salamis, în anul 480 î.Cr. Se pare că el a detronat-o pe Vasti înainte de a pleca la luptă, iar cu Estera s-a căsătorit în anul 478 î.Cr., după ce s-a întors din expediţia împotriva Greciei (1:3; 2:16).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Palatul de la Şuşan (2)

Şuşan, sau Susa, aflat la 320 km est de Babilon, a fost reşedinţa de iarnă a regilor persani. Locul său a fost identificat de Loftus (1852), care a găsit o inscripţie a lui Artaxerxes II (405-358 î.Cr.) "Strămoşul meu Darius a zidit acest palat în vremurile de odinioară. În timpul domniei bunicului meu (Artaxerxes I), a fost ars. Eu l-am restaurat."

Acest palat a fost reşedinţa lui Darius, cel care a autorizat reclădirea Templului; de asemenea şi al lui Xerxes, soţul Esterei; apoi al lui Artaxerxes I, cel care a autorizat pe Neemia să rezidească Ierusalimul.

Un francez pe nume Dieulafoy a continuat excavările (1884-86) şi a localizat cu precizie printre ruine "poarta regelui" (4:2) "curtea interioară" (5:1); "curtea exterioară" (6:4); "grădina palatului" (7:7); şi a găsit chiar şi un zar, "Pur" (3:7).

Capitolul 2. Estera devine Regină

Ahaşveroş a murit 13 ani mai târziu. Fără îndoială însă, Estera a domnit mult, până în timpul domniei fiului ei vitreg Artaxerxex; şi, ca regină-mamă, e posibil ca ea să fi fost o persoană cu influenţă în zilele lui Ezra şi Neemia.

Capitolele 3, 4, 5, 6, 7. Decretul lui Haman

Potrivit acestui decret, toţi evreii, din toate provinciile trebuiau omorâţi (3:12, 13). Decretul s-a dat în al 12-lea an de domnie al regelui 3:7), când Estera era deja regină de cinci ani.

Când s-a dus Estera să mijlocească pe lângă rege în favoarea poporului ei, cordialitatea (5:3) lui a scos la iveală faptul că, deşi îi era soţie de cinci ani, el încă o adora.

Rezultatul a fost faptul că Haman a fost spânzurat, iar locul lui a fost dat lui Mardoheu, verişorul Esterei.

Numele lui Dumnezeu nu este pomenit în cartea aceasta, probabil datorită faptului că a fost copiat din documentele persane. Cu toate acestea, nicăieri nu e mai evidentă Grija lui Dumnezeu faţă de poporul Său.

Capitolele 8, 9. Izbăvirea. Praznicul Purim

Decretul unui rege persan nu putea fi schimbat (8:8; Daniel 6:15), şi astfel nu se putea reveni asupra hotărârii de a-i masacra pe evrei. Dar Estera a reuşit să-l convingă pe rege să emită un alt decret care să-i autorizeze pe evrei să se opună masacrului, ucigându-i pe toţi cei care îi vor ataca. Astfel Estera a salvat poporul evreu de la dispariţie.

Estera a fost nu numai frumoasă, ci şi înţeleaptă. Noi o admirăm pentru patriotismul ei, pentru curajul şi tactul ei.

Aici găsim originea praznicului Purim, pe care evreii îl ţin şi astăzi.

Capitolul 10. Măreţia lui Mardoheu

Mardoheu a fost mare om la palatul regelui, venind în rang imediat

după rege. A fost din ce în ce mai mare. Faima lui s-a răspândit în toate provinciile (9:4; 10:3). Aceasta a fost în timpul domniei lui Xerxes, marele monarh al Imperiului Persan: primul său ministru a fost un evreu iar nevasta lui preferată: o evreică - Mardoheu și Estera, creierul și inima palatului! Faptul acesta a pregătit terenul pentru lucrarea lui Ezra și Neemia. Asemenea lui Iosif din Egipt, a lui Daniel din Babilon, tot așa sunt și Mardoheu și Estera în Persia.

IOV

Problema suferinţei
Meditaţii filozofico-poetice asupra căilor lui Dumnezeu

Cărţile poetice

Iov este prima dintre cărţile poetice sau de înţelepciune, ale Vechiului Testament, celelalte fiind Psalmii, Proverbele, Eclesiastul şi Cântarea Cântărilor. Multe din secţiunile cre tratează despre înţelepciune sunt scrise în versuri.

Grupul acesta de cărţi aparţine în mare măsură, dar nu în totalitate, epocii de aur a istoriei ebraice, perioada lui David şi Solomon, cu excepţia lui Iov, care este în general atribuită unei perioade mai vechi şi a unor psalmi care au apărut mai târziu. Însă majoritatea psalmilor sunt atribuiţi lui Solomon. Astfel, întrucât aceste cinci cărţi formează un grup distinct în cadrul Bibliei şi întrucât ele reprezintă în cea mai mare parte opera lui David şi a lui Solomon, am putea spune că datează în mare parte din epoca lui David şi a lui Solomon.

Poezia ebraică nu avea ritm sau rimă cum au poeziile altor limbi. Ea constă mai degrabă din paralelisme, sau aşa-numitul ritm al gândirii, exprimat în cuplete sinonime sau antitetice. "Sentimentul unui rând răsună ca un ecou în rândul al doilea." Uneori cupletele erau dublate sau triplate sau cvadruplate formându-se grupuri de două rânduri, de patru rânduri, de şase rânduri sau de opt rânduri."

Meritul literar al cărţii lui Iov

Victor Hugo a spus: "Cartea lui Iov este probabil Capodopera cea mai de seamă a minţii umane."

Thomas Carlyle a spus: "Eu numesc această carte, lăsând la o parte toate celelalte teorii emise în legătură cu ea, una dintre cele mai mari lucrări ce s-au scris vreodată. Prima şi cea mai veche exprimare a nesfârşitei probleme: Destinul omului, şi modul de relaţionare a lui Dumnezeu faţă de el pe pământ. Nu cred că s-a mai scris ceva să-i egaleze meritul literar."

Philip Scharff a spus: "Cartea Iov se înalţă ca o piramidă în istoria literaturii, fără predecesor şi fără rival."

Fundalul cărţii

Se crede că Ţara lui Uz (1:1) s-ar fi aflat la hotarul dintre Palestina şi Arabia, întinzându-se din Edom spre nord şi răsărit către râul Eufrat,

ocolind drumul de caravane dintre Babilon și Egipt.

Porțiunea propriu-zisă din țara lui Uz pe care o numește locul de baștină al lui Iov a fost Haran, o regiune la răsărit de Marea Galileii, renumită pentru fertilitatea ei, pentru grânele sale și pentru populația sa densă de, în prezent fiind presărată cu ruinele a vreo trei sute de cetăți.

Omul Iov

Septuaginta, într-un postscriptum care urmează tradiția antică, l-a identificat pe Iov cu Ioboab, al doilea rege al lui Edom (Geneza 36:33). Numele și locurile amintite în care par să îl plaseze printre descendenții lui Esau (vezi capitolul 2). Dacă faptul acesta este corect, și dacă Haran a fost locul de baștină al lui Iov, am putea atunci trage concluzia că regii Edomului au migrat uneori de la stâncile Edomului spre nord, pe câmpiile mai fertile din Haran. În orice caz cartea are atmosfera unor timpuri foarte primitive și pare să-și aibă locul printre primele triburi descinse din Avraam, de-a lungul graniței de nord a Arabiei, evenimentele cărții fiind contemporane cu șederea lui Israel în Egipt.

Autorul cărții

Tradiția antică ebraică atribuie cartea lui Moise. Acesta în timpul cât a stat în pustia Madian (Exod 2:15, vezi harta 32, pagina 142), ce se învecina cu ținutul Edomului, ar fi putut afla ușor istoria lui Iov de la urmașii imediați ai lui Iov. Sau s-ar fi putut ca însuși Iov să mai fi fost încă în viață și să-i fi relatat lui Moise istoria sa, dându-i o copie a însemnărilor sale de familie. Iov, fiind un descendent al lui Avraam, ar fi putut ușor fi recunoscut de Moise ca făcând parte din cercul intim de revelație al lui Dumnezeu. Critica modernă, cu parada ei de erudiție, încearcă să stabilească o dată mult mai târzie pentru cartea lui Iov, dar nu are nici o bază faptică. Noi considerăm că părerea tradițională este mai plauzibilă.

Natura cărții

Poate fi numit un poem istoric, adică un poem bazat pe un eveniment real, care a avut loc cu adevărat. Iov a fost cel mai mare și cel mai bine cunoscut om din acea parte a lumii în care trăia el. Dintr-odată, într-o singură zi el a fost zdrobit de mai multe calamități copleșitoare. Vastele sale turme de cămile i-au fost furate, iar slujitorii care le păzeau au fost omorâți de către o bandă de tâlhari caldeeni. În același timp turmele sale de vite au fost furate și slujitorii care le păzeau au fost omorâți de către o bandă de tâlhari sabeeni. Și tot în același timp cele 7000 de oi ale sale împreună cu slujitorii care le îngrijeau au fost omorâți de o furtună cu tunete. Înafară de toate acestea cei zece copii ai săi au fost uciși într-un ciclon. Puțin mai târziu Iov însuși a fost lovit cu cea mai dureroasă și mai respingătoare dintre bolile cunoscute în lumea antică.

Toate acestea au ajuns să fie cunoscute până departe și au constituit subiecte de conversație pretutindeni, luni întregi (7:3). Unii și-au scris

opiniile (13:26). Cartea Iov conţine câteva dintre lucrările pe care Iov şi prietenii săi le-au rostit sau le-au aşternut în scris. Aceştia trebuie să fi fost nişte oameni cu minţi strălucite. Uneori limbajul atinge culmi de grandoare, dar este şi obscur pe alocuri.

Subiectul cărţii

Problema suferinţei umane. Încă din timpurile cele mai străvechi ale istoriei oamenii au început să fie tulburaţi de groaznicele inegalităţi şi nedreptăţi ale vieţii: cum ar fi putut un Dumnezeu bun să facă o astfel de lume în care există atâtea suferinţe care par să se abată asupra celor care o merită mai puţin.

Nu cred că noi înţelegem problema cu mult mai mult decât o înţelegeau oamenii din timpul lui Iov. Noi venim pe lume fără să aducem cu noi absolut nimic. Pe măsură ce creştem, ni se deschid ochii şi începem să privim în jurul nostru ajungând îndată să punem acel mare semn de întrebare: Ce sunt toate astea? Şi cu cât înaintăm mai mult în vârstă, cu atât mai bine observăm inegalităţile şi nedreptăţile lumii, şi cu atât mai mare devine întrebarea: Cum a putut Dumnezeu crea o astfel de lume?

Dar, chiar dacă noi nu vom reuşi să înţelegem problema mai bine decât cei din vremea lui Iov, avem în schimb mai mult temei să ne împăcăm cu ea, căci între timp Dumnezeu S-a coborât la noi prin persoana lui Cristos, devenind părtaş suferinţelor noastre. Relatarea vieţii lui Isus, Singurul cu adevărat Neprihănit dintre oameni, e o imagine a unui Dummnezeu care suferă alături de creaţia Sa. Nu ar trebui să ne fie greu să credem faptul că toate se întâmplă cu un scop bun, deşi nu înţelegem acest scop. Însă într-o zi, când vom vedea roadele suferinţei, nu vom mai înceta să înălţăm osanale de laudă lui Dumnezeu pentru că ne-a rânduit o astfel de existenţă.

Capitolul 1. Nenorocirea care s-a abătut pe neaşteptate asupra lui Iov

Cartea se deschide cu o relatare despre Iov, o căpetenie patriarhală, un prinţ al deşertului sau ceea ce s-a numit în vremea aceea un rege, având o avere imensă precum şi o extraordinară influenţă, fiind renumit pentru integritatea, pioşenie şi bunăvoinţă: un om bun, care a suferit răsturnări de situaţie atât de neaşteptate şi de copleşitoare încât toată partea aceea de lume a rămas înmărmurită.

Sabeenii (15), erau din ţara Seba, în Arabia de sud, fiind descendenţi ai lui Sem (Geneza 10:28). Caldeenii (17) erau din Răsărit, din ţara lui Avraam.

Capitolul 2. A fost acolo mâna lui Satan

Satan l-a acuzat pe Iov că e mercenar. În bunătatea Lui, Dumnezeu i-a permis lui Satan să-şi dovedească acuzaţia. Iov a trecut proba cu succes şi la urmă a fost mai binecuvântat decât oricând.

elefantiazis, una din cele mai dureroase şi mai disgraţioase boli cunoscute în lumea orientală.

Cei trei prieteni ai lui Iov. Elifaz temanitul (11) a fost un descendent al lui Esau (Geneza 36:11), un edomit. Bildad şuahitul a fost un urmaş al lui Avraam şi al Cheturei (Geneza 25:2). Ţofar naamatitul era de origine şi localitate necunoscută. Toţi au fost prinţi nomazi. Elihu buzitul (32:2), a fost un urmaş al fratelui lui Avraam, Nahor (Geneza 22:21).

Capitolul 3. Plângerea lui Iov

El doreşte să nu se fi născut niciodată şi tânjeşte după moarte. În conversaţiile care urmează, Iov vorbeşte de 9 ori; Elifaz de trei ori; Bildad de 3 ori; Ţofar de 2 ori; Elihu o dată; Dumnezeu o dată.

În principal discuţiile lor nu sunt aprinse, dar uneori denotă sentimente puternice. Uneori nu se distinge ideea de bază. În alte pasaje suntem tentaţi să ne întrebăm dacă ei înşişi au ştiut ce vreau să spună sau dacă nu cumva au fost fuuraţi de cea mai aleasă retorică. Alteori pasajele sunt de o superbă simplitate. În multe privinţe ei par să fie în armonie. Principalele lor puncte de dezacord par să fie acestea:

Cei trei prieteni ai lui Iov au avut impresia că orice suferinţă se abate asupra oamenilor ca pedeapsă pentru păcatele lor şi că dacă avem mult de suferit, atunci este, cel puţin la suprafaţă, o dovadă a faptului că am păcătuit mult, iar dacă păcatele noastre au fost făcute în ascuns, atunci suferinţa este o dovadă a ipocriziei noastre.

Ideea lui Elihu părea să spună că suferinţa este trimisă asupra oamenilor nu atât ca pedeapsă pentru păcat, ci mai degrabă ca să-i împiedice să păcătuiască. Cu alte cuvinte, pedeapsa este corectivă, şi nu punitivă.

Din cuvântarea lui Dumnezeu de la sfârşit pare să reiasă că oamenii, cu minţile lor mărginite, nu ar trebui să se aştepte să înţeleagă toate tainele Creaţiei lui Dumnezeu şi ale guvernării universului.

Lecţia măreaţă a întregii cărţi pare să fie că Iov, după ce trece cu răbdare prin suferinţele sale, la urmă ajunge să-L vadă pe Dumnezeu şi este răsplătit peste măsură, cu mare prosperitate şi binecuvântare, cu mult mai mult decât a avut la început (42:12-16).

Capitolele 4 la 7.

Capitolele 4, 5. Răspunsul lui Elifaz. Viziunea sa de noapte în care Îl vede pe Dumnezeu este sublimă (4:12-19). Îl sfătuieşte pe Iov să se întoarcă la Dumnezeu (5:8); şi sugerează că dacă Iov s-ar pocăi necazurile lui ar dispărea (5:17-27).

Capitolele 6, 7. A doua cuvântare a lui Iov. Iov e dezamăgit de prietenii săi. El tânjea după puţină înţelegere şi când colo ei âl întâmpină cu mustrări (6:14-30). Pare să fie total nedumerit. El ştia prea bine că nu e un om rău. Totuşi carnea îi era plină de viermi (7:5). Nu mai înţelegea nimic. Chiar dacă a păcătuit, totuşi nu a fost atât de nemernic încât să merite o asemenea pedeapsă. El se roagă să moară (6:9).

Capitolele 8 la 21

Capitolul 8. Prima cuvântare a lui Bildad. El insistă că Dumnezeu este drept şi că necazurile lui Iov sunt negreşit dovada răutăţii sale iar el nu are decât să se întoarcă la Dumnezeu pentru a se face iarăşi bine.

Capitolele 9, 10. A treia cuvântare a lui Iov. El insistă că nu e rău (10:7) şi că Dumnezeu trimite pedeapsa şi peste cei neprihăniţi şi peste cei răi (9:22). El plânge amarnic şi doreşte să nu se fi născut niciodată (10:18-22).

Capitolul 11. Prima cuvântare a lui Ţofar. El îi spune pe un ton brutal lui Iov că pedeapsa sa e cu mult mai mică decât o merită (6) şi insistă că, dacă Iov se va lepăda de fărădelegea sa, suferinţele sale vor trece şi vor fi uitate, şi în locul lor se vor întoarce siguranţa, prosperitatea şi fericirea (13-19).

Capitolele 12, 13, 14. A patra cuvântare a lui Iov. El devine sarcastic în faţa cuvintelor lor tăioase (12:2) şi-i roagă să-l lase în pace (13:13). Apoi insistă că cei răi prosperă, iar cei neprihăniţi sufeără. Pare a se îndoi de existenţa vieţii după moarte (14:7, 14). Cu toate acestea mai târziu asigurarea lui este minunată (vezi la capitolul 19).

Capitolul 15. A doua cuvântare a lui Elifaz. Sarcasmul lui devine usturător. Ei încep să se aprindă de mânie. Ochii lui Iov scapără de mânie (18:4), iar ei dau din cap către el (16:4).

Capitolele 16, 17. A cincea cuvântare a lui Iov. "Dacă aţi fi voi în locul meu, şi eu aş putea scutura din cap către voi" (16:4). Iov continuă să se plângă. Ochii îi sunt roşii de plâns (16:16). Prietenii lui îl batjocoresc (16:20). A ajuns de pomină printre oameni şi este scuipat în faţă (17:6).

Capitolul 18. A doua cuvântare a lui Bildad. Într-un acces de mânie, el îl interoghează pe Iov: "De ce te sfâşii cuprins de mânie?" (4) Apoi presupunând răutatea lui Iov, el încearcă să-l sperie pe Iov să se pocăiască, descriind groaznica soartă a celor răi.

Capitolul 19. A şasea cuvântare a lui Iov. Prietenii lui îl detestă (19), soţia lui îi este străină (17), copiii îl dispreţuiesc (18); zdrobit din toate părţile, el face apel la îndurare (21).

Apoi, deodată din adâncimile disperării, ca soarele care străbate printre nori, Iov izbucneşte într-una din cele mai sublime declaraţii de credinţă rostite vreodată: EU ŞTIU CĂ RĂSCUMPĂRĂTORUL MEU ESTE VIU, şi că la urmă va sta pe pământ; şi, după ce va fi nimicit trupul meu, fără carne, ÎL VOI VEDEA PE DUMNEZEU, şi nu ca un străin (25-27).

Capitolul 20. A doua cuvântare a lui Ţofar. Presupunând răutatea lui Iov, el se lansează într-o avalanşă de cuvinte menite să descrie soarta deplorabilă ce îi aşteaptă pe cei răi.

Capitolul 21. A şaptea cuvântare a lui Iov. Admiţând că până la urmă cei răi ajung tătuşi să sufere, el insistă că ei sunt adesea prosperi.

Capitolele 22 la 42

Capitolul 22. A treia cuvântare a lui Elifaz. El atacă tot mai tare răutatea lui Iov, referindu-se în special la presupusa cruzime a lui Iov faţă de săraci.

Capitolele 23, 24. A opta cuvântare a lui Iov. El protestează făcând din nou apel la neprihănirea lui. Expresia: "Cuvintele gurii lui Dumnezeu" (23:12) indică faptul că în zilele lui Iov existau scrieri care erau recunoscute ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu.

Capitolul 25. A treia cuvântare a lui Bildad. O cuvântare foarte scurtă. Bildad a terminat ce a avut de spus.

Capitolele 26 la 31. Ultima cuvântare a lui Iov. El devine mai încrezător în apărarea nevinovăţiei sale. "Până la cea din ultimă suflare îmi voi apăra nevinovăţia." (27:5). El contrastează prosperitatea, fericirea, onoarea, respectul, mărinimia, amabilitatea şi utilitatea sa din trecut (capitolul 29) cu crudele lui suferinţe actuale (capitolul 30); "o cântare pentru gloată, un cuvânt de pomină (30:9, 12); mă scuipă în faţă" (10); el este frate cu şacalii (30:29). Apoi el neagă în mod concret faptul că ar fi apăsat vreodată pe săraci sau că ar fi fost lacom ori imoral sau că şi-ar fi acoperit păcatele (capitolul 31).

Idolatria. Singura aluzie la idolatrie în cartea lui Iov se găseşte în 31:26-28, care pare mai mult o referire la închinarea la soare. Este una din indicaţiile faptului că avem de a face cu o carte din timpurile primitive, scrisă la o dată când tradiţia monoteistă străveche era încă larg îmbrăţişată.

Capitolele 32 la 37. Cuvântarea lui Elihu. Iov a redus la tăcere pe cei trei prieteni. Elihu a fost supărat pe ei fiindcă n-au ştiut cum să-i răspundă lui Iov. Era supărat şi pe Iov fiindcă Iov îi apărea ca un om neprihănit în proprii săi ochi, care se îndreptăţea singur, în loc să-L lase pe Dummnezeu să-l îndreptăţească. Şi acum a venit rândul lui Elihu să-i spună şi el câteva cuvinte lui Iov. Şi ce îngâmfat mai era! Să tacă pământul întreg căci se pregăteşte Elihu să vorbească!

O mare parte din cuvântarea sa a constat din anunţarea "minunate-

lor" lucruri pe care avea de gând să le spună. Dar şi la el, ca la ceilalţi, înţelepciunea a constat în folosirea unor cuvinte care au avut mai degrabă rolul de a ascunde sensul lucrurilor, decât a-l dezvălui. Argumentul lui pare să fie că suferinţa e îngăduită de Dumnezeu cu scopul de a aduce îndreptare, şi nu atât de mult pedeapsă.

Capitolele 38 la 41. Cuvântarea lui Dumnezeu. El a vorbit printr-un vârtej referindu-se la ignoranţa, neputinţa, neajutorarea şi nimicnicia omului în comparaţie cu Dumnezeu, punând întrebare după întrebare, ce l-au umplut pe Iov de groază şi l-au redus la tăcere, făcându-l să cadă în genunchi. Sunt capitole mărețe, sublime.

Capitolul 42. Pocăinţa lui Iov şi refacerea lui. Dumnezeu a aprobat ideile exprimate de Iov şi nu cele exprimate de ceilalţi (7). Iov nu a fost un om rău, aşa cum au susţinut ceilalţi, ci un om cu adevărat neprihănit, care, atunci când a fost pus faţă în faţă cu Dumnezeu a strigat: "Mi-e scârbă de mine şi mă pocăiesc în ţărână şi cenuşă."

Iov a trecut prin încercări în mod minunat şi Dumnezeu l-a binecuvântat la bătrâneţe cu răsplătiri nevisate (42:12-17).

PSALMII

Cântări de încredere
Imnuri de devotament
Cartea de cântări şi rugăciuni a lui Israel
Numită în ebraică: "Cartea de Laude"
Cea mai strălucită realizare a epocii de aur a Israelului
Dintre cele 283 de citate din Vechiul Testament pe care le redă Noul Testament, 116 sunt din Psalmi!

Cine este autorul Psalmilor?

Luaţi după titlul lor, 73 de psalmi sunt atribuiţi lui David; 12 lui Asaf; 11 fiilor lui Core; 2 lui Solomon (72, 127); 1 lui Moise (90); 1 lui Etan (89); iar 50 sunt anonimi.

Unii din psalmii anonimi se crede că ar putea fi atribuiţi autorului psalmului precedent lor. Fără îndoială că David a fost autorul unora din psalmii anonimi.

Titlurile lor nu constituie o dovadă sigură a autorului lor; căci prepoziţiile "de", "pentru" şi "lui" sunt una şi aceeaşi prepoziţie în ebraică. Un psalm "al" lui David ar fi putut fi un psalm scris chiar de el însuşi sau un psalm dedicat "lui" David ori "pentru" David.

Totuşi titlurile sunt foarte vechi şi e cel mai firesc să presupunem că indică în mod corect autorul psalmilor desemnaţi. Tradiţia de veacuri, universală şi neîntreruptă este aceea că David a fost principalul autor al Psalmilor.

Unii critici moderni au făcut eforturi disperate să-l scoată pe David din scenă. Dar există toate motivele să acceptăm, şi nici un motiv substanţial să punem la îndoială faptul că David este autorul principal al Cărţii Psalmilor. Noul Testament îl recunoaşte ca autor.

Vorbim aşadar despre Psalmi ca fiind Psalmii lui David, întrucât el a fost autorul lor principal or sau în unele cazuri compilatorul lor. În general se admite faptul că unii din ei existau dinainte de timpurile lui David, şi formau nucleul unei cărţi de cântări pentru închinare. Aceasta a fost dezvoltată de David foarte mult, cu adăugirile fiecărei generaţii, până când se crede că Ezra a terminat

lucrarea aducând-o în forma ei actuală.

David a fost un războinic cu un curaj neîntrecut, un geniu militar, şi un strălucit om de stat, care şi-a condus naţiunea la culmi de putere. A fost de asemenea, poet, muzician, care l-a iubit pe Dumnezeu din toată inima lui.

De fapt prin Psalmi, David a înfăptuit o mai mare realizare decât regatul pe care l-a înfiinţat. Cartea Psalmilor este monumentul cel mai nobil din toate veacurile.

În Psalmi avem zugrăvit adevăratul caracter al lui David; şi tot în Psalmi oameni lui Dumnezeu se pot vedea pe ei înşişi cu destulă acurateţe - cu luptele lor, păcatele, durerile, aspiraţiile, bucuriile, eşecurile şi izbânzile lor.

Milioane şi milioane de copii răscumpăraţi ai Domnului îi vor fi veşnic recunoscători lui David pentru Psalmii pe care i-a scris.

Isus a îndrăgit Psalmii foarte mult

Ei au devenit atât de mult parte a naturii gândirii sale, încât în agoniile Sale de moarte pe cruce El a rostit un citat din Psalmi (22:1; 31:5; Matei 27:46; Luca 23:46). El a afirmat că multe lucruri din Psalmi sunt referiri la El (Luca 24:44).

Ce a spus W.E. Gladstone despre Psalmi

"Toate minunile civilizaţiei greceşti adunate la un loc nu se apropie de minunăţia acestei simple cărţi a Psalmilor."

Clasificarea Psalmilor

Sunt organizaţi în cinci cărţi: Psalmii 1-41: Psalmii 42-72: Psalmii 73-89; Psalmii 90-106; Psalmii 107-150.

Din timpuri străvechi, s-a păsrat subdivizarea Cărţii Psalmilor, pare-se ca o imitare a celor cinci cărţi ale Pentateuhului, atât în Ebraică, cât şi în versiunea Septuaginta.

În cadrul acestor cinci cărţi existau subgrupe: Psalmii fiilor lui Core. 42-49. Psalmii lui Asaf, 73-83. Psalmii Michtam, 56-60. Psalmii treptelor, 120-134.

În ce priveşte structura şi subiectul lor, unii sunt mesianici, alţii istorici. Unii sunt psalmi de pocăinţă, alţii conţin grave condamnări verbale. Unii sunt acrostihi, alţii teocratici. Unii Hallel, alţii aleluia.

Psalmul 119 este Psalmul cel mai lung şi capitolul cel mai lung din Biblie. 117 este Psalmul cel mai scurt, dar şi capitolul cel mai scurt din Biblie şi cade la mijlocul ei. Psalmul 118:8 este versetul de la mijlocul Bibliei.

Psalmii au fost scrişi pentru a fi cântaţi

Moise a cântat şi a învăţat poporul să cânte (Exod 15; Deuteronom 32).

Israel a cântat de-a lungul călătoriei spre Ţara Promisă (Numeri 21:17).

Debora şi Barac au cântat laudă lui Dumnezeu (Judecători 5).

David a cântat din toată inima (Psalmul 104:33).

Cântăreţii lui Ezechia au cântat cuvintele lui David (II Cronici 29:28-30).

Cântăreţii lui Neemia au cântat cu voce tare (Neemia 12:42).

Isus împreună cu ucenicii Săi au cântat la Cina cea de taină (Matei 26:30).

Pavel şi Sila au cântat în închisoare (Fapte 16:25).

La început, în zorii Creaţiei "Stelele dimineţii cântau şi împreună cu ele, toţi fiii lui Dumnezeu strigau de bucurie" (Iov 38:7).

În Cer un număr de 10000 de ori 10000 de îngeri cântau şi întreaga creaţie răscumpărată se alătură acestui cor (Apocalipsa 5:11-13). În cer toată lumea va cânta şi nimeni nu va înceta de a cânta.

Titluri liturgice şi titluri muzicale

Sensul unora din psalmi nu este sigur. Sunt psalmi foarte vechi, dinainte de Septuaginta. Iată o listă alfabetică a acestor titluri cu sensurile posibile.

Aije-leth-Şahar (Psalmul 22): notă privitoare la timp? sau numele unei melodii?

Alamoth (Psalmul 46): Un cor de femei tinere?

Al-taş-hit (Psalmii 57, 58, 59, 75): Nu distrugeţi.

Ghittit (Psalmii 8, 81, 84): Instrument muzical sau melodie sau Gat.

Hig-gai-on (Psalmul 9:16): O meditaţie sau un interludiu?

Ie-du-thun (Psalmii 39, 62, 77): Unul din conducătorii muzicali ai lui David.

Ionat-elem-rehochim (Psalmul 56): Numele unei melodii?

Ma-ha-lat (Psalmul 53): O melodie melancolică?

Ma-ha-lat-Lean-not (Psalmul 88): Cântare pentru boală.

Mas-chil (Psalmul 32) şi alţi psalmii: Didactic sau reflectiv.

Mich-tam (Psalmii 16, 56-60): O bijuterie sau un poem de aur?

Mut- lab-ben (Psalmul 9): Probabil numele unei melodii?

Negi-not (Psalmii 4, 6, 61): Un instrument cu coarde.

Ne-hi-lot (Psalmul 5): Probabil un flaut?

Selah (Psalmul 3:2): de 71 de ori: probabil un interludiu?

Şem-in-it (Psalmii 6,12): Probabil un cor bărbătesc?

Şig-gai-on (Psalmul 7): melodie de jale?

Şo-şan-nim (Psalmii 45, 69, 80): Crini: un cântec nupţial?

Şu-şan-edut (Psalmii 60, 80): Crinul mărturiei: o melodie?

Pentru mai marele muzicienilor: Titlul a 55 de psalmi.

Instrumente muzicale

Ei aveau instrumente cu coarde, de obicei harpa şi psaltirea. Apoi instrumente de suflat: flautul, fluierul, cornul, trompeta. Apoi instrumente de percuţie: ţambalul şi tamburina. David avea o orchestră de 4.000 de persoane pentru care a făcut instrumentele (I Cronici 23:5).

Idei principale din Psalmi

"Încrederea este ideea cea mai pregnantă a întregii cărţii, repetată mereu. Oricare ar fi fost ocazia, fie de bucurie, fie de groază, ea l-a împins pe David direct la Dumnezeu. Indiferent în ce slăbiciune s-ar fi aflat, David realmente A TRĂIT ÎN DUMNEZEU".

"Lauda" a fost totdeauna pe buzele sale. David mereu îl ruga pe Dumnezeu pentru un anumit lucru şi mereu îi mulţumea pentru răspunsurile la rugăciunile sale.

"Bucuraţi-vă" este un alt cuvânt preferat. Nesfârşitele necazuri ale lui David n-au reuşit să-i stingă niciodată bucuria în Dumnezeu. El strigă mereu: "Cântaţi!", "Cântaţi de bucurie." Psalmii sunt o carte de devotament faţă de Dumnezeu.

"Îndurare" apare de sute de ori. David a vorbit adesea despre dreptate, neprihănire, şi mânia lui Dumnezeu. Dar în Îndurarea lui Dumnezeu se desfăta cel mai ades.

Psalmii mesianici

Mulţi psalmi, scrişi cu o mie de ani înainte de Cristos, conţin referiri la Cristos, care nu se pot deloc aplica la oricare altă persoană din istorie. Unele referiri la David par să îndrepte atenţia în viitor, la Regele care avea să vină din familia lui David. Alături de pasajele care sunt în mod evident mesianice, există multe expresii care par a avea un înţeles ascuns, preînchipuind pe Mesia.

Psalmii mesianici în mod cât se poate de evident sunt:
Psalmul 2: Dumnezeirea şi domnia universală a lui Mesia.
Psalmul 8: Omul, prin Mesia, urmează să devină domnul creaţiei.
Psalmul 16: Învierea Sa din morţi.
Psalmul 22: Suferinţa Sa: Psalmul 69: Suferinţa Sa.
Psalmul 45: Mireasa Sa regală şi Tronul lui Etern.
Psalmul 72: Gloria şi eternitatea Domniei Sale.
Psalmul 89: Jurământul lui Dumnezeu după care Tronul lui Mesia nu va cunoaşte sfârşit.
Psalmul 110: Rege şi Preot veşnic.
Psalmul 118: Va fi respins de conducătorii naţiunii.
Psalmul 132: Moştenitorul Etern al tronului lui David.

Pasaje mesianice

Iată afirmaţiile din Psalmi despre care Noul Testament declară

în mod explicit că sunt referiri directe la Cristos:

"Mi-au străpuns mâinile şi picioarele" (22:16; Ioan 20:25).

"Râvna pentru casa Ta m-a mâncat pe mine" (69:9; Ioan 2:17).

"Iată eu am venit să fac voia Ta, O Dumnezeule" (40:7, 8; Evrei 10:7).

"Tronul tău, O, Dumnezeule, este pentru veci de veci" (45:6; Evrei 1:8).

"S-a încrezut în Dumnezeu: acum să-l scape Dumnezeu" (22:8; Matei 27:43).

"Tu i-ai pus toate lucrurile sub picioare" (8:6; Evrei 2:6-10).

"Slujba lui (a trădătorului) să o ia altul" (109:8; Fapte 1:20).

"Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce m-ai părăsit?" (22:1; Matei 27:46).

"Tu eşti Fiul Meu: astăzi Te-am născut" (2:7; Fapte 13:33).

"Binecuvântat este cel ce vine în numele Domnului" (118; 26; Matei 21:9).

"Mi-au dat fiere amară şi, în setea Mea, mi-au dat oţet să beau" (69:21; Matei 27:34, 48).

"Prietenul Meu, care a mâncat pâinea Mea, a ridicat călcâiul împotriva Mea" (41:9; Ioan 13:18).

"Ei îşi împart hainele Mele între ei şi pentru cămaşa Mea trag la sorţi" (22:18; Ioan 19:24).

"Dumnezeu a jurat, Tu eşti preot în veci de veci după rânduiala lui Melhisedec" (110:4; Evrei 7:17).

"Piatra pe care au lepădat-o zidarii a devenit capul unghiului" (118;22; Matei 21:42).

"Domnul a zis Domnului Meu, Stai la dreapta Mea până voi face din duşmanii Tăi scaunul picioarelor Tale" (110:1; Matei 22:44).

"Tu nu vei lăsa sufletul Meu în Hades; şi nici nu vei îngădui ca sfântul Tău să vadă putrezirea" (16:10; Fapte 2:44).

Vezi şi la comentariile pentru II Samuel 7 şi Matei 2:22.).

Psalmul 1. Desfătarea numai în Cuvântul lui Dumnezeu

Binecuvântarea celor care îşi extrag ideile de viaţă din Cuvântul lui Dumnezeu, şi nu de la vecinii lor lumeşti. A lor este fericirea şi prosperitatea, nu a celor răi. Mereu sunt contrastaţi cei evlavioşi cu cei răi.

Astfel, Cartea Psalmilor se deschide cu Preamărirea Cuvântului lui Dumnezeu. Dacă atât de mult a putut David să iubească puţinele Scrieri care constituiau Cuvântul lui Dumnezeu pe vremea aceea, cu atât mai mult ar trebui să iubim noi acelaşi cuvânt, care a fost completat între timp, şi centrat în jurul Minunatei Istorii a lui Cristos. Alţi psalmi ai Cuvântului sunt 19 şi 119. Observaţi de asemenea, primul cuvânt cu care începe Psalmul este

"binecuvântat" (sau "fericit" în limba română); deci este c "fericire" ca cele din predica de pe Munte.

Câteva din fericirile lui David

Ferice de cel care se teme de Domnul (112:1).
Ferice de cel care ia seama la săraci (41:1).
Ferice de poporul al cărui Dumnezeu este Domnul (33:12).
Ferice de cel cu fărădelegea iertată (31:1).
Ferice de cei ce locuiesc în Casa Domnului (84:4).
Ferice de omul pe care îl pedepseşti Tu, Doamne (94:12).
Ferice de cei ce-şi pun încrederea în El (2:12).
Binecuvântată este naţiunea al cărei Dumnezeu este Domnul (33:12).
Binecuvântat este cel cu fărădelegea iertată (31:1).
Binecuvântaţi sunt cei care locuiesc în Casa Domnului (84:4).
Binecuvântat este omul pe care îl pedepseşti Tu, Doamne (94:12).
Binecuvântaţi sunt cei ce-şi pun încrederea în El (2:12).
Binecuvântat este omul care se adăposteşte în Domnul (34:8).
Binecuvântat este omul al cărui tărie este Domnul (84:5).Binecuvântaţi sunt cei care ţin mărturiile Lui, care îl caută din toată inima lor (119:2).
Binecuvântat este omul...
Care îşi găseşte desfătarea în Legea Domnului (1:1, 2).

Psalmul 2. Un imn despre Mesia Cel care va veni

Dumnezeirea Sa (7), şi Domnia lui universală (8). Primul dintre Psalmii mesianici. (Vezi la pagina 250).

Psalmul 3. Încrederea lui David în Dumnezeu

Scris în perioada când s-a răzvrătit Absalom (II Samuel 15). Un exemplu cât se poate de remarcabil al încrederii pline de pace într-o vreme de restrişte. El a putut dormi deoarece: "Mâna lui Dumnezeu era pe perna lui."

Psalmul 4. O rugăcine de seară

Un alt imn de încredere, când David s-a retras pentru culcare, odihnindu-se cum ar veni, la pieptul lui Dumnezeu. Încrederea în Dumnezeu (5), Bucurie în inimă (7). Pacea minţii (8). Comuniunea cu Dumnezeu în meditaţiile noastre de noapte (4). Încrederea că Dumnezeu veghează (8).

Psalmul 5. O rugăciune de dimineaţă

Înconjurat de duşmani perfizi, David se roagă şi strigă de bucurie, cu încredrea că Dumnezeu îl va apăra. Mulţi duşmani va fi avut David. Mereu îl vedem pomenindu-i. Mulţi dintre cei mai minunaţi psalmi s-au născut din necazurile lui David.

Psalmul 6. Strigătul unei inimi zdrobite

Scris într-o vreme de boală, amarnică întristare, lacrimi, umilire, ruşine şi ocară din partea duşmanilor, fiind probabil o relatare a păcatului lui David cu Batşeba. Primul dintre psalmii de pocăinţă (vezi comentariul de la psalmul 32).

Psalmul 7. O altă rugăciune pentru apărare

Aflat într-un mare pericol, David îşi susţinea neprihănirea (vezi comentariul de la Psalmul 32). Cuş, numele care apare în titlu, e posibil să fi fost unul din ofiţerii lui Saul, porniţi în urmărirea lui David (vezi la Psalmul 54).

Psalmul 8. Omul - coroana creaţiunii

Aceasta urmează se să întâmple sub Mesia, în Ziua Domniei Sale triumfătoare (Evrei 2:6-9). Isus a citat versetul 2 ca având referire la un incident din viaţa Lui (Matei 21:16).

Psalmul 9. Mulţumiri pentru victorii

Victorii asupra duşmanilor naţionali şi individuali. Dumnezeu rămâne Rege în veci. Să ştie popoarele că nu sunt decât nişte bieţi muritori! Laudă să-i fie lui Dumnezeu! Încredeţi-vă în El!

Psalmul acesta, împreună cu Psalmul 10, formează un acrostih. Psalmii acrostihi sunt cei ai căror litere de la începutul versetelor se succed în ordinea alfabetului ebraic. Se crede că a fost o metodă menită să faciliteze memorarea versurilor. Alţi psalmi acrostihi sunt: 25, 34, 111, 112, 119, 145.

Psalmul 10. Rugăciunea lui David după ajutor

Pentru a face faţă şi a se lupta cu răutatea, apăsarea şi jaful care par să fi existat în regatul său. Răspândirea mare a răutăţii l-a tulburat foarte mult pe David, în special neruşinarea cu care cei răi sfidează pe Dumnezeu. Pentru David, ca de altfel şi pentru alţii scriitori ai Bibliei, nu există decât două categorii de oameni: cei neprihăniţi şi cei răi, deşi mulţi încercă să facă parte din ambele categorii.

Psalmii 11, 12, 13. Întinderea răutăţii

Pretutindeni dai de cei răi. David a fost copleşit de duşmani răi, aproape până la moarte. Dar s-a încrezut în Dumnezeu şi a cântat de bucurie. Aceşti psalmi par să aparţină perioadei în care David se ascundea de Saul.

Psalmul 14. Starea universală de păcat

E aproape identic cu psalmul 53. Este citat la Romani 3:10-12. Necredincioşii sunt numiţii aici nebuni (proşti). Răspândirea mare

a răutăţii scoate în evidenţă ce proşti sunt oamenii. Căci la fel de sigur cum există Dumnezeu, va exista şi o zi de judecată pentru cei răi. Dar Dumnezeu are răspândiţi în mijlocul celor răi un popor, pentru care Judecata va însemna o zi de mare bucurie.

Psalmul 15. Adevăraţii cetăţeni ai Sionului

Cei neprihăniţi, cei sinceri, drepţi şi cinstiţi. Thomas Jefferson a numit acest psalm imaginea adevăratului gentleman.

Psalmul 16. Învierea lui Mesia

David pare să vorbească despre sine, totuşi cuvintele mistice despre Regele davidic care avea să vie apar pe buzele lui David (10). Este citat
în Noul Testament ca o precizare a Învierii lui Isus (Fapte 2:27).Două versete minunate (8, 11). Michtam, numele care apare în titlul psalmului, înseamnă poem de aur, şi într-adevăr este de aur.

Psalmul 17. O rugăciune de apărare

Împresurat de duşmani, David priveşte la Dumnezeu. Îşi apără nevinovăţia, dar se încrede în Dumnezeu. Înconjurat fiind de oameni care iubesc lumea aceasta, David tânjeşte în inima sa după lumea cealaltă (14,15).

Psalmul 18. Imnul de mulţumire al lui David

Scris cu ocazia urcării sale pe tron, având în sfârşit regatul statornic, puternic în mâinile sale, după ani de fugă dinaintea lui Saul. Se repetă în Samuel 22. Tot succesul lui i-l atribuie lui Dumnezeu - tăria lui, stânca, cetatea, izbăvitorul lui, adăpostul, scutul, cortul mântuirii lui David, turnul său înalt de scăpare. Este unul din cei mai frumoşi psalmi.

Expresia căpetenie a naţiunilor (43-45), este valabilă pentru David doar în sens parţial, având însă referire mai precisă la perioada de după David, când tronul lui David avea să fie ocupat de fiul lui mai mare.

Psalmul 19. Natura şi Cuvântul

Exprimă minunăţia şi gloria creaţiei, perfecţiunea şi puterea Cuvântului lui Dumnezeu. Spurgeon l-a numit Cartea lumii şi cartea Cuvântului. Dumnezeul naturii, făcut cunoscut omului prin Cuvântul scris al lui Dumnezeu. Gânduri despre Cuvântul lui Dumnezeu sunt minunat dezvoltate în Psalmul 119. Este unul din cei mai frumoşi Psalmi, iar rugăciunea cu care se încheie (13, 14) este una din cele mai frumoase rugăciuni din Biblie. Cuvântul lui Dumnezeu este perfect, sigur, adevărat, dă bucurie şi e mai dulce decât mierea.

Psalmul 20. O cântare de încredere

Seamănă cu un imn de bătălie, cântat în timp ce îşi desfăşurau steagurile de luptă, şi David s-a rugat să aibă izbândă, intrând în luptă cu încrederea în Domnul, şi nu în carele de luptă sau în cai (7).

Psalmul 21. Mulţumiri pentru victorie

După bătălia pentru care se rugase în Psalmul 20, acum mulţumeşte pentru izbândă. Pare a se referi la David, dar are şi o aluzie mesianică la o trăsătura veşnică a domniei Regelui (4).

Psalmul 22. Un psalm al răstignirii

Pare a fi un strigăt de chin din partea lui David. Însă deşi a fost scris cu o mie de ani înainte de zilele lui Isus, este o descriere cât se poate de vie a răstignirii lui Isus încât ai crede că autorul psalmului a fost prezent la scena Răstignirii, redând chiar cuvintele lui Isus (1). Batjocurile duşmanilor (7, 8). Mâinile şi picioarele Lui îi sunt străpunse (18). Unele din aceste afirmaţii nu se pot aplica lui David, nici vreunui alt eveniment cunoscut în istorie, decât răstignirii lui Isus.

Psalmul 23. Psalmul Păstorului

Cel mai iubit capitol din Vechiul Testament. Beecher vorbind despre el, spunea: "Acest psalm a zburat ca o pasăre, de-a lungul şi-n latul pământului, cântând cea mai dulce cântare auzită vreodată. Ea a alinat mai mult durerile decât toate filozofiile lumii. Va continua să cânte pentru copiii tăi şi ai mei, şi pentru copiii lor până la sfârşitul vremii. Iar când îşi va isprăvi lucrarea, va zbura înapoi la pieptul lui Dumnezeu, îşi va strânge aripile şi va continua să cânte, în veci de veci, în corul celor pe care i-a ajutat să ajungă acolo."

Psalmul 24. Sosirea Regelui în Sion

E posibil să fi fost scris când a fost adus chivotul la Ierusalim (II Samuel 6:12-15). Poate că îl vom cânta şi noi în ziua aceea măreaţă când Regele Slavei va veni din nou.

Psalmul 25. Rugăciunea unui suflet apăsat de păcat

David îşi are perioadele sale de deprimare sufletească, datorită păcatelor şi necazurilor sale. Sunt aici multe cereri pe care ni le-am putea însuşi şi noi, cu mult folos. Citiţi acest psalm de multe ori.

Psalmul 26. David îşi apără integritatea

În termeni pozitivi, foarte diferit de psalmul precedent.(Vezi şi la Psalmul 32).

Psalmul 27. Devotament faţă de Casa lui Dumnezeu

Se încrede neînfricat în Dumnezeu. Dumnezeu este tăria vieţii lui. Lui David i-a plăcut nespus de mult să cânte, să aştepte după ajutorul Domnului.

Psalmul 28. O rugăciune

Îi mulţumeşte lui Dumnezeu pentru răspuns la rugăciune. David a fost fără nici o nădejde în afară de Dumnezeu. El se bizuia pe El şi se bucura întotdeauna în El.

Psalmul 29. Vocea lui Dumnezeu

Răsunând din furtună, uneori înspăimântătoare, sugerând groaznicele cataclisme de la sfârşitul Lumii.

Psalmul 30. Dedicarea Palatului lui David

Scris după ce a cucerit Ierusalimul şi l-a făcut capitala sa (II Samuel 5:11; 7:2). Adesea el fusese aproape de moarte, dar Dumnezeu l-a scăpat de fiecare dată. Astfel el va cânta laudă lui Dumnezeu pe veci.

Psalmul 31. O cântare de încredere

David, aflat în primejdii permanente, necazuri, întristări sau umilinţe, s-a încrezut întotdeauna implicit în Dumnezeu. Isus a citat ultimile Sale cuvinte de la moarte din acest psalm (5; Luca 23:46).

Psalmul 32. Un psalm de pocăinţă

A fost pricinuit cu siguranţă de păcatul lui David cu Batşeba (II Samuel 11:12). El nu găseşte cuvinte cu care să exprime ruşinea şi umilinţa sa. Şi totuşi este acelaşi David care de atâtea ori a jurat că e neprihănit (Psalmii 7:3; 8; 17:1-5; 18:20-24; 26:1-14).

Cum se vor împăca aceste trăsături paradoxale ale vieţii lui David? 1. Se poate ca declaraţiile sale de neprihănire să fi fost făcute înainte ca David să fi comis această greşală groaznică. 2. În majoritatea lucrurilor David a fost neprihănit. 3. Există o diferenţă între păcatul comis într-un moment de slăbiciune şi trăirea de bună voie şi obişnuit în păcat. Un om bun poate la un moment dat păcătui, şi totuşi să rămână un om bun. Remuşcarea şi căinţa lui David îl evidenţiază ca fiind tocmai acest din urmă tip de om. E o mare deosebire aici de oameni răi care în mod intenţionat, sfidător şi obişnuit calcă toate lagile bunei cuviinţe. (Vezi la II Samuel 11).

Se spune că Augustin avea scris acest psalm pe peretele din faţa palatului său, unde se putea vedea întotdeauna, şi îl citea fără încetare, plângând.

Alţi psalmi de pocăinţă sunt: 6, 25, 38, 51, 102, 130, 143.

Psalmul 33. Un psalm de bucurie şi de laudă

Aminteşte de o Cântare Nouă (3), alte referi la ea fiind la 40:3; 96:1; 98:1; 144:9; Sunt anumite cântece vechi care nu se vor învechi niciodată, ci dimpotrivă, pentru copiii lui Dumnezeu care călătoresc pe drumul vieţii, sunt mereu noi şi noi eliberări, noi bucurii care dau sens nou unor cântece vechi, care îşi vor găsi încununarea la sfârşit, când va izbucni de bucurie noua cântare, în zorii gloriilor cerului (Apocalipsa 5:9; 14:3).

Psalmul 34. Mulţumirile lui David pentru izbăvire

În toate necazurile sale, David s-a dus direct la Dumnezeu în rugăciune. De fiecare dată când a fost izbăvit, s-a dus din nou la Dumnezeu cu mulţumiri şi laude. Ce glorios e să TRĂIEŞTI în DUMNEZEU. Şi ce plăcut trebuie să fie acest lucru în ochii lui Dumnezeu. Cineva s-a exprimat astfel: "Mulţumeşte lui Dumnezeu pentru lumina stelelor şi El îţi va da lumina lunii. Mulţumeşte-I pentru lumina lunii şi El îţi va da lumina soarelui, şi curând te va lua acolo sus unde El însuşi este Lumina".

Psalmul 35. Un psalm de condamnare

Alţii din această serie sunt: 52, 58, 59, 69, 109, 137. Ei se revarsă de răzbunări împotriva duşmanilor. Ei nu sunt o declaraţie a mâniei lui Dumnezeu asupra celor răi, ci rugăciunile unui om ca să cadă răzbunarea peste duşmanii lui, fiind în contrast total cu învăţătura lui Isus potrivit căreia trebuie să ne iubim duşmanii. Cum putem explica acest lucru?

În Vechiul Testament scopul şi planul lui Dumnezeu a fost acela de a susţine o naţiune pentru a se pregăti calea pentru venirea lui Cristos. El alucrat cu natura umană aşa cum a fost ea, şi nu a aprobat neapărat tot ce au făcut sau au spus până şi cei mai devotaţi robi ai Săi. Unii din aceşti psalmi sunt imnuri de bătălie, expresii de intens patriotism, menit să asigure suprsvieţuirea naţiunii, chiar şi în mijlocul unor lupte pe viaţă şi pe moarte, împotriva unor duşmani puternici. Odată cu venirea lui Cristos, revelaţia lui Dumnezeu privitoare la sensul vieţii umane şi al normelor de conduită s-a încheiat. Dumnezeu a transferat accentul direct al lucrări Sale de la întreţinerea naţiunii, la transformarea persoanelor individuale în oameni de felul celor pe care îi doreşte El să fie; ACUM Dumnezeu nu va mai scuza anumite lucruri pe care ATUNCI le trecea cu vederea. În timpurile Vechiului Testament Dumnezeu s-a potrivit într-o anumită măsură, din motive practice, cu ideile oamenilor. În timpurile Noului Testament Dumnezeu a început să se ocupe de oameni potrivit gândurilor Sale. (Vezi la Luca 6:27).

Psalmii 36, 37. Încrederea în Dumnezeu

Psalmul 36. Răutatea oamenilor. Îndurarea şi credincioşia lui Dumnezeu.

Psalmul 37. Este unul din cei mai iubiţi psalmi. David, uimit întotdeauna de răspândirea răului, expune aici o filozofie după care se poate trăi în mijlocul celor răi: Fă binele, încrede-te în Dumnezeu şi nu te îngrijora.

Psalmul 38. Un psalm de durere aprinsă

Unul din psalmii de pocăinţă (vezi la Psalmul 32). Se pare că David suferea de o boală respingătoare, pricinuită de păcat, din pricina căreia prietenii lui mai apropiaţi şi rudele lui s-au înstrăinat de el iar duşmanii lui s-au înmulţit şi s-au obrăznicit. Psalmul arată cum "omul după inima lui Dumnezeu" a trebuit uneori să se coboare la adâncimi de întristare şi umilire din pricina păcatului său.

Psalmul 39. Nesiguranţa şi deşertăciunea vieţii

Iedutun, care apare în titlul acestui psalm şi în cel al psalmilor 62 şi 77, a fost unul din cei trei conducători muzicali ai lui David, ceilalţi doi fiind Asaf şi Herman (I Cronici 16:37-42). De asemenea, a fost vizionarul regelui (II Cronici 35:15).

Psalmul 40. În inima era lauda lui Dumnezeu (8).

Totuşi el a fost zdrobit de fărădelegile sale (12). Ultima parte a acestui psalm e identică cu Psalmul 70. Pare să fie o referire mesianică (7, 8; Evrei 10:5-7).

Psalmul 41. O rugăciune pentru izbăvire

Se crede că aparţine perioadei în care a avut loc actul de uzurpare al lui Absalom (II Samuel 15), când boala lui David (3-8) a facilitat coacerea acestui complot. Prietenul cu care trăia în pace (9) trebuie negreşit să fi fost Ahitofel, Iuda Vechiului Testament(II Samuel 15:12, Ioan 13:18).

Psalmii 42, 43. Sete după Casa lui Dumnezeu

Aflat într-un exil, în regiunea Hermon, la răsărit de Iordan (6), printre oameni păgâni şi ostili. Aceşti doi psalmi formează un singur poem. Fiii lui Core din titlul psalmilor 42-49, 84, 85, 87, 88 au fost o familie de leviţi poeţi, organizaţi de David într-o breaslă muzicală (I Cronici 6:31-48; 9:19, 22, 33).

Psalmul 44. Un strigăt de disperare

Într-o perioadă de dezastru naţional, când se părea că armata lui a fost înfrântă cu desăvârşire.

Psalmul 45. Cântarea nupţială a unui rege

Purtând Numele lui Dumnezeu, aşezat pe un tron veşnic. Poate

fi, în parte, o referire la David şi Solomon. Dar unele din afirmaţiile sale nu se pot aplica la nici unul din ei, nici la vreun alt suveran pământean. Astfel, psalmul pare mai degrabă a fi un cântec despre Mesia, anticipând nunta Mielului (Apocalipsa 19:7).

Psalmul 46. Cântarea de bătălie a Sionului

Formează baza renumitului imn al lui Luther, "Domnul îmi este adăpost, cetate tare-n vreme rea." Este cântecul Reformei.

Psalmii 47, 48. Dumnezeu domneşte în veac

Dumnezeu este Rege. Sionul este cetatea lui Dumnezeu. Dumnezeu
este Dumnezeul nostru în veci de veci. Dumnezeu este pe tron. Să se bucure pământul!

Psalmii 49, 50. Deşertăciunea bogăţiilor

Dumnezeu este stăpânul pământului şi a tot ce se află pe el. Dându-i lui Dumnezeu noi nu facem altceva decât să-i înapoiem ceea ce deja îi aparţine. Deşertăciunea vieţii. Toţi au parte de moarte. Este asemănător Psalmului 39.

Psalmul 51. Rugăciune după îndurare

Urmarea dezastruoasă a păcatului lui David cu Batşeba s-a abătut asupra lui (II Samuel 11,12). Un psalm de pocăinţă (vezi la Psalmul 32). "Zideşte în mine o inimă curată" (10), o rugăciune pe care ar trebui s-o rostim cu toţii mereu.

Psalmul 52. Încrederea lui David în Dumnezeu

E contrastată cu lăudăroşenia şi răutatea lui Doeg, duşmanul lui David (I Samuel 21:7; 22:9). David are încredere că Dumnezeu îl va izbăvi.

Psalmul 53. Starea universală de păcat a oamenilor

Similar psalmului 14. Este citat la Romani 3:10-12. "Mahalat", care apare în titlu, poate fi o melodie melancolică iar "Maschil" un poet meditativ.

Psalmul 54. Strigătul lui David după Dumnezeu

Scris când zifiţii i-au spus lui Saul unde se ascunsese David (I Samuel 26). Alţi psalmi compuşi în perioada când David fugea de Saul sunt: 7(?), 34, 52, 54, 56, 67, 59, 63 (?), 142.

Psalmul 55. Trădat de prietenii lui

Asemenea Psalmului 41 şi acesta pare să aparţină perioadei de rebeliune a lui Absalom, referindu-se în special la Ahitofel (12-14; II Samuel 15:12,13), o întruchipare a lui Iuda. David se încrede în Dumnezeu.

Psalmul 56. O rugăciune pentru a fi scăpat

De filisteni, asemenea Psalmului 34, şi I Samuel 21:10-15. David s-a folosit la maximum de resursele sale, prefăcându-se chiar la un moment dat că este nebun. Totuşi s-a rugat şi s-a încrezut în Dumnezeu, aşteptând ca El să lucreze la rezolvarea problemei. Psalmul 34 este cântarea lui de mulţumire pentru izbăvirea lui Dumnezeu.

Psalmul 57. Rugăciunea lui David

În peştera Adulam, pe când se ascundea de Saul (I Samuel 22:1; 24:1; 26:1). Inima lui se bizuia pe Dumnezeu şi avea încredere în El (7).

Psalmul 58. Nimicirea celor răi

Ziua lor de pedeapsă pentru toate faptele rele pe care le-au săvârşit va veni negreşit. David s-a plâns mult împotriva răspândirii îngrijorător de mare a răului şi a repetat la nesfârşit faptul că, până la urmă, răul nu va da rezultate, constatare pe care o putem face şi noi cei de azi.

Psalmul 59. Încă o rugăciune a lui David

Scris când a trimis Saul soldaţi la David acasă, să-l prindă în cursă (I Samuel 19:10-17). Dar David s-a încrezut în Dumnezeu. Un alt poem de aur.

Psalmul 60. Un psalm de descurajare

Într-o vreme de restrişte, în timpul războiului cu sirienii şi cu edomiţii (II Samuel 8:3-14). Alţi psalmi scrişi în această perioadă de mare strâmtorare pentru naţiune sunt psalmii 44, 74, 79, 108. Rugăciunea lui David a fost ascultată (II Samuel 8:14).

Psalmul 61. Un imn de încredere

Scris atunci când David se afla departe de casă, într-o expediţie îndepărtată (2), sau probabil în timpul răzvrătirii lui Absalom.

Psalmul 62. Un poem al devotamentului fierbinte

Faţă de Dumnezeu, printr-o încredere neclintită în El. David a avut multe necazuri, dar întotdeauna s-a încrezut în Dumnezeu.

Psalmul 64. Rugăciune pentru apărare

În faţa uneltirilor duşmanilor ascunşi, David este încrezător că prin Dumnezeu va triumfa.

Psalmul 65. Un cântec al mării şi al secerişului

Dumnezeu încununează anul cu bunătate şi îndurare. Pământul întreg strigă de bucurie, încărcat de recolte îmbelşugate.

Psalmul 66. O cântare de mulţumire naţională

Lăudaţi pe Dumnezeu! Cântaţi! Bucuraţi-vă! Veseliţi-vă! Ochii lui Dumnezeu sunt îndreptaţi asupra naţiunilor.

Psalmul 67. Un psalm misionar

Este o anticipare a veştii bune a evangheliei ce avea să cuprindă pământul. Să cânte naţiunile de bucurie!

Psalmul 68. Un marş de bătălie

Al oştirilor biruitoare ale lui Dumnezeu. A fost un psalm preferat al cruciaţilor, al hughenoţilor, al lui Savonarola şi a lui Oliver Cromwell.

Psalmul 69. Un psalm al suferinţei

Asemenea Psalmului 22. Întrezării ale suferinţelor lui Mesia. Aşa şi este citat în Noul Testament: 4, 9, 21, 22, 25: Ioan 2:17; 15:25; Fapte 1:20; Romani11:9; 15:3. (Vezi şi la pagina 397.)

Psalmul 70. Un strigăt stăruitor după ajutor

Dumnezeu nu l-a lăsat pe David niciodată să ajungă de ruşine. Psalmul acesta exprimă bucuria credinciosului în Dumnezeu, într-o vreme când e persecutat. E asemănător cu ultima parte a Psalmului 40.

Psalmul 71. Un psalm de bătrâneţe

O privire retrospectivă asupra unei vieţi pline de încredere, în mijlocul necazurilor de tot felul şi a duşmanilor, o viaţă din care nu a lipsit bucuria în Dumnezeu, chiar şi în astfel de momente.

Psalmul 72. Gloria şi grandoarea domniei lui Mesia

Este unul din psalmii lui Solomon, celălalt fiind Psalmul 127. Regatul lui Solomon se afla în culmea sa de glorie. Am putea crede că psalmul acesta este, cel puţin în parte, e o descriere a propriei sale domnii paşnice şi glorioase. Dar unele din declaraţiile sale şi tonul general al psalmului nu pot îngădui decât un singur sens: anume, o referire clară la împărăţia Aceluia care e cu mult mai mare decât Solomon. (Vezi şi la pag. 397.)

Psalmul 73. Prosperitatea celor răi

Soluţia enigmei: priviţi la sfârşitul lor. Este unul din psalmii lui Asaf: 50,73-83. Asaf a fost mai marele muzicienilor lui David (I Cronici 15:16-20; 16:5). Corurile lui Ezechia au cântat psalmii lui Asaf (II Cronici 29:30).

Psalmul 74. Dezastru naţional

Ierusalimul era în ruine (3, 6, 7).Se referă probabil în timpul invaziei lui Şişac (I Regi 14:25); sau în timpul robiei babilonene.

Psalmul 75. Dumnezeu este judecător

Negreşit, cei răi vor avea parte de nimicire: Triumful sigur al celor neprihăniţi când pământul se va dezintegra.

Psalmul 76. Mulţumiri pentru o mare victorie

Pare să se refere la nimicirea armatei lui Sanherib de către îngerul lui Dumnezeu la Ierusalim (II Regi 19:25).

Psalmii 77, 78. Psalmi istorici

O trecere în revistă a minunatelor lucrări ale lui Dumnezeu, în relaţiile Sale cu Israel, contrastate cu continua neascultare şi necredincioşie a lui Israel.

Psalmii 79, 80. Dezastru naţional

Asemenea Psalmului 74, ei aparţin unei perioade de mare nenorocire, cum ar fi invazia lui Şişac sau căderea Regatului de Nord ori robia babiloneană.

Psalmii 81, 82. Îndărătnicia lui Israel

Cauza necazurilor ei. Dacă ar fi ascultat de Dumnezeu, situaţia ar fi fost alta. Judecătorii nedrepţi poartă o mare parte din vină, fiindcă au uitat răspunderea faţă de Judecătorul Suprem.

Psalmul 83. O rugăciune pentru ocrotire

Faţă de conspiraţia unor naţiuni federate: edomiţii, arabii, moabiţii, amalēciţii, amoriţii, filistenii şi alţii.

Psalmul 84. Casa lui Dumnezeu

Binecuvântările care decurg din devotamentul faţă de Casa lui Dumnezeu. Dumnezeu îi iubeşte pe cei ce iubesc căile Sionului. Aceasta se aplică şi la Biserică.

Psalmii 85, 86. Mulţumiri şi un strigăt după îndurare

Mulţumiri pentru întoarcerea din robie şi o rugăciune pentru refacerea ţării şi un viitor mai bun. Apoi o rugăciune pentru îndurare: chiar dacă psalmistul e evlavios, are nevoie de iertare.

Psalmul 87. Sionul

Dragostea lui Dumnezeu pentru Sion. Ceea ce se spune aici despre Sion se aplică la Biserică într-un sens mai adevărat. Naşterea noastră în Sion e înregistrată în Cer (6).

Psalmul 88. Un om care a suferit o viaţă întreagă

Rugăciunea unui om care stă închis, suferind de o boală lungă şi îngrozitoare. Unul din cei mai trişti psalmi. Patetic.

Psalmul 89. Jurământul lui Dumnezeu

Potrivit căruia tronul lui David va dăinui în veci. Un psalm minunat. Etan, numele care apare în titlu, a fost unul din con-

ducătorii muzicali ai lui David (I Cronici 15:17).

Psalmul 90. Eternitatea lui Dumnezeu

Şi scurtimea vieţii pământeşti. A fost un psalm al lui Moise, care a trăit cu 400 de ani înaintea lui David, şi probabil primul psalm care s-a scris. Moise a scris şi alte cântece (Exod 15, Deuteronom 32). Tradiţia rabinică îi atribuie lui Moise următorii psalmi: 91-100.

Psalmul 91. Un imn de încredere

Unul din cei mai iubiţi psalmi. Minunat. Se fac uimitoare promisiuni de asigurare pentru cei care se încred în Dumnezeu. Citiţi-l cât mai des.

Psalmul 92. Un imn sabatic

Pare să arunce o privire în urmă, la Sabatul Creaţiei şi înainte la Epoca Sabatului Veşnic. Cei răi pier, cei drepţi înfloresc.

Psalmii 93, 94. Maiestatea lui Dumnezeu

Şi distrugerea celor răi. Puterea, sfinţenia şi eternitatea tronului lui Dumnezeu. Din veşnicii în veşnicii, Dumnezeu domneşte în veac. Răul e predominant în lumea aceasta. Dar cei răi vor fi negreşit os`ndiţi - o notă permanentă în Biblie.

Psalmii 95-98. Domnia lui Dumnezeu

Continuând ideea psalmului 93, psalmii aceştea au fost numiţi "Psalmi Teocratici", deoarece vorbesc despre suveranitatea lui Dumnezeu, făcând aluzie la Domnia Regală a lui Mesia ce urma să vină. Psalmul 95. Cântaţi! Bucuraţi-vă! Dumnezeu este Regele. Să îngenunchem înaintea Lui! Versetele 7-11 sunt citate în Evrei 3:7-11 ca fiind cuvintele Duhului Sfânt.

Psalmul 96. Cântaţi, cântaţi, cântaţi! Bucuraţi-vă! Fiţi plini de mulţumire. Lăudaţi pe Domnul! Triumfătoare va fi pentru copiii lui Dumnezeu acea zi când El va veni să judece lumea. Să se bucure cerurile şi pământul! Să salte de bucurie! Ziua judecăţii se apropie cu paşi repezi!

Psalmul 97. Domnul vine. Pământul se clatină. Un imn de încoronare, referindu-se probabil atât la prima, cât şi la a doua Sa venire.

Psalmul 98. Un cântec al Zilei Încoronării. Fiind o cântare nouă (1), s-ar putea să fie tocmai cântarea ce se va cânta în Cer (A pocalipsa 5:9-14).

Psalmii 99, 100. Dumnezeu. Lauda

Psalmul 99. Dumnezeu domneşte. Să se cutremure naţiunile! Dumnezeu este sfânt. Dumnezeu iubeşte dreptatea şi neprihănirea. El răspunde la rugăciuni.

Psalmul 100. Lăudaţi pe Dumnezeu. Îndurarea Lui ţine în veac iar credincioşia Lui străbate toate generaţiile.

Psalmul 101. Un psalm pentru dregători

Se crede că ar fi fost scris cu ocazia urcării la tron a lui David, enunţând astfel principiile care au stat la baza guvernării sale.

Psalmul 102. Un psalm de pocăinţă

Scris într-o perioadă de cumplită suferinţă, umilire şi ocară (vezi la Psalmul 32). Eternitatea lui Dumnezeu (25-27) este citată la Evrei 1:10-12 ca aplic`ndu-se la Cristos.

Psalmul 103. Un psalm al îndurării lui Dumnezeu

Se crede că ar fi fost scris în anii de bătrâneţe ai lui David, făcând un bilanţ al legăturilor lui Dumnezeu cu el. Unul din cei mai iubiţi psalmi.

Psalmul 104. Un psalm al naturii

Dumnezeu Creatorul, Cel care are grijă până în cel mai mic amănunt de toate lucrurile din lumea aceasta. Ne aminteşte de cuvintele Domnului Isus: nici o vrabie nu cade la pământ fără ştirea Tatălui!

Psalmii 105, 106. Doi psalmi istorici

Un rezumat poetic al lui Israel. Se ocupă în special de ieşirea miraculoasă a poporului Israel din Egipt.

Psalmii 107, 108, 109. Îndurarea şi dreptatea lui Dumnezeu

Psalmul 107. Minunile bunătăţii şi îndurării lui Dumnezeu în relaţiile Sale cu Poporul Său şi felul minunat în care stăpâneşte şi întreţine El lucrările naturii.

Psalmul 108. Pare a fi unul din cântecele de bătălie ale lui David. Este aproape identic cu anumite părţi ale Psalmului 57 şi Psalmului 60.

Psalmul 109. Răzbunarea lui Dumnezeu împotriva duşmanilor Săi. Unul din psalmii de condamnare (vezi la Psalmul 35). Apare imaginea lui Iuda (8).

Psalmul 110. Veşnica stăpânire a Regelui care va veni

Psalmul acesta nu se poate referi la altă persoană din istorie decât la Cristos; şi totuşi, a fost scris cu 1000 de ani înainte de Cristos (1, 4). Astfel este citat în Noul Testament (Matei 22:44; Fapte 2:34; Evrei 1:13; 5:6).

Psalmii 111, 112. Cântări de laudă

Psalmul 111. Maiestatea, neprihănirea, îndurarea, dreptatea, credincioşia, adevărul, sfinţenia şi eternitatea lui Dumnezeu.

Psalmul 112. Binecuvântările omului care se teme de Dumnezeu şi este neprihănit,
milostiv, amabil, bun cu cei săraci şi iubeşte căile şi Cuvântul lui Dumnezeu. Un asemenea om va fi pe veci binecuvântat.

Psalmii 113-118. Psalmii Hallel

Se cântau în familii, în noapte Paştelor, după cum urmează: 113 şi 114 la începutul mesei; 115, 116, 117, 118 la sfârşitul mesei. Trebuie să fi fost imnurile pe care le-au cântat Isus şi ucenicii Săi la Cina cea de taină (Matei 26:30). "Hallel" înseamnă "laudă".

Psalmul 113. O cântare de laudă. Începe şi se sfârşeşte cu "Aleluia", care înseamnă: "Slavă lui Dumnezeu în veci".

Psalmul 114. O cântare a exodului, amintind minunile săvârşite cu ocazia izbăvirii poporului Israel din Egipt, începutul Praznicului Paştelor. Pământul, marea, râurile, munţii, dealurile au tremurat în faţă prezenţei lui Dumnezeu.

Psalmul 115. Domnul este singurul Dumnezeu. Binecuvântaţi sunt copiii Lui! Binecuvântaţi sunt cei ce se încred în El, şi nu în zeii neamurilor! Gloria lui Dumnezeu. Îndurarea Sa. Adevărul, încrederea, ajutorul şi scutul nostru. Laudă să-i fie în veci! Descrisă muţenia idolilor, prostia lor şi a celor ce le-au dat chip! Dumnezeul nostru este în schimb Dumnezeu. Unde sunt toţi zeii neamurilor? Dumnezeul nostru ne va binecuvânta iar noi Îi vom binecuvânta Numele pe veci.

Psalmul 116. O cântare de recunoştinţă faţă de Dumnezeu pentru izbăvirea de la moarte şi de la cădere în ispită; de asemenea, pentru nenumărate răspunsuri la rugăciune. Unul din cei mai frumoşi psalmi. Plin de laudă, îndurare şi har!

Psalmul 117. O chemare către neamuri să-l primească pe Domnul. Aşa este citat în Romani 15:11. Capitolul de mijloc al Bibliei şi cel mai scurt capitol. Laudă, adevăr, îndurare. În veci de veci.

Psalmul 118. A fost imnul de rămas bun al lui Isus când s-a despărţit de ucenicii săi la Paşte, plecând spre Gheţimani şi spre Calvar (Matei 26:30). Cuprinde o precizare a respingerii Lui (22, 26; Matei 21:9, 42). Dumnezeu: tăria şi cântarea Lui.

Psalmul 119. Gloria Cuvântului lui Dumnezeu

Cel mai lung capitol din Biblie. Are 176 versete. Fiecare verset aminteşte Cuvântul lui Dumnezeu sub unul din aceste nume: Legea, Mărturia, Judecăţile, Orânduirile, Poruncile, Perceptele, Cuvântul, Căile,
etc. cu excepţia versetelor 90, 122, 132.

Este un acrostih, sau psalm alfabetic, având 22 de strofe. Fiecare strofă are 8 rânduri şi fiecare rând începe cu aceeaşi literă (vezi Psalmul 9). A fost psalmul preferat al scriitorului Ruskin.

Psalmii 120-134. Cântări ale treptelor

De asemenea numiţi "cântări ale ascensiunii", sau cântările pelerinului. Se crede că ar fi fost desemnaţi pentru muzica vocală ori pentru pelerinii aflaţi în drum spre Ierusalim, la praznicele anuale. Sau se crede că ar fi fost cântaţi în timp ce urcau cele cinsprezece trepte ce duc la Curtea Bărbaţilor. Cuvântul "ascensiune" se mai poate referi şi la tonul ridicat pe care se cântau aceşti psalmi.

Psalmul 120. O rugăciune de ocrotire, venită din partea unuia care locuia printre oameni înşelători şi trădători, departe de Sion.

Psalmul 121. E posibil ca pelerinii să fi cântat acest psalm în clipa când zăreau muntele din preajma Ierusalimului.

Psalmul 122. E probabil psalmul cântat de pelerini când se apropiau de Poarta Templului, din interiorul zidurilor cetăţii.

Psalmul 123. Cântat în Templu, când pelerinii îşi ridicau privirile spre Dumnezeu în rugăciune, cerându-i îndurare.

Psalmul 124. Un imn de mulţumire şi laudă către Dumnezeu pentru nenumăratele izbăviri ale neamului în vremuri de restrişte.

Psalmul 125. Un imn de încredere. După cum Ierusalimul e înconjurat de munţi, tot aşa Îşi ocroteşte Dumnezeu poporul.

Psalmul 126. O cântare de mulţumire şi laudă pentru întoarcerea din robie. Israeliţilor nu le venea să creadă că sunt iarăşi liberi - li se părea că visează (Vezi Psalmul 137.)

Psalmul 127. Pare a fi o combinaţia a două poeme: clădirea templului şi clădirea familiei. Unul din psalmii lui Solomon.

Psalmul 128. O cântare de nuntă. Continuarea celei de-a doua jumătăţi a Psalmului 127. Familiile evlavioase sunt baza bunăstării unui neam întreg.

Psalmul 129. Rugăciunea lui Israel pentru răsturnarea duşmanilor ei, care au lovit-o generaţie după generaţie.

Psalmul 130. Să avem ochii aţintiţi mereu asupra lui Dumnezeu. Un strigăt după îndurare. Unul din psalmii de pocăinţă. (Vezi la Psalmul 32).

Psalmul 131. Un psalm de încredere fermă a unui copil al lui Dumnezeu: psalmistul şi-a liniştit sufletul în Dumnezeu, asemenea unui copilaş care îşi pleacă capul la sânul mamei.

Psalmul 132. O repetiţie poetică a promisiunii de necălcat a lui Dumnezeu potrivit căreia David va avea un moştenitor veşnic pe tron.

Psalmii 133, 134. Un psalm al dragostei frăţeşti, şi al vieţii veşnice. Un psalm al celor ce vegheau noaptea la templu.

Psalmii 135-139. Psalmi de mulţumire

Psalmul 135. Un psalm de laudă pentru lucrările minunate ale lui Dumnezeu din natură şi istorie: vapori, fulgere, vânturi, minu-

nile din Egipt şi din Pustiu.

Psalmul 136. Pare a fi o dezvoltare a Psalmului 135, prvitor la măreţele lucrări ale lui Dumnezeu din creaţie şi legăturile sale cu Israel. E aranjat pentru muzică antifonală. "Îndurarea Lui ţine în veac" apare în fiecare verset. este numit un psalm Hallel, şi se cânta la deschiderea praznicului Paştelor, fiind un psalm preferat al Templului (I Cronici 16:41; II Cronici 7:3; 20:21; Ezra 3:11).

Psalmul 137. Un psalm al robiei. Exilaţii se află într-o ţară străină unde se topesc de dor după patria lor. Negreşit cei ce i-au dus în robie îşi vor primi plata! Nu este un psalm de mulţumire, dar corespondentul lui, Psalmul 126, care a fost scris după întoarcerea lor din Babilon, abundă în mulţumiri.

Psalmul 138. O cântare de mulţumire, scrisă după câte se pare cu ocazia unui răspuns la rugăciune.

Psalmul 139. Prezenţa universală a lui Dumnezeu şi infinita Sa cunoştinţă. Dumnezeu cunoaşte orice gând, vorbă sau acţiune, ninic nefiindu-i ascuns. Propoziţia de încheiere este una din cele mai necesare rugăciuni din întreaga Biblie.

Psalmii 140-143. Rugăciuni de apărare

Psalmul 140. David a avut nenumăraţi duşmani. Dar aceştia nu au făcut altceva decât să-l aducă tot mai aproape de Dumnezeu. Cei răi vor fi, în cele din urmă, nimiciţi.Psalmul 141. Încă una din rugăciunile lui David pentru ocrotire să nu cadă în păcat.

Psalmul 142. Una din rugăciunile lui David din tinereţe, pe când se ascundea în peşteră de Saul (I Samuel 22:1; 24:3).

Psalmul 143. Strigătul de pocăinţă al lui David după ajutor şi călăuzire; probabil atunci când era urmărit de Absalom (II Samuel 17,18).

Psalmii 144, 145. Cântece de laudă

Psalmul 144. Unul din cântecele de luptă ale lui David. E posibil ca oştile sale să fi intonat aceste imnuri când porneau la atac.

Psalmul 145. Se poate ca David să fi pus armata lui să cânte un asemenea imn după bătălie, ca semn de mulţumire pentru victoria obţinută.

Psalmii 146-150. Psalmii Aleluia

Se numesc "Psalmi Aleluia" deoarece fiecare din ei începe şi sfârşeşte cu "Aleluia", care înseamnă "Slavă Domnului". Este un cuvânt foarte frecvent în psalmi.

Măreaţa izbucnire de bucurie, în strigăte de "Aleluia", cu care se încheie cartea Psalmilor pe o notă culminantă, continuă în restul Bibliei, găsindu-şi ecou în corurile cereşti ale răscumpăraţilor (Apocalipsa 19:1, 3, 4, 6).

Psalmul 146. Dumnezeu domneşte! Cât voi trăi pe acest pământ, Îl voi lăuda pe Domnul. Voi cânta laudă lui Dumnezeu până voi avea suflare.

Psalmul 147. Să laude toată creaţia pe Dumnezeu! Cântaţi Domnului cu mulţumire! Să laude Israel pe Dumnezeu! Sionul să-L laude pe Dumnezeu!

Psalmul 148. Să laude îngerii pe Dumnezeu! Soarele,luna şi stelele să-L laude pe Dumnezeu! Să strige cerurile: "Aleluia!"

Psalmul 149. Aleluia! Să laude sfinţii pe Dumnezeu! Să cânte de bucurie! Să se bucure Sionul! Aleluia!

Psalmul 150. Aleluia! Lăudaţi pe Domnul cu trâmbiţa şi cu harpa! Tot ce are suflare să laude pe Dumnezeu! Aleluia!

PROVERBE

Cuvinte înţelepte scrise în cea mai mare parte de Solomon, cu privire la problemele practice ale vieţii, subliniindu-se în mod deosebit neprihănirea şi frica de Dumnezeu

Cartea Proverbelor

Asemenea Psalmilor şi Pentateuhului, cartea aceasta se împarte după titlurile sale în cinci părţi: Proverbele lui Solomon (1-9); Proverbele lui Solomon (10-24); Proverbe ale lui Solomon care au fost copiate de Ezechia (25-29); Cuvintele lui Agur (30); Cuvintele lui Lemuel (31).

Aşadar, majoritatea proverbelor sunt atribuite lui Solomon. Se pare că putem stabili aceeaşi relaţie între Solomon şi Proverbe ca cea pe care am stabilit-o între David şi Psalmi. Fiecare dintre ei a fost scriitorul principal. Cartea Psalmilor a fost o lucrare cu caracter pios, devoţional. Cartea Proverbelor e o lucrare de etică, având un caracter practic.

Solomon

În tinereţea sa a avut o pasiune mistuitoare pentru Cunoaştere şi Înţelepciune (I Regi 3:9-12). A devenit miracolul literar al lumii de atunci. Realizările sale literare au constituit ceea ce am putea numi noi cei de azi "minunea secolului", deşi faima lui s-a întins peste multe veacuri. Regi din toate colţurile pământului veneau să-l asculte. Solomon a predat cunoştinţe de botanică şi zoologie. A fost un om de ştiinţă, conducător politic şi om de afaceri cu vaste realizări economice. A mai fost poet, moralist şi predicator. (Vezi la I Regi 4 şi 9.)

Un proverb

Este o scurtă zicală, concisă ca formă şi axiomatică în conţinut, al cărui miez îl constituie antiteza şi comparaţia. Proverbele sunt fără nici o legătură între ele. Destinate în special tineri, iar ele formează un gen de învăţătură aparte: repetarea unor idei practice într-o formă uşor de reţinut.

Subiectele lor

Înţelepciunea. Neprihănirea. Frica de Domnul. Cunoştinţa. Morala. Castitatea. Hărnicia. Stăpânirea de sine. Încrederea în Dumnezeu.

Zeciuielile. Folosirea corectă a bogăţiilor. Grija pentru cei săraci. Înfrânarea limbii. Mărinimie faţă de vrăjmaşi. Alegerea prietenilor. Creşterea copiilor. Sârguinţa. Cinstea. Trândăvia. Lenea. Dreptatea. Altruismul. Voioşia. Simţul practic.

Tehnica folosită pentru tratarea subiectelor

Cartea aceasta are drept obiectiv imprimarea în cititori a anumitor virtuţi, asupra cărora se insistă mereu pe tot cuprinsul Bibliei. Mereu, mereu, pe paginile Scripturii, în multiple forme şi prin diverse metode, Dumnezeu a pus la dispoziţia omului din abundenţă învăţături detaliate rând cu rând, precept cu precept, în aşa fel încât oamenii să ştie cum doreşte El, ca ei să trăiască în lumea aceasta şi să nu existe nici o scuză atunci când au greşit ţinta. Învăţăturile acestei cărţi a Proverbelor, nu sunt exprimate în formule de genul: "Aşa vorbeşte Domnul", ca în Legea lui Moise, unde aceleaşi idei sunt date sub formă de porunci directe din partea lui Dumnezeu. Solomon se exprimă diferit: Lucrurile pe care le-a poruncit Dumnezeu sunt confirmate de experienţă şi dovedite a fi cele mai bune pentru oameni, esenţa înţelepciunii umane constând în păzirea poruncilor lui Dumnezeu.

Dumnezeu, în ampla consemnare a revelării naturii şi voii Sale pentru om, pare să fi recurs la orice metodă posibilă, nu numai prin intermediul poruncii şi perceptului, ci şi prin exemplu, pentru a-i convinge pe oameni că poruncile lui Dumnezeu merită să fie trăite în practică.

Faima lui Solomon a fost un mijloc de lansare care a făcut să i se audă glasul până la marginile pământului devenind astfel pentru toată lumea un exemplu grăitor al înţelepciunii ideilor lui Dumnezeu.

Cartea Proverbe a fost numită unul din "cele mai bune îndrumătoare pe care le poate urma un tânăr pentru a avea succes".

Capitolul 1. Ţelul cărţii

Este acela de a promova înţelepciunea, învăţătura, priceperea, neprihănirea, dreptatea, echitatea, prudenţa, cunoştinţa, discreţia, instruirea, sfatul sănătos (2-7). Superbe idei!

Punctul de plecare este frica de Dumnezeu (7). Apoi ascultarea de învăţătura părinţilor (8-9). Apoi urmează evitarea tovărăşiilor rele (10-19). Înţelepciunea strigă cu glas tare făcându-şi cunoscute avertizările (20-33).

Capitolele 2 la 6

Capitolul 2. Înţelepciunea trebuie să fie însuşită de cineva şi căutată cu toată inima. Ea se găseşte în Cuvântul lui Dumnezeu (6). Apoi urmează o avertizare împotriva femeii străine, avertizare ce se repetă mereu.

Capitolul 3. Un capitol superb. Despre bunătate. Adevăr. Viaţă îndelungată. Pace. Încredere în Dumnezeu. Cinstirea lui Dumnezeu cu toată fiinţa noastră. Prosperitate. Siguranţă. Fericire. Binecuvântare.

Capitolul 4. Înțelepciunea este lucrul de căpetenie. Prin urmare dobândește înțelepciunea! Calea celor neprihăniți este tot mai luminoasă, pe când calea celor răi e tot mai întunecoasă.

Capitolul 5. Bucuria conjugală și loialitatea în căsnicie. O avertizare împotriva dragostei imorale. Solomon a avut multe femei, dar s-a pronunțat vehement împotriva acestei practici. Pare să creadă aici că rânduiala lăsată de Dumnezeu ca omul să aibă o singură nevastă dă mult mai multe rezultate în atingerea unei vieți fericite (18-19).

Capitolul 6. Avertizări împotriva: obligațiilor de afaceri care au devenit dubioase, apoi atacă lenea, ipocrizia plină de viclenie, trufia, minciuna, spiritul scandalagiu, neascultarea de părinți, dragostea neligitimă.

Capitolele 7 la 14

Capitolul 7. Avertizare împotriva femeii adultere, dedată la stricăciune în lipsa soțului ei. Capitolele 5, 6, 7 vorbesc despre femeile ușuratice. Judecând după spațiul mare pe care li-l acordă Solomon, suntem înclinați să credem că vor fi existat multe asemenea femei pe vremea aceea (Eclesiastul 7:28).

Capitolele 8, 9. Înțelepciunea, personificată ca femeie, îi invită pe toți la un banchet oferindu-le ce are mai de preț; în contrast cu femeile pline de pofte care strigă celor lipsiți de înțelepciune: "Apele furate sunt dulci". (9:13-18).

Capitolul 10. Contrast marcant între oamenii înțelepți și cei proști, între cei neprihăniți și cei răi, între cei harnici și cei leneși, între bogați și săraci.

Capitolul 11. Cântarul fals este o urâciune înaintea lui Dumnezeu. Femeia frumoasă, dar lipsită de înțelepciune, este ca o bijuterie în râtul unui porc. Sufletul generos va fi săturat. Cel ce câștigă suflete este înțelept.

Capitolul 12. O femeie vrednică de gloria bărbatului ei. Buzele mincinoase sunt o urâciune înaintea lui Dumnezeu. Binecuvântări alese pentru cei harnici. Pe calea celor neprihăniți nu există moarte.

Capitolul 13. Cel ce-și păzește gura își păzește viața. O nădejde amânată îmbolnăvește inima. Calea celui fărădelege este aspră. "Umblă cu cei înțelepți, și vei fi și tu înțelept!"

Capitolul 14. Cel ce se mânie repede în mod precis va ajunge să facă o faptă necugetată. Cel care e încet la mânie are multă pricepere. Frica de Domnul este un izvor de viață. Seninătatea inimii înseamnă viață pentru trup. Cel ce asuprește pe sărac aduce ocară Celui care l-a făcut pe acesta din urmă.

Capitolele 15 la 20

Capitolul 15. Un răspuns blând potolește mânia. O limbă dulce este un pom de viață. Rugăciunea celui drept este desfătarea lui Dumnezeu.

Cel cu inima voioasă are un ospăţ necurmat. Un fiu înţelept aduce multă bucurie tatălui său.

Capitolul 16. Inima unui om face planuri, dar Dumnezeu este Acela care îi călăuzeşte paşii. Mândria merge înaintea căderii. Perii cărunţi sunt o cunună de glorie care se găseşte pe calea neprihănirii.

Capitolul 17. Cine dă naştere unui prost o face spre întristarea sa. O inimă veselă e un leac minunat. Până şi un prost ar trece drept înţelept dacă ar tăcea.

Capitolul 18. Gura unui prost îi este pierzarea. Moartea şi viaţa stau în puterea limbii. Smerenia merge înaimtea onoarei. Cine găseşte o nevastă găseşte un lucru bun.

Capitolul 19. O femeie chibzuită este de la Dumnezeu. Cel care are milă de săraci îi împrumută lui Dumnezeu, iar Dumnezeu îi va răsplăti fapta bună. Multe sunt planurile inimii omului, dar sfatul lui Dumnezeu este cel care va rămâne în picioare.

Capitolul 20. Vinul este batjocoritor. Este o cinste pentru un om să se ferească de ceartă, dar orice prost se va certa. Buzele cunoştinţei sunt ca nişte bijuterii alese. Greutăţi diferite şi o cumpănă falsă sunt o urâciune înaintea lui Dumnezeu.

Capitolele 21 la 25

Capitolul 21. Este mai bine să locuieşti în pustiu decât cu o femeie gâlcevitoare şi agitată într-o casă mare. Oricine îşi astupă urechile să nu audă strigătul celui sărac va ajunge să nu fie nici el auzit atunci când va striga şi el. Oricine-îşi păzeşte limba îşi păzeşte sufletul de necaz. Calul este pregătit de luptă, dar victoria este a lui Dumnezeu.

Capitolul 22. Un nume bun este mai folositor decât mari bogăţii. Învaţă copilul pe calea ce trebuie s-o urmeze şi când se face mare nu se va depărta de ea. Cel generos va fi binecuvântat. Ai văzut un om harnic? El va sta înaintea regilor.

Capitolul 23. Nu te frământa făcând totul ca să te îmbogăţeşti. Ascultă de tatăl şi de mama ta ca să se bucure de tine când vor ajunge la bătrâneţe. Cine se vaietă? Cei ce stau până târziu lângă un pahar de vin. Vinul muşcă ca un şarpe şi înţeapă ca o năpârcă.

Capitolul 23. În mulţimea sfetnicilor este siguranţă. Am trecut pe lângă ogorul celui leneş. Era năpădit de spini. Am văzut şi am tras învăţătură; numai puţin să mai stau cu braţele în sân şi să dorm şi îndată vine sărăcia.

Capitolul 25. Un cuvânt spus la vreme este ca nişte mere în coşuri de argint. Dacă îi este foame duşmanului tău, dă-i să mănânce; iar dacă îi este sete, dă-i să bea şi Dumnezeu te va răsplăti.

Proverbele din grupul acesta (capitolele 25 la 29) se crede că ar fi fost copiate de oamenii lui Ezechia (25:1). Ezechia a trăit cu 200 de ani mai târziu decât Solomon. Manuscrisele lui Solomon erau probabil uzate de pe-acuma. Elementul de bază din reforma lui Ezechia a fost reînoirea

interesului pentru Cuvântul lui Dumnezeu (II Regi 18).

Capitolele 26 la 31

Capitolul 26. Ai văzut un om înţelept în propria lui îngâmfare? Mai multă nădejde există pentru un prost decât pentru el. Limba mincinoasă urăşte pe aceia pe care chiar ea i-a rănit.

Capitolul 27. Nu te lăuda cu ziua de mâine fiindcă nu ştii ce poate aduce. Alte proverbe despre cei nechibzuiţi.

Capitolul 28, 29. Cel ce nu-i ajută pe cei săraci va avea parte de multe blesteme. Nebunul (prostul) dă drumul gurii vărsându-şi toată mânia, dar un om înţelept îşi înfrânează limba potolind-o. Alte remarci cu privire la cei neînţelepţi. Lui Solomon nu i-au plăcut proştii: adesea le-a vorbit destul de răspicat.

Capitolul 30. Nu se ştie cine a fost Agur. Probabil un prieten al lui Solomon. Lui Solomon i-au plăcut atât de mult proverbele acestuia încât le-a inclus în cartea sa.

Capitolul 31. Sfatul unei mame pentru rege. Se crede că Lemuel ar fi fost doar un alt nume pentru Solomon. Dacă aşa stau lucrurile, atunci Batşeba a fost mama care l-a învăţat acest poem minunat.

Puţine mame şi-au crescut copiii mai înţelept decât ea. În tinereţe caracterul lui Solomon a fost probabil unul din cele mai frumoase din istorie. Dar la bătrâneţe el s-a depărtat de acest caracter strălucit comportându-se contrar proverbelor sale (22:6). Capitolul se referă mai mult la mame, decât la regi.

ECLESIASTUL

Deşertăciunea vieţii pământeşti, atunci când e lipsită de nădejdea sigură a nemuririi, cu exemple vii din experienţa lui Solomon

Solomon, autorul acestei cărţi, a fost cel mai renumit şi mai puternic rege din toată lumea, în vremea sa, remarcat pentru înţelepciunea, bogăţiile şi realizările sale literare (vezi la I Regi 4 şi 9).

Deşertăciunea deşertăciunilor: Totul e deşertăciune

Este chiar tema cărţii şi încearcă să ofere un răspuns filosofic la întrebarea: cum se poate trăi cel mai frumos într-o lume în care totul e deşertăciune. Cartea conţine elemente de o rară frumuseţe şi o înţelepciune care transcende lumea vizibilă, dar nota care străbate conţinutul ei de la un capăt la altul este una de melancolie inexprimabilă - în contrast izbitor cu Psalmii.

David, tatăl lui Solomon, în lunga şi anevoioasa lui luptă de a clădi împărăţia, fusese auzit mereu strigând: Bucuraţi-vă, strigaţi de bucurie, cântaţi, lăudaţi pe Dumnezeu! Solomon care, spre deosebire de tatăl său, nu a avut parte decât de bogăţii, onoare, splendoare şi putere, domnind în pace pe tronul consolidat de tatăl său, înconjurat de un lux aproape nemaiauzit, ar fi fost poate omul cel mai îndreptăţit să fie cu adevărat fericit, cel puţin în ochii lumii. Şi totuşi refrenul său e fără încetare: Totul e deşertăciune, iar cartea, care e produsul zilelor de bătrâneţe ale lui Solomon, ne lasă cu impresia clară că Solomon nu a fost un om fericit. Cuvântul "deşertăciune" apare de 37 de ori.

Eternitatea

Cuvântul "eternitate", (3:11) care apare în traducerea revizuită a Bibliei (Revised Standard Version) e o traducere mai exactă decât cuvântul "univers", redat de versiunea autorizată a Bibliei (King James) şi s-ar putea să sugereze gândul cheie al întregii cărţi. Eternitatea în inimile oamenilor. În străfundurile cele mai adânci ale naturii sale omul tânjeşte de dor după lucrurile eternităţii, dar la data când s-a scris cartea Dumnezeu nu revelase încă prea multe lucruri despre eternitate.

În diverse locuri din Vechiul Testament găsim aluzii şi referiri voalate la viaţa de apoi; Solomon pare să fi avut o anumită idee despre această viaţă, dar Cristos a fost Acela care a adus la lumină viaţa şi nemurirea

(II Timotei 1:10). Cristos, prin învierea Sa din morţi, a făcut lumii o demonstraţie matematică a siguranţei vieţii de dincolo de mormânt, iar Solomon, care a trăit cu 1000 de ani înainte de Cristos, nu putea să aibe aceeaşi siguranţă cu privire la viaţa de dincolo pe care Cristos avea s-o dea lumii mai târziu.

Dar Solomon a văzut viaţa de pe pământ la superlativ. Putea să-şi împlinească absolut orice dorinţă din lume. Şi pare să-şi fi făcut preocuparea de căpetenie să descopere cât de bine se poate trăi pe lumea aceasta. Spre sfârşitul acestei experienţe, Solomon a dat glas cu un patos inexprimabil, a cărui notă străbate întreaga carte: Totul e deşertăciune şi goană după vânt.

Cum e posibil ca o asemenea carte să fie Cuvântul lui Dumnezeu?

Explicaţia constă în faptul că Dumnezeu a dorit să se consemneze aceste idei, deşi nu sunt toate ideile Lui, ci şi ale lui Solomon (vezi nota de la I Regi 11), dar lecţiile generale care se desprind din conţinutul cărţii sunt de la Dumnezeu. El este Cel care i-a dat lui Solomon înţelepciune şi posibilităţi fără egal de a observa şi explora toate căile vieţii. Şi, după multe experienţe şi cercetări, Solomon a tras concluzia că, în mare, omenirea are parte de foarte puţină fericire adevărată aici pe pământ şi a descoperit în inima sa un dor inexprimabil după altceva, din afara fiinţei sale. Astfel cartea e, într-un fel, strigătul omenirii după un MÂNTUITOR.

Odată cu venirea lui Cristos strigătul acesta a căpătat răspuns. S-a terminat cu deşertăciunea. De-acum avem bucurie, pace, voioşie. Isus nu a întrebuinţat niciodată cuvântul "deşertăciune", dar a vorbit în schimb mult despre bucurie, chiar în umbra crucii. Bucuria e unul dintre cuvintele cheie ale Noului Testament. În Cristos omenirea a găsit împlinirea dorinţei sale de veacuri: viaţa o viaţă deplină, glorioasă, plină de bucurie.

Capitolele 1, 2, 3, 4. Totul e deşertăciune

Într-o lume în care totul trece şi nimic nu reuşeşte să aducă satisfacţie, Solomon îşi propune să răspundă la întrebarea: "Care e soluţia vieţii într-o astfel de lume?" O lume de o nesfârşită monotonie! Până şi înţelepciunea, pe care Solomon a căutat-o cu atâta stăruinţă şi a preţuit-o atât de mult, l-a dezamăgit. Preocupările şi plăcerile omenirii în general i s-au părut a fi doar goană după vânt. Şi la toate se adaugă răutatea oamenilor şi cruzimile lor.

Capitolele 5 la 10. Diverse proverbe

Presărate cu diferite observaţii cu referire la tema generală a cărţii. Genul preferat de literatură al lui Solomon a fost proverbul. La capitolul 7, versetele 27 şi 28 putem avea o referire la haremul lui Solomon. Se ştie că avea o mie de femei (I Regi 11:1-11).

S-ar putea deduce de la 7:26-28 că a avut de furcă cu unele dintre femeile de la curtea sa.

Capitolele 11, 12. Răspunsul lui Solomon

La întrebarea sa de bază: ce e bine să facă omul într-o lume în care totul e deşertăciune, Răspunsul lui, răspândit în toată cartea, este rezumat la sfârşit: mănâncă, bea, bucură-te, fă binele, trăieşte fericit cu nevasta, fă tot ce găsesc mâinile tale de bine să facă, dar, mai presus de toate, TEME-TE DE DUMNEZEU având ochii aţintiţi spre ziua Judecăţii finale. Cu toate nemulţumirile sale cu privire la natura creţiei, Solomon nu a avut nici o îndoială privind existenţa şi dreptatea Creatorului. DUMNEZEU e menţionat de cel puţin patruzeci de ori în această carte.

CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

Glorificarea iubirii conjugale

Un cântec de dragoste, aşezat într-un cadru de primăvară, abundând în metafore şi elemente de imagistică orientală, etalând dragostea lui Solomon pentru natură, grădini, livezi, pajişti, vii şi turme de oi (I Regi 4:33).

Este numită "Cântarea cântărilor" deoarece Solomon a considerat-o probabil, cea mai aleasă din cele 1005 cântări pe care le-a scris (I Regi 4:32). Se crede că ar fi fost scrisă pentru a celebra căsătoria lui cu nevasta preferată.

Ca poem

Este considerat de specialiştii în structura poeziei drept o superbă compoziţie, dar trecerile abrupte de la un vorbitor la altul şi de la un cadru la altul, fără a se oferi nici o explicaţie pentru scenele şi actorii care se perindă fără întrerupere, o fac destul de greu de interpretat. În limba ebraică, schimbarea de vorbitori se face prin gen. În unele Biblii, lucrul acesta se realizează prin folosirea unui spaţiu suplimentar.

Vorbitorii

Pare sigur că aceştea au fost vorbitorii: o mireasă, numită Sulamita (6:13); Regele şi un cor de domniţe de la palat, numite fiicele Ierusalimului. Haremul lui Solomon era relativ mic, cu numai 60 de neveste şi 80 de concubine, dar cu multe alte fecioare trecute pe lista de rezervă (6:8). Mai târziu a crescut la 700 de neveste şi 300 de concubine (I Regi 11:3, vezi nota însoţitoare).

Mireasa

O părere destul de răspândită, şi poate cea mai fondată, este aceea că Sunamita era Abişag din Sunem, cea mai frumoasă fată din ţară, care l-a îngrijit pe David în ultimile sale zile din viaţă (I Regi 1:14), care a devenit fără îndoială nevasta lui Solomon, căci căsătoria ei cu altul ar fi pus în pericol tronul lui Solomon (I Regi 2:17, 22).

Interpretări

La suprafaţă este un elogiu al bucuriilor conjugale. Esenţa poemului

trebuie însă căutată în expresiile de aleasă gingăşie cu care se descriu desfătările iubirii conjugale. Chiar dacă nu ar fi decât atât, ar merita să ocupe un loc în cadrul Cuvântului lui Dumnezeu, căci căsnicia a fost rânduită de Dumnezeu (Geneza 2:24). De atitudinile reciproce care există între soţi în intimitatea relaţiilor conjugale depinde într-o bună măsură fericirea şi sentimentul de bunăstare al omului.

Totuşi atât evreii, cât şi creştinii au notat sensuri mai adânci ale acestui poem. Evreii îl citesc la Paşte în mod alegoric, cu referire la Exod, când Dumnezeu a luat Israelul de mireasă, iubita Sa fiind ilustrată prin expresia "iubirea spontană a unui rege şi a unei fecioare smerite". În Vechiul Testament, Israel este numit Nevasta lui Dumnezeu (Ieremia 3:1; Ezechiel 16la 23).

Aproape în unanimitate creştinii au considerat Cântarea Cântărilor drept cântarea pre-nupţială a lui Cristos şi a Bisericii Sale, căci în Noul Testament Biserica este numită Mireasa lui Cristos (Matei 9:15; 25:1; Ioan 3:29; II Cronici 11:2; Efeseni 5:23; Apocalipsa 19:7; 21:2; 22:17); indicându-se faptul că această căsnicie umană nu este decât un corespondent şi o anticipare a minunatelor relaţii care vor exista între Cristos şi Biserica Sa.

Cum a putut un om cu 1000 de femei să aibă iubire doar pentru o singură femeie, iubire care să constituie o asemănare cu dragostea lui Cristos pentru Biserică? Ei bine, mai mulţi sfinţi din Vechiul Testament au fost poligami. Deşi Legea lui Dumnezeu a fost împotriva acestui lucru de la început, aşa cum a arătat Cristos atât de limpede, totuşi în timpurile străvechi ale Vechiului Testament se pare că Dumnezeu s-a acomodat într-o oarecare măsură la obiceiurile preponderente ale vremii. Regii erau în general aceia care aveau mai multe neveste. Era unul din semnele regalităţii. Iar devotamentul lui Solomon faţă de această femeie frumoasă a părut a fi într-adevăr sincer. Apoi mai e şi aceea că Solomon a fost un rege în familia care avea să-l aducă pe Mesia în lume. De aceea poate că nu e atât de nepotrivit ca nunta lui să prefigureze într-un sens căsătoria eternă a lui Mesia cu Mireasa Lui. Noi credem că bucuriile descrise în această carte îşi vor găsi împlinirea în strigătele de bucurie şi "Aliluia" care se vor auzi la Nunta Mielului (Apocalipsa 19:6-9).

Subiectele capitolelor

Pentru a aprecia sensul poemului, încercaţi întotdeauna să identificaţi vorbitorii, lucru care nu e tocmai uşor pe alocuri.

Capitolul 1. Iubirea Miresei pentru Rege. În mare cuvintele exprimă devotamentul ei, cu răspunsuri scurte din partea Regelui şi a corului.

Capitolul 2. Desfătarea pe care i-o aduce Miresei dragostea Regelui. Din nou cuvintele ei într-un monolog deapre îmbrăţişările Regelui.

Capitolul 3:1-5. Visul Miresei cu privire la dispariţia Iubitului şi bucuria regăsirii.

Capitolul 3:6-11. Procesiunea Miresei. Salutări în grădina palatului, aduse carului de nuntă din partea domniţelor de la palat.

Capitolul 4. Regele îşi adoră Mireasa. Ea răspunde invitându-l în grădina ei, pentru desfătările conjugale.

Capitolul 5. Un alt vis despre dispariţia Iubitului în urma unirii lor conjugale. Devotamentul ei.

Capitolul 6. Sulamita, cea mai frumoasă din cele 140 de frumoase de la palat, recunoscută ca atare de Rege.

Capitolul 7. Devotamentul lor reciproc pe care şi-l comunică unul altuia, într-o abundenţă de metafore.

Capitolul 8. Dragostea lor este de nestins, iar unirea lor indisolubilă; cuvintele Miresei şi ale corului.

PROFEŢII

Cărţile istorice ale Vechiului Testament, de la Geneza la Estera, constituie istoria ridicării şi căderii naţiunii ebraice.

Cărţile poetice, de la Iov la Cântarea Cântărilor, aparţin, în mare, perioadei de aur a naţiunii ebraice.

Cărţile profetice, de la Isaia la Maleahi, aparţin perioadei de decădere a naţiunii ebraice.

Sunt 17 cărţi ale profeţilor; dar numai 16 profeţi, deoarece Ieremia a scris două cărţi: cea care îi poartă numele şi "Plângerile lui Ieremia".

Cărţile acestea sunt numite în general "profeţi majori" şi "profeţi minori".

Profeţi majori: Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel.

Profeţi minori: Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica, Naum, Habacuc, Ţefania, Hagai, Zaharia, Maleahi.

Clasificarea aceasta s-a făcut în funcţie de mărimea cărţilor scrise de ei. Oricare din cele trei cărţi: Isaia, Ieremia sau Ezechiel este în sine mai mare decât toate cele 12 cărţi ale profeţilor minori la un loc. Daniel este cam de mărimea a doi dintre profeţii minori mai mari, Osea şi Zaharia.

Fiecare cititor al Bibliei ar trebui să înveţe pe dinafară numele acestor profeţi ca să poată deschide cu uşurinţă Biblia la oricare din ei.

Clasificate după timp, cărţile se grupează astfel: 13 din profeţi au avut legătură cu distrugerea naţiunii ebraice; 3 au fost implicaţi la refacerea ei.

Distrugerea naţiunii ebraice a avut loc în două etape.

Mai întâi a căzut regatul de nord. (734-721 înainte de Cristos)

Cei care au precedat această perioadă, dar au şi trăit în ea, au fost: Ioel, Iona, Amos, Osea, Isaia, Mica.

Regatul de sud a căzut între anii 606-589 î.Cr. În această perioadă au fost: Ieremia, Ezechiel, Daniel, Obadia, Naum, Habacuc, Ţefania.

Restaurarea naţiunii a avut loc între anii 586-444 î.Cr. Profeţii care au avut legătură cu ea au fost: Hagai, Zaharia, Maleahi.

Clasificaţi după mesajul lor, profeţii se adresează în principal:

Israelului: Amos, Osea.

Lui Ninive: Iona, Naum.

Babilonului: Daniel

Robilor din Babilon: Ezechiel.

Lui Edom: Obadia.

Lui Iuda: Ioel, Isaia, Mica, Ieremia, Habacuc, Ţefania, Hagai,Zaharia, Maleahi.

Evenimentul istoric

Care a făcut necesară lucrarea profeţilor a fost apostazia celor zece triburi (sau seminţii) de la sfârşitul donmiei lui Solomon (vezi la I Regi 12). Ca o măsură politică menită să ţină cele două regate separate, Regatul de nord a adoptat ca religie de stat închinarea la viţel - religia Egiptului. Curând după aceea s-a mai adăugat închinarea la Baal, care a prins rădăcini şi în regatul de sud. În această perioadă de criză, când numele lui Dumnezeu începea să dispară din minţile oamenilor iar planurile lui Dumnezeu de răscumpărare finală a lumii erau nesocotite, au apărut profeţii.

Profeţii şi preoţii

Preoţii erau învăţătorii oficiali ai naţiunii. Ei constituiau o clasă ereditară, dar erau adesea cei mai răi dintre toţi oamenii neamului. Totuşi ei erau învăţătorii naţiunii, dar în loc să strige şi să condamne păcatele oamenilor, ei au ajuns să se dedea la aceleaşi păcate comise de popor, preluând conducerea în această privinţă. Profeţii nu au fost o clasă ereditară. Fiecare din ei a primit chemarea de a fi profet în mod direct de la Dumnezeu. Profeţii au fost chemaţi din rândurile mai multor profesii. Ieremia şi Ezechiel au fost preoţi; probabil, Zaharia, Isaia, Daniel şi Ţefania au fost de viţă regală. Amos a fost păstor. Nu se ştie ce au fost ceilalţi.

Misiunea şi mesajul profeţilor

1. Să încerce să salveze naţiunea de la idolatrie şi răutate.
2. În caz de nereuşită, să vestească nimicirea naţiunii.
3. Dar nu va fi o nimicire completă. O rămăşiţă va fi mântuită.
4. Din această rămăşiţă va ieşi o Persoană care va aduce toate naţiunile la Dumnezeu.
5. Acea Persoană va fi un Om Mare care într-o zi se va ridica din familia lui David. Profeţii l-au numit "VLĂSTARUL".
   Arborele genealogic al lui David, cândva cea mai puternică familie din lume, a fost doborât la pământ în zilele profeţilor. Dar pentru ca dinastia, care era pe punctul de a se stinge, să îşi poată continua domnia trebuia să existe o renaştere a acelei familii. Din familia aceea avea să vină o Mlădiţă care avea să devină Regele regilor.

Întreaga perioadă a profeţilor

A parcurs în mare vreo 400 de ani (800-400 î.Cr.). Evenimentul central al perioadei a fost distrugerea Ierusalimului care a avut loc cam îm mijlocul perioadei despre care vorbim. Şapte profeţi au avut într-un fel sau altul legătură cu acest eveniment: Ieremia, Ezechiel, Daniel, Obadia, Naum, Habacuc, Ţefania. Căderea Ierusalimului a fost perioada celei

mai intense activităţi profetice, când profeţii au încercat să împiedice acest dezastru sau să-i explice cauzele. Deşi Dumnezeu Însuşi este Cel care a adus nimicirea Ierusalimului, omeneşte vorbind, El a făcut tot ce era posibil ca să nu se întâmple. Se pare că Dumnezeu doreşte mai degrabă să aibă o instituţie care să reprezinte ideea lui Dumnezeu în lume, chiar dacă această instituţie este putredă de răutate şi corupţie la un moment dat, decât să nu aibă nici o instituţie. Poate că de aceea a îngăduit Dumnezeu să avem o existenţă neîntreruptă a papalităţii în toată perioada Evului Mediu. Oricum ar fi lucrurile, Dumnezeu a trimis o serie de profeţi străluciţi în efortul Său de a salva Ierusalimul.

Nereuşind să salveze Cetatea Sfântă, profeţii au dat la iveală strălucite explicaţii divine şi nenumărate asigurări, potrivit cărora prăbuşirea de atunci a naţiunii nu însemna sfârşitul planurilor lui Dumnezeu, ci, după o perioadă de pedeapsă , avea să urmeze o perioadă de refacere, o restaurare, poporul lui Dumnezeu urmând să aibă până la urmă un viitor glorios.

Mesajul social al profeţilor

Cărţile scrise în perioada modernă despre profeţi pun un mare accent pe mesajul lor social şi denunţarea de către profeţi a corupţiei politice, a asupririi şi decăderii morale a naţiunii. Dar lucrul care i-a deranjat cel mai tare pe profeţi a fost idoltria naţiunii. E surprinzător faptul că scriitori de azi trec atât de uşor peste acest element important, central al mesajului profeţilor.

Elementul de prezicere.

Erudiţia modernă tinde să minimalizeze elementul de prezicere din Biblie, dar el e foarte pregnant pe paginile Scripturii. Gândul cel mai persistent din întreg Vechi Testament este acesta: Iehova, Dumnezeul naţiunii ebraice, va deveni în cele din urmă Dumnezeu tuturor naţiunilor. Generaţii întregi de scriitori ai Vechiului Testament trec de la general la particular, descriind modul în care se va reliza acest lucru, iar în scrierile profeţilor, deşi se poate ca ei să nu fi fost conştienţi de întreaga semnificaţie a unora din cuvintele lor, şi deşi unele din prezicerile lor sunt învăluite în ceaţa evenimentului istoric de atunci, totuşi istoria lui Cristos şi răspândirea creştinismului pe tot globul pământesc este zugrăvită clar în Biblie, mai dinainte, în general şi în amănunt, într un limbaj care nu poate să se refere la nici un alt eveniment din istorie.

Mesajul fiecărui profet, exprimat într-un rând

Ioel: o viziune a Epocii Evangheliei, cu strângerea naţiunilor.
Iona: interesul Dumnezeului lui Israel pentru duşmanii lor.
Amos: Casa lui David va domni peste lumea întreagă.
Osea: Iehova va deveni într-o singură zi Dumnezeul tuturor naţiunilor.
Isaia: Dumnezeu are o rămăşiţă pentru care a rezervat un viitor glorios.
Mica: Prinţul care va veni din Betleem şi domnia Sa universală.

Naum: Judecata care stă să se abată asupra lui Ninive.
Ţefania: venirea unei noi Revelaţii numite printr-un nume nou.
Ieremia: păcatul Ierusalimului, osândirea şi apoi gloria sa.
Ezechiel: căderea Ierusalimului, restaurarea şi gloria sa viitoare.
Obadia: Edom va pieri cu desăvârşire.
Daniel: cele patru regate şi Regatul veşnic al lui Dumnezeu.
Habacuc: triumful final al poporului lui Iehova
Hagai: Templul al doilea şi Templul mai mare, care va veni
Zaharia: Regele care vine, Casa Lui şi Împărăţia Lui.
Maleahi: mesajul de încheiere al naţiunii mesianice.

Cadrul istoric şi datele aproximative ale profeţilor

Împărţirea Regatului (933 î.Cr.)

ISRAEL		IUDA		PROFEŢII	
Ieroboam	933-911	Roboam	933-916		
Nadab	911-910	Abia	915-913		
Baeşa	910-887	Asa	912-872		
Înălţarea Asiriei la poziţia de putere mondială (cca. 900 î.Cr.)					
Elah	887-886				
Zimri	886				
Omri	886-875				
Ahab	875-854	Iosafat	874-850	Ilie	857-850
Ahazia	855-854	Ioram	850-843	Elisei	850-800
Ioram	854-843	Ahazia	843		
Iehu	843-816	Atalia	843-837		
Dumnezeu a început să "taie câte o bucată" din Israel (II Regi 10:32)					
Ioahaz	820-804	Ioas	843-803	Ioel?	840-830
Ioas	806-790	Amaţia	803-775		
Ieroboam II	790-749	Uzia	787-735	Iona	790-770
Zaharia	748	Iotam	749-734	Amos	780-740
Şalum	748			Osea	760-720
Menahem	748-738			Isaia	745-695
Pecaia	738-736				
Pecah	748-730	Ahaz	741-726	Mica	740-700

Robia Israelului de nord (721 î.Cr.)

Osea	730-721	Ezechia	726-697		

Sfârşitul regatului de nord (721 î.Cr.)

		Manase	697-642		
		Amon	641-640		
		Iosia	639-606	Ţefania	639-608
		Ioahaz	608	Naum	630-610
		Ioiachim	608-597	Ieremia	626-586

Căderea Asiriei, 607 î.Cr. (Ridicarea Babilonului)

		Ioiachin	597	Habacuc	606-586
		Zedechia	597-586	Obadia	586

Ierusalimul cucerit şi ars din temelii (606-534 î.Cr.)

Robia (606-536 î.Cr.)

				Daniel	606-534
				Ezechiel	592-570

Căderea Babilonului, 536 î.Cr. (Ridicarea Persiei)

Întoarcerea din Robie (536 î.Cr.)

		Iosua	536-516	Hagai	520-516
		Zorobabel	536-516	Zaharia	520-516

Rezidirea Templului (520-516)

		Ezra	457-430		
		Neemia	444-432	Maleahi	450-400

ISAIA

Profetul Mesianic

Numit profetul mesianic din pricina faptului că a fost atât de pătruns de ideea că naţiunea sa va fi naţiunea mesianică a lumii, adică neamul prin care într-o zi o binecuvântare mare va veni de la Dumnezeu peste toate celelalte neamuri. El a visat mereu la acea zi mare şi minunată când se va realiza această lucrare măreaţă.

Noul Testament spune că Isaia "a văzut gloria lui Cristos şi a vorbit despre El" (Ioan 12:41).

Omul Isaia

A fost un profet al regatului de sud, Iuda, în vremea când regatul de nord, Israel, a fost nimicit de asirieni.

Isaia a trăit în timpul domniilor regilor Ozia, Iotam, Ahaz şi Ezechia. A primit chemarea de profet în anul morţii lui Ozia, dar se poate ca unele din viziunile sale să fi avut loc mai înainte (vezi la 6:1). Potrivit tradiţiei ebraice, a fost ucis de Manase. Am putea plasa misiunea lui între anii 745-695 î.Cr.

Tradiţia rabinică spune că tatăl lui Isaia, Amoţ, (nu Amos profetul) a fost verişor primar cu regele Ozia, nepotul regelui Ioas, fiind astfel de spiţă regală şi om al palatului.

Lucrarea sa literară. Isaia a mai scris şi alte cărţi care nu s-au păstrat: "Viaţa lui Ozia" (II Cronici 26:22); şi o carte a regilor Israelului şi ai lui Iuda (II Cronici 32:32). Este citat în Noul Testament mai mult decât oricare alt profet. Ce minte strălucită a avut! În unele din rapsodiile sale, Isaia atinge culmi neegalate nici chiar de Shakespeare, Milton sau Homer.

Martirajul său. O tradiţie din Talmud, care a fost acceptată ca fiind autentică de mulţi din conducătorii bisericii de la început, afirmă că Isaia s-a împotrivit decretelor idolatre ale lui Manase şi a fost legat între două scânduri şi "tăiat în două", suferind o moarte groaznică. Se crede că textul de la Evrei 11:37 se referă la el

Fondul asirian pe care se prefigurează lucrarea lui Isaia

150 de ani mai înainte de vremea lui Isaia, imperiul asirian cunoscuse

deja o continuă expansiune. Încă din anul 840 î.Cr., Israel, sub domnia lui Iehu, începuse să plătească tribut Asiriei. Când Isaia era încă foarte tânăr, (734 î.Cr.) Asiria a dus în robie tot Israelul de nord. Treisprezece ani mai târziu (721) a căzut și Samaria, restul Israelului fiind dus astfel în robie. Apoi, la numai câțiva ani după aceea, asirienii au pătruns în Iuda, au distrus 46 de cetăți și au luat 200.000 de robi. În cele din urmă, (701 î.Cr.) când Isaia ajunsese la bătrânețe, asirienii au fost opriți de un înger al lui Dumnezeu la zidurile Ierusalimului. În felul acesta, Isaia și-a petrecut toată viața sub umbra amenințătoare a puterii asiriene și a fost martorul căderii întregii națiuni - cu excepția Ierusalimului - în mâna asirienilor.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Sulul lui Isaia

După câte știm în prezent, toate exemplarele originale ale cărților Bibliei s-au pierdut. Biblia noastră a fost alcătuită din copii executate și ele după alte copii. Până la inventarea tiparului, în anul 1454, aceste copii se scriau cu mâna.

Cărțile Vechiului Testament au fost scrise în limba ebraică. Cărțile Noului Testament au fost scrise în limba greacă, Cele mai vechi manuscrise complete existente datează din secolele 4 și 5 ale erei creștine. Ele sunt în limba greacă, cuprinzând Vechiul Testament în traducerea Septuaginta - lucrare înfăptuită în secolul 2 î.Cr., după Vechiul Testament ebraic. (Vezi paginile 402-412, 750-756.)

Cele mai vechi manuscrise ebraice ale Vechiului Testament păstrate au fost executate în jurul anului 900 al erei creștine. Pe acestea se bazează textul masoretic al Vechiului Testament ebraic, după care s-a tradus Biblia în limba engleză. Textul masoretic este rezultatul comparării tuturor manuscriselor disponibile, care au fost scrise de către mai multe echipe de scribi după alte copii anterioare. În aceste manuscrise există atât de puține deosebiri, încât învățații evrei sunt mai toți de părere că Biblia noastră de azi este în esență aceeași cu cărțile originale.

În anul 1947, la Ain Fașka, la vreo 10 km sud de Ierihon și la vreo 2 km vest de Marea Moartă, niște arabi beduini ce transportau mărfuri din valea Iordanului la Betleem, pornind în căutarea unei capre pierdute de-a lungul unui pârâu ce se varsă în Marea Moartă, au dat peste o peșteră parțial surpată în care au găsit mai multe vase sparte de lut din care se vedeau ieșind niște suluri. Beduinii au scos sulurile, le-au luat cu ei și le-au dat Mănăstirii Ortodoxe Sfântul Marcu din Ierusalim care le-a înmânat Școlii Americane de Studii Orientale.

S-a constatat că unul din suluri este CARTEA ISAIA. Scrisă cu 2000 de ani mai înainte, și fiind mai veche cu 1000 de ani decât orice manuscris cunoscut al oricăreia din cărțile Vechiului Testament, faptul a constituit o EXTRAORDINARĂ DESCOPERIRE!

Este vorba de un sul scris pe pergament, de 8 m lungime, compus din

coli de 25 pe 35 cm, cusute împreună şi purtând dovezi după care au fost sigilate cu grijă în vase de lut. În mod evident, au făcut parte dintr-o bibliotecă ebraică ce fusese ascunsă într-o peşteră singuratică, în vreme de restrişte, probabil în timpul cuceririi romane.

În esenţă este vorba de aceeaşi carte Isaia pe care o avem în Biblia noastră - o voce de 2000 de ani care străbate până la noi, păstrată cu atâta grijă în minunata providenţă a lui Dumnezeu, confirmând puternic integritatea Bibliei. W.F. Albright o numeşte: "Cea mai mare descoperire de manuscrise din epoca modernă". (Vezi numerele din 1948 şi 1949 ale revistei Bulletins of the American Schools of Oriental Research and The Biblical Archeologist.)

Măreaţa realizare a vieţii lui Isaia

A fost izbăvirea Ierusalimului de către asirieni, care s-a înfăptuit prin rugăciune şi prin sfaturile date de el regelui Ezechia. Desigur, mai presus de toate, a fost intervenţia miraculoasă a lui Dumnezeu, căci numai astfel putea fi creată starea aceea de panică şi confuzie în rândurile armatei siriene aflate chiar la porţile Ierusalimului, gata să-l cucerească! (Vezi capitolele 36,37.) Sanherib, regele Asiriei, deşi a mai trăit douăzeci de ani după aceea, niciodată n-a mai îndrăznit să atace Ierusalimul.

Regii din Iuda, contemporani cu Isaia

Ozia	787-735 î.Cr.	Un rege bun. Domnie lungă, încununată de succes.
Iotam	749-734 î.Cr.	Bun. În mare parte coregent Ozia.
Ahaz	726-697 î.Cr.	Foarte rău. (Vezi la II Cronici 28.)
Ezechia	726-697 î.Cr.	Un rege bun.(Vezi la II Cronici 29.)
Manase	697-642 î.Cr.	Foarte rău. (Vezi la II Cronici 33.)

Regii din Israel contemporani cu Isaia

Ieroboam II	790 î.Cr.	Domnie lungă, prosperă. dar idolatră.
Zaharia	748	Asasinat de Şalum (748).
Menahem	748-738 î.Cr.	Extrem de brutal.
Pecahia	738-736 î.Cr.	Asasinat de Pecah.
Pecah	748-730 î.Cr.	Robia Israelului de nord (734).
Hoşea	730-721 î.Cr.	Căderea Samariei (721) î.Cr. Sfârşitul regatului de nord.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Sargon. La Isaia 20:1 se spune: "Sargon regele Asiriei l-a trimis pe Tartan şi a luptat împotriva lui Aşdod şi l-a luat."

Este singura dată când se aminteşte numele Sargon în literatura antică. Faptul acesta i-a făcut pe critici să conchidă că, întrucât nu a mai

apărut şi în alte scrieri, de bună seamă nu a existat, fiind doar un nume fictiv - o greşeală a Bibliei!

Spre surprinderea tuturor însă în anul 1842 Botta a descoperit ruinele palatului lui Sargon de la Khorsabad, la extremitatea de nord a oraşului Ninive, cu comori şi inscripţii care dovedesc că a fost unul din cei mai mari regi ai Asiriei. Totuşi numele i-a dispărut din istorie, nefiind amintit nicăieri decât în cartea Isaia până la descoperirea lui Botta.

În anii recenţi, ruinele palatului lui Sargon au fost excavate de către Institutul Oriental. Pe pagina următoare sunt reproduse fotografii ale ruinelor sălii tronului de la palatul lui Sargon, apoi fotografii ale tronului său şi marele taur de piatră ce păzea intrarea. Din inscripţii reiese că Şalmaneser a murit în timp ce asedia Samaria şi că a fost urmat la tron de Sargon, care a continuat lupta. Mai mult, verificând şi confirmând afirmaţia de mai sus din Isaia 20:1; o inscripţie a lui Sargon spune aşa: "Azuri, rege al lui Aşdod, a plănuit în inima lui să nu mai plătească tribut. În mânia mea am atacat Aşdodul cu garda mea personală. Am cucerit Aşdodul şi Ghatul. Le-am răpit comorile şi oamenii. Le-am colonizat cu popoare, din răsărit. Am luat tribut de la Filistia, Iuda, Edom şi Moab".

Capitolul 1. Îngrozitoarea răutate a lui Iuda

Această denunţare înfricoşătoare pare să aparţină perioadei de mijloc a domniei lui Ezechia, după căderea regatului de nord, când asirienii au invadat Iuda şi au dus în robie o mare parte din populaţie, lăsând doar Ierusalimul (7-9). Reformele lui Ezechia nu au avut decât un efect de suprafaţă în viaţa putredă şi rea a poporului. Groaznicul uragan se apropia tot mai tare. În loc să se curăţească, neamul acesta bolnav a continuat să dea mai multă atenţie camuflajului lor de slujbe religioase. Usturătoarea condamnare a religiozităţii lor ipocrite (10-17) ne aminteşte de condamnarea fariseilor şi a cărturarilor de către Isus la Matei 23. Sensul este următorul: nu are rost să facă "Sodoma" atâta paradă de religiozitate. Numai pocăinţa sinceră şi ascultarea îi mai poate salva (16-23). Apoi Isaia se întoarce de la dezgustătoarea imagine la ziua de curăţire şi răscumpărare, când cei răi vor fi lăsaţi să ardă veşnic (24-31).

Capitolele 2, 3, 4. O pre-viziune a Erei Creştine

Aceste trei capitole par să fie o dezvoltare a gândului de încheiere din capitolul 1: Gloria viitoare a Sionului, în contrast cu judecata celor răi. Aluzia din 2:6-9 la idoli şi datini străine ne permite să localizăm această domnie în timpul domniei lui Ahaz. Sionul urmează să fie centrul civilizaţiei mondiale într-o eră de pace universală nesfârşită (2:2-4). Pasajul acesta de un optimism minunat a fost rostit într-o vreme când Ierusalimul era plin de răutate şi întinare. Indiferent cum, când şi unde

Fig.50. Sala tronului de la palatul lui Sargon, după excavări. La celălalt capăt se vede postamentul tronului. În stânga e uşa centrală. *(Prin bunăvoinţa Institutului Oriental, Universitatea de la Chicago)*

Fig.51. Taur cu aripi şi cap de om, săpat în piatră, 5 m înălţime, la intrarea palatului lui Sargon. *(Prin bunăvoinţa Institutului Oriental, Universitatea din Chicago)*

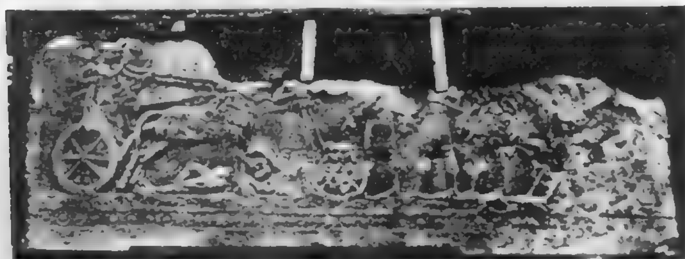

Fig.52. Baza tronului lui Sargon, 4 metri pe 5, cu o grosime de 1.5 metri, cu laturile sculptate, reprezentându-l pe Sargon, în carul său de luptă, în timp ce ofiţerii lui adună capetele tăiate - un simbol al brutalei sale puteri militare. *(Prin bunăvoinţa Institutului Oriental, Universitatea din Chicago)*.

va fi această epocă de fericire, ea va fi moştenirea poporului lui Dumnezeu la care cei răi nu vor avea nici o parte. (Vezi şi la 11:6-9).

Judecata care se apropie pentru închinătorii la idoli (2:5-22). Pentru Iuda sunt puse deoparte suferinţă şi robie (3:1-15). De asemenea, pentru doamnele din lumea sus-pusă a Ierusalimului (3:16-26) şi cele din Samaria (Amos 4:1-3). "Şapte femei la un bărbat" (4:1) indică faptul că bărbaţii vor fi ucişi în război mai toţi.

Odrasla care va veni (4:2-6). E prima dată când Isaia aminteşte pe Mesia Cel care avea să vină. "ODRASLA" care va învia ciotul, arborele genealogic al familiei decăzute a lui David (11:1, 53:2, Ieremia 23:5, 33:15, Zaharia 3:8, 6:12). El va fi Acela care va curăţi Sionul de întinarea lui şi îl va face o binecuvântare pentru lume.

Capitolul 5. Un cântec pentru vie

Un fel de cântec de jale şi înmormântare. După secole de îngrijire extraordinară, via lui Dumnezeu, naţiunea lui, rămasă tot fără rod şi într-o stare jalnică, urmează acum să fie părăsită. Pilda lui Isus cu via (Matei 21:33-45) pare să fie un ecou al acestei pilde. Păcatele condamnate aici în mod concret sunt: lăcomia, nedreptatea, beţia. Moşiile şi averile strânse de cei bogaţi prin jefuirea celor săraci aveau să devină în curând un pustiu. Asemenea capitolului 53, viitorul este atât de sigur încât se foloseşte timpul trecut, ca şi când s-ar fi întâmplat deja. Apoi o mare parte a naţiunii plecase deja în robie. "Păcatul cu şleaurile unei căruţe" (18); adică îşi scuză depravarea batjocorind ideea că Dumnezeu i-ar pedepsi. Neamuri invadatoare de departe (25-30); asirienii din timpul lui Isaia; babilonienii, care doar cu 100 de ani mai târziu au nimicit Ierusalimul. Apoi romanii care, în anul 70 al erei creştine au dat o lovitură de moarte existenţei neamului evreiesc. "Batul" (10) are 34 de litri. "Omerul" 387 l. "Efa" (10) 35 litri, adică secerişul va fi mult mai mic decât cantitatea sădită.

Capitolul 6. Chemarea lui Isaia

Există deosebiri de opinie asupra faptului că această viziune ar precede pe cele din primele cinci capitole. Datele menţionate în care sunt aşezate în ordine cronologică: 1:1 7:1 14:28 20:1 36:1. Asta dovedeşte că s-a urmărit o anumită ordine cronologică generală, fără ca ea să fie respectată la modul strict. E probabil ca mai târziu Isaia să fi rearanjat viziunile scrise de-a lungul unei perioade de o viaţă întreagă, călăuzindu-se de data aceea după succesiunea ideilor, aşa încât unele capitole au ajuns să ocupe un loc anterior altor capitole. De asemenea, se discută dacă aceasta a fost chemarea iniţială a lui Isaia sau doar o chemare la o misiune specială separată. Afirmaţia de la 1:1 potrivit căreia o parte a misiunii lui a fost în zilele lui Uzia, iar chemarea de faţă a avut loc în anul morţii lui Uzia ar putea însemna că deja începuse să predice şi chemarea din capitolul de faţă a însemnat o aprobare şi autorizare a

rostirilor sale din partea lui Dumnezeu. Misiunea anumită la care a fost chemat el pare să fi fost - cel puţin la suprafaţă - aceea de a face posibilă împietrirea finală a naţiunii, care să-i asigure nimicirea (9-10). Dar desigur scopul lui Dumnezeu adevărat a fost nu împietrirea naţiunii, ci mai degrabă aducerea ei la pocăinţă, cu scopul de a o salva de la nimicire. Întreaga misiune a lui Isaia, cu minunatele sale viziuni, au culminat în cea mai uimitoare minune a veacurilor, dacă ne putem exprima astfel, ca şi cum Dumnezeu ar fi fluturat un steag roşu, încercând să oprească naţiunea din goana ei nebună spre prăpastie. Dar când o naţiune se pune împotriva lui Dumnezeu chiar şi minunile Sale cele mai minunate nu vor duce decât la şi mai multă împotrivire din partea acelei naţiuni.

"Până când?" (11): adică, cât timp va mai continua acest proces de împietrire: Răspuns: până când ţara va ajunge pustie şi nu vor mai rămânea locuitori (11-12). "A zecea parte" (13): va fi lăsată în viaţă o rămăşiţă, care însă va fi şi ea nimicită până la urmă. Lucrul acesta s-a rostit în anul 735 î.de Cr. În mai puţin de un an, Israelul de nord a fost dus în robie de asirieni. În mai puţin de 14 ani, a căzut şi ce mai rămăsese din regatul de nord (721 înainte de Cristos) Iuda singură (aproximativ "O zecime," un trib din douăsprezece) fiind lăsată. După alţi 100 de ani şi Iuda a fost nimicită.

Capitolul 7. Copilul "Emanuel"

Profeţia aceasta s-a făcut cu ocazia invaziei lui Iuda de către regii Siriei şi ai Israelului. Aceştia au atacat Iuda separat (II Cronici 28:5-6) şi apoi împreună (II Regi 16:5). Scopul lor a fost să-l înlocuiască pe Ahaz cu alt rege (6). Ahaz a apelat la ajutorul regelui Asiriei (II Regi 16:7). Acesta a răspuns invadând Siria şi Israelul de nord, ducându-le popoarele în robie (II Regi 15:29; 16:9). Aceasta a fost robia galileană (734 înainte de Cristos).

În prima parte a atacului siriano-israelit asupra Ierusalimului, Isaia s-a aventurat să-l asigure pe Ahaz că atacul nu va reuşi, iar Siria şi Israel vor fi nimicite, Iuda având parte de izbăvire. Cei 65 de ani (8) se crede că ar parcurge perioada de la prima deportare a Israelului (734 î. de Cr.) până la colonizarea străinilor în ţară de către Esar-haddon în jurul anului 670 î. de Cr. (II Regi 17:24, Ezra.4:2).

"Fecioara" cu fiul ei "Emanuel" (10-16). E numit un semn menit să dea asigurare scepticului Ahaz că va fi izbăvit. Un semn este o minune făcută cu un scop deosebit să constituie o dovadă. Fecioara nu este numită, dar e o referire la ceva foarte neobişnuit, fără să se explice în continuare despre ce e vorba exact - probabil un lucru care se va petrece cu familia lui David (casa lui Ahaz). Este un caz de îmbinare a imaginilor la orizontul apropiat şi la cel depărtat, aşa cum se întâmplă atât de des la profeţi să prevestească două evenimente despărţite în timp, dar văzute de ei unul după altul, ca două piscuri privite de la distanţă. Caracterul regesc al

copilului este indicat în capitolul 8, versetul 8, iar contextul Îl identifică a fi Copilul Minunat din 9:6 7, care nu poate fi altul decât Mesia, Cel care avea să vină. Aşa este citat la Matei 1:23. Astfel, pe când Isaia vorbea cu Ahaz despre semnele propriei sale familii, casa lui David, Dumnezeu îi înfăţişa imaginea unuia din din cele mai minunate semne care au avut vreodată loc în familia lui David: naşterea din fecioară a Fiului mai mare al lui David Însuşi. Iuda avea să fie pustiită de Asiria (17-25); aceeaşi Asirie care acum ajuta pe Iuda în lupta ei împotriva Israelului şi a Siriei. S-a întâmplat în timpul vieţii lui Isaia. Doar Ierusalimul a mai rămas în picioare din toată ţara.

Capitolul 8. "Maher-şalal-haş-baz"

În legătură cu invazia siriano-israelită a Iudei se amintesc trei copii: unul din familia lui David "Emanuel" (7:13-14); şi doi în familia lui Isaia, "Şear-iaşub" (7:3) şi "Maher-şalal-haş-baz" (8:1-4).

"Şear-iaşub" înseamnă "o rămăşiţă care se va întoarce," Isaia presupunând că vor trece 100 de ani până când se vor întâmpla toate aceste lucruri, îşi numeşte fiul după această idee, robia babiloneană având în vedere o rămăşiţă rascumpărată. Rămăşiţa aceasta şi viitorul ei glorios formează tema principală a cărţii Isaia.

"Maher şalal haz-baz" înseamnă "prada zoreşte, victima se grăbeşte," adică, Siria şi Israel vor fi pustiite degrabă. Numindu-şi astfel copilul pentru ideea unei grabnice izbăviri, Isaia a vrut să sublinieze ceea ce precizase deja la 7:4, 7, 16. Faptul s-a petrecut numaidecât. Armatele învingătoare ale Asiriei au invadat Iuda (8) şi au fost oprite prin intervenţia directă a lui Dumnezeu (37:36).

Numele fiilor lui Isaia au întrupat idei ale propovăduirii sale zilnice: izbăvirea de atunci, robia care urma şi slava viitoare. Durerea şi întunecimea robiei (9-22). Isaia este îndemnat să-şi scrie profeţia şi s-o păstreze pentru referinţă în ziua când se va împlini (16).

Capitolul 9. Copilul Minunat

Cadrul acestei sublime viziuni l-a constituit căderea Israelului, pe care Isaia o prezisese cu puţin mai înainte în capitolele 7 şi 8. Zebulon şi Neftali (1), regiunea Galileii, a fost prima regiune care a căzut în mâna asirienilor (II Regi 15:29). Dar aceeaşi regiune avea să se bucure cândva de măreaţa onoare de a-L aduce pe lume pe Răscumpărătorul Omenirii, Regele Veacurilor. La 2:2-4 Isaia aruncă o privire spre viitorul domniei universale a Sionului; iar la 4:2-6, priveşte în faţă pe Însuşi Regele (Ioan 12:41); în 7:14 se prezice naşterea Sa din fecioară; iar aici, la 9:6-7, în cuvinte măsurate, dar pline de măreţie, este descrisă Dumnezeirea şi Eternitatea Tronului Său.

Continua nepocăinţă a Samariei (9:8-10:4). Conform obiceiului său

de a face mereu incursiuni în trecut, apoi în viitor, şi apoi iarăşi la vremurile sale, Isaia îşi îndreaptă acum deodată privirea spre Samaria. Cea mai mare parte a Israelului a fost dusă în robie în anul 734 înainte de Cristos, dar Samaria a rezistat până în anul 721 înainte de Cristos. Rândurile acestea par să aparţină celor 13 ani de mijloc, când poporul a fost cruţat, deşi era răzvrătit atât împotriva lui Dumnezeu, cât şi a Asiriei. Este un poem în patru strofe, avertizând Samaria de soarta ce o aştepta.

Capitolul 10:5-34. Asirienii înaintează

Partea aceasta a fost scrisă după căderea Samariei (11) în semn de sfidare faţă de trufaşii asirieni, care au înaintat împotriva Iudei, ajungând până la porţile Ierusalimului. Cetăţile numite la 28-32 se aflau în vecinătatea de nord a Ierusalimului. Dumnezeu i-a folosit pe asirieni ca să-i pedepsească pe israeliţi, dar aici le atrage atenţia din nou să nu se fălească cu forţa lor (15) şi le promite o umilitoare înfrângere (26), ca aceea a madianiţilor când s-a luptatGhedeon cu ei (Judecători 7:19-25) şi a egiptenilor la Marea Roşie (Exod 14). La un an după ce nimicise Samaria, Sargon s-a îndreptat spre sud, invadând Iuda (720 î. de Cr.) şi cucerind mai multe cetăţi filistene şi înfrângând armata egipteană. Apoi în anul 713 î. Cr., armata lui Sargon a invadat Iuda, Filistia, Edomul şi Moabul. Încă o dată, în anul 701 î. de Cr. o vastă armată de asirieni a pătruns în ţară. De data aceasta Dumnezeu a intervenit, împlinindu-şi promisiunea şi ocupându-se de asirieni în mod deosebit printr-o lovitură atât de puternică încât niciodată nu au mai atacat Ierusalimul (37:36).

Capitolele 11, 12. "Odrasla" şi Regatul Lui

O dezvoltare a textelor de la 2:2-4, 4:2-6, 7:14, 9:1-7. Aici Isaia trece din nou la subiectul răsturnării negreşite a armatei asiriene îndreptându-şi ochii spre viitor oferindu-ne una din cele mai glorioase imagini ale Lumii Viitoare pe care le avem în Scriptură. O lume fără război, sub domnia unui Rege binevoitor şi neprihănit din seminţia lui David, în care vor locui răscumpăraţii din toate neamurile împreună cu rămăşiţa lui Iuda. Subiectul este conturat la 25:6. Capitolul 12 este o cântare de laudă pentru ziua triumfului, cântare pusă de Dumnezeu în gura lui Isaia. Este una din cântările Cerului pe care o vom cânta cu toţii când vom ajunge acolo unde nu va mai fi nici o discordanţă sau nepotrivire, ci numai armonie şi pace.

Capitolele 13, 14:1-27. Căderea Babilonului

În vremea lui Isaia, Asiria era puterea dominantă a lumii. Babilonul depindea de Asiria. A devenit mare putere mondială în anul 606 î.Cr. şi a căzut în anul 536 î. Cr. Astfel Isaia a cântat căderea Babilonului cu

100 de ani înainte de a se fi ridicat acesta! Criticii moderni sunt prin urmare de părere că nu poate fi vorba de cuvintele lui Isaia, ci de cele ale unui profet de mai târziu. Totuşi sunt cuvintele sale negreşit (13:1).

Splendoarea la care s-a ridicat Babilonul cu 100 de ani mai târziu, după Isaia, ca Cetate Regină a lumii precreştine, "gloria regatelor" (13:1), "cetatea de aur" (14:4) - toate acestea sunt văzute dinainte de Isaia ca şi când s-ar fi aflat acolo. Este o uimitoare iluminare a minţii lui Isaia de către Duhul lui Dumnezeu, dar miezul profeţiei constă în căderea Babilonului, zugrăvită cu un lux de amănunte care ne face să ne cutremurăm. Mezii, care în zilele lui Isaia erau un popor aproape necunoscut, sunt numiţi distrugătorii Babilonului (13:17-19). Ideea de bază a profeţiei este aceasta: Babilonul va înlocui Asiria (14:25); Mezia va înlocui Babilonul (13:17); iar Babilonul va pieri pe veci (13:19-22, 14:22-23). În ce priveşte împlinirea acestei uimitoare profeţii, vezi la II Regi 25.

Punctul deosebit de interesant este faptul că ruinarea Babilonului avea să însemne eliberarea robilor (14:1-4). În decurs de un an de la căderea Babilonului, Cirus, regele mezo-persan, a emis un decret pentru întoarcerea evreilor în patria lor (Ezra 1:1). La o sută de ani după Isaia, când Babilonul devenise deja o forţă şi începuse să dărâme Ierusalimul, Ieremia preia strigătul de răzbunare al lui Isaia (vezi Ieremia 50, 51). Babilon, asupritorul evreilor, a fost corespondentul şi modelul unei puteri din Noul Testament care avea să înrobească Biserica (Apoc.17 la 19).

Capitolul 14:28-32. Philistia

"Palestina" în versiunea King James dar în versiunea revizuită este Philistia iar în limba română "ţara filistenilor". De la Philistia derivă numele "Palestina". "Şarpele" (29) înseamnă probabil Tiglath-pileser, care luase anumite cetăţi şi murise cu un an înaintea lui Ahaz (28). Şarpele mai otrăvitor şi progenitura lui au fost probabil Sargon şi Sanherib, care au terminat operaţia de prădare a Philistei. "Trimişii" (32) au fost probabil ambasadorii filisteni care au cerut ajutor Ierusalimului în lupta lor împotriva asirienilor. Alte înfierări ale filistenilor, se află la Ieremia 47, Amos 1:6-8, Ţefania 2:4-7, Zaharia 9:5-7.

Capitolele 15, 16. Moab

Moabb era un podiş cu păşuni bogate, la răsărit de Marea Moartă. Moabiţii erau urmaşii lui Lot (Gen.19:37), deci înrudiţi cu evreii. Este una din prezicerile timpurii ale lui Isaia care se repetă acum după 3 ani (16:14). Cetăţile au fost prădate de Ţiglat-pileser (734 î.Cr.); de Sargon (713 î.Cr.); şi de Sanherib (701 î.Cr.). Nu se arată la care din acestea se referă prezicerea. Totuşi Isaia îi sfătuieşte să reînnoiască, spre binele lor, loialitatea faţă de Casa lui David (16:1-5), dar, în timp ce-i sfătuieşte, intervine în cadrul viziunii o imagine a lui Mesia Cel care avea să vină

(5). Moabiţii avuseseră şi ei un rol în întemeierea casei lui David, prin persoana lui Rut. (În ce priveşte celelalte profeţii despre Moab, vezi Ier. 48, Amos 2:1-3, Ţef. 2:8-11).

Capitolul 17. Damasc

O continuare a gândului din capitolul 7, scris probabil în aceeaşi vreme, în timpul atacului siriano-israelit asupra lui Iuda (724 î. de Cr.) şi împlinit la scurt timp după aceea, prin invaziile lui Ţiglath-pileser şi ale lui Sargon. Prezicerea este îndreptată asupra lui Israel (3-4) fiindcă israeliţii erau în alianţă cu Damascul. "Se vor uita spre Făcătorul lor" (7): faptul că rămăşiţa din regatul de nord s-a întors la Iehova este indicat la II Cronici 34:9. Capitolul se încheie cu viziunea răsturnării asirienilor în urma victoriei lor asupra Siriei şi a Israelului (12-14), în special versetul 14, care pare a fi o referire la 37:36.

Capitolul 18. Etiopia

Etiopia era Egiptul de Sud, al cărui rege puternic avea în vremea aceea stăpânire peste întreg Egiptul. Nu este o profeţie de condamnare, ci pare mai degrabă a se referi la entuziasmul şi chemarea sub arme din rândurile etiopienilor pentru a porni la atac împotriva lui Iuda împreună cu armatele lui Sanherib. Prin căderea Iudeii avea să se deschidă pentru asirieni o poartă în înaintarea lor spre Egipt (1-3); miraculoasa izbăvire a Ierusalimului (4-6, 37:37); şi mesajul de recunoştinţă al Etiopiei pentru distrugerea armatei asirieni (7, II Cronici 32:23).

Capitolul 19. Egiptul

O perioadă în anarhie şi lupte interne (1-4). Acestea au început cam la moartea lui Isaia. "Stăpân aspru" (4); Esar-Haddon, curând după moartea lui Isaia, a supus Egiptul şi l-a împărţit într-o serie de guverne mărunte, a căror sarcină principală a fost "să ucidă, să prade şi să jefuiască" pe supuşii lor.

Declinul şi dezintegrarea Egiptului sunt prezise (5-17). Toate acestea s-au întâmplat aşa cum s-a prezis. (Vezi la Ieremia 46, Ezechiel 29.)

Pătrunderea religiei lui Iuda în tot Egiptul şi Asiria (18-25). După robie, mulţi evrei au rămas în valea Eufratului şi o mare parte din ei s-au stabilit în Egipt. Alexandria, al doilea oraş al lumii pe vremea lui Isus, era cu precădere format din evrei. Acolo s-a făcut traducerea Septuaginta a Vechiului Testament. La Heliopolis, cetatea "soarelui", s-a ridicat un templu după modelul celui de la Ierusalim (149 î.Cr.), ca centru de închinăciune pentru evreii egipteni. În vremea apariţiei lui Cristos, naţiunea ebraică se compunea din trei regiuni principale, legate între ele prin drumuri (23): sectorul palestinian, egiptean şi mesopotamian, Israel fiind un fel de naţiune compusă din trei părţi (24). Regiunile acestea au fost printre primele care au acceptat creştinismul. Astfel capitolul acesta, este un fel de prefigurare a uneia din fazele istoriei Israelului

pentru următorii şase sute de ani.

Capitolul 20. Egiptul şi Etiopia

Avertismentul dat de Isaia cu privire la viitoarea lor înfrângere înrobire, menit să descurajeze pe Iuda în eforturile ei de a căuta ajutor Egipt împotriva Asiriei. Aceasta s-a petrecut în anul 713 î.Cr. Prezicer s-au împlinit cu doisprezece ani mai târziu. Analele lui Sanherib pent anul 713 î.Cr. sună aşa: "Am luptat cu regii Egiptului, i-am răsturnat am prins de vii pe conducătorii carelor de război şi pe fiii regelui." continuare Esar-Haddon a pustiit Egiptul (vezi la 19:1-4). "Sargon" (este singura dată când se pomeneşte numele său până la excavări arheologice din secolul trecut, când a ieşit la iveală faptul că a fost un din cei mai mari monarhi asirieni (vezi pag. 287). "Tartan" (1) nu a fo numele unei persoane, ci un titlu militar echivalent cu cel de comanda şef.

Capitolul 21. Babilon, Edom, Arabia

Babilon (1-10), înconjurat de un vast sistem de şanţuri şi canale, e ca o cetate pe mare. Avem aici o plastică vestire a căderii lui. Menţionar lui Elam şi Media (2) indică faptul că ele vor fi capturate de Cirus (5 î.Cr. Vezi în continuare la capitolele 13 şi 14). Duma (11-12) a fo numele unui district de la sud de Edom şi e folosit aici în locul Edomulu al cărei district central era Seir.

Arabia (13-14) a fost deşertul dintre Edom şi Babilon. Dedan, Ter şi Kedar au fost triburi arabe renumite. Avem aici o prezicere potri căreia ele vor suferi o groaznică lovitură în decurs de un an. Sargon invadat Arabia în anul 716 î.Cr.

Capitolul 22. Ierusalim

Numit "Valea Viziunii", din pricina dealului pe care era aşez înconjurat de căi, cu dealuri mai înalte în depărtare; de asemenea, numea aşa fiindcă acolo s-a revelat Dumnezeu pe Sine. Este must pentru că s-a complăcut în nepăsare, în timp ce era asediat de arma asiriană. În toate privinţele s-au apărat locuitorii Ierusalimului (9 11, Cronici 32:3-5), numai la Dumnezeu nu s-au întors!

Retrogradarea lui Şebna (15-25). Ca ofiţer al Casei lui David, se poa ca el să fi fost cel care a dat tonul la purtarea frivolă din cetate, în f unui pericol atât de mare. În înălţarea lui Eliachim la funcţia pe care avusese Şebna putem întrezări aluzii de implicaţie mesianică (22-25

Capitolul 23. Tir

De secole întregi, Tir fusese centrul maritim al comerţului din lum întreagă. Sădise colonii de jur împrejurul Mării Mediterane. Grâne

Egiptului formau una din mărfurile sale principale de schimb. A suferit cumplit de mâna asirienilor, care tocmai își întinseseră stăpânirea și asupra Babilonului (13). I se prezice răsturnarea, apoi declinul de 70 de ani și refacerea care a urmat (14-18). E considerată a fi o referire la Nebucadnețar. (Vezi în continuare la Exechiel 26 la 28.)

Capitolul 24. Grave tulburări pe scară mondială

Viziunea aceasta pare să se refere la aceeași perioadă de care a vorbit și Isus în Matei 24. Ne prezintă groaznicele calamități ce se vor abate peste pământ și locuitorii lui, indiferent de clasele și ocupațiile lor. Așa după cum Ieremia a spus despre Babilon că "se va cufunda și nu se va mai ridica" (Ieremia 51:64), tot așa spune și Isaia aici despre pământ (20). Mai târziu el privește dincolo de văl, spre "ceruri noi și un pământ nou" (65:17 la 66:24).

Capitolul 25. Abolirea morții

Aici Isaia s-a transferat pe sine dincolo de zbuciumul lumii, în epoca noilor ceruri și a noului pământ punând în gura răscumpăraților o cântare de laudă lui Dumnezeu pentru minunatele Sale lucrări. Cea mai minunată dintre toate lucrările este nimicirea morții (8), "în muntele acesta" (6) al Ierusalimului. Nu poate fi altceva decât o referire clară la Învierea lui Isus din morți, singurul fapt care a anulat moartea și a adus omenirii garanția vieții veșnice; "ospățul de vinuri vechi pentru toate popoarele" (6); strigătul de bucurie al veacurilor; evenimentul care "șterge lacrimile de pe toate fețele." Amintirea lui Moab în acest context (10) ilustrează gândirea lui Isaia obișnuită să facă tranziții abrupte când înainte, când înapoi în timp - respectiv, între gloria viitoare și împrejurările dezolante de atunci. Soarta lui Moab, rivalul permanent al lui Iuda, poate fi folosită aici ca model pentru soarta dușmanilor Sionului în general.

Capitolul 26. O cântare de încredere și triumf

O continuare a cântării din capitolul precedent. "Cetate tare" (1), locul central de întâlnire a poporului lui Dumnezeu. "Cetate pe înălțime" (5) este fortăreața idealizată a celor răi. Versetul 3 este minunat. Cel mai măreț verset din capitolul de față este versetul 19: Învierea. La 12:8, a fost Învierea lui Cristos. Aici este învierea generală a copiilor lui Dumnezeu. "Îi va da sângele pe față" (21): în ziua judecății, când se va sfârși lunga domnie a răutății omului.

Capitolul 27. Reînvierea viei lui Dumnezeu

Revenind la viziunile "zilei aceleia," Isaia își avertizează poporul, care se coborâse la tot felul de plăceri senzuale păcătoase, cu privire la

nenorocirea care stă să se abată, la fel ca în capitolului 22. Evident, a fost vorba de căderea Samariei în anul 721 î.Cr. "Strălucirea podoabei sale“ (1): Samaria, capitala regatului de nord, se afla pe un deal, aflat într-o vale frumoasă, înconjurat de palate şi grădini luxoase. "Un om tare şi puternic“ (2) înseamnă puterea asirienilor, care după un asediu de trei ani au cucerit Samaria, dar au fost întorşi din drum la porţile Ierusalimului (6). Batjocoritorii au numit avertismentele lui Isaia "copilăreşti“ (9-10). Răspunsul lui Isaia (11-13): şi robia asiriană le va părea la fel de monotonă ca avertismentele sale! Apoi urmează batjocurile conducătorilor Ierusalimului (14-22); Ezechia a fost un rege bun, dar mulţi din nobilii puternici ai guvernului său se bizuiau pe propria lor putere şi pe Egipt purtându-se cu dispreţ faţă de Isaia şi Iehova. "Legământ cu moartea“ (15): lăudăroşenia lor dispreţuitoare i-a făcut să se creadă la adăpost. "Piatra unghiulară“ (16): promisiunea pe care i-a făcut-o Dumnezeu lui David, şi pe Care ar fi trebuit să se bizuie ei. "Lucrarea Sa ciudată“ (21): pedepsirea poporului lui Dumnezeu prin sabia străinilor. Mângâiere pentru cei credincioşi (23-29): cuvintele acestea par să afirme că pentru copiii lui Dumnezeu este nevoie de un tratament variat, în funcţie de condiţiile în care trăiesc.

Capitolul 29. Împresurarea iminentă a Ierusalimului

"Ariel“ (1): nume al Ierusalimului, însemnând "Leul lui Dumnezeu,“ ţinând cu curaj armata asiriană la distanţă. Oştirea asediatoare, compusă din soldaţii mai multor naţiuni, urma să fie înfrântă deodată (5-8), lucru care s-a împlinit curând după aceea 937:36). Orbirea Sionului faţă de Dumnezeul ei, în ciuda faptului că slujea "cu buzele“ (9-16), în vreme ce înlocuia Cuvântul lui Dumnezeu cu poruncile oamenilor, Isus a citat acest pasaj când S-a referit la fariseii din vremea Lui. "Semne şi minuni“ (14) - miraculoasa izbăvire a Ierusalimului (37:36). Pădurea şi câmpia se vor muta de la locul lor (17-24); limbbajul acesta dificil poate fi o aluzie la ziua în care neamurile vor fi altoite în cadrul poporului lui Dumnezeu (Romani 11).

Capitolul 30. Dependenţa lui Iuda de Egipt

Caravane cu daruri bogate se îndreaptă spre Egipt prin deşertul plin de fiare sălbatice, să îi ceară ajutor (6-7). Robia lui Iuda (8-17). Egiptul nu va putea fi atunci de nici un ajutor. Iuda va fi zdrobită. "Scrie acest lucru într-o carte, pentru ca generaţiile viitoare să vadă că s-a proorocit dinainte lucrul acesta.“ Faptul s-a împlinit 100 de ani mai târziu, sub mâinile babilonienilor. Foarte curând, armata asiriană a fost măcinată (37:36); şi, în mai puţin de 100 de ani, imperiul asirian a fost nimicit.

Capitolul 31. Promisiunea de izbăvire din partea lui Dumnezeu

Isaia îşi exprimă încrederea în rezultatul triumfător al crizei asiriene

(37:36), care pare să fie fundalul de bază al fiecărui verset din acest capitol.

Capitolul 32. Domnia lui Mesia

În timp ce Isaia se gândeşte la sfârşitul plin de bucurie al izbăvirii Sionului de armata siriană şi, prin urmare, creşterea prestigiului lui Ezechia, la orizontul îndepărtat apare o imagine a Regelui care avea să vină în Familia lui David, spre care conduce întreg Vechiul Testament, sub a cărui domnie binecuvântată şi neprihănită oamenii şi lucrurile toate vor sta în adevărata lor lumină purtându-şi adevăratele nume. Este greu de văzut legătura cu digresiunea despre "femeile nepăsătoare" (9-15). Trebuie să fi existat un grup de femei rele cu influenţă la curte care s-au împotrivit întregii lucrări a lui Isaia (3:12, 16-26). Sensul dat de el aici pare să fie acela că va veni o vreme de necaz şi înfrângere între înfrângerea armatei asiriene şi domnia lui Mesia. "Pădurea" (19): este armata asiriană. "Cetatea" (19): Ninive sau forţele centralizate ale răului din zilele de pe urmă. "Semănaţi de-a lungul apelor" (20): oamenii care îşi vedeau înainte de datorie, umblând pe cărarea lor zilnică, având o încredere fermă în Dumnezeu şi aşteptând acea epocă fericită a prosperităţii spirituale.

Capitolul 33. Chiar înaintea bătăliei

Capitolele 28 la 33 aparţin groaznicelor zile ale asediului asirian al Ierusalimului, aşa cum se spune la 36 şi 37. Armata lui Sanherib prăda cetăţile şi făcea ravagii în ţară (8-9). Oamenii erau cuprinşi de groază (13-14). Cu toate acestea Isaia netulburat asigură poporul că Dumnezeu va lovi duşmanul cu panică, punându-l pe fugă şi făcându-l să lase în urmă mari cantităţi de pradă de război (3-4); Dumnezeu Însuşi apără Ierusalimul ca un râu ce înconjoară cetatea, în care se scufundă şi se fac ţăndări toate vasele duşmanului (21-23. Vezi capitolele 36, 37).

Capitolul 34. Mânia lui Dumnezeu împotriva naţiunilor

Asemenea capitolului 24, capitolul 34 pare să fie o viziune a vremurilor de pe urmă. Edom reprezintă aici mânia lui Dumnezeu. Cândva fertil şi bine populat, acum este una din ţările cele mai pustii de pe lume, aproape în întregime locuit de animale sălbatice, păsări şi reptile (10-15. Vezi la Obadia, 16-17): atenţionarea pe care o face Isaia generaţiilor viitoare să noteze cuvintele sale în legătură cu Edomul.

Capitolul 35. Ziua Bisericii Triumfătoare

Unul din cele mai alese capitole din întreaga Biblie. Un poem de o rară frumuseţe. O imagine a vremurilor din urmă, când Biserica, după multe suferinţe, va străluci în cele din urmă cu toată splendoarea gloriei sale cereşti. Întoarcerea robilor pe drumul mare (8-10) este o reprezentare

cât se poate de reuşită a celor răscumpăraţi care se întorc acasă la Dumnezeu.

Capitolele 36, 37. Armata asiriană învinsă

Faptul este consemnat de trei ori: (aici la II Regi 18, 19 şi la II Cronici 32): una din cele mai uimitoare minuni din Vechiul Testament; într-o singură noapte, armata asiriană este nimicită prin intervenţie directă din cer (37:36). Este un însemnat punct culminant, despre care Isaia dăduse poporului nenumărate asigurări (10:24-34; 17:12-14; 29:5-8, 14; 30:27-33; 31:4-9; 33:3-4; 21-23; 38:6). Aceste pasaje par să fie o îmbinare a celor două invazii. Sanherib, conducătorul oştirii tatălui său, Sargon, a invadat Iuda (713 î.Cr.) şi a cucerit multe cetăţi. Ezechia l-a cumpărat (II Regi 18:14-16), dar el a venit din nou (701 î. de Cr.) şi atunci îngerul l-a lovit. (Vezi la II Regi 17).

Capitolele 38, 39. Boala lui Ezechia. Vestitorii Babilonului

Boala lui Ezechia a avut loc cu 15 ani înainte de moartea sa (38:5) adică în anul 712 î.Cr. Izbăvirea lor din mâna asirienilor era încă în viitor (38:6). Miraculoasa însănătoşire a lui Ezechia a stârnit interes la Babilon (II Cronici 32:31, Isaia 38:7-8). Trimişii Babilonului la Ierusalim trebuie să fi părut suspecţi lui Sanherib şi e posibil ca să fi grăbit cea de-a doua invazie.

Capitolele 40 la 66. Minunate rapsodii despre viitor

Isaia şi-a petrecut viaţa sub ameninţarea groaznicului Imperiu Asirian. Asirienii nimiciseră deja Israelul de nord (734 î. Cr.); apoi restul regatului de nord (721 î. Cr.); invadaseră Iuda, cu excepţia Ierusalimului. În toţi aceşti ani Isaia prezisese cu statornicie că Ierusalimul va rămâne în picioare. Şi a rămas! Aceasta a fost cea mai de seamă realizare a vieţii lui Isaia. A salvat într-un fel cetatea, atunci când pieirea părea sigură. Dar acum, după trecerea crizei asiriene, Isaia a profeţit că Ierusalimul avea să cadă mai târziu în mâna Babilonului (39:6-7) şi astfel, considera robia babiloneană ca un fapt împlinit, luându-şi în minte o poziţie alături de robi. Atât de clare au fost unele din viziunile sale, încât vorbeşte despre ele la timpul trecut.

Doi "Isaia"?

Nicăieri pe parcursul cărţii, ori în restul Bibliei, ori în tradiţia ebraică şi creştină nu se menţionează şi nu se sugerează măcar faptul că ar fi existat doi autori ai acestei cărţi. Un al doilea "Isaia" este produsul imaginaţiei criticilor moderni. Cartea Isaia, din Biblia noastră, şi din cea a zilelor lui Isus, a fost O SINGURĂ carte, nu DOUĂ. Nu este o

compilaţie, ci de la început până la sfârşit se caracterizează prin UNITATE de gândire, exprimată într-un limbaj sublim, care face din ea una din cele mai frumoase cărţi din câte s-au scris vreodată. A existat doar un singur Isaia - autorul acestei cărţi - în ciuda tuturor părerilor unor critici.

Capitolul 40. Glasuri de mângâiere

Unele dintre afirmaţii par să fie adresate unor îngeri, care strigă către Isaia ori unul către altul, cuprinşi de exaltare în faţa minunatelor lucruri pe care Dumnezeu le-a pregătit pentru poporul Său, după ce aceştia au trecut prin noaptea suferinţei. Venirea lui Cristos este subiectul versetelor 1-11. Versetele 3-5 sunt citate în toate evangheliile cu referire la venirea Sa pe pământ (Matei 3:3; Marcu 1:3; Luca 3:4-6; Ioan 1:23). Afirmaţia făcută despre Cuvântul lui Dumnezeu că este etern şi învingător (6-8) arată că promisiunile lui Dumnezeu nu pot da greş; Cristos şi Cerul - două realităţi SIGURE! Infinita putere a lui Dumnezeu şi eterna tinereţe a celor care se încred în El formează subiectul versetelor 12-31. Este un capitol măreţ.

Capitolul 41. Înălţarea lui Cirus

Cirus nu e pomenit pe nume decât la 44:28 şi 45:1, dar nu încape îndoială că el este "cel de la răsărit" (2) şi "cel de la nord" (25), (armatele de la răsărit au intrat întotdeauna în Palestina prin nord). Isaia a murit cu 150 de ani înainte de Cirus; totuşi avem aici o viziune a rapidei sale cuceriri a întregii lumi, fapt care este atribuit Providenţei lui Dumnezeu (4). Dumnezeu promite Israelului ocrotire (8-20) şi apoi provoacă zeii naţiunilor să-şi arate priceperea în prezicerea viitorului (21-29. Vezi în continuare la capitolul 44).

Capitolul 42. Robul Domnului

O altă viziune privitoare la Mesia, Cel care avea să vină şi la lucrarea Sa (1-17). Aşa este citat la Matei 12:17-21, dar în versetele 18-25 robul Domnului este naţiunea Israel, care fusese pedepsită de atâtea ori pentru răutatea ei.

Capitolul 43. Grija lui Dumnezeu pentru Israel

Dumnezeu a format naţiunea Israel pentru El Însuşi. Naţiunea fusese mereu neascultătoare. Cu toate acestea, prin toate păcatele şi suferinţele lor, Dumnezeu avea să demonstreze lumii că El, şi numai El, este Dumnezeu.

Capitolele 44, 45. Cirus

Aceste două capitole sunt o prezicere a întoarcerii Israelului din robie sub domnia lui Cirus, un accent deosebit punându-se pe faptul că Dumnezeu are puterea unică de a PREZICE viitorul. Cirus, regele Persiei, a domnit între anii 533-529 î.Cr. El a permis evreilor să se întoarcă la Ierusalim şi a emis un decret prin care autoriza rezidirea Templului (II Cronici 36:22-23; Ezra 1:1-4). Isaia a profeţit între anii 745-695 î.Cr., deci cu mai bine de 150 de ani înainte de vremea lui Cirus. Totuşi îl aminteşte pe nume şi prezice că acesta va rezidi Templul ce încă nici nu fusese dărâmat.

Ideea principală a acestor două capitole este că superioritatea lui Dumnezeu asupra idolilor este dovedită prin aceea că El poate prezice viitorul, o idee care apare mereu de la capitolele 40 la 48 (41:21-24; 42:8-9; 43:9-13; 44:6-8; 45:20-21; 46:9-11; 48:3-7). Chemarea lui Cirus pe nume, cu mult înainte ca acesta să se fi născut măcar este doar un exemplu al puterii lui Dumnezeu "de a declara lucruri care vor fi în viitor" (45:4-6). Dacă nu ar fi vorba aici de o prezicere, atunci nici nu ar avea sens în contextul acesta. Criticii care spun că aceste capitole sunt scrise de un autor de mai târziu, respectiv de după exil, au idei foarte ciudate despre unitatea contextului!

Profeţia sau prezicerea, ca o dovadă a Dumnezeirii, a fost una din tezele de bază a lui Isaia. Lui i-a plăcut foarte mult să-i ridiculizeze pe idoli şi pe închinătorii acestora cu cuvintele: "dumnezeii aceştia cărora li se închină naţiunile nu pot săvârşi nici măcar lucrările oamenilor de rând, în vreme ce Dumnezeu poate săvârşi lucrări pe care nici cei mai mari oameni nu le pot realiza: El prezice viitorul." Apoi Isaia convoacă o conferinţă a naţiunilor pentru a se face o comparaţie între zei şi pune întrebarea dacă are vreo naţiune în literatura ei vreo prezicere a unor lucruri care să se fi întâmplat între timp. "Noi avem, spune el, în analele noastre naţionale, din vechime, un şirag lung de preziceri ale unor lucruri care s-au împlinit cu exactitate după aceea." Autorul acestui Manual Biblic ar dori să pună aceeaşi întrebare acum: "Există oare undeva, în toată literatura universală, preziceri din vechime ale întregului proces de desfăşurare a istoriei religioase a omului, decât în Biblie?"

Capitolele 46, 47, 48. Căderea Babilonului

O continuare a capitolelor 13, 14. Mulţimea de idoli ai Babilonului, vrăjitorii şi fermecătorii nu vor fi de nici un ajutor atunci când va înainta Cirus în fruntea oştirilor sale (47:12-15). În schimb, imaginile de aur ale zeilor mândri sunt neputincioase când e să-i salveze pe oameni şi cetatea lor; nu numai atât, dar nu se pot salva nici măcar pe ei înşişi, ci vor trebui să fie transportaţi pe vite (46:1-2). Reafirmarea puterii exclusive, unice a lui Dumnezeu de a prezice şi controla istoria. Este o solemnă prezicere a căderii Babilonului în mâna lui Cirus şi a izbăvirii evreilor.

"Cel pe care îl iubeşte Dumnezeu" (48:14), adică Cirus, care a fost un monarh deosebit de nobil şi drept.

Robul lui Iehova

În capitolele precedente, 40-48, ideea conducătoare este următoarea: prezicerile lui Dumnezeu cu privire la viitor sunt dovada Dumnezeirii Sale.

În capitolele 49-55 gândurile se înmănunchează în jurul Robului Domnului. În unele pasaje Robul pare a fi naţiunea Israel, iar în altele Mesia, CEL în care avea să fie personificat Israelul. Pasajele sunt destul de încifrate, aşa încât numai contextul poate reda sensul adevărat.

Este o reluare de gânduri care s-au cumulat (41:8; 42:1, 19; 43:10; 44:1, 2, 21; 49:3-6; 52:13; 53:11).

Capitolele de faţă par să fie un monolog al Robului, cu răspunsuri intercalate din partea lui Dumnezeu, privind lucrarea de aducere a tuturor neamurilor la Dumnezeu.

Capitolele 51, 52. Răscumpărarea şi refacerea Sionului

Eliberarea Israelului de suferinţele robiei este la fel de sigură ca toate lucrările minunate ale lui Dumnezeu din trecut. Este parte din planurile eterne ale lui Dumnezeu să clădească dintr-o pereche (51:2), de-a lungul veacurilor, o lume răscumpărată pentru gloria nesfârşită (51:6). Capitolul 52 este o cântare a zilei de triumf a Sionului.

Capitolul 53. Robul lui Iehova - un Om al suferinţei

Unul din cele mai iubite capitole din toată Biblia, o imagine a Mântuitorului care suferă. Capitolul începe de fapt la 52:13. Este atât de viu în amănuntele pe care le descrie, încât ai crede că Isaia a stat chiar la piciorul Crucii Domnului Isus. Atât de clar este în mintea lui că faptul se va întâmpla aşa, încât vorbeşte despre eveniment la trecut, ca şi când s-ar fi şi petrecut deja. Noi însă ştim că a fost scris cu şapte secole înainte de Golgota. Nu se poate absolut deloc aplica la vreo altă persoană din istorie, decât la Cristos!

Capitolele 54, 55. Vasta expansiune a Sionului

Prin virtutea suferinţei Sale, Robul Domnului va reîntineri Sionul şi îl va conduce tot mai sus, spre culmi de glorie veşnică. Capitolul 55 este invitaţia adresată de Rob întregii lumi de a intra în Împărăţia Sa şi a se bucura de toate binecuvântările Sale.

Capitolele 56, 57, 58, 59. Păcatele din vremea lui Isaia

Călcarea Sabatului; îmbuibarea conducătorilor Israelului; răspândirea

precumpănitoare a idolatriei, cu practicile ei urâte; meticulozitatea lor lipsită de rost în practicarea postului, în contrast cu călcarea flagrantă a dreptății; toate acestea, spune Cuvântul lui Dumnezeu, vor fi negreșit răzbunate.

Capitolele 60, 61, 62. Răscumpărătorul Sionului

Un cântec din epoca mesianică, începând la 59:20 și zugrăvind epoca evanghelizărilor mondiale, ce se va pierde treptat în Gloria Eternă a Cerului. Capitolul 60 este unul din cele mai mărețe din Biblie. Isus a citat textul de la 61:1-3 cu referire directă la El Însuși (Luca 4:18). Noul Nume al Sionului (62:2); se repetă la 65:15 faptul că robii lui Dumnezeu vor primi un alt nume. Până la venirea lui Cristos, copiii lui Dumnezeu erau cunoscuți sub numele de "iudei" sau "evrei". După aceea s-au numit "creștini". "O cunună strălucitoare" (62:3): așa este Biserica pentru Dumnezeu. Deși biserica vizibilă a ajuns să se strice, în mâinile oamenilor și numai cunună strălucitoare nu a fost, totuși ea este adevăratul corp de sfinți credincioși ai lui Dumnezeu. De-a lungul întregii veșnicii, ei vor fi desfătarea și bucuria lui Dumnezeu (3-5).

Capitolele 63, 64. Rugăciunea exilaților

Este puțin cam greu de observat motivul pentru care se amintește Edomul în acest loc (63:1-6). Aceste două capitole, cu excepția primelor 6 versete, se ocupă de natura unei rugăciuni către Dumnezeu pentru eliberarea Israelului înrobit. Edomiții, dușmanii de demult ai lui Iuda, se asociază cu babilonienii pentru a distruge Ierusalimul (vezi la Obadia) și ar putea simboliza aici pe toți dușmanii copiilor lui Dumnezeu. Războinicul pătat de sânge, "călcând în picioare" Edomul în mânia sa "puternic să salveze Sionul," este identic cu Răscumpărătorul Sionului din cele trei capitole precedente. Limbajul pare să constituie baza pentru imaginea Venirii Domnului din Apocalipsa 19:11-16.

Capitolele 65, 66. Noile ceruri și noul pământ

Aceste două capitole sunt răspunsul lui Dumnezeu la rugăciunea exilaților din cele două capitole anterioare. Rugăciunea va fi ascultată. Rămășița credincioasă va fi reabilitată (66:8-10). Noi națiuni vor fi aduse în staul (65:1; 66:8). Toate acestea vor primi un nume nou (65:15). Ele vor moșteni Noile Ceruri și Noul Pământ (65:17; 66:22). credincioșii vor fi pe veci despărțiți de cei răi și neascultători, unii având parte de binecuvântări veșnice, alții de pedeapsa veșnică (66:22-24). Isus a aprobat aceste cuvinte și le-a confirmat (Marcu 8:48). Mesajul de încheiere al lui Petru către creștini a fost să aibă ochii ațintiți spre Noile ceruri și spre Noul pământ (II Petru 3:10-14). Biblia atinge punctul culminant în această viziune extraordinar de frumoasă a Noilor ceruri și a Noului

pământ (Apocalipsa 21, 22); viziune care e o dezvoltare a lui Isaia 66. Se pare că nu va mai fi nevoie nici de templu, nici de jertfe în noua orânduire (66:1-4; Apocalipsa 21:22).

Rezumatul prezicerilor lui Isaia

Cele împlinite în cursul vieţii sale

Iuda va fi izbăvită din mâna Siriei şi a Israelului (7:4-7, 16).
Siria şi Israel vor fi nimicite de Asiria (8:4; 17:1-14).
Asiria va invada Iuda (8:7-8).
Filistenii vor fi subjugaţi (14:28-32).
Moab va fi prădat (15 şi 16).
Egiptul şi Etiopia vor fi cucerite de Asiria (20:4).
Arabia va fi prădată (21:13-17).
Tirul va fi supus (23:1-12).
Ierusalimul va fi izbăvit de Asiria (vezi la 36).
Viaţa lui Ezechia va fi prelungită cu 15 ani (38:5).

Împlinite după moartea lui Isaia

Captivitatea babiloneană (39:5-7).
Babilonul va fi cucerit de Cirus (46:11).
La fel şi mezii şi elamiţii (13:17; 21:2; 48:14).
Necontenita pustiire a Babilonului (13:20-22).
Cirus va fi grăit pe nume (44:28; 45:1, 4).
Cirus va cuceri lumea (41:2-3).
Cirus va elibera robii (45:13).
Cirus va reclădi Ierusalimul (44:28; 45:13).
Israelul va fi refăcut (27:12-12; 48:20; 51:14).
Religia Israelului va pătrunde în tot Egiptul şi Asiria (19:18-25).
Religia Israelului se va răspândi în toată lumea (27:2-6).
Robia Tirului şi refacerea sa (23:13-18).
Continua pustiire a Edomului (34:5-17).

Privitoare la Mesia

Venirea Sa (40:3-5).
Naşterea Sa din fecioară (7:14).
Galileea va fi scena lucrării Sale de propovăduire (9:1-2).
Dumnezeirea Sa şi caracterul etern al tronului Său (9:6-7).
Suferinţele Sale (53).
Va muri alături de cei răi (53:9).

Va fi îngropat cu cei bogaţi (53:9).
Puterea şi blândeţea, gingăşia domniei Sale (40:10-11).
Neprihănirea şi efectul binefăcător al domniei Sale (32:1-8; 61:1-3).
Dreptatea şi bunătatea Sa (42:3-4, 7).
Domnia Sa peste Neamuri (2:2-3; 42:1, 6; 49:6; 55:4-5; 56:6; 60:3-5).
Imensa Lui influenţă (49:7-23).
Idolii vor dispare (2:18).
O lume fără războaie va lua fiinţă (2:4; 65:25).
Pământul va fi distrus (24; 26:21; 34:1-4)
Moartea va fi nimicită (25:8; 26:19).
Poporul lui Dumnezeu - copiii Lui - vor primi un nume nou (62:2; 65:15).
Un cer nou şi un pământ nou vor fi create (65:17; 66:22).
Cei răi vor fi pe veci despărţiţi de cei neprihăniţi (66:15, 22-24).

IEREMIA

Efortul final al lui Dumnezeu de a salva Ierusalimul

Ieremia a trăit cam la 100 de ani după Isaia.
Isaia salvase Ierusalimul de Asiria.
Ieremia a încercat să-l salveze de Babilon, dar nu a reuşit.

Ieremia a fost chemat la această funcţie profetică în anul 626 î.Cr., iar Ierusalimul a fost distrus în parte în anul 606. Apoi a fost prădat în continuare şi, în cele din urmă, a fost ars şi pustiit în anul 586. Ieremia a trăit în timpul acestor 40 de ani de groază, "sfârşitul monarhiei", "agonia de moarte a naţiunii"; un personaj patetic şi singuratic, ultima măsură a lui Dumnezeu pentru Cetatea Sfântă care se alipise cu fanatism şi desnădejde de idoli. Ieremia este cel care striga fără încetare că dacă oamenii se vor pocăi, Dumnezeu îi va salva din mâinile Babilonului.

Astfel după cum Asiria fusese fundalul lucrării lui Isaia, tot aşa Babilonul este fundalul pe care se prefigurează lucrarea lui Ieremia.

Situaţia internă

Regatul de nord căzuse, precum şi o mare parte din Iuda. Situaţia se înrăutăţise tot mai mult, până când nu a mai rămas decât Ierusalimul, dar şi atunci ei au continuat să ignore avertismentele profeţilor şi s-au împietrit tot mai tare în idolatria şi răutatea lor. Ceasul judecăţii era gata să bată.

Situaţia internaţională

O competiţie aprigă era în vremea aceea pentru supremaţie mondială din partea Asiriei, Babilonului şi Egiptului. De 300 de ani Asiria, din valea de nord a Eufratului, cu capitala la Ninive, stăpânise lumea; dar acum slăbea văzând cu ochii. Babilon, în valea Eufratului de sud, devenea tot mai puternic. Egiptul în valea Nilului,care cu 1000 de ani mai înainte fusese o putere mondială, dar mai târziu decăzuse, se ridica din nou foarte ambiţios. Babilonul a câştigat cam la mijlocul lucrării de propovăduire a lui Ieremia. El a frânt puterea Asiriei (607 î.Cr.) şi la doi ani după aceea a zdrobit Egiptul în bătălia de la Carchemiş (605 î.Cr.), apoi a stăpânit lumea timp de 70 de ani, o perioadă concomitentă cu cei 70 de ani de robie a evreilor.

Mesajul lui Ieremia

De la început, cu 20 de ani înainte de a se rezolva problema, Ieremia a susţinut fără încetare că Babilonul va fi învingătorul. În toată perioada

de plângeri neîncetate şi amarnice pentru răutatea lui Iuda, apar mereu următoarele idei:

1. Iuda va fi nimicită de Babilonul învingător.

2. Dacă Iuda se va întoarce de la răutatea ei, cumva Dumnezeu o va salva de la nimicirea adusă de babilonieni.

3. Mai târziu, când nu mai era nici o nădejde aparentă ca Iuda să se pocăiască, totuşi, dacă aceasta s-ar fi pocăit, chiar şi din motive practice, supunându-se Babilonului, ar fi fost cruţată.

4. Iuda deşi nimicită, se va reface şi încă va mai domina lumea.

5. Babilon, nimicitorul Iudei, va fi el însuşi nimicit, fără să se mai ridice vreodată.

Îndrăzneala lui Ieremia

Ieremia a sfătuit Ierusalimul fără încetare să se predea în mâna regelui Babilonului, încât duşmanii lui l-au acuzat de trădare. Nebucadneţar l-a răsplătit pentru fapta sa, nu numai prin aceea că i-a cruţat viaţa, ci şi prin locul de cinste pe care i l-a acordat la curtea sa (39:12). Totuşi Ieremia a strigat cu glas tare, fără încetare, că regele Babilonului comitea o crimă cumplită prin nimicirea poporului lui Dumnezeu, faptă pentru care, la vremea cuvenită, Babilonul avea să fie şi el pustiit, rămânând aşa pe vecie (vezi capitolele 50 şi 51).

Regii contemporani ai lui Iuda

Manase (667-642 î.Cr.) 55 de ani. Foarte rău (vezi la II Cronici 33). Ieremia s-a născut în timpul domniei sale.

Amon (641-640 î.Cr.). 2 ani. Domnia îndelungată şi rea a tatălui său Manase pecetluise pierzarea lui Iuda.

Iosia (639-608 î.Cr.) 31 de ani. Un rege bun, a adus o mare reformă. Ieremia şi-a început lucrarea în al al treisprezecelea an al domniei lui domniei lui Iosia. Reforma nu a avut decât un efect de suprafaţă. În inima lor, oamenii au rămas idolatri.

Ioahaz (608 î.Cr.). 3 luni. A fost dus în Egipt.

Ioiachim (608-597 î.Cr.). 11 ani. În mod deschis de partea idolilor, sfidându-L cu multă semeţie pe Dumnezeu; duşman aprig al lui Ieremia.

Ioiachin (597 î.Cr.). 3 luni. A fost dus în Babilon.

Zedechia (597-586 î.Cr.). 11 ani. Oarecum prietenos faţă de Ieremia, dar un rege slab, o unealtă în mâna prinţilor răi.

Cronologia vremurilor lui Ieremia

627 î.Cr.	Iosia şi-a început reformele. (vezi la II Cronici 34.)
626 î.Cr.	Chemarea lui Ieremia.
626 î.Cr.	Invazia scită. (vezi la Ieremia 4.)
621 î.Cr.	Găsirea Cărţii. Marea reformă a lui Iosia. (II Regi 22, 23).
608 î.Cr.	Iosia ucis la Meghido, de Faraon.

607 î.Cr.	Ninive distrus de Babilon. (Sau în 612 î.Cr.?)
606 î.Cr.	Iuda învinsă de Babilon. Prima robie.
605 î.Cr.	Bătălia de la Carchemiş: Egiptul zdrobit de Babilon.
597 î.Cr.	Captivitatea lui Ioiachin.
593 î.Cr.	Vizita lui Zedechia la Babilon.
586 î.Cr.	Ierusalimul este ars. Sfârşitul temporar al regatului lui David.

Profeţi contemporani cu Ieremia

Ieremia a fost cel mai de seamă dintr-o constelaţie de profeţi, adunaţi în jurul temei distrugerii Ierusalimului.

Ezechiel, un alt profet coleg cu Ieremia, şi mai tânăr decât el, predica în Babilon, printre prinşii de război, aceleaşi lucruri pe care le predica Ieremia la Ierusalim.

Daniel, un om de viţă regală, cel care a menţinut neîntreruptă spiţa regală la palatul lui Nebucadneţar.

Habacuc şi Ţefania, care l-au ajutat pe Ieremia la Ierusalim.

Naum, care în acelaşi timp a prezis căderea cetăţii Ninive.

Obadia, care în acelaşi timp a prezis ruinarea Edomului.

Cronologia cărţii lui Ieremia

Unele din mesajele lui Ieremia sunt datate. Altele nu sunt. Notiţele referitoare la timp care ne sunt totuşi date sunt după cum urmează: În timpul domniei lui Iosia: 1:2; 3:6; În timpul domniei lui Ioiachim: 22:18; 25:1; 26:1; 35:1; 36:1; 45:1. În timpul domniei lui Zedechia: 21:1; 24:1-8; 27:3, 12; 28:1; 29:3; 32:1; 34:2; 37:1; 38:5; 39:1; 49:34; 51:59. În Egipt: 43:7, 8; 44:1. Astfel, se va observa că nu avem de-a face cu o aranjare cronologică. Unele din mesajele de mai târziu apar mai devreme în carte. Aceste mesaje au fost rostite oral şi probabil repetate ani de zile, înainte ca Ieremia să le aştearnă în scris. Scrierea unei astfel de cărţi era o treabă foarte obositoare şi îndelungată. Pergamentul de scris, provenit din piei de capră sau de oaie, se găsea foarte rar şi costa scump. Era un fel de sul care se înfăşura în jurul unui beţişor. Toate acestea sunt menite să explice în parte lipsa de ordine din cartea lui Ieremia. După ce scria un pasaj sau un discurs, îşi aducea aminte de un mesaj anterior, pe care îl aşternea pe pergament, în unele cazuri fără să-l dateze, şi astfel ajungea să umple un pergament.

Capitolul 1. Chemarea lui Ieremia

A fost o sarcină grea, lipsită de mulţumire sufletească. Asemenea lui Moise (Exod 3:11; 4:10) şi el s-a dat înapoi într-un fel de la primirea acestei răspunderi. Chemarea i s-a făcut pe când nu era decât un copil, probabil în jurul vârstei de 20 de ani. "Anathot" (1), locul său de baştină, se afla la vreo 4 km nord-est de Ierusalim. Acum se numeşte "Anata". "Cazanul clocotind" (13), a însemnat armata babiloneană. Rostirea de

deschidere: premoniția distrugerii Babilonului (14).

Capitolul 2. Apostazia Israelului

Într-o mustrare patetică și pasionată pentru idolatria lor nerușinată, Israelul este asemănat cu o nevastă care și-a uitat soțul asociindu-se cu niște bărbați într-o legătură murdară și devenind o prostituată de rând.

Capitolul 3. Iuda este mai rea decât Israel

În capitolul 2 "Israel" se referă la întreaga națiune. În capitolul 3, e vorba de regatul de nord, care cu 300 de ani mai înainte se rupsese de Iuda, iar cu 100 de ani mai înainte fusese dus în robie de asirieni. Oarbă în ce privește semnificația căderii Israelului, Iuda nu numai că nu s-a pocăit, ci, sub domnia ticăloasă a lui Manase, s-a cufundat tot mai adânc în depravare. Se prezice reunificarea lui Iuda cu Israelul (17-18; de asemenea 50:4-5; Osea 1:11). Metaforă întruchipând nevasta adulteră (20).

Capitolul 4. Apropiata pustiire a lui Iuda

Capitolul acesta descrie înaintarea pustiitoarelor armate ale Babilonului care au distrus Ierusalimul (606-586 î.Cr.). S-ar putea de asemenea referi în parte la invazia scită, care a precedat invazia babilonienilor.

Invazia scită

În același an în care a fost chemat Ieremia la lucrarea sa (626 î.Cr.), triburi imense de barbari din nord au băgat groaza în popoarele din sud-vestul Asiei. Aceștia au dat o lovitură groaznică puterii asiriene aflate deja în declin. Iată cum vorbește Rawlinson despre ei: "Năvălind prin trecătorile Caucazului-fără să se știe de unde veneau ori ce intenții aveau - hoarde nesfârșite de sciți au înnegrit câmpiile bogate din nord. Tot mereu veneau, ca lăcustele, irezistibili, găsind pământul ca o grădină și lăsându-l în urmă ca o pustie înfricoșătoare. Nu era cruțată nici vârsta, nici sexul. Locuitorii erau masacrați fără milă de invadatori sau, în cel mai bun caz, erau făcuți sclavi. Recoltele erau consumate, turmele alungate sau nimicite, satele și așezările omenești arse din temelii, întreg pământul fiind prefăcut într-o scenă zguduitoare de pustiire și jaf." Ravagiile lor se aseamănă cu cele ale hunilor.

Capitolul 5. Depravarea generală a lui Iuda

Nici un om neprihănit (1), o decădere în păcate senzuale, chiar și printre cei căsătoriți, asemenea animalelor (7-8); batjocorirea

avertismentelor profetului (12); apoi erau dedaţi cu totul la înşelăciune, oprimare şi jaf (26-28); mulţumiţi cu starea de corupţie din guvern (30-31). În ce priveşte nota asupra profeţilor falşi (30), vezi la capitolul 23.

Capitolul 6. Nimicirea din nord

O plastică descriere profetică a nimicirii Ierusalimului de către babilonienii invadatori (22-26Z) , care s-a împlinit mai târziu în timpul vieţii lui Ieremia. Tot mereu (16-19), el le atrage atenţia evreilor cu insistenţă că numai pocăinţa îi va mai putea salva.

Capitolul 7. Pocăinţa - singura lor nădejde

Este unul din apelurile sfâşietoare ale lui Ieremia la pocăinţă, bazat pe uimitoarea promisiune a lui Dumnezeu că, dacă poporul va lua aminte, Ierusalimul nu va cădea niciodată (5-7). Cu toate practicile lor abominabile (9, 31) şi deşi şi-au ridicat idoli în Templu (30), mai aveau încă o consideraţie superstiţioasă pentru Templu şi slujbele sale, părând să gândească în felul următor: "Orice-ar veni, Dumnezeu nu va îngădui să fie nimicit Ierusalimul, deoarece acolo se află Templul." (4, 10). " Regina cerului" (18), Astarteea, zeitatea canaanită principală, a cărei închinare era însoţită de cele mai josnice forme de imoralitate. "Hinnom", valea de la sud de Ierusalim, unde erau arşi copii ca jertfă lui Moloc, a ajuns mai târziu să poarte numele de iad - "Gheena". (31-32).

Capitolul 8. "Secerişul a trecut"

Perfect conştient de zădărnicia apelurilor sale sfâşietoare la pocăinţă, Ieremia vorbeşte despre nimicirea lui Iuda care e gata să se abată ca şi când s-ar fi realizat deja (20). Profeţii falşi (10-11): insistenţa cu care susţineau aceştia că Ierusalimul nu se află în nici un pericol a constituit una din cele mai grele probleme ale lui Ieremia (vezi la cap. 23).

Capitolul 9. Profetul cu inima frântă

Ieremia, un om al suferinţelor, în mijlocul unui popor dedat la toate răutăţile (8:6; 9:2-9), plângând zi şi noapte la gândul groaznicei pedepse care va urma, a umblat printre ei, rugându-i fierbinte, implorându-i, încercând să-i convingă, ameninţându-i, stăruid în toate felurile pe lângă ei să se lase de răutatea lor, dar totul a fost în zadar.

Capitolul 10. Iehova - Dumnezeul adevărat

Se pare că ameninţarea invaziei babiloniene i-a incitat pe locuitorii Iudei la o şi mai mare activitate de confecţionare a idolilor, ca şi când

idolii i-ar fi putut salva. Aceasta i-a dat ocazia lui Ieremia să le amintească de faptul că ceea ce făceau ei era o şi mai mare agravare a păcatului lor - şi aşa strigător la cer - împotriva lui Dumnezeu.

Capitolul 11. Legământul călcat

Capitolul acesta pare să aparţină perioadei de reacţie în urma marii reforme a lui Iosia, aşa cum este ea istorisită la II Regi 23, când poporul s-a întors de la idolii săi. Fiindcă Ieremia i-a mustrat, ei au uneltit să-l omoare (9:21).

Capitolul 12. Plângerea lui Ieremia

Contrastând propria lor suferinţă cu aparenta prosperitate a celor împotriva cărora predica el şi care îşi băteau joc de ameninţările sale (4), Ieremia se plânge de căile lui Dumnezeu. Apoi urmează promisiunea unei viitoare refaceri (15-17).

Capitolul 13. Brâul stricat

Ieremia a folosit un foarte mare număr de simboluri în propovăduirea sa (vezi la 19:1). Brâul era probabil frumos împodobit, o parte foarte vizibilă a îmbrăcăminţii lui Ieremia, când umbla pe străzile Ierusalimului. Mai târziu, putred, numai în zdrenţe şi murdar, a avut scopul de a atrage atenţia oamenilor. Pe măsură ce se strângeau curioşii în jurul profetului, acesta nu pierdea prilejul să le explice cum tot aşa, Iuda, cu care s-a îmbrăcat Iehova ca să umble printre oameni, odată frumoasă şi glorioasă, avea să fie acum lepădată.

Capitolele 14, 15. Mijlocirea lui Ieremia

O foamete prelungită storsese ţara. Ieremia, deşi era urât, ridiculizat şi batjocorit, a simţit cum i se sfâşie inima la vederea suferinţei prin care treceau. Mijlocirea sa la Dumnezeu e o apropiere de Spriritul lui Cristos fiind una din cele mai remarcabile în tot Vechiul Testament. Ceea ce se numeşte "Grota lui Ieremia", unul din locurile unde se spune că s-ar fi retras Ieremia să plângă, se afla la poalele unei coline pe care, cu 600 de ani mai târziu, a stat crucea lui Isus (vezi figura 63).

Capitolul 16. Lui Ieremia i se interzice să se căsătorească

Viaţa de familie a profeţilor, în unele cazuri, a fost folosită pentru a se întări şi mai mult profunzimea mesajului lor. Isaia şi Osea au fost căsătoriţi şi şi-au numit copiii după ideile principale ale mesajului lor. Lui Ieremia i s-a poruncit să nu se căsătorească, ca un fel de fundal

simbolic al persistentelor sale preziceri conform cărora va veni un groaznic măcel: "Ce rost mai are să creşti o familie, numai ca să fie distrusă într-un groaznic măcel ce se apropie cu repeziciune de Iuda?" Din nou apare promisiunea de restaurare (14-15).

Capitolul 17. Păcatul lui Iuda e cât se poate de clar

Căderea lor e inevitabilă. Totuşi se face mereu promisiunea că dacă se vor întoarce la Dumnezeu, Ierusalimul va rămâne în picioare pe veci (24:25).

Capitolul 18. Lutul olarului

O foarte plastică ilustraţie a puterii lui Dumnezeu de a schimba destinul unei naţiuni. Ieremia a folosit-o aici ca bază pentru un alt apel lansat către naţiune să-şi îndrepte purtarea. Dar în zadar.

Capitolul 19. Vasul de pământ

Se poate să fi fost foarte frumos. Fiind spart în prezenţa conducătorilor Ierusalimului, a constituit un mod impresioanant de a vesti apropiăta ruinare a cetăţii.

Alte simboluri folosite de Ieremia pentru a atrage atenţia la mesajul său: brâul stricat (cap.13); abstinenţa sa de la căsătorie (cap. 16); lutul olarului (cap. 18); legături şi drugi (cap. 27); cumpărarea unui ogor (cap.32).

Capitolul 20. Ieremia este întemniţat

De la întâlnirea cu conducătorii din valea Hinnom, unde a spart vaza, Ieremia s-a dus la Templu şi a început să vestească acolo acelaşi mesaj pentru popor. Paşhur, unul din slujbaşii de seamă ai Templului, l-a aruncat în temniţă. "Butucii" (2) constau dintr-o ramă de lemn în care picioarele şi mâinile erau legate în aşa fel încât să ţină capul într-o poziţie nefirească şi extrem de dureroasă. Faptul l-a făcut pe Ieremia să izbucnească într-un protest vehement înfăţişat lui Dumnezeu. (7:18).

Capitolul 21. Începe asediul

Capitolul acesta aparţine ultimelor zile de viaţă ale lui Ieremia. Regele Zedechia, înspăimântat de apropierea armatei babiloniene, face apel la Ieremia ca acesta să mijlocească la Dumnezeu. Ieremia îl sfătuieşte pe Zedechia să cedeze cetatea babilonienilor pentru a scăpa poporul de la moarte.

Capitolul 22. Avertisment pentru Regele Ioiachim

Capitolul acesta aparţine domniei lui Ioiachim, cel care a fost un rege crud şi rău. "Şalum" (11) a fost Ioahaz, cel care a fost dus în Egipt unde a murit (II Regi 23:31-34). Moartea groaznică a lui Ioiachim (18-19) e amintită la II Regi 24:6; II Cronici 36:46. Conia (Ieconia, Ioiachim) "fără copii" (30): a avut copii (I Cronici 3:17; Matei 1:12), din care a venit Cristos, dar el şi cu unchiul său Zedechia au fost ultimii regi pământeşti care au ocupat tronul lui David. A fost sfârşitul temporar al împărăţiei lui Iuda.

Capitolul 23. Profeţii falşi

O aspră acuzare a conducătorilor poporului lui Dumnezeu.

Usturătoarea mustrare a regilor davidici asigură fondul unei previziuni a venirii lui Mesia (23:5 8, vezi la cap. 33). În ceea ce priveşte profeţii falşi: aceştia constituiau cea mai mare piedică în calea ascultării mesajului lui Ieremia de către popor: de formă ei strigau în numele lui Dumnezeu, dar în realitate ei spuneau: "Ieremia minte! Noi suntem profeţii lui Dumnezeu, şi nouă Dumnezeu ne-a spus că Ierusalimul e în afară de orice pericol".

Capitolul 24. Cele două coşuri cu smochine

Smochinele bune reprezintă pe cei mai buni oameni din popor care fuseseră duşi în Babilon în timpul robiei lui Ioiachim (597 î.Cr.), care mai devreme i-a cuprins şi pe Ezechiel şi Daniel; smochinele proaste, cei care rămăseseră la Ierusalim hotărâţi, prin ajutorul Egiptului, să se împotrivească Babilonului (II Regi 24:10-20).

Capitolul 25. Prezicerea celor şaptezeci de ani de robie

Aceasta a fost prima parte a domniei lui Ioiachim (1), cam prin anul 604 î.Cr. Faptul uimitor este că se prezice durata exactă a domniei Babilonului (11:14; 29:10; II Cronici 36:21; Ezra 1:1; Daniel 9:2; Zaharia 7:5). O profeţie extraordinară! Ieremia nu avea de unde şti lucrul acesta decât prin revelaţie directă de la Dumnezeu!

Capitolul 26. Ieremia este judecat înaintea prinţilor

Acuzatorii lui au fost prinţii şi profeţii falşi. Dar Ieremia a avut prieteni printre prinţi, în special pe unul Ahicam, care l-a salvat de la moarte. Totuşi unul dintre profeţii colegi ai lui Ieremia, numit Urie, nu a avut o soartă atât de bună (20-24).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Urie, Elnatan, Nedabia, Şalum. Urie a fugit în Egipt (20-24). Regele Ioiachim l-a trimis pe "Elnatan", unul dintre prinţi (22; 36:12) în Egipt să îl aducă înapoi. Una din "Scrisorile

Lachiş" (vezi la capitolul 34), se referă la "Comandantul oştirii, Chebariah, fiul lui Elnatan, care a trecut pe acolo în drum spre Egipt". Pare a fi o referire la incidentul descris la versetele 20-24.

Această scrisoare Lachiş mai vorbeşte despre "Scrisoarea lui Nedabiah, slujitorul regelui, care a venit la Şalum de la profet". Nedabia a fost nepotul regelui Ioiachim (I Cronici 3:18), Şalum (Ioahaz) a fost fratele lui Ioiachim (II Regi 23:30, 34; I Cronici 3:15; Ieremia 22:11), care fusese dus în Egipt.

Capitolele 27, 28. Legăturile şi jugurile

Ieremia şi-a pus pe umeri un jug asemenea celui purtat de boi şi a pornit prin cetate, zicând: "Aşa va pune Babilonul un jug pe grumazurile acestui popor". Unul din profeţii falşi, Hanania, cu neruşinare sfruntată, a rupt jugul (28:10) şi, drept pedeapsă pentru această faptă, a murit în două luni.

Capitolul 29. Scrisoarea lui Ieremia către exilaţi

Scrisă după ce Ioiachim împreună cu cei mai buni oameni din popor fuseseră duşi în Babilon, scrisoare prin care el îi sfătuia să fie paşnici, robi ascultători şi le promitea că după 70 de ani (10) se vor întoarce în patria lor. Dar până şi în Babilon profeţii falşi au continuat să lupte împotriva lui Ieremia (21-32).

Capitolele 30, 31. Un cântec de restaurare

Atât pentru Israel cât şi pentru Iuda, cu întrezăriri mesianice, cântec scris din porunca lui Dumnezeu (2) pentru a se păstra în vederea unei comparaţii ulterioare cu evenimentele ce se vor succeda. Noul Legământ (31:31-34). Vechiul Testament este istoria legăturilor lui Dumnezeu cu naţiunea ebraică pe baza Legământului de la Muntele Sinai. Iată aici o prezicere concretă potrivit căreia Legământul Mozaic va fi înlocuit cu un Alt Legământ . Înlocuirea Legământului Mozaic cu Legământul Creştin este teza principală a epistolei către Evrei.

Capitolul 32. Ieremia cumpără un ogor

Asta a fost cu un an înainte de căderea Ierusalimului. Arderea şi pustiirea oraşului erau foarte aproape. În mijlocul întunecimii şi disperării acelui ceas, Ieremia a primit o poruncă de la Dumnezeu să cumpere un ogor în cadrul unei ceremonii publice şi să pună bine actul de proprietate, pentru ca mai târziu să se poată scoate la iveală şi să se vadă împlinirea prezicerii făcute acum cu privire la faptul că evreii se vor întoarce în ţara lor şi vor cultiva din nou pământul.

Capitolul 33. "Odrasla" sau Mlădița

Dintre cei 20 de regi davidici care au domnit peste Iuda în cei 400 de ani, de la David până la ducerea în robie, cei mai mulți au fost răi. Numai câțiva au fost vrednici de numele lui David. În capitolele 22 și 23, Ieremia a criticat aspru această familie de regi căreia Dumnezeu îi dăduse promisiunea unui TRON VEȘNIC. Aici, la capitolul 33, el repetă, cu explicații mai amănunțite, profeția SINGURULUI REGE CU ADEVĂRAT MARE, numit Odrasla, în Care se va împlini promisiunea.

Capitolul 34. Proclamația de libertate a lui Zedechia

În timpul asediului Zedechia a proclamat libertate pentru toți sclavii, negreșit cu scopul de a câștiga astfel bunăvoința lui Dumnezeu, dar nu a reușit să ducă la îndeplinire această proclamație.

NOTă ARHEOLOGICă: Scrisorile Lachiș. La 34:7 sunt pomeniți Lachiș și Azecah asediați de regele Babilonului. S-au găsit fragmente din cele 21 de scrisori, scrise în timpul asediului de la un post de rezistență din Lachiș către căpitanul gărzii care apăra Lachișul (1935), când s-au făcut săpături de către Expediția Arheologică Wellcome sub îndrumarea lui J. L. Starkey și Sir Charles Marston.

Aceste scrisori au fost scrise cu foarte puțin timp înainte ca Nebucadnețar să fi lansat atacul său final dând foc zidurilor. Au fost găsite într-o depunere de cenușă și cărbune, pe podeaua camerei gărzii. Într-una din scrisori, postul de apărare spune că "aștepta semnale de la Lachiș" și că "nu se vedea nici un semnal venind de la Azecah" (probabil fiindcă acesta căzuse deja).

Scrisolrile amintesc pe nume persoane de pe paginile narațiunii biblice cum ar fi "Ghemariah", ofițer al regelui Zedechia (II Regi 24:17). "Neriah", tatăl lui Baruch, scribul lui Ieremia (Ieremia 43:3). Au fost scrise în ebraică de către un contemporan al lui Ieremia. Glasul acesta venind din rândurile celor morți confirmă realitatea istoriei lui Ieremia.

Capitolul 35. Exemplul rehabiților

Rehabiții erau un trib descendent din vremea lui Moise (I Cronici 2:55; Numeri 10:29-32; Judecători 1:16; II Regi 10:15, 23), care în decursul veacurilor au aderat la viața ascetică.

Capitolul 36. Regele arde cartea lui Ieremia

Ieremia proorocise de 23 de ani, încă din anul al treisprezecelea al lui Iosia până în anul al paisprezecelea al lui Ioiachim. Acum i se poruncește să adune aceste profeții într-o carte pentru ca să poată fi citite poporului (5). A fost nevoie de cel puțin un an pentru a se scrie cartea (1, 9). Citirea cărții a avut o înrâurire profundă asupra unora dintre prinți, dar regele cu nerușinare și sfidare a ars cartea. Ieremia a trebuit s-o scrie din nou de la început.

Capitolele 37, 38. Întemniţarea lui Ieremia

În timpul asediului, când babilonienii s-au retras temporar, Ieremia - probabil din cauza penuriei de hrană de la Ierusalim - a încercat să părăsească cetatea şi să se ducă acasă la Anatot.

Având în vedere sfaturile insistente pe care le dăduse regelui să predea cetatea în mâna regelui Babilonului, actul acesta a fost considerat de duşmani o încercare de a se da de partea babilonienilor. Şi astfel, sub bănuiala că ar fi trădător lucrând în slujba babilonienilor, Ieremia a fost întemniţat. Zedechia s-a purtat prietenos cu el, dar a fost un rege slab.

Capitolul 39. Ierusalimul este ars

Faptul este istorisit şi la capitolul 52 şi la II Regi 25 (vezi nota de acolo), precum şi la II Cronici 36. Nebucadneţar, având cunoştinţă despre sfaturile pe care le dăduse Ieremia toată viaţa sa ca oamenii să se supună, acum îi oferă lui Ieremia tot ce doreşte, chiar un loc de cinste la curtea babiloniană (11-14; 40:1-6).

Capitolele 40, 41. Ghedalia este făcut guvernator

Ghedalia, pe care Nebucadneţar l-a numit guvernator peste Iuda, a fost fiul lui Ahicam, prietenul lui Ieremia (40:5; 26:24). Dar peste trei luni Ghedalia a fost asasinat (32:2; 41:1).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Sigiliul lui Ghedalia. La Lachiş (1935), Starkey de la Expediţia Arheologică Wellcome a găsit în stratul de cenuşă lăsat de incendiul lui Nebucadneţar, printre "Scrisorile Lachiş", un sigiliu cu inscripţia: "Proprietatea lui Ghedalia, cel care este peste casă".

De asemenea, sigiliul lui Iaazaniah (Iezania) (Ieremia 40:8; II Regi 25:23).Acesta a fost unul din căpitanii de armată ai lui Ghedalia. În anul 1932 W. F. Bade de la Pacific School of Religion a găsit în ruinele de la Miţpa sigiliul (Ieremia 40:6) de agat al lui Ghedalia cu inscripţia: "Proprietatea lui Iaazaniah, robul regelui."

Capitolele 42, 43. Plecarea în Egipt

Rămăşiţa, temându-se de represalii din partea lui Nebucadneţar datorită faptului că l-au ucis pe Ghedalia, a fugit în Egipt, cu toate că Dumnezeu le explicase clar că asta va însemna stingerea lor totală. N-au plecat singuri, ci l-au luat şi pe Ieremia cu ei.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Tahphanes (43:8-13). S-a găsit vatra lui la vreo 16 km vest de Canalul Suez. În anul 1886 Sir Flinders Petrie a dezgropat ruinele unui castel mare, în faţa căruia se afla o "mare platformă de cărămidă", chiar locul unde Petrie crede că a ascuns Ieremia pietrele (43:8).

De asemenea, analele lui Nebucadneţar afirmă că el a invadat Egiptul în 568 î.Cr., adică la 18 ani după ce făcuse Ieremia proorocia privitoare la acest eveniment. (43:10). Trei din inscripţiile lui Nebucadneţar au fost găsite lângă Tahphanes.

Capitolul 44. Apelul final al lui Ieremia

Acest ultim efort de a-i face să se lase de idolatria lor a eşuat şi el. Oamenii deveniseră sfidători. "Regina cerului" (17) a fost Astarteea, în a cărei închinare erau implicate acte de imoralitate, în cazul de faţă cu consimţământul soţului (15,19).

Nu se cunoaşte locul şi felul în care a murit Ieremia. O tradiţie spune că a fost omorât cu pietre în Egipt. Alta spune că a fost dus împreună cu Baruc din Egipt în Babilon şi că ar fi murit acolo.

Capitolul 45. Baruc

Baruc, scribul lui Ieremia, a fost o persoană proeminentă, cu înalte ambiţii (5). Se cunoaşte faptul că avea o mare influenţă asupra lui Ieremia (43:3).

Capitolul 46. Egipt

O descriere a înfrângerii armatei egiptene la Carchemiş (605 î.Cr.), pe la mijlocul vieţii lui Ieremia (1-12); apoi o profeţie mai târzie a lui Ieremia potrivit căreia Nebucadneţar va invada Egiptul (13-26), fiind vorba de o dezvoltare a capitolului 43:8-13, (vezi textul). Cu peste 100 de ani mai înainte Isaia proorocise invaziile asiriene ale Egiptului (vezi Isaia 18 la 20). Ezechiel a avut şi el ceva de spus despre Egipt (Ezechiel 19 la 32).

Capitolul 47. Filistenii

Profeţia aceasta prezicând pustiirea Filistiei de către babilonieni s-a împlinit 20 de ani mai târziu când Nebucadneţar a cucerit Iuda. Alţi profeţi care au vorbit despre filisteni au fost: Isaia (14:28-32); Amos (1:6-8); Ezechiel (25:15-17); Ţefania (2:4-7); Zaharia (9:1-7).

Capitolul 48. Moab

O imagine a pustiirii ce stătea să se abată asupra Moabului. Moab l-a ajutat pe Nebucadneţar împotriva lui Iuda, dar mai târziu a fost pustiit chiar de Nebucadneţar (582 î.Cr.) Secole de-a rândul pământul a zăcut pustiu, singurele care au mai rămas fiind ruinele - o mărturie a faptului că odată locuia acolo o populaţie mare. Restaurarea sa (47) şi cea a lui Ammon (49:6) e posibil să fi avut loc prin absorbirea lor în rasa comună arabă, din cadrul căreia unii au fost prezenţi la Rusalii când s-a vestit

pentru prima dată Evanghelia pentru lumea întreagă (Fapte 2:11), sau ar putea însemna că ţara va fi din nou prosperă la o dată viitoare. Alte profeţii despre Moab: Isaia 15, 16; Ezechiel 25:8-11; Amos 2:1-3; Ţefania 2:8-11.

Capitolul 49. Ammon. Edom. Siria. Hazor. Elam.

O prezicere potrivit căreia Nebucadneţar avea să cucerească aceste naţiuni, cum a făcut de altfel. Ammon (vezi la Ezechiel 25:1-11). Edom (vezi la Obadia).

Capitolele 50, 51. Prezicerea despre căderea Babilonului

Aici se prezice căderea şi perpetua pustiire a Babilonului într-un limbaj care se pretează la grandoarea temei (51:37-43), cum făcuse şi Isaia mai înainte (Isaia 13:17-22). Mezii, o grupare de naţiuni importante, sunt numiţi aici drept cuceritori (50:9; 51:11, 27, 28). Aceste două capitole vestind pierzarea Babilonului au fost copiate într-o carte separată şi trimise la Babilon în cadrul unei delegaţii conduse de regele Zedechia, cu şapte ani înainte de arderea Ierusalimului (51:59-64). Cartea trebuia citită în public şi apoi, în cadrul unei ceremonii publice, aruncată în râul Eufrat cu aceste cuvinte: "Aşa se va cufunda Babilonul şi nu se va mai ridica".

Capitolul 53. Captivitatea lui Iuda. (Vezi la II Regi 24, 25.)

PLÂNGERILE LUI IEREMIA

Un cântec de jale pentru pustiirea Ierusalimului

Durerea lui Ieremia pentru cetatea pe care se străduie atât de mult s-o salveze; are însă credinţă că cetatea se va ridica iarăşi din ruine (3:21, 31, 32). Şi într-adevăr, Ierusalimul s-a ridicat din nou şi a împrumutat numele său capitalei unei lumi răscumpărate de glorie veşnică (Evrei 12:22; Apocalipsa 21:2).

Un apendice la cartea Ieremia

Ultimul capitol al cărţii Ieremia trebuie citit ca o introducere a acestei cărţi. Septuaginta adaugă un text introductiv: "Şi s-a întâmplat aşa, că după ce a fost dus Israel în robie iar Ierusalimul a fost pustiit, Ieremia a plâns şi a rostit plângerile sale asupra Ierusalimului".

Totuşi în Vechiul Testament ebraic cartea aceasta nu urmează după Ieremia, ca în Biblia noastră, ci e cuprinsă într-un grup de cărţi numite "Hagiografa", sau "Scrieri" după cum urmează: Cântarea Cântărilor, Rut, Plângerile lui Iermia, Eclesiastul, Estera. Cărţile acestea erau scrise pe suluri separate deoarece erau citite la praznice diferite. Cartea Plângerilor este citită de evrei în sinagogile din toată lumea unde se găsesc răspândiţi în ziua a noua a lunii a patra. (Ieremia 52:6).

"Grota lui Ieremia"

Este numele unui loc din afara zidului de nord al Ierusalimului, unde tradiţia spune că Ieremia a vărsat lacrimi amare şi a compus această elegie a durerii. Grota se află sub o movilă care se numeşte în prezent "Golgota", acelaşi deal pe care s-a ridicat crucea lui Isus. Astfel profetul suferinţei a plâns în acelaşi loc în care mai târziu avea să moară Mântuitorul, Omul Suferinţei!

Un acrostih alfabetic

Cartea se compune din cinci poeme din care patru sunt acrostihi, adică fiecare verset începe cu o literă a alfabetului ebraic, în ordinea alfabetică. A fost o formă preferată a poeziei ebraice, adoptată cu scopul de a ajuta memorarea versurilor. În capitolele 1, 2, 4 sunt câte 22 de versete în fiecare, câte o literă la fiecare verset. În capitolul 3 au fost trei versete pentru fiecare literă, formând un total de 66. Capitolul 5 are 22 de versete, dar nu în ordine alfabetică.

Imediata ei întrebuințare

Cartea trebuie să fi fost compusă în timpul celor trei luni de la arderea Ierusalimului până la plecarea rămășiței în Egipt (Ieremia 40:8). Probabil s-au făcut mai multe copii; unele din ele fiind duse în Egipt, iar altele fiind trimise în Babilon, ca să fie învățate pe dinafară de prinșii de război și cântate.

Capitolul 1. Sionul pustiit

Nu este ușor să definim subiectul fiecărui capitol. Aceleași idei, într-o altă exprimare, apar pe tot cuprinsul cărții: ororile asediului; ruinele pustii; toate datorate păcatelor Sionului. Ieremia copleșit de durere, înmărmurit, cu inima zdrobită, plânge și nu-și poate învinge întristarea. Un deosebit accent se pune în capitolul acesta pe faptul că oamenii sunt aceia care și-au adus peste ei această nenorocire prin propriile lor păcate (5, 8, 9, 14, 18, 20, 22).

Capitolul 2. Mânia lui Dumnezeu

Pustiirea Ierusalimului este atribuită mâniei lui Dumnezeu (1, 2, 3, 4, 6, 21, 22). Ierusalimul situat pe un munte, înconjurat de munți, era din punct de vedere fizic cel mai frumos oraș cunoscut de pe vremea aceea, "desăvârșirea frumuseții" (15), chiar atunci când era comparat cu Babilon, Ninive, Teba și Memphis, orașe clădite pe malurile unor fluvii în câmpie. Mai mult, era cetatea de care se îngrijea Dumnezeu Însuși, în mod deosebit, fiind aleasă de El pentru o misiune unică, anume să constituie canalul prin care Dumnezeu avea să se ocupe de oameni - cetatea cea mai privilegiată și mai favorizată din toată lumea, iubită în mod unic de Dumnezeu și aflată sub ocrotirea Sa. Pe lângă aceasta, era atât de bine întărită, încât se credea în general că nu poate fi cucerită (4:12). Dar această cetate a lui Dumnezeu devenise mai rea decât Sodoma (4:6). Faptul că Dumnezeul Iubirii este și un Dumnezeu al Mâniei este o învățătură foarte evidentă pe tot cuprinsul Bibliei.

Capitolul 3. Întristarea lui Ieremia

În capitolul acesta Ieremia pare să se plângă de faptul că Dumnezeu l-ar fi ignorat și nu i-ar fi ascultat rugăciunile (8); Dumnezeu s-a "învăluit într-un nor prin care nu mai străbate nici o rugăciune" (44). Deși se plânge, el Îl îndreptățește pe Dumnezeu recunoscând că meritau mai mult decât au fost pedepsiți (22). Punctul culminant al cărții este în versetele 21-39.

Capitolele 4, 5. Suferințele asediului

Sunt enumerate și povestite pe scurt. Ieremia nu putea să-și deslipească

gândul de la ororile asediului, de la strigătele de înfometare ale copiilor (2:11, 12, 19; 4:4), de la femeile care își fierbeau copii ca să se hrănească cu ei (2:20; 4:10).

Cu toate acestea, deși a suferit cumplit, Ierusalimul n-a învățat lecția. După captivitate a fost rezidit, și în zilele lui Isus a devenit din nou o cetate mare și puternică, culminând iarăși în păcatul de a-L fi răstignit pe Însuși Fiul lui Dumnezeu, după care a urmat distrugerea sa totală de către armatele Romei (în anul 70 al erei creștine. Vezi la Evrei 13).

EZECHIEL

Căderea Ierusalimului
Judecăţi asupra naţiunilor vecine
Refacerea Israelului
"Vor şti că Eu sunt Domnul"

Ezechiel a fost un profet al captivităţii. A fost dus în robie la Babilon în anul 597 î.Cr., cu 11 ani înainte de a fi distrus Ierusalimul.

Captivitatea asiriană avusese loc cu 120 de ani mai înainte:
734 î.Cr. Galilea şi Israelul de nord şi de est, sub Tiglath-Pileser.
721 î.Cr. Samaria şi restul Israelului, de către Sargon
701 î.Cr. 200.000 de locuitori din Iuda, de către Sanherib.

Captivitatea babiloneană a lui Iuda s-a realizat astfel:
606 î.Cr. Unii prinşi de război au fost duşi în Babilon, cu Daniel
597 î.Cr. Alţi prinşi de război sunt duşi în Babilon, cu Ezechiel.
586 î.Cr. Ierusalimul este ars. (Vezi la pagina 211).

Captivitatea a durat 70 de ani. 606-536 î.Cr. Ezechiel a stat acolo din 597 î.Cr. până, cel puţin, în anul 570 î.Cr.

Ezechiel şi Daniel

Daniel era deja de 9 ani în Babilon când a sosit Ezechiel; atinsese o mare faimă între timp (14:14,20). Daniel la palat - Ezechiel în ţară: e posibil ca cei doi să se fi întâlnit adesea.

Ezechiel şi Ieremia

Ieremia era mai vârstnic. E posibil ca Ezechiel să-i fi fost elev. Ezechiel a predicat printre exilaţi aceleaşi lucruri pe care le predica şi Ieremia la Ierusalim: certitudinea faptului că Iuda avea să fie pedepsită pentru păcatele ei.

Ezechiel şi Ioan

Unele din viziunile lui Ezechiel se extind până la Apocalipsa: Heruvimul (Ezechiel 1, Apocalipsa 4); Gog şi Magog (Ezechiel 3, Apocalipsa 10); Noul Ierusalim (Ezechiel 40-48, Apocalipsa 21); Râul Vieţii (Ezechiel 47, Apocalipsa 22).

"Vor şti că Eu sunt Dumnezeu"

Este nota predominantă a cărţii. Am numărat 62 de locuri în care apare această expresie, în 27 din cele 48 de capitole, după cum urmează: 6:7, 10, 13, 14; 7:4, 9, 27; 11:10, 12; 12:15, 15, 20; 13:9, 14, 21; 14:8; 15:7; 16:62; 17:21, 24; 20:12, 20, 28, 38, 42, 44; 21:5; 22:16,22; 23:49; 24:24, 27; 25:5, 7, 11, 17; 26:6; 28:22, 23, 24, 26; 29:6, 9, 16, 21; 30:8,19, 25, 26; 32:15; 33:29; 34:27, 30; 35:4, 9, 12, 15; 36:11, 23, 36, 38; 37:6, 13, 14, 28; 38:16, 23; 39:6, 7, 22, 23, 28.

Misiunea lui Ezechiel pare să fi fost aceea de a explica acţiunea lui Dumnezeu prin care a îngăduit ca Israelul să fie dus în robie. S-a întâmplat datorită groaznicelor urâciuni de care se făcuseră vinovaţi; urâciuni pentru care alte naţiuni fuseseră nimicite cu desăvârşire. Dar în cazul Israelului era vorba de o pedeapsă prin care ei aveau să ŞTIE Că DUMNEZEU ESTE DUMNEZEU! Şi chiar aşa s-a întâmplat. Robia babiloniană i-a lecuit pe evrei pentru totdeauna de idolatrie. Până atunci fuseseră mereu înclinaţi spre idolatrie, dar din ziua când au fost duşi în robie şi până astăzi, de orice păcate se vor fi făcut ei vinovaţi, numai de idolatrie n-au mai putut fi acuzaţi evreii.

Cronologia cărţii Ezechiel

Pivotul în jurul căruia se roteşte cartea, este nimicirea Ierusalimului, care a avut loc în anul 586 î.Cr. Profeţiile lui Ezechiel au început cu şase ani înainte de această dată şi au continuat timp de şaisprezece ani după aceea, parcurgând o perioadă de 22 de ani. Până când Ierusalimul a căzut, Ezechiel i-a prezis fără încetare căderea (capitolele 1-24). După aceea profeţiile se ocupă de răsturnarea naţiunilor păgâne din jur (capitolele 25-32); apoi de restabilirea şi gloriosul viitor al Israelului (capitolele 33-48).

Viziunile lui, cu mici excepţii, sunt date în ordine cronologică. Anii sunt dataţi de la captivitatea lui Ioiachim, din 597 î.Cr."Al treizecilea an" (1:1), care echivalează cu anul al cincilea de captivitate a lui Iehoiachin (1:2), se crede că ar fi fost al treizecilea an din viaţa lui Ezechiel (vârsta la care îşi începeau leviţii slujba (Numeri 4:3): Isus şi Ioan Botezătorul şi-au început lucrarea la 30 de ani). Dar se poate să fi fost al treizecilea an din calendarul babilonean, de la câştigarea independenţei faţă de asirieni prin victoria lui Nebopolasar, în anul 625 î.Cr.

Datele viziunilor lui Ezechiel sunt după cum urmează:

Capitolul 1:2	anul al V-lea luna IV (iulie)	ziua 5, 592 î.Cr.
Capitolul 8:1	anul al VI-lea luna IV (sept.)	ziua 5, 591 î.Cr.
Capitolul 20:1	anul al VII-lea luna V (aug.)	ziua 10, 590 î.Cr.
Capitolul 24:1	anul al IX-lea luna X (ian.)	ziua 10, 587 î.Cr.
Asediul Ierusalimului a început în anul al IX-lea, luna X, ziua 10		
Capitolul 26:1	anul al XI-lea luna V (?) (aug.)	ziua 1 586 î.Cr.

Capitolul 29:1	anul al X-lea luna I (ian.)	ziua 12, 586 î.Cr.
Capitolul 29:17	anul XXVII, luna I (aprilie)	ziua 1, 570 î.Cr.
Capitolul 30:20	anul al XI-lea luna I,	ziua 7, 586 î.Cr.
Capitolul 32:1	anul al XII-lea luna XII (martie)	ziua 1, 584 î.Cr.
Ierusalimul a căzut în anul al XI-lea, luna IV, ziua 9		
Capitolul 32:1	anul XII luna XII (martie)	ziua 1, 584 î.Cr.
Capitolul 32:17	anul XII luna XII (?) (martie)	ziua 15, 584 î.Cr.
Capitolul 33:21	anul XII luna X (ian.)	ziua 5, 584 î.Cr.
Capitolul 40:1	anul XXV luna I (?) (apr.)	ziua 10, 572 î.Cr.

Întrucât Ezechiel a fost atât de meticulos încât şi-a datat viziunile, notând până şi ziua, se presupune că tot ce urmează după o anumită dată pomenită aparţine acelei date până când se precizează o altă dată.

Capitolul 1:1-3. Locuinţa lui Ezechiel şi data

El a fost dus rob împreună cu regele Ioiachin (597 î.Cr.). "al robiei noastre" (33:21; 40:1). A avut soţie (24:15-18); şi casă (8:1). A locuit lângă râul Chebar, marele canal de vase maritime care se despărţea de râul Eufrat mai sus de Babilon şi curgea prin Nippur, vărsându-se în Tigru. Nippur, aflat la vreo 80 de km sud-est de Babilon, a fost Calneh, una din cetăţile lui Nimrod (Geneza 10:10). Telabib pare să fi fost oraşul de baştină al lui Ezechiel (3:15, 24). Se crede că s-ar fi aflat lângă Nippur (vezi harta de la pag. 65). Există în regiunea respectivă un sat numit "Kilfil", care înseamnă în limba arabă "Ezechiel", şi care, conform tradiţiei, era satul unde locuia el. Cam la 70 de km se afla Fara, căminul tradiţional al lui Noe. Este motivul pentru care probabil s-a făcut uz de numele lui Noe (14:14, 20). Eridu, locul unde tradiţia spune că a fost Grădina Eden, se află la numai 160 km depărtare. Poate că asta la făcut pe Ezechiel să pomenească atât de des grădina Eden (28:13, 21:8, 9, 16, 18; 36:35).

"Fiul omului": aşa i se spune lui Ezechiel de 90 de ori. La Daniel 7:13 termenul se foloseşte pentru Mesia. Este titlul prin care se adresa Isus când vorbea despre El Însuşi (vezi la Ioan 1:14).

Viziunile şi acţiunile simbolice sunt caracteristice pentru cartea lui Ezechiel. Unele din acţiunile sale simbolice au fost însoţite de cele mai cumplite suferinţe personale. A trebuit să rămână multă vreme mut (3:26; 24:27; 33:22). A trebuit să stea deoparte timp de un an (4:5, 6). Apoi a mâncat hrană greţoasă (4:15). Nevasta lui pe care o iubea atât de mult, i-a fost luată dintr-o dată (24:16-18).

Capitolul 1:4-28. Viziunea lui Ezechiel despre Dumnezeu

"Fiinţele vii" sunt identificate ca fiind "heruvimi" (10:20). Ei stăteau

în picioare, câte unul la mijlocul fiecărei laturi a pătratului, atigând cu aripile deschise colţurile patratului; în dreapta, faţa unui leu; în stânga faţa unui bou; la spate privind spre centrul pătratului, faţa unui vultur. Au fost patru roţi imense care se învârteau (10:6), câte una lângă fiecare heruvim. Roţile păreau a fi de beril, o piatră preţioasă verde; osiile erau pline de ochi. Creatura aceasta vie compusă din patru părţi se mişca asemenea unor fulgere, din loc în loc, făcând zgomotul unui ocean.

Deasupra Fiinţei Vii era o platformă de cristal. Pe platformă, un tron de safir albastru. Pe tron, înfăţişarea unui Om învăluit în strălucirea unei lumini incandescente, înconjurat de curcubeu. Totul era aşezat într-un vast nor de furtună cu vârtejuri de foc. Aceasta era forma în care i s-a arătat Dumnezeu lui Ezechiel. A însemnat Puterea Sa, Atotştiinţa, Omniprezenţa, Atotputernicia, Suveranitatea, Maiestatea şi Sfinţenia Sa.

Heruvimii păzeau intrarea la Pomul Vieţii (Geneza 3:24). Chipuri de heruvimi se aflau pe chivotul legământului (Exod 25:18-20) şi erau brodaţi pe Valul din Templu (Exod 26:31). Ei au fost reproduşi în interiorul Templului (I Regi 6:23, 29; II Cronici 3:14). Au fost întreţesuţi în gândirea biblică de la început ca slujindu-L pe Dumnezeu direct. În Apocalipsa 4:6, 7; 5:6; 6:1,6; 7:11; 14:3; 15:7; 19:4, ei sunt legaţi în mod intim de destinul Bisericii.

Capitolele 2, 3. Îcredinţarea pe care a primit-o Ezechiel

Ezechiel este avertizat de la început că are chemarea să ducă o viaţă de greutăţi şi persecuţii. Mesajul lui îi este dat de Dumnezeu sub forma unei cărţi pe care i se porunceşte s-o mănânce, aşa cum i se poruncise şi lui Ioan să facă (Apocalipsa 10:9). În gura lui cartea a fost dulce, fapt care pare să însemme că a găsit bucurie în transmiterea mesajului lui Dumnezeu, deşi era un mesaj trist. Consumarea cărţii, la propriu sau la figurat, a însemnat digerarea conţinutului până când mesajul ei avea să devină o parte integrantă din el. La 3:17-21, Dumnezeu pare să pună asupra lui Ezechiel răspunderea pentru pierzarea naţiunii sale, răspundere de care nu putea să scape decât vestind cu credincioşie mesajul lui Dumnezeu. De asemenea el este avertizat că uneori Dumnezeu avea să-i impună tăcere (3:26; 24:27; 33:22), aceasta fiind o atenţionare pentru Ezechiel să nu-şi exprime propriile sale idei, ci numai ceea ce îi poruncea Dumnezeu.

Capitolele 4, 5, 6, 7. Asediul simbolic al Ierusalimului

Mesajul de deschidere al cărţii Ezechiel către exilaţii care sperau să se întoarcă degrabă la Ierusalim a fost această plastică avertizare potrivit căreia Ierusalimul era gata să fie nimicit, lor urmând să li se alăture alţi prinşi de război, captivitatea lor având o durată de cel puţin 40 de ani.

Cifra 40 poate să denote un număr rotund, reprezentând o generaţie. În vremea aceasta, adică în anul 592 î. Cr., unii din robi erau deja în exil de paisprezece ani. Peste alţi şase ani, Ierusalimul avea să fie ars. Din acel moment, robia a mai durat 50 de ani, 586-536 î.Cr.

Cât priveşte cei 390 de ani de fărădelege ai Israelului (4:5), Septuaginta are aici 190 de ani, ceea ce înseamnă perioada aproximativă de la 721 la 536 î.Cr. Dacă cifra corectă este 390, ceilalţi 200 de ani înseamnă că s-au extins până în perioada greacă a lui Alexandru cel Mare, care, în cuceririle sale, a avut o mare consideraţie faţă de toţi evreii. Unii cred că cei 430 de ani (390 plus 40), durata şederii în Egipt (Exod 12:40), are sensul unui simbol al unei a doua robii similare.

Ca semn al foametei, Ezechiel a trăit cu pâine rea. În tot asediul a stat pe o dungă, fie continuu, fie o bună parte din zi, fapt care, adăugat la regimul alimentar de foamete pe care îl adoptase, a însemnat o mare suferinţă.

Capitolul 5. Când se sfârşeşte asediul, i se porunceşte, ca simbol suplimentar al sorţii locuitorilor Ierusalimului, să-şi radă părul din cap, să ardă o parte din el iar restul să-l împrăştie aruncându-l în vânt.

Capitolele 6, 7. Un fel de cântec de jale pentru nimicirea şi pustiirea ţării Israel, punctul principal fiind acela că evreii vor ajunge prin această groaznică pedeapsă să ştie că Dumnezeu este Dumnezeu!

Capitolele 8, 9, 10, 11. Călătoria lui Ezechiel la Ierusalim în cadrul unei viziuni

În septembrie 591 î.Cr., la un an şi două zile după chemarea sa. A fost transportat într-o răpire la Ierusalim, unde Dumnezeu i-a arătat groaznicele idolatrii ce se practicau la Templu. "Idolul geloziei" (8:3) a fost probabil o Astartee (Venus siriana). Închinarea secretă la animale (8:10), probabil un cult egiptean. A fost condus de Iaazania II, al cărui tată, Şapan, fusese conducător în reforma lui Iosia. (II Regi 22:8); ai cărui fraţi, Ahicam şi Ghemaria, au fost prieteni apropiaţi ai lui Ieremia (Ieremia 26:24; 36:10, 25), chiar în timpul când Ieremia însuşi striga cuprins de groază în faţa acestui sacrilegiu. Tamnuz (14) a fost Adonis al babilonienilor, soţul lui Venus siriana, a cărei închinare era celebrată de orgii sălbatice de imoralitate. Astfel, în ciuda avertismentelor şi nenumăratelor pedepse, regatul puternic de odinioară al lui Iuda, redus acum la inexistenţă, încă se mai afunda în adâncimile infamiei idolatre - lăsând în urmă o miazmă care nu mai putea fi suportată de Dumnezeu.

Capitolul 9. O viziune a uciderii închinătorilor la idoli din Ierusalim, dar nu şi a celor credincioşi care purtau semnul îngerului-scrib (3, 4).

Capitolul 10. Reapariţia heruvimului din capitolul 1 care supraveghează masacrarea Ierusalimului.

Capitolul 11. O viziune a restaurării viitoare a exilaţilor, acum smeriţi,

purificaţi şi lecuiţi de idolatrie (10, 12).

Misiunea fiind terminată, Ezechiel a fost purtat de carul heruvimului înapoi la casa lui din exil şi a raportat bătrânilor (8:1; 11:25).

Capitolul 12. Ezechiel îşi mută bunurile din casă

O altă acţiune simbolică menită să sublinieze robia Ierusalimului care se apropia. Conţine o profeţie uimitor de detaliată a sorţii lui Zedechia; fuga lui secretă, prinderea sa şi mutarea la Babilon, cu pierderea vederii (10, 12, 13). 5 ani mai târziu s-a întâmplat exact aşa: Zedechia a încercat să scape pe furiş, dar a fost prins; i s-au scos ochii şi a fost dus la Babilon (Ier.52:7-11).

Capitolul 13. Profeţii falşi

Aceştia erau foarte numeroşi, atât la Ierusalim, cât şi printre prinşii de război. "perinuţele" (18) şi "mahramele" (21) se foloseau probabil la un fel de ritual magic.

Capitolul 14. Cercetătorii ipocriţi

Răspunsul dat de Dumnezeu unei delegaţii de închinători la idoli nu stă în cuvinte, ci în groaznica şi grabnica nimicire a Israelului idolatru. S-ar putea ca din pricina lui Daniel (14) Nebucadneţar să fi cruţat Ierusalimul până acum, dar nu va mai fi cruţat în continuare.

Capitolul 15. Pilda viţei de vie

Nefolositoare ca fructe sau ca lemn, bună numai pentru combustibil. Astfel Ierusalimul nu mai era bun de nimic decât să fie ars.

Capitolul 16. Alegoria nevestei necredincioase

Capitolul acesta este o înfăţişare plastică şi vie a idolatriei lui Israel sub imaginea unei Mirese iubită mult de soţul ei, care a făcut-o regină şi a copleşit-o de mătăsuri şi piei de morsă şi tot felul de lucruri frumoase; dar ea s-a prostituat cu fiecare om care trecea pe acolo, întrecând în ruşine pe Sodoma şi Samaria.

Capitolul 17. Pilda celor doi vulturi

Primul vultur (3) a fost regele Babilonului. "Ramura cea mai înaltă" (4) a fost Ioiachin, care a fost dus în Babilon (II Regi 24:11-16), cu şase ani înainte de a fi rostită această pildă. "Sământa ţării" (5:13) care a fost

sădită a fost Zedechia (II Regi 24:17). Celălalt vultur (7) a fost regele Egiptului, pe care s-a bizuit Zedechia. Datorită acestei trădări Zedechia va fi dus la Babilon pentru a fi pedepsit şi va muri acolo (13-21). Faptul s-a petrecut cinci ani mai târziu (II Regi 25:6, 7), o repetare a ceea ce profeţise Ezechiel mai înainte (12:10-16). "Mlădiţa fragedă" (22-24), pe care avea să o sădească Dumnezeu mai târziu în familia regală, restaurată a lui David şi-a găsit împlinirea în Mesia.

Capitolul 18. "Sufletul care păcătuieşte va muri"

Multe se spun în scrierile profeţilor despre faptul că robia lui Israel s-a datorat păcatelor care s-au adunat de la generaţiile anterioare. Generaţia robiei, lăsând la o parte faptul că erau "mai răi decât părinţii lor", încercau acum să pună vina pe părinţi. Greutatea acestui capitol constă în faptul că Dumnezeu judecă pe fiecare om după propria sa purtare. Este un apel pasionant către cei răi să se pocăiască (30-32).

Capitolul 19. Un cântec de jale pentru căderea tronului lui David

Sub imaginea unei leoaice. Familia lui David, odinioară mare şi puternică, acum este răsturnată. Primul pui (3) a fost Ioahaz (Şalum) care a fost dus în Egipt (II Regi 23:31-34). Al doilea pui (5) a fost fie Ioiachim, fie Zedechia - ambii fiind duşi în Babilon (I Regi 24:8-25:7).

Capitolul 20. Repetarea idolatriilor lui Israel

Generaţie după generaţie israeliţii s-au bălăcit în murdăria închinării la idoli. Observaţi profeţia restaurării (vezi cap. 37).

Capitolul 21. "O cântare a săbiei"

Care era gata să fie scoasă din teacă împotriva Ierusalimului şi a lui Ammon. "Sudul" (20:46) a fost ţara lui Iuda. "Până când vine cel a cărui drept este" (21:27): adică răsturnarea tronului lui Zedechia (25-27), întreruperea tronului lui David până la venirea lui Mesia (34:23-24; 37:24; Ieremia 23:5, 6).

Capitolul 22. Păcatele Ierusalimului

Ezechiel pomeneşte mereu păcatele Ierusalimului: se întinează cu idoli, varsă sânge, calcă Sabatul, practică jaful, se complace în adulter; iar prinţii, preoţii şi profeţii sunt nişte lupi răpitori, lacomi de câştig necinstit.

Capitolul 23. Ohola şi Oholiba

Două surori, nesătule în destrăbălarea lor. O pildă a idolatriei lui

Israel. Ohola - Samaria; Oholiba - Ierusalim; Ambele îmbătrânite în adulterul lor. Tot mereu relaţia dintre soţ şi soţie este folosită pentru a reprezenta relaţia dintre Dumnezeu şi poporul Său (vezi la cap. 16). Trebuie să fi fost foarte răspândit acest adulter oribil (16:32; 18:6, 11, 15; 22:11; 23:43; Ieremia 5:7, 8; 7:9; 9:2; 23:10, 14; 29:23).

Capitolul 24. Cazanul clocotind

Simbolic pentru distrugerea Ierusalimului care se apropia cu paşi repezi. Rugina de pe vas a reprezentat vărsarea de sânge şi imoralitatea cetăţii.

Moartea nevestei lui Ezechiel (15-24). S-a întâmplat în ziua când a început asediul Ierusalimului (1,18; II Regi 25:1): un semn sfâşietor către exilaţi că iubitul lor Ierusalim avea să le fie acum luat. Lui Ezechiel i s-a impus să tacă până ce aveau să sosească veşti despre căderea cetăţii, adică peste trei ani (27; 33:21, 22).

Capitolul 25. Ammon, Moab, Edom, Filistia

Aceste patru naţiuni au fost vecinii cei mai apropiaţi ai lui Iuda, care s-au bucurat de nimicirea ei de către babilonieni. Ezechiel le prezice aici aceeaşi soartă, aşa cum a făcut şi Ieremia (Ieremia 27:1-7). Nebucadneţar i-a supus pe filisteni când a cucerit Iuda. Patru ani mai târziu a invadat Ammonul, Moabul şi Edomul.

Capitolele 26, 27, 28. Tirul. Viziunile din anul 586 î.Cr.

Aceste viziuni ale pierzării Tirului i-au fost date lui Ezechiel în acelaşi an când a căzut Ierusalimul, adică al unsprezecelea an (26:1).

Capitolul 26. O profeţie a asediului lui Nebucadneţar şi permanenta pustiire a Tirului. Anul următor (585 î.Cr.) Nebucadneţar a asediat Tirul. I-au trebuit 13 ani ca să cucerească cetatea (585-573 î.Cr.). Tirul, aflat la 90 km nord-vest de Nazaret, a fost o cetate dublă, o parte pe insulă iar cealaltă parte pe uscat, într-o câmpie mănoasă şi bine udată, la poalele lanţului muntos Liban. A fost marea putere maritimă a lumii antice, aflată la zenitul puterii din secolul 12 până în secolul 6 î.Cr., cu colonii pe coasta de nord şi de vest a Africii, în Spania şi Britania, cotrolând comerţul Mării Mediterane şi fiind portul prin care treceau toate mărfurile naţiunilor. O cetate renumită pentru splendoarea şi fabuloasa ei putere independentă. A fost mai târziu supusă de perşi; apoi de Alexandru cel Mare (332 î.Cr.) Nu s-a mai refăcut niciodată la poziţia ei de glorie anterioară şi secole de-a rândul a fost o "stâncă golaşă" unde îşi intindeau pescarii plasele (26:4, 5, 14), o uimitoare împlinire a profeţiei lui Ezechiel potrivit căreia cetatea "nu va mai fi" (26:14, 21; 27:36; 28:29).

Capitolul 27. Tirul, Doamna Mediteranei, înfăţişată aici sub imaginea

unui vas maiestuos, de o neasemuită frumusețe, purtând mărfurile națiunilor ce urmează a fi subjugate.

Capitolul 28:1-19. Răsturnarea regelui mândru al Tirului, care de pe tronul său inaccesibil din mijlocul insulei, râdea de orice amenințare a siguranței sale. Capitolele 28:20-24. Răsturnarea Sidonului, aflat la 30 km nord de Tir. A fost cucerit de Nebucadnețar cu ocazia cuceririi Tirului. Capitolul 28:25-26. Restaurarea Israelului, după dispariția națiunilor dușmane vecine.

Capitolele 29, 30, 31, 32. Egiptul. Șase viziuni

Prezicerea invaziei Egiptului de către Nebucadnețar și reducerea Egiptului la un loc minor în toate generațiile viitoare.

Nebucadnețar a invadat și prădat Egiptul în 572 și 568 î.Cr. Egiptul nu și-a redobândit gloria după aceea, având un rol minor în istoria lumii, ca o împlinire reală a profeției lui Ezechiel potrivit căreia Egiptul avea să fie "cea mai neînsemnată dintre împărății" (29:15).

29:1-16. Ianuarie 586 î.Cr., la șase luni înainte de căderea Iearusalimului. 15 ani înainte ca Nebucadnețar să fi invadat Egiptul.

În această viziune Egiptul este înfățișat ca un crocodil, după cum Tirul este înfățișat ca un vas, în capitolul 27. Crocodilul, monarhul Nilului, a fost unul din zeii Egiptului. Cei 40 de ani de la subjugarea Egiptului de către Nebucadnețar până la ridicarea Persiei (536 î.Cr.), care a permis tuturor popoarelor captive să se întoarcă în țările lor de baștină.

29:17-30:19. Aprilie 570 î.Cr., la 16 ani după căderea Ierusalimului, viziune dată profetului cu mulți ani după celelalte cinci viziuni, în ajunul bătăliei lui Nebucadnețar împotriva Egiptului, a fost cuprinsă aici datorită nevoii de unitate a subiectului. "Nici o plată pentru armata lui" (29:18): Nebucadnețar, robul Domnului în ce privește pedepsirea popoarelor, asediase Tirul timp de 13 ani (585-573 î.Cr.). Față de timpul cheltuit, prada a fost neînsemnată, deoarece mulți din locuitorii orașului fugiseră mai dinainte cu averile lor. Dar acum el avea să compenseze pierderea aceasta în Egipt (20). "Nici un prinț" (30:13), adică nici un conducător de mare importanță.

30:20-26. Aprilie 586 î.Cr. cu trei luni înaite de căderea Ierusalimului. "Am frânt" (21) se referă probabil la înfrângerea armatei Egiptului (Ieremia 37:5-9)

Capitolul 31. Iunie 586 î.Cr. O lună înainte de căderea Ierusalimului. Egiptul este avertizat să ia aminte la soarta Asiriei, care, deși mai puternică decât Egiptul, a căzut totuși în mâna babilonienilor.

32:1-16. Martie 584 î.Cr. 1 an și 8 luni după căderea Ieusalimului. O imagine a Egiptului și a tovarășelor sale din tărâmul celor morți.

Capitolul 33. Ştiri despre căderea Ierusalimului

A trecut un an şi jumătate de la căderea cetăţii (vezi cronologia de la pag. 324). Ezechiel tăcuse din ziua când începuse asediul, o perioadă de trei ani (24:1, 26, 27; 32:22). Viziunile capitolelor 26 la 31, dintre care cele mai multe s-au împlinit în următorii trei ani - viziuni ce priveau Tirul şi Egiptul, - au fost probabil redate în scris şi nu pe cale orală.

Prima rostire a lui Ezechiel, după ce a primit veştile, a fost aceea privitoare la faptul că cei răi rămaşi în Iuda vor fi exterminaţi (23-29). 5 ani mai târziu, Nebucadneţar a mai luat 745 de robi (Ieremia 52:30).

Apoi urmează o notă despre popularitatea lui Ezechiel în rândurile exilaţilor (30-33), care erau încântaţi de vorbirea sa, dar tot nu voiau să se pocăiască.

Capitolul 34. O acuzare împotriva păstorilor Israelului

Răspunderea pentru robia Israelului este pusă aici direct pe seama regilor cruzi şi lacomi care exploataseră poporul şi-l duseseră în rătăcire. Pe fondul acesta Ezechiel are o viziune asupra Viitorului Păstor al Poporului lui Dumnezeu, în persoana lui Mesia, Cel care avea să vină (15, 23, 24), sub domnia Căruia vor cădea ploi de binecuvântări (26).

Capitolul 35. Pierzarea Edomului

Locuitorii Iudei fiind acum duşi în război, Edomul s-a gândit că a venit prilejul să pună stăpânire pe ţară (10; 36:2, 5). Dar peste trei ani, aceeaşi soartă s-a abătut şi peste Edom. (Vezi la Obadia).

Capitolul 36. Ţara Israelului va fi iarăşi locuită

Acum pustie, ea va deveni într-o zi ca o grădină a Edenului (35); populată cu locuitori ai Iudei şi Israelului care s-au pocăit (10, 31). Asta va fi spre slava Numelui lui Dumnezeu (22, 32).

Capitolul 37. Viziunea oaselor uscate

O prezicere a învierii poporului Israel, ce fusese împrăştiat pe toată faţa pământului, întoarcerea lui în patrie, unificarea lui Iuda cu Israelul, sub domnia unui Rege veşnic numit "David" (24-26). Este o prezicere desluşită a întoarcerii evreilor la Cristos; aşa cum a prezis şi apostolul Pavel la Romani 11:15, 25, 26.

Viziunea e valabilă pentru "toată casa lui Israel" (11:22), atât pentru Iuda, cât şi pentru Israel. Întoarcerea lui Iuda este amintită la Ezra şi Neemia, fără să se pomenească de întoarcerea robilor lui Israel. Totuşi cei care s-au întors se numesc "Israel" (Ezra 9:1; 10:5; Neemia 9:2;

11:3).

Există diferenţe de opinie asupra gradului în care trebuie să interpretăm la modul propriu limbajul referitor la evrei şi cel privitor la ceea ce ar putea constitui o umbră a Legământului Creştin în aspectul lui universal (26:28). Nu e întotdeauna uşor să tragem linia de hotar între ceea ce trebuie luat ad literam şi ceea ce trebuie interpretat la figurat. De pildă, marea bătălie a lui Gog şi Magog din capitolele 38,39, ce trebuie să se împlinească în viitor nu pare plauzibil să se dea între oştiri care luptă cu "arcuri şi săgeţi şi suliţe" (39:9). "David" nu se referă textual la împăratul David, în versetul 24 din capitolul 37, ci la Mesia. Termenul "Israel" din Noul Testament, folosit de obicei pentru evrei, se aplică uneori la creştini (Galateni 6:16) şi există indicaţii după care şi neamurile au fost cuprinse în sensul acestui termen (Galateni 3:7-9, 29; Romani 2:28-29; 4:13-16; Filipeni 3:3). Astfel viziunea aceasta a ţării relocuite şi a unei naţiuni reînviate şi glorificate mai poate avea şi un sens simbolic, referindu-se la un pământ regenerat, dar sensul evident este cel literal al împlinirii istorice, la modul fizic, al profeţiei. Aşa de pildă, cartea Apocalipsa zugrăveşte Raiul în chip simbolic, sub forma unei cetăţi pământeşti strălucitoare (Apocalipsa 21). Profeţiile biblice privitoare la viitor au fost adesea descrise în funcţie de realităţile din epoca aceea. Noi suntem de părere că în asemenea pasaje există atât un sens figurat, cât şi un sens real literal, după cum la Matei 24 unele din cuvintele lui Isus par să se refere atât la nimicirea Ierusalimului, cât şi la sfârşitul lumii - un eveniment fiind imaginea simbolică a celuilalt.

Mesia este Personajul central în viziunile lui Ezechiel privitoare la viitorul Israelului. Isaia Îl numeşte "Prinţul" (34:23, 24; 27:24, 25; 44:3; 45:7; 46:16, 17, 18; 48:21).

Capitolele 38, 39. Gog şi Magog

Gog a fost conducător al ţării Magog. În Geneza 10:2, Magog, Meşec, Tubal şi Gomer sunt numiţi fii ai lui Iafet şi întemeietorii grupului nordic de naţiuni. La Ezechiel 27:13 Meşec şi Tubal sunt numiţi ca vânzători de sclavi Tirului; iar la 32:26, ca popoare de jaf din antichitate. Roş e considerat a fi Rusia. Meşec - Moscova, sau Muscovi, pe numele ei vechi. Dar unii spun că ar fi vorba de moşi, un popor vechi despre care inscripţiile asiriene spun că ar fi locuit în Caucaz. Tubal e considerat a fi Tobolsk, un oraş din Siberia, sau un popor numit "Tibareni", de pe ţărmul de est al Mării Negre. Se crede că Gomer ar fi fost cimerienii care au năvălit din nord, prin Caucaz, în zilele imperiului asirian şi au ocupat părţi din Asia Mică, fiind apoi alungaţi. Togarmah se crede că ar fi Armenia.

Oricare ar fi identitatea exactă a acestor popoare, Ezechiel spune despre ele că "locuiesc în părţile cele mai îndepărtate ale nordului"

(36:6,15; 39:2) şi nu există nici o îndoială că se referă la naţiuni ce locuiesc dincolo de Caucaz. O privire asupra hărţii lumii ne va convinge că e vorba de acea parte a lumii cunoscută sub numele de Rusia.

Aceste popoare au fost barbare şi se numeau în literatura antică "sciţi". Cam pe vremea când s-a născut Ezechiel, Asia de sud-vest era terorizată de hoarde uriaşe de sciţi, care năvăliseră din nord (vezi "Invazia scită" de la cap. 4, Ieremia). Ororile comise de aceştia încă se păstraseră vii în memoria celor mai vârstnici din timpul lui Ezechiel.

În aceste două capitole, Ezechiel prezice o altă invazie scită mult mai mare în colaborare cu popoarele de la Răsărit (38:15), a Ţării Sfinte - un atac comun din răsărit împotriva Israelului care tocmai fusese restaurat şi întors în patria lui, după secole de pribegie, (38:8). Dar popoarele acestea vor fi atât de cumplit învinse, încât armatele lor vor sluji de combustibil timp de 7 ani, (39:9) şi va fi nevoie de 7 luni pentru a se îngropa toţi morţii (39:14).

În cartea Apocalipsei aceleaşi cuvinte Gog şi Magog se folosesc cu referire la naţiunile implicate în atacul final, dezlănţuit împotriva poporului lui Dumnezeu (Apocalipsa 20:7-10).

Capitolele 40 la 48. Rezidirea Templului

Aprilie 572 înainte de Cristos. Pe vremea Paştelui. La 14 ani după distrugerea Ierusalimului. A doua călătorie a lui Ieremia la Ierusalim, la 19 ani după prima (8:1, 3), când vestise condamnarea şi pierzarea cetăţii. Acum are menirea să le dea date tehnice pentru reconstruirea sa, ocupându-se mai îndeaproape de Templu.

Această viziune nu s-a împlinit odată cu reîntoarcerea evreilor din Babilon. E limpede că se referea la epoca mesianică. Unii o interpretează literal, în sensul că cele douăsprezece seminţii vor locui din nou în ţară - fapt care deja s-a împlinit - şi că Templul va fi rezidit aici în mod literal cu toate amănuntele date şi că vor fi din nou jertfele animale. Ei numesc acesta "Templul Milenial".

Alţii interpretează profeţia la modul figurat, considerând viziunea o trecere metaforică în revistă a întregii ere creştine, sub imaginea unei naţiuni reînviate, restaurate şi glorificate. Templul din viziunea lui Ezechiel - deşi se abate în multe privinţe - urmează totuşi în mare planul general al Templului lui Solomon, cu curţile sale, aranjamentele şi mobilierul său.

Dumnezeu urmează să locuiască în Templul acesta pe veci (43:7). Limbajul acesta nu credem că se referă la un Templu material, ci probabil este o reprezentare figurată a vreunui anumit lucru, căci Isus, la Ioan 4:21-24 a abrogat închinarea la Templu; şi apoi în Cer nu va mai fi nici un Templu (Apocalipsa 21:22).

Ofrandele şi jertfele (45:9-46:24). Te întrebi de ce mai e nevoie de jertfe sub domnia "Prinţului". Epistola către Evrei afirmă clar că acestea

au fost împlinite şi că s-a renunţat la ele prin moartea lui Cristos odată pentru totdeauna. Cei care cred că Templul acesta este un "Templu Milenial" propriu-zis consideră că e nevoie de aceste jertfe animale atâta timp cât poporul evreu nu s-a pocăit încă, ori că jertfele sunt aduse cu scop comemorativ, în amintirea morţii lui Cristos.

Izvorul dătător de viaţă (47:1-12). Este unul din cele mai măreţe pasaje din Ezechiel. Ioel şi Zaharia au vorbit şi ei despre acest izvor (Ioel 3:18, Zaharia 14:8). Se pare că e o imagine a "râului de apă al vieţii" din cer (Apocalipsa 22:1-2). Oricare ar fi interpretarea literală a acestor ape, ele mai pot fi luate şi în sensul influenţei binefăcătoare a lui Cristos, ieşind din Ierusalim şi curgând tot mai departe, cuprinzând întreaga lume, binecuvântând popoarele cu calităţile sale dătătoare de viaţă şi conducând pe oameni la cer.

Poarta de răsărit a Templului urmează să fie închisă, fiind redeschisă doar pentru "Prinţ" (44:1-3).

Zona sacră, pentru cetate, pentru Templu şi pentru preoţi şi leviţi, urma să fie aproximativ partea centrală a ţării, cu pământurile "Prinţului" de o parte şi de alta (45:1-8).

Hotarele Ţării şi localizarea seminţiilor (47:13-48:29). Pământul nu era atât de mare ca pe vremea lui David. În mare,era vorba de jumătatea de sud a ţărmului de răsărit al Mării Mediterane, cam 700 km de la nord la sud şi în medie 160 km est vest. Seminţiile nu au fost amplasate ca la început, ci aşa cum s-au alăturat fiecare din ele celorlalte.

Cetatea (48:30-35). 19,5 km pătraţi. Modelul Templului: în parte, cel al Noului Ierusalim (Apocalipsa 21). Căminul lui Dumnezu (35).

Dan
Aşer
Neftali
Efraim
Ruben
Iuda

Templu
Prinţul Prinţul
Cetatea

Beniamin
Simeon
Isacar
Zebulon
Gad

DANIEL

Un evreu - om de stat și profet - la Babilon

Din frageda sa tinerețe Daniel a fost dus la Babilon, unde a trăit tot timpul cât a ținut robia babiloniană a evreilor, ocupând funcții înalte în imperiile babilonean și persan.

Cetatea Babilonului

Babilonul, scena lucrării lui Daniel, a fost cetatea minune a lumii antice. Situat în leagănul rasei umane, lângă regiunea Grădinii Eden, clădit în jurul Turnului Babel (vezi pag. 83), prima reședință de imperiu - o reședință preferată a regilor babilonieni, asirieni și persani, ba chiar și a lui Alexandru cel Mare - o cetate de seamă în toată era pre-creștină, Babilonul a atins culmea puterii și gloriei sale în zilele lui Daniel, sub Nebucadnețar, care a fost prietenul lui Daniel și care, în timpul domniei sale de 45 de ani, nu a obosit să construiască palate și temple care l-au înfrumusețat și mai mult.

Mărimea Babilonului. Istoricii spun că zidul care îl înconjura avea 96 de km în total, cu latura de 24 de km. Înălțimea era de 91 de metri, cu lățimea de 24 de metri, 100 de metri din el aflându-se sub pământ, așa încât în vreme de război, dușmanii nu puteau săpa tunele pentru a pătrunde în cetate. Era zidit din cărămizi de 920 de centimetri pătrați și o grosime de 70-80 cm. Apoi între cetate și zidul înconjurător exista un spațiu liber de 400 de metri. În afară zidul era apărat de canale adânci de apă. Pe zid se aflau 250 de turnuri pentru soldații de gardă, 100 de porți de aramă. Orașul era despărțit în două de râul Eufrat, în părți egale, ambele maluri fiind apărate de ziduri de cărămidă, pe toată lungimea lor, cu 25 de porți care făceau legătura între străzi și bacuri. Apoi era un pod de 600 de metri lungime, pe stâlpi de piatră, cu o lățime de 10 metri, având poduri basculante care se ridicau noaptea. Sub fluviu se afla un tunel de 4,5 metri lățime și 3,6 metri înălțime. Excavările de dată recentă au confirmat, într-o mare măsură, scrierile istoricilor antici care păreau de domeniul fantasticului până nu demult.

Marele Templu al lui Marduk (Bel), care era lipit de Turnul Babilon (Babel?), a fost cel mai renumit sanctuar din toată valea Eufratului. În el se găsea chipul de aur al lui Baal și o masă de aur, amândouă cântărind 25.000 de kilograme. Deasupra erau chipurile de aur ale lui Bel și Iștar, doi lei de aur, o masă de aur de 12 metri lungime și 4,5 metri lățime, cu

un trup uman de aur curat, având o lăţime de 5,4 metri. Cu adevărat, Babilonul era o "cetate de aur", (Isaia 14:4). Oraşul era foarte religios : avea 53 de temple şi 180 de altare închinate zeiţei Iştar.

Probabil "chipul de aur" a fost plasat în câmpia dintre turnul Babilon şi palatul lui Nebucadneţar (3:1).

Palatul lui Nebucadneţar, în care intra adesea Daniel, a fost una din cele mai strălucite clădiri care s-au înălţat vreodată pe pământ. Ruinele sale au fost dezgropate de Koldewey între anii 1899 şi 1912. Zidurile de nord ale sălii tronului aveau o grosime de 6 metri (vezi Fig. 56, pag. 345). Partea de nord a palatului era apărată de trei ziduri. În imediata lor vecinătate, la nord, se aflau alte ziduri cu o grosime de 15 metri. Puţin mai departe, alte ziduri masive. Iar la vreo 2 km depărtare era zidul Interior al cetăţii, care se compunea din două ziduri paralele de cărămidă, fiecare având o grosime de 6 metri, la o distanţă de 12 metri între ele, cu un canal adânc şi lat de apă în afară. Mai departe se afla zidul exterior, clădit în aceeaşi manieră. În antichitate cetatea aceasta nu putea fi cucerită, cu mijloacele de atunci.

Grădinile suspendate ale Babilonului constituiau una din cele şapte minuni ale lumii antice, zidite de Nebucadneţar pentru regina lui meziană, fiica frumoasă a lui Cyaxeres care îl ajutase pe tatăl său să cucerească cetatea Ninive; avea mai multe rânduri de bolţi, una deasupra celeilalte, fiecare susţinând o platformă solidă; o suprafaţă de 37 de metri pătraţi; terasele şi partea de deasupra erau acoperite cu flori, tufe şi arbori, deasupra fiind o grădină. Udarea se făcea de la un rezervor de deasupra în care apa era adusă prin pompe hidraulice din râu. Dedesupt, sub bolţi, erau apartamente luxoase, întreaga grădină fiind sediul plăcerilor din palat. A fost zidită pe când Daniel era guvernatorul principal al înţelepţilor Babilonului. Koldeway a dezgropat bolţile din colţul de nord-est al palatului despre care el crezuse că ar fi Grădinile Suspendate.

Fig. 53. Ruinele "Grădinilor Suspendate" ale Babilonului
(Institutul Oriental, Universitatea din Cicago.)

Strada procesiunilor, marele şi sacrul drum, intra în cetate pe la nord, urca treptat, pătrundea pe terenul palatului la colţul de nord-est prin poarta Iştar la mare înălţime deasupra cetăţii şi apoi cobora lin spre colţul de sud-est al zidului turnului Babilon, unde se îndrepta direct spre vest până la podul râului. De ambele părţi se aflau ziduri groase de apărare de 6 metri, împodobite cu mozaicuri strălucitoare şi bogat colorate, reprezentând lei. Strada era pavată cu plăci de piatră de 0,27 m pătraţi. Lângă intrarea în palat blocurile de piatră se mai află şi acum la locurile lor iniţiale, ca pe vremea când trecea Daniel peste ele!.

Cetatea Babilon

I se prooroceşte nimicirea. "Babilonul, gloria împărăţiilor, frumuseţea şi mândria caldeenilor, va deveni un pustiu, un pământ uscat, un deşert. Nimeni nu va mai locui în el din neam în neam. Fiarele sălbatice ale deşertului vor locui acolo. Casele vor fi pline de jivine. Lupii vor urla în castelele lor, iar şacalii în locurile lor de plăcere. Babilonul va fi pustiu pe vecie. Vor dormi un somn continuu şi nu se vor mai trezi" (Isaia 13:17-22; Ieremia 51:37-43).

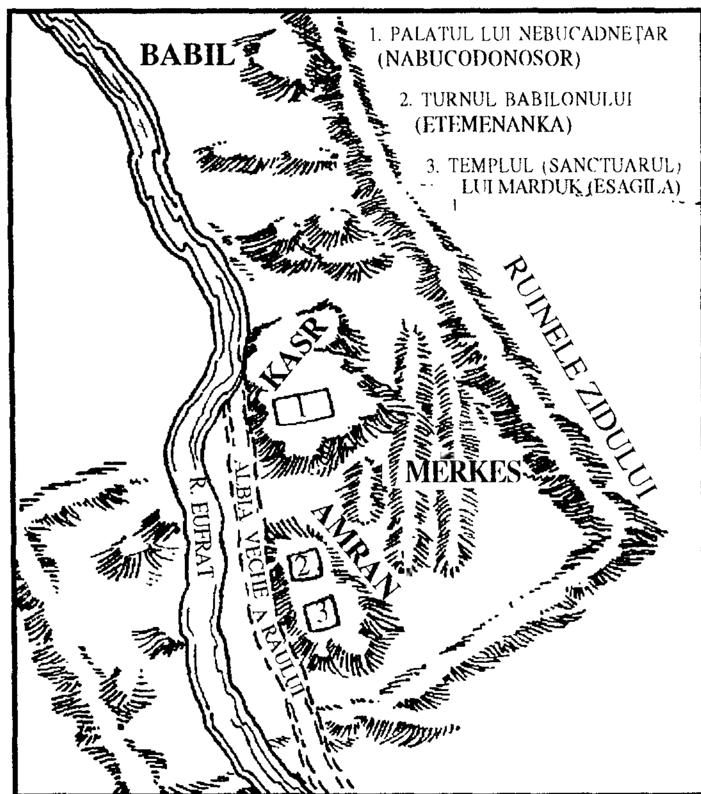
În timpul perioadei persane a rămas un oraş important. Alexandru cel Mare ar fi dorit să-i refacă gloria de odinioară, dar planurile sale au căzut prin moartea sa. După el oraşul a decăzut, aşa încât pe vremea lui Cristos, supremaţia sa politică şi comercială dispăruse, iar în secolul întâi al erei creştine, cea mai mare parte a oraşului ajunsese să fie în ruine. Cărămizile sale s-au folosit la clădirea Bagdadului şi repararea

Fig. 54. Printre ruinele Babilonului. *Foto Matson*

canalelor. Secole de-a rândul a fost pustiu, o grămadă de movile, un loc bun doar pentru fiarele deşertului; este o uimitoare împlinire a profeţiei; şi astăzi a rămas nelocuit, cu excepţia unui sătuc din colţul de sud-vest.

Ruinele. Movilele din zilele noastre sunt rămăşiţele marilor clădiri care ocupau partea centrală a cetăţii. Majoritatea lor se află pe malul de est al râului şi acopereau o suprafaţă de 5,6 pe 8 km. Movilele principale, aşa cum rezultă din hartă, sunt Babil, movila de nord; Kasr, movila centrală; şi Aram, movila de sud. Babil a fost fortăreaţa care păzea intrarea de nord în cetate, la vreo 2 km depărtare de Kasr; 39 de metri înălţime, dar numai o treime din mărimea lui Kasr. Kasr avea o suprafaţă de 1,3 km, o înălţime de 21 metri şi acoperea ruinele Palatului lui Nebucadneţar.

Harta 48. Ruinele Babilonului.

Amran, la 800 de metri sud de Kasr, cam de aceeaşi mărime şi înălţime, acoperă ruinele marelui templu al lui Marduk (Esagila). În câmpie, la marginea de nord a movilei Amran, se află ruinele marelui Turn Babel. Movilele joase dintre Kasr şi Amran sunt mai spre est şi se numesc Merkes, fosta zonă comercială a oraşului.

Privind ruinele (Fig. 54) e greu să-ţi dai seama că aici se afla cândva Marele Babilon, cetatea extravaganţei şi a luxului, oraşul răutăţii care întrecea orice imaginaţie, fără egal în istoria lumii, dar acum acoperit de ruine!

Excavările au început sub Rich (1811) şi au fost continuate de Layard (1850) Opert (1854) Rassam (1878-89). Însă lucrarea cea mai completă a fost desfăşurată de o expediţie germană condusă de Robert Koldeway (1899-1912).

Imperiul Babilonian

În vremea lui Daniel cetatea Babilon nu numai că era oraşul de seamă al erei pre-creştine, ci şi domnea peste cel mai puternic imperiu din câte se ridicaseră până atunci. Acest imperiu a dăinuit 70 de ani. Daniel a stat acolo de la înălţarea lui până la căderea lui. (Vezi pagina 212).

Regii sub care a trăit Daniel au fost: Nabopolassar (625-604 î.Cr.); Nebucadneţar (606-561 î.Cr.); Evil- Merodach (561-560 î.Cr.); Neriglissar (559-556 î.Cr.) şi fiul său Belşaţar.

Astfel viaţa lui Daniel a cuprins primul an de domnie al lui Nebucadneţar, apoi domniile a cinci regi următori, căderea Babilonului, începutul imperiului persan, domnia lui Darius Medul şi primii trei ani de domnie ai lui Cirus Persanul (10:1), în total de la 606 î.Cr. până la 534 î.Cr., adică 72 de ani, din primul an de captivitate a evreilor până la doi ani după întoarcerea lor din robie - a fost martorul lui Dumnezeu la palatul imperiului care stăpânea lumea pe vremea aceea.

Nebucadneţar

Daniel a fost prieten şi sfetnic al lui Nebucadneţar. Acesta a fost geniul şi adevăratul constructor al imperiului babilonean. Din cei 70 de ani de existenţă, Nebucadneţar a domnit 45 de ani.

Nebopolassar, tatăl lui Nebucadneţar, vice-rege al Babilonului, a scuturat jugul asirian (625 î.Cr.) şi a domnit peste cetate (625-604 î.Cr.).

În anul 609 î.Cr., Nebucadneţar a fost pus în fruntea oştirilor tatălui său. Invadând ţările de vest, el a smuls de la Egipt controlul asupra Palestinei (606 î.Cr.) şi a dus câţiva robi la Babilon printre care se afla şi DANIEL.

În acelaşi an (606 î.Cr.) a devenit co-regent cu tatăl său; şi domnitor absolut în anul 604 î.Cr. S-a dovedit a fi unul din cei mai puternici monarhi ai tuturor timpurilor.

În anul următor (605 î.Cr.) a frânt puterea Egiptului, în faimoasa bătălie de la Carchemiş.

În anul 597 î.Cr. a zdrobit o nouă răscoală în Palestina şi a făcut rob pe regele Ioiachin, aducându-l atât pe el, cât şi pe ceilalţi robi la Babilon. Printre robi se afla şi EZECHIEL.

În anul 586 î.Cr. a ars Ierusalimul şi a făcut alţi robi. Apoi timp de 13 ani armatele lui au asediat Tirul (585-573 î.Cr.).

În anul 582 î.Cr. a invadat şi prădat Moabul, Ammonul, Edomul şi Libanul, iar în anul 581 din nou au luat robi din Iuda. În anul 572 î.Cr. a invadat şi prădat Egiptul. A murit în anul 561 î.Cr.

Daniel a exercitat o puternică influenţă asupra sa. De trei ori a chemat acest rege pe Dumnezeul lui Daniel (2:47; 3:29; 4:34).

Fig. 55. Cameea lui Nebucadneţar. (*Reprodusă din Schaff's Bible Dictionary. Prin bunăvoinţa Uniunii Şcolilor Duminicale Americane*).

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Camera lui Nebucadneţar. În Dicţionarul biblic al lui Schaff se afirmă următoarele: "La Muzeul din Berlin, se află o camee neagră, cu chipul lui Nebucadneţar, săpată din ordinul lui, purtând inscripţia: în cinstea lui Merodach, stăpânul lui, Nebucadneţar - rege al Babilonului - a făcut aceasta în timpul vieţii sale". Avem aici o reproducere a acestei camee.

Cartea lui Daniel

Cartea îl prezintă pe Daniel ca fiind autorul ei (7:1, 28; 9:2; 10:1, 2; 12:4, 5). Autenticitatea ei a fost confirmată de Cristos (Matei 24:15). Aşa a fost acceptată şi de evrei şi de primii creştini. Porfiriu, un necredincios din secolul al treilea al erei creştine a răspândit teoria potrivit căreia cartea Daniel ar fi un fals din perioda revoltei macabee. (168-164 î.Cr.). Totuşi părerea tradiţională că avem de-a face cu un adevărat document istoric datând chiar din zilele lui Daniel a persistat în mod unanim printre învăţaţii creştini şi evrei, până la apariţia criticii moderne. Iar acum criticii în numele aşa-ziselor "cercetări ştiinţifice moderne" au reînviat teoria lui Porfiriu, prezentând-o ca fapt sigur şi afirmând că această carte ar fi fost scrisă de un autor necunoscut care, trăind cu 400 de ani după Daniel, i-ar fi împrumutat numele şi ar fi prezentat generaţiei sale propria sa lucrare falsă ca o lucrare originală a unui erou demult

apus. Dacă n-ar fi cartea aceasta exact ceea ce declară a fi, cum am putea atunci să ne încumetăm să admitem că Dumnezeu ar încuviinţa o înşelăciune? Căci nu se obişnuieşte deloc ca autorii să-şi pună ideile lor în numele unor autori care au trăit cu mult mai înainte.

Noi însă bănuim că problema se reduce la încercarea unora de a discredita cartea lui Daniel datorită mândriei intelectuale a omului care refuză să accepte minunile şi uimitoarele profeţii aşa cum au fost ele consemnate în această carte.

Limba în care s-a scris cartea este aramaică sau caldee, de la 2:4 la 7:28, având în vedere faptul că era limba oficială a vremii. Restul era în ebraică. La asta ne-am şi aştepta de la o carte scrisă pentru evreii de la Babilon, cu documente oficiale scrise în limba lor originală, respectiv în babiloneană.

Capitolul 1. Omul Daniel

Daniel s-a aflat printre primii captivi duşi de la Ierusalim la Babilon (606 î.Cr.) Era de viţă regală (3), Iosefus spune că Daniel şi cei trei prieteni ai săi au fost înrudiţi cu regele Zedechia. Faptul acesta le asigura mai multă trecere la palatul Babilonului. Oamenii frumoşi şi inteligenţi, care erau în grija deosebită a lui Dumnezeu, fiind formaţi de El pentru a-I mărturisi Numele la curtea regelui păgân care stăpânea lumea pe atunci. "Bunătăţile regelui" (8), pe care ei le-au refuzat, erau probabil alimente care fuseseră dedicate idolilor babilonieni. Spectaculoasa înălţare a lui Daniel până la faima mondială de care s-a bucurat mai târziu este indicată la Ezechiel 14:14,20; 28:3, scrisă la numai 15 ani după aceea, în timp ce Daniel era încă un tinerel. Ce om deosebit! Cu totul neclintit în convingerile sale religioase, şi totuşi atât de loial regelui său idolatru, încât i s-au încredinţat treburile imperiului!

Capitolul 2. Visul lui Nebucadneţar

A fost în anul al doilea al domniei lui ca suveran absolut. Daniel nu era decât un tinerel, la trei ani după sosirea sa la Babilon.

Cele patru imperii mondiale prezise aici sunt considerate a fi fost cel babilonean, persan, grec şi roman. Din zilele lui Daniel până la venirea lui Cristos, lumea a fost condusă de aceste patru imperii, exact aşa cum proorocise Daniel. În zilele imperiului roman a venit Cristos şi a întemeiat o Împărăţie, care deşi a început doar ca o sământă de muştar şi a trecut prin multe persecuţii, acum dovedeşte că va deveni Împărăţia Universală şi Veşnică, care va înflori în toată gloria ei la Întoarcerea Domnului.

Criticii care plasează cartea Daniel în perioada macabee, pentru a o face să se refere la evenimentele din trecut şi nu la cele din viitor, constată că trebuie să plaseze toate cele patru imperii înainte de data compunerii cărţii, numind imperiul persan ca fiind două imperii, cel al mezilor şi al perşilor, pentru a face ca imperiul grec să fie al patrulea. Realitatea e că nu au existat două imperii după căderea Babilonului. A

încerca să forţezi totuşi lucrurile, spunând că au existat două, este o încercare de a răstălmăci faptele istorice, numai pentru a-ţi susţine o anumită teorie! Mezii şi perşii au format un singur imperiu sub domnia unor regi perşi. Darius medul a fost doar un fel de sub-rege, dominând numai o anumită periodă de timp, sub călăuzirea lui Cirus persanul, până când a venit Cirus.

Mai mult, nimic nu s-a întâmplat în perioada macabee care să răspundă teoriei pietrei tăiate din munţi.

Profeţia celor patru împărăţii e explicată în continuare la capitolul 7, unde sunt prezentate cele patru animale; capitolul 8, berbecul şi ţapul; capitolul 9, cele şaptezeci de săptămâni; iar capitolul 11, luptele dintre regii nordului şi regii sudului.

Capitolul 3. Cuptorul de foc

Potrivit Septuagintei incidentul acesta a avut loc în anul al optusprezecelea al domniei lui Nebucadneţar, când Daniel şi cei trei prieteni ai săi se aflau deja la Babilon de vreo douăzeci de ani. A fost în acelaşi an în care Nebucadneţar a ars Ierusalimul (586 î.Cr.).

Aşa cum Dumnezeu îi descoperise lui Daniel visul lui Nebucadneţar şi tâlcuirea lui cu ani în urmă, tot aşa El pune în inima acestor tineri hotărârea de a rămâne credincioşi; apoi merge El Însuşi cu ei în foc, nu numai pentru a le onora credinţa, ci şi pentru a demonstra în faţa adunării marilor demnitari ai imperiului, Puterea Dumnezeului Ierusalimului asupra zeilor cu care se lăudau babilonienii. Astfel pentru a doua oară Dumnezeu S-a manifestat pe Sine la palatul unui imperiu măreţ şi pentru a doua oară falnicul Nebucadneţar s-a aplecat înaintea lui Dumnezeu şi L-a proclamat ca Singurul Dumnezeu Adevărat, până la marginile imperiului său.

Cartea apocrifă numită "Cântarea celor trei copii sfinţi" vrea să fie cântarea de laudă a celor trei tineri din cuptorul cu foc. Este inserată după 3:23 şi întrupează o tradiţie populară, dar nu a fost considerată niciodată ca făcând parte din Biblia Ebraică.

Oppert, care a excavat ruinele de la Babilon (1854) a găsit un piedestal al unei statui colosale care s-ar putea să fi fost chipul de aur al lui Nebucadneţar.

Capitolul 4. Nebunia lui Nebucadneţar în însănătoşirea lui

Este istorisirea altui vis al lui Nebucadneţar pe care Daniel l-a tălmăcit şi care s-a împlinit. Nebucadneţar a fost lovit cu o boală mintală, prin care fusese făcut să creadă că e un animal sălbatic şi a început să se poarte ca atare urlând printre animalele din parcul palatului. Pentru a treia oară Nebucadneţar s-a plecat înaintea lui Dumnezeu şi I-a vestit puterea în toată lumea. "De şapte ori" (32): se referă la "anotimpuri". Rendal Harris spune că în Babilonia "vara şi iarna erau socotite ca singurele anotimpuri şi, prin urmare, putea fi vorba de trei ani şi jumătate".

Într-una din inscripţiile lui Nebucadneţar relatând construcţiile şi realizările sale apare următorul text, aşa cum este el redat de Sir Henry Rawlinson: "Patru ani de zile, reşedinţa regatului meu nu mi-a încântat inima. În nici una din averile mele nu am ridicat vreo clădire de importanţă prin puterea mea. Eu nu am înălţat clădiri pentru mine şi onoarea numelui meu. În închinarea lui Merodach, zeul meu, eu nu am cântat laudele sale şi nici nu am umplut altarul lui cu jertfe, nici nu am curăţat canale". Unii cred că ar fi vorba aici de o referire mai ocolită la nebunia sa, deşi se ştie că regii evitau să consemneze astfel de lucruri în inscripţiile lor.

Lenormant afirmă că exista la caldeeni o tradiţie după care Nebucadneţar s-ar fi suit pe acoprişul palatului său şi ar fi strigat: "O, babilonieni, va veni un persan care va impune robie asupra voastră. Un med va fi asociatul lui." Dacă acest lucru este adevărat, înseamnă că Nebucadneţar a preluat unele din ideile lui Daniel.

Capitolul 5. Ospăţul lui Belşaţar

A fost în noaptea căderii Babilonului. Daniel era la Babilon de 70 de ani. Acum ajunsese la bătrâneţe.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Belşaţar. Până în 1853 nu se găsise nici o menţionare a lui Belşaţar în însemnările babiloniene; Nabonidas (555-538 î.Cr.) e cunoscut ca ultimul rege al Babilonului. Pentru critici, aceasta a fost dovada că Daniel nu ar fi o carte istorică. Dar în 1853, s-a găsit o incripţie pe una din pietrele unghiulare ale unui templu zidit de Nabonidas din Ur, în cinstea unui zeu, care suna aşa: "Fie ca eu, Nabonidas, regele Babilonului să nu-ţi stau împotrivă. Fie ca reverenţa pentru tine să locuiască în inima lui Belşaţar, fiul meu întâi-născut şi cel mai drag".

Din alte inscripţii s-a aflat că o mare parte din timp Nabonidas se retrăgea din Babilon şi că Belşaţar avea armata în stăpânire, precum şi guvernul, fiind co-regent al tatălui său. De asemenea, că el a fost cel care s-a predat regelui Cirus. Asta explică de ce Daniel a fost "al treilea în cârmuirea împărăţiei" (16, 29).

NOTă ARHEOLOGICă: Mâna care a scris pe perete (25-28). S-a dezgropat chiar temelia acestui perete. (Vezi pagina următoare). Aşa e relatată căderea Babilonului de Xenofon, Herodot şi Berosus: "Cirus a deviat cursul Eufratului, îndreptându-l pe un alt canal şi, luând călăuze pe doi dezertori, a intrat cu armata sa în cetate prin albia secată a râului, în timp ce babilonienii petreceau la ospăţul lor". Inscripţiile găsite în anii recenţi afirmă că armata persană, sub conducerea lui Gobryas, a cucerit Babilonul fără nici o bătălie şi că el este cel care l-ar fi ucis pe fiul regelui, Cirus intrând în cetate mai târziu.

Darius (31), care a domnit la Babilon până când a preluat Cirus puterea (6:28; 9:1) nu este menţionat în inscripţii. Se crede că el ar fi fost Gobryas

Fig. 56. Ruinele palatului lui Nebucadneţar, Babilon.
(Institutul Oriental, Universitatea din Chicago).

cel care a fusese pomenit în tăbliile babiloniene drept cuceritorul Babilonului, ori, aşa cum spune Iosefus, Cyaxares Medul, socrul lui Cirus. Era un lucru obişnuit ca numele să aibă două forme, cea de baştină şi cea babiloneană, după cum Daniel şi cei trei prieteni ai săi au primit la Babilon alte nume (1:7). Dar, fie că Darius a fost socrul lui Cirus, fie unul din generalii lui, fapt e că el e cel care a condus oştirile cuceritoare care au intrat în Babilon, în vreme ce Cirus era ocupat cu războaiele sale din nord şi din vest; şi, până la sosirea lui Cirus în persoană, el a fost acela care a domnit ca rege al Babilonului, probabil vreo doi ani (538-536 î.Cr.).

Capitolul 6. Daniel în groapa cu lei

De şaptezeci de ani Daniel fusese înalt slujbaş în Imperiul Babilonean, şi acum, deşi foarte bătrân, având peste 90 de ani, Darius, cuceritorul Babilonului, n-a şovăit să-l pună pe Daniel la cârma guvernului său. Asta probabil pentru faptul că Daniel prezisese victoria mezilor (5:28). Ce compliment potrivit pentru înţelepciunea, integritatea şi corectitudinea sa! Deşi atât de mare în funcţie, Daniel a rămas neclintit în devotamentul său personal faţă de Dumnezeul său (10). Ce credinţă mare! Ce curaj! Ce îndrăzneţ bătrânel!

Minunile cărţii acesteia

Minunate lucruri se istorisesc în ea. Celor care le vine greu să creadă aceste lucruri minunate, iată ce le spunem noi: nu trebuie să se uite

faptul că de o mie de ani, Dumnezeu începuse să formeze poporul evreu cu scopul de a stabili în lume, prin acel popor, IDEEA că DUMNEZEU ESTE DUMNEZEU; acum poporul lui Dumnezeu fusese distrus de o naţiune care se închina la idoli. Asta însemna pentru toţi că zeii Babilonului ar fi fost mai puternici decât Dumnezeul evreilor. A fost o criză în lupta lui Dumnezeu cu idolatria. Dacă a fost vreodată nevoie ca Dumnezeu să demonstreze CINE E DUMNEZEU, atunci aceasta a fost în timpul robiei babiloniene. Ar fi fost într-adevăr ciudat dacă nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit în această perioadă! Ar fi lipsit din istoria Bibliei ceva, dacă nu s-ar fi făcut aceste minuni extraordinare. Oricât de greu i-ar veni cuiva să creadă, mult mai greu de crezut e restul relatării, dacă sunt scoase minunile din ea.

Cel puţin, evreii, care de la început se abătuseră mereu în idolatrie, acum erau în sfârşit convinşi, prin robia babiloneană, că Dumnezeul lor era Singurul Dumnezeu Adevărat. Şi de atunci încoace, ei n-au mai căzut în idolatrie. Fără îndoială, minunile acestea au avut darul să-i convingă suficient. Au avut de asemenea o puternică înrâurire asupra lui Nebucadneţar şi Darius (3:29; 6:26).

Capitolul 7. Cele patru animale

Este o continuare a profeţiei din capitolul 2, care fusese rostită cu 60 de ani mai înainte: "două aspecte ale unei măreţe scheme a istoriei": patru imperii mondiale iar apoi Împărăţia lui Dumnezeu. În capitolul 2, acestea sunt reprezentate printr-un chip cu cap de aur şi piept de argint, coapse de aramă şi picioare din fier, care este sfărâmat de o Piatră. În capitolul acesta, aceleaşi patru imperii mondiale sunt reprezentate de un leu, un urs, un leopard şi o fiară îngrozitoare.

Aceste patru imperii mondiale sunt considerate a fi: cel babilonean, cel persan, apoi Grecia şi Roma (vezi la cap. 2), reprezentând perioada de la Daniel la Cristos. Aceste fiare par să formeze baza imaginii Fiarei cu şapte capete şi zece coarne din Apocalipsa 13. "Cele zece coarne" ale celei de-a patra fiare (24) sunt considerate a fi cele zece regate în care s-a împărţit imperiul roman. "Celălalt corn" (8, 20, 24, 25) care trebuie să se ridice din cele zece coarne este o combinaţie de fiară cu leopard şi fiară cu miel, vezi Apocalipsa 13. "Cei trei regi" pe care i-a înlocuit (8, 24), se crede că ar fi lombarzii, Ravena şi Roma, care au fost înmânate papilor la începutul împărăţiei lor temporale, în anul 754 al erei creştine. În lumina acestei interpretări, să aruncăm o privire de ansamblu asupra istoriei lumii: Egiptul, Asiria, Babilonul, Persia, Grecia, Roma, apoi Roma papală au fost urmate de "zece împărăţii", un număr ce denotă stăpânirea viitoare de către zece naţiuni. Un fel de continuare a imperiului roman până la sfârşit. De când s-au stins marile imperii amintite mai sus, n-au mai existat alte imperii. Napoleon a încercat să întemeieze şi el un imperiu, dar a eşuat. Kaizerul a încercat şi el dar cu

acelaşi rezultat. A încercat şi Hitler, dar tot în zadar. Celălalt corn s-ar putea referi la Antichrist (8, 20, 24, 25).

Perioadele de timp din cartea Daniel

"O vreme, vremi şi jumătate" (7:25) denotă durata celuilalt corn al fiarei a patra. În Apocalipsa 12:4, "o vreme, vremi şi jumătate" e folosit cu sensul de 42 luni, adică 1260 de zile (Apocalipsa 11:2, 3; 12:6, 14; 13:5), adică perioada în care Cetatea Sfântă va fi călcată în picioare, cei doi martori vor prooroci, femeia se va afla în pustie, iar fiara reînviată va sta pe tron.

"2300 de seri şi dimineţi" (8:14), timpul cât Sanctuarul va fi călcat în picioare de cornul cel mic al fiarei a treia. Sensul ei: fie 2300 de zile, fie 2300 de jumătăţi de zi, adică 1150 de zile, respecriv cam trei ani şi jumătate ori de două ori pe atâta.

"1290 de zile" (12:12) se pare că e o prelungire a celor 45 de zile dincolo de perioada celor 1290 de zile, culminând cu binecuvântarea finală.

"70 de săptămâni" (9:24) este perioada de la decretul de rezidire a Ierusalimului până la venirea lui Mesia. Cuprinde "şapte săptămâni" de vremuri de necaz (9:25) şi "o săptămână" în care Cel Uns va fi "stârpit" (9:26, 27).

Cuvântul "vreme" din expresia "o vreme, vremi şi jumătate" e considerat în general a avea sensul de "an" adică trei ani şi jumătate, respectiv 42 de luni, 1260 de zile.

Unii consideră că e vorba chiar de trei ani şi jumătate, în chip real. Alţii, pornind de la interpretarea "un an egal o zi" (Numeri 14:34; Ezechiel 4:6), cred că e vorba chiar de 1260 de ani. Mai sunt alţii care nu i-au cifrele în sens literal, ca reprezentând perioade bine precizate de timp, ci doar la modul simbolic: astfel 7 este simbolul completeţii, 3 şi jumătate, care este jumătatea lui 7, simbolul "incompletului" - anume, faptul că domnia răului nu va fi decât temporară.

Perioadele de timp menţionate se folosesc însă în strânsă legătură cu expresia "urâciunea pustiirii" adusă de cornul mic al fiarei a treia (8:13; 11:31), "urâciune" care va urma tăierii lui Mesia (9:27) este considerat punctul de la care numărăm cele 1290 de zile (12:11). Isus citează expresia "urâciunea pustiirii" cu referire la distrugerea Ierusalimului care se apropia prin armatele romanilor (Matei 24:15), deşi contextul în care o pomeneşte Domnul Isus se referă cu precădere la vremea din urmă.

"Vremuri de strâmtorare" aşa cum au fost ele menţionate în legătură cu cele 7 săptămâni de la început şi o săptămână de la sfârşitul perioadei de 70 de săptămâni (9:25, 27). "O vreme de strâmtorare cum n-a mai fost" (12:1) este prezisă pentru "vremea sfârşitului" (12:4, 9, 13); iar Isus foloseşte aceeaşi expresie când se referă la distrugerea Ierusalimului, dar şi la Sfârşitul Lumii (Matei 24:21). Spurcarea Templului de către

Antioh a durat trei ani şi jumătate (168-165 î.Cr.) Războiul roman împotriva Ierusalimului a durat trei ani şi jumătate (67-70 era creştină). Papalitatea a dominat lumea cam 1260 de ani, din secolul 6 până în secolul 18 al erei noastre. Mahomedanismul a pus stăpânire asupra Palestinei în anul 637 al erei creştine şi abia după 1260 de ani a fost recucerită de către creştini (1917).

Noi suntem de părere că nici o interpretare nu poate epuiza tot sensul acestor semne de marcare a timpului întâlnite la Daniel. Desigur cele mai multe pot fi luate atât la figurat, cât şi la propriu. E posibil ca ele să aibă o împlinire principală în cadrul unui eveniment real din cadrul istoriei, apoi o împlinire secundară în cadrul altui eveniment, şi o împlinire finală la vremea de pe urmă. Întinarea Templului de către Antioh, nimicirea Ierusalimului de către Titus, uzurparea papală a bisericii, toate acestea pot constitui anticipări şi simboluri ale Marii Strâmtorări din zilele lui Antichrist. Nu trebuie să fim prea dezamăgiţi dacă nu reuşim să înţelegem până la cel mai mic amănunt toate aceste profeţii, căci însuşi Daniel a zăcut bolnav mai multe zile pentru că nu a înţeles sensul profeţiei (8:27).

Capitolul 8. Berbecul şi ţapul

Capitolul acesta conţine alte preziceri despre al doilea şi al treilea imperiu mondial, despre care se vorbeşte în capitolele 2 şi 7, adică imperiile grec şi persan. Imperiul persan, reprezentat la 7:5 printr-un urs care sfâşie, este prezentat aici printr-un berbec cu două coarne (3-4), o coaliţie a mezilor şi a perşilor. Imperiul grec, înfăţişat la 7:6 printr-un leopard cu patru capete, este simbolizat acum pritr-un ţap iute, care vine mânios din vest, având un singur corn mare, care, atunci când se rupe, este înlocuit cu patru coarne.

Marele corn a fost Alexandru cel Mare, cel care a înfrânt imperiul persan în anul 311 înainte de Cristos. Profeţia aceasta a fost scrisă în anul 539 î.Cr., cu 200 de ani înainte de a se împlini. Este cât se poate de remarcabilă având în vedere ciocnirea dintre aceste două imperii mondiale, dintre care nici unul nu se ivise la orizont la data prorociei.

Patru coarne (8, 21-22) şi patru capete de la 7:6 au fost patru regate în care s-a divizat imperiul lui Alexandru (vezi la cap. 11).

Cornul cel mic (9), care s-a ridicat dintre cele patru, este considerat, de comun acord, a fi Antiohus Epiphanes (175-164 î.Cr.) din ramura siriană a imperiului grec, cel care a făcut eforturi desnădăjduite de a stârpi cu totul religia iudaică (vezi la 11:21-35). Totuşi expresia care se repetă "vremea sfârşitului" (17, 19) poate însemna că, pe lângă imaginea lui Antioh, s-ar fi putut să existe pe fondul viziunii îngrozitoarea prevestire a unui nimicitor mult mai groaznic (26) care va întuneca ultimele zile ale istoriei, Antioh nefiind decât un premergător al acestuia.

Capitolul 9. Cele şaptezeci de săptămâni

Captivitatea, care se apropia de sfârşit, durase 70 de ani. Lui Daniel un înger îi spune că vor mai fi "70 de săptămâni" până la venirea lui Mesia (24). Cele 70 de săptămâni sunt considerate în general a fi 70 de săptămâni de ani, sau 70 de grupe de câte şapte ani, ori câte 70 de ani, adică un total de 490 de ani. Exact ca şi cum îngerul ar fi spus: Captivitatea a durat 70 de ani; perioada dintre captivitate şi venirea lui Mesia va fi de şapte ori pe atâta.

Şapte, împreună cu ciclurile sale, are un sens simbolic; şi totuşi realităţile palpabile, istorice ale acestei profeţii sunt cât se poate de uimitoare, după cum urmează:

Data de la care trebuiau socotite cele 70 de săptămâni a fost decretul de reconstruire a Ierusalimului (25). Au fost emise în acest scop trei decrete de către regii persani (536 î. Cr., 457 î.Cr., 444 î.Cr., vezi la Ezra). Cel mai important a fost cel din 457 î.Cr. Cele 70 de săptămâni sunt subdivizate în 7 săptămâni, 62 de săptămâni şi o săptămână (25, 27). E greu de observat aplicaţia celor "7 săptămâni"; dar cele 69 de săptămâni (inclusiv cele 7) dau un total de 483 de zile, adică, în cadrul teoriei 1 an = 1 zi (Ezechiel 4:6), care este interpretarea cel mai adesea întâlnită, avem 483 de ani, exact perioada de timp scursă de la rezidirea Ierusalimului până la venirea "Unsului" (25). Cum se observă mai sus, decretul de rezidire a templului a fost dat în anul 457 î.Cr. Adăugând 483 de ani la anul 457 î.Cr. ajungem la anul 26 al erei creştine, adică tocmai anul când a fost botezat Isus şi şi-a început propovăduirea publică. A fost o minunată împlinire a profeţiei lui Daniel, chiar dacă lucrurile s-ar opri aici. Dar peste trei ani şi jumătate, Isus a fost răstignit, adică "în mijlocul săptămânii" "Unsul" a fost "tăiat", a ispăşit păcatul şi a adus neprihănirea pe "vecie" (24, 26, 27).

Daniel a prezis astfel nu numai vremea când avea să vină Mesia, ci şi durata lucrării Sale publice de propovăduire şi moartea Sa ispăşitoare pentru păcatul omenirii. Unii cred că cronologia lui Dumnezeu a fost suspendată la moartea lui Cristos, rămânând aşa atâta vreme cât Israelul este împrăştiat şi că a doua jumătate a săptămânii aparţine vremii sfârşitului.

Rezumatul profeţiilor lui Daniel

Cele patru împărăţii şi apoi împărăţia veşnică a lui Dumnezeu (cap. 2).

Nebunia lui Nebucadneţar şi însănătoşirea lui (cap.4).

Căderea Babilonului, ridicarea imperiului persan (cap. 5).

"Imperiul al patrulea", cele "zece coarne ale sale", şi "celălalt corn" (cap. 7).

Cele şaptezeci de săptămâni, timpul de la Daniel la Mesia, (cap. 9).

Strâmtorările prin care va trece ţara sfântă în perioada dintre cele

două Testamente (cap. 11).
Semnele Sfârşitului Timpurilor. (cap. 12).

Capitolul 10. Îngerii popoarelor

Această viziune din urmă (capitolele 10, 11, 12) i-a fost dată lui Daniel la doi ani după ce se întorseseră evreii în ţara lor (534 înainte de Cristos), când Dumnezeu a ridicat vălul şi i-a arătat lui Daniel realităţi ale lumii nevăzute - conflicte care au loc între fiinţe cu inteligenţă supra-omenească, bune şi rele, în efortul lor de a controla mişcarea naţiunilor, în vreme ce unele din ele caută să-i apere pe copiii lui Dumnezeu. Michael a fost îngerul păzitor al lui Israel (13:21). Un înger al cărui nume este pomenit stă de vorbă cu Daniel. Grecia a avut un înger al ei (29); la fel şi Persia (13,20). Se pare că Dumnezeu i-a arătat lui Daniel câteva din agenţiile secrete care operau pentru întoarcerea lui Israel acasă. Una din acestea l-a ajutat pe Darius (11:1). În capitolul acesta ele sunt reprezentate ca fiind interesate de destinul Israelului; la Apocalipsa sunt preocupate de destinul Bisericii. La Apocalipsa 12:7-9 Michael cu îngerii lui sunt în război cu Satan şi îngerii acestuia. La Efeseni 6:12 puterile lumii nevăzute sunt duşmanii principali împotriva cărora au de luptat creştinii. A existat o mare activitate angelică la naşterea lui Isus. El a crezut în îngeri (vezi la Matei 4:11).

Capitolul 11. Regii din nord şi cei din sud

Capitolele 2, 7, 8, 9, 11 conţin preziceri despre cele Patru Imperii şi despre evenimentele desfăşurate de la Daniel până la Cristos părând să se refere la puterile mondiale şi evenimentele perioadei de la Cristos până la Sfârşit. Iată aici o trecere în revistă a istoriei mondiale parcurse în cartea Daniel:

Imperiul babilonean (606-536 î.Cr.)
Imperiul persan (536-332 î.Cr.).
Imperiul grec, cu cele patru diviziuni ale sale (331-146 î.Cr.)
Războaie ale regilor sirieni şi greco-egipteni (323-146 î.Cr.)
Antiochus Epiphanes, Întinarea Ierusalimului (175-164 î.Cr.)
Imperiul roman (146 î.Cr.- 400 era creştină).
Lucrarea de propovăduire publică a lui Cristos (26-30 era creşt.)
Distrugerea Ierusalimului de către armata romană în 70 era creşt.
Papalitatea, ca putere mondială, sec. 6 până în sec. 18.
Stăpânirea ţării sfinte de către mahomedani, sec. 7- sec 20. Tulburări pe scară mondială şi Învierea de la "vremea sfârşitului".

Aceste preziceri sunt progresive în ce priveşte explicarea amănuntelor. În capitolul 2 se afirmă că din zilele lui Daniel până în zilele lui Mesia vor fi patru imperii. În capitolul 7 se dau detalii cu privire la imperiul al patrulea. În capitolul 8 detalii cu privire la al doilea şi al treilea imperiu. În capitolul 11 alte detalii cu privire la al treilea imperiu, care a fost imperiul grec, fondat de Alexandru cel Mare (331 î.Cr.). La moartea sa,

imperiul s-a împărţit între generalii lui, după cum urmează: Grecia, Asia Mică, Siria, Egiptul. În capitolul acesta, regii Siriei sunt numiţi "regii de la nord". Regii Egiptului sunt numiţi "regi ai sudului". Prezicerile lui Daniel privitoare la mişcările respectivilor regi au fost făcute cu 200 de ani înainte ca să existe un imperiu grec şi cu aproximativ 400 de ani înainte ca să fi existat aceşti regi. Minuţioasa lui descriere a mişcărilor lor este o paralelă extraordinară între prezicerea ca atare şi istoria propriu-zisă care a urmat. Capitolul 11 este istoria dintre cele două Testamente, scrisă mai înainte ca ea să se fi întâmplat. Iată mai jos o trecere în revistă a evenimentelor corespondente cu versetele în care au fost prezise:

"Trei regi ai Persiei" (2): Cirus, Cambyses, Darius Hystaspes. Al "patrulea": Xerxes, cel mai bogat şi mai puternic din regii Persiei, care a invadat Grecia, fiind însă înfrânt la Salamis (480 înainte de Cristos).

"Un rege puternic" (3): Alexandru cel Mare. "Împărţită în cele patru vânturi", aşa va fi împărăţia lui (4): Grecia, Asia Mică, Siria şi Egiptul.

"Regele sudului" (5): Ptolomeu I al Egiptului. "Unul din prinţii lui": Saleucus Nicator, iniţial un ofiţer sub comanda lui Ptolomeu, mai târziu rege al Siriei, cel mai puternic din succesorii lui Alexandru cel Mare.

"Fiica" (6): Berenice, fiica lui Ptolomeu al II-lea, căsătorită cu Antiochus al II-lea şi apoi omorâtă.

"Un lăstar din aceeaşi rădăcină" (a ei) (7): Ptolomeu III, fratele lui Berenice care, drept răzbunare pentru moartea sorei lui, a invadat Siria şi a dobândit o mare izbândă (8).

"Doi fii" (10): Seleucus al III-lea şi Antiochus al III-lea (11-12): Ptolomeu al IV-lea l-a înfrânt pe Antioh al III-lea, cu mari pierderi în bătălia de la Raphia, de lângă Egipt (217 î.Cr.) (13): Antiochus al III-lea s-a întors după 14 ani cu o armată mare împotriva Egiptului (14): Evreii l-au ajutat pe Antiohus. (15): acesta a înfrânt forţele Egiptului. (16): Antiohus a cucerit Palestina (17): Antiochus şi-a dat fiica, Cleopatra, într-o mişelească căsătorie de alianţă cu Ptolomeu al V-lea, sperând ca prin ea să câştige control asupra Egiptului, dar ea a stat alături de soţul ei (18-19). Atunci Antiochus a invadat Asia Mică şi Grecia fiind înfrânt de armata romană la Magnesia (190 î.Cr.). S-a întors în ţara lui şi a fost ucis.

"Un om vrednic de dispreţ" (21-35): Antiochus Epiphanes. (2): Nu a fost moştenitor de drept al tronului, ci s-a folosit de uneltiri pentru a obţine tronul. (22-25): S-a făcut singur stăpân peste Egipt, mai prin forţă, mai prin înşelăciune şi de asemenea prin viclenie. (26): Ptolomeu al VI-lea, fiul Cleopatrei, nepot de unchi al lui Antiochus, a fost înfrânt prin viclenia supuşilor săi. (27): Sub masca unei false prietenii, Antiochus şi Ptolomeu au complotat împreună. (28): Întorcându-se din Egipt, Antiochus a atacat Ierusalimul, a ucis 80.000 de oameni, a făcut prizonieri 40.000 şi i-a vândut în robie pe alţi 40.000 de evrei. (29): Antiochus a invadat din nou Egiptul. Dar flota romană l-a obligat să se retragă. (30),

31): Atunci şi-a descărcat mânia asupra Ierusalimului, profanând Templul. (32): A fost ajutat la aceasta de evreii apostaţi. (32-35): Faptele de vitejie ale fraţilor macabei.

În ce priveşte versetele 36:45: Antiochus Epiphanes? Sau stăpânirea ţării sfinte de către mahomedani? sau Antichrist? Sau toate trei?

Capitolul 12. Vremea sfârşitului

Daniel îşi încheie schiţarea evenimentelor şi epocilor din istoria lumii cu o impunătoare trecere în revistă a Sfârşitului (4, 9, 13); când vor fi necazuri cum n-au mai fost (1), urmate de învierea morţilor şi gloria veşnică a sfinţilor (2, 3).

"O strâmtorare cum nu a mai fost" (1) nu e exclus ca această profeţie să se aplice chiar în generaţia noastră, care a şi cunoscut deja atâtea torturi, suferinţe cumplite, omorârea milioanelor de oameni, din ordinul unor dictatori demonici - toate acestea nu par a fi mai rele decât atrocităţile comise de Antioh, Titus, de mulţi din împăraţii romani şi de papii Inchiziţiei, cu singura deosebire că acestea din urmă vor fi pe o scară mult mai răspindită - în fapt, fără precedent în istoria omenirii.

"Mulţi vor alerga încolo şi încoace, iar cunoştinţa va creşte" (4) este o caracteristică clară a vremii sfârşitului, care din nou se împlineşte uimitor în zilele noastre: trenuri, automobile, vase, avioane supersonice cu care poţi fi în cealaltă parte a lumii în câteva ore, apoi avalanşa mijloacelor de informaţie, cărţile nenumărate, radioul, televiziunea - o mulţime din ele nevisate până mai acum câţiva ani.

Şi acum, la toate acestea, s-a adăugat bomba atomică, care a umplut de groază inimile oamenilor în aşa măsură încât ne face să ne întrebăm dacă nu cumva trăim deja chiar în perioada despre care a vorbit Domnul Isus când a descris cadrul venirii Sale din nou, când pe pământ "va fi strâmtorare între neamuri, care nu vor şti ce să facă la auzul urletului mării şi al valurilor; oamenii îşi vor da sufletul de groază, în aşteptarea lucrurilor care se vor întâmpla pe pământ"; (Luca 21:25, 26).

OSEA

Israelul apostat urmează să fie lepădat, în locul lui fiind chemate alte popoare

Osea a fost un profet al Regatului de Nord: el vorbeşte despre regele lui ca fiind "regele nostru" (7:5). Mesajul lui s-a adresat Regatului de Nord, cu referiri ocazionale la Iuda.

Data cărţii lui Osea

Aproximativ ultimii 40 de ani ai Regatului de Nord. El şi-a început lucrarea atunci când Israel, sub domnia lui Ieroboam al II-lea, se afla în culmea puterii sale. A fost contemporan cu Amos, deşi mai tânăr decât acesta. Apoi contemporan de asemenea, dar mai în vârstă, cu Isaia şi Mica. E posibil să-l fi cunoscut pe Iona din copilărie. Regii în a căror domnie a profeţit au fost: Iotam, Ahaz, Ezechia, toţi regi ai lui Iuda, şi Ieroboam al II-lea, rege al Israelului. Datele aproximative ale domniilor acestor regi sunt:

Regii Israelului, Regatul de Nord:

Ieroboam II (790-747) O domnie prosperă.
Zaharia (748) A domnit şase luni. Ucis de Şalum.
Şalum (748). A domnit o lună. Ucis de Menahem.
Menahem (748-738). Nespus de crud. Un pion al Asiriei.
Pecaia (738-436). A fost ucis de Pecah
Pecah (748-730). A fost ucis de Osea. Robia galileană (734)
Osea (730-721). Căderea Samariei (721). Sfârşitul regatului.

Regii lui Iuda, Regatul de Sud

Ozia (787-735). Un rege bun.
Iotam (749-734). Un rege bun.
Ahaz (741-726). Foarte rău. Mare ticălos. Robia Galileii (734).
Osea (730-721). Căderea Samariei (721). Sfârşitul regatului.

Unele din aceste date se suprapun şi sunt oarecum confuze. Perioada maximă în care ar fi putut proroci Osea cade între anii 790 şi 697 înainte de Cristos, iar perioada minimă între anii 750 şi 725. Presupunând că lucrarea sa s-a întins pe o perioadă considerabilă din domniile atât ale lui Ieroboam, cât şi ale lui Ezechiel, am putea probabil să-l plasăm pe Osea între anii 760-720 î.Cr.

Cadru

Cu 200 de ani înainte de Osea, cele 10 seminţii se rupseseră de restul ţării şi-şi înfiinţaseră regatul lor independent, care avea ca zeu naţional viţelul de aur. Între timp, Dumnezeu trimisese profeţii Ilie, Elisei, Iona şi Amos, iar acum îl trimite pe Osea.

Capitolele 1, 2, 3. Nevasta lui Osea şi copiii lui.

Osea a primit porunca din partea lui Dumnezeu să-şi ia o nevastă "stricată" (1:2). Israel ca "mireasă a lui Dumnezeu" (Ezechiel 16:8-15) uitase de Dumnezeul ei, dedându-se la închinarea la alţi zei, ca o femeie măritată care s-ar dărui altui bărbat. Astfel, curvia a fost un nume potrivit pentru o naţiune care, în totalitatea ei, căzise în adulter spiritual şi astfel, s-ar putea ca Gomera să să nu fi fost chiar ea însăşi o femeie stricată ci era doar o exprimare figurată.

Totuşi, implicaţia simplă şi naturală a limbajului este că avem aici de-aface cu o experienţă reală din viaţa lui Osea; apoi, interpretarea general acceptată este aceea că Osea, profet al lui Dumnezeu, a primit porunca de a se căsători cu o femeie lipsită de castitate pentru a întruchipa iubirea lui Dumenzeu pentru Israelul îndărătnic; sau o femeie care, deşi a fost probabil curată la început, după aceea s-a dovedit necredincioasă părăsindu-şi soţul şi îndrăgostindu-se de un bărbat care îi putea satisface mai bine pofta de lux (2:5), femeie pe care Osea a iubit-o totuşi şi a adus-o înapoi (3:1-2). Închinarea la idoli a întregii ţări este însoţită de practici imorale (4:11), aşa încât era greu ca o femeie să-şi păstreze castitatea, curvia fiind o practică răspândită printre femeile din vremea aceea. Probabil aşa a fost şi nevasta lui Osea.

O parte din limbaj se aplică la familia lui Osea în mod literar, deşi pe de altă parte, se mai aplică la naţiune în mod figurat, iar în unele locuri când la unul când la altul, existând astfel o alternare de sensuri. "Propoziţiile lui Osea cad asemenea bătăilor unei inimi frânte".

Osea îşi recapătă nevasta (3:1-5). A adus-o înapoi dar i-a cerut o vreme să rămână fără privilegiul conjugal, ca o profeţie întruchipând Israelul care va rămâne "multe zile fără nici un rege, şi fără nici o jertfă" înainte de întoarcerea lor la Dumnezeu şi la David, regele lor (3, 4).

Copiii. Nu numai că a fost căsătoria lui Osea o ilustrare a acestui fapt pe care îl predica, dar şi copiii lui au fost numiţi potrivit cu mesajele pe acre le-a predicat o viaţă întreagă. "Izreel" (1:4-5) întâiul născut. A fost cetatea unde s-a comis sângeroasa brutalitate a lui Iehu (2 Regi 10:1-14), Valea Izreelului a fost câmpul de bătălie pe care regatul era gata să se prăbuşească. Numindu-şi copilul "Izreel" Osea spunea regatului şi naţiunii: "A venit ceasul pedepsei". "Lo-Ruhama" (1:6) a fost numele celui de-al doilea copil, însemnând că nu mai era îndurare pentru Israel, deşi pentru Iuda mai exista încă răgaz (7). "Lo-Ami" (1:9), numele celui de-al treilea copil, înseamnă: "Nu mai e poporul meu". Apoi Osea repetă cele două nume fără particula "Lo" (adică negaţia "Nu") (2:1),

referindu-se astfel la vremea când din nou ei aveau să fie poporul lui Dumnezeu; și, în cadrul unui joc de cuvinte, el prezice ziua când celelalte națiuni aveau să fie numite poporul lui Dumnezeu (1:10), un pasaj pe care Pavel, apostolul îl citează în sensul răspândirii Evangheliei până la neamuri (Romani 9:25).

Capitolul 4. "Efraim se unește cu idolii"

Idolatria era sursa unor crime oribile (1:3). Preoții se hrănesc din păcatele poporului (4:10). Femeile tinere sunt prostituate; cele căsătorite păcătuiesc cu alți bărbați; bărbații se duc la prostituate (11:14). Iuda (15) nu se cufundase atât de adânc în idolatrie și a fost cruțată timp de 100 de ani după nimicirea Ierusalimului. Efraim (17) fiind cea mai mare și mai importantă dintre semințiile din nord a devenit un nume reprezentativ pentru întreg Regatul de Nord. "Vântul" (19) deja învăluise natura păcătoasă în aripile sale, gata s-o ducă în altă țară. Este o metaforă foarte plastică. "Betaven" (15) un alt nume al lui Betel sanctuarul principal al idolilor al Regatului de Nord.

Capitolul 5. "Efraim va fi pustiit"

Preoții, regii și poporul sunt răzvrătiți împotriva lui Dumnezeu (1-3). Afundați în păcat, și mândri de aceasta, "faptele lor nu le îngăduie să se întoarcă la Dumnezeul lor" (4-5). "Copiii din curvie" (7). "Mulțumiți să umble după porunca omului" (11) referindu-se la rânduielile pe care Ieroboam I le "ticluise în inima lui" când "înființase Regatul de Nord".

Capitolul 6. "Preoții ucid și săvârșesc destrăbălare"

"A treia zi", (2) însemnând probabil că după puțin timp Israelul va fi refăcut. În general, e considerată o referire la Învierea lui Mesia a treia zi. "Ghilead" (8) și "Sihem" (9), două din cetățile principale ale țării care erau mai pline de răutate decât celelalte.

Capitolul 7. "Toți sunt preacurvari"

"Ca un cuptor încălzit ce își mănâncă regii" (4, 7), referindu-se probabil la perioada de complacere păcătoasă și violența care domnea în timpul celor patru regi care au domnit în perioada aceea și au foat asasinați tocmai când vorbea Osea. "O turtă care n-a fost întoarsă" (8) arsă pe o parte și necoaptă pe cealaltă. "Perii albi" (9), simptome ale sfârșitului care se apropie.

Capitolul 8. "Au semănat vânt, vor culege vârtej"

"Au pus regi fără porunca mea" (4). Dumnezeu rânduise familia lui David să conducă poporul Său. Cele zece seminții s-au răsculat și au înființat o altă spiță de regi, a lor. "Și-au închiriat iubitori" (9): adică au flirtat cu Asiria, plătind tribut.

Capitolul 9. "O urâciune ca și idolii pe care-i iubesc"

"Se va întoarce în Egipt" (3) nu trebuie luat în sens literar, ci e vorba

mai degrabă de o robie ca cea egipteană, în Asiria, deşi după captivitate mulţi evrei s-au stabilit în Egipt - deci şi în sens fizic s-a împlinit profeţia. "Proorocul este nebun" (7) înseamnă fie părerea lui Osea despre profeţii falşi, fie, mai probabil, părerea poporului despre Osea. "S-au afundat în stricăciune" (9), ca în zilele lui Ghibea, când o femeie a fost siluită toată noaptea de nişte bandiţi bestiali (Judecători 19:24-26). "Vor rătăci printre neamuri" (17): lucrul acesta a început să se întâmple chiar în timpul lui Osea şi de atunci până în zilele de azi a continuat fără întrerupere, evreii rătăcind printre neamuri cum nici o altă naţiune nu a mai rătăcit.

Capitolul 10. "Gloria Betelului se va depărta"

"Viţeii Betelului" (5) vor fi sfărâmaţi în bucăţi (8:6) iar spinii şi pălămida vor creşte pe altarele lor (7). "Şalman" (14) este probabil Şalmaneser.

Capitolul 11. "Cum să te dau eu Efraime?"

"Din Egipt" (1): textul acesta este citat la Matei 12:15 cu referire la fuga părinţilor lui Isus în Egipt: aşa cum naţiunea mesianică a fost chemată din Egipt în copilăria sa, tot aşa Mesia Însuşi, în copilăria Lui, a fost chemat din Egipt. "Poporul Meu este pornit să se depărteze de Mine" (7), şi totuşi, inima lui Dumenzeu tânjea după ei.

Capitolul 12. "Iacov L-a găsit pe Dumnezeu la Betel"

"Asiria şi Egipt" (2): diplomaţia mincinoasă a lui Israel, încheind acorduri secrete cu Asiria şi Egipt, punându-le astfel una împotriva alteia, avea să ducă în cele din urmă la dezastru. "Betel" (4): centrul de urâciune nemaipomenită a idolatriei, a fost exact locul unde tatăl lor Iacov îşi dedicase viaţa lui Dumnezeu (Geneza 28:13-15).

Capitolul 13. "Ei păcătuiesc întruna"

"Au păcătuit cu Baal" (1): deci, au mai adăugat închinarea la Baal, pe lângă închinarea la viţelul de aur, în timpul domniei lui Ahab, ceea ce a dus la moartea spirituală a naţiunii.

Capitolul 14. "Israel se va întoarce la Dumnezeu"

Mireasa îndărătnică a lui Iehova se va întoarce la Soţul ei şi iarăşi va răspunde la dragostea Lui, ca în zilele tinereţii ei (2:14-20).

Cartea lui Osea tratează patru lucruri: idolatria lui Israel, nevrednicia şi răutatea lui, captivitatea şi refacerea lui. Osea a avut o situaţie cât se poate de complicată. Nu găseşti un mediu mai stricat în toată Biblia. Bestiala degradare a poporului a fost pur şi simplu de necrezut. Totuşi, Osea a trudit fără încetare, străduindu-se să-i facă să înţeleagă faptul că Dumnezeu încă îi iubea. Este o carte minunată.

IOEL

Plaga lăcustelor
Ziua viitoare a judecăţii lui Dumnezeu
Prevestirea epocii Evangheliei
şi revărsării Duhului Sfânt

Asemenea lui Ţefania, este o carte despre venirea judecăţii. Asemenea Apocalipsei, prevesteşte secerişul pământului (3:13, 14; Apocalipsa 15:15, 16).

Data scrierii lui Ioel

Nu este indicată în carte dar e considerat unul din primii profeţi ai lui Iuda, pe vremea lui Ioas (cam în anu 830 î.Cr.) sau probabil în timpul domniei lui Uzia (aproximativ anul 750 î.Cr).

Capitolele 1:1 - 2:27. Plaga lăcustelor

O foamete năprasnică pricinuită de o plagă fără precedent a lăcustelor, urmată de o secetă prelungită - toate acestea au devastat ţara. Lăcusta este o insectă care se aseamănă cu un cosaş mare. Cele patru nume diferite de la 1:4 indică patru specii diferite de lăcuste sau stadii diferite ale creşterii. Nori uriaşi de lăcuste, întunecând soarele, năpustindu-se asupra pământului, devorând tot ce era verde, i-au îngenunchiat pe oameni. Dumenzeu a auzit strigătul lor şi a alungat lăcustele, promiţând o eră de prosperitate. Lăcustele acetea amintesc de cele din Apocalipsa 9:1-11.

Capitolele 2:28 - 3:21. Va veni ziua Domnului

La Fapte 2:17-21, Petru dă textul din Ioel 2:28-32, spunând că atunci se împlinea. Deci Dumnezeu a rânduit ca acest pasaj să fie o viziune a epocii evangheliei. O zi de judecată pentru naţiune (3:2-12). Pentru Ioel, asta a însemnat naţiunile vrăjmaşe din vremea lui, sidonienii, filistenii, egiptenii şi edomiţii (3:4, 19). Dar, în plus, marea bătălie din Marea lui Iehosafat (valea Chedronului, la răsărit de Ierusalim, 3:9-12) i-a amintit aici de legătura cu "secerişul" (13), "valea hotărârii" (14), Dumnezeu "făcând să răsune glasul lui din Ierusalim" (16) "să se clatine cerurile şi pământul" (16) şi un izvor să iasă din casa lui Dumnezeu (18) - toate acestea fiind o continuare a ideii despre epoca Duhului Sfânt din 2:28-32. Aşadar, luat în mare, se pare că pasajul este o imagine simbolică a epocii creştine, în care Cuvântul lui Dumnezeu, întrupat în Evanghelia lui Cristos, este dus prim minunatele influenţe ale Duhului Sfânt, la întreaga omenire, urmând să fie secera din cadrul marelui seceriş al sufletelor.

AMOS

Apostazia şi răutatea Israelului
Negreşita pierzare
Refacerea şi slava viitoare a Împărăţiei lui David

Profeţia aceasta pare să fi fost rostită cu ocazia vizitei la Betel (7:10-14) făcută de Amos cu vreo 30 de ani mai înainte de căderea Ierusalimului.

Amos a fost profet al Regatului Iuda, din sud, dar a avut un mesaj pentru Israel, Regatul din Nord, în timpul domniilor regilor Ozia al Iudei (787-735) şi Ieroboam II al Israelului (790-749, 1:1). "Cutremurul" (1:1): Iosephus ne spune că a fost concomitent cu lepra lui Ozia (2 Cronici 26:16-21), ceea ce înseamnă că Amos a proorocit în jurul anului 751 înainte de Cristos.

Domnia lui Ieroboam avusese mult succes. Regatul se mărise considerabil (2 Regi 14:23-29). Israel era în culmea prosperităţii sale, dar nespus de decăzut în idolatrie şi imoralitate - o ţară în care domneau înjurăturile, furturile, nedreptatea, asuprirea, adulterul şi uciderile.

Trecuseră vreo 200 de ani de când cele 10 seminţii înfiinţaseră Regatul de Nord, cu religia închinării la viţel (2 Regi 12:25-33). În această perioadă se mai adoptase, cu anumite intermitenţe, închinarea la Baal, precum şi numeroasele practici ale idolatriei canaanite, care se răspândiseră foarte rapid. Între timp, Dumnezeu îi trimise pe Ilie, Elsei şi Iona. Dar fără rezultat. Israel, împetrit de-acuma în idolatria şi răutatea sa, se grăbea către pierzare, în vremea când Dumnezeu a mai făcut o încercare de a salva naţiunea de la moarte trimiţându-le alţi doi profeţi: pe Amos şi Osea.

Contemporanii lui Amos

Amos l-a cunoscut probabil pe Iona în copilărie. E posibil să-l fi auzit vorbind despre vizita la Ninive. De asemenea, e posibil să-l fi cunoscut pe Elisei şi să-l fi auzit vorbind despre colaborarea sa cu Ilie. Iona şi Elisei ieşeau din scenă în momentul când intra Amos. De asemenea, a posibil ca Ioel să fi fost contemporan cu el sau un predecesor foarte apropiat. Apoi, se poate ca în capitolul 4:9 el să se fi referit la plaga lăcustelor descrisă de Ioel. Osea a colaborat cu Amos. Se poate ca el să fi fost la Betel când a venit Amos acolo. Fără îndoială ei se cunoşteau bine şi aveau cunoştinţă de mesajele pe care Dumnezeu le dăduse fiecăruia din ei. Osea, fiind mai tânăr, şi-a continuat lucrarea după moartea lui Amos. Apoi, în timp ce Amos îşi încheia lucrarea, alţi doi, Isaia şi Mica, îşi începeau lucrarea.

Capitolele 1, 2. Pierzarea lui Israel şi a naţiunilor vecine

Amos începe cu o acuzare generală împotriva întregii regiuni de opt naţiuni: Siria, Tunisia, Fenicia, Edom, Amon, Iuda şi Israel. Apoi îşi îndreaptă atenţia spre Israel. Acuzaţia lui are aceeaşi formulă: "Pentru trei nelegiuri, ba pentru patru" care e urmată de o listă a nelegiuirilor naţiunii respective. "Robia este unul din cuvintele cheie ale cărţii (1:5, 15; 5:5, 27; 6:7; 7:9, 17). În mai puţin de 50 de ani, prezicerile lui s-au împlinit.

Tecoa (1:1), casa lui Amos, se afla la 16 km sud de Ierusalim şi la 8 km de Betleem, la o înălţime de 800 m deasupra nivelului mării, în păşunile bogate de deasupra pustiei Iudeii, în aceeaşi regiune în care se crede că a locuit Ioan Botezătorul cu 8 secole mai târziu. Amos era nume laic, în sensul că nu era nici preot, nici prooroc de profesie (7:13), ci un simplu păstor şi strângător de smochine din Egipt. Acest smochin din Egipt despre care era vorba, nu dădea fructe de calitate, deoarece era o încrucişare între smochin şi dud.

Cutremurul (1:1) trebuie să fi fost foarte puternic, întrucât a rămas întipărit în memoria oamenilor timp de 200 de ani (Zaharia 14:5) şi a constituit o asemănare rău prevestitoare cu ziua judecăţii.

Capitolul 3. Palatele luxoase ale Samariei

Samaria, capitala Regatului de Nord, era aşezată pe un deal de vreo 100 m înălţime, într-o vale de o neasemuită frumuseţe, înconjurat pe trei părţi de munţi. Pe cât era de frumoasă, pe atât era de greu de cucerit. Reşedinţele sale luxoase fuseseră ridicate cu sângele celor săraci (2:6, 7; 3:10; 5:11; 8:4-7) - cu o cruzime care i-ar fi şocat şi pe păgânii filisteni şi egipteni (9:10).

Betel (14) unde vorbea Alom (7:13) era centrul religios al Regatului de Nord, la 18 km nord de Ierusalim, unde Ieroboam I înfiinţase închinarea la viţel (2 Regi 12:25-33), obiect care se mai afla acolo (Osea 13:2). În acest centru decăzut al idolatriei a venit Amos cu avertismentul final.

Capitolul 4 "Pregăteşte-te să întâlneşti pe Domnul tău"

Doamnele Samariei (1-3) trăiau într-un lux păcătos, dobândit din câştigurile smulse de la cei săraci. "Juncanele din Basan" (1), adică animalele îngrăşate pentru tăiat. În câţiva ani, ele au fost duse cu cârlige la nări (2). Exact aşa şi-au transportat asirienii robii, cu cârlige trecute prin buzele lor.

Religiozitatea Israelului (4:5), fără milă faţă de cei slabi, şi totuşi fanatici în ce priveşte religiozitatea! Ce satiră a religiei!

Eforturile nenumărate ale lui Dumnezeu (7:13) de a-i salva fuseseră în zadar, venise acum vremea ca să se întâlnească cu Dumnezeu.

Capitolul 5. Ziua lui Dumnezeu

O tânguire pentru căderea Ierusalimului (1:3); un alt îndemn la

pocăinţă şi întoarcere la Dumnezeu (4:9); încă o condamnare a căilor lor păcătoase (10:27). Versetele 18-26 par să indice că ei ar fi dispuşi să se întoarcă la Dumnezeu şi să-I aducă jertfe Lui şi nu viţelului. Dar ceea ce voia Amos era o reformă în modul lor de viaţă, şi nu jertfe. "Întoarce-te, păcătosule, întoarce-te! Pentru ce vrei să mori?"

Capitolul 6. Captivitatea

Tot mereu, Amos contrastează confortul voluptos de la palat şi sentimentul de siguranţă al conducătorilor bogaţi pe de-o parte, şi suferinţele insuportabile care aveau să se abată asupra lor curând.

Capitolul 7. Trei viziuni despre nimicire

Lăcustele, cosaşii, în Versiunea Autorizată (1-3) simbolizează nimicirea ţării. Amos a mijlocit. Dumnezeu s-a oprit din mânia Sa. Focul (4-6). Un alt simbol al distrugerii care se apropia. Iarăşi, Amos a mijlocit şi iarăşi Dumnezeu s-a oprit.

Cumpăna (7-9). Cetatea este evaluată în vederea distrugerii. De două ori se oprise Dumnezeu din nimicirea pe care voise s-o aducă peste ei. Dar acum nu se va mai opri. Depăşiseră orice limită.

Preotul de la Betel (10-17). Câtă vreme a fost Amos la Betel nu se ştie exact. Dar repetatele sale acuzaţii şi avertismente au scuturat ţara (10). Preotul a dat rapotul lui Ieroboam. Amos însă a prins tot mai mult curaj, spunându-i preotului că el însuşi va fi făcut rob.

Capitolul 8. Coşul cu fructe de vară

Alt simbol al faptului că regatul era gata să fie secerat. Urmează o repetare a cauzelor care au dus la această stare de lucruri: lăcomia, necinstea şi purtarea brutală, lipsită de milă, faţă de cei săraci. Tot mereu, prin multe figuri de stil, Biblia ne spune că nu există nici o cale posibilă de a scăpa de consecinţele persistării în păcat.

Capitolul 9. Gloria viitoare a regatului lui David.

Alte precizări ale robiei. S-au împlinit în decursul următorilor 30 de ani, când regatul apostat a încetat să mai existe.

Tronul restaurat al lui David (8:15): o vizine care apare mereu, a zilelor strălucitoare de dincolo de negură. Amos a locuit lângă Betleem, cetatea lui David. El a pus la inimă faptul că cele 10 seminţii au renunţat la tronul lui David pe care Dumnezeu îl rânduise pentru poporul Său şi faptul că ei, timp de 200 de ani, au refuzat cu încăpăţânare să se întoarcă în turmă. Ultimul lui cuvânt: în zilele viitoare, regatul lui David, pe care ei l-au dispreţuit, va fi refăcut şi va domni nu numai peste un popor, ci peste o lume întreagă, în glorie eternă!

OBADIA

Pierzarea Edomului

Edomiţii

Edomul a fost un lanţ muntos la răsărit de Arapa (vezi pag. 142), care se întindea pe vreo 160 km nord-sud şi cam 35 km est-vest. Era bine udat, cu păşuni bogate. Sela (Petra), capitala Edomului, era o cetate săpată într-o stâncă perpendiculară deasupra unei văi minunate. Edomiţii ieşeau din cetate când porneau după pradă, apoi se întorceau în fortăreţele lor inaccesibile, sus între aceşti munţi de piatră.

Edomiţii au fost urmaşii lui Esau, dar au rămas întotdeauna duşmani aprigi ai evreilor, perpetuând duşmănia dintre Esau şi Iacob (Geneza 25:23; 27:41). Au refuzat să-l lase pe Moise să treacă pe la ei cu poporul evreu (Numeri 20:14-21) şi au fost întotdeauna gata să ajute orice armată care îi ataca.

Data acestei profeţii

A fost prilejuită de un atac de prădare a Ierusalimului la care au participat şi edomiţii. Au existat patru astfel de atacuri:

1. În domnia lui Ioram, 850-843 î.Cr. (2 Cronici 21:8, 16, 17; Amos 1:6).
2. În domnia lui Amaţia, 803-775 î.Cr. (2 Cronici 25:11, 12, 23, 24).
3. În domnia lui Ahaz, 741-726 î.Cr. (2 Cronici 28:16-21).
4. În domnia lui Zedechia, 597-586 î.Cr. (2 Cronici 36:11-21; Psalmi 137:7).

Există mai multe păreri cu privire la care dintre acestea se referă Obadia. Întrucât se pomeneşte "nimicirea" lui Iuda (11:12), profeţia este atribuită cel mai adesea domniei lui Zedechia, când Ierusalimul a fost ars de către babiloneni (586 î.Cr.).

Alte texte din Scriptură care povestesc pierzarea Edomului sunt: Isaia 34:5-15; Ieremia 19:7-22; Ezechiel 25:12-14; 35:1-15; Amos 1:11-12.

Împlinirea profeţiei

Obadia a prezis că edomiţii vor fi nimiciţi cu desăvârşire, pentru totdeauna, ca şi când nu ar fi fost niciodată (10, 16, 18). De asemena, a prezis că rămăşiţa lui Iuda va fi salvată iar Împărăţia Dumnezeului lui Iuda va învinge până la urmă (17, 19, 21).

La patru ani după arderea Ierusalimului, Edom a fost prădat şi pustiit (582 î.Cr.) de către aceeaşi babiloneni pe care ei i-au ajutat mai înainte să lupte împotriva Ierusalimului. Nabatinii au cucerut Edomul. Puţinii edomiţi care au mai rămas în viaţă au fost legaţi de glie într-o regiune din sudul Iudeii, unde timp de patru secole au fost duşmanii activi ai evreilor. În anul 126 î.Cr. au fost supuşi de Ioan Hyrcanus, unul din conducătorii macabeilor şi absorbiţi în poporul evreu. Când a fost cucerită Palestina de către romani (63 î.Cr), irozii, o familie de edomiţi (Idumeană), au fost puşi la cârma lui Iuda. A fost ultima dată când se pomeneşte de ei, fiindcă odată cu distrugerea Ierusalimului în anul 70 al erei creştine, au dispărut din istorie.

Fig. 57. Movila Yunnas, "Mormântul lui Iona", de lângă Ninive.
Foto Matson

IONA

Un sol trimis să aducă veşti de îndurare la Ninive

Ninive era capitala imperiului asirian, care fusese imperiu mondial vre 300 de ani (900-607 î.Cr). Asiria a început să se înalţe la poziţia de mare putere mondială pe vremea divizării regatului iudaic, la sfârşitul domniei lui Solomon. Treptat, treptat, a absorbit şi nimicit Regatul de Nord, Israelul. Regii asirieni care au avut legătură cu Israelul şi Iuda au fost următorii:

Salmaneser II (860-825 î.Cr). A început să "taie Israelul".
Adad-Nirari (808-783). A luat tribut de la Israel. Vizita lui Iona?
Tiglath-Pileser III (747-727). A deportat Israelul aproape complet
Salmaneser IV (727-722). A asedia Samaria.
Sargon al II-lea (722-705). A dus restul Israelului în robie. Isaia.
Sanherib (705-681). A invadat Iuda. Isaia.
Esar-Haddon (681-668). Foarte puternic.
Asur-Banipal (668-626). Cel mau puternic şi brutal. Naum?
Doi regi slabi (626-607). Uriaşul imperiu s-a prăbuşit (607 î.Cr.)

Astfel, Iona a fost chemat de Dumnezeu să prelungească viaţa neamului duşman care deja pornise la exterminarea poporului lui Iona. Nici nu e de mirare că Iona a fugit în direcţia opusă, deoarece, ca patriot, s-a îngrozit de maşina de război a asirienilor care începuseră să încercuiască poporul lui Dumnezeu.

Iona era de loc din Gat-Efer. A trăit în timpul lui Ieroboam al II-lea (790-749) şi a ajutat la redobândirea unora din teritoriile pierdute ale Ierusalimului (2 Regi 14:25). Astfel, Iona a fost un om de stat renumit, precum şi un profet renumit.

Este cartea aceasta istorică?

Fireşte, datorită istoriei cu peştele cel mare, mintea necredincioasă se revoltă şi nu vrea să accepte acest lucru ca pe o realitate. Necredincioşii numesc întâmplarea aceasta o ficţiune sau o alegorie, ori un poem în proză, etc., etc. Dar Isus în mod sigur a considerat-o o realitate istorică (Matei 12:39-41). Ar fi prea trasă de păr încercarea cuiva de a scoate altceva din cuvintele Sale asupra acestui subiect. Domnul Isus a numit această întâmplare un "semn" al propriei Sale învieri. El a pus peştele cel mare, pocăinţa ninivenilor, învierea Sa şi ziua judecăţii în aceeaşi categorie. Negreşit, El s-a referit la o Realitate atunci când a vorbit despre

învierea Sa şi ziua judecăţii. E clar deci că Isus a acceptat istoria lui Iona. Problema pentru noi este, prin urmare, rezolvată. Noi credem că acest eveniment a avut loc exact aşa cum e descris şi că Iona, sub călăuzirea Duhului Sfânt, a scris această carte fără nici o încercare de a-şi scuza acţinile. De asemenea, crdem că această carte, sub călăuzirea lui Dumnezeu, a fost aşezată în rândul scrierilor sacre din Templu ca parte integrantă din revelaţia lui Dumnezeu despre Sine.

Peştele. Cuvântul greşit tradus în unele versiuni ale Bibliei "balenă" este de fapt "peşte mare" sau "monstru mare". S-au găsit destui monştri de mare, suficient de mari ca să poată înghiţi un om. Dar miezul istorisirii este faptul că a fost vorba de o MINUNE, respectiv de o confirmare divină a misiunii lui Iona pentru cetatea Ninive. Dacă nu ar fi existat minunea aceasta extraordinară, ninivenii nu l-ar fi luat în seamnă pe Iona (Luca 11:30).

Confirmarea arheologiei. După câte ştin noi, nu există nici o consemnare a pocăinţei oraşului Ninive în inscripţiile asiriene. Dar există urme suficiente potrivit cărora Adad-Nirari a făcut reforme similare celor ale lui Amenotis IV din Egipt. Sub domniile următorilor trei regi cuceririle asiriene s-au domolit întrucâtva. În perioada aceasta, Israel şi-a redobândit teritoriul pierdut. (2 Regi 14:25). Există indicaţii după care influenţa lui Iona asupra lui Ninive a fost profundă în această anticipare a lucrării misionare de mai târziu, în epoca nou-testamentală.

Scopul lui Dumnezeu

În primul rând, e posibil ca acest fapt să fi amânat robia Israelului, căci unul din lucrurile de care s-au pocăit asirienii a fost pofta de cuceriri (3:8).

În primul rând însă se pare că Dumnezeu avrut ca propriul Său popor să-şi dea seama că pe Dumnezeu Îl interesează şi celelalte neamuri.

Mai mult, locul de baştină a lui Iona a fost Gat-Efer (2 Regi 14:25), lângă Nazaret, unde s-a născut Isus, Cel pentru care Iona a fost un "semn". Apoi, Iopa, unde s-a îmbarcat Iona cu gând să fugă, evitând astfel vestirea îndurării lui Dumnezeu faţă de un slt neam, a fost chiar locul ales de Dumnezeu 800 de ani ami târziu în care să-i spună lui Petru să primească oameni din alte popoare (Fapte 10).

Apoi, Isus a citat acest fapt ca o ilustrare profetică a propriei Sale învieri "a treia zi" (Matei 12:40).

Astfel, în totalitatea ei, istoria lui Iona este o măreaţă imagine istorică a învierii lui Mesia şi a lucrării Sale, precum şi a misionarismului din toată lumea.

Capitolul 1. Fuga lui Iona

"Tars" (3) se crede că ar fi fost Tartessesus, din Spania. Iona s-a dus până la marginile cele mai îndepărtate ale lumii de atunci.

Capitolul 2. Rugăciunea lui Iona

Probabil era obişnuit să se roage cu cuvintele psalmilor, care se aseamănă atât de mult cu rugăciunea aceasta minunată. Debarcarea sa la înapoiere s-ar putea să fi fost în apropiere de Iope şi e probabil să fi fost văzută de mulţi oameni.

Capitolul 3. Pocăinţa ninivenilor

Iona a vorbit negreşit în predicile sale despre experienţa sa extraordinară în pântecele peştelui, fiind în stare să numească martori care puteau confirma istoria sa. Vorbind în Numele lui Dumnezeu naţiunii pe care ninivenii începuseră s-o prade, Iona a atras atenţia ninivenilor care l-au luat în serios şi s-au îngrozit.

Capitolul 4. Dezamăgirea lui Iona

El venise nu ca să caute pocăinţa lor, ci să anunţe pierzarea lor, dar Dumnezeu a fost încântat de pocăinţa lor şi a amânat pedeapsa, spre dezamăgirea lui Iona. (Vezi continuare la Naum).

Noi credem că punctul cel mai mişcător din această carte se află în ultimul verset: compasiunea lui Dumnezeu pentru copilaşi. Dumnezeu a fost influenţat să oprească distrugerea cetăţii deoarece inima Lui s-a revoltat la gândul că vor fi ucişi nişte copilaşi nevinovaţi. Lui Isus I-au plcut foarte mult copiii şi atitudinile blânde, ca de copil, la cei mari.

Ninive

Oraşul Ninive avea o lungime de aproape 5 km, o lăţime de 2,5 km. Zona oraşului Ninive cuprindea şi oraşul Cala, aflat la 39 km sud şi Corsabad, la 14 km spre nord. Triunghiul format de râul Eufrat şi Zab a fost cuprind în fortificaţiile oraşului Ninive (vezi pag. 369).

Cala, punctul de apărare al oraşului Ninive în partea de sud, acoperă o suprafaţă de 16 ha şi are o înălţime de 30 m. Conţine renumitul mormânt al lui Iona. A fost unul din indiciile care l-au făcut pe Rich să creadă că se află pe ruinele oraşului Ninive şi l-au condus la identificarea sa (vezi pag. 42). Mormântul acesta este atât de sacru pentru băştinaşi încât nu s-a produs nici o săpătură de proporţii mari în cadrul movilei. Se speră că într-o zi să se poată dezvălui secretele acestui palat. (Pentru notiţe mai detaliate asupra oraşului Ninive, vezi pag. 369-371).

MICA

Iminenta cădere a lui Israel şi Iuda
Mesia avea să se nască în Betleem

Mica a profeţit în domniile lui Iotam, Ahaz şi Ezechia. Iotam şi Ezechia au fost regi foarte buni, dar Ahaz a fost extrem de rău. Astfel, Mica a fost martorul apostaziei guvernului şi a refacerii sale. Locul său de baştină a fost Moreset, la graniţa cu filistenii, lângă Gat, cam 50 km sud-vest de Ierusalim. Mica a fost contemnporan cu Isaia şi cu Osea.

Mesajul lui Mica se adresează atât Israelului, cât şi Iudeii, dar în principal capitalelor acestor două regate: Samaria şi Ierusalim. Cele trei idei principale alea sale au fost: păcatele lor, nimicirea lor şi refacerea ce va urma. Aceste idei sunt combinate şi răspândite pe tot parcursul cărţii, între ele existânt treceri abrupte de la pustiirea care urma imediat şi gloria de mai târziu.

Capitolul 1. Samaria este sortită pierzării

Samaria a fost capitala Regatului de Nord. Conducătorii ei au fost direct răspunzători de corupţia care domnea în cadrul naţiunii (5). Din clipa apostaziei lor faţă de Dumnezeu cu 200 de ani mai înainte, ei au adoptat închinarea la Baal şi alţi idoli canaaniţi, sirieni şi asirieni, precum şi toate practicile asociate cu această închinare la idoli. Dumnezeu le trimisese pe Ilie, Elisei şi Amos ca să-i întoarcă de la închinarea lor idolatră. Dar a fost în zadar. Acum erau "copţi" precum lovitura de moarte. Mica a ajuns să vadă în viaţa lui împlinirea cuvintelor sale (6). În anul 764 î.Cr. asirienii au dus în robie toată partea de nord a Israelului iar în anul 721 Samaria a căzut şi ea, fiind distrusă.

Locurile amintite la 10-15 erau în partea de vest a regatului Iuda, în ţinutul de baştină a lui Mica. Aceste localităţi au fost devastate de asirieni, odată cu distrugerea Regatului de Nord.

Capitolele 2, 3. Brutalitatea conducătorilor

Pe lângă faptul că erau idolatre (1:5-7), clasele dominate erau lipsite de orice milă faţă de cei săraci, furându-le acestora până şi ogoarele şi hainele, dând afară din casele lor pe femei şi copii, la care se mai adăugau şi celelalte fapte, cum ar fi atragerea profeţilor falşi în cercul lor, pentru ca aceştia să aprobe faptele nedrepte şi practicile lor nemiloase (6:11). După ce a amintit de robie, Mica deodată îşi schimbă tactica, vorbind despre restaurarea lor, atunci când Dumnezeu va merge în fruntea lor (2:12-13).

Profetul continuă apoi cu acuzarea lipsei de milă a claselor dominante

cu referire specială la Ierusalim (10) şi, în mod deosebit la conducătorii religioşi (5-7, 11). Apoi Mica vesteşte pierzarea Ierusalimului (12) aşa cum fusese în cazul Samariei (1:6).

Capitolul 4. Domnia universală a Sionului

Viziunea unei lumi fericite şi prospere, fără război, în care oamenii se tem de Dumnezeu - o lume în fruntea căreia se află Sionul. Ce contrast! 4:1-3 este identic cu Isaia 2:2-4; sunt cuvinte sublime, care merită să fie repetate. Deodată, în mijlocul acestei rapsodii a viitorului, profetul se întoarce spre vremurile de restrişte prin care treceau israeliţii atunci şi pierzarea Ierusalimului pe care tocmai o amintise, (3:12), anunţând că poporul avea să fie dus în robie la Babilon (4:10). Este o profeţie uimitoare. În vremea aceea, Asiria mătura totul din calea ei. Era cu 100 de ani înainte de ridicarea Imperiului Babilonean. Şi totuşi, Ierusalimul a supravieţuit atacului asirian, rămânând în picioare până când a fost învinsă Asiria de Babilon, în mâinile căruia a căzut în cele din urmă Ierusalimul în anul 606 î.Cr., locuitorii săi fiind duşi în robie la Babilon.

Capitolul 5. Viitorul rege al Sionului

Va fi un conducător din Betleem în fruntea Sionului. La 4:1-8, se vorbeşte despre gloriosul viitor. La 4:9-10 ne întoarcem din nou la subiectul robiei. Apoi, la 4:11-12 suntem din nou în perioada profetului, în vremea asediului Ierusalimului şi a atacului asirienilor. La 4:13, din nou se vorbeşte depsre viitor. Apoi, la 5:1 se face o revenire la asediul Ierusalimului. Este scena Izbăvitorului din Betleem (2:15). În orizontul cuprins de vederea lui Mica este vorba deo izbăvire de sub asirieni (5:6), dar dincolo de orizont, abia întrezărindu-se la distanţă, se ridică figura impunătoare a Regelui Mesianic, cel care avea să vină chiar din Veşnicii (2), pe drumul Betleemului. Izbăvirea Sionulu de sub asirieni printr-un înger al lui Dumnezeu a fost în multe privinţe o întruchipare a izbăvirii viitoare mai mari, pe care avea s-o înfăptuiască Mântuitorul omenirii, multe din prezicerile Vechiului Testament privitoare la Cristos au fost înceţoşate de situaţii istorice ale vremii profetului care a rostit prezicerea, şi totuşi sunt prea clare ca sensul lor să nu poată fi dedus. Fără nici o îndoială, conducătorul etern de la Betleem (2) trebuie identificat cu Copilul Minunat al lui Isaia (9:6-7). Aici este singurul loc din Vechiul Testament unde se afirmă clar că Cristos se va naşte în Betleem (vezi la Matei 2:22).

Capitolul 6. Controversa lui Iehova cu poporul Său

Din nou, păcatele vremurilor lui Mica: nerecunoştinţa faţă de Dumnezeu; falsele pretenţii religioase; necinstea; idolatria; pedeapsa care va urma în mod sigur.

Capitolul 7. Triumful final al Sionului

Mica se tânguieşte în faţa vicleniei, violenţei şi setei de sânge care bântuie peste tot. Promite pedeapsa şi încheie cu o viziune asupra viitorului, când Dumnezeu împreună cu copiii Lui vor domni iar promisiunea făcută lui Avraam se va împlini pe deplin.

NAUM

Pierzarea lui Ninive

Doi profeţi au avut de-a face cu Ninive: Iona, în anul 785 î.Cr. şi Naum în anul 630 î. Cr., la o depărtare de 150 de ani unul de altul. Mesajul lui Iona a fost un mesaj de îndurare, mesajul lui Naum este un mesaj de pierzare. Împreună ei ilustrează modul lui Dumnezeu de a se purta cu popoarele: prelungind ziua de har, dar în cele din urmă, aducând pedeapsa pentru păcate.

Omul Naum

Puţine lucruri se cunosc despre Naum. Ni se spune că era din Elcoş (1:1). Numele său face parte din denumirea Capernaum, care înseamnă: "satul lui Naum". De aici, putem deduce că a fost locuitor al oraşului Capernaum sau guvernatorul acestui oraş, care mai târziu e devenit centrul lucrării de propovăduire a lui Isus. Se spune că a existat o localitate "Elcoş" pe râul Tigru, la 30 km nord de Ninive, şi că Naum s-ar fi aflat printre robii Israeliţi. Dacă oraşul său natal a fost Capernaum, atunci Naum a fost originar din aceeaşi localitate cu Isus şi Iona.

Datarea lui Naum. Cartea însăşi indică limitele de timp în care se situează. Teba (No-Amon) căzuse (3:8-10, 663 î.Cr.). Căderea lui Ninive este reprezentată ca fiind foarte apropiată. A avut loc în anul 607 î.Cr. Astfel, Naum apare între anii 663-607. Întrucât Ninive este prezentată în culmea gloriei sale şi întrucât necazurile sale au început odată cu invazia scită (626 î.Cr.), am putea probabil plasa această profeţie cu puţin timp înainte de invazia scită, să zicem în jurul anului 630 î.Cr. - ceea ce înseamnă că Naum a fost contemporan cu Ţefania, care prezisese şi el ruinarea lui Ninive, într-un limbaj deosebit de viu. (Ţefania 2:13-15).

Capitolele 1, 2, 3. Totala ruinare a lui Ninive

Pe parcursul acestor trei capitole, într-un limbaj care se adresează când cetăţii Ninive când la persoana a treia, se prezice nimicirea oraşului în detalii uimitor de exacte. Îndelunga răbdare a lui Dumnezeu (1:3) a fost probabil amintită ca o ultimă referire la viziunea lui Iona făcută la Ninive cu ani în urmă. Mânia lui Dumnezeu (1:2-8) este mereu pusă faţă în faţă cu îndurarea Sa. Căderea sângerosului oraş Ninive (3:1) avea să constituie o veste de mare bucurie pentru lumea pe care această putere o

zdrobise cu atâta cruzime, şi în special pentru Iuda. (Vezi nota d la pag. 209, în ce priveşte brutalitatea asirienilor).

"Ca un iaz plin de apă" (2:8) se referă la numărul mare de canale de apărare de-a lungul zidurilor oraşului Ninive, ceea ce îi dădea înfăţişarea de iaz.

Şi Ţefania a prezis căderea lui Ninive, în următoarele cuvinte: "Ninive... cetatea veselă care zicea în inima ei: "Eu şi nici una afară de mine!" Vai! Cum s-a prefăcut în pustiu şi în culcuş de fiare! Toţi cei ce trec pe lângă ea fluieră şi arată cu mâna!"

"În mijlocul cetăţii se vor culca turme de vite de tot felul; pelicanul şi ariciul vor rămâne noaptea pe acoperişurile stâlpilor ei. La ferestre se vor auzi ţipetele lor, pustiirea va fi în prag..." (Ţefania 2:13-15).

Ninive

Ninive a fost capitala Imperiului Asirian care nimicise Israelul. (Vezi pag. 209). Întemeiată de Nimrod, la scurt timp după Potop (Geneza 10:11-12), a fost de la început rivala Babilonului, care se afla în partea de sud a văii Eufratului, în vreme ce Ninive era la nordul văii - două cetăţi aflate la vreo 500 km depărtare una de alta (vezi harta de la pag. 49). Ninive a devenit o putere mondială în jurul anului 900 î.Cr. Curând după aceea a îceput să "taie Israelul". Cam în anul 785 î.Cr. Dumnezeu a trimis pe Iona la ei, încercând a-i opri din goana lor după cuceriri brutale. În următorii 60 de ani, până în anul 721 î.Cr, armatele asiriene au nimicit Regatul de Nord al Israelului. Încă 100 de ani după aceea, Ninive a continuat să crească devenind tot mai puternică şi mai arogantă.

În vremea profeţiei lui Naum, Ninive cetatea "regină" a pământului, era puternică şi de o brutalitate ce întrecea orice imaginaţie, căpetenia unui stat războinic, ridicat pe temeiul prăzilor luate de la alte naţiuni. Bogăţii nesfârşite se vărsau mereu în vistieriile sale, de la marginile pământului. Naum o aseamănă cu o vizuină de lei (2:11-13). Termenul "Ninive" se referă la întreg complexul de state legate între ele într-un sistem mare de irigaţii şi apărat de o reţea de fortificaţii bazate pe apărarea fluvială. Cetatea propriu-zisă se numea şi ea tot Ninive. Era zona palatului mare din acest imens sistem urban.

Ninive avea vreo 50 km lungime şi cam 16 km lăţime (vezi pag. 356). Era apărat de cinci ziduri şi trei canale construite cu munca forţată a mii şi mii de robi străini. Iona pomeneşte de 120.000 de copii (Iona 4:11), ceea ce ne face să credem că putea avea o populaţie de aproape 1.000.000. Oraşul interior Ninive avea o lungime de 5 km şi lăţimea de 2,5 km, plasat la punctul de joncţiune al râurilor Tigru şi Coser, apărat de ziduri înalte de 30 m şi atât de groase încât patru care puteau merge în rând pe ele. Zidul acesta avea o lungime de 12 km. Când Ninive se afla în culmea puterii sale, în ajunul neaşteptatei sale nimiciri, a apărut Naum cu această profeţie numită de unii "cântecul de moartea a lui Ninive "ori"strigătul omenirii după dreptate".

Căderea lui Ninive

Căderea sa avut loc fie în anul 607, fie în anul 612 î.Cr. Cam la 20 de ani după prezicerile lui Naum, armata babilonenilor şi a mezilor a încercuit oraşul Ninive. După doi ani de asediu, o ridicare bruscă a nivelului apelor a măturat din cale o parte din ziduri. Naum prezisese că "porţile râului aveau să se deschidă" în faţa armatei nimicitoare. Spărtura fiind făcută, armatele babilonene şi ale mezilor au pătruns în cetate, începând lucrarea de nimicire. A urmat nechezat de cai, pocnet de bice şi grămezi de trupuri moarte (2:3-4; 3:1-7). Toate s-au întâmplat exact aşa cum le înfăţişase Naum; sângeroasa cetate a fost ştearsă de pe faţa pământului. Nimicirea ei a fost atât de mare încât până şi vatra oraşului s-a pierdut. Când a trecut Xenofon şi 10000 de oameni 200 de ani mai târziu, a crezut că ruinele din faţa sa erau ale unei cetăţi a parţilor. Când a dat Alexandru cel Mare renumita sa bătălie de la Arabela (331 î.Cr.), în apropiere de vatra oraşului Ninive, nici măcar nu a ştiut că se află o cetate pe acolo.

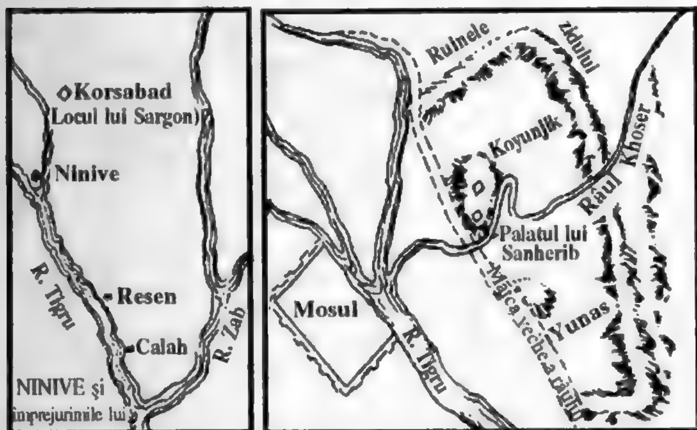
Descoperirea ruinelor oraşului Ninive. Atât de desăvârşită fusese ştergerea oricăror urme ale gloriei de odinioară a Imperiului Asirian, încât mulţi savanţi au tras concluzia că referirile care se fac în Biblie la ea şi în alte istorii antice ar fi de natură mistică, şi că cetatea ca atare şi Imperiul Asirian, nu ar fi existat în realitate. În anul 1820, un englez pe nume Claude James Rich a petrecut patru luni în preajma movilelor de dincolo de râul Tigru, faţă în faţă cu Mosul, făcând schiţele acestor movile. El credea că se află pe ruinele oraşului Ninive. În anul 1845, Layard a identificat cu precizie vatra oraşului Ninive. El cu succesorii săi au dezgropat ruinele de odinioară ale palatelor foştilor regi asirieni precum şi sute de mii de inscripţii în care se putea citi istoria Asiriei aşa cum fusese ea scrisă de asirieni, ce confirma într-un grad foarte mare Biblia.

Koyunjik este numele movilei principale. Se află la răsărit de Tigru, faţă-n faţă cu cetatea modernă Mosul. Acoperă o suţrafaţă de 40 de hectare şi are o înălţime de 30 m. Conţine palatele regilor Sanherib şi Asurbanipal. Sanherib a fost regele care a prădat Iuda. Palatul său a fost cel mai mare dintre toate. A fost dezgropat de Layard (1849-50). Avea mărimea a 5-6 străzi de oraş mare.

Biblioteca lui Asurbanibal. A fost probabil cea mai mare descoperire arheologică. Aparţine lui Layard, Rassam şi Rawlinson (1852-54). Iniţial această bibliotecă, găsită pe ruinele palatului lui Sanherib, avea 100000 de volume. Cam o treime din ele au fost recuperate şi se află la Muzeul Britanic. Asurbanipal a fost şi arheolog; el a pus scribii să cerceteze şi să copieze bibliotecile Babilonului antic scrise cu 200 de ani înainte de el. Astfel, lui îi suntem îndatoraţi pentru faptul că s-au păstrat cunoştinţe despre literatura babiloneană de la începuturi.

Fig. 58. Ruinele orașului Ninive (pe teritoriul de azi al statului Irac). Privind dinspre nord-vest de la movila Yunas
(Universitatea din Chicago)

Harta 49. Ruinele orașului Ninive

HABACUC

Invadarea lui Iuda
Pierzarea caldeenilor
Cel drept va trăi prin credinţă

Profeţia aceasta aparţine perioadei 625-606 î.Cr., probabil din jurul; anului 607 î.Cr. la începutul domniei lui Iehoiachim. Caldeenii, "babilonenii", înaintau spre vest (1:6) dar nu ajunseseră încă în Iuda (3:16). Iată cronologia perioadei respective:

639-608	Iosia. Marea reformă. Ţefania.
626	Asiria grav slăbită de invazia scită.
625	Babilonul declară independenţă faţă de Siria.
608	Iehoahaz a domnit trei luni. Este dus în Egipt.
608-597	Iehoiachim. O domnie foarte rea. Habacuc?
607 (sau 612?)	Babilonenii au distrus cetatea Ninive.
606	Babilonenii au invadat Iuda. Au dus cu ei robi.
605	Babilonenii au înfrânt Egiptul la Cherchemiş.
597	Iehoiachim a domnit trei luni. E dus la Babilon.
597-586	Zedechia. Rege slab şi rău. Dus la Babilon.
586	Ierusalimul ars. Ţara pustiită.

Capitolul 1:1-11. Plângerea lui Habacuc

Profeţia constituie o plângere împotriva lui Dumnezeu pentru faptul că poporul lui a ajuns să fie nimicit de o naţiune care era şi mai rea decât evreii. Habacuc nu putea înţelege cum se mai putea numi aceasta faptă dreaptă.

Răspunsul lui Dumnezeu. I-a răspuns lui Habacuc explicându-i că El are planul Său în atacurile caldeenilor care băgau groaza în oameni.

Capitolele 1:12-20. A doua plângere a lui Habacuc

Recunoscând faptul că Iuda merita să fie pedepsită de Dumnezeu pentru păcatele ei, şi că trebuie să fie îndreptată, Habacuc cere să i se facă şi mai multă lumină.

Răspunsul lui Dumenzeu: puterea caldeenilor îmbătaţi de sângele popoarelor, va fi şi ea nimicită; dar poporul lui Dumnezeu va umple pământul.

Capitolul 3. Rugăcinea lui Habacuc

Un strigăt către Dumnezeu ca El să facă din nou minunile Sale ca în vechime; şi totuşi, cu o resemnare sublimă şi încredere deplină în siguranţa poporului lui Dumnezeu (16-19). Lecţia pe care trebuie să o

învăţăm din această carte e faptul că omul va trăi prin credinţă (2:2-4). Credinţa e capacitatea de a te simţi în siguranţă şi a fi sigur de Dumnezeu - atât de sigur, încât, indiferent cât de întunecată ar fi ziua, să nu existe nici o îndoială cu privire la rezultatul final. Pentru poporul lui Dumnezeu acest rezultat final înseamnă un viitor glorios. S-a putea ca uneori acest viitor să fie departe de noi, dar este absolut sigur. Astfel, în mijlocul disperării şi întunericului, Habacuc a fost un om foarte optimist.

ŢEFANIA

Ziua cea mare a Domnului se apropie
Venirea unui "limbaj mai curat"

Ţefania a profeţit în zilele lui Iosia (1:1). A fost stră-stră-nepotul lui Ezechiel (1:1), deci de viţă regală şi rudă cu Iosia (639-608 î.Cr.). Iosia, precedat de o serie de regi răi, a înfăptuit o mare reformă (vezi la 2 Cronici 34), în cadrul căreia Ţefania a fost principalul promotor. Astfel, profeţia a fost rostită cu numai câţina ani îaninte de a se abate judecata peste Iuda.

Capitolele 1:1 - 2:3. Peste Iuda stă să se abată judecata

Este numită "ziua cea mare a Domnului" şi se repetă de foarte multe ori în text (1:7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 18; 2:2, 3; 3:8). O zi de groază care e gata să se abată asupra lui Iuda şi asupra naţiunilor din jur cu referiri parţiale la invazia scită (vezi la Ieremia 4); dar referirea cea mai sigură este la invazia Babilonului şi la robia lui Iuda care a urmat peste 20 de ani; mai poate fi şi un fel de schiţare simbolică a catastrofelor ce se vor întâmpla în vremea de pe urmă. "Oştirea cerului" (1:5), închinarea la soare şi la lună, parte din idolatria asiriană. Malcam (1:5) Milcom sau Moloch, zeul amonit. "Matcheş" (1:11), probabil un cartier comercial al Ierusalimului.

Capitolul 2:4 - 3:8. O zi a mâniei peste popoare

Gaza, Aşkelon, Ekron: (4), cetăţi ale filistenilor. "Cheretiţii " (5), un alt nume al filistenilor. Etiopia (12) era la sud de Egipt. Conducătorii Etiopiei stăpâneau pe vremea aceea Egiptul. Asiria (15), împreună cu Ninive, capitala sa - spaima lumii întregi. În numai 20 de ani, toate ţările acestea au foast pustiite de călcâiul Babilonului.

Capitolul 3:9-20. Venirea unui "limbaj mai curat" (buze curate)

Este liniştea de după furtună. De trei ori profetul vorbeşte depsre faptul că rămăşiţa va fi salvată (2:3, 7; 3:12-13), şi de două ori despre întoarcerea lor din robie (2:7; 3:20). Cu introducerea pe pământ a unui "limbaj mai curat" (9) (în româneşte: "buze curate"), adică un sistem

corect de gândire cu privire la Dumnezeu. Limbajul este vehiculul şi expresia adevărului. Se prezice aici o epocă în care omul va avea putinţă să-L cunoască pe Dumnezeu la modul desăvârşit (evident, o referire la Evanghelia lui Cristos, fapt care va duce la întoarcerea la Dumnezeu a multor oameni dintre naţiunile pământului, răscumpăraţi care vor intona cântări de bucurie şi laudă lui Dumnezeu.

HAGAI

Rezidirea Templului
Prevestirea Templului mai frumos din viitor

Primul pas al evreilor, în cadrul restaurării lor naţionale, după întoarcerea din robie a fost reclădirea Templului.

Hagai, Zaharia, Maleahi

Profeţii acestia au aparţinut perioadei de după întoarcerea din robie, ce este descrisă în cărţile lui Ezra, Neemia şi Estera. (vezi la Ezra). Hagai şi Zaharia au ajutat la clădirea Templului (520-516 î.Cr.). Se crede că Maleahi s-a asociat cu Neemia, 100 de ani mai târziu, în refacerea Zidului Ierusalimului.

Cronologia perioadei

536 50.000 de evrei sub Zorobabel, se întorc la Ierusalim
536 Luna a VII-a, ridică altarul şi aduc jertfe.
535 Luna a II-a, începe lucrarea la Templu şi se opreşte.
520 Luna a VI-a, (sept.), ziua I, chemarea lui Hagai la lucru.
Luna a VI-a, ziua 24, începe zidirea.
Luna a VII-a, (oct.), ziua 21, al doilea îndemn al lui Hagai
Luna a VIII-a (nov.), cuvântarea de deschidere a lui Hagai.
Luna IX (dec.), ziua 24. Al treilea şi al patrulea apel al lui Hagai.
Luna XI (febr.), ziua 24, viziunile lui Zaharia.
518 Luna IX (dec.), ziua 4, viziunile lui Zaharia.
516 Luna XII (martie), ziua 3, templul e terminat.
515 Luna I (aprilie), zilele 14-21, paştele - serbat cu bucurie.
457 Ezra vine la Ierusalim şi face unele reforme.
444 Neemia reclădeşte Zidul, perioada lui Maleahi.

Hagai şi cartea sa

E posibil ca Hagai să fi fost destul de înaintat în vârstă încât să fi apucat să vadă primul templu (2:5)? Cartea sa se compune din patru discursuri scurte.

Situaţia

Iuda fusese cucerită, Ierusalimul ars, iar Templul demolat, oamenii duşi în robie în Babilon (606-586 î. Cr.), cum se istoriseşte la II Regi 24, 25). După 70 de ani de robie, vreo 50000 evrei prin edictul regelui Cirus s-au întors în ţara lor (536 î. Cr.) şi au început să reclădească Templul.

Dar nici nu au pus încă temelia că dușmanii au și reușit să oprească lucrarea. Nu s-a mai făcut nimic timp de 15 ani. Între timp, un alt rege, Dariu, s-a suit pe tronul Persiei. A fost binevoitor cu evreii și, la propovăduirea lui Hagai și al lui Zaharia, lucrarea la templu a fost reluată și încheiată patru ani mai târziu (520-516 î. Cr.). Zidul Ierusalimului a fost ridicat peste vreo 70 de ani, de către Neemia.

Capitolul 1. Începe lucrarea la Templu

Cu 15 ani mai înainte se pusese temelia (Ezra 3:10). Dar între timp nu se mai făcuse nimic. Oamenii și-au pierdut interesul. Vorbind prin Hagai, Dumnezeu îi informează că acesta e motivul pentru care nu se fac recolte bune. Una din cele mai insistente învățături ale Vechiului Testament este faptul că necazurile care vin peste un popor pe scară națională se datorează neascultării față de Dumnezeu. Mesajul lui Hagai a avut un efect imediat. Oamenii l-au primit ca pe Cuvântul lui Dumnezeu și în 24 de zile lucrul a început.

Capitolul 2. Gloria viitoare a Casei lui Dumnezeu

Peste alte 27 de zile, au fost curățate vechile fundații și ridicate suficient pentru a se urmări conturul clădirii. Apoi Hagai a pășit în față și a redat viziunea templului viitor, față de care chiar templul lui Solomon nu e decât o palidă imagine. Este negreșit o viziune mesianică. Hagai se gândea la acel templu pe care îl ajuta pe Zorobabel să-l clădească. Dar cuvintele sale erau de la Dumnezeu iar Dumnezeu se gândea, într-un sens mult mai profund decât își dădea Hagai seama, la un alt Templu, din viitor, pentru care templul lui Solomon și templul lui Zorobabel nu erau decât niște imagini preînchipuitoare: anume Biserica, zidită nu din pietre, ci din sufletele celor răscumpărați. Biserica, de o slavă inefabilă, nesfârșită, împlinirea tuturor lucrărilor minunate ale lui Dumnezeu - adevăratul Templu al lui Dumnezeu (I Corinteni 6:16; Efeseni 2:21), pe care Hagai a visat-o aici.

"Voi clătina încă o dată cerurile și pământul" (6, 7). Deși poate fi o referire imediată la tulburările politice ale vremii, textul este citat la Evrei 12:6 când se vorbește despre sfârșitul tuturor lucrurilor în zorii Împărăției Veșnice a Cerului. Comorile tuturor neamurilor - sufletele scumpe care vor fi salvate de Mesia (7). Era pe la mijlocul iernii (10). Pământul nu avusese timp să coacă roadele. Dar oamenii s-au urnit din loc și au început să lucreze cu sârg la clădirea Casei lui Dumnezeu; iar Dumnezeu le promite că de acum încolo recoltele le vor fi asigurate.

Hagai încheie cu o viziune a zilei de încoronare a lui Zorobabel cel care reprezenta familia lui David (vezi la Zaharia 4).

ZAHARIA

Rezidirea Templului
Prevestirea Templului cu mult mai măreţ din viitor
Viziuni ale Viitorului Mesia
şi ale Împărăţiei Sale Universale

Zaharia a fost contemporan cu Hagai. În vreme ce Hagai pare să fi fost un om mai bătrân, Zaharia era un om tânăr, căci era nepotul lui Ido, care se întorsese la Ierusalim cu 16 ani mai înainte (vezi la Neemia 12:4). Hagai predicase timp de două luni iar lucrarea la Templu începuse deja când şi-a făcut Zaharia intrarea în scenă. Întreaga perioadă de propovăduire a lui Hagai a durat mai puţin de patru luni iar a lui Zaharia vreo doi ani. Negreşit ei vor fi stat la îndemâna oamenilor cu îndemnuri şi sfaturi preţioase timp de patru ani.

Capitolul 1:6: Robia se datorează neascultării

Acest mesaj de deschidere a lui Zaharia a venit între al doilea mesaj al lui Hagai şi al treilea, între versetele 9 şi 10 din Hagai 2, când lucrarea la Templu începuse de mai bine de o lună şi evidenta ei lipsă de importanţă avea un efect descurajator asupra poporului. Zaharia avertizează pe oameni împotriva tendinţei lor crescânde de a se întoarce la căile părinţilor lor neascultători. Apoi el îi încurajează cu viziuni pe care Dumnezeu i le dăduse privitor la măreţul viitor.

Capitolul 1:7-17. Viziunea cailor

Singura precizare a timpului acestor viziuni de aici şi până la sfârşitul capitolului 6 se află în 1:7, când lucrarea la templu începuse de mai bine de cinci luni. Aşadar, presupunem că viziunile acestea au venit una după alta şi au fost scrise la vremea cuvenită. Mesajele lui Dumnezeu date prin profeţi au venit de obicei prin directa acţiune a Duhului lui Dumnezeu asupra minţii profetului. Dar, ici şi colo, aceste mesaje mai sunt date şi prin câte un înger care stă de vorbă cu profetul. (vezi nota asupra îngerilor de la Matei 4:11).

Viziunea cailor înseamnă că întreaga lume se odihnea sub mâna de fier a imperiului persan, al cărui rege, Darius, avea o deosebită bunăvoinţă faţă de evrei şi decretase construirea templului. Viziunea aceasta se încheie cu afirmaţia că Ierusalimul va fi iarăşi o cetate mare şi prosperă (vezi la cap.2).

Capitolul 1:18-21. Viziunea coarnelor şi a fierarilor

Cele patru coarne au reprezentat naţiunile care nimiciseră regatele Iuda şi Israel. Cei patru fierari (în alte versiuni "tâmplari") au reprezentat pe nimicitorii trimişi de Dumnezeu împotriva acestor naţiuni. A fost un mod figurat de a spune că puterile mondiale care dominau lumea pe vremea aceea aveau să fie înfrânte iar Iuda avea să fie iarăşi înălţată. Dumnezeu e pe tronul Său, domnind, chiar atunci când poporul lui a dispărut pentru o clipă.

Capitolul 2. Viziunea funiei de măsurat.

Un capitol măreţ. Este o viziune a Ierusalimului care va avea o populaţie atât de mare şi va fi atât de prosper, încât nu vor mai fi zidurile sale destul de cuprinzătoare şi Dumnezeu Însuşi va fi apărătorul lui. Lucrarea la templu, începută cu 5 luni în urmă, mergea înainte frumos iar oamenii plănuiau fără îndoială să ridice din nou Zidul Ierusalimului, care n-a fost rezidit decât peste 75 de ani. Dar planurile lor au constituit cadrul pentru viziunea zilei când " multe naţiuni din toate limbile pământului" vor veni la Dumnezeul evreilor, pe baza acestei chemări făcute către robii aflaţi încă la Babilon să se întoarcă.

Capitolul 3. Viziunea lui Iosua, Marele Preot

O întrezărire a ispăşirii lui Cristos. Iosua, Marele Preot, este îmbrăcat în haine murdare, simbolizând păcătoşenia oamenilor. Hainele murdare ale lui Iosua sunt scoase, însemnând că păcatele oamenilor sunt iertate iar ei sunt acceptaţi de Dumnezeu. A fost o imagine a vremii când păcatele omenirii vor fi înlăturate într-o singură zi (nouă), când "Mlădiţa" din viitor, în casa lui David (Mesia) avea să fie străpunsă (12-10) şi o fântână pentru păcat avea să se deschidă (13:1; vezi în continuare la 13:1-9).

Capitolul 4. Un sfeşnic şi doi măslini

Ceea ce se spune aici se referă mai direct la Zorobabel şi casa pe care o zidea. Dar există şi o referire sigură la o casă mai slăvită, care urmează să fie clădită de un urmaş al lui Zorobabel, numit Mlădiţa. Este un îndemn la curaj, în ziua unor începuturi umile, având ochii aţintiţi la grandoarea sfârşitului. Sfeşnicul era o reprezentare simbolică a casei lui Dumnezeu sau a calităţilor purtătoare de lumină ale casei lui Dumnezeu. A stat în Cortul Întâlnirii din pustiu şi în Templu. La Apocalipsa 1:20 el reprezintă Biserica. Cei doi măslini par să reprezinte pe Iosua şi pe Zorobabel. La capitolul 3, viziunea era adresată special lui Iosua. Aici se adresează special lui Zorobabel. Simbolurile sunt aici aduse până la cei doi martori din Apocalipsa 11.

Capitolul 5:1-4. Sulul zburător

O coală de 10 metri lungime și 5 m lățime, ca o hartă, pe care erau înscrise blesteme împotriva furtului și a înjurăturilor, plutind deasupra țării, înlăturând păcatul prin nimicirea păcătoșilor.

Capitolul 5:5-10. Efa zburătoare

O altă reprezentare a înlăturării păcatului. Un coș mare care seamănă cu o efă, având înăuntru o femeie e purtat de două femei afară din țară. În timp ce păcatul e reprezentat aici printr-o femeie, el este înlăturat tot prin femei (9). Să fie oare aceasta o aluzie la faptul că Mlădița care va înlătura păcatul omenirii într-o singură zi (3:8-9) va veni în lume printr-o femeie fără intervenția bărbatului? Simbolurile sunt aici oarecum similare cu cele ale "țapului" din Levitic 16, pe al cărui cap se puneau păcatele poporului, urmând să fie duse de acesta în pustiu. O efă este un coș de măsurat, puțin mai mare decât o baniță.

Capitolul 6:1-8. Cele patru care de război

Mesageri ai judecății lui Dumnezeu care patrulează pământul aducând la îndeplinire decretele lui Dumnezeu asupra dușmanilor Israelului. O dezvoltare a ideii din viziunea coarnelor și a fierarilor (1:18-21).

Capitolul 6:9-15. Încoronarea lui Iosua

Este un act profetic, care amplifică viziunea Odraslei (3:8-9) și viziunea despre Zorobabel (4:6-9).

"Odrasla" (12) a fost numele dat lui Mesia, Cel care avea să se nască din familia lui David și avea să fie numit Nazarineanul (Isaia 4:2; 11:1,10; Ieremia 23:5-6; 33:15-17; Apocalipsa 5:5; 22:16). Zorobabel, guvernatorul, era nepotul regelui Iehoiachim, care fusese dus rob la Babilon și era moștenitor la tronul lui David. Ceea ce se spune despre Zorobabel se referă în parte la el însuși, în parte la familia lui David - mai precis la acel mare reprezentant care avea să vină.

Familiei lui David Dumnezeu îi repartizaze, printre altele, sarcina de a construi Templul (I Cronici 28:11, 19). Solomon, fiul lui David, a construit Templul conform cu indicațiile tehnice date (II Cronici 2-7), realizând cea mai măreță operă arhitectonică din lume la ora aceea. Zorobabel, urmaș al lui David, era acum (520-516 î.Cr.) angajat în opera de reclădire a Templului. El a fost asigurat că va termina lucrarea (4:6-9); se fac aluzii la un alt Templu, care avea să fie construit de Odraslă, cu ajutorul multora de departe (6:12-15).

Mlădița sau Odrasla avea să vină din familia lui Zorobabel (mai precis a lui David), adică din spița regală a poporului evreu, dar aici Iosua

este încoronat și reprezintă odrasla stând pe tronul lui David (6:12-13); adică, o îmbinare simbolică a celor două funcții:de rege și de preot pe care avea să le ocupe Mesia.

Capitolele 7, 8. Chestiuni legate de post

Timp de 70 de ani poporul postise în a patra, a cincea, a șaptea și a zecea lună (8:19), jelind distrugerea Templului. Acum când se părea că în curând vor avea un alt Templu, se punea întrebarea dacă mai trebuie să continue aceste eforturi. Ca răspuns, Zaharia amintește faptul că au existat destule temeiuri pentru posturile lor: cum ar fi neascultarea lor și permanenta nevoie de smerire, dar acum posturile lor deveniseră doar o formă exterioară de paradă a propriei lor sfințenii, praznicele religioase ținându-se doar pentru plăcerea lor. Apoi, urmând obiceiul de a alterna scenele de suferință de atunci, cu cele de glorie viitoare, Zaharia zugrăvește un tablou al epocii sale, când posturile vor fi niște praznice de bucurie (8:19).

Evreii care odată erau o națiune puternică cu tradiții din vechime potrivit cărora ei fuseseră rânduiți de Dumnezeul lor să fie poporul de frunte al întregii lumi, erau acum doar o rămășiță neînsemnată și disprețuită care existau în țara lor numai prin permisiunea regilor persani. Zaharia a încercat să-i încurajeze, repetându-le mereu că această stare de lucruri nu va dăinui în veci, ci că în curând puternicul împărat care domnea pe vremea aceea avea să fie înfrânt iar poporul lui Dumnezeu avea să intre în drepturile sale depline.

Imaginea lui Zaharia cu privire la Sionul prosper și plin de pace, la străzile sale pline de băieți și fete fericiți și bătrâni și bătrâne (8:3-5); ca centru al civilizației lumii, cu toate națiunile pământului venind la evrei, ca să învețe despre Dumnezeul lor (8:22-23) se găsește și în alte pasaje (1:17; 2:4, 11;14:8, 16). Oricare ar fi intenția inițială a acestor pasaje, limbajul e negreșit o imagine remarcabilă a unor lucruri care au continuat secole de-a rândul: anume, influențele care au emanat din Ierusalim, în numele creștinătății, dând formă istoriei și aducând națiunile lumii la Dumnezeul evreilor.

Capitolele 9, 10, 11. Judecățile lui Dumnezeu asupra națiunilor vecine

Capitolele 9-14 conțin lucruri care au referiri evidente la războaiele cu grecii care au avut loc 200 de ani după Zaharia.

Capitolul 9 pare să fie o prevestire a luptelor lui Iuda cu Grecia. Alexandru cel Mare, invadând Palestina (332 î.Cr.), a devastat cetățile numite în capitolele 1-7 în ordinea în care sunt numite ele aici, dar a cruțat Ierusalimul (8). Versetele 13:17 par să se refere la continuarea

luptei lui Iuda împotriva ptolemeilor greci şi a seleucizilor până în perioada Macabee.

O imagine a regelui Sionului care vine (9:10), este plasată în mijlocul unor scene de luptă ale lui Iuda cu Grecia. Versetul 9 este citat în Noul Testament ca referire la intrarea lui Cristos în Ierusalim (Matei 21:5, Ioan 12:15) în acelaşi spirit (10), profetul se îndreaptă spre viitor, în ziua triumfului final. O întrezărire a începutului Împărăţiei lui Mesia.

Capitolul 10 este o prevestire a restaurării poporului împrăştiat al lui Dumnezeu. În vremea aceea numai o mică rămăşiţă se întorsese.

Capitolul 11 este pilda păstorilor. Turma lui Dumnezeu este împrăştiată şi măcelărită, din pricina faptului că păstorii ei au fost falşi. Găsim în condamnarea păstorilor falşi un tablou al respingerii Bunului Păstor de către ei (12:13). În mod normal nu am sesiza legătura acestui text cu vânzarea lui Cristos de către Iuda Iscarioteanul, dacă nu ne-ar veni în ajutor Noul Testament (Matei 26:15; 27:9-10). Faptul că este citat constituie cheia dezlegării sensului rânduit de Dumnezeu acestui pasaj. Respingerea adevăratului lor Păstor a fost însoţită de ruperea legământului de ocrotire încheiat cu Dumnezeu şi de amânare a unificării ţării.

Apoi sunt daţi pe mâna păstorului netrebnic (păstorul "idol" se spune în Versiunea Autorizată, 15-17). Se crede că ar fi o referire la nimicirea Ierusalimului de către romani, curând după moartea lui Irod şi împrăştierea evreilor care au mai rămas; sau poate fi o personificare a cruzimii cu care au fost persecutaţi evreii din perioada macabee până în vremea fiarei din Apocalipsa 13.

Capitolele 12, 13, 14. Viziunea privitoare la viitorul Israelului

După cum capitolele 9, 10, 11 sunt numite "povara" cu privire la neamurile din jur (9:1), tot aşa capitolele 12, 13, 14 sunt numite "povara" cu privire la Israel (12:1). Cele două secţiuni sunt o destul de asemănătoare. Ambele sunt o continuare a ideilor din viziunea capitolului 8, aceleaşi idei fiind îmbrăcate în alt veşmânt.

12:6.Lupta viitoare a lui Iuda cu toate naţiunile. Descrierea acestei lupte este continuată la 14:1-8. Unii consideră limbajul o reprezentare figurată a luptei lui Dumnezeu cu naţiunle de-a lungul întregii preioade creştine. Alţii aplică mai literal acest text, ca fiind o referire la vremurile de pe urmă.

12:7-13:9. Jale şi doliu în casa lui David. Gândul de aici se cocentrează în mod evident în jurul casei lui David. Deşi limbajul este greu de înţeles, totuşi ni se înfăţişează în termeni cât se poate de clari, o tragedie care se va întâmpla în casa lui David şi va fi un prilej de mare durere, când un personaj de seamă va fi lovit (13:7). Mâinile sale aveau să fie străpunse (12:10, 13:6) şi un izvor pentru păcat avea să fie deschis (13:7). Avea să

se întâmple în ziua când casa lui David va fi ca Dumnezeu (12:8). Numai un singur membru al casei lui David a fost Dumnezeu, şi acesta a fost Isus. El este identificat aici cu Odrasla, 3:8, care avea să înlăture păcatul lumii intr-o singură zi (3:9) şi avea să zidescă casa lui Dumnezeu (6:12), Cel a cărui domnie avea să se intindă de la o mare la alta (vezi la 6:9-15). Este o precizare uimitoare a morţii lui Isus care nu se poate în nici un fel aplica la vreun personaj cunoscut din istorie. Astfel, moartea Odraslei din familia lui David avea să fie izvorul de putere al lui Dumnezeu împotriva naţiunilor (12:2-4) şi eficienţa sa avea să aducă înlăturarea finală a idolilor şi profeţilor falşi de pe acest pământ (13:2-5).

14:1-2. Lupta lui Iuda cu naţiunle (vezi la 12:1-6).

14:3-21. Victoria lui Dumnezeu şi Domnia Sa universală.

Măreaţa împlinire a visurilor profetice, ziua întorcerii Domnului şi inaugurarea împărăţiei Sale veşnice. Unii învăţaţi consideră versetele 4-8 o profeţie a faptului că atunci când se va întoarce Domnul îşi va avea tronul în mod literal pe Muntele Măslinilor şi că muntele acesta se va despica în două, iar apele vor curge spre răsărit şi spre apus de la Ierusalim iar Ierusalimul va fi centrul pelerinajelor oamenilor din toate naţiunile aşa cum se schiţează în versetele 10-21. Desigur, trebuie să fim consecvenţi: dacă am acceptat atâtea alte profeţii şi afirmaţii ale Bibliei ca adevărate, în ciuda unui limbaj greu de descifrat pe alocuri, şi am văzut cum până şi cele mai greu de crezut din declaraţiile Bibliei s-au împlinit ulterior, fiind confirmate cu atâta precizie, de ce nu am acceptat şi această profeţie care se referă la întoarcerea în chip fizic a Domnului Isus?

Rezumat al viziunilor lui Zaharia, prin care întrezăreşte venirea lui Cristos

Moartea Sa ispăşitoare pentru înlăturarea păcatului (3:8-9; 13:1).
Va fi făuritorul Casei Domnului (6:12).
Domnia Sa universală ca rege şi preot (6:13; 9:10).
Intarea Sa triumfală (9:9, citată de Matei la 21:5, Ioan 12:15).
Vânzarea Sa pentru 30 de arginţi (11:12, citată de Matei la 27:9, 10).
Dumnezeirea Sa (12:8).
Mâinile Sale străpunse (12:10; 13:6, citat la Ioan 19:37).
Păstorul lovit (13:7, citat la Matei 26:31, Matei 27:9, 10).

Avem aici afirmaţiile clare ce prezic într-un limbaj cât se poate de concret nu numai marile doctrine ale venirii lui Mesia, Cel care avea să ispăşească pentru păcatul omenirii, ale Dumnezeirii Sale şi Împărăţiei Sale veşnice, universale, ci şi întâmplări şi momente din viaţa Sa, cum ar fi intrarea în Ierusalim, călare pe mânzul unei măgăriţe, vânzarea Sa pentru 30 de arginţi şi altele.

MALEAHI

Mesajul final al Vechiului Testament către un popor neascultător

Nu se cunoaşte exact perioada lui Maleahi. Îm general, se acceptă faptul că a trăit aproape la 100 de ani după Hagai şi Zaharia şi că a avut legături strânse cu Ezra şi Neemia în reformele pe care le-au iniţiat aceştia. Data este fixată între cca 450 şi 400 î.Cr.

O rămăşiţă se întorsese din robie (536 î.Cr.). Sub conducerea lui Zaharia ei rezidisaeră Templul (520-514). Apoi, 60 de ani mai târziu (457 î.Cr.) Ezra a venit să ajute la refacerea naţiunii. Treisprezece ani mai târziu (44 î.Cr.) a venit Neemia şi a ridicat din nou zidul Ierusalimului.

Astfel, în vremea lui Maleahi, evreii se întorseseră în patria lor de 100 de ani. Vindecaţi acum de idolatrie prin robia de care avuseseră parte, dar tentaţi mai departe să neglijeze casa lui Dumnezeu. Preoţii se lăsaseră pe tânjală şi decăzuseră, iar jertfele aduse la Templu erau de calitate inferioară. Se nesocoteau zeciuielile. Oamenii căzuseră din nou în vechea lor practică de a se căsători cu vecinii lor idolatri (vezi Ezra 9).

Astfel, evreii, poporul favorizat de Dumnezeu mai presus de toate celelalte popoare, descurajaţi acum de slăbiciunea lor şi strâns lipiţi de păcatele lor, s-au lăsat într-o aşteptare letargică a venirii lui Mesia cel promis. Maleahi i-a asigurat că Mesia avea să vină, dar pentru cei ca şi ei aceasta va însemna judecată.

Capitolul 1. Dispreţ pentru jertfele de la Templu

Versetele 2-3 sunt citate la Romani 9:10-13, cu aplicaţie la alegerea de către Dumnezeu a lui Iacob, şi nu cu referire la două naţiuni care au descins din Iacob şi Esau: israeliţii şi edomiţii. Ambele popoare au fost nimicite de babiloneni. Israel a fost ulterior restaurat, dar Edom a rămas mai departe un pustiu.

Ofranda lor de animale bolnave, cu defecte pe care nu ar fi îndrăznit să le aducă guvernatorului lor (8) era în realitate o insultă împotriva lui Dumnezeu. Pe acest fond Maleahi vede ziua în care Dumnezeu, Cel pe care poporul acesta îl dispreţuia, va deveni Dumnezeul preaiubit al întregului pământ (11).

Capitolul 2. Căsătorii cu vecinii păgâni

Preoţii care fuseseră ordinaţi de Dumnezeu să conducă poporul şi să

dea exemplu de neprihănire (5:7) erau răspunzători pentru această situaţie deplorabilă. Ei deveniseră atât de josnici - nişte mercenari corupţi - încât numele de preot devenise un cvuvânt de dispreţ pentru oameni.

Morala decăzută cu privire la căsătorie (10:16). Evreii divorţau de nevestele lor, ca să se căsătorească cu femei păgâne. Era de două ori un păcat, cu efecte dezastruoase pentru creşterea copiilor.

Scepticismul era rădăcina indiferenţei lor religioase şi a moralei lor decăzute. Observând că naţiunile din jur erau mai prospere decât ei, oamenii îşi ziceau în sinea lor: "Ce rost are să-L slujim pe Dumnezeu?" (Vezi la 3:13-18).

Capitolul 3:1-6. Ziua Domnului care va veni

Răspunsul lui Maleahi la scepticismul lor : va veni o zi de judecată, când toate batjocorile lor vor primi răspuns şi se va demonstra dacă merită să slujeşti lui Dumnezeu (5. Vezi în continuare la 3:13-18).

Capitolul 3:7-12. Zeciuelile

O altă schimbare bruscă a subiectului. A nu da zeciuială se numeşte jefuirea lui Dumnezeu; căci prin constituţia mozaică zeciuiala era proprietate a lui Dumnezeu la care donorul nu avea mai mult drept decât ar fi avut asupra proprietăţii unui alt om. Notaţi promisiunea de prosperitate pe care Dumnezeu o face celor care dau zeciuială cu credincioşie şi invitaţia pe care o face El oamenilor să-L pună la încercare în privinţa aceasta.

Capitolul 3:13-18. Din nou, scepticism pe scară naţională

Ei nu au crezut promisiunea lui Dumnezeu cu privire la zeciuieli ci au considerat banii şi efortul în slujba lui Dumnezeu drept o risipă. răspunsul va demonstra care e adevărul (16:17). Acest pasaj minunat zugrăveşte pe acei puţini la număr care, într-o vreme de apostazie generală, au avut harul de a fi notaţi pe nume de Dumnezeu, în vederea recunoaşterii lor de mai târziu, "în ziua aceea."

Capitolul 4. Va veni ziua Domnului

De patru ori Maleahi se îndreaptă spre viitor, către "ziua Domnului6 (1:11; 3:1-6 şi 16:18; 4:1-6). O numeşte "ziua" (3:2, 17;4:1, 3, 5). Pare să însemne întreaga eră creştină cu aplicaţie îndeosebi la vremea de pe urmă.

Îndemnul de încheiere al Vechiul Testament: Nu uitaţi Legea lui Moise (4).

Prezicerea de încheiere a lui Maleahi: Ilie va aduce în scenă ziua Domnului (5). Aşa a făcut Ilie, 400 de ani mai târziu, prin persoana lui Ioan Botezătorul (Matei 3:1-12; 11:14).

Ultima virtute pomenită: dragostea părintească şi filială (6), cuprinzând, aşa cum se citează la Luca 1:17, consideraţia pentru idealurile strămoşilor.

Ultimul cuvânt din Vechiul Testament: "blestem", însemnând soarta omenirii dacă nu vor veni Domnul Isus Cristos.

Aşa se încheie Vechiul Testament. 400 de ani au trecut după aceea, apoi a venit Mesia, pentru care se născuse poporul evreu pentru a-l aduce pe lume. Aşa după cum secole de-a rândul ei respinseseră proorocii lui Dumnezeu, tot aşa, când a venit Mesia, ei L-au respins. De atunci evreii au fost nişte rătăcitori fără patrie pe tot pământul, tragedia şi miracolul veacurilor.

FIRUL CONDUCĂTOR MESIANIC AL VECHIULUI TESTAMENT

Preînchipuiri şi preziceri ale venirii lui Mesia

Vechiul Testament a fost scris pentru a crea o anticipare şi pentru a pregăti calea pentru venirea lui Cristos. Este istoria poporului evreu, ocupându-se în mare parte de evenimente şi exigenţele timpurilor în care a trăit această naţiune, dar de la un capăt la altul al istoriei se face observată ideea aşteptării şi viziunea unei Persoane Divine, care avea să vină să domnească şi să binecuvânteze lumea întreagă. Această Persoană, cu mult înainte de a sosi, a ajuns să fie cunoscută sub numele de Mesia.

Prezicerile şi întrezăririle privitoare la venirea Sa constituie firul conducător al Vechiului Testament. Ele formează firul de aur care străbate întreg Vechiul Testament, legând şi susţinând diversele sale cărţi într-un singur tot unitar de o uimitoare unitate.

Începând cu vagi aluzii, se continuă cu apariţia unor preziceri concrete, care pe măsură ce se desfăşoară istoria devin tot mai precise şi mai abundente.

Şi pe măsură ce se înmulţesc aceste preziceri clare, cresc şi simbolurile însoţitoare, imaginile, tiparele şi întrezăririle directe, aşa încât atunci când ajungem la sfârşitul Vechiului Testament întreaga istorie a lui Cristos a fost deja scrisă şi prefigurată în limbaj şi simboluri, fapt care luat în întregimea lui, nu poate să se refere la o altă persoană din istorie decât la Isus Cristos.

Pe lângă prezicerile şi tiparele preânchipuitoare care sunt cât se poate de evidente, pot exista şi anumite aluzii mesianice ascunse, mai greu de observat; apoi, unele pasaje pot avea sensuri care devin evidente doar după împlinirea lor.

Totuşi noi credem că e bine să fim cu băgare de seamă în privinţa interpretării textelor, căutând explicaţia oferită chiar de Scriptură, mai ales în cazul tipurilor sau al figurilor preînchipuitoare, fără să forţăm nota în căutarea unor sensuri actuale.

Scopul urmărit de noi este acela de a reda în ordinea lor pasajele din Vechiul Testament care conduc lămurit la venirea lui Cristos.

Geneza 3:15. Sămânţa femeii

Sămânţa femeii va zdrobi capul şarpelui, iar şarpele va zdrobi călcâiul Lui.

Acest text pare să spună că Dumnezeu a hotărât, în ciuda păcatului, să aducă la bun sfârşit creaţia Sa, respectiv omul. Aşa după cum prin femeie omul a căzut, tot aşa din femeie omul va fi răscumpărat. Se va realiza printr-un Om al Lui, care va fi din sămânţa femeii, adică născut dintr-o femeie, dar fără intervenţia omului. Pare a fi una dintre primele aluzii la naşterea din fecioară a lui Cristos, căci numai un singur urmaş al Evei s-a născut din femeie fără să fi fost născut de om.

Geneza 4:3-5. Jertfa lui Abel

"Cain a adus Domnului o jertfă de îmncare din roadele pământului. Abel a adus şi el o jertfă de mâncare din oile întâi născute ale turmei lui... Domnul a privit cu plăcere spre Abel şi spre jertfa lui; dar spre Cain şi spre jertfa lui n-a privit cu plăcere."

Se pare că avem aici instituirea jertfei prin sânge chiar de la început ca o condiţie prin care omul să poată fi primit de către Dumnezeu - o aluzie primară la începutul unui lung şir de imagini şi preziceri ale morţii mântuitoare a lui Cristos pentru păcatul omenirii.

Geneza 12:3; 18:18; 22:18. Chemarea lui Avraam

"Toate neamurile pământului vor fi binecuvântate în sămânţa ta." - Iată o afirmaţie clară repetată de trei ori pe care Dumnezeu Însuşi i-o face lui Avraam, spunându-i prin aceasta că prin el va întemeia o naţiune pentru scopul precis de a binecuvânta. Neamul acesta a ajuns să fie cunoscut sub numele de poporul mesianic sau naţiunea mesianică.

Geneza 14:18-20. Melchisedec

Melchisedec, regele Salemului, preot a lui Dumnezeu, a adus pâine şi vin şi la binecuvântat pe Avraam, iar Avraam i-a dat lui Melchisedec zeciuială. În Psalmul 110 la versetul 4 aşa se spune despre venirea lui Mesia: "Tu eşti Preot în veac, în felul lui Melchisedec". La Evrei 7 Melchisedec, ca rege şi preot, este numit o imagine preînchipuitoare a lui Isus.

Astfel exista încă de mult, o umbră preînchipuitoare a acelei PERSOANE supra-omeneşti a cărei venire pe lume ca Mântuitor al ei a constituit scopul pentru care a fost întemeiată naţiunea ebraică. Iar la Salem, adică la Ierusalim, Isus a fost răstignit. Pâine şi vin: ce simbol minunat al Cinei Domnului apărut cu atâta timp înainte de realitatea pe care o reprezintă!

Geneza 22:1-19. Avraam îl aduce pe Isaac să fie jertfit

Un tată îşi aduce jertfă fiul, iar Fiul a fost pentru tată ca mort timp de

trei zile (22:4): o jertfă înlocuitoare (22:13). Apoi s-a întâmplat pe muntele Moria (22:2), adică acelaşi munte pe care Isus a fost răstignit, în acelaşi loc unde Avraam dăduse zeciuială lui Melchisedec (14:18), Salem aflându-se pe muntele Moria.

După cum Melchisedec pare să fi fost întruchiparea unei Persoane din viaţa lui Avraam pe care neamul evreiesc avea s-o aducă pe lume, tot aşa aici pare să întruchipeze evenimentul din viaţa acelei Persoane prin care îşi va înfăptui lucrarea. Ce imagine potrivită pentru moartea şi învierea lui Cristos!

Geneza 26:4; 28:14. Promisiunea se repetă

De trei ori i se face această promisiune lui Avraam, iar acum i se dă lui Isaac, urmând mai târziu a i se face şi lui Iacob: promisiunea potrivit căreia sămânţa lor va fi o binecuvântare.

Geneza 49:10, 11. Şilo

Sceptrul nu se va depărta din Iuda până când va veni Şilo. La El se vor strânge popoarele. El Şi-a spălat hainele în sângele strugurilor. Este prima prezicere clară a unei Persoane care se va ridica din cadrul neamului lui Avraam ca să domnească peste toate popoarele, Şilo, Cel care are acest drept. El trebuiesă fie Cel pe Care-l întruchipa Melchisedec. Avea să se ivească din seminţia lui Iuda. Hainele Sale spălate în sângele strugurilor ar putea fi o sugerare metaforică anticipată a răstignirii Sale.

Exod 12. Instituirea Paştelui

Izbăvirea Israelului din Egipt. Moarte întâilor născuţi ai Egiptului. Casele Israelului marcate cu sângele Mielului. Domnul a trecut peste cei însemnaţi astfel. Praznicul trebuia ţinut anual, din neam în neam. A devenit praznicul sau sărbătoarea lor principală în tot Israelul ţinut cu regularitate în amintirea izbăvirii din Egipt.

Timp de 1400 de ani, a fost păstrat în centrul vieţii poporului evreu. Fără îndoială a fost rânduit de Dumnezeu ca o întruchipare şi anticipare istorică gigantică a evenimentului de bază din răscumpărarea omenirii, Moartea lui Cristos, MIELUL LUI DUMNEZEU, care a murit pe cruce la praznicul Paştelui, aducând izbăvire veşnică din păcat pentru toţi aceia care sunt însemnaţi cu sângele Său, tot aşa după cum primul Paşte adusese izbăvirea din Egipt Israelului, ne arată ce mult se gândea Dumnezeu la venirea lui Cristos, cu mult timp înainte de a se întâmpla evenimentul.

Levitic 16. Ziua ispăşirii

Odată pe an. Ziua a zecea din luna a şaptea. Două capre. Una ucisă

pentru păcat. Marele Preot îşi punea mâinile pe capul celeilalte, numită ţapul de ispăşire, mărturisind deasupra lui păcatul poporului. Apoi ţapul ispăşitor era lungat în pustiu.

Faptul acesta şi întregul sistem de jertfe levitice, ca trăsături permanente ale vieţii evreilor constituie o anticipare şi întruchipare istorică a morţii ispăşitoare a Celui ce avea să vină.

Numeri 21:6-9. Şarpele de foc

În pustie, şerpii au muşcat poporul. Moise a făcut atunci un şarpe de aramă. Oricine privea la el trăia.

Isus a luat această imagine ca pe o întruchipare a Sa, El urmând să fie ridicat pe cruce (3:14) pentru ca omenirea întreagă, muşcată de păcat în grădina Eden, să poată acum privi la El şi să trăiască.

Numeri 24:17, 19. Steaua

Va ieşi o stea din Iacob. Un sceptru se va ridica din Israel. El va avea stăpânirea. Iată o prezicere clară despre o PERSOANĂ, un Stăpânitor strălucit: e limpede că e vorba de aceiaşi Persoană pe care o avem la Geneza 49:10 sub numele de Şilo, Cel care va domni peste neamuri.

Deuteronom 18:15-19. Un profet ca Moise

Dumnezeu avea să ridice un Profet ca Moise prin care avea să vorbească omenirii. În mod evident este o altă caracterizare a lui Şilo şi a Stelei amintită mai sus.

Astfel, în primele cinci cărţi ale Vechiului Testament există o prezicere clară, concretă, ce se repetă de cinci ori, potrivit căreia poporul evreu a fost lansat în lume pentru scopul lămurit de a binecuvânta toate celelalte popoare.

Urmează alte preziceri concrete după care din sânul acestei naţiuni avea să se ridice o Persoană numită Şilo, o Stea, un Profet, cu suficiente aluzii la faptul că tocmai prin această Persoană naţiunea avea să-şi împlinească misiunea.

Apoi există diferite alte aluzii privitoare la natura lucrării Acelei Persoane, în special la moartea lui jertfitoare. Astfel încă cu 1400 de ani înainte de venirea lui Cristos au fost trasate linii destul de clare în ce priveşte moartea viitoare a lui Cristos.

Iosua

Cartea aceasta nu pare să aibă prea multe de spus cu privire la venirea lui Mesia, cel puţin nu în mod direct, dar Iosua este considerat reprezentant al lui Cristos. Ambii au acelaşi nume Iosua, termenul Isus fiind forma greacă a numelui Iosua. După cum Iosua a condus Israelul spre ţara promisă, tot aşa Isus îşi va duce poporul în cer.

Rut

Rut a fost străbunica lui David începutul familiei în sânul căreia avea să se nască Mesia (vezi pag.175).

Boaz era din Betleem. Isus s-a născut la Betleem. O veche tradiţie spune că Boaz a luat-o pe Rut de mireasă şi a pus temelia familiei care avea să-l aducă pe Cristos în lume în aceeaşi cameră în care cu 1100 de ani mai târziu avea să se nască Cristos.

1 Samuel 16. David

David este uns rege peste Israel. De-aici încolo David este figura centrală a istoriei Vechiului Testament. Cele mai multe şi mai concrete profeţii mesianice se învârt în jurul numelui său. Avraam este întemeietorul poporului mesianic, David - întemeietorul familiei mesianice din cadrul acestui popor.

II Samuel 7:16. Lui David i se făgăduieşte un tron veşnic

Tronul său va dăinui în veac. Aici începe un şir lung de promisiuni potrivit căruia familia lui David va domni în veac peste poporul lui Dumnezeu. (Vezi pag.184).

Această promisiune este repetată mereu în cuprinsul paginilor Vechiului Testament, cu un număr tot mai mare de amănunte şi indicaţii specifice, potrivit cărora făgăduinţa îşi va găsi împlinirea finală într-un MARE REGE, Care va întemeia o Împărăţie fără sfârşit.

Regele acesta etern este în mod evident aceeaşi Persoană cu cea de care s-a vorbit mai înainte - Preotul după ordinul lui Melchisedec, Şilo şi Profetul ca Moise.

I Regi 9:5. Promisiunea este repetată lui Solomon

"voi întări scaunul de domnie al Împărăţiei tale pe veci". E o promisiune ce li se repetă mereu lui David şi Solomon. Totuşi, cărţile Împăraţi şi Cronici ne înfăţişează istoria căderii regatului lui David şi a robiei poporului ebraic, aşa încât s-ar părea că nimic nu s-a ales de promisiunea pe care a făcut-o Dumnezeu familiei lui David privitor la tronul veşnic.

Dar în perioada parcursă de aceste cărţi s-au ridicat mulţi profeţi care au strigat cu glas tare că promisiunea avea să se împlinească.

Cărţile Ezra, Neemia şi Estera relatează istoria întoarcerii poporului evreu, căzut şi împrăştiat odată, fără a se face preziceri mesianice directe. Totuşi restabilirea naţiunii în propria ţară a fost un antecedent necesar împlinirii promisiunilor privitoare la Tronul lui David.

Iov 19:25-27

Cartea aceasta este o discuţie asupra problemei suferinţei, fără referiri

prea directe la misiunea mesianică a poporului evreu, decât poate prin izbucnirea copleşitoare de credinţă a lui Iov când spune: "Eu ştiu că Răscumpărătorul meu este viu şi că El va sta în picioare în ziua de pe urmă pe pământ."

Psalmii

Cartea Psalmilor este scrisă în cea mai mare parte de David. E plină de preziceri şi anticipări ale Regelui Etern care avea să se nască din familia lui David. Unele din ele, în sens limitat şi secundar, se pot referi chiar la David însuşi. Dar majoritatea lor nu se pot aplica la nici o altă persoană din istorie decât la Cristos: toate aceste preziceri sunt scrise cu 1000 de ani înainte de venirea lui Cristos!

Psalmul 2. Unsul Domnului

"Unsul Domnului" (2)... "Eu am uns pe Împăratul Meu pe Sion, muntele Meu cel sfânt." ..."Tu eşti Fiul Meu," (7) ... "şi-Ţi voi da neamurile de moştenire (veşnică, în original)" (8) ... "Daţi cinste Fiului să nu se mânie" (12) ... "Ferice detoţi cei ce-şi pun încrederea în El!" (12).

Evident este vorba despre Regele Veşnic care se va ridica din familia lui David, o afirmaţie foarte clară privitoare la Dumnezeirea Sa, domnia Lui universală şi fericirea celor care îşi pun încrederea în El.

Psalmul 16:10. Învierea Sa

"Tu nu vei îngădui ca Sfântul Tău să vadă putrezirea". Este citat la Fapte 2:27, 31 cu referire la învierea lui Cristos. Existaseră multe aluzii privitoare la moartea lui Mesia, iată aici o prezicere clară a victoriei Sale asupra morţii şi a vieţii nesfârşite pe care o va duce El.

Psalmul 22. O întruchipare a răstignirii

"Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce m-ai părăsit?" (1). Până şi cuvintele Sale de pe urmă au fost prezise (Matei 27:46).

"Toţi cei care mă văd râd de mine şi mă batjocoresc zicând: s-a încrezut, acum să-l izbăvească Dumnezeu" (7,8). Exact aşa s-au exprimat batjocoritorii Domnului Isus atunci când se afla pe cruce (Matei 27:43).

"Mi-au străpuns mâinile şi picioarele" (16). Era o indicaţie a faptului că Domnul Isus avea să moară prin răstignire (Ioan 20:20,25).

"Îşi împart hainele Mele între ei şi dau cu zarul pentru cămaşa Mea" (18). Chiar şi acest amănunt a fost prezis cu exactitate (Matei 27:35). La ce se pot referi oare toate aceste declaraţii dacă nu la Isus? Şi totuşi să nu uităm că au fost scrise cu 1000 de ani înainte de a se împlini în realitate.

Psalmul 41:9. Avea să fie trădat de un prieten

"Chiar şi acela cu care trăiam îm pace, în care-Mi puneam încrederea şi care mânca pâinea Mea şi-a ridicat călcâiul împotriva Mea." Aparent, David se referă aici la prietenul său, Ahitofel (Samuel 15:12), dar Isus a citat acest text ca o profeţie preînchipuitoare a vânzării Sale de către Iuda (Ioan 13:18-27; Luca 22:47-48).

Psalmul 45. Domnia Unsului lui Dumnezeu

"Dumnezeul tău te-a uns cu uleiul bucuriei mai presus de semenii tăi" (7). "Tronul Tău, o, Doamne, este în veci de veci" (6). "Fii biruitor! Suie-te în carul tău de luptă" (4). Toate generaţiile te vor lăuda în veci de veci (17).

Aici este descrisă domnia glorioasă a unui rege purtând numele lui Dumnezeu, care stă pe un tron veşnic. Nu se poate referi la un altul decât la Regele Veşnic care avea să se ridice din familia lui David. Un cântec de nuntă al lui Cristos şi al Miresei Sale, Biserica.

Psalmul 69:21. Fierea şi oţetul

"Ei îşi pun fiere în mâncare, şi când mi-e sete îmi dau să beau oţet." Un alt incident din suferinţele pe care Domnul Isus avea să le pătimească, prezis aici (Matei 27:34,48).

Psalmul 72. Glorioasa Sa domnie

"În zilele Sale cei neprihăniţi vor înflori" (7). "Iar El va stăpâni de la o mare la alta şi de la Râu până la marginile pământului." (8) "Toţi împăraţii se vor închina înaintea lui, toate neamurile îi vor sluji" (11). "Binecuvântat să fie în veci slăvitul Lui Nume!" (19).

Psalmul acesta pare să fie, în parte, o descriere a domniei lui Solomon, dar unele din afirmaţiile sale şi, negreşit, tonul în care e scris psalmul, se referă la Cel care avea să vină mai târziu, să fie mai mare decât Solomon (19).

Psalmul 78:2. Va vorbi în pilde

"Îmi voi deschide gura şi voi vorbi în pilde" - un alt amănunt al vieţii lui Mesia: metoda Sa de învăţare în pilde (text citat la Matei 13:34,35, ca împlinire a acestui verset).

Psalmul 89. Caracterul veşnic al tronului lui David

"Am făcut legământ cu David" (3). "În veci îţi voi aşeza scaunul de domnie". (4) "Îl voi face întâiul născut, cel mai înalt dintre împăraţii pământului," (27). "...şi legământul Meu va fi neclintit" (28). "Pe sfinţenia Mea am jurat...scaunul de domnie al lui David...va dăinui pe vecie" (35-

37).

Jurământul lui Dumnezeu repetat la nesfârşit, potrivit căruia Tronul lui David va dăinui în veac sub conducerea Întâiului Născut al lui Dumnezeu.

Psalmul 110. Mesia va fi Rege şi Preot

"Domnul a zis Domnului meu: Stai la dreapta mea până voi face din duşmanii tăi scaunul picioarelor Tale" (1). "Tu eşti Preot în veci de veci, după ordinul lui Melchisedec" (4).

Domnia eternă şi Preoţia veşnică a Regelui care avea să vină. Isus a citat acest pasaj ca fiind o referire la El Însuşi (Matei 2:42-44).

Psalmul 118:22. Mesia va fi respins de mai marii naţiunii

"Piatra pe care au respins-o zidarii a devenit capul unghiului" Isus a citat acest pasaj din nou cu referire la Sine (Matei 42-44).

Isaia 2:2-4. O minunată previziune a epocii mesianice

"În zilele de pe urmă, muntele casei Domnului va fi stabilit pe vârful munţilor şi toate naţiunile vor veni cu grămada la El; şi multe popoare vor zice: Veniţi să ne suim la Casa Domnului Dumnezeului lui Iacob. El ne va învăţa căile Sale."

"Cuvântul Domnului va ieşi din Ierusalim. Neamurile îşi vor face din săbiile lor pluguri şi din suliţele lor cârlige de curăţat pomii. Naţiunile nu vor mai ridica sabia una împotriva alteia şi nici nu vor mai învăţa războiul."

Isaia este prin excelenţă cartea Vechiului Testament care se ocupă de profeţia mesianică într-un limbaj neegalat în toată lietratura. Isaia izbucneşte în extaz în faţa gloriei domniei lui Mesia Cel care avea să vină.

Isaia 4:2-6. Odrasla (Mlădiţa) Domnului

"În ziua aceea Odrasla Domnului va fi frumoasă şi glorioasă" (2). "Un nor şi foc noaptea" (5). "Un cort...şi un loc de adăpost" (6).

Mesia este reprezentat aici ca o mlădiţă ce creşte din ciotul arborelui genealogic al lui David devenind călăuza pentru poporul Său (textul e explicat mai pe larg la Isaia 11:1-10).

Isaia 7:13,14. Emanuel

"Casa lui David...fecioara va rămâne însărcinată, va naşte un fiu, şi-i va pune numele Emanuel." Cineva, pe nume Emanuel, se va naşte dintr-o fecioară în casa lui David: evident e vorba de aceeaşi Persoană ca Mlădiţa (Odrasla) din 4:2 şi 11:1, Copilul Minunat de la 9:6.

Dumnezeirea lui Cristos este implicată în numele "Emanuel" care înseamnă "Dumnezeu e cu noi".

Astfel naşterea din fecioară şi Dumnezeirea lui Mesia sunt prezise aici. Textul e citat la Matei 1:23 cu referire la Isus (vezi pagina 291).

Isaia 9:1,2,6,7. Copilul Minunat

"Poporul vede o lumină mare" (1,2). "Căci un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat: şi domnia va fi pe umărul Lui; îl vor numi "Minunat, Sfetnic, Dumnezeu atotputernic, Părinte al veşniciilor, Prinţ al păcii." El va face ca domnia Lui să crească şi o pace fără sfârşit va da scaunului de domnie al lui David şi împărăţiei lui, o va întări şi o va sprijini prin judecată şi neprihănire, de acum şi-n veci de veci..." (6,7).

În mod clar Copilul este REGELE VEŞNIC promis familiei lui David (II Samuel 7:16): aceeaşi Persoană de care s-a vorbit cu secole mai înainte, fiind numit Şilo, Steaua, Profetul ca Moise. Dumnezeirea Lui este puternic subliniată aici. Lucrarea sa avea să fie în Galilea. Este o prezicere foarte exactă a lui Isus.

Isaia 11:1-10. Domnia Odraslei

"Apoi o Odraslă va ieşi din tulpina lui Isai şi un Vlăstar va da rădăcinile lui" (1). Adică o mlădiţă din arborele genealogic al lui David, care la vremea profeţiei era mai degrabă un ciot.

"Şi Duhul Domnului sse va odihni peste El, Duhul de înţelepciune şi de pricepere" (2) "...El va fi ca un steag printre popoare. Neamurile se vor întoarce la El" (10). "Va lovi pământul cu Toiagul cuvintelor Lui" (4) "...atunci lupul va locui împreună cu mielul şi ghepardul va locui împreună cu iedul, viţelul cu puiul de leu şi vitele îngrăşate vor fi împreună şi le va mâna un copilaş. Vaca şi ursoaica vor paşte la un l,oc şi puii lor se vor culca împreună. Leul va mânca paie ca boul. Nu se va face nici un rău şi nici o pagubă pe tot muntele Meu cel sfânt, căci pământul va fi plin de cunoştinţa Domnului ca fundul mării de apele care-l acopăr" (6-9). O descriere minunată a păcii universale care va domni pe pământ la revenirea lui Mesia.

Isaia 25:6-9; 26:1, 19. Învierea din morţi

"Şi pe muntele acesta... Domnul... nimiceşte moarte pe vecie: Domnul Dumnezeu şterge lacrimile de pe toate feţele" (6,8). "În ziua aceea... Să învie dar morţii Tăi! Să se scoale trupurile mele moarte! ...pământul va scoate iarăşi afară pe cei morţi" (26:1,19). O anticipare a învierii lui Isus pe muntele Sion, dar şi a învierii generale.

Isaia 32:1, 2. Din nou, domnia Regelui viitor

"Un rege va domni în neprihănire...un om (Omul) vaz fi ca un loc de

adăpost de vânt, acoperiş de furtună, ca izvoarele de apă într-un loc uscat şi ca umbra unei stânci mari într-o ţară arsă de sete." La Isaia 9:6 s-a prezis Dumnezeirea Regelui care va veni, aici este latura umanităţii Sale (2). Un Om care este adăpost personal pentru fiecare din copiii Săi în orice necaz.

Isaia 35:5, 6. Minunile lui Mesia

"Atunci se vor deschide ochii orbilor, se vor deschide urechile surzilor; atunci şchiopul va sări ca un cerb, şi limba mutului va cânta de bucurie." (5,6) O descriere minunată a lucrării Sale de vindecare.

Isaia 35:8-10. Drumul mare a lui Mesia

"Acolo se va croi o cale, un drum, care se va numi Calea cea sfântă: nici un necurat nu va trece pe ea, ci va fi numai pentru cei sfinţi...pe ea cei răscumpăraţi vor umbla...cu cântece de biruinţă. O bucurie veşnică le va încununa capul, veselia şi bucuria îi vor apuca, iar durerile şi gemetele vor fugi!"

Isaia 40:5, 10, 11. Blândeţea şi tandreţea lui Mesia

"Atunci se va descoperi slava Domnului şi în clipa aceea orice făptură o va vedea, căci gura Domnului a vorbit." (5) "Iată Domnul vine cu putere şi porunceşte cu braţul Lui" (10). "El Îşi va paşte turma ca un Păstor va lua mieii în braţe, îi va duce la sânul Lui şi va călăuzi blând oile care alăptează." (11) O altă viziune a puterii, blândeţii şi gingăşiei lui Isus de cei slabi din turma Sa.

Isaia 42:1-11. Neamurile

"Iată Robul Meu (4) ... Te voi pune ca legământ al poporului, ca să fii Lumina neamurilor (6) ...şi ostroavele vor nădăjdui în legea Lui (4) ...şi de la un capăt la altul al pământului, ei vor cânta Domnului o cântare nouă" (10).

Regele care va veni în Israel va domni peste neamuri şi va acoperi întreg pământul cu cântece de laudă şi bucurie.

Isaia 53. Suferinţele lui Mesia

"Dispreţuit şi părăsit de oameni, om al durerii şi obbişnuit cu suferinţa...totuşi El suferinţele noastre le-a purtat şi durerile noastre le-a luat asupra Lui...dar El era străpuns pentru fărădelegile noastre. Pedeapsa care ne dă pacea a căzut peste El şi prin rănile suntem tămăduiţi....Domnul a făcut să cadă asupra Lui nelegiurea noastră a tuturor. El a fost luat prin apăsare şi judecată...când a fost chinuit şi asuprit, n-a deschis gura deloc, ca un miel pe care-l duci la măcelărie, şi

ca o oaie mută înaintea celor ce o tund: n-a deschis gura ..." Domnul a găsit cu cale să-l zdrobească prin suferinţă... dar după ce Îşi va da viaţa ca jertfă pentru păcat...va vedea rodul muncii sufletului Lui şi se va înviora. Prin cunoştinţa Lui va pune pe mulţi oameni într-o stare după voia lui Dumnezeu şi va lua asupra Lui nelegiurile lor."

Cea mai izbitoare trăsătură a Regelui care va veni este faptul că va suferi, aşa ne spun profeţiile. Faptul acesta a fost sugerat prin jertfa lui Abel şi apoi prin aducerea lui Isaac ca jertfă de către Avraam. Mai târziu faptul a fost zugrăvit prin minunata izbăvire de la praznicul paştelui, apoi ziua ispăşirii. Unele dintre detaliile suferinţelor Domnului sunt descrise în Psalmul 22. Aici, la Isaia 53, tabloul a fost completat. În capitolele 54, 55, 60, 62 Regele care a suferit umple pământul cu cântări de bucurie. Este o minunată prevestire a erei creştine.

Isaia 60. Va fi lumina lumii

"Întunericul acoperă pământul" (2). "Scoală-te, luminează! Căci lumina ta vine, şi slava Domnului răsare peste tine." (1). "Domnul va fi lumina ta pe vecie şi zilele suferinţelor tale se vor sfârşi." (20). În Noul Testament Isus este numit de repetate ori Lumina Lumii.

Isaia 62:2; 65:15. Un nume nou

"Şi-ţi vor pune un nume nou" (62:2) "Domnul ...va da robilor Săi un alt nume." (65:15)

În perioada Vechiului Testament, poporul lui Dumnezeu se numea Israel. În zilele lui Cristos ei au fost numiţi creştini.

Ieremia 23:5, 6. Odrasla

Iată vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui David o Odraslă neprihănită. El va împărăţi...şi iată Numele ce i-L vor da: "Domnul Neprihănirea noastră".

După cum Isaia vorbeşte la capitolele 4 şi 11 despre regele care avea să vină numindu-l odrasla din familia lui David, tot aşa Ieremia repetă aici numele lui Isus, repetându-i dumnezeirea.

Ezechiel 34. Prinţul casei lui David

"Voi pune peste ele un singur păstor, care le va paşte şi anume pe Robul Meu David; El le va paşte, El va fi păstorul lor...Robul Meu David va fi împărat peste ei şi toţi vor avea un singur păstor." (34:22-24; 37:24,25).

Descrierea Prinţului ne oferă o imagine minunată a binecuvântărilor care vor izvorâ din Ierusalim, sub imaginea unui izvor dătător de viaţă care va curge din Templu şi va cuprinde lumea întreagă, aşa cum se arată la Ezechiel 47:1-12. (Vezi pag. 335).

Ezechie 47:1-12. Izvorul dătător de viaţă

"Şi iată că ieşea apă de sub pragul casei, dinspre răsărit; ...când a intrat omul acela spre răsărit cu măsura în mână, a măsurat o mie de coţi şi m-a trecut prin apă; apa îmi venea până la glezne. A mai măsurat iarăşi o mie de coţi, şi m-a pus să trec prin apă, şi apa îmi venea până la genunchi. A măsurat iarăşi o mie de coţi, şi m-a trecut prin ea,, şi apa îmi venea până la şolduri. A măsurat iarăşi o mie de coţi, şi atunci era un râu pe care nu-l puteam trece, căci apa era atât de adâncă încât trebuia să înot - un râu care nu se putean trece. El mi-a zis: "Ai văzut fiul omuului?" "...pretuntindeni pe unde va ajunge râul acesta va fi viaţă."

Daniel 2. Cele patru împărăţii

"Va fi a patra împărăţie, tare ca fierul; după cum fierul sfărâmă şi rupe totul, şi ea va sfărâma şi va rupe totul, ca fierul care face totul bucăţi." "...Dar în vremea acestor împăraţi, Dumnezeul cerurilor va ridica o împărăţie, care nu va fi nimicită niciodată şi care nu va trece sub stăpânirea unui alt popor. Ea va sfărâma şi va nimici toate acele împărăţii şi ea însăşi va dăinui veşnic." (2:40-44)

În cei 600 de ani de la Daniel la Cristos au fost 4 imperii mondiale: cel babilonean, cel persan, cel grec şi cel roman. Acestea sunt descrise exact în capitolul 2 din Daniel. În capitolul al şaptelea din Daniel, aceleaşi patru imperii mondiale sunt descrise mai pe larg. Cristos a apărut în zilele imperiului roman (Vezi paginile 342-346).

Daniel 9:24-27. Timpul este precizat şi mai clar.

"De la darea poruncii pentru zidirea din nou a Ierusalimului până la Unsul (Mesia), la Cârmuitorul, vor trece şapte săptămâni; apoi timp de şaizeci şi două săptămâni; ...după aceste şaizeci şi două săptămâni, unsul va fi stârpit..." (24-27).

Aici Daniel a precizat data exactă a venirii lui Mesia. (Vezi paginile 349-350). Mai departe se spune cu 600 de ani mai înainte de venirea lui Mesia că după trei ani şi jumătate de propovăduire publică El avea să fie "tăiat" ("stârpit") pentru ispăşirea păcatelor. O prezicere uimitoare!

Osea 1:10. Neamurile vor fi cuprinse

Şi de unde li se zicea: "Nu sunteţi poporul Meu," li se va zice: "Copiii Dumnezeului Celui Viu!"

Aici Osea repetă ceea ce s-a spus deja: că împărăţia lui Mesia va cuprinde şi neamurile toate.

"Am chemat pe Fiul Meu din Egipt" (11:1). Un fel de a zice că o parte din copilăria lui Mesia va fi petrecută în Egipt (matei 2:15).

Ioel 2:28, 32; 3:13, 14. Epoca Evangheliei

"Voi turna Duhul Meu peste orice făptură...oricine va chema Numele Domnului va fi mântuit...Luaţi secera, căci secerişul e copt...mulţimi, mulţimi, în valea hotărârii."

Mesia va institui o eră de evanghelizare mondială sub conducerea Duhului Sfânt (Fapte 2:16-21).

Amos 9:11, 12, 14. Tronul căzut al lui David se va ridica iarăşi

"În vremea aceea voi ridica din căderea lui cortul lui David, îi voi drege spărturile, îi voi ridica dărâmăturile ţi-l voi zidi iarăşi cum era odinioară, ca să stăpânească rămăşiţa Edomului şi toate neamurile peste care a fost chemat Numele Meu..."

Iona 1:17. Un semna pentru Ninive

"Iona a stat în pântecele peştelui trei zile şi trei nopţi." Isus a considerat faptul acesta drept o imagine preînchipuitoare a învierii Sale din morţi, ca semn pentru lume. (Matei 12:40).

Mica 5:2-5. Betleemul va fi locul naşterii lui Mesia

"Şi tu Betleeme,...din tine va ieşi Cel ce va stăpâni peste Israel şi a cărui obârşie se suie până în vremuri străvechi, până în zilele veşniciei,...căci El va fi proslăvit până la marginile pământului... El va fi pacea noastră."

Negreşit, e o referire la REGELE care a fost atâtea ori amintit până acum pe paginile Bibliei.

Ţefania 3:9. Un limbaj nou

"Atunci voi da popoarelor buze curate, ca toţi să cheme Numele Domnului, ca să-I slujească într-un gând." Adică un sistem corect de vorbire, privitor la Dumnezeu, ceea ce înseamnă Evanghelia lui Cristos.

Hagai 2:6, 7. Comoara tuturor neamurilor

"Comorile tuturor neamuriloe vor veni, şi voi umplea de slavă Casa aceasta, zice Domnul oştirilor." Este vorba de ziua încoronării fiului lui David, reprezentat aici prin Zorobabel (2:23).

Zaharia

"Iată voi aduce pe Robul Meu, Odrasla" (3:8). "Strigă de bucurie fiica Ierusalimului! Iată că Împăratul tău vine la tine...smerit şi călare pe...mânzul unei măgăriţe." (9:9). "În ziua aceea...casa lui David va fi ca Dumnezeu" (12:8). "Şi într-o singură zi voi înlătura nelegiurea ţării

acesteia" (3:9). "Aruncă olarului...preţul cu care M-au preţuit!" Şi am luat cei treizeci de arginţi şi i-am aruncat în casa Domnului, pentru olar" (11:13).

"Îşi vor întoarce privirile spre Mine, Cel pe care L-au străpuns" (12:10). "În ziua aceea se va deschide casei lui David şi locuitorilor Ierusalimului un izvor, pentru păcat şi necurăţie" (13:1) (Vezi la pagina 383).

Maleahi 3:1; 4:5. O prezicere despre Ioan Botezătorul

"Iată voi trimite pe solul Meu...Ilie profetul...înaintea acelei zile măreţe a Domnului...şi el va pregăti calea înaintea Mea." Vorbind despre Ioan Botezătorul, Isus citează la Matei 11:7-14 pasajul acesta din Maleahi şi afirmă limpede că se referă la Ioan Botezătorul.

Rezumat

Aproape de la primele pagini ale Vechiului Testament se afirmă că naţiunea ebraică a fost întemeiată cu scopul de a binecuvânta toate celelalte popoare. Apoi începe să se prefigureze imaginea acelei Persoane prin care naţiunea îşi va realiza misiunea.

Mai întâi este numit Şilo, Cel care se va ridica din seminţia lui Iuda şi va domni peste naţiuni. Apoi este numit o Stea care va domni. Apoi un Profet ca Moise prin care Dumnezeu va vorbi omenirii.

Mai departe este numit de foarte multe ori Regele care se va ridica din familia lui David şi va fi numit Odrasla, Prinţul, Unsul, Întâiul Născut al lui Dumnezeu, Minunat, Dumnezeu Atotputernic, Părinte al Veşniciilor, Prinţ al Păcii.

Timpul exact al venirii Sale a fost şi el prezis. Avea să se nască dintr-o fecioară la Betleem. O parte din copilăria sa avea să fie petrecută în Egipt. Avea să crească la Nazaret.

Apoi avea să fie prezentat naţiunii de către un premergător ca Ilie. Galileea avea să fie scena propovăduirii Sale. Să facă minuni de vindecare. Avea să fie Păstorul lovit, Omul suferinţei şi al durerii. Să intre în Ierusalim călare pe mânzul unei măgăriţe şi apoi să fie vândut de un prieten pentru treizeci de arginţi, cheltuiţi apoi pentru cumpărarea ogorului olarului. Să fie dus ca un miel la tăiere.

Avea să moară împreună cu cei mai răi, deschizând un izvor pentru păcat şi îndepărtând păcatul într-o singură zi. Până şi cuvintele Sale de pe urmă, de la moartea Sa, au fost prezise cu precizie. Avea să i se dea fiere amestecată cu oţet, în agonia suferinţelor Sale. Mâinile şi picioarele Sale aveau să fie străpunse. Nici un os nu avea să-I fie însă zdrobit. Oamenii aveau să dea cu zarul pentru hainele Sale. Avea să fie îngropat la un loc cu cei bogaţi. Avea să stea în mormânt trei zile şi să se înalţe la Cer după aceea, pentru a sta la dreapta lui Dumnezeu.

S-a prezis că El va aduce un limbaj nou, pe pământ, o idee nou mântuirea, şi că El va oferi omenirii un nou legământ, conferindu-le copiilor Săi un nou nume, că va introduce a eră a Duhului Sfânt, iar Împărăţia Lui va cuprinde neamurile şi va fi o împărăţie universală şi veşnică.

Istoria lui Isus, scrisă cu secole înainte de a veni, este atât de uimitoare, atât de exactă până şi în cele mai mici amănunte, încât atunci când o citeşti ai impresia că cei care au scris-o au fost martori oculari la cele întâmplate.

Să presupunem că un anumit număr de oameni din diverse ţări, care nu au auzit, nu au văzut şi nu au comunicat unii cu alţii, ar intra într-o cameră şi fiecare din ei ar aşeza jos o bucată de marmoră sculptată care s-ar asambla perfect, formând o statuie - cum am putea explica acest lucru altfel decât prin existenţa unei Persoane care să fi proiectat statuia mai dinainte, furnizând toate datele tehnice şi repartizând fiecărui om partea de lucru ce i se cuvine? Şi cum poate această imagine atât de complexă a vieţii lui Cristos şi a lucrării Sale să fie alcătuită de scriitori diferiţi, din secole diferite, înainte ca Isus să se fi născut măcar? Cum se poate explica această uimitoare îmbinare, altfel decât opera unei minţi supraomeneşti care a supravegheat scrierea Miracolului Veacurilor!

ÎNTRE TESTAMENTE

Aproximativ 400 de ani

Perioada persană, 430-332 î.Cr.

La încheierea Vechiului Testament, în jurul anului 430 î.Cr., Iuda era o provincie persană. Persia era deja o putere mondială de 100 de ani. A rămas o putere mondială încă vreo sută de ani, timp în care nu se cunosc prea multe despre istoria evreilor. În cea mai mare parte, dominaţia persană a fot blândă şi tolerantă. (În ce priveşte regii persani ai acestei perioade, vezi pag.230).

Perioada greacă, 331-167 î.Cr.

Până acum marile puteri ale lumii fuseseră în Asia şi Africa. Dar iată că la apus se ridică o nouă putere, Grecia. Începuturile istoriei greceşti sunt învăluite în mitologie. Se crede că ar fi început prin secolul XII î.Cr., pe vremea judecătorilor din Biblie. Apoi a urmat calul troian şi Homer, prin anul 1000 î.Cr., în vremea lui David şi Solomon. Începuturile istoriei greceşti autentice sunt de obicei considerate de la Prima Olimpiadă ţinută în anul 776 î.Cr. Apoi a urmat formarea statelor elene, între anii 776 şi 500 î.Cr. Apoi războaiele persane, între anii 500 şi 331 î.Cr. cu faimoasele bătălii de la Maraton, în 490; Termopile şi Salamis în 480. După aceea a urmat epoca strălucită a lui Pericle, 465-429, şi a lui Socrate, 469-399, care au fost contemporani cu Ezra şi Neemia.

Alexandru cel Mare, în anul 336 î.Cr., la vârsta de numai 20 de ani, a preluat comanda armatei greceşti şi, asemenea unui meteorit, a pornit spre răsărit, cucerind ţările care fuseseră sub stăpânirea Egiptului, Asiriei, Babilonului şi Persiei. Pe la anul 331 î.Cr. toată lumea zăcea la picioarele sale. Cu ocazia invadării Palestinei, el a dat dovadă de multă înţelegere faţă de evrei, cruţând Ierusalimul şi acordând imunitate evreilor, pentru ca aceştia să se poată stabili în Alexandria. A înfiinţat oraşe greceşti în toate domeniile cucerite de el, stabilind astfel limba şi cultura greacă în ele. După o scurtă domnie, a murit în anul 323 î.Cr.

La moartea lui Alexandru, Imperiul s-a împărţit între cei patru generali ai săi, două părţi de răsărit, Siria şi Egiptul, revenind lui Seleucus şi Ptolomeu respectiv. Palestina, care se afla între Siria şi Egipt, a fost mai întâi sub controlul Siriei, dar curând a trecut sub cel

Faleza oraşului Alexandria din zilele noastre, al doilea oraş al Egiptului. Este unul din oraşele înfiinţate de Alexandru cel Mare

Foto Matson

al Egiptului (301 î.Cr.), rămânând aşa până în anul 198 î.Cr.

Sub regii Egiptului, numiţi ptolomei, starea evreiilor a fost în general fericită şi paşnică. Cei care se aflau în Egipt au construit sinagogi pe tot cuprinsul ţării. Alexandria a devenit centru de influienţă al iudaismului.

Antioh cel Mare a recucerit Palestina (198 î.Cr.), care a trecut apoi la regii Siriei, nimiţi seleucizi.

Antioh Epifanul (175-164 î.Cr.) s-a opus cu înverşunare evreilor, făcând eforturi disperate de a-i extermina împreună cu religia lor. A devastat Ierusalimul (168 î.Cr.), profanând templul, aducând o scroafă drept jertfă pe altar, ridicând un templu lui Jupiter, interzicând circumcizia, a vândut familii întregi de evrei ca şi sclavi, a distrus toate exemplarele Scripturii şi a ucis pe oricine s-a descoperit că poseda vreun exemplar ori o parte din ea, a recurs la orice torturi imaginabile numai pentru a-i face pe evrei să se lase de religia lor. Faptul acesta a dus la revolta macabeilor, una din cele mai eroice lupte din istorie.

Ptolomeii, regi Egiptului, au fost: Ptolomeu I (323-285 î.Cr.)

Ptolomeu II (285-247 î.Cr.). Ptolomeu III (247-222 î.Cr.). Ptolomeu IV (222-205 î.Cr.). Ptolomeu V (205-182 î.Cr.). Ptolomeu VI (182-146 î.Cr.). Ptolomeu VII (146-117 î.Cr.).

Seleucizii, regii greci ai Siriei, au fost Nicator Seleucidul (312-280 î.Cr.), Antioh I (280-261 î.Cr.), Antioh II (261-246 î.Cr.), Seleucus II (246-226 î.Cr.), Seleucus III (226-223 î.Cr.), Antioh III (222-187 î.Cr.), Seleucus IV (187-175 î.Cr.), Antioh IV Epifanul (175-164 î.Cr.), Antioh V (146-143 î.Cr.), Trifon (143-139 î.Cr.), Antioh VII (139-130 î.Cr.).

Perioada de independenţă, 167-63 î. Cr.

De asemenea, se mai numeşte şi perioada macabee, asmeană sau hasmoneeană. Matatia, un preot pătruns de un patriotism fierbinte în faţa încercările lui Antioh Epifanul de a-i distruge pe evrei şi religia lor, a strâns în jurul lui un grup de evrei loiali, pornind la luptă sub steagul revoltei. A avut cinci fii foarte războinici şi plini de eroism: Iuda, Ionatan, Simon, Ioan şi Eleazar. Matatia a murit în anul 166 î.Cr. Mantia lui a căzut peste unul din fiii lui, Iuda - un mare războinic şi un geniu militar. Acesta a câştigat bătălie după bătălie, deşi avea puţini sorţi de izbândă de partea sa. A cucerit Ierusalimul (165 î.Cr.), a purificat şi a rededicat Templul. Acesta e originea Praznicului Dedicării. Iuda a întrunit în el autoritatea preoţească şi civilă, stabilind astfel spiţa de conducători-preoţi numită asmoneeană, care timp de 100 de ani a guvernat o Iudee independentă. Iată care au fost aceşti preoţi: Matatia (167-166 î.Cr), Iuda (166-161 î.Cr.), Ionatan (161-144 î.Cr.), Simon (144-135 î.Cr.), Ioan Hircan (135-106 î.Cr.), fiul lui Ionatan. Aristobul şi fiii acestuia, (160-63 î.Cr.) care însă a fost nevrednic de numele de macabeu.

Perioada romană, 63 î.Cr. până în vremea lui Cristos

În anul 63 î.Cr., Palestina a fost cucerită de romani, care au fost conduşi de Pompei. Antipater, un idumean (edomit, descendent al lui Esau) a fost numit dregător al Iudeii. El a fost urmat de fiul lui Irod cel Mare, care a fost rege al Iudeii (37-3 î.Cr.) Pentru a obţine bunăvoinţa evreilor, Irod a reconstituit templul cu mare splendoare. Dar a fost un om crud şi brutal. Acesta e acel Irod care a domnit peste Iudea când s-a născut Isus - el este cel care a ucis copiii din Betleem.

Canonul Vechiului Testament

Cuvântul "canon" înseamnă textual "trestie" sau "măsurătoare" dar a ajuns să fie folosit pentru o listă de cărţi carea au fost recunoscute ca fiind CUVÂNTUL AUTENTIC, inspirat şi autorizat al lui DUMNEZEU, standard de credinţă.

La începutul istoriei Dumnezeu a început procesul de formare al Cărţii care avea să devină mijlocul prin care se va revela Dumnezeu pe sine omului:

Cele Zece Porunci, scrise pe piatră (Deut. 10:4,5)
Legile lui Moise, scrise într-o carte (Deut.31:24-26)
S-au făcut apoi copii ale acestei cărţi (Iosua 24:26)
Samuel a scris într-o carte şi a pus-o înaintea Domnului (I Samuel 10:25). Cu 400 de ani mai târziu această carte încă se cunoştea foarte bine (II Regi 22:8-20). Profeţii au scris într-o carte (Ieremia 36:32; Zaharia 1:4; 7:7-12)
Ezra a citit această carte a lui Dumnezeu în public (Ezra 7:6; Neemia 8:5)

În vremea lui Isus această carte a fost numită "Scripturile" şi oamenii au fost învăţaţi din ea, citindu-se în mod public la sinagogă. Era considerată în mod unanim de oameni drept Cuvântul lui Dumnezeu

În Noul Testament există vreo 300 de citate din aceste "Scripturi"; apoi nici o altă carte în afară de Scripturi nu mai este citată în Noul Testament, cu unica exepţie a cuvintelor lui Enoh, din cartea lui Iuda. Multe din aceste citate sunt din versiunea Septuaginta a Vechiului Testament, care se folosea în mod obişnuit pe vremea Noului Testament; şi cu toate că Septuaginta conţinea cărţi apocrifice, nu se dă nici măcar un singur citat din ele. Este o dovadă că nici Isus, nici apostolii nu recunoşteau cărţile apocrife ca făcând parte din "Scripturi"

Aceste "Scripturi" erau compuse din 39 de cărţi, care constituiau Vechiul Testament aşa cum îl avem noi, deşi aranjarea lor era alta. Scripturile purtau numele de: "Legea", cu 5 cărţi; apoi "Profeţii" cu 8 cărţi,şi "Scrierile" cu 11 cărţi. Aşadar: Legea: Genesa, Exodul, Leveticul, Numeri şi Deutronom.

Profeţii: Iosua, Judecători, Samuel, Regi(Împăraţi), Isaia, Ieremia, Ezechiel, Cei Doisprezece.

Scrierile: Psalmii, Proverbe, Iov, Cântarea Cântărilor, Rut, Plângerile lui Ieremia, Eclesiastul, Estera, Daniel, Ezra-Neemia, Cronici.

Astfel combinând cele două cărţi ale lui Samuel, Regi şi Cronici în trei grupe iar Ezra şi Neemia din nou într-o singură carte, aceste 24 de cărţi dau exact cele 39 de cărţi ale Vechiului Testament cunoscut de noi.

Când anume a fost terminat acest grup de cărţi şi pus deoparte ca fiind în mod hotărât şi unanim recunoscut drept Cuvântul lui Dumnezeu nu se ştie. Tradiţia evreilor spune că ar fi fost lucrarea lui Ezra. Noi credem că pe măsură ce au fost scrise cărţile, începând cu Moise, ele au fost recunoscute pe rând ca fiind Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu, fiind aşezate în Cort sau în Templu, alături de celelalte Scrieri Sacre care fuseseră scrise mai înaite. Dacă a fost nevoie, s-au făcut copii după ele. În robia babiloneană aceste copii au fost risipite şi multe din ele au fost distruse. După întoarcerea din Babilon, Ezra a adunat din nou copiile împrăştiate şi le-a ordonat într-un grup complet,

punându-le iarăşi în Templu. După aceste exemplare din Templu s-au făcut alte copii pentru sinagogi.

Josephus a considerat Canonul Vechiului Testament ca fiind deja complet în zilele lui Artxerxes, din perioada lui Ezra. Iată ce spune el:

"Noi avem 22 de cărţi, ce cuprind istoria tuturor vremurilor, cărţi care se crede că sunt divine. Dintre acestea, 5 aparţin lui Moise şi conţin legile lui şi tradiţiile originii omenirii, până la moartea sa. De la moartea lui Moise până la domnia lui Artaxerxes profeţii care l-au succedat pe Moise au scris istoria evenimentelor care au avut loc în timpul vieţii lor, în 13 cărţi. Celelalte 4 cărţi care rămân cuprind imnuri către Dumnezeu şi percepte de conduită pentru viaţa umană. Din zilele lui Artaxerxes şi până în vremea noastră, fiecare eveniment a fost consemnat; dar aceste însemnări recente nu li s-a acordat acelaşi creditit ca şi celor care le-au precedat, datorită eşecului de a reda profeţii în ordinea lor exactă. Există o probă practică a spiritului în care tratăm Scripturile; căci deşi nu a trecut un interval atât de mare de timp, nimeni nu a îndrăznit să adauge sau să scoată ceva ori să schimbe măcar o silabă; şi instinctul fiecărui evreu, din ziua când se naşte, este acela de a considera aceste Scripturi drept învăţătura lui Dumnezeu şi de a rămâne lângă ele, şi dacă e nevoie chiar aş da viaţa pentru ele".

Nu e deloc lipsită de importanţă această mărturie. Josephus s-a născut în anul 37 d.Gr., la Ierusalim din părinţi aristocraţi. A fost educat în cultura ebraică şi greacă şi a fost guvernator al Galileii şi comandant militar în războaiele cu Roma, fiind prezent la distrugerea Ierusalimului.

Aceste cuvinte ale lui Josephus sunt o mărturie de necontestat a convingerii pe care o avea poporul evreu din zilele lui Isus cu privire la cărţile care formau Scripturile ebraice, şi la faptul că această colecţie de cărţi fusese încheiată şi bine stabilită cu 400 de ani înainte de Isus.

(În ce priveşte cele "22" de cărţi ale lui Josephus, vezi pagina 26). Cât priveşte ordinea lor: traducătorii Septuagintei le-au reclasificat după subiectul lor, iar traducătorii latini au urmat această clasificare. Cărţile Vechiului Testament de azi, deşi în altă ordine, sunt identice cu cărţile Scripturilor ebraice. S-au numit Vechiul Testament după terminarea "Scripturilor Creştine"când s-a ivit nevoia unei distincţii între ele.

Apocrifele

Este numele atribuit de obicei celor 14 cărţi aflate în unele Biblii între Vechiul Testament şi Noul Testament. Au fost compuse între primul şi al treilea secol înainte de Cristos, cele mai multe neavând un autor cunoscut. Au fost adăugate la Septuaginta care a fost o traducere în limba greacă a Vechiului Testament făcută în perioada aceea. Dar ele nu se găsesc în Vechiul Testament ebraic, ci au fost

scrise după încheierea profeţiilor Vechiului Testament, când oracolele şi revelaţiile directe au încetat. Josephus le-a respins cu totul. Cărţile Apocrife nu erau recunoscute nici de evrei ca făcând parte din Scripturile ebraice. Nu au fost citate nici o singură dată de Isus sau de altcineva din Noul Testament. Nici Prima Biserică nu le-a recunoscut ca autoritate canonică sau având inspiraţie divină. Când s-a tradus Biblia în limba latină, prin secolul II al erei creştine, Vechiul Testament s-a tradus nu din Vechiul Testament ebraic, ci din Septuaginta greacă. Din Septuaginta, aceste cărţi apocrife au fost trecute în traducerea latină iar de acolo, în Latina Vulgata, care a devenit versiunea obişnuită a Europei Apusene până în timpul Reformei. Protestanţii, întemeindu-şi mişcarea pe autoritatea divină a Cuvântului lui Dumnezeu, au respins îndată cărţile apocrife ca unele care nu făceau parte din Cuvântul lui Dumnezeu, aşa cum făcuse mai înaite şi Biserica Primară şi evreii din vechime. Apoi, biserica catolică, prin consiliul de la Trent, în anul 1546, ţinut cu scopul de a opri mişcarea protestantă, a declarat aceste cărţi apocrife ca fiind canonice, şi le-a inclus în Biblia lor (de pildă, versiunea Dauay) Iată care sunt cărţile apocrife:

I Esdras. Este forma greacă a lui Ezra. O compilaţie de pasaje din Ezra, II Cronici şi Neemia cu adăugarea unor legende despre Zorobabel. Scopul: a înfăţişa generozitatea lui Cir şi a lui Darius faţă de evrei, ca model de urmat pentru ptolomei

II Esdras. Numită uneori "IV Ezra". Pretinde că ar cuprinde viziunile ce i s-au dat lui Ezra şi se ocupă de guvernarea lumii într-o epocă viitoare de către Dumnezeu, prin restaurarea unor scripturi pierdute.

Tobit. O romanţă lipsită de orice adevăr istoric, despre un tânăr bogat din Ninive care, chipurile, ar fi fost dus de un înger să se căsătorească cu o "văduvă-fecioară" care pierduse şapte soţi.

Iudit. O romanţă istorică a unei femei evreice bogate şi frumoase, care, în zilele invadării Iudeii de către babiloneeni, s-a strecurat în cortul unui general babilonean şi sub pretextul că i s-ar fi dăruit, i-a tăiat capul, salvând astfel cetatea.

Restul cărţii Estera. Pasaje importante ale cărţii Estera din Vechiul Testament, din versiunea Septuaginta, având menirea principală de a arăta mâna lui Dumenzeu în cadrul povestirii. Fragmentele au fost grupate şi adunate de Jerome.

Înţelepciunea lui Solomon. E foarte asemănătoare pe alocuri cu Iov, Proverbe şi Eclesiastul. Un fel de fuzionare a gândirii ebraice cu filozofia greacă. Scrisă de un evreu alexandrin care se dă drept Solomon.

Eclesiasticul. Numită de asemenea "Înţelepciunea lui Isus, fiul lui Sirch". Se aseamănă cu cartea Proverbe. Scrisă de un filozof evreu care a călătorit mult. Dă reguli de conduită în toate amănuntele vieţii

civile, religioase şi casnice. Preamăreşte o lungă listă de eroi ai Vechiului Testament.

Baruch. Cartea aceasta pretinde a fi fost scrisă de Baruc, scribul lui Ieremia, care se spune că şi-a petrecut ultima parte a vieţii sale la Babilon. Cartea se adresează exilaţilor. Se compune în mare din parafrazări de la Ieremia, Daniel şi alţi profeţi.

Cântarea celor Trei Copii Sfinţi. O adăugire autentică la cartea Daniel, înserată după 3:23, în care Daniel ar fi făcut o rugăciune pe când se afla în cuptorul cu foc; o cântare de laudă pentru minunata lor izbăvire.

Istoria Suzanei. O altă amplificare autentică a cărţii Daniel, relatând despre modul în care o femeie evlavioasă, soţia unui evreu bogat, din Babilon, este acuzată în mod fals de adulter şi izbăvită apoi de la moarte, achitată de vină, prin înţelepciunea lui Daniel.

Bel şi Balaurul. O altă adăugire autentică a cărţii lui Daniel. Două povestiri în care Daniel dovedeşte că Bel şi Balaurul nu sunt zei, din care una se bazează pe istoria cu groapa leilor.

Rugăciunea lui Manase. Pretinde a fi rugăciunea lui Manase, regele Iudeii, când acesta a fost ţinut captiv în Babilon, fapt descris în II Cronici 33:12, 13. Autorul nu se cunoaşte. Data: în jurul anului 1 al erei creştine.

I Macabei. O lucrare istorică de mare valoare pentru cunoştinţele asupra perioadei macabee, relatând evenimentele eroicei lupte pentru libertate ale macabeilor (175-135 î.Cr.) Scrisă în jurul anului 100 î.Cr. de un evreu palestinian.

II Macabei.O altă relatare a luptei macabeilor, mărginindu-se la perioada 175-161 î.Cr. Se intitulează a fi o prescurtare a unei lucrări scrise de un anume evreu Iason din Cirena despre care nu se cunoaşte nimic. Supliment la cartea I Macabei dar îi este inferioară.

Alte scrieri

Pe lângă cărţile apocrife descrise mai sus, au existat şi alte scieri ebraice, apărute în perioada dintre secolul II î.Cr. şi secolul I d.Cr, o mare prte fiind "apocrife" prin natura lor, în care scriitorul "şi-a asumat numele unui autor de mult decedat şi a rescris istoria în funcţie de profeţii." Sunt compuse în cea mai mare parte din viziuni care pretind a proveni de la persoanele antice ale Scripturii, multe din ele cuprinzând fantezii cu totul năstruşnice. Ele se ocupă într-o măsură considerabilă cu Mesia, Cel care avea să vină. Suferinţele perioadei macabee au intensificat speranţele evreilor în apropiata Sa venire. Se bazează în parte pe tradiţii nesigure, în parte pe imaginaţie. Unele din cărţile mai cunoscute sunt:

Cărţile lui Enoh. Un grup de fragmente, scrise de diferiţi autori necunoscuţi în primul şi în al doilea secol î.Cr. conţin revelaţii care ar fi fost date de Enoh şi Noe. Vorbesc despre venirea lui Mesia şi Ziua-

Judecăţii. (Vezi şi la Iuda 14)

Înălţarea lui Moise. Scrisă de un fariseu, cam în perioada naşterii lui Cristos. Conţine profeţii atibuite lui Moise, când era pe moarte, profeţii pe care el le-ar fi încredinţat lui Iosua.

Ascensiunea lui Isaia. Relatează despre un martiriu legendar la lui Isaia şi anumite viziuni ale sale. Se crede că ar fi fost scrise la Roma, de către un evreu creştin, în timpul persecuţiei creştinilor sub Nero.

Cartea Jubileelor. Un comentariu la Genesa. Scrisă probabil în perioada macabee.

Testamentul celor doisprezece patriarhi. Un produs al secolului II î.Cr. care chipurile ar da instrucţiuni emise de cei doisprezece fii ai lui Iacob copiilor lor înaite de moarte, cu fiecare din ei povestindu-şi viaţa şi lecţiile pe care le-au învăţat.

Oracolele sibiline. Scrise în perioada macabee, cu adăugiri ulterioare, imitând oracolele romane şi greceşti, ocupându-se cu arderea imperiilor asupritoare şi zorii epocii mesianice.

Septuaginta

A fost o traducere a Vechiului Testament ebraic în limba greacă. S-a efectuat la Alexandria unde se aflau mulţi evrei de limbă greacă. Tradiţia spune că la rugămintea lui Ptolomeu Philadelphus (285-247 î.Cr.) 70 de evrei, lingvişti pricepuţi, au fost trimişi de la Ierusalim la Egipt. Pentateuhul a fost tradus primul. Mai târziu au fost adăugate la traducere restul cărţilor au fost adăugate Vechiului Testament. S-a numit Septuaginta după cei 70 de traducători despre care se spune că ar fi început-o. Greaca era limba universală pe vremea aceea. Versiunea aceasta era folosită în timpul lui Cristos. Noul Testament a fost scris în greacă. Multe din citatele sale ale unor texte din Vechiul Testament sunt din versiunea Septuaginta.

Textul Vechiului Testament

Se crede despre cărţile Vechiului Testament că iniţial au fost scrise pe piei şi copiate de mână. Limba ebraică era formată din litere pătrate de la stânga la dreapta, cu puncte şi semne mici ataşate vocalelor (sistemul vocalelor nu s-a introdus decât în secolul VI d.Cr.). Deşi au fost copiate cu cea mai mare grijă, se puteau da uşor naştere unor redări diferite. Până la captivitate, exemplarele originale erau păstrate în Templu. După aceea s-au făcut multe copii prin sinagogi. Se pare că în unele cazuri notele marginale făcute de copişti au fost mai târziu încorporate în cadrul textului propriu-zis. Astfel, actualmente, în urma lucrării de comparare a diferitelor manuscrise, s-a ajuns la un text recunoscut ebraic, cunoscut sub numele de Textul Masoretic.

Limba aramaică

O colecţie de diferite tradiţii ebraice şi explicaţii orale ale Vechiului

Testament transpuse în formă scrisă în secolul II d.Cr., cu un comentariu adăugat ulterior.

Targumurile

Au fost traduceri ale cărţilor Vechiului Testament ebraic în aramaică, traduceri orale, parafrazări şi interpretări puse ulterior în formă scrisă. Ele au devenit necesare pe măsură ce limba aramaică a câştigat teren în Palestina.

Talmudul

O colecţie de diferite tradiţii ebraice şi explicaţii orale ale Vechiului Testament care au fost puse în formă scrisă în secolul II d.Cr., cu un comentariu adăugat ulterior.

Marea sinagogă

Era numele consiliului compus din 120 de membrii care se spune că ar fi fost organizat de Neemia prin anul 410 î.Cr., sub preşedenţia lui Ezra, cu scopul de a reface viaţa religioasă a prinşilor de război întorşi în patria lor. Se crede că ar fi avut o existenţă neîntreruptă, guvernând peste evreii întorşi din robie până în anul 275 î.Cr. Se spune că a avut o importanţă deosebită în strângerea, gruparea şi refacerea cărţilor canonice ale Vechiului Testament.

Sinedriul

Conducerea oficială a poporului evreu, în zilele lui Cristos. Se crede că ar fi luat fiinţă în secolul III î.Cr. Se compunea din 70 de preoţi, cei mai mulţi fiind preoţi sau nobili saduchei, unii farisei, cărturari (scribi) şi bătrânii (capii de familie sau de seminţie). Peste ei prezida Marele Preot.

Sinagogile

Sinagogile s-au născut în zilele robiei. Templul fiind distrus, iar naţiunea împrăştiată, s-a simţit nevoia unor lăcaşuri pentru învăţătură şi închinare, în toate localităţile unde se aflau evrei. După întoarcerea lor din robie, sinagogile au continuat a funcţiona atât în patria lor, cât şi în centrele evreieşti din alte ţări. Toate orşele mai mari aveau cel puţin o sinagogă. La Ierusalim deşi se afla acolo un templu, existau în acelaşi timp multe sinagogi. Peste ele prezida un comitet al bătrânilor sau conducătorilor. Adunările primilor creştini au fost alcătuite după modelul sinagogilor, în multe privinţe.

Diaspora

Este numele evreilor care locuiesc în afara graniţelor Palestinei. Foarte mulţi dintre ei au ales să rămână în ţările unde fuseseră duşi robi. În perioada inter-testamentală, evreii din afara Palestinei au ajuns să fie mai numeroşi decât cei din Palestina. Ei s-au constituit în colonii

puternice, în mai toate ţările şi oraşele principale ale lumii civilizate: Babilon, Asiria, Siria, Fenicia, Asia Mică, Grecia, Egipt, Africa de Nord şi Roma. Cele trei diviziuni mari ale diasporei au fost: Babilon, Siria şi Egiptul. Apoi existau populaţii puternice de evrei în Damasc şi Antiohia. Astfel, în providenţa lui Dumnezeu, robiile evreilor s-au dovedit până la urmă spre folosul naţiunilor printre care au fost împrăştiaţi evreii, aceştia având influenţă asupra gândirii popoarelor respective, şi fiind la rândul lor influenţaţi de gândirea acestora.

Fariseii

Această sectă a fariseilor se crede că ar fi fost înfiinţată în secolul III î. Cr., în zilele dinaitea războaielor macabee, când sub dominaţia greacă şi efortul grecilor de a eleniza evreii, a existat printre evrei o puternică tendinţă de a accepta cultura greacă împreună cu obiceiurile ei păgâne. Ascensiunea fariseilor a fost o reacţie şi un protest împotriva acestei tendinţe a concetăţenilor lor. Ţinta lor a fost aceea de a păstra integritatea naţională şi conformismul la legea mozaică. Mai târziu, ei au devenit nişte ipocriţi, care îşi închipuiau că "au o neprihănire a lor". (Vezi la Matei 23)

Saducheii

Saducheii erau o sectă despre care se crede că ar fi fost înfiinţată cam în acelaşi timp cu fariseii. Fiind călăuziţi de consideraţii seculare, ei au fost în favoarea adoptării obiceiurilor greceşti. Nu au luat parte la lupta pentru libertate a macabeilor. Erau de asemenea o gupare de preoţi dar deşi făceau parte din conducerea oficială religioasă a naţiunii, erau în realitate nişte oameni lipsiţi de orice religiozitate. Nu erau numeroşi, dar bogaţi şi cu influenţă. Într-o mare măsură, ei deţineau controlul asupra Sinedriului, deşi erau raţionalişti şi lumeşti în gândirea lor.

Cărturarii (scribii)

Cărturarii erau copiştii Scripturii. A fost o grupare a cărei origine trebuie căutată în trecutul îndepărtat. Ei erau aceia care aveau datoria să interpreteze şi să copieze Scripturile. Datorită foarte minuţioasei lor familiarizări cu Legea, majoritatea erau numiţi avocaţi şi erau consideraţi de lume drept persoane foarte importante, cu autoritate în chestiuni de drept. Deciziile cărturarilor de seamă au devenit legea orală sau "tradiţia". Cărturarii erau foarte numeroşi în perioada macabee şi au dobândit o foarte mare influenţă în rândurile oamenilor simpli. Era o vocaţie de mare importanţă în zilele când încă nu există tipar.

Pregătirea pentru venirea lui Cristos

Vechiul Testament este istoria legăturilor lui Dumnezeu cu naţiunea

ebraică în scopul de a-L aduce pe lume pe Mesia, pentru totate popoarele. Vechiul Testament este un fel de imn triumfal al venirii lui Mesia. Pornind cu note joase şi oarecum împrăştiate, el se lansează, cu trecerea timpului, într-un crescendo tot mai mare, ca până la urmă să vestească cu glas tare, în sunet de trâmbiţă, sosirea Regelui. În acest timp, Dumnezeu, în providenţa Sa, pregătea naţiunile pentru venirea lui Cristos. Grecia a unificat civilizaţiile Asiei, Europei şi Africii, stabilind o singură limbă universală: greaca. Roma a făcut din lumea întreagă un singur imperiu iar drumurile romane au făcut posibil accesul spre toate colţurile acestei lumi. Dispersia evreilor printre naţiuni a pregătit drumul pentru venirea Evangheliei lui Cristos în sinagogile şi Scripturile lor.

MATEI

Isus Mesia

Accentul deosebit pe care îl pune Matei este asupra faptului că Isus este Mesia, Cel despre care vorbiseră profeţii Vechiului Testament. El citează de nenumărate ori din Vechiul Testament. Se pare că Matei i-a avut în vedere în mod deosebit pe cititorii evrei atunci când a scris evanghelia care-i poartă numele. Folosirea frecventă a expresiei "Împărăţia Cerurilor" a făcut ca această evanghelie să fie numită "Evanghelia Împărăţiei".

În linii mari, evanghelia aceasta prezintă faptele în ordinea lor cronologică, materialul ei fiind grupat pe mai multe subiecte.

În ea sunt redate discursurile lui Isus în întregime, în special Predica de pe Munte, apoi cele referitoare la venirea Lui şi la sfârşitul lumii.

Matei

Această evanghelie nu pomeneşte pe autorul ei. Totuşi, de la părinţii primei biserici, începând cu Papias, unul din discipolii lui Ioan, şi continuând cu ceilalţi, ea a fost acceptată mereu ca fiind scrisă de Matei.

Nu cunoaştem aproape nimic despre Matei, numit şi Levi. El este menţionat în cele patru liste ale ucenicilor Domnului Isus: (Matei 10:3; Marcu 3:18; Luca 6:15; Fapte 1:13). Singurul fapt care se aminteşte este propria sa chemare de a-L urma pe Isus (Matei 9:9-13; Marcu 2:14-17; Luca 5:27-32).

Singurul lucru pe care Matei îl are de spus despre el este că a fost un vameş. Vameşii erau strângătorii impozitelor romane, de obicei oameni care storceau bani de la alţii şi erau dispreţuiţi de popor. Luca ne spune că Matei a dat un ospăţ mare pentru Isus şi i-a părăsit pe toţi ceilalţi prieteni numai ca să-L urmeze pe Isus; Matei însă nu-şi acordă meritul pentru această faptă. El se pierde pe sine din vedere cu totul în adorarea pe care i-o acordă Stăpânului său. Noi îl iubim pentru smerenia şi modestia sa. Şi ne minunăm de harul lui Dumnezeu de a fi ales un astfel de om ca să fie martorul cărţii care s-a numit prin excelenţă "cea mai citită carte din toată lumea", prima carte a Noului Testament.

Tradiţia spune că Matei a predicat în Palestina vreo câţiva ani apoi a făcut călătorii în ţări străine; că a scris evanghelia sa mai întâi în limba ebraică şi după câţiva ani, prin anul 60 al erei creştine, a scris o nouă versiune, mai detaliată, de data aceasta în limba greacă. Ce serviciu imens a adus el omenirii prin aceastăcarte!

Meseria sa de vameş l-a obişnuit cu ţinerea evidenţelor. El a fost

un tovarăş personal al lui Isus, în cea mai mare parte a lucrării de propovăduire a lui Isus în rândurile oamenilor. Ipoteza foarte susţinută astăzi dar lipsită de orice temei potrivit căreia Matei ar fi copiat de la Marcu este absurdă. Nici nu se ştie prea bine dacă Marcu L-a cunoscut măcar pe Isus. De ce să fi copiat Matei de la unul care nu a fost martor ocular al unor lucruri pe care, el în schimb, le-a văzut cu ochii lui şi le-a auzit de atâtea ori?

Cele patru evanghelii

Cele patru evanghelii sunt, după toate probabilităţile, cele mai importante cărţi din Biblie; mai importante decât toate celelalte cărţi ale Bibliei la un loc; mai importante decât toate celelalte cărţi din lume adunate la un loc; căci ne-am putea lipsi de orice altceva, odată ce avem cunoştinţa lui Cristos.

Cărţile Bibliei care o preced sunt anticipatorii, iar cele care o urmează sunt explicative pentru Eroul Celor Patru Evanghelii.

De ce patru?

Au fost de la bun început mai mult de patru (Luca 1:1). Era o perioadă de mare activitate literară, epoca lui Cezar, Cicero, Sallust, Virgiliu, Horaţiu, Seneca, Liviu, Tacit, Plutarh şi Pliniu. În cadrul unei singure generaţii, istoria lui Isus s-a răspândit extraordinar de mult şi a cuprins toată lumea cunoscută de atunci, făcând urmaşi devotaţi pretutindeni. Cum era şi firesc, s-a ivit nevoia unor naraţiuni scrise ale vieţii Sale.

Credem că Dumnezeu Însuşi a avut un rol în pregătirea şi păstrarea acestor patru evanghelii, ele cuprinzând tot ce a dorit El să ne facă cunoscut despre Cristos. În Vechiul Testament există unele istorisiri care se referă de două ori la acelaşi subiect. Dar numai aici, în Noul Testament, găsim patru din cărţile Bibliei referindu-se la Una şi Aceeaşi Persoană. Negreşit, aceasta trebuie să însemne că această Persoană are o importanţă imensă pentru omenire.

Autorii

Matei a fost un vameş. Luca, doctor, Ioan, pescar. Nu se spune ce a fost Marcu. Matei şi Ioan erau nedespărţiţi de Isus. Marcu fusese în compania lui Petru. Evanghelia lui conţine ceea ce a auzit el de la Petru când acesta i-a istorisit de atâtea ori evenimentele la care a asistat. Luca a fost tovarăş de lucru a lui Pavel. Evanghelia lui conţine ceea ce l-a auzit pe Pavel predicând de la un capăt la altul al imperiului roman, fapte verificate de propriile sale cercetări. Toţi istorisesc aceeaşi povestire. Au călătorit mult cu toţii, în lungul şi-n latul pământului. Adesea au mers împreună. Ioan şi Petru au fost colaboratori apropiaţi. Marcu a fost asociat a lui Petru şi al lui Pavel. Luca şi Marcu au stat împreună la Roma între anii 61 şi 63 d.Cr. (Coloseni 4:10, 14).

Se poate ca ei să fi scris mai multe exemplare ale aceloraşi evanghelii, pentru diferite biserici sau persoane individuale. S-ar putea ca toţi apostolii şi cei care i-au ajutat să fi aşternut în scris ceea ce s-a spus despre Isus pentru bisericile pe care le înfiinţaseră sau le vizitaseră.

Multe au fost scrierile care au pierit, în special în timpul persecuţiilor imperiale ale primelor secole, dar scrierile Noului Testament au fost păstrate de Dumnezeu, care în providenţa Sa a avut grijă de acestea astfel încât prin ele să transmită Cuvântul Său tuturor generaţiilor viitoare. (Vezi şi la Marcu 1, Luca 1, Ioan 1.)

Capitolul 1:1-17. Genealogia lui Isus

E dată şi la Luca 3:23-38. Venirea lui Cristos pe pământ se anticipase de la început. În primele zile ale istoriei omenirii, Dumnezeu alesese o spiţă a unei singure familii, anume aceea a lui Avraam, ca să fie familia prin care să-şi facă intrarea în lume Fiul Său.

Poporul evreu a fost înfiinţat şi crescut de Dumnezeu de-a lungul veacurilor pentru a spijini această spiţă de descendenţă familială.

Genealogia, aşa cum este dată de Matei, e în formă prescurtată. Unele nume sunt omise. Dar asta nu infirmă cu nimic linia descendenţei.

42 de generaţii, 3 grupe de câte 14, parcurg 200 de ani:primul grup de 100 de ani, al doilea de 400 de ani iar al treilea, 600 de ani. Al treilea grup aminteşte doar 13 generaţii, a paisprezecea fiind rezervată în mod evident Mariei.

Genealogia dată de Luca e oarecum diferită. Matei se întoarce la Avraam; Luca până la Adam. Unul coboară, folosind termenul "a născut", altul urcă, folosindu-l pe celălalt:"a fost fiul lui". De la David sunt linii separate, care se ating la Şealtiel şi Zorobabel.

Părerea unanimă este că Matei redă spiţa lui Iosif, arătându-L pe Isus ca moştenitor legal al promisiunilor date lui Avraam şi lui David, iar Luca spiţa Mariei, arătând descendenţa de sânge a lui Isus, "Fiul lui David după trup" (Romani 1:3).

Genealogia Mariei, în acord cu uzanţa ebraică, a fost în numele soţului ei. Iosif a fost ginerele lui Heli, Iacov a fost tatăl lui Iosif. (Matei 1:16).

Aceste genealogii, date mai pe larg la I Cronici 1-9, formează coloana vertebrală a analelor Vechiului Testament. Păzite cu grijă de-a lungul multor secole de vicisitudinile vremii, ele conţin o "spiţă de familie, prin care Făgăduinţa a fost transmisă de-a lungul a patru mii de ani - un fapt nemaiîntâlnit în toată istoria!"

O comparaţie a celor patru evanghelii

Cele patru evanghelii istorisesc în mare aceleaşi lucruri, dar cu anumite diferenţe. Numai Matei şi Luca vorbesc despre naşterea şi

copilăria lui Isus. Matei şi Marcu zăbovesc mai mult asupra lucrării Sale galileene. Luca se ocupă mai mult de lucrarea din Pereea. Ioan de cea din Iudeea. Ioan omite cea mai mare parte din lucrarea galileană, consemnând în schimb vizitele Domnului Isus la Ierusalim pe care ceilalţi evanghelişti le omit. Ceilalţi mai omit lucrarea Domnului din Iudeea, cu excepţia ultimei săptămâni, pe care toţi o redau destul de complet.

Ultima săptămână ocupă o treime din Matei, cam o treime din Marcu, o pătrime din Luca şi jumătate din Ioan. Ioan acordă 7 capitole, deci cam o treime din cartea sa, zilei răstignirii, de la apus la apus.

Matei are 28 de capitole, Marcu 16. Luca 24, Ioan 21. Luca are numărul cel mai mare de pagini şi este cea mai lungă din evanghelii. Marcu este cea mai scurtă.

Capitolul 1:18-25. Naşterea lui Isus

Numai Matei şi Luca vorbesc despre naşterea şi copilăria lui Isus, fiecare istorisind însă incidente diferite (vezi Luca 1:5-10).

Timp de trei luni după vizita mesagerului ceresc, Maria a stat la Elisabeta (Luca 1:36). Când s-a întors la Nazaret şi a aflat şi Iosif despre condiţia ei, acesta trebuie să fi fost umplut de mirare şi consternare. Dar a fost un om bun, gata să o apere pe Maria şi numele ei de ceea ce credea el că avea să fie o ruşine pentru ea, sau chiar mai rău. Apoi i s-a arătat îngerul şi i-a explicat şi lui cum stau lucrurile. Totuşi, el a trebuit să păstreze secretul familiei, pentru a evita un scandal, căci nimeni nu ar fi crezut povestea Mariei. Mai târziu, când natura divină a lui Isus a devenit certă datorită minunilor Sale şi a Învierii Sale din morţi, Maria a putut să vorbească în voie despre secretul ei ceresc şi zămislirea supranaturală a copilului ei. (În ce priveşte naşterea din fecioară, vezi la Luca 1:26-38).

Iosif

Foarte puţin se vorbeşte despre Iosif. El s-a dus cu Maria la Betleem şi a fost cu ea când s-a născut Isus (Luca 2:4, 16). A fost cu Maria când a fost prezentat Isus la Templu (Luca 2:33). El a condus fuga lor în Egipt şi întoarcerea la Nazaret (Matei 2:13, 19:23). Apoi L-a dus pe Isus la Ierusalim la vârsta de 12 ani (Luca 2:43, 51). Singura referire care se face la el este faptul că era tâmplar şi capul unei familii de cel puţin şapte copii (Matei 13:55, 56). Negreşit, a fost un om bun, de o purtare exemplară, din moment ce a fost ales de Dumnezeu să fie tatăl vitreg al însuşi Fiului lui Dumnezeu. Se poate ca el să fi murit înainte ca Isus săşi fi început propovăduirea publică, deşi cele spuse la Matei 13:15 şi la Ioan 6:42 pot lăsa să se înţeleagă faptul că mai era încă în viaţă. În orice caz, a murit înainte de răstignirea lui Isus, căci altfel de ce i-ar mai fi încredinţat-o Isus pe mama Sa lui Ioan (Ioan19:26-27)?

O privire de ansamblu comparativă asupra celor patru evanghelii

	MATEI	MARCU	LUCA	IOAN
Existenţa lui Isus înainte de întrupare				1:1-3
Naşterea lui Isus şi copilăria	1, 2		1, 2	
Ioan Botezătorul	3:1-12	1:1-8	3:1-20	1:6-42
Botezul lui Isus	3:13-17	1:9-11	3:21-22	
Ispitirea	4:1-11	1:12-13	4:1-13	
Minunea preliminară				2:1-11
Începutul lucrării din Iudeea (cca. 8 luni)				2:13 la 4:3
Vizita la Samaria				4:4-42
Lucrarea galileană (cca. 2 ani)	4:12 la 19:1	1:14 la 10:1	4:14 la 9:51	4:43-54 6:1-7:1
Vizita la Ierusalim				5:1-47
Lucrarea în Pereea şi partea a doua a lucrării în Iudeea (cca. 4 luni)	19, 20	10	9:51 la 19:28	7:2 la 11:57
Ultima săptămână	21 la 27	11 la 15	19:29 la 24:1	12 la 19
Lucrarea de după înviere	28	16	24	20 la 21

Maria

După istorisirea naşterii lui Isus şi a vizitei Sale la Ierusalim la vârsta de 12 ani, foarte puţin se vorbeşte despre Maria. După Matei 13:55-56, ea a fost mama a cel puţin şase copii, în afară de Isus. La sugestia ei, Isus a prefăcut apa în vin la Cana, aceasta fiind prima Sa minune (Ioan 2:1-11). Mai târziu, se spune cum a încercat să vină la El prin mulţime (Matei 12:46; Marcu 3:31; Luca 8:19), unde cuvintele lui Isus indică în mod clar că relaţia ei de familie nu-i dădea nici un avantaj spiritual deosebit Mariei. Ea a fost prezentă la răstignire şi i-a fost dată în grijă lui Ioan de către Isus (Ioan 19:25-27). Nu există nici o consemnare după care Isus s-ar fi arătat după înviere Mariei, deşi Mariei Magdalena i s-a arătat. Ultima dată când este amintită Maria este în Fapte 1:14, unde se spune că era cu ucenicii la rugăciune. Asta e tot ce are de spus Scriptura despre Maria. Dintre femeile care au figurat mai mult în viaţa publică a lui Isus, Maria Magdalena pare să fi jucat un rol mult mai proeminent decât mama lui Isus (Matei 27:56, 61; 28:1; Marcu 15:40, 47; 16:9; Luca 8:2; 24:10; Ioan 19:25; 20:1-18, vezi nota de la Luca 8:1-3).

Maria a fost o femeie înţeleaptă, devotată, liniştită, meditativă, onorată de femei cel mai mult, regina mamelor, având însă partea ei de griji comune mamelor. Noi o admirăm, o cinstim şi o iubim pentru că a fost mama Mântuitorului nostru.

Cine erau fraţii şi surorile lui Isus, pomeniţi de Matei 13:55-56 şi Marcu 6:3? Copiii Mariei? Sau copiii lui Iosif dintr-o altă căsătorie? Sensul clar, simplu şi natural al acestor pasaje este că erau copiii proprii ai Mariei. Este părerea unanim acceptată în rândurile comentatorilor biblici că aşa stau lucrurile, fapt sprijinit de afirmaţia de la Luca 2:7 potrivit căreia "Maria a născut pe Fiul ei ÎNTÂI NĂSCUT". De ce s-ar fi spus "întâi născut" dacă n-ar fi fost şi alţii care să-L urmeze?

Capitolul 2:1-12. Vizita magilor

Trebuie să fi avut loc în perioada când Isus era între vârsta de 40 de zile şi 2 ani (Matei 2:16; Luca 2:22, 39). Doi ani se pare că ar fi fost timpul ce s-a scurs de când li s-a arătat prima dată steaua (7), arătându-le şi conducându-i pe drumul lor, care a durat multe luni de zile şi nu înseamnă neapărat vremea exactă a naşterii copilului. Dar Irod, ca să se asigure, a luat limita maximă posibilă. Cel puţin de asta suntem siguri că copilul nu mai era în iesle, cum greşit este câteodată zugrăvit, ci în "casă" (11. Vezi la Luca 2:6-7).

Magii (înţelepţii) au venit de la Babilon sau din ţara de dincolo de Babilon, unde îşi avea obârşia rasa umană, ţara lui Avraam, ţara robiei evreilor unde încă mai locuiau în număr destul de mare şi la ora aceea. Magii aparţineau clasei învăţate, sfetnicilor regelui. Poate că ei cunoşteau Scripturile evreilor şi aveau cunoştinţă despre venirea unui

Rege mesianic. Era ţara lui Daniel şi, fără îndoială, magii cunoşteau profeţia lui Daniel privitoare la cele şaptezeci de săptămâni; de asemenea, şi despre profeţia lui Balaam, despre steaua din Iacov (Numeri 24:17). Erau oameni sus-puşi, căci au avut acces la Irod. Sunt de obicei prezentaţi ca fiind trei, dar Scriptura nu spune câţi erau. Au fost probabil mai mulţi la număr, negreşit au avut cu ei un anturaj de sute de oameni, căci era primejdios să călătoreşti altfel o cale de o mie cinci sute de kilometri prin deşertul bântuit de tâlhari. Sosirea lor la Ierusalim a fost un spectacol destul de important ca să stârnească toată cetatea. Pe lângă omagiul înţelepciunii şi al ţărilor îndepărtate pe care magii l-au adus noului REGE de curând născut, şi atragerea atenţiei Ierusalimului asupra faptului că Regele a sosit deja, unul din obiectivele vizitei lor, neştiut de ei, a fost acela de a da banii necesari pentru fuga în Egipt. Părinţii lui Isus erau oameni săraci şi dacă nu ar fi fost aurul adus de magi cine ştie dacă ar fi putut pleca aşa de uşor în Egipt. Întoarcerea magilor în ţara lor va fi pregătit calea pentru vestirea ulterioară a Evangheliei.

Steaua

S-a calculat că a fost vorba atunci de o conjuncţie a lui Jupiter şi Saturn (anul 6 î.Cr.). Dar nu explică de loc cum a mers steaua înaintea lor până când s-a oprit deasupra locului unde se afla Copilul. Unii cred că a fost o "nova", adică o stea care explodează şi arde foarte luminos o vreme. Dar oare cum s-ar putea potrivi aceasta cu realitatea?

Steaua pe care au văzut-o magii a fost negreşit un fenomen aparte, o lumină supranaturală care, printr-un act direct a lui Dumnezeu, a mers înaintea lor, indicându-le drumul. O vestire minunată a unei naşteri supranaturale.

Capitolul 2:13-15. Fuga în Egipt

Nici măcar acest incident nu a scăpat atenţiei fără greş a lui Dumnezeu, în lungul şir de profeţii prevestitoare a lui Mesia (15, Osea 11:1). Îngerul (13) care a dirijat fuga lor în Egipt a fost probabil Gavril, căruia Dumnezeu îi încredinţase grija Copilului (vezi la Luca 2:8-20). Şederea în Egipt a fost de scurtă durată, probabil un an sau doi, căci Irod a murit la scurt timp după plecarea lor şi a dispărut pericolul iar ei au reuşit să se întoarcă. (Vezi Cronologia Copilăriei lui Isus la Luca 2:39). Locul în Egipt unde a locuit Iosif cu Maria şi Copilul nu este menţionat. Tradiţia spune că ar fi fost On, numit şi Heliopolis; acelaşi loc unde domnise Iosif peste Egipt cu secole în urmă (Geneza 41:45). Un obelisc, datând din vremea lui Avraam, care a rămas în picioare, marchează locul ruinelor.

Capitolul 2:16-18. Omorârea copiilor

Ciudat ca cineva care a crezut în venirea lui Cristos (4) să poată fi

atât de îngâmfat şi prost încât să creadă că-I poate opri venirea!

Irod

Irozii au fost o spiţă edomită de regi care sub conducerea Romei au câştigat controlul asupra Iudeii cu câtva timp înainte de venirea lui Cristos. Irod cel Mare (37-3 î.Cr.) a dobândit tronul şi l-a păstrat prin crime de o cruzime şi brutalitate nespus de mare, omorându-şi până şi soţia şi cei doi fii. A fost crud, viclean şi a avut sânge rece. El a fost cel care a ucis copiii de la Betleem, într-un efort disperat de a-L ucide pe Cristos.

Fiul lui Irod, Antipa, cu 33 de ani mai târziu, l-a ucis pe Ioan Botezătorul (Marcu 6:14-29) şi L-a batjocorit pe Isus (Luca 23:7-12).

Nepotul lui, Irod Antipa I, l-a ucis pe apostolul Iacov, după alţi 14 ani (Fapte 12:1-2). Strănepotul lui, Irod Antipa II, după alţi 16 ani a fost regele în faţa căruia a fost judecat Pavel (Fapte 25:13-32).

Capitolul 2:19-21. Întoarcerea din Egipt

Şi aceasta a fost dirijată de un înger. Se pare din versetul 22, că Iosif plănuia să se întoarcă la Betleem, aşa încât cetatea lui David de veacuri să fie reşedinţa lor permanentă, ca locul cel mai nimerit în care să-L crească pe Mesia. Dar Dumnezeu a avut un alt plan şi astfel i-a trimis înapoi în Galilea lor de baştină.

Numele lui Isus

Isus fusese numit ”Mesia“ (în ebraică) sau ”Cristosul“ (în greacă) cu mult înainte de a veni. Ambele cuvinte înseamnă ”Uns“. Unsul lui Dumnezeu care avea să răscumpere lumea şi s-o stăpânească. ”Isus“ a fost numele Său personal. Mesia sau Cristos - numele Său oficial.

Capitolul 2:22-23. Întoarcerea la Nazaret

Matei nu aminteşte faptul că Nazaretul a fost locul de baştină al lui Iosif şi al Mariei. Asta o aflăm de la Luca. Lucrul pe care îl subliniază Matei este faptul că s-a împlinit profeţia.

Profeţia la care se referă Matei aici e considerată a fi Isaia 11:1; Ieremia 23:5; Zaharia 3:8, unde se spune că Mesia este Odrasla. Forma ebraică a cuvântului Nazaret înseamnă Odraslă (în original ”Mlădiţă“ sau ”Ramură“). Astfel, Isus a fost nazarinean în dublu sens: a trăit la Nazaret şi a fost mlădiţa - odrasla - prezisă de profeţi.

Profeţiile Vechiului Testament privitoare la Cristos pe care le citează Evangheliile

Întrucât Matei a folosit o atât de mare abundenţă de citate din

Vechiul Testament, dovedindu-şi înclinaţia deosebită de a potrivi evenimentele şi trăsăturile vieţii lui Cristos cu prezicerile profetice, se cuvine aici să facem o listă a profeţiilor Vechiului Testament care sunt citate în Evanghelii, în special de Matei, ca fiind referiri la Mesia. Poate câteva din ele nu le-am fi interpretat aşa dacă nu ar fi fost scriitorii inspiraţi ai Noului Testament care să ne spună că aşa stau lucrurile. Dar în ce ne priveşte pe noi, sunten cu totul satisfăcuţi de modul în care interpretează Noul Testament pasajele din Vechiul Testament. Găsim aici consemnat sensul rânduit de Dumnezeu pentru aceste texte. Iată-le:

Isus avea să fie din familia lui David, (Matei 22:44; Marcu 12:36; Luca 1:69, 70; 20:42-44; Ioan 7:42; II Samuel 7:12-16; Psalmi 89:3-4; 110:1; 132:11; Isaia 9:6, 7; 11:1).

Se va naşte dintr-o fecioară (Matei 1:23; Isaia 7:14).

Se va naşte la Betleem (Matei 2:6; Ioan 7:42; Mica 5:2).

Va sta în Egipt (Matei 2:15; Osea 11:1).

Va locui în Galilea (Matei 4:15; Isaia 9:1-2).

La Nazaret (Matei 2:23; Isaia 11:1).

Venirea Lui va fi vestită printr-un crainic asemănător lui Ilie (Matei 3:3; 11:10; Marcu 1:2-3; Luca 3:4-6; 7:27; Ioan 1:23; Isaia 40:3-5; Maleahi 3:1; 4:5).

Venirea lui va fi acompaniată de masacru al copiilor din Betleem, (Matei 2:18; Geneza 35:19-20; 48:7; Ieremia 31:15).

Va vesti o zi de îndurare pentru lumea întreagă, (Luca 4:18-19; Isaia 58:6; 61:1).

Misiunea Lui va cuprinde neamurile, (Matei 12:18-21; Isaia 42:1-4).

Lucrarea Sa va fi una de vindecare, (Matei 8:17; Isaia 53:4).

Va învăţa pe oameni în pilde (Matei 13:14, 15, 35; Isaia 6:9-10; Psalmul 78:2).

Nu va fi crezut, ci respins de mai marii poporului (Matei 15:8-9; 21:42; Marcu 7:6-7; 12:10-11; Luca 20:17; Ioan 12:38-40; 15:25; Psalmi 69:4; 118:22; Isaia 6:10; 53:1).

Va avea o intrare triumfală în Ierusalim (Matei 21:5; Ioan 12:13-15; Isaia 62:11; Zaharia 9:9; Psalmul 118:26).

Va fi păstorul lovit (Matei 26:21; Marcu 14:27; Zaharia 13:7).

Va fi trădat de un prieten pentru 30 de arginţi (Matei 27:9-10; Ioan 13:18; Zaharia 11:12-13; Psalmul 41:9).

Va muri alături de răufăcători (Luca 22:37; Isaia 53:9, 12).

Va fi îngropat de un om bogat (Isaia 53:9; Matei 27:57-60; Faptul este afirmat fără să se citeze profeţia).

I se va da să bea oţet şi fiere amară, (Matei 27:34; Ioan 19:29; Psalmul 69:21).

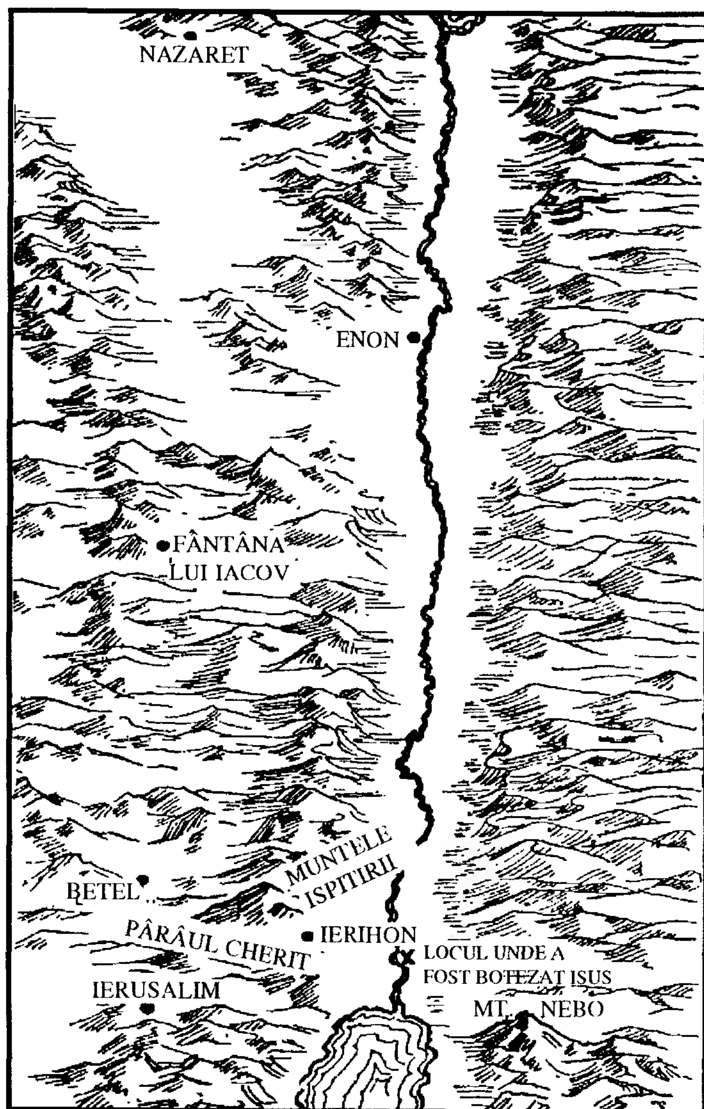
Vor da cu zarurile pentru hainele Sale, (Ioan 19:24; Ps. 22:18).

Chiar şi ultimele cuvinte de la moarte au fost prezise (Matei 27:46;

Marcu 15:34; Luca 23:46; Psalmul 22:1, 31:5).
Nici un os nu-I va fi zdrobit (Ioan 19:36; Exod 12:46; Numeri 9:12; Psalmul 34:20).
Coasta lui va fi străpunsă (Ioan 19:37; Za. 12:10; Ps. 22:16).
Va învia din morţi a treia zi (Mt. 12:40; Luca 24:46). Nu se citează vreun pasaj anumit din Vechiul Testament pentru aceasta. Dar faptul că avea să învie este citat cu precizie la Fapte 2:25-32, 13:33-35, din Psalmul 16:10-11. Isus a spus că va învia a treia zi (Luca 24:46). Trebuie avut în vedere textul din Osea 6:2 şi Ioan 1:7, precum şi faptul că Isaac a fost eliberat de moarte a treia zi (Geneza 22:4).
Respingerea lui va fi urmată de distrugerea Ierusalimului şi marea strâmtorare, (Matei 24:15; Marcu 13:15; Luca 21:20; Daniel 9:27; 11:31; 12:1, 11).
Iată un fapt uimitor:istoria completă a vieţii lui Isus, până în amănunte cele mai mici, este prezisă lămurit, în Vechiul Testament. Oare nu este aceasta o dovadă copleşitoare a existenţei şi acţiunii unei MINŢI care transcede mintea omenească într-un mod care ne uluieşte?

Capitolul 3. Botezul lui Isus

Redat şi la Marcu 1:1-11 şi la Luca 3:1-22. (În ce priveşte nota asupra lui Ioan Botezătorul vezi şi la Luca 3:1-20). În toate trei relatările şi la Ioan 1:31-33, lucrurile specificate sunt: coborârea Duhului Sfânt şi glasul din cer. Se pare din Ioan 1:31-33, că Ioan nu l-a cunoscut pe Isus, dar Matei lasă să se înţeleagă că l-a cunoscut totuşi (Matei 3:14). Fără îndoială, în copilăria lor, Isus şi Ioan s-au cunoscut căci familiile lor au fost înrudite (Luca 1:36) iar mamele lor au stat împreună timp de trei luni înainte de naşterea copiilor (Luca 1:39, 56). Apoi se pare că în mod sigur băieţii vor fi aflat de la părinţii lor despre vestirea cerească privitoare la misiunea fiecăruia. Dar din momentul în care Ioan s-a retras în pustiu (Luca 1:80) se poate ca să fi trecut destul de mult timp, aşa încât acum să nu-L mai poată recunoaşte pe Acela cu care nu se mai văzuse din copilărie şi să trebuiască să fie identificat de Dumnezeu. Apoi, sub aprobarea divină, Isus a fost uns în mod public ca Fiu al lui Dumnezeu, Mesia al poporului evreu şi Mântuitorul lumii.

Harta 50. Valea Iordanului

Locul unde a fost botezat Isus

Locul ales de Dumnezeu pentru prezentarea lui Mesia în faţa poporului evreu a fost zona inferioară a Iordanului sau aproape de locul unde apele s-au despărţit când a intrat Iosua în Canaan. Aici se stabilise Ioan Botezătorul şi îşi începuse lucrarea menită să reînvie aşteptarea neamului evreu. În foarte scurt timp, toţi ochii au fost îndreptaţi asupra lui Isus, fiecare întrebându-se dacă El este Mesia. Apoi, împreună cu cerul, Ioan L-a vestit pe Isus ca fiind Mesia. Aici, în aceeaşi regiune, a urmat apoi lucrarea de la începutul propovăduirii lui Isus. Tot aici a fost şi lucrarea de încheiere a lui Isus. Ce amintiri se legau de locul acesta! Imediat cum ieşi din valea râului Iordan către răsărit se află înălţimile Nebo, de unde Moise văzuse Ţara Promisă şi unde îl îngropase Dumnezeu. Tot acolo, undeva între Iordan şi Muntele Nebo, carele cereşti l-au dus pe Ilie, alături de Moise în gloria cerească. La 8 km spre vest era Ierihonul, ale cărui ziduri au căzut la sunetul trâmbiţei lui Iosua. Chiar deasupra Ierihonului l-au hrănit corbii pe Ilie. Puţin mai sus, pe platoul de pe vârful muntelui, era Betel, unde Avraam ridicase un altar lui Dumnezeu şi unde Iacov văzuse scara cerească cu îngerii care urcau şi coborau, la care s-a refşrit Isus, în conversaţia Sa cu Natanael, ca fiind o imagine a Sa, El fiind scara îngerilor. În apropiere, la sud, pe acelaşi munte, se afla Ierusalimul, cetatea lui Melchisedec şi a lui David. Spre sud, dincolo de Marea Moartă, era câmpia unde zăceau ruinele Sodomei şi ale Gomorei.

Capitolul 4:1-10. Ispitirea de patruzeci de zile

Este redată şi la Luca 4:1-13 şi Marcu 1:12-13. Duhul Sfânt, Satana (vezi pagina 497) şi îngerii (vezi pag. 426) au avut fiecare un rol în ispitirea lui Isus. Duhul Sfânt L-a călăuzit iar îngerii L-au ajutat când Satana a făcut încercarea de a-L abate de la misiunea Sa. Întregul univers era interesat de ceea ce se petrecea atunci cu Isus. Destinul creaţiei era în joc. Ne întrebăm de ce a urmat ispitirea lui Isus imediat după botezul Său. Coborârea Duhului Sfânt peste El în vremea aceea a presupus probabil două lucruri noi pentru experienţa umană a lui Isus: puterea de a face minuni fără limită şi o refacere a cunoştinţei Sale de dinainte de întrupare.

Mai înainte, când era în veşnicii, Isus ştia că avea să vină pe lume să sufere ca Miel al lui Dumnezeu pentru păcatul omenirii. Dar a venit pe calea leagănului uman. Trebuie oare să presupunem că Isus a ştiut în copilăria sa tot ce ştia şi înainte de a se îmbrăca cu limitările unui trup omenesc? Nu este oare mai natural să presupunem că pe măsură ce creştea El redobândea toate cunoştinţele Sale dinainte de întrupare, împreună cu educaţia pe care o primea? Apoi, desigur, mama

Fig. 59. Locul tradiţional al Muntelui Ispitirii

Foto Matson

Lui îi va fi relatat împrejurările în care s-a născut. El ştia că este Fiul lui Dumnezeu şi Mesia. Fără îndoială că a stat de vorbă cu mama Lui de multe ori despre planurile şi metodele prin care avea să-şi împlinească lucrarea ca Mesia al lumii. Dar când Duhul Sfânt s-a pogorât peste El la botezul Lui "fără măsură" atunci pentru prima dată ca om a primit în mod clar şi deplin cunoştinţa lucrurilor pe care le cunoscuse înainte de a deveni Om: printre altele CRUCEA ca mod prin care avea să-şi împlinească misiunea. L-a lăsat înmărmurit; i-a luat orice dorinţă de mâncare; l-a alungat din mijlocul oamenilor; şi timp de 40 de zile s-a gândit îndelung la ea.

Care a fost natura acestei ispitiri? Se poate să fi fost cuprins de ispitele obişnuite ale oamenilor în lupta lor pentru o bucată de pâine şi dorinţa lor după putere şi faimă. Dar mai mult Isus era prea mare ca noi să ne gândim că asemenea motive ar fi putut cântări greu pentru el. Din antecedentele Sale şi fondul Lui noi suntem obligaţi să credem că El îşi formase deja o pasiune mistuitoare de a salva lumea. El ştia că asta era misiunea Lui. Întrebarea se punea cum să realizeze acest lucru. Făcând uz de miraculoasele puteri care tocmai i se atribuiseră - puteri pe care nici un muritor nu a visat vreodată să le cunoască - de a da pâine oamenilor fără ca aceştia să lucreze şi de a învinge forţele obişnuite ale naturii, El s-ar fi putut ridica la poziţia de conducător şi stăpânitor al lumii făcându-i pe oameni să-I facă voia prin FORŢĂ. Asta a fost sugestia Satanei. Dar misiunea lui Isus a fost nu să oblige la ascultare, ci să schimbe inimile oamenilor.

A fost Diavolul realmente prezent? Sau a fost doar o luptă interioară? Nu ni se spune în ce formă i-a apărut Diavolul lui Isus. Dar în mod neîndoios Isus a recunoscut faptul că sugestiile veneau de la

Satana, care se afla acolo, hotărât să oprească misiunea lui Isus. (Vezi nota de la Luca 4:1-13 referitor la Satana).

Se crede că locul ispitirii lui Isus ar fi fost pe culmile sterpe ale regiunii muntoase de deasupra Ierihonului, deasupra râului Cherit unde corbii îl hrăniseră pe Ilie şi de unde se putea probabil vedea Golgota, locul unde El avea să dea testul final. (Vezi Harta 50 de la Matei 3:13-17).

Isus a postit 40 de zile (2). Moise postise 40 de zile pe muntele Sinai, când s-au dat Cele Zece Porunci (Exod 34:38). Ilie postise 40 de zile pe drumul care duce la acelaşi munte (I Regi 19:8). Moise reprezentase Legea. Ilie profeţii. Isus era Mesia spre Care arătau Legea şi profeţii. De pe vârful muntelui unde postea Isus, privind spre răsărit dincolo de Iordan, putea vedea lanţurile muntoase ale lui Nebo unde Moise şi Ilie, cu secole mai înainte, se suiseră la Dumnezeu.

Peste vreo trei ani, aceiaşi trei oameni au avut o întâlnire în mijlocul gloriilor Schimbării la faţă de pe muntele Hermon (Harta 50, la Marcu 10), la 160 km nord, al cărui vârf acoperit de zăpadă se vede bine de pe Muntele Ispitirii: tovarăşi de suferinţă şi apoi tovarăşi de glorie.

După ispitire Isus a fost dus înapoi la Iordan unde boteza Ioan. (Vezi nota de la Ioan 1:19-34).

Capitolul 4:11. Îngerii

Îngerii au figurat foarte mult în viaţa lui Isus

Un înger a anunţat naşterea lui Ioan (Luca 1:11-17).
L-a numit (Luca 1:13).
Un înger a prezis Mariei naşterea lui Isus (Luca 1:26-37).
Un înger i-a prezis lui iosif naşterea lui Isus (Matei 1:20-21).
L-a numit (Matei 1:21).
Îngerii au anunţat păstorilor naşterea lui Isus (Luca 2:8-15).
Au cântat Aleluia (Luca 2:13-14).
Un înger a dirijat fuga copilului în Egipt (Matei 2:13, 20).
Îngerii L-au ajutat pe Isus şi i-au slujit la ispitirea Sa (Matei 4:11).
Un înger a venit la Isus în Ghetsimani (Luca 22:43)
Un înger a dat piatra la o parte de pe mormântul Lui (Matei 28:2).
A anunţat femeilor Învierea Sa (Matei 28:5-7).
Doi îngeri l-au prezentat Mariei Magdalena (Ioan 20:11-14).

Isus a avut multe de spus despre îngeri.

Suindu-se şi coborându-se peste El (Ioan 1:51).
Putea avea 12 legiuni de îngeri care să-L scape (Matei 26:53, Luca 9:26).

Îngerii vor fi secerătorii (Matei 13:31).
Îngerii îi vor despărţi pe cei răi de cei buni (Matei 13:41, 49).
Îngerii l-au dus pe sărac în sânul lui Avraam (Luca 16:22).
Îngerii se bucură de pocăinţa păcătoşilor (Luca 15:10).
Copilaşii au îngeri păzitori (Matei 18:10).
Isus îi va mărturisi pe copiii Săi înaintea îngerilor (Luca 12:8).
Îngerii nu au sex, nu pot muri (Luca 20:35-36; Matei 22:30).
Diavolul are îngeri răi (Matei 25:41).

Isus însuşi a spus aceste lucruri. Afirmaţiile Lui despre îngeri sunt atât de concrete, atât de variate şi atât de abundente încât a le explica după teoria potrivit căreia Isus se acomoda doar la concepţiile din vremea Lui ar însemna să schimbăm valabilitatea de adevăr a oricărora din Cuvintele Sale.

Îngerii în Cartea Faptelor

Un înger a deschis porţile închisorii pentru apostoli (Fapte 5:19).
Un înger l-a condus pe Filip la etiopian (Fapte 8:26).
Un înger l-a eliberat pe Petru din temniţă (Fapte 12:7-9).
A fost îngerul "lui" (Fapte 12:15), al lui Petru.
Un înger l-a lovit pe Irod de moarte (Fapte 12:23).
Un înger l-a condus pe Corneliu să trimită după Petru (Fapte 12:23).

Îngerii în Vechiul Testament

Un înger a izbăvit-o pe Hagar (Geneza 16:7-12).
Îngerii au vestit naşterea lui Isaac (Geneza 18:1-15).
Îngerii au anunţat nimicirea Sodomei şi l-au scăpat pe Lot (Geneza 19:1-29).
Un înger a oprit uciderea lui Isaac (Geneza 22:11-12).
Îngerii au păzit pe Iacov (Geneza 28:12; 31:11; 32:1; 48:16).
Un înger l-a împuternicit pe Moise (Exod 3:2).
Un înger a condus poporul Israel (Ex. 14; 19;23:20-23; 32:34).
Un înger a aranjat căsătoria lui Isaac cu Rebeca (Geneza 24:7).
Îngerii au dat Legea (Fapte 7:38, 53; Gal. 3:19; Evrei 2:2).
Un înger l-a mustrat pe Balaam (Numeri 22:31-35).
Un prinţ al oştirii lui Dumnezeu i s-a arătat lui Iosua (Iosua 5:13-15).
Un înger i-a mustrat pe israeliţi pentru idolatria lor (Jud. 2:1-5).
Un înger l-a împuternicit pe Ghedeon (Judecători 6:11-40).
Un înger a vestit naşterea lui Samson (Judecători 13).
Un înger a lovit Israelul cu ciumă (II Samuel 24:16-17).
Un înger l-a izbăvit pe Ilie (I Regi 19:5-8).
Elisei a fost înconjurat de îngeri invizibili (II Regi 6:14-17).
Un înger l-a izbăvit pe Daniel din groapa cu lei (Dan. 6:22).

Un înger a lovit armata asiriană (II Regi 19:35; Isaia 37:36).
Îngerii tăbărăsc în jurul copiilor lui Dumnezeu (Ps. 34:7; 91:11).
Îngerii l-au ajutat pe Zaharia la scris (Zaharia 1:9; 2:3; 4:5, etc.).

Îngeri în epistole şi în Apocalipsa

Sunt îngeri aleşi (I Timotei 5:21).
Îngerii sunt nenumăraţi (Evrei 12:22; Apocalipsa 5:11).
Îngerii slujesc moştenitorilor mântuirii (Evrei 1:13-14).
Îngerii vor veni cu Isus într-o flacără de foc (II Tes. 1:8).
Nu e voie să ne închinăm îngerilor (Col. 2:18; Apoc. 22:8-9).
Un înger a dirijat scrierea Apocalipsei (Apoc. 1:1).
Bisericile au îngeri păzitori (Apoc. 1:20; 2:8, 18; 3:1, 7, 14).

Apocalipsa este în mare parte o dramă a îngerilor (vezi pag. 692).

Există diferite ordine de îngeri, organizaţi pe principalităţi, tronuri şi stăpâniri (Romani 8:38; Efeseni 1:21; 3:10; Col. 1:16; 2:15; I Petru 3:22).

Mihail este numele unui arhanghel. A fost îngerul ocrotitor al lui Iuda (Daniel 10:13, 21; 12:1). S-a luptat cu Diavolul pentru trupul lui Moise (Iuda 9). Se luptă cu Satana pentru Biserică (Apocalipsa 12:7). Va fi cu Cristos la a doua Sa venire; Vocea Lui va învia morţii (I Tesaloniceni 4:16).

Gavril este unul din îngerii prinţi (vezi pag. 491).

Ocazional cuvântul "înger" pare să se refere la forţele lipsite de viaţă ale naturii, dar in general putem spune că se referă la personalităţile lumii nevăzute.

Capitolul 4:12. Isus îşi începe lucrarea de propovăduire în Galilea

Între versetele 11 şi 12 a trecut aproape un an, inclusiv începutul lucrării în Iudea. Între cele două versete avem evenimentele de la Ioan 1:19 la 4:54 şi Luca 4:16-30. (vezi Mc. 1:14-15)

Lucrării galileene

Matei îi consacră jumătate din cartea sa - 14 capitole (4:12 la 19:1)

Marcu îi acordă tot jumătate din cartea sa - 8 capitole (1:14 la 10:1)

Luca îi consacră mai puţin de 6 capitole (4:14 la 10:1). Ioan aproape că o omite cu totul.

Lucrarea galileană

O privire comparativă de ansamblu a celor patru relatări

MATEI

Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov, Ioan (4:18-22).
Călătorii, propovăduire, vindecare, gloatele, faima Sa (4:23-25).
Predica de pe Munte (5, 6, 7).
Vindecarea unui lepros şi a robului sutaşului (8:1-13).
Vindecarea soacrei lui Petru şi a multor altora (8:1-13).
Potolirea furtunii (8:23-27). Demonii gadareni (8:28-34).
Vindecarea unui olog (9:1-8).
Chemarea lui Matei şi ospăţul acestuia (9:9-13). "Postul" (9:14-17).
Fiica lui Iair şi femeia cu scurgere de sânge (9:27-38).
Trimiterea celor doisprezece (10).
Solii lui Ioan Botezătorul (11:1-19).
Mustrarea cetăţilor (11:20-24). "Veniţi la Mine" (11:25-30).
Mănâncă grâu şi vindecă în ziua de Sabat (12:1-14).
Vindecarea unui orb şi a unui îndrăcit (12:15-23).
Isus e acuzat că ar fi aliat cu Beelzebub (12:24-45).
Mama şi fraţii lui Isus (12:46-50).
Pilda semănătorului, a neghinei, a seminţei de muştar, a aluatului, a comorii, a perlei, a năvodului. (13).
Vizita la Nazaret (13:54-58).
Tăierea capului lui Ioan Botezătorul (14:1-12).
Hrănirea celor 5000, Isus umblă pe apă (14:13-33).
Vindecarea mulţimilor la Nazaret (14:34-36).
Fariseii, datina şi întinarea (15:1-20).
Femeia canaanită (15:21-18).
Hrănirea celor 4000 (15:29-30).
"Aluatul fariseilor" (16:1-12).
Mărturisirea lui Petru, prezicerea patimilor (16:13-28).
Schimbarea la faţă, patimile prezise din nou (17:1-1).
Băiatul epileptic, patimile prezise din nou (17:14-23).
Impozitul templului (17:24-27). "Copilaşii". "Iertarea" (18).

MARCU

Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov, Ioan (1:14-20).
Vindecarea îndrăcitului, a soacrei lui Petru şi a multor altora (1:21-34).
Călătorii, minuni, vindecarea unui lepros, a unui paralitic (1:40 - 2:12).
Chemarea lui Levi, şi ospăţul (2:13-17). "Postul" (2:18-22).
Consumul spicelor şi vindecarea în Sabat (2:23-3:6).
Mulţimi, faimă, minuni (3:13-19).

Isus e acuzat că lucrează cu Beelzebub (3:20-30).
Mama şi fraţii lui Isus (3:31-35).
Pilde: semănătorul, creşterea seminţei, sămânţa de muştar (4:1-34).
Potolirea furtunii (4:35-41). Îndrăcitul gherasean (5:1-20).
Fiica lui Iair, femeia cu scurgere (5:21-43).
Vizita la Nazaret (6:1-6).
Trimiterea celor doisprezece (6:7-13).
Tăierea capului lui Ioan Botezătorul (6:14-29).
Hrănirea celor 5000, Isus umblă pe apă (6:30-52).
Mulţimile vindecate la Ghenezaret (6:53-56).
Fariseii, tradiţia şi închinarea (7:1-23).
Femeia sirofeniciană, un surdo-mut (7:24-37).
Hrănirea celor 4000, "aluatul fariseilor" (8:22-26).
Mărturisirea lui Petru, patimile prezise (8:27-9:1).
Schimbarea la faţă, patimile prezise din nou (9:14-32).
"Cine este cel mai mare?" (9:14-32).

LUCA

Vizita la Nazaret (4:14-30).
Vindecarea îndrăcitului, a soacrei lui Petru şi a multo altora (4:31-44).
Chemarea lui Petru, Iacov, Ioan (5:1-11).
Vindecarea unui lepros şi a unui paralitic (5:12-26).
Chemarea lui Levi şi ospăţul (5:27-32). "Postul" (5:33-39).
Consumul spicelor şi vindecarea în Sabat (6:2-11).
Alegerea celor doisprezece (6:20-49).
Robul sutaşului, fiul văduvei, solii lui Ioan (7:1-35).
Femeia păcătoasă, femeile, pilda semănătorului (7:36-8:18).
Mama lui Isus, fraţii Lui, furtuna, îndrăcitul gherasean (8:19-39).
Fiica lui Iair, femeia cu scurgere de sânge (8:40-48).
Trimiterea celor doisprezece (9:1-6).
Tăierea capului lui Ioan Botezătorul (9:7-9). Hrănirea celor 5000 (9:10-17).
Mărturisirea lui Petru, prevestirea patimilor (9:18-27).
Schimbarea la faţă (9:28-36).
Băiatul epileptic, patimile prezise din nou (9:28-43).
"Cine este cel mai mare?" (9:46-50).

IOAN

Minunea preliminară de la Cana Galileii, şederea în Capernaum (2:1-12).
Vindecarea fiului nobilului (4:43-54). Hrănirea celor 5000 (6:1-7:1).

Capitolul 4:13-17. Şederea la Capernaum. Este unul din lucrurile prezise despre Mesia. (Vezi la Matei 2:22-23).

Capitolul 4:18-22. Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov, Ioan. (Vezi la Marcu 1:16-20. De asemenea, la Matei 10).

Capitolul 4:23-25. Călătorii, faimă, mulţimi, minuni. (Vezi la Marcu 1; 38-39).

Durata şi cronologia lucrării galileene

Lucrarea galileană a început "cu patru luni înainte de seceriş" (Decembrie) (Ioan 4:35-43).

S-a încheiat puţin înainte de Praznicul Corturilor (Oct.) sau chiar înainte de Praznicul Dedicării (Decembrie) (Luca 9:51; Ioan 7:2; 10:22).

A cuprins un Paşte (Ioan 6:4) şi chiar Paştele din anul următor, dacă, aşa cum se crede, praznicul de la Ioan 5:1 a fost Paştele.

Astfel, începând cu decembrie şi prelungindu-se până dincolo de Paştele anului următor, în octombrie sau decembrie al anului următor, ea a durat circa doi ani sau numai un an, dacă Praznicul de la Ioan 5:1 nu a fost Paştele.

Matei, Marcu şi Luca, în mod oarecum general, par să urmeze o ordine cronologică, fără ca ea să fie respectată în detaliu; căci există multe deosebiri în ce priveşte descrierea întâmplărilor. Cât priveşte chestiunea de a şti care din ei a fost mai exact în ce priveşte cronologia, există deosebiri de opinie în rândurile cercetătorilor Scripturii. Întrucât se pare că scriitorii evangheliilor a fost călăuziţi de alte consideraţii în gruparea materialului lor şi întrucât chestiunile legate de timp au fost în mare măsură ignorate, nu este posibil să clasificăm în ordinea lor cronologică exactă toate evenimentele consemnate.

Există totuşi unele evenimente şi perioade din lucrarea galileană bine marcate, în jurul cărora se pot grupa celelalte întâmplări. Cei 5000 au fost hrăniţi pe vremea Paştelui (Matei 14:12-13).

În acelaşi timp, cei doisprezece s-au întors din turneul lor misionar de propovăduire (Luca 9:10).

Toţi evangheliştii aşează schimbarea la faţă la scurt timp înaintea plecării finale din Galileea.

Plecarea aceasta a avut loc fie chiar înainte de Sărbătoarea Corturilor (octombrie), fie de Praznicul Dedicării (decembrie) (Luca 9:51; Ioan 7:1-10; 10:22). Cazul din urmă pare a fi cel mai probabil, deoarece primul a fost secret (Ioan 7:10), în vreme ce al doilea a fost public (Luca 10:1).

Înseamnă că au trecut cinci sau opt luni între hrănirea celor 5000 de oameni şi schimbarea la faţă, din care Isus a petrecut o parte în regiunile din nordul Galileii, perioadă despre care nu se vorbeşte prea mult.

Accentul lucrării galileane cade pe cele şaisprezece luni dinaintea hrănirii celor 5000, o perioadă de intensă activitate şi mare popularitate.

Avem în tabelul următor o privire de ansamblu a lucrării din Galileea, poziţia ocupată de unele evenimente în cadrul cronologiei fiind doar o presupunere.

Lucrarea de propovăduire în Galileea

O încercare de ordonare cronologică a evenimentelor

Decembrie anul 27 al erei creştine	Începe lucrarea galileană Din Cana vindecă pe fiul nobilului la Capernaum Vizitează Nazaretul şi este respins Îşi stabileşte sediul la Capernaum Îi cheamă pe Simon, Andrei, Iacov şi Ioan Vindecă pe îndrăcit, pe soacra lui Petru şi pe alţii Călătoreşte în jur, vindecă un lepros şi un paralitic Îl cheamă pe Matei Întrebări privitoare la post şi la Sabat
anul 28 Paştele?	Vizitează Ierusalimul Vindecă în Sabat, stârnind opoziţia conducătorilor Lipsă prima coloană Îşi afirmă dumnezeirea, se întoarce în Galileea
Miezul verii:	Călătorii, mulţimi de oameni, faima Sa, minunile Alegerea celor doisprezece Predica de pe Munte Călătoreşte în jur, rosteşte multe pilde Potoleşte furtuna, vindecă pe îndrăciţii ghereseni Învie pe fiica lui Iair din morţi Este acuzat că lucrează cu Beelzebub Învie pe fiul văduvei din Nain Primeşte solii lui Ioan Botezătorul Vizitează din nou Nazaretul Vindecă pe robul sutaşului, iartă femeia păcătoasă
Anul 29 Februarie? Paştele	Trimiterea celor doisprezece Se întorc cei 12, Ioan Botezătorul decapitat Hrănirea celor 5000, Isus umblă pe apă Discursurile asupra Pîinii Vieţii Refuză încercarea mulţimii de a-L face rege Vindecă pe mulţi, vorbeşte despre întinare Mustră cetăţile, "Veniţi la Mine" Se retrage în nord, femeia sirofeniciană În Galileea, Vindecarea surdo-mutului, hrănirea celor 4000 La Magdala, "Semnul lui Iona" vindecarea orbului
Octombrie?:	Vizitează Ierusalimul, Discursurile, Femeia prinsă în păcatul adulterului Vindecarea orbului, conflict deschis cu conducătorii

Noiembrie:	Se întoarce în Galileea
	Se retrage în Cezarea lui Filip, mărturisirea lui Petru
	Schimbarea la faţă, băiatul epileptic
	Patimile prezise de trei ori
	Iar în Galileea, impozitul, "Cine este cel mai mare?"
	"Copiii" , "Făcătorul necunoscut de minuni"
Decembrie?:	Plecarea finală din Galileea (sau octombrie?)

Capitolele 5, 6, 7. Predica de pe Munte

Matei aşează Predica de pe Munte la începutul relatării despre lucrarea galileană, deşi se pare că a avut loc cu câteva luni mai târziu, când au fost aleşi cei doisprezece (Luca 6:12-20), dacă Luca a relatat aceeaşi predică, şi nu cumva alta. Probabil Matei a considerat Predica de pe Munte ca fiind esenţialul învăţăturii lui Isus, pentru care întreaga lucrare de propovăduire nu a fost decât o desăvârşită ilustrare practică.

Conţinând însuşi miezul învăţăturii lui Isus, putem considera Predica de pe Munte pentru Noul Testament ceea ce sunt Cele Zece Porunci pentru Vechiul Testament. Fiecare creştin ar trebui s-o înveţe pe dinafară şi să încerce să trăiască după învăţăturile sale. Nu se pomeneşte muntele pe care a fost ţinută această predică, dar tradiţia afirmă că a fost munntele numit Coarnele Hattinului (vezi harta de la pag. 473).

(În ce priveşte comparaţia cu relatarea lui Luca, vezi Luca 6:20-49).

Capitolul 5:1-12. Fericirile

Binecuvântaţi şi fericiţi sunt cei descurajaţi, cei întristaţi, cei umili, cei cu duhul zdrobit, cei milostivi, cei cu inima curată, făcătorii de pace şi cei persecutaţi. În parte, exact reversul normelor de bază ale lumii. Dar fericirea nu constă în starea aceasta vitregă propriu-zisă, ci mai degrabă în răsplătirile care vor urma. Cerul, pentru Isus care îl cunoştea, era infinit mai minunat decât toate splendorile pământului, atât de superior încât El a considerat tot ceea ce sporeşte dorul nostru după el drept o fericire şi o binecuvântare.

Capitolul 5; 13-16. Sarea şi lumina lumii

Adică un element menit să păstreze şi să călăuzească. Isus Însuşi este Lumina Lumii (Ioan 8:12). Urmaşii Lui reflectă lumina şi slava Sa. Cel mai nobil motiv de a trăi pe care îl poate avea cineva este de a-i face pe alţii să-L slăvească pe Dumnezeu.

Capitolul 5:17-48. Isus şi Legea

El n-a venit să distrugă Legea, ci s-o împlinească. Nu există nici o contradicţie aici între învăţătura lui Isus şi cea de la Romani, Galateni şi Evrei, potrivit căreia noi suntem mântuiţi prin credinţa în Cristos, şi nu prin faptele Legii. Sensul dat de Isus este acela că Legea Morală a lui Dumnezeu este expresia propriei sfinţenii a lui Dumnezeu şi

constituie o obligaţie eternă pentru poporul lui Dumnezeu. El a venit să dea legii un sens mult mai profund şi s-o aplice nu doar în forma ei exterioară, ci în adâncul inimii omeneşti. Apoi El ilustrează Legea în cinci domenii:omorul, adulterul, injuriile, răzbunările şi ura pentru vrăşmaşi.

Omorul (5:21-26). Legea împotriva omorului făcea parte din cele Zece Porunci (Exod 20:13). Isus interzice până şi gândul de mânie din inimă, care este în stare să ducă la omor.

Adulterul (5:27-32). Legea împotriva adulterului făcea, de asemenea, parte din Cele Zece Porunci (Exod 20:14). Isus interzice tolerarea unor gânduri de poftă care duc la săvârşirea adulterului. Observaţi că atât în cazul mâniei, cât şi al poftei, Isus atrage atenţia asupra pericolului care le paşte pe amândouă: focul iadului (22, 29, 30). Isus ne spune să luăm seama la sentimentele noastre lăuntrice, dar merge mai departe decât Legea lui Moise, punând o restricţie clară asupra divorţului (32).

Înjurăturile (5:33-37). Sunt cuprinse aici atât jurămintele, cât şi înjurăturile, până la folosirea neatentă a Numelui lui Dumnezeu în vorbirea obişnuită.

Răzbunările (5:38-42). Legea "ochi pentru ochi" făcea parte din Dreptul Civil, administrat de judecători (Exod 21:22-25). Isus nu stabileşte aici legislaţia tribunalelor civile. Guvernul civil este rânduit de Dumnezeu (Romani 13:1-7) ca să salveze omenirea de elementele ei infractoare. Cu cât sunt mai aspre tribunalele, cu atât este mai bine pentru societate. Dar Isus ne învaţă aici principiile după care trebuie să se călăuzească un individ în relaţiile sale cu semenii (vezi la Luca 6:27-38).

Capitolele 6 şi 7. Învăţături cereşti

Motivele tainice ale vieţii (6:1-8). Vezi Luca 12:1-12). Sunt date trei domenii:milostenia, rugăciunea, postul.

Milostenia (6:2-4) ca Domnului, nu pentru a face paradă (vezi la Matei 23).

Rugăciunea (6:5-15). (Vezi la Luca 11 şi 28).

Postul (6:16-18). (Vezi la Marcu 2:18-22).

Comorile din cer (6:13-34).

Nu judeca pe fratele tău (7:15). (Vezi la Luca 6:39-45).

Perlele în gura porcilor (7:6). Înseamnă că trebuie să fim cu tact atunci când vorbim despre religia noastră. Altfel s-ar putea să facem mai mult rău decât bine.

Rugăciunea stăruitoare (7:7-11). (Vezi la Luca 18:1-8).

Regula de aur (7:12). (Vezi la Luca 6:27-38).

Calea îngustă (7:13-14). Mulţi sunt cei pierduţi. Puţini cei salvaţi - puţini în comparaţie cu cei pierduţi. Dar la sfârşit vor forma totuşi o mulţime mare pe care nu o va putea număra nimeni (Apocalipsa 7:9).

Învăţătorii falşi. Isus a atras atenţia şi a profeţit despre învăţătorii

falşi (Matei 24:11, 24). La fel au făcut şi scriitorii Noului Testament, în repetate rânduri. Cel mai devastator obstacol în calea progresului creştinismului printre oameni a fost corupţia nemiloasă a promotorilor săi, pătaţi şi murdăriţi.

Zidirea pe stâncă (7:24-27). O afirmaţie clară potrivit căreia nu are rost să ne numim creştini dacă nu practicăm ceea ce ne-a învăţat Domnul Isus în Predica de pe Munte.

Capitolul:

8:1-4	Vindecarea unui lepros (vezi la Marcu 1:40-44).
8:5-13	Robul sutaşului (vezi la Luca 7:1-10).
8:14-15	Soacra lui Petru (vezi la Marcu 1:29-31).
8:16-17	Vindecarea mulţimilor (vezi la Marcu 1:32-34).
8:18-22	"Vulpile au vizuini." (vezi la Luca 9:57-62).
8:23-27	Potolirea furtunii (vezi la Marcu 4:36-41).
8:28-34	Îndrăciţii gadareni (vezi la Marcu 5:1-20).
9:1-8	Vindecarea unui paralitic (vezi la Marcu 5:1-20).
9:9-13	Chemarea lui Matei (vezi la Marcu 2:13-17).
9:14-17	Despre post (vezi la Marcu 2:18-22).
9:18-26	Fiica lui Iair (vezi la Luca 8:40-56).
9:27-31	Cei doi orbi (vezi la Marcu 8:22-26).
9:32-34	Îndrăcitul mut (vezi la Marcu 7:31-37).
9:35-38	Călătorii primprejur (vezi la Marcu 1:39).

Capitolul 10. Trimiterea celor doisprezece

Istorisită, mai scurt, şi la Marcu 6:7-13 şi Luca 9:1-6. Trebuie să fi avut loc cu puţin timp înainte de Paşte, chiar înainte de hrănirea celor 5000 (Luca 9:10-17, Ioan 6:4). Instrucţiunile date de Isus celor doisprezece conţin sfaturi minunate pentru creştini: să fie înţelepţi ca şerpii şi inofensivi ca porumbeii; să se aştepte la greutăţi; să se încreadă în grija Domnului; să aibă ochii aţintiţi spre ţinta eternă.

Unele din instrucţiunile date de Isus au avut o aplicaţie temporară; de pildă, să nu ia bani. Având puterea de aface vindecări însemna că nu le era deloc greu să-şi asigure casă şi masă. După aceea nu mai trebuiau să mai ia cu ei bani (Luca 22:35-38).

Chemarea celor doisprezece

Isus a avut nevoie de vreun an şi jumătate ca să-şi aducă la îndeplinire sarcina de a-i alege. După aceea a petrecut vreo doi ani cu ei. Anul: 26 al erei creştine. Probabil prin noiembrie. Ioan, Andrei, Simon, Filip, Natanael au crezut în El la botezul oficiat de Ioan (Ioan 1:35-51); L-au însoţit în Cana; apoi s-au întors la ocupaţiile lor, până când au fost din nou chemaţi mai târziu.

Anul: 28, prin luna ianuarie. După ce şi-a încheiat lucrarea de început în Iudeea, pe când îşi începea lucrarea galileană, i-a chemat pe Simon,

Andrei, Iacov şi Ioan să-şi lase meseria de pescari şi să se asocieze definitiv cu Isus (Marcu 1:16-20). Curând după aceea Matei a fost rugat să se alăture grupului (Matei 9:9).
Anul 28, luna mai? Cei doisprezece ucenici au fost aleşi în mod oficial (Luca 6:12-16).
Anul 29, martie? Li s-a dat puterea să vindece şi au fost trimişi perechi, într-un turneu de vreo lună (Matei 10).
Anul 30, mai. Au primit împuternicirea finală da a duce Evanghelia la marginile pământului (Matei 28:16-20).

Formarea celor doisprezece ucenici

Alegerea şi formarea oamenilor cărora Domnul avea să le încredinţeze lucrarea a fost o parte extrem de importantă a misiunii pământeşti a Domnului Isus. Scopul principal al venirii Sale pe lume a fost acela de muri ca Mielul lui Dumnezeu, ispăşind păcatul omenirii, iar apoi de a învia, aducând omenirii viaţă veşnică. Dar viaţa, moartea şi învierea Sa ar fi fost zadarnice, dacă lumea n-ar fi avut cunoştinţă de ele. Dacă oamenii cărora le-a încredinţat Isus lucrarea aveau să dea greş, atunci venirea Sa pe pământ avea să fie în zadar.

Prima trimitere a celor doisprezece ucenici a făcut parte din procesul de formare, menit probabil să asigure o doză bună de practică de teren, dar în primul rând, a fost o parte din metoda lui Isus de a vesti poporului evreu că Mesia a sosit. Nu erau pe vremea aceea ziare şi reviste. Singurul mod de răspândire a informaţiilor era pe cale orală. Mai târziu, cei şaptezeci au fost trimişi cu acelaşi scop. Oamenii aceştia au autentificat mesajul lor prin minuni speciale, menite nu numai să atragă atenţia neamului evreiesc, ci să-i şi arate natura extraordinară a ACELUIA pe Care Îl vesteau ei.

Formarea lor nu a fost deloc o sarcină uşoară, căci lucrarea care îi aştepta era cu totul diferită de orice altă lucrare pe care o cunoscuseră până atunci. La început ei au pornit după Isus din spirit politic, fără să se gândească la faptul că într-o bună zi vor deveni "predicatori". Ei se aşteptau ca Isus, având funcţia de Mesia, fiind chiar El Însuşi Mesia, să înfiinţeze un imperiu politic mondial, în cadrul căruia ei să fie funcţionarii cu cel mai mare rang (vezi şi la Matei 13).

Metoda Sa de schimbare a gândirii şi atitudinii lor cu privire la genul de lucrare pe care urmau s-o desfăşoare a avut mai întâi scopul de a li-L înfăţişa pe Cristos în toată plinătatea gloriei Sale divine, aşa încât, mai târziu, indiferent cât de mult s-ar fi deosebit acţiunile Sale de modul în care se aşteptau ei să se comporte Mesia şi să vorbească, ei să creadă în continuare că El este Mesia. Este unul din motivele pentru care Isus a făcut minuni şi a fost schimbat la faţă.

În plus, El a vorbit în pilde cu tâlc ascuns pentru a le da impresia că nu întotdeauna a vrut să spună ceea ce au înţeles ei. De fapt, o

vreme i-a lăsat în mod intenţionat în nedumerire şi uimire. Dacă le-ar fi spus lămurit de la început care Îi este misiunea, e posibil că ei şi-ar fi pierdut interesul de a-L urma.

Când, în cele din urmă, le-a spus că avea să fie răstignit, şi nu înălţat pe un tron pământesc, au rămas ca loviţi de trăsnet, dar au continuat să creadă că le vorbeşte în pilde. Chiar în seara Cinei de pe urmă, au continuat să stabilească ce funcţii va avea fiecare în împărăţia lui Isus şi care din ei va fi cel mai mare. Abia după învierea Sa din morţi şi pogorârea Duhului Sfânt, au ajuns ei să înţeleagă în sfârşit, că era vorba despre o Împărăţie în primul rând în inimile oamenilor, şi că partea lor era doar să spună oamenilor istoria lui Isus. Atât şi nimic mai mult! Istoria urma să-şi facă singură lucrarea. Dacă oamenii aveau să ştie de Isus, precis aveau să-L şi iubească.

Capitolul 11:1-19. Trimişii lui Ioan Botezătorul

Au venit când Ioan era în temniţă. Isus se afla în culmea popularităţii Sale. Ioan aştepta şi el, negreşit, un Mesia politic (vezi Luca 3:1-20) şi nu putea pricepe deloc cum de nu întreprinde Isus nici o acţiune în acest sens.

Răspunsul lui Isus lasă să se înţeleagă faptul că a considerat minunile Sale drept o dovadă suficientă că El era Mesia.

Observaţi însă că uşoara îndoială a lui Ioan nu l-a făcut pe acesta să scadă cu nimic în ochii lui Isus: Nu s-a ridicat încă nici unul, spunea Isus, care să fie mai mare decât Ioan.

Şi totuşi, a adăugat că până şi cel mai mic în împărăţia lui Cristos este mai mare decât Ioan, în ce priveşte desigur privilegiul de care se bucură o astfel de persoană. Iată dar ce mare har este să fii credincios nou testamental!

"Cu năvală" (12) adică atât urmaşii lui Ioan, cât şi cei ai lui Isus făceau toate eforturile de a-L forţa pe Isus să-şi îndeplinească rolul imaginat de ei, în fruntea unei mişcări de natură politică şi militară, aparţinând lumii acesteia.

Prin contrastul dintre viaţa Sa şi cea a lui Ioan, Isus a spus că amândoi sunt de la Dumnezeu, avându-şi locul bine determinat în efortul lui Dumnezeu de a trezi generaţia aceea.

Capitolul 11:20-24. Măreţele lucrări ale lui Isus

Trei cetăţi, la capătul de nord al Mării Galileii, sunt numite ca fiind scena principală a minunilor lui Isus (vezi harta 52, pag.473). Capernaum, Betsaida şi Horazin. Cele mai favorizate oraşe de pe faţa pământului. Pronunţarea judecăţii şi pierzarea pe care le-o prezice Isus arată că Isus a considerat minunile Sale drept o dovadă pe care e primejdios s-o ignori.

Capitolul 11:25-30. "Veniţi la Mine"

Cele mai scumpe şi mai iubite cuvinte care s-au rostit în auzul oamenilor. Se părea că lui Isus îi pare bine că oamenii simpli, de rând sunt aceia care Îl primesc. Pavel a afirmat acelaşi lucru la I Corinteni 1:26. Se pare că e greu pentru intelectuali, în mândria lor de oameni învăţaţi, să se smerească până acolo încât să-L recunoască ca Mântuitor al lor personal.

Capitolul 12:1-8. A mânca în ziua de Sabat (vezi la Marcu 2:23-27).
Capitolul 12:9-14. A vindeca în ziua de Sabat (vezi la Marcu 3:1-6).

Capitolul 12:15-21. Multe minuni

La Marcu 3:15-21 se afirmă că mulţimile, pe lângă cele venite din Galilea, proveneau din Iudea, Ierusalim, Idumeea şi de dincolo de Iordan, apoi din regiunea Tirului şi a Sidonului. Aşadar, pe o rază de vreo 400 de km, într-o vreme când oamenii se deplasau cel mai adesea pe jos, mulţimi mari de oameni au auzit de minunile Sale şi au venit la El, aducându-şi bolnavii să fie vindecaţi iar El i-a vindecat pe toţi (15).

Capitolul 12:22-23. Vindecarea unui orb şi a unui îndrăcit mut

Istorisită şi la Luca 11:14-15. O minune mare pentru oameni; deşi se obişnuiseră într-un fel cu minunile Sale, uimirea în faţă acestei minuni a fost mare. "Fiul lui David" (23) era titlul unanim atribuit lui Mesia, Cel pe care îl aşteptau ei. (Matei 1:1; 9:27; 15:22; 20:30; 21:9; 22:42; Ioan 7:42).

Capitolul 12:24-37. Păcatul care nu se iartă

Pomenit şi la Marcu 3:22-30; Luca 11:14-26; 12:8-10. Observaţi că oricât de mult Îl urau fariseii pe Isus, nu au tăgăduit minunile Sale, care erau prea numeroase şi prea bine cunoscute ca să poată fi negate. Deşi minunile erau cu totul binefăcătoare în natura lor, totuşi, atât de împotrivitori şi de împietriţi erau fariseii încât au cutezat să le atribuie puterii Satanei. Asemenea acuzaţii diavoleşti şi peste măsură de rele făceau dovada unei naturi care era gata să depăşească posibilitatea de răscumpărare. Probabil acesta a fost sensul cuvintelor lui Isus, o condiţie a inimii de care ei se apropiaseră în mod cu totul periculos. La Luca 12:10 păcatul care nu se iartă este legat de tăgăduirea lui Cristos. Isus pare să facă distincţie între păcatul împotriva Sa şi păcatul împotriva Duhului Sfânt (32). Interpretarea generală a celui din urmă este următoarea: respingerea lui Cristos, câtă vreme El se afla încă în trup şi nu-şi încheiase lucrarea şi până şi ucenicii erau nelămuriţi cu privire la El, se putea ierta. Dar, odată isprăvită lucrarea Sa, şi după ce s-a pogorât Duhul Sfânt, respingerea finală, cu bună ştiinţă, a lui Cristos, oferit unei persoane prin chemarea plină de har a Duhului Sfânt, constituie "păcat veşnic care nu se iartă niciodată". De un păcat similar se vorbeşte la Evrei 6:6, 10:26 şi la I Ioan 5:16 (vezi notele asupra acestor pasaje).

"Vorbe deşarte" (36) sunt amintite aici în legătură cu păcatul de neiertat. Cuvintele noastre trădează caracterul nostru (34). Fiecare vorbă pe care o rostim şi fiecare faptă, oricât ar fi de ascunsă, sunt toate înregistrate sus şi vor fi reproduse în ziua judecăţii - pentru cei mântuiţi, care nu s-au pocăit de ele la scaunul de judecată al lui Cristos, dar nu în vederea mântuirii iar, pentru cei nemântuiţi, la Judecata Finală de la urmă.

Capitolul 12:38-45. Semnul lui Iona

Se vorbeşte despre el şi la Luca 11:29-32. A fost o mare neruşinare să ceară lui Isus alte semne după ce Îl acuzaseră că face minuni cu ajutorul lui Beelzebub. Isus le-a promis un semn şi mai mare atunci când a pomenit "semnul lui Iona" - adică învierea Sa din morţi, MĂREŢUL SEMN AL TUTUROR VEACURILOR. Obiceiurile demonilor (43-45, vezi la Marcu 5:1-20).

Capitolul 12:46-50. Mama şi fraţii Lui

Menţionaţi şi la Marcu 3:31-35; Luca 8:19-21. Răspunsul lui Isus ne învaţă că legăturile spirituale sunt mai puternice decât cele fireşti, de sânge, şi lasă să se înţeleagă faptul că mama Lui nu era mai apropiată de El decât oricare persoană care face voia lui Dumnezeu.

Capitolul 13:1-53. Pildele împărăţiei

O pildă este un fel de metaforă dezvoltată, o comparaţie, o ilustrare a unor lucruri spirituale prin intermediul unor lucruri obişnuite. În mare vorbind, pildele sunt istorioare ce exemplifică anumite adevăruri.

Isus a folosit pildele în parte pentru a ascunde o vreme ceea ce avea de gând să descopere mai târziu. Împărăţia pe care voia s-o întemeieze Isus era atât de diferită de tot ce aşteptau evreii de la Mesia, încât a fost nevoie ca Isus să procedeze cu mult tact. Astfel, a folosit istorioare pentru a ilustra originea, dezvoltarea, caracterul mixt şi împlinirea Împărăţiei - lucruri care nouă, credincioşilor de azi, ni se par simple, dar care pentru ascultătorii Săi de atunci erau enigme.

În interpretarea pildelor problema se pune de a şti care detalii sunt semnificative şi care din incidente sunt absolut necesare povestirii. De obicei, o pildă are rolul de a ilustra UN SINGUR punct, o singură idee, şi nu trebuie scoasă o lecţie din fiecare amănunt.

Numărul pildelor diferă de la 27 la 50. Ceea ce numesc unii pilde alţii numesc metafore. În general s-a stabilit un număr de 30 de pilde. Unele din ele sunt foarte similare. Isus a folosit istorioare diferite pentru a ilustra aceeaşi idee iar uneori aceeaşi istorioară pentru a ilustra idei diferite.

Capitolul 13:1-23. Pilda semănătorului

Apare şi la Marcu 4:1-25; Luca 8:4-16. Sământa este Cuvântul lui Dumnezeu (Luca 8:11). Sufletele se nasc din Cuvântul lui Dumnezeu (I Petru 1:23). Această pildă e o profeţie despre primirea Evangheliei.

·Unii nici nu vor să audă de ea. Alţii o vor accepta, dar se vor lăsa curând de credinţă. Unii vor rămâne o vreme, dar cu timpul îşi vor pierde interesul. Iar alţii vor rămâne până la capăt, aducând roade diferite.

Capitolul 13:24-30; 36:43; 47:53. Neghina şi năvodul

Două ilustraţii cu deosebiri uşoare de accent, potrivit cărora Evanghelia avea să pătrundă în toată lumea, cei răi rămânând alături de cei buni până la sfârşitul lumii, când urmează să se facă despărţirea finală, cei răi ducându-se atunci în locul lor nefericit pentru veci iar cei neprihăniţi în slavă veşnică. Isus nu şi-a făcut nici un fel de iluzii că lumea aceasta ar putea deveni, în epoca actuală, o utopie. El a ştiut prea bine că până la capăt Evanghelia va fi respinsă de o mare parte a lumii. El nu a recunoscut decât două clase de oameni: mântuiţi şi pierduţi. Mereu, mereu El a vorbit despre starea groaznică a celor pierduţi, despre plânsul şi scrâşnirea dinţilor. Negreşit cuvintele Sale sunt adevărate.

Capitolul 13:31-33. Sămânţa de muştar şi aluatul

Apare şi la Marcu 4:30-32; Luca 13:18-20; două pilde similare, ilustrând începutul mic al împărăţiei lui Cristos, creşterea ei treptată şi imperceptibilă, atât în individ, cât şi în lumea largă, până când în cele din urmă, va atinge proporţii gigantice, pătrunzând ca dospeala îm toate instituţiile, filozofiile şi guvernele.

Capitolul 13:44-46. Comoara ascunsă şi perla de mare preţ

· O ilustraţie dublă a aceluiaşi adevăr: valoarea de nepreţuit a unui suflet omenesc în ochii lui Cristos. Ceea ce oferă Cristos e mai de preţ decât oricare alt lucru, chiar decât viaţa însăşi, merită să dai totul, numai ca să obţii cealaltă viaţă veşnică, pe care o oferă Cristos în dar oamenilor.

Împărăţia

Observaţi cât de frecvent apare cuv'ntul "Împărăţie" în Matei:3:2; 4:17, 23; 5:3, 10, 19, 20; 6:10, 33; 7:21; 8:11; 9:35; 10:7; 11:11, 12; 12:28; 13:11, 24, 31, 33, 43, 44, 45, 47, 52; 16:19, 28; 18:23; 19:12, 14, 24; 20:1; 21:31, 43; 22:2; 23:13; 24:14; 25:1, 34; 26:29.

O împărăţie politică, în care naţiunea ebraică, sub conducerea lui Mesia, avea să domnească asupra lumii. La asta se aşteptau ei. Irod împărtăşea şi el această noţiune şi a încercat să-L nimicească pe Isus din copilărie, crezând că împărăţia lui Cristos avea să fie una politică şi, prin urmare, rivală cu a sa. Ioan Botezătorul a împărtăşit şi el această concepţie. Când a văzut că Isus nu dă semne să fie regele unei astfel de împărăţii, Ioan a început să se îndoiască de Isus că ar fi chiar El Mesia (Matei 11:3). Cei doisprezece apostoli au împărtăşit şi ei această părere până după învierea Domnului din morţi. Ultima întrebare pe care I-au pus-o lui Isus a fost: "Doamne, în vremea aceasta ai de gând să aşezi din nou împărăţia lui Israel?" (Fapte1:6). Minţile lor erau

dominate de o concepţie politică, şi nu de gândul mântuirii personale aduse prin Isus Cristos.

Care a fost împărăţia pe care a venit Isus s-o întemeieze? Nu o împărăţie politică, ci în primul rând El a venit să domnească în inimile oamenilor, deşi dacă ar fi fost primit de naţiunea ebraică ar fi domnit şi în chip fizic, cum va domni acum din nou în Împărăţia de o mie de ani.Dar în primul rând Isus a venit să domnească în inima oamenilor. Să-i facă pe toţi să-L iubescă. Şi de ce să-L iubească? Pentru a ne transforma pe toţi după chipul Său. Din afecţiunea noastră pentru El se vor naşte şi vor creşte înfrumuseţarea şi mângâierea vieţii, transformarea şi regenerarea sufletului.

Cuvântul "Împărăţie", aşa cum este folosit în Noul Testament, are mai multe sensuri. Uneori înseamnă "domnia lui Dumnezeu, în chip personal, fizic printre oameni" iar alteori "domnia neprihănirii în mijlocul oamenilor". Alte ori "Biserica". Uneori "creştinătatea" iar alteori "domnia de o mie de ani". Uneori "Cerul". Ideea de bază este faptul că Isus va domni în inimile copiilor Săi, în toate dispensaţiile, şi în toată veşnicia.

Capitolul 13:54-58. Vizita la Nazaret (vezi la Marcu 6:1-6).

Capitolul 14:1-12. Decapitarea lui Ioan Botezătorul (vezi la Luca 3:1-2). Capitolul 14; 13-21. Hrănirea celor 5000 (vezi la Ioan 6:1-15). Capitolul 14:22-23. Isus umblă pe apă (vezi la Ioan 6:16-21).

Perioada de la hrănirea celor 5000 la schimbarea la faţă

Capitolele 14:34 la 16:12. (vezi la Marcu 6:53)

Cap. 14:34-36 Mulţimile din Ghenazaret (vezi la Mc. 6:53).
Cap. 15:1-20 Fariseii şi închinarea (vezi la Mc. 7:1-23).
Cap. 15:21-28 Femeia canaanită (vezi la Mc. 7:24-23).
Cap 15:29-39 Hrănirea celor 4000 (vezi la Mc. 8:1-9).
Cap 16:1-12 Aluatul fariseilor (vezi la Mc. 8:10-21).

Capitolul 16:13-20. Mărturisirea lui Petru

Este dată şi la Marcu 8:27-29 şi la Luca 9:18-20. Trecuseră vreo trei ani de când Petru Îl primise pe Isus ca fiind Mesia (Ioan 1:41, 42). L-a numit "Domn" un an mai târziu (Luca 5:8). Peste o jumătate de an L-a numit "Sfântul lui Dumnezeu" (Ioan 6:68, 69) iar acum, după doi ani şi jumătate de umblare cu Isus, îşi exprimă convingerea sa în dumnezeirea lui Isus Cristos.

"Piatra" (18) sau "Stânca" pe care avea să zidească Cristos Biserica nu era Petru, ci Adevărul pe care l-a mărturisit Petru, că Isus este Fiul lui Dumnezeu. Dumnezeirea lui Isus este temelia pe care se reazimă Biserica, crezul fundamental al creştinătăţii. Este sensul incontestabil al pasajului.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ (EMB)

Versetul 18 este subiectul unei faimoase controverse. Probabil simbolul cu piatra derivă din peisajul stâncos ce se deschide privirilor de pe Muntele Hermon. Textul grec spune literal: "Tu eşti Petros şi pe această petra voi zidi Eu Biserica Mea". Cuvântul "petros" înseamnă "o pietricică". În Lexiconul Grec a lui Liddell şi Scott se arată că acest cuvânt este aplicat în cazul pietrelor mici, folosite la praştie sau pietrele de hotar, care nu sunt nici ele prea mari. Pe de altă parte, lexiconul dă cuvântul "petra" ca fiind aplicat la munţii Olimp şi Caucaz. Apoi mai trebuie să ne amintim faptul că în limba greacă şi în limba latină prepoziţia "şi" avea sensul conjuncţiei "dar" (de pildă "mâniaţi-vă dar nu păcătuiţi"). Aşadar sensul textului în discuţie rămâne clar: "Tu eşti Petru şi orice om te va putea mişca pe tine, dar credinţa exprimată de tine în dumnezeirea Mea este o stâncă ce nu poate fi clătinată, cum nu pot fi clătinaţi munţii. Pe această stâncă voi zidi Eu Biserica Mea!"

"Cheile Împărăţiei" , 19

Interpretarea obişnuită a acestui text este că Petru a deschis uşa mântuirii în ziua de Rusalii pentru evrei (Fapte 2) iar mai târziu şi pentru neamuri (Fapte 10). Nu că el ar fi primit puterea de a ierta păcatele, ci doar de a vesti condiţiile în care se primeşte mântuirea. Oricare ar fi fost autoritatea dată lui Petru, ea le-a fost dată şi celorlalţi apostoli (Matei 18:18; Ioan 20:23). Şi această autoritate numai în sens declarativ. Cristos este Cel care iartă. Apostolii au fost inspiraţi de Duhul Sfânt să rostească condiţiile acestei iertări.

Cap. 16:21-28. Prezicerea patimilor (vezi la Marcu 9:30-32).

Cap. 17:1-13. Schimbarea la faţă a lui Isus (vezi la Mc. 9:2-13).

Cap. 17:14-20. Băiatul epileptic (vezi la Marcu 9 14-29).

Cap. 17:22-23. Patimile prezise din nou (Mc. 9:30-32).

Cap. 17:24-27. Banii pentru impozit. Era un fel de taxă pentru Templu, pe care era obligat s-o plătească fiecare bărbat peste vârsta de 20 de ani (Exod 30:11-15). Echivala cu 2 lei. Isus, ca Domn al Templului, era scutit de această taxă. Totuşi, ca nu cumva să fie înţeleasă greşit atitudinea Lui faţă de Templu a plătit şi El această taxă.

Cap. 18:1-6. "Cine este cel mai mare" (vezi la Lc. 9:46-48).

Cap. 18:7-14. Ocaziile de poticnire (vezi la Marcu 9:41-50).

Cap. 18:15-35. Iertarea. Un talant (24) avea vreo 12000 de lei. Un ban (28) valoarea de 2 lei. Omului nostru i s-a iertat suma de un milion două sute de mii de lei iar el nu a vrut să ierte pe omul care îi datora 200 de lei. Cam aşa compară Isus propriile noastre păcate împotriva lui Dumnezeu cu păcatele celor care au greşit faţă de noi. Observaţi declaraţia lui Isus, că nu poate fi cineva iertat dacă nu iartă şi el (35).

Lucrarea din Perea

Capitolele 19 şi 20. (Vezi la Luca 9:51)

Cap. 19:1-2. Plecarea din Galileea (vezi la Luca 9:51).

Cap. 19:3-12. Întrebări legate de divorţ. Învăţătura lui Isus cu privire la divorţ este consemnată şi la Matei 5:31, Marcu 10:2-12, Luca 16:18. Pavel discută subiectul la I Corinteni 7. Un bărbat şi o femeie sunt căsătoriţi pentru o viaţă întreagă şi aceasta e voia lui Dumnezeu pentru omenire. Cristos nu pare să îngăduie decât o singură cauză pentru divorţ (9).

Cap. 19:13-15. Copilaşii (Luca 18:15-17).

Cap. 19:16-30. Tânărul bogat (vezi la Lc. 18:18-30).

Cap. 20:1-16. Pilda lucrătorilor din vie. Nu înseamnă că toţi vor fi trataţi la fel în cer sau că nu vor exista răsplătiţi. Pilda talanţilor (Matei 25:14-30) pare să ne înveţe că vor exista răsplătiţi iar Pavel a afirmat şi el lucrul acesta (I Corinteni 3:14-15). Isus a vrut să spună aici doar un singur lucru: că unii care se cred primii în lumea aceasta se vor trezi că sunt ultimii în cer. Isus a spus lucrul acesta de mai multe ori (Matei 19:30; 20:16; Marcu 10:31; Luca 13:30). Normele cereşti şi normele pământeşti de apreciere sunt total diferite, aşa încât mulţi dintre creştinii cei mai umili, sclavi şi robi vor ocupa locurile cele mai înalte în cer, în vreme ce mulţi oameni sus-puşi aici, conducători mari din biserică, dacă vor exista şi din aceştia în cer, vor fi mai prejos decât cei care le-au fost într-un fel robi aici pe pământ (vezi la Luca 16:19-31).

Cap. 20:17-19. Din nou sunt prezise patimile (Mc. 9:30-32).

Cap. 20:20-28. Cererea lui Iacov şi a lui Ioan. Patosul acestei situaţii consta în faptul că s-a întâmplat după ce Isus i-a anunţat că e în drum spre cruce (vezi la Luca 9:46-48).

Capitolul 20:29-34. Orbul de la Ierihon (vezi la Luca 18:35-43).

Ultima săptămână a lui Isus

Capitolele 21 la 28

Capitolul 21:1-11. Intrarea Sa triumfală în Ierusalim

Istorisită şi la Marcu 11:1-10, Luca 19:29-38; Ioan 12:12-39. Era duminica dinaintea morţii Sale. Isus venise ca Mesia Cel prezis cu mult înainte. Timp de trei ani se făcuse cunoscut poporului evreu, străbătând Palestina în lung şi-n lat, făcând multe semne şi minuni. El ştia că moartea Sa fusese hotărâtă de către mai marii poporului şi era gata pentru ea. Într-o mare demonstraţie publică, ca un gest de prevenire finală pentru cetatea sfântă, El a intrat în oraş, în sunetul osanalelor mulţimii care Îl aştepta. Oamenii se bucurau nespus de mult şi credeau că sosise clipa izbăvirii. Isus călărea pe mânzul unei măgăriţe, fiindcă aşa fusese prezis la Zaharia 9:9.

Capitolul 21:12-17. Isus curăţeşte Templul

Faptul e istorisit şi la Marcu 11:15-18; Luca 19:45-47. S-a întâmplat luni. Mai făcuse lucrul acesta cu trei ani înainte la deschiderea lucrării Sale publice (vezi nota de la Ioan 2:13-22). Profiturile enorme care se obţineau de la aceste tarabe din Templu intrau în buzunarele familiei marelui preot. Isus s-a aprins de indignare în faţa unei asemenea pervertiri a Casei lui Dumnezeu (vezi şi la Ioan 2:13-22).

Capitolul 21:18-22. Isus usucă smochinul

Faptul e descris şi la Marcu 11:12-14; 20-24. S-a întâmplat luni dimineaţa, când venea da la Betania la Ierusalim, pe drumul care trece peste Muntele Măslinilor. Ucenicii au observat că smochinul se uscase când au trecut a doua zi pe acolo. Se vede că se întorseseră la Betania luni seara pe drumul de la poalele muntelui.

Capitolul 21:32-27. "Cu ce putere?"

Vezi şi la Marcu 11:27-33; Luca 20:1-8. Conducătorii evrei erau înverşunaţi şi au făcut toate eforturile posibile de a-L prinde pe Isus în cursă. Dar Isus a fost un dialectician neîntrecut şi a parat fiecare întrebare a lor, întorcând-o împotriva lor.

Capitolul 21:28-32. Pilda celor doi fii

Pilda aceasta se adresează direct conducătorilor religioşi, mai-marilor preoţilor, bătrânilor, cărturarilor şi fariseilor. Aceştia Îl respinseseră pe Isus. Dar oamenii de rând Îl primiseră cu bucurie.

Capitolul 21:33-46. Pilda viei

Istorisită şi la Marcu 12:1-12; Luca 20:9-19. Pilda celor doi fii fusese adresată în primul rând conducătorilor naţiunii ebraice. Pilda aceasta se adresează naţiunii însăşi.

Capitolul 22:1-14. Pilda nunţii

O altă ilustrare a aceluiaşi lucru: naţiunea aleasă de Dumnezeu, fiindcă i-a tratat pe solii Săi atât de rău, avea să fie acum lepădată, în locul ei fiind chemată altă naţiune. Este un fel de pildă dublă: cuprinzând şi un avertisment pentru cei ce urmau să fie acceptaţi de Dumnezeu în locul poporului Său, ca să fie şi ei atenţi, pentru a nu avea şi ei parte de aceeaşi soartă.

Cap. 22:15-22. Tributul Cezarului (vezi la Mc. 12:13-17).
Cap. 22:23-33. Învierea (vezi la Marcu 12:18-27).
Cap. 22:34-40. Porunca cea mai mare (vezi la Mc. 12:28-34).
Cap. 22:41-46. "Fiul lui David" (vezi la Marcu 12:35-37).

Capitolul 23. ”Vai de voi farisei şi cărturari“

Fariseii erau secta cea mai numeroasă şi mai influentă din vremea lui Isus. Erau legelişti prin excelenţă. Se pronunţau pentru respectarea rigidă şi strică a tuturor formelor legii şi ale datinilor. Existau printre ei şi unii oameni buni, dar în mare vorbind erau recunoscuţi pentru lăcomia lor, pentru ipocrizia lor.

Cărturarii erau de fapt copişii Scripturilor. Datorită cunoaşterii în amănunt a Legii, ei au ajuns să fie recunoscuţi de oameni ca autorităţi în domeniul acesta. Erau numiţi uneori ”avocaţi“. Cărturarii şi fariseii erau conducătorii religioşi ai naţiunii.

Cuvintele pe care le adresează Isus acestei categorii de oameni constituie cea mai cruntă condamnare rostită de buzele Sale vreodată. Isus nu a vorbit niciodată în felul acesta cu păcătoşii, cu vameşii şi oamenii de rând. Isus Însuşi a fost cel mai religios om, (cu adevărat religios), care a trăit vreodată. Dar a detestat falsa religiozitate a acestor oameni.

Din nefericire, oamenii condamnaţi de Isus în textul de faţă nu au murit cu toţii în generaţia respectivă. În toate secolele, biserica a suferit blestemul de a avea în mijlocul ei conducători religioşi ca cei descrişi la capitolul 23 din Matei. Mai degrabă oameni care au făcut din religie o profesie, o meserie, fără a avea în inimă adevărata religie - oameni care au făcut întotdeauna paradă de hainele lor scumpe, de presupusa lor neprihănire, cu mare pompă, dându-şi singuri importanţă, predicând religia, fără să aibă nimic comun cu ea.

Isus îşi ia adio de la Templu

Luni, Isus curăţise Templul. Marţi, după avertizările finale pe care le face, arătând că acum Împărăţia lui Dumnezeu avea să fie luată de la evrei şi dată neamurilor, Isus a plecat din zona Templului, fără ca să se mai întoarcă vreodată la el, părăsindu-l de acum şi lăsându-l în aşteptarea ruinării sale care a urmat. Ieşirea Sa din templu a încheiat lucrarea publică de propovăduire a lui Isus, urmând ca acum El să aştepte în linişte moartea care urma să vină peste trei zile.

Marele discurs privitor la vremea de pe urmă

Capitolele 24 şi 25. (De asemenea la Marcu 13 şi Luca 21)

Discursul acesta a fost ţinut după plecarea lui Isus din Templu, pentru ultima oară. Tema sa a fost distrugerea Ierusalimului, venirea Sa a doua oară şi sfârşitul lumii. Unele din cuvintele Sale sunt atât de încărcate de sens, încât e greu să ştii la care din evenimente s-a referit

Isus. Probabil în mod intenţionat a lăsat Isus să fie aşa. Totuşi, se pare că s-a referit în mod clar la două evenimente distincte, separate în timp, şi precizate prin cuvintele "aceste lucruri" la 24:34 şi "ziua aceea" la Matei 24:36. Unii explică expresia "neamul acesta" din Matei 24:24 ca făcând referire la poporul evreu, care nu va trece până când va veni Domnul. Părerea mai răspândită este că Isus s-a referit la Ierusalim, care urma să fie distrus în timpul vieţii oamenilor din generaţia aceea. Pentru cineva care priveşte din depărtare două vârfuri muntoase aflate unul după altul ele îi vor apărea foarte apropiate unul de altul, dar dacă te apropii de ele vei observa că sunt la mare distanţă unul de altul. Tot aşa, în perspectiva lui Isus, aceste două evenimente reprezentative erau foarte apropiate, deşi pentru noi există un mare interval de timp între ele. Ceea ce enunţă Isus într-o propoziţie poate fi, de fapt, o perioadă de câteva secole. Ceea ce s-a întâmplat într-un caz poate fi "începutul împlinirii" a ceea ce se va întâmpla în celălalt caz.

Cuvintele Sale cu privire la Ierusalim s-au împlinit în mod literal, la mai puţin 40 de ani. Minunatele clădiri de marmură şi aur au fost atât de complet distruse de armata romană în anul 70, încât Josephus a spus că locul respectiv avea înfăţişarea unui teren care nu fusese niciodată locuit (vezi şi la Evrei 13).

A doua Sa venire

Cel mai adesea însă, credem că vorbirea lui Isus da aici s-a referit la a doua Sa venire. Cu moartea Sa, care era de acum numai la trei zile depărtare, fiindcă Isus ştia că ucenicii Săi aveau să fie şocaţi până într-atât încât credinţa lor avea să fie în pericol, El se străduieşte acum să le explice că toate speranţele lor aveau să se împlinească mult mai minunat dacât au visat ei. Isus s-a gândit foarte mult la a doua Sa venire:

"Când va veni Fiul omului în slava Sa, cu toţi sfinţii îngeri" (Matei 25:31).

"Fiul omului are să vină în slava Tatălui Său cu îngerii Săi" (Matei 16:27).

"Cum s-a întâmplat în zilele lui Noe, aidoma se va întâmpla şi la venirea Fiului Omului" (Matei 24:37).

"Ce s-a întâmplat în zilele lui Lot,... Tot aşa va fi şi în ziua când se va arăta Fiul omului" (Luca 17:28-30).

"Atunci vor vedea pe Fiul omului venind pe un nor cu putere şi slavă mare" (Luca 21:27).

"De oricine se va ruşina de Mine...se va ruşina şi Fiul Omului când va veni în slava Tatălui Său împreună cu sfinţii îngeri" (Marcu 8:38).

"Eu mă duc să vă pregătesc un loc şi după ce mă voi duce şi vă voi pregăti un loc mă voi întoarce şi vă voi lua cu Mine" (Ioan 14:2-3).

Venirea Lui va fi prevestită de ”sunetul măreţ al unei trâmbiţi“ (Matei 24:31), ca pe vremea când poporul evreu fusese adunat laolaltă (Exod 19:13, 16, 19). Faptul că apostolul Pavel a repetat expresia ”trâmbiţa va suna“ în legătură cu învierea (I Corinteni 15:52) şi la I Tesaloniceni 4:16 spune: ”Domnul Însuşi va coborî din cer cu un strigăt, cu glasul arhanghelului şi cu trâmbiţa lui Dumnezeu“ indică faptul că nu e doar o formă de vorbire, ci un eveniment istoric măreţ care se va întâmpla deodată atunci când El îşi va aduna pe ai Săi dintre cei morţi şi dintre cei vii, într-un nor măreţ de slavă.

Nici venirea Sa la Ierusalim cu judecata (în anul 70), nici venirea Duhului Sfânt în ziua de Rusalii, nici plecarea noastră la El atunci când murim - nici unul din aceste evenimente nu pot epuiza sensul cuvintelor lui Isus privitoare la a doua Sa venire.

E bine să nu fim prea dogmatici cu privire la anumite evenimente legate de venirea Sa, dar dacă limbajul este un vehicul pentru gânduri, atunci ar fi prea din cale afară de ciudată încercarea cuiva de a scoate alte sensuri, oricât de spirituale ar fi ele, din cuvintele lui Isus, decât sensul dat de El, anume că Isus va veni din nou, a doua oară, în cadrul unui eveniment istoric precis, la modul personal şi literal, ca să-şi adune pe ai Săi şi să-i ducă în slavă veşnică pe toţi cei răscumpăraţi prin sângele Său.

Este bine să nu înceţoşăm nădejdea revenirii Sale cu o teorie prea detaliată a evenimentelor care se vor întâmpla atunci. Tare ne este teamă că unii oameni vor fi dezamăgiţi dacă Isus nu va urma ordinea evenimentelor aşa cum I-au trasat-o ei!

Se spune că Regina Victoria a Angliei, adânc mişcată de predica lui F.W.Farrar despre a doua venire a Domnului, i-ar fi spus predicatorului următoarele: ”Domnule Farrar, aş dori să fiu în viaţă când va veni Isus, pentru a-I putea aşeza cununa Angliei la picioare.“

Capitolul 24:45-51. Robii credincioşi şi înţelepţi. De aici încolo, Isus vorbeşte despre veghere. Negreşit, a doua Sa venire ocupa locul de frunte în gândirea Sa. Tot aşa ar trebui să se întâmple şi cu noi.

Capitolul 25:1-13. Pilda celor zece fecioare. Înţelesul ei este unul singur: anume că trebuie să avem gândurile aţintite la DOMNUL şi să fim gata când va veni El.

Capitolul 25:31-46. Scena judecăţii finale. Unul din cele mai magnifice pasaje din Biblie.

Capitolul 26:1-5. Uneltirea de ucidere a lui Isus. (Vezi la Marcu 14:1-2.)

Capitolul 26:6-13. Ungerea de la Betania. (Vezi la Marcu 14:3-9).

Capitolul 26:14-16. Târgul lui Iuda. (Vezi la Marcu 14:10-11).

Capitolul 26:17-29. Cina de pe urmă

Istorisită şi la Marcu 14:12-25; Luca 22:7-38; Ioan 13 şi 14. Era noaptea dinaintea morţii Sale. Au fost două cine: Cina de la Paşte şi Cina Domnului. Cina Domnului a fost instituită la încheierea cinei de Paşte. Luca menţionează două cupe (22:17-20). Matei, Marcu şi Luca amintesc de ambele cine. Ioan nu aminteşte decât de cina Paştelor.

Timp de 14 secole, Paştele fusese un indicator menit să îndrepte privirile tuturor spre venirea Mielului Pascal. Isus a mâncat paştele, apoi L-a înlocuit cu Cina Sa proprie şi apoi a fost junghiat El Însuşi ca Mielul Pascal. Isus şi-a dat duhul pe cruce în aceeaşi zi în care se junghiau mieii pascali în Templu.

Paştele îşi împlinise scopul şi acum a dat loc unei Cine Memoriale Noi care urma să se ţină în amintirea dulce a lui Isus până la Venirea Sa în glorie. (I Corinteni 11:26).

Aşa după cum Paştele ducea înapoi la izbăvirea din Egipt şi înainte de Venirea Sa, aşa această cină comemorativă ne duce înapoi cu gândul la moartea Sa şi înainte la Venirea Sa în glorie.

Ordinea incidentelor la Cină este oarecum confuză. Matei şi Marcu par să plaseze Cina Domnului după ieşirea lui Iuda. Luca pare să spună că Iuda se mai afla acolo. Ioan dă controversa ucenicilor mai întâi. Luca o plasează după Cină. În mod evident scriitorii s-au ghidat după alte considerente decât ordinea în care s-au petrecut lucrurile. Iată ordinea evenimentelor după toate probabilităţile:

1. Controversa lor. Isus le spală picioarele.
2. Isus anunţă vânzarea Sa. Toţi răspund: "Eu sunt acela?"
3. Iuda primeşte bucata de pâine muiată în sos. El spune: "Eu sunt acela?" şi iese.
4. Se instituie Cina Domnului.
5. "Porunca Nouă" şi duioasele cuvinte din Ioan 14.

Cupa

În 1910 s-a găsit în ruinele unei catedrale de pe locul unde era odată Antiohia o cupă ce conţinea înăuntru o altă cupă, despre care se crede că ar fi fost cupa pe care a folosit-o Isus în noaptea sfântă. Cupa dinăuntru este din argint. Cea din afară este tot din argint dar sculptată frumos cu douăsprezece figuri de oameni, reprezentând pe Isus şi pe apostoli. Cupa din afară a fost făcută în mod evident pentru a o cuprinde pe cea interioară, ca obiect sacru, preţios şi mai vechi decât ea. Arta şi lucrătura ei este considerată a fi din secolul întâi. Ultima Cină se crede că ar fi avut loc în casa mamei lui Marcu. Marcu a vizitat Antiohia în mod frecvent.

Fig. 60. Cupa din Antiohia. Vedere din faţă, arătându-L pe Cristos în centru iar mai jos Petru şi Pavel*(Prin bunăvoinţa d-lui Fahim Kouchakji.)*

După căderea Ierusalimului, Antiohia a devenit centrul principal al creştinismului. Prin urmare, nu putea fi nimic mai natural decât ca acest obiect nespus de scump pentru creştini să fie păstrat într-o biserică din Antiohia, unde, după distrugerea bisericii, a fost îngropată în ruine, pentru a fi fost găsit recent. Se află în proprietatea Domnului Fahim Kouchakji, de la New York, prin a cărui bunăvoinţă am obţinut fotografia de mai sus.

Capitolul 26:30-46. Agonia din Gheţimani. (Vezi la Luca 22:39-46).
Capitolul 26:47-56. Vânzarea şi arestarea Sa. (Vezi la Ioan 18:1-12).
Capitolul 26:57-68. Înaintarea Marelui Preot. (Vezi la Marcu 14:53).
Capitolul 26:69-75). Tăgăduirea lui Petru. (Vezi la Ioan 18:15-27).
Capitolul 27:1-2. Condamnat oficial. (Vezi la Marcu 14:53).
Capitolul 27:3-10. Sinuciderea lui Iuda. (Vezi la Marcu 14:10-11).

Capitolul 27:11-25. Judecata înaintea lui Pilat.

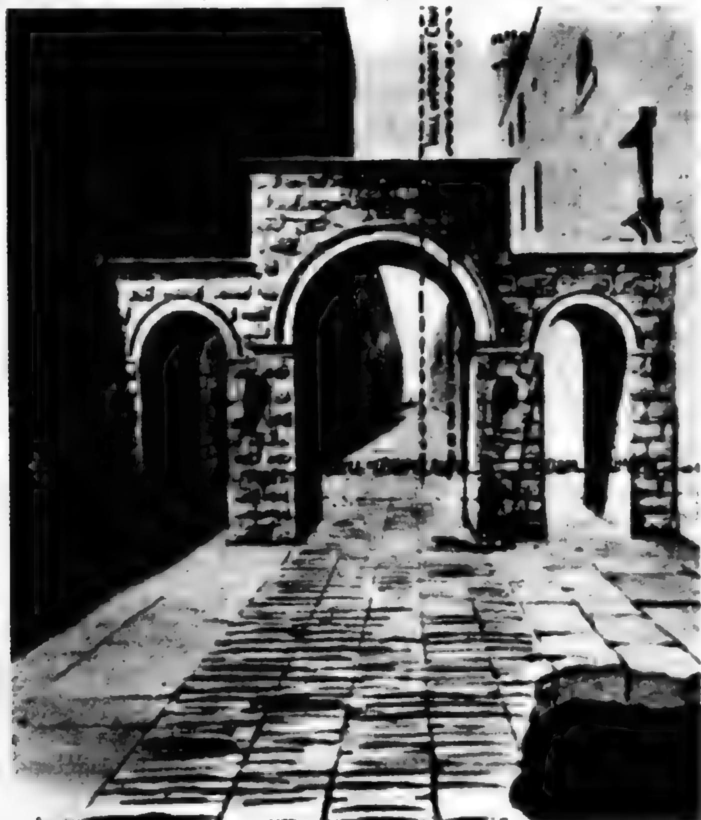
În ce priveşte nota cu fazele succesive din judecata lui Isus vezi la Marcu 14:53 şi în continuare.

Pilat a fost guvernatorul roman al Iudeii, între 26-37 era creştină. El şi-a luat în primire funcţia cam în acelaşi timp când şi-a început Isus lucrarea de propovăduire publică. Reşedinţa sa oficială se afla la Cezarea. El venea la Ierusalim cu ocazia praznicelor ca să menţină ordinea. A fost un om nemilos, crud şi renumit pentru numeroasele sale acte de brutalitate. Asemenea împăraţilor romani din vremea sa, şi lui îi plăcea spectacolul torturii şi omorârii unui om. Odată amestecase sângele galileenilor cu jertfele lor, Luca 13:1.

Unul din cele mai ciudate tablouri din istorie este impresia pe care a făcut-o Isus asupra acestui guvernator roman cu inima împietrită. Indiferent dacă Isus a fost un om înalt şi frumos cum susţine o tradiţie, trebuie să fi fost totuşi ceva în înfăţişarea feţei Sale şi în purtarea Sa divină atât de puternic, încât deşi era îmbrăcat în hainele de batjocură ale regalităţii, cu cununa de spini pe cap şi sângele care îi curgea şiroaie pe faţă. Pilat nu şi-a mai putut lua ochii de la El.

Eforturile lui Pilat de a-L opri pe Isus de la răstignire sunt cât se poate de patetice. El nu a voit s-o facă. A apelat de la conducătorii iudei până la Irod. Apoi de la Irod înapoi la conducătorii iudei. Apoi de la conducători la mulţimi. Apoi când mulţimile s-au întors împotriva lui Isus, Pilat a încercat să facă apel la sentimentul lor de milă, dându-L pe Isus să fie biciuit, în

speranţa că ei se vor mulţumi cu o pedeapsă parţială şi nu vor mai cere ca Isus să fie şi răstignit. Neavând succes, el încă tot nu s-a hotărât să-L răstignească pe Isus până când iudeii l-au ameninţat că îl vor pârî la Cezar. Doar în clipa când se părea că l-ar putea costa funcţia de Guvernator al Iudeii a cedat el în cele din urmă dându-L pe Isus să fie omorât. Se spune că Pilat s-a sinucis. Nevasta lui Pilat, Procula, conform tradiţiei a devenit creştină. "Sângele Lui să cadă asupra noastră şi asupra copiilor noştri," 25. Ce îngrozitoare şi precisă a fost împlinirea acestor cuvinte

Arcul Ecce Homo şi Gabata, la turnul Antonia din Ierusalim unde a rostit Pilat faimoasa declaraţie "Iată Omul!" (reconstituire)
Foto Matson

Capitolul 27:26. Biciuirea lui Isus.

De obicei biciuirea venea înaintea pedepsei capitale. În cazul acesta Pilat pare să fi sperat că mulţimile vor considera aceasta o pedeapsă suficientă. Biciuirea se făcea cu un bici confecţionat din mai multe fâşii de piele cu plumb la capete sau bucăţi ascuţite de metal. Victima era dezbrăcată până la brâu, apoi legată într-o poziţie încovoiată, de un stâlp şi bătut pe spatele gol până când toată carnea era sfâşiată. Uneori victima murea în timpul biciuirii.

Capitolul 27:17-31. Isus este batjocorit

Evreii, la judecata lor, Îl batjocoriseră deja (Luca 22:63-65). Irod şi cu soldaţii lui L-au batjocorit(Luca 23:11).Acum soldaţii lui Pilat Îl batjocoresc. Puţin mai târziu, pe cruce, bătrânii şi cărturarii Îl batjocoresc (27:29-43). Pentru minţile lor brutale era o distracţie grozavă să-L vadă pe Cel care susţinuse că este Fiul lui Dumnezeu supunându-se unei asemenea umuliri şi torturi.

Capitolul 27:32. Simon din Cirena

La Ioan 19:17 se spune că Isus a ieşit purtându-şi crucea. Istovit şi extenuat de noaptea Sa de agonie şi de biciuirea Sa, El nu a mers prea departe până când a devenit prea slab ca s-o poată duce. Atunci Simon a fost forţat s-o ducă mai departe. Puţine se cunosc despre Simon. Dar ce mândru va fi fost Simon în toată veşnicia să ştie că a purtat sau ajutat pe Isus la purtarea crucii Sale!

Capitolul 27:3-56. Isus este răstignit. (Vezi şi la Marcu 15:21-41; Luca 23:32-43 şi Ioan 19:17-30).

Întunericul

Timp de trei ore natura fără viaţă (45) şi-a ascuns faţa cuprinsă de ruşine în faţa cumplitei răutăţi a oamenilor. Probabil Dumnezeu a rânduit ca întunericul să fie doliul simbolic al creaţiei pentru Isus care suferea durerile morţii pentru cei pierduţi.

Cutremurul

Cutremurul a urmat, stâncile s-au despicat şi mormintele s-au deschis (51-55) , toate acestea fiind salutul lui Dumnezeu adresat Mântuitorului Cuceritor. Sfâşierea vălului din Templu (510 a fost modul lui Dumnezeu de a proclama faptul că prin moartea lui Cristos a dispărut bariera dintre Dumnezeu şi om. (Evrei 9:8). Sfinţii înviaţi (52-53) au fost dovada şi garanţia lui Dumnezeu că puterea morţii a fost frântă. Observaţi că până şi sutaşul, ofiţer din armata romană unul din cei care L-au răstignit pe Isus, a fost convins că Isus este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu (54).

Capitolul 27:57-61. Îngroparea. (Vezi la Ioan 19:38-42).

Capitolul 27:62-66. Mormântul este pecetluit. (Vezi la Matei 28:1 11-15).

"A treia zi"

"A treia zi" (64) e folosită aici în mod identic cu expresia "după trei zile" (63). În uzanța ebraică, părți ale zilei de la începutul sau sfârşitul unei perioade erau socotite drept zile (Estera 4:16; 5:1). "Trei zile şi trei nopți" (Matei 12:40) e un alt mod de a zice "trei zile" , I Samuel 30:12-13; "după trei zile" (Marcu 16:21; 17:23; 20:19; Luca 9:22; 24:7, 21, 46) sunt expresii sinonome pentru perioada de timp cât a stat Isus în mormânt, de vineri până duminică dimineața.

Capitolul 28:1-8. Vizita femeilor la mormânt.

Este relatată în toate patru evangheliile (Marcu 16:1-8; Luca 24:1-11; Ioan 20:1-3). Maria Magdalena este amintită în toate cele patru relatări. Maria, mama lui Iacov şi Ioan (Marcu) Ioana soția administratorului lui Irod (Luca).Şi apoi celelalte femei (Luca). În total, vreo şase sau douăsprezece sau mai multe. Femeile aveau la ele alifii cu care să îmbălsămeze trupul lui Isus, pentru îngropare definitivă, fără să se gândească la faptul că El va învia.

"Când începea să se lumineze" (Matei). "Foarte devreme" , "când răsărea soarele" (Marcu). "În zorii zilei" (Luca). "Pe când mai era încă întuneric" (Ioan). Aceste versiuni arată în mod evident că ele au pornit foarte devreme, pe când era încă întuneric, şi au ajuns la mormânt când răsărea soarele. Locuințele lor din Betania sau Ierusalim se aflau la o depărtare de vreo 2 până la 5 kilometri.

"Îngerul" care stătea pe piatră (Matei)."Un tânăr care stătea pe mormânt" (Marcu); "Doi îngeri" care stăteau în picioare în mormânt (Ioan). Aceste expresii diferite înseamnă pur şi simplu că îngerii, în formă umană, aşteptau afară din mormânt pe la răsăritul soarelui sosirea femeilor. Apoi le-au condus în mormânt şi le-au explicat că Isus a înviat.Uneori erau vizibili, alteori nu. Probabil au fost miliarde de îngeri, care se învârteau în jurul mormântului în dimineața aceea, aşteptând să-L salute pe Mântuitorul Înviat, căci era un moment triumfător în analele cerului. Îngerii vor aduce la îndeplinire învierea generală (Matei 24:31) , vezi nota asupra îngerilor de la Matei 4:11.

"La sfârşitul zilei Sabatului" (1). Sabatul, strict vorbind, era de la apusul soarelui la apusul soarelui. Dar în uzanța populară, aşa cum e cazul aici, cuprindea şi o parte din noapte, fapt indicat prin expresia "pe când începea să se lumineze înspre ziua dintâi a săptămânii".

"Un mare cutremur" (2). Mai fusese un cutremur când şi-a dat Isus duhul pe cruce (Matei 27:51). De asemenea, la darea Legii pe muntele Sinai (Exod 19:16, 18). Este un fel al lui Dumnezeu de a atrage atenția asupra unui eveniment de importanță supremă.

Capitolul 28:9-10. Isus se arată femeilor

Între versetele 8 şi 9, deducem din relatările Evangheliilor, că femeile le-au spus ucenicilor şi acum se întorceau din nou la mormânt; în acest interval de timp, Petru şi Ioan alergaseră la mormânt şi apoi plecaseră iar Maria Magdalena, ajunsă înaintea celorlalţi, singură la mormânt, a avut ocazia să-L vadă pe Isus.

Când i S-a arătat. Apoi, mai târziu, El S-a arătat şi celorlalte femei. (Vezi la Marcu 16 ”Ordinea evenimentelor“. Astfel, primele două arătări ale lui Isus au fost făcute unor femei.

Prin femeie, fără ajutorul bărbatului, a venit Mântuitorul iar acum femeilor le-a fost dată, pentru prima oară, glorioasa veste a învierii Sale.

Capitolul 28:11-15. Mituirea soldaţilor de la mormânt

Aceştia fuseseră puşi acolo la cererea Sinedriului, ca o măsură de precauţie împotriva posibilităţii răpirii trupului lui Isus. Îngroziţi de cutremur, de înger şi de absenţa trupului lui Isus, ei au alegat îndată să raporteze ciudatele întâmplări, dar Sinedriul i-a mituit să spună că ei adormiseră şi nu ştiau ce se întâmplase. Dar raportul secret al soldaţilor despre cele întâmplate a condus negreşit la întoarcerea la Dumnezeu a multor preoţi (Fapte 6:7).

În după masa aceea, Isus s-a arătat celor doi spre Emaus (Luca 24:13-32). Cam în acelaşi timp i s-a arătat lui Petru (Luca 24. 34).Iar seara celor zece (Ioan 29:19-25). Peste o săptămână, celor unsprezece, la Ierusalim (Ioan 20; 26-29). Puţin mai târziu, celor şapte, la Marea Galileii (Ioan 21). Şi apoi lui Iacov, la un loc şi un timp necunoscut (I Corinteni 15:7).

Capitolul 28:16-20. Isus se arată celor unsprezece

Pe un munte în Galileea, la timpul fixat de El Însuşi (26:32, 28:7). Se crede că ar fi avut loc în vremea când au fost prezenţi cei peste cinci sute de oameni (I Cor. 15:6). Marea Poruncă de la 18:20 este consemnată în substanţă de patru ori (vezi la Marcu 16:14-18).

”Eu sunt cu voi întotdeauna“ (20). Este versetul nostru preferat dintre toate versetele. Isus a înviat şi nu va mai muri niciodată El este VIU în vecii vecilor, în şi cu copii Lui, călăuzindu-i şi ocrotindu-i tot timpul.

Nu numai comandantul şef al unei vaste organizaţii de îngeri şi arhi-îngeri (arhangheli). El este mai mult decât atât! Comandantul suprem al oştirilor cerului, personal interesat de fiecare din copii Săi, tot timpul.

Noi nu putem înţelege cum O Singură Persoană poate fi cu milioane şi miliarde de persoane în acelaşi timp. Dar El este Dumnezeirea, şi a spus în limbajul cel mai clar:”EU SUNT CU VOI TOT TIMPUL“.

Da, Isus a spus aceste cuvinte; or, El n-a vorbit doar să se afle în treabă, ci a spus-o la modul serios. Într-un sens real, dincolo de înţelegerea noastră-mistic, dar real, El este cu fiecare din noi, tot timpul.
Indiferent cât de slabi sau umili sau lipsiţi de importanţă în lume am fi, El este Prietenul nostru, prezent mereu cu noi. Invizibil, dar prezent. Acum, chiar acum. La noapte când ne culcăm. Mâine când ne sculăm şi plecăm la lucru. Urmărindu-ne cu interes şi veghind asupra noastră până în cele mai mici amănunte ale vieţii noastre, încercând cu atâta răbdare să ne ducă la un loc de fericire nenuritoare, în casa Tatălui Său. Toate acestea ne pot părea un vis frumos, dar adevărul este că ele constituie o REALITATE, singurul fapt cu adevărat fundamental al existenţei noaste.

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: *Decretul de la Nazaret*. (EMB)

Decretul de la Nazaret este o inscripţie tăiată pe o placă de marmură albă, trimisă în anul 1878 de la Nazaret pentru colecţia particulară a unui colecţionar de obiecte antice german pe nume Froehner. Abia în anul 1930, la moarte lui Froehner, când inscrupţia şi-a găsit loc în Cabinet de Medailles de la Luvru, istoricul Michel Rostovtzeff i-a observat semnificaţia. Abbe Cumont a publicat prima descriere a ei în anul 1932.
Iată cum sună decretul:"Ordinul lui Cezar. Este plăcerea mea ca mormintele să rămână netulburate perpetuu, pentru cei care au făcut din ele un cult al strămoşilor lor sau al copiilor sau al membrilor familiei lor. Dacă totuşi cineva depune informaţii că un altul le-ar fi demolat, fie transferat, din răutate, în alt loc sau a mutat de la locul lor sigiliul sau alte pietre, împotriva unei astfel de persoane eu ordon să se facă judecată, din respect pentru zei, tot aşa pentru cultul celor îngropaţi. Este cu desăvârşire interzis ca cineva să le tulbure. În caz de contravenţie, doresc ca făptaşul să fie condamnat la pedeapsa capitală pentru violarea unui mormânt."
Dovezile indica faptul că inscripţia decadei care s-a încheiat cu anul 50 al erei creştine. Guvernul central roman nu a preluat administrarea Galileii până în anul morţii lui Agrippa, adică în 44 era creştină. Faptul acesta limitează data, după părerea unor învăţaţi competenţi, la cinci ani din timpul domniei lui Claudius (de pildă A. Momigliano *The Emperor Claudius and His Achievement*, 1932). E posibil să datăm inscripţia şi mai exact.*Faptele Apostolilor*, lucrare confirmată de Orosius şi Suetonius, istorici romani, spune că Claudius a alungat evreii din Roma (18:2). Asta s-a întâmplat în anul 49. Suetonius adaugă că fapta s-a făcut la instigaţia unuia numit Cherestos. Evident e o referire la Cristos şi relatarea trunchiată a lui Suetonius face confuzie între două cuvinte greceşti:*christos* şi *chrestos*.

Claudius a fost un om învăţat, greşit judecat de contemporanii lui din pricina defectelor sale fizice, pricinuite probabil de boala lui Parkinson. Interesul lui de continuare a politicii religioase a lui August a dus la cunoştinţe vaste despre religiile Imperiului şi l-a făcut să cerceteze toate cazurile de la tribunalele are aveau de-a face cu convingeri religioase sau culte. Expresia lui Suetonius şi expulzarea evreilor reflectă probabil înrâuriri ale creştinismului asupra Romei, tulburări în ghetou, procese şi o trecere în revistă a plângerilor rabinilor cu o apologie creştină drept răspuns, ambele ţinute în faţa împăratului la tribunal. El audiază explicaţia fariseilor cu mormântul gol (Matei 28:13) şi întrucât Nazaretul tocmai căzuse sub controlul general, el trece îndată la rezolvarea problemei. Se fac cercetări în Palestina şi autorităţile locale cer îndrumări. Rezultatul este o "rescriere" sau hotărâre imperială. Claudius a scris nu numai o singură scrisoare de proporţii mari pe teme religioase (de pildă o celebră scrisoare către evreii din Alexandria în anul 41 al erei creştine). Decretul emis la Nazaret a fost citat dintr-un fel de comunicat, în formă liberă sau adaptat după un text mai dezvoltat.

MARCU

Isus Cel Minunat

Marcu pune un accent deosebit pe puterea supraomenească a lui Isus, demonstrând dumnezeirea Lui, prin minunile Sale. El omite cele mai multe din discursurile lui Isus, dar se ocupă în mod special de faptele lui Isus. Pare să fi avut în vedere mai mult neamurile atunci când a scris cartea sa.

Marcu

De la început, fără deosebire, în toate tradiţiile existente, această evanghelie a fost considerată opera lui Marcu -o continuare a istoriei lui Isus, după relatările lui Petru.

Ioan Marcu a fost fiul Mariei. Locuia la Ierusalim, locul de întâlnire a ucenicilor lui Isus (Fapte 12:12). Fiind verişor cu Barbnaba (Coloseni 4:10), e posibil ca el să fi fost levit (Fapte 4:36). S-a presupus că el a fost tânărul care a fugit gol în noaptea arestării lui Isus (Marcu 14:51-52). Limbajul de la I Petru 5:13 poate lăsa să se înţeleagă că Marcu s-a întors la Dumnezeu prin Petru.

Mama lui Marcu trebuie să fi fost o conducătoare cu mare influenţă în biserica din Ierusalim. Acasă la ea s-a dus Petru când l-a eliberat îngerul din închisoare (Fapte 12:12).

Cam prin anul 44 al erei creştine, Marcu s-a dus cu Pavel şi Barnaba la Antiohia (Fapte 13:13) şi a pornit cu ei în prima lor călătorie misionară dar s-a întors din drum (Fapte 13:13).

Mai târziu prin anul 50, Marcu a dorit să se ducă cu Pavel în a doua călătorie a acestuia, dar Pavel a refuzat să-l ia cu el, fapt care a dus la despărţirea dintre Pavel şi Barnaba (Fapte 15:36-39). Marcu a plecat atunci cu Barnaba spre Cipru.

Peste vreo doisprezece ani, în anul 62, Marcu apare la Roma împreună cu Pavel (Coloseni 4:10, Filimon 2:4). Patru sau cinci ani mai târziu, Pavel-care se afla în pragul martirajului-îl roagă pe Marcu să vină la el (II Timotei 4:1). Astfel, se pare că în anii din urmă Marcu a devenit unul din prietenii cei mai iubiţi şi mai de folos ai lui Pavel.

Tradiţia creştină de la început susţine că Marcu a fost un colaborator intim al lui Petru. El era alături de Petru la "Babilon" (Roma? vezi pagina 663) când Petru şi-a scris prima epistolă (I Petru 5:13). Se crede că Evanghelia lui Marcu ar fi fost scrisă şi publicată la Roma

între anii 60 şi 70.

Ce a spus Papias despre Marcu

Papias, 70-155 era creştină, un ucenic al apostolului Ioan (vezi 763), a scris în "Explicarea discursurilor Domnului" că şi-a făcut o ocupaţie de căpetenie să întrebe pe bătrâni şi pe urmaşii bătrânilor, iar "Bătrânul ("presbiterul") a mai spus şi aceasta: Marcu, după ce a devenit tălmaciul lui Petru, a notat cu exactitate tot ce şi-a amintit despre el-dar nu în ordine-din cuvintele şi faptele lui Cristos. Căci el nu L-a auzit pe Domnul şi nici nu a fost ucenic al Său, ci, mai târziu, aşa cum am spus, s-a lipit de Petru, cel care îşi adapta învăţătura la nevoia zilei, dar nu ca să înveţe pe oameni ca şi când ar fi compus o relatare înlănţuită a miracolelor Domnului. Astfel, Marcu n-a făcut nici o greşeală când a aşternut în scris toate lucrurile aşa cum şi le-a amintit el, căci nu avea în gând decât o singură ţintă: să nu omită nimic din ceea ce a auzit şi să nu facă nici o afirmaţie falsă".

Cele patru Evanghelii

Pentru cine au fost scrise? Destinate în ultimă instanţă pentru întrega omenire, cele patru Evanghelii au fost scrise iniţial unor anumite biserici sau persoane individuale.

Se crede că exemplarul original a lui Matei a fost scris pentru biserica de la Ierusalim, alte biserici făcând apoi alte copii după acest exemplar. Se crede că Evanghelia lui Marcu a fost destinată unei persoane individuale, pe nume Teofil, un înalt funcţionar din guvernul roman. Se crede că Evanghelia lui Ioan ar fi fost adresată iniţial bisericii din Efes. In vreme ce Dumnezeu i-a inspirat pe aceşti oameni să scrie exact ceea ce a dorit El, să servească omenirii drept învăţătură, e posibil ca autorii Evangheliilor să fi avut în vedere pe cititorii lor imediaţi, ceea ce explică oarecum alegerea materialului.

Individualitatea fiecăruia dintre scriitori. În vreme ce au avut în vedere o anumită categorie de cititori, fiecare din ei şi-a reflectat propria personalitate în opera sa. Toţi au avut aceeaşi istorie de povestit -istoria unui OM. Cum a trăit El, ce a făcut şi ce a spus. Dar fiecare a istorisit în felul propriu, amintind ceea ce l-a impresionat pe el cel mai mult, fapt care explică diferenţele dintre Evanghelii.

"Contradicţiile" din Evanghelii. E surprinzător cu câtă uşurinţă se face această afirmaţie de către unii aşa-zişi învăţaţi ai zilelor noastre, care afirmă că Evangheliile sunt "pline de contradicţii". Când ne apropiem de aşa numitele "contradicţii", suntem tentaţi să pierdem orice respect pe care l-am avut cândva pentru aşa-numita "erudiţie modernă". Faptul că există amănunte diferite şi uşoare variaţii în descrierea aceleaşi întâmplări nu face decât să întărească şi mai mult mărturia mai multor scriitori, deoarece exclude cu totul posibilitatea

ca aceştia să se fi înţeles în prealabil să spună aceeaşi poveste.

Timpul scrierii. Tendinţa din zilele noastre este de a considera Evanghelia lui Marcu drept prima din punct de vedere cronologic. Totuşi tradiţia universală de la început a fost aceea că Matei şi-a scris primul Evanghelia. În primele codice, cele patru Evanghelii erau în general în aceeaşi ordine în care se află astăzi, fapt care indică locul pe care îl ocupa Marcu de la început. Câteodată îl găsim şi pe Ioan la început dar niciodată pe Marcu.

Capitolul 1. Propovăduirea lui Ioan Botezătorul

Este relatată în toate cele patru Evanghelii (vezi nota de la Luca 3:1-10). Marcu îşi începe cartea cu un citat din Vechiul Testament. Trecând peste relatarea naşterii lui Isus, el se lansează dintr-o dată în memoriile foarte bogate ale vieţii Sale publice.

Capitolul 1:9-11. Botezul lui Isus (vezi la Matei 3:3-17).

Capitolul 1:12-13. Ispitirea de patruzeci de zile(vezi la Matei 4:1-10).

Durata şi cronologia vieţii publice a lui Isus

Isus avea vreo treizeci de ani în anul al cinsprezecelea al lui Tiberiu Cezar (Luca 3:1, 23). Era copil la moartea lui Irod (Matei 2:19-20). Faptul acesta are menirea să fixeze locul lui Isus în calendarul roman, care a devenit mai târziu calendarul creştin (Vezi la Luca 2:39. Pagina 491).

Curând după botezul Său, El a vizitat Ierusalimul, în vremea Paştelui (Ioan 2:13). De cele mai multe ori Paştele se ţinea în luna Aprilie. Între botezul lui Isus, şi vizita Sa la Ierusalim, intervin evenimentele de la Ioan 1:29-2:12 şi cele petruzeci de zile de ispitire (Matei 4:1-11).

Ispitirea a venit imediat după botezul Său şi a durat patruzeci de zile (Marcu 1:12-13).

După ispitire, El s-a arătat din nou la Iordan unde predica Ioan (Ioan 1:26) şi a rămas acolo trei zile (Ioan 1:29, 35, 43). A treia zi după aceea, a sosit în Cana unde transformase apa în vin (Ioan 2:1). Apoi s-a us la Capernaum, pentru câteva zile (Ioan 2:13) înainte de a se sui la Ierusalim să cureţe Templul.

Astfel, cele 40 de zile, cele trei zile, a treia zi după aceea şi "nu multe zile după aceea" constitue perioada de timp dintre botezul Lui şi sărbătoarea Paştelui, aproximativ trei până la cinci luni. Astfel, botezul Lui, care marchează începutul lucrării Sale publice, trebuie să fi avut loc toamna sau la începutul iernii.

În ce priveşte durata vieţii Sale publice se amintesc trei sărbători de Paşte: în anul când a curăţat Templul (Ioan 2:13); când a hrănit cei 5000 de oameni (Ioan 7:4) şi Paştele din anul când a fost răstignit (Luca 22:15).

Dacă sărbătoarea de la Ioan 5:1 a fost Paştele, aşa cum se presupune de obicei, asta ar însemna că au fost patru sărbători de Paşte şi trei ani

încheiaţi între primul Paşte şi al patrulea. Dacă în schimb nu a fost vorba decât de o altă sărbătoare oarecare ţinută după Paşte, atunci înseamnă ca lucrarea lui Isus de propovăduire a durat doar doi ani încheiaţi, cuprinşi între primul şi al treilea paşte.

Astfel, durata lucrării publice a lui Isus a fost să fie de trei ani şi jumătate. Cei mai mulţi înclină în favoatea duratei de trei ani şi jumătate.

O schiţă a vieţii publice a lui Isus

însoţită de cronologia probabilă

Toamna anului 26 sau începutul iernii	Botezul, în regiunea inferioară a Iordanului. Ispitirea, în pustiul din apropiere. Primii ucenici în zona inferioară a Iordanului. Prima mare minune, la Cana.
Anul 27 de Paşte	Curăţă Templul la Ierusalim. Începutul lucrării din Iudeea, în zona Iordanului inferior (8 luni. Vezi la Ioan 3:22-36).
Decembrie	La întoarcere trece prin Samaria Îşi începe lucrarea galileană (2 ani. Vezi 431)
Anul 28 Paşte?:	Vizitează Ierusalimul (Ioan 5:1)
Vara:	Alegerea celor doisprezece ucenici Predica de pe Munte
Anul 29 Februarie?:	Trimiterea celor doisprezece Decapitarea lui Ioan Botezătorul Întoarcerea celor doisprezece
Paştele:	Hrănirea celor cinci mii
Octombrie:	Vizitează Ierusalimul (Ioan 7:2, 10).
Noiembrie?:	Schimbarea la faţă
Decembrie?:	Încheierea misiunii galileene (vezi la Luca 9:51).
Decembrie:	Din nou la Ierusalim (Ioan 10:22) A doua parte a lucrării din Iudea şi Perea (cca. 4 luni)
Anul 30 Paştele:	Răstignirea şi Învierea

Lucrarea galileană 1:14-10:1

Lucrarea galileană ocupă cam o jumătate din Marcu.
În ce priveşte scurta trecere în revistă, vezi tabelul comparativ de la Matei 4:12.
În ce priveşte tabelul cronologic, vezi la Matei 4:13-25.

Capitolul 1:14-15. Isus îşi începe lucrarea galileană

Între versetele 13 şi 14, adică între ispitirea lui Isus şi începutul lucrării galileene, vot trebui plasate evenimentele de la Ioan 1:19 la 4:54, care parcurg aproximativ un an:
Primii ucenici la botezul lui Ioan.
Apa schimbată în vin, la Cana.
Curăţirea Templului. Conversaţia cu Nicodim.
Propovăduirea în zona inferioară a Iordanului, circa 8 luni.
Vindecarea fiului, în timp ce se afla la Cana.
Respingere de la Nazaret (Luca 4:16-30).

Isus predicase deja în zona inferioară a Iordanului (Ioan 3:22-24; 4:1-3). Dar ostilitatea crescândă a fariseilor (Ioan 4:1-3) şi întemniţarea lui Ioan de către Irod (Matei 4:13) au făcut să pară primejdioasă continuarea lucrării în acea regiune. Având destule lucruri de isprăvit înainte de moartea Sa, Isus S-a gândit că este cel mai nimerit să se îndepărteze da Ierusalim.

Capitolul 1:16-20. Chemarea lui Simon, Andrei, Iacov şi Ioan

Lucrul acesta e istorisit şi la Matei 4:18-22 şi la Luca 5:1-11. Trei din ei crezuseră în Isus cu un an înainte, la botezul lui Ioan(Ioan 1:35-42). Acum sunt chemaţi să devină tovarăşii Lui de drum (vezi la Matei 10 şi la Marcu 3:13-19).

Capitolul 1:21-28. Vindecarea îndrăcitului

Istorisită şi la Luca 4:31-37. Este prima minune a lui Isus la Capernaum pe care o avem consemnată, după ce Şi-a făcut sediul acolo. Cu puţin timp mai înainte vindecase pe fiul nobilului din Capernaum, printr-un singur act de voinţă, în timp ce se afla la Cana, adică la vreo 24 kilometri depărtare (Ioan 4:46-54. În ce priveşte nota asupra naturii posesiunii demonice, vezi la Marcu 5:1-20).

Capernaum

La sosirea Sa în Galilea, după o absenţă de 8 luni la începutul lucrării Sale în Iudeea (Ioan 2:13 la 4:43) , Isus a venit în Cana unde, cu aproape un an înainte prefăcuse apa în vin. Apoi, după ce a vindecat pe fiul nobilului, S-a dus la Nazaret unde locuitorii acelui oraş L-au respins (vezi la luca 4:16-30). După aceea, S-a stabilit la Capernaum, făcându-Şi sediul lucrării de propovăduire şi vindecare acolo.

De la Capernaum El a făcut multe călătorii prin toată Galilea, ocazional mergând până la Ierusalim şi până în regiunile din nordul Galileii. Isus mergea pe jos, cu un grup de ucenici şi adesea însoţit de o mulţime mare de oameni. Capernaum a fost identificat cu ruinele Telhum de la 5 kilometri depărtare sud-vest de la intrarea Iordanului în Marea Galileii (vezi şi la Luca 7:1-10 şi harta de la Marcu 7:45-52).

Capitolul 1:29-31. Vindecarea soacrei lui Petru

Istorisită şi la Matei 8:14-15; Luca 4:38-39. Astfel, reiese că Petru era căsătorit. Prima minune a Lui Isus a fost binecuvântarea unei căsătorii. Aici El vindecă pe soacra apostolului Său principal.

Capitolul 1:32-34. Vindecarea mulţimilor

Istorisită şi la Matei 8:16-17; Luca 4:40-41. S-a întâmplat după apusul soarelui, deoarece apusul marca încheierea zilei de Sabat. Vestea despre vindecarea îndrăcitului şi a soacrei lui Petru se răspândise deja în tot oraşul şi mulţimi mari de oameni şi-au adus bolnavii în casa în care se afla El. Lumina compasiunii divine pentru suferinţa umană începuse să strălucească. A fost o zi mare pentru Capernaum.

Capitolul 1:35-37. Retragerea pentru rugăciune

Menţionată şi la Luca 4:42-43. Fusese o zi plină pentru Isus, în care El vindecase probabil sute de oameni. Acum se afla în iureşul activităţii Sale publice. Adesea se retrăgea din mijlocul mulţimilor, căutând un loc singuratic unde să păstreze legătura cu Dumnezeu (vezi nota asupra vieţii Sale de rugăciune de la Luca 11:1-13).

Capitolul 1:38-39. Călătorii prin Galilea

Isus a făcut multe călătorii, întorcându-Se de fiecare dată la Capernaum (Matei 4:23-25; 9:35-38; Luca 4:44). Galilea era brăzdată de renumitele drumuri internaţionale dintre Eufrat şi Nil. Pe lângă acestea, mai erau şi alte drumuri secundare (vezi la harta da la Marcu 3:7-12).

Capitolul 1:40-45. Vindecarea unui lepros

Istorisită şi la Matei 8:2-4; Luca 5:12-16. Lepra era o boală îngrozitor de respingătoare şi nenorocită. Isus i-a spus să se arate preotului, fiindcă aceasta era cerinţa Legii(Levitic 13, 14). El i-a spus omului să nu vorbească despre vindecarea lui, ca nu cumva încercarea maselor de a-L face rege să scape de sub control.

Capitolul 2:1-12. Vindecarea paraliticului

Istorisită şi la Matei 9:2-8 şi la Luca 5:18-26. Paraliticul stătea întins pe un pat şi era purtat de patru oameni. Credinţa lor în puterea lui Isus de a vindeca şi hotărârea de a-l aduce la El a făcut o deosebită plăcere lui Isus.

Faima lui Isus se răspândise atât de mult, încât fariseii şi cărturarii de la Ierusalim şi din toată ţara, veniseră să cerceteze situaţia (Luca 5:17). Înaintea privirilor lor ostile şi pline de critică, Isus Şi-a afirmat cu îndrăzneală dumnezeirea Sa, oferindu-Se să ierte păcatele omului şi făcând minunea care a dovedit temeiul afirmaţiilor Sale. Minunea a fost săvârşită de Isus cu scopul expres de a demonstra dumnezeirea Sa. Efectul asupra mulţimilor a fost covârşitor, dar fariseii şi cărturarii, cei care răspundeau de naţiune, au devenit şi mai înverşunaţi.

Capitolul 2:13-17. Chemarea lui Levi (Matei)

Isus tocmai îşi alesese patru pescari ca părtaşi în lucrarea de întemeiere a Împărăţiei Sale. Acum El adaugă un vameş. (În ce priveşte nota referitoare la Matei, vezi introducerea la Evanghelia după Matei şi nota privitoare la autorul ei 10).

Capitolul 2:18-22. Întrebarea privitoare la post

Expusă şi la Matei 9:14-17; Luca 5:33-38. Întrebarea s-a ridicat probabil datorită faptului că Isus a participat la ospăţul lui Matei, fapt care i-a surprins pe ucenicii lui Ioan, pe farisei şi s-ar putea chiar pe unii din ucenicii lui Isus. Această petrecere în jurul unei mese era foarte diferită de modul de trai a lui Ioan Botezătorul. Pot exista perioade de criză când postul va fi expresia necesară pentru umilinţă şi pocăinţă. În cazul lui Ioan Botezătorul, postul a avut o semnificaţie deosebită (vezi la Luca 3:1-20). Dar acei oameni din vremea lui Isus care făceau paradă de religie fără s-o aibă cu adevărat, aveau o părere greşită despre post. Isus nu a dat o importanţă prea mare postului şi nu a lăsat să se înţeleagă faptul că ar fi o practică generală (Matei 6:16-18). Moise, Ilie şi Isus au postit fiecare câte 40 de zile. Dar a fost o perioadă de mare extenuare. Cele trei matafore: mirele, haina ruptă şi burdufurile vechi (din piele de capră) par să însemne că există situaţii când postul e necesar, dar nu are un loc obişnuit în viaţa de toate zilele şi în special că nu trebuie transformat într-o ocazie de etalare a sfinţeniei cuiva (Matei 6:16-18). Nimeni nu trebuie să facă paradă de religia sa prin ţinerea postului.

Capitolul 2:23-27. Mâncarea spicelor de grâu în ziua de Sabat

Incidentul acesta e amintit şi la Matei 12:1-8; Luca 6:1-5. În Vechiul

Capitolul 3:1-6. Vindecarea în ziua de Sabat

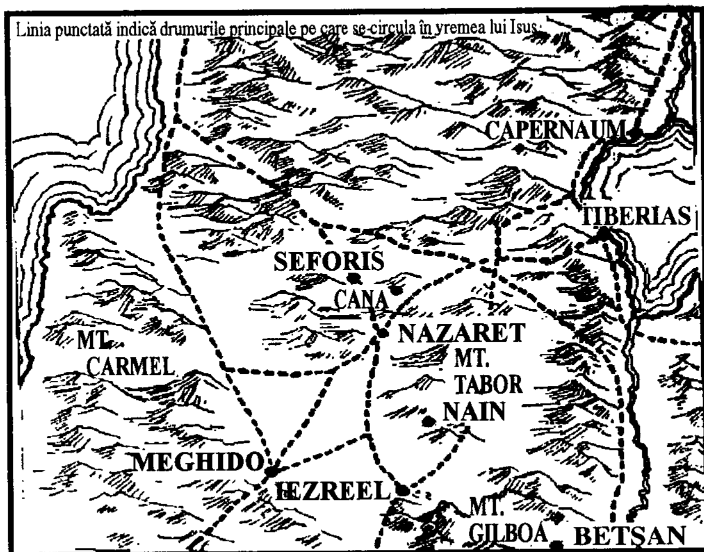
Incidentul acesta e amintit la Matei 12:9-14; Luca 6:6-11. Vindecarea omului cu mâna uscată în ziua de Sabat i-a întărâtat atât de mult pe farisei şi pe irodieni, încât aceştia au trecut la planuri concrete de ucidere a lui Isus. Pentru aceşti oameni cu o religie falsă, împietriţi şi decăzuţi, care au făcut din religie o profesie, un gest de îndurare, o faptă bună în ziua de Sabat însemna o crimă. Avem consemnate şapte vindecări pe care le-a facut Isus în ziua de Sabat. (Vezi la Ioan 5).

Capitolul 3:7-12. Mulţimile şi minunile

Mulţimile care veneu la Isus erau motivate de două lucruri:dorinţa de a-i vindeca pe cei bolnavi dintre ei şi sentimentul general al maselor că Isus este Mesia, Cel pe care Îl aşteptau ei.

Viaţa publică a lui Isus

A fost petrecută cel mai mult în Galilea. Se cunosc cinci vizite ale Sale la Ierusalim. S-au consemnat trei ocazii când Isus S-a retras pentru a evita publicitatea:o dată în regiunea Tirului şi a Sidonului; apoi la Cezareea lui Filip şi în pustiul lui Efraim, în aşteptarea morţii Sale.

Harta 51. Lucrarea lui Isus în Galilea.

Capitolul 3:13-19. Alegerea celor doisprezece

Numele lor sunt date în patru locuri (vezi mai jos). Unii dintre ei aveau două nume, ce-l de-al doilea nume fiind un nume de familie sau un nume dobândit cu altă ocazie. De ce a ales Isus doisprezece nu ştim. Dintre aceştia, trei făceau parte din grupul Lui intim. Pe lângă cei doisprezece, El a trimis 70 într-o misiune specială. 12 şi 70 sunt cifre care apar frecvent în Scriptură, ca simboluri speciale. Cele 12 seminţii ale lui Israel formează temelia naţiunii ebraice. Cei 12 apostoli au pus temelia bisericii (Apocalipsa 21:12-14). Moise a avut 70 de bătrâni. Sinedriul avea 70 de membri. E posibil ca cifrele acestea să aibă sensuri mistice încă necunoscute nouă.

Dintre cei doisprezece, patru au fost pescari. Unul vameş.Unul zelot. Nu ştim ce erau ceilalţi. Toţi erau galileeni. Nici unul nu a făcut din religie o profesie.Nici unul nu a făcut caz de pioşenia lui ori de hainele pe care le purta.

Matei 10:2-4	Marcu 3:16-19	Luca 6:12-19	Fapte 1:13
Simon	Simon	Simon	Petru
Andrei	Iacov	Andrei	Iacov
Iacov	Ioan	Iacov	Ioan
Ioan	Andrei	Ioan	Andrei
Filip	Filip	Filip	Filip
Bartolomeu	Bartolomeu	Bartolomeu	Toma
Toma	Matei	Matei	Bartolomeu
Matei	Toma	Toma	Matei
Iacov fiul lui Alfeu	Iacov fiul lui Alfeu	Iacov fiul lui Alfeu	Iacov fiul lui Alfeu
Tadeu	Tadeu	Simon Zelotul	Simon Zelotul
Simon Zelotul	Simon Zelotul	Iuda fiul lui Iacov	Iuda fiul lui Iacov
Iuda Iscarioteanu	Iuda Iscarioteanu	Iuda Iscarioteanu	Matia

Petru. Amintit prima oară la botezul lui Ioan (Ioan 1:40-42). La această primă întâlnire pe care au avut-o cu Isus, Domnul Isus i-a schimbat numele, ca şi când s-ar fi decis să-l facă apostol. "Simon" era numele său natural. Noul nume dat a fost "Petru" (în greacă) şi "Chefa" (sau "Chifa" în limba aramaică), ambele însemnând "piatră" sau "stâncă".

Petru era căsătorit (Matei 8:14; Marcu 1:30; Luca 4:38). Soţia îl însoţea în lucrarea de apostol (I Corinteni 9:5). De loc era din Betsaida (Ioan 1:44). Avea casă la Capernaum (Marcu 1:29). Fie avea două case, fie între timp s-a mutat la Capernaum.

S-a asociat cu Iacov şi Ioan în negoţul de peşte (Luca 5:10). Evident era un om cu stare.

Din fire era un om plin de energie şi entuziasm, impulsiv, cu calităţi înnăscute de conducător. Firea umană era foarte puternică în el. În

general, a fost purtătorul de cuvânt al celorlalţi ucenici.

Numele pe care i l-a dat Isus de "stâncă" sau "piatră" a scos în evidenţă foarte plastic caracterul său, pe care Isus l-a înţeles atât de bine: tăria convingerilor sale, îndrăzneala lui Petru, deşi odată L-a tăgăduit pe Învăţătorul şi altă dată, în Antiohia, a fost făţarnic. În condiţiile de persecuţie a fost totuşi ne'nfricat. El a pus temeliile bisericii din Iudeea, şi a condus-o cu atâta putere încât i-a îngrozit pe conducătorii iudei care se opuneau (vezi şi introducerea la cartea sa, I Petru).

Ioan (vezi nota introductivă de la Ioan).

Matei (vezi nota introductivă de la Matei).

Iacov (fratele mai marte a lui Ioan). Isus i-a numit pe cei doi "Boanerges" adică "fiii tunetului". Oare nu avem aici o indicaţie a minunatului simţ al umorului de care a dat dovadă Isus? Nu se ştiu prea multe despre Iacov. A fost primul dintre cei 12 care a murit ucis de Irod în anul 44 al erei creştine. Tradiţiile spun că majoritatea apostolilor au murit ca martiri.

Două familii s-au asociat în negoţul de peşte: Fraţii Iacov şi Ioan împreună cu tatăl lor Zebedei şi fraţii Simon şi Andrei. Aveau şi argaţi. Trebuie să fi fost o intreprindere destul de mare. Toţi patru au devenit apostoli. Trei dintre ei se găseau în cercul intim a lui Isus. Luaţi în totalitatea lor, cei doisprezece ucenici trebuie să fi fost oameni superiori, căci Isus se pricepea la oameni. Ce minunaţi trebuie să fi fost aceştia trei!

Andrei. Era din Betsaida. Concetăţean cu Petru şi Andrei. L-a adus pe Natanael la Cristos. O minte foarte practică, preocupată de fapte. Conform tradiţiei, Filip a predicat în Frigia şi Hieropolis.

Bartolomeu. Se crede că era numele de familie a lui a lui Natanael, care era din Cana. Probabil prin el a ajuns la nunta din Cana. Tradiţia spune că a predicat în Parţia.

Toma. Un geamăn. Foarte precaut, calculat, sceptic şi posomorât. Tradiţia spune că a predicat în Palestina şi Egipt.

Iacov. Fiul lui Alfeu. Numit "Cel Mic" probabil din pricina staturii sale mici. Tradiţia spune că a predicat în Palestina şi Egipt.

Tadeu. Se crede că este una şi aceeaşi persoană cu Iuda fiul lui Iacov; numit de asemenea Lebbaeus. Tradiţia spune că a fost trimis la Abgarus, regele Edessei şi în Siria, Arabia şi Mesopotamia.

Simon Zelotul (în greacă) sau canaanitul (în aramaică). Nimic nu se cunoaşte despre el. Zeloţii erau o sectă extrem de raţionalistă, exact opusul vameşilor. Isus a ales un zelot şi un vameş, deci reprezentanţi a două facţiuni între care exista o rivalitate înverşunată.

Iuda Iscarioteanul. Trădătorul. Din Cheriot, un oraş din Iudeea singurul apostol ne-galilean. Avar şi necinstit. Se aştepta la o răsplată bogată atunci când Învăţătorul avea să-Şi ocupe tronul lui David. A rămas profund dezamăgit când a văzut că i se destramă visul lumesc. După crima sa odioasă s-a spânzurat şi a căzut la pământ vărsându-i-se măruntaiele.

Capitolul 3:20-30. Păcatul de neiertat. (Vezi la Matei 12:24-37).

Capitolul 3:31-35. Mama şi fraţii lui Lui. (Vezi la Matei 12:46-50).

Capitolul 4:1-25.Pilda semănătorului. (Vezi la Matei 13:1-23).

Capitolul 4:30-34. Sămânţa de muştar. (Vezi la Matei 13:31-32).

Capitolul 4:26-29. Pilda cu creşterea seminţei

În general oamenii se aşteptau ca Împărăţia Mesianică să fie inaugurată cu o izbucnire de glorie şi putere care să scuture din temelii lumea întreagă. Pilda aceasta înseamnă că dimpotrivă Împărăţia avea să aibă un început mic, urmând a creşte o perioadă îndelungată de timp în linişte, până când va ajunge în ziua secerişului.

Capitolul 4:35-41. Potolirea furtunii

Istorisită şi la Matei 8:23-27; Luca 8:22-25. În barca purtată de valuri, ucenicii au fost cuprinşi de groază, dar Isus dormea liniştit. Cât de mult am dori să cunoaştem procesele interioare şi puterile prin care Cuvântul Său a potolit apele înfuriate! Ce mustrare a însemnat aceasta pentru ucenici! ”De ce vă temeţi? Unde vă este credinţa?“

Capitolul 5:1-20. Îndrăcitul din Gadara

Este redată istoria şi la Matei 8:28-34; Luca 8:26-37. Matei spune Gadara. Marcu şi Luca Gheraseni. Gherasa a fost identificată prin ruinele ”Kerza“ (Kersa, Gherghesa) (vezi Harta de la Marcu 6:45-52). Se află la vreo 8 km de la intrarea Iordanului. Chiar la sudul ei, este singurul loc unde dealurile abrupte se apropie de apă (Matei 8:32).

Matei spune că au fost doi îndrăciţi. Marcu şi Luca amintesc numai de unul, probabil fiindcă el a fost cel mai violent dintre cei doi. Un lunatic periculos şi sălbatic, de o imensă forţă munsculară care locuia gol printre morminte şi deşert, mutilându-şi trupul şi ţipând de durere!

Erau mulţi demoni în cei doi -o legiune, cei mai mulţi aflându-se probabil în îndrăcitul mai violent. Au fost vreo 2000 de porci şi probabil tot atâţia demoni. Aceştia au recunoscut autoritatea lui Isus numaidecât. Observaţi că demonii preferă să locuiască în porci, decât să se ducă la locul lor. Oricum, tot acolo au ajuns până la urmă. Ei aveau control asupra oamenilor, dar nu şi asupra porcilor. Demonii

nu au voit să se ducă în mare, dar porcii au intrat în panică, datorită demonilor dinlăuntrul lor şi şi-au pierdut stăpânirea de sine, azvârlindu-se în mare. Odată porniţi, nu au mai putut fi opriţi.

Observaţi de asemenea că oammenii de prin partea locului au voit ca Isus să plece din ţinutul lor fiindcă, deşi îi vindecase pe aceşti nebuni care le dăduseră de furcă, îi atinsese în partea materială, deoarece acum nu mai aveau porci. S-au gândit mai mult la porcii lor, decât la oameni. Mai există şi astăzi astfel de persoane.

Isus i-a spus omului să se ducă şi să vorbească despre vindecarea lui (19). Leprosului îi poruncise să nu spună la nimeni ce s-a întâmplat (Matei 8:4). Motivul acestei deosebiri de poruncă este faptul că la Gherasa, El nu a fost atât de bine cunoscut, pe când în Galilea publicitatea Sa ameninţa să crească atât de mult încât să-i determine pe oameni să-L proclame Rege.

Demonii

Un număr considerabil de mare dintre aceia pe care i-a vindecat Isus erau posedaţi de demoni (sau de diavoli):Matei 4:24; 8:16; 9:32; 12:24, 26, 43; Marcu 1:24, 32, 34; 3:11, 12; Luca 4:41; 6:18; etc).

Ce erau demonii? Existau în realitate? Sau nu cumva Isus împreună cu autorii Noului Testament au vorbit despre ei pornind de la concepţia populară, potrivit căreia cei bolnavi se aflau sub stăpânirea unor duhuri rele, fără să încerce să corecteze această eroare?

În evanghelii, demonii sunt prezentaţi ca având cunoştinţă de faptul că Isus este Fiul lui Dumnezeu şi ca aparţinând împărăţiei lui Satan. De asemenea, ei sunt reprezentaţi ca trecând prin locuri fără apă, aşteptând chinuirea din abis şi preferând să locuiască în porci, decât să se ducă la locul lor.

Mai mulţi demoni puteau să locuiască intr-o singură persoană! Demonii dădeau dovadă că aveau personalitate şi o conştiinţă separată de persoana în care se ciubăriseră. Ei aşteptau cu groază Judecata. Isus nu era interesat de ei, ci doar de persoanele care sufereau din pricina lor.

Numai în unele cazuri au fost atribuite bolile posesiunii demonice. Intr-un caz, demonii l-au adus la nebunie pe un om. În alt caz, l-au făcut să muţească. Pe un alt om l-au făcut şi orb şi mut iar pe un altul l-au îmbolnăvit de epilepsie. Acestea erau efectele posesiunii demonice, dar nu trebuie identificate neapărat cu posesiunea demonică în sine.

Se pare că există duhuri rele, duhuri necurate, duhuri seducătoare, îngeri căzuţi, îngerii diavolului; apoi sunt organizaţi pe principate, puteri, stăpânitori ai întunericului, oştiri spirituale ale răutăţii împotriva cărora fiinţele umane trebuie să lupte (vezi 12:43, 45; 25:41; II Petru

2:4; Efeseni 6:12).

Implicaţia destul de clară a Scripturii este că îndrăciţii nu erau doar nişte lunatici, ci cazuri de personalităţi invadate şi că demonii indiferent de natura sau originea lor, erau nişte spirite rele care intrau în om în chip real, producând suferinţe de un fel sau altul persoanei respective.

Se crede că Dumnezeu a îngăduit o dezvăluire deosebită a luptei diavolului împotriva lui Isus în timpul şederii Domnului pe pământ, pentruca prin aceasta să fie demonstrată puterea lui Isus chiar şi peste domeniul nevăzutului. Credinţa în El este ocrotirea de orice rău pe care îl pot cauza demonii.

Dacă priveşti la unele din lucrurile care se întâmplă astăzi în lume, ai putea crede că şi în momentul de faţă oamenii sunt posedaţi de demoni.

Pavel spune că lupta creştinului e îndreptată împotriva personalităţilor rele ale lumii nevăzute (Efeseni 6:12). Dar Isus este tăria noastră în această luptă. Satan şi cu duhurile sale rele sunt neputincioase în faţa Numelui şi a Puterii lui Isus.

Capitolul 5:21-43. Învierea fiicei lui Iair (Vezi la Luca 8:40-56).

Minunile lui Isus

Pe lângă minunile supranaturale, cum ar fi vestirea îngerilor, naşterea din fecioară, steaua care i-a călăuzit pe magi, trecerea nevătămată a lui Isus prin mulţimile ostile, curăţirea Templului, schimbarea Sa la faţă, căderea soldaţilor la pământ, întunericul de la răstignire, sfâşierea vălului, deschiderea mormintelor, cutremurul, învierea lui Isus, apariţiile îngerului, există consemnate 35 de minuni pe care le-a făcut Isus.

17 VINDECĂRI TRUPEŞTI

Vindecarea fiului nobilului (Ioan 4:46-54). Capernaum.
Vindecarea omului infirm (Ioan 5:1-9). Ierusalim.
Vindecarea soacrei lui Petru (Matei 8:14-17, Marcu 1:29-31; Luca 4:38-39).
Un lepros vindecat (Matei 8:2-4; Marcu 1:40-45; Luca 5:12-15).
Un paralitic (Matei 9:2-9; Matei 2:3-12; Luca 5:17-26).
Omul cu mâna uscată (Matei 12:9-14; Marcu 3:1-7; Luca 6:6-11).
Robul sutaşului (Matei 8:5-13; Luca 7:1-10).
Cei doi orbi (Matei 9:27-31).
Vindecarea surdo-mutului (Matei 7:31-37).
Orbul din Betsaida (Marcu 8:22-26).
Orbul din Ierusalim (Ioan 9).
Femeia cu scurgere de sânge (Matei 9:20-22; Marcu 5:25-34; Luca 8:43-48).

Femeia neputincioasă de 18 ani (Luca 14:1-6).
Cei zece leproşi (Luca 17:11-19).
Orbul Bartimeu (Matei 20:29-34; Marcu 10:46-52; Luca 18:34-43).
Urechea lui Malhus (Luca 22:5-51).

9 MINUNI -MANIFESTAREA AUTORITĂŢII ASUPRA FORŢELOR NATURII

Apa transformată în vin (Ioan 2:1-11), Cana
Pescuirea minunată (Luca 5:1-11), lângă Capernaum
O altă pescuire minunată (Ioan 21:6).
Potolirea furtunii (Matei 8:23-27; Matei 4:35-41; Luca 8:22-25).
Hrănirea celor 5000 (Matei 14:13-21; Marcu 6:34-44; Luca 9:11-17; Ioan 6:1-14).
Isus umblă pe apă (Matei 14:22-33; Marcu 6:45-52; Ioan 6:19).
Hrănirea celor 4000(Matei 15:32-39; Marcu 8:1-9).
Banii pentru impozit (Matei 17; 24-27).
Uscarea smochinului (Matei 21:18-22; Marcu 11:1-14, 20-26).

6 VINDECĂRI ALE ÎNDRĂCIŢILOR

Un îndrăcit în sinagogă (Marcu 1:21-28; Luca 4:31-37) , la Capernaum.
Vindecarea unui îndrăcit mut şi orb (Matei 12:22; Luca 11:14).
Îndrăciţii din Gadara (Matei 8:28-34; Marcu 5:1-20; Luca 8:26-39).
Îndrăcitul mut (Matei 9:32-34).
Fiica siro-fenicienei (Matei 15:21-28; Marcu 7:24-30).
Băiatul epileptic (Matei 17:1 21; Marcu 9:14-29; Luca 9:37-43).

3 ÎNVIERI DIN MORŢI

Fiica lui Iair (Matei 9:18-26; Marcu 5:22-43; Luca 8:41-56).
Fiul văduvei, la Nain (Luca 7:11-15).
Lazăr, la Betania (Ioan 11:1-14).

ALTE MINUNI

Pe lângă cele 35 care sunt amintite şi descrise, Isus a făcut nenumărate alte minuni, consemnate astfel:

"Mulţi au crezut în numele Său, din pricina semnelor pe care le făcea," la Ierusalim (Ioan 2:23).

"Isus mergea din loc în loc, vindecând tot felul de boli" (Matei 4:23, 9:35).

"Ei aduceau la El pe toţi cei ce sufereau de felurite boli şi chinuri, pe cei îndrăciţi pe cei lunatici şi pe cei slăbănogi şi El îi vindeca" (Matei 4:24).

"Toţi care aveau bolnavi îi aduceau la El şi El îşi punea mâinile peste fiecare din ei şi îi vindeca" (Luca 4:40).

"Atunci au venit la El multe noroade, având şchiopi, orbi,muţi, ciungi şi mulţi alţi bolnavi. I-au pus la picioarele Lui şi El i-a tămăduit,

aşa că noroadele se mirau când au văzut că muţii vorbesc, ciungii se însănătoşează, şchiopii umblă şi orbii văd" (Matei 15:30-31).

"Oriunde intra, în sate în cetăţi sau în cătune, puneau pe bolnavi în pieţe şi-L rugau doar să-i lase să se atingă de poala hainei Lui şi toţi câţi se atingeau de El erau tămăduiţi" (Marcu 6:56).

"A venit în ţinutul Iudeii, dincolo de Iordan; după El au mers multe gloate şi acolo a vindecat pe cei bolnavi" (Matei 19:1-2).

"... şi o mare mulţime de oameni, cari veniseră din toată Iudeea, din Ierusalim, şi de pe lângă marea Tirului şi Sidonului, ca să-L asculte şi să fie vindecaţi de boalele lor... pentrucă din El ieşea o putere care îi vindeca pe toţi". (Luca 6:17-19).

"Seara, după asfinţitul soarelui, au adus la El pe toţi bolnavii şi înrdrăciţii. Şi toată cetatea era adunată la uşă. El a vindecat pe mulţi care pătimeau de felurite boale;" (Marcu 1:32-34).

"Mai sunt multe alte lucruri, pe care le-a făcut Isus, cari, dacă s-ar fi scris cu deamănuntul, cred că nici chiar în lumea acesta n-ar fi putut încăpea cărţile cari s-ar fi scris. " (Ioan 21:25).

METODA MINUNILOR LUI ISUS

De obicei Isus săvârşea minunile printr-un act al voinţei Sale, prin cuvântul Său; uneori, prin atingerea Sa sau prin puterea mâinilor. Ocazional a folosit şi saliva.

SCOPUL MINUNILOR

Minunile lui Isus presupun un exerciţiu de putere creatoare. Ele au făcut parte din modul lui Dumnezeu de a autentifica misiunea lui Isus. Isus a spus că dacă El nu ar fi făcut faptele acestea pe care nimeni altul nu le-a mai făcut atunci ei nu ar avea păcate (Ioan 15:24), indicând astfel faptul că El considera minunile sale dovezi ale dumnezeirii Sale. Apoi minunile Sale au mai fost şi expresia naturală a înţelegerii pe care El o avea faţă de suferinţa umană.

Capitolul 6:1-6. Vizita la Nazaret

Istorisită şi la Matei 13:54-58; se pare că a doua vizită la Nazaret după ce Şi-a început lucrarea publică de propovăduire, a fost la vreun an după vizita consemnată la Luca 4:16-30. Observaţi că Isus a avut patru fraţi, şi "surori" (adică mai mult de una). În vremea aceasta ei nu credeau în El (Ioan 7:5). Mai târziu însă au crezut şi, conform părerii tuturor, doi dintre ei, Iacov şi Iuda, au fost autorii a două epistole, care le poartă numele. Ceilalţi doi au fost Iosif şi Simon.

Cap. 6:7-13. Trimiterea celor 12. (Vezi la Matei 10).

Cap. 6:14-29. Tăierea capului lui Ioan (Vezi la Luca 3:1-20).

Cap. 6:30-44. Hrănirea celor 5000. (Vezi la Ioan 6:1-14).

Cap. 6:45-52. Isus umblă pe apă. (Vezi la Ioan 6:15-21).

Fig. 61. Marea Galileii. De cealaltă parte a lacului se află Capernaum. În depărtare se vede muntele Hermon.

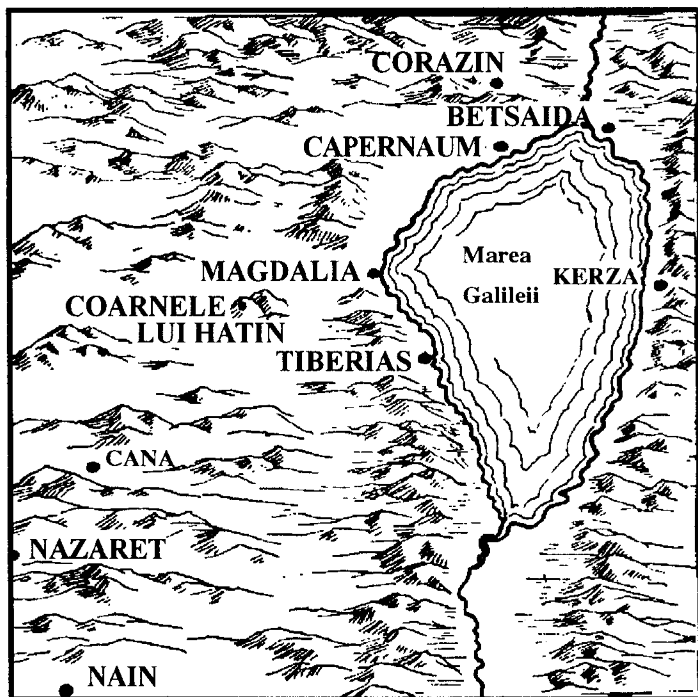
Marea Galileii. Are o lungime de 20 de km şi o lăţime de 11 km. Este cu 207 m sub nivelul mării. Înconjurată de dealuri joase de vreo sută de metri înălţime. Coasta are aproape un kilometru în lăţime, cu excepţia părţii de nord-vest, unde câmpia Nazaretului are o lăţime de

Fig. 62. Vedere de la Capernaum, spre răsărit.
Foto Matson

vreo 6 km, şi la nord, unde intră Iordanul în mare precum şi la sud

unde iese din mare Iordanul. Dealurile sunt acum golaşe, dar pe vremea lui Isus erau împădurite, potrivit informaţiilor furnizate de istoricul Iosefus. Ţărmurile sale vuiau de oameni. Existau zece oraşe cu o populaţie de cel puţin 15. 000 de locuitori fiecare, înconjurate de o linie aproape ne'ntreruptă de clădiri. Ţărmul de vest era extrem de fertil. Clima era blândă. Existau recolte tropicale de toate felurile. Roadele se coceau în fiecare lună. În principal, oamenii se ocupau cu agricultura, recoltarea fructelor şi pescuitul. Apele sale erau abundente în peşte, care era exportat în tot imperiul roman. Capătul de nord al mării Galileii a fost scena principală a lucrării lui Isus aici pe pământ. Va rămâne un loc veşnic aureolat, prin faptul că acolo a îmbrăcat Dumnezeu chip uman, coborând printre oameni, scriind cea mai frumoasă istorie din analele omenirii.

Harta 52. Marea Galileii.

Perioada de la hrănirea celor 5000 la schimbarea la faţă

Marcu 6:53 la 8:26 *Matei 14:34 la 16:12*

A fost o perioadă de vreo 8 luni din viaţa lui Isus, din aprilie şi până în noiembrie despre care nu cunoaştem prea multe. Nu se pomeneşte despre această perioadă decât la Matei şi Marcu, în vreme ce Luca trece direct de la hrănirea celor 5000 la schimbarea la faţă a lui Isus (Luca 9:17, 18). Ioan trece imediat de la hrănirea celor 5000 la vizita făcută de Isus la Ierusalim, cu ocazia sărbătorii corturilor, care a avut loc cu şase luni mai târziu (Ioan 6:71; 7:1).

O parte din aceste opt luni a fost petrecută în regiunea Tirului şi a Sidonului, la Decapolis, în Cezarea Filipi, unde se găsea o mare populaţie, formată în cea mai mare parte din neamuri. Decapolis a fost o regiune la răsărit de marea Galileii, care se întindea până la nord, la Damasc. Se afla sub conducerea lui Filipi, care era un dregător foarte bun şi drept -un om care nu avea nici un motiv să-L urască pe Isus. Irod a fost dregător peste Galilea. El tocmai îl omorâse pe Ioan Botezătorul şi începea să-L privească pe Isus cu suspicuine, mai ales pentru faptul că unii dintre oameni au început să se întoarcă împotriva lui Isus după hrănirea celor 5000.

Capitolul 6:53-56. Mulţimile de la Ghenazaret

Fapt relatat şi la Matei 14:34-36. Ghenazaret era câmpia de pe coasta de sud a Capernaumului. Se pare că în ziua de după hrănirea celor 5000, Isus a explicat la Capernaum natura misiunii Sale şi atunci mulţi L-au părăsit (Ioan 6:66). Apoi El a plecat la sud de Nazaret, unde s-au adunat mulţimi mari de oameni, pe care Isus i-a vindecat.

Capitolul 7:1-23. Fariseii şi întinarea

Fapt relatat şi la Matei 15:1-20. Dregătorii de la Ierusalim se hotărâseră deja să-L ucidă pe Isus (Ioan 5:18). Fără îndoială, ei auziseră despre popularitatea tot mai scăzută a lui Isus în Galilea (Ioan 6:66) şi au trimis această delegaţie de farisei pentru a-şi consolida campania lor de propagandă, în speranţa că Îl vor face pe Isus să-Şi piardă popularitatea, chiar şi printre ucenicii Săi, căci e posibil ca unii din ei să fi susţinut aceleaşi tradiţii ca şi fariseii. Spălarea mâinilor la care se face referire aici nu era în scopuri sanitare, ci pur şi simplu un ceremonial religios - o pură invenţie a cărturarilor. Isus le-a spus că asemenea ceremonii nu au nici o valoare şi că închinarea adevărată vine din inimă. Apoi i-a condamnat pe faţă pentru că au anulat Cuvântul lui Dumnezeu prin tradiţiile lor de origine umană. Cuvintele Sale se aplică direct la multe din practicile care s-au strecurat de-a lungul secolelor în biserică. Este uimitoare viclenia şi ingeniozitatea cu care se luptă conducătorii bisericii să pună Cuvântul Lui Dumnezeu în

acord cu practici în mod evident de origine omenească. E vorba aici de o sclavie faţă de tradiţie şi foarte puţină consideraţie faţă de Cuvântul lui Dumnezeu.

Capitolul 7:24-30. Femeia siro-feniciană

Fapt relatat şi la Matei 15:21-28. În Matei ea este numită o femeie canaanită. Fenicienii erau descendenţii canaaniţilor. Faptul s-a petrecut la vreo 80 de kilometri nord de Capernaum, în afara teritoriului evreiesc, într-o regiune a neamurilor, în acelaşi ţinut în care Ilie fusese trimis la văduva din Sarepta Sidonului (I Regi 17:9). Nu Isus a vrut să-i spună "câine", ci mai degrabă (27) El a dat glas unor gânduri care persistau în mintea ucenicilor. Stăruinţa, dar şi umilinţa, cu care ea a cerut de la Domnul vindecare au avut darul să o ajute să-i fie ascultată rugăciunea.

Capitolul 7:31-37. Vindecarea unui surdo-mut

Isus S-a întors în regiunea Tirului şi Sidonului, unde Se retrăsese temporar, pentru a ieşi din atenţia publicului, şi a venit spre răsărit şi apoi spre sud, prin Decapolis, până la marginea de răsărit a Mării Galileii. Acum El Se afla din nou în regiunea în care cu vreo câteva săptămâni mai înainte oamenii încercaseră să-L facă Rege. Prin urmare, El i-a atras atenţia omului vindecat să nu vorbească în dreapta şi-n stânga, pentru a nu-I crea publicitate.

Capitolul 8:1-9. Hrănirea celor 4000

Istorisită şi în Matei 15:29-39. A fost probabil lângă locul unde hrănise 5000 de oameni cu câteva săptămâni mai înainte. Matei menţionează că faptul s-a petrecut în vremea când vindeca mulţimi mari de oameni. Cei din Galilea trebuie să fi auzit negreşit despre întoarcerea lui Isus pe meleagurile lor.

Capitolul 8:10-21. "Aluatul fariseilor"

Fapt relatat şi la Matei 16:1-12. Incidentul acesta a avut loc în Dalmanuta (10). Matei 15:39 spune Magdala sau Magdan, care era de fapt locul de baştină al Mariei Magdalena, o cetate aflată în regiunea numită Dalmanuta, în partea centrală a coastei de vest a lacului (vezi Harta 52 de la Marcu 6:45-52). Nici nu s-a întors Isus din Galilea, că duşmanii Lui au şi ieşit la iveală, recurgând la tot felul de stratageme posibile, numai ca să-L discrediteze cu orice chip în ochii poporului. Ei voiau "un semn". De doi ani Isus vindeca mereu mulţimi mari de oameni, bolnavi de toate bolile, într-o succesiune ne-ntreruptă, hrănise 5000 şi apoi 4000 de oameni, dar ei tot mai voiau încă "un semn". Apoi Isus a fost tulburat de faptul că ucenicii nu puteau pricepe semnificaţia minunilor Sale şi i-a certat pentru faptul că erau îngrijoraţi cu privire la mâncare, când de fapt se aflau în prezenta Lui (7:12).

Capitolul 8:22-26. Vindecarea unui orb

A avut loc în Betsaida, unde Isus făcuse multe minuni (Matei 11:21), în apropierea locului unde hrănise pe cei 5000 de oameni. De aici rezultă motivul pentru care i-a atras atenţia omului să nu facă publicitate inutilă.

Cap. 8:27-30. Mărturisirea lui Petru (Vezi la Mt. 16:13-20)

Cap. 8:31-33. Prezicerea patimilor (Vezi la Marcu 9:30-32).

Cap. 8:34-9:1. Preţul uceniciei (Vezi la Luca 14:25-35).

Capitolul 9:2-13. Schimbarea la faţă a lui Isus

Istorisită şi la Matei 17:1-13 şi Luca 9:28-36. Se crede că a avut loc pe muntele Hermon, cu puţin timp înainte de plecarea finală din Galilea, la vreo 4 luni înainte de moartea sa. Unul din scopurile schimbării Sale la faţă a fost acela de a confirma credinţa ucenicilor în natura divină a persoanei lui Cristos, având în vedere şocul pe care aveau să-l sufere ucenicii în zilele următoare când avea să vină necazul. Petru nu a uitat niciodată scena aceasta minunată. Ea a avut darul să-i confere un sentiment de suguranţă când a înfruntat propriul său martiriu (II Petru 1:14-18). De asemenea, a fost o mărturie grandioasă, culminantă, venind chiar din cer, despre faptul că Isus este ACELA spre Care convergeau toate profeţiile Vechiului Testament şi în Care şi-au găsit împlinirea.

Capitolul 9:14-29. Băiatul epileptic

Fapt istorisit şi în Matei 17:14-19; Luca 9:27 42. Era un caz grav de posesiune demonică, care i-a pus în încurcătură pe ucenici (vezi Marcu 5:1-20).

Capitolul 9:30-32. Patimile prezise din nou

Până acum Isus nu vorbise mult despre răstignirea Sa dar de aici încolo Isus a dorit ca ucenicii să înţeleagă ce a avea să I se întâmple. Între mărturisirea lui Petru şi sosirea la Ierusalim, Isus le-a spus de cinci ori că avea să fie omorât iar apoi avea să învie din morţi:

Prima dată:după mărturisirea lui Petru (Matei 16:21; Marcu 8:31; Luca 9:22).

A doua oară: după schimbarea la faţă (Matei 17:9, 12; Marcu 9:9, 12).

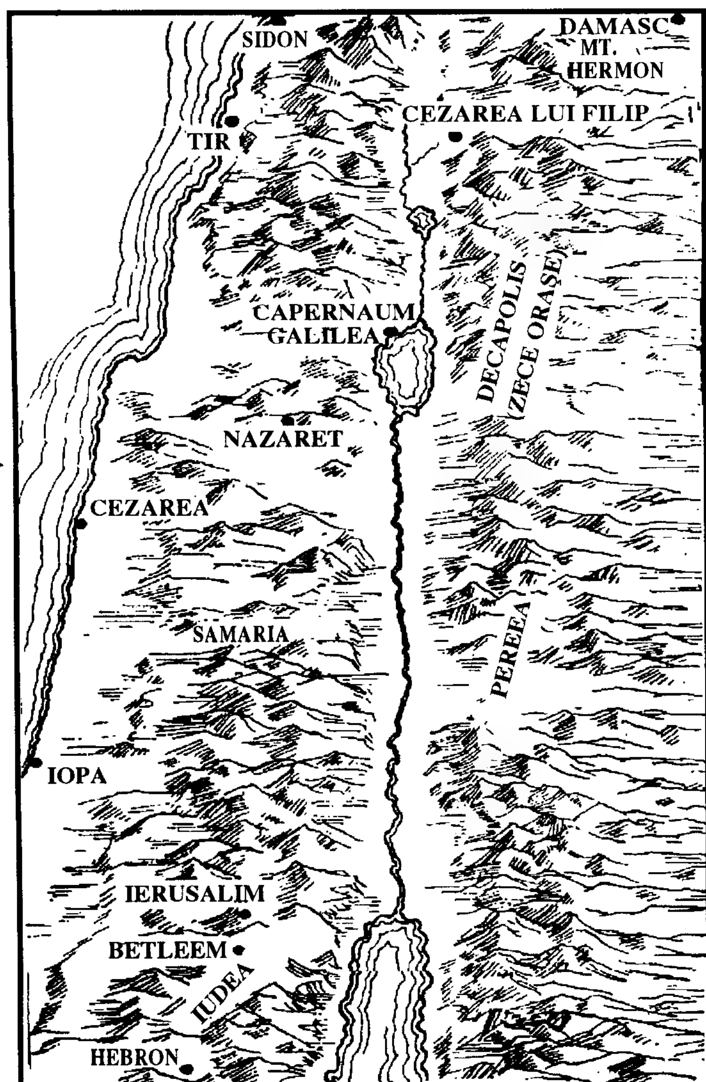
A treia oară: după vindecarea epilepticului (Luca 9:44).

A patra oară în timp ce treceau prin Galilea (Matei 17:22-23; Marcu 9:31).

A cincea oară: lângă Ierusalim (Matei 20:17-19; Marcu 10:32-34; Luca 18:31-34).

Cap. 9:33-37. Cine este cel mai mare? (Vezi la Luca 9:46-48).

Cap. 9:38-40. Necunoscutul care făcea minuni. (Vezi la Luca 9:49-50).

Harta 53. Viaţa şi activitatea lui Isus

Capitolul 9:41-50. Ocaziile de poticnire. Un ţel creştin suprem este ca noi să ne purtăm în aşa fel încât nimeni să nu se piardă din pricina exemplului nostru rău. Isus a spus acest lucru de mai multe ori, în diferite ocazii (Matei 18:7-14; Luca 17:1-10).

Lucrarea din Perea. Capitolul 10. (Vezi la Luca 9:51)

Capitolul 10:1. Plecarea din Galilea. (Vezi la Luca 9:51).

Capitolul 10:2-12. Întrebarea privitoare la divorţ. (Vezi la Matei 19:3-12).

Cap. 10:13-16. Copilaşii. (Vezi la Luca 18:15-17).

Cap. 10:17-31. Tânărul bogat. (Vezi la Luca 18:18-30).

Cap.10:32-34. Patimile prezise din nou. (Vezi la Marcu 9:30-32).

Cap. 10:35-45. Cererea lui Iacov şi Ioan. (Vezi la Matei 20:20-28).

Cap. 10:46-52. Orbul Bartimeu. (Vezi la Luca 18:35-43).

Ultima săptămână a lui Isus. Capitolele 11 la 16

Cap. 11:1-11. Intrarea triumfală îm Ierusalim. (Vezi la Matei 21:1-11).

Cap. 11:15-18. Cutăţirea Templului. (Vezi la matei 21:12-17).

Cap. 11:12-14; 19-25. Smochinul. (Vezi la Matei 21:18-22).

Cap.11:27-33. "Prin a cui putere? " (Vezi la Matei 21:23-27).

Cap.12:1-12. Pilda viei. (Vezi la Matei 21:33-46).

Capitolul 12:13-17. Tributul Cezarului

Fapt consemnat şi la Matei 22:15-22.; Luca 20:20-26. A fost un efort de a-L prinde pe Isus în cursă şi a-L face să spună lucruri care să poată constitui o acuzaţie de neloialitate faţă de guvernul roman din partea lui Isus, fiind astfel posibil ca El să fie dat pe mâna lui Pilat. Cu o lovitură de maestru, Isus a proclamat însă despărţirea bisericii de stat. Creştinii trebuie să fie supuşi guvernului lor, dar acel guvern nu are nici un drept asupra religiei supuşilor săi.

Capitolul 12:18-27. Întrebarea referitoare la înviere

Consemnată şi la Matei 11:23-33; Luca 20:27-40. Saducheii erau materialiştii din vremea aceea. Nu erau mulţi la număr, dar erau bogaţi şi aveau influenţă. Ei nu credeau în înviere. Întrebarea prin care au încercat să-L pună în încurcătură pe Isus presupunea existenţa unui caz în care ar fi avut nevoie de poligamie în cer. Isus a rezolvat problema pe loc: în cer nu mai e căsătorie.

Capitolul 12:28-34. Marea poruncă

Consemnată şi la Matei 22:34-40. Ceea ce a dat Isus ca fiind Marea Poruncă era un citat din Deutoronom 6:4-5; a doua poruncă provenea de la Levitic 19:18. Observaţi că Isus L-a pus pe Dumnezeu pe locul

întâi, şi numai după aceea pe semenul nostru. Cel mai important lucru din viaţă este atitudinea noastră faţă de Dumnezeu. Totul depinde de asta. Isus este Dumnezeu întrupat. Singurul lucru pe care îl doreşte El de la noi este să-L iubim mai mult decât ne iubim propria viaţă. Singurul lucru pe care L-a dorit Isus atunci a fost de a şti dacă Petru Îl iubea cu adevărat. De aceea, l-a întrebat de trei ori: "Mă iubeşti?" (Ioan 21:15, 16, 17).

Capitolul 12:35-37. "Fiul lui David"

Fapt consemnat şi în Matei 22:41-46; Luca 20:41-44. Punctul principal al întrebării este acesta: Cum poate un om să-şi numească propriul fiu "Domn" ? Pe cât de simplu ni s-ar părea nouă răspunsul, pe ei în schimb i-a redus la tăcere (Matei 22:46).

Cap. 12:38-40. Condamnarea cărturarilor (Vezi la Matei 23).

Capitolul 12:41-44. Bănuţii văduvei

Fapt consemnat şi la Luca 21:1-4. A avut loc chiar după condamnarea cărturarilor şi fariseilor. A fost ultimul Său act din Templu după o zi de controverse. Isus Şi-a făcut timp să scoată în evidenţă această faptă minunată a văduvei bătrâne care a dat tot ce avea. Apoi a plecat din Templu, fără ca să Se mai întoarcă vreodată acolo.

Capitolul 13. Discursul asupra venirii Sale. (Vezi la Matei 24).

Capitolul 14:1-2. Uneltirea de a-L ucide pe Isus

Consemnată şi la Matei 26:1-5; Luca 22:1-2. A fost marţi seara. Cam cu o lună înainte de aceasta, după ce Isus îl înviase pe Lazăr din morţi, Sinedriul se hotărâse în sfârşit să-L dea la moarte pe Isus (Luca 22:2). Chiar şi la Ierusalim, mulţimile mergeau după El (Marcu 12:37; Luca 19:48). Ocazia de a-şi aduce planul la îndeplinire a venit a doua zi seara, prin trădarea lui Iuda, care i-a uimit pe membrii Sinedriului, Isus fiind dat în mâna lor noaptea, când cetatea dormea. Ei s-au grăbit să-L condamne înainte de a se face ziuă şi înainte de a se trezi mulţimile, l-au şi pus pe cruce.

Capitolul 14:3-9. Ungerea de la Betania

Consemnată şi la Matei 27:7-13; Ioan 12:1-8. Pare să fi avut loc sâmbătă seara, înainte de intrarea Sa triumfală în Ierusalim (Ioan 12:2-12). Dar Matei şi Marcu relatează evenimentul în legătură cu uneltirea preoţilor, ca fond pentru vânzarea lui Iuda.(Vezi şi la Ioan 12:1-8).

Capitolul 14:10-11. Trădarea lui Iuda

Consemnat şi la Matei 26:14-16; Luca 22:3-6. Rolul lui a fost de a-L da pe Isus în mâna lor, în absenţa mulţimilor. Ei nu au îndrăznit să-L aresteze pe faţă, ca nu cumva să fie omorâţi cu pietre de oameni.

Iuda i-a condus la locul unde se afla Isus după ce cetatea adormise.

Isus ştia de la început că Iuda avea să-L vândă. De ce a fost ales acest ucenic este una din tainele căilor lui Dumnezeu. Poate Iuda se va fi gândit că Isus avea să se folosească de puterea Sa miraculoasă pentru a scăpa de urmăritori. Oricum ar fi fost lucrurile, fapta lui a fost în ochii lui Dumnezeu groaznic de rea. Isus a spus că mai bine ar fi fost dacă nu s-ar fi născut omul acesta niciodată (Matei 26:24). Întregul eveniment a fost uimitor de bine prezis (Zaharia 11:12-13). "Ieremia" (Matei 27:9-10) este fie o greşeală a copiştilor Scripturii, fie se referă la întreg grupul de cărţi profetice cuprinse sub acest nume.

Cap. 14:12-25. Cina cea de taină (vezi la Matei 26:17-29).

Cap. 14:26-31; 66-72. Tăgăduirea lui Petru (Vezi la Ioan 18:15-27).

Cap. 14:32-42. Agonia din Ghetsimani (vezi la Luca 22:39-46).

Cap. 14:43-52. Vânzarea şi arestarea Lui (vezi la Ioan 18:1-12).

Capitolul 14:53-15:20. Procesul lui Isus

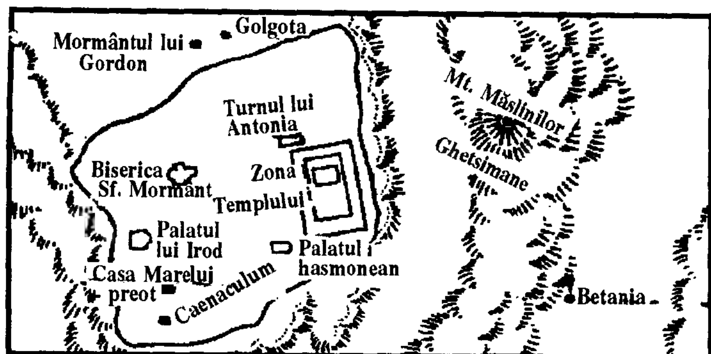
Este istorisit şi la Matei 26:56-27:31; Luca 22:54-23:25; Ioan 18:12-19:16. Au fost două procese: înaintea Sinedriului şi înaintea guvernatorului roman Pilat. Iudeea era sub stăpânirea Romei. Sinedriul nu putea da o sentinţă de moarte fără consimţământul guvernatorului roman Pilat. Au existat trei faze la fiecare proces: în total şase faze.

1. Înaintea lui Ana (Ioan 18:12-24), cam pe la miezul nopţii. Caiafa era mare preot, dar socrul său , Ana, care fusese dat jos din funcţie în anul 16 d.Cr., mai deţinea încă multă putere. Familia crescuse enorm în forţă şi se îmbogăţise de pe urma negoţului de la Templu. Asupra marelui preot al poporului evreu cade răspunderea principală pentru moartea lui Isus.

2. Înaintea Sinedriului, în casa lui Caiafa (Matei 27:57; Marcu 14:53; Luca 22:54; Ioan 18:24). În perioada de timp dintre miezul nopţii şi zorii zilei. A fost judecata principală a evreilor. Ei L-au condamnat pe Isus pentru că ar fi hulit, concluzie pe care ei au tras-o din afirmaţia lui Isus că El este Fiul lui Dumnezeu (Matei 14:16-32). Apoi, în aşteptarea zorilor zilei, L-au batjocorit. După aceea a urmat tăgăduirea lui Petru. Sesiunea aceasta a avut loc în timpul nopţii, dar, conform legii, era ilegală tocmai din această pricină.

3. În zorii zilei, Sinedriul a ratificat în mod oficial hotărârea luată în miezul nopţii (Matei 26:1; Marcu 15:1; Luca 22:66-71), în încercarea de a-i da o aparentă legalitate. Acuzaţia a fost "hulă". Dar o asemenea acuzaţie ar fi avut prea puţină greutatte înaintea lui Pilat. Aşadar pentru Pilat ei au mai adăugat şi acuzaţia de subversiune împotriva guvernului roman. Adevăratul lor motiv a fos invidia pe care o aveau împotriva popularităţii lui Isus (Matei 26:18).

4. Înaintea lui Pilat (Matei 27; 2; 21:14; Marcu 15:1-15; Luca 23:1-5; Ioan 18:28-38). Îndată ce s-a făcut ziuă, Isus nu a răspuns în nici un fel la acuzaţiile lor. Atunci Pilat L-a dus la palat ca să aibă o întrevedere personală cu El, în urma căreia a rămas şi mai convins că Isus este nevinovat. Aflând că Isus este din Galilea, Pilat L-a trimis la Irod, care avea jurisdicţie peste Galilea.(Vezi la Matei 27:11-25).

Harta 54. Betania.

5. Înaintea lui Irod (Luca 23:6-12). Acesta a fost Irod care îl omorâse pe Ioan Botezătorul, cel al cărui tată omorâse copiii de la Betleem. Isus a refuzat să răspundă la vreuna din întrebările sale. Irod şi-a bătut joc de Isus şi L-a trimis înapoi la Pilat.

6. Din nou în faţa lui Pilat (Matei 27:15-26; Marcu 15:6-15; Luca 23; 13-25; Ioan 18:39-19:16). Pilat a încercat să trecă peste conducătorii religioşi, apelând direct la popor. Dar mulţimea din curte l-a ales în schimb pe Baraba. Atunci Pilat a poruncit ca Isus să fie biciuit, crezând că acest lucru îi va mulţumi pe oameni. Nevasta lui i-a trimis un mesaj cu visul pe care l-a avut în noaptea aceea. Pilat a fost uimit de maiestatea şi calmul lui Isus, sub cununa de spini. De afară mulţimea vuia spumegând şi era gata să pornescă o răscoală. Fiind avertizat că va fi raportat la Cezar, Pilat s-a hotărât şi a rostit sentinţa.

Capitolul 15:21-42. Răstignirea

(Vezi la Matei 27:32-60; Luca 23:26-49 şi Ioan 19; 17-30).

Capitolul 15:42-47. Îngroparea lui Isus. (Vezi la Ioan 19:38-42).

Locul răstignirii

Isus a fost răstignit în afara cetăţii (Ioan 19:17, 20; Evrei 13:12). Într-un loc numit "Căpăţâna" (Matei 27:33; Marcu 15:22; Luca 23:33;

Ioan 19:17) , sau "Calvar". în latină şi "Golgota" în ebraică, care înseamnă "căpăţână". Ne există decât un singur loc lângă Ierusalim care a avut şi mai are numele de dealul Căpăţânii. Este chiar în afara zidului de nord de lângă poarta Damascului (vezi Harta 54). Este o stâncă de vreo 10 metri înălţime, aflată chiar deasupra grotei lui Ieremia, care are o uimitoare asemănare cu un craniu.

Locul tradiţional al Răstignirii este biserica Sfântului Mormânt, care se află înăuntrul zidurilor. Părerea precumpănitoare a arheologilor este că zidul se află în prezent exact acolo unde se afla şi în zilele lui Isus, adică în locul unde a avut loc răstignirea lui Isus, pe dealul Căpăţânii.

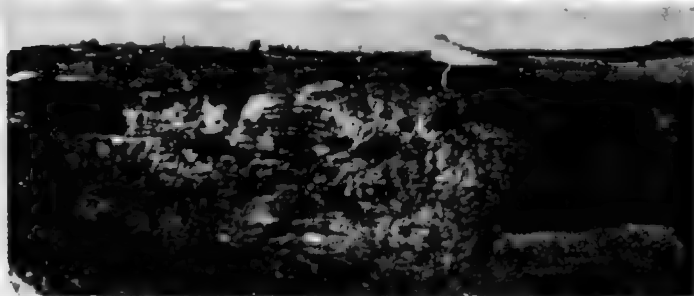

Fig. 63. Calvarul: unde se crede că s-a aflat Crucea.

Foto Matson

Capitolul 16:1-8. Vizita femeilor la mormânt

(Vezi nota de la Matei 28:1-8). "Şi Petru" (7). Petru, cumplit de umilit de tăgăduirea Domnului, se simţea negreşit oarecum lepădat şi avea nevoie de acest mesaj deosebit. Ce frumos din partea Domnului că i-a trimis lui Petru acest mesaj! Mai târziu, în cursul aceleaşi zile, Isus i s-a arătat şi lui Petru (Luca 24:34). Nu putem decât să ne închipuim ce a avut loc la acea întâlnire. Lacrimi fierbinţi de ruşine şi pocăinţă, acoperite de iertarea iubitoare a Domnului Isus. Dar această întâlnire a pecetluit un devotament pe care Petru nu l-a mai călcat niciodată după aceea. A venit vremea când Petru a fost cu adevărat gata să meargă chiar la moarte pentru Isus (vezi la Ioan 21:15-19).

Femeile aleargă să le spună ucenicilor. Petru şi Ioan aleagă la mormânt (Ioan 20:3-10).

Capitolul 16:9-20. Ultimile douăsprezece versete din Marcu

Nu sunt incluse în manuscrisul sinaitic ori în cel de la Vatican, dar au fost acceptate încă de timpuriu ca făcând parte din Evanghelia lui Marcu. Se crede că ultima parte a originalului s-a pierdut şi a fost adăugată ulterior. Versetul 9 nu pare să fie sfârşitul cărţii.

Capitolul 16:9-11. Domnul i se arată Mariei Magdalena

(Vezi la Ioan 20:11-18). De asemenea, şi celorlalte femei (Matei 28:9-10). Apoi celor doi (Marcu 16:14-18). (Vezi şi la Luca 24:13-32).

Capitolul 16:14-18. Isus se arată celor unsprezece ucenici

Fapt consemnat şi la Luca 24:33-43 şi la Ioan 20:19-25. (Vezi notele asupra acestor pasaje). Însărcinarea sau porunca finală pe care le-o dă Domnul ucenicilor de a merge în toată lumea (15-16) pare să fi fost rostită cu ocazia acestei arătări. S-ar putea ca să fi fost un rezumat al instrucţiunilor finale pe care Isus le-a repetat mereu în timpul lucrării Sale de 40 de zile de după Înviere. În esenţă apare de patru ori.

Aici, în legătură cu prima Sa arătare la cei unsprezece. Apoi din nou la arătarea Sa din Galilea (Matei 28:18-20). Şi iarăşi la arătarea Sa finală din Ierusalim(Luca 24:47). Ultima dată la înălţarea Sa la cer (Fapte 1:8). (Vezi notele asupra acestor pasaje).

Puterea de a face minuni (17-19) a fost o atestare a misiunii lor de fondare a bisericii.(Vezi la Fapte 3).

Între versetele 18 şi 19 se scurg 40 de zile, timp în care Isus Se arată celor unsprezece, o săptămână mai târziu (Ioan 20:26-31). Apoi celor şapte de la Marea Galileii (Ioan 21). Şi celor unsprezece , în Galilea, împreună cu cei 500? (Matei 28:16-20). Lui Iacov (I Cor. 15:17). Nu se cunoaşte timpul şi locul. Nu se ştie de care Iacov a fost vorba, dar de obicei se susţine că a fost vorba de Iacov fratele Domnului, care mai târziu a devenit conducătorul principal al Bisericii din Iudeea, cel care a scris epistola lui Iacov. A mai fost arătarea finală a Domnului de la Ierusalim (Luca 24:44-49; Fapte 1:3-8).

Capitolul 16:19-20. Înălţarea la cer a lui Isus. (Vezi la Luca 24:44-53).

Ordinea evenimentelor din dimineaţa învierii

Nu este uşor să armonizezi o istorie consecutivă a tuturor consemnărilor fragmentare din cele patru evanghelii privitoare la Învierea lui Isus. În câteva propoziţii se fac generalizări ale multor detalii. Nu ni se spun toate evenimentele în ordinea lor precisă.

Să nu uităm că au existat grupuri diferite de ucenici, care locuiau în diferite părţi şi au plecat la mormânt separat. Apoi, nu se aşteptau ca Isus să fi înviat (vezi pag. 554). S-au dus la mormânt pentru a termina îmbălsămarea trupului lui Isus în vederea îngropării permanente. Când au văzut prima dată mormântul gol şi l-au auzit pe înger spunând că Isus a înviat au fost cuprinşi de o mare exaltare. Au alergat să spună şi altora, dar au revenit mereu la mormânt, cuprinşi de bucurie, teamă şi nedumerire.

Multe lucruri din cele întâmplate nu au fost consemnate. Din cele consemnate totuşi, un scriitor povesteşte un lucru, altul altceva. Unul dă într-o propoziţie ceea ce în cartea altuia este descris în amănunt. Unii, într-o afirmaţie generală, parcurg mai multe întâmplări. Nici unul din evanghelişti nu oferă o relatare completă.

Există mai multe moduri de a armoniza relatările evangheliştilor. De obicei se acceptă următorul mod:

1. În zorii zilei, două sau trei grupuri de femei pornesc de la locuinţa lor din Ierusalim sau Betania, care se afla la vreo 2-3 kilometri de Ierusalim, către mormânt. Încă nu se luminase de ziuă.

2. Probabil în vremea aceea Isus ieşea din mormânt, însoţit de îngerii care au dat piatra la o parte şi I-au desfăcut giulgiul.

3. Soldaţii care făceau de gardă. îngroziţi de cele întâmplate, au luat-o la fugă să le dea de ştire preoţilor.

4. Cam pe la răsăritul soarelui, când s-au apropiat femeile de mormânt, Maria Magdalena, înaintea grupului ei,a ajuns la mormânt şi l-a văzut gol. Nevăzând însă îngerul şi neauzind vestea că Isus a înviat (Ioan 20:13, 15), s-a întors şi a alergat să le spună lui Petru şi lui Ioan.

5. Celelalte femei s-au apropiat şi ele între timp. Au văzut şi au auzit îngerii. Atunci ele au plecat grăbite, pe alt drum, să spună vestea grupului principal de ucenici.

6. În vremea aceasta Petru şi Ioan au ajuns şi ei la mormânt. Au intrat şi au văzut giulgiul gol. Amândoi au pleacat. Ioan a crezut, dar Petru s-a mai îndoit.

7. Între timp, Maria Magdalena, care venea în urma lui Petru şi a lui Ioan, s-a întors la mormânt şi a rămas acolo plângând. Apoi a văzut îngerii şi în cele din urmă i S-a arătat Isus.

8. Curând după aceea Domnul S-a arătat şi celorlalte femei, în timp ce acestea se îndreptau spre ucenici să le spună ucenicilor, sau după ce le spuseseră deja ucenicilor şi se întorceau acum la mormânt.

Toate acestea s-au petrecut probalil în mai puţin de o oră.

LUCA

Isus Fiul Omului

Luca pune un accent deosebit pe umanitatea lui Isus. Îl prezintă ca fiind Fiul lui Dumnezeu, dar scoate în evidenţă bunătatea Sa faţă de cei slabi şi suferinzi, faţă de cei lepădaţi.

În timp ce fiecare din evanghelişti a avut în vedere întreaga omenire când a scris Evanghelia sa, Matei pare să-i fi avut în vedere mai cu seamă pe evrei; Marcu pe romani; iar Luca pe greci. Civilizaţia ebraică se clădise în jurul Scripturilor. Prin urmare, Matei face apel la Scripturile lor.

Civilizaţia romană se mândrea cu ideea guvernului şi a puterii.Prin urmare, Marcu atrage în mod deosebit atenţia cititorilor săi la minunile lui Isus, ca dovezi ale puterii Sale supranaturale.

Civilizaţia greacă reprezenta cultura, filozofifa, înţelepciunea, raţiunea, frumuseţea, educaţia. Prin urmare, pentru a face apel la mintea educată în gândire şi filozofie a gecului, Luca, într-o relatare completă şi ordonată, scrisă într-un stil clasic, numită cea mai frumoasă carte scrisă vreodată, descrie frumuseţea gloriosă şi perfecţiunea lui Isus, Omul universal şi ideal.

Apoi, la aceste trei Evanghelii, Ioan a adăugat-o pe a sa, pentu a face să devină incontestabil faptul că Isus a fost DUMNEZEU în chip uman.

Luca

Numele său nu este pomenit decât de trei ori în Noul Testament: la Coloseni 4:14, unde este numit medicul iubit, la Filimon 24, unde este numit tovarăşul de lucru a lui Pavel şi la 2 Timotei 4:11, unde se înţelege că era cu Pavel în ceasurile grele dinaintea martirajului. În toate aceste trei pasaje, se aminteşte de asemenea şi de Marcu, de unde rezultă că Marcu şi Luca erau tovarăşi de lucru. În partea a doua a cărţii Faptelor Apostolilor, folosirea intercalată a pronumelor "ei" şi "noi" indică faptul că Luca se afla împreună cu Pavel, de la Troa la Filipi, în prima parte a celei de-a doua călătorii misionare a lui Pavel iar după şase ani s-a unit din nou cu Pavel la Filipi, la sfârşitul celei de-a treia călătorii misionare a lui Pavel, şi a stat cu el tot timpul cât acesta a fost închis în Cezarea şi Roma, până la sfârşit.

Data

De obicei se crede că Luca a scris Evanghelia sa în jurul anului 60

al erei creştine, în timp ce Pavel era la închisoare la Cezareea; şi că a mai scris după aceea şi cartea Faptele Apostolilor, în timpul întemniţării lui Pavel la Roma, în următorii doi ani. Cele două cărţi, adresate aceleIaşi persoane, sunt scrise ca şi cum ar fi două volume ale unei singure opere.

Şederea de doi ani a lui Luca la Cezareea între anii 58 şi 60, i-a dat prilejuri multiple de a obţine informaţi amănunţite, de o mare acurateţe, fiind primite chiar de la ucenicii Domnului, de la primii fondatori ai Bisericii.

Cezareea nu era decât la vreo 4 kilometri distanţă de Ierusalim. Mama lui Isus se poate să mai fi fost încă în viaţă, locuind în casa lui Ioan, la Ierulaslim. Probabil Luca a petrecut multe ceasuri lânga ea, ascultând-o cum deapănă amintirile despre Fiul ei Minunat. De asemenea, Iacov, episcopul de la Ierusalim fiind şi fratele lui Isus, s-ar putea să-i fi dat detalii preţiose despre înteaga istorie a vieţii lui Isus.

Problema sinoptică

Matei, Marcu şi Luca sunt numite Evanghelii sinoptice, din pricina faptului că oferă aceeaşi privire de ansamblu a vieţii lui Cristos, în mare relatând aceleaşi lucruri. Problema de stabilire a autenticităţii lor ca autori, relaţiilor reciproce şi o posibilă legătură cu un original comun - toate acestea formeză ceea ce s-a numit problema sinoptică.

Unii consideră că Evanghelia lui Marcu a fost prima şi că Matei a dezvoltat Evanghelia lui Marcu iar Luca s-a folosit de ambele. Alţii sunt de părere că Matei a scris primul iar Marcu a făcut o ediţie prescurtată a Evangheliei după Matei.

Noi însă nu trebuie să credem că Matei, Marcu sau Luca au citat sau au împrumutat în vreun fel unul de la altul. Evenimentele vieţii lui Isus şi cuvintele Sale au fost repetate oral ani de zile de către apostoli şi de către alţi oameni. Ele au circulat în mod curent printre creştini pe cale orală şi au format substanţa propovăduirii de la început a apostolilor.

Probabil că de la început aceste lucruri au fost aşternute în scris, unele într-o formă fragmentară, iar altele mai închegate. Chiar atunci când Matei, Marcu şi Luca şi-au scris Evangheliile, ei şi-au ales ceea ce s-a potrivit mai mult scopului lor din fondul bogat de cunoştinţe orale sau scrise care deja constituiau un tezaur comun în rândurile creştinilor, cu o largă circulaţie, fapte şi întâplări la care, în mare parte, Matei asistase ca martor ocular, iar ceilalţi le povestiseră de nenumărate ori.

Capitolul 1:1-4. Introducere

Existau deja multe povestiri (1) despre Isus. Luca a examinat cu atenţie şi migală toate însemnările autentice şi a consultat toţi martorii disponibili, precum şi pe cei care L-au cunoscut de la început pe Isus,

colaborând cu El, ca să scoată la iveală numai fapte reale.

Teofil (3), cel căruia i s-a adresat Evanghelia aceasta şi cartea Faptele Apostolilor, sau cel căruia îi este dedicată, a fost un slujbaş roman de rang, aşa cum se indică prin folosirea termenilor aleşi, "prea alesule". Nu se ştie cine a fost Teofil. Probabil unul din convertiţii lui Luca de la Filipi sau Antiohia. S-ar putea ca el să fi suportat cheltuielile de publicare a celor două cărţi ale lui Luca şi a unor exemplare care s-au făcut pentru biserici.

Capitolul 1:5-80. Naşterea lui Ioan Botezătorul

Numai Matei şi Luca vorbesc despre naşterea şi copilăria lui Isus. Luca e mai clar decât Matei. Fiecare a narat fapte diferite.

Matei	Luca
Genealogia (1:1-17)	Zaharia e înştiinţat (1:5-25)
Iosif e înştiinţat (1:18-25)	Maria e înştiinţată (1:26-38)
Vizita magilor (2:1-12)	Maria şi Elisabeta (1:39-56)
Fuga în Egipt (2:13-15)	Naşterea lui Ioan (1:57-80)
Omorârea copiilor (2:16-18)	Naşterea lui Isus (2:1-7)
Întoarcera din Egipt (2:19-23)	Păstorii (2:1-7)
	Prezentarea (2:21-38)
	Întoarcerea la Nazaret (2:39)

(În ce priveşte aranjarea cronologică a acestor evenimente vezi Luca 2:39)

Capitolul 1:5-25. Zaharia este înştinţat

EVENIMENTUL spre care converge întreaga profeţie a Vechiului Testament se apropia, sosirea lui Mesia. Vechiul Testament se încheia cu afirmaţia că Ilie avea să apară din nou în calitate de crainic al lui Mesia (Maleahi 4:5-6). Un înger îl anunţă acum pe bătrânul şi evlaviosul preot, spunându-i că băiatul care încă nici nu i s-a născut va fi cel despre care vorbeşte acestă profeţie (17). Aşa a interpretat Isus acest pasaj din Scriptură (Matei 11:14). Ioan este un alt Ilie.

Starea genarlă de aşteptare a lui Mesia în rândul maselor

Iosefus, Tacitus şi Suetonius afirmă că a existat o stare generală de aşteptare în vremea aceea, ca Mesia să vină. Aceasta se baza în parte pe profeţia celor şaptezeci de săptămâni a lui Daniel (Daniel 9:24-27). Prin interpretarea populară, cele şaptezeci de săptămâni au fost considerate ca fiind 70 de grupe de câte şapte. adică 490 de ani. Decretul de rezidire a Ierusalimului, de la care trebuiau socotiţi aceşti ani (Daniel 9:25), a fost dat în anul 457 î.Cr. Rezultă că timpul venirii lui Mesia se apropia. Fiul lui Dumnezeu era gata să se arate.

Strălucirea supranaturalului

Intenţia evidentă a autorilor a fost aceea de a arăta că Creştinismul

e de origine supranaturală. Prezis cu mult timp în înainte, nu a avut loc fără prezenţa unor dovezi cereşti potrivit cărora Evenimentul tuturor veacurilor se apropia. El s-a născut dintr-o fecioră. Premergătorul Lui s-a născut dintr-o femeie stearpă care trecuse de vârsta naşterii copiilor. Îngerii au adus vestea lui Zaharia, Mariei, lui Iosif şi păstorilor; ei au salvat copilul de la moarte. Magii au fost călăuziţi supranatural din ţări îndepărtate până la leagănul copilului, ca să-I aducă omagiul lor şi să asigure mijloacele materiale pentru fuga copilului de Irod.

Capitolul 1:26-38. Vestea adusă Mariei

Este numită de obicei Buna Vestire. Mesia urma să Se nască din familia lui David. Trecuseră 1000 de ani de la David şi existau acum mii de familii descinse din David. Când le-a examinat Dumnezeu pentru a alege pe aceea din care să se nască Fiul Lui a ocolit familiile stăpânitorilor din jurul Ierusalimului. Ochii Săi s-au oprit asupra unei femei umile dintr-o casă umilă, dintr-un sat obscur de pe dealurile îndepărtate ale Galileii. Ce femeie trebuie să fi fost cea astfel aleasă de Dumnezeu să dea şi să modeleze natura umană a Fiului lui Dumnezeu! Cum va fi tresărit inima ei la auzul mesajului îngeresc potrivit căruia ea avea să fie mama Regelui Divin al tuturor veacurilor!

Naşterea din fecioară

Se crede că Luca a primit istoria naşterii lui Isus direct de la Maria. Probabil Matei a obţinut-o de la Iosif. Ambii afirmă clar, în mod explicit, incontestabil şi neechivoc că Isus S-a născut dintr-o fecioară. De la început, fără întrerupere, acest lucru a fost păstrat ca un punct fundamental al Bisericii, până când în vremurile din urmă a venit critica modernă. Dacă credem în Dumnezeirea lui Isus şi în învierea Sa din morţi, ce vom câştiga prin discreditarea naşterii Sale din fecioară? Învierea este cea mai mare din minuni. Dacă nu credem asta, ce rost mai are să ne ocupăm de Cristos? Dar dacă credem în ea, atunci de ce să transcriem alte părţi ale miraculoasei istorisiri? Ieşirea Lui supranaturală din lume presupune o intrare supranaturală în lume. A-L numi pe Isus copil nelegitim nu înseamnă nici mai mult, nici mai puţin decât a rosti o hulă!

Capitolul 1:39-56. Vizita Mariei la Elisabeta

Maria şi Elisabeta erau rude (1:36), "verişoare". Nu se pomeneşte locul de baştină al Elisabetei, dar se spune că era din ţinutul muntos al Iudeii.Întrucât era din seminţia lui Levi(1:5),s-ar putea crede că era din Hebron, care era o cetate levitică (Iosua 21:11). Cântecul de mulţumire al Mariei (46:55), numit "Magnific", este asemănător cu cel al Anei, când i se născuse Samuel (1 Samuel 2:1-10). În meditaţiile ei, probabil Maria dăduse glas acestor gânduri de nenumărate ori, până când au prins minunata formă poetică în care apar ele în această

liturghie personală. Maria a stat la Elisabeta trei luni (56), timpul când s-a născut Ioan (36). Apoi s-a întors la Nazaret.(Matei 1:18-24)

Capitolul 1:57-80. Naşterea lui Ioan Botezătorul

Numele dat copilului, precum şi profeţia tatălui său, au umplut tot ţinutul acela de speranţe şi aşteptări. (Luca 3:1-20)

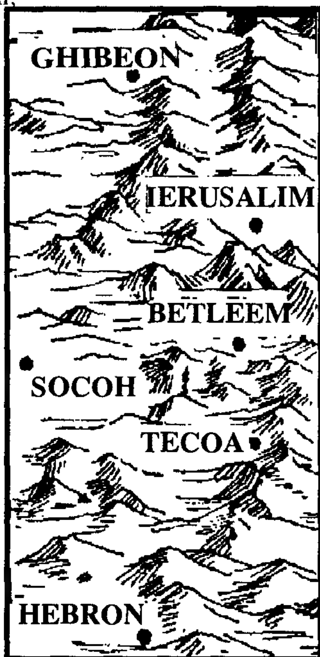
Capitolul 2:1-38. Naşterea lui Isus

Ceea ce se spune la capitolele 1 şi 2 este omis în alte Evanghelii, cu excepţia afirmaţiei din Matei 1:25-2:1, potrivit căreia Isus S-a născut la Betleem şi cea despre întoarcerea în Galilea (Matei 2:22-23)

Betleem

Locul de naştere al lui Isus, a fost centrul unor asociaţii istorice. Cetatea lui David. Locul de îngropare a Rahelei.Căminul lui Rut. La 22 de kilometri în sud era Hebronul, casa lui Avraam, Isaac şi Iacob. La 16 kilometri nord-est era Ghibeon, unde Iosua oprise soarele în loc. La 20 de kilometri spre vest era Socot, unde David ucisese pe Goliat. La 9 kilometri spre nord era Ierusalimul, unde David a plătit zeciuială lui Melchisedec, minunata capitală a lui David şi a lui Soloman, scena lucrării lui Isaia şi Ieremia, centrul eforturilor de veacuri ale lui Dumnezeu de a Se descoperi pe Sine omeniririi.

Biserica Nativităţii din Betleem, cea mai veche clădire din toată creştinătatea, a fost zidită iniţial de Elena, mama lui Constantin, primul împărat creştin al Imperiului Roman, în anul 330. Există o cameră asemenea unei peşteri din biserică, unde se spune că ar fi ieslea în care S-a născut Isus. O tradiţie spune că această încăpere a făcut parte din căminul ancestral al lui David, Boaz şi Rut. În această cameră Jerome, învăţatul latin, a petrecut 30 de ani, traducând Biblia în limba latină.

Harta 55. Betleem.

Capitolul 2:1-5. Înregistraea lui Quirinius

A fost un recensământ dat de Imperiul Roman. Însemnările istorice romane plasează îregistrarea lui Quirinius în anul 7 al erei creştine, adică la 10-12 ani după naşterea lui Isus. Această discrepanţă istorică a constituit multă vreme o controversă pentru cercetătorii Bibliei. Dar în anii recenţi s-au descoperit papirusuri antice din care s-a aflat că Quirinius a fost de două ori guvernator al Siriei. Luca spune în mod precis că a fost prima înscriere. De asemenea, s-a constatat că oamenilor li se cerea să se întoarcă în locurile lor de baştină, în vederea acestui recensământ. Astfel, pe măsură ce continuă să sape, arheologii confirmă până la cel mai mic amănunt acurateţea istorică a faptelor Bibliei.

Uimitoarea providenţă a lui Dumnezeu

Mesia avea să Se nască în familia lui David şi la Betleem (Mica 5:2-5). Dar părinţii aleşi au trăit la Nazaret, aflat la 160 kilometri depărtare. Un decret roman le cere însă să se întoarcă la Betleem, tocmai în timpul când avea să se nască Copilul. Astfel, Dumnezeu face ca decretul unui guvern păgân să fie instrumentul de împlinire a profeţiilor Sale.

Capitolul 2:6-7. Născut într-o iesle

„Cuvântul tradus prin "han" poate să însemne "un loc de găzduire public" sau o cameră de oaspeţi pe lângă o casă particulară. Se crede că aici a fost vorba de cea din urmă, probabil casa unei rude din familia lui David, aceeaşi casă unde au venit magii mai târziu (Matei 2:11). Călătoria de 160 kilometri de la Nazaret, pe jos sau călare pe măgar pentru o femeie care trebuia să nască trebuie să fi fost foarte lungă şi anevoiasă. Neputând să ocupe loc în camera de oaspeţi, deoarece sosiseră alţii înainte, Iosif şi Maria au trebuit să fie găzduiţi în grajd. Momentul sacru a sosit şi Fiul lui Dumnezeu a avut drept leagăn o iesle. După ce au venit păstorii şi au istorisit ce li s-a întâmplat, negreşit li s-a făcut lui Iosif şi Maria loc în ce avea mai bun casa aceea.

Capitolul 2:8-20. Păstorii

Locul tradiţional al câmpiei păstorilor, unde au cântat corurile cereşti osanale, în strigăte de aleluia, pentru naşterea lui Isus şi venirea noului Rege al pământului, se află la vreun kilometru răsărit de Betleem.

Ziua de naştere a lui Isus

Acum se celebrează în 25 Decembrie. În Biblie nu găsim nimic care să indice acestă dată. Ea apare pentru prima oară ca data naşterii lui Isus în secolul IV în vest. Biserica de Răsărit are însă o altă dată, anume 6 Ianuarie.

Gabriel

Gabriel a fost numele prinţului angelic trimis din Cer să pregătească venirea Fiului lui Dumnezeu (Luca 1:19-26). Presupunem că el a fost îngerul care s-a arătat păstorilor (2:9, 13). De asemenea, el este îngerul care a fost trimis la Iosif (Matei 1:24); şi cel care a dirijat fuga în Egipt (Matei 2:13, 19). El dăduse lui Daniel profeţia de şaptezeci de săptămâni (Daniel 9:21). Cât de interesant a fost el în răscumpărarea rasei umane! Şi ce bucuroşi vom fi să facem cunoştinţă cu el când vom ajunge în Cer!

Capitolul 2:21-38. Tăierea împrejur a lui Isus şi prezentarea Sa

Faptul că au adus jertfă doi porumbei în loc de un miel şi un porumbel, este o indicaţie a faptului că Maria şi Iosif erau săraci (Leveti 12:8).

Capitolul 2:39. Întoarcerea la Nazaret

Luca trece direct de la prezentarea lui Isus la Templu la întoarcerea în Nazaret, omiţând evenimentele consemnate de Matei la 2:1-21, vizita magilor, fuga în Egipt, uciderea copiilor şi întoarcerea din Egipt.

Cronologia naşterii şi copilăriei lui Isus

Marcu şi Ioan nu vorbesc nimic despre naşterea şi coplăria lui Isus. Matei şi Luca consemnează evenimentul (vezi la Luca 1:5-80). Nu este uşor a armoniza toate acestea într-o secvenţă cronologică exactă.Iată datele probabile:

5 î.Cr	Înştiinţarea lui Zaharia	Luca 1:5-25
6 luni mai	Înştiinţarea Mariei	Luca 1:26-38
târziu	Vizita Mariei la Elisabeta	Luca 1:39-56
3 luni mai	Maria se întoarce la Nazaret	Luca 1:56
târziu	Înştiinţarea lui Iosif	Matei 1:18-24
	Naşterea lui Ioan botezătorul	Luca 1:57-80
4 î.Cr	Naşterea lui Isus Matei 1:25	Luca 2:1-7
	Înştiinţarea păstorilor	Luca 2:8-20
Peste 8 zile	Tăierea împrejur a lui Isus	Luca 2:21
Peste 32 zile	Prezentarea lui Isus	Luca 2:22-38
3 î.Cr	Vizita magilor	Matei 2:1-12
	Fuga în Egipt	Matei 2:13-15
	Uciderea copiilor	Matei 2:16-18
2 î.Cr	Întoarcera la Nazaret Luca 2:39	Matei 2:19-23

De ce S-a născut Cristos cu patru ani "înainte de Cristos"

Când S-a născut Cristos, vremea se socotea în Imperiul Roman de la fondarea Romei. Când Creştinsmul a devenit religie universală peste

teritoriile fostului Imperiu Roman, un călugăr pe nume Dionysius Exiguus, la cererea împăratului Iustinian, a făcut un calendar în anul 526, socotind timpul de la naşterea lui Crisros, pentru a înlocui calendarul roman. La multă vreme după ce calendarul creştin înlocuise calendarul roman s-a descoperit că Dionysius făcuse o greşală, aşezând naşterea lui Crisos în anul 753 de la fondarea Romei, când de fapt trebuia plasată în anul 749 de la respectivul eveniment, ori un an sau doi înainte.

Capitolul 2:40. Copilăria lui Isus

Primele luni ale Sale ca şi copilaş la Betleem, apoi un an sau doi în Egipt, apoi la Nazaret. Incidentul din Templu indică faptul că era un copil deosebit de precoce. Dar Biblia ne spune foarte puţine despre copilăria lui Isus. A fost Cel mai mare dintre cei 6 copii ai familiei. Erau oameni săraci, aşa că putem deduce că Isus a învăţat de mic să poarte răspunderi. Cât de mult am dori să aruncăm o privire asupra vieţii Sale de familie - să vedem cum Fiul lui Dumnezeu S-a supus în toate privinţele ca un copil ascultător şi a luat parte la toate situaţiile care s-au creat în familie, cu toate greutăţile şi poverile care trebuiau duse.

De la evangheliile apocrife aflăm tot felul de născociri ridicole despre minunile copilăririei lui Isus. Nu e nici un sâmbure de adevăr în ele. Biblia ne spune că minunea din Cana a fost prima Sa minune (Ioan 2:11).

Educaţia lui Isus

Isus a avut o mamă devotată şi pătrunsă de înţelepciune care din fragedă copilărie L-a învăţat istoria şi perceptele Vechiului Testament. Apoi existau şcoli în sinagogi. După vârsta de 12 ani Isus trebuie să fi vizitat Ierusalimul în mod regulat, cel puţin de trei ori pe an, la marile sărbători. Şi fără îndoială, la o vârstă încă timpurie, nemaipomenita răutate, corupţia flagrantă şi fărădelegea ierarhiei care domnea în numele lui Dumnezeu trebuie să fi ars sufletul Lui şi să-l fi umplut de râvnă sfântă. Apoi, pe lângă educaţia Sa omenească, Isus trebie să fi primit treptat, treptat, cunoştinţele Sale de dinainte de încarnare.

Capitolul 2:49-50. Vizita Sa la Ierusalim

La vârsta de 12 ani se crede că a fost prima Sa călătorie la Ierusalim. Atât de interesat şi de captivat a fost El de discursurile învăţătorilor, încât nu a simţit lipsa părinţilor Săi timp de trei zile după ce aceştia plecaseră din Ierusalim. Iar ei nu au observat absenţa Lui din grupul caravanei o zi întreagă, până când au ajuns spre seară la un loc de popas. Trebuie să fi fost o mulţime mare de oameni, care veneau înşiraţi pe drum. Probabil părinţii Lui au crezut că El se află undeva printre

drumeţi şi că "şi poate purta singur de grijă până seara, când se adunau cu toţii la un loc.

Cunoştinţele lui Isus despre Vechiul Testament (47). În vremea aceea, Vechiul Testament constituia Cuvântul scris a lui Dumneaeu. Isus l-a iubit mult. Cunoaşterea Cuvântului lui Dumnezeu la vârsta de numai 12 ani i-a pus în uimire pe marii teologi ai timpului. Isus a trăit după acest Cuvânt. L-a folosit ca să Se împotrivească ispititorului (Matei 4:4, 7, 10). S-a dus la cruce ca să-l împlinească (Matei 26:46). Cuvintele pe care le-a rostit în agonia morţii au fost un citat din Cuvântul lui Dumnezeu (Matei 27:46). La scrierile Vechiului Testament s-a mai adăugat un grup de scrieri, numit Noul Testament, care este centrat în jurul vieţii lui Isus Însuşi. Dacă Isus a iubit atât de mult doar prima parte care exista pe vremea aceea din Cuvântul lui Dumnezeu, de câte mii de ori mai drag ar trebui să ne fie Cuvântul întregit pe care îl avem noi astăzi.

"În casa Tatălui Meu" (49).Textual, se spune în original "în lucrările Tatălui Meu".Aceste cuvinte au pus-o în încurcătură oarecum pe mama Sa. Probabil ea încă nu-i spusese despre natura naşterii Sale. Ea se referise până acum la Iosif ca fiind tatăl Lui (48). Răspunsul lui Isus, referindu-se la Dumnezeu cu cuvintele "Tatăl Meu", i-a dat probabil de înţeles Mariei că Isus cunoştea secretul ei.

Capitolul 2:51-52. Cei 18 ani de tăcere

Cât de mult am dori să ştim despre viaţa lui Isus de la vârsta de 12 de ani la 30 de ani. Dar Dumnezeu, în înţelepciunea Sa, a tras un văl peste această perioadă.

Limba vorbită în Galilea

Aramaica era limba obişnuită a poporului, fiind şi limba pe care o folosea Isus. Dar a învăţat şi ebraica Vechiului Testament. Trebuie să fi cunoscut şi greaca, căci aceasta era limba unei mari părţi din populaţie şi limba universală a vremii. Isus cunoştea Vechiul Testament în ebraică, precum şi Vechiul Testament în versiunea Septuaginta. Propriul Său limbaj este de o superbă frumuseţe.

Nazaret

Situat într-un fel de bazin, în partea de sud a unui deal de 370 de metri înălţime deasupra nivelului mării. De pe culmea dealului, după un urcuş de zece minute, în faţa ochilor se deschide o privelişte de o frumuseţe neasemuită asupra Galileii. La nord e panorama minunată a unor dealuri fertile şi a unor văi mănoase, presărate cu cetăţi prospere; apoi, în depărtare se zăreşte muntele Hermon, cu vârful acoperit de zăpadă. În apropiere, la 5 kilometri,se află Gat-Efer, căminul strămoşesc a lui Iona. La sud, câmpia Esdraelon, care se întinde de le râul Iordan până la Marea Mediterană, scena principală a luptei seculare a Israelului pentru existenţă. La 16 kilometri spre vest de la

Fig.64. Nazaret, vedere dinspre răsărit. *Foto Matson*

Nazaret se vedea foarte bine muntele Carmel, unde Ilie, în lupta sa cu Baal, a chemat foc din cer. Spre sud-vest, cam la aceeaşi distanţă, se găsea trecătoarea Armaghedon, faimosul câmp de bătălie al naţiunilor, care I-a sugerat lui Isus numele marii bătălii finale a tuturor veacurilor, în care El Însuşi îi va conduce pe ai Săi la biruinţă. La sud de Nazaret, la numai 14 kilometri, se află Sunem, unde Elisei înviase pe fiul Sunamitei. În apropiere, e izvorul Harod, unde Ghedeon împreună cu cei 300 de viteji ai săi au pus pe fugă pe madianiţi. Apoi Izreel, unde infama Izabela şi-a sfârşit viaţa. Apoi muntele Ghilboa, unde regele Saul a fost ucis de filisteni. Endor, unde vrăjitorea a rechemat duhul lui Samuel. Râul Chison, unde Debora şi Barac i-au supus pe cananiţi. Toate acestea se vedeau pe vârful unui deal din Nazaret. Ce punct minunat, cu câte asociaţii istorice! Ne închipuim că Isus va fi urcat adesea dealul, meditând adânc la istoria care-L făcuse să coboare din Cer pe pământ.

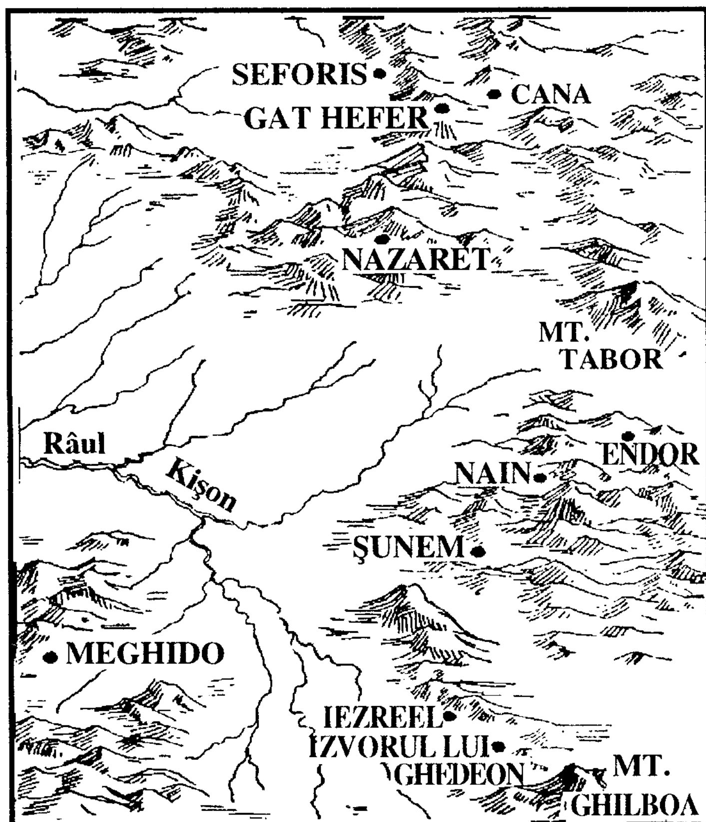
Capitolul 3:1-20. Ioan Botezătorul

Propovăduirea lui Ioan este relatată de toţi patru evangheliştii (Matei 3:1-12; Marcu 1:1-8; Ioan 1:6-8, 19-28). Relatarea lui Luca este cea mai completă.

Istoria copilăriei lui Ioan şi a tinereţii sale este relatată într-o singură propoziţie (1:80). El evita aşezările omeneşti, locuind în singurătate, într-o regiune pustie şi sălbatică de la apusul Mării Moarte.

El ştiuse din copilărie că Evenimentul Veacurilor era foarte aproape şi că el se născuse pentru a vesti sosirea lui.

Crescut într-un loc unde putea să vadă zilnic muntele Nebo, de pe ale cărui înălţimi Moise privise cu dor ţara promisă şi vorbise despre Mesia cel Făgăduit; mai putea vedea şi râul Iordan, pe care-l traversase Iosua şi Ierihonul, ale cărui ziduri căzuseră la sunetul trâmbiţei lui

Harta 56. Nazaret

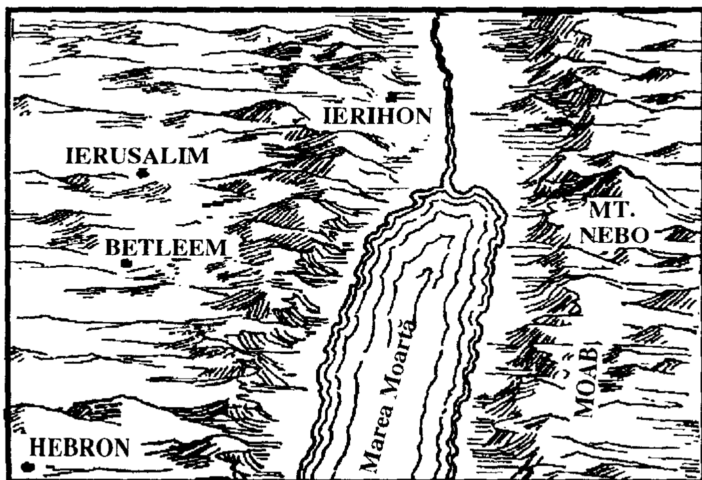
Iosua; el locuia în aceeaşi regiune încare îşi păstorise Amos turmele de oi şi visase pe Regele davidic care avea să vină să domnească peste toate naţiunile; vizitase adesea râul Cherit, unde Ilie fusese hrănit de corbi; meditase adânc la istoria ce se apropia acum cu paşi repezi de punctul ei culminant şi aştepta chemarea lui Dumnezeu.

Ştiind că el urma să fie Ilie din profeţie (1:17; Matei 11:14; 17:10-13; Maleahi 4:5; dar nu Ilie în persoană, Ioan 1:21), poate în mod intenţionat a copiat obiceiurile de viaţă ale lui Ilie şi îmbrăcămintea acestuia.

Ioan a trăit cu lăcuste şi miere sălbatică (Matei 3:4). Lăcustele fuseseră folosite ca hrană din timpurile cele mai străvechi. Erau prăjite sau uscate la soare şi mâncate asemenea grăunţelor de grâu. Se spune că ar semăna la gust cu crevetele.

La vârsta de 30 de ani Ioan a primit chemarea. Naţinea care gemea sub cruzimea asupririi romane a fost electrizată la auzul vocii impunătoare a acestui pustnic straniu şi neînfricat al deşertului, care striga pe malurile râului Iordan, spunând tuturor că Izbăvitorul promis cu atâta timp în urmă era aproape - gata să vină. Locul propovăduirii sale era în regiunea inferioară a Iordanului, faţă în faţă cu Ierihonul, la una din principalele răscruci de drumuri din ţară şi poarta principală spre Ierusalim (vezi harta de la pagina 423).

Accentul strigătului său era concentrat în cuvântul "pocăiţi-vă!". Propovăduirea lui a avut un succes imens. Întrega ţară a fost

Harta 57. Zona activităţii lui Ioan.

trezită din somn. Mulţimi mari de oameni au venit la botezul lui (Matei 3:5). Până şi Irod a auzit de el cu bucurie (Marcu 6:20). Iosefus spune că el a avut o mare influenţă asupra poporului, a oamenilor simpli, care păreau gata să facă orice îi sfătuia el să facă.

Acelora care au declarat pocăinţă el le-a cerut să se supună botezului - unui botez premergător botezului creştin.

În culmea prosperităţii sale, Ioan L-a botezat pe Isus şi L-a proclamat ca Mesia. Apoi, misiunea lui fiind îndeplinită, el iese din scenă. Trezise naţiunea, Îl prezentase pe Fiul lui Dumnezeu. Acum lucrarea lui era isprăvită.

Totuşi el a continuat să predice şi să boteze încă vreo câteva luni, mutându-se însă mai spre nord, la Aenon (Ioan 3:23)

Cam la un an după ce Îl botezase pe Isus, el a fost aruncat în temniţă de Irod pentru a satisface capriciile unei femei rele (Matei 14:1-5). Lucrul acesta s-a întâmplat la sfârşitul lucrării dintâi a lui Isus în Iudea (Decembrie, Matei 4:12; Ioan 3:22; 4:35).

Nu se aminteşte locul întemniţării sale. Se crede că ar fi fost la Manhaerus, la răsărit de Marea Moartă, sau la Tiberias, pe ţărmul de vest al Mării Galileii, căci Irod avea câte o reşedinţă în ambele localităţi. Ioan a fost decapitat cam pe vremea celui de-al doilea Paşte care a urmat (Matei 14:12-13; Ioan 6:4).

Ne întrebăm de ce s a îndoit Ioan (Matei 11:3). Doar el dăduse o mărturie atât de pozitivă şi încrezătoare a faptului că Isus este Mielul lui Dumnezeu (Ioan 1:29-34). Dar acum, în timp ce lâncezea în celulă, avea nedumeriri pentru că Isus nu Se comporta după tiparul pe care îl avea el despre Mesia. Evident, el împărtăşea aceeaşi părere cu a oamenilor de rând despre Împărăţia mesianică politică. Dumnezeu nu îi relevase totul cu privire la natura Împărăţiei. Chiar şi cei doisprezece au învăţat cu greu lucrul acesta (vezi la Matei 10).

Presupunând că Ioan şi-a început lucrarea înainte de a-L boteza pe Isus, atunci înseamnă că ea a durat un an şi jumătate. 30 de ani petrecuţi în singurătate. Un an şi jumătate de propovăduire publică. Un an şi patru luni de temniţă. Apoi cade cortina. Iată deci un rezumat al omului care L-a introdus pe Isus Mântuitorul lumii şi despre care Isus a spus că nu s-a născut nici un altul mai mare decât el (Matei 11:11). Ioan nu a făcut nici o minune (Ioan 10:41).

Capitolul 3:21-22. Isus este botezat. (Vezi la Matei 3:13-17)

Capitolul 3:23-38. Genealogia lui Isus. (Vezi la Matei 1:1-17)

Capitolul 4:1-13. Cele 40 de zile de ispitire

Vezi nota de la Matei 4:11. În toate trei relatările, lui Matei, Marcu şi Luca, se spune că Satana a fost cel care L-a ispitit pe Isus.

Satan

Isus a avut foarte mult de spus despre Satan.

L-a numit "vrăşmaşul" (Matei 13:39).
"Cel rău" (Matei 13:38).
"Prinţul lumii acesteia" (Ioan 12:31; 14:30).
"Un mincinos" şi "tatăl minciunilor" (Ioan 8:44).
"Un ucigaş" (Ioan 8:44).
Apoi a spus că l-a văzut căzând din cer (Luca 10:18).
Că are o împărăţie (Matei 12:26).
Că oamenii răi sânt fii lui (Matei 13:28).
Că el a semănat neghina printre grâu (Matei 13:38, 39).
Că smulge Cuvântul de la ascultători (Matei 13:19; Marcu 4:15; Luca 8:12).
Că el a legat o femeie timp de 18 ani (Luca 13:16).
Că el a dorit să-l aibă pe Petru (Luca 22:31).
Că el are îngeri (Matei 25:41).
Că i-a fost pregătit un foc veşnic (Matei 25:41).

Biblia îl prezită pe Satan ca:

"Ispititorul" (Matei 4:3).
"Prinţul demonilor" (Matei 12:24; Marcu 3:22; Luca 11:15).
Izvorul posesiunii demonice (Matei 12:22-29; Luca 11:14-23).
Ca cel care a pus trădarea în inima lui Iuda (Ioan 13:2, 27).
Ca cel care perverteşte Scriptura (Matei 4:4; Luca 4:10-11).
Ca dumnezeul acestei lumi (II Corinteni 4:4)
Ca prinţul puterii văzduhului (Efeseni 2:2).
Ca unul care se preface în înger de lumină (II Corinteni 11:14).
Adversarul nostru (I Petru 5:8).
Înşelătorul întregii lumi (Apo. 12:9; 20:3, 8, 10).
Îl numeşte "marele balaur", "şarpele cel vechi" (Apo. 12:9; 20:2).
Cel care a înşelat pe Adam şi Eva (Geneza 3:1-20).
El fuge "dacă i se împotriveşte" cineva (Iacov 4:7).
El a făcut ca Pavel să aibă ţepuşul în carne (II Corinteni 12:7).
A împiedicat planurile misionare ale lui Pavel (I Tesaloniceni 2:18).
L-a făcut pe Anania să mintă (Fapte 15:3).
Neamurile se află sub puterea lui (Fapte 26:18)
El vorbeşte minţilor necredincioşilor (II Cor. 4:4)
Învăţătorii falşi sunt o sinagogă a satanei (vezi Apo. 2:9 şi 3:9).
Poate să producă minuni false (II Tes. 2:9).
Este spiritul care produce apostazia (II Tes. 2:9).
Ca un leu urlă, caută să sfâşie pe credincioşi (I Petru 5:8).
Este biruit prin credinţă (I Petru 5:9).
Este viclean (Efesseni 6:11).
Este duhul care lucrează în cei neascultători (I Cronici 1:1).
A cauzat necazurile lui Iov (Iov 1:7-2:10).
A fost adversarul lui Iosua (Zaharia 3:1-9).
Profită de creştini (II Corinteni 2:11).
Oamenii răi sunt copii lui (I Ioan 3:8, 10).

Există oare cu adevărat un diavol? Limbajul lui Isus arată fără înconjur concepţia Sa despre existenţa unui diavol, ca o persoană. Dacă Isus nu ar fi făcut decât să se acomodeze la presupusele erori din ziua Lui asupra acestui subiect, atunci cuvintele Sale nu ar mai fi fost o relevaţie a adevărului, căci cine ar putea atunci discerne între ceea ce este adevăr pur, menit să înveţe, şi eroare pe care Isus ar prezenta-o drept adevăr?

Lucrarea galileană. 4:14 la 9:51

Luca nu acordă prea mult spaţiu lucrării galileene, cum făcuseră Matei şi Marcu (vezi notele de la Matei 4:12 şi Marcu 1:14).

Capitolul 4:14-15. Isus Îşi începe lucrarea galileană

Luca, asemenea lui Matei şi Marcu, trece peste evenimentele anului care s-au scurs între ispitirea lui Isus şi începutul lucrări galileene, aşa cum este aceasta relatată de Ioan 1:19 până la 4:54. (Vezi la Marcu 1:14-15).

Capitolul 4:16-30. Respingerea de la Nazaret

Pare să fi fost prima Sa întoarcere la Nazaret de la botezul Său cu un an mai înainte. După câte ştim noi, El petrecuse timpul acesta în pustiu, la Cana, la Capernaun, şi în Iudea (Ioan 2:1; 4:6). Ei s-au mirat de personalitatea Sa magnetică, şi puternică, plină de har. Dar nu le venea să creadă că este fostul lor concetăţean umil. Chiar şi în oraşul acela mic, Isus trăise o viaţă atât de liniştită şi se trăgea dintr-o familie atât de umilă încât adunarea sinagogii aproape nici nu L-a recunoscut (22). Ceea ce a vrut să spună Isus prin referirea la Ilie şi Elisei este faptul că aceştia au fost trimişi la neamuri, şi nu la israeliţi - o aluzie la propria Sa misiune. Lucrul acesta, împreună cu minunile pe care le-a săvârşit în alte oraşe decât în propriul Său oraş, i-a ofensat atât de mult în provincialismul lor îngust încât s-au năpustit cuprinşi de nebunie şi au încercat să-L ucidă. Buza dealului de pe care au încercat să-L arunce se poate vedea în fotografia de la Luca 2:51-52.

Cap. 4:31-37. Vindecarea îndrăcitului (vezi la Marcu 1:21-28).
Cap. 4:38-39. Soacra lui Petru (vezi la Marcu 1:29-31).
Cap. 4:40-41. Vindecarea mulţimilor (vezi la Marcu 1:32-34).
Cap. 4:42. Retragerea pentru rugăciune (vezi la Marcu 1:35-37).
Cap. 4:43-44. Călătorii prin împrejurimi (vezi la Marcu 1:38-39).
Cap. 5:1-11. Chemarea lui Petru, Iacov, Ioan (vezi la Marcu 1:16-20).
Cap. 5:12-16. Vindecarea unui lepros (vezi la Marcu 1:40-45).
Cap. 5:17-26. Vindecarea unui paralitic (vezi la Marcu 2:1-12).
Cap. 5:27-32. Chemarea lui Levi (Matei) (vezi la Mat. 1:1).
Cap. 5:33-39. Întrebarea despre post (vezi la Mc. 2:18-22).

Cap. 6:1-11. Mâncatul şi vindecatul în ziua de Sabat (vezi la Marcu 2:23).

Capitolul 6:12-19. Alegerea celor doisprezece

Isus le încredinţează acestor oameni însărcinarea vieţii Sale. Desigur, El ştia că avea să-i călăuzească personal, prin Duhul Său, din cer, ajutându-i şi îndrumându-i. Dar trăsăturile lor personale, talentele lor naturale trebuiau şi ele luate în considerare. Şi înainte de a face alegerea finală, Isus a petrecut o noapte întregă în rugăciune către Dumnezeu. După doi ani de formare (vezi la Matei 10), El i-a trimis acum să-I fie martori până la marginile pământului. Noul Testament nu vorbeşte prea mult despre lucrarea lor - cea din Palestina, Asia Mică, Grecia şi Roma. Probabil cei doisprezece s-au înţeles între ei şi s-au învoit să pornească în direcţii diferite. Un timp au călătorit doi câte doi şi desigur fiecare a ajutat lucrarea celuilalt. Prin anul 62, Pavel afirmă la Coloseni 1:23 că Evanghelia a fost vestită oricărei făpturi de sub cer. Astfel, în numai 30 de ani, istoria lui Isus a ajuns să fie cunoscută de toată lumea.

Tradiţii felurite şi nesigure susţin că cei mai mulţi dintre cei doisprezece ucenici au pecetluit mărturia lor despre Cristos cu preţul propriei vieţi. Astfel, în totalitatea lor, cu o singură excepţie în cazul vânzătorului Iuda, alegerea şi formarea celor doisprezece de către Isus a fost un mare succes.

Capitolul 6:20-49. Predica de pe Munte

De obicei e considerată o formă abreviată a aceleaşi predici de la Matei 5, 6, 7. La Matei 5:1 El "S-a suit pe munte şi S-a aşezt jos." La Luca 6:17 El "a coborât şi S-a suit într-un podiş" deci fusese la o înălţime mai mare. Ambele variante pot fi adevărate, deoarece predica a durat destul de mult timp.

Cele două relatări sunt oarecum diferite. Nu putem fi siguri dacă sunt relatări diferite ale aceleaşi predici sau, în esenţă, e vorba de aceeaşi predică ţinută cu ocazii diferite. Isus îi învăţa pe oameni tot mereu, şi posibil ca El să fi rostit aceste cuvinte de sute de ori în forme puţin diferite. S-ar putea ca aici să avem o colecţie a cuvintelor Sale mai reprezentative, un fel de rezumat al principalelor Sale învăţături. Frumuseţea lor nu a putut fi egalată în toată literatura lumii.

Capitolul 6:20-26. Fericirile (vezi la Matei 5:1-12).

Capitolul 6:27-38. Regula de aur

Iată aici un fel de condesare a capitolelor 5 şi 7 din Matei. Unele din învăţăturile lui Isus, cum ar fi aceea de a ne iubi aproapele ca pe noi înşine, şi pe duşmani, de a face altora cum am dori să ne facă şi ei nouă, depăşesc atât de mult gândirea noastră egoistă omenească încât noi avem obiceiul de a ne scuza şi a nu încerca niciodată să trăim în

conformitate cu ele, zicându-ne că Isus ştia atunci când le-a expus că fixează idealuri imposibil de atins pentru noi. Totuşi, Isus a trăit pe măsura lor şi învăţătura fără echivoc a fost că trebuie să ne păzim inimile de resentimente, indiferent cât am fi de rău trataţi de alţii. Nu numai atât, dar suntem îndemnaţi să căutăm binele celor ce ne fac rău. Aşa ceva nu e posibil? Ba da, este posibil într-o anumită măsură, prin cea mai strictă disciplină proprie şi, mai ales, prin harul lui Dumnezeu, vom reuşi în cele din urmă să-i iubim pe cei care ne urăsc.

Practicarea regulii de aur chiar într-o măsură mai mică, ne va face fericiţi, ne va ajuta în treburile de fiecare zi, şi în toate relaţiile vieţii. Este lucrul cel mai practic din lumea aceasta. În slujirea altora, ne slujim pe noi înşine. Oamenilor le place să aibă de-a face cu cei care cred şi practică regula de aur. Încearc-o şi tu şi ai să vezi!

Regula de aur nu este o bază suficientă pentru scutirea de serviciul militar. Isus a vorbit de persoane individuale, şi nu de guverne, căci acestea din urmă sunt îngăduite de Dumnezeu (Ro. 13:1-7; I Petru 2:13-17). Elementele criminale trebuiesc suprimate cu forţa. Isus a spus lămurit că Împărăţia Sa poate exista înlăuntrul împărăţiei Cezarului (Matei 22:21). Primul om dintre neamuri care a fost primit în Biserică a fost un soldat roman (Fapte 10:1). Lui nu i s-a cerut să renunţe la serviciul militar. Un judecător, un ofiţer de poliţie sau un mililtar poate practica în viaţa sa şi în inima sa principiile regulii de aur, atâta cât se poate, în vreme ce din punctul de vedere al funcţiei sale de păzitor al legii ţării sale el va trebui să se supună cu stricteţe regulilor justiţiei. E posibil ca şi guvernele să urmeze într-o anumită măsură, limitată, regula de aur. Dar dacă s-ar renunţa la forţă ar domni anarhia iar ucigaşii, borfaşii şi tot felul de răufăcători s-ar simţi liberi să comită toate relele lor. Să avem o gândire clară asupra acestui punct: oricât de mult detestăm războiul; Creştinismul nu va fi lăudat pentru că a făcut din regula de aur o scuză pentru a-i lăsa pe alţii să lupte în locul lor pentru păstrarea libertăţii.

Capitolul 6:39-49. Zidirea pe stâncă

Asemenea cuvinte ca acestea, şi sunt multe ca ele, ne arată clar că Isus doreşte să fie luate în serios. Va fi o zi a deziluziei pentru mulţi oameni care acum mărturisesc doar cu buzele Numele Său (Matei 7:22-23). ÎMPLINIREA învăţăturilor Domnului Isus, PRACTICAREA lor în VIAŢA noastră - iată ceea ce va conta la sfârşit.

Capitolul 7:1-10. Robul sutaşului

Întâmplare povestită şi la Matei 8:5-13. Un sutaş era un ofiţer roman care răspundea de o sută de soldaţi. În vremea aceea, Palestina

se afla sub stăpânirea romană de vreo sută de ani. Ofiţerii romani erau prea adesea oameni brutali şi dispreţuiţi de popor. Unii dintre ei, însă, influenţaţi de religia iudaică, erau oameni buni. Primul dintre oameni care a fost primit în Biserică a fost un sutaş pe nume Corneliu (Fapte 10). Sutaşul acesta zidise o sinagogă pentru evreii din Capernaum (5). În aceeaşi sinagogă, Isus învăţase adesea pe oameni şi îl vindecase pe îndrăcit (Marcu 1:21-23). În 1905, o expediţie germană a dezgropat rămăşiţele unei sinagogi care părea să fi fost zidită în secolul 4 al erei creştine iar sub ea se găsea vatra unei sinagogi mai vechi despre care se crede că a fost sinagoga în care a învăţat Isus (Marcu 1:21; Luca 7:5). Pe zidul de apus se găseau nişte scaune din piatră unde stăteau fariseii şi cărturarii. Amvonul era la capătul de nord. Aproape că se vedea locul unde a stat Domnul.

Fig. 65. Ruinele sinagogii din Capernaum. Foto Matson

Capitolul 7:11-17. Învierea fiului văduvei din Nain

• Este una din cele trei învieri. (Vezi la Marcu 5:22 şi Ioan 11:1) E posibil ca Isus să-i mai fi înviat şi pe alţii (Luca 7:22). El le-a dat putere ucenicilor să învie şi ei morţii (Matei 10:8).

Capitolul 7:18-35. Solii de la Ioan. (Vezi la Matei 11:1-19.)

Capitolul 7:36-50. Femeia păcătoasă

Nu este nici cel mai mic temei pentru a identifica această femeie

cu Maria Magdalena ori cu Maria din Betania. Această ungere NU e aceeaşi cu cea de la Betania (Ioan 12:1-8). Un banchet oriental era un fel de afacere publică. Isus stătea pe jumătate culcat, cu faţa spre masă şi genunchii îndoiţi, aşa încât a fost uşor pentru o femeie să se apropie de El. A plâns, I-a sărutat picioarele, le-a stropit cu parfum costisitor şi a şters lacrimile care-i curgeau cu părul - cât de mult ne ruşinează gestul ei pe noi cei de azi, oameni respectabili, să vedem cât de mult s-a umilit femeia acesta la picioarele Domnului şi cât de mult L-a adorat! Isus a avut o atitudine plină de duioşie faţă de femeile care călcaseră strâmb (Ioan 4:18; 8:1-11). Cu toate acestea, nimeni nu I-a atribuit vreodată Domnului motive dubioase pentru această purtare (Ioan 4:27).

Capitolul 8:1-3. Femeile

Sunt numite trei, în afară de "multe altele". Nu se ştie nimic în plus despre Suzana. Ioana era soţia administratorului lui Irod, de la palatul regelui. Ea făcea parte din grupul cel mai intim al prietenilor lui Isus. A fost printre cei care au venit primii la mormânt (Luca 24:10).

Maria Magdalena

Maria Magdalena era cea mai proeminentă şi cea mai de seamă conducătoare dintre femei. Ea este pomenită de mai multe ori decât oricare dintre celelalte şi de obicei prima (Matei 27:56, 61; 28:1; Marcu 15:40, 47; 16:1, 9; Luca 8:2; 24:10; Ioan 19:15; 20:1, 18). A fost prima persoană căreia i S-a arătat Domnul Isus după învierea Sa. Faptul că se aminteşte slujirea ei cu avutul ei (3) sugerează că era o femeie cu o oarecare stare. Faptul că a fost vindecată de "şapte demoni" (2) nu este un indiciu că era o femeie uşoară. Demonii pricinuiau tot felul de boli (vezi la Marcu 5:1-20), dar nicăieri nu sunt puşi în legătură cu imoralitatea. Fără îndoială era o femeie cu un caracter nepătat. Nu ea a fost femeia păcătoasă din capitolul precedent. E cu totul de neconceput ca Isus să fi acceptat o prostituată de rând pe postul de conducătoare a grupului de femei.

S-ar putea să fie un lucru bun faptul că noi oamenii facem distincţie între păcatele respectabile şi păcatele grosolane punând o anumită blamă peste cei vinovaţi de păcatele grosolane. Făcând aşa, putem opri oarecum prăbuşirea totală a societăţii umane. Dar nu trebuie să uităm că la Dumnezeu păcatul este păcat! Şi este la fel de greu pentru Dumnezeu să ierte păcatele respectabile, după cum Îi este greu să ierte pe aceia care au adus peste ei ruşinea societăţii. Ca o prostituată să aibă păcatele iertate şi să fie primită la părtăşia celor sfinţi este un lucru, dar ar fi cu totul altceva să pui o asemenea persoană imediat după întoarcerea sa la Domnul în fruntea lucrării religioase.

Capitolul 8:4-18. Pilda semănătorului. (Vezi la Matei 13:1-23.)

Capitolul 8:19-21. Mama şi fraţii lui Isus. (Vezi la Matei 12:46-50)

Capitolul 8:22-25. Potolirea furtunii. (Vezi la Marcu 4:35-41.)

Capitolul 8:26-39. Îndrăcitul din Gadara (Vezi la Marcu 5:1-20.)

Capitolul 8:40-56. Învierea ficei lui Iair. (Istorisită şi la Matei 9:18-26; Marcu 5:22-43.) De trei ori a înviat Isus morţii. (Vezi la Luca 7:11-17 şi Ioan 11.)

Capitolul 9:1-6. Trimiterea celor doisprezece (vezi la Matei 10)

Capitolul 9:7-9. Perplexitatea lui Irod. (Vezi la Luca 3:1-20)

Capitolul 9:10-17. Hrănirea celor 5000. (Vezi la Ioan 6)

Între versetele 17 şi 18 intervine o perioadă de opt luni.

Capitolul 9:18-20. Mărturisirea lui Petru. (Vezi la Matei 16:13-20)

Capitolul 9:21-27. Patimile prezise. (Vezi la Marcu 9:30-32)

Capitolul 9:28-36. Schimbarea la faţă. (Vezi la Marcu 9:2-13)

Capitolul 9:37-43. Băiatul epileptic. (Vezi la Marcu 9:14-29)

Capitolul 9:44-45. Patimile prezise din nou. (Vezi la Marcu 9:30-32)

Capitolul 9:46-48. Cine este cel mai mare?

Patosul acestui incident constă în faptul că s-a întâmplat chiar după schimbarea la faţă. Mai mult, a fost ca un răspuns la anunţul Domnului Isus că se apropie răstignirea Sa. Ceea ce e şi mai rău, e faptul că au repetat scena când au ajuns la Capernaum (Matei 18:1-5; Marcu 9:33-37). Şi apoi iarăşi, pe când se apropiau de răstignirea Sa (vezi la Matei 20:20-28). Ce răbdare nemărgintă trebuie să fi avut Isus cu oamenii!

Capitolul 9:49-50. Făcătorul de minuni, necunoscut

Fapt istorisit şi la Marcu 9:38-40. O altă mustrare a lui Ioan, pentru faptul că voia să monopolizeze priveligiul de a face minuni. Şi imediat după aceea o altă mustrare pentru mânie (52-56). Trei mustrări la rând!

Capitolele 9:51-19:28. Lucrarea din Pereea şi partea a doua a lucrării din Iudeea

Perioada dintre plecarea definitivă a lui Isus din Galileea şi ultima Sa săptămână este numită de obicei lucrarea Sa din Pereea sau a doua patre a lucrării din Iudeea - parţial în Peerea şi parţial în Iudeea: Pereea, aflată la răsărit de Iordan (Harta de la pag. 477), se afla sub jurisdicţia lui Irod; Iudeea, aflată la vest de Iordan, era sub jurisdicţia lui Pilat.

Capitolul 9:51. Plecarea definitivă din Galileea

Amintită şi la Matei 19:1; Marcu 10:1. Se crede că ar fi identică cu vizita lui Isus la Iersalim de Praznicul Dedicării (Decembrie), Ioan 10:22. Astfel, lucrarea din Perea şi a doua parte a lucrării din Iudea a parcus o perioadă de vreo patru luni.

Cele patru relatări ale lucrării din Pereea şi Iudeea

Matei 19 şi 20

Divorţul, 19:1-12
Copilaşii, 19:13-15
Tânărul bogat, 19:16-30
Lucrătorii din vie, 20:1-16
Patimile prezise, 20:17-19
Cererea lui Iacov şi Ioan, 20:20-28
Maria şi Marta, 10:38-42
Orbii de la Ierihon, 20:29-34

Marcu 10

Divorţul, 10:1-12
Copilaşii, 10:13-16
Tânărul bogat, 10:17-31
Patimile prezise, 10:32-34

Cererea lui Iacov şi Ioan, 10:35-45
Orbul Bartimeu, 10:46-52

Luca 9:51-19:29

Samaritenii neospitalieri, 9:51-56
"Vulpile au vizuini", 9:57-62
Trimitera celor 70, 10:1-16
Întoarcerea celor 70, 10:17-24
Bunul samaritean, 10:25-37

Stăruinţa în rugăciune, 11:5-13
"Prin Belzebub", 11:14-26
Cuvântul lui Dumnezeu, 11:27-28
Semnul lui Iona, 11:29-32
Lampa aprinsă, 11:33-36
Condamnarea fariseilor, 11:37-54
Păcatul de neiertat, 12:1-12
Bogatul nechibzuit, 12:13-21
Comori în cer, 12:22-34
Veghere, 12:35-40
Ispravnicul credincios, 12:41-48
"Foc din cer", 12:49-53
Semnele vremurilor, 12:54-59
Sângele galileenilor, 13:1-5
Smochinul sterp, 13:6-9
Femeia gârbovă, 13:10-17
Sământa de muştar, aluatul, 13:18-21
"Puţini sunt cei salvaţi"? 13:22-30
"Spuneţi vulpii aceleia", 13:31-35
Omul bolnav de dropică, 14:1-6
"Scaunele de frunte", 14:7-11
"Dă săracilor să mănânce", 14:12-14
Scuze, 14:15-24
Purtarea crucii, 14:25-35
Oaia pierdută, Banul pierdut, 15:1-10
Fiul risipitor, 15:11-32

Ispravnicul nedrept, 16:1-17
Divorţul, 16:18
Bogatul şi Lazăr, 16:19-31
Iertarea, 17:1-4
Puterea credinţei, 17:5-10
Zece leproşi, 17:11-19
Venirea Domnului, 17:20-37
Văduva insistentă, 18:1-8
Fariseul şi vameşul, 18:9-14
Copilaşii, 18:15-17
Tânărul bogat, 18:18-30
Patimile prezise, 18:31-34
Orbul de la Ierihon, 18:35-43
Zacheu, 19:1-10
Pilda cu robii şi polii, 19: 11-28

Ioan 7 la 11
La corturi, 7:1-52
Femeia păcătoasă, 8:1-11
Discursul lui Isus, 8:12-59
Vindecarea unui orb, 9:1-41
Bunul Păstor, 10:1-21
La Dedicare, 10:22-39
În regiunea Iordanului inferior, 10:40-42
Învierea lui Lazăr, 11:1-53
În Efraim, 11:54-57

Capitolul 9:52-56. Samaritenii Îl resping pe Isus

Acest act al samaritenilor i-a înfuriat pe Iacov şi Ioan, care au dat pe loc o demonstraţie a motivului pentru care Isus îi numise "Fii tunetului" (Marcu 3:17). Fără să aibă resentimente, Isus Şi-a schimbat pur şi simplu traseul, îndreptându-se spre Ierusalim.

Capitolul 9:57-62, "Vulpile au vizuini"

Cu mai bine de un an înainte, Isus spusese acelaşi lucru unui cărturar care se oferise să-L urmeze de cealaltă parte a lacului (Matei 8:19-22). Probabil, Isus dăduse acelaşi răspuns la mulţi alţii pe care îi ştia că nu umblă decât după nişte câştiguri pe care Isus nu putea să le ofere. Răspusurile date de Isus celui de-al doilea şi celui de-al treilea om nu înseamnă desigur că trebuie să neglijăm datoriile vieţii pămâteşti. Biblia ne învaţă mereu că una din semnele cele mai sigure ale Creştinismului este consideraţia faţă de ceilalţi membri ai familiei, în special la durere. Isus a vrut să spună că lucrurile lui Dumnezeu sunt de o importanţă infinit mai mare şi în caz de conflict nu trebuie să şovăim nici o clipă în alegerea lucrurilor lui Dumnezeu întotdeauna în mod prioritar!

Capitolul 10:1-16. Trimiterea celor şaptezeci

Pare să fi fost la plecarea Sa definitivă din Galileea. Scopul urmărit de Isus a fost să încheie lucrarea de vestire în faţa naţiunii a faptului că Mesia a sosit. Probabil ei au fost trimişi înaintea Lui, pe valea Iordanului, cu 4 sau 5 luni înaintea morţii Sale.

Cum şi-a finanţat Isus lucrarea?

Isus era un om sărac, "care nu avea unde să-şi plece capul". Vreo

trei ani de zile. El a călătorit tot timpul, o mare parte din timp în anturajul multor oameni. Cel puţin de două ori a organizat expediţii mari de vestire a Cuvântului. În parte, Isus cu cei care Îl însoţeau trăiau din ospitalitatea oamenilor (Matei 10:11). El primea ajutoare de la cei bogaţi (Luca 8:3). De la mulţimile care Îl urmau şi de la bolnavii pe care i-a vindecat ar fi putut să strângă o avere şi să trăiască ca un rege, dacă ar fi dorit. Dar Isus a trăit şi a murit în sărăcie.

Capitolul 10:17-24. Întoarcerea celor şaptezeci

Nu se spune cât de mare a fost terenul parcurs de ei. Probabil până în regiunea Ierihonului, în urma lor venind Isus. Succesul lor a fost pentru Isus o anticipare a înfrângerii lui Satan. Dar observaţi că Isus i-a avertizat să nu se bucure prea mult pentru faptele lor bune. Adevărata lor bucurie trebuie să fie Cerul (20).

Capitolul 10:25-37. Bunul samaritean

Este unul din cele mai frumoase exemple clasice la subiectul bunătăţii şi omeniei din toată literatura. Luca tocmai vorbise despre faptul că samaritenii L-au respins pe Isus (9:52). Iată acum reacţia lui Isus: să ridice un samaritean la poziţia de a fi iubit de toate generaţiile viitoare.

Bunătatea şi milostenia

Isus a fost El Însuşi cel mai bun om care a trăit vreodată. Se spune despre El cum nu se mai spune despre nici un alt om din istorie, că dacă toate faptele de bunătate şi de milostenie pe care le-a făcut în numai trei ani s-ar aşterne în scris, n-ar încăpea în toată lumea cărţile acelea (Ioan 21:25).

Isus a vorbit foarte mult despre bunătate şi îndurare, despre acea omenie de care trebuie să dăm dovadă în viaţa de toate zilele. Judecând după spusele Sale, era normal să dorească mai mult ca orice să vadă această trăsătură de caracter în urmaşii Săi. Nici una din milosteniile noastre nu va reuşi să ne mântuiască, căci numai El ne mântuieşte. Dar pot exista lucruri în noi care să-I facă plăcere şi lucruri care să nu-I facă plăcere.

Isus a pus atâta accent pe omenie şi bunătate încât El S-a identificat pe Sine cu cei care au nevoie de această milostenie şi ne spune de fapt că nu putem fi prieteni cu El câtă vreme rămânem nepăsători faţă cei în suferinţă (Matei 25:40, 45). El lasă să se înţeleagă faptul că Cerul va fi locuit în întregime de cei care au învăţat să fie buni şi milostivi, şi numai buni şi milostivi întotdeauna! Isus a venit să clădească o lume de fiinţe asemenea Lui care, odată terminată, nu va cuprinde decât pe aceştia (Matei 25:34, 41).

În continuare El lasă să se înţeleagă faptul că vor fi unele surprize în Ziua Judecăţii. Unii care s-au obişnuit cu gândul că sunt foarte religioşi vor constata cu mirare, când va fi prea târziu, că au neglijat

cu totul lucrurile pe care îngerii aveau însărcinarea să le noteze în carte (Matei 25:44).

În continuare Isus face remarcabila afirmaţie că nici un singur act de omenie, indiferent cât de mic ar fi, în economia de guvernare a universului lui Dumnezeu, nu va rămâne vreodată nerăsplătit (Matei 10:42). Totuşi, să nu uităm că Isus nu a încurajat lenea pentru cei apţi de muncă. Lenea e unul dintre cele mai mari păcate. Biblia nu scuză nicăieri acest păcat. "Dacă nu vrea cineva să lucreze, să nici nu mănânce" (II Tes. 3:10)

Capitolul 10:38-42. Maria şi Marta

Se crede că a fost la sfârşitul marii campanii de publicitate din valea Iordanului, anunţate de cei şaptezeci. Acum El se apropia de Ierusalim pentru praznicul Dedicării (?) (Ioan 10:22). Maria şi Marta locuiau în Betania, pe versantul de răsărit al Muntelui Măslinior, la vreo 3 kilometri de Ierusalim. Acest incident a fost consemnat pentru a arăta faptul că pentru Isus e mai important ca cineva să asculte Cuvântul lui Dumnezeu decât să facă multe alte fapte bune.

Capitolul 11:1. Isus Se roagă

Deşi Isus era Fiul lui Dumnezeu şi era una cu Tatăl, totuşi, în zilele cât a stat în trup pe pământ pare să se fi simţit cu totul dependent de o Putere mai înaltă decât El Însuşi; şi Isus S-a rugat foartre mult. Iată câteva din ocaziile în care ni se spune că Isus S-a rugat:

Rugăciunile lui Isus

La botezul Lui, Luca 3:21.
Într-un loc singuratic, Marcu 1:35.
În pustie, Luca 5:16.
Toată noaptea, înainte de a-i alege pe cei doisprezece, Luca 6:12.
Înaintea invitaţiei Sale "Veniţi la Mine", Matei 11:25-27.
La hrănirea celor 5000, Ioan 6:11.
După hrănirea celor 5000, Matei 14:23.
Când a rostit rugăciunea Tatăl Nostru, Luca 9:28-29.
În Cezarea lui Filip, Luca 9:18.
Înaintea schimbării Sale la faţă, Luca 9:28-29
Pentru copilaşi, Matei 19:13.
Înainte de învierea lui Lazăr, Ioan 11:41-42
În Templu, Ioan 12:27-28.
La cină, Matei 26:26-27.
Pentru Petru, Luca 22:32.
Pentru ucenici, Ioan 17.
În Gheţimani, Matei 26:36, 39, 42, 44.
Pe cruce, Luca 23:34.
În Emaus, Luca 24:30.
În fiecare caz când se spune că Isus s-a rugat Îl găsim adresâdu-se lui

Dumnezeu cu termenul de "Tată" (Matei 6:9; 11:25; 26:39, 42; Luca 11:2; 23:34; Ioan 11:41; 12:27, 28; 17:1, 5, 11, 21, 24, 25): în contrast izbitor cu rugăciunile bombastice, meşteşugite, forţate şi pompoase ale multor "pastori".

Capitolul 11:2-4. Rugăciunea "Tatăl Nostru"

Dată în forma mai lungă la Matei 6:9-13. Ne îndoim că Isus ar fi dorit ca această rugăciune să fie rostită la unison cu toată biserica în cadrul activităţilor religioase. Credem mai degrabă că El ne-a dat o normă de bază care să ne clăuzească în modul nostru de apropiere de Dumnezeu în chestunea cererilor pe care I le aducem înainte.

Rugăciunea tainică

Isus a pus un mare accent pe rugăciunea făcută în taină (Matei 6:6). Acesta nu exclude participarea la rugăciunea publică. Niciodată nu trebuie să ne fie ruşine să ne rugăm public, sau să dăm o mărturie despre credinţa noastră în rugăciune, atunci când situaţia o cere. Dar trebuie să veghem ca nu cumva gândul nostru să fie îndreptat la impresia pe care o facem asupra oamenilor atunci când ne rugăm. Rugăciunea este expresia noastră înaintea lui Dumnezeu. Este o chestiune între noi şi Dumnezeu; nu un fapt despre care trebuie să discutăm. O mare parte din viaţa noastră de rugăciune trebuie să fie SECRETĂ, aşa încât să nu ne permită să ne înşelăm singuri cu privire la motivele noastre. Dacă înainte şi după orice moment de decizie importantă ne vom înălţa inimile la Dumnezeu cerâd călăuzire sau tărie sau vom aduce mulţumire, şi nu vom spune nimănui despre asta, nici măcar pritenului nostru cel mai intim, nici soţului sau soţiei, ci vom lăsa ca să fie strict o chestiune între noi şi Dumnezeu - ei bine, dacă vom face lucrul acesta adeseori şi-l vom păstra numai pentru noi, nici un alt obicei nu ne va aduce mai multă bucurie şi tărie în situaţii de criză, ci vom trece asfel prin viaţă, ţinându-ne de mâna Atotputernicului Prieten căruia ne destăinuim şi cu care ne consultăm în toate privinţele, până în cele mai mici amănunte.

Capitolul 11:5-13. Stăruinţa în rugăciune. (Vezi la luca 18:1-8).

Capitolul 11:14-26. Scoaterea demonilor. (Vezi la Mat. 12:34-37)

Capitolul 11:27-28. Cuvântul lui Dumnezeu

O femeie i-a zis lui Isus: "Binecuvâtată este mama care Te-a născut".Isus a răspuns: "Mai degrabă sunt binecuvântaţi cei ce aud Cuvântul lui Dumnezeu şi-L păzesc".

În zilele lui Isus exista în literatura poporului Său un grup de scrieri pe care noi le numim Vechiul Testament, pe care poporul le considera ca venite de la Dumnezeu. Isus a împărtăşit această concepţie populară. A iubit aceste scrieri. Pentru El nu erau doar "înţelepciunea ebraică", ci chiar Cuvântul lui Dumnezeu. Isus Însuşi avusese o parte

la scrierea lor. Au format partea principală a educaţiei Sale (vezi la Luca 2:40).

În Betania, Maria s-a aşezat la picioarele Sale să-I asculte Cuvântul. Isus l-a numit "singurul lucru care trebuieşte" Luca 2:40.

A venit unul şi a zis: "Mama şi fraţii Tăi sunt afară şi doresc să Te vadă." Isus a răspuns: "Mama şi fraţii Mei sunt aceia care aud Cuvântul lui Dumnezeu şi-l împlinesc" Luca 8:19-21.

Şi iarăşi Isus a zis: "SĂMÂNŢA Împărăţiei este Cuvântul lui Dumnezeu" Luca 8:11. Un suflet se poate naşte în Împărăţia lui Dumnezeu numai prin sămânţa Împărăţiei: Cuvântul lui Dumnezeu (I Petru 1:23)

"Omul nu va trăi numai cu pâine, ci cu orice cuvânt care iese din gura lui Dumnezeu" (Matei 4:4)

"Dacă nu crede un om Scripturile, nu va crede nici dacă s-ar scula cineva din morţi" (Luca 16:31). "Cerul şi pământul vor trece, dar Cuvântul Meu nu va trece" (Matei 24:35).

Cap. 11:29-32. Semne. (Vezi la Matei 12:42)

Cap. 11:33-36. Lampa aprinsă. (Vezi la Matei 5:13-16)

Cap. 11:37-54. Condamnarea fariseilor. (Vezi la Mat.23.)

Capitolul 12:1-12. Motivaţiile secrete ale vieţii

Isus S-a ocupat foarte mult de motive, adică de ceea ce ne determină să facem un anumit lucru şi ne călăuzeşte comportarea. În faţa Lui, motivul este esenţa fiinţei noastre. Motivaţia centrală a vieţii noastre ar trebui să fie aceea de a dori aprobarea lui Dumnezeu. Religioşii din zilele lui Isus îndeplineau multe practici religioase doar pentru a fi aprobaţi de oameni (Matei 6:1-18). Rămâne în continuare o tendinţă a naturii noastre să încercăm să facem şi noi la fel şi trebuie să purtăm o luptă permanentă să învingem această tendinţă. Când suntem în prezenţa unor oameni nereligioşi suntem ispitiţi să ne ruşinăm de religia noastră; dar atunci când suntem cu oameni religioşi vrem să fim consideraţi religioşi şi dorinţa aceasta ne face uneori să ne prefacem şi mai religioşi decât suntem în realitate, ceea ce duce la ipocrizie. Dorinţa de a fi aprobaţi de oameni este legitimă şi lăudabilă până la o anumită limită. Dar marele fapt al existenţei rămâne Dumnezeu. Singurul lucru care contează cu adevărat este relaţia noastră cu El. Pe El să Îl avem necontenit în minte şi înaintea Lui să ne verificăm gândurile, motivele şi faptele noastre. Multe din faptele relatate în acest capitol sunt conţinute de Predica de pe Munte (Matei 5, 6, 7). Isus a avut expresii preferate pe care le-a rostit de nenumărate ori. Una din ele a fost cea referitoare la grija neobosită a lui Dumnezeu pentru poporul Său, călăuzirea Sa neîncetată pentru ei (6-12).

Observaţi îndeosebi avertismentul lui Isus cu privire la iad (5).

El a făcut mereu apel la frica de iad ca motiv al vieţii. (Vezi la Luca 16:19-31)

Observaţi de asemenea expresia Sa potrivit căreia într-o zi toate tainele eului nostru făţarnic vor fi date pe faţă (2-3). Plăcile fotografice ale lui Dumnezeu care nu greşesc nici un pic, înregistrează chiar acum fiecare gând lăuntric al nostru şi fiecare faptă ascunsă, pentru a le reda într-o zi în auzul urechilor noastre consternate şi în faţa întregului univers, când fiecare din noi va fi recunoscut în adevărata lui imagine, "păcat de neiertat" (10, vezi la Matei 12:24-37)

Capitolul 12:13-21. Pilda bogatului nechibzuit

Observaţi că Isus nu a intervenit în disputa de familie a omului acestuia. El a refuzat să se amestece în treburile altuia.

Bogatul adunase banii pe cale cinstită - prin roada pământului său. Totuşi în ochii lui Dumnezeu el era "un nebun" (20), deoarece inima lui era pentru lumea aceasta, şi nu pentru cea viitoare. Bogat în lumea aceasta, sărac în cealaltă. Lumea aceasta nu ţine decât o clipă, cealaltă în veci!

Capitolul 12:22-34. Comori în Cer

Este o parte din Predica de pe Munte (Matei 6:19-34), pe care Isus a repetat-o. Isus vorbea ca despre casa Lui când povestea despre Cer. Limbajul Lui e superb iar sentimentele dezvăluite acum sunt dintre cele mai importante pe care le-a rostit vreodată.

Creştinii sunt cetăţenii cerului, călători aici o vreme, împovăraţi de grijile zilei, dar ochii lor sunt aţintiţi spre patria cerească. Un palat pe care ni-l zidim de pe acum. Numai ceea ce îi dăm lui Dumnezeu este al nostru pe veci. Doi vorbeau între ei despre o cunoştiinţă care decedase: "Cât a lăsat?" întrebă unul din ei. "Totul", răspunse celălalt. Şi chiar aşa este. Curând, fiecare din noi va trebui să părăsim cortul pământesc şi să lăsăm altora ceea ce spuneam că este al nostru. Ferice de noi dacă ne-am trimis înainte o rezervare în Căminul Etern al lui Dumnezeu.

Capitolul 12:35-48. Veghere

Gândurile lui Isus trec de la Cer la glorioasa zi a Celei De-a Doua Veniri a Sale şi ne previn că s-ar putea să fie la miez de noapte, când lumea doarme (38). Binecuvântaţi sunt acei credincioşi care sunt gata să-L întâmpine pe Domnul lor care se întoarce.

Pilda aceasta (41-48) e destinată oricărui credincios. Gradele de talent şi poziţia fiecăruia presupun grade corespunzătoare de responsabilitate. Înfricoşătoare este aici avertizarea pentru păstorii care n-au fost credincioşi.

Capitolul 12:49-59. Stupiditatea spirituală

Deşi Isus a venit să aducă Pace, El a ştiut că va da prilej tulburărilor.

I-a adus aminte de ostilitatea lumii faţă de El şi cât de mult dorea El să se sfârşească.

Ei erau foarte versaţi în lucruri lipsite de orice importanţă, dar jalnic de stupizi în atitudinea lor faţă de El.

Capitolul 13. Diverse lecţii

Cele două dezastre recente, care îngroziseră naţiunea, I-au amintit lui Isus de ororile Zilei Judecăţii (1-5).

Pomul fără roade (6-9) a fost folosit de Isus pentru a ilustra răbdarea lui Dumnezeu faţă de Ierusalim, a cărui zi de judecată şi osândă se apropia, precum şi răbdarea Sa faţă de persoane individuale în general.

Femeia gârbovită (10-17). Isus, fiind mişcat de compasiune, nu a aşteptat ca femeia să ceară să fie vindecată. I-a plăcut că are ocazia să îi facă din nou de ruşine pe farisei.

Sământa de muştar şi aluatul (18-21. Vezi Matei 12:31-33). "Puţini sunt cei... pe calea mântuirii?" (22-30). Isus a răspuns aici că mulţi care se aşteaptă să fie mântuiţi vor fi amarnic de dezamăgiţi. Dar la Matei 7:14 El a răspuns la această întrebare pe faţă.

"Irod vrea să Te omoare" (31-35). Isus se afla evident în Pereea, teritoriul lui Irod. Aici era mai în siguranţă decât în Iudeea. Răspunsul Lui: "Voi, nu Irod, sunteţi ucigaşii Mei. Ierusalim, şi nu Pereea, va fi locul morţii".

Capitolul 14. Diverse învăţături

O vindecare de Sabat (1-6). Tocmai vindecase o femeie în sinagogă de Sabat (13:10-17). Asta a fost în casa unui fariseu, într-o zi de Sabat. Fariseii nu aveau nici un fel de mustrări de conştiinţă pentru faptul că benchetuiau în ziua de Sabat, dar nu care cumva să se facă o vindecare în această zi! Era pur şi simplu de neiertat! (Vezi Marcu 3:1-6).

Sfatul dat oaspeţilor (7-11). Isus s-a pronunţat asupra faptului că atitudinea de afirmare egoistă a cuiva realizează tocmai reversul efectului dorit. Calea umilinţei este mai bună şi duce la adevărata promovare şi progres. Cei "blânzi" vor moşteni pământul (Matei 5:5). Umilul vameş, şi nu mândrul fariseu, Îi este plăcut lui Dumnezeu (Luca 18:9-14). Cei smeriţi vor fi în cele din urmă înălţaţi (11). Isus a spus asta de nenumărate ori (Luca 18:14; Matei 23:12)

Milostenia faţă de cei nenorociţi (12-14). Nu e nici o virtute în a-i onora pe cei de la care aşteptăm o favoare. Mai degrabă, trebuie să ne silim să-i tratăm cum se cuvine pe cei care nu ne pot face nimic în schimb, având în momentele acelea ochii aţintiţi spre răsplata cerească. Ce multe au fost ocaziile când Isus ne-a sfătuit să avem ochii aţintiţi spre Cer! (Vezi la Luca 10:25-37)

Scuzele (15-24). Isus nu Şi-a făcut deloc iluzii că oamenii au să primească bine Împărăţia Sa. El ştia că mulţi din conducătorii religioşi

ai naţiunii, şi chiar naţiunea însăşi, până în ţinuturile îndepărtate ale neamurilor, Îl vor respinge şi vor nesocoti oferta Lui de răscumpărare eternă, venind cu tot felul de scuze penibile, preferând roşcovele lumii acesteia.

Preţul uceniciei (25-35). Sunt cuvinte tari. A-L urma pe Isus era o treabă mult mai serioasă decât îşi închipuiau mulţimile. El ştia că ele Îl urmează din foarte puţină convingere pentru Împărăţia Sa. De aceea a făcut uz de afirmaţii atât de tari. Isus nu a vrut să spună că trebuie să ne urâm părinţii şi copiii (26). Doar una din învăţăturile Scripturii este să ne iubim şi să avem grijă de cei din familia noastră. Dar Isus a vrut să spună aici că dacă suntem în situaţia de a alege între El şi ei, nu trebuie să şovăim nici o clipă alegându-L pe El.

Severitatea lui Isus. Isus a spus unele lucruri care sună cam tare şi par imposibile, încât, luate în afara celorlalte cuvinte pe care le-a rostit cu alte ocazii (vezi pagina următoare, despre duioşia Sa) ar putea la prima vedere să-l descurajeze pe cineva de a-L mai urma. El a venit să ne aducă darul nepreţuit al vieţii veşnice. Dar Isus nu va încerca să ni-l dea cu forţa nicicând. Condiţia primă pe baza căreia poate fi primit este ca noi să-L dorim mai mult decât orice altceva şi să-L iubim pe El mai mult decât orice altceva. Isus cere, şi trebie să aibă, PRIMUL loc în inima noastră. Dacă ocupă acest loc, îndurarea Lui e nemărginită. Dar dacă Îl facem secundar în funcţie de toate capriciile noastre, El ne va vărsa din gura Sa.

Capitolul 15. Oaia pierdută. Banul pierdut. Fiul risipitor

Capitolul acesta, urmând exact cuvintele din capitolul al paisprezecelea, e ca liniştea după furtună. Atât de diferit încât nu-ţi vine să crezi că sunt scrise amândouă de aceeaşi persoană. Totuşi ele sunt complementare, şi nu contradictorii. Punctul de pornire este ca noi să ne dăruim pe noi înşine fără rezerve Lui. Nu pot exista loialităţi împărţite. Odată ce Îl întronăm ca Domn al vieţii noastre compasiunea Sa faţă de noi va fi nemărginită. Noi putem să ne tot poticnim, dar atâta timp cât avem faţa îndreptată spre El, El ne va ierta mereu, până când, la sfârşit, prin harul şi puterea Lui, tot ce-I este neplăcut va fi alungat din viaţa noastră. Lucrul acesta e ilustrat prin trei pilde în capitolul acesta minunat. Bucuria de a găsi oaia pierdută, găsirea monedei pierdute şi întoarcerea fiului risipitor. Este un capitol care se potriveşte cu istoria femeii păcătoase din Luca 7:36-50 şi femeii prinse în păcat din Ioan 8:1-11. Este o imagine glorioasă a Tatălui Ceresc, şi a îngerilor Săi care întâmpină sufletele întoarse acasă. Când suntem descurajaţi de starea noastră de păcat, e bine să citim aici.

Duioşia lui Isus

Isus a fost cel mai bun Om care a trăit vreodată. El a fost cel mai duios, Cel căruia I-a plăcut să ierte. El Însuşi a fost fără păcat. Dar cât

L-a durut inima pentru cei copleşiţi de păcate. Una din cele mai minunate imagini din Biblie este cea a lui Isus şi tandreţea cu care a tratat-o pe femeia păcătoasă care plângea la picioarele Sale (Luca 7:36-50). Faptul că a fost tandru şi iertător cu o femeie lepădată este un fel de garanţie că va fi tandru şi iertător cu Biserica Sa. Chiar dacă nu am păcătuit ca femeia aceea, am păcătuit totuşi. Ori, la Dumnezeu păcatul e păcat! Iar pentru Dumnezeu e tot atât de greu, poate mai greu, să ierte păcatele noastre respectabile, rafinate, politicoase, egoiste şi snobismul nostru, decât este să ierte păcatele mai grosolane ale sărmanelor suflete pierdute în bătălia vieţii.

Nu e mică mângâierea de a şti că Cel în faţa căruia vom sta la judecată are o astfel de natură. El a fost plin de îndurare cu femeia aceea zdrobită, care avea nevoie de îndurarea Sa. Prin urmare, credem că va fi îndurător şi cu noi atunci când vom avea mai mare nevoie de îndurarea Sa.

Oare este duioşia lui Isus faţă de cei slabi şi greşiţi o încurajare să continuăm în păcat? Nicidecum! Ci este chiar faptul care ne face să ne hotărâm să nu mai păcătuim. Oricât de paradoxal ar părea acest lucru, adevărul e că pe măsură ce umblăm mai aproape de El, ne dăm seama tot mai mult de păcătoşenia noastră şi de nevoia acută după îndurarea Sa!

Capitolul 16:1-13. Ispravnicul nedrept

Isus laudă prevederea lui, dar nu şi necinstea sa; faptul că s-a îngrijit de viitor, dar nu şi metoda prin care a realizat aceasta.

O măsură de untdelemn avea vreo 35 de litri. O măsură de grâu avea vreo 11 baniţe.

După cum ispravnicul şi-a făcut prieteni folosindu-se de bunurile stăpânului său, tot aşa şi noi trebuie să ne facem prieteni folosindu-ne de mijloacele ce le avem la dispoziţie. Este un tablou minunat (9): cei cu care ne-am împrietenit vor fi la uşă în cer să ne întâmpine. Isus a spus lucruri tari despre bani, sau mai de grabă despre iubirea banilor. Lăcomia este unul din cele mai pustiitoare păcate, cauza multor crime. Noi avem nevoie de bani, pentru a ne procura cele de trebuinţă, dar lupta se duce în inima noastră pentru a se stabili pe cine slujim cu adevărat şi pe cine ne bizuim: pe bani sau pe Acela care ne dă banii?

Capitolul 16:14-18. Fariseii îşi bat joc

Ei ridiculizau învăţăturile Domnului despre bani deoarece erau mari iubitori de bani, oameni care au făcut din religie o profesie, mintea lor fiind lumească. Este greu să vedem aici legătura dintre Lege şi divorţ, din versetele respective. Poate Isus a vrut să spună că deoarece Evanghelia influenţa pe oameni atât de profund, era mai greu ca fariseii să-şi justifice învăţăturile lor ipocrite. În timp ce se pretindeau mari apărători ai Legii, ignorau învăţăturile Legii privitoare la divorţ, permiţându-l pentru orice motiv mărunt.

Capitolul 16:19-31. Bogatul şi Lazăr

"Sânul lui Avraam" (22) este Paradisul, starea intermediară în care sufletele celor drepţi aşteaptă învierea. "Hades" este starea intermediară a celor pierduţi, în aşteptarea judecăţii.

Isus redă aici o conversaţie dintre Avraam şi Lazăr după moarte. În ce măsură este imaginară nu ştim, dar implicaţiile ei sunt clare.

În primul rând, îngerii sunt prezenţi la moartea sfinţilor ca să-i ducă în slavă. Apoi, cei pierduţi sunt duşi în chin (23). Iar între Paradis şi Iad este o prăpastie de netrecut, implicând faptul că moartea pune capăt posibilităţii noastre de a fi mântuiţi. Iar Scripturile sunt suficiente întru totul pentru a-i aduce pe oameni la pocăinţă. (31). Normele acestei lumi nu vor continua în cer. Cei care ocupă locuri înalte aici s-ar putea să fie în locurile cele mai de jos acolo. Şi mulţi din cei pe care demnitarii bisericii îi ignoră aici, s-ar putea să fie stăpânii lor acolo (Matei 19:30; 20:1-16; Marcu 10:31)

Cerul şi Iadul

• Istoria bogatului şi a lui Lazăr este una din multele indicaţii despre lumea cealaltă, care se găsesc în învăţăturle lui Isus. El a vorbit mult despre viaţa de apoi. El a făcut apel la speranţa oamenilor de a ajunge în Cer şi frica de a ajunge în iad. Adesea a vorbit de soarta nefericită a celor pierduţi, precum şi despre fericirea celor răscumpăraţi, punându-le în contrast. Treceţi prin aceste pasaje şi veţi vedea: (Matei 5:12, 22, 29, 30; 6:20; 7:21-27; 10:28; 13:39-43, 49, 50; 18:8-9; 22:12; 23:33; 25:23, 30, 34, 41, 46; Marcu 9:43-48; Luca 12:4-5; 16:22-28; Ioan 3:15-16, 36; 5:24, 28-29, 39; 6:27, 39-40, 44, 47, 49, 50, 51, 54, ;17:2) Notaţi cât de des apar cuvintele "Cer" (rai) şi "viaţă veşnică"

E păcat că de la amvoanele de astăzi sunt dispreţuite adesea chiar motivaţiile la care a făcut apel Isus. Unul din cei mai puternici stimulenţi pentru bine şi o piedică în calea răului în viaţa aceasta este convingerea profundă cu privire la realitatea vieţii de apoi, că starea noastră de după moarte, va depinde de purtarea noastră de aici. O inimă ferm ancorată în viaţa viitoare va duce negreşit la o altă purtare în viaţa de aici, care are sfârşit, dar cea viitoare va ţine în veac.

Capitolul 17:1-10. Iertarea

Afirmaţia lui Isus pare să implice faptul că refuzul de a ierta este motivul pentru care mulţi îşi pierd sufletul. La Matei 18:21-35, Petru îl înreabă pe Isus de câte ori trebuie să ierte cineva, iar Isus îi răspunde "de şaptezeci de ori câte şapte". Dacă e să fim atât de iertători, ne trebuie credinţă mai multă.

Apoi, pentru a le ajuta credinţei, Isus vorbeşte despre puterea nelimitată a credinţei şi prin pilda robului credincios le arată că umilinţa, e un început bun pentru credinţă.

Capitolul 17:11-19. Cei zece leproşi

Întâmplarea aceasta se pare că ne este dată nu atât ca o minune a lui Isus, cât pentru a arăta cu câtă bucurie folosea El puterea Sa de a vindeca pe aceia care nu aveau nici măcar puterea să-I mulţumească după aceea, ilustrând inima bună, lipsită de resentimente de care tocmai vorbise. De asemenea, îl pune pe samaritean într-o lumină bună, comparat cu cei din neamul lui Isus. Acei nouă leproşi trebuie să fi avut caractere împietrite, de vreme ce nici nu I-au mulţumit lui Isus.

Capitolul 17:20-37. Viitoarea Împărăţie

Fariseilor, Isus le-a zis: "Împărăţia lui Dumnezeu este în voi", adică o chestiune de inimă. Apoi gândurile Sale au trecut la viitor şi El le-a vorbit ucenicilor despre acea zi glorioasă când El va veni cu putere împreună cu răscumpăraţii tuturor veacurilor. (Vezi la Matei 24).

Capitolul 18:1-8. Văduva insistentă

Întâmplarea a fost redată, asemenea celei de la Luca 11:5-13, despre prietenul de la miezul nopţii, pentru a-i învăţa pe oameni o anumită idee, anume: că Dumnezeu va onora rugăciunea răbdătoare, persistentă şi perseverentă. La Matei 6:7 Isus ne-a prevenit de "bolboroselile de cuvinte" şi a adăugat "Tatăl vostru ştie lucrurile de care aveţi trebuinţă înainte de a I le cere voi". Cum să împăcăm aceasta cu persistenţa văduvei şi stăruinţa prietenului de la miezul nopţii (Luca 11:8), pe care Isus le-a lăudat? Ei bine, nu este întotdeauna uşor să împăcăm cele două laturi ale aceluiaşi adevăr. Dorinţele noastre trebuie temperate de supunerea calmă în faţa voinţei lui Dumnezeu. Totuşi Dumnezeu vrea să ne prezentăm dorinţele în faţa Lui, fără să ne lăsăm descurajaţi dacă întârzâie răspunsul. Să învăţăm să ne rugăm cu succes este o chestiune de studiu pe o viaţă întreagă şi obiectul unei discipline foarte severe. În primul rând, trebuie să învăţăm să iertăm (Marcu 11:25). Iar în Matei 7:12 rugăciunea e legată direct de practicarea "regulii de aur". Singura cerinţă este CREDINŢA. Presupunând că noi înşine facem tot ce ne stă în putinţă să răspundem la propriile noastre rugăciuni, promisiunile lui Dumnezeu pentru cei care au credinţă sunt pur şi simplu uimitoare. Notaţi mai jos accentul care se pune pe Credinţă în afirmaţiile lui Isus.

Puterea credinţei

Isus s-a rugat foarte mult (vezi în Luca 11:1). Şi a vorbit mult despre rugăciune. Iată câteva lucruri pe care le-a spus despre CREDINŢĂ ca parte a actului rugăciunii.

La Nazaret nu a făcut multe minuni din pricina necredinţei lor (Matei 13:58)

Ucenicilor în furtună le-a spus: "De ce vă temeţi? Unde vă este credinţa?" (Marci 4:40; Luca 8:25)

Lui Iair, i-a spus: "Crede numai şi fiica ta va trăi" (Luca 8:50).

Femeii cu scurgere de sânge: "Credinţa ta te-a vindecat" (Marcu 5:34)

Sutaşul i-a spus lui Isus: "Spune numai un cuvânt şi robul meu se va vindeca". Isus a răspuns: "N-am întâlnit o credinţă atât de mare nici în Israel". Şi robul s-a vindecat. (Matei 8:8, 10, 13)

Orbilor: "Credeţi că pot Eu face lucrul acesta? Facă-vi-se după credinţa voastră" (Matei 9:28, 29)

Ucenicilor: "Dacă aveţi credinţă şi nu vă îndoiţi, veţi face ce s-a făcut smochinului acestuia" (Matei 21:21)

Femeii siro-feniciene: "Femeie, mare îţi e credinţa. Facă-ţi-se după cum doreşti" (Matei15:28)

Lui Petru, când se scufunda: "O, puţin credinciosule, de ce te-ai îndoit?" (Matei 14:31)

Ucenicilor: "O neam necredincios, câtă vreme să vă mai rabd? (Matei 9:19)

Ucenicii către Isus: "De ce noi nu l-am putut scoate? Isus: "Din pricina credinţei voastre mici" (Matei 17:19, 20).

Ucenicilor: "Dacă aveţi credinţă, chiar şi cât un grăunte de muştar, şi nu vă îndoiţi în inima voastră, ci credeţi că se va întâmpla, veţi zice muntelui acestuia: "Mută-te de aici colo" se va face şi nimic nu vă va fi cu neputnţă. Toate lucrurile, tot ce veţi cere în rugăciune, crezând, veţi primi. Toate lucrurile sunt cu putinţă celui ce crede" (Matei 17:20; 21:22; Marcu 9:23; 11:22-25).

Martei, la mormântul lui Lazăr: "Dacă vei crede vei vedea slava lui Dumnezeu" (Ioana 11:40)

Mulţimilor din Capernaum: "Aceasta este lucrarea lui Dumnezeu ca voi să credeţi în Acela pe care L-a trimis El" (Ioan 6:29)

Unele din aceste afirmaţii par nişte hiperbole orientale. Totuşi accentul pus de Isus pe CREDINŢĂ e cu totul şi cu totul uluitor. Nu credem că ar putea fi explicat prin "hiperbolă". Nici prin interpretarea acestor cuvinte ciudate dar puternice printr-un alt sens decât acela că Isus conferea apostolilor Săi puteri speciale miraculoase, ca mijloc divin de atestare a misiunii lor de întemeiere a Bisericii. Ştim că Isus a dat într-adevăr putere apostolilor să facă minuni pe care noi am fi nechibzuiţi să încercăm a le face. Ştim de asemenea că apostolii nu puteau folosi aceste puteri, în voia lor. Uneori ei n-au putut face minuni. La Efes mulţimile au fost vindecate prin batistele care se atingeau de trupul lui Pavel (Fapte 19:21). Totuşi cu altă ocazie, Pavel n-a putut să-şi vindece propriul colaborator preaiubit şi a scris: "Pe Trofim l-

am lăsat la Milet bolnav" (II Timotei 4:20). Astfel se pare că Dumnezeu a îngăduit apostolilor să facă minuni după cum a găsit El cu cale.

Când Isus a vorbit despre rugăciune şi credinţă, oricât de ciudate ni s-ar părea cuvintele Sale, El a ştiut negreşit despre ce vorbeşte. El venise din lumea nevăzută şi era familiarizat cu forţele şi puterile care acţionează dincolo de vălul despre care noi nu cunoaştem nimic. Nu trebuie să fim prea hotărâţi să explicăm tot ceea ce a spus Isus despre rugăciune doar pentru a coborâ lucrurile la nivelul nostru de înţelegere limitată. S-ar putea ca dacă ne apucăm serios de rugăciune şi facem din ea o practică statornică, vom atinge culmi pe care în mod obişnuit nu le credem posibile.

Isus s-a referit negreşit la ceva de genul acesta când a vorbit de rugăciune. Noi credem că ţelul urmărit de El a fost acela de a ne învăţa unele din cele mai fundamentale lecţii ale existenţei umane pentru omenirea din toate generaţiile. Dumnezeu ţine în mâinile Sale funcţionarea şi mişcarea interioară a forţelor universului şi e în stare să pună în mişcare puteri neştiute de noi pentru a suplimenta şi controla pe acelea care ne sunt nouă cunoscute. Isus a spus că Dumnezeu poate fi rugat să facă toate acestea prin CREDINŢA în El.

Capitolul 18:9-14. Fariseul şi vameşul

Fariseii erau atât de cunoscuţi pentru neprihănirea lor proprie şi ipocrizia lor, pentru atitudinea lor semeaţă şi arogantă faţă de semenii lor, încât cuvântul a devenit în sine un sinonim pentru "fals" sau "făţarnic". Oamenii aceştia erau atât de siguri pe poziţia lor înaintea lui Dumnezeu încât credeau că Dumnezeu se simte onorat să primească omagiul lor. În sufletul Lui, Isus a detestat prefăcătoria religioasă. Cele mai aspre cuvinte pe care le-a rostit El vreodată au fost îndreptate împotriva făţărniciei fariseilor (Matei 23). El n-a tolerat păcatele vameşilor şi ale prostituatelor. El a venit să îi mântuiască. Fiind însă păcătoşi recunoscuţi, a fost mai uşor pentru aceştia să facă primul pas şi să mărturisească lucrul acesta. Pilda de faţă ţinteşte să le arate că baza fundamentală de apropiere de Dumnezeu este conştienţa păcătoşeniei noastre şi nevoia de îndurarea Sa.

Capitolul 18:15-17. Copilaşii

Incidentul acesta mai e relatat în Matei 19:13 şi Marcu 10:13-16. Isus tocmai vorbise despre faptul că vameşul e pe calea mântuirii, datorită faptului că îl doare păcătoşenia sa. Aici El arată că Cerul va fi exculusiv locuit de oameni asemenea copiilor, nu de persoane pline de pompă, care păşesc cu paşi mari şi rari, ca şi când ar stăpâni universul. Destui mai sunt din aceştia aici în Biserica de azi! Nu însă şi acolo sus! Isus a spus-o fără înconjur: "Dacă nu vă veţi face ca nişte copilaşi cu nici un chip nu veţi intra în Împărăţia cerurilor" (Matei 18:3). Un copilaş are marea calitate că se lasă învăţat, are încredere în

tine, nu cunoaşte ce este mândria intelectuală, nu e sofisticat ci plin de iubire. Isus a iubit copiii. Ucenicii au fost de părere că ei, copiii, nu sunt suficient de importanţi pentru a merita atenţia lui Isus. Lucrul acesta L-a mâniat pe Isus (Marcu 10:13-14)

Capitolul 18:18-30. Tânărul fruntaş bogat

Istorisită şi la Matei 19

Istorisită şi la Matei 19:16-30; Marcu 10:17-31. Isus i-a spus să dea totul, dar nu a vrut să spună prin aceasta că fiecare din noi e chemat să renunţe la tot ce are, la toţi banii săi pentru a-L urma pe El. Zacheu s-a oferit să dea jumătate şi Isus l-a binecuvântat cu mântuire (Luca 19:9)

Dar tânărul acesta bogat era prea îndrăgostit de bogăţiile sale pentru a putea fi de vreun folos Împărăţiei lui Cristos...

"Urechile acului" (25) e considerată de unii, poarta pentru pietoni situată ori la poarta mare a cetăţii, prin care, o cămilă îngenunchiată putea să treacă anevoie. Luată în mod general, ilustraţia se referă chiar la un ac. Oricum Isus a vrut să scoată în evidenţă "imposibilul" (27). Apoi a modificat ilustraţia arătând că ceea ce este cu neputinţă la oameni este cu putinţă la Dumnezeu.

Observaţi minunata promisiune pentru cei care renunţă la toate şi Îl urmează pe Isus (28-30). La Marcu 10:28-31 este amplificată. De o sută de ori pe atâta în viaţa aceasta iar în cea viitoare viaţă veşnică!

Poziţia socială a ucenicilor

Majoritatea proveneau din păturile mai de jos ale societăţii. Dar unii din ei deţineau averi şi influenţă. Petru, Iacov, Ioan şi Andrei erau oameni de afaceri cu stare. Matei, fiind un perceptor de impozite, după toate probabilităţile, stătea bine financiar şi el. Dintre femeile care mergeau cu Isus din loc în loc, era Ioana, soţia administratorului lui Irod, deci o femeie de la palatul regelui. Marta, Maria şi Lazăr făceau parte din familiile bogate din jurul Ierusalimului (vezi Ioan 12:1-8). Iosif din Arimatea şi Nicodim erau membri ai Sinedriului. Nobilul din Capernaum (Ioan 4:46) era probabil un ofiţer de la curtea lui Irod. Sutaşul din Capernaum, cel care a zidit sinagoga evreilor, (Luca 1:1-10) era un ofiţer al armatei romane. Zacheu vameşul era un om bogat (Luca 19:2).

Capitolul 18:31-43. Orbul de la Ierihon

Fapt istorisit şi la Matei 20:29-34 şi Marcu 10:46-52. Matei spune că erau doi orbi. Marcu şi Luca nu amintesc decât unul. Luca spune că Isus tocmai intra în Ierihon. Matei şi Marcu spun că faptul a avut loc pe când Isus ieşea din Ierihon. Marcu îl numeşte Bartimeu. Probabil

unul din ei a fost vindecat la intrarea în oraş a lui Isus iar celălalt la ieşirea lui Isus din Ierihon. Probabil, în momentul când a intrat Isus, ei s-au alăturat convoiului şi atunci când Isus a ajuns în casa lui Zacheu s-au aşezat lângă drumul pe unde ştiau că va trece Isus. Tocmai înainte de a-l vindeca pe orb, Isus le spusese ucenicilor, pentru a cincea oară, că se îndreaptă spre răstignire (31-34).Dar ei n-au înţeles (34)

Capitolul 19:1-10. Zacheu

Zacheu era şeful unui mare birou de preceptori de impozite. Vameşii erau puşi la un loc cu prostituatele (7, Matei 21:31-32). În general erau urâţi, deoarece impozitul intra în buzunarul unei puteri străine. Ierihon era un oraş de preoţi. Isus a ales să tragă la un vameş, mai de grabă decât la un preot. Zacheu a fost convertit imediat şi a mărturisit despre aceasta. Isus îi spuse-se tânărului bogat să dea "totul" (Luca 18:22). Zacheu a dat "jumătate" (8) iar Isus l-a declarat moştenitor al mântuirii.

Capitolul 19:11-28. Pilda Polilor

Se deosebeşte în unele privinţe de pilda talanţilor. (Matei 25:14-30), dar ilustrează aceleaşi adevăruri generale: anume că suntem răspunzători înaitea Domnului de felul în care folosim mijloacele şi timpul de care dispunem; că vor fi răsplătiri şi pedepse la venirea lui Isus; şi că aici jos este şcoala noastră, o pregătire pentru viaţa de dincolo. Este o pildă a venirii Sale a doua oară. "O ţară îndepărtată" (12) şi "după multă vreme" în pilda talanţilor (Matei 25:19) sugerează un interval mare de timp între prima Sa venire şi a doua. "Fecioarele înţelepte" s-au pregătit pentru venirea Sa. (Vezi şi la II Tesaloniceni şi II Petru 3)

Capitolul 19:29 la capitolul 24. Ultima săptămână a lui Isus

Cap. 19:29-44.	Intrarea triumfală (Vezi Matei 21:1-11)
Cap. 19:45-48.	Curăţirea Templului.(Vezi Matei 21:12-17)
Cap. 20:1-8.	"Prin a cui putere?" (Vezi Matei 21:23-27)
Cap. 20:9-20.	Pilda viei (Vezi Matei 21:33-46)
Cap. 20:21-26.	Tributul Cezarului (Vezi Matei 12:13-17)
Cap. 20:27-40.	"Învierea" (Vezi la Marcu 12:18-27)
Cap. 20:41-44.	"Fiul lui David" (Vezi Matei 23)
Cap. 20:45-47.	Înfierarea cărturăarilor. (Vezi Matei 23)
Cap. 21:1-4.	Bănuţii văduvei (Vezi Marcu 12:41-44)
Cap. 21:5-36.	Discursul asupra sfârşitului (Vezi Matei 24)
Cap. 21:37; 22:2.	Complotul de ucidere a lui Isus (Vezi la 14:1-2)
Cap. 22:3-6.	Vânzarea lui Iuda (Vezi Marcu 14:10-11)
Cap. 22:7-38.	Cina din urmă. (Vezi Matei 26:17-29)

Ordinea cronologică a ultimei săptămâni a lui Isus

Sâmbătă	Soseşte în Betania (Ioan 12:1)
	Seara: Cina
Duminică:	Intrarea triumfală. Plânge pentru Ierusalim
Luni:	Uscarea smochinului. Curăţirea Templului
Marţi:	Ultima Sa zi în Templu
	"Autoritatea" sa e contestată de Sinedriu
	Pilda celor doi fii
	Pilda viei
	Pilda ospăţului de nuntă
	Întrebarea referitoare la tributul Cezarului
	Întrebarea despre Înviere
	Care e porunca cea mai mare?
	Cum putea fi fiul lui David "Domnul" lui?
	Nişte greci doresc să-L vadă pe Isus (probabil luni)
	O aspră condamnare a fariseilor şi cărturarilor
	Isus notează gestul văduvei care a dat tot ce avea
	Plecarea finală din Templu
	Pe muntele Măslinilor: Marele discurs al lui Isus:
	Nimicirea Ierusalimului şi Venirea Sa
	Pilda celor zece fecioare şi a talanţilor
	Scena judecăţii finale
	Târgul lui Iuda cu preoţii (sau în ziua următoare?)
Miercuri	O zi de meditaţie în Betania
Joi	Seara: ultima cină. (Vezi nota din Matei 26)
	Noaptea: agonia din Gheţimani
Vineri	Procesul şi răstignirea (vezi Marcu 15 şi Luca 23)
Duminică	Isus învie din morţi. (vezi Ioan 20 şi 21)

Capitolul 22:39-46. Agonia din Gheţimani

(Istorisită şi la Matei 26:36-46; Marcu 14:32-42; Ioan 18:10

Gheţimani era grădina de la poalele versantului de apus a Muntelui Măslinilor. Locul considerat de tradiţie drept Grădina Gheţimani (Vezi Harta de la pag.547) nu poate fi departe de locul real al grădinii Gheţimani.

Rasa umană şi-a avut obârşia înr-o grădină. Isus a suferit agonia Sa într-o grădină. A fost răstignit într-o grădină.

Cel mai dureros episod din întreaga istorie a suferinţelor Domnului Isus a fost scena din grădina Gheţimani în noaptea aceea. Ne întrebăm de ce s-a îngrozit de moartea Sa. Citim despre martirii care au ars pe rug cu cântări de bucurie pe buze. Dar Isus, pe Care Îl considerăm mai tare decât oamenii de rând, când a fost pus faţă în

faţă cu moartea, s-a purtat ca şi când nu era în stare să treacă prin ea şi a strigat, sfâşiat de durere lăutrică, să fie înlăturată dacă e posibil. Ne întrebăm: "de ce". Dar imediat ne amintim că Isus era conştient de faptul că va trebui să sufere ceea ce nu le e dat de obicei oamenilor să sufere, sau, cel puţin, nu ştiu dinaite că vor suferi.

Isus a murit pentru păcatele omenirii. Oricare ar fi teoria ispăşirii la care subscriem, Isus, într-un sens sau altul, a murit să ne salveze de la pierzare. Deci trebuie să fi suferit, într-o anumită măsură, ceea ce vom suferi şi noi dacă nu vom fi mântuiţi. Căci altfel cum ar putea moartea Lui să ne salveze de la pierzare?

Isus venise din veşnicii conştient de crucea care Îl aştepta la capătul drumului, căci El ştia că vine ca Miel al lui Dumnezeu să ia păcatul lumii. Ca om, El a părăsit Galilea şi Şi-a îndreptat faţa hotărât către Ierusalim, păşind într-acolo cu paşi siguri, fără să şovăie niciodată, ştiind că Crucea Îl aştepta la celălalt capăt al drumului.

Dar acum a ajuns la capătul drumului şi iată că avea în faţă acel lucru îngrozitor. Până şi pe Fiul lui Dumnezeu, pentru o clipă, L-a făcut să se gândească la a da înapoi. Limbajul celor trei rugăciuni indică faptul că posibilitatea de a nu se duce la cruce era în mintea Lui.

Apoi, după ce au trecut cele două, trei sau patru ore de şovăială, El a alungat din minte orice gând de scăpare şi Şi-a îndreptat faţa cu o fermitate de oţel către ea. Ceea ce a însemnat crucea pentru Isus L-a făcut să transpire cu broboane de sânge şi a slăbit atât de mult încât Dumnezeu a trimis un înger să-L ajute.

Noi nu vom putea înţelege nicioadată în lumea aceasta înfiorata taină a ispăşirii - de ce a trebuit să fie aşa. Numai atât ştim - a fost pentru ca să ne mântuiască. Simpla istorie a suferinţelor lui Isus, oricâte alte sensuri mai poate avea, a fost şi este cea mai binecuvântată influenţă din câte au fost pe lumea aceasta.

Cap. 22:47-53; Isus este arestat. (Vezi Ioan 18:1-12)

Cap. 22:54-63; Tăgăduirea lui Petru (vezi Ioan 18:15-18)

Cap. 22:54; 23:25; Procesul lui Isus (Marcu 14:53)

Cap. 23:26; Simon din Cirena (Vezi Matei 27:32)

Capitolul 23:27-31. Mulţimile care jeleau

În drum spre Calvar. "Nu Mă plângeţi pe Mine, ci pe voi înşivă şi pe copiii voştri" (28), pare să fie un ecou al cuvintelor criminale pe care tocmai le-au auzit: "sângele Lui să cadă peste noi şi peste copiii noştri" (Matei 27:25). O, şi cât a căzut sângele Lui peste ei în toate veacurile care s-au scurs de atunci!

Capitolul 23:32-49. Răstignirea. (Vezi de asemenea Matei 27:26-56; Marcu 15:21-41; şi Ioan 19:17-37)

Capitolul 23:32-43. Tâlharul pocăit

Ambii tâlhari s-au unit la batjocorirea lui Isus la început (Matei 27:44). Dar unul din ei s-a răzgândit după aceea. Şi într-o anumită privinţă, i-a făcut pe ucenici de ruşine. De mai bine de doi ani, Isus se străduise să-i înveţe că Împărăţia Lui nu este din lumea aceasta. Acum El murea. Pentru ei aceasta a însemnat sfârşitul Împărăţiei Sale. Nu se gândeau de loc la faptul că El va învia şi va domni în glorie (Vezi pag.554). Nu tot aşa stăteau lucrurile cu tâlharul acesta. E probabil ca, de la periferia societăţii, să-L fi auzit pe Isus vorbind despre Împărăţia Sa, şi, cu toate că Isus murea acum, tâlharul pocăit credea totuşi că El avea o Împărăţie dincolo de mormânt. (42). Uimitor lucru! Un tâlhar L-a înţeles mai bine pe Isus decât prietenii cei mai intimi ai lui Isus. Binecuvântatul nostru Domn Isus! Ce mult a iubit El păcătoşii! Întorcându-se la Dumnezeu, El a dus cu Sine în braţele Sale sufletul unui tâlhar, primele roade ale minunii Sale de răscumpărare a omenirii.

Răstignirea

Răstignirea era pedeapsa Romei pentru sclavii, străinii şi criminalii care nu erau cetăţeni romani. Era cea mai odioasă şi mai dureroasă moarte posibilă pe care o putea inventa o lume crudă. Cuiele erau trecute prin mâini şi prin picioare iar victima era lăsată acolo să atârne în agonie, înfometare, sete insuportabilă, convulsii şi dureri nedescrise. Moartea venea de obicei după patru până la şase zile. În cazul lui Isus totul s-a sfârşit după şase ore. (Vezi Ioan 19:33-34)

"Adevărata cruce"

Există o tradiţie care spune că s-a găsit crucea pe care a fost răstignit Isus, în anul 325, pe vatra actualei biserici a Sfântului Mormânt, identificată printr-o minune de vindecare asupra unuia care a atins-o. S-au vândut fragmente mici din ea. Atât de mare a fost cererea cumpărătorilor încât s-a inventat minunea "înmulţrii crucii" aşa încât să poată fi scose din ea bucăţile mici dar crucea să rămână mai departe intactă.

Capitolul 23:50-56. Îngroparea. (Vezi la Ioan 19:38-42)

Rezumatul Răstignirii

Aranjat în ordinea întâmplărilor după cele patru relatări

Ora 9 dimineaţa. Sosesc la Golgota. Pe când se pregătesc să bată cuiele în mâinile şi în picioarele Sale, Îi dau să bea vin amestecat cu fiere amară, ca să-L ameţească şi să Îi amorţească durerea. Dar El a refuzat băutura.

"Tată iartă-i că nu ştiu ce fac", sunt cuvinte pe care le rosteşte El în timp ce Îl ţintuiesc pe cruce. E greu să ne stăpânim mânia împotriva

ucigaşilor Săi când citim aceste rânduri. Totuşi Isus nu a avut nici un fel de resentimente. Uimitioare stăpânire de Sine!

Hainele Sale sunt împărţite între soldaţi. Inscripţia ”Regele iudeilor“ Îi este pusă deasupra capului, în trei limbi: ebraică, latină şi greacă, pentru ca toţi să citească şi să înţeleagă de ce crimă este acuzat.

Este batjocorit apoi, hulit şi huiduit de mai marii preoţilor, de bătrâni, de cărturari şi soldaţi. Ce gloată inumană, brutală şi împietrită!

”Astăzi vei fi cu Mine în rai“ sunt cuvintele adresate tâlharului pocăit, probabil după o oră sau două. (Vezi Luca 23:32-43)

”Femeie iată-ţi fiul“. Iar lui Ioan: ”Iată mama ta“. A fost probabil după amiază, când a plecat gloata batjocoritoare. Ce moarte glorioasă! S-a rugat pentru ucigaşii Lui; a promis Raiul unui tâlhar; şi a asigurat un cămin mamei Sale, acesta a fost ultimul Său act pământesc.

Întunericul, de la amiază până la ora 3. Primele Sale trei ore pe cruce au fost marcate de cuvinte pline de îndurare şi bunătate. Probabil întunericul simbolizează retragerea lui Dumnezeu, pentru ca actul ispăşirii să fie complet. Ce a suferit Isus în acele trei ore groaznice de la sfârşit nu vom putea cunoaşte niciodată în lumea aceasta. (Vezi Ioan 19:33-34)

Cele patru rostiri ale Sale de pe urmă au fost pronunţate pe când Îşi dădea duhul.

”Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?“

Singur în durerile iadului, Isus a suferit pentru ca noi să nu mergem acolo!

”Mi-e sete“. Febra foarte mare şi setea ucigătoare erau efecte care însoţeau răstignirea. S-ar putea să fi însemnat şi altceva (Vezi Luca 16:24). Ei i-au oferit oţet. Suferinţele Sale fiind sfârşite, El l-a primit.

”S-a sfârşit.“ Un strigăt triumfător de uşurare şi bucurie. Lunga domnie a păcatului şi a morţii a fost zdrobită.

”Tată în mâinile Tale Îmi dau Duhul“. În Rai.

Cutremurul, sfâşierea vălului, deschiderea mormintelor.

Salutul lui Dumnezeu.

Sutaşul crede. Mulţimile sunt zdrobite de întristare.

”Apă şi sânge“ din coasta Sa (Vezi Ioan 19:34)

Iosif şi Nicodim cer trupul Lui, să-L îngroape.

Se aşterne noaptea peste cea mai neagră şi mai murdară crimă din istorie.

Capitolul 24:1-10 Femeile la mormânt (Vezi Matei 28:1-8)

Capitolul 24:11-12. Petru aleargă la mormânt. (Vezi Ioan 20:3-10).

Capitolul 24:13-32. Isus se arată celor doi

Fapt menţionat şi la Marcu 16:12-13. Era un drum spre Emaus. Se crede că ar fi fost drumul spre Ioppa, la vreo 13 km. nord-vest de

Ierusalim. E posibil ca aceşti doi ucenici să fi locuit acolo. Unul era Cleopa iar numele celuilalt nu-l cunoaştem. Era după-masa. Isus Se arătase deja dis-de-dimineaţă Mariei Magdalena (Marcu 16:9-10). Aceşti doi ucenici doar auziseră vestea că mormântul ar fi gol şi că nişte îngeri ar fi anunţat că Isus înviase (22-24)

Capitolul 24:33-35. Isus i se arată lui Petru

Nu se specifică ora. A fost probabil chiar înaite sau după ce li s-a arătat celor doi în după amiaza aceea. În zorii zilei trimisese un mesaj special prin îngeri şi prin femei lui Petru (Marcu 16:7; Vezi nota respectivă).

Capitolul 24:36-43. Isus se arată celor unsprezece

Vezi de asemenea Marcu 16:14-18 şi Ioan 20:19-23. "Cei unsprezece"(33) a fost numele grupului. În cazul de faţă nu erau decât zece, căci Toma era absent (Ioan 20:24). Notaţi credinţa lor plină de bucurie (34) şi totuşi "necredinţa" (41) lor, chiar după ce El le-a arătat mâinile şi picioarele Sale, credinţa alternând cu îndoiala.

O săptămână mai târziu El se arată celor unsprezece la Ierusalim (Ioan 20:26-29)

După aceea la şapte inşi la Marea Galileii (Ioan 21)

Din nou, la cei unsprezece, pe un munte din Galileea (Matei 28:16-20)

Şi apoi lui Iacov, într-un loc şi timp nespecificat (1Corinteni 15:7)

Capitolul 24:44-53. Arătarea finală şi Înălţarea la cer

Istorisită şi la Marcu 16:19 şi Fapte 1:3-12. Versetele 44-49 par să aparţină acestei arătări finale, mai degrabă decât arătării menţionate în versetele 36-43; căci aceea a avut loc evident în prima duminică seara iar în aceasta El le spune să "rămână în Ierusalim" (49), după ce probabil fuseseră deja în Galileea şi se întorseseră între timp la Ierusalim. Apoi El i-a condus din Ierusalim în iubita Sa Betanie. Cele patruzeci de zile de lucrare ale Domnului de după înviere, încheie, lucrarea Sa pământească isprăvită, de-acum. Carele de îngeri L-au purtat pe Mântuitorul triumfător la tronul lui Dumnezeu.

Comparaţie între cele patru relatări ale Învierii

Matei	Vizita femeilor la mormânt
	Isus se arată femeilor
	Mituirea santinelelor
	Isus se arată celor unsprezece în Galileea
Marcu	Femeile vizitează mormântul
	Isus se arată Mariei Magdalena
	Celor doi, pe drum spre Emaus
	Celor unsprezece în Ierusalim, prima seară

	Înălţarea la cer
Luca	Femeile vizitează mormântul
	Petru aleargă la mormânt
	Isus se arată celor doi şi lui Petru
	Celor unsprezece, la Ierusalim, prima seară
	Arătarea finală, 40 de zile mai târziu
	Înălţarea la cer
Ioan	Maria Magdalena vizitează mormântul
	Petru şi Ioan aleargă la mormânt
	Isus se arată Mariei Magdalena
	Celor unsprezece, prima seară. Toma e absent
	Celor unsprezece, peste o săptămână; e şi Toma prezent
	Celor şapte, lângă Marea Galileii

Arătările Domnului Isus după învierea Sa

1. Maria Magdalena (Marcu 16:9-10), dis-de-dimineaţă.
2. Celorlalte femei (Matei 28:9-10), dis-de-dimineaţă.
3. Celor doi, pe drum spre Emaus (Marcu 16:12-13; Luca 24:13-32).
4. Lui Petru (Luca 24:34), în cursul aceleiaşi zile.
5. Celor unsprezece (Marcu 16:14, Luca 24:36; Ioan 20:19) în seara aceea.
6. Celor unsprezece (Ioan 20:26-31) peste o săptămână, e şi Toma prezent.
7. Celor şapte, lângă Marea Galileii (Ioan 21).
8. Celor unsprezece (şi celor 500?), în Galileea (Ioan21).
9. Lui Iacov (ICorinteni 15:7). Nu se cunoaşte timpul şi locul.
10. Arătarea finală, înălţarea la cer (Marcu 16:19; Luca 24:44; Fapte 1:3).

Mai târziu Isus i S-a arătat în mod deosebit lui Pavel.

La I Corinteni 15:5-8, 27, după ce trecuseră mai mulţi ani de la Înviere, Pavel descrie arătarea Domnului Isus astfel: ”S-a arătat lui Chifa, apoi celor doisprezece. După aceea S-a arătat la peste cinci sute de fraţi deodată,... în urmă s-a arătat şi lui Iacov, apoi tuturor apostolilor, după ei toţi, ca unei stârpituri, mi S-a arătat şi mie“.

Afirmaţia de la Fapte 1:3 ”S-a înfăţişat viu, prin multe dovezi arătându-li-Se deseori timp de patruzeci de zile şi vorbind cu ei despre lucrurile privitoare la Împărăţia lui Dumnezeu“, împreună cu afirmaţiile foarte similare din Fapte 10:41 şi 13:31 implică posibilitatea ca El să Se mai fi arătat de foarte multe ori, pe lângă ocaziile consemnate, şi că lucrarea de după înviere să fi fost mult mai cuprinzătoare decât se cunoaşte în general.

IOAN

Isus Fiul lui Dumnezeu

Ioan pune un accent deosebit pe dumnezeirea lui Isus. Cartea sa cuprinde discursurile şi conversaţiile lui Isus. Ioan redă mai mult ceea ce a spus Isus, decât ceea ce a făcut Isus. Dr. Schaff numeşte această evanghelie ”cea mai importantă producţie literară ce s-a compus vreodată“.

Autorul ei

Autorul ei nu este identificat decât atunci când ajunge la sfârşitul cărţii (21:20-24), când se afirmă că este ”ucenicul preaiubit de Isus“ (13:23; 20:2) adică Ioan Apostolul, cel mai intim prieten de pe pământ al lui Isus.

Tradiţia antică şi consideraţiile de mai târziu au recunoscut fără echivoc faptul că este opera sa până la apariţia criticii moderne. Aceeaşi categorie de critici care neagă Naşterea din fecioară a lui Isus, Dumnezeirea Sa şi Învierea Sa în trup, întemeindu-şi ipoteza lor pe o vagă amintire din vechime a unui anumit Ioan presbiterul din Efes, au dedus că evanghelia după Ioan nu ar fi opera apostolului Ioan, ci a lui Ioan din Efes. Desigur, asta ar submina valoarea cărţii în ce priveşte mărturia adusă de ea cu privire la dumnezeirea lui Isus. Teoria de care am vorbit mai sus se bazează pe dovezi atât de şubrede şi o dorinţă atât de evidentă de a discredita cartea încât nici nu merită să fie luată în seamă de credincioşi, fiind amintită aici doar pentru că este propaganda preferată a unei anumite şcoli de aşa-zisă erudiţie din zilele noastre.

Ioan

Tatăl lui se numea Zebedei (Matei 4:21). Mama lui pare să fi fost Salome (Matei 27:56; Marcu 15:40), care, din compararea textului de la Ioan 19:25, pare să fi fost sora Mariei, mama lui Isus. Dacă aşa stau lucrurile, atunci Ioan a fost verişor cu Isus şi, fiind de aceeaşi vârstă cu El, trebuie să-L fi cunoscut încă din copilărie.

Ioan a fost un om de afaceri cu oarecare stare. Era unul din cei cinci asociaţi la negoţul de peşte, pentru care îşi angajau argaţi (Marcu 1:16-20). Pe lângă pescuitul său de la Capernaum, el avea casă la Ierusalim (Ioan 19:27) şi se cunoştea personal cu marele preot (Ioan 18:15-16).

A fost ucenic al lui Ioan Botezătorul (Ioan 1:35, 40). Dacă a fost verişor cu Isus, cum reiese din pasajele citate, atunci înseamnă că a fost rudă cu Ioan Botezătorul (Luca 1:36) şi trebuie să fi avut cunoştinţă

despre vestirile făcute de îngeri despre Isus şi Ioan (Luca 1:17, 32). Astfel, când a apărut Ioan Botezătorul, strigând că Împărăţia Cerurilor este aproape, Ioan fiul lui Zebedei a fost gata să i se alăture.

În urma mărturiei lui Ioan Botezătorul el a devenit imediat ucenic al lui Isus (Ioan 1:35-51), unul din primii cinci ucenici şi s-a întors cu Isus în Galilea (Ioan 2:2, 11). Apoi se pare că s-a întors la negoţul său. Mai târziu, probabil peste un an, Isus i-a cerut să-şi lase meseria şi să meargă cu El. De atunci încolo Ioan a fost nedespărţit de Isus şi fost martor ocular la toate evenimentele şi faptele descrise în evanghelia sa.

Isus l-a poreclit "Fiul tunetului" (Marcu 3:17), fapt care lasă să se înţeleagă că avea un temperament aprins, violent. Dar şi-a stăpânit acest temperament. Incidentul cu străinul căruia i s-a interzis să folosească numele lui Cristos la scoaterea demonilor (Marcu 9:38) şi dorinţa de a chema foc din cer peste samariteni (Luca 9:54) sunt laturi interesante ale naturii sale.

El a fost unul din cei trei ucenici din cercul intim al lui Isus, recunoscut drept cel mai apropiat de Isus. De cinci ori se spune despre el că este ucenicul "pe care l-a iubit Isus" (Ioan 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20). Trebuie să fi fost un om cu deosebite calităţi de caracter, din moment ce a atras tovărăşia şi prietenia lui Isus.

El şi cu Petru au devenit conducătorii recunoscuţi ai celor doisprezece şi, deşi erau total diferiţi ca fire, au petrecut mult timp împreună (Ioan 20:2; Fapte 3:1,11; 4:13; 8:14).

Mai mulţi ani la rând se pare că a locuit la Ierusalim. Potrivit tradiţiei bine stabilite, ultimii săi ani i-a petrecut la Efes. Nu se cunoaşte nimic despre activităţile sale sau locurile pe unde a umblat şi a stat între timp. La Efes a trăit până la o vârstă foarte înaintată şi şi-a scris evanghelia sa, trei epistole şi Apocalipsa.

Data evangheliei sale e fixată de obicei la anul 90 era creştină. Unii cred că Ioan a scris evanghelia sa iniţial mult mai devreme, pe când se afla la Ierusalim, curând după înviere, în limba ebraică mai întâi, iar apoi, peste ani şi ani a scos ediţia efeseană în limba greacă, care a dat naştere la toate manuscrisele existente.

Capitolul 1:1-3. Caracterul etern şi dumnezeirea lui Isus

Aminteşte de cuvintele de la începutul cărţii Geneza. Isus este numit DUMNEZEU şi CREATOR. Ioan este foarte sigur de faptul că Isus este o fiinţă care există din veşnicii şi că El a participat la crearea universului. În Ioan 17:5 Isus este citat ca referindu-se la "Slava pe care o avea cu Tatăl înainte de întemeierea lumii". Isus este numit aici CUVÂNTUL. Adică, Isus a fost expresia lui Dumnezeu. Isus a fost Dumnezeu. Isus este Dumnezeu. Isus a fost ca Dumnezeu. Isus este mesajul lui Dumnezeu către omenire.

Capitolul 1:4-13. Isus lumina lumii

Isus a spus lucrul acesta de multe ori (8:12; 9:5; 12:46). Este una din notele dominante ale gândirii lui Ioan cu privire la Isus (Ioan 1:5-7). Înseamnă că Isus, lumina lumii, este acel care clarifică sensul şi destinul existenţei umane.

Capitolul 1:14-18. Încarnarea

Dumnezeu a devenit Om cu scopul de a-l câştiga pe om la Sine. Dumnezeu ar fi putut să-l facă pe om cu instinctul de a face voia Sa, dar a preferat să-i dea omului puterea de a decide singur ce atitudine să i-a faţă de Creatorul său. Dar Dumnezeu este Spirit, iar omul este limitat de trupul său material, având doar o vagă concepţie despre ceea ce este un spirit. Şi astfel, Creatorul a venit la creaturile Sale sub forma unui semen al lor, pentru a le da o idee despre fiinţa şi natura Sa. Dumnezeu este ca Isus. Isus este ca Dumnezeu.

"Fiul omului"

A fost numele preferat al lui Isus când s-a referit la El Însuşi. Apare de 70 de ori în evanghelii. Matei, de 30 de ori, Marcu de 5 ori, Luca de 25 de ori, Ioan de 10 ori.

S-a folosit la Daniel 7:13, 14, 27 ca nume pentru Mesia cel care avea să vină. Faptul că Isus l-a adoptat se crede că a fost echivalentul luării titlului de Mesia. De asemenea, sugerează faptul că Isus s-a bucurat de experienţa Sa umană, ca Dumnezeu întrupat, împărtăşind viaţa omenirii. El a dus titlul acesta cu El în cer (Fapte 7:56; Apocalipsa 1:13; 14:14).

Ezechiel este numit astfel de vreo 90 de ori (Ezechiel 2:1, 3, 6, 8,etc), implicând nivelul scăzut al omului în faţa lui Dumnezeu.

Lumea lui Isus

Deşi a fost cetăţean al universului, obişnuit cu adâncurile infinite ale spaţiului stelar, totuşi viaţa Sa pământească a fost petrecută într-un spaţiu foarte restrâns, deşi a fost un cerc de importanţă strategică. Palestina se afla la joncţiunea a trei continente, între Marea Mediterană şi Marele Deşert Arab, locul de întâlnire al drumurilor principale din vremea aceea. Pe timpul lui Isus Palestina era compusă din patru părţi, toate aflate sub conducerea Romei.

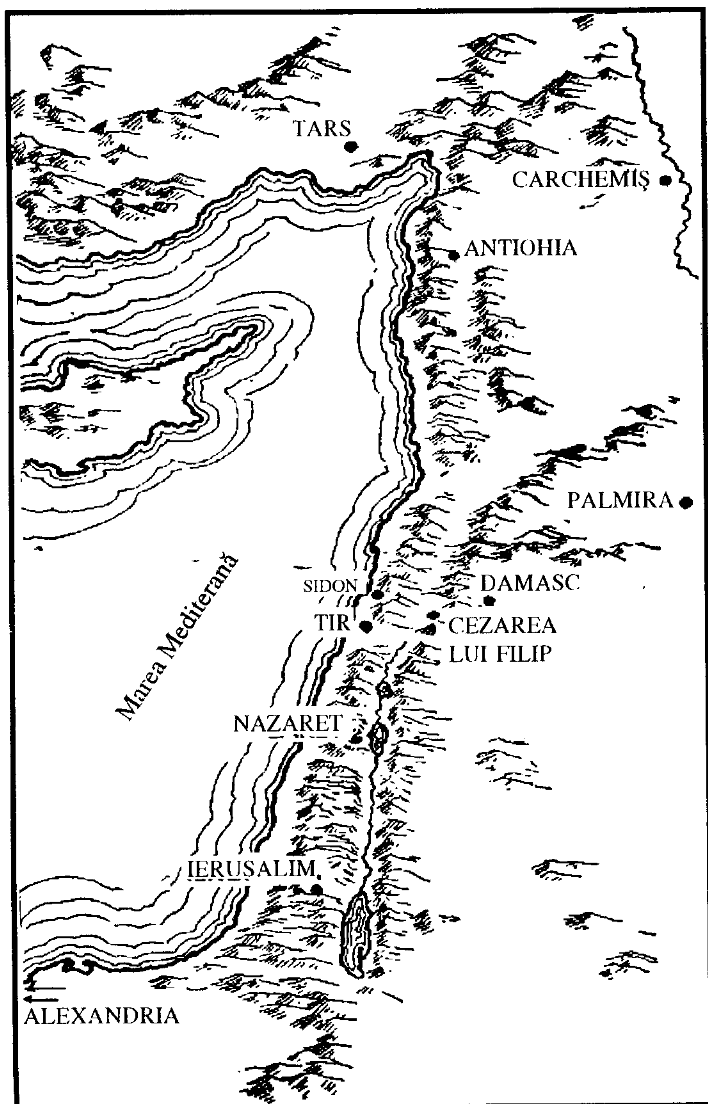
Iudea, în partea de sud bastionul conservatorismului iudaic. Galilea, în nord, cu un mare amestec de populaţie greacă.

Samaria, între cele două de mai sus, cu o populaţie hibridă, numai parţial provenind din sânge evreu.

Perea, la răsărit de zona inferioară a Iordanului, avea multe oraşe romane prospere.

Irod a domnit în Galilea şi Perea. Pilat a domnit în Iudea şi Samaria.

Alexandria, al doilea oraş al Imperiului Roman, se afla la vreo 500 de kilometri spre nord. De-a lungul coastei palestiniene şi prin Grecia

Harta 58. Lumea lui Isus.

treceau căile comerciale şi armatelel lumii. În afară de călătoria Sa în Egipt, în copilăria Sa, nu există nici o însemnare nicăieri că Isus ar fi străbătut mai mult de 100 de km de la Nazaret. Ierusalimul în partea de sud, Sidonul la nord, Decapolisul şi Perea la răsărit - iată care au fost limitele călătoriilor Sale cunoscute.

Galilea. Populaţia ei a fost apreciată de Iosephus la trei milioane. Era plină de oraşe bogate greceşti. Constituia un centru cultural al lumii. Capitala sa romană şi reşedinţa regală a lui Irod a fost la Sephoris, aflat la numai 7 kilometri de Nazaret.

Capitolul 1:19-34. Mărturia lui Ioan

După scurte informaţii despre dumnezeirea lui Isus, preexistenţa şi Încarnarea Lui, Evanghelia lui Ioan, trecând peste naşterea lui Isus, copilăria Sa, botezul şi ispitirea Sa, începe direct cu mărturia lui Ioan Botezătorul înaintea comitetului trimis de Sinedriu să cerceteze chestiunea dumnezeirii lui Isus.

Lucrul acesta s-a petrecut la sfârşitul celor patruzeci de zile de ispitire. Nu se afirmă nicăieri că Isus s-a întors din pustie, unde a fost ispitit, la Iordan unde boteza Ioan. Cele trei evanghelii sinoptice trec direct de la ispitirea din pustiu la lucrarea de propovăduire din Galilea (Matei 4:11-12; Marcu 1:13-14; Luca 4:12-14). Dar cele trei zile succesive (29, 35, 43), urmate de "a treia zi" (2:1), ca moment de sosire în Galilea lasă să se înţeleagă limpede că Isus s-a întors din pustiu la locul unde propovăduia Ioan, înainte de a porni spre Galilea.

"Proorocul" (21), un nume profetic al lui Mesia, înţeles ca atare de oamenii din zilele lui Isus (Ioan 6:14).

Observaţi profunda umilinţă a lui Ioan şi devotamentul său faţă de Cristos (27) - Ioan spune că nu este vrednic nici măcar să-i dezlege încălţămintea. Este un fapt atât de remarcabil încât toţi cei patru evanghelişti îl notează (Matei 3:11, Marcu 1:7; Luca 3:16). Ce minunat ar fi dacă toţi predicatorii ar da dovadă de aceeaşi umilă adorare pentru Domnul pe care Îl predică!

Capitolul 1:35-51. Primii ucenici

Au fost cinci la număr: Ioan, Andrei, Simon, Filip şi Natanael. Ei fuseseră deja pregătiţi pentru aceasta prin propovăduirea lui Ioan Botezătorul şi toţi cinci au devenit apostoli. A fost una din contribuţiile lui Ioan Botezătorul la lucrarea lui Cristos. Pentru o vreme însă oamenii aceştia s-au întors la ocupaţiile lor. Cam peste un an, au fost chemaţi să-L urmeze pe Isus permanent. (Vezi nota de la Matei 10.)

Se presupune că apostolul Ioan ar fi fost ucenicul al cărui nume se pomeneşte aici (40). Dacă a fost verişor cu Isus (vezi nota introductivă de la Evanghelia sa), atunci trebuie să-L fi cunoscut deja pe Isus.

"Ceasul al zecelea" (39) era ora 10 înainte de masă. Ioan foloseşte timpul roman, la fel ca al nostru, în care orele se numărau de la miezul nopţii la amiază (4:6; 19:14).

Simon, asociat al lui Ioan la negoţul de peşte, se poate să-L fi cunoscut deja pe Isus personal, dar abia acum la proclamarea lui Ioan Botezătorul Îl cunoaşte pe Isus ca Mesia. Faptul că Isus i-a dat lui Simon un nume nou cu ocazia primei lor întâlniri pare să indice faptul că Isus îl avusese deja în vedere pentru funcţia de apostol mai dinainte.

Natanael a fost convertit de maiestatea persoanei lui Isus (46-49). Afirmaţia lui Isus despre îngeri (51) Îl marchează ca fiind puntea de legătură cu cerul (Geneza 28:12).

Înfăţişarea personală a lui Isus

A fost ceva în purtarea lui Isus care a avut o înrâurire imediată asupra lui Natanael (1:49). Nu se face nici o aluzie la înfăţişarea personală a lui Isus în Noul Testament. Cea mai veche descriere datează din secolul 4. Este o scrisoare apocrifă atribuită lui Publius Lentulus, un prieten al lui Pilat, scrisă către Senatul Roman. Nu este autentică. Iată o parte din ea:

"În vremea aceasta a apărut un om înzestrat cu puteri mari. Numele său este Isus. Ucenicii săi îl numesc Fiul lui Dumnezeu. Este de statură nobilă, bine proporţionat, cu o faţă plină de bunătate şi totuşi nelipsită de fermitate, aşa încât cei care îl privesc îl iubesc pe dată şi se tem de el. Părul îi este de culoarea vinului, fără lucire, dar la nivelul urechilor este buclat şi luceşte. Fruntea îi este netedă şi fără nici un defect, reliefată de obraji frumoşi, privirea îi este ingenioasă şi blândă. Nasul şi gura nu au nici un cusur. Este formidabil când mustră sau ceartă pe cineva; când învaţă şi îndeamnă este blând şi dulce la vorbă. Nimeni nu l-a văzut râzând, ci din contră plângând. Este înalt, cu mâini frumoase şi drepte. La vorbă hotărât, grav, puţin dedat la locvacitate; ca frumuseţe, întrecând pe cei mai mulţi oameni".

Există şi alte tradiţii. Una după care Isus era drept şi frumos. Alta, după care adus de umeri şi urât. Indiferent care era înfăţişarea Sa personală, trebuie să fi existat ceva în privirea şi în purtarea Sa, ceva maiestuos, impunător şi divin. Imaginea Sa de la Isaia 53 nu sugerează o înfăţişare prea atrăgătoare, dar se referă probabil la modul Lui umil de viaţă, ca unul care era destinat să fie Rege, şi nu la înfăţişarea Sa fizică.

Fiind tâmplar,trebuie să fi fost destul de puternic fizic. Vorbind cu atâta efect mulţimilor în aer liber, ne imaginăm că trebuie să fi avut o voce puternică. Din discursurile Sale, conversaţiile şi învăţăturile Sale, considerăm că a fost întotdeauna controlat, niciodată grăbit, perfect echilibrat, maiestuos în toate mişcările Sale. Există locuri din care reiese că a avut un simţ al umorului.

Perioade din viaţa lui Isus

Există anumite perioade din viaţa lui Isus în care putem grupa tot ce se spune despre El, după cum urmează:

Naşterea şi copilăria Sa
Botezul şi ispitirea Sa, începutul lucrării Sale publice
Începutul lucrării Sale în Galilea, 8 luni
Lucrarea de mai târziu în Perea şi Galilea, vreo 4 luni (?)
Ultima Sa săptămână
Lucrarea Sa de după înviere.

Capitolul 2:1-11. Apa transformată în vin

Cana se află la vreo 7 kilometri nord-est de Nazaret. Natanael era în Cana (21:2). El nu avea o părere prea grozavă despre oraşul învecinat, Nazaret (1:46). Evident, nunta a avut loc în casa unui prieten sau a unei rude apropiate de a lui Isus sau de a lui Natanael.

"Femeie" (4) era un titlu de respect pe vremea aceea. Isus l-a mai folosit o dată pe cruce, când nu putea în nici un caz fi vorba de o lipsă de respect (19:26). Ideea acestei remarci pare să fie următoarea: "Să zicem că vinul se termină, ce am eu de a face cu asta? Nu e treaba mea să mă ocup de vin. Nu a sosit vremea să fac minuni". Probabil, El tocmai îi spusese despre noile puteri miraculoase pe care le primise prin pogorârea Duhului Sfânt la botezul Său. (Vezi nota asupra ispitirii Sale de la Matei 4:1-10). Ea a văzut în situaţia respectivă o oportunitate pentru El. În vreme ce El a făcut această minune pentru ea, "ceasul" Lui (4) pentru folosirea în mod general a puterilor Sale miraculoase nu sosise încă, decât patru luni mai târziu, la începutul oficial al lucrării Sale publice de propovăduire în Ierusalim, în vremea Paştelui (13)

"Două sau trei vedre" (6). O vadră avea cam 32 de litri. Vasele din piatră aveau cam 55 de litri.

Semnificaţia acestei minuni: Isus tocmai se opusese oricărei sugestii posibile din partea Satanei despre felul cum ar putea să-şi folosească puterile Sale miraculoase, timp de patruzeci de zile în pustie, şi refuzase cu statornicie să le folosească în sulujba Sa sau pentru nevoile Sale. Apoi, de la pustie se trece direct la nuntă. Şi deşi minunile care au urmat au fost făcute în mare măsură pentru a uşura suferinţa, această primă minune a fost făcută la o nuntă, într-o ocazie festivă, pentru bucuria umană, menită să aducă fericire oamenilor, ca şi când Isus ar fi vrut să anunţe chiar de la început că religia pe care o inaugura nu este o religie a ascetismului, ci o religie a bucuriei fireşti. A fost binecuvântarea lui Isus asupra căsătoriei.

"Început al semnelor (minunilor) Lui" (11). A fost prima minune a lui Isus. Povestirile năstruşnice din scrierile apocrife, despre minunile Sale din copilărie nu sunt decât nişte născociri, o pură invenţie lipsită de noimă.

”Şi-a arătat slava“ (§11) de Creator (1:3, 14). Minunea a presupus un proces de accelerare care a implicat o putere creatoare propriu-zisă. (Vezi nota din Marcu 5:21-43 asupra minunilor lui Isus).

Capitolul 2:12. O scurtă şedere în Capernaum

A fost un fel de vizită de familie, cuprinzându-i pe mama şi pe fraţii Săi, probabil în casa lui Ioan sau Petru, pentru a face planuri pentru viitor. Cam peste un an Capernaum a devenit reşedinţa Sa principală. El nu a mai făcut minuni în Galilea până după întoarcerea Sa din turneul de propovăduire în Iudeea (4:54).

Începutul lucrării în Iudeea, 2:13 la 4:3

Apare numai în Evanghelia lui Ioan. A durat 8 luni, începând cu Paştele (2:13), în luna aprilie, şi terminându-se cu ”patru luni“ înainte de seceriş (4:3, 35), adică în decembrie. Cuprinde şi curăţirea templului, vizita lui Nicodim şi lucrarea lângă râul Iordan.

Capitolul 2:13-25. Isus curăţă templul

Negreşit au existat două curăţiri, cu un interval de trei ani între ele: cea de faţă, la începutul lucrării Sale publice (observaţi cuvântul ”după“ 3:22); şi cealaltă, de la încheierea lucrării Sale, în ultima săptămână (Matei 21:12-16; Marcu 11:15-18; Luca 19:45-46). În cadrul acesteia, El a dat afară vitele şi i-a izgonit pe negustori. A numit templul ”casă de negustorie“; în celălalt caz l-a numit ”un cuib de tâlhari“.

Din vizitele Sale anterioare la Ierusalim, asemenea lui Luther la Roma, fusese deja total dezgustat de fărădelegea nespus de mare a ierarhiei care domnea în numele lui Dumnezeu. Actul oficial de deschidere a lucrării Sale publice, rânduit de El ca un semn pentru naţiune că El este Mesia, (căci aşa era El aşteptat, Maleahi 3:1-3), a fost făcut într-un gest de sfidare deschisă la adresa clicii conducătoare, al cărui antagonism Isus l-a trezit imediat. A fost o grupare pe care Isus n-a părut niciodată interesat să o împace. Aşa şi-a început El lucrarea şi aşa şi-a sfârşit-o!

Trebuie să fi existat ceva foarte maiestuos în înfăţişarea Sa personală, sau mai probabil, în puterea Sa miraculoasă, de vreme ce un străin, doar cu un bici în mână, a putut să curăţească templul şi să-i alunge pe toţi neguţătorii din zona aceea, aşa încât (a doua oară) nici măcar un vas nu a mai putut fi adus înăuntru (Marcu 11:16). Până şi poliţia a fost redusă la tăcere.

Ce l-a dezgustat pe Isus atât de mult în templu? Oamenii de acolo erau atât de captivaţi de ideea profitului, încât întreg serviciul lui Dumnezeu fusese comercializat şi făcut de ruşine în zona sacră ce fusese dedicată altor scopuri (vezi la Matei 21:12-17, mai pe larg).

Templul, zidit de Irozi, din marmură şi aur, era foarte frumos înconjurat de patru curţi, pe nivele în trepte: pentru preoţi, pentru Israel,

pentru femei, şi pentru neamuri. Împrejmuit de colonade acoperite, cu stâlpi din cea mai albă marmură, fiecare având înălţimea de 12 metri executaţi dintr-o singură piatră. La răsărit era Pridvorul lui Solomon, unde erau comercianţii. Întreaga zonă era înconjurată de un zid masiv de 300 de metri pe fiecare latură, cam de mărimea a patru străzi ale unui oraş.

Minunile (23). Isus nu făcuse până acum decât o minune în Galilea (2:11; 4:54). Dar acum, odată cu inaugurarea activităţii Sale prin spectaculoasa demonstraţie din templu. El a făcut atât de multe minuni încât mulţi au fost gata să-L accepte de Mesia, dar El ştia prea bine ce fel de Mesia aşteptau ei.

Capitolul 3:1-21. Nicodim

Curăţirea templului şi minunile însoţitoare făcuseră o impresie adâncă asupra oaşului. Nicodim, un om precaut, cu influenţă, fariseu şi membru al Sinedriului, caută să obţină o întrevedere particulară cu Isus. El este şi interesat dar doreşte să cerceteze afirmaţiile pe care le făcue Isus despre Sine. În ce măsură a crezut nu ştim. Doi ani mai târziu a luat partea lui Isus în consiliu (7:5-52). Mai târziu, el şi cu Iosif, un alt membru al consiliului, au îngropat pe Isus (19:36). A fost un ucenic în taină, în zilele de formare a credinţei sale, dar mai târziu a fost gata să împărtăşească deschis cu Isus ruşinea crucii Sale. Ieşirea din umbră în ceasul umilirii lui Isus, când până şi cei doisprezece au fugit să se ascundă, felul în care şi-a riscat viaţa în slujba aceea milostivă de la urmă, este unul din cele mai nobile acte din Scriptură. Negreşit el a ispăşit pentru tendinţa sa de la început de a sta ascuns, în special când ne gândim că era un membru al Sinedriului, şi se afla chiar în inima taberei duşmane.

"Naşterea din nou" de care a vorbit Isus nu era doar o metaforă, ci o realitate ce rezultă din impregnarea inimii umane de către Duhul lui Dumnezeu (vezi la Romani 8:1-11). Nicodim împărtăşea negreşit concepţia populară potrivit căreia împărăţia lui Mesia avea să fie o împărăţie politică, în care naţiunea lui avea să fie eliberată de sub jugul roman. Isus încearcă să-i vorbească despre natura spirituală a acestei naşteri, atât de diferită de ceea ce avea Nicodim în vedere, încât acesta nici nu a ştiut despre ce vorbeşte Isus. El nu putea pricepe în ruptul capului cum el, un om bun, fariseu convins, unul din conducătorii naţiunii mesianice, nu putea să fie primit în Împărăţia Mesianică cu braţele deschise, aşa cum era. Aceasta nu putea accepta el, că trebuie să-şi restructureze total ideile şi pe sine însuşi.

"Să fie înălţat" (14). Este vestirea făcută de Isus la începutul lucrării Sale despre faptul că crucea avea să fie tronul Său mesianic. Este o referire la şarpele de aramă spre care priveau cei care erau muşcaţi de şerpii din pustiu şi erau vindecaţi. (Numeri 21:9), însemnând că

naşterea din nou despre care tocmai vorbise Isus, şi păşirea într-o viaţă nouă, aveau să vină prin moartea Sa. A dat prilejul minunatului text de la Ioan 3:16.

Capitolul 3:22-36. Lucrarea lui Isus în zona Iordanului inferior

Era aceeaşi regiune unde fusese botezat. Între timp Ioan plecase mai spre nord, cam la 70 de kilometri, într-o localitate numită Aenon (vezi harta de la pagina 423). Ambii bărbaţi predicau acelaşi lucru: de mult prezisa împărăţie a cerurilor s-a apropiat. Curând după Isus au început să vină mai mulţi oameni decât după Ioan, datorită minunilor Sale şi fiindcă El era Mesia pe care Îl vestea Ioan; de asemenea şi din pricina personalităţii Sale impunătoare. După 8 luni, Ioan a fost întemniţat (Matei 4:12); conducătorii de la Ierusalim au început să observe ce se întâmplă (Ioan 4:1); începea să pară că va fi primejdios ca Isus să mai continue în regiunea aceea; şi, ca nu cumva să fie tăiat înainte de vreme, până a nu-şi fi sfârşit lucrarea, Domnul Isus s-a retras în Galilea. Faptul că a fost o perioadă de 8 luni este indicat prin următoarele: a început cam pe la Paşte (aprilie, Ioan 2:13; 3:22); s-a încheiat "patru luni până la seceriş" în decembrie. (Ioan 4:35)

Capitolul 4:1-42. Femeia samariteancă

Isus s-a întors din Galilea prin Samaria, în loc să o ia pe drumul mai obişnuit ce urma valea Iordanului, probabil din motive de precauţie. Samaria se afla în afara jurisdicţiei lui Irod, care tocmai aruncase pe Ioan în închisoare. Isus nu era decât în trecere. Conversaţia Sa cu femeia semariteancă nu a fost decât întâmplătoare. Este unul din cele mai frumoase momente din viaţa lui Isus.

Samaritenii erau o rasă străină care fuseseră sădiţi acolo de asireni, cu 700 de ani mai înainte (II Regi 17:6, 26, 29; Ezra 5:1, 9, 10) şi acceptaseră Pentateul. Ei se aşteptau ca Isus să-şi aşeze scaunul de domnie în Samaria şi nu la Ierusalim.

Isus era privit cu suspiciune de conducătorii propriei naţiuni. Dar iată că aici aceşti samaritenii dispreţuiţi L-au primit cu bucurie. Unul din contrastele care se repetă mereu în evanghelii este repudierea lui Isus de către conducătorii religioşi ai naţiunii şi primirea Sa de către cei lepădaţi, de către oamenii de rând.

Fântâna lui Iacob se mai află şi acum acolo, având o adâncime de treizeci de metri şi trei metri în diametru. Este unul din puţinele locuri având legătură directă cu viaţa lui Isus care se poate identifica cu precizie.

"Ceasul al şaselea" după ora romană, la fel ca timpul nostru era ora şase după masă. Vizita lui Isus a pus bazele primirii Evangheliei de către samariteni cu toată inima la câţiva ani după aceea. (Fapte 8:4-8)

Capitolul 4: 43-54. Fiul nobilului

Cana se afla la vreo 7 km nord-est de Nazaret. Era locul de baştină a lui Natanael, unde cu un an înaite Isus făcuse prima minune. (Ioan 2:1-11)

Nobilul era unul din funcţionarii oficiali ai lui Irod de la Capernaum. Oraşul acesta se afla la vreo 24 km nord-est de Cana. Minunea aceasta a fost înfăptuită prin viu grai, asupra unei persoane aflate la 24 kilometri distanţă. "Al doilea semn" (54) înseamnă că a fost a doua minune în Galilea. Între timp Isus făcuse minuni în Ierusalim (Ioan 2:23)

În urma acestei minuni, se pare că Isus s-a întors la Nazaret (Luca 4:16-20). Vindecarea fiului nobilulu de la Capernaum a fost ceea ce auziseră locuitorii Nazaretului că înfăptuieşte Isus şi voiseră să-L vadă făcând şi în oraşul lor (Luca 4:23)

Capitolul 5. O minune de Sabat la Ierusalim

Aceasta a fost în timpul unui praznic (1) Nu se spune care anume dintre ele. Praznicele erau sărbătorile ţinute de evrei în zilele lui Isus, pe care le respecta şi El neîndoios. Ele erau:

Paştele (aprilie) Sărbătoarea ieşirii din Egipt, ce avusese loc cu 1400 de ani mai înainte.

Rusaliile (iunie) 50 de zile mai târziu. Celebrarea dării legii

Corturile (octombrie). Celebrarea strângerii roadelor.

Dedicarea (decembrie). Sărbătoare inaugurată de Iuda Macabeul.

Purim (cu puţin înainte de Paşte) Nu este amintită în evanghelii.

Isus se întorsese în Galilea în luna decembrie, cam în perioada dedicării. Praznicul următor ar fi fost Purim. Apoi, Paştele, care era considerat ca fiind data vizitei sale de acum la Ierusalim.

Cu un an înainte Isus curăţise templul, ca semn introductiv al faptului că El este Mesia. De data aceasta, El face o minune în ziua de Sabat, cu scopul de a atrage atenţia conducătorilor şi a face publicitate maximă declaraţiei Sale de dumnezeire în capitala naţiunii. Aceasta i-a prilejuit o explicaţie detaliată a declaraţiilor Sale şi a dus la hotărârea Sinedriului de a-L omorâ (18), hotărâre pentru care le-a trebuit doi ani s-o ducă la îndeplinire.

Scăldătoarea Betezda era aşezată după tradiţie chiar la nord de templu. Dar unii învăţaţi o identifică cu ceea ce se numeşte astăzi Scăldătoarea Fecioarei, aflată la sud de templu, care mai este şi astăzi un izvor intermitent.

Isus s-a referit la această minune şi la horărârea lor de a-L ucide un an şi jumătate mai târziu. A fost una din controversele principale cu duşmanii Săi (Ioan 9:14l; Luca 13:14). Pentru că a vindecat pe omul cu mâna uscată în ziua de Sabat ei au plănuit să-L ucidă (Marcu 3:6). Isus i-a făcut inconsecvenţi pentru că şi ei operau tăierea împrejur în ziua de Sabat.

Singurul caz consemnat în care Isus s-a mâniat a fost atunci când ei au obiectat împotriva faptului că a vindecat în ziua de Sabat (Marcu

3:5), cu deosebirea că s-a mai mâniat odată atunci când ucenicii au încercat să îi oprească pe copilaşi să vină la El (Marcu 10:14)

Vindecări de Sabat

Sunt consemnate şapte cazuri, după cum urmează:

Vindecarea unui îndrăcit, la Capernaum (Marcu 1:21-27)
A soacrei lui Petru, la Capernaum (Marcu 1:29-31)
A unui neputincios, la Ierusalim (Ioan 5:1-9)
A omului cu mâna uscată (Marcu 3:1-6)
A unei femei gârbove (Luca 13:10-17)
A omului care suferea de dropică (Luca 14:1-6)
A orbului din naştere (Ioan 9:1-14).

Capitolul 6. Hrănirea celor 5000

Este singura minune a lui Isus pe care toţi cei trei evanghelişti o redau fără exepţie (Matei 14:13-33; Marcu6:32-52; Luca 9:10-17)

Era pe ţărmul de est al Mării Galileii. Un punct aflat la vreo 3-4 km sud-est de locul unde se varsă Iordanul în mare se potriveşte cu descrierea pe care o găsim în evanghelii.

Era pe vremea Paştelui (6:4), cu un an înaite de moartea lui Isus, când mulţimile erau în drum spre Ierusalim. Isus Însuşi nu s-a dus la Ierusalim de acest Paşte fiindcă în anul precedent încercaseră să-L omoare (Ioan 5:1, 18). A fost probabil primul Paşte la care nu a participat Isus de la vârsta de 12 ani. L-a sărbătorit însă făcând una din cele mai mari minuni ale Sale pentru mulţimile care se duceau să serbeze Paştele.

Observaţi cât de mult i-a plăcut lui Isus ordinea: i-a pus pe oameni să stea jos, în grupuri de câte 50 şi 100 (Marcu 6:39-40), probabil aranjaţi în jurul Lui în cerc sau semicerc. Mai notaţi şi faptul că nu a făcut deloc risipă. A poruncit să se strângă resturile (12-13).

Minunea a avut o înrâurire foarte mare asupra oamenilor, care au vrut să-L întroneze Rege imediat (14-15).

Isus umblă pe apă (16-21). A fost în "straja a patra" (Marcu 6:48), după ora trei dimineaţa. Isus petrecuse aproape toată noaptea singur pe munte (Marcu 6:46)

Ucenicii vâsleau spre Capernaum, se aflau la vreo 8 km sud-vest de vărsarea Iordanului (vezi harta de la pagina 473). Ei se ţineau pe lângă ţărm, din pricina furtunii. Când s-a arătat Isus, ei erau la vreo "douăzeci şi cinci sau treizeci de stadii" adică la vreo 6-7 km depărtare de celălalt mal.

Când a văzut Petru că Isus umblă pe apă, a vrut să facă şi el la fel. Simpaticul nostru vijelios! Sărmanul Petru, a început să se scufunde! Atunci Isus l-a mustrat pentru lipsa lui de credinţă. Nouă ni se pare că Petru a avut destulă credinţă de vreme ce a pornit

totuşi pe apă - destulă din punctul nostru de vedere, dar în ochii lui Isus, Petru avea atât de puţină credinţă!

Discursul lui Isus asupra pâinii vieţii (27-71). Isus făcuse această minune măreaţă a înmulţirii pâinilor ca un cadru propice pentru discutarea în cuvinte desluşite a adevăratei Sale misiuni pe lumea aceasta.

În vreme ce El petrecuse mult timp slujind nevoile trupeşti ale oamenilor, adevăratul Lui scop pentru care a venit pe lumea aceasta a fos acela de a salva sufletele oamenilor. Când însă le-a spus oamenilor lucrul acesta, ei au început să-şi piardă interesul. Atâta timp cât le hrănea trupurile era minunat pentru ei, voiau să-L facă rege.

Se pare că oamenii în general se aşteptau ca Mesia să aducă o ordine socială în care ei să-şi dobândească pâinea fără să muncească. Ar fi fost pur şi simplu minunat dacă ar fi putut avea un astfel de rege care să-i hrănească în fiecare zi în chip miraculos, aşa cum făcuse cu o zi mai înainte, asemenea manei pe care le-o dăduse Moise.

Capitolul 7. Isus e din nou la Ierusalim

Aceasta a fost de praznicul corturilor (luna octombrie), la un an şi jumătate de când mai fusese ultima oară, şi cu şase luni înainte de moartea Sa.

Cu ocazia vizitei Sale precedente El vindecase un om în ziua de Sabat şi anunţase conducătorilor că El este Fiul lui Dumnezeu (Ioan 5:18), drept pentru care ei s-au decis să-L omoare. De celălalt Paşte nu se mai dusese la Ierusalim (Ioan 6:4)

Dar acum lucrare Sa se apropiase de sfârşit şi iarăşi S-a dus în capitala naţiunii sale ca să-şi prezinte afirmaţia că El este trimis de la Dumnezeu. Totuşi vremea morţii Sale nu sosise pe deplin. Cunoscând care le era planul lor de a-L ucide, (căci faptul se cunoştea 7:25) El a călătorit incognito, până când s-a arătat în mijlocul mulţimilor la templu. Apoi şi-a început cuvântarea printr-o referire la faptul că ei vor să-L omoare (7:19-23)

Când au auzit conducătorii lucrul acesta, au trimis soldaţii să-L ridice imediat. Dar soldaţii au fost cuprinşi de uimire şi respect în faţa Lui şi nu şi-au putut face datoria, atât de mare a fost înrâurirea prezenţei Sale asupra lor. Iar El a continuat cu mesajul Lui de la Dumnezeu.

Dumnezeirea lui Isus

Isus este numit "Fiul lui Dumnezeu" în toate patru evangheliile:
Matei 3:17; 4:3, 6; 8:29; 14:33; 16:16; 17:5; 26:63; 27:54.
Marcu 1:1, 11; 3:11; 5:7; 9:7; 14:61, 62.
Luca 1:32, 35; 3:22; 4:41; 9:35; 22:70
Ioan 1:34, 49; 3:16, 18; 5:25; 9:35; 10:36; 19:7; 20:31

Isus S-a numit pe Sine "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan5:15); "se făcea deopotrivă cu Dumnezeu" (Ioan 5:18). De trei ori a spus categoric "Eu sunt FIUL LUI DUMNEZEU" (Marcu 14:61-62; Ioan 9:35-37; 10:36).

Isus a folosit de repetate ori expresii despre Sine care nu pot fi atribuite decât lui Dumnezeu.

"Eu sunt adevărul" (Ioan 14:6)

"Eu sunt calea" (care duce la Dumnezeu) (Ioan14:6)

"Eu sunt uşa; dacă intră cineva prin Mine va fi mântuit şi va intra şi va ieşi şi va găsi păşune" (Ioan10:9)

"Nimeni nu poate veni la Tatăl decât prin Mine" (Ioan 14:6)

"Eu sunt Pâinea vieţii" (Ioan 6:35, 38)

"Eu sunt Viaţa" (Ioan 11:25)

"Eu sunt Învierea " (Ioan 11:25)

"Cine crede în Mine nu va muri niciodată" (Ioan 11:26)

"Eu sunt Mesia" (Ioan 4:25-26)

"Înaite de a fi fost Avraam, Eu sunt" (Ioan 8:58). Este o afirmaţie uimitoare, dincolo de înţelegerea mărginită, care elimină trecerea timpului şi rezolvă trecutul şi viitorul într-un singur etern "acum".

"Tată, proslăveşte-Mă cu slava pe care o aveam înainte de facerea lumii" (Ioan 17:5) O clară amintire a existenţei Sale de dinainte de întrupare.

"Cel care M-a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl" (Ioan 14:9)

"Eu şi Tatăl suntem una" (Ioan 10:30)

"Toată puterea Mi s-a dat în cer şi pe pământ" (Matei 28:18)

"Eu sunt cu voi întotdeauna până la sfârşitul lumii" (Matei 28:20)

Cine altul ar mai fi putut rosti asemenea lucruri despre sine însuşi? Despre cine altul le-am mai putea rosti?

Marcu L-a numit pe Isus "Fiul lui Dumnezeu" (Marcu 1:1)
Ioan L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 3:16, 18; 20:31)
Ioan Botezătorul L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 1:34)
Natanael L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 1:49)
Petru L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Matei 16:16)
Marta L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Ioan 11:27)
Ucenicii L-au numit "Fiul lui Dumnezeu" (Matei 14:33)
Gabriel L-a numit "Fiul lui Dumnezeu" (Luca 1:32, 35)

DUMNEZEU ÎNSUŞI L-a numit pe Isus "FIUL LUI DUMNEZEU" (Matei 3:17; 17:5; Marcu 1:1; 9:7; Luca 3:22; 9:35)

Duhurile rele L-au numit pe Isus "Fiul lui Dumnezeu" Matei 8:29; Marcu 3:11; 5:7; Luca 4:41, (vezi nota asupra demonilor de la pagina 468)

Oamenii au recunoscut în mod curent că El a făcut această afirmaţie: "Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu... " (Matei 4:3, 6)

"Cu adevărat Tu eşti Fiul lui Dumnezeu" (Matei 14:33).
"Dacă Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce" (Matei 27:40).
"El s-a făcut pe Sine Fiul lui Dumnezeu" (A zis "Eu sunt Fiul lui Dumnezeu") (Ioan 19:7)
Profeţii Vechiului Testament au prezis dumnezeirea Lui: "Îl vor numi: Dumnezeu Atotputernic, Părinte al Veşniciilor" (Isaia 9:6). "Iată numele pe care i-L vor pune: Dumnezeu neprihănirea noastră" (Ieremia 23:6; 33:16) "În ziua aceea casa lui David va fi ca Dumnezeu" (Zaharia 12:8)
"Piatra" pe care a spus Isus că îi va zidi Biserica (Matei 16:18) a fost adevărul potrivit căruia El este Fiul lui Dumnezeu.
Isus însuşi este numit "Dumnezeu" (Ioan 1:1; 10:33; 20:28; Romani 9:5; Coloseni 1:16; 2:9; I Timotei 1:17; Evrei 1:8; I Ioan 5:20; Iuda 25).
Astfel, nici Isus Însuşi, nici Scripturile nu lasă vreo umbră de îndoială asupra naturii persoanei lui Isus. De ce să nu accepţi faptele aşa cum sunt? Dacă El nu a fost decât un om bun, atunci nu poate face nimic pentru noi, dcât să ne dea un exemplu. Dacă a fost cu adevărat Dumnezeu, El ne poate fi Mântuitor şi un exemplu.

Capitolul 8:1-11 Femeia prinsă în adulter

În trei cazuri Isus s-a ocupat de femei care călcaseră strâmb: ceasul de faţă, femeia păcătoasă de la Luca 7:36-50 şi femeia samariteancă (Ioan 4:18). În toate trei cazurile Isus a fost deosebit de atent şi plin de îngăduinţă. (Vezi la Luca 15)
Limbajul versetului 7 poate lăsa să se înţeleagă că Isus ştia că oamenii care o acuzau pe femeie erau vinovaţi chiar ei înşişi de fapta ce i-o imputau ei.

Capitolul 8:12-59. Isus continuă discursul despre dumnezeirea Sa

Afirmaţiile categorice şi uimitoare pe care le face Isus despre Sine îi înfurie pe conducători, care încearcă să-L atace (59).Pe lângă afirmaţiile din paginile precedente, Isus a mai făcut şi alte declaraţii care ilustrează dumnezeirea.
"Eu sunt Lumina lumii" (Ioan 8:12).
"Eu sutn Păstorul cel Bun (Ioan 10:11).
"Voi sunteţi din lumea aceasta. Eu nu sunt din lumea aceasta. Voi sunteţi de jos. Eu sunt de sus" (Ioan 8:23).
"Tatăl vostru Avraam a săltat de bucurie că are să vadă ziua Mea: a văzut-o şi s-a bucurat." (Ioan 8:56).
"Moise a scris despre Mine" (Ioan 5:46).
"Cercetaţi Scripturile pentru că socotiţi că în ele aveţi viaţa veşnică, dar tocmai ele mărturisesc despre Mine" (Ioan 5:39)
"Tatăl a mărturisit despre Mine" (Ioan 5:37).

"Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvârşesc, tocmai lucrările acestea pe care le fac Eu mărturisesc despre Mine" (Ioan 5:36).

"Dacă n-aş fi făcut între ei lucrările pe care nimeni altul nu le-a făcut, n-ar avea păcat" (Ioan 15:24).

"Dacă nu credeţi în Mine că Eu sunt, veţi muri în păcatele voastre" (Ioan 8:24).

"Binecuvântaţi sunt ochii voştri, căci vă spun că mulţi regi şi profeţi au dorit să vadă lucrurile pe caer le vedeţi voi, dar nu le-au văzut, şi să audă lucrurile pe care le auziţi voi, dar nu le-au auzit" (Luca 10:23-24).

"Regina din Seba a venit de la marginile pământului să audă înţelepciunea lui Solomon. Şi iată că aici este Unul mai mare dcât Solomon. Ninivenii s-au pocăit la propovăduirea lui Iona. Iată că aici este Unul mai mare decât Iona" (Matei 12:41-42).

Nume şi titluri date în Scriptură lui Cristos

"Cristosul" "Mesia", "Mântuitorul", "Răscumpărător" Minunat, Sfetnic, Martorul Credincios, Cuvântul lui Dumnezeu, Adevărul, Lumina lumii, Calea, Păstorul cel bun, Mijlocitorul, Izbăvitorul, Măreţul nostru, Mare Preot, Autorul şi Desăvârşitorul Credinţei noastre, Căpetenia mântuirii noastre, Avocatul nostru, Fiul lui Dumnezeu, Sfântul lui Israel, Singurul Fiu născut, Dumnezeu Atotputernic, Chipul lui Dumnezeu, Părinte al veşniciilor, Domn, Domn al tuturor, Domnul Slavei, Domnul domnilor, Binecuvântatul şi Singurul Potentat, Rege a lui Israel, Rege al regilor, Cârmuitor peste regii pământului, Prinţ al păcii, Prinţul vieţii, Fiul lui David, Odrasla, David, Rădăcina şi odrasla lui David, Luceafărul de dimineaţă, Emanuel, Al doilea Adam, Mielul lui Dumnezeu, Leul din Seminţia lui Iuda, Alfa şi Omega, Cel dintâi şi Cel de pe urmă, Începutul şi sfârşitul, Începutul creaţiei lui Dumnezeu, Întâiul născut din toată Creaţia, Aminul.

Ce a spus Napoleon despre Cristos

Cuvintele care urmează sunt acceptate în general ca aparţinând lui Napoleon. Unii se îndoiesc însă de autenticitatea lor."Cunosc oameni, şi vă spun: Isus nu a fost om. El ne porunceşte să credem şi nu ne dă nici alt motiv decât cutremurătorul Său cuvânt: EU SUNT DUMENZEU. Filozofii încearcă să rezolve misterele universului prin disertăţiile lor deşarte. Proştii. Sunt ca sugarul care cere să se joace cu luna. Cristos nu şovăie niciodată. El vorbeşte cu autoritate. Religia Sa e un mister, dar rezistă prin propria-i forţă. El caută şi cere în mod absolut dragostea oamenilor, cel mai greu lucru de obţinut pe lumea aceasta. Alexandru, Cezar, Hanibal - au cucerit lumea, dar nu au avut prieteni. Eu însumi poate sunt singura persoană din vremea mea care îi iubeşte pe

Alexandru, Cezar, Hanibal. Alexandru, Charlemagne şi eu însumi am întemeiat imperii. Dar cu ce? Cu forţă! Isus şi-a întemeiat imperiul prin dragoste. Şi chiar în ceasul acesta milioane de oameni ar fi gata să moară pentru El. Eu însumi am inspirat mulţimi mari de oameni, cu atâta afecţiune încât au murit pentru mine. Dar prezenţa mea a fost necesară acolo, cu ei. Acum, când sunt pe insula Sfânta Elena, unde se află prietenii mei? Sunt uitat şi mă voi întoarce curând în ţărână, căzând pradă viermilor. Ce prăpastie între mizeria mea şi împărăţia eternă a lui Cristos, care este proclamat, iubit şi adorat - Cel a cărui împărăţie se întinde peste tot pământul! Este aceasta moarte? Vă spun: moartea lui Cristos este moartea unui Dumnezeu. Vă spun: ISUS ESTE DUMNEZEU."

Ce a spus Josephus despre Cristos

Sunt cuvinte considerate autentice de mulţi învăţaţi, dar unii cred că ar fi vorba de o interpolare. Iosephus a fost un istoric evreu care a trăit între anii 37-100, s-a născut şi a studiat la Ierusalim, a fost general în armata ebraică

"Era în vremea aceasta Isus, un om înţelept, dacă ne este îngăduit să-L numim om, căci el a săvârşit fapte şi lucrări minunate. El a fost Cristos. Pilat, la sugestia oamenilor de seamă dintre noi, L-a condamnat să moară pe cruce. El s-a arătat urmaşilor Săi înviat, a treia zi".

Capitolul 9. Isus vindecă un orb din naştere

Cu o zi mai înaite, la Ierusalim (5:9), Isus vindecase un neputincios în ziua de Sabat, fapt care adăugat la declaraţia despre Sine că este Fiul lui Dumnezeu, i-a făcut pe farisei să încerce să-L ucidă cu pietre (Ioan 8:52-59). Acum El face o minune şi mai uimitoare în ziua de Sabat (9:14).

Capitolul 10:1-21. Isus Bunul Păstor

Isus se declară pe Sine Păstorul omenirii, adică păstorul tuturor acelora din cadrul omenirii care Îl vor primi pe Păstor. Este o metaforă minunată, mult îndrăgită de creştini.

Capitolul 10:22-39. La praznicul Dedicării

Este un interval de două luni între versetele 21 şi 22. Praznicul corturilor era în octombrie. Vizita lui Isus la acest praznic este relatată de Ioan la 7:2 şi 10:21. Acum este praznicul Dedicării (decembrie). În acest interval se pare că Isus fusese până în Galilea şi prin părţile de nord, şi avusese loc schimbarea la faţă.

Capitolul 10:40-42. Dincolo de Iordan

Unde petrecuse Isus opt luni la începutul lucrării Sale publice de propovăduire (Ioan3:32). A stat acolo probabil două luni. Este o regiune

foarte populată, cu multe oraşe romane, sub conducerea lui Irod, în afara controlului autorităţilor de la Ierusalim (Luca 11 până la 18 inclusiv).

Capitolul 11. Isus îl învie pe Lazăr din morţi

Probabil aceasta s-a întâmplat cu o lună înaitea morţii Domnului. A fost a treia înviere din morţi: fiica lui Iair (Marcu 5:21-43), fiul văduvei din Nain (Luca 7:11); Lazăr, la care se adaugă cea mai mare dintre toate învierile: Propria Sa înviere, când El însuşi a revenit dintre cei morţi, pentru ca niciodată să nu mai moară! Minunea aceasta a determinat sinedriul să ia hotărârea finală de a-L ucide pe Isus (53). De aceea, Isus s-a retras în pustiul Efraim, la vreo 20 kilometri nord de Ierusalim, ca să aştepte Paştele împreună cu ucenicii.

Capitolul 12:1-8. Cina din Betania

Ioan aşează această cină în ziua dinaitea întrării Sale triumfale (12), care putea fi sâmbătă seara (vezi la Marcu 14:3-9). Era probabil la o lună după învierea lui Lazăr, care făcea parte dintr-o familie bogată. Trei sute de lei cât se spune în versiunea românească ar veni astăzi la suma de 600 de lei. Probabil Isus vorbise despre răstignirea Sa. Maria, bună la inimă şi simţitoare, plină de duioşie, a observat poate în ochii Săi durerea şi si-a zis: "Aici nu mai poate fi vorba de o pildă, ci se va întâmpla chiar aşa cum a zis El". Şi îndată s-a dus şi a luat ce avea mai scump în casă, acel parfum rar, şi l-a turnat peste capul şi picioarele Sale, ştergândui-le apoi cu părul ei. Poate că nu s-a rostit nici un cuvânt. Dar El a înţeles. El ştia ce voia să spună ea prin acel gest: că era foarte îndurerată. Isus a apreciat atât de mult această faptă încât a spus că ceea ce făcuse ea se va pomeni oriunde va merge numele Lui, până la marginile pământului, şi până la sfârşitul lumii.

Betania se afla la vreo 3 km de Ierusalim, pe versantul de răsărit al Muntelui Măslinilor. A fost locul de şedere al lui Isus când era în vizită la Ierusalim. De pe dealurile Betaniei Isus s-a suit la cer.

Capitolul 12:9-19. Intrarea Sa triumfală (Vezi la Matei 21:1-11).

Capitolul 12:20-36. Dorinţa grecilor de a-L vedea pe Isus. Nu se afirmă când dar se crede că ar fi avut loc probabil marţi, la templu, întrucât ositilitatea deschisă a conducătorilor religioşi devenea tot mai puternică. Popoare din ţări îndepărtate i-au adus omagiul lor. A dat naştere unei conversaţii combinate cu accente de monolog, rostite ca un fel de rugăciune despre necesitatea morţii Sale. Cât de mult se îngrozea El la gândul morţii!

Fig.66. Satul Betania. Mormântul lui Lazăr, în centru, În dreapta casa lui Simon leprosul. *Foto Matson*

Capitolul 12:37-43. Necredinţa lor. De ce oare în ciuda tuturor dovezilor copleşitoare ale minunilor lui Isus, conducătorii religioşi ai naţiunii ebraice nu voiau să creadă în Isus - constitue una din cele mai grele probleme de rezolvat din Scriptură. Răspunsul lui Ioan este acela că era vorba de împlinirea Scripturii.

Capitolul 12:44-50. Mesajul final pe care l-a rostit Isus în templu. Probabil l-a ţinut înaite de a pleca din templu, marţea, pentru ca niciodată să nu se mai întoarcă acolo.

Capitolele 13, 14. Cina de pe urmă

(Vezi mai dezvoltat la Matei 26:17-29)

Isus le spală picioarele (13:1-20). A dat naştere unei mici vrajbe privitoare la împărţirea şi ordinea funcţiilor în viitoarea Împărăţie. Aceasta fusese una din problemele care se iveau mereu între ei (vezi la Luca 9:46-48). În ciuda repetatelor Sale afirmaţii că El avea să fie răstignit (vezi la Marcu 9:30-32), pe care ei le-au luat ca pe o pildă până în ultimele clipe, ei păreau să creadă că Intrarea Sa triumfală, care a urmat peste cinci zile, este semnul după care a sosit vremea să ridice tronul unui imperiu la Ierusalim - un imperiu mondial. Isus a

trebuit în cele din urmă să se aplece în mâini şi în genunchi şi să le spele picioarele, deci să facă o treabă umilitoare de sclav, pentru a le săpa adânc în memorie faptul că El i-a chemat să slujească, iar nu să stăpânească. O, cât de mult a suferit Biserica de-a lungul secolelor, din pricina faptului că conducătorii ei au fost mistuiţi de dorinţa de a fi ei înşişi mari! Au fost create orgnizaţii puternice şi funcţii înalte, ca să satisfacă ambiţiile lumeşti şi egoiste ale oamenilor. Aşa-zişii oameni mari ai Bisericii, care în loc să-L slujească pe Cristos, s-au folosit de numele Său pentru a se sluji pe ei înşişi şi interesele lor.

Isus îl indică pe vânzătorul Lui (21-20). Atât de bine a reuşit Iuda să-şi păstreze secretul încât nimeni nu l-a bănuit. (Vezi la Marcu 14:10-11). Dar Iuda ştia că Isus îi cunoaşte secretul. Având însă o inimă de piatră, el a continuat să săvârşească blestemata lui crimă.

Cuvântul de rămas bun către ucenici (13:31 la 17:26) rostit de Isus pe când Iuda nu mai era în mijlocul lor. Aceste patru capitole sunt cele mai duioase cuvinte din toată Biblia. Capitolul 14 a fost rostit pe când se aflau la cină. Capitolele 15, 16 şi 17 pe când se îndreptau spre Ghetsiman.

El ştia că sfârşitul se apropiase tot mai mult. Era gata să-l înfrunte. În loc să numească acest sfârşit "răstignire", Isus l-a numit "proslăvire" (13:31). El se îngrozea în faţa durerii, dar avea ochii aţintiţi spre bucuria ce va urma durerii.

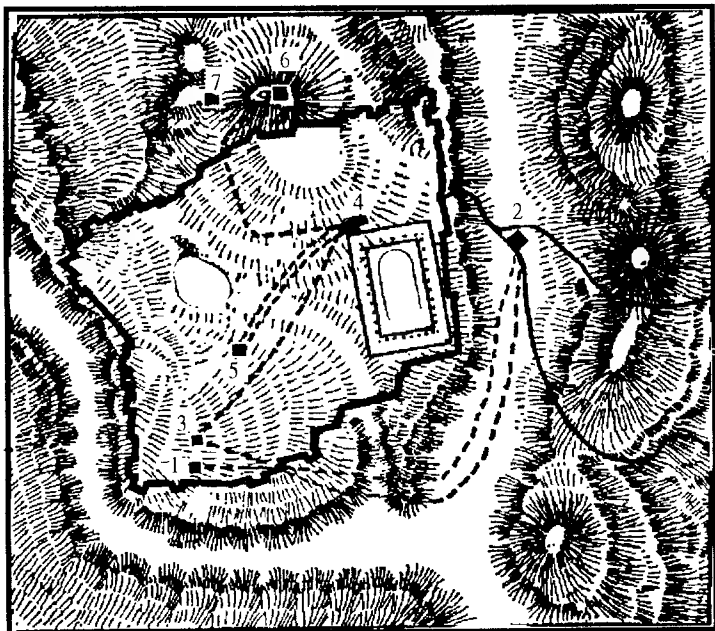
Ucenicii au rămas înmărmuriţi când L-au auzit zicând că îi va părăsi. Ce voia oare să spună? Dar nu le spusese Isus de atâtea ori că aşa se va ântâmpla? Credem că inima Lui trebuie să fi sângerat mai mult pentru ei, decât la gândul suferinţelor Sale.

Petru, crezând că Isus se duce într-o misiune primejdioasă, s-a oferit să-L urmeze chiar şi cu preţul vieţii. Isus i-a amintit lui Petru că nu-şi dă seama ce spune.

Capitolul 14. Casa cu multe locaşuri

Capitolul cel mai iubit din Biblie, cel pe care îl luăm cu noi când ne apropiem de valea umbrei morţii. Isus, ca maestru lucrător, ne pregăteşte palatul ceresc pentru acea zi glorioasă când ne va primi la sine ca pe Mireasa Lui, aleşii tuturor veacurilor. Dar şi Mireasa trebuie să se pregătească. Biserica trebuie să fie adunată, crescută şi desăvârşită, adusă pe măsura acelor locaşuri ale lui Dumnezeu. Şi oamenii şi locul trebuie pregătite! La plecarea Sa pentru a pregăti căminul veşnic, Isus promite că va trimite Duhul Sfânt care să ne educe, să ne formeze, să ne mângâie şi apoi să ne conducă pe noi, sfinţii, în drumul spre casă.

1. "Coenaculum", numele locului tradiţional al Cinei de pe urmă, probabil casa Mariei, mama lui Marcu. De aici, pe la 8 sau 9 seara, El s-a dus în Getsiman, la un kilometru şi jumătate distanţă, aşa cum se indică pe hartă pe linia întreruptă.
2. Ghetsiman. Aici Isus a stat în agonie două, trei sau patru ore.

Harta 59. Deplasările lui Isus în ultima noapte.

Apoi a fost arestat şi dus în casa Marelui Preot. Aici Isus a fost ţinut de la miezul nopţii până în zorii zilei. Condamnat, batjocorit, tăgăduit de Petru, iar în revărsatul zorilor, condamnat oficial şi trimis la Pilat.

3. Sala de judecată a lui Pilat, numită Turnul lui Antonio. Pilat a încercat să scape de responsabilitate, trimiţându-l pe Isus la Irod.
4. Palatul lui Irod. Aici El a fost batjocorit. Trimis iar la Pilat.
5. La Pilat. Biciuit şi condamnat la răstignire.
6. Calvarul, aflat chiar în afara zidului de nord, este locul unde a fost răstignit Isus; se mai numeşte şi Golgota (Fig.64).
7. Mormântul din grădină, locul unde a fost îngropat. (Vezi figurile 68-70)

Capitolele 15, 16, 17. În drum spre Ghetsimani

Ideile care se repetă mereu în aceste capitole scumpe sunt: ucenicii să se iubească unii pe alţii şi să păzească poruncile lui Cristos; să rămână în El şi să se aştepte la izgoniri şi persecuţii; e nevoie ca El

să plece, pentru ca să poată veni Duhul Sfânt în locul Lui, şi durerea lor să se prefacă în bucurie, Domnul urmând a răspunde la rugăciunile lor. Binecuvântatul Învăţător şi Stăpân! Trecând peste propria Lui suferinţă, chiar şi acum îşi dădea toate silinţele să-i mângâie cât mai mult pe ucenicii năuciţi.

Capitolul 17. Rugăciunea de mijlocire a lui Isus

El îşi încheie duiosul cuvânt de rămas bun încredinţându-i pe ucenici în mâna lui Dumnezeu, rugându-se pentru Sine, cât şi pentru ei, după care se îndreaptă spre teasc SINGUR. Amintirea despre existenţa Sa pre-umană şi "slava" acesteia (5) I-au dat curaj. El s-a rugat pentru ai Săi (9), nu pentru lume! El a venit să salveze lumea, dar interesul Său deosebit s-a manifestat pentru cei care au crezut în El, Isus a trasat o linie precisă de demarcaţie între cei care sunt ai Săi şi cei care nu sunt. Lucrul acesta apare foarte clar de-a lungul întregii cărţi a lui Ioan, şi în toate scrierile sale.

Capitolul 18:1-12. Arestarea Domnului Isus

Istorisită şi la Matei 26:47-56; Marcu 14:43-50 şi Luca 22:47-53. A fost pe la miezul nopţii. Garnizoana romană compusă dintr-o cohortă de soldaţi, vreo 500 sau 600 la număr, condusă de căpitanul şef, cu emisari de la marele preot, toţi închipuindu-şi negreşit, că sunt într-o misiune foarte primejdioasă, au fost călăuziţi de Iuda la locul unde se rătrăsese Isus să se roage. Când au dat buzna prin poarta de răsărit pe drumul Chedronului, cu torţe aprinse şi înarmaţi până în dinţi, au putut fi văzuţi foarte bine din locul unde se afla Isus. Când s-a apropiat, Isus printr-o putere nevăzută, i-a făcut să cadă la pământ, pentru ca să-i lase să înţeleagă că nu puteau să-L fără voia Lui. Pentru a face identificarea lui Isus absolut sigură, Iuda li L-a descoperit printr-un sărut.

Capitolul 18:12 la 19:16. Procesul lui Isus. (Vezi la Marcu 14:53)

Capitolul 18:15-27.Tăgăduirea lui Petru

A avut loc în curtea marelui preot, în timp ce Isus era condamnat. Petru tocmai se declarase gata să lupte cu întreaga garnizoană romană de unul singur. Nu era laş de felul lui. Merită laude în privinţa aceasta. Noi nu vom putea cunoaşte niciodată emoţiile puternice care au sfâşiat sufleutl lui Petru în noaptea aceea. În timp ce el se lepăda cu vehemenţă, negând că L-ar fi cunoscut vreoadtă, Isus s-a întors spre el şi l-a privit. Privirea aceasta i-a frânt inima lui Petru.

Capitolul 19:17-37. Isus este răstignit

Vezi de asemenea notele de la Matei 27:33-56; Marcu 15:21-41 şi Luca 23:32-49. Picioarele tâlharilor au fost zdrobite (32) pentru a le grăbi moartea, căci altfel ea nu ar fi intervenit decât peste patru sau cinci zile.

"Sângele şi apa" Capitolul 19:33-34

Isus era mort deja când i s-a străpuns coasta cu suliţa, după ce stătuse pe cruce şase ore. Unele persoane competente în medicină afirmă că în cazul unei rupturi de inimă, şi numai în acel caz sângele se adună în pericard, căptuşind preţii inimii şi divizându-i printr-un fel de coagulare de sânge şi ser apos. Dacă acest lucru este un fapt dovedit, atunci cauza fizică imediată a morţii lui Isus a fost o ruptură de inimă. Sub durerea intensă, cu presiunea sângelui clocotind, inima a pleznit. S-ar putea literalmente ca Isus să fi murit datorită inimii Sale care s-a frânt pentru păcatul lumii. S-ar putea ca suferinţa pentru păcatul uman să fi fost atât de mare încât conştiinţa sa umană nu a mai rezistat.

Probabil există aici o paralelă mistică cu Genesa 2:21-22. După cum Dumnezeu a luat-o pe Eva din coasta lui Adam, în timp ce acesta dormea, pe aceea care a fost făcută de El să-i fie mireasă lui Adam, tot aşa, El a luat din coasta lui Isus, în somnul Său pe cruce, pe aceea din care a făcut biserica, mireasa Lui.

Curtea lui Caiafa, unde un călugăr priveşte placa reprezentând un cocoş, în amintirea tăgăduirii lui Petru a Domnului Său.
Foto Matson

Capitolul 19:38-42. Îngroparea

(Pentru nota asupra locului de îngropare, vezi pagina următoare).Iosif şi Nicodim, ambii membrii ai Sinedriului, ucenici secreţi ai lui Isus în zilele Sale de popularitate, acum în ceasul umilirii Sale au ieşit cu îndrăzneală la lumină, dornici să poarte şi ei ruşinea crucii Sale. Bravo Iosif! Bravo Nicodim!

"Giulgiul Sfânt". Revista The Scientific American din martie 1937 conţine un articol scris de un om de ştiinţă francez despre un cearceaf de in care a fost găsit într-o biserică catolică din Turin, în Italia, despre care se crede că ar fi chiar giulgiul în care a fost învelit trupul Domnului Isus. Savantul francez l-a descris ca având 4,26 metri lungime şi 1 m

Fig. 76. Îngrăditura Grădinii Mormântului. Intrarea e jos, în stânga.
Foto Matson

Fig. 68. Intrarea în mormânt.
Foto Matson

lăţime, cu imagini în negativ ale părţii din faţă şi din spate ale unui trup de bărbat matur, indicând faptul că omul era aşezat într-o parte, cealaltă jumătate fiind îndoită în lungime. Figurile, a susţinut el, nu sunt picturi, ci imagini produse prin vapori de amoniac, eliberaţi datorită unui grad mare de transpiraţie, în urm unei suferinţe imense. Semnele biciuirii, rănile din pălmi, de pe coastă şi de pe cap se văd foarte bine, cu indicii potrivit cărora a curs sânge şi ser din rană. Este în mod incontestabil imaginea unui răstignit, toate detaliile potrivindu-se exact cu relatarea Scripturii şi cu înfăţişarea unui om nobil. Giulgiul a apărut pentru prima dată în Franţa, în anul 1335, cu indicaţia că fusese văzut la Constantinopol în anul 1204. Totuşi nu ştim sigur dacă este chiar giulgiul în care a fost înfăşurat Isus sau dacă nu cumva este un fals.

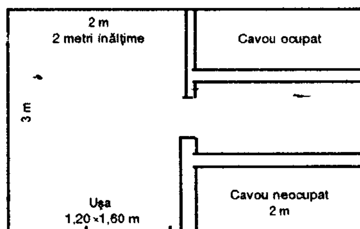
Capitolul 19:41:42. Mormântul lui Isus

"În locul unde fusese răstignit Isus era o grădină; şi în grădină erau un mormânt în care nu mai fusese pus nimeni". Asta înseamnă că mormântul în care a fost îngropat Isus era în apropierea locului unde fusese răstignit. (Vezi la Marcu 15:21-41).

Generalul Christian Gordon a găsit în anul 1881, la poalele dealului Căpăţânii, în partea de vest, o grădină. El a pus o echipă de oameni să sape şi, la un metru şi jumătate sub depuneri a găsit un mormânt din

vremea romană, săpat în piatră solidă, cu un şanţ în faţă unde piatra se dădea la o parte în faţa intării. Mormântul este de 4,2 metri lăţime şi 3 metri adâncime, iar înălţimea de 2,3 metri. Când intri: la dreapta se află două morminte. Unul spre zidul din faţă iar celălalt spre zidul din spate, aşa cum ilustrează harta 60. Ele sunt puţin mai jos decât podeaua încăperii cu un zid între ele. Mormântul din faţă pare să fi rămas neterminat. Există indicii după care numai mormântul din spate a fost ocupat, fără semnele putrezirii. Mormântul este suficient de mare pentru ca un grup de femei şi doi îngeri să stea în picioare (Marcu 16:5; Ioan20:12) În dreapta uşii se află o fereastră unde lumina soarelui ar fi căzut în zori pe mormântul ocupat. Vezi partea din dreapta a figurii 69. Fiecare amănunt se potriveşte cu relatarea Scripturii.

Mai mult, potrivit lui Eusebius, împăratul roman Adrian, în persecuţia deslănţuită împotriva creştinilor, a zidit în anul 135 un tmplu în cinstea lui Venus, peste mormântul unde fusese îngropat Isus. Constantin, primul împărat creştin a distrus acest templu şn anul 330. Generalul Gordon a găsit între dărâmăturile mormântului o piatră de pe altarul lui Venus. El a găsit urme ale unei clădiri ce fusese ridicată deasupra mormântului. Deasupra intrării, erau două antecamere, specifice templelor lui Venus. În continuare, într-o boltă învecinată, s-a găsit o piatră funerară cu inscripţia: "Îngropat lângă Domnul".

Harta 60. Planul mormântului

Astfel se pare că există destul de bune dovezi ca să credem că Mormântul din Grădină a fost chiar locul unde a fost îngropat Isus, şi din care a înviat, fiind acum VIU în vecii vecilor. De aceea pentru creştini este locul cel mai sfânt de pe pământ, locul unde a venit asigurarea vieţii veşnice.

Capitolul 20:1-2. Maria Magdalena se duce la mormânt

Eau cu ea şi alte femei. (Vezi la Matei 28:1-8 şi nota asupra "Ordinii evenimentelor" de la Marcu 16)

Capitolul 20:3-10. Petru şi Ioan aleargă la mormânt

Fapt relatat şi la Luca 24:12. E posibil ca ei să fi locuit în apropiere de ceilalţi ucenici, probabil în casa lui Ioan, unde stătea mama lui Isus (19:27).

Fig. 69. Interiorul mormântului din grădină
Foto Matson

Capitolul 20:11-18. Isus se arată Mariei Magdalena

A fost prima Sa arătare (Marcu 16:9-11). Celelalte femei plecaseră. Petru şi Ioan plecaseră şi ei. Maria stă singură şi plânge, de parcă i se frânge inima. Nici nu se gândeşte măcar că Isus a înviat. Ea nu auzise veste îngerului că Isus e viu. Isus spusese El însuşi de atâtea ori că a treia zi va învia. Cumva ea nu Îl înţelesese, dar cât de mult Îl iubise! Şi acum era mort! Ba chiar şi trupul I-a dispărut! În clipa aceea de durere cumplită, deodată Isus a stat lângă ea şi a strigat-o pe nume. Ea s-a recunoscut îndată vocea şi va fi strigat cuprinsă de bucurie şiextaz: "Isus nu e mort Isus e viu!"

Puţin mai târziu, El s-a arătat şi celorlalte femei (Matei 28:9-10) În după-masa aceea El s-a arătat celor doi (Luca 24:13-32)

Capitolul20:19-25. Isus se arată celor unsprezece

În seara aceea, la Ierusalim, pe când Toma era absent (24)? Arătarea aceasta e consemnată de trei ori: aici la Marcu 16:14 şi la Luca 24:33-43. (Vezi notiţele de la pasajele respective) Isus a fost în acelaşi trup, cu semnele rănilor Sale pe mâini, pe picioare şi în coastă. Apoi, a mâncat. Totuşi avea puterea să treacţ prin ziduri şi să apară şi să dispară după cum voia.

"Oricui veţi ierta păcatele" (23. Vezi la Matei 16:19)

Capitolul 20:26-29. Din nou se arată celor unsprezece ucenici

Peste o săptămână, la Ierusalim. Era prezent şi Toma. Nici un critic modern nu ar putea fi mai ştiinţific decât Toma.

Capitolul 20:30-31. Scopul cărţii

Iată aici declaraţia fără echivoc a autorului potrivit căreia scopul său a fost acela de a demonstra şi ilustra dumnezeirea lui Isus.

Greutatea cu care au ajuns ucenicii să creadă că Isus a înviat

Ei nu se aşteptau la asta, deşi Isus le spusese de repetate ori şi cât se poate de lămurit că va învia din morţi a treia zi. (Matei 16:21; 17:9, 23; 27:63; Marcu 8:31; Luca 18:33; 24:7). Probabil, ei au luat cuvintele Sale drept o pildă cu sens misterios. Când s-au dus femeile la mormânt au făcut aşa nu pentru a vedea dacă a înviat El, ci ca să-L pregătească pentru înmormântarea Sa permanentă. Numai Ioan, dintre toţi ucenicii, a crezut la vederea mormântuli gol, că Isus a înviat din morţi (Ioan 20:8)

Maria Magdalena nu a avut decât un singur gând: să-l descopere pe cel care L-a furat pe Domnul ei (Ioan 20:13, 15)

Vestea adusă de femei că Isus a înviat li s-a părut ucenicilor un basm (Luca 24:11)

Când cei doi în drum spre Emaus au spus ucenicilor că Isus li s-a arătat un au fost crezuţi nici ei (Marcu 16:14)

Dar Isus le spusese de nenumărate ori. Îngerii anunţaseră lucrul acesta. Mormântul era gol. Trupul lui Isus nu mai era acolo. Maria Magdalena Îl văzuse cu ochii ei! Îl văzuse şi Petru şi celelalte femei; de asemenea, Clopa şi prietenul lui. Totuşi, grupul de ucenici refuza să creadă. Li se părea un fapt cu totul şi cu totul incredibil.

Apoi, când Li s-a arătat Isus celor zece în noaptea aceea, El i-a mustrat pentru împietrirea lor şi refuzul de a-i crede pe cei care L-au văzut (Marcu 16:14). Dar ei tot mai credeau că este un strigoi, şi atunci El i-a invitat să privească atent la mâinile la picioarele şi coasta Lui şi să le pipăie. Apoi le-a cerut de mâncare şi a mâncat în faţa lor (Luca 24:38-43; Ioan 20:20)

După toate astea, Toma posomorât şi îndoielnic, a fost sigur că trebuie să fie o greşală şi n-a crezut decât atunci când L-a văzut pe Isus în persoană (Ioan 20:24-29)

Astfel, cei care au vestit prima dată istoria învierii lui Isus au fost total nepregătiţi să creadă chiar ei înşişi; de fapt, au fost hotărâţi să nu creadă, dar au ajuns în cele din urmă să creadă în ciuda lor înşişi. Acest lucru face să cadă cu desăvârşire teoria potrivit căreia istoria cu învierea lui Isus n-ar fi fost decât rezultatul imaginaţiei lor exaltate. Nu există nici o posibilitate de a explica originea acestei teorii decât admiţând că este o REALITATE. Şi noi, prin harul Său, vom învia îtnr-o bună zi!

De Wette: "Deşi un mister care nu se poate risipi zace peste maniera Învierii, realitatea învierii nu poate fi pusă la îndoială după cum nu poate fi pusă la îndoială, în faţa dovezilor istorice sincere, asasinarea lui Cezar".

Edersheim: "Învierea lui Cristos poate fi decarată fără şovăire cel mai întemeiat fapt din istorie"

Ewald: "Nimic nu e mai sigur din punct de vedere istoric decât faptul că Isus a înviat din morţi şi s-a arătat din nou ucenicilor"

John A. Broadus: "Dacă nu ştim că Isus din Nazaret a înviat din morţi nu avem Conştiinţa adevăratei valori istorice".

Capitolul 21. Isus se arată celor şapte

Ucenicii se întorsese în Galilea, aşa cum le spusese Isus să facă (Matei 28:7, 10; Marcu 16:7). El rânduise un anumit munte ca loc de întâlnire (Matei28:16) şi, probabil fixase şi data. În acest timp, fiecare din ei şi-a reluat slujba de fiecare zi. S-ar putea ca să se fi aflat în apropierea locului de unde în urmă cu doi-trei ani, El îi chemase prima oară să devină pescari de oameni (Luca 5:1-11). De data aceasta, ca la început, El i-a ajutat să prindă foarte mulţi peşti. A dorit probabil ca aceasta să fie un simbol pentru marele succes pe care avea să-l repurteze mişcarea de răscumpărare a omenirii pe care urmau să o conducă ei.

"A treia oară" (14) adică pentru ucenicii adunaţi la un loc, Isus se mai arătase de două ori (20:19, 26). Numărând persoanele individuale cărora li S-a arătat El, Mariei Magdalena, celorlalte femei, celor doi, lui Petru - vom stabili că arătările Domnului până acum au fost în număr de şapte.

"Mai mult decât aceştia" (15). Decât lucrurile acestea sau mai mult decât oamenii aceştia? Formele de masculin şi neutru în limba greacă pentru "aceştia" sunt identice. Nu se poate indica cu precizie din text care e sensul real al propoziţiei. "Mă iubeşti tu oare mai mult decât mă iubesc ucenicii aceştia?" sau "Mă iubeşti tu mai mult pe Mine, decât iubeşti negoţul de peşte?" Îl dojenea oare Isus pe Petru pentru tăgăduirea sa de trei ori" Sau îl mustra cu blândeţe pentru faptul că se întorsese la pescuitul peştelui? Credem că e cazul din urmă.

"Mă iubeşti tu?" (15, 16, 17). Isus foloseşte verbul "agapan" Petru foloseşte verbul "philein". Ambele înseamnă "a iubi". "Agapan" exprimă un grad mai mare de devoţiune. Petru refuză să-l întrebuinţeze pe acesta. A treia oară Isus foloseşte şi El cuvântul lui Petru.

"Hrăneşte oile Mele" (15, 16, 17) apare de trei ori în forme deferite. Ideea pare să fie următoarea: "Petre, Mă iubeşti tu mai mult pe MINE, decât meseria ta? Atunci mai bine ţi-ai consacra timpul îngrijind de turma Mea şi fiind angajat în slujba Mea, şi nu a ta!

Profeţia lui Isus despre felul în care avea să moară Petru ca martir (18-19). Se întâmplase deja cu mult înaite de a fi scris Ioan aceste cuvinte. (Vezi nota de la I Petru)

Identificarea autorului. (24). O afirmaţie concretă potrivit căreia Ioan, apostolul iubit, este autorul acestei cărţi.

"Multe alte lucruri" (25). O hiperbolă, dar negreşit o descriere impunătoare a faptelor de îndurare pe care le-a făcut Mântuitorul în viaţa Sa pe pământ.

Mai târziu s-a arătat celor unsprezece, în Galilea (Matei 28:16-20). La un timp şi loc necunoscut, i s-a arătat şi lui Iacov (I Corinteni 15:7)

Arătarea Sa finală şi înălţarea la Cer din Betania (Luca 24:44-51)

Cele mai importante capitole, cinci la număr, din toată Biblia le considerăm a fi: Matei 28, Marcu 16, Luca 24, Ioan 20 şi Ioan 21, deoarece ele ne spun desper Cel mai Important Eveniment din istoria umană, Învierea lui Cristos din morţi, punctul principal, piatra fundamentală a întregii Biblii.

Învierea

Învierea lui Cristos din morţi este faptul cel mai important din întreg fondul de cunoştinţe al omenirii: evenimentul grandios al tuturor veacurilor, spre care converge toată istoria de mai înainte de Cristos pe pământ, şi de la care îşi derivă sensul toată istoria care a urmat. Istoria Sa a brăzdat veacurile şi a schimbat faţa pământului. (Vezi nota de la I Corinteni 15)

Este o realitate? A înviat El cu adevărat din morţi? Dacă nu a înviat, atunci ce s-a făcut cu trupul Lui? Dacă l-au furat duşmaii Lui, atunci aceştia ar fi avut grijă să-l scoată napărat la lumină, căci ei nu s-au oprit de la nimic în pornirea lor de a discredita relatarea învierii, omorându-i chiar pe aceia care au îndrăznit să o propage. Dacă prietenii l-au furat, ei şi-ar fi dat seama că au crezut într-o minciună, dar oamenii nu devin martiri pentru un lucru de care sunt convinşi că e fals.

Un lucru este sigur: cei care au răspândit prima dată vestea că Isus a înviat dn morţi au CREZUT că aceasta este o realitate. Ei şi-au întemeiat credinţa nu numai pe mormântul gol, ci şi pe faptul că ei înşişi L-au VĂZUT pe Isus VIU, după ce El fusese îngropat. Şi nu doar o dată, sau de două ori, ci cel puţin de zece ori se consemnează că L-au văzut. Apoi nu L-au văzut singuri ci în grupuri de câte doi, şapte, zece, unsprezece, cinci sute.

Să fie o halucinaţie? Oare nu cumva a fost doar un extaz? Un vis? O fantezie a unei imaginaţii aprinse? O arătare a unui duh? Nu se poate ca mai multe grupuri de oameni să aibă aceeaşi halucinaţie. Cinci sute de oameni nu puteau visa cu toţii acelaşi vis în permanenţă. În plus, ei nu se aşteptau ca Domnul Isus să învie. La început au luat vestea învierii Sale drept un basm (Luca 24:11). Nu au crezut în ea decât atunci când nu au mai avut încotro.

Sau cealaltă teorie, potrivit căreia El nu ar fi murit, ci doar a leşinat. În cazul acesta, slab şi extenuat cum era, nu ar fi putut în nici un fel

mişca piatra de la loc pentru a ieşi din mormânt. În plus, s-a constatat că Domnul Isus avea după Înviere puteri noi pe care nu le manifestase până atunci, de a dispărea şi apărea prin uşile încuiate. Cei unsprezece (sau cei douăzeci?) într-un grup, L-au văzut personal ridicându-se lin de pe pământ şi dispărând dincolo de nori.

Sau poate s-au făcut modificări voite în documente? Oare nu cumva învierea a fost o poveste adăugată ulterior la istoria lui Cristos, o invenţie mult mai târzie menită să glorifice un erou mort. Se ştie din izvoare istorice de altă provenienţă decât Biblia, că secta cunoscută sub numele de "creştini" a luat fiinţă în timpul domniei lui Tiberius şi că ceea ce i-a făcut pe creştini să ia fiinţă ca atare a fost credinţa lor în învierea lui Isus din morţi. Învierea nu a fost doar o adăugire ulterioară la credinţa creştină ci chiar cauza şi punctul ei de plecare. Ei şi-au întemeiat credinţa nu pe însemnări, ci pe faptele văzute cu ochii lor. Însemnările care s-au făcut după aceea au fost rezultatul credinţei lor, nu cauza! Dacă nu ar fi fost învierea, nu ar fi fost nici Noul Testament şi nici Biserica!

Ce aureolă de glorie aruncă credinţa simplă asupra vieţii omeneşti! Speranţa noastră că vom fi noi înviaţi şi că vom avea parte de viaţă veşnică se bazează nu pe presupuneri filozofice despre nemurire, ci pe fapt istoric.

FAPTELE APOSTOLILOR

Constituirea şi răspândirea Bisericii
Extinderea Evangheliei la neamuri
Viaţa şi opera lui Pavel

În timpul generaţiei apostolice, Evanghelia lui Cristos s-a răspândit în toată lumea, până când a curpins fiecare naţiune din lumea de atunci (Coloseni 1:23).

Cartea Faptele Apostolilor se mărgineşte însă la relatarea răspândirii Evangheliei pe tot cuprinsul Palestinei, spre nord în Antiohia iar de acolo spre vest, prin Asia Mică şi Grecia până la Roma străbătând zona care constituia coloana vertebrală a Imperiului Roman.

Cartea aceasta numită Faptele Apostolilor cuprinde, în general faptele lui Petru şi Pavel, dar mai ales ale lui Pavel, care a fost apostolul neamurilor, adică al neevreilor, al celorlalte popoare. Unul din subiectele de bază ale cărţii, dacă nu chiar subiectul principal, în relaţia sa cu schema generală a cărţilor Bibliei, este extinderea Evangheliei la neamuri.

Vechiul Testament este istoria legăturilor de veacuri ale lui Dumnezeu cu poporul evreu, cu scopul precis de a binecuvânta prin această naţiune toate popoarele.

Mesia Evreul, cel prezis demult de profeţi, a venit în cele din urmă. Cartea aceasta începe cu măreaţa şi minunata lucrare printre naţiuni pe care a iniţiat-o El. Iar Casa lui Dumnezeu, în cartea aceasta, trece de la faza de popor pus deoparte la altă fază, aceea de instituţie internaţională.

Autorul

Spre deosebire de epistolele lui Pavel, autorul Faptele Apostolilor nu se aminteşte pe sine. Folosirea pronumelui personal "eu" subînţeles din primele pagini pare să indice faptul că lucrarea se adresează în primul rând unor oameni care cunoşteau deja pe autor. De la început, această carte şi a treia dintre evanghelii au fost acceptate ca fiind opera lui Luca.

Data

Cartea se încheie cu şederea lui Pavel în închisoare la Roma, timp de doi ani (28:30). Se acceptă în general că este un indiciu al faptului

că a fost scrisă cam în perioada aceea, adică prin anul 63 ale erei creştine, căci, după ce acordă atât de mult spaţiu întemniţării lui Pavel (capitolele 21-28), ar părea incredibil ca scriitorul să fi omis să redea rezultatul procesului lui Pavel, dacă într-adevăr cartea ar fi fost scrisă mai târziu.

Luca

Se cunosc puţine lucruri despre Luca (vezi pagina 485). La Coloseni 4:11, 14 pare să fie trecut în rândul neamurilor; ceea ce înseamnă că ar fi singurul autor dintre neamuri al uneia din cărţile Bibliei. Eusebiu spune că Luca era din Antiohia: Ramsey, unul din cei mai mari învăţaţi şi experţi paulini din perioada modernă, crede că Luca ar fi fost originar din Filipi.

S-a recunoscut în unanimitate că a fost un om cult, expert în limbile ebraică şi greaca clasică. De profesie a fost medic.

Apare prima dată ca cel care l-a dus pe Pavel de la Troa la Filipi. A fost conducătorul bisericii din Filipi timp de 6 ani după înfiinţarea acesteia. Apoi s-a alăturat din nou lui Pavel (Fapte 16:10; 16:40; 20:6). Se folosesc pronumele "noi", "ei", apoi iarăşi "noi". Luca a stat cu Pavel până la sfârşitul acestuia.

Cronologia Faptelor Apostolilor

Nu se dau suficiente date pentru a se putea întocmi o cronologie exactă, dar se poate aproxima data celor mai multe din evenimentele descrise în carte. Se ştie că Irod a murit în anul 44 d.Cr. (Fapte 12:33). Se aminteşte că Pavel a sosit la Ierusalim cam pe vremea când Irod l-a omorât pe Iacov (11:30-12:2); iar Pavel a plecat imediat după moartea lui Irod la Ierusalim (12:23-24), ceea ce ne face să credem că la această vizită se referă textul de la Galateni 2:1, la "paisprezece ani" după întoarcerea lui Pavel la Dumnezeu.

Dacă aşa stau lucrurile, luând în considerare uzanţa ebraică de a socoti părţi din ani la începutul şi sfârşitul unei perioade drept ani întregi, cei 14 s-ar putea să nu fi fost decât vreo 13, sau chiar mai puţini, ceea ce înseamnă că întoarcerea lui Pavel la Cristos a avut loc prin anul 31 sau 32 d.Cr.

Prin urmare, luând ca dată de plecare anul 30 al erei creştine şi anul 60 data cunoscută a numirii lui Festus în funcţia de guvernator al Cezareei (24:27), următoarele date pot fi considerate corecte cu o oarecare aproximaţie:

Formarea bisericii, la Ierusalim capitolul 2........................anul 30
Omorârea lui Ştefan, împrăştierea Bisericii, cap.7, 8...........31 sau 32
Convertirea lui Pavel, capitolul 9...............................anul 31 sau 32
Prima vizită a lui Pavel la Ierusalim după convertire,........anul 34, 35
Convertirea lui Corneliu, un neevreu.............................între 35 şi 40
Primirea neamurilor la Antiohia, cap.11..........................prin anul 42
A doua vizită a lui Pavel la Ierusalim (11:27-30)...........................44

Prima călătorie misionară a lui Pavel, Galatia, cap.13,.........14 45-48
Consiliul de la Ierusalim, cap. 15....................................prin anul 50
A doua călătorie misionară a lui Pavel, Grecia, cap.16, 17, 18.50-53
A treia călătorie misionară a lui Pavel, Efes., cap.10, 20...anul 54-57
Pavel ajunge la Efes, cap. 19...anul 54
Pavel pleacă de la Efes, iunie (1 Corinteni 16:8).....................anul 57
Pavel în Macedonia, vara şi toamna (1 Corinteni 16:8)...........anul 57
Pavel pleacă de la Filipi în aprilie (Fapte 20:6)..............................58
Pavel ajunge la Ierusalim în iunie (Fapte 20:16)......................anul 58
Pavel în Cezarea, cap. 24, 25, 26...............................iarna anii 60-61
Pavel la Roma 2 ani..anii 61-63

Capitolul 1:1-5. Cele patruzeci de zile

În timpul celor patruzeci de zile de la Învierea Sa până la Înălţarea Sa la cer, Isus S-a arătat ucenicilor de zece sau unsprezece ori (vezi pagina 526), pentru a alunga pentru totdeauna orice îndoială cu privire la existenţa Sa după cruce ca o persoană vie. Ce experienţă minunată, în cele patruzeci de zile, să-L fi putut vedea pe Domnul, să fi putut sta de vorbă cu El, să fi luat masa cu El, să fi simţit atingerea mâinilor Sale, a trupului Său glorificat când Isus putea să intre şi să iasă acum prin uşile încuiate, experienţă ce a culminat prin binecuvântarea mâinilor Sale ridicate după care Domnul S-a înălţat la cer şi a dispărut treptat în nori.

Un tratat anterior (1:1): Evanghelia lui Luca 1:3.

Teofil (1:1): Se lasă a se înţeleagă că ceea ce s-a consemnat în cartea Faptele Apostolilor sunt continuare a lui Luca.

Capitolul 1:6-11. Înălţarea lui Cristos la cer.

Această ultimă întâlnire cu ucenicii a avut loc la Ierusalim (1:4); de unde El i-a condus la Betania (Luca 14:50, vezi pagina 544).

Să aşeze din nou Împărăţia lui Israel? (1:6). Ei se mai gândeau încă la independenţa politică a naţiunii lor. Dar după Rusalii au înţeles mai bine.

Până la marginile pământului (1:8): acestea au fost ultimele cuvinte ale lui Isus, în timp ce se ridica pe nori. Ei nu au uitat aceste cuvinte. Cei mai mulţi din ei, conform tradiţiei, au murit ca martiri în ţări îndepărtate.

Va veni iarăşi în acelaşi fel (1:9, 11). De pe dealurile Betaniei El a intrat în nori. Se va întoarce tot pe nori, în văzul tuturor (Matei 14:27, 30; Apocalipsa 1:7).

Capitolul 1:12-14. Odaia de sus

Se poate să fi fost aceeaşi încăpere în care Domnul Isus instituise Cina Domnului (Luca 22:12); şi probabil camera în care li se arătase Isus de două ori ucenicilor (Ioan 20:19, 26); se mai poate să fi fost locul unde s-a coborât Duhul Sfânt peste ei (2:1). Era destul de mare ca să încapă în ea 120 de persoane. (1:15).

Maria, mama lui Isus (1:14). Este ultima dată când se vorbeşte despre ea în Noul Testament. Deşi stimată şi onorată ca mamă a Mântuitorului, apostolii nu au dat nici cel mai mic indiciu despre nevoia de a o avea drept mediatoare între ei şi Cristos.

Capitolul 1:15-26. Alegerea succesorului lui Iuda

După ce L-a vândut pe Isus, Iuda s-a spânzurat (Matei 27:5). Apoi a căzut la pământ şi i s-au vărsat măruntaiele (Fapte 1:18). Cu banii lui s-a cumpărat Ogorul Olarului (Matei 27:7). Până în ziua de azi i-a rămas numele acela, Acheldama sau Ogorul Sângelui.

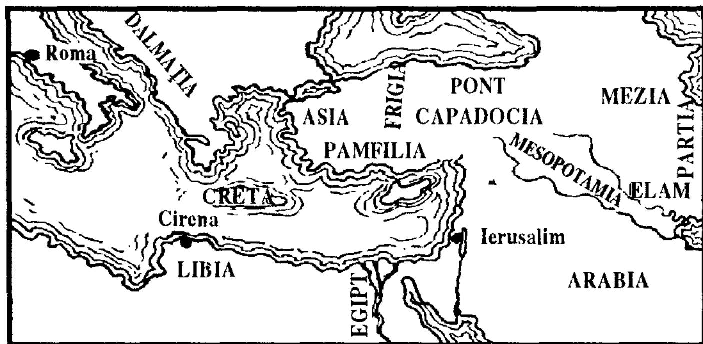
Matia a fost ales în locul lui Iuda să păstreze numărul 12. Nu se mai vorbeşte nimic despre el după aceea. Trebuie să existe un sens simbolic al acestui număr care depăşeşte cunoştinţa noastră. Temeliile Noului Ierusalim poartă numele celor doisprezece apostoli (vezi pagina 738).

Capitolul 2:1-13. Rusaliile

Anul 30, era creştină. Ziua de naştere a Bisericii. A cinzecea zi după învierea lui Isus. Rusaliile au căzut într-o zi de duminică.

Rusaliile, sau ziua cincizecimii, a fost praznicul primelor roade şi praznicul secerişului (vezi pagina 152). Cât de nimerit era, prin urmare, ca să fie aleasă ziua primelor roade ca zi a roadelor dintâi ale secerişului Evangheliei în lumea întreagă.

Isus vorbise la Ioan 16:7-14 despre venirea Epocii Duhului Sfânt. Acum ea este inaugurată printr-o manifestare miraculoasă şi minunată a Duhului Sfânt, cu vârtej şi vâjâit şi cu limbile de foc care se despărţeau şi se aşezau pe fiecare apostol, aceasta fiind proclamarea publică a învierii lui Isus pentru lume, pentru evrei şi pentru evreii prozeliţi adunaţi la Ierusalim de Rusalii, din toate ţările lumii. Sunt numite aici 15 naţiuni (2:9-11), cărora apostolii galileeni le-au vorbit pe limba lor.

Harta 61. Naţiunile reprezentate la Rusalii.

Capitolul 2:14-26. Predica lui Petru

Uimitorul spectacol al apostolilor care au vorbit sub limbi de foc, în toate limbile naţiunilor reprezentate acolo este, aşa cum explică Petru (15-21), împlinirea profeţiei lui Ioel din cap. 2:28-32.

Ceea ce s-a întâmplat în ziua aceea se poate să nu fi fost împlinirea completă a profeţiei, ci doar începutul unei măreţe şi remarcabile epoci. Unele profeţii referitoare la acest eveniment pot avea referire şi la vremea sfârşitului.

Împlinirea profeţiei

Notaţi afirmaţia repetată potrivit căreia ceea ce se întâmpla fusese prezis cu mult timp înainte: vânzarea lui Isus de către Iuda (1:16, 20): răstignirea (3:18): învierea (2:25-28): înălţarea lui Isus la cer (2:33-35): venirea Duhului Sfânt (2:17). "Toţi proorocii" (3:18, 24): în ce priveşte schiţa profeţiilor mesianice, vezi paginile 387-401).

Învierea lui Isus

Observaţi de asemenea accentul deosebit pus asupra Învierii, pe tot cuprinsul acestei cărţi. A fost pivotul predicării lui Petru de la Rusalii (2:24, 31, 32), precum şi al predicii a doua pe care a ţinut-o (3:15). Apoi la apărarea sa înaintea consiliului (4:2, 10). A constituit apărarea lui Petru la a doua sa învinuire (5:30). O viziune a lui Cristos Cel Înviat l-a covertit pe Pavel (9:3-6). Petru i-a predicat despre Învierea lui Corneliu (10-40). Pavel a predicat-o la Antiohia (13:30-37), la Tesalonic (17:3), Atena (17:18, 31), Ierusalim (22:6-11), înaintea lui Felix (24:15, 21) şi înaintea lui Festus şi Agripa (22:8, 23).

(În ce priveşte Învierea, vezi paginile 483-484, 526, 554, 556, 598-599).

Capitolul 2:37-47. Biserica de curând născută

3.000 de persoane în prima zi (2:41) sunt dovezi incontestabile ale faptului că Isus a înviat. "Boteza" (2:38, vezi pagina 568).

"Aveau toate lucrurile de obşte" (2:44, 45). Viaţa de comunitate a Bisericii a fost o însoţire a miraculoasei prezentări a creştinismului în lume, menită, credem noi, a fi un exemplu extraordinar a ceea ce poate face Duhul lui Cristos pentru omenire, fără ca să fie o situaţie permanentă, normală, după cum minunile care se făceau pe vremea apostolilor în mod curent nu se mai fac atât de des astăzi. A fost ceva temporar, voluntar şi limitat. Numai cei care se simţeau înclinaţi o făceau. Nu se aminteşte că ar fi devenit o practică în bisericile Noului Testament. Filip, unul dintre cei şapte, care slujea la mese, a locuit mai târziu în casa lui de la Cezarea (Fapte 21:8).

Erau mulţi săraci la Ierusalim. Pavel, în anii de pe urmă, a dus multe daruri bisericii mamă de la Ierusalim (Fapte 11:29; 24:17).

Minuni în cartea Faptele Apostolilor

Minunile sunt o componentă evidențiată în mod special în Fapte. Cartea începe cu arătările lui Isus după moartea Sa la ucenici (1:3).

Apoi, sub ochii lor, se înalță la Cer (1:9).

Apoi la Rusalii, o manifestare vizibilă a Duhului Sfânt în limbi de foc (2:3).

Apostolii au făcut minuni și semne (2:43).

Vindecarea ologului de la Poarta Templului (3:7-11) a făcut o mare impresie asupra cetății (4:16, 17).

Dumnezeu a răspuns la rugăciune printr-un cutremur (4:31).

Anania și Safira au murit loviți de Domnul (5:5-10).

Apostolii au continuat să facă semne și minuni (5:12).

Mulțimile din orașele învecinate au fost vindecate de umbra lui Petru (5:15, 16). Era ca pe vremea lui Isus din Galileea.

Ușile închisorii au fost deschise de un înger (5:19).

Ștefan a făcut semne mari și minuni (6:8).

În Samaria, Filip a făcut semne și minuni mari (8:6, 7, 13).

Saul a fost convertit printr-o voce din Cer (9:3-9).

La cuvântul lui Anania au căzut solzii de pe ochii lui Saul (9:17, 18).

În Lida, Petru l-a vindecat pe Enea, și întreaga regiune a fost convertită la Cristos (9:32-35).

În Iope, Petru a înviat-o pe Dorca din morți și mulți au crezut în Domnul (9:40-42).

Corneliu a fost convertit prin apariția îngerului și vorbirea în limbi (10:3, 46).

O voce venind de la Dumnezeu l-a trimis pe Petru la Corneliu (10:9-22) și i-a convins pe evrei că Petru are dreptate (11:15, 18).

Ușa închisorii s-a deschis singură (12:10).

Orbirea unui vrăjitor l-a făcut pe proconsulul din Ciprusă creadă (13:11, 12).

Pavel a făcut semne și minuni în Iconia și o mare mulțime a crezut (14:3, 4). La Listra vindecarea unui olog a făcut mulțimile să creadă că Pavel este un zeu (14:8-18).

Istorisirea semnelor și minunilor i-a convins pe creștinii evrei că lucrarea lui Pavel între neamuri e de la Dumnezeu (15:12, 19).

La Filipi, Pavel a vindecat-o pe slujnica ghicitoare și un cutremur l-a convertit pe paznicul închisorii (16:16-34). La Efes, 12 oameni au vorbit în limbi (19:6), faptul acesta împreună cu minunile speciale făcute de Pavel (19:11, 12) făcând cuvântul lui Dumnezeu să aibă câștig de cauză (19:20).

La Troa, Pavel a înviat un tânăr din morţi (20:8-12).

La Malta, vindecarea mâinii lui Pavel de muşcătura viperei (28:3-6) i-a făcut pe băştinaşi să creadă că Pavel este un zeu; iar Pavel i-a vindecat pe toţi bolnavii de pe insula (28:8, 9).

Scoate minunile din cartea Faptele Apostolilor şi nu mai rămâne decât foarte puţin. Oricât de mult ar defăima criticii valoarea de dovezi a minunilor, faptul că Dumnezeu a găsit cu cale să facă uz de foarte multe minuni pentru a lansa creştinismul în lume va rămâne.

Capitolul 3. A doua predică a lui Petru

În ziua de Rusalii, limbile de foc şi vâjâitul ca de vânt puternic au adunat la un loc un mare număr de oameni uimiţi de cele întâmplate.

Faptul acesta i-a asigurat lui Petru un mare auditoriu pentru prima vestire publică a Evangheliei. Au trecut apoi câteva zile (2:46, 47). Mulţimile de la Rusalii s-au întors acasă. Cetatea s-a liniştit apostolii erau însă foarte ocupaţi cu învăţarea noilor credincioşi şi săvârşirea de minuni (2:42-47). Şi acum, o minune deosebit de mare - vindecarea unui olog la Poarta Templului, un loc foarte bine cunoscut de toţi oamenii - a pus din nou în mişcare oraşul. În faţa mulţimilor uimite, Petru a acordat meritul pentru pentru săvârşirea acestei minuni lui Cristos Cel Înviat. Prin asta numărul celor care credeau s-a ridicat la cinci mii (4:4), iar Petru a continuat să vestească minunata istorie a Evangheliei.

Capitolul 4:1-31. Petru şi Ioan în închisoare.

Conducătorii care L-au răstignit pe Isus, alarmaţi acum de răspândirea veştii că El a înviat din morţi şi de popularitatea crescândă a Numelui Său, i-au arestat pe Petru şi Ioan şi le-au poruncit să nu mai vorbească în Numele lui Isus. Observaţi însă îndrăzneala lui Petru (4:9-12, 19, 20), acelaşi Petru care, cu numai câteva săptămâni în urmă în faţa aceloraşi oameni, se lepădase de Învăţătorul lui. Acum, cu totul neînfricat, el îi înfruntă pe ucigaşii Domnului Isus.

După o noapte petrecută în temniţă (4:5, 21) Petru şi Ioan au fost eliberaţi. Printr-un cutremur, Dumnezeu a aprobat îndrăzneala lor (4:29, 31).

Capitolul 4:32-35. Creşterea necontenită a Bisericii

Ameninţările conducătorilor nu au impresionat Biserica. Ea continua să crească în spiritul ei frăţesc, înmulţindu-se încontinuu, 3.000 în prima zi (2:41). Apoi 5.000 de bărbaţi (4:4). Apoi mulţimi mari de bărbaţi şi femei (5:14). În continuare, ni se spune că se înmulţeau tot mai mult, şi un mare număr de preoţi se adăuga la credincioşi (6:7), deci şi din rândurile opoziţiei.

Capitolul 4:36, 37. Barnaba

Un levit din Cipru. Verişor cu Ioan Marcu (Coloseni 4:10). În casa mamei lui se adunau creştinii (Fapte 12:12). Un om cu înfăţişare impunătoare (14:12). Plin de Duhul Sfânt (Fapte 11:24). El i-a convins pe ucenicii de la Ierusalim să-l primească pe Pavel în mijlocul lor (9:27). A fost trimis să primească neamurile la Antiohia (11:19-24). L-a dus pe Pavel de la Tars la Antiohia (11:25, 26). L-a însoţit pe Pavel în prima sa călătorie misionară.

Capitolul 5:1-11. Anania şi Safira

Minciuna lor a constat în faptul că au spus că au dat totul, când de fapt nu dăduseră decât o parte. Moartea lor a fost un act al lui Dumnezeu, nu al lui Petru; şi a servit ca exemplu pentru toate timpurile că lui Dumnezeu nu-i place păcatul lăcomiei şi al ipocriziei în religie. Dumnezeu nu ne omoară de fiecare dată când ne facem vinovaţi de acest păcat. Dacă ar face-o, tot mereu am vedea oameni căzând morţi în biserică. Dar incidentul indică atitudinea lui Dumnezeu faţă de inima nesinceră: un fel de avertisment dat creştinilor să nu încerce să folosească Biserica în scopul autoglorificării personale. Acest act disciplinar a avut un efect salutar imediat asupra Bisericii (5:11).

Capitolul 5:12-42. A doua întemniţare a apostolilor

În prima lor întemniţare, după vindecarea ologului, Petru şi Ioan fuseseră avertizaţi să nu mai vorbească în numele lui Isus (4:17-21). Dar ei au continuat să vorbească despre învierea lui Isus. Dumnezeu a continuat să facă minuni mărețe (5:12-16). Iar numărul credincioşilor creştea mereu (5:14).

Conducătorii erau înmărmuriţi în faţa puterii crescânde a Nazarineanului pe care ei Îl răstigniseră. I-au arestat din nou pe apostoli şi dacă nu le-ar fi fost frică de popor, dacă nu ar fi fost influenţa lui Gamaliel, i-ar fi omorât negreşit cu pietre pe apostoli.

Observaţi cum îi înfruntă Petru fără să se teamă (5:29-32); cum apostolii, deşi au fost biciuiţi (40), au continuat să Îl vestească pe Isus, bucurându-se că trebuie să sufere pentru El (41, 42).

Gamaliel, care i-a salvat temporar pe apostoli (34-40), era cel mai renumit rabin din vremea aceea. La picioarele lui a crescut Pavel (22:3). Tânărul Saul va fi fost probabil prezent la această şedinţă a consiliului, căci era şi el membru (26:10), şi doar cu puţin mai târziu, când consiliul l-a omorât cu pietre pe Ştefan, Saul a participat şi el la această crimă (7:58).

Capitolul 6:1-7. Numirea celor şapte

Până acum se pare că apostolii administrau treburile Bisericii (4:37). În numai câteva luni sau într-un an, doi, Biserica crescuse enorm. Iar

mesele luau prea mult din timpul apostolilor.

Apostolii erau aceia care aveau informaţii de mâna întâi despre scumpa istorie a lui Isus. Singurul mijloc de răspândire era pe cale orală. Singura lor ocupaţie de dimineaţa până seara, în public sau în particular, era să spună fără încetare mulţimilor care veneau şi plecau istoria lui Isus. Astfel, au fost rânduiţi şapte asistenţi. A fost o măsură bună care a dus la creşterea nemaipomenită a numărului credincioşilor (7), în urma predicării apostolilor.

Capitolul 6:8-15. Ştefan

Doi dintre cei şapte au fost mari predicatori: Ştefan şi Filip. Ştefan a avut onoarea de a fi primul martir al Bisericii. Filip a dus Evanghelia în Samaria şi Iudeea de vest.

Sfera de lucru a lui Ştefan pare să fi fost printre evreii greci. În vremea aceea erau vreo 460 de sinagogi la Ierusalim, dintre care unele au fost construite pentru cei din Cirena, Alexandria, Cilicia, Asia şi Roma (6:9). Tars fiind în Cilicia, e posibil ca Saul să fi fost în grupul acesta. Unii din aceşti evrei născuţi în străinătate cu educaţia dobândită în centrele de cultură greacă, se simţeau superiori evreilor din patrie. Dar ei au găsit un bun cunoscător al Scripturilor în Ştefan. Neputând să ţină piept argumentelor sale, ei au angajat martori falşi şi l-au adus în faţa consiliului. Ştefan trebuie să fi fost o minte strălucită. În plus, Dumnezeu era cu el, făcând minuni prin care întărea mărturia lui (6:8).

Capitolul 7. Martiriul lui Ştefan

El a stat înaintea aceluiaşi consiliu care îl răstignise pe Isus şi care tocmai încerca să-i oprească pe apostoli să mai vorbească în Numele lui Isus (4:18). Aceiaşi Ana şi Caiafa se aflau acolo (4:6).

Cuvântarea lui Ştefan în faţa consiliului a fost în principal o recitare a istoriei Vechiului Testament, culminând cu usturătoarea mustrare pe care le-a adresat-o Ştefan pentru faptul că L-au ucis pe Isus (7:51-53). În timp ce vorbea, faţa i-a strălucit ca a unui înger (6:15). Ei au tăbărât asupra lui ca nişte fiare. În timp ce pietrele au început să cadă asupra lui, Ştefan a privit ţintă spre cer şi a văzut slava lui Dumnezeu şi pe Isus stând la dreapta lui Dumnezeu, ca şi când cerul şi-ar fi întins mâna spre el să-l primească acasă. Ştefan a murit ca Isus, fără să aibă nici cel mai mic resentiment faţă de aceşti ucigaşi, ci rugându-se pentru ei cu cuvintele: ”Doamne, nu le ţine la socoteală acest păcat“ (7:60).

”Un tânăr numit Saul“, 7:58

Iată aici unul dintre PUNCTELE DE COTITURĂ ale ISTORIEI. Tânărul Saul pare să fi fost deja un membru al Sinedriului (26:10). E posibil ca el să fi fost prezent la una sau ambele şedinţe ale Consiliului în care ei au încercat să-i oprească pe apostoli să mai predice pe Cristos

(4:1-22; 5:17-40) şi va fi fost el însuşi martor la refuzul lui Petru de a se conforma. Dar acum este confruntat cu o moarte cum n-a mai văzut până acum. Deşi se poate ca efectul imediat să fi fost acela de a-l fi întărâtat şi mai mult să persecute pe ucenicii lui Isus, totuşi e posibil ca vorbele lui Ştefan să-i fi mers direct la inimă, făcându-şi loc în mintea sa, şi lucrând încet încet la mântuirea sa, pregătindu-l pentru marea viziune pe care a avut-o pe drumul Damascului (26:14). Cel puţin în parte, s-ar putea ca martirajul lui Ştefan să fi fost preţul plătit pentru sufletul lui Saul. Şi ce suflet a fost! În afară de Isus, se poate spune că a fost cel mai mare om din toate timpurile. Omul care, mai mult decât oricare altul, a întemeiat creştinismul în centrele principale ale lumii de atunci şi a schimbat cursul istoriei - Saul din Tars (Vezi pagina 582).

Capitolul 8:1-4. Împrăştierea Bisericii

A fost prima prigoană a Bisericii. Biserica nu avea decât an sau doi vechime. Persecuţiile au durat vreo câteva luni. Pavel e pus conducătorul acestor persecuţii. El avea două rude care deveniseră creştini (Romani 16:7). Dar persecuţiile declanşate de uciderea cu pietre a lui Ştefan au fost aspre şi furioase. Saul, sufla ameninţare şi omor (9:1), a pustiit Biserica, târând bărbaţi şi femei în închisoare (8:3), bătându-i pe cei care credeau în Isus (22:19, 20), dându-i la moarte pe mulţi din ei (26:10-11), provocând un rău incomensurabil Bisericii (Galateni 1:13).

Aceste persecuţii au dus la risipirea Bisericii. La Ierusalim Biserica devenise o mişcare de o amploare formidabilă, aflată în continuă creştere. Ultima poruncă a lui Isus pentru ucenici a fost să vestească Evanghelia în toată lumea (Matei 28:19; Fapte 1:8). Acum, în providenţa lui Dumnezeu, a început această prigoană care a generat lucrarea misionară a Bisericii. Ei ascultaseră pe apostoli suficient timp ca să înveţe întreaga istorie a lui Isus, a morţii şi învierii Sale. Şi oriunde mergeau ei duceau cu ei vestea aceasta scumpă. Apostolii erau însă prea cunoscuţi şi prea puternici ca să fie persecutaţi, de aceea ei au rămas temporar la Ierusalim, să aibe grijă de sediul Bisericii. Mai târziu au început să călătorească şi ei.

Capitolul 8:4-10. Filip în Samaria şi Iudea

Dumnezeu a autentificat mesajul lui Filip prin minuni (6, 7, 13). Dar Petru şi Ioan au fost trimişi să împartă Duhul Sfânt (15).

Apoi Dumnezeu l a călăuzit pe Filip spre sud, la ministrul de finanţe al Etiopiei, ca Evanghelia să fie transmisă şi în Africa.

Apoi Filip a vestit Evanghelia în toate cetăţile de la Azot la Cezarea, care era oraşul lui de baştină (21:8, 9).

Botezul, 36-39

Ritualul iniţial când cineva devine un creştin. Pomenirea lui aici este foarte semnificativă. Isus a poruncit îndeplinirea botezului (Matei 28:19). Cei 3.000 de la Rusalii au fost botezaţi (2:38). Samaritenii au fost botezaţi şi ei (8:12). Saul a fost botezat (9:18; 22:16). La fel şi Corneliu (10:47, 48). Apoi Lidia (16:15). Temnicerul din Filipi (16:33). Corintenii (18:8). Efesenii (19:5. Vezi, de asemenea, la Romani 6:4; Coloseni 2:12).

Capitolul 9:1-30. Convertirea lui Saul

Saul era din seminţia lui Beniamin (Filipeni 3:5). Un fariseu; de loc din Tars, al treilea centru universitar al lumii, fiind întrecut pe vremea aceea numai de Atena şi Alexandria; Saul era cetăţean roman din naştere (Fapte 22:28) şi se trăgea dintr-o familie cu foarte influentă; era şi evreu, şi grec, şi roman.

Negreşit el hotărâse să nimicească Biserica. După ce a lovit în biserica de la Ierusalim şi a împrăştiat-o, el a pornit spre Damasc, cu gând să-i prindă pe creştinii care se refugiaseră acolo.

Pe drum însă i s-a arătat Domnul. Convertirea lui e amintită de trei ori: aici, la 22:5-16 şi 26:12-18. A fost o viziune reală, nu un simplu vis (7). Din acel moment el L-a slujit pe Cristos, Cel pe care căutase să-L distrugă cu atâta înverşunare.

A petrecut multe zile la Damasc, predicându-L pe Cristos (23). Dar evreii au încercat să-l ucidă. El însă a plecat în Arabia. Apoi s-a întors la Damasc. A stat în Damasc şi Arabia trei ani. După aceea s-a întors la Ierusalim (Galateni 1:18). Acolo a stat 15 zile. Iudeii căutau în continuare să-l ucidă (9:29). El s-a întors la Tars (9:30). După câţiva ani, Barnaba l-a dus la Antiohia (11:25).

Capitolul 9:31-43. Petru la Ioppa

La Lida, Petru l-a vindecat pe Eneas. La Iope el a înviat-o pe Dorca şi această minune i-a făcut pe mulţi să creadă în Cristos (35, 42).

Petru a stat în Iope multe zile (43). Astfel, în providenţa lui Dumnezeu, Petru s-a aflat prin apropiere când Dumnezeu a considerat că a venit timpul să fie deschisă uşa Evangheliei şi pentru neamuri, începând cu Cezarea, aflată la 50 de kilometri mai spre nord.

Capitolul 10. Extinderea Evangheliei la neamuri

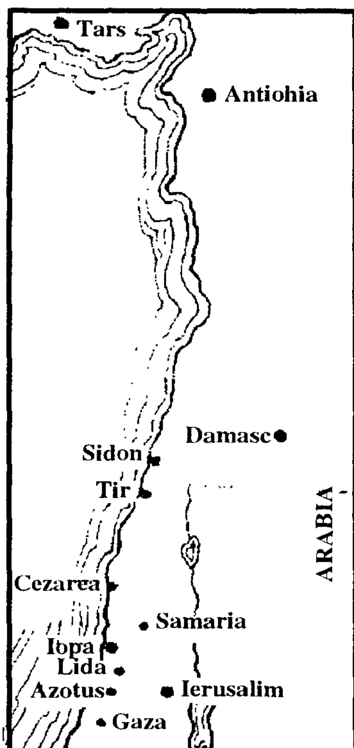
Corneliu a fost primul dintre neamuri care a devenit creştin. Până acum Evanghelia nu fusese predicată decât evreilor şi prozeliţilor evrei,

precum şi samaritenilor care ţineau Legea lui Moise.

Apostolii trebuie să fi înţeles din porunca finală a lui Isus (Matei 28:19) că au datoria să predice Evanghelia în toată lumea. Dar nu li se revelase încă faptul că neamurile trebuie primite aşa cum sunt, ca neamuri. Ei erau înclinaţi să creadă că neamurile trebuiesc tăiate mai întâi împrejur, să devină prozeliţi evrei, să păzească Legea lui Moise, şi numai după aceea să fie primiţi în Casa lui Dumnezeu în calitate de creştini.

Evreii erau împrăştiaţi printre toate popoarele iar apostolii, până când i-a scos Dumnezeu din mijlocul neamului lor, e posibil să fi crezut că misiunea lor se adresează în exclusivitate evreilor. O vreme ei n-au predicat decât evreilor (11:19).

Dar acum, după ce Iudea, Samaria şi Galilea fuseseră evanghelizate, a venit vremea ca Evanghelia să fie oferită în dar şi neamurilor.

Harta 62. Răspândirea Evangheliei.

Corneliu

Primul dintre neamuri, ales de Dumnezeu să i se ofere Evanghelia, a fost un ofiţer roman din Cezarea, pe nume Corneliu.

Cezarea, aflată pe coasta mării, era la numai 80 de kilometri vest de Ierusalim. Era capitala romană a Palestinei, reşedinţa guvernatorului roman şi sediul militar al provinciei. Garda al cărei sutaş era Corneliu se crede că ar fi fost garda personală a Guvernatorului. Astfel, având rangul imediat după guvernator, Corneliu trebuie să fi fost un om foarte important şi bine cunoscut în întreaga regiune.

Corneliu era un om bun şi evlavios. Trebuie să fi avut unele

cunoştinţe despre Dumnezeul evreilor şi despre creştini. Cezarea era locul de baştină a lui Filip (8:40; 21:8). Însă deşi Corneliu s-a rugat la Dumnezeul evreilor, el făcea parte totuşi dintre neamuri.

Dumnezeu a rânduit ca el să fie primul dintre neamuri, căruia să-i fie deschisă uşa Evangheliei. Dumnezeu Însuşi a dirijat întregul operaţie. El l-a spus lui Corneliu să trimită după Petru (5). A fost nevoie de o viziune specială de la Dumnezeu pentru ca Petru să se lase înduplecat să plece (9-23). Şi Dumnezeu a pus pecetea Sa de aprobare peste primirea lui Corneliu în sânul Bisericii (44-48). Au fost primele roade dintre neamuri.

Asta s-a întâmplat la vreo 5 sau 10 ani după întemeierea Bisericii la Ierusalim, probabil prin anul 40. Vestea despre această convertire a dat negreşit un imbold întemeierii Bisericii din cadrul neamurilor. Din acelaşi oraş, Iope, cu 800 de ani înainte Dumnezeu a trebuit să îl convingă pe Iona evreul să se ducă la neamuri, la Ninive (Iona 1:3).

Notă: lui Corneliu nu i s-a cerut să iasă din armată.

Capitolul 11:1-18. Aprobarea apostolilor

Aprobarea şi primirea lui Corneliu în Biserică fără să i se ceară să fie tăiat împrejur au fost acceptate de ceilalţi apostoli numai după ce Petru le-a explicat că este lucrarea lui Dumnezeu: anume că Dumnezeu i-a spus lui Corneliu să trimită după Petru; şi că Dumnezeu i-a spus lui Petru să se ducă la Corneliu; că El a fost Acela care a pecetluit actul acesta, trimiţând Duhul Sfânt (12-15). Dar s-a ridicat o sectă de creştini evrei care nu şi-a dat consimţământul la primirea lui Corneliu în Biserică (15:5).

Capitolul 11:19-26. Biserica din Antiohia

Întemeiată curând după uciderea cu pietre a lui Ştefan, de către cei care au fost împrăştiaţi în cadrul prigoanelor care au urmat, probabil în anul 32, ea era compusă la început numai din creştini evrei (19).

Peste câţiva ani, probabil în anul 42, anumiţi creştini din Cipru şi Cirena, auzind probabil despre primirea lui Corneliu în sânul Bisericii, au venit la Antiohia şi au început să predice neamurilor că pot deveni creştini chiar dacă nu sunt evrei şi nu devin prozeliţii acestora, deaorece Dumnezeu şi-a arătat aprobarea în acest sens (21).

Biserica de la Ierusalim a aflat despre lucrul acesta. Convinşi de veridicitatea spuselor lui Petru în legătură cu Corneliu, că la mijloc a fost lucrarea lui Dumnezeu, ei au trimis pe Barnaba să le transmită binecuvântarea bisericii-mamă. Şi astfel mulţimi mari de oameni au intrat în sânul Bisericii (24).

Barnaba s-a dus la Tars, care se afla la aproximativ 160 km nord-vest de Antiohia şi l-a găsit pe Saul, pe care l-a dus la Antiohia. Aceasta se pare că s-a întâmplat la vreo zece ani după convertirea lui Saul,

timp în care acesta a stat trei ani în Damasc şi Arabia, iar restul timpului, după câte ştim, l-a petrecut la Tars. Dumnezeu l-a chemat pe Saul să ducă Evanghelia până departe la neamuri (22:21). Fără îndoială, Pavel a vestit Evanghelia lui Isus, istorisind viaţa Lui, oriunde s-a aflat. Acum el devine conducătorul activ al centrului de curând înfiinţat al creştinismului printre neamuri.

Antiohia

Al treilea oraş al Imperiului Roman, cu o populaţie de 500.000 de locuitori, întrecut doar de Roma şi Alexandria. Era poarta Mediteranei spre marile drumuri din răsărit. La 500 kilometri nord de Ierusalim. Numită "Regina Răsăritului" şi "Antiohia cea frumoasă". Înfloritoare şi înfrumuseţată de tot ce putea oferi Imperiul Roman mai de preţ în bogăţii orientale şi lux.

Închinarea la Astarteea, care se practica în Antiohia, era însoţită de practici imorale de o indecenţă de nedescris. Totuşi o mare mulţime din locuitorii ei L-au primit pe Cristos. Acolo a apărut prima dată termenul de "creştin". A fost centrul eforturilor organizate de creştinare a lumii.

Capitolul 11:27-30. Antiohia trimite ajutoare la Ierusalim

Prin Barnaba şi Saul. Se pare că a fost a doua oară când Saul s-a întors la Ierusalim după convertirea sa (Galateni 2:1). Cu prima ocazie, ei au încercat să-l ucidă (Galateni 2:1). Sosirea lui la Ierusalim (11:30), exact înaintea veştii că Irod îl ucisese pe Iacov şi îl aruncase în temniţă pe Petru (12:1-4), precum şi menţiunea că Petru s-a întors la Antiohia (12:25) chiar după moartea lui Irod (12:23), care se ştie că a fost în anul 44 d.Cr., ne face să credem că această vizită a lui Saul a avut loc în anul 44 d.Cr.

Capitolul 12. Omorârea lui Iacov. Întemniţarea lui Petru

Iacov, fratele lui Ioan, unul din cei trei prieteni intimi ai lui Isus, a fost primul dintre cei doisprezece care a murit, în anul 44 d.Cr. Celălalt Iacov, fratele Domnului Isus, a ajuns să fie recunoscut ca episcopul de frunte al Ierusalimului. Când l-a ucis Irod pe Petru, Dumnezeu Însuşi a intervenit şi L-a izbăvit pe Petru (7), lovindu-L pe Irod (23). Acest Irod a fost fiul lui Irod cel care îl omorâse pe Ioan Botezătorul şi îl batjocorise pe Isus Cristos (vezi pagina 420).

Capitolele 13, 14. Prima călătorie misionară a lui Pavel

Galatia, prin anii 45-48

Antiohia a devenit repede centrul principal al creştinismului neamurilor. Unul din învăţătorii săi a fost fratele vitreg al lui Irod (13:1), ceea ce ne face să credem că a avut un prestigiu deosebit. Antiohia a devenit sediul lucrării misionare a lui Pavel. Din Antiohia a pornit el în călătoriile sale misionare şi tot acolo se întorcea să dea o

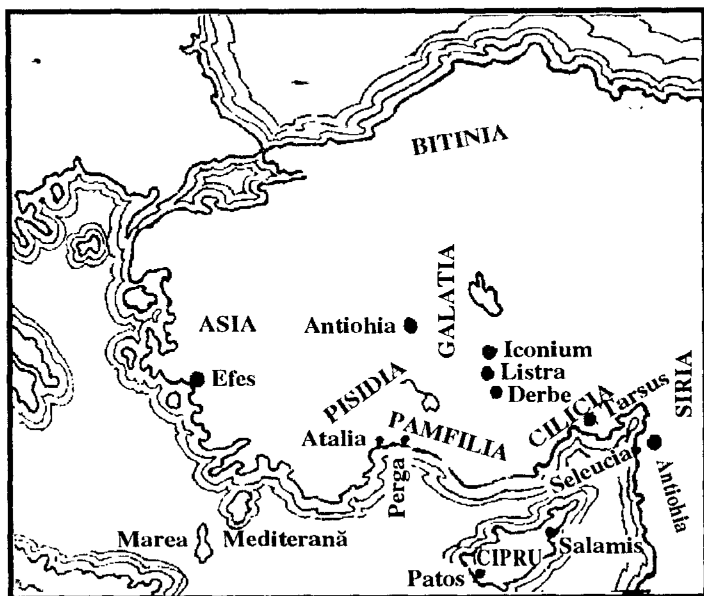
dare de seamă în urma fiecăreia din ele. Pavel era acum creştin de doisprezece sau treisprezece ani. El devenise conducătorul Bisericii din Antiohia. Venise timpul să pornească lucrarea de vestire a Numelui lui Cristos la neamurile din toate colţurile pământului (22:21).

Regiunea Galatiei, în centrul Asiei Mici, unde s-a dus el, se afla la vreo 500 de kilometri nord-vest de Antiohia. A fost o călătorie lungă, în zilele acelea, nu erau căi ferate, automobile sau avioane; numai măgari sau cămile. În rest se mergea pe jos, ori cu corabia.

Cipru. 13:4-12

Ruta ar fi fost mai directă pe calea uscatului, trecând prin Tars, poarta de sud-est a Asiei Mici. Dar Pavel mai fusese la Tars cu vreo şapte-opt ani înainte. Aşadar, au trecut prin insula Cipru. Apoi, pe la capătul de vest al insulei Cipru, către nord, în Asia Mică.

În Cipru, guvernatorul roman era creştin. Un miracol a înfăptuit această lucrare (11, 12). Orbirea vrăjitorului a fost lucrarea lui Dumnezeu, nu a lui Pavel. De aici încolo, Saul este numit "Pavel" (9), care este forma romană a numelui ebraic "Saul".

Harta 63. Prima călătorie misionară a lui Pavel.

Până aici fusese "Barnaba şi Pavel." De aici încolo este "Pavel şi Barnaba." Acum Pavel este conducătorul.

Antiohia, Iconia, Listra, Derbe

La Antiohia, din Pisidia, Pavel, conform obiceiului său, a început lucrarea în sinagoga ebraică. Unii evrei au crezut, precum şi multe neamuri din toată regiunea învecinată (13:43, 48, 49). Dar evreii care n-au crezut au aţâţat o prigoană şi i-au alungat pe Barnaba şi pe Pavel din oraş.

La Iconia, aflată la vreo 160 km depărtare de Antiohia, ei au stat multă vreme (14:3); au făcut semne şi minuni; şi o mare mulţime din oraş au crezut (14:1). Apoi necredincioşii i-au alungat din oraş.

La Listra, aflată la vreo 32 km. sud de Iconia, Pavel a vindecat un olog; mulţimile au crezut că Pavel este zeu. Mai târziu, locuitorii cetăţii l-au lovit cu pietre, lăsându-l să zacă deoarece credeau că este mort. Listra a fost locul de baştină a lui Timotei (16:1). Probabil Timotei a fost martor la incidentul acesta. (2 Timotei 3:11).

În Derbe aflat la vreo 50 km sud de Listra, ei au făcut mulţi ucenici şi s-au întors prin Iconia, Listra şi Antiohia.

Ţepuşul din corpul lui Pavel (II Corinteni 12:2, 7) a venit peste el înainte de a scrie această scrisoare, pe vremea când a intrat în Galatia (Galateni 4:13, vezi şi pagina 606)

Capitolul 15:1-35 Consiliul de la Ierusalim

Chestiunea tăierii împrejur a neamurilor

Ea s-a pus în anul 50, la două zeci de ani după întemeierea bisericii, cam la zece ani după primirea neamurilor în Biserică.

Deşi Dumnezeu îi revelase clar lui Pavel că neamurile trebuie primite fără tăierea împrejur (capitolul 10), apostolişi bătrânii căzând de acord, totuşi o anumită sectă de farisei credincioşi persista în a-i învăţa pe oameni că este nevoie a fi tăiaţi împrejur. Biserica era sfâşiată de o mare dezbinare în această privinţă. La acest consiliu Dumnezeu i-a călăuzit pe apostoli să exprime oficial şi în unanimitate neobligativitatea circumciziei. Astfel ei au trimis o scrisoare foarte rezonabilă în Antiohia ce prevedea ca neamurile să se abţină de la idolatrie, imoralitate, des practicate în vremea aceea şi interdicţia folosirii sângelui, interdicţie existentă la evrei dinainte de Moise (Geneza 9:4)

Aceasta este ultima dată când se aminteşte de Petru în cartea Faptele Apostolilor (7), el fiind figura centrală a primelor doisprezece capitole. (în ce priveşte prima parte a vieţii sale vezi pag 662)

Capitolele 15:36 la 18:22. A doua călătorie misionară a lui Pavel

Lucrarea sa din Grecia. Prin anii 50-53

Sila a fost tovarăşul de drum al lui Pavel de data aceasta (15:40). Se cunosc despre Sila. El apare prima dată ca unul dintre conducătorii Bisericii din Iudea (15:22; 27, 32). Asemenea lui Pavel, el era evreu şi cetăţean roman (16:21, 37). A fost trimis la neamuri cu scrisoarea de la Ierusalim (15:27). El mai este numit şi Silvanus. Mai târziu a participat la scrisoarea lui Pavel către Tesaloniceni (I Tesaloniceni 1:1; II Tesaloniceni 1:1). El este cel care a dus epistola I Petru la primii ei cititori (I Petru 5:12).

Pavel şi Barnaba s-au despărţit datorită lui Ioan Marcu. Dar mai târziu au lucrat din nou împreună (I Corinteni 9:6; Coloseni 4:10. În ce priveşte Barnaba, vezi pagina 565).

Marcu, numit şi Ioan Marcu, s-a întors din prima călătorie misionară a lui Pavel (13:13), probabil din timiditate sau frică, ori poate fiindcă nu era pe deplin convins de necesitatea evanghelizării neamurilor. Acum doreşte să meargă din nou în călătorie cu Pavel, dar acesta consideră că e mai nimerit să nu-l lase să vină. (În ce priveşte nota asupra lui Marcu, vezi pagina 457).

Pavel vizitează din nou bisericile galatene, 16:1-7.

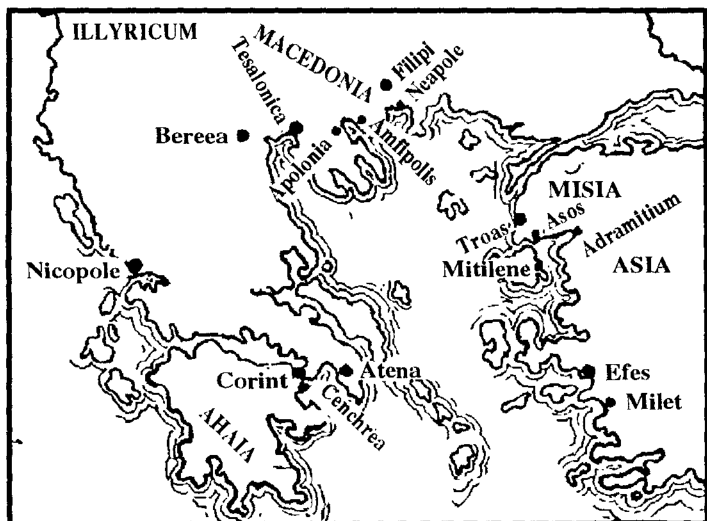
La Listra, Pavel îl găseşte pe Timotei şi îl ia cu el (16:1). De atunci încolo Timotei a rămas prietenul nedespărţit al lui Pavel. (Vezi la pagina 631).

Se pare că Pavel se îndrepta spre "Asia", adică Efes (6), dar Dumnezeu l-a oprit din drum. Apoi el a pornit spre nord, prin Bitinia şi din nou Dumnezeu îl opreşte. (7). Atunci el s-a îndreptat spre nord-vest şi a ajuns la Troa. Chiar şi lui Pavel, care era intim pătruns de Duhul lui Dumnezeu, îi era uneori greu să discearnă voia lui Dumnezeu în ce-l privea pe el însuşi.

Troa, Filipi

La Troa (nu e vorba aici de antica Troie, care se afla la vreo 30 kilometri depărtare), Luca s-a alăturat grupului, de unde rezultă folosirea pronumelor "ei" (8), "noi" (10) şi s-a dus cu ei la Filipi, unde a rămas după plecarea lui Pavel, cum rezultă din reluarea pronumelui "ei" (17:1). După şase ani s-a reîntâlnit cu Pavel şi iarăşi naraţiunea este redată la persoana întâi plural (20:6).

Dumnezeu, deşi îl opreşte pe Pavel de a merge în Efes şi Bitinia (6, 7), acum îl cheamă la Filipi (10). În închisoare, Pavel şi Sila au cântat cântări, iar Dumnezeu a trimis un cutremur (25, 26). Biserica aceea s-a dovedit a fi una din cele mai sănătoase din Noul Testament (vezi pagina 617).

Harta 64. A doua călătorie misionară a lui Pavel.

Tesalonic, Berea, Atena

Filipi, aflat în colţul din nord-est al Greciei, a fost prima biserică europeană a lui Pavel. Tesalonic, aflat la vreo 160 kilometri de Filipi era oraşul cel mai mare din Macedonia. Deşi nu au stat prea mult, au convertit pe mulţi (17:1-9. Vezi pg.625).

În Berea (17:10-14) au adus pe mulţi la credinţă. Atena, locul de baştină al lui Pericle, Socrate, Demonstene şi Platon, centrul filozofiei, literaturii, ştiinţei şi artei, sediul celei mai mari universităţi din lumea antică, locul de întâlnire al intelectualilor din lume, era total dedată la idolatrie. A fost cea mai slabă primire care i s-a făcut lui Pavel vreodată, dar şi cea mai grea sarcină de îndeplinit pentru el. Faptul a scos în evidenţă vastele cunoştinţe de cultură greacă pe care le avea Pavel. Nu a fost un eşec, aşa cum înţeleg unii greşit din prima scrisoare către Corinteni, ci o strălucită traducere a mesajului său în gândirea şi limbajul elenic. Cuvântarea lui nu a rămas fără rezultate.

La Corint, 18:1-22

Era o cetate principală a Imperiului Roman (vezi pagina 593). Aici a stat Pavel un an şi jumătate, înfiinţând o mare biserică (10, 11).

Apoi, s-a întors la Ierusalim şi Antiohia, oprindu-se pe drum la Efes, de care se legase cu atâta timp în urmă. Se poate să fi fost în

drum spre Efes, în prima sa călătorie misionară, când, la granița de vest a Galatiei a fost întors din drum prin țepușul primit în trup (Galateni 4:13, II Corinteni 12:2, 7). În a doua sa călătorie misionară el se ducea hotărât spre Efes, când Dumnezeu l-a întors spre nord și l-a trimis la Troa și în Grecia (16:6, 7). Și acum, în sfârșit, ușa se deschide spre Efes, în a treia sa călătorie misionară.

Aquila și Priscila

La care a stat Pavel în Corint (18:2, 3) și care l-au însoțit la Efes (18:18, 19). Există în catacombe inscripții care sugerează că Priscila se trăgea dintr-o familie distinsă de la Roma. De obicei ea este numită prima. Trebuie să fi fost o femeie foarte talentată. Mai târziu, la Efes o biserică se aduna în casa ei (I Corinteni 16:19). Apoi la Roma din nou o biserică de acolo se aduna în casa ei (Roma 16:3-5). Peste câțiva ani ei erau din nou la Efes (II Timotei 4:19).

Capitolele 18:23 la 20:38. A treia călătorie misionară a lui Pavel

Lucrarea sa în Efes, anii 54-57

Aici Pavel a făcut cea mai minunată lucrare din toată viața sa. Efesul, un oraș frumos cu o populație de 225.000 de locuitori, se afla la jumătatea Căii Imperiale ce ducea de la Roma spre ținuturile din răsărit (vezi pagina 687 și 700).

Mulțimi mari de închinători ai zeiței Diana au devenit creștini. S-au întemeiat biserici pe o rază de 160 de kilometri (19:10, 26). Efes a devenit repede centrul lumii creștine.

Templul Dianei

Una din cele șapte minuni ale lumii, fiind necesari 220 de ani pentru construirea lui, dintr-o marmură foarte valoroasă. Închinarea la zeița Diana era o sărbătoare continuă a viciului. Influența ei a pătruns mai târziu în biserică (vezi pagina 694).

Apolo, 18:24-28

Un evreu elocvent. A devenit un conducător puternic în Biserica de la Corint (I Corinteni 3:6); și de la Efes (I Corinteni 16:12). Câțiva ani mai târziu l-a ajutat pe Pavel (Tit 3:13). Apolo, Aquila și Priscila, ajutoarele lui Pavel din Efes și Corint.

Minuni speciale la Efes, 19:11

Având sediul într-o sală de clasă (19:9), vorbind în public și prin case (20:20), zi și noapte, timp de trei ani (20:31), întreținându-se singur din câștigurile meseriei sale (20:34) și uneori primind ajutoare speciale (19:11, 12), Pavel a zguduit din temelii puternica cetate a Efesului. Vrăjitorii care pretindeau că fac minuni au fost îngroziți de

el atât de mult încât şi-au dat foc cărţilor (19:19).

Îl vedem pe Pavel făcând minuni doar câteodată. A făcut minuni în Cipru, la Iconia, Listra, Filipi, Efes şi Melita (vezi pagina 563) şi, se pare că şi la Corint (I Corinteni 2:4) şi Tesalonic (I Tesaloniceni 1:5), dar nu se spune că ar fi făcut vreo minune la Damasc, Ierusalim, Tars, Antiohia, Antiohia din Pisidia, Derbe, Atena sau Roma. Nici chiar prietenul său iubit Trofim nu a putut fi vindecat de Pavel (II Timotei 4:20).

Planul lui Pavel de a se duce la Roma, 19:21

Începându-şi lucrarea la Antiohia, extremitatea estică a coloanei vertebrale a Imperiului Roman, şi după ce şi-a încheiat cea mai mare lucrare la Efes, aflat la jumătatea acestei zone, după ce a făcut cunoscută istoria lui Isus Cristos peste tot în Asia Mică şi în Grecia, acum el plănuieşte să se ducă la extremitatea vestică a imperiului.

Pavel vizitează din nou Grecia, 20:1-5

A părăsit Efesul în luna iunie a anului 57 d.Cr. (I Corinteni 16:18).

Vara şi toamna le-a petrecut în Macedonia (I Corinteni 16:5-8). La Corint a stat trei luni de iarnă (I Corinteni 16:6), s-a întors prin Macedonia (Fapte 20:6). Şi a luat corabia spre Filipi, în luna aprilie a anului 58 d.Cr. (20:6). A stat aproape un an în Grecia. Cu ocazia aceasta s-a dus probabil la Iliric (Romani 15:19).

Cele patru epistole mari ale lui Pavel au fost scrise în această perioadă: I Corinteni, scrisă de la Efes, II Corinteni, din Macedonia, Galateni cam în aceeaşi perioadă, iar Romani de la Corint.

Îşi i-a adio de la bătrânii din Efes, 20:17-38

Au fost cuvinte duioase. El nu s-a aşteptat să-i mai vadă vreodată (25). Dar planurile sale s-au schimbat şi Pavel a reuşit totuşi să se întoarcă la ei (vezi pagina 583).

Era la încheierea celor trei călătorii misionare, care au parcurs vreo 12 ani, între anii 45 şi 57 d.Cr. S-au sădit puternice centre creştine în aproape fiecare oraş din Asia Mică şi Grecia, chiar în inima lumii civilizate de atunci.

Capitolul 21:1-16. Călătoria lui Pavel la Ierusalim

Un scop al călătoriei a fost acela de a înmâna darul de bani pe care îl primise de la bisericile dintre neamuri aflate în Grecia şi Asia Mică pentru sfinţii săraci din Ierusalim (Fapte 24:17; Romani 15:25, 26; I Corinteni 16:1-4; II Corinteni 8:10; 9:1-15). A fost un dar bogat. Lui Pavel îi trebuise un an să strângă fondurile respective. A fost o demonstraţie minunată a dragostei frăţeşti între evrei şi neamuri.

Un alt scop al călătoriei a fost acela de a-şi împlini un jurământ făcut anterior (21:24). Un jurământ îl adusese la Ierusalim la sfârşitul celei de-a doua călătorii (18:18). Aceste jurăminte trebuiau ţinute,

pentru a le arăta evreilor că deşi le-a învăţat pe neamuri că pot fi creştini fără păzirea legii lui Moise, el fiind evreu dorea să ţină toate legile evreieşti.

De la începutul călătoriei a fost avertizat să nu se ducă. Duhul Sfânt l-a avertizat în fiecare cetate să nu se ducă (20:23). La Tir (21:4). La Cezarea, în timp ce se afla în casa lui Filip, avertizarea s-a repetat cu accente foarte plastice (21:10, 11). Chiar şi Luca l-a rugat fierbinte să nu meargă (21:12).

Dar Pavel era hotărât să se ducă chiar dacă asta însemna moarte (21:13). De ce au fost aceste preveniri de la Dumnezeu? Se poate oare ca Pavel să fi înţeles greşit? Şi Dumnezeu îi spunea acest lucru? Sau poate Dumnezeu îl punea la încercare? Sau îl pregătea pentru ce va urma? Sau Pavel a considerat că martirajul lui de la Ierusalim ar fi un sfârşit culminant, fiind potrivit să moară în acelaşi oraş unde au murit atâţia creştini?

Capitolele 21:17 la 23:30. Pavel la Ierusalim

A sosit acolo prin iunie anul 58 (20:16). Era a cincea vizită în acel oraş după convertirea sa. În anii care trecuseră de atunci el întorsese mulţimi mari de neamuri la credinţa creştină, fapt pentru care a fost urât de evrei.

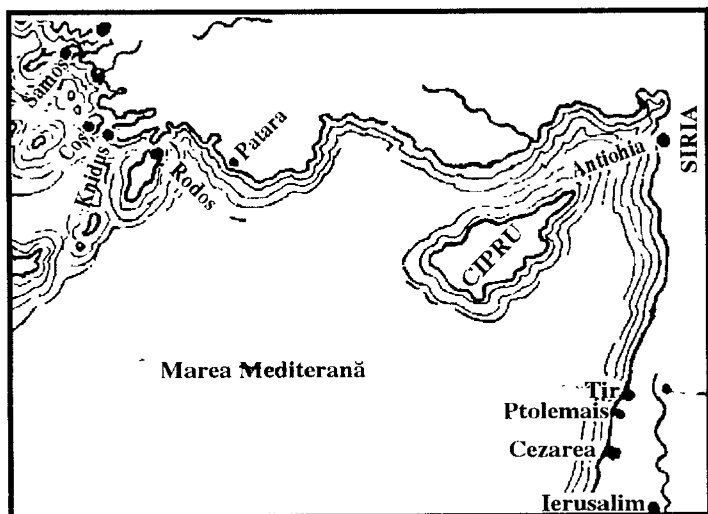
După ce a stat acolo aproape o săptămână, împlinindu-şi jurământul, în Templu, unii l-au recunoscut şi au început să strige în gura mare. Îndată s-a adunat o mulţime mare de oameni, năpustindu-se asupra lui ca nişte câini. Au apărut îndată soldaţii romani, care l-au apărat pe Pavel de la o moarte sigură.

Pe treptele palatului roman, acelaşi palat în care Pilat Îl condamnase pe Isus la moarte cu 28 de ani în urmă, Pavel, cu consimţământul soldaţilor, a ţinut o cuvântare în faţa mulţimii, şi le-a vestit istoria lui Isus şi propria lui experienţă când i s-a arătat Domnul Isus Cristos pe drumul Damascului. Ei au ascultat până când Pavel a amintit de neamuri; atunci gloata s-a agitat din nou.

A doua zi ofiţerii romani l-au dus pe Pavel înaintea consiliului pentru a încerca să vadă ce s-a întâmplat. Era acelaşi consiliu care îl răstignise pe Isus. Acelaşi consiliu din care făcuse parte şi Pavel odată. Acelaşi consiliu care îl omorâse pe Ştefan şi făcuse eforturi disperate de a nimici Biserica. Pavel a fost gata să fie sfâşiat în bucăţi, dacă nu l-ar fi tras soldaţii înăuntru.

În noapte aceea, la palat, Domnul a stat lângă Pavel şi l-a asigurat că îl va călăuzi la Roma (23:11). Pavel sperase adesea să meargă la Roma (Romani 1:13). În Efes s-a conturat mai clar planul lui Pavel de a merge la Roma după această vizită la Ierusalim (19:21), fără ca să fie sigur însă dacă va scăpa cu viaţă la Ierusalim (Romani 15:31-32). Dar de acum încolo Pavel era pe deplin încredinţat că va ajunge la Roma, deoarece i-a zis Dumnezeu.

A doua zi, iudeii şi-au reînnoit jurământul de a-l omorâ pe Pavel în ascuns. Furia publicului era la culme. A fost nevoie de 70 de oameni călare, 200 de soldaţi şi 200 de suliţaşi ca Pavel să poată fi scos din oraş, şi aceasta pe întuneric.

Harta 65. A treia călătorie misionară a lui Pavel

Capitolele 23:31 la 26:32. Pavel în Cezarea

Doi ani, din vara anului 58 până în toamna anului 60 d.Cr. Pavel tocmai fusese la Cezarea cu o săptămână mai înainte, în casa lui Filip, aflându-se în drum spre Ierusalim, când a venit un profet numit Agab de la Ierusalim să-l avertizeze pe Pavel (21:8-14).

Cezarea era capitala romană a Iudeii, aleasă de Dumnezeu pentru primirea primei persoane dintre neamuri în Biserică, respectiv a lui Corneliu, ofiţerul de armată roman, cu vreo 20 de ani înainte.

Aici în acest oraş roman important al Palestinei, Pavel a petrecut doi ani, ca prizonier la palatul guvernatorului roman (23:35), cu privilegiul de a primi în vizită oaspeţi. Ce minunat prilej de a-L vesti pe Cristos!

NOTĂ ARHEOLOGICĂ: Cezarea

Israelul modern, conştient de existenţa sa ca naţiune, are grijă de monumentele din trecutul istoric, iar Cezarea se bucură de o atenţie deosebită din partea arheologilor. Portul a fost cercetat de scafandri şi

s-au obţinut informaţii interesante. Se excavează acum teatrul. S-a făcut o descoperire interesantă: numele lui Pilat din Pont pe un fragment de inscrpţie. Oraşul de garnizoană a fost negreşit sediul lui de procurator şi scena faimoasei dispute dintre el şi delegaţia de evrei de la Ierusalim. Încăpăţânat şi impunător, Pilat a atârnat un scut votiv în palatul lui Irod, dedicat împăratului. Evreii au avut însă câştig de cauză trimiţând o delegaţie la Tiberiu, în urma căreia simbolurile ce reprezentau loialitatea stângace a lui Pilat au fost transferate la altarul Romei din Cezarea.

Vor ieşi la iveală şi alte dovezi interesante, pe măsură ce vor continua excavările. Aici ruinele nu sunt ascunse, ca în cazul atâtor oraşe antice îngropate sub dărâmături. Cezarea este o zonă deschisă excavărilor. O cetate atât de tipică pentru cele trei lumi care s-au ciocnit şi au fuzionat în Palestina, producând Noul Testament ca document comun. Vor fi descoperite negreşit destule informaţii privitoare la lumea lui Cristos şi a lui Pavel.

Pavel înaintea lui Felix, 24:1-27

Felix era deja guvernator roman de mai mulţi ani în Palestina. El avea anumite conoştinţe despre creştini, căci foarte mulţi din ei se aflau sub jurisdicţia lui. Acum el trebuie să judece pe cel mai renumit dintre învăţătorii creştini. Pavel a făcut o impresie profundă asupra lui. Felix trimitea adesea după Pavel. Dar lăcomia sa l-a împiedicat să îl elibereze pe Pavel (26). Drusila a fost sora lui Agripa (25:13).

Pavel înaintea lui Festus, 25:1-12

Festus l-a succedat pe Felix la postul de guvernator în anul 60. Evreii tot mai unelteau să-l omoare pe Pavel. Deşi Festus era convins de nevinovăţia lui Pavel, ar fi fost dispus să-l dea pe Pavel în mâna evreilor, ori, Pavel ştia că asta ar fi însemnat moartea. Astfel, Pavel a făcut recurs la Cezar (11), acesta fiind dreptul unui cetăţean roman pe care Festus trebuia să-l onoreze.

Cetăţenia romană a lui Pavel, ce i-a fost conferită tatălui său pentru un serviciu oarecare adus statului roman, i-a salvat viaţa de multe ori.

Pavel înaintea lui Agripa, 25:13 la 26:32

Era Irod Agripa II, fiul lui Irod Agripa I care, cu 16 ani mai înainte, îl omorâse pe Iacov (12:2), nepotul lui Irod Antipa, cel care îl omorâse pe Ioan Botezătorul şi îl batjocorise pe Cristos, strănepotul lui Irod cel mare, care ucisese copiii la Betleem. Vlăstar al acestei familii ucigaşe, rege peste provincia de la graniţa de nord-est a Palestinei, este rugat acum să îl ajute pe Festus.

Bernice era sora lui, care trăia acum cu el ca soţie. O femeie de o rară frumuseţe, ea mai fusese căsătorită cu doi regi şi se întorsese la fratele ei pentru a-i fi soţie. Mai târziu a devenit amanta împăratului

Vespasian şi a împăratului Titus.

Prin urmare, iată în faţa cui trebuia să se apere Pavel!

Cu toate acestea, Agripa a fost adânc impresionat (26:28). Dar pentru Festus ideea învierii era atât de greu de conceput încât a strigat cu glas tare că Pavel trebuie să fie nebun (26:28).

Cu toţii s-au învoit că Pavel este nevinovat (26:31).

Luca

Deşi nu a fost la închisoare, Luca a stat cu Pavel la Cezarea, fapt pentru care se foloseşte persoana întâi plural (21:17, 18; 27:1). Se crede că în timpul acesta a scris el Evanghelia după Luca (Luca 1:1-3). Şederea lui de doi ani la Cezarea i-a dat prilejul de a petrece câtva timp la Ierusalim şi probabil în Galilea, discutând cu apostolii şi cunoscuţii lui Isus, adunând informaţii foarte preţioase. E posibil ca Maria mama Domnului Isus să mai fi fost în viaţă, ceea ce a însemnat că Luca putea sta de vorbă cu ea despre naşterea Domnului Isus, copilăria Sa, precum şi despre multe întâmplări din viaţa Sa.

Capitolele 27:1 la 28:15. Călătoria lui Pavel la Roma

A petrecut trei luni de iarnă pe insula Malta şi a sosit la Roma în primăvara anului 61.

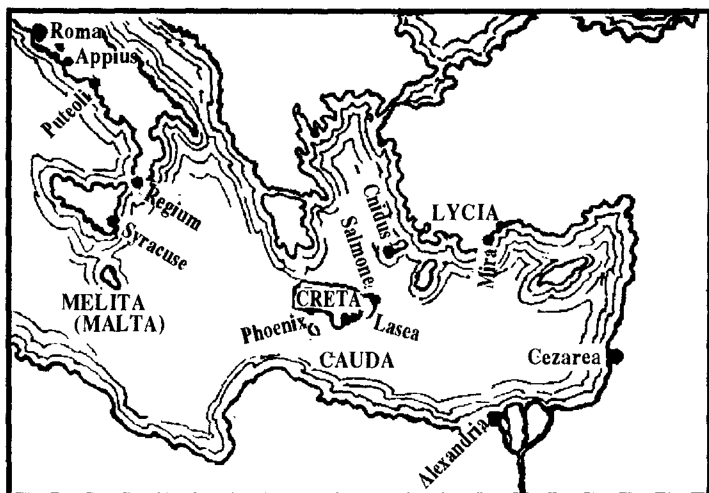
A făcut călătoria pe trei vase: unul din Cezarea la Mira; altul de la Mira la Malta, iar al treilea de la Malta la Puteoli.

Curând după ce a plecat de la Mira, s-a pornit un vânt puternic, care a deviat cursul vasului. După multe zile, când oamenii de pe vas au pierdut orice speranţă de viaţă, Dumnezeu, care cu doi ani înainte îi spusese lui Pavel la Ierusalim că va fi cu el la Roma (23:11), acum i se arată din nou lui Pavel pentru a-l asigura că va fi cu el până la Roma (23:11). Şi încă odată i s-a arătat pentru a-l asigura că Îşi va ţine făgăduinţa (27:24). Şi aşa a fost.

Capitolul 28:16-31. Pavel la Roma

Roma, cetatea regină a pământului. Centrul istoriei. De două milenii, din secolul I înainte de Cristos, până în secolul 18 al erei creştine, a fost puterea dominantă a lumii. Mai este numită şi acum cetatea eternă. Populaţia ei se ridica pe vremea aceea la 1.500.000. Jumătate din ei erau sclavi. Capitala unui imperiu care se întindea pe o distanţă de 5.000 de kilometri est-vest şi 3.200 kilometri nord-sud, având o populaţie de 120.000.000.

Pavel a stat la Roma cel puţin doi ani (28:30). Deşi era deţinut, i s-a permis să închirieze o casă, fiind însă păzit de o gardă permanentă care stătea în casă (26:16). Avea însă libertatea de a primi vizite şi a-i învăţa pe oameni despre Cristos. Existau deja mulţi credincioşi (vezi salutările de le Romani 16 scrise cu trei ani mai înainte). Cei doi ani petrecuţi la Roma au fost roditori, efectul lor făcându-se simţit chiar la palatul imperial (Filipeni 4:23). Cât timp a stat acolo a scris epistola către Efeseni, cea către Filipeni şi probabil cea către Evrei.

Harta 66. Călătoria lui Pavel la Roma.

Ultima parte a vieţii lui Pavel

În general se acceptă faptul că Pavel a fost achitat prin anul 63 sau 64 d.Cr. Dacă s-a dus de acolo în Spania, aşa cum plănuia (Romani 15:28), nu se ştie. Tradiţia lasă să se înţeleagă însă că aşa stau lucrurile. În orice caz nu a stat mult acolo. Se pare că s-a întors în Asia Mică prin anii 65 până în 67 d.Cr., perioadă de timp în care a scris epistolele către Timotei şi Tit. Apoi a fost arestat din nou, dus la Roma şi decapitat prin anul 67 d.Cr. (Vezi în continuare la pagina 635.)

Rezumat al vieţii lui Pavel

Cu datele aproximative

Pavel apare prima dată ca un persecutor al creştinilor, hotărât să şteargă numele lui Isus de pe faţa pământului. Fără îndoială că el a crezut că istoria învierii Sale din morţi este o născocire.

Apoi, pe drumul Damascului, a fost doborât la pământ şi Isus i-a vorbit. A fost prin anul 32 d.Cr.

Din clipa aceea el a fost un alt om. Pătruns de zel şi devotament, fără egal în istorie, Pavel a cutreierat drumurile Imperiului Roman, strigând cu glas tare că Isus a înviat totuşi din morţi, că nu e o minciună, ci un mare adevăr: El a înviat, da, că acum El e VIU ÎN VECII

VECILOR!

La Damasc au încercat să-l ucidă. Pavel s-a dus în Arabia. Apoi s-a întors la Damasc. Apoi la Ierusalim, prin anul 35 d.Cr. Acolo au încercat din nou să-l ucidă. Atunci el s-a dus în Tars.

De prin anul 42 d.Cr. până în anul 44 d.Cr. a fost la Antiohia. S-a suit la Ierusalim prin anul 44 d.Cr., ducând cu el un dar de bani pentru cei săraci.

Prima sa călătorie misionară a avut loc de prin anul 45 d.Cr. până prin anul 48 d.Cr. Apoi a fost la Galatia, Antiohia din Pisidia, Iconia Listra şi Derbe. După aceea s-a întors în Antiohia.

Consiliul de la Ierusalim despre circumcizia neamurilor a avut loc prin anul 50 d.Cr.

Apoi a urmat a doua călătorie misionară prin anii 50-53 d.Cr., prin Grecia, Filipi, Tesalonic, Berea, Atena, Corint. După aceea se întoarce la Ierusalim şi Antiohia.

A treia călătorie misionară, prin anii 54-57 d.Cr.: Efes şi Grecia.

Înapoi la Ierusalim, anul 58 d.Cr., duce cu el un dar mare de bani.

În Cezarea, anii 58-60 d.Cr., deţinut la palatul guvernatorului.

În Roma, anii 61-63 d.Cr., deţinut. Aici se încheie cartea Faptele Apostolilor.

Pavel s-a întors după aceea în Grecia şi Asia Mică, prin anii 65-66 d.Cr.

A fost decapitat la Roma prin anul 67 d.Cr.

Lucrarea sa a durat vreo 35 de ani. În aceşti ani a câştigat mulţimi mari pentru Cristos.

Uneori Dumnezeu l-a ajutat prin minuni. Aproape prin fiecare oraş prin care a trecut a fost persecutat. A fost atacat des de gloate, care au încercat să-l ucidă de atâtea ori. A fost bătut, biciuit, întemniţat, lovit cu pietre, alungat din oraş în oraş. Pe lângă toate acestea, mai era şi acel ţepuş din trupul său (II Corinteni 12). A avut parte de suferinţe de necrezut. Trebuie să fi avut o constituţie de fier. Negreşit însă că Dumnezeu a intervenit cu puterea Sa supranaturală pentru a-l ţine în viaţă.

ROMANI

Natura fundamentală a lucrării lui Cristos
Baza poziţiei omului înaintea Creatorului său

Pavel a fost ales de Dumnezeu să fie interpretul principal al Evangheliei pentru lume iar epistola către Romani este cea mai completă explicaţie a felului în care a înţeles el Evanghelia. Coleridge o numeşte: "Cea mai profundă operă din lume."

Data şi ocazia epistolei

Iarna anilor 57-58. Pavel se afla la Corint, la încheierea celei de-a treia călătorii misionare, în ajunul plecării spre Ierusalim, cu darul de bani pentru sfinţii săraci (15:22-27). O femeie pe nume Fibia, din Chencrea, o suburbie a oraşului Corint, pleca cu corabia spre Roma (16:1, 2). Pavel s-a folosit de acest prilej pentru a trimite prin ea o scrisoare. Nu exista serviciu poştal în imperiul roman, decât pentru scrisorile oficiale. Serviciul poştal din zilele noastre este o invenţie destul de recentă. Scrisorile personale trebuiau trimise prin prieteni sau călători ocazionali.

Scopul epistolei

Să le dea de ştire creştinilor din Roma că Pavel e în drum spre ei. Acest lucru s-a întâmplat înainte ca Dumnezeu să-i spună lui Pavel că îl va ajuta să ajungă la Roma (Fapte 23:11) şi Pavel nu era încă sigur că va scăpa cu viaţă din Ierusalim (Romani 15:31). În orice caz se cuvenea ca el, apostolul neamurilor, să lase în scris, în capitala marelui imperiu al lumii, o explicaţie scrisă a naturii evangheliei lui Cristos.

Biserica din Roma

Pavel încă nu o vizitase.

A ajuns la Roma la câţiva ani după ce a scris Epistola sa către romani. Nucleul bisericii romane fusese format probabil de către romanii care fuseseră la Ierusalim în ziua de Rusalii (Fapte 2:10).

În cei 28 de ani care au trecut, mulţi creştini din multe părţi ale Răsăritului, dintr-un motiv sau altul, emigraseră în capitala imperiului, unii din ei fiind convertiţi de-ai lui Pavel sau prieteni intimi de-ai lui (vezi capitolul 16).

Martiriul lui Pavel şi, probabil al lui Petru, a avut loc la Roma, la 8

ani după ce a scris această epistolă.

Fundalul epistolei

Îl constituia credința evreilor în finalitatea Legii lui Moise, ca expresie a voii lui Dumnezeu și obligativitatea ei universală, insistența lor ca și creștinii dintre neamuri să fie tăiați împrejur și să țină Legea lui Moise. Astfel, chestiunea dacă unul dintre neamuri poate să devină creștin fără să devină mai întâi prozelit evreu a fost una din cele mai mari probleme din vremea aceea. Creștinismul începuse ca o religie ebraică și anumiți conducători evrei puternici erau hotărâți să oprească orice schimbare a acestei stări de lucruri. Circumcizia era un ritual fizic, care reprezenta ceremonia inițială de acordare a cetățeniei evreiești persoanelor provenite dintre neamuri.

Un fapt subliniat de Pavel în mod deosebit în Romani

În această epistolă îndreptățirea omului înaintea lui Dumnezeu se bazează în mod fundamental, nu pe Legea lui Moise, ci doar pe îndurarea lui Cristos. Nu este deloc o chestiune a Legii, fiindcă omul, datorită naturii sale păcătoase, nu poate trăi pe măsura Legii lui Dumnezeu, care este o expresie a sfințeniei sale. Ci totul se datorează lui Cristos, bunătății inimii Sale, care Îi iartă pe păcătoși. În ultimă analiză, poziția omului înaintea lui Dumnezeu depinde nu atât de mult de ceea ce a făcut omul sau de ce poate face el singur, cât de ceea ce a făcut pentru el Cristos. Prin urmare, lui Cristos i se cuvine atașamentul absolut al inimii, loialitatea noastră întreagă, devotamentul și ascultarea de El din partea oricărei ființe umane.

Capitolele 1, 2. Nevoia universală a Evangheliei

Starea universală de păcătoșenie a omenirii (1:1-32). Prima frază este foarte lungă (1-7), rezumând viața lui Pavel: Isus, cel prezis în atâtea profeții, înviat acum din morți, i-a încredințat lui Pavel misiunea de a predica la toate neamurile.

Dorința nutrită de multă vreme în inima lui Pavel de a merge la Roma (9-15), împiedicată de câmpurile de misiune încă neevanghelizate din atâtea locuri (15-20).

Lui Pavel nu îi este rușine de Evanghelia lui Cristos (16), chiar la Roma, unde se adunase atâta necurăție, în ciuda strălucirii din afară și a semeției sale. Groaznica depravare a omului, prezentată în versetele 18-32, atinsese culmea la Roma, în special în domeniul practicilor sexuale (versetele 26 și 27).

Evreii sunt cuprinși și ei aici (2:1-29). Groaznicul tablou al stării de păcat a omului descris de Pavel se aplică și la evrei, cu toate că ei erau poporul ales al lui Dumnezeu, căci și ei practicau păcatele comune oamenilor din vremea aceea.

Oricine (1) ne cuprinde pe fiecare din noi. Nu înseamnmă că fiecare din noi a comis toate păcatele amintite în versetele 29 la 31 din capitolul

1. Este mai degrabă un tablou al omenirii în general. Dar fiecare din noi este vinovat de unele din aceste păcate.

Ziua în care Domnul va judeca secretele oamenilor (2:16). În ziua aceea, testul va consta nu în rasa de care aparţinem, sau dacă suntem evrei sau ne-evrei, ci în natura inimii şi atitudinea ei faţă de practicile vieţii.

Capitolul 3. Cristos - Jertfa de ispăşire pentru păcatele oamenilor

De ce evreii? (1-20). Dacă evreii, în problema păcatului, sunt pe aceiaşi poziţie cu celelalte naţiuni în faţa lui Dumnezeu? Răspunsul: pentru ca lor să li se încredinţeze oracolele lui Dumnezeu şi ei să pregătească calea pentru venirea lui Cristos. Sub conducerea lui Dumnezeu, poporul evreu a fost întemeiat pentru a servi un scop special, elaborarea planului lui Dumnezeu de veacuri pentru răscumpărarea omenirii. Dar oare aceasta înseamnă că automat ei sunt mai buni decât celelalte popoare în faţa lui Dumnezeu? Nicidecum!

Unul din scopurile Legii a fost acela de a-l face pe om să înţeleagă că este păcătos (20) şi că are nevoie de un Mântuitor.

Cristos: ispăşirea noastră (21-31). În natura eternă a lucrurilor, după cum păcatul este păcat, binele este bine, iar Dumnezeu este drept şi nu poate îngădui îndurarea în afara sferei dreptăţii. Păcatul trebuie pedepsit. Dumnezeu a luat asupra sa pedeapsa ce i se cuvenea omului pentru păcatul lui în Persoana lui Cristos.

De aceea, El poate ierta păcatul omului şi îi poate considera pe cei care acceptă cu recunoştinţă jertfa Mântuitorului ca posesori ai neprihănirii lui Cristos.

Capitolul 4. Cazul lui Avraam

Este invocat deoarece cei care susţineau că neamurile trebuie să devină mai întâi prozeliţi evrei şi numai după aceea să devină creştini îşi bazau insistenţa cu care cereau să se facă circumcizia pe promisiunea făcută lui Avraam, potrivit căreia dacă nu se trăgea cineva în mod firesc din Avraam, acea persoană trebuia să se supună tăierii împrejur. Pavel explică faptul că promisiunea a fost dată lui Avraam, pe baza credinţei sale, pe când acesta nu era încă tăiat împrejur, şi că moştenitorii lui Avraam sunt toţi aceia care posedă o credinţă ca a lui, şi nu neapărta cei tăiaţi împrejur. Credinţa a fost elementul principal din viaţa lui Avraam, nu tăierea împrejur!

Capitolul 5. Cristos şi Adam

Pavel scoate în evidenţă eficacitatea morţii lui Cristos ca ispăşire pentru păcatul omenirii datorită unităţii rasei lui Adam.

Cum ar putea cineva, de unul singur, să moară pentru alţii? S-ar putea ca cineva să moară în locul cuiva şi aceasta ar fi drept într-o oarecare măsură. Dar ca Unul să moară pentru milioane de oameni - aceasta cum se explică?

Răspunsul lui Pavel: oamenii nu sunt de vină că sunt păcătoşi. Ei se nasc asftel şi vin pe lume fără să fie întrebaţi dacă o vor. Pur şi simplu s-au trezit pe lume cu un trup şi o fire păcătoasă. Dar, spune Pavel, întemeietorul omenirii, Adam, nu a avut la început o fire păcătoasă.

Pavel explică în continuare doctrina ispăşirii lui Cristos pentru păcatul nostru, nu printr-o raportare în chip fizic la fiecare membru al omenirii, ci ocupând poziţia de Cap al omenirii.

Adam - căpetenia naturală a omenirii. Cristos - Căpetenia spirituală. Ceea ce a făcut o căpetenie, Cealaltă a desfăcut. Păcatul unui om a adus moartea omenirii. Prin urmare, moartea unui om este suficientă pentru a aduce viaţă celor care vor să o primească.

Capitolul 6. care e atunci motivaţia sa de a trăi o viaţă frumoasă?

Dacă nu mai suntem sub Lege, ci Cristos este Acel care ne iartă păcatele, atunci de ce să nu continuăm să păcătuim? Să păcătuim mereu pentru ca şi Cristos să ne ierte mereu!

Pavel răspunde la această întrebare arătând că aşa ceva este imposibil şi de neconceput. Cristos a murit ca să ne salveze de păcatele noastre. Iertarea sa ne este dată cu scopul de a ne face să urâm păcatele. Noi nu putem fi şi slujitorii păcatului şi slujitorii lui Cristos. Trebuie să-l alegem ori pe unul, ori pe altul. Nu se poate să-I fim plăcuţi lui Cristos în timp ce continuăm să trăim în păcat.

Asta nu înseamnă că putem birui păcatul cu desăvârşire, situându-ne dincolo de nevoia de a beneficia de îndurarea Sa. Dar înseamnă că în esenţă există două căi, două moduri de viaţă: Calea lui Cristos şi calea păcatului. În inima noastră aparţinem fie uneia, fie alteia, dar nu amândorura.

Cristos, întruparea desăvârşită a Legii lui Dumnezeu, ne asigură motivaţia de care avem nevoie pentru a trăi frumos şi ne dă şi puterea de a lupta pentru a ajunge la acea sfinţenie desăvârşită de care vom avea în cele din urmă parte prin harul Său.

Capitolul 7. De ce a fost dată Legea?

Dacă nu mai suntem sub Lege, atunci de ce a fost dată Legea? Ea nu a fost dată ca o schemă de a realiza mântuirea, ci ca o mărturie pregătitoare, menită să-l educe pe om în aşa fel încât acesta să-şi recunoască nevoia sa după un Mântuitor: să ne facă să cunoaştem deosebirea dintre bine şi rău. Nu vom avea nici o dorinţă de a-L urma pe Mântuitorul şi nu-L vom aprecia cum se cuvine atâta timp cât nu ne dăm seama de neputinţa noastră.

Lupta dintre firea pământească carnală şi cea spirituală (14-25). Ne întrebăm dacă nu cumva este vorba aici de o imagine a propriei lupte lăuntrice a apostolului. La I Corinteni 4:4 Pavel spune că nu ştie sa aibă vreun lucru pe care să şi-l poată imputa. Totuşi trebuie să fi simţit impulsuri puternice în natura sa, împotriva cărora a dus mereu

o luptă aprigă. Altfel nu ar fi putut scrie cuvintele acestea niciodată. Nespusa lui recunoştinţă faţă de Cristos pentru faptul că l-a izbăvit de ceea ce i se părea un lucru imposibil de părăsit ne aminteşte de neţărmurita bucurie a lui Luther când şi-a dat seama şi el dintr-o dată că Cristos poate face pentru el ceea ce se străduise el în zadar să facă singur o viaţă întreagă. Este o ilustrare a puterii Legii asupra sufletului deprimat şi apăsat sub sentimentul neputinţei de a trăi pe măsura ei - eliberarea şi uşurarea aflate în Cristos.

Capitolul 8. Legea Duhului

Este unul din cele mai iubite capitole din Biblie

Duhul Sfânt locuieşte în noi (1-11). În Cristos nu numai că avem păcatele iertate, ci în plus suntem înzestraţi cu o viaţă nouă. O naştere din nou. Viaţa noastră naturală, ca să spunem aşa, este impregnată cu Duhul lui Dumnezeu - un duh nou, o natură divină se naşte în noi, într-un fel similar modului în care viaţa noastră fizică, natura adamică cu care ne naştem e prezentă în noi prin părinţii care ne-au dat viaţă pământească.

Viaţa noastră naturală este de la Adam. Dar de la Cristos primim o viaţă divină. Iată care este adevărata realiatate a fiinţei noastre. S-ar putea s-o simţim sau nu, să fim conştienţi de ea sau nu, dar ea e prezentă în noi negreşit. O acceptăm prin credinţă, căci ea există în noi dincolo de nivelul conştiinţei noastre - este o viaţă divină, născută din Duhul lui Dumnezeu şi aflată sub călăuzirea Lui plină de iubire. Tăcută dar neobosită, ea lucrează mereu în noi până când obţine controlul absolut asupra întregii noastre fiinţe şi ne trasnformă după Însuşi Chipul lui Dumnezeu. Această viaţă va înflori în glorie venică, nemuritoare în ziua învierii.

Obligaţia noastră faţă de Duhul (12-17). Umblarea după Duhul înseamnă că, în timp ce ne bizuim în întregime şi implicit pe Cristos în ce priveşte mântuirea noastră, noi vom lupta şi ne vom da toate silinţele de a trăi cât mai mult pe măsura Legii Sale. Pavel explică cât se poate de limpede că Harul lui Cristos nu ne scuteşte de obligaţia de a face tot ce ne stă în putinţă de a trăi o viaţă frumoasă. Umblarea după pornirile firii înseamnă a ne deda la satisfacerea tuturor dorinţelor noastre carnale.

Trupul nostru este carne. Unele dorinţe carnale sunt legitime şi necesare. Altele sunt însă greşite. De cele greşite trebuie să ne ferim cu desăvârşire. De celelalte trebuie să beneficiem, însă cu atenţie, ca nu cumva să depăşim măsura.

Creaţia care suferă (18-25). Întreaga creaţie naturală, inclusiv noi înşine, gemem după un sistem de existenţă mai bun, care va fi descoperit în ziua răscumpărării împlinite a lui Dumnezeu, când trupul acesta al morţii (7:24) va fi eliberat prin libertatea gloriei cerului, aflată acum în diferite stadii de creaţie. Este un concept măreţ al lucrării lui

Cristos.

Mijlocirea Duhului (26-30). Nu numai că Duhul Sfânt, care locuieşte în noi, este garanţia învierii şi gloriei noastre viitoare, ci, prin rugăciunile Sale în favoarea noastră noi suntem asiguraţi că Dumnezeu face ca tot ce ni se întâmplă să lucreze spre binele nostru. Noi putem uneori uita să ne rugăm. Dar Duhul nu uită niciodată. Dumnezeu ne va duce la un bun liman. Niciodată să nu uităm să ne încredem în El.

Inviolabila dragoste a lui Cristos (31-39). El a murit pentru noi, ne-a iertat, ni s-a dat prin Persoana Duhului Sfânt. Dacă suntem ai Lui, nici o putere de pe pământ, din cer sau din iad nu-L poate împiedica pe Domnul să ne ducă la Sânul Său pe veci. Este unul din cele mai magnifice pasaje din Biblie.

Capitolele 9, 10, 11. Problema necredinţei evreilor

Una din cele mai mari pietre de poticnire în calea primirii Evangheliei lui Cristos pe scară mondială a fost necredinţa evreilor. În vreme ce un număr considerabil de mare de evrei, în special în Iudeea, deveniseră creştini, în general naţiunea nu numai că nu credea, ci se împotrivea cu înverşunare Evangheliei.

Conducătorii evrei Îl răstigniseră pe Cristos. Ori de cât ori aveau ocazia îi prigoneau acum pe credincioşii Lui. Evreii necredincioşi erau aceia care îi făceau necazuri lui Pavel oriunde mergea.

Dacă Isus a fost cu adevărat Mesia Cel prezis de Scripturi, cum se face că însuşi poporul lui Dumnezeu L-a respins? În aceste trei capitole Pavel oferă răspunsul.

Durerea şi întristarea lui Pavel pentru Israel (9:1-5). Un mod foarte expresiv de a zice: ar fi gata aproape să-şi dea sufletul pentru ei.

Suveranitatea lui Dumnezeu, 9:6-24

În acest pasaj Pavel nu discută predestinaţia unor persoane individuale la mântuire sau condamnare, ci afirmă suveranitatea absolută a lui Dumnezeu de a alege şi a pune naţiuni în poziţia de conducători ai lumii, aşa încât la urmă să îi aducă pe toţi şi pe toate la supunerea de El. Puternica declaraţie (16) poate să cuprindă şi persoane individuale. Alte pasaje similare cuprind persoane individuale: Fapte 2;23; 4:28; 13:48; Romani 8:28-39.

Cum împăcăm suveranitatea lui Dumnezeu cu libertatea voinţei umane nu ştim. Dar ambele doctrine sunt expuse clar în Biblie. Noi le credem pe amândouă. Însă a le explica, a încerca să arătăm cum pot fi ambele adevărate - aceasta e o chestiune pe care trebuie s-o lăsăm deocamdată pe seama altora. Unele lucruri pe care le vedem astăzi întunecat într-o zi le vom vedea limpede, aşa cum suntem şi noi cunoscuţi.

Respingerea Israelului şi adoptatre neamurilor a fost prezisă în Scripturi (9:25-33). Astfel în loc să ne poticnim de acest lucru, trebuie

să ne fi aşteptat la el.

Evreii sunt singuri de vină (1:1-21). Nu Dumnezeu i-a făcut pe evrei să Îl respingă pe Cristos. Ei au făcut-o de bună voie. A fost doar o simplă chestiune de auzire (8-17). Evreii au auzit şi totuşi au ales să nu asculte (18-21). Cum împăcăm aceasta cu textul de la 9:16, nu ştim. Poate că vom înţelege mai bine în ziua aceea.

Mântuirea Israelului 11:1-36

Respingerea lui Cristos de către Israel este temporară. Vor veni zilele când întrega naţiune Israel va fi mântuită (26). Când exact,aici nu se afirmă. Nici nu se spune dacă va fi în legătură cu întoarcerea lor în Palestina, ci doar se afirmă faptul că se va întâmpla. Unul din cele mai întunecate momente din cadrul istoriei umane este suferinţa de veacuri a acestui popor trist şi neascultător. Dar într-o zi totul se va sfârşi. Israel se va întoarce cu pocăinţă la Dumnezeu ca să capete înţelepciunea de nepătruns a providenţei lui Dumnezeu.

Capitolul 12. Viaţa transformată

Un capitol minunat. Ne aminteşte prin tonul lui de predica de pe munte a lui Isus. Pavel în mod obişnuit încheia orice discuţie teologică cu un îndemn fierbinte la un trai creştin. Tot aşa face şi aici. În capitolele precedente el a insistat asupra adevărului că poziţia noastră înaintea lui Dumnezeu depinde de îndurarea lui Cristos şi nu de faptele noastre bune. Aici el insistă tot atât de mult asupra faptului că îndurarea aceea, care iartă cu atâta har, este tocmai ceea ce ne dă îndemnul irezistibil de a face fapte bune şi ne transformă în întregime concepţia noastră despre viaţă.

Umilinţa Duhului (3-8). Se referă în special la conducătorii bisericii. De atâtea ori, poziţia de conducere - care ar trebui să ne facă smeriţi - în realitate ne îngâmfă. Şi de multe ori o persoană cu un anumit talent este înclinată să dispreţuiască valoarea unor talente deosebite pe care le pot avea şi alţii (vezi I Corinteni 12:14).

Calităţile cereşti (9:21). Dragostea frăţească, urârea răului, în special a răului din noi înşine. Sârguinţa, voioşia, bucuria, răbdarea. Duhul de rugăciune. Ospitalitatea, identificarea cu cei care suferă. Preocuparea pentru ceea ce este vrednic de cinste. Atitudinea paşnică. Absenţa resentimentelor.

Capitolul 13. Ascultarea de legile civile

Guvernul civil este rânduit de Dumnezeu (1), chiar dacă este adesea condus de oameni răi, pentru a restrânge acţiunea elementelor criminale din societatea umană. Creştinii trebuie să fie cetăţeni care respectă legea guvernului sub care trăiesc, prin toate atitudinile şi relaţiile vieţii, călăuzindu-se după principiile regulii de aur (8-10), dându-şi toate silinţele de a trăi onorabil şi ţinând întotdeauna cont de alţii.

Zorii zilei care se aproprie (11-14). Noaptea e pe sfârşite; se apropie ziua. Se referă la indivizi care au fost creştini pentru o vreme, sau poate la era creştină care se apropie de sfârşitul ei, de împlinirea ei. Sau se referă şi la una şi la alta. Venirea Domnului în Slavă ori plecarea noastră la El prin moarte.

Capitolul 14. Să nu ne judecăm unii pe alţii

În lucruri cum ar fi consumul diferitelor alimente şi ţinerea unor anumite sărbători. Deşi nu se specifică, probabil Pavel s-a referit aici la carnea închinată idolilor ca jertfă (vezi I Corinteni 8). În ce priveşte sărbătorile, trebuie să fie o referire la insistenţa evreilor ca şi neamurile să ţină Sabatul precum şi alte sărbători evreieşti. Ziua Domnului, prima zi din săptămână, a fost dintotdeauna ziua creştinului. Dacă, în plus, un creştin dintre neamuri dorea să ţină un sabat evreiesc, aceasta era privilegiul lui. Dar nu trebuia să insiste ca şi alţii să-i urmeze exemplul.

Capitolul 15:1-14. Unitatea frăţească

O continuare a îndemnurilor din capitolul precedent. Bănuim din 16:17 şi din discuţia asupra zilelor şi felurilor de mâncare din capitolul 14 că Pavel aflase despre faptul că unii creştini evrei de la Roma erau hotărâţi să impună datinile evreieşti creştinilor dintre neamuri.

Capitolul 15:15-33. Planul lui Pavel de a merge la Roma

Dacă Pavel ar fi fost cum sunt unii, de îndată ce a primit încredinţarea de la Domnul să fie apostol special pentru neamuri, ar fi pornit imediat spre Roma, capitala ”neamurilor“, şi şi-ar fi instalat acolo sediul de evanghelizare a imperiului roman.

Un motiv pentru care nu a făcut aşa a fost probabil faptul că din ziua de Rusalii (Fapte 2-10) la Roma exista o biserică creştină, iar misiunea lui Pavel a fost de a transmite numele lui Cristos în acele regiuni în care Cristos nu ajunsese să fie cunoscut. Planul lui era acela de a cuceri teritoriile pe care Dumnezeu binevoia să i le dea, înaintând tot mai mult spre vest. Şi acum, după 25 de ani, după ce a sădit Evanghelia temeinic în Asia Mică şi Grecia, el e gata să plece spre Spania, şi să facă un popas la Roma (24). El a ajuns la Roma cam peste trei ani după ce a scris aceste cuvinte. (Dacă a fost într-adevăr în Spania, vezi în Fapte 28).

Capitolul 16. Chestiuni personale

Este un capitol de salutări personale. Sunt date douăzeci şi şase de nume de conducători ai bisericilor cu care Pavel a fost prieten.

Fivi (1-2) a fost purtătoarea Epistolei, aflată probabil cu treburi la Roma. Chencrea este portul de est al Corintului.

Priscila şi Aquila (3-5) locuiseră înainte la Roma (Fapte 18:2) şi fuseseră cu Pavel la Corint şi Efes iar acum erau din nou la Roma. O biserică se aduna în casa lor.

Epenet (5), primul convertit din Asia, aflat acum la Roma.

Maria (6). Observaţi câte Marii sunt în Biblie.

Andronic, Iunia (7) sunt rudele lui Pavel, acum oameni în vârstă căci erau creştini de mai demult decât Pavel şi stătuseră la închisoare cu el.

Ampliat, Urban, Stache, Apele (8-10), prieteni de ai lui Pavel.

Casa lui Aristobul (10) şi a lui Narcis (11), probabil erau biserici în casele acestora. Herodian, o altă rudă a lui Pavel.

Trifema, Trifosa, Persis (12), nume de femei.

Rufus (13), probabil fiul lui Simon care a dus crucea lui Isus (Marcu 15:21), al cărui mamă se interesase de bunăstarea lui Pavel ca o mamă adevărată.

Asincrit (14) şi fraţii care sunt cu ei, adică biserica lor.

Filolog (15) şi sfinţii care sunt cu ei, în adunarea lor.

Terţi (22) în a cărui casă omul acesta a scris la dictarea lui Pavel.

Gaius (23) în a cărui casă locuia Pavel în vremea aceia şi care era un loc general de întâlnire al creştinilor de la Corint.

Erast (23) trebuie să fi fost un om cu o deosebită influenţă fiind casierul oraşului Corint.

I CORINTENI

Despre starea de dezordine din cadrul Bisericii

În cadrul Bisericii existau partide, imoralitate, hrană închinată idolilor, abuzuri la Cina Domnului, apostoli falşi, probleme în căsnicie, purtări necuviincioase în adunare, femeile nu-şi cunoşteau locul în Biserică, erezii privitoare la înviere.

Corint

Era metropola comercială a Greciei. Situată pe un istm al Greciei, la vreo 80 de km vest de Atena (vezi harta de la pagina 575). Unul din cele mai bogate şi mai importante oraşe din Imperiul Roman. Populaţia de 400.000 era întrecută doar de cea a Romei, Alexandriei şi Antiohiei. Se afla pe principalul drum comercial din Imperiul Roman, porturile sale fiind renumite centre comerciale mondiale. "Un oraş renumit şi voluptos, unde se întâlneau viciile Estului şi ale Vestului." Aici a stat Pavel un an şi jumătate, în a doua sa călătorie misionară, prin anii 52-53 şi a înfiinţat una din cele mai măreţe biserici, dezvoltată chiar la umbra filozofiei ateniene.

Prilejul scrierii epistolei

Cam la trei ani după plecarea lui Pavel de la Corint, pe când se afla la Efes, la vreo 320 km spre răsărit, peste Marea Egee, desfăşurându-şi cea mai minunată lucrare a întregii sale vieţi deosebite, a fost trimisă o delegaţie de conducători de la Corint ca să-l consulte pe Pavel în problemele şi dezordinele foarte serioase care se iviseră în cadrul Bisericii. El mai scrisese o scrisoare care nu s-a păstrat (5:9), cum nu s-au păstrat nici altele pe care probabil le-a scris. Cele două cetăţi se aflau pe ruta comercială şi între ele circulau tot timpul vase.

Data. Primăvara anului 57, înainte de Rusalii (16:8). Pavel plănuia să petreacă iarna următoare la Corint (16:5-8), ceea ce a şi făcut (Fapte 20:2, 3).

Capitolul 1. Fracţiuni în sânul Bisericii

La Corint, ca pretutindeni, cu excepţia Ierusalimului, nu aveau un loc mare, central unde să se adune creştinii. Clădirile de biserici nu au început să se ridice decât 200 de nai mai târziu, când epoca persecuţiilor începuse să treacă. Ei se adunau în mod obişnuit prin case sau săli publice dacă reuşeau să le obţină pe acestea. În general se adunau oriunde era posibil. Existau foarte mulţi creştini la Corint. Nu era o

biserică anumită mai mare care să-i strângă pe toţi, dar existau multe adunări mici, fiecare cu conducătorul ei. Acestea se pare că începuseră să aibă rivalităţi între ele, în loc să coopereze la cauza generală a lui Cristos, în acel oraş depravat.

Unii din greci, cărora le plăcea atât de mult speculaţia intelectuală şi erau atât de mândri de cunoştinţele lor, se lăudau cu interpretările lor filozofice ale creştinismului. În plus faţă de această grupare a lor în jurul doctrinei unuia sau a altuia, ei se raliau ca partizani sub conducerea unuia sau a altuia. Astfel Biserica era scindată în fracţiuni, fiecare încercând să pună asupra lui Cristos marca lui proprie, o practică ce din păcate mai continuă şi astăzi pe o scară alarmantă.

Capitolul 2. Înţelepciunea lui Dumnezeu

Partida acestor aşa-zişi învăţaţi a intrat în focul criticii lui Pavel. Corint era aproape de Atena, unde atmosfera era dominată oameni egoişti care făceau paradă de filozofia lor. Spiritul Atenei penetrase Biserica de la Corint.

Pavel era un om cu pregătire universitară, un învăţat de frunte al generaţiei sale. Dar el dispreţuia această paradă deşartă a cunoştinţelor. Adevărata ştiinţă şi erudiţie ar trebui să ne facă umili şi mai înţelegători faţă de cei neştiutori.

Capitolul 3. Biserica e mult prea mare pentru a fi făcută proprietatea unui singur individ.

Pretenţiile lor filozofice erau un semn al copilăriei lor spirituale care tindeau a distruge Biserica şi care au produs atâtea dezbinări (17) şi nu au dus la nimic bun (12-15). Biserica este prea mare pentru a deveni cuibul exclusiv al unui grup de asemenea partizani (21-23). De ce nu erau atât de maturi încât să-şi dea seama de acest lucru?

Capitolul 4. Autoapărarea lui Pavel

Trebuie să fi existat un grup destul de mare de conducători ai bisericilor, convertiţi de-ai lui Pavel, care, în absenţa lui, dobândiseră o anumită putere şi îşi dădeau acum importanţă încercând să atragă biserica de partea lor. Ei deveniseră aroganţi, lăudăroşi şi nerespectuoşi faţă de Pavel. De unde rezultă şi această apărare a lui Pavel.

Capitolul 5. Cazul de incest

Unul din ei trăia pe faţă cu nevasta tatălui său. Iar Biserica, în loc să aplice disciplina, se mândrea cu libertatea de care se bucurau ei, adăpostind în mijlocul lor un astfel de om. Pavel a spus că el trebuie să fie dat pe mâna Satanei (5), adică să fie excomunicat oficial din biserici, din două motive: în primul rând pentru a servi de exemplu şi a împiedica răspândirea acestui rău, iar în al doilea în speranţa că cel vinovat va fi adus la pocăinţă. Din nou găsim o referire la acest caz în II Corinteni 2.

Capitolul 6:1-8. Neînţelegeri între creştini

Foarte nepotrivite pentru membrii unei religii a dragostei frăţeşti: să-şi aducă neînţelegerile la un tribunal păgân. Creştinii vor fi asociaţi cu Dumnezeu în judecata finală a lumii; totuşi iată că nu sunt în stare să-şi rezolve certurile (2-7). De ce nu erau mai degrabă gata să sufere?

Capitolul 6:9-20. Imoralitate

Venus era zeiţa principală a Corintului. Templul ei era una din clădirile cele mai frumoase din oraş. În el se aflau o mie de preotese, ce erau de fapt prostituate publice, întreţinute pe cheltuiala populaţiei, fiind gata întotdeauna la orice acte imorale, în cadrul ritualurilor de închinare la această zeiţă. Unii din creştinii corinteni care fuseseră obişnuiţi cu o religie a traiului imoral constatau că le era greu să se adapteze la noua religie în cadrul căreia viaţa imorală era interzisă. Pavel spusese atunci când discutase unele probleme, că toate lucrurile sunt îngăduite (12). Unii din ei evident au citat aceste cuvinte ale lui pentru a-şi justifica libertăţile sexuale. Pavel afirmă răspicat că nu aici se aplică această libertate şi, într-un limbaj lipsit de echivoc, interzice creştinilor să ia parte la astfel de practici dăunătoare.

Capitolul 7. Căsnicia

Ei scriseseră lui Pavel să-l întrebe dacă e legitim pentru creştini să se căsătorească. Ciudat că erau atât de îngăduitori cu privire la incest (5:2) dar aveau scrupule cu privire la căsătoria legală. Pavel le spune că viaţa de căsnicie a fost făcută pentru ca oamenii să se bucure de ea. Pavel nu a fost căsătorit (8). Unii cred că ar fost văduv, că şi-ar fi pierdut soţia în tinereţe. Două sunt motivele pentru care unii cred că Pavel era căsătorit: unul, fussese membru al Sinedriului cu drept de vot (Fapte 26:10), ceea ce însemna că trebuia să fie căsătorit, iar celălalt motiv este faptul că numai unul care a fost căsătorit poate scrie capitolul acesta - numai unul care cunoaşte intimităţile căsătoriei.

Capitolul 8. Carnea închinată idolilor

Existau mulţi idoli în Grecia şi pe pieţe se vindea multă carne ce fusese mai întâi jertfită acestor idoli. Chestiunea în discuţie era nu numai consumul cărnii ca atare, ci participarea la funcţiile sociale ale prietenilor păgâni ai creştinilor, din care multe erau însoţite de practici destrăbălate, ruşinoase. Chestiunea e discutată mai pe larg la capitolul 10:14-33.

Capitolul 9. Plata vestitorilor Cuvântului

Una dintre obiecţiile pe care criticii lui Pavel le ridicaseră împotriva lui era faptul că nu primise nici o plată pentru lucrarea sa la Corint (II Corinteni 12:13), ceea ce pentru minţile lor lacome părea suspect. Pavel le explică spunând că avea dreptul să fie întreţinut pe cheltuiala Bisericii (4-7). Dar, după câte se pare, Pavel nu a primit nici o plată

de la nici o biserică, decât de la Filipi. În Corint, Efes şi Tesalonic el s-a întreţinut singur din meseria lui. A fost principiul de o viaţă întreagă să predice, atât cât se putea, fără plată (16-18). Îi dădea mare satisfacţie lui Pavel să ştie că a făcut mai mult decât i s-a poruncit. Apoi mai era şi faptul că nu voia ca învăţătorii falşi, care doreau salar, să nu abuzeze datorită exemplului lui (II Crointeni 11:9-13).

Capitolul 10:1-13. Pericolul căderii

Pavel tocmai vorbise despre dedicarea sa la maximum în slujba Domnului, ca nu cumva el însuşi să fie lepădat. Lucrul acesta i-a amintit de acelaşi pericol care îi paşte pe creştini în general. Ei trebuia să-şi ia religia în serios. Cei mai mulţi din cei care au fost izbăviţi din Egipt n-au ajuns totuşi în Ţara Promisă. Ispitirile care i-au făcut să cadă pe drum au fost în cea mai mare aceleaşi ispite pe care le înfruntau şi corintenii (7-9), poftele firii. Dar corintenii erau gata să lupte din toată inima, cu hotărârea de a învinge, aşa cum făcea şi Pavel (9:25). Dumnezeu îi asigură că îi va păzi în orice ispită (13).

Capitolul 10:14-33. Carnea închinată idolilor

Continuare din capitolul 8. Acolo Pavel afirmase principiul general de comportare pentru noi în asemenea chestiuni prin Legea Dragostei Frăţeşti. Există lucruri mai importante decât carnea şi mâncarea. Aici Pavel interzice creştinilor să participe la sărbătorile păgâne de la Templu, dar explică fraţilor că nu e neapărat nevoie să întrebe atunci când cumpără carne de pe piaţă dacă a fost în prealabil închinată idolilor (25) sau dacă provine din vreo casă partuiculară unde a fost o sărbătoare păgână (27), căci în acel caz nu trebuie mâncată carnea respectivă dacă se constată că are această provenienţă.

Capitolul 11:2-16. Ţinuta femeii în Biserică

Era o practică obişnuită în oraşele greceşti, şi în general în răsărit, ca femeile să-şi acopere capul în public, cele cu capul descoperit având un caracter imoral. Corint era plin de prostituatele de la Templu. Unele din femeile creştine, profitând de noua lor libertate în Cristos, deveniseră îndrăzneţe şi lepădaseră vălul la întrunirile Bisericii, fapt care a îngrozit pe celelalte femei mai atente. Lor li se spune aici să nu sfideze opinia publică cu privire la ceea ce este considerat a fi un gest de bună cuviinţă în comportarea femeilor.

Bărbaţii şi femeile sunt de o valoare egală în faţa lui Dumnezeu, dar există anumite distincţii naturale între bărbaţi şi femei, fără de care societatea umană nu ar putea exista. Femeile creştine care trăiesc în mijlocul societăţilor păgâne trebuie să aibă grijă la capitolul inovaţii, ca nu cumva să aducă ocară religiei lor. Este rău când femeile se aseamănă prea mult cu bărbaţii.

Îngerii privesc (10) la închinarea creştinilor.

Capitolul 11:17-34. Cina Domnului

Se pare că acea comunitate în care toţi aveau toate lucrurile de obşte de la Rusalii încetase (Fapte 2:44-45), iar membrii mai bogaţi ai Bisericii îşi aduceau hrana lor la anumite servicii, pentru mesele lor de dragoste (Iuda 12) care se ţineau după Cină, şi la care participau atât cei bogaţi, cât şi cei săraci.

Lucrul acesta pare să fi umbrit Cina Domnului la Corinteni. cei care aduceau mâncare o consumau ca prietenii lor, fără să aştepte toată adunarea.

Imitând pe beţivii păgâni de la templele lor, creştinii făceau astfel din mesel lor de dragoste un prilej de îmbuibare, pierzând semnificaţia adevărată a Cinei Domnului.

Capitolul 12. Daruri spirituale

Înainte de încheierea Noului Testament, pe când era încă în curs de a fi scris, în anumite locuri, la anumite vremuri, Dumnezeu a dat minuni speciale ale Duhului Sfânt ca să ajute bisericile să se călăuzească după adevăr.

Lucrul acesta era necesar, întrucât apostolii erau puţini la număr, iar bisericile erau la mare depărtare unele de altele. Ideile călătoreau cu aceeaşi viteză cu care călătoreau oamenii. Bisericile erau bântuite de doctrine false, de învăţători falşi care veneau cu pretenţii de tot felul iar bisericile nu aveau documente scrise cu privire la faptele reale.

Se pare că existase recent o strălucită etalare a darurilor Duhului Sfânt. Unul din acestea era vorbirea în alte limbi, adică în limbi străine, aşa cum făcuseră apostolii la Rusalii (Fapte 2:8). Darul acesta, indiferent de natura lui exactă, pare să fi fost mult îndrăgit de corinteni. Toţi doreau să aibă acest dar. Dacă se ridica un frate în adunare şi vorbea într-o limbă pe care ceilalţi nu o învăţaseră, asta era o dovadă clară că persoana aceea se află sub controlul Duhului Sfânt, şi ceilalţi priveau cu mare admiraţie. În plus şi pe vremea aceea, ca şi astăzi, unii mergeau la biserică pentru onoarea pe care o puteau câştiga prin ei înşişi.

Diferitele daruri ale Duhului Sfânt, unele naturale, altele supranaturale, aşa cum sunt ele enumerate la versetele 8-10, erau înţelepciunea, cunoştinţa, credinţa, vindecarea, minunile, profeţiile, limbile, intepretarea limbilor.

Este o discuţie a valorii relative a acestor daruri diefrite tocmai pe fondul acestui capitol discutându-se problema dragostei.

Capitolul 13. Dragostea

Învăţătura de bază a Creştinismului. O expresie nemuritoare a doctrinei lui Isus despre dragostea cerească. Mai puternică decât oricare din manifestările puterii lui Dumnezeu pentru zidirea Bisericii.

Dragostea, cea mai puternică armă a Bisericii. Dragostea - fără de care toate celalte daruri ale Duhului nu sunt de nici un folos. Dragostea, esenţa naturii lui Dumnezeu. Dragostea, perfecţiunea caracterului uman. Dragostea, cea mai puternică forţă şi ultima din din univers.

Chiar dacă mi-aş da toate lucrurile la săraci, chiar dacă mi-aş da trupul să fie ars, şi n-aş avea dragoste, nu mi-ar folosi la nimic (3). Ce pasaj vrednic de meditaţie! Darul de a vorbi ca îngerii, de a prooroci, de a avea toată cunoştinţa, darul credinţei care poate mute munţii, darul dărniciei până la ultimul ban, chair darul de a fi martir, toate sunt în zadar dacă nu avem Duhul DRAGOSTEI creştine. Ce îndemn la cercetare!

Capitolul 14. Limbile şi proorociile

capitolul acesta este o discuţie asupra valorii relative a limbilor şi a proorociilor, care par să fie însă cele mai râvnite dintre daruri.

"Proorocia" era învăţătura altora de pe un plan mai înalt. Nu este atât de mult "prezicerea", adică sensul adevărat al cuvântului "proorocie", cât învăţarea din Cuvântul Domnului, prin ajutorul Duhului.

Rolul femeii în biserică (33-40), o contiunare de la 11:2-16. Pavel interzice în versetele 34, 35 ceea ce pare să fi permis la 11:5. Trebuie să fi existat împrejurări locale necunoscute de noi, care au dat sens acestor intrucţiuni - probabil vreo femeie îndrăzneaţă care s-a înfipt în mod necuviincios.

Capitolul 15. Învierea

Faptul că unii din conducătorii creştini ai bisericii tăgăduiau deja învierea este o indicaţie a faptului că învăţăturile de cea mai proastă factură s-au şi strecurat în biserică.

Pavel insistă, în limbajul fără echivoc, că înafara nădejdii învierii nu există nici o raţiune pentru existenţa creştinismului (13-19).

Învierea lui Isus din morţi a fost refrenul neîntrerupt al apostolilor (vezi pagina 562). Capitolul 15 din I Corinteni este cea mai completă discutare a subiectului acesta din tot Noul Testament. Prin sensul pe care îl dă vieţii umane, este cel mai important şi mai măreţ capitol din toată Biblia.

Învierea lui Isus din morţi a fost un fapt real, atestat de martori oculari, care L-au văzut pe Isus înviat după ce se sculase din morţi (vezi paginile 554, 556). Pavel însuşi Îl văzuse. Nu există nici o altă explicaţie a fenomenului care s-a produs în viaţa lui Pavel. Întâmplarea de pe drumul Damascului nu a fost o halucinaţie. Isus i-a apărut în cale cu adevărat lui Pavel.

Pe lângă multele arătări ale Domnului ucenicilor, separat sau în grup, Isus s-a arătat unei mulţimi de 500 de oameni care mai erau încă în viaţă (6). Trebuie să fi fost o realitate. O mulţime de oameni nu poate să inventeze un lucru din senin. Ucenicii nu voiau nici ei la

început să creadă că Isus a înviat din morţi (vezi pagina 554), dar atunci când s-au convins în cele din urmă că este o realitate, că Isus a rupt cu adevărat legăturile morţii şi a ieşit din mormânt viu, faptul acesta a dat atât sens vieţii lor încât nimic altceva nu mai părea să conteze. Ei ştiau că învierea lui Isus este o realitate şi au crezut în ea până la moarte. Au cutreierat Imperiul Roman în lung şi în lat, spunând istoria lui Isus şi a învierii Sale cu atâta seriozitate şi sinceritate încât mulţimi mari de oameni au crezut până la moarte în Isus.

Învierea lui Isus din morţi este evenimentul unic - cel mai important din istorie, faptul cel mai temeinic stabilit. Iar istoria vieţii lui ne-a parvenit şi nouă celor de azi, de-a lungul multor secole, înfrumuseţând viaţa umană, făcându-ne să fim siguri că şi noi vom trăi veşnic pentru că El trăieşte. Făcând inimile noastre să tresalte de bucurie la gândul că suntem nemuritori, că am început o existenţă care nu se va sfârşi niciodată, şi că nimic nu ne poate face vreun rău adevărat, că moartea nu este decât un mic incident, decât o trecere rapidă de la o fază a existenţei la alta, că şi dacă suntem aici jos în trup, şi dacă suntem acolo sus - ai Lui suntem, şi toată viaţa facem ceea ce îi este plăcut Lui, că milioane de veacuri după ce se va fi răcit soarele, noi vom fi tot tineri în eternitatea lui Dumnezeu.

Gândul cel mai emoţionant din toată experienţa umană este gândul că suntem nemuritori, că nu putem muri, şi că orice i s-ar întâmpla trupului nostru, noi înşine, adevărata noastră fiinţă va trăi mereu, neântrerupt. Şi această certitudine este întărită pentru inimile noastre datorită faptului că Isus Cristos a înviat din morţi.

Dacă dragostea lui Isus este adevărata viaţă, minunată şi vrednică de trăit, atunci viaţa este glorioasă - este o privire spre un viitor nesfârşit. Dacă existenţa lui Isus nu ar fi decât un mit, atunci misterul existenţei este o ghicitoare nerezolvată, iar omenirea se află în faţa unui întuneric groaznic, cuprinsă de disperare eternă.

Dar, în virtutea tuturor dovezilor istorice, constatăm că este o relatare adevărată. Cristos a fost, Cristos este - O Persoană Vie, prezent în copiii Săi, călăuzindu-i şi ocrotindu-i prin puterea Sa, şi conducându-i spre acea zi glorioasă a învierii lor.

Domnia mijlocitoare a lui Cristos (23-28). Aici întrezărim ceva din veacurile fără de sfârşit ale tuturor lucrurilor, când lucrarea lui Cristos de mijlocire se va fi încheiat, iar universul creat al lui Dumnezeu va fi intrat în faza lui finală.

Botezul pentru morţi (29). Pare să fie un botez foarte şubred, adică botezul pentru un prieten decedat, mai exact. Dar în Bilbie nu există nici o altă referire la el şi nici o dovadă că ar fi existat în biserica apostolică. Poate o traducere mai bună l-ar reda astfel: "botezat în nădejdea învierii".

Învierea trupului (25-28). Învăţătura Noului Testament este foarte

clară în această privinţă (Romani 8:23; I Tesaloniceni 5:23; II Corinteni 5:4). Nu va fi acelaşi trup supus putrezirii de pe pământ, ci un trup spiritual, care se va împărtăşi din slava cerească a lui Dumnezeu Însuşi.

Capitolul 16. Chestiuni personale

Colecta (1-4). Aceasta se făcea pentru sfinţii săraci din Ierusalim (II Corinteni 8:10). Porunca dată galatenilor nu este amintită în epistola către Galateni (1). Probabil el le-a mai scris o altă scrisoare care nu s-a păstrat. Prima zi a săptămânii (2) era ziua stabilită pentru închinarea creştină (Fapte 20:7).

Planurile lui Pavel (5-99). Era primăvara anului 57, înainte de Rusalii (8). El a petrecut vara la Macedonia, unde a scris II Corinteni. A a juns la Corint toamna. A iernat acolo, apoi a scris Romani. În primăvara următoare a plecat spre Ierusalim.

Apolo (12). Probabil ei îl rugaseră să vină la Corint, dar el refuzase să vină, negreşit din pricină că se temea că unii corinteni ar fi dorit să-l pună în fruntea uneia din partide.

Cu mâna mea (21). Sostene, un corintean care se dusese la Efes a scris epistola aceasta la dictarea lui Pavel (1:1); Fapte 18:17. Apoi Pavel a semnat-o cu mâna lui (21) şi a adăugat "Maranatha" (22), care înseamnă "Vino Doamne Isuse!"

II CORINTENI

Pavel își apără apostolia
Gloria lucrării sale
și sacrificiul lui de o viață întreagă

Data și prilejul scrierii scrisorii

Pavel petrecuse un an și jumătate la Corint, cam între 52-53, în cadrul celei de-a doua călătorii misionare, în a doua parte a ei, și făcuse mulți ucenici (Fapte 18:10, 11). Apoi în a treia călătorie misionară el a petrecut trei ani la Efes, între anii 54 și 57. În primăvara anului 57, pe când se afla la Efes, Pavel a scris I Corinteni (I Corinteni 16:8). Curând după aceea a urmat marea tulburare în care Pavel era cât pe ce să-și piardă viața (Fapte 19).

Plecând de la Efes, el s-a întors în Macedonia, în drum spre Corint (vezi harta de la pagina 575). În timp ce se afla în Macedonia, în vara și toamna anului 57, vizitând bisericile din regiunea Filipi și Tesalonic, în mijlocul multor suferințe și neliniști, după ce așteptase multă vreme să primească vești de la Corint, el s-a întâlnit cu Tit, care se întorcea de la Corint cu vestea că scrisoarea lui Pavel făcuse mult bine (II Corinteni 7:6), dar că mai erau unii din conducătorii bisericii din Corint care spuneau că Pavel nu este un apostol adevărat al lui Cristos, ceea ce l-a determinat pa Pavel să scrie o altă scrisoare, cea de față, și s-o trimită prin Tit (8:6, 17), Pavel sperând să ajungă și el destul de curând la Corint.

Scopul ei pare să fi fost acela de a oferi lui Pavel o apărare a apostolatului său primit de la Cristos și de a le aminti că, întrucât el întemeiase biserica din Corint, avea dreptul să hotărască în problemele ei.

Peste puțin timp Pavel a ajuns la Corint și a petrecut acolo iarna (Fapte 20:2, 3), așa cum plănuise (I Corinteni 16:5, 6). La Corint a scris măreața sa epistolă către Romani.

Capitolul 1. Mângâierea lui Pavel în suferințele sale

Mângâierea (3, 4) la care se referă Pavel aici este prilejuită de

întâlnirea cu Tit (7:6, 7) care, la întoarcerea sa de la Corint, i-a adus vestea bună despre loialitatea corintenilor. Faptul acesta , împreună cu scăparea de la moarte în oraşul Efes (8, 9; Fapte 19:23-41), explică nota de bucurie a lui Pavel în mijlocul suferinţelor sale.

Efes şi Corint erau doar la vreo 300 de kilometri distanţă şi între ele circulau multe vase. Apoi se pare din 2:1; 12:14; 13:1-2 reiese că Pavel făcuse o vizită de la Efes la Corint, care îl îndurerase (2:1) datorită unei grave crize care se ivise în relaţie cu Biserica din Corint, probabil la scurtă vreme după ce scrisese prima epistolă. Aceste lucruri pot explica, cel puţin în parte, neliniştea şi nerăbdarea lui Pavel de a se întâlni cu Tit.

Capitolul 2. Cazul de disciplină

Pare să fi fost vorba de persoana care trăia în incest şi pe care Pavel în prima sa epistolă (I Corinteni 5:3-5) o dăduse pe mâna Satanei, fapt care a dus la crearea unei revolte de proporţii considerabile împotriva lui Pavel în cadrul bisericii. Atât de serioasă a fost această revoltă, încât Pavel s-a dus personal de la Efes la Corint (1), dar a fost primit atât de rece încât vorbeşte despre o vizită care i-a adus multă tristeţe.

Apoi, judecând după 2:3, 9; 7:8, 12; 10:10, pasaje care implică lucruri pe care le găsim la I Corinteni, avem motive să credem că Pavel ar mai fi scris o scrisoare care s-a pierdut. Trebuie să fi fost foarte aspră în tonul ei, deoarece a schimbat tot mersul lucrurilor la Corint, în aşa măsură încât cei care îl susţinuseră pe cel disciplinat s-au întors acum împotriva lui (7:11). Dar Pavel nu a ştiut acest lucru până când nu s-a întâlnit cu Tit (7:6, 7).

Durerea, întristarea şi lacrimile vărsate (4) au fost pricinuite nu numai de groaznica experienţă prin care tocmai trecuse la Efes (1:8, 9), ci şi de neliniştea cu privire la situaţia de la Corint. A fost atât de tulburat că n-a reuşit să se întâlnească cu Tit la Troa, cum plănuise (2:12-13), încât a ratat o mare ocazie de a vesti Evanghelia în Troa, şi s-a grăbit să meargă mai departe spre Macedonia, cu speranţa că îl va găsi pe Tit despre care ştia că e în drum spre Corint şi îi aduce veşti.

Mireasmă şi pentru viaţă, şi pentru moarte (14-16) este o figură de stil având la bază procesiunile triumfale ale împăraţilor care se întorceau cu şiruri lungi de prinşi de război, din care unii urmau să moară iar alţii să trăiască. Astfel Pavel a purtat mireasma lui Cristos, care, în funcţie de reacţia cuiva, putea să însemne viaţă sau moarte. Pavel a privit lucrarea sa ca un marş triumfal.

Capitolul 3. Gloria lucrării sale

Epistolă de laudă (1). Această expresie sugera probabil faptul că învăţătorii falşi iudaizatori purtau scrisori de prezentare de la Ierusalim. Ei se loveau mereu de lucrarea lui Pavel şi erau aceia care îi făceau cel mai mult rău lui Pavel, folosind orica scuză şi prilej pentru a lupta

împotriva lui. Ei întrebau acum: "Cine este Pavel? Poate să arate el scrisori de acreditare de la vreo persoană cu vază din Ierusalim?" Era un lucru absurd. Pavel nu avea nevoie de scrisori de recomandare, dar lucrul acesta a dus la un contrast între lucrarea sa şi a altora, între Evaghelie şi Lege, una scrisă pe piatră, cealaltă scrisă în inimiUna a literei, cealaltă a Duhului. Una pentru moarte, cealaltă pentru viaţă. Una acoperită, alta descoperită. Una spre condamnare, alta spre neprihănire. Una va trece, cealată va rămâne în veci. Privind la Cristos, noi suntem transformaţi din slavă în slavă, după chipul Său.

Capitolul 4. Viaţa de martir a lui Pavel

În această epistolă Pavel vorbeşte mult despre suferinţele sale, în special la capitolele 4, 6, 11. Când s-a întors la Cristos, Domnul i-a spus: "Îţi voi arăta ce trebuie să suferi pentru Numele Meu" (Fapte 9:16). Suferinţele au început imediat şi au continuat fără întrerupere treizeci de ani.

Iudeii au hotărât să-l omoare la Damasc (Fapte 9:24). Din nou la Ierusalim (Fapte 9:29). A fost alungat din Antiohia. (Fapte 13:50). Au încercat să-l ucidă cu pietre la Iconia (Fapte 14:5). L-au lovit cu pietre, şi l-au părăsit doar fiindcă au crezut că e mort, la Listra (Fapte 14:19); în Filipi l-au bătut cu nuiele şi i-au pus picioarele în butuci (Fapte 16:23, 24). În Tesalonic evreii şi gloata de oameni aţâţată de ei au încercat să-l linşeze (Fapte 17:5). L-au alungat din Berea (Fapte 17:13, 14). Au uneltit împotriva lui la Corint (Fapte 18:12). La Efes au fost cât pe-aici să-l omoare (Fapte 19:29; II Corinteni 1:8, 9). Încă odată la Corint, curând după ce scrisese epistola de faţă, au complotat să-l ucidă (Fapte 20:3). La Ierusalim i-ar fi pus capăt vieţii numaidecât dacă nu ar fi fost soldaţii romani (Fapte 22). Apoi a fost întemniţat în Cezareea doi ani şi jumătate şi alţi doi ani la Roma. Pe lângă toate acestea, a fost bătut de nenumărate ori, întemniţat, a naufragiat şi a suferit privaţiuni de tot felul (II Corinteni 11:23-27). Apoi, în cele din urmă, a fost dus la Roma şi executat ca un criminal de rând (II Timotei 2:9).

Pavel trebuie să fi avut o constituţie de fier, căci el cânta când suferea (Fapte 16:25). Numai o constituţie puternică ca a lui l-a făcut să poată suporta toate acestea. Dar, mai presus de toate, a fost harul minunat al lui Dumnezeu. Prin ajutorul Domnului, Pavel trebuie să se fi simţit nemuritor până la încheierea lucrării sale.

Capitolul 5. Ce urmează după moarte?

Capitolul acesta este o continuare a raţiunii sale de a fi bucuros în suferinţe. Tocmai afirmase că în veacul viitor slava veşnică va fi cu atât mai mare cu cât aici am suferit mai mult.

Care este învăţătura sa în această privinţă? Este trupul nou îmbrăcat de noi în clipa morţii? Moartea este numită o dezbrăcare, nu o îmbrăcare (4), a fi absent din trup înseamnă a fi acasă cu Domnul (8).

La Filipeni 1:23 moartea este privită ca o plecare acasă la Cristos, ceea ce este mult mai bine.

Dar la I Corinteni 15 şi I Tesaloniceni 4 trupul învierii e pus în legătură cu venirea lui Cristos. Evident învăţătura este aici aceea că cei ce mor înainte de venirea lui Cristos intră imediat în starea de binecuvântare conştientă cu Domnul, ceea ce este mult mai bine decât viaţa în trup, dar mai prejos decât existenţa de după înviere.

Capitolul 6. Din nou suferinţele lui Pavel

Pavel continuă să-şi apere lucrarea. Împotrivirea din biserica de la Corint faţă de el trebuie să fi fost destul de mare (12), altfel Pavel nu ar fi consacrat o parte atât de mare din epistola sa apărării sale proprii. La 14-18 el pare să pună vina în parte cel puţin pe atmosfera păgână în care trăiau ei. Corintenii erau foarte libertini în conduita lor.

Capitolul 7. Vestea lui Tit

Timotei fusese trimis mai înainte (I Corinteni 4:17; 16:10). Timotei era timid din fire şi nu prea potrivit pentru măsurile aspre de disciplină cerute de situaţia de la Corint. Atunci Pavel l-a trimis pe Tit (II Corinteni 2:13; 7:6, 13; 12:18), care în astfel de situaţii era probabil ajutorul cel mai bun pentru Pavel. El a mers probabil la Corint în urma celei de-a doua vizite a lui Pavel acolo şi a dus scrisoarea la care găsim o referire în 2:3. Misiunea a avut succes.

Persoana pentru care se iscase tot necazul (I Corinteni 5:1-5) era probabil un om influent. Se pare că el a persistat în păcat şi a pornit o revoltă deschisă împotriva lui Pavel, atrăgându-i de partea sa pe unii din conducători. Dar, sub inflenţa celei de a doua scrisori a lui Pavel şi prin prezenţa lui Tit, Biserica a fost adusă în întregime pe linia ei normală, urmarea fiind faptul că cel care păcătuise a fost smerit. Asta era vestea bună adusă de Tit (7-16).

Capitolele 8, 9. Daruri pentru biserica-mamă

Aceste două capitole conţin instrucţiuni despre darul pentru sfinţii săraci din Ierusalim pe care Pavel l-a adus la sfârşitul celei de-a treia călătorii misionare. A fost probabil un fond strâns de pe la toate bisericile din Asia Mică şi Grecia, deşi nu sunt numite aici decât cele din Macedonia, Ahaia şi Galatia. Acţiunea începuse cu un an mai înainte (8:10). Bisericile macedoneene porniseră la această acţiune cu toată inima. Chiar şi cei mai săraci dădeau din toată inima. Pavel era acolo când a scris aceste cuvinte.

De la Filipi, principala biserică din Macedonia, a fost singurul loc de unde Pavel a acceptat plată pentru lucrul lui, după care a plecat imediat.

În aceste două capitole avem cele mai complete instrucţiuni privitoare la dărnicia Bisericii din întreg Noul Testament. Deşi e o ofertă de milostenie, noi presupunem că principiile afirmate aici ar

trebui să călăuzească bisericile în strângerea tuturor darurilor lor, atât pentru nevoile lor interne, cât şi pentru întreţinerea misionarilor şi a ocaziilor speciale când sunt ajutate persoane individuale. Ajutorul trebuie să fie voluntar, proporţional, sistematic, Iar problemele financiare trebuie conduse cu cea mai mare corectitudine (8:19-21). Dumnezeu va răsplăti din belşug pe aceia care dau cu mână largă - este un punct foarte bine subliniat. Duhul acesta de bunătate şi dărnicie este numit "darul nespus" (9:15).

Capitolul 10. Înfăţişarea lui Pavel

Unele lucruri din acest capitol par să fi fost sugerate de acuzaţia duşmanilor săi, potrivit cărora Pavel ar fi fost deficitar în domeniul înfăţişării exterioare (1,10). Nu există nici un indiciu în Noul Testament despre înfăţişarea lui Pavel. O legendă din secolul II spune că era de statură mijlocie, cu părul buclat şi picioare strâmbe, ochii albaştri, sprâncenele mari, unite, nasul lung, şi că era plin de har şi mila Domnului, uneori având înfăţişarea unui om, alteori arătând ca un înger.

O altă tradiţie spune că Pavel era mic de statură, chel, cu picioare strâmbe, îndesat, cu fruntea mică şi un nas uşor proeminent şi că era plin de har.

Există indicii în Noul Testament că Pavel suferea cu ochii, ceea ce îl făcea uneori respingător la înfăţişare (vezi pagina următoare). Dar acuzaţia duşmanilor lui că avea o personalitate slabă (10) era negreşit lipsită de temei. Nu ne putem închipui ca un asemenea om să fi putut întoarce pe dos cetate după cetate, cum a făcut Pavel. În mod incontestabil, Pavel a fost o personalitate puternică, dominantă şi un om mare cum nu s-a mai văzut pe pământul acesta în afară de Isus.

În unele părţi din epistolă, Pavel se adresează majorităţii loiale, iar în alte părţi minorităţii neloiale. Cei din urmă par să fie prezenţi în mintea apostolului în ultimele patru capitole. El îşi dă seama de faptul că nu se cade să se laude singur, dar o face totuşi forţat de ei.

Ei s-au legat de faptul că Pavel a refuzat să primească plată pentru lucrarea sa de la Corint (7-9). El explică faptul că în calitate de apostol ar fi avut dreptul să o facă (I Corinteni 9), dar a refuzat în mod intenţionat, ca nu cumva învăţătorii falşi să profite de pe urma exemplului său şi să facă comerţ în biserică. De la începutul lucrării sale de la Corint, Pavel va fi observat negreşit tendinţele unora de a ajunge în vârf, din pură lăcomie, şi, prin urmare, a avut o deosebită grijă în comportarea sa.

Unul din lucrurile pe care Pavel le-ar fi putut folosi pentru a se lăuda ar fi fost faptul că nu putea fi acuzat de lăcomie.

Apoi într-un pasaj de un puternic dramatism (22-23) Pavel îşi înfruntă criticii, provocându-i să se compare cu el în toate privinţele: ca evreu - loial, ca lucrător - plin de râvnă pentru Cristos, ca unul care a lucrat mai mult decât toţi la un loc, şi a suferit pentru Cristos toată

viaţa sa, fiind un martir în viaţă.

Capitolul 12. Ţepuşul din trupul lui Pavel

Viziunea pe care a avut-o el despre cer (1-7). Pavel a fost răpit (4), până la al treilea Cer (2); ca şi când raiul şi cerul al treilea ar fi părţi separate din lumea viitoare.

Isus s-a dus în Paradis imediat după moarte (Luca 23:43). În ce priveşte Cerul al treilea, în nici un alt pasaj nu se mai vorbeşte despre el, de aceea nu îi putem elucida sensul. Unii cred că Paradisul şi Cerul al treilea sunt termeni sinonimi pentru locuinţa lui Dumnezeu, dar din context rezultă că ar fi locuri separate.

Întrucât Isus a trecut imediat în Paradis, Paradisul e considerat locuinţa spiritelor fără trup dintre moarte şi înviere. Cerul al treilea este considerat locuinţa finală a răscumpăraţilor în trupul lor înviat: o existenţă mai glorioasă decât Paradisul, tot aşa după cum Paradisul este mai glorios decât existenţa pământească. Faptul că există o stare intermediară între moarte şi înviere este scos în evidenţă foarte clar în Noul Testament (vezi la capitolul 5).

Lui Pavel nu i s-a îngăduit să rostească ceea ce a văzut şi a auzit în viziunea sa asupra raiului (4). Asta ar putea să însemne că pentru a-l întări în vederea misiunii sale speciale şi a suferinţei neobişnuite de care a vut parte, Dumnezeu i-a acordat o viziune specială a gloriei viitoare din care o parte i-a fost interzis s-o facă decunoscut şi altora. Dar e posibil ca o traducere mai bună a lui "îngăduit" să fie cuvântul "posibil", sensul fiind în acest caz acela că nu există limbaj adecvat pentru a descrie gloria Cerului; după cum ideea de culoare nu ar putea fi transmisă unei persoane oarbe din naştere.

Ţepuşul din trupul lui Pavel (7). Există diferite păreri cu privire la ce ar fi însemnat. În general se susţine că a fost vorba de un caz cronic de oftalmie, de o boală a ochilor, care deşi nu era prea dureroasă, îi dădea o înfăţişare respingătoare. Credem că această părere este corectă. Faptul pare justificat din limbajul epistolelor. Pavel a fost lovit de această boală cu paisprezece ani mai înainte de a scrie această epistolă (2, 7), adică pe vremea intrării sale în Galatia, cu ocazia primei sale călătorii misionare.

Intrarea sa în Galatia a fost prilejuită de un anumit gen de infirmitate, Galateni 4:13, atât de respingătoare la înfăţişare încât a constituit o dureroasă încercare pentru oricine a stat în prezenţa sa (Galateni 4:14). Mai degrabă ei ar fost gata să-şi dea ochii lor, Galateni 4:15. De ce ar fi dat ochii lor, dacă nu ar fi existat tocmai această nevoie?

Scrisul de mână al lui Pavel, cu litere mari, Galateni 6:11, se poate să se fi datorat slabei sale vederi. Este probabil şi motivul pentru care Pavel şi-a dictat scrisorile.

Capitolul 13. Vizita pe care intenţiona Pavel s-o facă la Corint

Pavel a scris această epistolă în vara anului 57 d.Cr. A ajuns la Corint toamna. A iernat acolo iar primăvara următoare a plecat spre Ierusalim.

GALATENI

Prin har, nu prin Lege
Finalitatea Evangheliei

Galatia

Aflată în partea centrală a Asiei Mici (vezi harta de la pagina 572). A fost regiunea primei călătorii misionare a lui Pavel. Graniţele ei uneori se schimbau. Cuprindea cetăţile Iconium, Listra, Derbe şi, probabil, Antiohia pisidiană (citiţi Fapte 13, 14).

Galtenii erau o ramură a poporului grec, originară din partea de nord a Mării Negre care, prin migrarea spre vest în direcţia Franţei au ajuns să se stabilească în Asia Mică, prin secolul al III-lea înainte de Cristos.

Prilejul scrierii epistolei

Lucrarea lui Pavel din Galatia avusese un succes extraordinar. Mulţimi mari de oameni, în cea mai mare parte dintre neamuri, îl primiseră pe Cristos din toată inima. La câtva timp după plecarea lui Pavel din Galatia, anumiţi învăţători evrei au venit la ei şi au susţinut puternic că neamurile nu pot fi creştini dacă nu ţin Legea lui Moise. Iar Galatenii le-au dat ascultare cu aceeaşi râvnă cu care îl ascultaseră pe Pavel la început. A urmat o epidemie de circumcizie printre aceşti creştini dintre neamuri. Circumcizia este numele ritualului de iniţiere în iudaism. Pavel a auzit de această mişcare şi a scris această scrisoare pentru a le explica faptul că circumcizia, deşi a fost o parte necesară a vieţii poporului evreu, nu face parte din Evanghelia lui Cristos şi nu are nimic de a face cu mântuirea.

Data

Pavel întemeiase aceste biserici galatene prin anii 45-48. Le vizitase din nou când a pornit în a doua sa călătorie misionară, prin anul 50 (Fapte 16:1-6); acum le vizitează din nou, cu ocazia celei de-a treia călătorii misionare, prin anul 54 (Fapte 18:23).

Data de comun acord acceptată pentru scrierea acestei epistole este anul 57, la încheierea celei de-a treia călătorii misionare a lui Pavel, când acesta se afla în Efes sau Macedonia, sau Corint, probabil la scurtă vreme înainte de a scrie epistola către Romani.

Unii cred că e mai probabil ca ea să fi fost scrisă prin anul 49, din Antiohia, curând după întoarcerea lui Pavel din Galatia, înainte de ţinerea consiliului de la Ierusalim din anul 50, când acest consiliu a declarat într-o scrisoare oficială că circumcizia nu este necesară, scrisoare ce a fost transmisă fără întârziere bisericilor galatene (Fapte 15:1; 16:4); căci dacă a fost scrisă după acest consiliu Pavel nu s-ar mai fi referit la scrisoarea de la Ierusalim. Dar cuvintele sale "întâia dată" din 4:13 fac posibilă cea de-a doua dintre datele în discuţie.

Iudaizatorii

Iudaizatorii erau o sectă creştină de evrei, care, nefiind dispuşi să accepte învăţătura apostolilor în această privinţă (Fapte 15), continuau să susţină necesitatea venirii neeamurilor la creştinism prin intermediul iudaismului şi că dacă o persoană dintre neamuri doreşte să devină creştin, trebuie să fie făcut mai întâi un prozelit evreu şi să ţină Legea iudelor.

Ei şi-au făcut o ocupaţie de căpetenie din vizitarea şi tulburarea bisericilor dintre neamuri.

Erau pur şi simplu hotărâţi să pună pecetea iudaică peste Cristos.

Pavel s-a ridicat cu vehemenţă împotriva acestor tendinţe. Dacă s-ar fi impus păzirea Legii asupra convertiţilor dintre neamuri, întreaga lucrare de o viaţă întreagă a lui Pavel ar fi fost ruinată.

"Extinderea creştinismului de la o sectă iudaică la o religie mondială a fost pasiunea mistutoare a lui Pavel, pentru realizarea căreia el a rupt orice legătură care îl împiedica şi pentru care şi-a încordat toate facultăţile mentale şi trupeşti, timp de treizeci de ani."

Efortul acestor oameni de a iudaiza bisericile dintre neamuri a încetat prin căderea Ierusalimului în anul 70, fapt care "a rupt orice legături între iudaism şi creştinism. Până în acest timp creştinismul fusese privit ca o sectă sau ramură a iudaismului. Dar de acum înainte evreii şi creştinii sunt despărţiţi. O foarte mică sectă de creştini evrei a mai rămas în viaţă, aşa-numiţii "ebioniţi", care au mai dăinuit timp de două secole, într-un număr tot mai mic, fără să fie însă recunoscuţi de biserica creştină mondială, în timp ce propriul lor neam i-a considerat apostaţi."

Circumcizia era numele ritualului fizic de iniţiere la iudaism. Dacă o persoană de parte bărbătească, născută neevreu, dorea să devină prozelit evreu, putea să facă lucrul acesta prin tăierea împrejur şi păzirea legii ceremoniale a iudeilor; în unele privinţe, era un cetăţean străin care dorea să devină cetăţean evreu.

Capitolul 1. Evanghelia lui Pavel - direct de la Dumnezeu!

Pentru a-l discredita pe Pavel în ochii galatenilor se pare că aceşti iudaizatori susţinea că Pavel nu era apostol autentic, ci că şi-ar fi derivat învăţătura de la cei doisprezece apostoli. Acesta pare să fie motivul

pentru care Pavel se lansează într-o vastă autoapărare personală, arătând că este un apostol independent, şi că a primit Evanghelia direct de la Dumnezeu, că nu există o altă evanghelie.

"Arabia" (17). În relatarea din Faptele Apostolilor nu se aminteşte nimic despre Arabia. Cei trei ani (18) cuprind şi vremea petrecută de Pavel în Damasc şi Arabia (Fapte 9:23). Conform obiceiului ebraic de a socoti părţile de la începutul şi sfârşitul unei periaode ca ani întregi, cei trei ani s-ar putea să nu fi fost decât un an plin şi două părţi dintr-un an. Arabia este ţinutul pustiu de la răsăritul Palestinei, la sud de Damasc. Pavel a fost atât de uluit de lovitura din cer şi de faptul că toată viaţa lui fusese greşită încât s-a gândit că cel mai bun lucru este să se retragă şi să mediteze în singurătate. În Arabia i-au fost date unele din revelaţiile sale (16).

Capitolul 2. Relaţia lui Pavel cu ceilalţi apostoli

Vizita la Ierusalim (1-10). Pavel a aşteptat trei ani după convertirea sa înainte de a se întoarce la Ierusalim, unde mai înainte făcuse ravagii în rândurile Bisericii. A stat acolo numai 25 de zile, şi a discutat cu Petru (18). Faceţi comparaţie cu relatarea de la Fapte 9:26-30. Apoi, după 14 ani, s-a dus din nou la Ierusalim. A fost probabil vizita pe care o avem consemnată la Fapte 11:27-30, care a avut loc în anul 44, deoarece contextul, împreună cu implicaţia "din nou" în versetul 1, pare să însemne că a fost a doua oară când se afla la Ierusalim după convertirea sa. Pavel a rămas pe poziţie şi a câştigat acordul celorlalţi apostoli (9).

Disimularea lui Petru de la Antiohia (11-12). Nu se spune când a avut loc această vizită. Probabil după întoarcerea lui Pavel în Antiohia venind din vizita de care aminteşte în versetul 1, înainte de a pleca în prima sa călătorie misionară. Pentru a înţelege semnificaţia incidentului şi contextul lui, să încercăm să stabilim o cronologie a evenimentelor: Petru l-a primit pe primul convertit dintre neamuri fără ca acesta să fi fost tăiat împrejur (Fapte 10), probabil prin anul 40, fapt care a fost aprobat de ceilalţi apostoli (Fapte 11). Apoi, prin anul 42, biserica creştină ne-evreiască de la Antiohia a luat fiinţă cu aprobarea lui Barnaba, ca emisar trimis de la Ierusalim (Fapte 11:22-24). Prin anul 44, a avut loc călătoria lui Pavel şi a lui Tit la Ierusalim, în cadrul căreia Petru s-a alăturat apostolilor, dându-şi şi el acordul asupra faptului că Pavel primise pe neamuri în sânul Bisericii fără să le ceară să fie tăiaţi împrejur. Curând după aceea, prin anul 44 sau 45 a urmat călătoria lui Petru la Antiohia, în cadrul căreia Petru s-a separat de neamurile netăiate împrejur şi şi-a atras o tăioasă mustrare din partea lui Pavel (11), dar peste cinci sau şase ani, când s-a ţinut consiliul de la Ierusalim (anul 50), Petru a fost primul care a luat apărarea lui Pavel şi a lucrării sale (Fapte 15:7-11).

Ce înseamnă această oscilaţie din partea lui Petru şi dezacordul în privinţa unei învăţături atât de fundamentale între doi apostoli? În incidentul de faţă, fie Petru greşise, fie Pavel. Cum putem noi şti care din ei a greşit? Dacă amândoi au greşit într-o privinţă, de unde ştim dacă nu cumva au greşit atunci şi în alte privinţe? Oare nu falimentează în acest punct doctrina potrivit căreia apostolii au fost inspiraţi de Dumnezeu?

Nicidecum! Pentru simplul motiv că Dumnezeu nu a revelat dintr-o dată apostolilor Săi tot adevărul Împărăţiei Sale iar Isus le spusese că mai avea încă să-i înveţe multe lucruri, pe care atunci nu erau în stare să le priceapă (Ioan 16:12). Isus a tratat prejudecata umană cu toată răbdarea, permiţându-le apostolilor să-şi păstreze propriile lor păreri cu privire la împărăţia mesianică până când, pe măsură ce s-a ivit nevoia, El, i-a călăuzit pas cu pas spre fazele mai noi ale Împărăţiei. El nu i-a complicat degeaba cu problema neamurilor până atunci când a fost realmente nevoie ca ei s-o înţeleagă. Apoi, după ce Evaghelia a fost vestită pe deplin printre evrei, în patria lor, Dumnezeu, printr-o revelaţie directă, l-a instruit pe Petru în chestiunea neamurilor (Fapte 10), lucru care s-a întâmplat probabil la vreo zece ani după naşterea Bisericii la Rusalii. Apostolilor le-au trebuit câţiva ani pentru a se obişnui cu noua învăţătură. Pavel s-a debarasat mult mai uşor de vechile sale idei în această privinţă decât Petru. Incidentul de la Galateni s-a întâmplat după ce Pavel se obişnuise deja cu această nouă realitate că şi neamurile sunt primite în Biserică, în vreme ce Petru nu progresase atât de mult. Dar şi Petru s-a adaptat pe deplin la noua învăţătură înainte de a se fi încheiat scrierea cărţilor Noului Testament, aşa încât nu există nici o fărâmă de deosebire între învăţătura lui Pavel şi cea a lui Petru în Noul Testament.

Capitolele 3, 4. Robia Legii

Aceşti galateni dintre neamuri primiseră mesajul iudaizatorilor atât de mult, cu atât de puţin discernământ, încât instituiseră deja zile festive şi ceremonii iudaice (4:8-11), evident încercând să combine Evanghelia cu Legea Mozaică. Dar Pavel le spune că cele două sisteme nu se pot combina. Oare au făcut iudaizatorii minuni în mijlocul lor aşa cum făcuse Pavel? (3-5). Oare asta nu a însemnat nimic pentru galateni? Avraam figurează foarte des în aceste capitole, deoarece mesajul iudaic pe care îl acceptaseră ei se baza în mare parte pe promisiunea ce i se făcuse lui Avraam dar ei interpretează greşit această făgăduinţă, aşa cum rezultă foarte clar din însăşi povestirea cu Avraam (4:21-23). Dragostea lor de la început pentru Pavel era acum contrastată cu răceala lor (4:12-20). În ce priveşte nota asupra infirmităţii lui Pavel, 4:13, vezi la II Corinteni 12.

Capitolele 5, 6. Libertatea în Cristos

Pavel nu putea înţelege cum poate o fiinţă umană să-şi rişte de bună voie mântuirea, bazându-se pe faptele sale, şi nu pe harul nespus de mare al lui Cristos. Suntem salvaţi de Cristos. Nu noi înşine ne salvăm. În acesta constă deosebirea dintre libertate şi sclavie. Cei care urmează poftele lor carnale nu pot fi mântuiţi (5:19-21). Una din legile spirituale ale lumii naturale este aceea că omul va culege exact ceea ce a semănat (6:7), o lege inexorabilă, fie că seamănă omul grâu, fie că seamănă neghină. "Cu slove mari" (6:11), adică o dovadă de autenticitate a scrisorii, scrisul lui cu litere mari fiind bine cunoscut (vezi nota asupra ţepuşului său de la II Corinteni 12). "Port semnele Domnului Isus Cristos" (6:17). Duşmanii lui susţineau că Pavel nu este apostol autentic al lui Cristos, dar trupul său bătut, lovit şi învineţit stătea mărturie a faptului că este apostol. (Vezi la II Corinteni 4, 6, 11).

EFESENI

Unitatea Bisericii
Evreii şi neamurile sunt una în Cristos

Pavel şi-a petrecut viaţa învăţând pe neamuri că pot fi creştini fără să devină prozeliţi evrei. Lucrul acesta nu a fost deloc pe placul evreilor, întrucât aceştia susţineau că Legea lui Moise are caracter obligatoriu pentru toţi şi astfel ei aveau prejudecăţi foarte mari împotriva neamurilor netăiate împrejur, care îndrăzneau să se numească totuşi ucenici ai lui Mesia, Cel care fusese la rândul Lui evreu.

În timp ce Pavel îi învăţa pe creştinii dintre neamuri să stea tari pe poziţie în apărarea libertăţii lor în Cristos, aşa cum a făcut şi în cazul galatenilor şi al romanilor, el a vrut ca nici creştinii dintre neamuri să nu aibă prejudecăţi faţă de tovarăşii lor de credinţă evrei, ci să-i considere fraţi în Cristos.

Pavel nu a dorit să vadă două biserici: una a evreilor şi alta a neamurilor, ci o SINGURĂ BISERICĂ - creştinii evrei şi cei dintre neamuri UNA în Cristos. Gestul lui, făcut de dragul unităţii, către elementele iudaice din cadrul bisericii, a fost marele dar de bani pe care l-a dus de la bisericile dintre neamuri pentru săracii din rândurile creştinilor evrei de la Ierusalim, cu ocazia celei de-a treia călătorii misionare (Fapte 21). El spera că acesată demonstraţie de dragoste creştină va putea să-i facă pe creştinii evrei să se simtă mai apropiaţi faţă de neamuri.

Pentru Pavel, Cristos era o Persoană vie, în care nu numai că este loc pentru oameni din diferite rase, cu diferite puncte de vedere şi prejudecăţi, ci El este Acela care are puterea să rezolve toate problemele omenirii şi să aducă la armonie şi unitate cu Dumnezeu întreaga viaţă socială precum şi pe cea de familie, (5:22; 6:9), chiar şi a miliardelor de fiinţe din universul infinit (3:10).

Este una din cele patru epistole scrise de Pavel în închisoare, unde fusese aruncat de romani între anii 61-63, celelalte trei fiind Filipeni, Coloseni şi Filimon. Trei din acestea au fost scrise în acelaşi timp şi transmise de aceiaşi mesageri (6:21). Coloseni 4:7-9; Filimon 10-12; Efeseni, Coloseni, Filimon). mai existara încă una dar nu s-a păstrat (Coloseni 4:16).

Capitolul 1. Binecuvântări spirituale

"La Efes" (1) în manuscrisele mai vechi nu apare. Se crede că

scrisoarea a avut menirea de a fi un gen de circulară pentru bisericile din Asia. Tihic a dus mai multe exemplare şi pe fiecare din ele era loc liber pentru ca fiecare biserică să-şi pună numele. Faptul acesta ar explica de ce lipsesc obişnuitele salutări personale care abundă în celelalte scrisori ale lui Pavel.

Pavel petrecuse trei ani la Efes şi avea acolo mulţi prieteni adevăraţi. Dar dacă Efeseni a fost o circulară către Efes şi cetăţile dimprejur, atunci aceasta ar explica tonul ei mai oficial decât al celorlalte scrisori. Scrisoarea laodiceană (Coloseni 4:16) va fi fost probabil un alt exemplar al aceleiaşi scrisori.

Planul etern al lui Dumnezeu (3-14). Un episod minunat al planurilor lui Dumezeu: răscumpărarea, adoptarea, iertarea şi pecetluirea unui popor al lui Dumnezeu, stabilit din veşnicie şi adus acum la viaţă prin exercitarea eficace a voii lui Dumnezeu.

"Locurile cereşti" (3) este expresia cheie din această carte (10, 20; 2:6; 3:10; 6:12). Înseamnă sfera nevăzută de deasupra lumii simţurilor, care este căminul final al creştinului, cu care avem de pe acum un anumit grad de comunicare.

Rugăciunea lui Pavel pentru ei, (16-23). Aşa îşi începe Pavel de obicei scrisorile. Patru asemenea rugăciuni sunt deosebit de frumoase: cea de faţă şi cele de la 3:14-19; Filipeni 1:9-11; şi Coloseni 1:9-12.

Capitolele 2, 3. Biserica universală

Salvaţi prin har (1-10). Trupul lui Cristos era zidit din oameni păcătoşi, lipsiţi de merite, pentru a se demonstra veşnica bunătate şi îndurare a lui Dumnezeu. Când se va sfârşi lucrarea lui Dumnezeu în noi vom fi creaturi nespus de fericite, într-o slavă cerească ce depăşeşte orice imaginaţie. Va fi lucrarea lui Dumnezeu, nu a noastră. De-a lungul veacurilor, cerul nu va înceta să răsune de strigătele de aliluia izbucnind din inimile recunoscătoare ale răscumpăraţilor.

Odată, numai un singur popor era al lui Dumnezeu, dar acum toate popoarele (2:11-22). "Tăierea împrejur" a ajuns să fie folosită pentru evreii luaţi ca naţiune, spre a se deosebi de alte popoare, "netăiate împrejur" (11). O vreme evreii au constituit singurul popor al lui Dumnezeu, al căror semn distinctiv era circumcizia, celelalte naţiuni fiind excluse de la acest drept. Dar acum chemarea lui Dumnezeu răsună puternic către TOŢI oamenii, din orice seminţie şi neam, să vină la El, pentru a deveni copiii Săi.

"Taina" lui Cristos (3:3-9), ascunsă de veacuri în Dumnezeu (9), care apare în acest pasaj, înseamnă limpede că toate naţiunile sunt moştenitoare ale promisiunilor date de Dumnezeu evreilor, pe care însă până acum evreii le-au considerat proprietatea lor exclusivă. Faza aceasta a planului lui Dumnezeu fusese ascunsă, deşi El o rânduise de la început (1:5), până când avea să vină Cristos. Iată că acum ea a fost revelată pe deplin şi sensul ei este acesta: Dumnezeu îşi va clădi slava viitoare nu numai cu poporul evreu, ci cu toată omenirea.

Grandoarea Bisericii (3:8-11). Prin Biserică Dumnezeu uneşte elementele omenirii într-un singur trup, şi demonstrează înţelepciunea Sa ordinelor fiinţelor cereşti, însumând realmente toate lucrurile în Cristos.

Capitolul 4. Unitatea în Cristos

UN SINGUR TRUP (1-16). Un organism complex, cu multe funcţii, fiecare avându-şi locul bine stabilit, principiul de bază fiind însă dragostea (16), Cristos fiind capul şi forţa conducătoare.

Fiind compus din mai multe mădulare cu diferite talente şi temperamente, se cere în primul rând o funcţionare bună, într-un duh de smerenie şi înţelegere între membrii trupului (2).

Ţelul este acela de a creşte pe fiecare membru până la atingerea chipului perfect al lui Cristos (12-15). Ideea de creştere, aşa cum este ea exprimată în aceste versete, pare să se aplice atât la indivizi, cât şi la Biserică în general. Copilăria Bisericii se va termina şi va fi urmată de maturitatea ei. (Comparaţi cu pasajul similar din I Corinteni 12,13).

Biserica are aproape 2000 de ani şi, în această privinţă este încă tot în faza de copilărie. Încă nu a cunoscut, într-o manifestare vizibilă, ca un întreg, unitatea. Lupta neîncetată a lui Pavel a fost purtată împotriva elementelor fracţionare din bisericile locale şi împotriva disensiunilor pe tema evreu-neevreu. Apoi au urmat aprigele controverse din secolele II,III şi IV. După aceea a venit biserica imperială, cu înfăţişarea exterioară de unitate, sub semnul autorităţii de stat, dar cu efecte otrăvitoare în viaţa spirituală. A urmat apoi autoritatea papală, cu unitatea impusă prin autoritate, care i-a jefuit pe oameni de dreptul lor la libertatea conştiinţei şi a scos Biblia din circulaţie.

Până când, în urmă cu 400 de ai, a urmat ruptura protestantă. Cum era şi firesc, atunci oamenii au început să gândească singuri, după lunga noapte a robiei papale şi au ajuns să vadă lucrurile diferit. În mod inevitabil însă, mişcarea protestantă s-a despărţit în mai multe curente de-a lungul anilor, aşa încât astăzi avem o creştinătate divizată. Nici nu ştim dacă vom avea vreodată pe lumea aceasta o unitate organică a Bisericii vizibile. Egoismul şi mândria oamenilor i se opun cu înverşunare. Dar în biserica invizibilă, a adevăraţilor sfinţi ai lui Dumnezeu, există dintotdeauna o unitate, care cândva, undeva va cunoaşte o împlinire deplină, ca răspuns al rugăciunii lui Cristos (Ioan 17) şi se va manifesta sub forma trupului deplin maturizat al lui Cristos.

Noi obligaţii (25-32). Dacă Biserica este o frăţietate, e necesar ca membrii ei să fie plini de atenţie unii cu alţii. "Mânia" (26). Probabil Pavel s-a gândit că ar fi prea mult să le spună să nu se mânie deloc şi atunci le atrage atenţia să nu ţină mânia. "Cine a furat" (28) rezultă de aici că erau printre ei unii cu probleme foarte mari, dar acum ei trebuieau să respecte drepturile altora. (Vezi nota de la II Tesaloniceni 3:6-15).

Capitolele 5 şi 6. Noi obligaţii

În aceste capitole Pavel continuă cu ceea ce începuse la 4.17: obligaţia lor de a trăi o viaţă deosebit de frumoasă

Curvia (5:3-14), adică imoralitatea şi complacerea în păcate sexuale. Era un păcat foarte răspândit în zilele lui Pavel, în multe locrui ale închinării păgâne. Pavel îi avertizează împotriva acestui păcat de foarte multe ori (vezi la I Corinteni 7 şi I Tesaloniceni 4:1-8).

Cântatul (5:18-21). Lauda plină de voioşie a adunărilor creştine este pusă aici în contrast cu petrecerile gălăgioase ale beţivilor (18, 10). Cântarea este unul din cele mai simple, mai naturale şi mai iubite exerciţii spirituale din cadrul bisericii.

Soţi şi soţii (5:22-23). Dacă suntem creştini, trebuie să arătăm acest lucru în relaţii: la serviciu, acasă, în societate. Relaţia dintre soţ şi soţie este reprezentată aici ca fiind corespondentul relaţiei dintre Cristos şi Biserica Sa (25, 32). Este un îndemn la dragoste şi devotament reciproc, şi nicidecum nu se sugerează că bărbatul are dreptul s-o facă pe nevastă sclava lui. Fiecare îl serveşte pe celălalt (28). "Cine îşi iubeşte nevasta se iubeşte pe sine" - soţi, aici atenţie!

Părinţi şi copii (6:1-4). Este una din cele zece porunci să îi cinstim pe cei care ne-au dat viaţă. Făcând astfel vom prelungi viaţa noastră. Aceasta a fost promisiunea lui Dumnezeu şi este un fapt incontestabil al naturii. Taţilor li se atrage atenţia să nu fie prea severi cu copiii lor, ca de altfel la Coloseni 3:24. Pe vremea aceea autoritatea părinţilor era în general prea aspră, după cum astăzi este prea slabă. Sunt vizaţi taţii deoarece mamele sunt din fire mai îngăduitoare. Presupunem că era mai uşor pentru părinţi să-şi crească copiii după modelul lor pe vremea aceea decât este în prezent, căci nu erau expuşi la atâtea influenţe din afară cum sunt astăzi.

Slujitori şi stăpâni (6:5-9). Jumătate din populaţia Romei, şi o mare parte din populaţia imperiului, era formată din sclavi. Mulţi creştini erau sclavi. Lor li se spune aici că slujirea cu credincioşie a stăpânului lor este cerinţa de căpetenie a credinţei creştine. Este o învăţătură remarcabilă: anume că în îndeplinirea îndatoririlor noastre pământeşti, oricât de mici şi neplăcute ar fi ele, noi suntem întotdeauna sub ochiul vegheator al lui Cristos şi primim aprobarea sau dezaprobarea Lui, după cum merităm. Tot aşa şi stăpânii, în ce priveşte modul în care se poartă cu sclavii lor.

Armura creştinului (6:10-20). Pasajul acesta înseamnă negreşit că creştinul luptă nu numai împotriva ispitelor naturale ale cărnii, ci există în plus puteri în lumea nevăzută în faţa cărora suntem neputincioşi dacă nu ne folosim de ajutorul asigurat de Cristos. Adevărul, neprihănirea, pacea, credinţa, mântuirea, Cuvântul, rugăciunea - sunt armele cu care se resping săgeţile vrăjmaşului nevăzut.

FILIPENI

O scrisoare misionară

Nu e uşor să stabilim subiectul acestei epistole. Ca scrisoare se ocupă de o mulţime de lucruri. Totuşi, întrucât a fost scrisă cu ocazia primirii unui dar de bani de la una din bisericile lui Pavel, ca ajutor pentru lucrarea misionară, noi o numim scrisoare misionară.

De regulă, Pavel nu accepta bani pentru predicarea Evangheliei, ci prefera să se întreţină singur prin confecţionarea de corturi (I Corinteni 9:12; Fapte 18:3), datorită faptului că existau mulţi învăţători falşi care ar fi folosit greşit exemplul lui. Totuşi de la biserica din Filipi a acceptat daruri când s-a aflat în Tesalonic (4:16) şi cât timp a stat la Corint (II Corinteni 11:9).

Filipi

Aflat în colţul de est al Europei, în Macedonia, în partea de nord a Greciei de azi (vezi harta de la pagina 575). Era o cetate strategică, situată pe şoseaua dintre Est şi Vest. Bine cunoscută datorită minelor sale aur. În câmpia Filipi s-a purtat în anul 42 înaite de Cristos bătălia prin care, datorită înfrângerii lui Brutus şi a lui Cassius, a căzut republica romană şi s-a născut Imperiul Roman. Augustus a făcut din ea o colonie romană.

Biserica din Filipi

A fost prima biserică europeană a lui Pavel. Întemeiată prin anul 51 al erei creştine, în prima parte a celei de-a doua călătorii misionare a lui Pavel (Fapte 16). Lidia şi temnicerul au fost printre primii convertiţi. Luca, medicul preaiubit, a fost păstorul acestei biserici timp de şase ani. Se poate ca acesta să fi fost oraşul de baştină al lui Luca, unde practica el medicina. Luca trebuie să fi avut de-a face cu dezvoltarea caracterului nepătat al bisericii. După câte ştim, biserica din Filipi a fost una din cele mai curate din Noul Testament.

Ocazia scrierii

Pavel se afla în temniţă la Roma, prin anii 61-63, la vreo zece ani după ce înfiinţase biserica din Filipi, şi la vreo trei ani sau patru ani după ce fusese ultima dată în vizită la ei. Se pare că începuse să se întrebe dacă nu cumva filipenii l-au uitat (4:10). Apoi a sosit Epafrodit, din îndepărtatul Filipi, cu un dar de bani. Pavel a fost adânc mişcat. Epafrodit era cât pe-aici să-şi piardă viaţa pe drum. Când s-a refăcut (2:25-30; 4:18), Pavel l-a trimis la Filipi cu această scrisoare minunată.

Capitolul 1. Evanghelia la Roma

Timotei (1) a scris această scrisoare la dictarea lui Pavel. El îl ajutase pe Pavel să întemeieze biserica din Filipi. Timotei îl mai ajutase pe Pavel la scrierea epistolelor II Corinteni, Coloseni, I şi II Tesaloniceni şi Filimon.

Rugăciunea lui Pavel pentru ei (3-11). Aşa îşi începe întotdeauna el scrisorile. Faceţi comparaţie cu minunatele rugăciuni de la Efeseni 1:16-23; 3:14-19; Coloseni 1:9-12. "Partea pe care o luaţi la Evanghelie" (5) se referă la darul de bani pe care i l-au trimis lui Pavel, prin care s-au făcut părtaşi la lucrarea lui (vezi la 4:17).

Evanghelia creşte la Roma (12-18). Venirea lui la Roma ca întemniţat s-a dovedit un ajutor, şi nu o piedică în calea vestirii lui Cristos în cetatea imperială. Aceasta i-a asigurat acces la cercurile oficiale din oraş, aşa încât a reuşit să facă convertiţi chiar dintre cei de la curtea lui Nero (4:22). Aşa cum se bucurase atunci în noaptea petrecută în închisoarea din Filipi, (Fapte 16:25), tot astfel se bucura acum în lanţurile romane (18).

Dorinţa lui Pavel de a muri (19-36). Fără îndoială în trupul lui Pavel erau dureri permanente - o mulţime de cicatrici, urme ale bătăilor primite şi ale pietrelor cu care fusese lovit. Apoi mai era şi vârsta înaintată. Ştia că bisericile au nevoie de el. Dar îi era dor de căminul ceresc. Cu toate acestea, problema era destul de simplă: fie în închisoare, fie în paradis, Cristos era bucuria lui veşnică. Dacă avea să plece sau să mai rămână asta era în mână lui Dumnezeu. El spera se să poată întoarce la Filipi (26; 2:24).

Suferinţele filipenilor (27:30). Continuau de zece ani şi nu dădeau semne de diminuare. Pavel avea privirile aţintite spre ziua răzbunării când lucrurile aveau să se întoarcă iar persecutorii aveau să culeagă ceea ce semănaseră (28; II Tesaloniceni 1:5-10).

Capitolul 2. Umilinţa lui Cristos

Un exemplu de smerenie (1-11). În această epistolă găsim mai puţine mustrări decât în mai multe alte cărţi din cărţile Noului Testament. Însă ne întrebăm, din contextul în care este plasat acest îndemn încântător la umilinţă, dacă nu cumva Epafrodit i-a adus lui Pavel veşti despre existenţa unor sâmburi de dezbinare şi mânurie în mijlocul unora din conducătorii filipeni, cum erau Evodia şi Sintichia (4:2). "Un lucru de apucat" (6), o traducere foarte bună. Smerenia şi suferinţa lui Cristos sunt puse adesea faţă în faţă cu preamărirea şi gloria Sa, aşa cum se întâmplă la 8-11 (vezi la Evrei 2:9-10; I Petru 1:11).

Bucuria lui Pavel în ziua lui Cristos (2:12-18). Pavel a conceput o continuare a prieteniilor pământeşti dincolo de mormânt, în cer. El s-a aşteptat ca fericirea să cunoască un punct culminant în clipa când el avea să-şi salute prietenii preaiubiţi în împărăţia de sus, la picioarele lui Isus, aceştia fiind ofranda adusă de el Domnului, păstrată pe veci,

deoarece el a fost acela care i-a adus la Cristos (16).

Planul lui de a se întoarce la Filipi (19-30). Aceasta înseamnă că se aştepta ca judecata să se termine foarte curând, în special dacă privim versetul 24. Nu există aici nici o aluzie la faptul că Pavel ar fi dorit să se ducă în Spania, aşa cum plănuise iniţial (Romani 15:24). Lunga lui întemniţare pare să-l fi determinat să-şi schimbe planurile. Părerea unanimă este că Pavel a fost achitat şi a vizitat din nou oraşul Filipi, precum şi alte biserici din răsărit (I Timotei 1:3). Apoi a fost arestat din nou şi dus la Roma unde după cinci ani a fost executat.

Capitolul 3. Ţinta cerească

"Un singur lucru" (1-2) se referă la această ţintă. Cadrul acestui capitol este dat de apariţia la Filipi a iudaizatorilor, care, deşi nu progresau cu învăţăturile lor, făceau însă mult caz de păzirea Legii şi se certau pentru lucruri neesenţiale, ca nişte câini (2). Pavel însuşi posedase neprihănirea Legii, pe care o pedicau ei, şi încă într-un mod destul de mare (4-6). Dar acum o socotea ca pe un gunoi. El se bizuia în întregime pe Cristos. Singura lui ţintă era să-L cunoască pe El.

Pavel îşi imaginează că e la o cursă de alergări, încordându-şi fiecare muşchi şi făcând toate eforturile spre a atinge ţinta: învierea din morţi (11). Acesta a fost secretul vieţii lui Pavel. El întrezărise ceva din gloriile Cerului (II Corinteni 12:4) şi era hotărât ca prin harul lui Cristos să ajungă acolo, cu cât mai multe suflete câştigate la Cristos. Capitolul acesta este una din cele mai complete declaraţii ale lui Pavel cu privire la speranţele sale de a ajunge în cer. Suntem străini aici, dar cetăţenia noastră este în Cer. Umblarea noastră este acum pe acest pământ, dar inima e sus.

Capitolul 4. Bucuria

Evodia şi Sintichia (2-3), sunt două femei de frunte, fie în rang social, fie în biserică, în calitate de diaconese. Sau poate erau două femei în casa cărora se ţinea adunarea, ale căror neînţelegeri au devenit o pricină de supărare pentru întreaga biserică.

"Bucuraţi-vă! Şi iarăşi zic bucuraţi-vă!" (4-7). Bucuria este nota predominantă a acestei epistole. Scrisă de un om întemniţat, care de treizeci de ani avusese parte numai de lovituri şi lanţuri, atât de mult încât până şi îngerii trebuie să fi rămas uimiţi.

Şi totuşi, cât este de bucuros! Tocmai lucrurile care în mod normal l-ar fi indispus pe Pavel, în realitate îi măresc bucuria. Este pur şi simplu uimitor ce poate face Cristos cu viaţa unui om.

"Domnul este aproape" (5): Pavel spusese cu zece ani înainte, la II Tesaloniceni 2, că Domnul nu va vei decât după apariţia apostaziei; dar acea apostazie începuse deja să se facă simţită în unele din biserici şi Pavel nu a încetat niciodată să vorbească despre apropiata venire a lui Cristos. A fost unul din secretele veşnicei sale bucurii. Un alt se-

cret menit să explice bucuria lui a fost rugăciunea necontenită însoţită de mulţumiri (6). Recunoştinţa faţă de Dumnezeu pentru ceea ce ne dă Îl va face pe Dumnezeu să ne dea cu siguranţă şi ceea ce nu avem în prezent.

Venirea lui Epafrodit (10-20). El a fost acela care i-a adus lui Pavel darul de bani (18). Pavel a fost profund recunoscător, căci în temniţă nu avea mijloace de trai. Mometul cel mai mişcător este în versetul 17, când Pavel, mulţumindu-le pentru bani, le spune că apreciază gestul lor nu atât de mult pentru faptul că ducea lipsă de bani, ceea ce era totuşi o problemă, (2:25) ci pentru că prin aceasta ei, filipenii, aveau prilejul de a lua parte la lucrarea lui. În ziua de apoi ei vor fi răsplătiţi pentru mulţimea de suflete la a căror întoarecere au contribuit. Lecţia e valabilă şi pentru noi, când ne gândim să dăm pentru lucrarea misionară din lumea de azi. Fiecare bănuţ dat poate nu înseamnă prea mult în sine, dar, asemenea picăturilor de ploaie care cad peste marele continent american şi se adună apoi la cascada Niagara, tot aşa aceşti bănuţi strânşi de la sute de mii de creştini din toată ţara vor forma la un loc un torent de fonduri, în stare să întreţină o armată de misionari pe liniile de bătălie ale Crucii, oameni care îndură greutăţi pentru Cristos pe care noi nici nu ne-am gândi vreodată să le îndurăm, cea mai nobilă armată de bărbaţi şi femei de sub soare. Cei care dau bani pentru lucrarea misionară devin părtaşi la cea mai mare mişcare din toate veacurile şi vor fi socotiţi în ziua de apoi vrednici de răsplata misionarilor.

Poziţia socială a creştinilor Noului Testament (22). "Cei din casa Cezarului" adică de la palatul lui Nero. Majoritatea creştinilor de la început proveneau din păturile de jos. Mulţi din ei erau sclavi. Dar se găseau printre ei şi unele persoane din clasele mai de sus, cum ar fi cei din casa Cezarului. Apoi îl avem pe ministrul de finanţe al Etiopiei (Fapte 8:27), sutaşul Corneliu (Fapte 10:1), fratele vitreg al lui Irod (Fapte 13:1), proconsulul din Cipru (Fapte 13:12). Femei de seamă, şi nu puţine la număr, din Tesalonic (Fapte 17:4), femeile grecoaice din înalta societate a oraşului Berea (Fapte 17:12), casierul oraşului Corint (Romani 16:23) sau Ioana - nevasta ispravnicului lui Irod (Luca 8:3).

COLOSENI

Dumnezeirea şi integralitatea jertfei lui Cristos

Biserica de la Colose. Colose era o cetate din Frigia, o ţară din care unii veniseră la Ierusalim în ziua de Rusalii (Fapte 2:10) şi prin care trecuse Pavel în prima şi a doua sa călătorie misionară (Fapte 16:6; 18:23). S-ar putea ca într-una din aceste călătorii Pavel să fi vizitat oraşul Colose, deşi din 2:1 nu rezultă neapărat că Pavel a fost acolo. O altă posibilitate este ca biserica de acolo să fi fost rezultatul lucrării lui Pavel de la Efes (Fapte 19:10), căci Colose se afla lângă graniţa cu "Asia", adică la vreo 160 km de Efes. Epafras (1:7; 4:12-13) a fost probabil întemeietorul ei.

Prilejul şi data scrierii. Pavel se afla în închisoare la Roma între anii 61-63. El mai scrisese o scrisoare cu privire la Marcu (4:10). Între timp Epafras, unul din coloseni, venise la Roma cu vestea că primejdia ereziei îşi face loc în biserică. Se pare că el a fost întemniţat (Filimon 23). Atunci Pavel a scris această scrisoare şi a trimis-o prin Tihic şi Onesim (4:7-9), care de asemenmea au transmis scrisoarea către efeseni şi cea către Filimon (Efeseni 6:21).

Erezia colosenilor. Se pare că a fost vorba de un amestec de religii greceşti, evreieşti şi orientale, un fel de cult al gândirii superioare, care se dădea drept o filozofie (2:8), făcând apel la închinarea la îngeri ca intermediari între Dumnezeu şi om (2:18) şi insistând asupra respectării cu stricteţe a cerinţelor Legii evreieşti până la limitele ascetismului (2:16-21), idei care erau îmbrăcate în expresii răsunătoare de presupusă superioritate. Şi toate acestea, spuneau ei, fac parte din Evanghelia lui Cristos!

Asemănarea cu Efeseni. Coloseni şi Efeseni au fost scrise cam în acelaşi timp. Ambele constituie declaraţii bine formulate ale unor doctrine ale Evangheliei, care trebuiau citite cu glas tare în biserici. Există foarte multe asemănări între cele două epistole. Dar temele lor principale sunt diferite: Efeseni are ca temă unitatea şi grandoarea bisericii, iar Coloseni dumnezeirea şi atotputernicia lui Cristos.

Capitolul 1. Dumnezeirea lui Cristos

Mulţumirile aduse de Pavel din pricina lor (3-8). "Mulţumim lui Dumnezeu" (3). De foarte multe ori Pavel îşi începe scrisorile în felul acesta: Romani 1:8; I Corinteni 1:4; Efeseni 1:16; Filipeni 1:3; I Tesaloniceni 1:2; II Tesaloniceni 1:3; II Timotei 1:3; Filimon 4. Veştile bune primite de la fraţii lui, răspândiţi peste tot umpleau inima lui

Pavel de bucurie şi recunoştinţă. Credinţa în Cristos, dragostea şi nădejdea (4-5) sunt cuvintele preferate ale lui Pavel. Credinţa în Cristos, dragostea de fraţi, nădejdea în viaţa de apoi petrecută în cer. Observaţi că nădejdea lor constituie motivul care produce dragostea lor, cum se indică prin cuvintele "din pricina" (5. Vezi la I Corinetni 13; I Tesaloniceni 1:3). "Am auzit despre" (4) nu înseamnă neapărat că Pavel nu a fost la Colose, căci el foloseşte aceeaşi expresie la Efeseni 1:15, or, noi ştim că în mod precis a fost la Efeseni. Dar se întâmplase cu ani în urmă. "Toată lumea" (6) şi "toată creaţia" (23) înseamnă că Evanghelia la vremea aceea, după ce trecuseră numai 32 de ani de la moartea lui Isus şi învierea Sa, fusese deja vestită în toată lumea. În prima sa generaţie, Biserica a devenit o realitate binecunoscută în lumea întreagă.

Rugăciunea lui Pavel pentru această biserică (9-12). Una din cele mai frumoase rugăciuni ale lui Pavel pentru bisericile sale, celelalte trei fiind: Efeseni 1:16-19; 3:14-19; Filipeni 1:9-11. "Înţelepciune duhovnicească" (9) înseamnă să ştii cum să trăieşti o viaţă ca a lui Cristos. "Întăriţi cu toată puterea" (11), pentru a fi plini de bucurie şi răbdare în orice împrejurare.

Dumnezeirea lui Cristos (13-20). Iată epitetele care i se aplică lui Cristos în acest pasaj: "Chipul Dumnezeului Celui Nevăzut, "Întâiul născut din toată creaţia", "Toate lucrurile au fost create prin El", "El este înaintea tuturor lucrurilor", "În El toate lucrurile sunt legate la un loc", "Capul Bisericii", "Începutul", "Întâiul născut din morţi", "În El locuieşte toată plinătatea", "prin El au fost împăcate toate lucrurile", "Cristos în voi, nădejdea slavei", "În El locuieşte trupeşte toată plinătatea dumnezeirii", "în El voi sunteţi făcuţi desăvârşiţi", "Capul oricărei domnii şi puteri." "Întâiul născut din toată creaţia" - nu înseamnă că în lumea nevăzută există numeroase varietăţi de oameni şi guverne ale căror corespondent este lumea noastră, ci aceea că moartea lui Cristos nu numai că a făcut posibilă răscumpărarea omului, ci a devenit şi mijlocul de refacere al armoniei tulburate din acest uriaş univers.

Suferinţa pentru Biserică (24-29), pentru a completa ceea ce lipseşte. Nu înseamnă că suferinţa lui Cristos este insuficientă pentru mântuirea noastră, ci mai degrabă aceea că Biserica nu poate ajunge la desăvârşire până ce nu a trecut prin suferinţă. Pavel a fost gata să-şi ia partea (vezi la I Petru 4). "Taina" (26, 27) (vezi nota de la Efeseni 3:3).

"Cristos în voi nădejdea slavei" (27). Esenţa mesajului lui Pavel din această epistolă este următorul: Cristos este capul universului. Noi ne apropiem de El direct, nu prin intermediul îngerilor. El, şi nu vreo filozofie sau alta, nu regula aceasta sau cealaltă, ci numai El este înţeleţpciunea noastră, viaţa noastră, nădejdea noastră de slavă. A fi un creştin însemană în esenţă a-L iubi pe El, a trăi în El, Care este o

Persoană glorioasă, divină, prin Care a fost creat universul şi în Care este putere suficientă pentru răscumpărarea şi desăvârşirea omului.

Capitolul 2. Cristos ne este îndeajuns!

Interesul personal al lui Pavel pentru ei (1-5). "Pentru toţi cei ce nu mi-au văzut faţa în trup" (1) e considerat de unii ca o dovadă a faptului că Pavel nu a fost la Colose. Dar nu avem de unde şti dacă aceasta îi cuprinde şi pe cei cărora li se adresează cu "voi" sau e o completare la ea. Salutarea personală de la 4:7-18 indică cu siguranţă faptul că Pavel era bine cunoscut la Colose. El spera să ajungă acolo curând (Filimon 22). (Filimon era una din cunoştinţele sale). Pavel le scrisese încă o scrisoare alături de cea de faţă (Coloseni 4:16). Unii cred că este vorba de o copie a scrisorii către Efeseni.

"Taina" (2). Se poate ca aceasta să fi fost una dintre cuvintele favorite ale aşa-numiţilor filozofi de la Colose. Este întrebuinţat de mai multe ori (1:26, 27; 4:3), cu privire la anumite faze din planul lui Dumnezeu.

Filozofii de la Colose (4, 8). Un filozof este un om cae îşi petrece viaţa încercând să cunoască ceea ce se ştie de la bun început nu va fi în stare a cunoaşte. Cristos e centrul unui sistem al adevărului, din care o parte e uşoară de înţeles, iar o parte nu e prea uşoară, ci dimpotrivă, depăşeşte mărginirea sufletului nostru. Un filozof vede în învăţătura creştină anumite lucruri care se potrivesc cu filozofia sa. El Îl acceptă pe Cristos şi se numeşte creştin. Dar anumite abstracţii filozofice din gândire vor ocupa mereu locul central, în vreme ce Cristos, în mod personal, nu va fi decât un fel de umbră. Ne sunt cunoscuţi oamenii de genul acesta, susţinători militanţi ai unor doctrine sau teorii mărunte, oameni care ţin cu dinţii la ideile lor, dar nu au prea multă dragoste pentru Critos Însuşi ca Persoană.

Legaliştii (16:20-22). Spre deosebire de filozof, legalistul este un om mai practic. El nu-şi bate capul cu lucruri pe care nu le înţelege, ci doreşte să ştie ce trebuie să facă pentru a fi creştin. El observă anumite porunci clare, sau ceea ce i se par lui a fi porunci clare, şi le împlineşte pe acestea. Pentru el aceste porunci sunt centrale iar Cristos este doar o figură ştearsă. Cunoaştem din aceştia.

Cine sunt legaliştii? Sunte cei care îşi întemeiază mântuirea pe ei înşişi şi faptele lor, iar nu pe Cristos. Desigur, noi dorim să avem o concepţie corectă cu privire la toate doctrinele, şi ne dăm toate silinţele să păzim toate poruncile. Dar dacă punem în gândirea noastră prea mult accent pe ceea ce credem sau gândim, suntem foarte aproape de pericolul de a ne întemeia mântuirea noastră pe noi înşine. Cristos, şi nu o doctrină sau o poruncă, este Mântuitorul nostru. El şi nu noi înşine, este temelia nădejdii noastre. Noi nu trebuie să minimalizăm nevoia de a crede în doctrine sănătoase. Dar, la urma urmelor, a fi creştin este în esenţă a-L iubi pe Cristos, ca Persoană, şi nu atât de mult a crede în doctrina cutare ori a păzi o poruncă sau alta. Noi credem

sau păzim porunci ca pentru Cristos. Noi nu trebuie să le iubim pe acestea mai mult decât pe El Însuşi. Dacă iubim prea mult o doctrină suntem în pericol să devenim aspri şi împietriţi, ba chiar duri cu cei care nu sunt de acord cu doctrina noastră. Dacă însă vom iubi o Persoană, dacă Îl vom iubi pe Cristos ca Persoană, atunci vom ajunge să fim ca El. În această epistolă Pavel a avut intenţia de a corecta doctrinele false ale iudaizatorilor pe de o parte, iar pe de alta cele ale filozofilor greci, precum şi doctrinele care rezultă din îmbinarea celor două. Dar chair dacă doctrinele noastre sunt sănătoase din punct de vedere spiritual, se poate întâmpla ca noi să înălţăm un anumit adevăr privitor la Cristos chiar mai presus de Cristos Însuşi! Or, când înclinăm balanţa părtăşiei noastre cu Cristos de partea noastră, atunci şi noi înşine am devenit legalişti. Este posibil a fi legalist chiar într-o doctrină a Harului!

Capitolul 3. Viaţa în Cristos

Relaţia de la persoană la persoană cu Cristos este accentul acestei epistole: "Cristos în voi nădejdea slavei" (1:27). Umblă în El, fii înrădăcinat în El, zidit în El (2:6, 7). În El suntem desăvârşiţi (2:10). Am murit cu El (2:20). Am înviat cu El (3:1). Viaţa noastră este ascunsă cu El în Dumnezeu (3:3).

Cuvântul şi cântarea sunt amintite aici împreună (16). Aceasta se referă la adunările credincioşilor unde învăţătura din Cuvânt şi intonarea de imnuri creştine formează principalul mijloc de promovare a creşterii în viaţa de credinţă. O, dacă ar fi mai multe asemenea biserici!

Capitolul 4. Chestiuni personale

Bisericile se adunau prin case. Sunt amintite mai multe asemenea adunări. Nimfas din Laodicea (Coloseni 4:15). Filimon de la Colose (Filimon 2). Gaius din Corint (Romani 16:23). Aquila şi Priscila de la Efes (I Corinteni 16:19); şi, mai târziu, la Roma (Romani 16:5). Ei trebuiau să se adune pe unde puteau, forţaţi de împrejurările vitrege. Doar în secolul al treilea au ajuns clădirile de biserică să intre în uzul general. Cu toate acestea, biserica a progresat foarte mult. Multe adunări mici sunt mai câştigate spiritual decât cele mari.

I TESALONICENI

A doua venire a Domnului

Biserica de la Tesalonic a fost înfiinţată prin anul 51 cu ocazia celei de-a doua călătorii misionare a lui Pavel (Fapte 17:1-9).

Dacă luăm în considerare textul de la Fapte 17:2, se pare că Pavel a stat acolo trei săptămâni. Dar textele de la Filipeni 4:16; I Tesaloniceni 2:9; II Tesaloniceni 3:8 lasă să se înţeleagă că a stat mai mult. S-ar putea ca el să fi predicat în sinagogă trei Sabaturi la rând, iar mai târziu şi în alte locuri. În orice caz el nu a stat acolo îndeajuns de mult ca să dea toată învăţătura necesară bisericii.

Alungat din Tesalonic, el s-a dus la Bereea, aflată la vreo 80 de kilometri mai spre vest. Dar curând a fost alungat şi din Bereea, unde i-a lăsat pe Sila şi Timotei. Când a ajuns la Atena, adică la 320 de km. mai spre sud, singur - el a trimis vorbă lui Sila şi Timotei să vină la el cât mai curând (Fapte 17:14, 15). Când au ajuns aceştia la Atena, Pavel, care era foarte îngrijorat de tânăra biserică de la Tesalonic, imediat l-a trimis pe Timotei înapoi. Dar, până să se întoarcă Timotei, Pavel plecase de la Atena la Corint. Timotei a adus vestea că creştinii de la Tesalonic sufereau persecuţiile prin care treceau cu curaj, dar unii din ei au murit, iar alţii nu ştiau cum vor mai beneficia aceştia de venirea Domnului - o doctrină pe care Pavel pusese un deosebit de mare accent la Tesalonic. Atunci Pavel a scris această scrisoare prin care a voit să le spună tesalonicenilor că cei care au murit nu vor fi dezavantajaţi cu nimic la venirea Domnului.

Tesalonic sau "Salonic", cum se numeşte oraşul în zilele noastre, se află situat în colţul de nord-vest al Mării Egee, cu faţa spre un port foarte bun, într-o câmpie bogată şi bine udată, de-a lungul şoselei militare ce pornea de la Roma şi ducea până în Orient. De la Tesalonic se putea vedea muntele Olimp, căminul zeilor greci. Era oraşul cel mai de seamă din Macedonia în zilele lui Pavel. Mai este şi astăzi un oraş prosper.

Lucrarea lui Pavel la Tesalonic. Deşi nu a fost decât de scurtă durată, şederea lui Pavel a creat multă agitaţie. Duşmanii lui l-au acuzat că a întors lumea pe dos (Fapte 17:6). O mare mulţime de greci şi femei de seamă au crezut (Fapte 17:4). Lucrul acesta a fost trâmbiţat prin toată Grecia (I Tesaloniceni 1:8, 9).

Capitolul 1. Faima Bisericii

Cuvintele "cu putere" din versetul 5 trebuie să se refere la minunile care au însoţit şi atestat propovăduirea lui Pavel, cu toate că nu se aminteşte nici una din ele la Faptele Apostolilor. "O pildă" (7) pentru toată Grecia, în ce priveşte statornicia în vreme de prigoană şi, în general, un exemplu de

viață creștină adevărată. "Așteptați pe Fiul Lui" (10), așa își încheie Pavel fiecare capitol cu o referire la venirea Domnului (2:19; 3:13; 4:16-18; 5:23).

Capitolul 2. Purtarea lui Pavel în mijlocul lor.

Capitolul acesta se ocupă mai cu seamă de apărarea lui Pavel în ce privește conduita sa la Tesalonic. Limbajul folosit lasă să se înțeleagă că dușmanii care persecutau cu atât înverșunare biserica - pe creștinii din Tesalonic - erau angajați într-o companioe al cărei scop declarat era să păteze caracterul lui Pavel.

El însă le amintește că n-a primit nici un fel de plată de la ei, ceea ce era o dovadă în sine a faptului că nu se putea ca el să fi fost animat de lăcomie, așa cum erau unii "filozofi" ambulanți.

Apoi el le reamintește de devotamentul lui altruist și plin de gingășie față de ei, că în toate privințele le-a fost un exemplu de urmat în toate lucrurile despre care le-a predicat.

Suferința lor (13-16). Se pare că evreii necredincioși care, împreună cu "niște oameni fără căpătâi din mulțime" (Fapte 17:5) îl alungaseră pe Pavel din Tesalonic, încă mai spumegau de mânie împotriva lui Iason și a creștinilor de acolo. Pavel a încercat să-i mângâie pe creștini aducându-le aminte că bisericile-mamă din Iudeea fuseseră persecutate în același fel. Tot așa fusese prigonit și Cristos. Pentru acei persecutori nu mai era nici o speranță să se pocăiască și nici o scăpare de la pierzarea care se apropie: anume distrugerea Ierusalimului și pierzarea lor veșnică în ziua Judecății.

Planul lui Pavel de a se întoarce la Tesalonic (17-20). "O dată și chiar de două ori!" (18) înseamnă că cel puțin de două ori a încercat să se întoarcă la Tesalonic, dar Satana l-a oprit. În prima parte a aceleiași călătorii misionare Pavel făcuse anumite planuri, dar Duhul Sfânt l-a oprit (Fapte 16:6, 7). Atunci Dumnezeu a intervenit în planurile sale, acum Satana. Ne întrebăm de unde știa Pavel că într-un caz a fost Dumnezeu iar în celălalt Satana. Și în ce mod l-a împiedicat Satana? Probabil prin boală sau prin opoziția autorităților. În orice caz, Pavel a știut că dușmanii înverșunați ai Bisericii au fost aceia care l-au împiedicat să vină la preaiubiții lui frați tesaloniceni. Dar el continua să se roage "zi și noapte" (3:10-11) ca să se poată întoarce la ei. El avea certitudinea că una din cele mai strălucitoare stele din cununa ce urma s-o primească la venirea Domnului avea să fie Biserica de la Tesalonic, "nădejdea, cununa și gloria" lui (19-20).

Capitolul 3. Vestea lui Timotei

Adânc îngrijorat de biserica nou născută de la Tesalonic, Pavel îl trimisese pe Timotei înapoi să-i încurajeze pe credincioși în prigoanele prin care treceau. (Vezi nota introductivă și Fapte 17:15; 18:1, 5; I Tesaloniceni 3:1, 2, 6). Înapoierea lui Timotei cu vestea că tesalonicenii au rămas statornici și credincioși l-a umplut pe Pavel de o bucurie fără margini.

Capitolul 4. Imoralitate. Dragostea. Venirea Domnului

Imoralitatea(1-8) era o chestiune obişnuită printre popoarele păgâne. S-ar putea ca în raportul său privitor la statornicia generală a creştinilor tesaloniceni Timotei să fi amintit câteva cazuri de abateri şi moravuri uşoare - ceea ce a dat naştere acestor îndemnuri din partea lui Pavel. "Sfinţirea" (3) în sensul de aici înseamnă puritate morală, sexuală. "Vas" (4) pare să însemne "trupul", deşi unii par să creadă că e vorba de nevastă, adică de fidelitatea faţă de jurământul conjugal. Ori pentru a evita imoralitatea, fiecare trebuie să aibă nevasta lui.. "Să nu fie cu vicleşug şi nedreptate faţă de fratele lui" (6), adică invadarea drepturilor acestuia şi a casei sale, faptă de care s-au făcut unii vinovaţi probabil.

Dragostea frăţească (9-12). Se pare că cei care dispuneau de mijloace - şi erau mulţi din aceştia (Fapte 17:4) - luau doctrina dărniciei creştine în mod foarte serios şi puneau mijloacele de care dispuneau la dispoziţia fraţilor lor mai săraci din bisericile macedoniene. Acest fapt a constituit un prilej pentru cei înclinaţi spre lene să profite la maximum de pe urma lor. A fi dispus să trăieşti de pe urma semenilor tăi este contrar oricărui principiu al dragostei frăţeşti. Cerşetorii care erau sănătoşi şi apţi de muncă se bucurau când îi vedeau pe alţii practicând dragostea frăţească, în vreme ce ei îşi manifestau dragostea de ei înşişi. Era un lucru care se reflecta urât în afară.

A doua venire a Domnului (13-18). Ajungem acum la subiectul principal al epistolei de faţă. Amintirea acestei teme în fiecare capitol presupune faptul că Pavel o considera un element fundamental al propovăduirii sale de la Tesalonic.

Deşi este numită în mod curent "Venirea Domnului" sau "Arătarea Sa", la Evrei 9:28 ea este numită în mod corect "A doua venire a lui Cristos". Cuvântul lui Isus "iarăşi" din Ioan 14:3 înseamnă " a doua oară". Astfel este absolut corect din punctul de vedere al Scripturii s-o numim " a doua venire". Este pomenită sau subînţeleasă în fiecare carte din Noul Testament. Capitolele în care este explicată mai amănunţit sunt Matei 24 şi 25; Luca 21, I Tesaloniceni 4, 5 şi II Petru 3.

Epistolele tesalonicene sunt considerate în general a fi cele dintâi din epistolele lui Pavel în ordinea scrierii lor. Ele vorbesc despre venirea Domnului a doua oară. Ultima dintre cărţile Noului Testament este Apocalipsa, sau Revelaţia, care se încheie cu cuvintele "Eu vin curând. Da, vino Doamne Isuse!" (Apocalipsa 22:20). Aşa începe şi aşa se sfârşeşte Noul Testament!

"Adormiţi" (14) este expresia Bibliei pentru moartea credincioşilor (Matei 27:52; Ioan 11:11; Fapte 7:60; 13:36; I Corinteni 15:6, 18, 20, 51; II Petru 3:4). Poate fi citit adesea în epitafurile creştinilor din catacombe. Isus i-a învăţat pe oameni această expresie. Trebuie să fie adevărată. Nu este decât o adormire, dar într-o zi ne vom trezi. Ce dimineaţă glorioasă va fi aceea! Nu înseamnă că avem de a face cu o stare inconştientă în care stăm până la învierea din morţi, ci la moarte trecem imediat într-o stare

conştientă de fericire cu Domnul (Filipeni 1:23).

"Cu un strigăt, cu glasul arhanghelului şi cu trâmbiţa lui Dumnezeu" (16), este o declaraţie similară cu cea făcută de Isus la Matei 24:30-31). O putem lua fără nici o primejdie în mod literal. "Norii" (17) vor constitui carul Său triumfal. Domnul Isus S-a înălţat la Cer pe "nori" (Fapte 1:9) şi tot aşa Se va întoarce (Apocalipsa 1:7). Îngerii Îl vor însoţi pe Domnul Isus în toată gloria cerească (Matei 25:31). Sfinţii din veacurile apuse vor învia, iar cei aflaţi în viaţă vor fi schimbaţi şi, asemenea lui Enoh şi Ilie, toţi sfinţii din Biserică se vor înălţa să întâmpine cu bucurie pe Mântuitorul, care Se va întoarce să-Şi ia Mireasa şi astfel vor fi cu El pe veci. Fiori de bcuurie ne străbat fiinţa la gândul acestui eveniment minunat pe care îl vom trăi în curând.

Capitolul 5. Venirea Domnului

Va fi dintr odată (1-11). Nu se arată aici nimic care să precizeze când anume va avea loc. Numai atât ni se spune: că va fi deodată. Anumite semne vor preceda venirea Lui pentru ca credincioşii răbdători să poată simţi că ea este aproape să se întâmple în mijlocul unui climat de necredinţă generală, când majoritatea râd de această idee. Dar chiar şi cei care veghează şi aşteaptă venirea Lui sunt preveniţi să nu se lase luaţi prin surprindere. Venirea Domnului va fi "ca un hoţ noaptea" (2). Isus a repetat de foarte multe ori acest lucru (Matei 24:36, 42; 25:13; Marcu 13:32-37; Luca 12:39, 46; 21:25-35) şi i-a îndemnat în mod solemn pe ucenici să "vegheze". (În ce priveşte vremea sosirii Sale, vezi la II Tesaloniceni 2 şi II Petru 3). "Cinstiţi-i pe păstori" (12-13). Deoarece era o biserică foarte tânără şi păstorii trebuie să fi fost novice. Totuşi oamenii au fost îndemnaţi să-i iubească şi să-i stimeze. Când membrii bisericii îşi iubesc pastorul şi trăiesc în pace între ei şi celelalte lucruri sunt de asemenea puse la punct, atunci biserica va creşte negreşit. Cincisprezece îndemnuri (14-22). Minunate îndemnuri, atât de caracteristice pentru Pavel! Aşa îşi încheie el majoritatea epistolelor sale. Oricât de abstractă ar fi discuţia sa de mai înainte, el încheie totdeauna cu îndemnuri la pace, îndelungă răbdare, bucurie, rugăciune, mulţumire şi tot ce este bun şi drept. "Duhul vostru şi sufletul şi trupul vostru" (23). Duh şi suflet sunt folosite adesea sinonim, dar de aici rezultă clar că există o deosebire importantă între ele. "Sufletul" este principiul vieţii iar "duhul" este elementul de comuniune cu Dumnezeu. Cristos răscumpără întreaga personalitate umană. Da, limbajul folosit aici afirmă clar că şi trupul va fi înviat!

"O sărutare sfântă" (26). În vechime sărutul pe obraz între persoane de acelaşi sex era un salut obişnuit, care a fost preluat de biserică, dar în ultimul timp a încetat să mai fie folosit ca salut. "Să fie citită tuturor fraţilor" (27). Rezultă clar de aici că Pavel a intenţionat ca epistolele sale să fie citite în biserici. Pentru aceasta au fost scrise cărţile Noului Testamnet (Coloseni 4:16; I Timotei 4:13; Apocalipsa 1:3).

II TESALONICENI

În continuare instrucţiuni cu privire la venirea Domnului

Epistola aceasta a fost probabil scrisă prin anul 52, doar la câteva săptămâni sau luni după ce fusese scrisă prima epistolă. Pavel vorbise despre faptul că venirea Domnului va fi deodată, pe neaşteptate, dar acum el le explică fraţilor ea nu va avea loc decât după apariţia apostaziei.

Capitolul 1. Ziua Domnului

Trăsătura deosebită subliniată în acest capitol este faptul că pentru cei neascultători venirea Domnului va fi o zi de groază. În I Tesaloniceni 4 Pavel spusese că Domnul va coborâ din cer, şi la strigătul arhanghelului Biserica va fi răpită la cer pentru a fi pe veci cu Domnul. Aici el adaugă faptul că Domnul va fi însoţit de "îngerii puterii Lui, cu flacără de foc" (Marcu 9:43). La Evrei 10:27 "focul mistuitor" este pus în legătură cu ziua judecăţii. La II Petru 3:7,10 se arată că pământul va arde "cu foc" (vezi nota asupra acelui pasaj).

Capitolul 2. Apostazia

Scopul bine definit al acestei epistole a fost acela de a atrage atenţia tesalonicenilor asupra faptului că venirea Domnului nu era chiar atât de aproape pe cât credeau ei, şi că ea nu se va întâmpla decât după venirea apostaziei.

Ce este apostazia? Este "căderea" în cadrul căreia o persoană numită "omul păcatului" se va declara pe sine Dumnezeu, instalându-se în Templul lui Dumnezeu şi înălţându-se împotriva lui Dumnezeu (3, 4). Va fi o biserică falsă condusă de un impostor.

Bătrânii bisericii primare se aşteptau să vadă pe acest Anticrist personal ridicându-se după căderea Imperiului Roman.

Reformatorii protestanţi, având cunoştinţe veridice despre groaznica corupţie a Bisericii din Evul Mediu, au crezut că papalitatea, datorită faptului că era o instituţie condusă de o persoană ce uzurpa autoritatea lui Cristos şi era răspunzătoare pentru corupţia ce domnea în Biserică, negreşit era o manifestare a omului păcatului.

În vremurile noastre, după 2000 de ani de istorie a Bisericii, există încă foarte mari deosebiri de opinie cu privire la aceste chestiuni. Mulţi sunt de părere că e vorba de o perioadă de timp care va anticipa venirea Domnului.

Duhul acestui om al păcatului opera însă din zilele lui Pavel (7). Istoria Bisericii în mare, până în ziua de azi, oferă privirilor un jalnic

tablou. Considerând biserica vizibilă în linii generale, aşa cum a existat ea din primul secol şi până astăzi, nu e greşit dacă spunem că a fost o biserică apostată. Urmează să vedem punctul culminant.

"Ce-l opreşte" (6). Aceste cuvinte erau considerate de bătrânii primei biserici o referire la Imperiului Roman, dar unii le interpretează cu sensul că Duhul Sfânt este Acela care îl împiedică pe omul păcatului să se arate.

Ideile lui Pavel despre a doua venire a lui Cristos. Printre criticii dintr-o anumită clasă este foarte comună părerea potrivit căreia Pavel a fost nevoit să-şi reformuleze ideile privitoare la a doua venire a Domnului, întrucât, chipurile, concepţia lui anterioară - mai primitivă - ar contrazice concepţia lui ulterioară. Lucrul acesta nu este deloc adevărat. Părerea anterioară a lui Pavel a fost singura lui părere, prima şi ultima concepţie a lui Pavel în această privinţă. Epistolele lui tesaloniceene sunt cele mai vechi scrieri ale sale care s-au păstrat. În ele Pavel afirmă clar că nu se aştepta la venirea imediată a Domnului, întrucât El nu va veni decât după apariţia apostaziei. E posibil ca lui Pavel să nu i se fi descoperit ce înseamnă de fapt apostazia. Indiferent care a fost ideea lui despre apostazie, nu putem spune nici aceea că Pavel a exclus posibilitatea ca Domnul să vină în timpul vieţii sale, deoarece el vorbeşte la persoana întâi plural "noi cei care vom fi rămas în viaţă" (I Tesaloniceni 4:15; I Corinteni 15:52). De la început până la sfârşit Pavel aştepta venirea Domnului ca o împlinire glorioasă, dar contempla şi eventualitatea morţii sale, în care caz el s-ar fi dus la Domnul acasă (Filipeni 1:23); nu avea prea mare importanţă dacă era în trup sau în afara trupului la venirea Domnului. În ultimele sale cuvinte care apar în II Timotei 4:6, 8, înaintea plecării sale de pe pământ, gândul lui Pavel era îndreptat la arătarea Domnului.

Capitolul 3. Cei care produceau tulburări în biserică

"Rugaţi-vă pentru noi (1-2), ca să fim izbăviţi de oamenii nechibzuiţi şi răi." În vremea aceea Pavel era la strâmtorare în Corint. Rugăciunea lor a fost ascultată (Fapte 18:9-10).

Cei care trăiau în neorânduială (6-15) erau nişte oameni leneşi care profitau de pe urma dărniciei bisericii (I Tesaloniceni 4:9-10), făcând din posibilitatea venirii imediate a Domnului o scuză ca să-şi părăsească serviciile şi să pretindă bisericii să-i întreţină.

Deşi Pavel era un înflăcărat apărător al dărniciei pentru cei care duceau cu adevărat lipsă şi deşi a petrecut o bună parte din timpul său strângând fonduri pentru cei săraci, totuşi nu s-a sfiit să-i condamne pe cei apţi de muncă, dar leneşi. În aceste versete el interzice în mod categoric fraţilor să întreţină astfel de oameni, ba chiar porunceşte bisericii să nu mai aibă părtăşie cu ei.

Nu găsim nimic în învăţătura lui Pavel sau a lui Cristos, ca de altfel în toată Biblia, care să încurajeze dărnicia pentru oameni apţi de muncă, dar leneşi - care fac o profesiune din cerşetorie.

I TIMOTEI

Grija bisericii din Efes

Epistolele pastorale

I şi II Timotei sunt de obicei numite "epistole pastorale". Majoritatea comentatorilor susţin că ele au fost scrise între prima şi a doua întemniţare a lui Pavel, adică între anii 64 şi 67. Unii critici moderni raţionalişti au răspândit teoria potrivit căreia avem de a face cu opera unui autor necunoscut care, la vreo treizeci până la cincizeci de ani după moartea lui Pavel, a scris în numele lui Pavel, cu scopul de a promova anumite doctrine. Nu există însă nici o bază istorică pentru o astfel de afirmaţie. De la bun început, aceste epistole au fost considerate scrierile autentice ale lui Pavel. Dacă nu sunt ale sale, ci ale unuia care s-a dat drept Pavel, cum ar putea fi considerate de o persoană onestă ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu? Pentru orice om de rând asta ar fi o curată măsluire.

Timotei

Era de loc din Listra (Fapte 16:1). Mama lui era evreică iar tatăl grec. Mama se numea Eunice iar bunica Lois (II Timotei 1:5). A fost un convertit al lui Pavel (I Timotei 1:2). A plecat împreună cu Pavel în a doua sa călătorie misionară a acestuia prin anul 51 (Fapte 16:3). Alegerea sa a fost indicată de Dumnezeu (I Timotei 1:18). A fost pus deoparte de presbiteri şi de Pavel (I Timotei 4:14; II Timotei 1:6). L-a însoţit pe Pavel la Troa, Filipi, Tesalonic şi Berea. A zăbovit la Berea până când Pavel a fost nevoit să trimită după el la Atena (Fapte 17:14-15). Apoi Pavel l-a trimis înapoi la Tesalonic (I Tesaloniceni 3:1-2). Dar, până să se întoarcă el, Pavel a plecat între timp la Corint (Fapte 18:5; I Tesaloniceni 3:6). A contribuit la scrierea epistolelor tesalonicene (I Tesaloniceni 1:1; II Tesaloniceni 1:1). Mai târziu Pavel l-a trimis de la Efes la Corint (I Corinteni 4:17). Pavel i s-a alăturat în Macedonia iar Timotei a participat şi el la scrierea cărţii II Corinteni; Fapte 19:22; II Corinteni 1:1. A mers o bucată de drum cu Pavel în timp ce acesta se îndrepta spre Ierusalim (Fapte 20:4). Nu se spune dacă l-a însoţit pe Pavel tot drumul, dar la Roma el apare alături de Pavel (Filipeni 1:1; 2:19-22; Coloseni 1:1; Filimon 1). Mai târziu îl găsim la Efes, unde i se adresează această epistolă. Este îndemnat să vină la Roma (II Timotei 4:9). Nu se ştie dacă a ajuns la Roma înainte de moartea lui Pavel. La Evrei 13:23 se spune despre el că a fost eliberat din închisoare. Era timid şi retras din fire, deosebindu-se în

acest sens de Tit, care avea o altă purtare faţă de cei care produceau tulburări în biserică. Nu stătea prea bine cu sănătatea (I Timotei 5:23). El şi Luca erau prietenii cei mai apropiaţi ai lui Pavel, care i-a iubit pe amândoi şi le-a simţit lipsa când era despărţit de ei. Tradiţia spune că după moartea lui Pavel, Tit a avut misiunea de a îngriji de biserica din Efes şi că a murit ca martir, ucis de Nerva sau Domiţian.

Efes

Aici şi-a desfăşurat Pavel cea mai mare lucrare între anii 54 şi 57 (Fapte 19). Cam la patru ani după ce a plecat din Efes, din închisoarea de la Roma a scris epistola către biserica din Efes, prin anul 62. Peste câtva timp, probabil prin anul 65, i-a adresat lui Timotei această epistolă privitoare la lucrarea din Efes. Mai târziu Ioan s-a stabilit în oraşul acesta şi şi-a scris aici evanghelia sa, epistolele şi cartea Apocalipsei.

Prilejul cu care a fost scrisă epistola. Din naraţiunea relatată în Faptele Apostolilor rezultă că Pavel adusese o mulţime foarte mare de oameni la Cristos. În anii care s-au scurs numărul convertiţilor a continuat să crească, aşa încât la numai cincizeci de ani, numărul creştinilor din Asia Mică crescuse atât de mult încât templele păgâne au fost date aproape cu totul uitării. În timpul generaţiei apostolice, Efesul devenise centrul numeric şi goegrafic al Creştinismului, regiunea în care Creştinismul a cules primele roade.

Situaţia bisericii. Nu existau clădiri de biserică la început. Casele pentru închinăciune au început să fie construite doar după două sute de ani, când Constantin a pus capăt prigoanei creştinilor. Astfel, mulţimea mare de creştini din Efes şi din împrejurimi se aduna prin case în grupuri mici, fiecare din ele având conducerea pastorală proprie.

Păstorii. Trebuie să fi fost foarte mulţi la număr. La Fapte 10:17 ei sunt numiţi presbiteri. În această epistolă ei sunt numiţi episcopi (3:1), în fond fiind vorba de aceeaşi funcţie denumită prin mai mulţi termeni.

Lucrarea lui Timotei era legată în primul rând de aceşti păstori sau conducători de adunare. Nu existau pe vremea aceea seminare care să-i asigure lui Pavel pastori cu pregătire scolastică. El a trebuit să formeze pastori dintre convertiţii săi. Uneori avea parte de oameni străluciţi, dar alteori păstorii proveneau din rândurile oamenilor simpli. Pavel a trebuit să se descurce cum a putut cu materialul uman pe care îl avea la dispoziţie. Fără seminare şi fără clădiri de biserică, în ciuda persecuţiilor de care a avut parte, biserica a făcut progrese mai rapide în această perioadă decât în oricare alta de atunci încoace, pentru că era obligată să ţină seama de elementele esenţiale ale creştinismului şi nu de cele secundare.

Capitolul 1. Învăţătorii falşi

Învăţătorii falşi (3-11). Pavel prevestise cu şapte ani înainte când părăsise Efesul că nişte lupi periculoşi aveau să sfâşie turma de

credincioşi de la Efes (Fapte 20:29-30). Acum aceştia se iviseră cu toată forţa destructivă şi constituiau problema principală a lui Timotei. Se pare că ei erau din aceiaşi categorie cu cei din Creta, cu care avusese de a face Tit, care îşi întemeiau învăţătura ciudată pe legende ebraice apocrife legate de genealogiile Vechiului Testament.

Păcătoşenia lui Pavel (12-17). Singurul om care făcuse mai mult pentru Cristos decât toţi la un loc s-a plecat totuşi până la pământ cu o umilinţă şi un profund sentiment de nevrednicie. El a considerat întoarcerea sa la Dumnezeu ca fiind rânduită de Dumnezeu pentru a constitui un exemplu veşnic al îndelungei răbdări a lui Dumnezeu cu oamenii îndărătnici.

Imeneu şi Alexandru (19-20), doi capi ai partidei învăţătorilor falşi, cărora Pavel, pe baza autorităţii apostolice ce o deţinea, le retrăsese dreptul de membri şi îi dăduse pe mâna Satanei (20). Alexandru de aici era probabil aceeaşi persoană de care se vorbeşte la II Timotei 4:14, care mai târziu s-a dus la Roma să depună mărturie împotriva lui Pavel, deşi îi fusese odată prieten devotat.

Capitolul 2. Rugăciunea. Locul femeii

Reguli privitoare la rugăciune (1-8). Nero era pe vremea aceea conducătorul Imperiului Roman, sub a cărui domnie fusese întemniţat Pavel şi din ordinul căruia avea să fie curând executat. Din versetele acestea rezultă că trebuie să ne rugăm şi pentru conducătorii răi, la fel cum ne rugăm şi pentru conducătorii buni.

Locul femeilor în Biserică (9-15). Vezi la I Corinteni 11:5-15; 14:34-35). Se atrage aici atenţia asupra unei atitudini de "paradă" în privinţa portului de haine nepotrivite, în special la serviciile de închinăciune; de asemenea se atrage atenţia asupra pericolului care le paşte pe femei de a se îmbrăca la fel cu bărbaţii. În cer nu vor exista deosebiri de sex (Matei 22:30); dar în lumea aceasta deosebirea respectivă este foarte reală şi nu trebuie ştirbită cu nimic. "Va fi mântuită prin naşterea de copii" (15), este probabil o referire la naşterea lui Isus, Cel care S-a născut dintr-o femeie, fără intervenţia bărbatului. Chiar dacă păcatul a venit în lume printr-o femeie (14), tot printr-o femeie a venit şi Mântuitorul lumii!

Capitolul 3. Episcopi şi diaconi

Calităţile lor (1-16). Intenţia acestui pasaj este de a servi mai mult ca ideal sau normă, şi nu neapărat ca lege. " O singură nevastă" (2) - prin aceasta nu erau excluşi celibatarii, ci poligamii. Pavel însuşi a fost celibatar (I Corinteni 7:8). "Femei" (11) se referă probabil la diaconese. "Stâlpul adevărului" (15) - dacă nu ar fi Biserica, numele lui Cristos ar dispare. Versetul 13 se crede că ar fi un fragment dintr-o cântare creştină.

Capitolul 4. Venirea apostaziei. Lucrarea pastorului

Apostazia (10-5). Pasajul acesta pare să spună că deşi Biserica

este stâlpul adevărului, se vor ridica în cadrul ei sisteme grosolane cu totul eronate, de provenienţă demonică, care vor învăţa pe oameni să *se abţină de la anumite feluri de mâncare şi de la relaţiile conjugale*. Aceasta era una din formele gnosticismului, care se dezvolta chiar în vremea aceea şi care, mai târziu, a luat proporţii mari: o erezie aproape inexistentă astăzi, cu excepţia pretinsei stări de celibat a preoţilor romano-catolici şi a abţinerii periodice de la consumul cărnii.

Un bun lucrător (6-16). Cel mai bun mod de a combate eroarea de la început sau chiar mai târziu când s-a răspândit deja este de a repeta fără încetare adevărul simplu al Evangheliei. "Citire, îndemanre, învăţătură" (13). Biblia singură îşi va face lucrarea, dacă i se va da voie. Ea trebuie studiată personal, citită şi explicată în public. Dacă vestitorii de azi ai Cuvântului ar lua seama la îndemnul lui Pavel, Biserica ar prinde din nou viaţă şi ar creşte văzând cu ochii. De ce, oare de ce, şi iarăşi de ce nu pot înţelege vestitorii Cuvântului că simpla expunere a Cuvântului lui Dumnezeu este mult mai dorită de popor şi mult mai puternică decât platitudinile pe care le debitează ei de atâtea ori în predicile lor meşteşugite?

Capitolul 5. Văduve. Presbiteri

Văduvele (1-16). Biserica de la Efes avea acum aproape zece ani. Ajunsese să administreze foarte bine dărnicia. Un creştin care nu vrea să-i întreţină pe cei din familia lui este mai rău decât un necredincios (8). Biserica din Efes a trebuit să fie deosebit de atentă cu slujitoarele ei, întrucât slujitoarele templului Dianei erau prostituate.

Presbiterii (17-25). Numiţi "episcopi" la 3:1-7. Acolo erau expuse calităţile lor, aici modul cum trebuie trataţi de alţii. Şi pe vremea aceea erau unii care vorbeau pe ascuns împotriva conducătorilor bisericii (19). "Vin" (23) - nu era vorba decât de consumul limitat al vinului, care era folosit şi în scopuri medicale.

Capitolul 6. Sclavii. Bogăţiile

Sclavii (1-2). Faceţi comparaţie cu I Corinteni 7:20-24. Nu avea prea mare importanţă dacă eşti sclav sau om liber. Poţi să devii liber dacă ai ocazia s-o faci, dar dacă nu reuşeşti, rămâi atunci un sclav bun. Este un îndemn dat mereu sclavilor (Efeseni 6:5-9; Coloseni 3:22-25; Tit 2:9-10). Creştinismul a abolit sclavia nu printr-o simplă condamnare verbală a acesteia, ci printr-un exemplu practic, al înfrăţării cu întreaga omenire.

Dorinţa după bogăţii (3-12) a fost motivul principal al multor învăţături false (5). De-a lungul veacurilor doctrinele bisericii au fost corupte numai pentru a aduce venituri în visteria bisericii. "Rădăcina tuturor relelor" (1) ar putea fi tradus mai corect "O rădăcină a tuturor relelor." "Om al lui Dumnezeu, fugi de lăcomie!" (11), păzeşte-te de flecăriile lumeşti ale ştiinţei, pe nedrept numită astfel (20).

II TIMOTEI

Cele din urmă cuvinte ale lui Pavel
Strigătul lui de biruinţă în faţa morţii

Cartea Faptele Apostolilor se încheie cu Pavel în temniţă la Roma, prin anul 63. Se crede că Pavel a fost achitat, după care el s-a întors în Grecia şi Asia Mică, fiind însă arestat din nou şi dus la Roma unde a fost executat prin anul 66 sau 67. Epistola aceasta a fost scrisă în timp ce Pavel îşi aştepta moartea.

Fondul epistolei

Persecuţiile lui Nero. Marele incendiu al Romei a vut loc în anul 64. Nero însuşi a dat foc oraşului. Deşi a fost o brută inumană, în domeniul construcţiilor s-a remarcat prin multe clădiri. A dat foc Romei cu scopul de a ridica, chipurile, o altă cetate mai frumoasă pe ruinele celei de atunci şi a delirat de bucurie la vederea specatcolului Romei în flăcări. Oamenii au bănuit că el a fost făptaşul iar istoricii l-au considerat în unanimitate răspunzător de acest incendiu. Dar el, ca să alunge bănuielile oamenilor, i-a acuzat pe creştini de a fi dat foc Romei.

Biblia nu aminteşte nimic de persecuţiile lui Nero împotriva credincioşilor, deşi ele au avut loc în timpul când s-au scris unele din cărţile Bibliei, cel puţin I Petru şi II Timotei, dar aceste persecuţii l-au dus pe Pavel la martiraj şi, conform unor tradiţii, pe Petru. Izvorul nostru de informaţii este istoricul Tacitus. El a ştiut că nu creştinii au fost aceia care au dat foc Romei. Dar trebuia să fie un ţap ispăşitor pentru crima împăratului. Cum, tocmai se ridicase o nouă sectă de oameni dispreţuiţi, cu majoritatea membrilor ei proveniţi din rândul, oamenilor simpli, fără prestigiu sau influenţă, majoritatea fiind chiar sclavi, Nero i-a acuzat de arderea Romei şi a ordonat pedepsirea lor.

În Roma şi în împrejurimi, mulţimi mari de creştini au fost arestaţi şi daţi la moarte în modul cel mai crud. Răstigniţi sau legaţi în piei de animale şi aruncaţi în arenă să fie sfâşiaţi de câini, spre distracţia poporului. Sau aruncaţi la fiare sălbatice. Sau legaţi de stâlpi în grădina lui Nero, în timp ce peste corp li se turna smoală şi li se dădea foc, să ardă ca torţe vii pentru grădinile lui Nero, în timp ce el trecea în carul său, complet dezbrăcat, complăcându-se în orgii de noapte şi spumegând de plăcere la vederea victimelor care se zbăteau în agonia morţii.

În urma acestor persecuţii Pavel a fost arestat din nou în Grecia sau Asia Mică, probabil la Troas (II Timotei 4:13) şi dus la Roma. De

Un bust al lui Nero.

data aceasta, a fost dus ca un criminal de către agenţii Romei, nu de către evrei ca la început. De data aceasta a fost privit ca un criminal şi răufăcător (2:9), nu doar pentru o călcare de lege a evreilor. După câte ştim, se poate să fi fost învinuit în legătură cu arderea Romei, căci nu era oare Pavel conducătorul mondial al unui popor care tocmai atunci era pedepsit pentru crima de incendiere a Romei? Era foarte uşor să-i pună în cârcă această învinuire. Noi nu ştim însă precis dacă aceasta a fost acuzaţia. Religia creştină fusese deja declarată ilegală de către autorităţi. A fost una din persecuţiile pesonale ale lui Nero şi avea menirea să salveze oarecum aparenţele. Oricum, Pavel a fost condamnat. Procesul lui se lungise suficient de mult pentru ca el să-şi dea seama că nu mai este nici o scăpare. În timp ce aştepta în celula lui de la Roma vremea plecării sale, a scris această ultimă scrisoare către Timotei, prietenul lui apropiat şi colaboratorul lui de nădejde, rugându-l fierbinte să fie credincios, orice s-ar întâmpla, ducându-şi la îndeplinire sarcina ce i s-a încredinţat de vestire a Cuvântului lui Cristos şi să se grăbească să vină la Roma înainte de sosirea iernii (4:21).

Accentele credinţei triumfătoare a lui Pavel

În ceasul acela întunecat s-a scris unul din cele mai nobile pasaje din toată Scriptura. Să fii executat pentru o crimă pe care nu ai comis-o. Să fii părăsit de prieteni şi să suferi singur. Cauza pentru care îşi dăduse viaţa a fost ştearsă în vest prin intermediul persecuţiilor, iar în

est prin apsotazie. Cu toate acestea, nu se observă nici o umbră de regret asupra faptului că în momentul când i se va tăia capul el se va duce drept în brațele ACELUIA pe care Îl iubise și Îl slujise cu atâta dăruire. Epistola aceasta este strigătul triumfător al unui cuceritor aflat pe moarte.

Notă generală asupra persecuțiilor din perioada imperiului (EM B)

Prigoana sau persecuția în sensul ei cel mai obișnuit înseamnă un anumit timp sau o perioadă de pedepse sistematic aplicate unor oameni pentru că au aderat la o anumită concepție religioasă. Trebuie făcut deosebire între persecuție și asuprire. Faraon i-a asuprit pe evrei; la fel a făcut și Nebucadnețar. Daniel și Ieremia au fost persecutați. Persecuțiile sistematice au început odată cu guvernul Imperiului Roman. Recunoscuți pentru toleranța lor față de concepțiile religioase străine în general, romanii s-au ciocnit de creștini în problema închinării la Cezar. În aceasta constă potrivit părerilor lui W.M.Ramsa, semnificația principală a persecuțiilor. Ele au început ca o reacție socială dar mai târziu au devenit politice - proces care se poate observa în documentele păstrate din perioada aceea (Faptele Apostolilor; *Analele* lui Tacitus; Plinius; *Epistole*, X). Politica de reprimare a statului a avut intermitențe, statul, așa cum rezultă din scrierile lui Tertulian, fiind pus în încurcătură de numărul tot mai mare al creștinilor. Un volum considerabil de literatură s-a scris în jurul dificilei teme a bazei legale de pe care autoritățile își desfășurau politica lor de reprimare, precum și referitor la frecvența și severitatea persecuțiilor în sine. Trecând peste antisemitismul lui Claudius din anul 49 (Fapte 18:2), în cadrul căruia nu s-a făcut deosebire între creștini și evrei, Nero trebuie considerat primul persecutor. În anul 64 (Tacitus*Anale* 15:38-44) împăratul acesta a făcut din mica comunitate creștină țapul ispășitor al dezastruosului incendiu care a mistuit Roma și acuzația de incendiarism care i s-a adus lui în mod unanim. Executarea lui Glabio și a lui Flavius Clemens de către Domițian în anul 95 și exilarea lui Domitilla pentru "ateism" și "rătăcire după obiceiurile evreilor" (Dioa Cassius 67:44) a fost probabil o acțiune anti-creștină, un incident care dezvăluie în mod izbitor răspândirea uimitor de mare a Creștinismului încă pe la sfârșitul primului secol al erei creștine. Faimoasa corespondență dintre Plinius și Traian din anul 112 (Plinius, *Epistole* 10:96, 97) dezvăluie statul ca fiind mai moderat, dar încă neînduplecat în acțiunile sale de reprimare. Politica lui Traian, expusă pentru Plinius din Bitinia, a fost urmată de Adrian și Antonius Pius (117-161). Marcus Aureluis a fost vinovat de aprige persecuții la Lons (117). La sfârșitul secolului al doilea, odată cu moartea lui Septimius Sever, a urmat o lungă perioadă de pace, întreruptă de Maximius Thrax, Decius și Valerian, dar fără acțiuni prea răspândite ori prea multă

hotărâre din partea autorităţilor. Diocleţian a continuat o politică tolerantă, care a rezistat până în anul 303 când, sub influenţa lui Galerius s-a declanşat o scurtă dar sălbatică perioadă de prigoane, descrisă de Lactanius şi Eusebius. (Chestiunile istorice implicate aici sunt descrise foarte bine de W.M. Ramsa în cartea sa*The Church in the Roman Empire before A.D. 170** şi E.G. Hard, *Christianity and the Roman Government.*** Mai pe scurt sunt tratate fondul social şi importanţa istorică a epocii respective în "Conferinţele Tyndale" (Tyndale Lectures) din 1951 şi 1959 în articolele scrise de E.M. Blaiklock:*The Christian in Pagan Society şi Rome in the New Testament).*

*The Zondervan Pictorial Bible Dictionary****

Capitolul 1. "Să-L cunosc pe El"

Rugăciunile lui Pavel pentru Timotei (3-5). Pavel îşi începe aproape fiecare epistolă cu rugăciuni şi mulţumiri: Romani 1:9-10; I Corinteni 1:4-8; II Corinteni 1:3-4; Efeseni 1:3; Filipeni 1:3, 9-99; Coloseni 1:3-10; I Tesaloniceni 1:2-3; II Tesaloniceni 1:3; "Lacrimile tale" (4): probabil datorită despărţirii lor de la Troas (4:13). Când a scris Pavel I Timotei el se afla în Macedonia iar Timotei la Efes. Probabil ei s-au întâlnit mai târziu la Troas şi probabil acolo l-au prins soldaţii romani, care l-au dus apoi la Roma, acuzându-l de arderea Romei. Încredinţarea lui Pavel 6-14. El îl văzuse pe Cristos. Suferise pentru El. Deşi nevăzut, Cristos era singura realitate de netăgăduit din viaţa lui Pavel, adevăratul său prieten intim, iar Pavel Îl cunoştea (12) aşa cum se cunosc doi prieteni foarte apropiaţi. "Propovăduitor, apostol şi învăţător" (11): propovăduitor, vestitor al Evangheliei către cei care nu au auzit-o niciodată, misionar străin; "apostol", cu autoritate directă din partea lui Cristos; "Învăţător", instructor al comunităţii de creştini, unul din pastorii noştri.

Răceala celor de la Efes faţă de Pavel (15-18). A fost unul din cele mai triste momente din viaţa sa. La Efes, unde îşi desfăşurase cea mai mare lucrare şi întorsese aproape tot oraşul la Cristos, învăţătorii falşi căştigaseră mult de pe urma arestării lui Pavel, în sensul că au reuşit astfel să monteze biserica împotriva lui Pavel, în momentul cel mai critic din viaţa sa, când el avea nevoie mai mult de iubirea şi înţelegerea lor.

* *Biserica în Imperiul Roman înainte de anul Domnului 170*
** *Creştinismul şi Guvernul Roman*
*** *Creştinul şi societatea păgână şi Roma în Noul Testament, din Dicţionarul Biblic Ilustrat "Zondervan".*

Capitolul 2. Sfaturi pentru Timotei

Nu te încurca în treburile vieţii (1-7). Pavel îl sfătuieşte pe Timotei să primească plată pentru vestirea Cuvântului, lucru pe care Pavel refuzase să-l facă mai înainte când bisericile erau încă instabile. Probabil Timotei provenea dintr-o familie înstărită, dar îşi pierduse banii cu ocazia persecuţiilor. Fiind reţinut din fire, era probabil nevoie ca Pavel să-i dea sfatul acesta.

Rabdă suferinţa (8-12). Pavel suferea în vremea aceea cea mai crudă dintre suferinţe pentru un om bun: acuzaţia de a fi un criminal (9). Notaţi însă că Pavel se gândeşte la slava veşnică (10). Citatul din versetele 11-13 ar putea fi luat dintr-o cântare.

Mânuieşte cum trebuie Cuvântul (14-21). Nu răstălmăci sensul lui natural pentru a-l face să ţină partea doctrinelor preferate ale cuiva. Biserica se va îndepărta uneori de la învăţătura Cuvântului, dar în cadrul bisericii vizibile Dumnezeu va avea o rămăşiţă de credincioşi adevăraţi (19). "Fii blând" (22-26). Cuvântul lui Dumnezeu, pus în mâna unor lucrători pătrunşi de adevărata blândeţe creştină, el va frânge opoziţia şi va păstra Biserica pe drumul ei cel bun.

Capitolul 3. Vremuri grele

Apostazia care avea să vină (1-4). Efortul oamenilor de a corupe Evanghelia, de a zădărnici lucrarea lui Cristos este una din temele principale dezbătute de Noul Testament. Mereu se repetă această problemă: Matei 7:15-23; II Tesaloniceni 2; I Timotei 4; II Petru 2; Iuda; Apocalipsa 17. Acest groaznic tablou (2-5), cu excepţia unor perioade de reformă, este o reprezentare destul de exactă a bisericii vizibile în întregimea ei, până în zilele noastre "Ianes şi Iambre" (8), nume tradiţionale ale vrăjitorilor lui Faraon (Exod 7:11-22). "Listra" (11) era localitatea unde Pavel a fost bătut cu pietre, oraşul natal al lui Timotei. E posibil ca Timotei să fi asistat la acel tragic eveniment. "Toţi vor fi prigoniţi" (12): mereu ni se spune acest lucru (Matei 5:10-12; Ioan 15:20; Fapte 14:22; I Tesaloniceni 3:4); pentru ca atunci când se va întâmpla cu adevărat să fim pregătiţi.

Biblia (14-17) este singurul antidot împotriva apostaziei şi a corupţiei din biserică. Biserica catolică a pus Biblia deoparte şi a adus peste omenire Evul Mediu. Biserica protestantă a redescoperit Biblia dar acum o neglijează. Este alarmant cât de mult neglijează biserica din zilele noastre Biblia, în timp ce, plină de mândrie intelectuală, în numele aşa numitei "erudiţii moderne", recurge la tot felul de mijloace pentru a-i submina originea divină şi a o pune deoparte ca pe o simplă carte de înţelepciune ebraică.

Capitolul 4. Ultimele cuvinte ale lui Pavel

Solemna însărcinare de la sfârşit (1-5). Pavel ştia că se apropie ziua execuţiei sale. Nu era sigur dacă avea să-l mai vadă pe Timotei sau dacă va mai avea prilejul să-i scrie. De aceea, îl îndeamnă fierbinte

să aibă gândurile aţintite la ziua arătării Domnului şi să-L predice pe Isus cu o râvnă neobosită. Din nou apar învăţătorii falşi (3, 4). O, cât de mult îl supără pe Pavel acest lucru! Perversa pornire a oamenilor de a răstălmăci Evanghelia lui Cristos!

Cuvântarea de adio a lui Pavel (6-8). Cea mai minunatătă rostire a unui muritor. Bătrânul luptător al crucii, plin de cicatrici, priveşte îndărăt la îndelunga şi apriga bătălie pe care a purtat-o şi strigă triumfător: "Am învins". Nu mult după aceea securea călăului a eliberat sufletul lui Pavel de trupul său frânt, lăsându-l să fie purtat de îngeri în sânul preiubitului său Domn. Sosirea lui trimfătoare acasă va fi întrecut cu mult orice procesiune triumfală pe care o văzuse Pavel la Roma când se întorceau cuceritorii. Presupunem că la sosirea lui în Cer primul său gest, după întâlnirea cu Domnul, va fi fost să-l caute pe Ştefan şi să-i ceară iertare.

Chestiuni personale (9-22). Nu ştim dacă Timotei a ajuns la Roma înainte de moartea lui Pavel (9). Prima fază a procesului lui Pavel trecuse deja (16). Lucrurile erau atât de grave în cazul lui încât până şi cei trei tovarăşi de drum ai săi au fugit, singurul care a rămas fiind Luca (10-11). Nu se spune dacă Tit s-a dus în Dalmaţia (10) din proprie iniţiativă, sau dacă a fost trimis de Pavel aşa cum plănuiseră la Nicopole (Tit 3:12). Erau zile întunecate la Roma. Creştinii cunoscuţi de autorităţi au fost omorâţi. Acum îl judecau chiar pe marele conducător creştin. Era periculos să fii văzut cu el. "Marcu" (11): Pavel avea nevoie de el. Se despărţiseră cu ani de zile mai înainte (Fapte 15:36-41), dar el stătuse cu Pavel în închisoare în prima întemniţare romană a acestuia (Coloseni 4:10). Marcu şi Petru au lucrat împreună iar dacă Marcu a ajuns la Roma atunci e probabil ca şi Petru să fi venit cu el. Una din tradiţii spune că Petru a murit ca martir la Roma în aceeaşi perioadă cu Pavel sau curând după aceea. "Mantaua" (13) era necesară deoarece se apropia iarna (21). "Cărţile" (13) erau probabil anumite părţi din Scriptură. "Alexandru" (14) era fără îndoială acelaşi Alexandru care fusese dat de Pavel pe mâna Satanei (I Timotei 1:20) care a avut acum prilejul să se răzbune. El făcuse cale lungă de la Efes la Roma numai ca să depună mărturie împotriva lui Pavel. "Leul" (17) ar putea fi o referire voalată la Nero sau la Satan (I Petru 5:8). "Trofim" (20). Este o latură foarte interesantă a puterii lui Pavel de a face minuni. El vindecase mulţi bolnavi în diferite localităţi. Dar iată că acum nu-şi poate vindeca unul din prietenii lui preaiubiţi.

TIT

Se referă la bisericile din Creta

Tit

Era un grec care l-a însoţit pe Pavel la Ierusalim, la a cărui tăiere împrejur s-a opus categoric (Galateni 2:3-5). A fost unul din convertiţii lui Pavel (Tit 1:4).

Peste câţiva ani el apare cu Pavel la Efes şi este trimis la Corint a se ocupa de anumite stări de dezordine şi să iniţieze strângerea de fonduri pentru credincioşii săraci de la Ierusalim (II Cor.8:6-10). Întorcându-se de la Corint, el se întâlneşte cu Pavel în Macedonia şi, după ce-i explică situaţia, este trimis de Pavel înapoi la Corint, urmând ca Pavel să meargă mai târziu. Se duce la Corint să le transmită credincioşilor a doua scrisoare a lui Pavel către Corinteni şi să pregătească terenul pentru venirea sa. De asemenea să încheie lucrarea de strângere a fondurilor (II Cor. 2:3, 12, 13; 7:5, 6, 13, 14; 8:16, 17, 23; 12:14, 18). Faptul că Tit a fost ales a se ocupa de o situaţie atât de dificilă ca aceasta, indică încrederea pe care i-o acorda Pavel, şi că l-a considerat un conducător foarte capabil, înţelpt şi plin de tact.

Mai auzim odată despre el peste vreo 7 sau 8 ani, în epistola către Tit, prin anul 65. Acum este în Creta. Expresia "l-am lăsat în Creta" (Tit 1:5) indică faptul că Pavel fusese cu el acolo. În drum spre Roma corabia pe care călătorea Pavel a făcut o scurtă escală pe coasta de sud a Cretei (Fapte 27) dar e foarte improbabil ca aceasta să fi fost ocazia când ni se spune că l-a lăsat pe Tit acolo. Părerile înclină în favoarea teoriei potrivit căreia după eliberarea lui Pavel din prima sa întemniţare la Roma, prin anul 63, el s-a întors în răsărit şi a cuprins în itinerarul său şi insula Creta. După ce a făcut ordine în bisericile cretane, Tit urmează a fi înlocuit cu Artema sau Tihic şi este rugat a se întâlni din nou cu Pavel la Nicopole, în partea de apus a Greciei (Tit 3:13).

Ultima dată când este pomenit Tit este la II Timotei 4:10, unde se spune că el a plecat de la Roma în Dalmaţia. Evident, se întâlnise între timp cu Pavel şi se afla cu el când acesta a fost arestat şi l-a însoţit la Roma. Nu ştim dacă l-a părăsit pe Pavel în ceasul acela întunecat din pricina pericolelor care îl ameninţau sau dacă Pavel l-a trimis să facă evanghelizare pe coasta de nord-vest a Greciei. Să sperăm că a fost cazul din urmă, căci Tit era un om bun. Tradiţia spune că a

devenit episcop al Cretei şi a murit în pace la o vârstă înaintată.

Creta

O insulă cunoscută şi sub numele de Candia, aflată în partea de sud-est a Greciei la hotarul dintre Marea Egee şi Marea Mediterană, având vreo 240 km lungime şi 10 până la 50 km lăţime. O zonă muntoasă, cu văi mănoase, având o populaţie numeroasă şi înstărită; "insula celor o sută de cetăţi". Sediul unei civilizaţii antice, cu mare putere, ce devenise legandară de la începutul istoriei greceşti. Opera lui Sir Arthur Evans şi a succesorilor lui a făcut cunoscută lumii, la începutul acestui secol, civilizaţia cretană. Scrierile descoperite au fost descifrate în anul 1953 de către Michael Ventris. S-a constat că erau toate în greaca primitivă.

Muntele cel mai înalt din Creta, Ida, era considerat locul legendar de naştere al lui Zeus. Apoi a fost considerat locul natal al semi-legendarului dătător de legi Minos, fiul lui Zeus, şi al faimosului Minotaur. Cretanii erau înrudiţi cu filistenii şi se crede că ar fi identici cu cheretiţii (I Samuel 30:14). Erau marinari îndrăzneţi şi arcaşi renumiţi, dar cu o foarte proastă reputaţie morală.

Nucleul bisericii din Creta a fost constituit probabil prin acei "cretani" care au fost prezenţi la Ierusalim în ziua de Rusalii (Fapte 2:11). Nu se aminteşte nicăieri în Noul Testament de o vizită apostolică la Creta decât cu ocazia călătoriei lui Pavel spre Roma (Fapte 27) şi aluzia din epistola către Tit. Întrucât Pavel nu era înclinat să clădească pe temelia altuia, se pare că bisericile cretane au fost în principal lucrarea lui Pavel. Altfel nu şi-ar fi putut asuma autoritatea asupra lor cum rezultă din epistola aceasta. Probabil ele au fost rodul lucrării sale de la Corint sau Efes, oraşe din apropierea Cretei.

Asemănările epistolei către Tit cu I Timotei. Tit şi I Timotei se crede că ar fi fost scrise în aceeaşi perioadă, prin anul 65. Ele au cam acelaşi subiect: numirea unor conducători de nădejde în fruntea bisericii. Tit în Creta, Timotei în Efes: în mare măsură problema era aceiaşi.

Capitolul 1. Presbiterii

În nădejdea vieţii veşnice (2). Pavel, asemenea lui Petru (I Petru 1:3-5), pe măsură ce se apropia sfârşitul călătoriei sale pe pământ, îşi ţintea privirile tot mai mult spre cer. Aceasta fusese povara neîncetată a propovăduirii sale şi motivul principal al vieţii sale: gloria acelei existenţei când trupul său va fi răscumpărat (Romani 8:18,23).Extazul acelei zile când ceea ce este muritor va fi îmbrăcat de nemurire (I Cor. 15:51-55) dorul lui după casa cerească, care nu mai e făcută de mâini omeneşti (II Cor.5:1-2); cetăţenia lui cerească, cu un trup ca al Mântuitorului (Filipeni 3:20-21). Bucuria lui la gândul că va fi răpit pentru veci cu Domnul (I Tesaloniceni 4:13-18); cununa neprihănirii pe care o va primi în "acea zi" (II Timotei 4:6-8).

Calificările unui presbiter (1:5-9). "Presbiter" (5) şi "episcop" (7)

sunt folosite aici ca termeni şi funcţii identice. Calificările lor, aşa cum sunt enumerate aici, sunt practic aceleaşi cu cele de la I Timotei 3:1-7.

Învăţătorii falşi (1:10-16). Bisericile cretane erau tulburate de învăţători falşi care, asemenea celor amintiţi la II Petru 2 şi Iuda, în timp ce-şi ziceau "învăţători creştini", erau de fapt o "urâciune", "o scârbă", nişte netrebnici (16). Citatul (12) este din operele unui poet cretan, Epimenides, din anul 600 înainte de Cristos. "Gurile" învăţătorilor falşi urmau să fie astupate nu prin forţă, ci printr-o viguroasă vestire a adevărului (11). "Case întregi" înseamnă probabil "adunări întregi", căci bisericile se adunau în case.

Capitolele 2 şi 3. Faptele bune

Marele accent este pus în această epistolă pe "fapte bune". Nu că noi am fi mântuiţi prin fapte bune, ci prin îndurarea Sa (3:5) fiind îndreptăţiţi prin Harul Lui (3:7). Dar, tocmai din pricina aceasta avem şi obligaţia strictă de a fi "plini de râvnă pentru fapte bune" (2:14); "o pildă în fapte bune" (2:7); credincioşii trebuie să "se deprindă a fi cei dintâi în fapte bune, pentru nevoile grabnice" (3:14). Una din acuzaţiile învăţătorilor falşi a fost aceea că erau "netrebnici pentru orice faptă bună" (1:16).

Puterea unei vieţi frumoase (2:1-14). Oamenii vârstnici, femelie tinere, mamele, tinerii şi sclavii sunt îndemnaţi cu toţii să fie credincioşi obligaţiilor naturale ce rezultă din starea lor în viaţă, aşa încât criticii să nu poată avea nimic de zis (2:8).

Sclavii, care erau foarte numeroşi în biserica primară, sunt îndemnaţi să fie supuşi, harnici şi credindioşi pentru ca viaţa lor să "împodobească" profesiunea lor de credinţă (2:10), iar stăpânii lor să exclame: "Dacă acesta face religia creştină cu sclavii negreşit este ceva de capul ei."

Fericita nădejde (2:11-14). Revenirea Domnului asigură motivul trăirii unei vieţi evlavioase în lumea aceasta. Este amintită în aproape fiecare din cărţile Noului Testament.

Supunerea în faţa autorităţilor civile (3:1-2) este o virtute creştină primară. Cetăţenii Cerului trebuie a fi şi cetăţeni buni ai guvernului pământesc sub care trăiesc (Romani 13:1-7; I Petru 2: 13-17).

Genealogiile (3:9) la care se face referire aici şi în I Timotei 1:4 par să fi ocupat destul de mult loc în învăţătura învăţătorilor falşi, care infectau pe atunci bisericile din Creta şi Efes. Probabil aceştia îşi întemeiau pe atunci pretenţiile lor de învăţători pe descendenţa davidică şi înrudirea cu Isus, combinându-le cu informaţiile directe pe care le aveau despre Evanghelie. Sau era vorba de învăţături ciudate bazate pe interpretarea trunchiată a unor pasaje din genealogii.

"Cel ce aduce dezbinări" (În alte traduceri se foloseşte "eretic"). După ce s-au făcut toate eforturile posibile de a îndrepta un învăţător

fals, şi acesta tot nu se îndreaptă, atunci trebuie ocolit. "Artema" (3:12) nu se mai aminteşte nicăieri altundeva. Tradiţia spune că a devenit episcop al Listrei. "Tihic" (12) era din Asia (Fapte 20:4). Fie el, fie Artema trebuie să preia funcţia lui Tit în Creta. "Nicopole" (12) se afla în Grecia la 160 kilometri nord-vest de Corint. (Vezi nota asupra deplasărilor lui Pavel din ultima perioadă a vieţii sale, Fapte 28:31). "Zena" (13) nu mai apare nicăieri. Fie era un scrib evreu, fie un avocat civil grec . "Apolo" (13, vezi la Fapte 18). Se pare că el şi cu Zena, în drumul lor spre o destinaţie necunoscută, au dus această scrisoare a lui Pavel pentru Tit.

FILIMON

Despre un sclav fugar

Filimon

Era un creştin din Colose, un convertit de-al lui Pavel şi un om foarte bogat. Una din biserici se aduna în casa lui. El şi cu Pavel se pare că au fost prieteni intimi. Este posibil, deşi nu se spune, ca Pavel să fi vizitat oraşul Colose în cei trei ani cât a stat la Efes (Fapte 19).

Onisim a fost numele unui sclav care aprţinea lui Filimon. E posibil ca să fi fost un om foarte talentat. Soldaţii romani, în incursîunile lor armate, răpeau adesea pe cei mai frumoşi şi inteligenţi tineri, fie băieţi, fie fete, ducându-i acasă la ei.

Prilejul cu care s-a scris această epistolă. La vreo patru sau cinci ani după ce plecase Pavel din acea parte a lumii şi era în drum spre vest, urmând să fie întemniţat la Roma. Se pare că Onisim a furat nişte bani de la stăpânul lui, Filimon şi a fugit la Roma. Acolo când i s-au terminat banii, e probabil să se fi întâlnit cu Pavel. Probabil el ajunsese să-l cunoască bine şi să-l iubească încă din casa stăpânului său. Dar nu e posibil ca el să se fi întâlnit din întâmplare cu Pavel într-un oraş de 1.500.000 de locuitori. Pavel l-a înduplecat să devină creştin, şi l-a trimis înapoi la stăpânul său, cu această scrisoare minunată.

Scopul scrisorii a fost de a mijloci pentru acest sclav fugar pe lângă Filimon, ca acesta să-l primească înapoi ca pe un frate creştin, Pavel însuşi angajându-se să plătească înapoi dacă ar fi fost vorba de bani furaţi. Scrisoarea este o bijuterie în sensul că scoate în relief curtoazia lui Pavel, tactul lui, delicateţea şi generozitatea sa, culminând cu duiosul apel către Filimon de a-l primi pe Onisim "aşa cum m-ai primit pe mine" (17).

Primirea sclavului. Biblia nu dă nici o indicaţie cu privire la felul cum a fost primit sclavul de către stăpânul său, dar există o tradiţie care spune că stăpânul lui l-a primit şi a înţeles aluzia voalată a lui Pavel şi i-a dat libertatea. Aşa lucrează Evanghelia. Lucrând în inima sclavului, Cristos l-a făcut să recunoască uzanţele sociale ale vremii şi să se întoarcă înapoi la stăpânul lui, cu hotărârea de a fi un sclav bun, şi de a trăi în continuare viaţa sa pământească în calitate de sclav. Cristos, din inima stăpânului l-a făcut pe acesta să recunoască în sclav, pe fratele lui creştin şi să-i dăruiască libertatea. Există o tradiţie care spune că după aceea Onisim a devenit episcop în Bereea.

"Apfia" (2). A fost probabil nevasta lui Filimon. "Arhip" (2) era probabil pastorul adunării. "Onisim" (10) înseamnă "folositor". Observaţi jocul de cuvinte. "Pentru veşnicie" (15) este o aluzie la persistenţa în veşnicie a prieteniilor de pe pământ. "Epafra" (23). A fost un colosean, întemniţat la Roma. Salutările (24) indică prietenii personali ai lui Filimon.

EVREI

Mesajul final al lui Dumnezeu pentru Iudaism
Cristos autorul Noului Legământ
Gloriosul destin al omului

Destinatarul

Epistola aceasta nu numeşte persoana căreia îi este adresată. Dar din tonul ei rezultă clar că ea se adresează evreilor, întrucât discută relaţia lui Cristos cu preoţia levitică şi jertfele de la Templu. Citează mereu din Vechiul Testament pentru a şi confirma afirmaţiile. Părerea tradiţională şi comun acceptată este că ea se adresează creştinilor evrei din Palestina, şi în special celor din Ierusalim.

Autorul

În versiunea King James a Bibliei, titlul e menţionată ca Epistolă a lui Pavel. În ediţia American Revised Version autorul este anonim, întrucât în cele mai vechi manuscrise, găsite de la traducerea ediţiei King James încoace, autorul nu este menţionat,

Biserica de Răsărit a acceptat faptul că Pavel este autorul ei. Biserica de Vest nu a acceptat acest lucru decât în secolul IV. Eusebiu l-a considerat pe Pavel ca fiind autorul ei. Tertulian a numit-o epistola lui Barnaba. Clement din Alexandria a crezut că Pavel a scris-o în ebraică şi Luca a tradus-o în greacă. (Este scrisă într-o greacă foarte elegantă). Origen l-a considerat pe Pavel ca autor posibil. Luther a presupus că ar fi fost Apolo, părere pentru care nu există însă nici o dovadă. Ramsey propune pe Filip. Harnack şi Renel Harris sugerează pe Priscila. Ferrar Fenton crede că nimeni altul decât Pavel nu ar fi putut să o scrie şi că el a scris-o iniţial în ebraică, iar apoi a pus pe unul din asociaţii lui să o traducă în greacă.

În general, părerea tradiţională este că Pavel a scris această epistolă, şi părerea aceasta a fost susţinută de-a lungul veacurilor, fiind în continuare susţinută.

Data

În mod neîndoios a fost scrisă înainte de distrugerea Ierusalimului, care a avut loc în anul 70. Dacă Pavel a scris-o, e posibil să o fi scris de la Roma între anii 61-63.

Sensul direct, dar nu indiscutabil al expresiei "cei din Italia vă trimit sănătate" (13:14) este că a fost scrisă din Italia.

Timotei se afla cu scriitorul epistolei (13:23). El plecase cu Pavel la Ierusalim (Fapte 20:4) unde îl însoţise pe Pavel la Roma (Coloseni 1:1). El tocmai fusese eliberat şi Pavel îl trimetea din nou în Răsărit (Filipeni 2:19, 24), sperând să se poată întoarce şi el curând. Pare că într-adevăr el şi cu Timotei plănuiau să se întoarcă la Ierusalim (13:23,19).

S-a întâmplat ca tocmai atunci să fie omorât Iacov supraveghetorul bisericii de la Ierusalim în anul 62 (Vezi pag.657). Pavel şi Iacov erau prieteni preaiubiţi. Pavel, cu vreo trei ani mai înainte fusese la Ierusalim. Se crede că atunci când Pavel a auzit de moartea lui Iacov, a scris epistola aceasta către conducătorii iudei care acum erau lipsiţi de păstor ca să-i ajute, să întărească turma în vremurile grele care aveau să vină.

Dacă aşa stau lucrurile, atunci exista suficient temei ca Pavel să trimită epistola fără numele lui căci Pavel nu era prea îndrăgit la Ierusalim. În vreme ce conducătorii ştiau cine a scris-o, epistola avea mai multă greutate dacă era citită în biserici fără numele lui Pavel. Epistolele Noului Testament au fost scrise pentru a fi CITITE în BISERICI, o practică ce a ajuns a fi neglijată astăzi.

Scopul

Unul din obiectivele epistolei a fost, credem noi, acela de a pregăti pe creştinii evrei pentru apropiata cădere a Ierusalimului. După ce l-au primit pe Mesia ca Mântuitor al lor, ei au continuat să fie plini de râvnă pentru ritualurile lor şi jertfele de la Templu, crezând probabil că Cetatea Preaiubită, sub Domnia lui Mesia, era pe punctul de a deveni Capitala Lumii. Dar ei însă aveau să primească un mare şoc în această privinţă. Dintr-o singură lovitură, armata romană avea să radă de pe faţa pământului Sfânta Cetate iar ritualurile de la Templu aveau să înceteze.

Epistola a fost scrisă pentru a li se explica faptul că jertfele animale, de care erau ei atât de alipiţi, nu mai aveau nici o valoare, că uciderea unui taur sau a unui miel nu putea să ia păcatul; că acele jertfe nu au fost nicicând rânduite pentru totdeauna; că ele fuseseră rânduite ca un fel de Imagina preînchipuitoare a jertfei lui Cristos şi că acum, întrucât Cristos a venit, ele îşi împliniseră scopul.

Un fel de complement la epistola către Romani

Romani s-a adresat Capitalei lumii neamurilor; Evrei, era adresată capitalei naţiunii ebraice. Dumnezeu întemeiase şi crescuse naţiunea ebraică de-a lungul multor secole, cu scopul de a binecuvânta printr-o singură naţiune toate naţiunile, printr-un Mare Rege care avea să se ridice din acea Naţiune şi avea să domnească peste toate naţiunile. Dar acum Regele venise. ROMANI are de-a face cu Relaţia Regelui cu Împărăţia Sa universală, baza ataşamentului lor faţă de El. EVREI are de a face cu relaţia Regelui cu acea naţiune din care a venit El.

Excelanţa literară a acestei epistole

Oricine ar fi autorul ei, ca piesă literară ea este superbă; ordonată şi logică; "scrise în propoziţii echilibrate şi sonore de o remarcabilă precizie, atingând culmi ale elocvenţei."

Capitolul 1:1-4. Dumnezeirea lui Isus

Propoziţia aceasta de început este unul din cel a mai magnifice pasaje din Biblie, a cărui grandoare poate să-l pună alături de primele propoziţii din Geneza şi Evanghelia lui Ioan. Isus, dumnezeirea Sa, gloria Sa inefabilă, Creatorul, Cel care întreţine şi este moştenitorul Universului. Printr-un act etern al lui Dumnezeu, odată pentru totdeauna, Isus a înfăptuit purificarea omului şi i-a adus mântuire veşnică.

Capitolul 1:4-14. Isus comparat cu îngerii

Argumentul principal al epistolei este faptul că Cristos este împlinirea, mai degrabă decât administratorul sistemului mozaic. Cristos este comparat cu îngerii prin care a fost dată Legea (Fapte 7:53); şi cu Moise, dătătorul Legii. s-au cu preoţia levitică căreia îi era dată spre păstrare Legea.

Limbajul pare să indice faptul că fiinţele umane sunt un ordin superior îngerilor în creaţie. Duhurile umane şi îngerii nu sunt acelaşi lucru. Noi nu devenim îngeri la moarte. Îngerii sunt în prezent şi vor fi în cer slutjitorii noştri (14). Îngerii se închină lui Cristos aşa cum facem şi noi (6).

Capitolul 2:1-8. Omul, şi nu îngerii, va fi domnul lumii viitoare

În versetul 7 omul este descris ca fiind cu puţin mai prejos decât îngerii, deşi în 1:14 îngerii sunt numiţi slujitorii moştenitorilor mântuirii. La II Petru 2:11 îngerii sunt descrişi ca fiind mai mari în putere. În versetul 9: "Isus a fost făcut cu puţin mai prejos decât îngerii". Textul marginal al versiunii revizuite a Bibliei (RSV) redă versetul 7 şi 9 astfel: "Pentru puţină vreme mai prejos decât îngerii". Oricare ar fi natura îngerilor, prin comparaţie cu pasajul, aruncă lumină asupra grandorii finale a creaţiei umane răscumpărate a lui Dumnezeu.

Notaţi teribila avertizare din versetele 2 şi 3 potrivit căreia, dacă neascultarea de cuvântul îngerilor a fost periculoasă, cu cât mai periculoasă va fi neglijarea cuvintelor lui Isus.

Capitolul 2:9-18. Unitatea lui Cristos cu omul

Dumnezeu l-a creat pe om ca el să aibă stăpânire asupra tuturor lucrurilor (6-8), dar încă nu a sosit acel timp. Între timp Cristos a devenit una cu omul, împărtăşind cu el ispitele, suferinţele şi chiar moartea însăşi, pentru ca să-l învrednicească să devină una cu El, să împărtăşească cu El natura Sa şi stăpânirea Sa. Din pricina acestui

fapt, Cristos este acum încoronat cu slavă şi onoare.

Iar acum omul, în efortul lui de a deveni una cu Cristos, şi astfel de a se califica pentru glorioasa moştenire pe care urmează s-o ia în primire, are asigurarea că Cristos este plin de înţelegere şi dragoste faţă de El şi că Îi va ajuta pe cei care Îl iubesc (17-18).

Capitolul 3:1-6. Cristos comparat cu Moise

Mulţi creştini evrei, la statutul lor de copii în Cristos (5:11-13), încă nu înţeleseseră relaţia lui Cristos cu Moise. Se pare că ei încă mai credeau că Moise este dătătorul Legii, iar Cristos executorul Legii lui Moise asupra celorlalte naţinui: Moise, mai întâi, iar Cristos sub el! Lucrurile erau chiar invers. Cristos este cu mult mai presus de Moise, ca şi Cap şi Stăpân al unei case, fiind deasupra slujitorilor din casă.

Capitolul 3:17-19. Avertisment împotriva necredinţei

Noi devenim părtaşi cu Cristos DACĂ rămânem statornici până la sfârşit. "Fiţi treji şi vegheaţi faţă de pericolul de a cădea în necredinţă şi neascultare!" Această avertizare este una din notele cheie ale epistolei, repetată foarte serios şi la 6:46 şi 10:26-29.

Este citat exemplul israeliţilor care, după ce au fost izbăviţi din Egipt cu semne şi minuni mari, totuşi din pricina necredinţei şi neascultării au pierit în pustie şi nu au ajuns niciodată în ţara promisă (16-19). Dacă au căzut ei datorită faptului că au fost neascultători de cuvântul lui Moise, ce nădejde poate exista pentru cei neascultători de Cristos?

Pericolul apostaziei printre creştinii evrei trebuie să fi fost iminent şi serios. Autorul se poate să fi avut în vedere propiata cădere a Ierusalimului, cea mai groaznică calamitate din istoria evreilor, fapt care i-ar fi făcut pe evrei să-şi piardă credinţa în Isus.

Capitolul 4:1-11. Canaanul - un fel de "Cer"

Cei care au intrat în ţara promisă sub Iosua au găsit un rai pământesc, o ţară a libertăţii şi belşugului. O imagine pământească a patriei cereşti care ne aşteaptă dincolo de zări.

Capitolul 4:12-13. Puterea Cuvântului lui Dumnezeu

Cuvântul lui Dumnezeu este activ şi are puterea să pătrundă până în adâncimile cele mai mari ale inimii umane să separe şi să examineze fiecare motiv, dorinţă, scop şi voinţă; să le determine valoarea intrisecă, atunci când noi înşine nici nu ştim care sunt adevăratele motive. Israeliţii din pustie nu au reuşit să intre în ţara promisă datorită faptului că nu au ascultat de Cuvântul lui Dumnezeu (3:17; 4:11). Cea mai bună speranţă pentru noi de a ajunge în ţara făgăduinţei este ascultarea de Cuvântul lui Dumnezeu. O, dacă şi-ar da seama bisericile ce putere

ar câştiga ele dacă s-ar reaşeza Cuvântul lui Dumnezeu la locul ce i se cuvine în cadrul serviciilor religioase! Dar vai, am ajuns să ne mulţumim cu orice şi să umplem serviciul cu tot felul de programe, numai cu Cuvântul lui Dumnezeu nu!

Capitolul 4:14-16. Cristos Marele nostru Preot

Aici începe marea temă a episolei: comparaţia lui Cristos cu preoţia levitică, temă ce continuă până în capitolul 10.

Capitolul 5:1-10. Cristos comparat cu preoţii levitici

Ei erau din seminţia lui Levi - Cristos este din seminţia lui Iuda. Ei erau mulţi la număr - Isus e Unul singur. Ei aduceau jertfe animale - Isus s-a adus pe Sine ca jertfă.

Capitolul 5:11-14. Tari de ureche

Iată un mesaj personal către destinatarii iniţiali ai epistolei. Odinioară fuseseră plini de râvnă în slujirea sfinţilor (6:10). Acum însă au dat uitării până şi întâiul principiu al Evangheliei (5:12).

Dacă, aşa cum spune tradiţia, această epistolă a fost adresată bisericii din Iudeea, atunci pasajul de faţă se referă în mod evident la declinul spiritual al bisericii din Ierusalim, o cădere de la starea descrisă la Fapte 4:32-35. Epistola lui Iacov, scrisă cu puţin mai înainte, lasă să se înţeleagă faptul că devenise o biserică lumească şi egoistă.

Cu timpul, mii de evrei au ajuns să-l primească pe Isus ca Mesia al lor (Fapte 21:20), ţinându-se încă de vechea idee materială a împărăţiei mesianice, potrivit căreia aceasta avea să fie o împărăţie politică în care naţiunea ebraică, sub conducerea lui Mesia, avea să domnească asupra lumii întregi. Astfel, credinţa lor creştină a fost mai mult un slogan politic.

După moartea lui Iacov, ideea pare să fi dominat foarte puternic biserica de la Ierusalim, aşa încât autorul spune că în loc să fie de pe acum învăţători ai lumii creştine, cum s-ar fi cuvenit de la membrii bisericii-mamă, ei au rămas copii, având trebuinţă să fie învăţaţi din nou principiile fundamentale ale Evagheliei lui Cristos (12).

Capitolul 6. Avertizare împotriva apostaziei

Limbajul pare să la lase a se înţelege faptul că biserica de la Ierusalim căzuse în mare parte de la normele de trai creştin pe care le avuseseră odată şi se îndrepta spre alte ţinte.

Căderea unui creştin, pomenită la versetul 6, poate fi parţială sau totală - după cum o persoană poate să cadă de pe acoperişul casei pe o scândură la un anumit etaj sau până la nivelul pământului. Atâta timp cât apostazia este parţială, mai este nădejde. Când devine totală, se poate ca revenirea să fie imposibilă.

Păcatul amintit aici poate fi similar cu păcatul de neiertat, amintit de Isus (Matei 12:31, 32 şi Marcu 3:28-30), unde implicaţia este că oamenii aceia au atribuit minunile lui Isus Satanei, iar la Luca 12:9-10 păcatul respectiv este pus în legătură cu tăgăduirea lui Isus. Poate fi comis de o persoană din afara Bisericii. Păcatul amintit aici este căderea unui creştin. Esenţa păcatului fatal, fie că este comis de un creştin, fie de unul din afară, este respingerea finală şi deliberată a lui Cristos. Este ca şi când o persoană aflată în fundul unei fântâni, când i se întinde o frâghie, taie frânghia deasupra lui, ca să n-o mai poată atinge, ea fiind singura lui scăpare. Pentru cei care Îl resping pe Cristos nu va mai exista niciodată nici o altă jertfă pentru păcat (10:26-31). Ei vor trebui să sufere pentru păcatul lor.

Deasupra acestei înfricoşătoare avertizări împotriva pericolului de a cădea de la Cristos, scriitorul este foarte sigur că, pentru cei care rămân credincioşi lui Cristos, nădejdea mântuirii veşnice este absolut sigură şi statornică, fiind bazată pe imuabilitatea promisiunilor lui Dumnezeu către cei care se încred în El (9-20).

Capitolul 7:1-10. Melhisedec

Cristos, un preot după ordinul lui Melhisedec. Adică, Isus a fost, nu un preot levitic, ci preoţia Lui a fost similară cu aceea a lui Melhisedec, un personaj din trecutul îndepărtat, cu vreo 600 de ani înainte de preoţia levitică. Un preot cu mult mai mare dintre preoţii levitici, mai mare chiar decât Avraam, cel căruia Avraam, şi preoţii levitici încă neveniţi pe lume, dar prezenţi în coapsele lui Avraam, i-au plătit zeciuială.

Relatarea lui Melhisedec se află în Geneza 14:18-20. El a fost rege al Salemului şi preot al Dumnezeului Celui Prea Înalt. Un rege şi un preot.

Înainte de vremea lui Moise jertfele erau aduse de capii familiei. Astfel preotul fiecărei familii era tatăl sau bunicul sau străbunicul cel mai vârstnic dintre bărbaţii din spiţa paternă. Pe măsură ce familia devenea un trib, capul ajungea să fie regele tribului precum şi preot; şi astfel, el era un fel de rege-preot sau preot-rege.

În zilele lui Moise, când mulţimea de familii de copii aleşi ai lui Dumnezeu a devenit o naţiune, naţiunea a fost organizată, s-a stabilit un loc aparte pentru jertfe, s-a prescris un ritual şi s-a creat un ordin special ereditar de bărbaţi care să îndeplinească funcţia de preoţi, toţi făcând parte din familia lui Levi.

Mai târziu o altă familie a fost pusă deoparte ca să dea regi, familia lui David. Un rege domnea pste popor. Un preot era un mediator între Dumnezeu şi om şi, în această calitate, el aducea jerfte. O familie a dat preoţii, alta a dat regii. Dar Cristos a fost şi una, şi alta, combinând funcţia de Rege şi Preot, asemenea lui Melchisedec.

Care este sensul expresiei: "fără tată, fără mamă, fără spiţă de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii." NU înseamnă că a fost cu adevărat aşa, ci astfel a apărut în evidenţele Vechiului Testament. Preoţii levitici au fost preoţi datorită genealogiei lor. Dar Melhisedec, neavând genealogie, a fost preotul recunoscut al omneirii în vremea aceea. Tradiţia ebraică spune că Sem, ce mai trăia pe vremea lui Avram şi, după câte se ştie era cel mai bătrân om în viaţă, a fost Melhisedec. O imagine misterioasă, solitară şi o preînchipuire din trecutul îndepărtat a Eternului Preot-Rege carea vea să vină.

Capitolul 7:11-12. Preoţia levitică: temporară

Ea a fost imperfectă, acele jertfe fiind insuficiente pentru a lua păcatul (10:4). Era carnală (16). adică ei erau preoţi numai datorită faptului că proveneau dintr-o familie, fără să se ţină seama de calificări spirituale. Iar legământul în virtutea căruia operau ei a fost înlocuit de un alt legământ.

Capitolul 7:13-28. Preoţia lui Cristos: eternă

Preoţii levitici aduceau jertfe în fiecare an. Cristos a murit odată pentru totdeauna. Jerftele lor nu aduceau mare folos. Jertfa Lui a înlăturat păcatul pentru veci. Cristos trăieşte în continuare, fiind mijlocitorul unui legământ veşnic, şi al unei vieţi fără sfârşit.

Veşnic - este un cuvânt preferat în această epistolă. Mântuire veşnică (5:9). Judecată veşnică (6:2). Răscumpărare veşnică (9:12). Duh veşnic (9:14). Moştenire veşnică (9:15). Legământ veşnic (13:20). De asemenea, este cuvântul preferat al evangheliei lui Ioan.

Capitolul 8. Noul Legământ

Cristos a adus omenirii un nou legământ. Primul legământ, centrat în jurul slujbelor de la Cort şi al celor zece porunci, şi-a slujit scopul (9:1-5). Legile sale erau scrise pe table de piatră (8:10). Primul legământ a fost temporar, Legământul lui Cristos avea să fie veşnic (13:20). Primul legământ era pecetluit cu sângele animalelor. Legământul lui Cristos a fost pecetluit cu însuşi sângele Lui (10:29). A fost un legământ mai bun, cu promisiuni mai bune, bazate pe imuabilitatea Cuvântului lui Dumnezeu (6:18).

"Mai bun" este expresia preferată a acestei epistole. Legământ mai bun (8:6). Promisiuni mai bune (8:6). Nădejde mai bună (6:19). O avuţie mai bună în ceruri (10:34). Sângele lui vorbeşte mai bine decât al lui Abel (12:24). O ţară mai bună, Cerul, nu Canaanul (1:16). O înviere mai bună, ca să nu mai moară niciodată (11:35).

Capitolul 9:1-14. Cristos şi Cortul

Cortul era un sanctuar al acestei lumi: adevăratul cort, nefăcut de mâini omeneşti, este Raiul (9:1, 11, 24). Marele preot intra o dată pe

an; Cristos a intrat o dată pentru totdeauna (7, 12). Marele preot obținea răscumpărarea anuală, Cristos a obținut răscumpărarea eternă (10:13; 9:12). Marele preot aducea ca jertfă sângele animalelor; Cristos și-a adus ca jertfă propriul Lui sânge (9:12). Jertfele marelui preot curățau carnea; jertfa lui Cristos curăță conștiința (9:13, 14).

Capitolul 9:15-28. Noul Testament

Noul legământ este numit aici "Noul Testament". Un testament este un document prin care se lasă moștenire ceva cuiva, moștenire care e valabilă numai după moartea celui care a lăsat testamentul. Noul Legământ este Testamentul pe care Cristos l-a lăsat pentru urmașii Lui, care nu putea intra în vigoare decât atunci când, prin moartea Sa, El a ispășit păcatele lor.

De aici avem și numele celor dou diviziuni mari din Biblie: Vechiul Testament și Noul Testament. Vechiul Testament este relatarea legământului legii. Noul Testament este relatarea legământului lui Cristos. Folosirea abundentă a sângelui în ritualurile vechiului legământ a prefigurat nevoia urgentă după o Jertfă mare pentru păcatul uman (19:22).

Odată pentru totdeauna (26:28). Cristos s-a dat pe Sine ca jertfă pentru totdeauna (7:27). A intrat în locul prea sfânt odată pentru totdeauna (9:12). Odată pentru totdeauna El a îndepărtat păcatul la sfârșitul veacurilor (9:26). Oamenilor le este rânduit să moară o singură dată (9:27). Creștinii sunt sfințiți odată pentru totdeauna, prin jertfa lui Cristos (10:10). Cristos s-a adus pe Sine ca jertfă o dată și s-a arătat a doua oară pentru urmașii, moștenitorii Lui care Îl așteaptă (9:28). Aici revenirea Domnului este numită A Doua Sa Venire.

Capitolul 10:1-25. Păcatul înlăturat pe veci

Nu mai este nevoie de altă jertfă. Moartea lui Cristos este cu totul îndeajuns să aibă grijă de toate păcatele anterioare precum și de cele pe care noi, în slăbiciunea noastră, s-ar putea să le mai comitem în viața de toate zilele. Dumnezeu poate ierta acum și iartă pe cei care își pun încrederea în Cristos.

Să ne alipim și să ne ținem, prin uramre strâns de Cristos (23), El și numai El, fiind nădejdea noastră și Mântuitorul nostru.

Capitolul 10:26-39. Respingerea lui Cristos

O altă avertizare înfricoșătoare căderii de la Cristos, similară cu cea din 6:1-8. Se adresează credincioșilor care au fost cândva o priveliște pentru toți în suferințele pentru Numele lui Cristos, cei care își dăduseră totul pentru tovarășii lor de suferință (32, 34); dar acum unii din ei au început să-și piardă interesul pentru lucrurile lui Cristos (25).

Ideea principală este faptul că s-a depus o singură Jertfă pentru păcat. Nu va mai fi alta niciodată. Oricine nu va profita de ceea ce a făcut Cristos pe Cruce poate să-şi ia adio de la Dumnezeu pe veci şi să-şi vadă de drumul lui, dar va suferi pentru păcatul lui (17-31).

Capitolul 11. Eroii Credinţei

Credinţa lui Abel: prima jertfă pentru păcat(4); (Geneza 4:1-15).

Credinţa lui Enoh: a umblat cu Dumnezeu; a fost strămutat (5, 6; Geneza 5:22-24).

Credinţa lui Noe: a continuat să construiască corabia în timp ce nimeni nu credea că va fi vreodată nevoie de ea (7; Geneza 6:14-22).

Credinţa lui Avraam: a pornit fără să ştie încotro se duce, dar în căutarea cetăţii lui Dumnezeu. A fost gata să-şi aducă fiul ca jertfă, cu încrederea că Dumnezeu avea să-l învie (8:10;17-19; Geneza 12:1-7;22).

Credinţa Sarei: a ajuns să creadă în ceea ce luase la început în râu şi considerase imposibil (11, 12; Geneza 17:19; 18:11-14).

Credinţa lui Isaac: a prezis viitorul (20; Geneza 27:27-29).

Credinţa lui Iacob că Dumnezeu îşi va împlini primisiunile (21; Geneza 49).

Credinţa lui Iosif: că oasele i se vor odihni în Canaan (22; Geneza 50:25).

Credinţa lui Moise: a ales mai bine să sufere cu Israel; a uitat Egiptul; a ţinut Paştele; a trecut Marea Roşie; L-a văzut pe Cel ce este Nevăzut (23 29; Exod 2:2-11; 12:21, 50; 14:22-29).

Credinţa lui Iosua: zidurile Ierihonului au căzut (30; Iosua 6:20).

Credinţa lui Rahav: a ales să-şi împartă soarta cu Israel (31; Iosua 2:9, 6:23).

Credinţa lui Ghedeon: a fost viteaz în luptă (32; Judecători 7:21).

Credinţa lui Barac: a supus împărăţii (32; Judecători 4).

Credinţa lui Samson: în slăbiciune a primit tărie (32, 34; Judecători 16:28).

Credinţa lui Iefta: a învins armate (32, 34; Judecători 11).

Credinţa lui David: a obţinut promisiuni (32, 33; II Samuel 7:11-13).

Credinţa lui Daniel: a închis gurile leilor (32, 33; Daniel 6:22).

Credinţa lui Ieremia: a fost torturat (32, 35; Ieremia 20:2).

Credinţa lui Ilie: a înviat morţii (32, 35; I Regi 17:17-24).

Credinţa lui Elisei: a înviat morţii (32, 35; II Regi 4:8-37).

Credinţa lui Zaharia: fost lovit cu pietre (32, 37; II Cronici 24:20-21).

Credinţa lui Isaia: a fost tăiat în două cu ferăstrăul (32, 37; tradiţia).

Capitolul 12. Aţintiţi-vă privirile asupra lui Isus!

Înconjuraţi de un nor uriaş format din aceia care în veacurile trecute au alergat în cursa lor pentru Dumnezeu şi au câştigat, martori care acum privesc cu răsuflarea întretăiată primele strădanii ale bisericii nou-născute; alergătorii sunt îndemnaţi a-şi aţinti privirile la ţintă şi să-şi încoarde fiecare nerv şi muşchi pentru a câştiga (1, 2).

Să nu se lase descurajaţi de suferinţele lor; căci suferinţa este unul din mijloacele prin care sunt desăvârşiţi sfinţii lui Dumnezeu (3-13).

Şi să fie foarte atenţi să nu se întineze în vreun fel, ca nu cumva să-şi vândă dreptul de întâi născut (14-17).

Sinai şi Sion (18-29). Îngrozitoarele demostraţii care au însoţit inaugurarea Vechiului Legământ sunt contraste cu părtăşia cerească a Bisericii: o frăţietate uriaşă în care sfinţii de pe pământ şi duhurile celor răscumpăraţi, apoi oştile infinite de îngeri sunt cu toţii într-o dulce şi mistică comuniune în jurul tronului lui Dumnezeu pe veci de veci (22-24).

Capitolul 13. Îndemnuri călduroase

Epistola aceasta, deşi are tonul unei dezbateri, se încheie cu duioase apeluri către cititorii ei să fie loiali lui Cristos şi să-L urmeze în toate căile vieţii, în special în dragostea frăţească, bunătate, puritate, blândeţe şi toate să fie făcute cu rugăciuni neîntrerupte şi o credinţă neclintită în Dumnezeu.

După cum Maleahi a fost mesajul final al Vechiului Testament către naţiunea întemeiată pentru a-L aduce pe Mesia pe lume, tot aşa această epistolă către Evrei este mesajul final al Noului Testament către naţiune acum când Mesia a venit deja. Scrisă cu puţin timp înainte ca statul evreiesc să fie doborât prin căderea Ierusalimului, "unul din cele mai importante din istorie."

Distrugerea Ierusalimului

Războaiele evreieşti ca o formă de răzvrătire împotriva Romei, au început în anul 66. Titus a sosit cu armata romană înaintea zidurilor Ierusalimului în ziua de Paşte a anului 70. S-au înălţat ziduri de pământ, s-au fixat berbecii de asalt şi a început asediul.

Armata romană număra 30.000, armata evreiască 24.000. Cetatea era supraaglomerată, cu 600.000 de oaspeţi, potrivit informaţiilor lui Tacit. După cinci luni, zidurile au fost dărâmate, templul ars iar cetatea ruinată şi pustiită, cu excepţia celor trei turnuri mari ale lui Irod din colţul de nord-vest, care au fost lăsate în picioare ca o mărturie a forţei cu care Titus a demolat toate celelalte clădiri.

Apoi armata romană s-a deplasat în Cezareea. Peste 100.000 de evrei au fost omorâţi, fiind luaţi 95.000 de prizonieri printre care şi Iosephus. Eusebiu spune că creştinii, când a apărut armata romană, printr-o prevenire profetică, au fugit la Pella.

Istoria ulterioară a Ierusalimului

În următorii cincizeci de ani Ierusalimul a dispărut din istorie. În anul 135, Barcocheba, unul care se pretindea că este Mesia, a condus o răscoală, a luat conducerea oraşului şi a încercat să rezidească templul. Răscoala a fost înăbuşită de armata romană. 580.000 de evrei au fost ucişi iar provincia Iuda a fost pustiită. Evreilor li s-a interzis să mai intre în Ierusalim, sub ameninţarea cu moartea. Pe locul unde se afla templul lui Dumnezeu a fost ridicat un templu pentru Jupiter.

Sub Constantin, în anul 326, templul Astarteii a fost dărâmat de pe locul actualului Mormânt Sfânt; şi oraşul a devenit din nou un centru creştin.

În secolul al cincilea, el a devenit sediul unuia din cei Cinci Patriarhi, care, într-o măsură destul de mare, dominau creştinătatea, celelalte sedii fiind: Roma, Constantinopol, Antiohia şi Alexandria.

În anul 637, Ierusalimul a ajuns sub mahomedani şi a rămas o cetate mahomedană, în afară de cei vreo câteva sute de ani din perioada Cruciadelor, până în anul 1917, când controlul a trecut din nou în mâna creştinătăţii.

IACOV

Înţelepciune creştină
Fapte bune
Religia curată

Iacov

Doi dintre apostoli se numeau Iacov: unul era fratele lui Ioan, celălalt era fiul lui Alfeu (Matei 10:2,3. Vezi pag. 436).

Cel mai mare frate al lui Isus se numea tot Iacov (Matei 13:55). Acest Iacov a fost recunoscut încă de la început ca supraveghetorul de seamă al bisericii din Iudea (Fapte 12:17, Galateni 1:19) şi este considerat a fi autorul acestei epistole.

Era cunoscut ca un om neobişnuit de bun. A fost supranumit "Cel Drept" de către concetăţenii lui. Se spune că a petrecut atât de mult timp pe genunchi încât aceştia i s-au întărit la fel ca cei ai unei cămile. Se crede că ar fi fost căsătorit (I Cor. 9:5). Avea influenţă atât printre evrei, cât şi în cadrul bisericii. Petru i-a raportat cu ocazia eliberării sale din închisoare (Fapte 12:17). Pavel i-a urmat sfatul (Fapte 21:18-26). El însuşi a fost un evreu foarte strict, dar a fost autorul unei scrisori pline de înţelegere faţă de creştinii dintre neamuri (Fapte 15:13-29). El a aprobat lucrarea lui Pavel între neamuri, dar în ce-l privea pe el era mai mult preocupat de evrei. Lucrarea sa de o viaţă întreagă a fost să câştige pentru evrei o "trecere lină la creştinism".

Cum a murit el ca martir

Potrivit lui Iosephus şi Hegesippus, un istoric creştin din secolul al doilea, a cărui relatare este acceptată de Eusebiu:

Cu puţin înainte de distrugerea Ierusalimului, de către armata romană în anul 70 (Vezi pagina 655), pe când evreii îmbrăţişau creştinismul în număr mare, Ananus, marele preot, împreună cu cărturarii şi fariseii, prin anul 62 sau 66 au convocat Sinedriul şi i-au poruncit lui Iacov "fratele lui Isus care se numea Cristos", să proclame de pe una din galeriile Templului că Isus nu este Mesia. Dar în loc să facă aşa, Iacov a strigat în gura mare că Isus este Fiul lui Dumnezeu şi Judecătorul lumii.

Atunci duşmanii lui, nebuni de furie, l-au aruncat la pământ şi au început să-l lovească cu pietre până când unul din ei s-a îndurat de el şi i-a pus capăt suferinţelor, lovindu-l cu o măciucă în timp ce el se ruga: "Tată, iartă-i că nu ştiu ce fac."

Epistola

Se adresează creştinilor evrei (2:1), împrăştiaţi pretutindeni (1:1), se pare că este ca o carte de proverbe creştine, tratând mai multe subiecte la fazele practice din viaţa creştină.

Scrisă probabil în anul 60, spre sfârşitul vieţii lui Iacov, după 30 de ani de păstorire a bisericii din Iudeea.

Cap.1:1-8. Înercările. Răbdarea. Înţelepciunea, credinţa

Bucuraţi-vă în încercări (2), în prigoane, suferinţă de un fel sau de altul, iar dacă îndurăm aceasta dovedeşte credinţa noastră şi ne ajută să fim acele persoane pe care doreşte să le vadă Cristos în noi şi pe care a venit să le creeze. Petru numeşte încercările "scumpe" (I Petru 1:7).

Încercările produc răbdare (3,4). Răbdarea în vreme de suferinţă este capacitatea de a aştepta în linişte acea zi când Dumnezeu ne va şterge toate lacrimile.

Răbdarea duce la desăvârşire (4), noi nu suntem decât bieţi păcătoşi, mântuiţi prin har, dar ţinta noastră finală este desăvârşirea. Într-o zi vom fi desăvârşiţi ca El (I Ioan 3:2).

Înţelepciunea (5). Judecata sănătoasă în lucrurile practice ale vieţii de zi cu zi în toate fazele ei, aşa încât să trăim în toate aşa cum trebuie să trăiască un creştin.

Rugăciunea (5), ne ajută să atingem o astfel de înţelepciune. Epistola începe şi se sfârşeşte (5:13-18) cu un îndemn la rugăciune.

Credinţa (6-8). O credinţă neclintită, care rămâne tare şi netulburată în toate furtunile vieţii, este condiţia rugăciunii învingătoare. Toate lucrurile sunt cu putinţă celui ce crede (Marcu 9:23).

Capitolul 1:9-18. Bogăţiile. Ispita. Naşterea din nou

Bogăţiile (9-11). O reamintire solemnă a faptului că starea noastră în cer, şi nu de aici ar trebui să ne preocupe. Chiar şi cei săraci trebuie să se bucure de destinul lor glorios. (vezi şi la 2:1-13).

Ispita (12-15), acelaşi cuvânt ca în versetul 2. Acolo pare să însemne încercare prin suferinţă. Aici înseamnă ademenirea pentru păcat. Iar păcatul datorat poftei dă naştere la moarte.

Sufletul nou-năcut al creştinului (16-18). După cum pofta dă naştere la păcat iar păcatul la moarte, tot aşa Dumnezeu, prin Cuvântul Său şi în Numele lui Isus Cristos naşte suflete din nou în cei care constituie moştenirea Lui de-a lungul veacurilor veşniciei. Şi Petru spune despre Cuvântul lui Dumnezeu că este sămânţa de impregnare care dă naştere sufletului născut din nou al creştinului (I Petru 1:23).

Capitolul 1:19-27. Limba. Cuvântul. Religia.

Ai grijă la limba ta! (19-21). Stăpâneşte-ţi nervii. Să asculţi cum trebuie! Să te abţii de la vorbe murdare!

Împlinitori ai Cuvântului (21-25). În versetul 18 Cuvântul este numit

instrumentul prin care se naşte sufletul. În versetul 21 el este agentul care înfăptuieşte mântuirea sufletului. În versetul 23 el este reprezentat printr-o oglindă care ne prezintă în adevărata noastră lumină.

Religia curată (26,27). Un pasaj minunat. Din nou despre limbă. O limbă nestăpânită la o persoană religioasă indică faptul că religia acelei persoane este fără de nici un folos. O viaţă de dărnicie şi bunătate eliberată de prea mare ataşre de lucruri pământeşti, este gloria religiei. (Comparaţi lauda pe care o aduce Isus bunătăţii în Matei 25:31-46).

Capitolul 2:1-13. Respectul pentru persoane

Trebuie să fi existat un element foarte lumesc în biserica din Iudeea pentru a face necesare asemenea cuvinte. Ce deosebire faţă de felul în care începuse această biserică (Fapte 2:45; 4:34)!

Cristos ne-a învăţat că gloria bisericii Sale stă în bunătatea şi milostenia faţă de cei săraci. Dar în mod foarte evident unele din biserici deveneau nişte cercuri speciale unde celor săraci li se dădea a înţelege că nu sunt doriţi, dar Dumnezeu iubeşte săracii şi bogaţii ar trebui să-i iubească şi ei.

Capitolul 2:14-26. Credinţa şi faptele

Doctrina lui Pavel despre îndreptăţirea prin credinţă şi doctrina lui Iacov privitoare la fapte bune sunt complementare, şi nu contradictorii. Nici unul nu se opunea celuilalt. Ei erau prieteni devotaţi şi colaboratori. Iacov a aprobat în întregime lucrarea lui Pavel (Fapte 15:13-29; 21:17-26).

Pavel a propovăduit credinţa ca bază a îndreptăţirii noastre înaintea lui Dumnezeu dar a insistat că ea trebuie să ducă la o viaţă frumoasă. Iacov scria acelor care au acceptat doctrina justificării prin credinţă dar nu trăiau aşa cum se cuvine şi le spunea că aceasta nu este deloc credinţă.

Capitolul 3:1-12. Limba

Păcatele limbii: nu numai cuvinte aspre şi mânioase, ci şi doctrine false şi eronate. Din tonul general al acestui capitol deducem că trebuie să fi existat mulţi oameni lumeşti, certăreţi şi nestăpâniţi care se înfigeau să fie conducători şi învăţători.

Puterea limbii. Limba este expresia principală a personalităţii noastre şi de obicei cere o reacţie imediată, de un fel sau altul, de la ceilalţi. Cuvintele rele au ruinat multe cămine, au despărţit multe biserici şi au dus de râpă multe milioane de oameni. Totuşi cunoştem şi unii oameni foarte religioşi care nu fac nici cel mai mic efort de a-şi controla limba.

Capitolul 3:13-18. Înţelepciunea

Pasajul acesta pare să îi indice pe anumiţi învăţători guralivi care, cu o doză mare de bigotism în unele chestiuni mărunte de doctrină, dar cu

foarte puţină dragoste pentru Cristos şi mânaţi de ambiţii nemăsurate de a fi stimaţi, şi a străluci în dezbaterile care se purtau, produceau în jurul lor numai gelozie şi dezbinare. Iacov numeşte o asemenea înţelepciune "diavolească" şi sugerează că cel mai bun mod de a arăta adevărata înţelepciune este trăirea unei vieţi frumoase.

Capitolul 4. Atitudinea lumească

Originea războaielor: lăcomia (1, 2). Dorinţa de a obţine ce nu-i al tău. Aceasta a fost cauza celor mai multe dintre războaie.

Motivul pentru care rugăciunile unora nu sunt ascultate: pentru că aceste rugăciuni sunt spre împlinirea unor plăceri lumeşti (3).

Inima împărţită (4-10). O dezvoltare a afirmaţiei lui Isus după care o persoană nu poate sluji şi lui Dumnezeu, şi Mamonei (6:24), şi asemănătoare cu avertismentul lui Ioan de a nu iubi lumea (I Ioan 2:15-17). Asemenea pasje sugerează nevoia unei cercetări de sine căci întrucât avem de trăit în lume şi fiindcă lucrurile lumeşti ne sunt necesare traiului se cere o mare veghere din partea noastră să ne păstrăm afectele intacte. Noi trebuie să ne apropiem în permanenţă de Dumnezeu, să ne curăţim mâinile să ne purificăm inima şi să ne smerim.

Din nou apare limba (11, 12). De data aceasta este vorba de nemaipomenita absurditate în care un păcătos se face judecătorul altui păcătos.

Dacă va voi Domnul (13-17). Una din cele mai uimitoare doctrine ale Scripturii este faptul că deşi Dumnezeu este stăpânul universului infinit, totuşi El are un plan precis pentru fiecare din copiii Lui (fapte 18:21; Romani 1:10; 15:32; I Cor.4:19; I Petru 3:17).

Capitolul 5. Răbdarea. Limba. Rugăciunea

Bogăţia (1-6). Al patrulea atac şi cel mai puternic pe care Iacov îl îndreaptă împotriva lor, celelalte fiind la 1:9-11, 2:1-13; 4:1-10. Trebuie să fi existat destul de mulţi bogaţi în biserica din Iudeea care nu erau deloc creştini, ci mai mult dedaţi la plăceri lumeşti. Se găsesc de multe ori suflete de o rară frumuseţe printre cei bogaţi, dar în marea majoritate a cazurilor imaginea descrisă de Iacov cu privire la ei se potriveşte. Groaznică este plata de care Iacov spune că vor avea parte aceşti oameni.

Răbdarea în suferinţă (7-11). Într-o bună zi, Domnul va veni şi toate suferinţele se vor sfârşi. Aţintiţi-vă privirile şi inima la acea zi de bucurie. Cu cât e mai mare suferinţa aici, cu atât va fi mai mare slava acolo.

Din nou despre limbă (12). Păcătoasa noastră limbă! Pricina atâtor necazuri. De data aceasta e vorba de înjurături. Un păcat foarte serios şi neplăcut lui Dumnezeu. Şi totuşi, cât de mulţi credincioşi, cel puţin cei care îşi zic credincioşi, nu iau în deşert Numele lui Dumnezeu în conversaţia de toate zilele! O mai bună folosire a limbii este să o punem

să cânte (13).

Din nou despre rugăciune (13-18). Rugăciunea făcută cu credință va fi negreșit ascultată. Când a închis și deschis Ilie cerurile a fost o minune puternică și rară (I Regi 18). Totuși nouă ne este dată ca un imbold stimulent la rugăcuine.

Ungerea cu ulei (14). Ungerea cu ulei era un tratament medical recunoscut (Isaia 1:6; Luca 10:34), care trebuie întărit prin rugăciune și nu folosit în scopuri magice.

A câștiga suflete pentru Cristos (19, 10) este un fapt deosebit de plăcut lui Dumnezeu, imens de plăcut, pentru care El ne iubește atât de mult încât ne trece cu vedere slăbiciunile. Pentru această faptă noi vom străluci ca stelele în veac (Daniel 12:3).

I PETRU

Unei biserici prigonite

Petru

În ce privește prima parte a vieții sale, vezi nota de la pagina 465. Cât privește viața sa de mai târziu, nu găsim alte informații decât cele din cele două epistole ale sale. Din cuvântul lui Isus de la Ioan 21:8 putem crede că Petru va fi murit ca martir. În calitate de conducător al celor doisprezece e probabil ca el să fi vizitat centrele principale ale creștinismului din imperiul roman.

Unii istorici ai Bisericii cred că nu sunt suficiente dovezi ale faptului că Petru a fost vreodată la Roma. Cei mai mulți însă sunt de acord cu privire la faptul că Petru s-a dus totuși la Roma în ultimul an de viață, fie din ordinul lui Nero, fie din proprie inițiativă, pentru a-i îmbărbăta pe creștinii crunt loviți de prigoana lui Nero.

Tradiția cărții "Quo Vadis" spune că Petru, convins de rugămințile prietenilor de a se salva, a fugit din Roma și în noaptea aceea, pe Via Appia s-a întâlnit cu Isus într-o viziune și L-a întrebat: "Doamne, unde te duci?" La care Isus i-ar fi răspuns: "Mă duc la Roma să fiu răstignit din nou." Cumplit, rușinat și umilit, Petru s-a întors în oraș și a fost răstignit cu capul în jos, fiindcă nu se simțea vrednic să fie răstignit în același fel în care fusese Domnul lui. Nu e decât o tradiție și nu știm în ce măsură este sau nu veridică din punct de vedere istoric.

Tradiția afirmă de asemenea că nevasta lui Petru, care se numea Concordia, sau Perpetua, a murit ca martiră, în timp ce Petru o încuraja să fie curajoasă, cu cuvintele: "Adu-ți aminte, dragă, de Domnul nostru."

Destinatarii

Bisericilor din Asia Mică (1:1), care, în cea mai mare parte, fuseseră înființate de Pavel. Deși nu se spune, presupunem că Petru vizitase cândva aceste biserici. Unora din ele Pavel le scrisese Galateni, Efeseni și Coloseni. I Petru are asemănări izbitoare cu Efeseni. Mai târziu, unora din aceste biserici Ioan le-a adresat cartea Apocalipsa.

Locul scrierii

"Babilon" (5:13). Uniicred că se referă textual la Babilonul de pe râul Eufrat. Majoritatea însă cred că e o referire la Roma, care este numită la modul figurat "Babilon". La Apocalipsa 17:5,18 Roma este numită

Babilon. În vremurile acelea de prigoană, creştinii, din prudenţă, trebuiau să fie atenţi cum vorbesc despre stăpânitorii lor. Ei aveau nume speciale prin care se refereau la ei, dar unul din afară nu le înţelegea.

Marcu era cu Petru în vremea aceea (5:13); şi, din II Timotei 4:11 socotim că Marcu a fost la Roma când s-a scris epistola.

Prilejul scrierii

Prigoana care s-a dezlănţuit de Nero împotriva creştinilor, între anii 64-67 a fost foarte severă în Roma şi împrejurimi, dar nu şi în restul Imperiului Roman. Totuşi exemplul împăratului i-a încurajat pe duşmanii creştinilor de pretutindeni să profite de cel mai mic text oferit pentru a-i persecuta pe creştini. Erau vremuri grele de încercare. Biserica avea vreo 35 de ani. Suferise prigoane în diferite localităţi din mâna autorităţilor locale. Dar acum Roma imperială, care fusese până aici indiferentă, ba chiar uneori prietenoasă, i-a acuzat pe creştini de o crimă oribilă şi şi-a propus să-i pedepsească (vezi pagina 635).

Biserica trecea printr-o încercare la scară mondială (5:9). Se părea că a venit sfârşitul lumii. Era cu adevărat ca o "încercare de foc" (4:12). Era foarte uşor să vezi cum Diavolul "dă târcoale ca un leu care răcneşte" (5:8), căutând să înghită Biserica.

Se crede că Petru ar fi scris această scrisoare imediat după moartea lui Pavel ca martir, prin anul 66, şi a trimis-o prin Sila (5:12), care fusese unul din asistenţii lui Pavel, către acele biserici pe care le înfiinţase Pavel, cu scopul de a-i îmbărbăta ca să sufere încercările prin care treceau, şi totodată să primească prin viu grai, de la Sila, vestea morţii lui Pavel ca martir.

Astfel epistola s-a născut într-o atmosferă de suferinţă, cu puţin înainte de propriul sfârşit de martir a lui Petru, îndemnându-i pe creştini să nu considere ca ciudat faptul că trebuie să sufere, amintindu-le că şi Cristos şi-a desăvârşit lucrarea prin suferinţă.

Capitolul 1. Glorioasa moştenire a creştinului

Un capitol minunat. Aproape fiecare cuvânt este încărcat de sensuri bogate.

"Străini" (1:1), pare să însemne creştinii evrei împrăştiaţi. Dar 2:10 ne arată că erau mai mult creştini dintre neamuri. Petru li se adresează cu cuvintele: călători, pelerini, cetăţeni ai altei lumi, care nu sunt decât într-o scurtă şedere aici jos, departe de casă, aflaţi în drum spre patria lor.

Suferinţa şi slava (1:7). Cu cât e mai mare suferinţa pe lumea aceasta cu atât mai mare va fi slava noastră pe lumea cealaltă. Încercările de aici şi slava de care vom avea parte la arătarea Domnului (1:7). Sunt puse faţă în faţă suferinţa şi slava. Suferinţele lui Cristos şi slava care-L aştepta (1:11). Părtaşii suferinţelor lui Cristos se vor bucura cu o bucurie negrăită la arătarea slavei Sale (4:13). Petru, un martror al suferinţelor lui Cristos,

va fi un părtaş al slavei Sale (5:1). După ce veţi fi suferit puţină vreme, veţi avea parte de slava veşnică (5:10). Era şi mângâierea lui Pavel: întristarea noastră de o clipă lucrează pentru noi tot mai mult o greutate de slavă veşnică (II Cor.4:17).

"Scump" este cuvânt preferat la Petru. Încercarea credinţei mai scumpă decât aurul (1:7). Răscumpăraţi cu scump sângele lui Cristos (2:19). Scumpă înaintea Domnului (2:4). Făgăduinţe nespus de mari şi scumpe (II Petru 1:4).

Cristos Însuşi, pe care voi, deşi nu L-aţi văzut, Îl iubiţi (1:8), şi vă bucuraţi în El cu o bucurie negrăită şi plină de slavă (1:8), prin a cărui putere sunteţi păstraţi până la mântuirea finală (1:5) - Cristos Însuşi fiind centrul gloriei cerului (1:3-9). Puneţi-vă toată nădejdea în El şi harul care va fi adus la arătarea Lui (1:13).

Capitolele 2 şi 3. Pelerinajul pământesc al creştinului

Creştinii, născuţi pentru o moştenire glorioasă, prin Cuvântul lui Dumnezeu (1:23), trecând prin lumea aceasta ca nişte călători în drum spre patria lor cerească, au nevoie de Cuvântul lui Dumnezeu pentru hrana. călăuzirea şi tăria lor (2:2); experimentând astfel dulceaţa prezenţei Domnului, alături de ei, cu blândeţe şi gingăşie conducându-i şi ajutându-i (2:2,3).

Pelerinii (2:11), Aleşi, Sfinţi (2:9), un popor al faptelor bune (2:12;3:13), care, prin felul lor de trai, slăvesc pe Dumnezeu (3:16). Ne reamintim aici de cuvântul lui Isus din Matei 5:14-16 care spune că lumina lumii sunt faptele bune ale ucenicilor Săi.

Fiţi cetăţeni buni, sau supuşi, pe cât posibil, stăpânirii pământeşti sub care trăiţi, ca nişte oameni care respectă legile şi sunt ascultători, pentru ca astfel să promovaţi numele bun al religiei voastre, chiar dacă în fruntea Guvernului este un Nero (2:13-17).

Slujitorii creştini (2:18-25). Erau mulţi sclavi în biserica primului secol. Aceştia sunt îndemnaţi să fie sclavi buni, chiar dacă au stăpâni brutali, şi să îndure fără resentimente dacă sunt maltrataţi pe nedrept.

Nevestele creştine (3:1-6). "şi-l numea domn" (6) nu trebuie înţeleasă în sensul unei sclavii abjecte faţă soţ, ci avea menirea de a-i câştiga admiraţia şi afecţiunea, iar dacă era un necredincios, prin gesturile ei de dragoste, nevasta putea să-l aducă la Cristos. Noi nu luăm versetele 3-4 ca o interdicţie a dorinţei femeii de a avea o înfăţişare atrăgătoare, ci mai degrabă un semnal de alarmă să nu se întreacă cu măsura, amintindune că oricâte podoabe am avea, ele nu vor putea înlocui acea personalitate plină de har a creştinului. (Vezi alte explicaţii la efeseni 5:22-33).

Soţii creştini (3-7). Este un gest de bărbăţie să te porţi cu tandreţe faţă de sexul opus. Dumnezeu a rânduit ca dragostea în căsnicie să fie reciprocă, fiecare din soţi fiind plin de atenţie faţă de celălalt. Dacă unul din ei are o limbă ascuţită sau o pornire nepotrivită, este mai greu pentru celălalt să fie plin de atenţie. "Ca să nu fie împiedicate rugăciunile voastre" (7). Nimic nu stinge flacăra rugăciunii ca fricţiunile din familie.

Cristos a predicat duhurilor din închisoare (3:18-22). Pasajul acesta pare să spună că Isus, în intervalul dintre moartea și învierea Sa, a predicat duhurilor întemnițate ale celor neascultători din vremea lui Noe. Sau, poate să mai însemne faptul că Duhul lui Cristos era în Noe, predicându-le celor din perioada antediluviană.

Capitolele 4 și 5. Încercarea de foc

Fiți înarmați pentru suferință (4:1-6). Era o vreme de prigoană. Îndemnul special din această epistolă este ca credincioșii să fie pregătiți atunci când vine prigoana. Găsim însă și mângâiere pentru creștinii care trăiesc în timpuri normale; căci foarte puțini oameni trec prin viață fără să aibă parte de suferințe multe de un fel sau altul: suferințe fizice, mentale sau ale inimii. Una din ciudatele căi ale Providenței este faptul că mulți oameni trenbuie să sufere exact acele lucruri care ei ar dori să nu le sufere și să fie privați chiar de acel lucru de care ei n-ar dori să se despartă. Oamenii aceștia pot fi mângâiați cu asigurarea că atunci când Dumnezeu apasă mai tare la tocilă o face având în vedere produsul finit, care va străluci și mai tare la sfârșit.

Dragostea creștină (4:7-11), virtutea supremă a vieții. Sunt minunate îndemnurile lui Petru la dragoste. Iubiți-vă unii pe alții din inimă cu o dragoste fierbinte (1:22). Cinstiți pe toți oamenii; iubiți pe frați (2:17). Iubiți ca frații (3:8). Mai presus de toate, să aveți o dragoste fierbinte unii pentru alții (4:8). Frați având aceeași nădejde slăvită purtați-vă ca niște frați unul cu altul în vreme de suferință.

Încercarea de foc (4:12-19).. Prigonirea creștinilor de către Nero era lucrarea directă a Diavolului (5:8). Totuși, în tainica providență a lui Dumnezeu, prigoana aceasta avea să fie spre binele Bisericii, ca o încercare cu mult mai de preț decât aurul (1:7). Au mai fost multe persecuții de atunci, multe din ele mai brutale și mai răspândite decât cele ale lui Nero, în cadrul cărora milioane de creștini au îndurat toate modurile posibile de tortură. Când ne gândim la aceasta ar trebui să ne rușinăm când facem atâta caz de fleacuri sau micile necazuri pe care le avem uneori.

Smerenia lui Petru (5:1-7) se poate discerne ușor în aceste capitole.

Marcu (13) era cu Petru în perioada aceasta. Se crede că el și-ar fi scris evanghelia sub îndrumarea lui Petru, probabil în aceeași perioadă în care Petru a scris această epistolă.

II PETRU

Prezicerea apostaziei

Autorul

Epistola se declară explicit a fi opera lui Simon Petru (1:1). Autorul arată că a fost prezent la schimbarea la față a lui Cristos (1:16-18); și că a fost prevenit de Cristos că avea să moară curând (1:14). Toate acestea înseamnă că epistola e lucrarea autentică a lui Petru, scrisă de el, sau mai poate însemna că e lucrarea unuia care s-a pretins a fi Petru.

Deși a fost primită mai greu în cadrul Canonului Noului Testament (vezi pagina 747), a fost recunoscută de biserica primului secol ca fiind opera lui Petru și de-a lungul secolelor a fost respectată ca făcând parte din Sfânta Scriptură.

Unii critici moderni o consideră o lucrare falsă din secolul al doilea, scrisă de un necunoscut care și-a asumat numele lui Petru la o sută de ani după moartea lui Petru. Pentru cei mai mulți oameni acesta ar fi un act de falsificare, o încălcare a normelor obișnuite de morală și bună cuviință. Dar criticii susțin că nu e nimic rău în aceasta, că nu e lipsit de etică să falsifici numele altuia!

Destinatarul

Spre deosebire de majoritatea epistolelor, nu se amintește nici o localitate. Să nu uităm însă că era "a doua epistolă" a lui Petru adresată acelorași persoane (3:1). În vreme ce Petru va fi scris mai multe epistole care nu ne-au parvenit, concluzia care se desprinde din limbaj este că avem de-a face cu o referire la prima epistolă, care se adresase bisericilor din Asia Mică (I Petru 1:1), biserici cărora le scrisese și Pavel (II Petru 3:15).

Data

Dacă I Petru a fost scrisă în timpul prigoanei lui Nero (vezi pagina 663), și dacă Petru a murit ca martir (vezi pagina 662), atunci e probabil ca această epistolă să fi fost scrisă cu puțin înainte de moartea lui Petru, prin anul 67 d.Cr. sau la un an sau doi.

II Petru și Iuda

În unele pasaje cele două epistole se aseamănă atât de mult încât unii învățați cred că unul trebuie să fi copiat de la celălalt. Nu e nevoie să

credem lucru acesta. Întrucât apostolii au petrecut mult timp împreună, anumite expresii și ilustrații biblice au devenit limbajul lor comun.

Capitolul 1:1-11. Să avem siguranța mânturii

Cunoașterea lui Cristos, temelia scumpei noastre credințe (1:1), este subliniată aici ca fiind mijlocul prin care primim har și pace (2) și toate lucrurile ce țin de viață și evlavie (3), una din căile prin care putem să ne asigurăm de chemarea și alegerea noastră (5), prin care sunt învinse întinările lumii (2:20). Este îndemnul cu care se încheie epistola (3:18). Cunoștințe autentice despre Cristos se găsesc pe cuprinsul Cuvântului lui Dumnezeu. Prin urmare, îndemnul de adio al lui Petru a fost următorul: Nu neglijați Cuvântul lui Dumnezeu!

Făgăduințele scumpe (4), cuprind nu numai gloria externă a împărăției eterne (11), ci și o natură divină, schimbată din lăuntrul nostru, cu care Dumnezeu, după harul Lui, ne va înzestra și pe noi trebuie s-o dobândim făcându-ne partea (5-11).

Șapte calități divine (5-11). Virtutea. Cunoștința. Stăpânirea de sine. Evlavia. Bunătatea față de frați. Dragostea. Acestea sunt roadele (8) credinței de preț (1), pe care noi trebuie să le adăugăm (5) la binecuvântările pe care Dumnezeu le-a înmulțit (2) pentru noi. Sunt pași în drumul nostru de pe pământ la Cer, începând cu credința și culminând cu dragostea în căminul etern al lui Dumnezeu.

Capitolul 1:12-15. Martirajul lui Petru se apropie

Pare o referire la ceea ce Isus îi spusese cu vreo 37 de ani înainte (Ioan 21:18, 19). Sau, s-ar putea ca Isus să i se fi arătat curând (14); probabil arătarea din Quo Vadis (vezi pagina 662). În orice caz, el știa că va muri curând ca martir (14). Ne amintim de strigătul de triumf al lui Pavel de la moartea sa (II Timotei 4:6-8). "Dezbrăcarea de cortul meu" (14) este un nume minunat al Scripturii pentru moarte.

Capitolul 1:16-21. Mărturia sigură a Evangheliei

Se pare că în vremea lui Petru găsim precursorii criticilor din vremea noastră, care numeau istoria lui Isus și a mărețelor Sale fapte "basme meșteșugite" (16). dar Petru văzuse cu ochii lui și ȘTIA că ceea ce spunea despre Isus e ADEVĂRAT. Trei ani îl văzuse pe Isus vindecând cu un cuvânt mulțimi mari de oameni. Îl văzuse umblând pe apă. De trei ori îl văzuse înviind morții. Îl văzuse pe Isus Înviat după răstignire. Iar apoi, după Rusalii, Petru însuși, în Numele lui Isus, făcuse minuni mari (Fapte 5:15) și înviase chiar o persoană, pe Dorca, din morți (Fapte 9:40).

Toate acestea confirmate până la cel mai mic amănunt în profețiile Vechiului Testament despre Mesia Cel care avea să vină (1:19-21, vezi de asemenea paginile 387-401), i-au dat lui Petru asigurarea deplină și l-au pregătit pentru martirajul care se apropia. El știa că, pentru el, ușa

slavei stătea gata să se deschidă, primindu-l în imediata prezență a Preaiubitului său Domn, lângă care avea să rămână pe veci.

Capitolul 2. Apostazia Bisericii

Venirea învățătorilor falși este pomenită mereu în Noul Testament. Isus ne-a prevenit cu privire la lupii ce vor veni în Biserică îmbrăcați în piei de oi (Matei 7:15) să sfâșie Biserica și să-i ducă pe mulți în rătăcire (Matei 24:11). Pavel ne-a prevenit și el de lupii care se vor ivi în Biserică, rostind lucruri perverse (Fapte 20:29, 30). Din nou, Pavel a prezis că înaintea venirii Domnului va exista în Biserică o cădere de la credință, de proporții alarmante, o biserică de natură satanică (II Tesaloniceni 2:1-12). Apoi Pavel a prezis că se vor ridica în Biserică unii conducători răi, trădători și ipocriți, care, având doar o formă de evlavie, vor umple Biserica de doctrinele diavolilor (I Timotei 4:1-3; II Timotei 3:1-9). Iuda pare să fi scris mai mult pentru a-i preveni pe credincioși cu privire la primejdioasa cursă a apostaziei care se făcea simțită în zilele sale în sânul Bisericii (Iuda 4-19). Apoi, la Apocalipsa 17, Ioan descrie în amănunt biserica-curvă, în forma ei extinsă.

Petru, în prima sa epistolă, a scris pentru a încuraja Biserica să reziste în focul persecuțiilor din afară. Aici în a doua epistolă vrea să-i atenționeze pe credincioși împotriva corupției dinăuntru.

Îi previne pe credindioși că va veni o apostazie când conducătorii bisericii, din considerente monetare, vor permite desfrăbălarea și faptele rele în biserică. Petru spune că va fi în viitor (2:1). Dar există suficiente indicii în limbaj după care acești învățători falși acționau deja în sânul Bisericii.

Petru vorbește despre ereziile nimicitoare (1), despre căile lor rele (2), despre lăcomia lor (3) și umblarea după pofte (10), numindu-i dobitoace fără minte (12), cu ochii scăpărându-le de curvie (14), slujitori ai corupției (19). Notați: aceste expresii se referă nu la lume, ci la conducătorii din cadrul Bisericii.

Este un tablou dezolant. Până și în generația apostolică, lumea și Diavolul reușiseră să dea lovituri puternice purității Bisericii. Apoi au urmat secole de corupție papală. Și, chiar acum, în epoca noastră plină de lumină, Evanghelia lui Cristos, în frumusețea și simplitatea ei inițială, este îngropată de ritualurile și tradițiile azvârlite asupra Bisericii de-a lungul veacurilor de lume și de Diavol.

Groaznic păcat este să corupi Biserica. Toți nelegiuiții vor fi nimiciți. Este avertsmentul permanent al Scripturii. Dar unul din cele mai rele păcate este să născocești minciuni în Numele lui Cristos prin care să încerci a înlocui adevărul din Biserică. Să ia seama cei ce comit astfel de păcate la ceea ce li s-a întâmplat îngerilor căzuți (4) și lumii de dinainte de Noe (5), precum și Sodomei și Gomorei (6).

Capitolul 3. Întârzierea venirii Domnului

Isus spusese aceste lucruri care puteau lăsa a se înţelege faptul că El va veni în timpul acelei generaţii (Matei 16:28; 24:34). Apostolii au folosit expresii care au prezentat arătarea Sa ca fiind apropiată (Romani 13:12; Evrei 10:25; Iacov 5:8, Apocalipsa 1:3).

Totuşi Isus a indicat că venirea Lui nu va fi decât după o perioadă mare de timp (Matei 25:19); şi că cei înţelepţi vor fi pregătiţi chiar şi pentru întârziere (Matei 25:4). Pavel a explicat clar că Domnul nu va veni decât după apariţia apostaziei (II Tesaloniceni 2:2-3). Petru, în capitolul de faţă, sugerează că s-ar putea ca, în termenii aşteptării umane, venirea Domnului să fie în proporţii de o mie de ani la o zi (8). Dumnezeu nu socoteşte timpul ca omul. La Dumnezeu o mie de ani este ca o zi (Psalmul 90:4). El îşi va ţine făgăduinţa după cronologia Lui. Aceste pasaje adunate la un loc par să indice faptul că Dumnezeu a dat fiecărei generaţii datoria de a aştepta în permanenţă venirea Domnului.

Ce efect au toate acestea, după 2000 de ani de întârziere, asupra gândurilor noastre privitoare la venirea Domnului? Să ne părăsim nădejdea? NICIDECUM! Un lucru e sigur: venirea Lui e cu 2000 de ani mai aproape decât credem. Cine ştie dacă nu chiar peste puţin timp trenul Domnului va sosi în sfârşit în Gara Mare şi îngerii vor striga deodată: "Toată lumea sus!"

Unul din subiectele luate în râs de învăţătorii falşi, amintit în capitolul 2 este a doua venire a Domnului (3:10). Va fi o zi de nimicire pentru cei nelegiuiţi (3:7), ca a poporului din zilele lui Noe. Numai că de data aceasta va fi prin foc. Lucrul acesta se afirmă clar (3:10). Dacă va fi vorba de o explozie, sau o ciocnire cu vreun corp ceresc - asta nu ştim. Conform părerii astronomilor ambele evenimente ar putea avea loc. Există stele noi numite "nova", care apar deodată, ating o strălucire maximă, şi se sting uşor pentru ca apoi să dispară. Pământul este în prezent una din acestea sau un fragment din ele, azvârlit cândva din soare sub forma unei mase aprinse de materie. Când planul lui Dumnezeu va fi împlinit, s-ar putea ca printr-o explozie interioară sau ciocnirea cu un alt corp ceresc, pământul să fie din nou transformat într-o altă masă aprinsă de foc.

Dar copiii lui Dumnezeu vor fi izbăviţi de toate acestea, pentru ei fiind pregătite ceruri noi şi un pământ nou (3:13, 14).

În încheiere, Petru aminteşte epistolele lui Pavel (15) şi le trece în rândul Scripturilor (16). Şi, după cum în prima sa epistolă Petru a spus despre Cuvântul lui Dumnezeu că este sursa Naşterii din nou (I Petru 1:23), şi mijlocul prin care creştem în credinţă (I Petru 2:2), tot aşa în această epistolă care prevesteşte apostazia din Biserică Petru stăruie

asupra faptului că cunoştinţa lui Cristos prin Cuvântul Său ne va ajuta să căpătăm siguranţa chemării şi alegerii noastre (1:2, 4, 10); iar mijlocul prin care Biserica va combate apostazia şi se va păzi curată şi liberă de cursa stricăciunii lumeşti este alipirea strânsă de Cuvântul lui Dumnezeu aşa cum ne este dat prin profeţi şi apostoli (1:19; 3:2).

I IOAN

Isus este Fiul lui Dumnezeu
Cei care Îl urmează pe El au datoria să trăiască frumos
Dacă suntem ai Lui ne vom iubi unii pe alţii

Epistola aceasta, asemenea epistolei către Evrei, nu pomeneşte nici pe autorul ei, nici persoanele cărora se adresează, deşi are un ton foarte personal, cum reiese din folosirea pronumelor personale "eu" şi "voi". De la început a fost recunoscută drept o scrisoare circulară a apostolului Ioan, către bisericile din jurul Efesului, menită să sublinieze elementele esenţiale ale Evangheliei şi să-i prevină pe credincioşi împotriva ereziilor incipiente care mai târziu au dat o formă păgână şi stricată de creştinism.

Ioan

Potrivit cu tradiţia bine stabilită, Ioan şi-a făcut sediul la Ierusalim, având grijă de mama Domnului Isus până la moartea acesteia. Iar după nimicirea Ierusalimului s-a stabilit la Efes, care, pe la sfârşitul generaţiei apostolice devenise centrul geografic şi numeric al populaţiei creştine. Aici Ioan a trăit până la adânci bătrâneţi şi a scris Evanghelia sa, cele trei epistole şi cartea Apocalipsa. Printre elevii săi s-au numărt: Policarp, Papias şi Ignatiu, care au devenit episcopi respectiv în Smirna, Hieropolis şi Antiohia.

Fundalul epistolei

Creştinismul dăinuia în lume de vreo şaizeci sau şaptezeci de ani şi în multe părţi ale Imperiului Roman devenise o religie importantă şi puternică. Cum era şi firesc, au existat tot felul de încercări de a amesteca Evanghelia cu filozofiile şi sistemele de gândire dominante ale epocii.

O formă de gnosticism care tulbura bisericile din vremea lui Ioan susţinea că există în natura umană un principiu indiscutabil al dualismului: că duhul şi trupul sunt entităţi cu totul separate iar păcatul locuieşte numai în trup; că duhul poate să se desfete cât vrea în răpiri de ordin spiritual, în vreme ce trupul poate face tot ce doreşte; că pioşenia mistică a minţii e în total acord cu viaţa senzuală plină de voluptate. Adepţii acestei teorii tăgăduiau încarnarea, adică faptul că Dumnezeu a devenit cu adevărat om prin Cristos şi susţineau că Cristos a fost doar o fantomă, având doar înfăţişarea unui om.

La Efes conducătorul acestui cult era numit Cerintis. Acesta pretindea că ar fi avut experienţe mistice şi cunoştinţe înălţătoare despre Dumnezeu, dar în viaţa de toate zilele practica voluptatea. Pe tot cuprinsul acestei epistole Ioan i-a avut probabil pe aceşti eretici în vedere şi de aceea a insistat aspra faptului că Isus a fost manifestarea reală, materială şi autentică a Dumnezeului Întrupat, precum şi faptul că o cunoaştere veritabilă a lui Dumnezeu trebuie să ducă negreşit la o transformare morală.

Capitolul 1:1-4. Încarnarea

Dumnezeu a devenit trup uman. În această epistolă Isus este numit de 21 de ori "Fiul lui Dumnezeu". De 12 ori Dumnezeu este numit "Tatăl". Astfel, dumnezeirea lui Isus şi relţia de Tată-Fiu este foarte mult subliniată în această epistolă.

Ioan a fost cel mai intim prieten de pe pământ a lui Isus. Timp de trei ani Ioan i-a însoţit pe Isus în călătoriile Sale prin Palestina, slujindu-i zi şi noapte, în lucrarea minunată a lui Isus când a săvârşit atâtea minuni şi semne. La Cina din urmă, Ioan s-a rezemat cu capul pe pieptul lui Isus, când Isus a vorbit despre răstignirea care se apropia.

Pentru Ioan, Isus nu era o fantomă sau un vis, nici o simplă viziune, ci o Persoană reală, însăşi întruparea vieţii, a vieţii veşnice (2).

Iar Ioan şi-a scris epistola pentru ca alţii să poată împărtăşi sentimentul lui de comuniune şi bucurie, în Cristos şi în Tatăl, precum şi între ei (3, 4).

Capitolul 15-10. Dumnezeu este Lumină

Aşa începe Evanghelia lui Ioan: Cuvântul lui Dumnezeu... Lumina oamenilor (Ioan 1:1, 4). Isus a zis: "Eu sunt lumina lumii" (Ioan 8:12).

Lumina reprezintă domeniul adevărului, neprihănirii, purităţii, bucuriei şi al gloriei inefabile. Întunericul reprezintă lumea greşelilor, răului, ignoranţei, răutăţii şi locuinţa celor pierduţi.

Într-un sens mai real şi mai literal, lumina poate fi un atribut al lui Dumnezeu, care depăşeşte înţelegerea ochilor noştri omeneşti. Dumnezeu se îmbracă în lumină (Psalmul 104:2). Dumnezeu locuieşte într-o lumină de care nu te poţi apropia (I Timotei 6:16). Tatăl luminilor este unul din numele prin care este cunoscut Dumnezeu (Iacov 1:17). Hainele lui Isus, la schimbarea Sa la faţă, au fost de un alb strălucitor (Fapte 1:10). În viziunea de la Apocalipsa 1:14-16, capul şi părul lui Isus au fost albe. (Vezi în continuare la Apocalipsa 3:4).

Capitolul 2:1-17. Umblarea în lumină

A umbla cu Dumnezeu nu înseamnă că suntem fără păcat. Noi am păcătuit în trecut şi încă avem păcat în natura noastră. În virtutea morţii lui Cristos pentru păcatul nostru noi avem părtăşie cu Dumnezeu, şi nu

prin faptul că am fi fără păcat. Dacă în clipa când devenim conştienţi de vreo faptă păcătoasă, venim cu pocăinţă sinceră şi o mărturisim, părtăşia noastră cu Dumnezeu rămâne intactă. Cei mai sfinţi dintre oameni ajung să fie profund conştienţi de păcătoşenia lor.

Una din condiţiile de a ni se ierta păcatele este să păzim poruncile Sale (1-6). Totuşi păcatul în sine este eşecul de a păzi poruncile Sale. Este unul din paradoxurile lui Ioan. (Vezi în continuare la 3:1-12).

Capitolul 2:18-29. Antichrist

Cuvântul "Antichrist" este amintit la 2:18, 22; 4:3; II Ioan 7. Nu apare nicăieri altundeva în Biblie. Este asociat în mod curent cu omul păcatului (II Tesaloniceni 2), şi Fiara din Apoclipsa 13, dar Biblia însăşi nu face această identificare. Limbajul implică faptul că cititorii lui Ioan au fost învăţaţi că va veni un antichrist în legătură cu ultimele zile ale erei creştine (18). Totuşi, Ioan aplică cuvântul respectiv nu la o singură persoană, ci la întregul grup de învăţători anticreştini (2:18; 4:3). Ideea Noului Testament pare să fie că Duhul lui Antichrist se va ridica din cadrul creştinătăţii, manifestându-se în multe feluri, atât în cadrul Bisericii, cât şi în afara ei, culminând cu o persoană, sau o instituţie, sau cu ambele.

Capitolul 3:1-12. Neprihănirea

Iată câteva afirmaţii foarte puternice cu privire la păcat. Oricine păcătuieşte nu-l cunoaşte pe Cristos (6). Cel care păcătuieşte este de la Diavolul (8). Oricine e născut din Dumnezeu nu poate păcătui (9). Totuşi, Ioan spusese cu puţin mai înainte că dacă spunem că nu avem păcat ne înşelăm singuri (1:8). Dacă spunem că nu am păcătuit Îl facem pe Dumnezeu mincinos (1:10).

Cum explicăm aceste afirmaţii paradoxale? Există o deosebire între păcatele comise din slăbiciune şi trăirea deliberată în păcat, ca practică obişnuită. E mai mult o chestiune de natură lăuntrică. E posibil ca un vultur să-şi înmoaie aripile în noroi, şi totuşi să rămână vultur. Un om neprihănit poate săvârşi păcate din slăbiciune, şi totuşi să fie un om neprihănit. Probabil Ioan a avut în vedere anumiţi învăţători eretici, cum era Izabela (Apocalipsa 2:20), care, în timp ce pretindeau că au o părtăşie superioară cu Dumnezeu, se tăvăleau în murdărie şi imoralitate.

Capitolul 3:13-24. Dragostea

Nota dominantă a epistolei este dragostea. Trebuie să ne iubim unii pe alţii (3:11). Cel care nu-şi iubeşte fratele nu este de la Dumnezeu (3:10). Noi ştim că am trecut din moarte la viaţă pentru că îi iubim pe fraţi (3:14). Cel care nu iubeşte rămâne în moarte (3:14). Oricine îşi urăşte fratele este un ucigaş (3:15). Să ne iubim unii pe alţii (4:7). Oricine iubeşte este născut din Dumnezeu (4:7). Dragostea e de la Dumnezeu

(4:7). Trebuie să ne iubim unii pe alţii (4:11). Dumnezeu este dragoste (4:16). Cine rămâne în dragoste rămâne în Dumnezeu (4:17). Dacă ne iubim unii pe alţii Dumnezeu rămâne în noi (4:12). Dragostea desăvârşită izgoneşte frica (4:18). Noi Îl iubim pentru că El ne-a iubit intâi (4:19). Dacă spune cineva: "Îl iubesc pe Dumnezeu" şi îşi urăşte fratele este un mincinos (4:20). Cum poate cel care nu-şi iubeşte fratele, pe care l-a văzut, să-L iubească pe Dumnezeu, pe care nu L-a văzut?

Capitolul 4:1-6. Profeţii falşi

Se pare că bisericile erau asaltate de învăţători falşi, care pretindeau că doctrinele lor sunt inspirate de Duhul Sfânt. În general, spune Ioan, se poate verifica cinstea lor prin loialitatea faţă de dumnezeirea lui Isus (2).

Capitolul 4:7-21. Dragostea

Ioan se întoarce la tema sa favorită, nota dominantă a epistolei. El stăruie foarte mult asupra faptului că suntem salvaţi prin harul lui Cristos dar aceasta nu ne eliberează de nevoia de a asculta poruncile lui Cristos. Iar porunca de bază a lui Cristos este dragostea. Îl cunoaştem pe Cristos dacă păzim poruncile Sale (2:3). Cel care spune că Îl cunoaşte şi nu păzeşte poruncile Sale este un mincinos (2:4). Orice vom cere vom primi, fiindcă primim poruncile Sale (3:22). Şi porunca lui este aceasta: să ne iubim unii pe alţii (3:23). Cel care păzeşte poruncile Sale rămâne în El (3:24). Şi îl iubeşte şi pe fratele lui (5:3). Se spune că Ioan, când a ajuns la adânci bătrâneţi şi nu mai putea să umble era dus la biserică de alţii şi întotdeauna când vorbea zicea: "Copilaşilor! Iubiţi-vă unii pe alţii. Este porunca Domnului."

Capitolul 5. Siguranţa vieţii veşnice

"A şti" este cuvântul cheie al epistolei. Ştim că Îl cunoaştem pe Dumnezeu (2:3). Ştim că suntem în El (2:5). Ştim că atunci când se va arăta El vom fi ca El (3:2). Ştim că am trecut din moarte la viaţă, fiindcă îi iubim pe faţi (3:14). Ştim că suntem din adevăr (3:19). Ştim că Dumnezue rămâne în noi (4:13). Lucrurile acestea le-am scris pentru ca să ştiţi că aveţi viaţă veşnică (5:13). Ştim că Dumnezeu ne ascultă (5:15). Ştim că suntem din Dumnezeu (5:19).

Mulţi creştini sunt descurajaţi pentru că nu sunt siguri de faptul că sunt mântuiţi. Uneori auzim spunându-se că dacă nu ştim că suntem mântuiţi nu suntem mântuiţi. Credem că este o afirmaţie dusă la extrem. Este o greşeală să identificăm asigurarea cu mântuirea. Un copil nou-născut nici nu ştie prea bine că s-a născut, dar s-a născut! Siguranţa vine în urma creşterii în credinţă. Noi credem că e posibil ca credinţa unui creştin să crească tot mai mult, până când, pentru el cel puţin, va atinge

asigurarea deplină a cunoaşterii.

Viaţa veşnică (13) începe atunci când cineva devine creştin şi nu se sfârşeşte niciodată. Este o viaţă de calitate divină şi durată veşnică. Asigurarea creştinilor cu privire la această viaţă - iată care este ţelul urmărit de această epistolă.

Păcatul care duce la moarte (16) se referă probabil la păcatul de neiertat despre care vorbeşte Isus (Matei 12:31-32. Vezi nota de la Evrei 6:4-6).

II IOAN

Precauţie mărită împotriva învăţătorilor falşi

Epistola aceasta împreună cu III Ioan au fost însemnările personale trimise unor prieteni pe care Ioan se aştepta să-i viziteze curând. El a mai scris şi alte scrisori. (I Ioan 2:14, III Ioan 9), probabil mai multe. Din pricina scurtimii şi a caracterului lor persoanl, scrisori ca cea de faţă sunt citite mai rar în adunările creştine, decât epistolele adresate unor biserici. Aceste două epistole, sub călăuzirea Duhului lui Dumnezeu, au fost salvate de la uitarea care s-ar fi aşternut peste ele, fiind păstrate pentru Biserică prin faptul că au fost probabil alăturate Primei Epistole a lui Ioan în biserica sau bisericile unde erau trimise exemplare din acea epistolă.

Prezbiterul (bătrânul) 1

Ceilalţi apostoli trecuseră la Domnul cu ani în urmă. Numai Ioan a rămas singur, Arhiepiscop al întregii creştinătăţi, singurul tovarăş al lui Isus care a rămas în viaţă. Cât de mult i se potriveşte titlul.

Aleasa Doamnă, 1

E posibil să fi fost chiar o persoană, o femeie cu vază, bine cunoscută, de lângă Efes, în a cărei casă se aduna o biserică. Sau a fost o biserică numită simbolic cu numele unei femei. Sora ei aleasă (13), o altă conducătoare creştină de seamă, în adunarea din care făcea parte Ioan sau adunarea însăşi.

Adevărul, 1-4

Cuvântul "adevăr" e folosit aici de cinci ori în primele patru versete. Dragostea în adevăr (1). Să cunoaştem adevărul (1). Adevărul locuieşte în noi (2). Harul, şi Pacea în adevăr (3). Umblarea în adevăr (4). Adevărul este adevărata doctrină a lui Cristos (9), că El este Fiul lui Dumnezeu şi a-L urma pe El înseamnă a ne iubim unii pe alţii (5).

Învăţătorii falşi, 7-11

Ei fuseseră deja numiţi la I Ioan 2:18-29: ca unii care mergeau la biserică, învăţând în numele lui Cristos doctrine care erau total subver-

sive credinței creștine. Scrisoarea aceasta pare să fi fost scrisă pentru a atrage atenția alesei doamne a fi cu ochii în patru și să refuze ospitalitate unor astfel de învățători. Avertismentul e prefațat de un îndemn la dragoste (5, 6) ca și când ar indica faptul că practicarea dragostei creștine nu înseamnă că trebuie să încurajăm dușmanii adevărului.

III IOAN

Respingerea ajutoarelor lui Ioan

Gaiu, 1

Era un Gaiu din Corint, un convertit de-al lui Pavel (I Cor. 1:14; Romani 16:23), în casa căruia, se aduna Biserica pe vremea lui Pavel. O tradiţie spune că mai târziu el a devenit scribul lui Ioan. Dar versetul 4 îl numeşte pe Gaiu unul din copiii lui Ioan, adică unul din convertiţii lui. Indiferent cine a fost, un lucru e sigur: el a fost un conducător creştin foarte iubit. Ioan l-a iubit şi îl numeşte de patru ori preiubit (1, 2, 5, 11).

Prosperaţi în toate lucrurile, 2

Iată aici o rugăciune de la unul care a fost foarte aproape de Cristos, pentru creştini: ca aceştia să aibă binecuvântări vremelnice, precum şi spirituale. Ioan însuşi, la începutul vieţii sale, fusese un om cu stare. Dar acelaşi Ioan ne avertizează împotriva pericolului de a iubi lucrurile acestei lumi (I Ioan 2:15-17).

Adevărul, 1

Un cuvânt preferat la Ioan. E folosit de douăzeci de ori în Evanghelia lui Ioan. De nouă ori în I Ioan şi de cinci ori în II Ioan. Apoi de cinci ori în III Ioan. Iubiţi în adevăr (1). Umblaţi în adevăr (2, 3). Ajutaţi în adevăr (8). Mărturisiţi despre Adevăr (12).

Ajutoarele lui Ioan, 5-8

Pavel stabilise cu vreo patruzeci de ani mai înainte biserici în Efes şi în împrejurimi, fără să existe seminare care să furnizeze pastori. El a trebuit să-şi formeze pastori dintre convertiţi. Mai târziu, Ioan a luat în grija sa pastorală aceste biserici şi, după cât se pare, şi-a strâns în jurul său şi a educat un număr de învăţători şi predicatori care să-l ajute. Apoi i-a trimis să lucreze prin biserici.

Diotref, 9

Unul din învăţătorii falşi cu aere de superioritate, care nu voia să aibă

nimic de a face cu Ioan. Se pare că el şi cu Gaiu au fost pastori la biserici diferite din acelaşi oraş. Se pare că unul din evangheliştii lui Ioan nu au fost primiţi în biserica unde predica Diotref, dar Gaius i-a primit. Întorcându-se în turneul lor la Efes, ei i-au povestit lui Ioan ce s-a întâmplat. Acum Ioan trimite o altă delegaţie în acelaşi oraş, cu epistola aceasta, adresată lui Gaiu. Se crede că Dimitrie (12) a fost purtătorul epistolei.

IUDA

Iminenţa apostaziei
Credinţa dată odată pentru totdeauna sfinţilor

Iuda

În biserica nou testamentală au fost doi Iuda: Iuda, unul din cei doisprezece apostoli (Luca 6:16, vezi pagina 466), şi Iuda, fratele lui Isus (Matei 13:55). Acesta din urmă e considerat a fi autorul epistolei de faţă.

Eusebiu relatează că Domiţian, în prigoana dezlănţuită împotriva creştinilor în anul 96 după Cristos, cercetând documentele istorice privitoare la moştenitorii împărăţiei lui David, a poruncit arestarea nepoţilor lui Iuda, fratele lui Isus. Ei au spus împăratului că sunt agricultori, că trăiesc din sudoarea mâinilor lor şi că împărăţia lui Cristos nu este o împărăţie din lumea aceasta, ci se va arăta la venirea lui în slavă la sfârşitul lumii, ca să judece viii şi morţii.

Locul şi data

Similaritatea situaţiei de aici cu cea din II Petru sugerează posibilitatea ca această epistolă să fi fost adresată aceloraşi biserici, care, după cum reiese de la II Petru 3:1, erau aceleaşi cu cele cărora le-a fost adresată Prima Epistolă a lui Petru, aflate în Asia Mică (I Petru 1:1). Probabil era prin anul 67 după Cristos.

Ocazia scrisorii

Evident Iuda plănuise să scrie o declaraţie mai generală despre Evanghelie acestui grup de biserici, când deodată vestea unei erezii ce făcea ravagii l-a îndemnat să trimită urgent această prevenire aspră (3, 4).

Învăţătorii falşi, 4-19

Iuda nu vorbeşte pe ocolite. Epitetele înfricoşătoare pe care le întrebuinţează se referă la anumiţi conducători din cadrul Bisericii. Oameni neevlavioşi (4), care schimbă harul în desfrânare (4) şi tăgăduiesc pe Cristos (4). Ca Sodoma, sunt dedaţi la curvie (7) şi în visările lor îşi pângăresc trupul (8). Ca nişte dobitoace fără minte, se pierd singuri (10).

Sunt nişte stânci ascunse la mesele voastre de dragoste (12). Se îndoapă de-a binelea (12). Nori fără apă (12). Pomi tomnatici fără rod (12). Nişte valuri înfuriate ale mării (13). Stele rătăcitoare, cărora le este păstrată negura întunericului pentru vecie (13).

Cârtitori (16), nemulţumiţi (16) cu gura plină de vorbe trufaşe (16). Batjocoritori care vor trăi după pofetle lor nelegiute (18), senzuali (19), oameni care nu Îl au pe Duhul (9), care slăvesc pe oameni pentru câştig (16) şi dau naştere la dezbinări (19).

Aceşti învăţători falşi s-au strecurat deja înăuntru (4), dar textul spune că vor apărea "în vremea de pe urmă". În vreme ce avem aici o referire la o anumită clasă de oameni din vremea lui Iuda, s-ar putea să fie o caracterizare a întregii mase de învăţători falşi care, de-a lungul secolelor, aveau să strice Biserica dinăuntru, zădărnicind astfel lucrarea răscumpărătoare a lui Cristos. Cei care cunosc puţină istorie a Bisericii ştiu cât de mult a suferit Biserica din partea unor astfel de eoameni.

Îngerii căzuţi, 6

Aici şi la II Petru 2:4 găsim singurele referiri din Scriptură la căderea îngerilor (Apocalipsa 12:9 pare să se refere la înfrângerea lor ulterioară). Unii cred că aici e o aluzie la Geneza 6:1-5, unde "fiii lui Dumnezeu" s-au căsătorit cu 5fiicele oamenilor". Mai probabil e o referire la un eveniment anterior, când îngerii aceştia, cu Satana în frunte, s-au răzvrătit împotriva lui Dumnezeu.

Disputa lui Mihail cu Diavolul, 9

Mihail e amintit la Daniel 10:13, 21 ca "mai marele prinţilor" iar la Apocalipsa 12:7 "căpetenie a îngerilor" dar numai în pasajul acesta e numit "arhanghelul". Îngroparea lui Moise e istorisită la Deuteronom 34:5-7. Dar diputa lui Mihail cu Satan pentru trupul lui Moise nu e amintită acolo. Origen spune că afirmaţia lui Iuda din cartea apocrifă "Înălţarea lui Moise", care a fost scrisă cam pe timpul naşterii lui Cristos, şi din care nu s-a păstrat decât o parte ce nu conţine asemenea pasaj. E posibil ca Iuda să fi avut cunoştinţă despre incidentul respectiv din alte surse. Iosephus spune că Dumnezeu a ascuns trupul lui Moise, pentru a nu fi făcut un idol. Probabil Satana l-a dorit cu scopul de a-i ispiti pe israeliţi să cadă în idolatrie. Faptul că Iuda aminteşte incidentul acesta ne face să credem că a fost cu adevărat un fapt istoric. A slujit de exemplu împotriva păcatului "batjocoririi"; până şi Arhanghelul, cea mai elevată din creaturi, nu l-a batjocorit pe Diavol, cea mai degradată dintre creaturi.

Profeţia lui Enoh, 14, 15

Este singura dată din Biblie când este pomenită profeţia lui Enoh. Scurta sa viaţă e istorisită la Geneza 5:18-24, dar nu sunt redate cuvintele

sale. Iuda citează din lucrarea apocrifă ”Cartea lui Enoh“, care a fost scrisă prin anul 100 înainte de Cristos. Evident, Iuda a considerat cuvântul lui Enoh autentic. Astfel, în vreme ce Adam, întemeietorul omenirii, mai trăia încă, Enoh (conteporan cu Adam timp de 300 de ani) a profeţit despre venirea Domnului, la sfârşit, cu îngerii Săi, să judece omenirea neascultătoare. Faptul că Iuda aprobă un pasaj din cartea aceasta nu înseamnă că el aprobă toată cartea.

APOCALIPSA

Marele final al istoriei Bibliei
Un cântec de victorie
Triumful final al lui Cristos
Ceruri noi şi un pământ nou

Cartea Apocalipsei se bazează pe discursul lui Cristos privitor la lucrurile viitoare (Matei 24, Marcu 13, Luca 21), constituind o explicaţie amănunţită a acestora. Apocalipsa e plină de expresii folosite chiar de Isus. Unele din imaginile ei sunt atât de plastice încât par a fi împrumutate din cărţile Ezechiel sau Daniel.

Autorul

Dumnezeu Însuşi. Aceasta e prima afirmaţie a cărţii. Dumnezeu Însuşi a dictat-o prin Cristos, cu ajutorul unui înger, lui Ioan, care a aşternut-o în scris şi a trimis cartea când a fost gata celor şapte biserici (1:1,4). Anumiţi critici moderni raţionalişti nu văd în această carte nici o profeţie inspirată, ci doar "jocul nestăpânit al fanteziei religioase, înveşmântat într-o formă vizuală ireală". Detestăm cu desăvârşire o astfel de opinie. Noi credem în mod absolut că această carte este exact ceea ce se declară ea însăşi a fi; că ea poartă amprenta Autorului ei şi că unele din pasajele ei stau printre cele mai superbe şi preţioase cărţi din Bilie; de asemenea, credem că spiritul ei grandios face din ea o foarte potrivită încheiere a relatărilor Bibliei; mai credem că viziunile sale glorioase privind lucrarea încheiată a lui Cristos fac din ea o veritabilă cale de acces a lui Dumnezeu în sufletul uman.

Autorul uman

Conform tradiţiei bine stabilite, din zilele părinţilor bisericii, şi după judecata marii mase de credincioşi creştini, apostolul Ioan, "ucenicul iubit", cel mai intim preiten pământesc al lui Isus, autorul evangheliei lui Ioan, a fost cel care a scris această carte (1:1, 4, 9; 22:8; Ioan 21:20, 24). Sugestia, născută atât de evident pentru a discredita cartea, potrivit căreia a fost vorba de un alt Ioan, e cu totul lipsită de orice temei.

Data

Ioan fusese alungat pe insula Patmos (1:9). Lucrul acesta a avut loc conform tradiţiei apostolice, în perioada persecuţiilor lui Domiţian, prin anul 95. În anul următor, 96, Ioan a fost eliberat şi i s-a permis să se întoarcă la Efes. Folosirea timpului trecut în expresia "am fost" la Patmos

pare să indice faptul că n-a scris în timp ce a avut viziunile la Patmos, ci doar după eliberarea sa şi întoarcerea sa la Efes a scris cartea, adică prin anul 96.

Cărţi care se ocupă de Apocalipsa

Un lucru care te izbeşte de îndată ce începi să răsfoieşti prin cărţile exterm de numeroase care s-au scris până acum despre Apocalipsa este groaznicul dogmatism cu care îşi intitulează mulţi autori opiniile, nu ca simple opinii, ci sub forma unor afirmaţii categorice, chiar cu privire la cele mai misterioase pasaje, ca şi când ei ar fi aşi în acele subiecte şi părerea lor ar rezolva toate problemele textelor respective. Noi însă credem că un duh de smerenie şi rspect, precum şi o mai largă viziune, ar fi mult mai potrivite pentru cei care caută să interpreteze o carte ca aceasta.

Interpretări

Există multe interpretări ale Apocalipsei. Şi fiecare din ele îşi are fisurile sale. Oricare interpretare ai accepta-o, vor mai rămâne detalii care se cer rezolvate.

În mare vorbind, există patru moduri de interpretare, fiecare deosebindu-se în înseşi punctele esenţiale. Sunt numite de obicei: părerea "preteristă", "istorică", "futuristă" şi "spiritualistă".

Interpretarea preteristă consideră cartea o referire la zilele lui Ioan: lupta creştinismului cu Imperiul Roman.

Interpretarea istorică consideră că Apocalipsa a fost menită să arunce o privire înspre viitor, asupra întregii perioade a istoriei Bisericii, din perioada lui Ioan până la sfârşitul lumii, un fel de panoramă, o serie de imagini ce descriu fazele succesive şi trăsăturile distinctive ale luptei Bisericii pentru victoria finală: "o viziune a veacurilor", "tablou al marilor epoci şi crize din cadrul Bisericii".

Interpretarea futuristă se centrează mai mult în jurul timpului venirii Domnului şi al sfârşitului lumii.

Interpretarea spirituală separă imagistica din carte de orice referire la evenimente istorice - fie de cele din vremea lui Ioan, fie de cele de la sfârşitul lumii, fie de cele de pe parcus - şi consideră că este vorba de o reprezentare în imagini şi într-un limbaj extrem de figurat ale marilor principii de guvernământ divin care se aplică la toate timpurile: unele din viziuni înfăţişând evenimente epocale şi trăsături ale istoriei Bisericii iar altele prevestind uluitoare tulburări din zilele de pe urmă; iar altele se referă şi la unele, şi la altele, probabil cele dintâi fiind tipice şi constituind un caracter de prezicere pentru cele din urmă.

Există un paralelism atât de uluitor între unele din imaginile simbolice ale cărţii şi cursul istoriei Bisericii încât se pare că unul din obiectivele cărţii a fost a prezice această istorie.

Apoi există atât de multe lucruri în această carte care se referă în

mod evident la vremea sfârşitului încât trebuie să le luăm în considerare indiferent care ar fi interpretarea pe care o alegem noi înşine.

Cartea are două părţi

Capitolele 1 la 3: "Lucrurile care sunt" (1): adică, lucrurile care erau în zilele lui Ioan: şapte scrisori către cele şapte biserici, ocupându-se cu situaţia lor aşa cum era pe vremea aceea. Apoi într-un sens, este un fel de introducere la corpul principal al cărţii care urmează.

Capitolele 4-22: "Lucrurile care vor fi după aceea" (1:19; 4:1), parcurgând perioada de atunci şi până la sfârşit.

Capitolul 1:1-3. O "revelaţie" a lucrurilor viitoare

Aşa se intitulează cartea: o revelaţie, o descoperire, o dezvăluire, o explicare, o înştiinţare cu privire la lucrurile viitoare (1:1, 19; 4:1). Astfel, în primul ei cuvânt, cartea îşi dezvăluie caracterul net predictiv. Pentru aceasta a fost scrisă: să dezvăluie viitorul, să urmărească drumul şi destinul Bisericii.

Este o carte foarte practică

Deşi este o carte a tainelor, cu multe lucruri pe care nu le înţelegem, totuşi conţine şi multe lucruri pe care le înţelegem.

Imprimate în imagistica ei misterioasă, se găsesc unele din cele mai salutare avertizări şi cele mai scumpe făgăduinţe din Scriptură.

Foarte probabil ca Ioan însuşi să nu fi înţeles unele din lucrurile pe care le-a văzut şi le-a scris. Fără îndoială, Dumnezeu a avut sensuri ascunse în unele din viziuni care trebuiau să fie descoprite doare după desfăşurarea istoriei atâtor veacuri. Totuşi sufletul lui Ioan a tresăltat exaltat când mintea lui a luat cunoştinţă de ceea ce a văzut.

Printr-o alternare a adevărului celui mai simplu cu un simbolism mistic, cartea este o sursă de optimism nediluat pentru copiii lui Dumnezeu, asigurându-ne mereu şi mereu că ne aflăm sub ocrotirea lui Dumnezeu şi că indiferent de ce ar veni, ne aşteaptă un viitor veşnic de binecuvântări cereşti.

Apoi, prin această alternare de scene între pământ şi cer, Apocalipsa este o carte a "mâniei" lui Dumnezeu, contranstând mereu bucuriile celor răscumpăraţi cu agoniile celor pierduţi. O câtă nevoie avem să ni se reamintească acest lucru în acest veac păcătos, în această generaţie nepăsătoare şi fără de Dumnezeu!

Atitudinea faţă de carte

Unii scriitori, predicatori şi alţii sar peste cal în multe privinţe în cazul Apocalipsei, sau cel puţin în cazul ideilor lor favorite. Şi, din această cauză, în parte cel puţin, alţii o ocolesc cu totul. Ambele atitudini sunt greşite. Cartea nu trebuie nici neglijată, nici preamărită mai presus de alte cărţi ale Bibliei, dar negreşit i se cuvine un studiu aprofundat din partea credinciosului şi va fi răsplătit mult pe acesta.

Fundalul cărţii

Aceste viziuni au fost date şi cartea s-a scris la lumina înfricoşătoare a martirilor care ardeau pe vremea aceea. Biserica avea 66 de ani. Crescuse enorm de mult. Suferise deja şi încă suferea groaznice prigoane.

Prima prigoană imperială a creştinilor care avusese loc cu 30 de ani înainte de a fi fost scrisă cartea, a fost cea a lui Nero între 64-67. În cadrul ei, mulţimi mari de ceştini au fost răstigniţi sau au fost aruncaţi la fiare sălbatice sau îmbrăcaţi în haine care ardeau uşor şi arşi de vii, în timp ce Nero râdea de strigătele înfiorătoare ale celor ce ardeau. În această perioadă de persecuţii ale lui Nero au murit Pavel şi Petru ca martiri.

A doua prigoană imperială a fost declanşată de Domiţian în 95. A fost scurtă dar extrem de violentă. Peste 40.000 de creştini au fost torturaţi şi ucişi. În cadrul ei a fost Ioan exilat pe insula Patmos (1:9).

A treia prigoană imperială, a lui Traian, avea să urmeze curând (anul 98). Ioan trăise în timpul primelor două şi acum era gata să intre în a treaia din strădaniile Romei imperiale de a stârpi credinţa creştină. Au fost zile negre pentru Biserică. Dar aveau să mai vină destule zile şi mai negre (Vezi pagina 761, 762).

Şi nu era vorba doar de persecuţii din afară, ci chiar Biserica însăşi dinăuntru începea să dea semne de corupţie şi apostazie.

În mod evident Dumnezeu a dat aceste viziuni pentru a ajuta Biserica să se îndrepte şi să se întărească în vederea groaznicelor zile care urmau.

"Ferice de cine o citeşte", 1:3

"Şi cei care aud şi păzesc cuvintele acestei cărţi." Aşa începe cartea. Şi tot aşa se încheie (22:7). Dumnezeu Însuşi a zis aşa.

Aceasta include atât cititul personal pentru noi înşine, cât şi ascultatul ei când se citeşte în biserică. În zilele acelea cărţile trebuiau scrise de mână şi erau foarte rare şi scumpe; iar publicul, ca să aibă cunoştinţă de Scripturi, trebuia să se bazeze în mare parte pe citirea şi învăţarea Scripturii în biserică. Invenţia tiparului din timpurile moderne şi răspândirea foarte mare a Bibliilor personale în formă tipărită, nu anulează cu nimic nevoia şi valoarea citirii regulate din Cuvântul lui Dumnezeu în cadrul serviciilor noastre religioase de la biserică. Cuvântul lui Dumnezeu a fost rânduit să ocupe un loc central în serviciile bisericii pe vremea aceea, precum şi astăzi şi întotdeauna. Este unicul lucru pe care Dumnezeu l-a desemnat în mod precis pentru a păstra Biserica credincioasă misiunii ei.

O, dacă ar fi dat ascultare conducătorii Bisericii primare acestei avertizări iniţiale, de câtă corupţie îngrozitoare ar fi fost scutită Biserica de-a lungul veacurilor. Nu încetăm să ne minunăm cum conducerea de azi a Bisericii continuă într-o mare măsură să recunoască în mod formal şi superficial Cuvântul lui Dumnezeu în cadrul serviciilor din biserică,

când el ar trebui să constituie miezul oricărui program.

Capitolul 1:4-8. Salutări celor şapte biserici

Din Efes, Smirna, Pergam, Tiatira, Sardes, Filadelfia şi Laodicea.

Aceste şapte oraşe, legate între ele printr-o mare şosea truinghiulară, sunt numite în ordinea lor geografică, începându-se cu Efes, apoi continuându-se la nord, 160 km mai sus, cu Pergam iar de acolo, spre sud-est, ajungând la Laodicea, aflată la 160 km est de Efes.

"Asia" (1:4) era o provincie romană din partea de vest a ceea ce numim Asia mică, parte din Turcia modernă. Efes era oraşul principal. Pergam era capitala politică.

Harta 67. Cele şapte biserici din Asia.

Erau multe biserici în provincia "Asia". Acestea numite "cele şapte biserici" trebuie să fi fost centrele principale din districtele lor respective, oraşe cheie din grija pastorală a lui Ioan. Numai Efes figura altundeva în relatarea Noului Testament. Tiatira este amintită ca fiind căminul Lidiei (Fapte 16:17). Laodicea primise o scrisoare de la Pavel (Coloseni 4:13-16), care între timp s-a pierdut. Cele patru biserici, nemaiamintite altundeva în Noul Testament, erau probabil lăstare ale lucrării lui Pavel în Efes.

Numărul "şapte"

Cartea este construită pe baza unui sistem de "şapte". Şapte scrisori către şapte biserici (capitolele 1 la 3). Şapte peceţi şi şapte trâmbiţe (capitolele 4 la 11). Şapte potire (Cap. 15, 16). Şapte sfeşnice (1:12, 20). Şapte stele (1:16, 20). Şapte îngeri (1:20). Şapte duhuri (1:4). Un miel cu şapte coarne şi şapte ochi (5:6). Şapte lămpi (4:5). Şapte tunete (10:3, 4). Un balaur roşu cu şapte capete şi şapte coarne (12:1). O fiară ca un leopard cu şapte capete (13:1). O fiară de culoarea stacojie cu şapte capete (17:3, 7). Şapte munţi (17:9). Şapte regi (17:1).

Prezenţa numărului "7" în Biblie este foarte evidentă. Sabatul era a şaptea zi. Sistemul levitic al Vechiului Testament era clădit pe un ciclu de şapte (vezi pagina 139). —

Ierihonul a căzut după ce şapte preoţi, cu şapte trâmbiţe, timp de şapte zile au mărşăluit în jurul zidurilor şi au cântat de şapte ori din trâmbiţe a şaptea zi. Naaman s-a cufundat în Iordan de şapte ori.

Biblia începe cu şapte zile de creaţie şi se sfârşeşte cu o carte plină de cifra "7" despre destinul final al creaţiei.

"7" este "litera" preferată a "alfabetului" lui Dumnezeu. Sunt şapte zile într-o săptămână. Şapte note muzicale. Şapte culori ale curcubeului.

Astfel, fiind folosită atât de des, în felurile în care este folosită, trebuie să aibă o semnificaţie care depăşeşte valoarea ei numerică. Din punct de vedere simbolic ea reprezintă o unitate, plinătatea, finitul, întregul, totalitatea.

Cele şapte fericiri ale Apocalipsei

Cuvântul fericit apare de şapte ori la rând. Dacă aşa a fost rânduit sau e la întâmplare nu putem şti cu siguranţă, dar nu pare a fi o întâmplare.

"Fericit este cel care citeşte această profeţie" 1:3.

"Fericiţi sunt cei morţi care mor în Domnul" 14:13.

"Fericit este cel ce veghează" în vederea venirii Domnului, 16:15.

"Fericiţi sunt cei invitaţi la cina nunţii Mielului" 19:9.

"Fericit este cel ce are parte de prima înviere" 20:6.

"Fericit este cel care păzeşte cuvintele acestei cărţi" 22:7.

"Fericiţi sunt cei ce îşi spală hainele" 22:14.

Semnificaţia celorlalte numere

Alte numere sunt folosite în aşa fel încât se crede că ele constituie în sine un fel de limbaj cu sensuri ce depăşeşsc valoarea lor numerică. Iată câteva dintre ele:

3, semnătură numerică a lui Dumnezeu.

4, semnătură numerică a naturii, a creaţiei.

7, (3+4), semnătură a totalităţii.

12, de trei ori patru, semnătura copiilor lui Dumnezeu. (Vezi pagina 738).

10, semnătura puterii lumeşti. (Vezi pagina 730).

"Celui care este, care a fost şi va să vie", 1:4

Eternitatea naturii lui Dumnezeu: unul din accentele cărţii.

"Celui ce este viu în vecii vecilor" 4:10.

"Domnul Dumnezeu, Care era, Care este şi Care vine" 4:8.

"Eu sunt Alfa şi Omega, zice Domnul Dumnezeu, Cel care este, Care a fost şi Care va să vie, Cel Atotputernic" 1:8.

"Eu sunt primul şi ultimul, Cel viu: am fost mort şi iată că sunt viu în vecii vecilor; Eu am cheile morţii şi locuinţei morţilor" 1:17,18.

Într-o lume în care imperii se ridică şi cad, unde toate lucrurile mor şi se sting, ni se aminteşte că Dumnezeu este neschimbător, atemporal, şi etern, şi El ne promite că natura Lui ne poate fi conferită şi nouă, că şi noi, asemenea Lui, prin harul Lui, neafectaţi de moarte, putem trăi la nesfârşit, vii în vecii vecilor. O tinereţe fără bătrâneţe! Nemuritori! Cât sens capătă viaţa prin acest adevăr! Ce mângâiere va fi fost el pentru sfinţii care îşi aşteptau martirajul!

"Cristos, domnul regilor", 1:5

Aceasta afirmă supremaţia Lui necondiţionată asupra lumii. Nu pare că ar fi întotdeauna aşa. Împăraţii au sfidat şi continuă să-L sfideze pe Cristos, cu o îndrăzneală neruşinată. Chiar în ziua de azi, monştrii iadului umblă pe pământ ca stăpâni ai oamenilor. Dar pierzarea lor este asigurată.

Împărăţia pe care a oferit-o Satan şi pe care Cristos a refuzat-o, tot a lui Cristos va fi, dar în felul lui Cristos, nu al Satanei! Răscumpăraţii din toate veacurile, sufletele din paradis, şi sfinţii care sunt acum în viaţă tânjesc de dor după acea zi glorioasă. După cum vine în zori dimineaţa, cu siguranţă acea zi va veni. Cristos este pe tron, chiar atunci când lucrurile par să fie mai întunecate. Să nu uităm niciodată acest lucru.

"Ne-a spălat de păcatele noastre prin sângele Său", 1:5

Mântuiţi prin sângele lui Cristos - este un alt accent major al cărţii.

"Tu ne-ai răscumpărat pentru Dumnezeu, prin sângele Tău" 5:9

"Ei l-au biruit (pe Satan) prin sângele Mielului" (5:9).

"Ei sunt cei care...şi-au spălat hainele ca să aibă dreptul la Pomul Vieţii" (22:14).

Sunt intelectuali care se revoltă la gândul acesta. Dar Biblia ne învaţă fără încetare acest lucru, iar Noul Testament subliniază această învăţătură. Şi cât de mult ne încălzeşte inimile! Cât de mult îl iubim şi îl adorăm pe Mântuitorul pentru asta, acum şi în toţi eonii veşniciei!

"A Lui să fie slava şi stăpânirea în veci de veci", 1:6

Cartea Apocalipsa este plină de laude aduse lui Dumnezeu.

"Vrednic eşti Tu să primeşti slavă şi cinste şi putere" (4:11).

"Vrednic este Mielul... să primească putere... şi cinste şi glorie şi binecuvântare" (5:12).

"Binecuvântarea şi cinstea şi gloria şi puterea să fie a Aceluia care stă pe tron şi a Mielului în veci de veci" (5:13; 7:10,12).

"Mari şi minunate sunt lucrările Tale...drepte şi adevărate sunt căile Tale Dumnezeul nostru...Aleluia! ...Aleluia! ...Aleluia! ...Domnul Dumnezeul Atotputernic domneşte. Să ne bucurăm...bucuraţi-vă şi daţi-i cinste" (19:1-7).

Cele patru fiinţe vii, cei douăzeci şi patru de bătrâni, o sută de milioane de îngeri şi o mulţime nenumărată de răscumpăraţi din toate neamurile, cu un glas ca vuietul mării, fac cerul să răsune de laudă lui Dumnezeu. Noi de ce nu am da glas oare acestei laude în bisericile noastre? De ce nu am pune oamenii să cânte?

"El vine pe nori", 1:7

Venirea Domnului: o altă notă-cheie din această carte.

"Orice ochi îl va vedea şi cei ce L-au străpuns" (1:7).

"Ţineţi cu tărie ce aveţi până voi veni" (2:25).

"Voi veni ca un hoţ" (3:3).

"Eu vin curând: păstrează ce ai" (3:11).

"Iată Eu vin curând" (22:7).

"Iată Eu vin curând: şi răsplata Mea este cu Mine" (22:12).

"Da, Eu vin curând" (22:20).

Venirea Domnului este unul din primele cuvinte ale cărţii. Şi Ioan încheie cu cuvântul: "curând".

Cristos vine din nou. Va fi o minunată împlinire a istoriei umane. El va veni pe nori, cu putere şi slavă. Va fi văzut de toţi oamenii. Pentru cei ce L-au respins va fi o zi de groază şi întristare. Dar pentruai Săi va fi o zi de nespusă bucurie.

Isus Însuşi a spus acest lucru de nenumărate ori (Matei 13:42, 50; 24:30, 51; 25:30, 26:64; Luca 21:25-28). Iar la Fapte 1:9, 11 Isus s-a înălţat la cer, pe un nor şi "va veni în acelaşi fel."

Au trecut aproape două mii de ani şi El încă nu a venit. Dar pe fundalul veşniciei, o mie de ani este ca o zi. Într-o bună zi El va veni - tulburător şi neaşteptat de repede. Prim oară Isus a venit la vremea rânduită. Şi a doua oară va veni la timpul rânduit.

"Vremea este aproape" (1:3). Aşa se deschide cartea. Şi tot aşa se încheie (22:10). S-ar putea să fie mai aproape decât ne dăm noi seama.

Capitolul 1:9-20. Cristos în mijlocul bisericilor

"Patmos" (1:9), insula pe care a fost exilat Ioan în timpul prigoanei lui Domiţian, unde i s-au dat aceste viziuni, se află în Marea Egee, la 74 de kilometri sud-vest de Efes, şi la cca 240 de kilometri est de Atena. Are o lungime de 16 km şi o lăţime de 10 km, fără pomi; este o insulă stâncoasă.

"Ziua Domnului" (1:10) era evident prima zi a săptămânii, (Fapte 20:7; I Corinteni 16:2), ziua în care se adună creştinii la închinare, să comemoreze învierea Domnului. După cum ziua a şaptea fusese pusă deoparte ca zi de comemorare a creaţiei, prima zi a fost pusă deoparte pentru a păstra vie în mintea oamenilor istoria învierii lui Isus din morţi: cea mai importantă zi din întreaga istorie, unicul eveniment care dă cu adevărat sens vieţii omeneşti.

"În Duhul" (1:10; 4:2; 17:3; 21:10), pare să însemne că facultăţile sale mintale au fost trecute total sub controlul Duhului lui Dumnezeu.

" Scrie", 1:11

Porunceşte glasul din cer

"Ce vezi scrie într-o carte" (1:11).

"Scrie lucrurile pe care le-ai văzut" (1:19).

"Către Efes...scrie". "Către Smirna...scrie". "Către Pergam...scrie". "Către Tiatira...scrie". "Către Sardes...scrie". "Către Filadelfia...scrie". "Către Laodicea...scrie". (2:8,12,18; 3:1,7,14).

"Scrie, binecuvântaţi sunt morţii care mor în Domnul" (14:15).

"Scrie, binecuvântaţi sunt cei invitaţi la cina nunţii" (19:8).

Astfel, se subliniază mereu, cât se poate de pregnant, faptul că Dumnezeu Însuşi a poruncit să fie scrisă cartea şi că El Însuşi i-a spus exact lui Ioan ce să scrie.

Viziunea lui Cristos, 1:13-18

Ţinând îngerii bisericilor în mâna Sa.

Părul Lui e alb ca neaua. Perii - ca para focului.

Privirea feţei sale este ca soarele. Picioarele - ca arama încinsă.

Glasul Lui ca vuietul multor ape.

Din gura Lui ieşea o sabie ascuţită cu două tăişuri.

Aceasta este înfăţişarea sub care se prezintă Blândul Mântuitor al evangheliilor Bisericilor Sale şi împreună cu Biserica Sa, încinsă de luptă - un războinic, un cuceritor, care are de cucerit duşmani puternici şi disperaţi. De asemenea, este o avertizare la adresa Bisericii Sale, care dădea semne de corupţie şi apostazie, că El nu va tolera neloialitatea sau devotamentul cu jumătate de inimă.

Îngerii, 1:20

Îngerii joacă un rol mare în dirijarea panoramei şi scenariului viziunilor, precum şi la scrierea cărţii.

Un înger i-a dictat lui Ioan conţinutul cărţii (1:2; 22:16).

Fiecare din cele şapte biserici avea un înger (1:20; 2:1, etc.).

Un înger a fost interesat de cartea pecetluită (5:2).

100.000.000 de îngeri cântau slavă Mielului (5:11).

Patru îngeri au primit putere să vateme pământul (7:1-4).

Un înger i-a pecetluit pe cei aleşi (7:1-4).

Îngerii au căzut cu faţa la pământ înaintea lui Dumnezeu (7:11).

Un înger a fost pus să răspundă la rugăciunile sfinţilor (8:3-5).

Şapte îngeri au sunat din şapte trâmbiţe (8:6,7 etc.).

Un înger al abisului a fost regele oştirii de lăcuste (9:11).

Patru îngeri au dezlegat 200.000.000 de călăreţi la Eufrat (9:15,16).

Un înger avea cartea deschisă, vestind sfârşitul (10:1,2,6).

Mihail şi îngerii săi au făcut război împotriva blaurului şi a îngerilor săi (12:7).

Un înger zburător a vestit Evanghelia la naţiuni (14:6).

Un alt înger zburător a vestit căderea Babilonului (14:8).

Un înger a vestit pierzarea urmaşilor fiarei (14:18,19).

Un înger avea cele şapte plăgi de pe urmă (15:1).

Un înger a vestit judecata Babilonului (18:2).

Un înger a luat parte la lovitura de moarte dată Babilonului (18:21).

Un înger a prezidat peste nimicirea fiarei (19:17).

Un înger l-a legat pe Satan (20:12).

Un înger i-a arătat lui Ioan Noul Ierusalim (21:9).

12 îngeri păzeau cele 12 porţi ale Noului Ierusalim (21:19).

Un înger i-a interzis lui Ioan să i se închine (22:9).

Astfel, în cartea Apocalipsei sunt 27 de referinţe diferite la activităţile îngerilor.

Cuvântul "înger" înseamnă textual "mesager". În sensul din Biblie, se aplică cel mai mult la personalităţile supranaturale din lumea nevăzută, folosiţi ca soli în slujba lui Dumnezeu sau a Satanei.

Îngerii figurează de multe ori în viaţa lui Isus. Aflăm multe despre îngeri în Biblie (vezi pag.426, 427).

"Îngerii" bisericilor (2:1, etc.) sunt consideraţi de unii ca mesageri trimişi de biserici să-l viziteze pe Ioan la Patmos sau păstorii bisericilor, sau îngeri păzitori ai bisericilor, sau reprezentanţii cereşti ai bisericilor.

Ioan, în cele şapte scrisori, înfăţişa sub călăuzire divină, presimţiri cereşti bisericilor pământeşti.

Capitolele 2, 3. Scrisori către cele şapte biserici

Fiecare scrisoare avea drept conţinut cartea întreagă, cu un mesaj scurt special pentru fiecare în parte. Noi pesupunem că s-au făcut şapte exemplare ale cărţii şi au fost trimise câte una la fiecare oraş în parte. Fiecare biserică putea astfel citi evaluarea Domnului nu numai cu privire la ea însăşi, ci şi cu privire la alte biserici. Chiar şi astăzi, bisericile se pot evalua prin aceste scrisori.

Fig. 70. Efes. Strada de marmură, cu ruinele de piatră.

Foto Matson

Caraterul bisericilor

Două erau foarte bune: Smirna şi Filadelfia.

Două erau foarte rele: Sardes şi Laodicea.

Trei erau foarte bune şi în parte rele: Efes, Pergam, Tiatira.

Cele două biserici bune, Smirna şi Filadelfia, se compuneau din oameni mai umili şi înfruntau persecuţii.

Cele două biserici rele, Sardes şi Laodicea, par să fi cuprins clasele dominante, creştini cu numele, dar care trăiau o viaţă păgână.

Efes era ortodoxă în învăţătură, dar îşi pierduse dragostea dintâi.

Pergam era eretică, dar credincioasă în numele lui Cristos.

Tiatira era eretică, tolerând pe Izabela, dar creştea în râvnă.

Ereziile

Au legătură cu "curvia" şi "mâncarea din lucrurile închinate idolilor". Viciile sexuale erau o parte din închinarea păgână şi erau recunoscute ca parte din festivalurile păgâne. Preotesele Dianei şi ale zeiţelor înrudite erau prostituate publice.

Lucrurile acestea au fost o pricină de necaz pentru neamuri chiar de la început. Scrisoarea apostolilor de la Ierusalim, ce fusese trimisă cu aproape 50 de ani înainte (Fapte 15) către bisericile dintre neamuri, în vreme ce era îngăduitoare în natura ei, totuşi insista în mod categoric asupra faptului că credincioşii trebuie să se ferească de practicile imorale legate de închinarea la idoli.

Între timp, mulţimi mari de păgâni deveniseră creştini şi aduseseră cu ei vechea religie şi unele din ideile lor vechi.

Ademenirea voluptoasă a închinării la Diana avea o mare atracţie pentru natura umană şi nu era uşor pentru cei care fuseseră obişnuiţi cu ea să renunţe acum. Fireşte existau tot felul de încercări de a armoniza aceste practici păgâne cu religia creştină. Mulţi învăţători ce-şi ziceau creştini, pretindeau că sunt inspiraţi de Dumnezeu, când în fapt sprijineau dreptul de participare liberă la imoralităţile păgâne.

La Efes pastorii creştini de comun acord au exclus astfel de învăţători dar la Pergam şi Tiatira, deşi nu trebuie să credem că grupul principal de învăţători susţineau astfel de învăţături, tolerau totuşi în mijlocul lor pe cei ce le practicau.

Notă generală asupra bisericilor (EMB)

Efes era o temelie ionică veche de la gura râului Haiter. Coloniile greceşti care înconjurau Marea Mediterană şi Marea Neagră erau mai mult puncte de schimb comercial. Comunităţile migratoare ale grecilor nu căutau să domine ţările îndepărtate ci să stabilească un emporion sau o cale de pătrundere, un cap de pod în comerţ şi o parte destul de mare din coasta care înconjura aceste mări, suficiente teritorii ca să poată să se întreţină cu comunitatea respectivă. Mari cetăţi s-au născut şi s-au

dezvoltat pe astfel de temelii de la Marsilia la Alexandria. Unele dintre ele au devenit capitale de regate. În toate cazurile coloniile au devenit centre de dezvoltare a elenismului, cu trăsături distincte de civilizaţie.

Efesul a înlocuit Miletul ca port comercial. Dar atunci când portul ei, asemenea Miletului, s-a umplut de mâl, Smirna le-a înlocuit pe amândouă ca gură de ieşire sau "emporion" a rutei comerciale a văii râului Meander. În zilele de glorie ale Asiei Mici 230 de comunităţi separate, fiecare mândră de bogăţia şi individualitatea sa, şi-au bătut propria monedă şi erau stăpâne pe afacerile lor. Dominarea din partea despotismului persan, despădurirea pe scară largă şi venirea războiului în această regiune, ca un pom natural între continente, încetul cu încetul a secătuit prosperitatea lor, iar în vremurile romane, pe la început, precum şi în zilele de independenţă ionică, Efesul era un port mândru şi bogat, rivalizând cu Alexandria şi Antiohia Siriei.

Zidit lângă altarul unei vechi zeiţe anatoliene a fertilităţii, Efesul a devenit sediul unui cult oriental. Zeitatea anatoliană a fost preluată de greci sub numele de Artemis, Diana romanilor. Reprezentată grotesc, cu un cap cu multe prelungiri, cu sân mare, zeiţa şi cultul ei şi-au găsit exprimare în faimosul templu slujit ca şi cel al Afroditei din Corint, de o mulţime mare de curtezane preotese.

În jurul cultului se făcea mult comerţ. Efesul a devenit un loc de pelerinaj pentru închinători turişti, toţi dornici să ducă cu ei un talisman sau o amintire. De aici a rezultat meseria foarte prosperă a breslei argintarilor, care se ocupau cu confecţionarea de altare de argint şi chipuri din piatra meteorică despre care se spunea că a fost chipul Dianei "căzut din cer." Efesul a trebuit să se bazeze tot mai mult pe schimbul comercial care a urmat pe măsură ce comerţul propriu-zis a început să intre în declin în portul ce se umplea tot mai mult de mâl. În prezent, 30 de kilometri de ţinut mlăştinos şi baltă separă vechiul port de mare şi, chiar în zilele lui Pavel, începuse deja acest proces. Tacit ne spune că s-a făcut o încercare de a ameliora calea de ieşire spre mare în anul 65, dar s-a dovedit o sarcină grea. În primul secol, Efesul era o cetate pe moarte, dedată la preocupări parazitare, ce îşi câştigase deja reputaţia de a fi asemenea Atenei, un loc de întâlnire a vechilor şi noilor religii ale răsăritului şi apusului. Fapte 19 ne oferă o imagine deosebit de vie a vieţii nefireşti a acestei cetăţi. "Sfeşnicul" fusese luat de la ea, căci declinul Efesului era o boală de moarte şi se poate deduce din scrisoarea către Efes din Apocalipsa existenţa acestei atitudini uşuratice care îşi făcea loc în comunitatea aflată în declin. Templul şi o parte din oraş au fost excavate în mare parte.

Smirna a fost un port pe coasta de apus a Asiei, Mici la capătul golfului unde se varsă Hermus. Un port bine apărat şi un punct terminus natural

al rutei comerciale de stat care venea pe valea râului Hermus. Istoria de la început a Smirnei a cunoscut multe coborâşuri. A fost nimicită de libieni (627 î.Cr.) şi, timp de trei secole nu a fost decât un sătuc. A fost reînfiinţată la mijlocul secolului IV î.Cr, după ce Alexandru cel Mare a cucerit Sardesul, care a devenit curând oraşul principal al Asiei. Smirna, mai isteaţă, a observat cum se ridică steaua Romei. În faţa pericolului comun prezentat de Antioh cel Mare al Siriei, cele două oraşe s-au unit către sfârşitul secolului III î.Cr. şi legătura astfel formată a dăinuit multă vreme. Smirna a fost într-adevăr cel mai nimerit cap de pod. O foarte utilă opoziţie creată de romani în apele Mării Egee puterii navale a lui Rhodos. În cadrul acestei alianţe antice, la care Smirna s-a referit în anul 26 înainte de Cristos, cetatea i-a cerut lui Tiberiu permisiunea ca oamenii din regiunea aceea să construiască un templu zeităţii sale (Tacit Anale 4.56). Permisiunea a fost acordată şi Smirna a construit al doilea templu asiatic în cinstea împăratului. Cetatea se închinase Romei, ca unei puteri spirituale, încă din anul 195 î.Cr. De aici deducem mândria istorică a Smirnei în acest cult al ei de închinare la Cezar. Smirna era renumită în ştiinţă, medicină şi impunătoarele sale clădiri. Apolonius din Tyana se referă la ea cu cuvintele "coroană de porticuri", un cerc de minunate clădiri publice ce înconjurau culmea muntelui Pagos, ca o diademă. De aici, referirea lui Ioan (Apocalipsa 2:10). Policarp, episcopul martirizat al Smirnei în anul 155 al erei creştine a fost un ucenic al lui Ioan.

Pergam, Pergamos a fost o cetate din Misia, în valea Caicus, la 23 km în interiorul statului. Situat într-o poziţie excelentă, Pergam a fost capitală până când ultimul din regii din Pergam a lăsat-o moştenire Romei, în anul 133 înainte de Cristos. Pergam a devenit oraşul principal al noii provincii Asia şi locul primului templu al cultului Cezarilor, ridicat în cinstea Romei şi a lui August, în anul 29 î.Cr. Un al doilea altar a fost ridicat mai târziu lui Traian şi înmulţirea unor asemenea semne de cinste marchează prestigiul Pergamului din Asia păgână. Închinarea la Asklepios şi Zeus erau foarte răspândite. Simbolul celui ditâi era un şarpe iar Pausanias descrie imaginea cultului său "cu un toiag într-o mână şi în cealaltă capul unui şarpe". Monedele din Pergam ilustrează importanţa pe care o ataşa comunitatea acestui cult. Caracalla e înfăţişată pe o monedă salutând un şarpe încolăcit în jurul unui puiet îndoit. Pe o stâncă de deasupra Pergamului se află un altar de forma unui tron în cinstea lui Zeus (în prezent la Muzeul din Berlin) (Apocalipsa 2:13). El comerora respingerea atacului galic şi era decorat cu o reprezentare a conflictului dintre zei şi uriaşi, cei din urmă prezentaţi ca monştri cu cozi de şarpe. Zeus, pentru a face să fie şi mai adâncă oroarea creştinilor faţă de obsesia Pergamuluiu cu acest chip de şarpe, a primit în acest context numele de

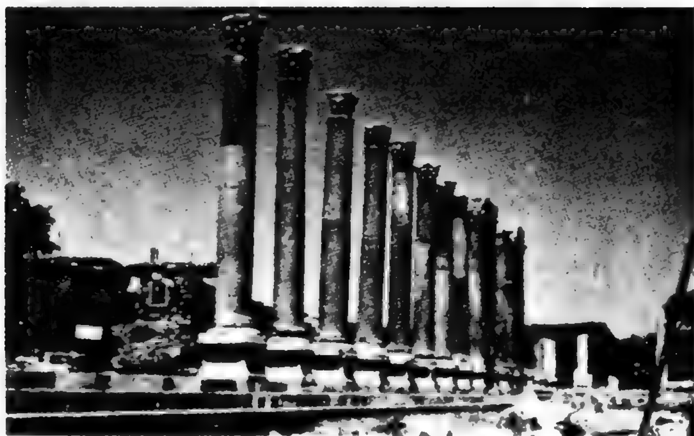

Fig.71. Două vederi ale Smirnei, orașul din Asia Mică, așezat pe coasta mării.

Sus se văd stâlpii care au rămas din Forum-ul antic. Jos avem o veder generală a oașului. Dr.S.H.Horn, Andrews Univ., Berrien Springs, Michigan, U.S.A.

"Zeus Salvatorul". Era firesc ca nicolaitanismul să înflorească într-un loc unde păgânismul şi politica erau într-o alianţă atât de strânsă şi unde presiunea asupra creştinilor de a face compromis era atât de mare. Pergam era un locaş antic de cultură şi poseda o bibliotecă ce rivaliza cu cea a Alexadriei. Pergamentul (charta Pergamenta) a fost inventat la Pergam cu scopul de a elibera biblioteca de interdicţia impusă de Egiptul gelos asupra exportului de papirus.

Tiatira era o cetate din provincia Asia, aflată la hotarul dintre Lidia şi Tunisia. Tiatira nu are o istorie ilustră şi nu e aproape deloc amintită de scriitorii antici. Monedele sugerează faptul că, întrucât era aşezată pe şoseaua principală ce lega cele două văi, a fost oraş de garnizoană multe secole de-a rândul. Zeitatea sa principală anatoliană a fost o figură de războinic înarmat cu o secure, călare pe cal. Ici şi colo câte o mendă arată o altă zeitate feminină, cu o cunună de război. Cetatea era un centru de comerţ şi însemnările care s-au păstrat indică existenţa mai multor bresle decât oricare altă cetate asiatică. Lidia, pe care Pavel a întâlnit-o la Filipi, era o vânzătoare de purpură din Tiatira (Fapte 7:14). E curios să găsim o altă femeie poreclită după principesa care a pecetluit alianţa dintre Ahab şi Fenicieni, conducând o partidă a compromisului în biserica de la Tiatira (Apocalipsa 2:20-21). Nevoia de a face parte dintr-o breaslă, deci o comunitate comercială, întărea ispita la compromis. Tiatira nu a jucat nici un rol semnificativ în istoris bisericii.

Sardes a fost cetatea principală a Lidiei, lângă întăriturile muntelui Tmolus în valea râului Hermus, lângă răscrucea de drumuri dintre partea centrală a Asiei Mici, Efesului, Smirnei, Pergamului, capitală a Lidiei sub Cresus şi sediu al guvernatorului după cucerirea persană. Sardes era renumită penrtu artele şi meteşugurile sale. A fost primul centru care a bătut monede de aur şi argint. Atât de bogaţi erau regii lidieni încât Cresus a devenit o legendă pentru bogăţiile sale şi se spune că nisipurile râului Pactolus erau din aur. Cresus a devenit de asemenea o legendă pentru mândria şi aroganţa sa, până când atacul lui împotriva Persiei a dus la căderea lui Sardes şi declinul împărăţiei sale. Capturarea marii citadele printr-un atac surpriză de către Cirus şi perşii care erau cu el în anul 49 î.Cr. şi apoi cucerirea cetăţii de către romani, trei secole mai târziu au creat un fond nimerit pentru avertismentul adus de Ioan la Apocalipsa 3:3. Marele cutremur din anul 17 a ruinat Sardesul fizic şi financiar. Romanii au dat un prim ajutor de 10.000.000 de sescertes, pentru refacerea oraşului care fusese aproape complet distrus, dar el nu a reuşit să se mai ridice niciodată.

Filadelfia a fost o cetate lidiană întemeiată de Attalus al II-lea Filadelfus (159-138 î.Cr.). Regele a fost numit astfel datorită

devotamentului său faţă de fratele lui, Eumenes, iar cetatea i-a perpetuat numele. Filadelfia a fost un punct principal al elenismului în Anatolia băştinaşă. Se află sub muntele Tmolus, într-o vale largă ce se deschide spre valea Hermus de-a lungul cţruia era un drum. E aşezată pe un deal jos, uşor de apărat, fapt care indică îndelunga rezistenţă a Filadelfiei împotriva turcilor. Regiunea este plină de tulburări seismice şi marele cutremur din anul 17 a ruinat-o complet. Aşezată chiar deasupra epicentrului, Filadelfia a fost chinuită de douăzeci de ani de cutremure după dezastrul din anul 17. De aici, spune Ramsay, derivă şi imagistica din Apocalipsa 3:12 (”un stâlp“, ”nu va mai ieşi“, ”un nume nou“). Numele nou este cu siguranţă o referire la propunerea de a o reboteza drept cetatea Neocezareea, ca recunoştinţă pentru generosul ajutor de refacere trimis de Tiberiu în urma cutremurului. Regiunea era renumită pentru creşterea viţei de vie. În consecinţă a fost un centru de închinare la Dionis. În ciuda invaziei şi presiunii exercitate de musulmani, s-a menţinut o mărturie creştină în Filadelfia până în vremurile medievale şi chiar mai târziu.

Laodicea a fost o cetate bogată din Asia Mică, întemeiată de Antioh II (261-246 î.Cr.), la începutul unui ”circuit“ de ”şapte biserici din Asia“. Cetatea se afla aşezată pe una din marile rute comerciale asiatice şi astfel avea asigurată prosperitatea comercială. Laodicea a fost unul din centrele bancare de bază. În anul 51 î.Cr. Cicero, în drum spre provincia sa din Cilicia, a schimbat aici bani. Fără îndoială aceste firme bancare bogate au finanţat în anul 60 reconstruirea cetăţii după marele cutremur care a culcat-o la pământ. Laodicea a refuzat ajutorul de cutremur trimis de senat. Ea era bogată şi nu ducea lipsă de nimic (Apoc.3:17). Valea Lycus producea o lână lucioasă neagră, sursa acelor mantii negre şi a covoarelor pentru care cetatea era renumită. Laodicea a fost de asemenea cetatea şcolilor medicale şi al unor manufacturi de collyrium, o vopsea renumiă pentru sprâncene. Imagistica de dispreţ din scrisoarea apocaliptică către Laodicea se bazează în mod evident pe aceste activităţi. De asemenea se referă la apele încărcate de sodiu de lângă Hierapolis unde izvoarele termale se vărsau în râul Meander. Apa din Laodicea provenea de asemenea din Hierapolis şi Sir William Ramsay spune că vulnerabilitatea ei, împreună cu poziţia descoperită a cetăţii, bogăţie ei foarte uşor acumulată, au dus la formarea acelui spirit de compromis în cadrul comunităţii şi atitudinea lumească atât de mult comdamnată în Apocalipsa. Sub Diocleţian, Laodicea care încă mai prospera, a fost făcută cetatea principală a provinciei Frigia.

The Zondervan Pictorial Bible Dictionary

Cele şapte scrisori urmează acelaşi tipar: începutul: ”aceste lucruri le spune El“. ”Eu cunosc faptele tale“. Încheierea: ”Cel care biruieşte“ ”Cel care are urechi să audă“.

Se numeşte astfel aspectul naturii Sale în legătură cu fiecare din biserici.

Către Efes, o biserică mare şi puternică, dar care îşi pierdea râvna, "lucrurile acestea le spune Cel care ţine cele şapte stele în mâna Sa."

Către Smirna, o biserică săracă şi suferindă, confruntată cu martirajul: "Lucrurile acestea le spune Cel care a fost mort şi acum trăieşte din nou."

Către Pergam, care tolerează învăţătorii imoralităţii: "Lucrurile acestea le spune Cel care are sabia ascuţită cu două tăişuri."

Către Tiatira: care creşte în râvnă, dar tolerează pe Izabela: "Lucrurile acestea le spune Fiul lui Dumnezeu, care are ochii ca para focului."

Către Sardes, căreia i se duce numele că trăieşte, dar este moartă: "Lucrurile acestea le spune Cel ce are cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu."

Către Filadelfia, care nu însemna nimic ca cetate, dar era credincioasă: "Lucrurile acestea le spune Cel care deschide şi nimeni nu închide."

Către Laodicea, biserica căldicică, "Lucrurile acestea le spune Cel credincios, martorul adevărat."

"Cunosc faptele tale"

Către Efes: "Cunosc faptele tale, truda ta şi răbdarea ta."

Către Smirna: "Cunosc faptele tale, suferinţa şi sărăcia ta."

Către Pergam: "Ştiu unde locuieşti, unde este tronul Satanei"

Către Tiatira: "Cunosc faptele tale, dragostea, credinţa şi răbdarea ta."

Către Sardes: "Cunosc faptele tale...îţi merge numele că trăieşti, dar de fapt eşti mort."

Către Filadelfia: "Cunosc faptele tale. Tu ai păzit Cuvântul Meu."

Către Laodicea: "Cunosc faptele tale...nu eşti rece, nici în clocot."

"Celui ce biruieşte"

În Efes: "Cel care biruieşte...va mânca din pomul vieţii". În Smirna: "Cel care biruieşte nu va fi vătămat de moartea a doua." În Pergam: "Cel care biruieşte va mâncă din mana ascunsă." În Tiatira: "Celui care biruieşte îi voi da luceafărul de dimineaţă." În Sardes: "Celui ce biruieşte nu i se va şterge numele din cartea vieţii." În Filadelfia: "Cel care biruieşte va fi stâlp în templul lui Dumnezeu." În Laodicea: "Celui care biruieşte i se va da să stea cu Mine pe tronul Meu."

"Cine are urechi să asculte"

Aşa se încheie fiecare scrisoare, ca şi când Domnul şi-ar avertiza bisericile să ia în serios ce spune El.

Capitolul 2:1-7. Scrisoarea către Efes

Efes, mama bisericilor din Asia, un oraş cu o populaţie de 225.000 a fost o metropolă şi centrul comercial al Asiei. Templul Dianei a fost una

din cele şapte minuni ale lumii.

Acolo, cu patruzeci de ani mai înainte, Pavel îşi desfăşurase cea mai reuşită lucrare a sa, între 54-57; o asemenea mulţime de convertiţi la Cristos, încât aproape peste noapte Biserica a devenit una din cele mai puternice influenţe din oraş. Curând a devenit una din cele mai renumite biserici din lume.

După moartea lui Pavel, se spune că Timotei a petrecut cea mai mare parte a timpului său în Efes. Acolo a murit ca martir, sub Domiţian, aceeaşi prigoană care l-a alungat pe Ioan în Patmos.

La Efes Ioan şi-a petrecut bătrâneţea şi chiar dacă nu a mai fost un pastor activ, din pricina vârstei înaintate, cel puţin ca apostol al lui Cristos rămas în viaţă, el trebuie să fi avut o influenţă dominantă asupra pastorilor. Într-un sens propria biserică a lui Ioan. Acolo Ioan şi-a scris evanghelia, epistolele şi Apocalipsa. Trei dintre epistolele lui Pavel aveau legătură cu Efesul: Efeseni, I şi II Timotei. În regiunea aceea se crede că au fost distribuite mai întâi cele două epistole ale lui Petru şi a lui Iuda. Aşezat cam la jumătatea drumului dintre Ierusalim şi Roma, Efes a fost centrul geografic al Imperiului Roman iar în timpul vieţii lui Ioan a devenit centrul geografic, dar şi numeric, al populaţiei creştine din lumea de atunci.

Cam la zece ani după moartea lui Ioan, împăratul Traian l-a trimis pe Pliniu în regiunea Asiei să cerceteze dacă trebuie să fie persecutaţi creştinii. Pliniu i-a scris lui Traian că creştinii au devenit atât de numeroşi încât templele păgâne au fost aproape cu totul părăsite. Bisericile creştine din multe oraşe ale regiunii cuprindeau în rândurile lor şi elemente puternice, cu influenţă, iar Efes era cetatea regină a tuturor.

Trecuseră 66 de ani de la Rusalii, ziua de naştere a Bisericii, la Ierusalim. Biserica de pretutindeni crescuseră fenomenal, dar începeau deja să apară semne de corupţie şi acestea, credem noi, au constituit unul din motivele pentru care a fost necesară cartea Apocalipsa.

"Biserica din Efes", 2:1

În că nu începuseră să se construiască clădiri pentru biserică. Credincioşii trebuiau să se adune în săli sau prin case, oriunde puteau. Nu exista un templu mare, central, ci poate sute de adunări mici, fiecare din ele cu conducerea ei pastorală. Totuşi, scrisoarea este adresată bisericii din Efes, sute de adunări, totuşi o singură biserică.

"Cel care ţine în Mână cele şapte stele", 2:1

Emblema puterii sale. Menită să fie probabil o avertizare sugestivă a faptului că biserica devenea prea mândră de prestigiul ei: o lăudăroşenie care nu era de nici un folos pentru adevărata ei misiune.

Apostolii falşi, 2:2

Aceştia în mod evident erau oameni care pretindeau că Îl cunosc pe Cristos şi că aveau o autoritate de la El în ce priveşte învăţătura lor bazată pe efortul de a armoniza atmosfera de complacere imorală a închinării la idoli cu credinţa creştină.

Nicolaiţii (2:6) se crede că au fost o sectă care promovau desfrâul ca mod de viaţă. Aceşti învăţători falşi făcuseră multe ravagii în biserică. Pastorii efeseni, în masă, se pare că s-au împotrivit cu răbdare dar cu fermitate învăţăturii lor; fapt pentru care au fost lăudaţi (2:2,3).

"Ţi-ai părăsit dragostea dintâi", 2:4,5

Aceasta a fost greşeala lor. Râvna lor pentru Cristos se răcea. Ei nu-l mai iubeau pe Cristos aşa cum Îl iubeau odinionară. Ei începuseră să devină indiferenţi, cu inima împărţită: nu erau nici căldicei aşa cum era biserica laodiceană (3:16), dar se îndreptau acolo. Lucrul acesta L-a durut pe Cristos. Ei au primit o mustrare usturătoare şi au fost avertizaţi să se pocăiască (2:5). Altfel, sfeşnicul avea să fie luat de la ei. A şi fost luat. Locul unde se afla cetatea Efes este pustiu.

"Pomul vieţii", 2:7

Este promis acelor care biruesc ademenirile şi ispitele naturale la desfrâu şi un trai uşor şi lumesc.

În timp ce biserica de la Efes, ca biserică a pierdut promisiunea pomului vieţii, pentru indivizii din orice biserică rămâne valabilă, pentru cei care biruiesc.

Arheologia în legătură cu Efes

Efesul a fost excavat de J.T.Wood (1869-1874); de la Muzeul Britanic (1904-5). Şi Expediţia austriacă (1894 şi 1930).

Ruinele templului Dianei au fost descoperite; de asemenea ruinele teatrului în care a avut loc marea tulburare din Fapte 19:29. De asemenea s-au găsit rămăşiţele unei băi romane din marmură cu multe camere: camere de abur, camere reci, camere salon - o dovadă a luxului cetăţii. De asemenea, au găsit un templu care conţinea statuia lui Domiţian, împăratul care s-a numit pe sine Dumnezeu şi l-a alungat pe Ioan pe insula Patmos, cel care a persecutat pe creştini, în timp ce aceste viziuni ale Apocalipsei îi erau date lui Ioan.

Capitolul 2:8-11. Scrisoare către Smirna

Biserica suferindă. Nici un cuvânt de dojană, ci numai de mângâiere plină de dragoste.

Smirna, aflată la vreo 80 km nord de Efes era o cetate splendidă de o frumuseţe rară, într-un golf minunat, rivala Efesului, cu o tradiţie mândră că fusese locul de naştere al lui Homer.

Episcopul ei era în vremea aceea iubitul Policarp. Ireneu, care stătuse de vorbă cu Policarp a spus despre acesta că fusese numit episcop al Smirnei de Ioan. (Vez pag.763).

Biserica se compunea din oameni săraci şi nu se putea asemui cu prestigiul bisericii din Efes, ori cu numărul ei de creştini. Ei erau săraci şi totuşi bogaţi! (2:9).

"Care a fost mort dar acum este viu", 2:8

Lucrul acesta se adresa celor care erau faţă în faţă cu martirajul lor: amintindu-le că El suferise deja ceea ce aveau să sufere ei, şi că şi ei, asemenea Lui, aveau să fie VII ÎN VECII VECILOR.

"Zece zile de strâmtorare", 2:10

Se poate să fi fost o persecuţie de scurtă durată, sau se poate referi la persecuţiile lui Traian care aveau să înceapă şi în cadrul cărora Ignatius a fost martirizat. Persecuţia a lovit foarte puternic în Smirna. Sau cele zece zile pot să prefigureze cele zece persecuţii imperiale (vezi pag. 761).

"Cununa vieţii", 2:10

La Efes promisiunea fusese pomul vieţii (2:7). La Sardes "numele în cartea vieţii". (3:5). Aici în Smirna "coroana vieţii" (2:10), şi "nu va fi vătămată de moartea a doua." (2:11; 21:8).

În vreme ce aceste promisuni au fost scrise pentru cei care au biruit, în alt sens Smirna ca cetate primise coroana vieţii: ea a supravieţuit în toate secolele şi acum este cea mai mare cetate din Asia Mică, cu o populaţie de 200.000 de locuitori, numele ei modern fiind Izmir.

"Scrisoarea către Pergam. Capitolul 2:12-17.

O biserică credincioasă Numelui lui Cristos, chiar până la o moarte de martir, (2:13) dar tolera pe învăţătorii falşi. Probabil aceeaşi clasă de învăţători falşi ca cei din Efes, dar se pare că în timp ce la Efes pastorii

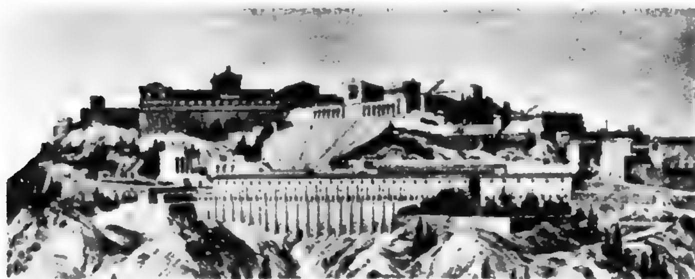

Fig. 72. Acropolis de la Pergam.
Radio Times Hulton Picture'Library, BBC Londra.

se împotriveau în masă acestei învăţături, la Pergam, deşi păstorii nu susţineau aceste învăţături false, totuşi tolerau în mijlocul lor pe aceia care le propagau. Învăţătura falsă: dreptul creştinilor de a se complace în imoralităţile lumii păgâne.

Unei astfel de biserici, în vreme ce Domnul o laudă pentru credincioşia ei faţă de numele Său, totuşi i se prezintă ca cel care are sabia ascuţită cu două tăişuri. Să aibă grijă această biserică! Domnul nu găseşte plăcere în această biserică a Lui, care tolerează complacerea în păcat.

"Tronul Satanei" (RV), 2:13

Pergam a fost sediul închinării la împărat, unde i se aducea tămâie înaintea statuii sale, ca înaintea lui Dumnezeu. Refuzul creştinilor de a îndeplini acest act însemna moarte. De asemenea un altar al lui Jupiter apoi un templu al lui Esculap, un zeu vindecător la care oamenii se închinau, formei sale de şarpe, unul din numele Satanei. Pe lângă toate acestea mai era şi o fortăreaţă a învăţătorilor baalamiţi şi nicolaiţi. Era un centru notoriu al păgânismului şi răutăţii, numit "tronul Satanei".

De asemenea, Satana, care tocmai se pregătea să persecute creştinii din Smirna (2:10), deja începuse în Pergam (2:13).

"Învăţătura lui Balaam", 2:14

În Numeri 25 se relatează cum israeliţii au curvit cu femeile madianite şi în Numeri 31:16 se spune că au făcut lucrul, acesta la sfatul lui Balaam. Astfel, la Pergam cei care erau dedaţi la practici păgâne şi se infiltraseră în rândurile creştinilor, sfătuindu-i să participe la viciile sexuale ale închinării păgâne au fost numiţi "balaamiţi". Din text reiese că aceştia aveau mulţi adepţi.

"Mana ascunsă", 2:17

Promisiunea făcută celor care biuriesc ispitele plăcerilor sexuale: "mana ascunsă" şi "o piatră albă" cu noul nume pe care nu-l cunoaşte decât cel care posedă această piatră. Mana ascunsă poate să fie roada pomului vieţii (22:2). Numele nou ar putea reprezenta o formă de existenţă care ne va satisface dincolo de orice am cunoscut sau am visat în această viaţă (vezi pagina 707). "Alb" (vezi pagina 706).

Capitolul 2:18-29 Scrisoarea către Tiatira

Biserica compromisului. Membrii ei aveau unele calităţi erau recunoscuţi pentru dragostea şi slujirea lor; pentru credinţa şi răbdarea lor. Ei creşteau în râvnă, faptele lor din urmă fiind mai bune decât cele dintâi (2:19) - exact opusul bisericii din Efes, care îşi pierduse dragostea dintâi (2:4). Dar, asemenea bisericii Pergam, cei din biserica de la Tiatira tolerau pe învăţătorii falşi - ba, încă şi mai rău, aduceau în mijlocul lor pe Izabela.

Cine era Izabela? 2:20-24

Tiatira era renumită pentru magnificul templu al lui Artemis. Un al doilea nume al Dianei. Se crede că Izabela a fost o femeie de seamă, închinătoare a Dianei, cu darul conducerii şi care a atras adepţi dintre oamenii cu influenţă din cetate, şi care, atrasă de cauza crescândă a creştinismului, s-a ataşat de biserică, insistând mai departe asupra dreptului ei de a propaga complacerea sexuală pentru care pretindea că a fost inspirată.

Ea a fost numită Izabela, fiindcă asemenea diavoleştii neveste a lui Ahab, care introdusese urâciunile închinării la Astarteea în Israel (I Regi 16), ea introducea aceleaşi practici păcătoase în biserica creştină.

Nu toţi păstorii din Tiatira acceptau învăţătura ei, dar încercând să fie liberali şi gândind că ar putea să ajute la câştigarea întregii cetăţi pentru numele lui Cristos, ei o acceptau ca pe o colegă de pastorat.

Domnului nu i-a plăcut deloc acest lucru, şi, într-o mustrare usturătoare El s-a prezentat pe Sine ca având ochii ca para focului şi picioarele de aramă (2:18). Erau lucruri foarte grave în această biserică.

Adâncimile Satanei, 2:24

E a treia oară când e amintit Satana în cele şapte scrisori. La Smirna el i-a aruncat pe creştini în temniţă (2:9, 10). La Pergam rolul său era de a persecuta Biserica şi a o corupe cu învăţături false (2:3, 14). Aici la Tiatira, învăţăturile Izabelei erau cunoscute drept "adâncimile Satanei" (2:24). Din nou este amintit ca duşman al bisericii din Filadelfia (3:9).

"Luceafărul de dimineaţă", 2:28

Este promis acelora care biruiesc. Isus Însuşi este luceafărul de dimineaţă (22:16). Una din cele mai timpurii profeţii a lui Mesia Îl numeşte "Stea" (Numeri 24:17). Prin credincioşie, şi nu prin compromis va atinge Biserica adevărata poziţie de conducere.

Capitolul 3:1-6

Biserica moartă, vie doar cu numele. Dar, "câţiva nu şi-au întinat hainele" (3:4). În cer Biserica, în afară de cei câţiva, era gata să fie ştearsă din cărţi (3:5).

Unei astfel de biserici Cristos i s-a înfăţişat ca Unul cu putere care avea cele şapte duhuri (3:1), gata să-i şteargă din cartea cerului. În secolul al şaselea înainte de Cristos, sub Cresus Sardes a devenit una din cele mai puternice şi mai bogate oraşe din lume. Iar în perioada romană continua să fie o cetate renumită. Convertirea ei la Cristos, deşi mai mult doar cu numele, pare să fi făcut o impresie profundă asupra regiunii respective.

”Cele şapte duhuri“, 3:1

"Şapte Duhuri“ au luat parte la salutul adus bisericilor (1:4). Cristos Însuşi a dictat cele şapte scrisori (1:19).

Şi totuşi fiecare scrisoare a fost ceea ce a spus Duhul (2:7).

Şapte duhuri stăteau înaintea Tronului (4:5).

Cei şapte ochi ai Mielului era cele şapte duhuri (5:6).

Cele şapte duhuri par să reprezinte lucrarea în şapte faze, deci completă, a Duhului Sfânt, Duhul lui Cristos, Duhul lui Dumnezeu, toţi una în acelaşi Duh, în plinătatea puterii Sale, forma prin care Cristos lucrează în şi prin bisericile Lui, în epoca dintre prima şi a doua Sa venire.

”Vor umbla cu Mine în alb“, 3:4

Capul lui Isus din viziune (1:14) a fost ”alb ca neaua“.

Cel care biruieşte va fi îmbrăcat în haine albe (3:5). Cetăţenii cerului vor fi îmbrăcaţi în alb (3:18).

Cei 24 de bătrâni au fost îmbrăcaţi în alb (4:4).

Martirii purtau mantii albe (6:11).

Mulţimile răscumpărate au fost îmbrăcate în mantii albe (7:9).

Mantiile au fost albite în sângele Mielului (7:14).

Domnul va veni pe un cal alb (19:11).

Oştirile sale, îmbrăcate în alb, vor călări pe cai albi (18:14).

Toate acestea pot fi mai mult decât o simplă figură de stil. Pot sugera natura tipurilor noastre glorioase. Dumnezeu locuieşte într-o lumină de care nu te poţi apropia (I Tim 6:16). Hainele lui Isus de la schimbarea Sa la faţă erau de asemenea albe (Marcu 9:3).

”Cartea Vieţii“

Cu nici un chip nu-i voi şterge numele din cartea vieţii (3:5).

Urmaşii fiarei nu sunt în cartea vieţii (13:8; 17:8).

Cei care nu sunt găsiţi scrişi în cartea vieţii au fost aruncaţi în iazul de foc (20:12, 15).

Cerul e locuit numai de cei care sunt scrişi în cartea vieţii (21:27).

Daniel 12:1, Maleahi 3:16 au vorbit despre cartea cu însemnările cerului.

Capitolul 3:7-13. Scrisoarea către Filadelfia

O biserică umilă şi credincioasă care se mulţumea să exemplifice viaţa lui Isus în mijlocul unei societăţi păgâne şi corupte. Iubitorii Cuvântului lui Dumnezeu erau dornici să-L păzească. Foarte mult iubiţi de Domnul. Nici un cuvânt de mustrare.

”O uşă deschisă pe care nu o poate închide nimeni“, 3:8

Dumnezeu avertizase bisericile din Efes şi Sardes împotriva

lăudăroşeniei lor cu privire la poziţia de influenţă pe care o ocupau. Aici El atrage atenţia bisericii din Filadelfia să nu fie descurajată pentru că nu sunt mari în lume, căci Dumnezeu nu depinde de prestigiul lumii.

"Păzită de ceasul încercării", 3:10

Biserica din Smirna a primit cuvintele în care i se spunea că avea să sufere prigoană (2:10). Aici bisericii din Filadelfia i se face promisiunea că va fi păzită de suferinţă (3:10). Ambele biserici sunt credincioase. Dumnezeu nu se ocupă de toţi în acelaşi fel, ci cu fiecare procedează aşa cum ştie El că e mai bine, dincolo de înţelegerea noastră, până când vom ajunge toţi la "cele ţărmuri".

"Un nume nou", 3:12

"Un nume nou" din 2:7 pare să se refere la bucuriile misterioase pe care le vom trăi atunci când vom fi în cer. Aici cel care biruieşte va fi etichetat cu propriul nume al Mântuitorului (3:12). Este un semn de proprietate şi cetăţenie. Tot aşa, urmaşii fiarei sunt însemnaţi cu semnul stăpânului lor (13:16, 17). Fiecrae din noi aparţine fie Domnului, fie fiarei.

Filadelfia este şi acum un oraş prosper de vreo 15.000 de locuitori, cu o populaţie creştină.

Capitolul 3:14-22. Scrisoarea către Laodicea

Biserica căldicică. Laodicea era centrul bancar, mândru de bogăţia sa, înfrumuseţat cu temple minunate şi teatre, renumită pentru manufacturile sale de haine scumpe şi lână neagră strălucitoare. Apoi o şcoală medicală care făcea pudră pentru tratamentul bolilor de ochi. Se poate să fie o aluzie la bogăţiile, hainele şi alifia pentru ochi (3:17, 18).

"Te voi vărsa din gura Mea", 3:16

O expresie foarte puternică de dezaprobare. De aici am putea deduce că Cristos preferă opoziţia atitudinii călduţe. Laodicea a fost vărsată din gura lui.

"Eu stau la uşă şi bat", 3:20

O imagine puternică. O biserică a lui Cristos care Îl ţine pe Cristos şi-L determină să se roage să fie primit în una din propriile Sale biserici! Într-o anumită măsură este adevărat acest lucru cu privire la multe biserici din epoca actuală care operează în numele lui Cristos, dar în mod foarte evident lucrează de fapt pentru bunăstarea şi glorificarea persoanelor eclesiastice care stau la cârma lor, fără prea multe dovezi că Cristos s-ar afla în mijlocul lor.

"Să şadă cu Mine pe scaunul Meu de domnie", 3:21

Adică va avea parte cu Cristos de slava sa în Împărăţia Sa. Repetiţia

care apare mereu în fiecare scrisoare este că de această binecuvântare finală au parte numai cei care vor birui şi lucrul acesta implică faptul că foarte mulţi care au început într-un mod creştin, într-un fel saul altul cad pe drum.

Smirna şi Filadelfia, cele două cetăţi cu biserici bune, încă sunt şi astăzi oraşe înfloritoare. Sardes şi Laodicea sunt două cetăţi cu biserici rele, care au fost părăsite. În prezent oraşele respective nu sunt decât ruine.

Semnificaţia celor şapte biserici

E posibil ca cele şapte biserici să fi fost alese ca fiind reprezentative pentru o secţiune a bisericilor din generaţia aceea; tipice în anumite privinţe pentru bisericile din toate generaţiile, situându-se la diferite grade de adevăr sau apostazie, într-o măsură mai mare sau mai mică, umanizate de tradiţiile lumii, fiecare biserică fiind în mare măsură produsul conducerii sale, cu proporţii diferite de conducători credincioşi şi pseudo-credincioşi, multe adunări fiind un amestec de biserică şi lume, de "adevărat" şi "fals".

Capitolul 4. O viziune a tronului lui Dumnezeu

Aici începe partea propriu-zisă de prezicere a cărţii

"Lucrurile care sunt" (1:19) au fost înfăţişate în cele şapte scrisori, având de a face cu situaţia Bisericii aşa cum era ea atunci.

"Lucrurile care trebuie ~~să se~~ întâmple după aceea": (4:1), este tema, de aici în colo, ocupându-se de destinul şi istoria bisericii.

Unii cred că răpirea bisericii are loc în acest punct. S-ar putea foarte bine să fie aşa, dar în carte nu se spune nicăieri acest lucru. Nu e decât o părere şi nu trebuie afirmată decât ca părere, şi nu ca o învăţătură fără echivoc a Scripturii.

Tronul lui Dumnezu, 4:2, 3

Primul lucru, în ridicarea vălului asuora viitorului, este viziunea lui DUMNEZEU, pentru a asigura Biserica de faptul că indiferent cât de descurajatoare s-ar putea să fie unele din revelaţii, totuşi DUMNEZEU ÎNCĂ DOMNEŞTE.

Nu este descrisă forma lui Dumnezeu; nu se spune decât că înfăţişarea Lui era ca iaspul şi sardiul, într-un curcubeu de smarald. Iaspul se crede că a fost diamantul. Sardiul era roşu. Smaraldul - verde. Astfel, Dumnezeu se arată pe Sine ochilor omeneşti îmbrăcat într-o formă aureolă de lumină orbitoare, cu accente de roşu şi verde. (Vezi şi "alb", pagina 706).

Cei douăzeci şi patru de bătrâni, 4:4, 5

Aşezaţi pe 24 de tronuri, în jurul Tronului lui Dumnezeu, îmbrăcaţi în alb, cu cununi de aur, se crede că ei ar reprezenta Biserica glorificată, unirea celor 12 seminţii din Vechiul Testament cu cei 12 apostoli din Noul Testament, simbol al poporului lui Dumnezeu.

Sau, pot reprezenta o clasă distinctă de inteligenţe cereşti, prinţi ai cerului, sau diferite clase de îngeri. Notaţi că numărul "12" figureaă în cadrul Tronului lui Dumnezeu, aşa cum figurează şi în Noul Ierusalim (738).

"Fulgere şi tunete" (5) - maiestatea şi puterea lui Dumnezeu.

"Cele şapte lămpi care ard" (5) - Duhul Sfânt în lucrarea Sa completă.

"Marea de cristal" (6) - calmul şi liniştea domniei lui Dumnezeu.

Cele patru fiinţe vii, 4:6-11

"Fiarele" din unele vresiuni este o traducere greşită. Trebuie tradus cu "fiinţe vii". Acestea sunt fiinţe cereşti. În original avem alt cuvânt decât cel tradus prin "fiară" la 13:1 - acel mostru oribil care apare atât de frecvent spre finele cărţii. Se crede că aceste fiinţe ar fi heruvimi, despre care se vorbeşte la Geneza 13:27 şi Ezechiel 1:10 şi 10:14. Aici se alătură cântecelor de laudă pentru răscumpărarea omului.

Capitolul 5. Cartea sigilată

În capitolul 4 avem viziunea lui Dumnezeu Creatorul. În acest capitol este Cristos Răscumpărătorul. Cartea pecetluită conţinea secretele viitorului. Cristos a fost Cel care a deschis-o.

Din pecetea a şaptea au ieşit şapte trâmbiţe. Cele şapte peceţi şi cele şapte trâmbiţe - de două ori şapte - formează cadrul central al cărţii. Capitolele 6-11. La sunetul celei de-a şaptea trâmbiţe, împărăţiile lumii au devenit împărăţiile lui Cristos (11:5).

Apoi, scriitorul, urmând metoda literară obişnuită a Scripturii se întoarce pentru a o lua din nou de la capăt, cu amănunte explicative adiţionale.

"Şapte coarne, şapte ochi, şapte duhuri ale lui Dumnezeu" (5:6), aparţinând Mielului, a însemnat puterea Lui atotcuceritoare, atotştiinţa şi atotputernicia Sa. El cunoaşte viitorul şi are stăpânire asupra lui.

Mielul

Cristos, în viziunea celor şapte biserici (1:13-16) a apărut ca un războinic. Aici El este numit "Leul" (5:5). Atunci când e văzut de aproape se constată că Leul este un Miel (5:6). Leul reprezintă puterea. Mielul reprezintă jertfa. Secretul puterii lui Cristos constă în suferinţa Sa.

"Mielul" este cuvântul preferat cu care e numit Cristos aici:

Mielul a luat cartea pecetluită şi a deschis-o (5:6, 7; 6:1).
Fiinţele vii şi bătrânii se închină Mielului (5:8, 14).
O sută de milioane se închină Mielului (5:11-13).
Marea zi a mâniei Mielului a sosit (6:16, 17).
Mulţimi din toate naţiunile se închină Mielului (7:9, 10).
Mantiile lor au fost spălate în sângele Mielului (7:14).
Mielul îi duce la izvoare de apă vie (7:17).
Ei l-au biruit pe Satan prin sângele Mielului (12:11).
Cei 144.000 îl urmează pe Miel (14:1, 4).
Ei cântau cântarea lui Moise şi a Mielului (15:3).
Mielul este Domnul domnilor şi Regele regilor (17:14).
Nunta Mielului cu Mireasa Sa a sosit (19:7, 9; 21:9).
Cele 12 temelii ale cetăţii sunt cei 12 apostoli ai Mielului (21:14).
Mielul este templul şi lumina cetăţii (21:22, 23).
Numai cei găsiţi în cartea vieţii Mielului vor intra (21:27).
Apa vieţii de la tronul Mielului (22:1, 3).

Astfel, în această panoramă schiţată a luptei dintre împărăţia lumii şi împărăţia lui Dumnezeu, de la 6:1 până la 11:15, Mielul lui Dumnezeu care a suferit este Învingătorul. Prefigurat cu 1.400 de ani, prin Paştele evreiesc, comemorat de 2000 de ani încoace prin Cina Domnului, Mielul de jertfă al lui Dumnezeu va fi în venicie însuşi centrul lumii răscumpărate prin jertfa Lui.

Cântecele de laudă, 5:8-14

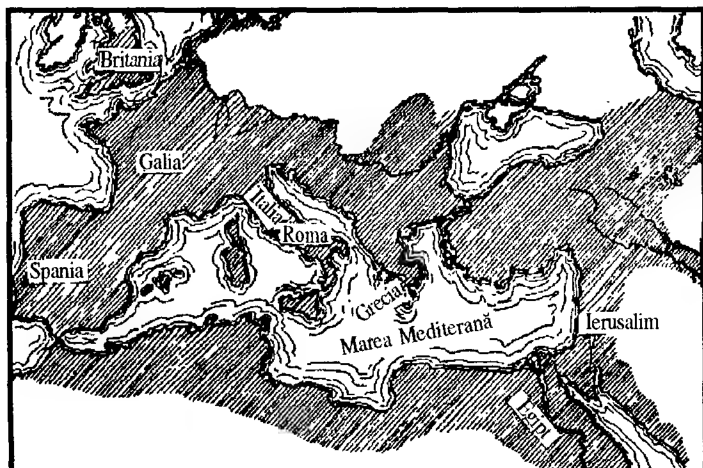
La 4:8-11, lauda este adusă lui Dumnezeu Creatorul. Aici primele două cântări sunt adresate Mielului (9:12) iar a treia Creatorului şi Mielului (13).

"O cântare nouă" (9): cântarea răscumpărării este nouă, pusă în legătură cu cântarea creaţiei.

Este o scenă de o grandoare transcendentă. Cele patru fiinţe vii, cei 24 de bătrâni, o sută de milioane de îngeri, întregul univers se unesc cu toţii să aducă mulţumiri pentru răscumpărarea oamenilor.

În cer TOATĂ LUMEA cântă. Foarte rău că în bisericile noastre la serviciile obişnuite cântarea este de multe ori neglijată.

"Rugăciunile sfinţilor" (5:8), atât aici, cât şi la 8:4 sunt cântărite de arbitrul divin, în timp ce acesta trasează cursul istoriei. Ce lumină aruncă acest fapt asupra rugăciunii!

Harta 68. Imperiul roman.

Capitolul:6:1, 2. Primul sigiliu

Calul alb: călăreţul lui - un Rege Cuceritor

Acest lucru poate să simbolizeze pe Cristos pornind să cucerească lumea. Către sfârşitul cărţii (19:11), apare un alt cal alb, al cărui călăreţ se spune clar că este Cristos. Pot să fie una şi aceeaşi persoană: unul care porneşte, celălalt care sfârşeşte cucerirea sa.

Sau acest călăreţ poate să simbolizeze nu pe Cristos, ci puterea mondială sub care şi-a început Cristos lucrarea, şi puterea finală a lumii sub care şi-o va desăvârşi; una fiind model pentru cealaltă.

Dacă acest călăreţ reprezintă puterea mondială sub care îşi începuse Cristos lucrarea, atunci este o imagine foarte exactă a acelei puteri. Imperiul Roman, cel mai puternic guvern care existase până la ora aceea în lume, stăpânind cea mai mare parte a lumii de până atunci, intra tocmai pe vremea aceea în epoca lui de aur. Istoricul Gibbon numeşte domniile a cinci împăraţi: Nerva, Traian, Adrian, Antoniu, şi Marc Aureliu, de la anul 96 la anul 180, "cea mai fericită şi mai prosperă perioadă a întregii istorii umane."

Capitolul 6:3, 4. Al doilea sigiliu

Calul roşu: război civil

Dacă calul alb al primului sigiliu reprezintă pe Cristos, atunci calul

roşu al celui de-al doilea sigiliu şi calul negru şi calul gălbui al sigiliilor al treilea şi al patrulea pot să reprezinte nenorocirile care se abat asupra omenirii din pricina faptului că L-au respins pe Cristos.

Dacă primul sigiliu se referă la Anticrist, atunci aceste trei sigilii trebuie să fie groaznicele sale războaie.

Dacă primul sigiliu se referă la Imperiul Roman, în epoca sa de aur, atunci s-ar părea că aceste trei sigilii - război, foamete şi moarte - se referă la perioada aceluiaşi imperiu. Şi iarăşi, tabloul se potriveşte exact: în secolul scurs între anii 200 şi 300 după Cristos, peste 50 de pretendenţi au aspirat la tronul Imperiului Roman şi, în loc să fie conducători puternici, s-au luptat între ei, căutând să pună mâna pe tron. Prin războaiele lor - 100 de ani de război civil, precum şi efectele dezastruoase ale acestei plăgi, foametea, ciuma şi secerarea vieţilor omeneşti - Imperiul Roman a pierdut în secolul acela mai mult de jumătate din populaţia sa, apucând-o pe panta prăbuşirii sale.

Capitolul 6:5, 6. Al treilea sigiliu

Calul negru:foamete - unul din rezultatele războiului

"Cumpănă" înseamnă cântar. Hrana va fi puţină şi astfel vândută conform greutăţii ei.

"Un leu" nu are valoarea leului de azi, ci reprezenta plata pe o zi.

"O măsură de grâu" era cam un kilogram. De obicei se puteau cumpăra 20 de măsuri cu un leu.

"Să nu vatămi untdelemnul şi vinul" pare să indice faptul că exista o situaţie în care luxul abunda în vreme ce nevoile elementare nu erau împlinite. Hrana era la preţuri de speculă; probabil conducătorii aveau din belşug, în vreme ce oamenii de rând duceau lipsă, acesta fiind rezultatul războaielor prelungite ale celui de-al doilea sigiliu.

Capitolul 6:7, 8. Al patrulea sigiliu

Calul gălbui: moartea, rezultatul războiului şi al foametei

A patra parte din locuitorii pământului a fost omorâtă, iar fiarele sălbatice au contribuit la acest măcel, 6:8. Imperiul Roman, în secolul său de război civil de la anul 200 la anul 300, descris la al doilea sigiliu, a suferit o pirdere colosală de populaţie, după care a urmat o înmulţire enormă a animalelor sălbatice.

Capitolul 6:9-11. Al cincilea sigiliu

O viziunea a sufletelor martirilor

Aceasta pare să simbolizeze persecuţia Bisericii. Fuseseră omorâţi deja mii de oameni ca martiri în timpul persecuţiilor de la Nero şi până

la Domiţian. Aveau să urmeze alte mii de creştini. Au fost zece persecuţii imperiale împotriva Bisericii, de la Nero în anul 64 până la Diocleţian în anul 305. De asemenea, viziunea poate fi o aluzie profetică la persecuţiile papale din Evul Mediu şi probabil a persecuţiilor din perioada Marii Strâmtorări, din zilele de pe urmă.

Capitolul 6:12-17. Al şaselea sigiliu

Se apropie ziua mâniei

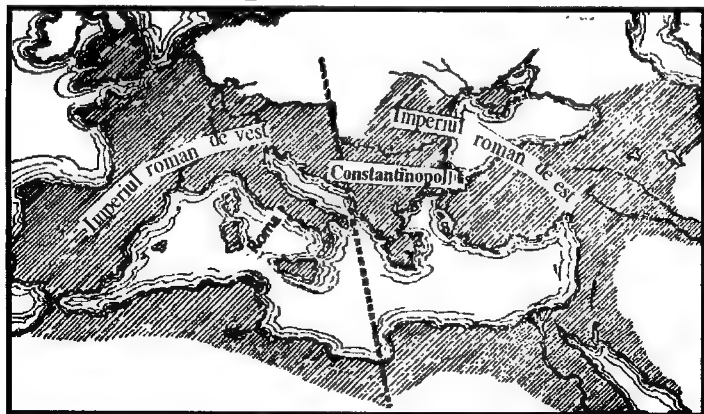
Revoluţie, tulburări, consternare - soarele se întunecă, stelele cad, cerurile se strâng sul, munţii dispar, regii şi popoarele sunt înspăimântaţi.

În unele privinţe, este o descriere similară bătăliei dela Armaghedon (16:12-21), putând fi o aluzie preliminară a acesteia.

Isus a folosit acelaşi limbaj când a vorbit despre vremea venirii Sale din nou (Matei 24:29, 30; Luca 21:27).

Tot aşa vorbise şi Isaia când a prezis căderea Babilonului (Isaia 13:40) şi Ezechiel, când a prezis căderea Egiptului (Ezechiel 32:7). Un limbaj asemănător găsim la Isaia 34:4, Ioel 3:30, 31; Fapte 2:20. Se pare că e o referire la judecăţile lui Dumnezeu asupra naţiunilor sau la ziua de pe urmă a Judecăţii.

Indiferent la ce s-ar referi acest sigiliu, el pare a fi fost o prezicere a tulburărilor care au existat în Imperiul Roman, în secolul al patrulea. Imperiul îşi încetase persecuţiile împotriva Bisericii. Împăratul Constantin a devenit creştin în anul 312 şi a dat un edict de toleranţă în anul 313. A făcut creştinismul religia curţii imperiale iar în anul 325 a

Harta 69. Divizarea imperiului roman.

dat îndemnul general de a se accepta creştinismul. A mutat capitala la Constantinopol.Teodosie (349-395) a făcut creştinismul religie de stat a imperiului şi participarea ca membru într-o biserică era obligatorie. În anul 395 imperiul a fost împărţit în: partea de vest, cu capitala la Roma şi partea de est cu capitala la Constantinopol. A fost începutul fărâmiţări puternicului Imperiu Roman, care de 300 de ani încercase din răsputeri să distrugă creştinismul!

Capitolul 7:1-8. Cei 144.000

Pecetluiţi din rândul celor doisprezece seminţii

Capitolul acesta care intervine între sigiliul al şaselea şi al şaptelea pare să fie o parte a sigiliului al şaselea. Contrastând soarta fericită a celor izbăviţi, aşa cum s-a descris în versetele de încheiere ale capitolului 6.

Cei 144.000 reprezintă pătratul lui 12 înmulţit cu o mie şi se crede că nu ar reprezenta numeric ci doar simbolic suma totală a aleşilor lui Israel, roadele întâi ale Evangheliei sau totalul creştinilor.

Cele patru vânturi (7:1-3) par să fie expresia mâniei lui Dumnezeu, aşa cum s-a arătat la 6:16 şi sunt identice cu cele şapte trâmbiţe care urmează după aceea, care sunt reţinute până când s-a terminat pecetluirea aleşilor.

Pecetluirea robilor lui Dumnezeu (7:3) pare să se refere la procesul de evanghelizare care continua în Imperiul Roman înainte de căderea sa, sau la lumea largă de-a lungul întregii istorii, înaintea venirii zilei de pe urmă a Mielului.

Capitolul 7:9-17. Marea mulţime din cer

Cei 144.000 din versetul 4 şi marea mulţime din versetul 9 par să fie două lucruri separate. Un grup sunt aleşii lui Israel, celălalt e format din oameni din toate naţiunile. Cu un grup scena s-a petrecut pe pământ, cu celălalt în cer. Un grup a fost pecetluit înaintea Marii Strâmtorări care urma să aibă loc, la celălalt grup Marea Strâmtorare a trecut deja. Totuşi s-ar putea să nu fie decât un singur grup sub diferite aspecte.

Unul se referă la o perioadă de chemare sau pecetluire pe pământ, celălalt la perioada de binecuvântare glorioasă din cer: cei 144.000 aleşi din Israel devenind până la urmă mulţimea mare din toate naţiunile.

Mulţimea spălată în sânge, care în sfârşit intră în siguranţă în casa Tatălui, înainte ca să vină ziua mâniei pe pământ (6:16) este răspunsul la strigătul martirilor (6:10) îmbrăcaţi în haine albe, având în mână frunze de finic, iar pe buze cântări. Ei nu mai flămânzesc; toate lacrimile le-au fost şterse; ei sunt acum în ţara unde izvoarele curg încontinuu cu ape vii.

Capitolul 8:1-6. Al şaptelea sigiliu

Din al şaptelea sigiliu au ieşit cele şapte trâmbiţe. Se crede că şaptele dublat subliniază ideea totalităţii. Astfel, în cele două serii de şapte, la capitolele 6-11, găsim schiţată lupta şi victoria completă, finală, desăvârşită a lui Cristos asupra "împărăţiilor lumii". (11:15).

"Rugăciunile sfinţilor" (8:3, 4). Dumnezeu e pe punctul de a răspunde la strigătele martirilor din 6:9, 10. Răspunsul constă în judecăţile celor şapte trâmbiţe pe pământ. Aceasta pare să indice faptul că rugăciunea are influenţă la Dumnezeu în făurirea cursului istoriei.

"Tăcerea de o jumătate de oră" şi "tunetele, fulgerele şi cutremurul" (8:1, 5) pot să însemne evenimente extraordinare în curs de formare.

Capitolul: 8:7-13. Primele patru trâmbiţe

Răsunetul acestor patru trâmbiţe pare să anunţe eliberarea "celor patru vânturi ale mâniei Mielului " (6:16-17;3), reţinute atât timp cât cei aleşi erau pecetluiţi.

Prima trâmbiţă: grindină, foc, sânge, aruncate pe pământ.

A doua trâmbiţă: marele munte fumegând, aruncat în mare.

A treia trâmbiţă: marea stea aprinsă, aruncată peste râuri.

A patra trâmbiţă: soarele, luna şi stelele se întunecă.

A treia parte a pământului, marea, râurile şi corpurile cereşti au fost lovite, ca şi când distrugerea lor nu era decât parţială.

Aceste patru trâmbiţe se pot referi la judecăţile lui Dumnezeu asupra Imperiului Roman sau la lumea din vremea sfârşitului, sau şi la una şi la alta.

Căderea Imperiului Roman

Dacă se referă la Imperiul Roman, atunci din nou aici, ca în viziunile anterioare, imagistica pare să fie o foarte bună prezicere simbolică şi o portretizare a istoriei aşa cum ştim că a decurs până acum. Paralela dintre fărâmiţarea Imperiului Roman şi această prezicere se potriveşte atât de bine încât se pare că a fost preînchipuită în aceste patru trâmbiţe.

În secolul I şi II, era creştină, Roma atinge apogeul.

În secolul III, Imperiul Roman începe să se fărâmiţeze în cadrul războiului civil. În secolul IV, în vârtejul unor groaznice frământări la nivel statal, creştinismul a fost acceptat şi făcut religie de stat a imperiului.

În acelaşi secol al IV-lea, puternicul imperiu a fpost divizat şi a rezultat: Imperiul Roman de Răsărit şi Imperiul Roman de Apus (Vezi harta de la pagina 713).

Timp de 800 de ani nici un pretendent străin nu a pus piciorul pe solul Italiei, dar în secolul al V-lea au început năvălirile barbarilor din nord.

"Grindina, focul şi sângele" primei trâmbiţe au ars pământul (8:7). Goţii (409) au năvălit în Italia cu o furie sălbatică şi au lăsat în urma lor

cetăţi pârjolite, praf şi pulbere.

"Marele munte arzând" al celei de-a doua trâmbiţe a fost aruncat în mare (8:8, 9). Vandalii (422) au făcut ravagii în Galia, Spania şi Africa. Ei şi-au construit o flotă şi timp de 30 de ani au luptat cu flota Romei care de 600 de ani stăpânise Marea Mediterană şi în cele din urmă au înecat flota.

"Marea stea aprinsă", a treia trâmbiţă, a căzut asupra râurilor (8:10, 11). Atila al hunilor din inima Asiei centrale şi-a făcut deodată apariţia în anul 440 pe malurile Dunării în fruntea unei armate de 800.000 de oameni. Năvălind spre est, el a întâlnit armatele romane, pe care le-a înfrânt groaznic pe râul Marna, apoi pe Rhon şi pe râul Po, astfel încât aceste râuri realmente au fost pline de sânge. Încărcat cu prada de război, el s-a întors la Dunăre. Când a murit s-a schimbat cursul râului iar trupul lui a fost îngropat sub albia râului. Apele mai curg şi acum peste mormântul lui. A fost într-adevăr o plagă a râurilor.

Soarele, luna şi stelele s-au întunecat - trâmbiţa a patra (8:12). O altă hoardă de barbari, din ţara Rinului, în frunte cu Odeacer (476) a asediat şi cucerit Roma. Au fost patru lovituri succesive: invazia gotică a Italiei (409), nimicirea flotei romane de către vandali (422-452); groaznicele măceluri ale lui Atila pe râurile Europei Centrale; şi cucerirea Romei de către Odeacer. Sub presiunea unor groaznice calamităţi, puternicul imperiu de odinioară ce stăpânise lumea de mai bine de jumătate de mileniu s-a stins şi a început Evul Mediu.

A treia parte (8:7, 8, 10, 12). Imperiul Roman s-a rupt în trei părţi. Partea de vest, cu capitala la Roma, cea mai puternică parte a imperiului, a căzut în anul 476. Părţile asiatice şi africane ale imperiului au căzut în mâinile mahomedanilor în secolul VII. Partea de est a imperiului s-a rupt de Roma în anul 395, cu capitala la Constantinopol şi a căzut în mâna mahomedanilor în anul 1453.

Capitolul 9:1-11. A cincea trâmbiţă

Armata de lăcuste demonice

Acestă oştire de monştri îngrozitori, cu înfăţişare complexă de lăcuste, cai, scorpioni, lei şi fiinţe umane au ieşit din abis (9:1, 2, 11) sau groapa fără fund, cum e în alte traduceri, sub conducerea lui Abaddon sau Apolion, care era Diavolul sau unul din îngerii săi. Aceasta indică originea diavolească a nenorocirilor care au urmat. Satana fusese menţionat deja în persecutarea şi stricarea bisericilor de la Smirna, Pergam şi Tiatira (2:9, 10, 13, 14, 24) şi este numit aici ca instigatorul persecuţiilor imperiale ale Romei împotriva bisericilor (12:3, 16). Suntem avertizaţi acum cu privire la planurile sale, prin această plagă a lăcustelor: cuvintele "vai, vai , vai!" arătau cât de groaznică va fi această plagă.

Se crede că aceste lăcuste demonice ar reprezenta înălţarea şi

răspândirea mahomedanismului sau perioada strâmtorării din zilele de pe urmă, sau şi una şi alta.

Mahomedanismul

În secolul VII după Cristos, mahomedanismul a făcut ravagii în lumea estică şi, ca un val de furtună, a şters creştinismul din sud-vestul Asiei şi nordul Africii: în văile râurilor Eufrat, Nil, la graniţele de răsărit şi sud ale Mării Mediterane, în ţările relatării biblice, ţări în care s-a născut şi s-a dezvoltat Biblia, în care s-a dezvoltat şi a crescut revelaţia lui Dumjnezeu despre Sine oamenilor, ţinuturi în care Dumnezeu a format şi a crescut naţiunea ebraică timp de 2000 de ani, să pregătească calea pentru sosirea lui Cristos. Locuri sfinte în veci de veci, scena morţii şi învierii lui Cristos a lucrării Lui de răscumpărare a omenirii, ţinuturi care au constituit leagănul creştinismului şi care au fost creştine timp de 600 de ani: lumea creştină iniţială.Tocmai în aceste ţări, printr-o lovitură puternică a sabiei mahomedane creştinismul a fost şters, în locul lui stabilindu-se mahomedanismul. Şi de atunci încoace au rămas ţări mahomedane.

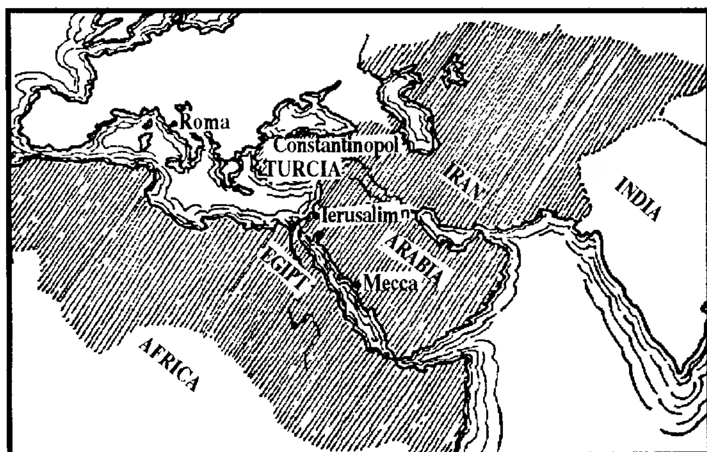
600 de ani - teritorii creştine iar de 1300 de ani încoace mahomedane. Astăzi în lume sunt mai mulţi mahomedani decât creştini protestanţi.

Mahomed (570-632) în Mecca, Arabia, s-a declarat a fi profetul lui Dumnezeu şi a pornit în fruntea unei armate propagând religia sabiei. Curând întreaga Arabie a fost cucerită; oştirile mahomedane, sub conducerea mai multor comandanţi au înaintat tot mai mult cu cuceririle lor. Rând pe rând au căzut: Siria în 634, Ierusalimul în 637, Egiptul în 638, Persia în 640, şi Africa de nord în 689. După ce au şters creştinismul din Asia şi Africa, mahomedanii au năvălit în Europa. Spania a căzut în 711. Apoi ei s-au îndreptat spre Franţa unde la Tours armata mahomedană a fost înfrântă în anul 732 de către Charles Martel, bunicul lui Carol cel Mare (Charlemagne). A fost una din bătăliile decisive ale veacurilor. Cine ştie dacă ar mai fă rămas creştinism pe pământ, dacă nu ar fi fost acea bătălie!

Iată aici câteva lucruri care ar putea să însemne că trâmbiţa a cincea se referă la mahomedanism: Lăcustele (9:3); prin excelenţă, Arabia a fost ţara lăcustelor. Mahomedanii s-au născut în Arabia. Lăcustele acelea semănau cu nişte cai pregătiţi de luptă. Pe capete aveau un fel de cununi care păreau de aur. Feţele erau ca ale oamenilor, părul le era ca al femeilor, dinţii ca de leu, platoşele de fier şi aripi al căror zgomot era asemănător unor care şi cai de luptă (9:7-10).

Este într-adevăr o foarte bună descriere a oştirilor mahomedane, compuse din călăreţi înfricoşători, renumiţi pentru bărbile lor cu părul lung ca al femeilor şi cu turbane galbene pe cap, îmbrăcaţi cu armura de fier.

"Fum din adânc" (9:2, 3). Din fumul acesta au venit lăcustele. Fumul

Harta 70. Actuala lume mahomedană.

a întunecat soarele şi cerul. Acesta poate să se refere la învăţăturile false care au întunecat şi au corupt biserica în timpul zilelor mahomedanismului prin închinăciunea la imagini, relicve şi sfinţi. Tocmai această idolatrie a unor biserici degenerate şi apostate i-au oferit prilejul lui Mahomed ca să treacă la atac şi să facă cuceriri. Lozinca sub care a pornit el la luptă a fost nimicirea idolilor.

"Să nu vatăme iarba pământului sau o verdeaţă" (9:4). Mahomedanii au cruţat pomii, iarba şi toate formele de vegetaţie fiindcă aşa poruncise Mahomed căci pentru cei care locuiau în pustiurile deşerturilor din Arabia, pomii şi vegetaţia era o binecuvântare.

"Să chinuiască pe oameni 5 luni" (9:5). Cinci luni, reprezintă perioadă normală de şedere a lăcustelor, din mai până în septembrie, adică vreo 150 de zile, care, luate în interpretarea ani-zile (Ezechiel 4:6), ar însemna 150 de ani. Cam aceasta a fost perioada de la anul 630 î.Cr. la 786 î.Cr. în care mahomedanismul a continuat efortul său de cucerire a lumii. Sub Harun Al-Raşhid (786-809) în culmea puterii mahomedane, ei au renunţat la ideea de cucerire şi au început să cultive relaţii paşnice cu alte naţiuni.

Capitolul 9:12-21. A şasea trâmbiţă

Armata de 200.000.000 de călăreţi de la Eufrat

Monştrii cu înfăţişare oribilă, cu un chip complex, părând a fi oameni, cai, lei şi şerpi, şi scoţând din gură foc, fum şi pucioasă. Poate fi iarăşi o imagine prevestitoare a mahomedanismului, cu o posibilă interpretare mai literală în lucrurile viitoare.

ARABII au stăpânit lumea mahomedană timp de 400 de ani (630-1058 d.Cr.)

TURCII au preluat apoi puterea şi au stăpânit aproape tot timpul până acum. Această trâmbiţă pare să indice mahomedanismul turcesc.

"Eufratul" (9:14), locul de unde au fost eliberate oştirile trâmbiţei a şasea. În anul 1057 d.Cr., o hoardă uiraşă de turci din Asia Centrală s-a ivit pe malurile Eufratului. În năvălirea lor spre apus ei i-au înlocuit pe arabi devenind acum stăpânitorii pământurilor mahomedane.

Turcii au fost mai cruzi şi mai lipsiţi de înţelegere decât arabii. Felul barbar cu care au tratat ei pe creştini în Palestina a dus la apariţia cruciadelor (1095-1272 d.Cr.), o prioadă de aproape 300 de ani de război neîntrerupt, în care Europa a încercat să ia înapoi ţara creştină de la mahomedani.

Din gurile cailor ieşea: "foc, fum şi pucioasă" (9:17). Imperiul Roman de Răsărit (395-1453), cu capitala la Constantinopol, fusese de secole stâlpul de rezistenţă al Europei împotriva mahomedanismului, din anul 630 până în 1453, dar în anul 1453, ela căzut sub turci.

În bătălia de la Constantinopol din anul 1453, s-a folosit pentru prima dată praful de puşcă, fapt care a asigurat victoria turcilor; "foc, fum şi pucioasă" din versetul 17.

Apoi a urmat o altă ameninţare împotriva creştinismului european. Turcii victorioşi au înaintat spre Europa Centrală. Dar au suferit înfrângeri la Viena, în 1863, în faţa unei oştiri poloneze conduse Ioan Sobieski. Ca în bătălia de la Tours (7:2), şi aici a două oară după aproape 1000 de ani, Europa a fost salvată din nou de pericolul cotropirii mahomedane.

"Ceasul, ziua, luna, anul" (9:15) pot să însemne o perioadă exactă de timp sau, pe baza interpretării ani-zile (Ezechiel 4:6) 365 plus 30, plus unu este egal cu 396 de zile, adică 396 de ani. De la 1057 când turcii au trecut râul Eufrat până la căderea Constantinopolului, în 1453, au trecut 396 de nai.

"A treia parte din oameni a fost ucisă" (9:18). S-ar putea referi la căderea Imperiului Roman de Rărăsrit (1453), ultima rămăşiţă, a treia, din Imperiul Roman iniţial, căzut în mâna turcilor. (Vezi pag.716).

Anticrist

Cuvântul "Anticrist" ca atare nu se întrebuinţează nicăieri în cartea Apocalipsei; fapt care este oarecum surprinzător, având în vedere apariţia lui foarte pregnantă în cărţile scrise despre Apocalipsa. El apare însă la I Ioan 2:18, 22; 4:3 şi II Ioan 7; unde se spune ca au fost deja anumiţi anticrişti.

Deşi unii comentatori depăşesc măsura în privinţa lui Anticrist, găsindu-l chiar în pasaje în care nu este, totuşi există multe texte în

Scriptură care, fără să-i zică "Anticrist" indică foarte clar că această epocă a Evangheliei urmează să se sfârşească cu o groaznică izbucnire a răului, tocmai înaintea Venirii Domnului.

Isus a spus că venirea Lui va fi precedată de Marea Strâmtorare (Matei 24:21, 29) şi că va fi o vreme de jale pentru toate naţiunile (Matei 24:29, 30). Oamenii se vor prăpădi de frică, la aşteptarea lucrurilor care se vor abate peste lume (Luca 21:2-26) şi a lăsat să se înţeleagă că foarte puţină credinţă va mai rămâne în vremea aceea (Luca 18:8).

Daniel a vorbit despre vremea unui necaz cum n-a mai fost, ce se va întâmpla în vremea sfârşitului (Daniel 12:1, 4, 9, 13). La II Tesaloniceni 1:3-10 se spune că se va ridica la putere un om al păcatului, hulitor, care va fi nimicit la Venirea Domnului.

Încercând să interpretăm imagistica profetică a cărţii Apocalipsa, este mai uşor să urmărim paralela ei cu ceea ce s-ar întâmpla până în momentul de faţă, decât să stabilim cu exactitate până la cel mai mic amănunt tot ce se va întâmpla în viitor.

Pe când cele 2 peceţi şi cele 7 trâmbiţe par să fi înfăţişat o schiţă exactă a istoriei mondiale, în linii mari, până la ora actuală, se poate ca viitorul să dezvăluie o împlinire mult mai completă a acestei profeţii.

Oare nu s-ar putea ca Imperiul Roman, cu furioasa sa persecuţie împotriva Bisericii, să fi fost o manifestare a lui Anticrist? Iar mahomedanismul o altă manifestare? Iar acum ridicarea la putere mondială şi răspândirea ateismului, chiar sub ochii noştri oare nu ar putea să fie atâtea alte manifestări ale lui Anticrist? Oare nu putem deduce că noaptea e aproape trecută şi ZIUA ACEEA e foarte aproape?

Capitolul 10. Cărticica deschisă

La capitolul 5 a fost o carte pecetluită. Aici e o carte deschisă. Cartea deschisă are unul din mesajele cărţii pecetluite căci ea apare sub trâmbiţa a şasea, care a ieşit din pecetea a şaptea.

Aşezată într-un cadru maiestuos, ea pare să anunţe că vremea sfârşitului e aproape (10:7); dar că, înainte de a veni sfârşitul, mai trebuie parcursă o întinsă perioadă profetică (10:8-11), aşa cum se spune în capitolul următor.

"Nu va mai fi nici o zăbavă" (10:6). (În alte versiuni ale Bibliei "şi timpul nu va mai fi" N.T.), ceea ce poate să însemne că în veşnicie va fi abolit conceptul nostru de timp şi, asemenea lui Isus noi vom putea zice: "înainte de a fi fost Avraam, eu sunt". Totuşi, cuvântul zăbavă este considerat a fi o traducere mai exactă decât "timp". În acest caz, sensul ar fi: măreaţa zi a lui Dumnezeu a sosit, ceasul pierzării stă să se abată.

Mesajul deosebit al Cărţii Deschise pare să fie profeţia privitoare la Templu şi cei doi martori, precum şi măsurarea Templului (Capitolul 11) - profeţia care i-a îmbolnăvit inima lui Ioan (10:10).

Pe lângă aceasta, oare nu s-ar putea interpreta că această cărticică deschisă, în sine, prin însăşi frazeologia ei şi prin faptul că apare chiar înaintea trâmbiţei a şaptea, poate fi o aluzie simbolică la faptul că va exista o epocă a Cărţii Deschise, care va preceda Sfârşitul Lumii?

Dacă aşa este, atunci se potriveşte exact cu mersul istoriei. Oricât de ciudat ar părea, Biserica în Evul Mediu realmente a luat Biblia din mâna poporului!

Dar reforma protestantă, sub conducerea lui Martin Luther a repus Biblia în mâna poporului. Iar invenţia tiparului din vremea aceea a contribuit în mare măsură la transformarea Bibliei în cartea poporului. Istoria Modernă a fost o Eră a Cărţii Deschise, într-un sens necunoscut mai dinainte. Fiecare binecuvântare a civilizaţiei moderne este un produs direct al Bibliei Deschise: Libertăţile religioase şi civile, educaţia pe scară generală, reformele sociale, libertatea conştiinţei şi libertatea cuvântului.

Capitolul 11. Măsurarea Templului

Templul este măsurat, dar Curtea şi Sfânta Cetate sunt lăsate pentru a fi călcate în picioare de naţiuni timp de 42 de luni. Aceasta pare să traseze o distincţie între adevărate biserică lăuntrică şi biserica exterioară, vizibilă: una va fi păstrată şi apărată de Dumnezeu, cealaltă va fi pângărită şi exploatată de lume.

Pare să prezică o apostazie pe scară mare în cadrul bisericii, care mai târziu este descrisă pe larg la capitolul 13, sub forma unei fiare cu chip de miel şi leopard, iar la capitolul 17 sub forma Babilonului, curva cea mare. Viziunea aceasta i-a îmbolnăvit inima lui Ioan (10:10).

Cei doi martori care proorocesc în sac şi cenuşă timp de 1260 de zile (11:3), par să fie identici cu Templul lăuntric din 11:1, aşa după cum cetatea sfântă din afară este călcată în picioare de naţiuni 42 de luni. Este aceeaşi perioadă pentru ambele: 42 de luni a câte 30 de zile fiecare înseamnă 1260 de zile.

Şi după cum Cetatea sfântă din afară sau Biserica Apostată ia forma unei fiare cu chip de leu şi leopard, în capitolul 13, tot aşa templul lăuntric sau Adevărata Biserică lăunrică sub forma celor doi martori, e descrisă mai pe larg la capitolul 14 ca cei 144.000 de urmaşi adevăraţi ai mielului.

Untdelemnul de măsline şi cele două sfeşnice (capitolul 11:4) este o referire evidentă la Zaharia 4:1-14, unde se explică faptul că sfeşnicul reprezintă casa lui Dumnezeu iar măslinii Duhul lui Dumnezeu, ca şi când ar include Duhul în mărturia Bisericii. Sau, întrucât acesta e mesajul Cărţii Deschise (10:2; 10:11) şi întrucât Duhul lucrează prin Cuvânt, cei doi martori pot fi astfel adevărata Biserică şi Cuvântul lui Dumnezeu, care, cu credincioşie duc mărturia mai departe, în vreme ce Biserica Apostată este aşezată pe tronul fiarei cu chip de leopard şi miel aşa cum se spune în capitolul 13.

Dacă aceasta este interpretarea corectă, atunci uciderea celor doi martori de către fiară (11:7) poate să fie o imagine simbolică a persecuţiei sângeroase a sfinţilor de către Roma papală (vezi pagina 776); iar cei doi martori care învie şi sunt înălţaţi la cer (11:11, 12) pot constitui o imagine a Bisericii purificate şi a Cuvântului lui Dumnezeu care din nou devin liberi şi proeminenţi în lume, sub condecerea reformei luterane. Nu se poate sublinia suficient influenţa mişcării luterane în repunerea Cuvântului lui Dumnezeu în mâna poporului! A fost într-adevăr o înviere din morţi a martorilor lui Dumnezeu pentru lume (11:11, 12).

Totuşi această viziune poate să aibă sensurile care urmează să fie descoperite în vremea de pe urmă, sub Anticrist.

Fiara (11:7; vezi pagina 724). Marea Cetate (11:8; vezi pagina 730).

Victoria finală. Împărăţiile lumii devin Împărăţia lui Cristos.

A treia nenorocire (11:14). Judecata finală asupra celor răi (11:18).

Cele 2 Peceţi şi cele 7 Trâmbiţi fiind astfel schiţate par să ofere o imagine panoramică a cursului istoriei.

Capitolul 12:1-6. Femeia, copilul şi balaurul

Până în acest punct, în cele 7 peceţi şi 7 trâmbiţe istoria a fost dusă până la Ziua Judecăţii Finale, (11:15, 18), ocupându-se în mare parte de SOARTA FINALĂ a lumii.

Aici, în capitolul 12, scriitorul se întoarce la punctul de pornire şi intră într-o altă serie de viziuni, începe să prezinte lucrurile pe care le-a omis anterior ocupându-se în mare măsură de soarta BISERICII.

Femeia

Femeia care stă gata să dea naştere unui copil, până în versetul 5 pare să reprezinte pe Israel, iar de la versetul 7 încolo pare să reprezinte Biserica.

Naţiunea ebraică, crescută de Dumnezeu de-a lungul multor secole, cu scopul de a-l aduce pe Cristos în lume e personificată aici sub forma unei regine în glorie cerească, dând naştere Copilului Veacurilor.

Copilul

Copilul a fost Cristos Mesia. Satan a aşteptat să-l sfâşie de la naştere (12:4). Aceasta pare să fie o referire la eforturile lui Irod de a-l ucide pe Cristos încă în faşă. Dacă ar fi reuşit, ar fi împiedicat astfel lucrarea răscumpărătoare a lui Cristos; căci negreşit un copil nou-născut nu putea să moară pentru păcatele lumii.

Satana a reuşit totuşi prin Iuda (Ioan 13:2, 27), să-l ducă pe Isus la maturitatea Sa, dar acest lucru s-a întors ca un bumerang împotriva lui Satan; căci a pus în mâna copiilor lui Dumnezeu o armă, în faţa căreia Satan e nepunticios: "Sângele Mielului".

Balaurul

Balaurul e identificat cu Diavolul, Satana, Şarpele cel vechi (12:9). El deja fusese amintit ca persecutând bisericile din Smirna şi Pergam (2:10, 13); şi el, sau unul din îngerii săi din adânc, a fost deja amintit ca rege al oştirii lăcustelor demonice (9:11) şi ca ucigaş a celor doi martori (11:7). "Roşu", poate simboliza (12:3) natura sa de ucigaş.

"Şapte capete încornorate şi 10 coarne" (12:3) simbolizează în mod evident stăpânirea sa ca prinţ al lumii acesteia, îngăduită de înţelepciunea lui Dumnezeu pentru un scop care depăşeşte înţelegerea noastră, îngăduindu-se să facă necaz. Dar el nu este Dumnezeu. Nu sunt doi Dumnezei. Satana nu este atotputernic. El nu este pretutindeni, şi nici nu cunoaşte toate lucrurile. El se teme de numele lui Cristos şi pierzarea lui este inevitabilă.

"Stelele cerului" (12:4) pe care el le-a aruncat la pământ pot simboliza puterea lui de a conduce oştiri din lumea nevăzută împotriva sfinţilor sau de a influenţa conducătorii bisericilor la apostazie, sau şi una şi alta.

Capitolul 12:7-12. Război în cer

Aceasta poate să însemne că Satana înfuriat din pricina eşecului său de a-L distruge pe Dumnezeu prin răstignirea lui Cristos, L-a urmat în Înălţarea Sa şi, cu o îndrăzneală nemaipomenită, a încercat să clatine stâlpii cerului, dar acolo a avut o zdrobitoare înfrângere din partea lui Mihail şi a pierdut pe vecie orice putere de a mai face rău lui Cristos sau sufletelor răscumpăraţilor.

Apoi Satana, de aici încolo, şi-a pierdut atenţia asupra căilor şi metodelor prin care să oprească lucrarea Bisericii pe pământ. Mihail (12:7) a fost Arhanghelul, Prinţul îngerilor care mai avusese experienţă în lupta cu diavolul (Iuda 9). El a fost îngerul păzitor al lui Israel (Daniel 10:13, 21). El va sta la îndemână la vremea sfârşitului şi în Marea Strâmtorare (Daniel 8:17; 12:1, 9, 13) şi la venirea Domnului (I Tes.4:16).

S-ar putea ca Mihail să lupte în bătăliile noastre chiar în clipa de faţă aici pe pământ, într-un sens mai real decât ne dăm noi seama. Lupta noastră nu este împotriva cărnii şi sângelui (Efeseni 6:12). Rezultatul s-ar putea să depindă într-o măsură mai mare decât ne dăm noi seama de oştirile lumii nevăzute.

Capitolul 12:13-17. Fuga femeii în pustie

"În pustie" (12:14), femeia a fugit de balaur. Aceasta pare să simbolizeze faptul că Biserica Adevărată este trecută în ilegalitate, prin prigoane. În pustie s-a dezvoltat Babilonul, biserica curvară, (17:3), dar într-o zi, pentru Biserica adevărată va fi nu o pustie, ci un munte al gloriei lui Dumnezeu (Apoc.21:10, 11).

"Şuvoiul de apă" (12:15) pe care balaurul l-a runcat după femeie se poate referi la persecuţiile Bisericii de către Imperiul Roman.

"Pământul a ajutat-o pe femeie" (12:16) poate fi o aluzie la convertirea împăratului Constantin şi creştinizarea Imperiului Roman, care a pus capăt persecuţiilor (Vezi pagina 759).

Cele 1260 de zile

Femeia a stat în pustie 1260 de zile (12:6). Ea a stat în pustie "o vreme, vremi şi jumătate a unei vremi" (12:14). Cei doi martori au proocit în sac şi cenuşă 1260 de zile (11:3). Pe când Cetatea Sfântă a fost călcată în picioare timp de 42 de luni (11:2). Fiara a domnit 42 de luni, după ce i s-a vindecat lovitua de moarte (13:5).

42 de luni, 1260 de zile, şi "o vreme, vremi şi o jumătate de vreme" (un an, ani şi o jumătate de an: 3 ani şi jumătate) denotă aceeaşi perioadă de timp, trei ani şi jumătate sunt 42 de luni, care luate la 30 de zile luna, dau un total de 1260 de zile (vezi pag.347).

Astfel, patru lucruri sunt reprezentate ca fiind de aceeaşi durată şi concomitente: femeia în pustie, Cetatea Sfântă călcată în picioare de naţiuni, cei doi martori care proorocesc în sac şi cenuşă şi domnia fiarei după vindecarea loviturii de moarte: toate patru având loc concomitent (vezi capitolele 13 şi 17).

Capitolul 13:1-10. Fiara-leopard

Aceasta poate să însemne fiara care a ucis pe cei doi martori (11:7) şi care este descrisă mai pe larg în cap. 16.

Balaurul, adică Diavolul, după ce nu a reuşit să nimicească Biserica prin persecuţie acum se instalează ca fiară pentru a continua războiul împotriva sfinţilor (12:13; 13:1).

Fiara a avut înfăţişarea unui leopard, urs şi leu (13:2); simbolizează elementele folosite de Daniel ca reprezentări ale puterii mondiale (Daniel 7:3-6).

Capitolul 13:11-18. Fiara-miel

Această fiară avea înfăţişarea de miel (13:11). Prima fiară arăta ca un leopard, dar erau aliate. Fiara-leopard fusese ucisă (13:3). Fiara-miel l-a înviat (13:15): în ambele balaurul fiind la lucru (13:2, 4, 11).

Fiara-miel a fost fiara-leopard înviată. În vreme ce arăta ca un miel, vorbea ca un balaur (13:11). Ea avea putere să ucidă pe oricine nu purta semnul ei (13:15). Ea a hulit Numele lui Dumnezeu şi a pornit război împotriva sfinţilor (13:6, 7).

Buletinul ei de identitate a fost numărul 666 (13:18).

Această fiară-miel este numită mai târziu "proorocul mincinos" (16:13; 19:20; 20:10); adică, cineva care se preface miel, fără să fie în realitate. Balaurul, după ce nu a reuşit atacul lui împotriva Bisericii din afară, acum o atacă dinăuntru, dându-se el însuşi Mielul.

Coaliţia fiarei-leopard cu fiara-miel

Acesată coaliţie a continuat sub forma unui guvernări mondiale timp de 42 de luni (13:5). Pare să fie un alt simbol al cetăţii sfinte exploatate de lume timp de 42 de luni (11:2).

O fiară cu înfăţişare de miel, dominând în Numele Mielului iar cetatea sfântă călcată în picioare de toate naţiunile - aceste două simboluri par să însemne un guvern mondial care operează în numele şi cu ajutorul unei apostate. Ce altceva ar putea să însemne?

Fiara-leopard reprezintă puterea sa lumească. Fiara-miel reprezintă puterea creştină falsă. Balaurul le uneşte într-o singură putere mondială.

Această coaliţie este numită ai târziu "Babilon" şi este descrisă mai pe larg la capitolele 17 şi 18.

În vreme ce această putere era la cârma lumii, cei doi martori au profeţit în sac şi cenuşă (11:3).

Această fiară cu chip de miel şi leopard e considerată de unii a fi Antichrist, în vreme ce alţii cred că simbolizează unele trăsături ale istoriei mondiale. Într-adevăr este uimitoare paralela cu mersul istoriei până în momentul de faţă.

Cele şapte capete şi zece coarne,

Balaurul le avea pe acestea (12:3) şi fiara leopard (13:1). Apoi fiara de un roşu stacojiu, numită Babilon (17:3).

"Şapte", simbolul împlinirii iar "zece" simbolul puterii mondiale. Astfel, cele şapte capete şi zece coarne par să reprezinte puterea mondială în întregime sau concentrarea şi personificarea ei, ca o singură entitate de-a lungul istoriei, manifestându-se sub diferite forme şi în diferite grade de-a lungul epocilor, cu multe şi diverse modificări.

Înaintea erei moderne au domnit şapte duhuri mondiale şi au domnit şi stăpânit cursul istoriei. Egiptul a fost o putere mondială 400 de ani (1600 - 1200 î.Cr.); apoi Asiria vreo 300 de ani (900-600 î.Cr.). Apoi Babilon 70 de ani (605-536 î.cr.) Persia 200 de ani (536-330 î.Cr.) Grecia vreo 200 de ani (330-146 î.Cr.) Roma 600 de ani (200 î.Cr. - 400 d.Cr.) Roma papală 1200 de ani (600-1800).

Rana mortală a unuia din cele şapte capete, 13:3

Când s-a scris cartea, cinci dintre puterile mondiale căzuseră deja. Una era în mod evident Roma iar cealaltă avea să vină (17:10). În mod evident era vorba de Roma, care a fost rănită dar reînviată de fiara cu chip de leu (13:3, 12).

Roma a căzut în anul 476, dar în Numele lui Cristos şi cu ajutorul Bisericii Romane a înviat. Şi Roma papală a stăspânit lumea într-o măsură mult mai mare şi o perioadă de timp, cu o mână mai despotică decât a Romei păgâne sau a oricărei ale puteri mondiale înaintea ei.

"42 de luni" (13:5), luate în interpretarea ani-zile înseamnă 1260 de ani, cât a durat papalitatea ca putere mondială din secolul VII până în secolul XVIII.

"Rostea hule" (13:7) se potriveşte exact cu pretenţiile papilor de infailibilitate, de a ierta păcatele şi de a ţine locul lui Dumnezeu pe pământ.

"Război împotriva sfinţilor" (13:7). Istoricii consideră că din Evul Mediu şi de la începutul Reformei peste cincizeci de milioane de martiri au murit.

"666", numărul fiarei, 13:18

"Numit om" dar probabil poate însemna şi un grup de oameni sau o instituţie condusă de un om sau mai mulţi. Pare să însemne un nume ale cărui litere luate ca cifre dau un total de 666.

Ireneu, un elev al lui Policarp, fost ucenic al lui Ioan, a considerat cifra 666 a fi cuvântul grecesc "Lateinos", în care L=30, A=1, T=300, E=5, I=10, N=50, O=70, S=200. Totalul fiind 666.

"Lateinos" înseamnă "împărăţie latină". Roma papală a făcut din latină limba ei oficială. Canoanele, rugăciunile, decretele, bulele papale, binecuvântările şi afuriseniile Romei - toate sunt în LATINĂ.

Capitolul 14:1-5. Mielul şi cei 144.000 de urmaşi ai Săi

Ioan tocmai avusese o viziune a fiarei care se dădea drept Mielul. (13:11). Aici este o viziune a MIELULUI Însuşi (14:1).

Cei 144.000 de urmaşi ai lui Mielului au fost însemnaţi cu numele Mielului (14:1), după cum urmaşii pretinsului miel au fost însemnaţi cu numele lui (13:16): adevărata Biserică a Mielului, în constrast cu biserica falsă a pretinsului miel: nevasta credincioasă în pustie (12:14), în vreme ce nevasta necredincioasă se complăcea în adulter cu lumea (cap.17).

Aceşti 144.000 nu aveau deloc vicleşug (14:5), în contrast cu minunile mincinoase şi învăţăturile false ale pretinsului miel (13:14).

Ei au fost "fecioare" (14:4). Credincioşii lui Cristos, în contrast cu starea de curvie a bisericii false (17:5). Nu trebuie să înţelegem că au fost în sens propriu celibatari căci nicăieri în Noul Testament căsătoria nu e considerată păcătoasă, ci este mai degrabă o umbră a unirii lui Cristos cu mireasa Sa.

Ei au fost roadele dintâi (14:4), probabil fiind identici cu cei 144.000 din 7:4, în contrast cu secerişul general (14:15, 16).

"Cântarea nouă" a celor 144.000 (14:2, 3), care lovea urechea ca vuietul oceanului a fost o cântare pe care numai cei răscumpăraţi o ştiau.

O persoană nemântuită nu se poate bucura de bucuriile celor răscumpăraţi. Iar răscumpăraţii înşişi, când vor ajunge în cer, vor trăi o bucurie care întrece tot ce şi-au imaginat ei vreodată. În cer toată lumea

va cânta. De ce să nu cânte şi aici în bisericile noastre? De ce să nu lăsăm pe oameni a cânta?

Capitolul 14:6, 7. Îngerul cu Evanghelia veşnică

Aceasta pare să simbolizeze evanghelizarea generală a lumi pe toată perioada Evangheliei. Totuşi, fiindcă apare exact înaintea anunţului căderii "Babilonului" (14:8) s-ar putea să fie o imagine a epocii noastre moderne de misionarism şi evanghelizare mondială.

Observaţi că în vreme ce metoda de cucerire a pretinsului miel a fost să ucidă pe cei care nu i se închinau (12:5), arma Mielului este simpla vestire a Evangheliei (14:6).

Capitolul 14:8. Căderea Babilonului

Aceasta e prima dată când se aminteşte în carte numele "Babilon". Şi primul lucru spus despre Babilon este că a CĂZUT. Căderea lui este anunţată înainte de ridicarea sa. A fost un lucru atât de îngrozitor încât scriitorul s-a grăbit să asigure pe cititor că atunci când avea să se ridice această putere nu va avea decât o existenţă temporară.

Descris pe larg capitolele 17 şi 18, reiese că Babilon este un alt nume al fiarei cu chip de leu şi leopard, din capitolul 13.

Capitolul 14:9, 11. Pierzarea urmaşilor fiarei

Iată aici soarta nefericită a urmaşilor fiarei, în contrast cu bucuriile nespuse ale celor ce sunt ai Mielului. Pierzarea lor e descrisă mai pe larg la capitolele 19 şi 20. Contrastul dintre soarta celor răscumpăraţi şi a celor pierduţi, atât de evident în această carte, a fost de asemenea o trăsătură caracteristică a învăţăturilor lui Isus în evanghelii.

Capitolul 14:12, 113. "Ferice de morţii care mor în Domnul"

Apare din nou în contrast cu chinurile celor răi, amintite mai sus. Suferinţele martirilor s-au sfârşit. Vremea pentru care s-au rugat ei la 6:9-11 a sosit în cele din urmă. Ei sunt mântuiţi şi fericiţi pe veci.

Capitolul 14:14-16. S-a copt secerişul pământului

Acest capitol a început cu o viziune a "roadelor dintâi" (14:4) a Evangheliei; apoi cu o epocă de propovăduire mondială a Evangheliei (14:6); şi se încheie, aici, cu viziunile secerişului final.

Secerişul rasei umane fusese prevestit cu secole mai înainte la Ioel 3:13, 14, "mulţimi, mulţimi mari de oameni în valea hotărârii. Băgaţi secera în lan. Secerişul e copt."

"Secerişul pământului e copt" (14:15). Un motiv pentru care se pare că Domnul întârzie să vină e faptul că aşteaptă să se coacă acest seceriş.

Capitolul 14:17-20. Strângerea secerişului pământului

Secerişul pare să se refere la cel mântuiţi, pe când strugurii la cei pierduţi căci teascul este cel al mâniei lui Dumnezeu asupra celor răi.

"1600 de stadii" (14:20) înseamnă 200 de mile sau 320 km. Sensul ei poate fi numărul 1600, mai degrabă decât în distanţa propriu-zisă. 1600 este 4 ori 4 ori 100: considerat a fi simbolul distrugerii totale.

"Afară din cetate" (14:20): probabil din cetatea lui Dumnezeu, însemnând faptul că poporul lui Dumnezeu este în siguranţă apărat de mânia lui Dumnezeu care se abate peste cei răi.

"Caii" (14:20) par să fie aceeiaşi şi evenimentul identic cu cel din 19:14-21.

Rezumatul capitolelor 12-14

Peceţile şi trâmbiţele din capitolele 6-11 au dus relatarea până la victoria finală, ocupându-se mai mult cu prima parte a ei.

Întorcându-se la început, capitolele 12-14 conţin a altă serie de imagini care merg până la sfârşit, ocupându-se mai pe larg de partea din mijloc a istoriei şi dând mai multe detalii asupra semnelor vremii sfârşitului. Viziunile par să înfăţişeze ridicarea unei biserici apostate aşezate pe tronul Imperiului Roman; între timp, adevărata biserică îşi duce mărturia ei credincioasă în toată lumea şi apoi urmează secerişul.

Capitlolele 15 şi 16. Cele şapte potire ale mâniei lui Dumnezeu

Judecăţile lui Dumnezeu prin care este frântă puterea fiarei (15:2; 16:2, 10, 13): în mod evident, fiara cu chip de leopard şi leu a capitolului 13, identificată prin Babilon la 16:19, şi descrisă în amănunt în capitolele 17 şi 18.

Capitolul 15:1-8. Cântarea învingătorilor

Înainte de a descrie judecăţile, ni se dă o imagine a laudei aduse de cei răscumpăraţi lui Dumnezeu, pentru felul minunat în care a condus mersul istoriei (15:3, 4). Este similară cu "noua cântare" din 5:8-14 - acea izbucnire de bucurie inexprimabilă când pentru prima dată ochii noştri vor vedea cerul şi împrejurimile sale şi pe Dumnezeu faţă în faţă.

Apoi, în cadrul unei ceremonii solemne, cei şapte îngeri primesc cele şapte potire ale mâniei lui Dumnezeu.

Capitolul 16:1-9. Primele patru potire

Cele şapte potire, prin totalitatea lor, par să înfăţişeze catastrofele îngrozitoare care stau să se abată asupra lumii în zilele de pe urmă, culminând cu Armaghedon (16:14-16).

Primele cinci potire pot avea, de asemenea, o referire concretă la căderea Romei papale, care a fost forma de guvernământ modial ce a existat şi continuă să existe în răstimpul de la căderea Imperiului Roman la guvernarea finală a lui Antichrist.

Primele patru potire, asemenea primelor patru trâmbiţe (8:7-12), au căzut în mod succesiv asupra pământului, mării, râurilor şi soarelui.

Râurile peste care a fost turnat potirul al treilea (16:4) au fost aceleaşi râuri în care fusese vărsat sângele martirilor (16:6) de către fiară (13:15) şi de către Babilon (17:6; 18:24). Acest potir poate reprezenta judecăţile de răzbunare ale lui Dumnezeu împotriva papalităţii, în aceleaşi văi ale râurilor în care milioane de victime ale papalităţii au murit ca martiri (16:10, 11).

Al cincilea potir, turnat peste tronul fiarei, al cărei domeniu deja suferise teribil de la primele patru potire. Aceste cinci potire, în vreme ce pot avea şi alte sensuri, par să însemne în chip profetic groaznicele tulburări ale secolelor XVIII prin care papalitatea a încetat să mai fie un guvern mondial.

Papalitatea a fost puterea dominantă a lumii din secolul al VI-lea până în secolul al XVIII-lea. Cea mai despotică din lume.

Creşterea ei a fost gradată, durând din secolul al VI-lea până în secolul al IX-lea.

Din secolul al IX-lea până în secolul al XIII-lea a dominat regii Europei. Din secolul al XIII-lea a început declinul ei treptat.

Puterea ei a fost groaznic zdruncinată de Reforma protestantă din secolul al XVI-lea; de Revoluţia Franceză şi de războaiele lui Napoleon din secolul al XVIII-lea în începutul secolului al IX-lea. În mâinile lui Napoleon papalitatea a primit umilirea cea mai mare şi şi-a pierdut prestigiul pe care nu şi l-a mai recâştigat. El a pus capăt puterii politice a Papei în Europa. De atunci puterea papală, în cadrul guvernului mondial, a fost şi este o umbră palidă a ceea ce era odată în Evul Mediu, când la glasul Papei tremurau regii!

"Au hulit Numele Dumnezeului" (16:9). Probabil e o referire la decretul papei cu privire la infailibilitatea sa, dat în anul 1870, fiind una din ultimele zvâcniri ale puterii papale mondiale. Hula cea mai mare din toate veacurile! (Veiz pagina 781).

Capitolul 16:12-16. Al şaselea potir

Încep să se contureze liniile de bătălie pentru Armaghedon. Balaurul, fiara şi profetul mincinos îşi adună armata demonică pentru un ultim atac împotriva Bisericii (16:13, 14): Balaurul, Satan, fiara, guvernul mondial, proorocul mincinos şi biserica apostată - toate formând o alianţă.

"Eufratul" (16:12). Potirele urmează o paralelă cu tiparul trâmbiţelor; după cum în cadrul celei de-a şasea trâmbiţe o armată demonică de la Eufrat a dat o lovitură îngrozitoare Bisericii (9:14-16), tot aşa aici, sub al şaselea potir Eufratul este locul de adunare al oştirilor răutăţii pentru efortul final de nimicire a Bisericii.

Grădina Edenului, unde îşi are obârşia rasa umană şi Babel, unde şi-a început guvernul pământesc răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu, s-au aflat amândouă în valea Eufrat. Astfel; istoria umană se va sfârşi exact

unde a început.

"Iată, Eu vin" (16:15). Observaţi cuvântul de atenţionare potrivit căruia, pe măsură ce se apropie bătălia de la Armaghedon, se apropie şi Venirea Domnului.

Capitolul 16:17-21. Al şaptelea potir

Aceasta pare să fie bătălia Armaghedon. "Grindină din văzduh" (16:17, 21) ale cărei boabe cântăreau aproape cât un talant, adică 50 de kg.

"Trei părţi" (16:19). După cum Imperiul Roman s-a fărâmiţat în trei părţi (8:7-12; 9:18), tot aşa guvernul mondial anticreştin de la sfârşit se va prăbuşi în trei faze: Babilon, fiara şi proorocul mincinos.

"Un mare cutremur" (16:18). Cele două războaie mondiale, şi norii ameninţători ai unui posibil al treilea război mondial, actuala stare de frământare pe toată suprafaţa pământului, condiţiile haotice care domnesc între naţiuni, cu jumătate de lume aflată deja sub controlul ateilor, cu scopul declarat de a distruge religia - toate acestea ne fac să ne întrebăm dacă nu suntem deja în fazele iniţiale ale Armaghedonului.

Capitolul 17. Babilonul, curva cea mare

Biserica, la Efeseni 5:25, 32, e numită mireasa lui Cristos. Isus a asemănat venirea sa cu un ospăţ de nuntă (Matei 25:10). Biserica slăvită e numită "nevasta Mielului" (Apoc.19:7; 21:2, 9). Dar aici, Biserica e văzută ca o curvă, după cum Israelul, mireasa Domnului, în idolatria ei (Ezechiel 16:14-18) curvise.

"Marea curvă" (17:1), în relaţiile ei nelegitime cu regii (17:2) stând pe o fiară stacojie, plină de nume de hulă şi având şapte capete şi zece coarne (17:3), curva fiind îmbrăcată în purpură şi stacojiu, complăcându-se în luxul şi necurăţia ei (17:4), numele ei fiind Babilonul cel mare (17:5), înmbătată de sângele martirilor (17:6).

Femeia este un oraş, 17:18

Curva, în alianţă cu fiara numită Babilon, stă pe tronul guvernului mondial, dominând regii pământului.

Adevărata Biserică, mireasa lui Cristos, nevasta Mielului, e de asemenea numită un oraş, Noul Ierusalim, sau Cetatea Sfântă (19:7; 21:2, 9).

Două femei: curva şi adevărata mireasă a lui Cristos.

Două oraşe: Babilon şi Noul Ierusalim. Biserica adulteră şi Biserica Adevărată fiind astfel în antiteză, una la loc de putere pe tronul splendorii lumeşti, împingând-o pe cealaltă în ilegalitate prin persecuţii. Toate acestea par să indentifice curva Babilon din acest capitol cu fiara având chip de leopard şi miel din capitolul 13.

Şapte coarne şi zece capete, 17:3

Balaurul le avea pe toate (12:3), precum şi fiara cu chip de leopard şi miel (13:1). Şi iată aici fiara curvă, Babilonul, le are şi ea. Sunt considerate a simboliza guvernul mondial.

"Babilonul" - se spune despre el aici că este marea cetate care domneşte peste regii pământului (17:18), care pe atunci era Roma. Ea este identificată mai departe prin expresia "şapte capete şi şapte munţi" pe care stă femeia (17:9), căci Roma, literalmente a fost zidită pe şapte munţi şi a fost cunoscută sub numele de "cetatea aşezată pe şapte dealuri".

"Sunt şapte împăraţi: cinci au căzut, unul este, celălalt n-a venit încă" (17:10). Lucrul acesta implică în continuare faptul că e vorba despre Roma. Când s-a scris acest lucru, cinci imperii mondiale căzuseră deja. Egiptul, Asiria, Babilonul, Persia şi Grecia. "Unul este" - adică Roma - "celălalt n-a venit încă" - Babilonu, sau curva.

"Al optulea împărat este dintre cei şapte" (17:11). Pare a fi o înviere a fiarei, după ce au trecut cele şapte capete şi zece coarne, probabil indicând forma finală pe care şi-o va asuma Antichrist.

O biserică apostată pe tronul unui imperiu mondial

Această descriere a Babilonului cel mare, adulter, aşezat pe fiara cu şapte capete şi zece coarne, în vreme ce poate avea o referire directă la lucrurile de la sfârşitul timpurilor, se potriveşte tot atât de exact cu Roma papală de-a lungul veacurilor. Nimic altceva din istoria lumii nu se potriveşte atât de bine.

Dorinţa după putere mondială a început să se manifeste în Biserică pe scară mare în secolul IV când Imperiul Roman a încetat să mai persecute creştinii şi a făcut din creştinism religie de stat. Spiritul Romei imperiale a fost transmis Bisericii. Biserica încetul cu încetul s-a dezvoltat în acelaşi tipar pe care-l avusese şi imperiul pe care l-a cucerit.

Roma a căzut, dar a înviat din nou ca putere mondială în numele Bisericii. Papii Romei au fost moştenitorii şi succesorii Cezarilor Romei. Vaticanul este locul unde se afla palatul Cezarilor. Papii au pretins toată autoritatea Cezarilor şi chiar mai mult. Palatul papal, de-a lungul secolelor, a fost cel mai luxos palat din lume. Papii au trăit în mare splendoare şi lux nemaîntâlnit la alţi regi ai pământului. În nici un alt loc de pe pământ nu există o paradă mai strălucitoare de haine, lux şi bogăţie cum se vede la încoronarea unui papă. Cetatea Romei, mai întâi păgână şi apoi papală a fost puterea dominantă a lumii timp de 2000 de ani, de la 200 înainte de Cristos, până la 1800.

"Plin cu nume de hulă" (17:3). Papii pretind că au un loc destinat de Dumnezeu pe pământ şi că au autoritate supremă asupra conştiinţei, de a ierta păcatul, de a acorda indulgenţe şi că, pentru a fi cineva mântuit, trebuie să le dea lor ascultare. Oare cum poate fi cineva mai hulitor decât aceşti oameni!

"Stacojiu" (17:3, 4) - culoarea fiarei şi a curvei, de asemenea a balaurului (12:3) este şi culoarea papalităţii. Tronul papal stacojiu e purtat de 12 oameni îmbăcaţi în stacojiu. Pălăriile şi mantiile cardinalilor sunt stacojii. Iniţial a fost culoarea diavolului (13:3) şi acum a devenit culoarea ateilor: de obicei, despre ei se spune că sunt roşii: armata roşie, teritoriul roşu, Piaţa Roşie din Moscova: Diavolul aflat din nou în fruntea oştirilor sale.

"Spurcăciunile necurăţiei sale" (17:4). Se cunosc imoralităţile îngrozitoare ale papilor din Evul Mediu.

"Îmbătată de sângele martirilor" (17:6). Ororile inchiziţiei, executate din porunca papilor şi întreţinerea ei de-a lungul unei perioade de 500 de ani, în care milioane fără număr au fost torturaţi şi arşi: toate acestea constituie cea mai brutală şi mai diavolească imagine din toată istoria. Nu este plăcut să scriem aceste lucruri dar e de neconceput cum o organizaţie eclesiastică, mania sa după putere, a putut să răstălmăcească şi să pângărească pentru propria ei preamărire, minunata şi sfânta religie a lui Isus, aşa cum a făcut Papalitatea.

Dar faptele sunt fapte şi istoria rămâne istorie! Cel mai umilitor dintre toate însă este faptul că ea a fost prevestită în Apocalipsa. Nici nu-i de mirare că această viziune i-a îmbolnăvit inima lui Ioan (10:10).

Capitolul 18. Căderea Babilonului

Babilonul din Vechiul Testament era numit "Babel" acolo unde şi-a început guvernul uman răzvrătirea împotriva lui Dumnezeu (Genesa 11:1, 9). Mai târziu a devenit cetatea minune a lumii antice (Vezi paginile 336-339) şi a dus pe Israel în robie. Numele său este aici dat puterii mondiale care va duce în robie Biserica. Acest capitol are rezonanţa cântecului de jale a lui Ieremia pentru Babilon (Ieremia 51).

"Ieşiţi din mijlocul ei, poporul meu" (18:4). Dacă Babilonul este numele profetic al Papalităţii aşa cum credem noi, atunci acest lucru pare să fie o prevestire a reformei protestante din Evul Mediu, aşa cum devenise sistemul papal corupt şi diabolic, totuşi Dumnezeu îşi avea poporul Său în cadrul domeniului papal şi, la sunetul de goarnă al chemării lui Luther în secolul XVI, o groaznică ruptură şi un puternic exod a fost început din puternica tabără a papalităţii. Acest exod s-a întins până în Germania, Scandinavia, Anglia, Scoţia, S.U.A., şi Canada. Din el a izvorât epoca noastră modernă, a Bibliei deschise, a libertăţii de conştiinţă, a libertăţii cuvântului, a educaţiei în masă şi a guvernării de către popor prin popor şi pentru popor. Lui Martin Luther, mai mult decât oricărui alt om îi datorăm binecuvântările civilizaţiei moderne.

"Va fi arsă de tot într-o singură zi" (18:8). Acest lucru pare să însemne că nimicirea Babilonului va fi dintr-o dată şi completă. S-ar putea să se refere la unele trăsături ale conflictului final cu Antichrist, care încă nu a avut loc.

Babilonul, curva cea mare, poate fi numele dat de cer creştinătăţii

aproape în întregime.

Chiar şi în ţara aceasta (SUA, n.t.), unde mulţi cred că avem cea mai curată formă de creştinism cunoscut din zilele persecuţiilor primare şi până azi, în vreme ce există foarte mulţi creştini devotaţi şi credincioşi adevăraţi, biserici, seminare, organizaţii şi mişcări conduse de pastori şi conducători cu o loialitate neclintită şi incontestabilă credinţă, totuşi, pe de altă parte, bisericile noastre au devenit atât de lumeşti, atât de pline de lume, de indiferenţă, de atitudine căldicică; sunt atât de mult în căutarea plăcerilor şi a tuturor felurilor de compromisuri. Există atâta necredinţă la amvoane şi în seminarile noastre, atât de puţină predicare a Cuvântului lui Dumnezeu, atât de puţin este prezentat Cristos în servicile noastre, dar atâta de mare este formalismul mort, atât pompă eclesiastică, atât de puţin din Duhul adevărat al lui Cristos! Şi atât de mult bântuie ignoranţa şi necunoaşterea Cuvântului lui Dumnezeu, o, atât de mare e indiferenţa faţă de El la amvon! Toate acestea par să indice faptul că biserica în întregime nu a ieşit cu totul din apostazia ei cea mare.

Cei zece regi, 17:11, 12

Timpul dintre puterile mondiale când naţiunile sunt conduse de mai multe guverne în număr rotund: "Zece". Aşa după cum cele zece coarne din Daniel 7:7 par să fi prezis împărăţiile în care s-a fărâmiţat Imperiul Roman, tot aşa aceste cuvinte din 17:12 par să înfăţişeze o altă perioadă intermediară dinaintea ridicării Antichristului final.

Nu a fost încă nici o putere mondială până acum, care să aibă stăpânire deplină asupra lumii. Napoleon a încercat, desigur, să aibă asemenea stăpânire. A încercat şi kaizerul. A încercat HITLER şi acum încearcă ateii.

Capitolul 19:1-10. Cina nunţii Mielului

Două coruri ce cântă "Aleluia". Primul cor (1:5) exprimă sărbătoarea plină de bucurie a cerului pentru nimicirea babilonului, adică a bisericii adultere.

Al doilea cor (6-8), într-o unire puternică şi maiestoasă de voci, ca vuietul oceanului şi bubuitul tunetului în depărtare, anunţă căsătoria Mielului cu Adevărata Sa Mireasă.

La nunta Mielului, cei care participă sunt numiţi oaspeţi (9); dar în colectiv ei sunt numiţi Mireasă (7).

Capitolul 19:11-16. Calul alb şi oştile cerului

Dacă acest cal este acelaşi cu cel din primul sigiliu (6:2), atunci acesta este triumful final, pentru care acela era doar începutul.

Dacă acest Cal Alb reprezintă împărăţia Lumii, acest Cal Alb a devenit învingătorul aceluia.

Viziunea pare să fie o reprezentare a Venirii Domnului în glorie ca Rege al regilor şi Domn al domnilor. Glorie pentru cei care sunt ai Lui, mânia Sa pentru cei răi (12,15); fapt exprimat şi la II Tesaloniceni 1:7-10.

Capitolul 19:17-21. Pierzarea finală a fiarei şi prorocului fals.

Cei patru duşmani ai Mielului au fost: Balaurul, Fiara, Proorocul mincinos şi Babilonul.

În capitolul 18, Babilonul, alianţa dintre Fiară şi Proorocul mincinos, a căzut. Apoi Fiara şi Proorocul mincinos, guvernul şi biserica apostată, după ce li s-a dizolvat alianţa, au continuat o vreme fiecare pe terenul propriu. Acum, în acest capitol, este prezisă şi nimicirea lor. Iar la capitolul 20 balaurul, Satana, Duhul cel rău care a provocat toate aceste lucruri, au parte de pierzarea finală.

Fiara, Proorocul mincinos şi Babilonul par a fi personificările unor instituţii. Balaurul este o persoană.

Nu numai că instituţiile sunt nimicite, dar şi cei care purtau semnul acestor instituţii (14:9-11; 19:20).

Capitolul 20:1-10. Mileniu (sau "mia de ani")

Cei 1.000 de ani, expresie care apare de 6 ori în versetele 2-7, este singurul loc din Biblie în care se vorbeşte ca atare de mileniu. Se spune despre a doua venire a Domnului că este amintită de 3.000 de ori în Noul Testament, dar mileniul doar în locul acesta, în această parte misterioasă a acestei cărţi misterioase din Biblie.

A trăi cu fericita nădejde şi aşteptare a Venirii Domnului e un lucru; a emite teorii despre mileniu este cu totul altceva. Unii cred că mileniul va fi o epocă de binecuvântare în lumea actuală; alţii că e vorba de epocile veşniciei în altă existenţă iar alţii vorbesc ca şi cum ar şti totul despre acest subiect.

Satana legat, 1-3

Izgonirea Satanei din cer (capitolul 12) a fost pusă în legătură cu naşterea şi înălţarea lui Cristos (12:5). Aici legarea Satanei este pusă în legătură cu a doua venire a lui Cristos.

Unii cred că cele două pasaje se referă la acelaşi eveniment, dar acolo Satana a făcut rău pământului (12:12) iar aici el este împiedicat să mai facă rău. (20:3).

"Groapa fără fund" (20:3), domeniul Satanei, peste care domneşte Satana însuşi, sau unul din arhanghelii lui (9:11), acum devine închisoarea lui.

Domnia de o mie de ani, 4-6

Va ţine exact aşa cum se spune o mie de ani. După unii aceşti ani trebuiesc luaţi ca atare şi reprezintă o odihnă sabatică, după cei 6.000 de ani de istorie a omului. Alţii consideră că este vorba de o perioadă de timp nedefinită în cronologia lui Dumnezeu, "o zi la Domnul e ca o mie de ani şi o mie de ani ca o singură zi" (II Petru 3:8).

"Prima înviere" (5). Nu se aminteşte o a doua înviere, dar cuvintele "ceilalţi morţi nu au înviat până ce nu s-au sfârşit cei o mie de ani" par să indice că vor fi două învieri, una înainte şi alta după mia de ani.

Învăţătura Noului Testament pune în legătură venirea Domnului cu învierea şi ziua judecăţii de apoi, acestea fiind văzute împreună aşa cum ai privi de departe mai multe piscuri de munţi care vor fi văzute unul după altul, când între ele pot exista distanţe uriaşe.

Totuşi, când Isus a folosit expresia "învierea celor drepţi" (Luca 14:14) a vrut probabil să spună că nu va fi o înviere generală pentru toţi în acelaşi timp.

Vorbind despre înviere, la I Corinteni 15:23, Pavel spune: "Fiecare la rândul cetei sale, Cristos este cel dintâi rod, apoi la venirea Lui cei care sunt ai Lui. Apoi vine sfârşitul" ca şi când sfârşitul ar veni la câtva timp după învierea copiilor Săi.

Pierzarea finală a lui Satan, 7-10

După ce au fost nimiciţi Babilonul, fiara şi proorocul mincinos, agenţii prin care şi-a făcut Satana lucrarea sa, (capitolele 17,18,19), a venit în sfârşit vremea Satanei. El face un efort furibund de scurtă durată de a recâştiga stăpânirea asupra pământului.

"Magog" (8), este numele general dat naţiunilor din nord ale moştenirii lui Iafet (Geneza 10:2). "Gog" (8) este prinţul lor (Ezechiel 38:2). Probabil e folosit aici ca nume general pentru toate naţiunile rele din cele patru colţuri ale pământului, adunate într-un ultim atac împotriva sfinţilor lui Dumnezeu.

Ne întrebăm cum a putut Satana să adune o armată atât de mare de adepţi, când el a fost legat o mie de ani. S-a propus aici teoria că întrucât este vremea învierii generale, marile mulţimi de oameni şi femei din toate secolele şi naţiunile care vor învia îi vor asigura lui Satana un câmp foarte fertil pentru lucrarea sa.

Iazul de foc şi pucioasă (10:15) este destinaţia finală a Satanei, a fiarei, a proorocului mincinos şi a celor răi. Dacă fiara şi proorocul mincinos au fost instituţii, şi nu persoane, atunci ele au fost create totuşi şi conduse de persoane care erau expresia acestor spirite.

Dacă aruncarea lor în foc înseamnă anihilarea în ce priveşte instituţiile, persoanele care au reprezentat aceste instituţii trăiesc mai departe, fiind

însă chinuite zi şi noapte, în veci de veci, (10) - expresie puternică, care înseamnă literalmente "la nesfârşit".

Capitolul 20:11-15. Judecata finală

Babilonul, fiara, proorocul mincinos, Satana şi influenţele sale rele fiind înlăturate, a venit în sfârşit vremea ca fiecare fiinţă umană să se ducă la locul ei veşnic.

Fuga pământului de przenţa Aceluia care "stătea pe tronul mare alb" (11) poate să fie prin intermediul focului (II Petru 3:10-12).

Cei care fuseseră deja judecaţi şi găsiţi vrednici să fie înviaţi de prima oară vor auzi confirmarea acestei judecăţi în prezenţa întregului univers.

Judecata va fi completă. Fiecare persoană din orice epocă şi orice naţiune se va afla acolo. Toate faptele şi motivele vor fi date la iveală. Va fi acea zi când "Dumnezeu va judeca prin Isus Cristos, lucrurile ascunse ale oamenilor" (Romani 2:16).

Nu vor fi decât două clase: mântuţi şi pierduţi. "Cărţile" vor conţine înregistrate vieţile oamenilor. "Cartea vieţii" va conţine numele celor mântuţi. Sunt mulţi care au un caracter încât noi n-am şti unde să-i plasăm, dar Dumnezeu ştie.

"Moartea a doua" (14), este pierzarea finală de la sfârşit, un lucru distinct de moartea fizică, care este soarta tuturor oamenilor. Aici este numită "iazul de foc".

Isus a vorbit despre el ca fiind locul unde focul nu se stinge, focul veşnic, pregătit pentru Diavolul şi îngerii săi.

Dacă este vorba de foc în sens literal, nu ştie nimeni; s-ar putea să fie mai dureros pentru suflet, decât este focul literal, fizic pentru trup.

Chiar moartea însăşi a fost aruncată în iazul de foc (14). Pentru cei din afara iazului moartea, acest coşmar al existenţei pământeşti, nu-şi va mai ridica niciodată hidosul ei cap (21:4).

Capitolul 21:1-8. Ceruri noi şi un pământ nou

Capitolul acesta descrie nu o nouă ordine socială în lumea actuală, ci căminul etern al celor răscumpăraţi, casa Tatălui, unde sunt multe locaşuri. Unul dintre cele mai scumpe capitole din toată Biblia. Ce mult ne place să-l citim!

Primul cer şi primul pământ trecuseră, aşa cum se spune la II Petru 3:10, "cerurile cu mare troznet (explozie?)" iar pământul cu tot ce e pe el a ars. Ce schimbări au avut loc în întregul univers nu ştim. Nici dacă pământul acesta va fi prefăcut sau reînnoit prin foc sau va fi un alt pământ, total diferit - iarăşi nu ştim.

Nici nu putem înţelege în ce măsură cu trupurile noastre noi, spirituale, neputrezitoare şi slăvite vom mai putea fi ţinuţi legaţi de vreo planetă sau stea, sau dacă nu cumva vom fi liberi să hoinărim în voie, în sferele infinite ale spaţiului cosmic. Ce mult am dori să ştim, dar într-o bună zi vom şti!

"Marea nu mai era", 1

Dar va fi un "râu" (22:1). Aşadar, ne întrebăm dacă va fi vorba de un râu cu chip literal. S-ar putea ca focul, prin care a fost ars pământul să fi ars şi marea, sau poate râul apei vieţii nu este un râu cu apă pământească în sens fizic, ci mai degrabă un simbol minunat al vieţii care se găseşte în Cristos, aşa cum i-a spus El femeii samaritence: "Oricine bea din apa pe care i-a voi da Eu nu va înseta niciodată" (Ioan 4): "şi oricine vrea să vină şi să bea fără plată apa vieţii." (22:17)

"Iată Cortul lui Dumnezeu cu oamenii", 3

Grădina Eden reprezintă locul de unde omul a fost alungat din prezenţa conştientă, imediată şi reală a lui Dumnezeu. Aici el este repus în această stare. În lumea aceasta noi umblăm prin credinţă, acolo sus Îl vom vedea realmente pe Dumnezeu şi vom fi cu El într-o păstăşie minunată de-a lungul veacurilor nesfârşite.

Nu va mai fi nici moarte, nici lacrimi, nici durere, nici dureri ale inimii, nici întristare. Un nou univers va fi luat fiinţă. Ce minunat va fi să poţi sta acolo. În special pentru cei care nu au cunoscut aproape nimic altceva decât suferinţe aici. Cu cât este mai mare suferinţa aici, cu atât mai mare va fi gloria acolo sus.

"Afară sunt scârboşii", 8

Mulţi creştini sunt vinovaţi de unele fapte menţionate aici. Nouă ni se pare că există grade diferite de caracter şi am dori să ştim unde se trage linia de despărţire, dar deşi nu cunoaştem acest lucru, Dumnezeu îl cunoaşte. Pentru Dumnezeu nu există decât două clase: cei care sunt ai Lui şi cei care nu sunt.

Capitolul 21:9-27. Noul Ierusalim

Biblia începe cu o grădină şi se sfârşeşte cu un oraş, Cetatea Sfântă, Noul Ierusalim, Mireasa lui Cristos, Nevasta Mielului (2, 9, 10); călcată în picioare în 11:2, aici ea străluceşte în toată slava ei. Cetatea Sfântă este antiteza Babilonului. Babilonul, biserica adulteră. Cetatea Sfântă: adevărata biserică, Mireasa lui Cristos. Curva a dispărut. Adevărata nevastă va fi glorificată.

Un oraş de aur, 18, 21

Îi este arătat lui Ioan de unul din aceiaşi îngeri care i-a arătat Babilonul (9; 17:1). Babilonul antic, care împrumutase numele său bisericii adultere, era cunoscut ca cetatea sau oraşul de aur (Isaia 14:4), oraşul-minune al lumii antice (vezi pagina 336-340). Acum adevărata cetate de aur iese la iveală în splendoarea şi măreţia ei infinită.

Dimensiunile oraşului

12.000 de prăjini (2400 km): este lungimea fiecărei laturi. sau întrega distanţă de jur împrejur. Are patru laturi. Un cub, pentru care Sfânta Sfintelor din Cort, un cub cu latura de 15 picioare şi Sfânta Sfintelor din templul lui Solomon, un cub cu latura de 30 de picioare, pot fi luate ca tipare preînchipuitoare.

Zidul, de 144 de coţi, (216 picioare). Înălţimea ei? Sau grosimea ei? dacă e vorba de înălţime, înseamnă că cetatea va apărea ca un turn deasupra zidurilor. Măsurătorile sunt bazate pe multipli lui 12, ceea ce pare să fie un simbol al semnăturii copiilor lui Dumnezeu. De o mie de ori 12 reprezintă capitala slăvită a universului răscumpărat al lui Dumnezeu. De 12 ori 12 (144) este zidul ei. Apoi 12 porţi, având înscrise pe ele numele celor 12 seminţii. 12 temelii, având înscrise numele celor 12 apostoli. Ca şi cum slava cetăţii ar fi rezultatul de temelie depuse de Israel şi de apostoli, în epocile anterioare. Pomul vieţii are 12 feluri de roade pentru cele 12 luni ale anului.

Se poate ca tiparul general al cetăţii la patrat, cu zidurile şi râul vieţii să fi fost sugerat de tiparul Babilonului antic, care era şi el tot patrat, cu lungimea laturilor de 60 de mile, 300 de picioare înălţime şi 100 de porţi de alamă, despărţit în mijloc de râul Eufrat.

Pietrele sale scumpe, 19-21

Fiecare poartă era o perlă. Cele 12 temelii erau zidite fiecare din: iaspis, safir, halchedon, smaragd, sardonix, sardiu, hrisolit, beril, topaz, hrisotopaz, iacint şi ametist.

Ele sunt similare cu numele celor 12 pietre de pe platoşa marelui preot, cu numele celor 12 seminţii (Exod 28:15-30), ceea ce trebuie să fi fost un fel de fotografie înceţoşată a ceea ce Dumnezeu avea să elaboreze mai târziu.

Se poate ca unele din aceste pietre să diferite în realitate de cele ale căror nume le poartă: iaspisul s-ar putea să fie diamant. Safirul - albastru, halchedon - albastru de culoarea cerului, smarald - verde, sardonix - roşu şi alb, sardiu - roşu aprins, hrisolit - auriu, beril - verde marin, topaz - verde transparent, hrisotopaz - purpuriu, iacint - roşu, ametist - violet.

Cetatea lui Dumnezeu. Zidurile din diamant. Porţile din perle; temelia din pietre scumpe. Dacă e vorba de aceste lucruri în sens literal sau doar simbolic nu ştim. E vorba însă de ceva mult mai frumos decât ne putem imagina la ora actuală.

Capitolul 22:1-5. Pomul vieţii

Pomul vieţii, aşezat lângă râul apei vieţii (22:1,2), care curge încontinuu de la tronul lui Dumnezeu. Înfăţişat mai întâi în Pomul Vieţii şi râul din grădina Eden (Geneza 2:9,10). Mai târziu în viziunea lui

Ezechiel, cu apele vindecătoare (Ezechiel 47:1-12) şi apoi în cuvintele lui Isus: "Oricine bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta niciodată" (Ioan 4:14) şi "Eu sunt pâinea vieţii... dacă manâncă cineva această pâine va trăi în veac" (Ioan 6:35,51). Iată aici împlinirea finală a tuturor lucrurilor, pentru cetăţenii lumii Mielului.

Capitolul 22:6-10. Importanţa cărţii

Este o afirmare a faptului că această carte constituie Cuvântul lui Dumnezeu (2:6). Tot aşa cum a început cartea, pronunţând binecuvântare asupra celor care o citesc şi îi păzesc cuvintele (1:3), tot aşa se şi încheie (27:7).

Capitolul 22:11-15. Sfârşitul zilei de har

"Cine este întinat să se întineze mai departe; cine este sfânt să se sfinţească şi mai departe" (22:11), este o pecetluire solemnă a sorţi celor pierduţi. Caracterul în lumea aceasta, cât mai ţine ziua harului, poate fi schimbat în bine sau rău, dar vine vremea când el va rămâne fixat pe veci, aşa cum roadele rămân într-o anumită formă după ce au ieşit din floare.

Notaţi din nou absoluta separaţie dintre cei care şi-au spălat hainele şi cei care nu şi le-au spălat (22:14,15 şi la 21:6-8). Tot mereu se afirmă în Scriptură că nu există decât două feluri de oameni şi numai două destine.

Capitolul 22:16, 17. Invitaţia finală

"Eu sunt rădăcina şi sămânţa lui David, Luceafărul strălucitor de dimineaţă" (22:16, Numeri 24:17), însemnând faptul că Isus este Cel către care se îndreptau toate profeţiile şi în care se împlinesc cu toate. Numai El este Mântuitorul. În afară de El nu este nici o nădejde.

El le spune tuturor celor care vor: "Veniţi şi luaţi apa vieţii fără plată"; Duhul Lui spune: "Vino!" Şi invitaţia e adresată tuturor. Ne aşteaptă o lume minunată. Prin urmare, veniţi până nu e prea târziu!

Capitolul 22:18-21. Avertizarea finală

Făcută împotriva oricărei mutilări sau răstălmăciri a acestei cărţi. Un asemenea act duce la deposedarea acelei persoane de toate promisiunile glorioase ale cărţii. Criticilor raţionalişti din zilele noastre nu le place acest mesaj, fiindcă îi condamnă pe ei, pentru faptul că îşi asumă libertatea de a elimina acele porţiuni din Scriptură care nu sunt pe placul lor (Deuteronom 4:2; 12:32). Mai bine să acceptăm Cuvântul lui Dumnezeu aşa cum este, decât să tratăm justiţia lui Dumnezeu cu uşurinţă.

"Eu vin curând" se repetă de trei ori în acest capitol (7, 12, 20). Sunt ultimele cuvinte consemnate ale lui Isus, mesajul Lui de rămas bun către Mireasa care Îl aşteaptă, în timp ce El se înălţa. "Amin, Vino Doamne Isuse!

Apocalipsa şi Geneza

Întrega Biblie este o singură istorie. Ultima parte a ultimei cărţi din Biblie poate fi citită ca încheiere a istoriei ce a început în prima parte a primei părţi din Biblie.

Primul cuvânt din Geneza:
"La început Dumnezeu a făcut cerurile şi pământul" Geneza 1:1.
Printre ultimele cuvinte din Apocalipsa găsim cuvintele:
"Am văzut un cer nou şi un pământ nou" Apocalipsa 21:1

"Iar grămada de ape a numit-o mări" Geneza 1:10.
"Şi marea nu mai era" Apocalipsa 21:1.

"Întunericul l-a numit noapte" Geneza 1:5.
"Acolo nu va mai fi noapte" Apocalipsa 21:5.

"Dumnezeu a făcut cei doi mari luminători (soarele şi luna)" Geneza 1:16.
"Cetatea nu are trebuinţă de soare sau de lună" Apoc.21:23.

"În ziua în care vei mânca din el vei muri negreşit" Gen.2:17.
"Moartea nu va mai fi" Apocalipsa 21:4.

"Voi mări mult suferinţa ta" Geneza 3:16.
"Nu va fi nici durere" Apocalipsa 21:4.

"Blestemat este pământul din pricina ta" Geneza 3:17.
"Nu va mai fi nimic vrednic de blestem" Apoc.22:3.

Satana apare ca înşelător al omenirii, Geneza 3:1,4.
Satana dispare pe veci, Apocalipsa 20:10.

Omul a fost alungat de la pomul vieţii, Geneza 3:22-24.
Pomul vieţii apare din nou, Apocalipsa 22:2.

Omul a fost alungat din faţa lui Dumnezeu, Gen.3:24.
"Ei vor vedea faţa Lui" Apocalipsa 22:4.

Căminul primar al omului a fost lângă un râu, Gen.2:10.
Căminul etern al omului va fi tot lângă un râu, Apocalipsa 22:1

CUM AM AJUNS ÎN POSESIA BIBLIEI

Formarea Noului Testament

"Canonul" Noului Testament. Cuvântul "canon" înseamnă la origine "trestie" sau "prăjină de măsurat". În uzanţă creştină el a ajuns a însemne "regula scrisă de credinţă", adică lista cărţilor originale şi autorizate care au compus Cuvântul inspirat al lui Dumnezeu. Cărţile canonice ale Noului Testament au fost cele care au ajuns să fie recunoscute în general de biserici ca fiind scrierile autentice ale apostolilor sau scrierile cu autoritate apostolică.

În zilele lui Cristos exista în literatura poporului evreu un grup de scrieri numite "Scripturile" - în prezent numite Vechiul Tesatament - pe care oamenii îl considerau de comun acord ca fiind provenite direct de la Dumnezeu (vezi pag. 404). Ei au numit aceste "Scripturi" Cuvântul lui Dumnezeu. Isus a recunoscut acest lucru. Scripturile erau citite şi învăţate de obicei în sinagogi.

Încă de la început, bisericile creştine au acceptat aceste scrieri ebraice ca pe Cuvântul lui Dumnezeu şi le-au dat în cadrul adunărilor lor acelaşi loc pe care le avuseseră ele în sinagogi.

Pe măsură ce au apărut scrierile apostolilor, ele au fost adăugate la scripturile evreieşti şi acordându-li-se aceiaşi stimă sacră şi consideraţie. Fiecare biserică dorea să aibă nu numai ceea ce i se adresase ei, ci şi copii ale scrisorilor ce fuseseră adresate altor biserici.

Începuturile Canonului în Noul Testament

Există în Noul Testament anumite aluzii la faptul că în timpul vieţii apostolilor, sub propria lor supraveghere, colecţiile scrierilor lor au început să fie adunate pentru biserici şi incluse în Vechiul Testament ca făcând parte din Cuvântul lui Dumnezeu.

Pavel a spus că învăţătura sa este inspirată de Dumnezeu (I Corinteni 2:7-13; 14:3, 7; I Tesaloniceni 2:13)

La fel a făcut Ioan în cazul Apocalipsei (Apocalipsa 1:2). Pavel a rânduit ca epistolele sale să fie citite în biserici (Coloseni 4:14; I Tesaloniceni 5:27; II Tesaloniceni 3:15).

Pavel a scris ca aceste lucruri să rămână după plecarea sa: 2Petru 1:15; 3:1-2.

Pavel a citat din Scriptură I Timotei 1:5-18: "Vrednic este lucrătorul de plata sa." Această propoziţie nu se găseşte nicăieri în Biblie decât la Matei 10:10 şi Luca 10:7, o dovadă a faptului că Matei şi Luca existau deja pe vremea aceea şi erau considerate drept Scriptura.

Petru clasifică epistolele lui Pavel alături de celelalte Scripturi (II Petru 3:15-16)

Se pare că apostolii au scris multe scrisori, având în vedere nevoile imediate ale bisericilor. În ce priveşte stabilirea celor care aveau să fie păstrate pentru epocile viitoare, noi credem că Dumnezeu Însuşi a vegheat asupra acestei probleme şi El însuşi a făcut selecţia.

Cărţile Noului Testament care au apărut mai întâi sunt: Matei, Iacov, Evrei(?), în Palestina; Ioan, Galateni, Efeseni, Coloseni, I şi II Timotei, Filimon, I şi II Petru, I, II, III Ioan, Iuda, Apocalipsa, în Asia Mică; I şi II Corinteni, Filipeni, I şi II Tesaloniceni, Luca (?), în Grecia; Tit în Creta; Marcu, Fapte, Romani, la Roma.

Palestina, Aia Mică, Grecia şi Roma erau despărţite unele de altele. Cărţile Vechiului Testament luaseră fiinţă în cadrul restrâns al unei ţări mici, dar cărţile Noului Testament s-au născut în ţări despărţite între ele de distanţe mari.

Primele colecţii au fost incomplete. În vremea aceea nu existau căi ferate, avioane, radiouri şi alte mijloace de comunicaţie de care dispunem în prezent. Călătoriile se făcea anevoie, şi cu multe primejdii. O călătorie de câteva ore astăzi dura pe vremea aceea luni şi chiar ani de zile. Tiparul nu era cunoscut de oameni şi toate copiile se făceau de mână - o muncă foarte obositoare. Mai mult, era o epocă de persecuţii, când scrierile creştine atât de scumpe trebuiau ascunse bine şi nu existau conferinţe sau consilii bisericeşti la care creştinii din diferite părţi să se poată aduna şi să poate să-şi compare scrierile. Consiliile creştine nu au avut loc decât de la Constantin încoace. Astfel, în mod firesc primele colecţii ale Noului Testament se deosebeau între ele şi-n anumite regiuni şi procesul de uniformizare a cărţilor Noului Testament a fost de lungă durată şi anevoios.

Cărţile contestate ale Noului Testament. Pe lângă cărţile canonice ale Noului Testament, au mai fost multe alte cărţi, atât bune, cât şi rele, aşa cum se va vedea din paginile următoare.

Unele au fost atât de frumoase şi valoroase, încât pentru o vreme, în anumite părţi ale lumii, au fost considerate parte din Scripturi. Altele se vedea de la o poştă că sunt false. Criteriul principal după care o carte era acceptată sau nu era provenienţa: dacă venea de la apostoli sau nu. Dar nu era întotdeauna uşor de efectuat o asemenea cercetare, în special în cazul cărţilor mai puţin cunoscute provenind dintr-o regiune mai îndepărtată.

Mărturii vechi pentru cărţile Noului Testament.S-au păstrat foarte puţine scrieri ale creştinilor care au trăit pe vremea apostolilor. Aceasta datorită perisabilităţii materialului de scris şi a faptului că bântuiau atâtea prigoane pe vremea aceea, în cadrul cărora cărţile creştine erau distruse. Deşi puţine la număr, ele aduc însă o mărturie incontestabilă a existenţei unui grup de scrieri autorizate în perioada aceea, pe care

creştinii le considerau Sfânta Scriptură; însemnările acestea abundă în citate sau referiri la acele scrieri.

Clement din Roma, în epistola sa către Corinteni (anul 95) citează sau se referă la Matei, Luca, Romani, Corinteni, Evrei, I Timotei şi I Petru.

Policarp, în scrisoarea sa către Filipeni (scrisă în anul 110 d.Cr.), citează din cartea Filipeni şi reproduce fraze din alte nouă epistole ale lui Pavel şi din I Petru. El spune: "Am scrisori de la voi şi de la Ignat; pe ale voastre le voi trimite în Siria, aşa cum aţi cerut, precum şi scrisoarea mea de faţă." Este o indicaţie a faptului că pe vremea lui Policarp bisericile începuseră deja să adune exemplare sau copii ale scrisorilor creştine.

Formarea Noului Testament

Ignatius (Ignat), în cele şapte scrisori ale sale scrise prin anul 110 d.Cr., în timpul călătoriei sale de la Antiohia la Roma, unde avea să moară ca martir, citează din Matei, I Petru, I Ioan. Apoi aminteşte nouă epistole ale lui Pavel şi chiar scrisorile sale poartă amprenta celorlalte trei evanghelii.

Papias (anii 70-155 d.Cr.), un elev al lui Ioan, a scris lucrarea "O explicaţie a discursurilor Domnului" în care citează din Ioan şi consemnează tradiţiile legate de originea lui Matei şi Marcu.

Didahia, scrisă între 80 şi 120, dă 22 de citate din Matei, Marcu, referiri la Luca, Ioan, Fapte, Romani, Tesaloniceni şi I Petru; şi se referă la Evanghelie, ca fiind un document scris.

Epistola lui Barnaba, scrisă între anii 90 şi 120 d.Cr., citează din Matei, Ioan, Faptele Apostolilor şi II Petru, folosind expresia: "Este scris" - o formulă de obicei aplicată numai Scripturilor.

Păstorul din Hermas, scrisă prin anul 100 sau 140, despre care s-a spus că este echivalentul cărţii "Călătoria pelerinului" pentru biserica de început, a recurs la epistola lui Iacov, dar pe lângă aceasta are puternice ecouri din celelalte cărţi ale Noului Testament.

Tatian, prin anul 160 d.Cr., a scos o armonie a celor 4 evanghelii, nimită "Diatesaron", o dovadă a faptului că cele patru evanghelii, şi numai patru, au fost în general recunoscute în biserici.

Iustin Martirul, născut aproximativ în anul când a murit Ioan, în apologiile sale scrise prin anul 140 aminteşte de Apocalipsa şi arată faptul că avea cunoştinţe despre Faptele Apostolilor şi 8 epistole. El numeşte "Evangheliile"; "Memoriile Apostolilor" şi spune că ele erau citite în adunările creştine, paralel cu profeţii.

Basilide, un eretic gnostic care a predat în Alexandria în timpul domniei lui Adrian (117-138 d.Cr.) şi care pretindea că are cunoş inţe despre tradiţiile secrete primite de la apostoli, în eforturile sale de a răstălmăci învăţăturile creştine bine stabilite şi acceptate, citează în Matei, Luca, Ioan, Romani, I Corinteni, Efeseni şi Coloseni, într-o

manieră care lasă să se înţeleagă că scrierile acestea erau Sfintele Scripturi ale creştinilor.

Marcion, un alt eretic, prin anul 140, ca să-şi sprijine erezia, şi în interesul ei, a întocmit un canon al său, care se compunea din Luca, Romani, I şi II Corinteni, Galateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni, I şi II Tesaloniceni şi Filimon.

Iranaeus (anii 130 -200), un elev al lui Policarp, citează cel mai mult cărţile Noului Testament, numindu-le "Scriptura", care pe vremea lui ajunsese să fie cunoscută sub numele de "Evanghelia şi Apostolii", după cum cărţile Vechiului Testament erau numite "Legea şi Profeţii".

Tertulian (160-220), originar din Cartagina, cel care a trăit pe vremea când manuscrisele originale ale epistolelor se mai păstrau încă, spune despre Scripturile creştine că sunt "Noul Testament" (titlul apare pentru prima dată în scrierile unui autor necunoscut de prin anul 193). În scrierile lui Tertulian care s-au mai păstrat găsim 1800 de citate din cărţile Noului Testament, în lucrarea sa "Împotriva Ereticilor", el spune:

"Dacă doriţi să vă exercitaţi curiozitatea în mod util, în vederea mântuirii voastre, vizitaţi bisericile apostolice în care se află chiar scaunele apostolilor; şi în care epistolele lor autentice sunt citite, reprezentând şi înfăţişând chiar vocile lor. Este cumva Ahaia aproape de voi? Sau Corintul? Dacă nu sunteţi departe de Macedonia aveţi în apropiere Filipi şi Tesalonic. Dacă puteţi merge până în Asia, acolo veţi găsi Efesul. Dacă sunteţi aproape de Italia puteţi vizita Roma".

Canonul Muratorian, produs la Roma prin anul 170, conţinea o listă a Scripturilor creştine. Ea omite Evrei şi I şi II Petru, precum şi Iacov, dar include Cartea înţelepciunii şi Apocalipsa lui Petru.

Vechea versiune siriană, produsă pe la mijlocul secolului al II-lea, era creştină, omite Iacov, I şi II Petru, I, II, III Ioan, Iuda şi Apocalipsa.

Vechea versiune latină, produsă pe la mijlocul secolului al doilea, omite Evrei, Iacov şi II Petru.

Origen, (185 - 254) din Alexandria, un învăţat creştin care a călătorit foarte mult şi era documentat, şi-a devotat întreaga viaţă studierii Scripturii. El a scris atât de mult încât uneori a recurs la 20 de copişti. În scrierile sale s-a păstrat două treimi din Noul Testament sub formă de citate. El a acceptat cele 27 de cărţi ale Noului Testament de astăzi, deşi n-a fost sigur de autorul cărţii Evrei şi şi-a exprimat îndoieli cu privire la Iacov, II Petru şi II şi III Ioan.

Ce cărţi au constituit Noul Testament? Din citatele de mai sus, şi din cele ale lui Eusebiu (vezi pagina următoare)-se observă că o vreme au existat anumite variaţii cu privire la stabilirea cărţilor care trebuiau considerate canonice. Acest lucru se datora pur şi simplu anevoioaselor mijloace de locomoţie, în teritoriile atât de vaste ale Imperiului Roman, precum şi cele 300 de ani de persecuţii neîncetate, care nu au

oferit bisericilor nici o şansă de a face un efort rezonabil de corectare şi stabilire rezonabilă a unanimităţii cu privire la acele cărţi care erau de origine apostolică, până când a venit Constantin, la începutul secolului al IV-lea şi a dat edictul de toleranţă.

Ce se întâmplă atunci cu cărţile "în dubiu"? Ele nu au fost în "dubiu" în regiunile în care au apărut de prima dată. Exigenţele vremurilor le-au împiedicat să devină cunoscute pentru o vreme. Faptul că au fost primite în mod unanim de creştini mai încet decât celelalte este o dovadă a grijii pe care o acordau bisericile pericolului impostorilor.

Formarea Noului Testament

Eusebiu (264 - 340), episcop de Cezarea, şi istoric al Bisericii, a trăit şi a fost întemniţat în timpul persecuţiei lui Diocleţian împotriva creştinilor - efortul final al Romei de a şterge numele creştin de pe faţa pământului. Unul din obiectivele sale principale a fost nimicirea tuturor Scripturilor creştine. Timp de 10 ani, Biblia a fost vânată de agenţii Romei şi arsă în pieţele publice. Pentru creştini nu era indiferent să ştie care cărţi compuneau Scriptura lor.

Eusebiu a trăit până în timpul domniei lui Constantin, cel care a acceptat creştinismul. El a devenit principalul consilier religios al lui Constantin. Unul din primele acte ale lui Constantin după urcarea sa pe tron a fost a comanda pentru bisericile de la Constantinopol a 50 de Biblii, sub îngrijirea lui Eusebiu, cu concursul unor copişti calificaţi, folosindu-se pergament de cea mai bună calitate, iar la terminarea lor urmând a fi înmânate bisericilor prin curieri regali din Cezarea până la Constantinopol. Iată ce a scris el în acest ordin către Eusebiu:

"M-am gândit că e nevoie urgentă a îndruma pe Înţelepciunea voastră să comande cincizeci de exemplare ale Sfintelor Scripturi, despre care ştiţi că sunt deosebit de necesare pentru instruirea Bisericii. Acestea trebuiesc scrise pe pergament, într-o manieră foarte lizibilă şi într-o formă uşor de purtat, de către copişti bine calificaţi în profesia lor. De asemenea, ai autoritatea prin virtutea acestei scrisori, să foloseşti două din carăle publice pentru răspândirea acestor Scripturi; aranjament prin care exemplarele, când vor fi scrise frumos, îmi vor fi trimise mie, pentru a le cerceta personal. Unul dintre diaconii bisericii tale poate fi însărcinat cu treaba aceasta, care la sosirea sa aici va experimenta generozitatea de care sunt în stare. Dumnezeu să vă păzească, iubite frate!"

Care cărţi compuneau Noul Testament al lui Eusebiu? Exact acele cărţi care compun şi actualul Nou Testament.

După cercetări îndelungate, Eusebiu s-a informat cu privire la cărţile acceptate în mod unanim de biserici. În Istoria Bisericii pe care a scris-o el vorbeşte despre patru categorii de cărţi:

1. Cele universal acceptate.
2. Cărţi "disputate": Iacov, II Petru, Iuda, II şi III Ioan, care deşi au

fost cuprinse în Bibliile sale, erau sub semnul întrebării de alții.

3. Cărțile "neautentice" printre care amintește "Faptele lui Pavel", "Păstorul din Herma", "Apocalipsa lui Petru", "Epistola lui Barnaba", și "Didahia".
4. "Falsificările ereticilor"; "Evanghelia lui Petru", "Evanghelia lui Toma", "Evanghelia lui Matias", "Faptele lui Andrei" și "Faptele lui Ioan".

Consiliul de la Cartagina (din anul 397), a ratificat în mod oficial cele 27 de cărți ale Noului Testament așa cum le cunoaștem în prezent, exprimând ceea ce devenise părerea unanimă a bisericilor și acceptând cartea ce avea să devină cea mai scumpă moștenire a omului.

Critica modernă

Biblia, cu canonul Noului Testament compus din 27 de cărți, așa cum a fost acceptat de părinții primei biserici, și ratificată în cele din urmă de consiliul de la Cartagina, a devenit fără îndoială Biblia recunoscută a creștinătății timp de 1000 de ani.

Pe măsură ce s-a ridicat însă spiritul critic modern, au început cercetările cu privire la originea și autenticitatea cărților Bibliei, precum și a celorlalte cărți antice.

"Critica", în felul în care e aplicat Bibliei, este un termen nefericit, deși se potrivește cu unele comentarii lipsite de respect făcute de critici, sensul cuvântului încorporând de obicei suma eforturilor intelectuale moderne de a submina Autoritatea Divină a Bibliei. Dar în sensul ei corect de examinare critică și dreaptă a faptelor, în sensul căutării oneste a adevărului istoric, termenul este rezonabil și legitim, mărindu-ne cunoștințele despre Biblie.

Critica istorică. Are de-a face cu autenticitatea cărților Bibliei respectiv, de cine și când a fost scrisă fiecare și dacă aceea carte e istorică sau nu.

În relație cu Noul Testament, ea este pur și simplu redeschiderea unei probleme încheiate și rezolvate spre satisfacția primei generații de părinți creștini. Criticii moderni nu au depus nici măcar atât efort în a stabili autenticitatea cărților Noului Testament cât au făcut-o generațiile în timpul cărora s-au scris cărțile respective. Or, aceștia din urmă, erau mult mai în măsură a stabili natura acelor cărți decât criticii actuali. Nu este ușor să deraiezi un tren după ce acesta a trecut pe lângă tine. Falsurile literare sunt repede depistate. Faptul că o carte este istorică sau fictivă va fi recunoscut cu ușurință la publicarea lucrării. Dacă ar fi să scriu o carte despre Războiul Revoluționar American și s-o semnez cu numele lui George Washington, aș reuși oare să conving pe cineva că George Washington a scris-o?

Un fapt nefericit și trist la criticii aceștia care au renunțat la părerea tradițională privitoare la originea cărților Bibliei este pretenția lor

semeaţă că numai ei deţin monopolul în domeniul erudiţiei. Astfel, părerea lor devine foarte repede "părerea unanimă a savanţilor". Oare sunt ei atât de limitaţi încât să creadă că numai cei care ţin morţiş la aceleaşi păreri sunt "savanţi"? Un anumit punct de vedere nu constituie în sine o indicaţie a faptului că cineva este erudit, ci doar un anumit mod de a gândi. Bătrâna Carte a tocit multe săbii ale criticilor şi multă vreme după ce aceşti critici vor fi cu totul uitaţi, ea va continua a fi iubită şi cinstită de milioane de oameni. Scumpă Carte!

Cărţile apocrife ale Noului Testament

Acestea sunt evanghelii, fapte ale apostolilor şi epistole de natură legendară sau falsă, care au început să apară prin secolul al II-lea. În cea mai mare parte au fost falsuri, fiind recunoscute ca atare de la început. "Ele conţin atâtea istorii fără sens privitoare la Cristos şi apostoli, încât niciodată nu au fost considerate ca divine sau făcând parte din Biblia noastră." Sunt tentative ce încearcă a completa unele goluri din istoria lui Isus aşa cum o găsim în Noul Testament, cu scopul de a promova ideile eretice ale celor care le-au scris.

Se cunosc vreo cincizeci de evanghelii false, pe lângă alte multe "Fapte" şi "epistole". Întrucât au existat foarte multe asemenea scrieri false, a fost foarte important pentru prima biserică să facă distincţie clară între fals şi adevărat.

Se spune că Mahomed şi-a dezvoltat ideile de creştinism în cea mai mare parte din aceste cărţi. Ele sunt originea unora dintre dogmele bisericii Romano-Catolice. Nu trebuiesc însă confundate cu scrierile părinţilor apostolici amintite în paginile următoare.

Iată o listă a celor mai bine cunoscute din ele.

Evanghelia lui Nicodim. Cuprinde şi "Faptele lui Pilat", care ar fi chipurile, o relatare iniţială a procesului lui Isus, făcută pentru împăratul Tiberiu, apărută în secolul al doilea sau al cincilea; pur şi simplu imaginară.

Protoevanghelia lui Iacov. O naraţiune de la naşterea Mariei până la uciderea copiilor nevinovaţi. Sunt istorii care au început a circule în secolul al doilea. A fost terminată în secolul V.

Trecerea Mariei. Abundă în tot felul de minuni şi culminează cu transportarea "trupului ei preţios şi nepătat" în paradis.

Scria în secolul IV, când a început a se nască această închinare la fecioară.

Evanghelia după Evrei. Adăugiri la evangheliile canonice care, chipurile ar cuprinde unele din cuvintele lui Isus. Apărută prin anul 100

Evanghelia ebioniţilor. Compilată din Evangheliile sinoptice, cu scopul de a sprijini doctrina ebionită. Apărută între secolele al II-lea şi al VI-lea.

Evanghelia egiptenilor. Conversaţii imaginare între Isus şi Salomea. Între anii anul 130 şi 150, folosită de sabelieni.

Evanghelia lui Petru, apărută în mijlocul secolului al doilea. Bazată pe Evangheliile canonice. Scria în interesul doctrinelor docetiste antiebraice.

Pseudoevanghelia lui Matei. Traducere falsă din secolul al V-lea a unei evanghelii a lui Matei, ce abundă în minuni, care ar fi fost făcute de Isus în copilărie.

Evanghelia lui Toma. Secolul al II-lea, viaţa lui Isus de la cinci la doisprezece ani. Face din Isus un făcător de minuni care era gata a satisfacă tot felul de capticii copilăreşti.

Naşterea Mariei, un fals intenţionat din secolul VI. Menit să promoveze închinarea la fecioara Maria. Conţine istorii despre aşa-numitele vizite ale îngeilor făcute zilnic Mariei. Odată cu creşterea şi dezvoltarea papismului a devenit imens de populară.

Evanghelia arabică a copilăriei. Secolul şapte. Conţine istorii ale minunilor întâmplate în timpul şederii în Egipt. Extrem de fantastică în natura sa.

Evanghelia lui Iosif Tâmplarul. Secolul al IV-lea apărută în Egipt, consacrată glorificării lui Iosif.

Apocalipsa lui Petru. Ar conţine viziuni ale cerului şi iadului care au fost date lui Petru. Eusebiu o numeşte falsă.

Faptele lui Pavel. Mijlocul secolului al II-lea. O romanţă care are drept scop promovarea abstinenţei. Conţine presupusa epistolă pierdută către Corinteni.

Faptele lui Petru. Sfârşitul secolului al doilea. O poveste de dragoste a ficei lui Petru. Conflictul cu Simon Magul. Conţine povestirea "Quo Vadis".

Faptele lui Ioan. Sfârşitul secolului al doilea. Istoria unei vizite la Roma. Pur şi simplu imaginară. Conţine o revoltătoare imagine a senzualităţii.

Faptele lui Andrei. Istoria lui Andrei, care încearcă a o convinge pe Maximila a se abţină de la relaţii sexuale cu soţul ei, lucru care duce la martirajul său.

Faptele lui Toma. Sfârşitul secolului al II-lea. Ca şi faptele lui Andrei, este o romanţă de căsătorie în interesul abstinenţei relaţiilor sexuale.

Scrisoarea lui Petru către Iacov. Sfârşitul secolului al II-lea. Un act violent împotriva lui Pavel. O născocire în interesul ebioniţilor.

Epistola din Laodicea. Se declară a fi cea la care se referă Coloseni 4:16. De fapt este o compilare a expresiilor lui Pavel. Scrisorile lui Pavel către Seneca, cu scrisori de la Seneca către Pavel. Un fals din secolul al IV-lea. Scopul ei: fie a lăuda creştinismul pentru urmaşii lui Seneca, fie de a-l lăuda pe Seneca în faţa creştinilor.

Caracteristica de bază a acestor scrieri este ficţiunea pură, dându-se drept istorie, dar fiind atât de absurde încât falsitatea lor nu mai necesită nici un comentariu.

Scrisorile lui Abgar. S-ar putea ca acestea să fi avut un oarecare temei. Eusebiu cel puţin a fost de această părere. El relatează cum Abgar, regele Edesei, fiind bolnav, a auzit despre puterea lui Isus şi i-a scris o scrisoare rugându-l să vină şi să-l vindece, la care Isus a dat următorul răspuns: "E nevoie ca lucrurile pentru care Eu am fost trimis a fi îndeplinite, după care Eu voi fi primit sus la Acela care M-a trimis. Prin urmare, după ce voi fi fost primit în cer voi trimite pe unul din ucenicii Mei care te va vindeca." Se spune că a fost trimis Tadeu, căruia i s-au arătat scrisorile aflate în arhivele Edesa. E posibil ca Isus să fi trimis acest mesaj verbal care mai târziu a fost consemnat în scris.

Scrierile părinţilor bisericii

Acestea nu trebuie confundate cu cărţile false enumerate în cele două pagini anterioare, în care autorii şi-au asumat numele apostolilor pentru a-i determina pe oameni a da crezare poveştilor lor născocite. Părinţii bisericii sau părinţii "subapostolici" au fost aceia ale căror vieţi s-au suprapus peste generaţia apostolică. Scrierile păstrate de ei sunt puţine la număr (deşi am dori foarte mult să avem mai multe), datorită perisabilităţii materialului de scris şi persecuţiile din zilele lor. Cele care s-au păstrat însă sunt de o valoare inestimabilă întrucât formează veriga de legătură între apostoli şi istoria bisericii de mai târziu. Unele din ele erau atât de îndrăgite încât, în animite părţi, au fost considerate o parte din Scriptură.

Epistola lui Clement către Corinteni, din anul 95 d. Cr. Clement a fost episcop al Romei (99-100 d.Cr.). Tovarăş de lucru al lui Pavel şi Petru. Trebuie să-l fi cunoscut bine pe Ioan. A scris această epistolă în anul în care apostolul Ioan a fost alungat pe insula Patmos. Se spune că a fost condamnat a lucra în mine şi că a fost omorât ca martir în al treilea an al domniei lui Traian. Probabil este Clement de la Filipeni 4:3. Epistola aceasta a fost prilejuită de o dezbinare în cadrul bisericii de la Corint, în care presbiterii au fost excuşi de unii oameni mai tineri cu vederi lumeşti. A fost scrisă în numele bisericii romane şi e plină de îndemnuri la smerenie, ocupându-se în mare de înviere. A fost îndrăgită atât de mult încât a fost citită în public în multe biserici până în secolul IV. S-a găsit la sfârşitul Noului Testament din manuscrisul Alexandrin al Bibliei.

Epistola lui Policarp către Filipeni. Scrisă prin anul 110 d.Cr. Policarp, ucenic al lui Ioan, episcop de Smirna, a scris mai multe scrisori dar numai aceasta i s-a păstrat. A fost un răspuns la o scrisoare către Filipeni, în care aceştia îi cereau sfatul. Prin ton e foarte asemănătoare cu una din epistolele lui Pavel, pe care le recomandă cu toată căldura credincioşilor

a le studia.

Epistola lui Ignatius (Ignat), din anul 110. Ignat a fost elev al lui Ioan şi episcop al Antiohiei. A murit ca martir la Roma în anul 110. În drum de la Antiohia, trecând prin Asia Mică, el a scris şapte epistole către Efeseni, către Magnezieni, Trallieni, Filadelfieni, Smirneeni, Romani şi către Policarp. Aceste epistole ale lui Ignat abundă în îndemnuri duioase şi au o atmosferă şi un duh de bucurie, în ciuda perspectivei martirajului, care se apropia. Ele subliniază răul ereziei şi dezbinării, îndemnând la supunere faţă de bătrânii Bisericii.

Epistola lui Barnaba, scrisă între anii 90 şi 120. Unii cred că a fost Barnaba din Noul Testament, dar alţii au pus sub semnul întrebării acest lucru. Este o epistolă generală, adresată tuturor creştinilor, conţinând o interpretare schiţată a Scripturii. S-a găsit în cadrul manuscrisului Sinaitic al Bibliei, la sfârşitul Noului Testament, fapt care indică stima mare ce i se atribuia.

Fragmentele lui Papias. Papias a fost un elev al lui Ioan, episcop al oraşului Hierapolis. A fost martirizat cam în aceiaşi vreme cu Policarp. El a scris o explicaţie a discursurilor Domnului, care s-a păstrat până în secolul XIII, dar acum nu au mai rămas decât fragmente, în cadrul citatelor lui Ireneu, Eusebiu şi alţii.

Didahia, sau învăţătura celor doisprezece, scrisă între anii 80-120, sau mai probabil în anul 100. Nu este însă o compoziţie autentică a apostolilor, ci numai o declaraţie făcută de un autor necunoscut despre ceea ce înţelegea el prin acele învăţături. Se aseamănă cu epistola lui Iacov. Scriitorii de la început i-au tăgăduit canonicitatea, dar i-au acordat mult respect. Abundă în citate din cărţile Noul Testament.

Păstorul din Hermas. Scrisă prin anul 100 sau 140. Cea mai veche alegorie creştină, un fel de "Călătorie a pelerinului" a Bisericii Primare. Autorul a fost nespus de religios şi a avut viziuni pe care le-a consemnat în această carte, subliniind pocăinţa, viaţa spirituală şi apropiata venire a Domnului. Cartea a fost citită în multe biserici până în vremea lui Ieronim. E cuprinsă în manuscrisul Sinaitic al Bibliei la sfârşitul Noului Testament. Faptul că autorul ei a fost Hermas din Romani 16:4 nu e decât o presupunere.

Apologia lui Aristide. E un filozof din Atena, ce a scris o "Apărare a Creştinismului către Adrian" iar în anul 125 şi una către Antoniu, în anul 137, pledând pentru ocrotirea creştinilor de persecuţii. El a spus: "Binecuvântată este rasa creştină, mai presus de toţi oamenii, din pricina crezului lor nobil şi adevărat, şi din pricina vieţilor lor curate şi frumoase." Cel mai mare tribut literar al unui filozof, adus creştinismului, din Atena, căminul filozofiei.

Iustin Martirul (100-167). Un filozof care, după ce a încercat filozofiile: stoică, paripatetică, pitagoreeană şi platonică, a găsit satisfacţie numai în crştinism. El a scris apologiile sale, adresate

împătatului Antoniu, în apărarea creştinismului. De asemenea, el a scris "Dialogul cu Trifo", o dezbatere purtată cu un evreu, privitor la chestiunea dacă Isus este sau nu Mesia. A doua epistolă a lui Clement, între anii 120-140, este o replică. Nu se ştie dacă e vorba despre acelaşi Clement amintit înainte.

Epistola lui Diognetus. O apărare a creştinismului, făcută de un autor necunoscut, care s-a pretins a fi un ucenic al apostolilor.

Manuscrisele

După câte se ştie, toate manuscrisele originale ale cărţilor Noului Testament s-au pierdut. Chiar de la început s-au făcut copii după aceste manuscrise valoroase pentru alte biserici, apoi au urmat copii după aceste copii, de-a lungul generaţiilor, pe măsură ce vechile exemplare s-au uzat. Materialul de scris era de obicei papirusul, confecţionat din foiţele unei plante de apă cu acelaşi nume, care trăia în Egipt. Două foiţe - una verticală, alta orizontală - erau presate şi apoi lustruite. Cerneala se făcea din cărbune, din răşină şi din apă. Pentru compuneri scurte se foloseau foi separate. Pentru compoziţii mai lungi se legau mai multe foi, ce formau suluri. Un sul avea de obicei 100 de metri lungime şi vreo 25 de centimetri lăţime. În secolul al doilea cărţile Noului Testament au început a fie legate într-un Codice, adică forma actuală a cărţilor, în care mai multe foi erau adunate într-un volum cu pagini numerotate.

Papirusul nu era foarte rezistent. Cu timpul devenea foarte casant sau putrezea datorită umezelii ori se distrugea. Excepţia o constituie Egiptul, unde climatul uscat şi nisipurile mişcătoare au păstrat până în zilele noastre o uimitoare colecţie de documente antice. În secolul patru, papirusul a fost înlocuit cu pergamentul, care era făcut din piele, şi era mult mai durabil. Până nu demutl, când s-au descoperit papirusurile egiptene, toate manuscrisele existente ale Bibliei erau pe pergament.

Odată cu inventarea tiparului, în secolul al XV-lea, a încetat producerea de Biblii sub formă de manuscris. Există în prezent vreo 4000 de manuscrise sau părţi ale Bibliei care au fost scrise între secolele II şi XV. La prima vedere, s-ar putea să pară puţine, dar în realitate sunt mai multe decât în cazul oricărei alte scrieri antice. Nu se cunoaşte nici o copie completă a lui Homer înainte de anul 1300 d.Cr. nici a lui Herodot întainte de anul 1000.

Manunscrisele pe pergament cunoscute în prezent se numesc "Unciale" şi "Cursive". Unicialele au fost scrise cu litere mari, majuscule. Există vreo 160 din acestea, din secolele IV la X. Cursivele au fost scrise cu litere mici, legate între ele şi s-au scris între secolele X şi XV. Fiind mai vechi, Unicialele sunt mai valoroase. Cele mai vechi, mai valoroase şi mai bine cunoscute manuscrise sunt: Cel Sinaitic, cel de Vatican, şi cel Alexandrin, care au fost la origini Biblii complete.

Manuscrisul Sinaitic (sau Codex Sinaiticus) a fost găsit de un savant german, pe nume Tischendorf în anul 1844, la mănăstirea Sfânta Caterina, de pe muntele Sinai. El a observat într-un coş mare de frunze, pus deopate pentru foc, pagini de pergament scrise în greacă. Cercetând mai cu deamănuntul aceste pagini, a constatat că sunt paginile manuscrisului antic al vechii Septuaginte. În total au fost 43 de foi. El a mai căutat dar nu a mai găsit şi altele. În anul 1853, s-a întors la mănăstire pentru a continua cercetările, dar n-a găsit nimic. Din nou în 1859 s-a întors şi, stând de vorbă cu administratorul despre Septuaginta, acesta a remarcat că avea o copie antică a versiunii respective a Bibliei, pe care i-a şi adus-o îndată lui Tischendorf, înfăşurată într-un şerveţel de hârtie. Era tocmai restul manuscrisului, din care văzuse Tischendorf 43 de foi cu 15 ani înainte. Privind paginile, şi-a dat seama că ţine în mână cea mai preţioasă scriere existentă. După multe negocieri internaţionale, manuscrisul a fost în cele din urmă obţinut de Biblioteca Imperială din oraşul Sfântul Petersburg, unde a rămas până în anul 1933, când a fost vândut Muzeului Britanic, cu preţul de o jumătate de milion de dolari. Manuscrisul conţine 199 de foi ale Vechiului Testament şi Noul Testament complet, cu Epistola lui Barnaba şi o parte din Păstorul din Hermas, pe 148 de foi, totalul foilor fiind de 347, scrise de mână foarte îngrijit, pe cel mai bun pergament, foile având dimensiunea de 38 pe 34 centimentri. Datează din prima jumătate a secolului patru. Este singurul manuscris şi cel mai vechi conţinând întregul Nou Testament. Cele 43 de foi pe care Tischendorf le-a obţinut cu ocazia primei sale vizite se află la biblioteca Universităţii din Leipzig.

Manuscrisul de la Vatican, scris în secolul al patrulea, se află în biblioteca Vatican, încă în anul 1481. Unele fragmente al Noului Testament lipsesc.

Manuscrisul Alexandrin, din secolul al V-lea, la Alexandria. Se află în Muzeul Britanic din anul 1627 şi conţine întreaga Biblie, cu excepţia câtorva fragmente. Cuprinde şi epistolele lui Clement şi Psalmii lui Solomon.

Alte manuscrise: Manuscrisul "Efraem" din secolul V, aflat în prezent la Paris; conţine jumătate din Noul Testament. Manuscrisul "Beza" din secolul V, aflat la Universitatea din Cambrige; conţine Evangheliile şi Faptele Apostolilor. Manuscrisul "Washington", din secolul IV, găsit în Egipt în anul 1906, aflat în prezent la Biblioteca Smith din Washington; conţine Evangheliile.

Biblii tipărite

Inventarea tiparului, iniţial tiparul mobil, de către Ioan Gutemberg (1454) a făcut ca Biblia să devină relativ ieftină şi uşor de procurat şi a promovat foarte mult circulaţia ei în rândul maselor. Mai înainte, preţul unei Biblii echivala cu salariul pe un an. Prima carte tipărită de Gutemberg a fost Biblia. Una din cele tipărite de el se află la Biblioteca

Congresului din Washington, pentru care s-a plătit suma de 350.000 de dolari.

Papirusurile

Descoperirea lor. Flinders Petrie, în excavările din partea centrală a Egiptului, a observat nişte foiţe vechi de papirus, care au ieşit la iveală în grămezile de gunoi ce fuseseră îngropate în nisip şi a sugerat că s-ar putea să fie valoroase. Doi dintre discipolii săi, Grenfell şi Hunt, studenţi la Oxford, au început în anul 1885 a căuta sistematic aceste papirusuri. În următorii zece ani, ei au găsit 10.000 de manuscrise şi fragmente de manuscrise similare. Ele au fost dezgropate şi scoase din grămezile de gunoi acoperite cu nisip, din cutiile mumiilor şi din trupurile îmbălsămate ale crocodililor.

Cele mai multe s-au dovedit a fi scrisori, apoi: note de plată, recipise, jurnale, certificate şi almanahuri. Unele din ele au fost documente istorice de mare valoare, datând din anul 2000 î.Cr. Cele mai multe din ele însă datează din anul 300 î.Cr. până în anul 300 al erei creştine. Printre ele s-au găsit scrieri creştine vechi, ce suscită interesul cititorilor Bibliei.

Un fragment din Evanghelia lui Ioan. O porţiune foarte mică de papirus de 9 x 6,4 cm, conţinând pe o parte Ioan 18:31-33 iar pe cealaltă Ioan 18:33-37. Face parte dintr-o filă a unui manuscris ce avusese iniţial 130 de pagini cu dimensiunea de 23 x 20 cm. Comparând forma literelor şi stilul scrierii cu anumite manuscrise date, savanţii au datat manuscrisul ca fiind din secolul al II-lea. Este cel mai vechi manuscris biblic cunoscut în prezent - o dovadă a faptului că Evanghelia lui Ioan era în circulaţie în Egipt în anii imediat următori morţii lui Ioan. A fost găsit în anul 1920 şi acum se află la Biblioteca Rilands din Manchester, Anglia.

Evangheliile şi Faptele Apostolilor. Printre papirusuri se află 30 de foi incomplete, conţinând fragmente din Matei, Marcu, Luca Ioan şi Faptele Apostolilor, scrise în prima parte a secolului al II-lea. Este o parte din aşa-numita colecţie Chester Beatty.

Epistolele lui Pavel, compuse din 86 de file rămase din 104 iniţiale. Manuscrisul cuprinde: Romani, Evrei, I şi II Corinteni, Efeseni, Galateni, Filipeni, Coloseni, I şi II Tesaloniceni. A fost scris prin anul 200. Aparţine colecţiei de papirusuri Chester Beatty.

Colecţia Chester Beatty mai conţine manuscrise din Genesa, Numeri, Deuteronom, Isaia, Ieremia, Ezechiel, Daniel, Estera şi o treime din Apocalipsa. A fost publicat în anul 1931. În parte este proprietatea Universităţii din Michigan. E considerată cea mai importantă descoperire de texte biblice, de la descoperirea Manuscrisului Sinaitic încoace - o dovadă de preţ a autenticităţii şi integrităţii Noului Testament.

Logia. Pe lângă numeroasele fragmente pe foi de papirus, conţinând fragmente ale cărţilor Bibliei, au mai fost şi altele care conţineau

cuvinte ale lui Isus neconsemnate până acum, aparţinând secolului al III-lea. Apoi, pasaje dintr-o evanghelie necunoscută, paralelă cu evangheliile canonice; şi multe fragmente descriind întâmplări din viaţa lui Isus, similare celor din evangheliile cunoscute de noi.

Limbajul papirusurilor. Adolph Deissman, un cercetător german, a observat că greaca papirusurilor e identică cu greaca Noului Testament grec, şi nu cu greaca clasică a epocii lui Pericle. Există 500 de cuvinte în Noul Testament grec care nu se găsesc deloc în greaca clasică. Faptul acesta ne arată că Noul Testament a fost scris în limbajul obişnuit, de toate zilele, al poporului. Este o descoperire care a dat un impuls deosebit traducerilor moderne al Noului Testament în limbajul popular.

Traduceri antice. Vechiul Testament a fost scris în ebraică. Noul Testament a fost scris în greacă. O traducere în greacă a Vechiului Testament, numită Septuaginta, datând din secolul al III-lea î.Cr., era în uz general pe vremea lui Isus. Greaca era limba obişnuită a lumii romane.

Versiunea Siriană. Traducere din secolul II al erei creştine, pentru uzul sirienilor. Nu s-au păstrat manuscrise complete ale acestei versiuni.

Siriaca Peşito. Traducere din secolul IV. Bazată pe Versiunea Siriană, pe care, de altfel, a şi înlocuit-o complet. "Peşito" înseamnă "simplu". Au mai fost şi alte versiuni siriene recente.

Latina Veche. Din secolul II. Vechiul Testament al acestei versiuni a fost tradus nu din ebraică, ci din Septuaginta.

Vulgata. O revizuire a Vechii Latine, făcută de Ieronim, între anii 382-404. Vechiul Testament, cu excepţia Psalmilor, s-a tradus direct din ebraică. A fost Biblia Apusului timp de 1000 de ani.

Versiunea coptă. Traducere în limbajul popular al Egiptului secolului II d.Cr. Urmată de alte versiuni.

Alte traduceri. În secolul IV, versiunile: arabă şi slavă.

Odată cu creşterea papalităţii, Biblia a încetat a mai fi folosită pe scară largă, fiind înlocuită cu decretele şi dogmele consiliilor şi a papilor.

Dar, odată cu Reforma Protestantă, a fost trezit din nou interesul pentru Biblie, aşa încât Biblia a ajuns a fi tradusă în prezent, total sau parţial, în mai mult de 1000 de limbi şi dialecte. S-a calculat că 9-10 % din toată populaţia lumii poate să citească la ora actuală Biblia în limba maternă.

Traducerile engleze

Caedmon (676), Bede (672-735), Alfred cel Mare (849-901) au tradus porţiuni mici din Biblie în limba anglo-saxonă, care au fost mai târziu urmate de câteva încercări fragmentare de traducere a Bibliei.

Biblia lui Wyclif (1382). Prima Biblie în limba engleză. Tradusă

din Vulgata. Nu s-a păstrat decât în manuscris deoarece încă nu fusese inventat tiparul. Nu a avut o circulaţie prea mare, dar a ajuns în mâna poporului şi a fost unul din factorii principali care au pregătit terenul pentru înfăptuirea Reformei. Papa a fost împotriva lui Wyclif. Drept urmare, el a fost excomunicat şi după moartea sa, oasele i-au fost arse şi aruncate în râu.

Biblia lui Tyndale (1525). Din izvoarele olandeze şi latine. Aceasta a fost urmată de Biblia lui Rogers (1537), care a fost copiată aproape în întregime după Biblia lui Tyndale. Apoi a urmat "Biblia Mare" (1539), care a fost o compilaţie după Tyndale, Rogers şi Converdale.

Biblia de Geneva (1560), tradusă de un grup de învăţaţi protestanţi care se refugiaseră la Geneva. S-a bazat mai mult pe Biblia lui Tyndale, cu foarte puternice accente calviniste. A devenit foarte populară. A fost urmată de Biblia Episcopilor (1568), care a fost autorizată pentru uz în Biserica Anglicană.

Versiunea King James (1611), executată din ordinul Regelui James (Iacob), cu scopul de a uniformiza serviciile în biserica presbiteriană a Scoţiei şi în Biserica Anglicană. Este o revizuire a versiunilor anterioare, bazată mai mult pe cea a lui Tyndale. Timp de 300 de ani a fost Biblia numărul unu a lumii anglo-saxone.

Revizuirea anglo-americană (1881-1885) este lucrarea a 51 de învăţaţi englezi şi americani. A devenit necesară din pricina schimbărilor de sens care au survenit între timp la unele cuvinte englezeşti. S-a făcut cu scopul de a se obţine un text "mai curat". Traducerea urmăreşte versiunea King James peste tot, în afara pasajelor în care un cuvânt a trebuit să fie înlocuit complet. În anul 1901 a ieşit ediţia americană, cuprinzând uşoare modificări preferate de comitetul de revizie american. În 1952 s-a făcut o altă revizuire, cunoscută sub numele de Revised Standard Version (Versiunea "Standard" Revizuită).

Cuvintele tipărite cu litere cursive în Bibliile noastre indică faptul că lipsesc în original şi au fost completate pentru a da sens traducerii.

Capitolele şi versetele, inexistente în textul original, au fost adăugate de Cardinalul Caro (1236) şi Robert Stephens (1551)

Traducerile în limbajul modern

Multe şi diverse au fost eforturile de a reproduce gândurile exacte ale originalului în limbajul nostru de toate zilele. Dăm mai jos o listă a celor mai bine cunoscute versiuni moderne:

Noul Testament Îmbogăţit (The Amplified New Testament)

Publicat în 1958, de editura Zondervan, din Grand Rapid, Michigan. A devenit una din cele mai răspândite ale Noului Testament. Coţine scurte note explicative de mare preţ.

Vechiul Testament Îmogăţit (The Amplified Old Testament) partea I: Genesa-Estera. Partea II: Iov-Maleahi. Publicat de editura Zondervan. Merge pe urmele predecesorului ei, cuprinzând scurte note

informative de subsol.

Noul Testament al Secolului Douăzeci (Twentieth Century New Testament). Prima dintre traducerile în limbaj modern, publicată în anul 1898. Este opera a vreo 20 de învăţaţi englezi. Considerat o traducere foarte bună.

Noul Testament al lui Weymouth (Weymouts New Testament). Lucrarea unui laic baptist din Anglia. Publicat postum în anul 1903. Revizuit în anul 1924 şi 1933.

Biblia completă a lui Fenton, în engleza modernă. Ferrar Fenton, un englez bogat, a evitat ani de zile a citească Biblia în alte traduceri decât în limbile originale, aşa încât traducerea sa să nu fie influienţată de alte traduceri. Şi-a publicat lucrarea în 1903.

Traducerea lui Moffat. Moffat a fost un profesor scoţian care a predat la Seminarul Teologic al Uniunii, din New York. Noul său Testament a fost publicat în anul 1913; Vechiul Testament în 1924. Întreaga Biblie în 1926.

Noul Tesatament de Riveside, a lui Ballantine. Un pastor congregaţionalist, director al Seminarului Teologic Oberlin. Lucrarea a fost publicată în anul 1923.

Smith şi Goodspeed. Goodspeed, de la Universitatea din Chicago, şi-a publicat Noul Testament în anul 1923.J.M. Powis, de la Universitatea din Chicago, în colaborare cu Gordon de la Universitatea McGill, Meek de la Universitatea din Toronto şi Waterman de la Universitatea din Michigan au publicat o traducere a Vechiului Testament, în anul 1923.

Noul Tesatment în engleza elementară, publicat în 1941. Pregătit de S.H. Hooke, de la Universitatea din Londra, cu ajutorul a opt învăţaţi eminenţi. Este exprimarea Cuvântului lui Dumnezeu într-un vocabular restrâns de 1000 din cele mai simple cuvinte ale limbii engleze. I-au fost aduse numeroase elogii în presa religioasă.

Versiunea Berkeley a Bibliei. Publicată în 1959 de Zondervan. Tiparul e de foarte bună calitate. Uşor de citit. Oamenii de ştiinţă o consideră o redare fidelă a sensurilor originale în engleza modernă. Conţine scurte note de subsol, care ajută la suscitarea interesului cititorului pentru studierea Bibliei.

Noul Testament al lui Norlie. Publicat de Zondervan. O nouă traducere în limbajul obişnuit.

New English Bible (Noua Biblie Engleză); Noul Testament a fost publicat în Anglia, în anul 1961, de editurile universităţilor: Oxford şi Cambrige.

ISTORIA BISERICII

Biblia cuprinde relatarea vieţii lui Cristos
Biserica există pentru a relata evenimentele vieţii lui Isus
Istoria Bisericii este continuarea relatării biblice

Pentru a arăta legătura ei cu relatatrea biblică, şi pornind de la convingerea că cei care merg la biserică cunosc cel puţin elementele de bază ale relatării biblice, redăm mai jos o mică schiţă a principalelor trăsături, evenimente şi personaje cuprinse în această relatare.

Nu vom putea înţelege conjunctura actuală a creştinătăţii decât privind-o în lumina istoriei. Din păcate însă necunoaşterea istoriei Bisericii este mai răspândită chiar decât necunoaşterea Bibliei. Noi credem că păstorul are datoria de a-şi învăţa enoriaşii principale fapte ale istoriei Bisericii.

Istoria lumii este concepută în trei mari perioade:

ANTICĂ: Egipt, Siria, Babilon, Persia, Grecia, Roma.
MEDIEVALĂ: De la căderea Romei la descoperirea Americii.
MODERNĂ: Din secolul XV până în epoca actuală.

Istoria Bisericii e concepută şi ea în trei perioade mari:

PERIOADA IMPERIULUI ROMAN: Prigoanele, martirii, părinţii Bisericii, controversele, creştinarea Imperiului Roman.

PERIOADA MEDIEVALĂ: Creşterea şi puterea papalităţii, inchiziţia, monasticismul, mahomedanismul, cruciadele.

PERIODA MODERNĂ: Reforma protestantă, marea dezvoltare a bisericii protestante. Larga circulaţie a Bibliei Deschise; eliberarea tot mai mare a guvernelor civile de biserică şi de controlul preoţesc; lucrarea misionară mondială; reformele sociale; şi creşterea înfrăţirii credincioşilor.

Cele trei mari diviziuni ale Creştinătăţii sunt:

PROTESTANŢII: predomină în Vestul Europei şi în America de nord

ROMANO-CATOLICII: predomină în Sudul Europei şi în America de Sud.

ORTODOCŞII: predomină în Răsăritul şi Sud-Estul Europei.

Această divizare e urmarea celor două mari rupturi care au avut loc în sânul Bisericii. Una a avut loc în secolul XI, când biserica de răsărit s-a despărţit de biserica de apus. Cealaltă a avut loc în secolul XVI, sub conducerea lui Martin Luther - cel mai mare om din istoria modernă.

Iată ce a spus Harnack despre aceste biserici: Biserica ortodoxă

este creştinismul primitiv plus păgânismul grec şi oriental. Biserica romano-catolică este creştinismul primitiv plus păgânismul grec şi roman.

Biserica protenstantă este încercarea de a elibera creştinismul primitiv de toate formele de păgânism.

Imperiul roman

Biserica a fost întemeiată în imperiul roman.

Roma a fost întemeiată în anul 753 î.Cr. A supus Italia, 343-272 î.Cr.
A supus Cartagina, 264-146 î.Cr.
A supus Grecia şi Asia Mică, 215-146 î.Cr.
A supus spaniolii, galii, bretonii şi teutonii, 133-31 î.Cr.

APOGEUL PUTERII ROMANE, 46 î.Cr.-180 d.Cr.

Imperiul Roman se întindea de la Atlantic până la Eufrat şi de la Marea Nordului până în deşertul Sahara. Populţia era de 120.000.000.
Iulius Cezar 46-44 î.Cr. Stăpânul lumii romane.
August, 31 î.Cr.-14 era creştină. În domnia sa s-a născut Cristos.
Tiberiu, 12-37. În domnia sa a fost răstignit Cristos.
Caligula, 37-41.Claudiu, 41-54
Nero, 54-68. A persecutat creştinii. L-a executat pe Pavel.
Galba, 68-69. Otho, Vitelius, 69.
Vespasian, 69-79. A nimicit Ierusalimul. Titus 79-81.
Domiţian 81-96. A persecutat creştinii. L-a surghiunit pe Ioan.
Antonius Pius, 138-361. A persecutat creştinii.
Adrian, 117-138. A persecutat creştinii.
Antonius Pius, 161-180. A persecutat creştinii.
Marc Aureliu, 138 -161. A persecutat creştinii

DECLINUL ŞI CĂDEREA IMPERIULUI ROMAN, 180-476

Comodus, 180-192
Împăraţii Barrak, 192-284, numiţi de armată. Război civil.
Septimius Sever, 193-211. A persecutat creştinii.
Caracala, 218-222. A tolerat creştinismul.
Elagabalus 218-222. A tolerat creştinismul.
Alexandru Severus, 222-235, Binevoitor faţă de creştinism.
Maximin, 235-138. A persecutat creştinii.
Filip, 244-249, foarte binevoitor faţă de creştini.
Decius, 249-251, a persecutat creştinii cu furie.
Valerian, 253-250. A persecutat creştinii.
Galienus, 260-268. Binevoitor faţă de creştini.
Aurelian, 270-275. A persecutat creştinii.
Diocleţian, 284-305. A persecutat creştinii cu furie.
Constantin, 306-337. A devenit el însuşi creştin.
Iulian 361-363. Apostatul. A căutat să readucă păgânismul.
Jovian, 363-364. A restabilit credinţa creştină.
Teodosie, 378-395. A făcut creştinismul religie de stat.

IMPERIUL DIVIZAT, 395 era creştină

Apus	*Răsărit*
Honorius, 395-423	Arcadius, 395-408
Valentinian III, 423-455	Teodosius II, 408-450
Imperiul roman de apus a	Anastasius, 491-518
căzut în mâinile barbarilor	Iustinian, 527-565
care au adus cu ei Evul Mediu.	A căzut imperiul de răsărit, 1453

Din ruinele Imperiului de Apus s-a ridicat imperiul papal şi Roma a domnit astfel în continuare peste lume, 1000 de ani.

Creştinarea imperiului roman

Răspândirea rapidă a creştinismului. Tertulian (160-220) a scris următoarele: "Noi nu suntem decât de ieri, alaltăieri şi totuşi am umplut imperiul vostru, oraşele, cetăţile şi insulele voastre, triburile, taberele şi castelele voastre, palatele, adunările şi senatul vostru."

Cam pe la sfârşitul persecuţiilor imperiale (313), creştinii formau cam jumătate din populaţia imperiului roman.

Constantin

Convertirea sa. În cursul războaielor sale cu diferiţi pretendenţi la tron, în ajunul bătăliei sale de la podul Milvain, din afara Romei (octombrie 27, anul 312), el a văzut pe cer, deasupra soarelui care apunea, o viziune a Crucii, iar deasupra ei cuvintele: "învinge prin semnul acesta". Atunci el s-a hotărât să lupte sub flamura lui Cristos şi a câştigat bătălia. A fost un punct de cotitură în istoria creştinismului.

Edictul de toleranţă (313). Prin el Constantin asigura "creştinilor şi tuturor celorlalţi deplină libertate de a-şi alege religia", fiind primul edict de felul acesta din istorie. Constantin a mers mai departe. A favorizat pe creştini în toate modurile; i-a numit în posturile cele mai importante; i-a scutit pe pastorii creştini de impozite şi de serviciu militar. A încurajat şi ajutat construirea de biserici. A făcut creştinismul religia curţii sale imperiale. A emis un îndemn general (325), către toţi supuşii săi, de a îmbrăţişeze creştinismul. Apoi, întrucât aristocraţia romană continuă aderarea la religiile păgâne, Constantin şi-a mutat capitala la Bizanţ şi a numit-o "Constantinopol", noua Romă, capitala imperiului creştin.

Constantin şi Biblia. El a comandat 50 de Biblii pentru bisericile din Constantinopol, care urmau a fi pregătite sub îndrumarea lui Eusebiu, din cel mai bun pergament, de către artişti iscusiţi. Apoi a însărcinat doi mesageri publici să i le aducă de îndată ce vor fi gata. Se poate ca manuscrisele: Sinaitic şi cel de Vatican să aparţină acestui grup.

Constantin şi ziua de duminică. El a făcut duminica, ziua de strângere a creştinilor la închinare, o zi de odihnă. A interzis munca obişnuită în această zi şi a permis soldaţilor creştini a participe la slujbele din biserici. Această zi de odihnă în fiecare aptămână a însemnat foarte mult pentru sclavi.

Casele de închinare. Prima clădire de biserică a fost ridicată sub domnia lui Alexandru Severus, 225-235. După edictul lui Constantin aceste clădiri au început a răsari pretutindeni.

Reformele. Sclavia. Luptele de gladiatori, uciderea copiilor nedoriţi şi răstignirea ca formă de execuţie au fost abolite odată cu creştinizarea imperiului roman.

Păgânizarea Bisericii

Când a devenit creştin, împăratul Constantin (306-337) a emis un edict prin care asigura fiecărui om dreptul de a-şi alege propria religie.

Împăratul Teodosie (378-398) a făcut creştinismul religie de stat a imperiului roman şi aderarea la o biserică creştină obligatorie. A fost cea mai groaznică calamitate care s-a abătut vreodată asupra Bisericii. Convertirea forţată a umplut bisericile de oameni nenăscuţi din nou.

Nu numai atât, dar Teodosie şi-a asumat sarcina de a suprima cu forţa toate celelalte religii şi a interzis închinarea la idoli. Prin decretele sale, templele păgâne au fost dărâmate de cete de creştini, vărsându-se mult sânge.

Ori, Cristos stabilise că va cuceri numai şi numai prin mijloace spirituale şi morale. Până atunci convertirea fusese benevolă - adică o schimbare autentică a inimii ~~şi~~ vieţii.

Dar acum spiritul militar al Romei imperiale a pătruns în biserică. Biserica a cucerit imperiul roman. În realitate însă imperiul roman, începu să cadă cu repeziciune în urâciunile de o mie de ani ale papalităţii.

Biserica imperială a secolului IV şi V a devenit o instituţie total diferită de biserica persecutată a primelor trei secole. În ambiţia ei de a stăpâni, ea a pierdut şi a părăsit spiritul lui Cristos. Închinarea ce fusese la început atât de simplă şi frumoasă, a fost acum împopoţonată cu tot felul de ceremonii complicate şi impunătoare, având o splendoare exterioară aparţinând mai degrabă templelor păgâne.

Creştinii care suljeau în biserici au devenit preoţi. Termenul de "preot" nu fusese atribuit creştinilor până în anul 200. El a fost împrumutat din sistemul ebraic şi din exemplul preoţiei păgâne. Leon I (440-61) a interzis preoţilor a se căsătorească, făcând astfel celibatul o lege a bisericii romane.

Convertirea barbarilor. Goţii, vandalii şi hunii care au răsturnat imperiul roman au acceptat creştinismul, dar într-o mare măsură, convertirea lor a fost numai de formă şi acest fapt a umplut şi mai mult biserica de practici păgâne.

Coflictele cu filozofiile păgâne. După cum fiecare generaţie încearcă a-L interpreta pe Cristos în termenii propriei sale gândiri, tot aşa şi creştinismul: nici nu şi-a făcut bine apariţia că apar manichaeismul, montanismul, arianismul, apolinarianismul, nestorianismul, eutihianismul şi secta monofiţilor. Din secolul II până în secolul IV, Biserica a fost sfâşiată de controverse asupra acestor chestiuni şi a altora similare, până când şi-a pierdut aproape în întregime adevărata ei misiune.

Persecuţiile

În ce priveşte persecuţiile lui Nero, vezi nota de la II Timotei, şi fondul general al Epistolei, de la pagina 635.

Domiţian (anul 95). A dezlănţuit o persecuţie împotriva creştinilor. A fost de scurtă durată, dar extrem de violentă. Multe mii de credincioşi au fost ucişi la Roma şi în toată Italia, printre care şi Flaviu Clements, verişor al împăratului; iar soţia lui, Flavia Domitila, a fost exilată. Apostolul Ioan a fost surghiunit pe insula Patmos.

Traian (98-117). Unul din cei mai buni împăraţi; dar, a crezut că e de datoria lui a sprijini legile imperiului; iar creştinismul a fost considerat o religie ilegală, din pricina faptului că creştinii refuzau a se închina împăratului. Biserica a fost considerată o societate secretă şi a fost trecută în ilegalitate. Creştinii nu au fost vânaţi în mod expres, dar atunci când au fost descoperiţi au fost pedepsiţi. Printre cei care au pierit sub domnia lui Traian au fost: Simeon, fratele Domnului Isus, şi episcop de Ierusalim, răstignit în anul 107 şi Ignat, al doilea episcop al Antiohiei (110). Pliniu, cel care a fost trimis de împărat în Asia Mică, unde creştinii se înmulţiseră atât de mult încât templele păgâne au fost părăsite. Pentru a-i pedepsi pe credincioşi, a scris următoarele: "Ei (creştinii) au afirmat că esenţa crimei de care sunt acuzaţi sau a erorii lor constă în aceasta: ei obişnuiesc a se aduna într-o anumită zi, înainte de răsăritul soarelui, pentru a cânta un imn al lui Cristos, ca unui zeu, şi pentru a se lega printr-un jurământ a nu face nici o faptă rea, a nu fura, a nu jefui şi a nu comite adulter; a nu-şi călca cuvântul; a nu se eschiva de la datorie. După acest spectacol, ei se despart urmând să se adune din nou pentru a se împărtăşi din hrana obişnuită."

Adrian (117-118) a persecutat şi el pe creştini, dar moderat. Telefor, păstorul bisericii romane, precum şi mulţi alţii au murit în această perioadă ca martiri. Totuşi sub domnia lui creştinismul a făcut progrese însemnate în ce priveşte numărul membrilor şi o poziţie elevată de cultură şi influienţă socială.

Antonius Pius (138-161). Acest împărat a favorizat oarecum

creştinii, dar s-a simţit obligat oarecum a susţine legea; şi astfel au fost făcuţi foarte mulţi martiri, printre care şi Policarp.

Marc Aureliu (161-180). Asemenea lui Adrian, a considerat menţinerea legii de stat o necesitate politică dar, spre deosebire de acesta a încurjat persecutarea creştinilor. A fost crud şi barbar - cel mai sever de la Nero încoace. Multor mii de credincioşi li s-a tăiat capul sau au fost aruncaţi la fiare sălbatice, printre ei numindu-se şi Iustin Martirul. Prigoana a fost foarte sălbatică în sudul Galiei. Torturile îndurate de victime, fără murmure, depăşesc orice imaginaţie. Torturată de dimineaţa până seara, o sclavă pe nume Blandina spunea doar atât: "Eu sunt creştină şi în mijlocul nostru nu se face nici un rău".

Septimius Sever (193-211). Persecuţia acestuia a fost foarte severă, dar nu generală. Egiptul şi Africa de Nord au suferit cel mai mult. În Alexandria mulţi creştini au murit ca martiri arşi, răstigniţi sau decapitaţi. Printre ei s-a aflat şi Leonida, tatăl lui Origen. În Cartagina, Perpetua, o doamnă nobilă împreună cu sclava ei credincioasă Felicita, au fost sfâşiate în bucăţi de fiare sălbatice.

Maximin (235-238). Sub domnia acestuia, mulţi conducători de seamă ai Bisericii au fost daţi morţii. Origen a scăpat ascunzându-se.

Decius (249-251) a hotărât cu înverşunare stârpirea creştinismul. Persecuţiile sale au ţinut foarte mult şi au fost foarte violente. Mulţimi mari de creştini au pierit sub cele mai crude torturi, la Roma, în Africa de Nord şi în Egipt, precum şi în Asia Mică. Ciprian a spus: "Lumea întreagă e devastată".

Valerian 253-260). Mai sever decât Decius; a avut drept scop distrugerea completă a creştinismului. Mulţi conducători creştini au fost executaţi, printre care şi Ciprian, episcopul Cartaginei.

Diocleţian (284-305). Ultima persecuţie imperială şi cea mai severă. Timp de 10 ani, creştinii au fost urmăriţi şi hăituiţi prin păduri şi prin peşteri; au fost arşi de vii, aruncaţi la fiare, omorâţi prin tot felul de torturi. A fost un efort sistematic şi neînduplecat de a şterge numele de creştin.

Catacombele Romei

Vaste galerii subterane, de obicei având o lăţime de 3 m şi o înălţime de 2 m; se întindeau pe sute de kilometri sub oraş şi erau folosite de creştini ca locuri de închinare şi îngropare în timpul persecuţiilor imperiale. Se estimează că mormintele creştine ar fi între 2 şi 7

milioane. S-au găsit peste 4000 de inscripţii care aparţin perioadei de la Tiberius la Constantin.

Părinţii Bisericii

Policarp (69-156). Ucenicul apostolului Ioan, episcop de Smirna. În cadrul prigoanei dezlănţuite de împărat, el a fost arestat şi dus în faţa guvernatorului. Iar când i s-a oferit libertatea în schimbul blestemării lui Cristos, el a răspuns: "86 de ani L-am slujit pe Cristos şi El nu mi-a făcut decât bine. Cum aş putea acum a-L blestem pe Domnul şi Mântuitorul meu?" A fost ar de viu.

Ignat (67-110), ucenic al lui Ioan, episcop de Antiohia. Împăratul Traian, într-o vizită în Antiohia, a poruncit ca Ignat să fie arestat; chiar împăratul a prezidat la procesul lui şi l-a condamnat pe Ignat a fi aruncat la fiare sălbatice în Roma. În drum spre Roma el a compus o scrisoare către creştinii din Roma, în care îi ruga fierbinte a nu încerca a-i obţine iertarea, întrucât el dorise de mult cinstea de a muri pentru Domnul lui. Iată care au fost cuvintele sale: "Să se năpustească fiarele sălbatice asupra mea! Dacă nu vor voi s-o facă, le voi obliga. Veniţi mulţimi de fiare sălbatice, veniţi şi rupeţi oasele şi carnea mea, veniţi cumplite torturi ale diavolului; numai lăsaţi-mă să ajung la Cristos!"

Papias (70-155). Un alt ucenic al apostolului Ioan; episcop al oraşului Hierapolis, aflat la vreo 160 km est de Efes. S-ar putea a-l fi cunoscut pe Filip, despre care tradiţia spune că a murit la Hierapolis. El a scris o carte intitulată "Explicarea cuvântărilor Domnului", în care spune că şi-a făcut o preocupare de căpetenie a afla de la presbiteri cuvintele lui Isus aşa cum le-a rostit El. A murit ca martir la Pergam, cam în aceeaşi perioadă cu Policarp. Policarp, Ignat şi Papias formează veriga de legătură între epoca apostolică şi perioada următoare.

Iustin Martirul (100-167). Născut la Neapolis, vechiul Sihem, cam în perioada în care a murit Ioan. A studiat filozofia. În tinereţe a văzut foarte multe persecuţii ale creştinilor. A fost converti apoi la creştinism şi a început a călători în roba lui de filozof, căutând a câştiga oamenii pentru Cristos. A scris o apărare a creştinilor pe care a adresat-o împăratului. A fost unul din cei mai capabili oameni ai vremii sale. A murit ca martir la Roma. Vrând a arata imensa creştere a creştinismului, el a spus că deja pe vremea sa nu era neam în care a nu fi aduse rugăciuni în numele lui Isus.

Iată aici, imaginea închinării creştine la început, aşa cum ne-o prezintă Iustin Martirul: "Duminica se ţine o adunare, la care participă toţi creştinii care locuiesc în oraşe şi sate, şi se citeşte un pasaj din însemnările apostolilor şi din scrierile profeţilor, atât cât permite timpul. Când se termină lectura, preşedintele, în cadrul unei cuvântări, îndeamnă pe credincioşi a imita nobilele fapte despre care s-a citit. La sfârşitul rugăciunii, aşa cum am descris mai înainte, se serveşte

pâinea şi vinul şi se mulţumeşte pentru ele iar adunarea răspunde prin "amin". Apoi alimentele consacrate sunt distribuite şi fiecare se împărtăşeşte din ele. Diaconii duc cina şi pe la casele celor care nu au participat la serviciu. Cei bogaţi şi cei dispuşi dau apoi contribuţii benevole. Colecta este depusă la preşedinte, care ajută cu aceste fonduri pe orfani, văduve, deţinuţi, străini şi pe toţi cei care duc lipsă".

Ireneu (130-200). A crescut în Smirna. A fost elev al lui Policarp şi Papias. A călătorit foarte mult. A devenit episcop de Lion, în Galia. Renumit mai mult pentru cărţile sale împotriva gnosticilor. A murit ca martir. Iată cum şi-l aminteşte pe Policarp: "Îmi amintesc bine locul în care a stat Sfântul Policarp şi a vorbit. Îmi amintesc discursurile pe care le-a ţinut în faţa poporului, cum a descris legăturile sale cu Ioan apostolul şi cu ceilalţi care fuseseră cu Domnul; cum a citat el cuvintele lui Isus şi minunile Sale; cum a primit el învăţăturile sale de la martorii oculari care văzuseră Cuvântul Vieţii, potrivindu-se în toate privinţele cu Scripturile".

Origen (185-254). Cel mai învăţat om din biserica antică. Un mare călător şi scriitor; foarte prolific; folosea douăzeci de copişti o dată; două treimi din Noul Testament sunt citate în scrierile sale. A locuit în Alexandria, unde tatăl său Leonidas, a murit ca martir. Mai târziu a locuit în Palestina, unde a murit ca urmare a întemniţării şi torturilor la care a fost supus sub Decius.

Tertullian (160-222) din Cartagina, "părintele creştinismului latin"; un avocat roman, păgân care după convertirea sa a devenit un ilustru apărător al creştinismului.

Eusebiu (264-340), "părintele istoriei Bisericii"; episcopul Cezareii în timpul convertirii lui Constantin; a avut mare trecere la acesta; a scris o "istorie eclesiastică" de la Cristos până la consiliul de la Niceea.

Ioan Crisostom (345-407), numit şi "gură de aur". Un orator neîntrecut; cel mai mare predicator din vremea sa. Adept al predicii expoziţionale; s-a născut în Antiohia şi a devenit patriarhul Constantinopolului, predicând la mari mulţimi de oameni în biserica Sf. Sofia; un reformator; a căzut în dizgraţia regelui şi a fost alungat, murind în exil.

Ieronim (346-420), "cel mai învăţat dintre părinţii latini". Educat la Roma, a trăit mulţi ani în Betleem şi a tradus în limba latină Biblia, care s-a nimit "Vulgata".

Augustin (354-430), Episcop de Hipo (în Africa de Nord). Un mare teolog al bisericii primare. Mai mult decât oricare altul, el a făurit doctrinele bisericii din Evul Mediu.

Cei dintâi necredincioşi

Celsus (180), cel mai renumit adversar literar din perioada primară a creştinismului. Nici unul din argumentele enunţate împortriva

creştinismului de atunci încoace nu lipseşte din scrierile sale. Unele idei vânturate azi ca moderne sunt de fapt de pe vremea lui Celsus. Porfiriu (233-300) a exercitat de asemenea o puternică influenţă împotriva creştinismului.

Consiliile ecumenice

Niceea (325). A condamnat arianismul.
Constantinopol (381). Convocat pentru rezolvarea problemei apollinarianismului.
Efes (431). Convocat pentru rezolvarea controversei nestoriene.
Calcedon (451). Convocat pentru rezolvarea controversei eutihiene.
Constantinopol (553). Pentru rezolvarea controversei monofiziţilor
Constantinopol (680). Doctrina celor două voinţe în Cristos
Niceea (787). A aprobat închinarea la icoane.
Constantinopol (869). Ruptura finală dintre est şi vest.
Roma (1123), a hotărât numirea episcopilor de către papi.
Roma (1139). Un efort final de a repara ruptura dinre est şi vest.
Roma (1179), pentru impunerea disciplinei eclesiastice.
Roma (1215). Pentru alegerea lui Innocent al III-lea
Lion (1245). Pentru a rezolva cearta dintre papă şi împărat.
Lion (1274). Un nou efort de unificare a răaritului şi apusului.
Viena (1311). Suprimarea templierilor
Constanţa (1414-18). Pentru a remedia dezbinarea papală. Din ordinul acestui consiliu a fost ars Hus pe rug.
Basel (1431-49). Pentru a reface biserica
Roma (1512-18) Un alt efort de refacere a Bisericii
Trent (1545-63). Pentru a contracara Reforma
Vatican I (1869-70). A declarat infailibitatea papală
Vatican II (11 octombrie 1962-). Un efort de a uni creştinătatea într-o singură biserică. Cel mai mare consiliu.

Monasticismul

A început în Egipt, odată cu Antoniu (250-350), care s-a retras în pustiu şi a trăit în singurătate. Mulţimi mari de oameni i-au urmat exemplu. Mişcarea s-a răspândit în Palestina, Siria, Asia Mică şi Europa. În răsărit, fiecare monastic trăia în peştera sau coliba sa, ori pe stâlpul său. În Europa, monasticii trăiau în comunităţi numite "mănăstiri", împărţindu-şi timpul între muncă şi exerciţii religioase. Au devenit foarte numeroşi şi s-au născut ordine de călugări şi călugăriţe. Mănăstirile din Europa au desfăşurat cea mai bună lucrare a bisericii în Evul Mediu, în domeniul filantropiei creştine, al literaturii, educaţiei şi agriculturii. Dar când s-au înbogăţit, aceste mănăstiri au devenit foarte imorale. În cadrul Reformei din ţările protestante, ele

au dispărut curând şi cele care mai există în ţările catolice sunt în curs de dispariţie.

Cruciadele

Efortul creştinătăţii de a recâştiga Ţara Sfântă de la mohamedani. Au fost şapte cruciade:
Prima (1095-1099); a capturat Ierusalimul.
A doua (1147-1149); a amânat căderea Ierusalimului.
A treia (1189-1191); armata nu a atins Ierusalimul.
A patra (1201-1204); a capturat şi prădat Constantinopolul.
A cincea (1228-1229); a cucerit Ierusalimul dar l-a pierdut curând după aceea.
A şasea (1248-1254); un eşec.
A şaptea (1270-1272; a fost un eşec.

Cruciadele au avut o influienţă în salvarea Europei de turci şi în deschiderea unor legături între Europa şi Răsărit, pregătind terenul pentru Renaşterea culturii.

Mahomedanismul

Mahomed. S-a născut la Mecca (570); nepotul guvernatorului. În tinereţe a vizitat Siria şi a intrat în legătură cu creştinii şi evreii. S-a îngrozit de idolatria pe care a văzut-o. În anul 610 s-a declarat pe sine profet. A fost respins la Mecca; în 622 a fugit la Medina, unde a fost primit şi unde a devenit războinic. A început propagarea credinţei cu ajutorul sabiei. În anul 630 a intrat din nou în Mecca, în fruntea unei armate; a distrus 360 de idoli cuprins de zel pentru nimicirea idolatriei. A murit în anul 632. Succesorii lui au fost nimiţi califi.

A urmat o creştere rapidă. Până în anul 634, Siria a fost cucerită apoi a urmat; Ierusalimul în 637, 638 Egiptul, 640 Persia, 689 Africa de nord, 711 Spania. Astfel într-o perioadă scurtă, întreaga Asie de vest, Africa de nord, leagănul creştinismului, au devenit mahomedane. Mahomed a apărut într-o perioadă în care biserica se păgânizase, închinându-se la tot felul de chipuri şi icoane, relicve, martiri, şi de asemenea la fecioara Maria şi la sfinţi. Într-un sens, mahomedanismul a fost o revoltă împotriva idolatriei lumii creştine; o judecată asupra bisericii corupte şi nenăscute din nou. Luat în esenţa lui, mahomedanismul s-a dovedit o plagă mai rea pentru naţiunile pe care le-a cucerit. Este o religie a urii; a fost propagată prin intermediul sabiei; a încurajat sclavia, poligamia şi degradarea femeii.

Bătălia de la Tours, din Franţa (732), una din bătăliile decisive ale lumii. Carol cel Mare a înfrânt armata musulmană şi a salvat Europa de mahomedanismul care cuprinsese lumea ca un val uriaş. Poate că dacă nu ar fi fost victoria aceea, creştinismul ar fi fost subjugat complet.

Arabii au dominat lumea mahomedană (622-1058). Capitala a fost strămutată la Damasc (661); apoi l a Bagdad în anul 750, unde a rămas până în 1258.

Turcii au stăpânit lumea mahomedană din 1058 până în timpurile moderne. Ei au fost mult mai necruţători decât arabii. Modul barbar în care i-au tratat pe creştini în Palestina a dus la provocarea cruciadelor.

Mongolii, din Asia Centrală, au oprit expansiunea turcă, prin Ginghis Han (1206-1277), care în fruntea unor armate uriaşe, a transversat cu sabia în mână şi cu o torţă aprinsă, o mare parte a Asiei; 50.000 de oraşe şi sate au fost arse; au fost ucişi 5.000.000 de oameni iar în Asia Mică au fost măcelăriţi 630.000 creştini, o perioadă similară de masacre crunte fiind şi în timpul lui Tamerlan (1336-1402) în urma trecerii căruia au rămas sate distruse, câmpii pârjolite şi sânge. Avea obiceiul ca la poarta fiecărei cetăţi cucerite a construi grămezi din mii şi mii de capete, la Bagdat de exemplu au fost 90.000 de capete.

Căderea Constanopolului în mâna turcilor (1453), a însemnat sfârşitul Imperiului Roman de Rasărit şi o nouă ameninţare a dominaţiei mahomedane, care va fi stăvillită mai târziu de Ioan Sobieski la bătălia de la Viena.

Papalitatea a cunoscut o dezvoltare treptată
Apare ca putere mondială în secolul VI
Atinge apogeul în secolul XIII
Declinul puterii papale ~~de~~ atunci încoace

Misiunea iniţială a bisercii

Biserica nu a fost fondată ca o instituţie care să impună prin propria autoritate numele şi învăţătura lui Cristos lumii, ci doar să-l mărturisească şi să-L prezinte oamenilor pe El. Cristos însuşi şi nu biserca este puterea care transformă vieţile oamenilor. Cu toate acestea biserica înfiinţată în timpul Imperiului Roman s-a dezvoltat treptat ca o instituţie asemănătoare guvenlor politice, devenind o organizaţie autoratică de vaste proporţii, condusă din vârf.

Forma iniţială de guvernământ a bisericii

La sfârşitul epocii apostolice bisericile erau independente, fiecare biserică fiind păstorită de un grup de lucrători. Conducăorul principal fiind episcopul ceilalţi numindu-se presbiteri. Treptat jurisdicţia episcopului a ajuns sa cuprindă şi regiunile învecinate.

Primul papă

Cuvântul "papă" înseamnă "tată", fiind iniţial atribuit tuturor episcopilor din vest. Prin anul 500 d.Cr. denumirea a început să fie folosită în sens restrâns doar pentru episcopul Romei urmând a primi sensul de "episcop universal".

Lista romano-catolică cuprinde o înşiruire a papilor din primul secol încoace, dar timp de 500 de ani episcopii Romei nu au fost

papi în sensul actual al termenului. Ideea conform căreia episcopii Romei au autoritate aspra întregii Biserici nu a existat iniţial ci s-a dezvoltat treptat, mereu contestată, nefiind niciodată universal acceptată.

Petru

Tradiţia romano-catolică după care Petru ar fi fost primul papă este fantezie pură. Nu există nici o aluzie în Noul Testament şi nici o dovadă istorică după care Petru ar fi fost vreodată episcop al Romei; nici nu a pretins vreodată a avea autoritatea pe care şi-au arogat-o papii. Se pare că Petru a avut o prevestire divină a faptului că succesorii lui aveau a fie preocupaţi peste măsură de această luptă de a face pe şefii şi a domni asupra turmei lui Dumnezeu, când de fapt ar trebui a se dea pe ei înşişi ca exemple de urmat pentru oiţele din turmă, IPetru 5:3.

Primii episcopi ai Romei

Linus (67-79)? Cletus (79-91)?

Clement (91-100) a scris o scrisoare către biserica din Corint în numele bisericii romane, şi nu în propriul său nume, fără să facă vreo aluzie la autoritatea papală pe care şi-au asumat-o papii mai târziu.

Avaristus (100-109). Alexandru I (109-119). Sixtus I, 119-128. Telesfor (128-139). Higinus (139-142). Pius I, 142-154.

Începutul politicii de dominaţie a Romei

Anticetus, episcop al Romei (154-168) a încercat să-l influenţeze pe Policarp, episcop de Smirna, să schimbe data ţinerii Paştelui; dar Policarp a refuzat să se supună.

Soter (168-176). Eleuter (177-190).

Victor I (190-202) a ameninţat cu excomunicarea bisericile din răsărit, fiindcă celebrau Paştele în ziua 14 a lunii Nisan. Policrat, episcopul Efesului, a răspuns că el nu se teme de ameninţările lui Victor şi şi-a afirmat autoritatea sa independentă. Deşi a fost episcop de apus şi simpatiza cu punctele de vedere apusene în privinţa Paştelui, adică ziua întâi a săptămânii, şi nu a lunii, Ireneu din Lion l-a mustrat pe Victor pentru faptul că a încercat să dicteze bisericii din răsărit.

Creşterea influenţei Romei

Zefirinus (202-218). Calixtus I (218-223) a fost primul care şi-a întemeiat pretenţia sa pe textul din Matei 15:18. Tertulian din Cartagina l-a numit uzurpator când acesta s-a referit la el însuşi ca episcop al episcopilor.

Urban I (223-230). Pontianus (230-235). Anterius (235-236).

Fabian (236-250). Cornelius(251-252). Lucius I (252-253).

Ştefan I (253-257) a obiectat cu privire la anumite practici de botez

din biserica nord-africană. Ciprian, episcopul Cartaginei în Africa de Nord a răspuns că fiecare episcop este suprem în propria sa dioceză şi a refuzat să se supună lui Ştefan. Totuşi spiritele au continuat să se aprindă în jurul ideii după care Roma, reşedinţa ar fi şi capitala Bisericii.

Sixtus II (257-258). Dionisius (259-269). Felix (259-274)

Eutihian (275-283). Caius (283-296). Marcellinus (296-304) Marcellus (308-309). Eusebiu (309-310). Miltiades (311-314)

Unirea Bisericii cu Statul

Silvestru I (314-335) a fost episcop al Romei când, sub domnia lui Constantin, creştinismul a fost transformat în religie de stat a imperiului roman. Imediat Biserica a devenit o instituţie de mare importanţă în lumea politică. Constantin s-a considerat pe sine capul Bisericii. El a convocat consiliul de la Niceea (325) şi a fost preşedintele acestui consiliu - primul consiliu mondial al bisericii. Acest consiliu a acordat episcopilor de Alexandria şi de Antiohia deplină juristicţie asupra provinciilor lor, aşa după cum episcopul roman avea jurisdicţie asupra provinciei sale, fără a se face vreo aluzie la faptul că ar fi în vreun fel supuşi Romei.

Marcu (336-337)

Iuliu I (337-352). Consiliul de l Sardica (343), cu participare doar a prelaţilor vestici, fără a fi un consiliu ecumenic, a fost primul consiliu care a recunoscut autoritatea episcopului Romei.

Cei cinci patriarhi

Pe la sfârşitul secolului V, bisericile şi episcopii creştinătăţii au ajuns a fi dominaţi de CINCI centre mari: Roma, Constantinopol, Antiohia, Ierusalim şi Alexandria, ai căror episcopi au ajuns între timp să fie numiţi PATRIARHI, având autoritate egală între ei, fiecare fiind stăpân absolut în propria sa provincie. După împărţirea imperiului (395) în răsărit şi apus, patriarhii de Antiohia, Ierusalim şi Alexandria au ajuns treptat să recunoască conducerea Constantinopolului şi de aici lupta pentru conducerea creştinătăţii a fost dusă între Roma şi Constantinopol.

Liberius (352-366). Damascus (366-384)

Divizarea Imperiului Roman

Siricius (385-398), episcop al Romei, în pofta sa nestăpânită după putere mondială, şi-a asumat jurisdicţie universală asupra Bisericii. Dar, din nefericire pentru el, în zilele sale imperiul a fost împărţit (395) în două imperii separate: de est şi de vest, fapt care a făcut ca răsăritul să nu recunoască autoritatea episcopului roman.

(Anastasie, 398-402)

"Cetatea lui Dumnezeu", lucrarea scrisă de Augustin

Inocent I (402-417) s-a numit pe sine "conducătorul bisericii lui

Dumnezeu" şi a pretins dreptul de a rezolva chestiunile mai controversate din întreaga biserică.

Zosimus (417-418). Boniface (418-422). Celestin I, 422-432.

Sixtus III (432-440). Imperiul de apus se destramă cu repeziciune, în mijlocul furtunilor migrărilor barbare şi în atmosfera genrală de nelinişte şi tulburare a acelor vremi. Apoi Augustin a scris monumentala sa lucrare "Cetatea lui Dumnezeu", în care a prevăzut un imperiu creştin universal. Această carte a avut o vastă influienţă pentru formarea unei opinii favorabile faţă de o ierarhie universală a bisericii sub conducerea unei singure persoane. A promovat pretenţiile Romei de dominaţie absolută.

Astfel Biserica a ajuns a-şi schimba natura, potrivindu-se chipului Imperiului Roman.

Recunoaşterea imperială a pretenţiei papei

Leon I (440-461) a fost numit de unii istorici primul papă. Soarta tristă a imperiului a fost priljul lui de a se ridica la putere. Răsăritul era sfâşiat de controverse. Apusul, sub domnia unor împăraţi slabi, se destrăma în faţa atacurilor barbare. Leon a fost singurul om puternic al acelui ceas. El a pretins că este rânduit de Dumnezeu ca arhiepiscop al tuturor episcopilor; şi în anul 445 a obţinut de la împăratul Valentinian III recunoaşterea imperială a pretenţiilor sale.

În anul 542 el l-a înduplecat pe Atila al hunilor să cruţe cetatea Romei. Mai târziu (455) l-a convins pe Genseric vandalul a se îndura de cetate. Aceste fapte i-au sporit mult reputaţia.

El s-a proclamat pe sine Domn al Întregii Biserici; şi a promovat papalitatea universală exclusivă; a spus că împotrivirea la autoritatea sa este o cale sigură de a ajunge în iad; el este cel care a instituit pedeapsa cu moartea pentru erezie.

Totuşi, consiliul ecumenic de la Calcedon (451), la care au participat episcopi veniţi din toată lumea, în ciuda actului dat de împărat şi a pretenţiei lui Leon, au dat patriarhului de la Constantinopol prerogative egale cu Episcopul Romei.

Hilarus (461-468). A continuat politica predecesorului său.

Căderea Romei

Simplicius (468-483) a fost papă al Romei când s-a prăbuşit Imperiul Roman de Apus în anul 476. Acest lucru i-a descătuşat pe papi de autoritatea civilă. Noile regate mărunte ale barbarilor în care s-a fărâmiţat Apusul au oferit papilor prilejul unor alianţe avantatajoase şi astfel treptat, treptat Papa a devenit cea mai importantă şi mai impunătoare figură din apus.

Felix III (483-492).Gelasius I (492-496). Anastasius II (496-498). Simah (483-514). Hormisdas (514-523). Ioan I (523-525). Felix IV (526-530). Bonifaciu II (530-532). Ioan II (532-535). Agapetus I(535-536). Silverius (536-540). Virgilius (540-554). Pelagius I (55-590).

Ioan III (560- 573). Benedict I (574-578). Pelagius II (578-590).

Primul papă adevărat

Grigore I (590-604) este considerat în general a fi primul papă. El a apărut într-o perioadă de anarhie politică şi mari tulburări publice în toată Europa. După căderea Romei (476) Italia a devenit un regat gotic; mai târziu, o provincie bizantină, sub stăpânirea împăratului de răsărit; iar acum era prădată de lombarzi. Influenţa lui Grigore asupra diferiţilor regi a avut un efect stabilizator. El şi-a asigurat stăpânire desăvârşită asupra bisericilor Italiei, Spaniei, Galiei şi Angliei, a cărei convertire la creştinism a fost marele eveniment din vremea lui Grigore. El a muncit neobosit pentru purificarea Bisericii; a destituit episcopi neglijenţi şi nevrednici de funcţia lor; s-a opus cu multă râvnă practicilor de simonie (de vânzare a posturilor). A exercitat o mare influenţă în răsărit, deşi nu a pretins jurisdicţie asupra bisericii de răsărit. Patriarhul Constantinopolului s-a nimit pe sine "episcop universal". Acest lucru l-a iritat foarte mult pe Grigore, care a respins titlul şi nu a permis să i se atribuie şi lui. Totuşi, în mod practic, el a exercitat toată autoritatea reprezentată prin acest titlu. În viaţa personală a fost un om bun, unul din cei mai buni şi mai curaţi papi. Neobosit în eforturile sale de apărare a dreptăţii pentru cei apăsaţi, de o dărnicie nemărginită faţă de cei săraci, putem spune că dacă toţi papii ar fi fost ca el, alta ar fi acum părerea oamenilor despre papalitate.

Sabinianus (604-606). Bonifaciu III (607). Bonifaciu IV (609-614). Dusdedit (615-618). Bonifaciu V (619-625). Honoriu I (625-638). Severinus (640). Ioan IV (640-642). Teodor I (624-649). Martin I (649-653). Eugenius I(654-657). Vitalianus (657-672). Adeodatus (672-676). Donus I (676-678). Agatho (678-682)

Leon II (687-683) l-a declarat pe Honoriu I eretic.

Benedict II (684-685). Ioan V (685-686). Cono (686-687). Teodorius (687). Sergiu I (687-701) Ioan VI (701-705). Ioan VII (705-707). Sisinnius (708). Constantin (708-715). Grigore II (715-731). Grigore III (731-741).

Papa devine un rege pământesc

Zaharia (741-752) a fost unealta prin care Pepin, tatăl lui Carol cel Mare (Charlemagne), a devenit regele francilor - un popor germanic din vestul Germaniei şi nordul Franţei. Ştefan II (752-757). La cererea sa, Pepin a pornit cu armata sa împotriva Italiei şi a cucerit lombarzii dând pământurile lor (o mare parte a Italiei centrale) papei.

Acesta a fost începutul STATELOR PAPALE sau DOMINAŢIEI TEMPORARE a papilor. Controlul civil asupra Romei şi a Italiei centrale de către papi astfel stabilit de papi: Zaharia şi Ştefan, şi recunoscut pe Pepin (754), a fost mai târziu confirmat de Charlemagne (774). Astfel Italia centrală, cândva fruntea imperiului roman, a devenit mai târziu un regat gotic condus de "capul Bisericii". Această împărăţie

temporară a Bisericii a durat 1100 de ani, până în 1870, când, cu ocazia izbucnirii războiului dintre Franța şi Germania, regele Victor Emanuel a pus stăpânire şi a adăugat statele papale la regatul Italiei.

Paul I (757-767). Ştefan III (768-772). Adrian (772-795).

Puterea papală promovată foarte mult de Charlemagne

Leon III ((795-816), în schimbul recunoaşterii din partea lui Charlemagne (774) a puterii temporare a Papei asupra statelor papale, i-a conferit lui Charlemagne (800) titlul de împărat roman, combinând astfel domeniile romane şi cele ale francilor într-un singur SFÂNT IMPERIU ROMAN.

Charlemagne (742-814), rege al francilor, nepot al lui Carol Martel, care salvase Europa de mahomedani (vezi pagina 766), a fost unul din cei mai mari domnitori din toate vremurile. El a domnit 46 de ani şi a purtat multe războaie, câştigând victorii însemnate. Domeniul său a cuprins şi teritoriile de azi ale Germaniei, Franței, Elveției, Austriei, Ungariei, Belgiei, părți ale Spaniei şi Italiei. L-a ajutat pe Papa iar Papa l-a ajutat pe el. A constituit unul din elementele care au contribuit la înălțarea papalității la poziția de putere mondială. Curând după moartea sa, prin tratatul de la Verdun (843), imperiul său a fost împărțit în teritoriile care au stat la baza formării Germaniei, Franței şi Italiei moderne; şi de aici încolo, secole de-a rândul a existat o luptă neîncetată între papii şi regii germani şi francezi pentru supremație.

"SFÂNTUL IMPERIU ROMAN"

Instaurat de Carol cel Mare şi Leon al III-lea, a fost într-un sens o reînființare a Imperiului Roman de Apus, cu regi germani pe tron, care purtau titlul de "Cezari", titlu conferit de papi, cu intenția de a continua vechiul imperiu roman, sub conducerea comună a papilor şi a împăraților germani, împărații având stăpânire în problemele temporare, iar papii în chestiuni spirituale. Dar, întrucât Biserica era o instituție de stat, jurisdicția nu era întotdeauna uşor de definit şi aranjamentul acesta a dus la multe lupte aprige între împărați şi papi.

Sfântul Imperiul Roman, mai degrabă un simplu nume, decât un fapt real, a dăinuit 1.000 de ani şi a fost desființat de Napoleon (1806). El a avut rolul de a suda civilizațiile romană şi germană, din care s-a născut lumea modernă.

Ştefan IV (816-817). Pascal I (817-824). Eugen II (824-827). Valentin (827). Grigore IV (827-844). Sergiu II (844-847). Leon IV (847-855). Benedict III (855-858).

Decretele pseudo-isidoriene ajută papalitatea

Nicolae I (858-867). Primul papă care a purtat coroană. Pentru a-

şi promova pretenţia sa de autoritate universală, el a folosit (cu mare efect) decretele pseudo-isidoriene, o carte apărută prin anul 857, conţinând documente care ar fi făcut parte din scrisorile şi decretele episcopilor şi consiliilor din secolele II şi III, toate având tendinţa preamăririi puterii papei. În realitate au fost nişte falsuri deliberate şi măsluiri de documente istorice antice, dar caracterul lor fals nu a fost descoperit decât în secolele ulterioare. Dacă Nicolae a ştiut că sunt falsuri sau nu rămâne un secret; destul însă că el a minţit, afirmând că aceste documente fuseseră păstrate în arhivele bisericii din timpuri străvechi. Decretele pseudo-isidoriene şi-au slujit scopul, "punând pecetea autorităţii antice asupra preoţiei medievale". "Papalitatea, care nu era produsul mai multor secole, a fost prezentată acum ca un tot unitar, cu existenţă neîntreruptă şi neschimbată chiar de la început". "Scopul a fost acela de a preceda cu cinci secole puterea temporală a Papei". A fost "cea mai mare fraudă literară din istorie".

"Totuşi, a întărit papalitatea mai mult decât oricare alt agent şi formează în mare parte baza legii canonice a Bisericii romane".

Marea schismă a creştinătăţii

Nicolae şi-a asumat sarcina de a interveni în treburile Bisericii de Răsărit. El l-a excomunicat pe Fotie, patriarhul Constantinopolului, care l-a rândul lui l-a excomunicat pe Nicolae. A urmat apoi divizarea creştinismului, începută în 869 şi încheiată în 1054.

Deşi imperiul fusese despărţit încă din 395, şi deşi se purtase o luptă aprigă şi îndelungată între papii Romei şi patriarhii Constantinopolului pentru supremaţie, Biserica rămăsese totuşi unită iar consiliile se bucuraseră de prezenţa atât a reprezentanţilor răsăritului, cât şi a celor ai apusului.

Până în 869, toate consiliile ecumenice se ţinuseră la Constantinopol sau în împrejurimi, dar acum, în cele din urmă, pretenţia insistentă a Papei de a fi domnul creştinătăţii a devenit insuportabilă şi Răsăritul s-a despărţit de el în mod categoric. Consiliul Constantinopolului din 869 a fost ultimul consiliu ecumenic. De aici încolo biserica greacă a avut consiliile sale iar biserica romană pe ale sale. Ruptura s-a adâncit tot mai mult de-a lungul secolelor. Modul barbar în care a fost tratat Constantinopolul de armatele Papei Inocenţiu III, în timpul cruciadelor, a învrăjbit şi mai mult Răsăritul. Iar crearea dogmei infailibilităţii papale din anul 1870 a adâncit şi mai mult prăpastia dintre est şi vest.

Cea mai neagră perioadă a paplităţii

Adrian II (867-872). Ioan VIII (872-882). Marin (882-884). Cu aceşti papi a început cea mai neagră perioadă a papalităţii (870-1050). Cei 200 de ani de la Nicolae I la Grigore VII constituie perioada numită de istorici "MIEZUL NOPŢII EVULUI MEDIU". Mita, corupţia, imoralitatea şi vărsarea de sânge comise în această perioadă

formează cel mai întunecat capitol din întreaga istorie a Bisericii.

Adrian III (884-885). Ştefan V (885-891). Formous (891-896). Bonifaciu VI (896) Ştefan VI (896-897). Roman (897) Teodor II (898). Ioan IX (898-900). Benedict IV (900-903) Leo V (903) Cristofor (903-904).

"Domnia curvelor"

Sergiu III (904-911). Se spune că a avut o amantă, Marozia. Aceasta, împreună cu mama ei, Teodora, şi sora ei, "au umplut scaunul papal de îndrăgostiţii şi fii lor bastarzi, transformând palatul papal într-un cuib de tâlhari". Perioada aceasta a fost nimită "Domnia curvelor" (904-963).

Anastasiu III (911-913). Lando (913-914). Ioan X (914-928) "a fost adus de la Ravena la Roma şi făcut papă de Teodora, pentru a avea acces mai uşor la satisfacerea pasiunilor ei". El a fost sufocat de Marozia, care l-a adus apoi pe Leon VI să fie papă (928-929) apoi pe Ştefan VII (929-931) şi pe Ioan XI (931-936), propriul ei fiu nelegitim. Un altul din fii ei i-a numit pe următorii patru papi: Leon VII (936-939), Ştefan VIII (939-942), Martin III (942-946) şi Agapet II (946-955). Ioan XII (955-963), un nepot al Maroziei, s-a făcut vinovat de aproape orice crimă posibilă; a violat fecioarele şi văduvele, atât pe cele de sus, cât şi pe cele de jos; a trăit cu amanta tatălui său; a făcut din palatul papal un bordel; a fost ucis chiar în actul adulterului de soţul înfuriat al femeii cu care păcătuia".

Adâncimile decăderii papale

Leon VIII (963-935). Ioan XIII (965-972). Benedict VI (972-974). Domus II (974) Benedict VII (75-983). Ioan XIV)983-984).

Bonifaciu VII (984-945) l-a omorât pe Papa Ioan XIV şi "s-a menţinut la tronul pătat de sânge al papei printr-o generoasă distribuire de bani furaţi". Episcopul de Orleans, referindu-se la Ioan XII, Leon VIII şi Bonifaciu VII, i-a nimit "monştrii de vinovăţie", care se scăldau în sânge şi murdărie: anticrişti stând în templul lui Dumnezeu.

Ioan XV (985-996). Grigore V (996-999) Silvestru II (999-1003). Ioan VII (1003) Ioan XVIII (1003-1008). Sergiu IV (1009-1012). Benedict VIII (1012-1024), a cumpărat postul de papă cu mită pe faţă. Acest act s-a nimit SIMONIE, adică cumpărarea sau vânzarea unui post bisericesc cu bani.

Ioan XIX (1024-1033) a cumpărat papalitatea. El a trecut prin toate gradele clerice necesare într-o singură zi.

Benedict IX (1033 —1045) a fost făcut papă pe când nu avea decât 12 ani, printr-un târg de bani, cu familiile puternice care stăpâneau Roma. L-a întrecut pe Ioan XII în răutate; a comis omoruri şi adultere ziua în amiaza mare; a prădat pelerinii care veneau la mormintele martirilor; a fost un criminal odios, pe care poporul l-a alungat din Roma. Unii îl numesc cel mai rău dintre toţi Papii.

Grigore VI (1045-1046) a cumpărat scaunul papal. Trei papi rivali: Benedict IX, Grigore VI, Silvestru III. Roma mişuna de asasini plătiţi; virtutea pelerinilor a fost violată.

Clement II (1046-1047) a fost numit papă de împăratul Henric al III-lea al Germaniei, "deoarece nu s-a găsit nici un cleric roman care să fie curat înaintea simoniei şi adulterului".

Damascus II (1048). Protestele tot mai mari împotriva imfamiei papale şi strigătul după o reformă şi-au găsit răspuns în persoana lui Hildebrand.

Epoca de aur a puterii papale

Hildebrand, deşi mic de statură şi lipsit de o înfăţişare plăcută, cu un glas firav, dar cu un intelect mare şi un spirit înflăcărat, plin de hotărâre - un mare apărător al absolutismului papal - s-a asociat cu Partidul de Reformă şi a condus papalitatea spre epoca ei de aur (1049-1294). El a controlat cele cinci administraţii papale care au precedat-o pe a sa: Leon IX (1049-1054); Victor II (1055-1057); Ştefan IX (1057-1058); Nicolae II (1059-1061) Alexandru II (1061-1073).

Hildebrand, papa Grigore VII (1073-1085) Marele său ţel a fost să reformeze clerul. Cele două păcate predominante ale clerului au fost: imoralitatea şi simonia. Simonia era cumpărarea unui post bisericesc cu bani. Biserica stăpânea o mare parte din toate proprietăţile şi avea venituri imense. În mod practic, toţi episcopii şi preoţii plătiseră ca să ajungă la posturile lor, căci odată ajunşi în ele aveau asigurat un trai de lux. În mod curent regii vindeau posturile din biserică pentru cel care stătea cel mai bine, indiferent dacă persoana respectivă era potrivită sau nu pentru acel post.

Lucrul acesta la dus pe Papa Grigore VII într-o controversă aprigă cu Henric IV, regele Germaniei. Acesta l-a destituit pe Grigore, iar Grigore la rândul lui l-a excomunicat pe Henric. A urmat războiul. Ani de zile Italia a fost devastată de armatele vrăşmaşe. În cele din urmă Grigore a fost alungat de la Roma şi a murit în exil. Dar el a reuşit, până la urmă, să asigure un foarte mare grad de independenţă pentru papalitate. De repetate ori Grigore s-a nimit pe sine "Domn al regilor şi prinţ al prinţilor", luându-şi acest titlu în serios.

Victor III (1118-1119). Calixtus (1119-1124). Honoriu II (1124-1130). Inocenţiu II (1130-1143) şi-a păstrat postul prin puterea armată, împotriva lui Anaclet II, cel care fusese ales de familiile puternice ale Romei a fie împotriva Papei.

Celestin II (1143-1144) Lucius II (1144-1145). Eugen III (1145-1153). Anastasias IV (1153-1154)

Adrian IV (1154-1159). Singurul papă englez. A dat Irlanda regelui Angliei şi l-a autorizat s-o ia în stăpânire. Autorizaţia a fost reînnoită de următorul papă, Alexandru III şi transmisă până în anul 1171.

Alexandru III (1159-1181). În conflict cu patru antipapi. A reînnoit războiul cu împăratul german pentru supremaţie. Multe campanii şi bătălii între armatele papale şi cele germane cu groaznice măceluri. Alexandru a fost în cele din urmă alungat din Roma de popor şi a murit în exil.

Lucius III (1181-1185). Urban III (1185-1187). Grigore VIII (1187). Clement III (1187-1191). Celestin (1191-1198)

Culmea puterii papale

Inocenţiu III (1198-1216). Cel mai puternic dintre toţi papii. S-a pretins a fi "vicarul lui Dumnezeu", "suveran suprem peste biserică şi lume". A pretins dreptul de a destitui regii şi prinţii. El a declarat că "toate lucrurile de pe pământ şi din cer şi din iad sunt supuse vicarului lui Cristos".

El a adus Biserica la poziţia supremă de dominare a statului. Regii Germaniei, Franţei, Angliei şi practic toţi monarhii Europei s-au supus voinţei sale. Până acolo a mers, încât a trecut şi imperiul bizantin sub stăpânirea sa. Niciodată în istorie nu a exercitat un om mai multă putere.

El a ordonat cruciadele. A decretat transubstanţierea. A confirmat spovedania orală. A declarat că succesorul lui Petru "nu se poate îndepărta în nici un fel de la credinţa catolică", cu alte cuvinte a declarat infailibitatea papei. A ordonat exterminarea ereticilor. A instituit inchiziţia. A ordonat masacrul albigenşilor. Sub domnia lui şi a succesorilor lui imediaţi, s-a vărsat mai mult sânge decât în oricare altă perioadă din istoria bisericii, cu excepţia efortului papal de mai târziu de a zdrobi Reforma, în secolele XVI şi XVII, când s-a vărsat mai mult sânge. Ai fi crezut că fiara Nero a înviat în numele Mielului.

Puterea papală menţinută prin Inchiziţie

Inchiziţia, numită "funcţia sfântă", a fost instituită de papa Inocenţiu III şi perfectată în timpurile celui de-al doilea papă Grigore IX. A fost tribunalul bisericii pentru deţinerea şi pedepsirea ereticilor. În virtutea ei, toată lumea era obligată să informeze orice neregulă observată la eretici. Oricine era bănuit de erezie putea fi torturat, fără ca el să ştie numele pârâşului său. Procedurile erau secrete. Inchizitorul pronunţa sentinţa iar victima era dată pe mâna autorităţilor civile, pentru a fi întemniţată pe viaţă sau arsă pe rug. Proprietatea victimei era confiscată şi împărţită între biserică şi stat.

În perioada imediat următoare Papei Inocenţiu III, inchiziţia şi-a desfăşurat lucrarea cea mai îngrozitoare împotriva albigenzilor (vezi pagina 785); de asemenea, a comis nenumărate crime în Spania, Italia, Germania şi Ţările de Jos.

Mai târziu inchiziția a fost instrumentul principal al efortului papalității de a zdrobi Reforma. Se afirmă că în cei treizeci de ani dela 1540 la 1570, peste 900.000 de protestanți au fost omorâți în războiul papei de exterminare a valdenzilor (vezi pagina 785). Imaginați-vă numai călugări și preoți, în așa zisele haine sfinte supraveghind cu o brutalitate inumană și cruzime nemaiîntâlnită torturarea și arderea unor oameni nevinovați! Și toate acestea se făceau în numele lui Cristos, din ordinul direct al "vicarului lui Cristos!"

Inchiziția a fost cea mai infamă și mai diavolească lucrare din istoria omenirii. A fost concepută de papi și folosită timp de 500 de ani pentru a-și menține puterea. Nici unul din așa-zișii papi "infailibili" și "sfinți" de atunci încoace nu s-a obosit a-și ceară scuze în numele predecesorilor pentru crimele comise.

Continuarea războiului cu împăratul german

Honoriu III (1216-1227). Grigore IX (1227-1241). Inocențiu IV (1241-1254) a dat aprobarea papală pentru folosirea torturii în scopul smulgerii și mărturisirii de mărturisiri de la ereticii bănuiți. Sub acești trei papi, împăratul Frederic II al Germaniei și-a condus imperiul spre ultima mare bătălie cu papalitatea. După războaie neîncetate, papalitatea a ieșit învingătoare.

Alexandru IV (1254-1261). Urban IV (1261-1264). Clement IV (1265-1268). Grigore X (1271-1277). Inocențiu V (1276). Ioan XXI (1276-1277). Nicolae III (1277-1280). Martin IV (1281-1285). Honoriu IV (1285-1287). Nicolae IV (1288-1292). Celentin V (1294).

Începutul declinului papal

Bonifaciu VIII (1294-1303), în faimoasa lui bulă intitulată "Unam Sanctam", a spus: "Noi declarăm, afirmăm, definim și pronunțăm că este cu totul necesar în vederea mântuirii ca orice creatură a fie supusă pontifului roman". Totuși, el însuși a fost atât de corupt încât Dante, care a vizitat Roma în timpul pontificatului său, a numit Vaticanul "o cloacă de corupție" și i-a rezervat papei un loc special, împreună cu Nicolae III și Clement V, în părțile cele mai de jos ale iadului.

Papalitatea fusese victorioasă în lupta ei de 200 de ani cu imperiul roman.

Bonifaciu a preluat papalitatea în apogeul puterii ei; dar și-a găsit nașul în persoana lui Filip cel Frumos, regele Franței, la picioarele căruia papalitatea a fost umilită și terfelită, acesta fiind începutul declinului ei.

Controlul francez asupra papalității

Benedict IX (1303-1304). În zilele sale, Filip cel Frumos, regele

Franţei, a devenit monarhul de frunte al Europei.

Printre francezi se manifesta un sentiment de naţionalism şi un spirit de independenţă, rezultat neîndoios al masacrului brutal comis de papă asupra albigenzilor în secolul anterior (vezi pagina 785). Şi Filip cel Frumos, cu care începe istoria modernă a Franţei, a preluat lupta cu papalitatea. Conflictul său a început cu papa Bonifaciu VII, pentru impozitele impuse de acesta asupra clerului francez. Papalitatea a fost adusă la supunere completă faţă de stat iar după moartea papei Benedict XI palatul papal a fost mutat de la Roma la Avignon, în sudul Franţei. Timp de şaptezeci de ani papalitatea a fost doar o unealtă în mâna curţii franceze.

"Captivitatea babiloneană" a papalităţii

70 de ani (1305-1377), în care scaunul papal s-a aflat la Avifnon. Clement V (1305-1314). Ioan XXII (1316-1364), cel mai bogat om din Europa. Benedict XII (1334-1342). Clement VI (1342-1352). Inocenţiu VI (1352-1362). Urban V (1362-1370)

Avariţia papilor de Avignon nu a cunoscut margini. Impozitele impuse au fost foarte apăsătoare. Fiecare post din biserică era vândut pe bani şi s-au creat multe posturi noi, pentru a umple de bani buzunarele papilor şi a-i ajuta a trăi în lux şi imoralitate. Petrarca a acuzat casa papală de violuri, adulter şi tot felul de forme de curvie. În multe parohii, oamenii insistau ca preoţii să-şi ţină concubine, deoarece în felul acesta familiile lor erau mai în siguranţă. "Captivitatea" a fost o lovitură dată prestigiului papalităţii.

Sciziunea papală

A dura 40 de ani (1377 -1417), timp în care au existat două serii de papi: una la Roma iar alta la Avignon, fiecare dintre papi pretinzându-se a fi vicarul lui Cristos, aruncându-şi hule, anateme şi blesteme unul altuia.

Urban VI (1378-1389), sub care palatul papal a fost restabilit la Roma. Bonifaciu IX (1389-1404), Inocenţiu VII (1404-1406). Grigore XII (1406-1409). Alexandru V (1409-1410)

Ioan XXIII (1410-1415), numit de unii cel mai depravat criminal care a stat vreodată pe tronul papal; vinovat de aproape orice crimă posibilă; în calitatea sa de cardinal al Boloniei, a făcut 200 de fecioare, călugăriţe şi femei căsătorite victime ale amorului său. Ca papă a violat fecioarele şi călugăriţele; a trăit în adulter cu nevasta fratelui său; a fost vinovat de sodomie şi alte vicii nespus de rele; a cumpărat postul papal; a vândut posturi copiilor familiilor bogate; şi a negat pe faţă existenţa lumii de apoi.

Martin V (1417-1431). A tămăduit sciziunea papală, dar Europa a

considerat-o un scandal şi prin ea papalitatea a suferit o mare pierdere a prestigiului. Eugen IV (1431-1447).

Papii Renaşterii

Nicolae V (1447-1455) a autorizat pe regele Portugaliei să poarte război cu popoarele africane, să le ia proprietatea şi să-i facă sclavi.

Galitus III (1455-1458) a fost un papă care a trăit o viaţă ireproşabilă.Pius II (1458-1464). Se spune despre el că a fost tatăl multor copii nelegitimi şi că vorbea deschis despre metodele pe care le folosea în seducerea femeilor; i-a încurajat pe tineri să îi urmeze exemplul, ba chiar s-a oferit să-i instruiască în metodele de complacere sexuală. Paul II (1464-1471) "a umplut casa de concubine".

Sixtus IV (1471-1484). A aprobat inchiziţia spaniolă. A decretat că banii sunt aceia care izbăvesc sufletele din purgatoriu. A fost implicat în complotul de ucidere a lui Lorenzo de Medici şi a altora care s-au opus politicii sale. A folosit papalitatea pentru a se îmbogăţi pe sine şi pe rudele sale. I-a făcut pe 8 din nepoţii lui cardinali, în vreme ce unii din ei nu erau decât nişte copilandri. În petreceri luxoase şi deşănţate, el a rivalizat cu Cezar. El şi rudele sale au întrecut în bogăţie şi pompă chiat familiile regale.

Inocenţiu VIII (1484-1492). A avut 16 copii, de la diferite femei căsătorite. A înmulţit numărul posturilor bisericeşti şi le-a vândut pe sume mari de bani. A decretat exterminarea valdenzilor şi a trimis o armată împotriva lor. A rânduit pe brutalul Toma de Torquemada ca inchizitor general al Spaniei şi a poruncit ca toţi conducătorii să-i dea pe mână ereticii. A permis luptele cu taurii în piaţa Sfântului Petru. Acesta a fost fundalul istoric pe care s-a auzit strigătul de revoltă al lui Savonarola împotriva corupţiei papale.

Alexandru VI (1492-1503). A fost numit cel mai corupt dintre papii Renaşterii, fiind un depravat şi avar incurabil; şi-a cumpărat papalitatea; a făcut cardinali pentru bani; a avut mai mulţi copii nelegitimi, pe care i-a numit pe faţă în funcţii importante din biserică încă din copilăria acestora. Ei împreună cu tatăl lor au omorât cardinali şi alţi oameni care le-au stat împotrivă. A avut ca amantă pe sora unui cardinal care a devenit apoi papă în 1503, Pius III.

Papii din vremea lui Luther

Iuliu (1503-1513), cel mai bogat dintre cardinali, cu un venit uriaş, provenit de la mai multe episcopii şi domenii bisericeşti. A cumpărat papalitatea. În calitate de cardinal, el şi-a bătut joc de celibat. A avut certuri nesfârşite cu privire la posesiunea unor oraşe şi principate în acest scop menţinând şi conducând personal armate uriaşe. A fost numit Papa Războinicul. A emis indulgenţe pe bani. Luther a vizitat

Roma pe vremea lui şi a fost îngrozit de ce a văzut.

Leon X (1513-1521) a fost papă când şi-a început Martin Luther Reforma sa protestantă. A fost făcut arhiepiscop la vârsta de 8 luni şi cardinal la 13 ani; a fost numit în 27 de funcţii diferite în cadrul bisericii, ceea ce i-a adus un venit uriaş până când nici nu atinsese vârsta de 13 ani. A fost învăţat să cosidere postul eclesiastic pur şi simplu o sursă de câştig. S-a târguit pentru scaunul papal. A vândut toate onorurile bisericeşti. Toate posturile eclesiastice erau scoase la vânzare şi se creau altele noi. El a numit cardinalii în funcţiile lor la vârsta de 7 ani. A purtat negocieri interminabile cu regii şi prinţii, căutând a obţine cât mai multă putere lumească, fiind total indiferent de soarta religioaa a Bisericii. El a menţinut cea mai luxoasă şi mai desfrânată curte din Europa. Cardinalii lui trăiau împreună cu regii şi prinţii, în palate somtuoase, complăcându-se în tot felul de plăceri păcătoase şi fiind serviţi de o armată de servitori. Şi totuşi, acest adept al voluptăţii a reafirmat legea Unam Sanctam, prin care se declara că orice fiinţă umană trebuie a fie supusă pontifului, dacă vrea să fie mântuită. El a emis indulgenţe pentru taxe fixe şi a declarat arderea eretecilor ca fiind rânduită de Dumnezeu.

Adrian VI (1522-1533). Clement VII (1533-1534). Paul III (1534-1549). A avut mulţi copii nelegitimi. A fost duşmanul aprig al protestanţilor. I-a oferit lui Carol V o armată pentru a-i extermina.

Apariţia iezuiţilor

Răspunsul Romei la ruptura luterană: INCHIZIŢIA, sub conducerea IEZUIŢILOR, un ordin fondat de spaniolul Ignatius de Loyola, pe baza principiului de SUPUNERE absolută şi necondiţionată faţă de Papă, având drept scop refacerea teritoriului pierdut în mâna protestanţilor şi a mahomedanilor şi cucerirea întregii lumi păgâne pentru biserica romano-catolică. Ţelul lor suprem: distrugerea ereziei, adică a oricărei gândiri deosebite de a Papei; pentru realizarea acestui scop orice faptă era justificată: înşelăciunea, imoralitatea, viciile, chiar omorul. Motto-ul era: "Pentru gloria mai mare a lui Dumnezeu". Metodele lor: înfiinţarea de şcoli în care căutau a atrage în mod deosebit copiii claselor dominante, încercând a obţine o stăpânire absolută asupra elevilor. Apoi spovedania, în special la regi, preoţi şi dregătorii civili, prin care aceştia erau încurajaţi a se complace în tot felul de vicii şi crime, cu scopul de a le câştiga favorul. Apoi: întrebuinţarea forţei; înduplecarea conducătorilor civili a-i executa pe eretici şi a pune în aplicare sentinţele inchiziţiei.

În Franţa iezuiţii poartă răspunderea pentru masacrul din noaptea Sfântului Bartolomeu şi persecuţia hughenoţilor. De asemenea: revocarea edictului de la Nantes şi Revoluţia Franceză. În Spania,

Ţările de Jos, Germania de Sud, Boemia, Austria, Polonia şi în alte ţări ei au condus operaţiile de masacrare a mii de oameni. Prin aceste metode ei au stăvilit Reforma în sudul Europei şi au salvat papalitatea de la ruină.

Iuliu II (1550-5); Marcel (1555). Paul IV (1555-9) Pius IV (1559-1565). Pius V (1566-72) Grigore XIII (1572-1585) a celebrat, în cadrul unei mise solemne, cu mare bucurie, vestea masacrului din noaptea Sfântului Bartolomeu (vezi pagina 789) Sixtus V (1585-1590). Urban VII (1590). Grigore XIV (1590-1) Inocenţiu IX (1591).

Papii moderni

Clement VIII (1592-1605) Leo XI (1605). Paul V (1605-21) Grigore XV (1521-3). Urban VIII (1623-44), cu ajutorul iezuiţilor, a stârpit protestanţii din Boemia. Inocenţiu X (1644-55), Alexandru (1655-67), Clement IX (1667-9), Clement X (1670-6), Inocenţiu XI (1676-89), Alexandru VIII (1689-91), Inocenţiu XII (1691-1700). Clement XI (1700-21) a declarat că regii domnesc numai cu aprobarea sa; a emis o bulă împotriva citirii Bibliei. Inocenţiu XIII (1721-4). Benedict XIII (1724-30). Clement XIV (1769-74) a desfinţat societatea iezuiţilor din Spania, Franţa şi Portugalia. Pius VI (1775-99). Pius VII (1800-20) a emis o bulă impotriva societăţii biblice. I-a restaurat pe iezuiţi - cu alte cuvinte, un papă "infailibil" a refăcut pentru totdeauna ceea ce un alt papă "infailibil" tocmai suprimase.

Leo XII (1821-29) a condamnat toate libertăţile religioase, orice toleraţă precum şi societăţile religioase şi traducerile Bibliei; a declarat că "oricine se desparte de biserica romano-catolică, oricât de curat ar fi în alte privinţe, nu va avea totuşi parte de viaţă veşnică".

Pius VIII (1829-30). A condamnat libertatea conştiinţei, societăţile biblice şi francmasoneria. Grigore XVI (1831-46), un apărător înflăcărat al infailibilităţii papale. A condamnat societăţile biblice. Pius IX (1846-78) a pierdut statele papale; a declarat INFAILIBILITATEA PAPALĂ; a proclamat dreptul de a suprima erezia prin forţă; a condamnat despărţirea bisericii de stat; a poruncit catolicilor a se supune capului bisericii, mai mult decât conducătorilor civili; a condamnat libertatea conştiinţei, libertatea de închinare, libertatea cuvântului şi libertatea presei; a decretat concepţia imaculată şi dumnezeirea fecioarei Maria; a condamnat societăţile biblice; a declarat că protestantismul "nu este deloc o formă de religie creştină" şi că "orice dogmă a bisericii romano-catolice a fost dictată de Cristos, prin vicarii Lui de pe pământ".

Infailibitatea papală

Ideea după care papa este infailibil nu şi-a găsit deloc expresie în literatura creştină timp de 600 de ani. Ea s-a născut odată cu apariţia

decretelor false (vezi pagina 773) şi a crescut odată cu afirmarea papală în cruciadele şi conflictele papilor cu împăraţii.

Mulţi papi, începând cu Inocenţiu III (1198-1216) au sprijinit-o dar consiliile de la Pisa (1409), Constanz (1414) şi Basel (1431) au declarat în mod expres faptul că papii sunt supuşi consiliilor.

Pius IX (1854). "Cu proprie autoritate, fără cooperarea vreunui consiliu", a proclamat doctrina concepţiei imaculate a Mariei - un fel de încercare din partea bisericii romano-catolice de a sonda terenul în această privinţă. Modul în care a fost primită teoria l-a încurajat pe papă a ţine consiliul Vatican I în anul 1870, cu scopul explicit de a fi declarat de membrii consiliului "infailibil". Prin manevrele sale dibace, papa a determinat consiliul a-l declara infailibil. Decretul spune că "prin descoperire divină, atunci când Papa vorbeşte ex cathedra este posedat de infailibilitate în definirea doctrinelor de credinţă şi morală" şi că "asemenea definiţii nu mai pot fi reformulate".

Şi astfel Papa se pretinde infailibil în prezent, din pricina faptului că aşa s-a votat consiliul de la Vatican, la îndemnul papei. Biserica de Răsărit a considerat aceasta drept cea mai mare hulă rostită de papalitate.

Pierderea puterii temporare

De la 754 încoace, papii au fost dregătorii civili ai unui domeniuu numit: "Statul Papal", care cuprindea o mare parte a Italiei şi avea capitala la Roma. Mulţi papi fuseseră mai mult preocupaţi de extinderea hotarelor lor şi de bogăţia şi puterea acestei împărăţii, decât de soarta spirituală a Bisericii, iar corupţia papală era tot atât de bătătoare la ochi în împărăţia lor seculară, cât şi în cea spirituală. Acest mod strâmb de a conduce Roma a devenit un cuvânt de pomină: vanitatea persoanelor oficiale, frecvenţa crimelor, străzile murdare; înşelarea vizitatorilor; monedele false, loteriile.

Pius IX a stăpânit Roma cu ajutorul a 10.000 de soldaţi francezi. La izbucnirea războiului dintre Franţa şi Germania (1870), aceste trupe au fost rechemate în Franţa şi atunci Victor Emanuel, regele Italiei, a pus stăpânire pe Roma, adăugând statele papale la regatul Italiei. Votul poporului de a transfera Roma din mâna papei în mâna guvernului Italiei a avut o majoritate de 133.648la 1507 voturi. Astfel, nu numai că papa şi-a pierdut împărăţia pământească, dar el însuşi a devenit supusul unui alt rege, fapt deosebit de umilitor pentru acela care s-a pretins a fi dregătorul tuturor regilor!

Puterea sa temporară a fost refăcută în miniatură (1929) de Musolini; şi, deşi cetatea Vatican nu cuprinde decât 40 de ha, papa e din nou suveran în mica sa împărăţie.

Papii din zilele noastre

Leon XIII (1878-1903) a pretins că este rânduit a fi căpetenia tuturor

dregătorilor şi că ţine pe pământ locul Dumnezeului celui Atotputernic. A subliniat infailibilitatea papală. I-a declarat pe protestanţi "duşmanii numelui de creştin". A declarat ca singură metodă de cooperare supunera completă faţă de pontiful roman. A condamnat "americanismul" şi oridinul masonic.

Pius X (1903=1939) a condamnat conducătorii Reformei ca fiind "duşmanii crucii lui Cristos". Benedict XV (1914-22)

Pius XI (1922-1939), în anul 1928 a reafirmat faptul că biserica romano-catolică este singura biserică a lui Cristos şi că reunificarea creştinătăţii este imposibilă fără supunere faţă de Roma.

Pius XII (1939-1958). Ioan XII(1958-1963). Paul VI (1963-1978). Papa Ioan Paul I, (1978). Papa Ioan Paul al II-lea (1978-)

Rezumat

Papalitatea este o instituţie italiană. S-a născut pe ruinele imperiului roman, ocupând tronul cezarilor în numele lui Cristos; este o reînviere a chipului vechiului imperiu roman, al cărui spirit l-a moştenit. "Este fantoma imperiului roman înviată în veşmântul creştinătăţii". Cei mai mulţi papi au fost italieni.

Metodele papalităţii. Papalitatea a urcat la putere prin prestigiul Romei şi în numele lui Cristos; prin alianţe politice dibace, prin înşelăciune şi forţă armată; prin vărsări de sânge ea s-a menţinut la putere.

Veniturile papale. În cea mai mare parte a istoriei, erau obţinute prin vânzarea de posturi eclesiastice şi prin traficul neruşinat al indulgenţelor. În felul acesta, veniturile uriaşe ale papalităţii i-au permis să menţină cea mai luxoasă curte a Europei

Caracterul personal al papilor. Unii din ei au fost oameni buni; alţii, în schimb, au fost nespus de răi; şi cei mai mulţi au fost captivaţi de pofta după putere lumească.

Pretenţiile papilor. Totuşi, în ciuda caracterului general al papilor, a metodelor lor sângeroase, aceşti "părinţi sfinţi" pretind că sunt "vicarii lui Cristos", "infailibili" şi că ei "ţin pe pământ locul Dumnezeului celui Atotputernic" şi că "ascultarea de ei este necesară în vederea mântuirii".

Papalitatea şi Biblia. Hildebrand a poruncit boemilor să nu mai citească Biblia. Inocenţiu III a interzis poporului a citească Biblia în limba lor. Grigore IX a interzis laicilor a poseda Biblia şi a suprimat traducerile. Traducerile existente în mijlocul albigezilor şi valdenzilor au fost arse, împreună cu posesorii lor. Paul IV a interzis posedarea traducerilor fără permisiunea inchiziţiei. Iezuiţii l-au convins pe Clement XI a condamna citirea Bibliei de către laici. Leon XII, Pius VII, Grigore XVI şi Pius al IX au condamnat cu toţii societăţile biblice. În ţările catolice, Biblia este o carte necunoscută.

Papalitatea şi Statul. Hildebrand s-a numit pe sine "superior regilor şi prinţilor" Inocenţiu III s-a numit "suveranul suprem al lumii". Pius al IX a condamnat despărţirea bisericii de stat şi a poruncit tuturor catolicilor adevăraţi a se supune capului bisericii mai mult decât dregătorilor civili. Leo XIII a pretins că este "capul tuturor dregătorilor". La încoronarea papilor se aşează coroana papală pe capul papei şi se rostesc aceste cuvinte: "Tu eşti tatăl prinţilor, regilor, şi dregătorilor lumii şi vicarul lui Cristos".

Papalitatea şi Biserica. Papalitatea nu este Biserica, ci o maşină politică ce a obţinut controlul asupra Bisericii şi, prin prerogativele însuşite, s-a interpus între Dumnezeu şi copiii Lui.

Papalitatea şi toleranţa. Papa Clement VIII a declarat că edictul de toleranţă de la Nantes, prin care era "acordată libertate religioasă tuturor, este cel mai blestemat lucru din lume". Inocenţiu X şi succesorii lui au condamnat, au respins, au anulat şi au protestat împotriva articolelor de toleranţă din tratatul de la Westfalia, din anul 1648. Leon XII a condamnat libertatea religioasă. Pius VIII a condamnat libertatea conştiinţei. Pius IX a condamnat în mod expres toleranţa religioasă şi libertatea religiei. Leo XIII a aprobat decretul lui Pius IX. Totuşi, oricât de mult ar striga preoţii romano-catolici din vremurile noastre "mai multă toleranţă", legea oficială "infailibilă" a sistemului din care fac parte se împotriveşte unei asemenea libertăţi. Romano-catolicii sunt pentru toleranţă şi libertate religioasă NUMAI în ţările unde ei sunt minoritate. Papalitatea a LUPTAT împotriva libertăţii religioase la fiecare pas.

Scopul providenţial al papalităţii? Există? S-ar putea ca în providenţa lui Dumnezeu, papalitatea să fi slujit un scop în Evul Mediu prin aceea că a salvat Europa de Apus de haos şi a dus la sudarea civilizaţiilor romane şi germane. Dar să presupunem o clipă că Biserica nu ar fi fost NICIODATĂ o instituţie de STAT, şi că ar fi evitat cu totul încercarea de a obţine puterea lumească, mărginindu-se exclusiv la metoda INIŢIAĂ de câştigare a oamenilor pentru Cristos, educându-i pe oameni pe căile Lui - ei bine, în loc de ÎNTUNECAT EV MEDIU am fi putut avea MIA DE ANI.

Istoria papalităţii constituie fundalul pe care discutăm acum Reforma. Am redat-o din convingerea că trebuie să cunoaştem cauzele care au determinat apariţia mişcării protestante şi temelia istorică a crezului nostru protestant. Unele din afirmaţiile făcute aici par de necrezut. Pare de neconceput modul în care unii oameni au putut lua religia lui Cristos făcând din ea o maşină politică fără scrupule, prin intermediul căreia au condus lumea. Totuşi, afirmaţiile de aici pot fi verificate printr-o simplă comparaţie cu orice altă istorie mai completă a Bisericii.

Premergătorii Reformei

Albigenşii sau Catarii. În sudul Franţei, nordul Spaniei şi al Italiei. Au predicat împotriva imoralităţii preoţiei, a pelerinajelor, a închinării la sfinţi şi icoane; au respins cu desăvârşire clerul şi pretenţiile sale; au criticat condiţia în care se afla Biserica; s-au opus pretenţiilor bisericii Romei; au folosit foarte mult Scripturile; au trăit vieţi altruiste, de mare râvnă şi puritate morală. Deja în anul 1167 această credinţă era îmbrăţişată de majoritatea populaţiei din sudul Franţei; prin 1200 au devenit foarte numeroşi şi în nordul Italiei. În 1208, papa Innocent III a ordonat o cruciadă împotriva lor; a urmat un război sângeros de exterminare, fără egal în istorie. Oraş după oraş a fost trecut prin ascuţişul săbiei, iar locuitorii au fost omorâţi, fără să se ţină seamă de vârstă sau sex. În 1229 a fost instituită Inchiziţia şi la numai 100 de ani după aceea albigenşii au fost stârpiţi.

Waldenşii. În sudul Franţei şi nordul Italiei. Asemănători albigenşilor, dar nu identici. Waldo, un negustor bogat din Lyons, în Sudul Franţei (1176), a dat averea la săraci şi a început să predice. Waldenşii au negat dreptul exclusiv al clerului de a învăţa pe oameni din Evanghelii; au respins misele, rugăciunile pentru morţi şi purgatoriul. Au învăţat pe oameni că Biblia este singura regulă de credinţă şi de viaţă. Propovăduirea waldenşilor a trezit în popor o mare dorinţă de a citi Biblia. Ei au fost treptat reprimaţi de Inchiziţie, cu excepţia văilor alpine din sud-vestul Turinului, unde se mai află şi astăzi. Singura sectă medievală care a supravieţuit. O istorie de eroică rezistenţă în faţa peresecuţiilor. În prezent, formează corpul principal de protestanţi din Italia.

John Wyclif (1324-1384). Profesor la Oxford, Anglia. A predicat împotriva dominaţiei spirituale a autorităţii papale; s-a opus existenţei papilor, cardinalilor, patriarhilor şi călugărilor; a atacat transubstanţierea şi spovedania orală. A sprijinit dreptul poporului de a citi Biblia şi a tradus-o în limba engleză. Urmaşii lui au fost numiţi "Lolarzi".

Ioan Huss (1369-1415). Rectorul Universităţii din Praga, Boemia. A devenit un predicator neînfricat; a atacat viciile clerului şi corupţiile Bisericii; cu o vehemenţă plină de pasiune, a condamnat vânzarea de indulgenţe; a respins purgatoriul; închinarea la sfinţi, precum şi închinarea într-o limbă străină; a preamărit Scripturile, mai presus de orice dogme şi rânduieli ale Bisericii. A fost ars pe rug, iar urmaşii lui - cea mai mare parte a populaţiei Boemiei - au fost stârpiţi aproape complet în cadrul unei cruciade pornite din porunca Papei.

Savonarola (1452-1498). Florenţa, Italia. Asemenea unui profet

evreu, în fața unor mari mulțimi de oameni, înțesați în catedrala sa, Savonarola a predicat împotriva senzualității și păcatului orașului lor; împotriva viciilor papale. Cetatea s-a pocăit. Dar papa Alexandru VI a căutat pe orice cale să reducă la tăcere acest predicator neprihănit, oferindu-i postul de cardinal. Toate s-au dovedit în zadar. Atunci Savonarola a fost spânzurat și ars în marea piață din Florența, cu 19 ani înainte ca Luther să-și fi afișat cele 95 de teze ale sale.

Anabaptiștii au apărut în Evul Mediu, în diferite țări ale Europei, sub diferite nume și grupări independente, reprezentând o varietate de doctrine, dar de obicei fiind foarte împotrivitori clerului și respingând botezul copiilor mici; s-au consacrat citirii și practicării Scripturilor și au pledat pentru despărțirea completă a Bisericii de Stat; au fost foarte numeroși în Germania. Olanda și Elveția, în vremea Reformei, perpetuând idei preluate de la generațiile anterioare. De regulă, erau oameni liniștiți și foarte pioși, dar au fost cumplit persecutați, în special în Țările de Jos.

Renașterea, sau Reînvierea Culturii, prilejuită, în parte, de rezultatul cruciadelor, a ajutat mișcării Reformei. S-a trezit o pasiune pentru clasicii antici. Sume uriașe de bani s-au cheltuit pentru adunarea de manuscrise și înființarea de biblioteci. Tocmai atunci s-a inventat și tiparul. A urmat o abundență de dicționare, gramatici, versuri și comentarii. S-a trecut la studierea Scripturilor în limbile originale. Cunoștințe noi cu privire la sursele doctrinei creștine au scos la iveală vasta deosebire dintre simplitatea de bază a Evangheliei și păienjenișul eclesiastic, care pretindea că se întemeiază pe Scripturi. "REFORMA ȘI-A DATORAT EXISTENȚA CONTACTULUI NEMIJLOCIT AL MINȚII OMENEȘTI CU SCRIPTURA" și a avut drept rezultat: emanciparea și eliberarea ei de autoritatea preoțească și papală.

Erastmus(1466-1536), cel mai mare învățat al Reformei. Marea lui ambiție a fost să elibereze pe oameni de ideile false privitoare la religie; s-a gândit că cel mai bun mod de realizare a acestui lucru este să-i întoarcă pe oameni la Biblie. Un critic neînduplecat al bisericii romano-catolice, lui Erasmus i-a făcut o deosebită plăcere să ridiculizeze pe "oamenii nesfinți în ordine sfinte". A ajutat foarte mult Reforma, dar nu s-a alipit de ea cu totul niciodată.

Condițiile. Existau nemulțumiri foarte răspândite, datorită corupției Bisericii și a clerului. Oamenii deveniseră tot mai neliniștiți sub povara cruzimilor comise de Inchiziție. Conducătorii civili s-au săturat de la o vreme de amestecul papal în treburile stăpânirii civile. Și astfel, "la sunetul de goarnă al lui Luther, Germania, Anglia, Scoția și alte țări s-au trezit ca niște uriași din somnul lor."

Reforma

MARTIN LUTHER (1483-1546). În afară de Isus şi Pavel, a fost cel mai mare om al tuturor timpurilor. A condus lumea în lupta pentru eliberarea de cea mai despotică instituţie din toată istoria. Născut din părinţi săraci, la Eisleben (1483), Luther a intrat la Universitatea din Erfurt în 1501, să studieze dreptul. A fost "un student minunat şi un bun vorbitor. Foarte priceput în dezbateri, un om sociabil, cu un mare talent muzical", el şi-a luat diplomele într-un timp uimitor de scurt. În 1505, deodată s-a hotărât să intre la o mănăstire. A fost un călugăr exemplar şi foarte religios. A practicat toate formele de post şi flagelare şi a inventat şi altele noi. A spus mai târziu că a îndurat acolo atâta durere cât nici o pană nu poate să descrie". Într-o zi, în anul 1508, pe când citea epistola către Romani, deodată a primit pace şi iluminare: "Cel drept va trăi prin credinţă". A văzut, în sfârşit, că mântuirea se capătă prin încrederea în Dumnezeu - prin Cristos, şi nu prin ritualurile, sacramentele şi canoanele bisericii. Aceste cuvinte au transformat în întregime viaţa lui Luther şi ÎNTREGUL CURS AL ISTORIEI. În anul 1508, a devenit profesor la Universitatea din Wittemberg, post pe care l-a deţinut până la moartea sa, în anul 1546. În 1511 s-a dus la Roma, unde a rămas îngrozit de corupţia şi viciile curţii papale. Întors la Wittemberg, a început să vestească Cuvântul lui Dumnezeu. Predicile sale din Biblie au început să atragă studenţii din toate părţile Germaniei.

INDULGENŢELE. Vânzarea de indulgenţe a lui Tetzel a fost prilejul lui Luther de a rupe relaţiile cu Roma. Conform învăţăturilor romano-catolice, purgatoriul este foarte asemănător cu iadul, numai că nu durează atât de mult; dar toţi trebuie să treacă prin el. Papa a pretins atunci că poate micşora sau înlocui total aceste suferinţe; şi că acest prerogativ aparţine în exclusivitate papei. Teoria a început cu papii: Pascal I (817-24) şi Ioan VIII (872-82). Indulgenţele papale s-au dovedit a fi extrem de profitabile şi curând au ajuns să fie folosite în mod curent pe scară generală. Erau oferite ca mijloc de convingere pentru ca oamenii să se înscrie la cruciade sau la războaiele purtate împotriva ereticilor ori împotriva vreunui rege pe care papa dorea să-l pedepsească; sau erau acordate celor care adunau vreascuri pentru arderea pe rug a unui eretic; apoi erau VÂNDUTE PE BANI. Papa Sixtus IV (1476) a fost primul care le-a atribuit sufletelor aflate deja în purgatoriu. Indulgenţele erau vândute ca orice altă marfă. Astfel "vânzarea privilegiului de a păcătui"a devenit una din sursele principale de venit ale papalităţii. În anul 1517, Ioan Tetzel a trecut prin Germania, vânzând certificate semnate de papă, oferind iertare de toate păcatele celor care le cumpărau şi prietenilor, fără ca aceştia să-şi mărturisească păcatele, fără să se pocăiască şi fără să fie nevoie de intervenţia preotului. El spunea poporului: "De îndată ce monedele voastre vor cădea în cutia mea cu bani, sufletele prietenilor voştri

se vor ridica din purgatoriu şi vor urca în cer". Lucrul acesta l-a îngrozit pe Luther.

CELE 95 DE TEZE. În 31 octombrie, 1517, Luther a afişat pe uşa bisericii din Wittemberg 95 de teze, dintre care aproape toate se ocupau de indulgenţe, dar care, în esenţă, loveau în autoritatea papei. Nu era decât un anunţ prin care Luther dădea de înţeles că e dispus să discute aceste probleme la Universitate. Dar copiile tipărite au început să circule în toată Germania. A fost "scânteia care a aprins Europa" Până în 1520, Luther a devenit deja cel mai cunoscut şi îndrăgit om din Germania.

Excomunicarea lui Luther. În 1520 Papa a emis o bulă prin care îl excomunica pe Luther şi declara că dacă nu îşi retrage afirmaţiile în decurs de 60 de zile va primi "pedeapsa cuvenită pentru erezie" (adică moartea). Când a primit Luther bula papală a ars-o în public (decembrie 10, 1520) "O nouă epocă a istoriei a început în ziua aceea". (Nichols)

Dieta de la Worms. În 1521, Luther a fost chemat de Carol V, împăratul Imperiului Roman (care pe vremea aceea cuprindea Germania, Spania, Ţările de Jos şi Austria) să se înfăţişeze înaintea Dietei de la Worms unde, în prezenţa demnitarilor imperiului şi ai bisericii adunaţi acolo, i s-a poruncit să retracteze tot ce spusese anterior. Luther a răspuns că nu retractează nimic, decât ceea ce era dezaprobat de Scriptură sau de raţiune: "Iată stau aici şi nu pot face nimic altceva: aşa să mă ajute Dumnezeu". A fost îndată condamnat; dar Luther avea prea mulţi prieteni printre prinţii germani ca acest edict să poată fi pus în aplicare. A a fost ascuns de un prieten timp de un an, după care s-a întors la Wittemberg să predice şi să scrie mai departe. Printre altele, a tradus Biblia în limba gemană. Faptul acesta "a spiritualizat Germania şi a făurit limba germană modernă".

RĂZBOIUL PAPEI ÎMPOTRIVA PROTESTANŢILOR GERMANI. Germania era formată dintr-o mulţime de state mici. Mulţi prinţi, împreună cu statele lor, au fost câştigaţi la cauza lui Luther. Deja în anul 1540, toată Germania de Nord devenise Lutherană. Papa Paul III a îndemnat pe împăratul Carol V să pornească război împotriva lor şi i-a oferit o armată. A declarat războiul respectiv o cruciadă şi a dat indulgenţe tuturor celor care erau dispuşi să ia parte la această cruciadă. Războiul a durat din 1546 până în 1555, şi s-a sfârşit cu pacea de la Ausburg prin care luteranii au câştigat recunoşterea legală a religiei lor.

Numele de "protestant". Dieta de la Spires (1529) în care romano-catolicii au fost în majoritate au hotărât că romano-catolicii pot să predea religia în statele luterane, dar luteranii nu au voie să predea învăţătura lor în statele catolice din Germania. Împotriva acestei hotărâri, prinţii luterani au protestat în mod oficial şi de atunci au fost numiţi "protestanţi". Numele, iniţial aplicat celor care protestau împotriva uzurpării papale, a cuprins toate formele de creştini

evanghelici.

ÎN ELVEŢIA, ţara istorică a libertăţii, Reforma a fost introdusă de Zwingli şi dusă mai departe de Calvin, unirea adepţilor lor ducând la formarea "Bisericii reformate". Reformele lor au fost mai adânci decât ale lui Luther.

Zwingli (14• 1-1531), din Zurich, a devenit convins în 1515 că Biblia este singurul mijloc prin care se poate purifica Biserica. În 1525 oraşul Zurich a acceptat în mod oficial învăţătura lui iar bisericiile au abolit treptat indulgelţele, missa, celibatul şi icoanele, folosind doar Biblia cu autoritate finală.

Ioan Calvin (1509-64), un francez, a acceptat învăţăturile Reformei în 1533. Izgonit din Franţa în 1534, el s-a dus la Geneva în anul 1536. Acolo, Academia lui a devenit pivotul central al protestantismului, atrăgând învăţaţi din multe ţări.

ÎN ŢĂRILE DE JOS Reforma a fost primită de timpuriu; Luteranismul şi apoi Calvinismul; iar anabaptiştii erau deja foarte numeroşi. Între 1513 şi 1531, au fost scoase 25 de traduceri diferite ale Bibliei în olandeză, flamandă şi franceză. Ţările de jos făceau parte din domeniul lui Carol V. În 1522, el a instituit Inchiziţia şi a poruncit ca toate scrierile luterane să fie arse. În 1525 el a interzis adunările religioase în cadrul cărora se citea Biblia. În 1546 a interzis tipărirea sau posedarea de Biblii, fie în versiunea Vulgata, fie în traduceri indigene. În 1535 a decretat "moarte prin foc" pentru anabaptişti. Filip II (1566-98), succesorul lui Carol V, a emis din nou edictele tatălui său şi, cu ajutorul iezuiţilor, a dus mai departe persecţia, cu o furie şi mai mare. Printr-o singură sentinţă a Inchiziţiei, întreaga populaţie a fost condamnată la moarte. Sub Carol V şi Filip II, peste 100.000 de oameni au fost masacraţi cu o brutalitate de necrezut. Unii au fost legaţi cu lanţuri de un stâlp şi arşi încetul cu încetul în vreme ce alţii au fost aruncaţi în închisori şi torturaţi înainte de a fi arşi. Femeile au fost arse de vii; băgate cu forţa în sicrie prea mici; călcate în picioare de călăi. După suferinţe incredibile, în anul 1609 protestanţii din Ţările de Jos şi-au câştigat în sfârşit independenţa. Olanda, în partea de nord, a devenit protestantă; Belgia, în partea de sud, romano-catolică. Olanda a fost prima ţară care a adoptat sistemul de şcoli publice întreţinute de impozite publice, prima care a legalizat pricipiile toleranţei religioase şi ale libertăţii presei.

ÎN SCANDINAVIA Luteranismul a fost introdus de timpuriu şi a devenit o religie de stat. În Danemarca (1536). În Suedia (1539). În Norvegia (1540). O sută de ani mai târziu, Gustav Adolphus (1611-32), regele Suediei, a ajutat la înfrângerea eforturilor Romei de a zdrobi Germania protestantă.

ÎN FRANŢA. Deja în anul 1520 învăţăturile lui Luther pătrunseseră în Franţa. În 1559 numărul protestanţilor ajusese la 400.000. Ei s-au numit "hughenoţi". Piozitatea lor plină de râvnă şi vieţile lor curate

au contrastat puternic cu vieţile scandaloase ale clerului roman. În 1557 papa Pius a îndemnat pe oameni să-i extermine. Regele a emis un decret pentru măcelul lor şi a poruncit tuturor supuşilor lui să ajute la vânarea şi omorârea lor.

Masacrul din Noaptea Sfântului Bartolomeu. Caterina de Medici, mama regelui, o romano-catolică înflăcărată şi o unealtă binevoitoare a Papei, a dat ordinul şi în noaptea de 24 august 1572, 70.000 de hughenoţi, împreună cu majoritatea conducătorilor lor, au fost măcelăriţi. Mare a fost bucuria Romei! Papa împreună cu colegiul său de cardinali au trecut, în cadrul unei procesiuni solemne, pe străzi, până la biserica Sfântul Marco şi au poruncit să se cânte Te Deum în semn de mulţumire. Papa a bătut şi o medalie în cinstea masacrului şi a trimis un cardinal la Paris să transmită regelui şi mamei regină felicitările sale şi ale cardinalilor.

Războaiele hughenote. După masacrul din noaptea Sfântului Bartolomeu, hughenoţii s-au unit şi s-au înarmat pentru rezistenţă; până când, în cele din urmă, în anul 1598, prin edictul de la Nantes, au primit libertate deplină de conştiinţă şi închinare. Papa Clement VIII a numit edictul de toleranţă de la Nantes "un lucru blestemat" şi după ani de muncă de culise din partea iezuiţilor, edictul a fost revocat în anul 1685; 500.000 de hughenoţi au fugit în ţările protestante.

Revoluţia Franceză, care s-a născut cu o sută de ani mai târziu, în 1789, a fost una din cele mai mari tulburări din istorie. Poporul, înfuriat împotriva tiraniei clasei stăpânitoare (care cuprindea şi foarte mulţi clerici, cu o treime din tot pământul - nişte oameni bogaţi, lacomi şi leneşi, imorali şi lipsiţi de orice inimă, care se purtau brutal cu săracii), s-au răsculat şi au pornit o "domnie a terorii şi sângelui". Au abolit guvernul, au închis bisericile, le-au confiscat averile, au suprimat creştinismul şi duminica. Napoleon a refăcut biserica, dar nu şi averile ei. În 1802 el a acordat toleranţă tuturor; şi a pus capăt aproape cu desăvârşire puterii politice a papilor, în mai toate ţările.

În Boemia, deja prin anul 1600 dintr-o populaţie de 4.000.000, 80 la sută erau protestanţi. Dar la încheierea lucrării habsburgilor şi a iezuiţilor, nu au mai rămas decât 800.000. şi toţi catolici!

În Austria şi Ungaria jumătate din populaţie erau protestantă, dar sub habsburgi şi iezuiţi au fost măcelăriţi.

În Polonia, pe la sfârşitul secolului XVI, se părea că romano-catolicismul va fi abolit, dar şi aici iezuiţii au ucis Reforma prin persecuţii.

În Italia, ţara papei, Reforma prindea rădăcini serioase; dar Inchiziţia a avut grijă să şteargă orice urmă de protestantism

ÎN SPANIA, Reforma nu a progresat prea mult niciodată, deoarece acolo se afla deja Inchiziţia. Orice efort de câştigare a libertăţii de gândire independentă a fost zdrobit cu o mână necruţătoare. Torquemada (1420-98), un călugăr dominican, arhi-inchizitorul

inchizitorilor, în 18 ani a ars 10.000 de oameni şi a condamnat la închisoare pe viaţă 97.000. Victimele erau de obicei arse de vii în piaţa publică, constituind prilejul unor festivităţi religiose. Din 1481 până în 1808 au fost făcuţi cel puţin 100.000 de martiri şi 1.500.000 au fost alungaţi în exil "în secolele XVI şi XVII, Inchiziţia a stins viaţa literară a Spaniei şi a scos naţiunea din sfera civilizaţiei literare europene". Când a început Reforma, Spania era cea mai puternică ţară din lume.

Armata Spaniolă (1588). Una din trăsăturile strategiei iezuite a fost aceea de a încerca să răstoarne ţările protestante. Papa Grigore XIII Nu a lăsat nimic nefăcut în efortul lui de a-l convinge pe Filip II, împăratul şi regele Spaniei, să pornească războiul împotriva Angliei protestante". Sixtus V, care a devenit papă în timp ce se cocea acest conflict, a transformat acţiunea într-o cruciadă (adică a oferit indulgenţe celor care voiau să ia parte la ea). În vremea aceea, Spania avea cea mai puternică flotă care străbătuse vreodată mările. Dar acea mândră armată şi-a găsit înfrângerea în canalul englez. "Victoria Angliei a fost punctul final de cotitură în marele duel dintre protestantism şi catolicism; nu numai Anglia şi Scoţia, ci şi Olanda şi Germania de nord, şi Danemarca, Suedia şi Norvegia au fost câştigate la cauza protestantă".(Jacobs)

ÎN ANGLIA a fost mai întâi o Revoltă, şi apoi o Reformă. În zilele lui William Cuceritorul (1066), apăruseră numeroase proteste împotriva controlului papal asupra Angliei. Henric VIII (1509-47) a crezut, asemenea predecesorilor lui, că biserica engleză trebuie să fie independentă de papă. Divorţul a fost, nu cauza, ci prilejul rupturii sale de Roma. Henric nu a fost un sfânt; dar nici papa din zilele sale, Paul III, era - cel care avea o mulţime de copii nelegitimi. În 1534 Biserica Angliei a repudiat cu desăvârşire autoritatea papală şi a pornit o viaţă independentă sub conducerea spirituală a arhiepiscopului de Canterbury, Thomas Cranmer, şi astfel a început Reforma. Mănăstirile au fost abolite pe temeiul imoralităţii; o Biblie engleză a fost introdusă în biserici şi o carte de rugăciuni pentru serviciile în limba engleză iar bisericile au fost deposedate de multe practici romano-catolice. Din biserica engleză au provenit puritanii şi metodiştii.

ÎN SCOŢIA. Istoria Reformei Scoţiei este istoria lui John Knox.

John Knox (1515-72), un preot scoţian care în anul 1540 a început să predea ideile Reformei. Când s-a urcat pe tron Sângeroasa Maria (1533) el s-a dus la Geneva şi şi-a însuşit temeinic învăţătura lui Calvin. În 1559 a fost rechemat în Scoţia de parlamentul scoţian, pentru a deveni conducătorul mişcării de Reformă Naţională. Situaţia politică a făcut din Reforma Bisericii şi Mişcarea de Independenţă Naţională O SINGURĂ mişcare. Maria, regina Scoţienilor, se căsătorise cu Francisc II, regele Franţei, care era fiul Caterinei de Medici (de care se leagă faima masacrului Sfântului Bartolomeu). Scoţia şi Franţa erau

într-o alianţă. Coroanele lor au fost unite prin căsătorie. Franţa era hotărâtă să distrugă protestanţii. Filip II, regele Spaniei, împreună cu alţi romano-catolici, au complotat la asasinarea reginei Elizabeta, voind să pună pe Maria a scoţienilor pe tronul englez. Papa Pius V a venit în ajutorul stratagemei, emiţând o bulă prin care o excomunica pe Elizabeta şi elibera supuşii ei de supunerea faţă de ea (ceea ce, conform învăţăturii iezuite, ar însemna că asasinul ei ar fi săvârşit un act de slujire al lui Dumnezeu). Astfel, nu exista nici o şansă ca reforma Bisericii Scoţiene să poată învinge, atâta vreme cât era sub controlul francez. John Knox a crezut că viitorul protestantismului e legat de alianţa dintre o Anglie şi o Scoţie protestante. El s-a dovedit a fi un conducător minunat. În anul 1560 a fost înfiinţată Biserica Reformată, şi, cu ajutorul Angliei, până în 1567, fracezii au fost alungaţi din ţară. În mare măsură John Knox a dat Scoţiei chipul ei de azi.

CONTRAREFORMA. 50 de ani Reforma a străbătut întreaga Europa. Cea mai mare parte a Germaniei, Elveţiei, Ţările de Jos, Scandinaviei, Angliei, Scoţiei, Boemiei, Austriei, Ungariei şi Poloniei fuseseră afectate din plin iar acum Reforma îşi făcea drum spre Franţa. A fost o lovitură groaznică pentru biserica romano-catolică, care la rândul ei, a organizat contrareforma. Prin intermediul consiliului de la Trent (care s-a adunat într-o sesiune solemnă timp de 18 ani, din 1545 până în 1563) cu ajutorul iezuiţilor şi a Inchiziţiei, unele din abuzurile morale ale papalităţii au fost abolite şi pe la sfârşitul secolului, Roma s-a organizat în vederea unui atac agresiv împotriva protestanţilor. Sub conducerea brutală dar inteligentă a iezuiţilor, romano-catolicismul a câştigat o mare parte din teritoriile pierdute anterior: Germania de sud, Boemia, Austria, Ungaria, Polonia şi Belgia. Reforma a fost zdrobită în Franţa. În numai 100 de ani, până în 1879, Contrareforma şi-a pierdut forţa. Conducătorii principali care au luptat în războaiele papei au fost: Carol V (1519-56) al Spaniei, împotriva protestanţilor germani; Filip II (1556-98), al Spaniei, împotriva Olandei şi Angliei; Ferdinand II (1619-37) al Austriei, împotriva boemienilor; Caterina de Medici, mama a trei regi ai Franţei: Francisc II (1559-60), Carol IX (1560-74), Henric III (1574-89), în războaiele de exterminare a hughenoţilor francezi.

RĂZBOAIELE RELIGIOASE. Mişcarea Reformei a fost urmată de 100 de ani de război civil: 1. Războiul protestanţilor din Germania; 2. Războiul împotriva protestanţilor din Ţările de Jos (1566-1609); 3. Războaiele hughenote din Franţa (1572-98); 4. Încercarea lui Filip de a cuceri Anglia 1588); 5.Războiul de 30 de ani (1618-48). În aceste războaie, rivalităţile politice şi naţionale au fost şi ele implicate, precum şi chestiuni de proprietate, căci Biserica poseda în cele mai multe din ţări o treime din pământuri. Dar fiecare din aceste războaie a fost pornit de regi romano-catolici, la îndemnul papei şi al iezuiţilor, cu scopul de a zdrobi protestantismul. Au fost războaie ale unor agresori.

Protestanţii s-au apărat. Nici protestanţii olandezi, nici cei germani, nici cei francezi nu au devenit partide politice, decât după ani şi ani de persecuţii pe care le-au îndurat.

RĂZBOIUL DE 30 DE ANI (1618-48). În Boemia şi Ungaria, până în 1580 protestanţii deveniseră o majoritate, cuprinzând pe cei mai mulţi din nobili şi proprietari de pământ. Împăratul Ferdinand II, din familia habsburgilor, fusese educat de către iezuiţi. Cu ajutorul lor, el şi-a luat sarcina de a suprima protestantismul. Protestanţii s-au unit pentru a se apăra. Prima parte a războiului (1618-29) a fost o victorie pentru catolici, care au reuşit să alunge protestanţii din toate statele catolice. Apoi ei s-au hotărât să recatolicizeze statele protestante ale Germaniei. Gustavus Adolphus, regele Suediei, şi-a dat seama că prăbuşirea Germaniei protestante ar însemna prăbuşirea Suediei şi probabil sfârşitul protestantismului. El a intrat în război şi armata lui a învins (1630-32). El a salvat cauza protestantă. Restul războiului (1532-48) s-a purtat mai mult între Franţa şi familia Habsburgilor din care Franţa s-a ales cu poziţia de putere principală în Europa. Războiul s-a încheiat cu pacea de la Westfalia (1648), care a stabilit hotarele înre statele catolice şi protestante.

PERSECUŢIILE PAPALE Numărul martirilor din cadrul persecuţiilor papale a depăşit cu mult pe cel al martirilor din epoca Romei păgâne: sute de mii de albigenşi, waldenzi şi protestanţi din Germania, Ţările de Jos, Boemia şi alte ţări. Se obişnuieşte ca papii să fie scuzaţi în această privinţă spunându-se că "aşa au fost vremurile". Dar ale cui vremuri au fost? Şi cine le-a făcut să fie aşa? Papii! A lor a fost lumea de atunci. Timp de 1000 de ani ei pregătiseră lumea în spiritul supunerii faţă de ei. Dacă papii nu ar fi smuls Biblia din mâna poporului, oamenii ar fi ştiut ce să facă şi NU am fi avut acel "spirit al vremurilor". Cu siguranţă NU a fost spiritul lui Cristos iar "vicarii lui Cristos" ar fi trebuit să ştie lucrul acesta. Persecuţia este spiritul DIAVOLULUI, chiar dacă este dusă în numele lui Cristos.

PERSECUŢIILE PROTESTANTE Calvin şi-a dat consimţământul la moartea lui Servetus. În Olanda calviniştii au executat un arminian. În Germania au condamnat la moarte câţiva anabaptişti. În Anglia protestantul Eduard VI a executat doi romano-catolici în 6 ani. (Romano-catolica Maria, în următorii cinci ani a ars pe rug 282 de protestanţi) Elizabeta a executat, în 45 de ani, 187 de catolici, majoritatea pentru trădare, şi nu pentru erezie. În statul Massachusetts, din America, 3 quakeri au fost spânzuraţi de puritani iar în 1692, 20 de oameni au fost executaţi pentru vrăjitorie. Luaţi în totalitate, doar câteva sute de martiri pot fi puşi pe seama protestanţilor, în vreme ce pe seama Romei sunt trecute milioane de oameni. În timp ce Reforma a fost o luptă măreaţă pentru libertate religioasă, reformatorii nu s-au prea grăbit să acorde şi altora ceea ce au căutat să obţină pentru ei înşişi. În ţările protestante, persecuţiile au încetat până în 1700.

Protestantismul

DIVIZIUNILE SALE. Mişcarea protestantă a fost un efort din partea Bisericii de apus de a se elibera de autoritatea Romei şi de a câştiga dreptul de a se închina lui Dumnezeu după cum îi dictează propria conştiinţă. În mod inevitabil, în această ruptură, lupta pentru libertate s-a scindat în mai multe curente, cu accente diferite şi câteva din erorile Romei au fost transmise noii mişcări. Mişcarea a atins vârsta de 400 de ani şi a crescut enorm, înbunătăţindu-se substanţial. Există un sentiment de unitate şi o mai clară înţelegere a creştinismului în prezent. Biserica protestantă deşi e încă foarte departe de perfecţiune, în ciuda curentelor sale uneori contradictorii, reprezintă negreşit cea mai pură formă de Creştinism din lumea de azi - şi probabil cea mai curată biserică cunoscută vreodată din zilele primei biserici. În mare, putem spune că nu există o familie mai nobilă de oameni decât aceea a lucrătorilor creştini protestanţi.

BISERICILE NAŢIONALE. Oriunde a triumfat Protestantismul, s-a născut o biserică naţională: Biserica luterană în Germania, cea anglicană în Anglia; cea presbiteriană în Scoţia, etc. Închinarea e condusă în limba ţării respective, şi nu în limba latină, cum se întâmplă în bisericile romano-catolice. Cu precizie matematică, ţările în care biserica şi-a câştigat libertate faţă de papă au început să progreseze spre auto-purificare.

STATELE UNITE au fost colonizate: în 1607, de puritani, anglicani, stabiliţi în Virginia. În 1625 de reformaţii olandezi, la New York. În 1620 de puritani, în Massachusetts. În 1634, de catolicii englezi, la Baltimore, care au obţinut charta numai după ce au permis libertate tuturor religiilor. În 1639, de către baptişti, la Rhode Island, sub conducerea lui Roger Williams, pionierul care a promovat toleranţa nelimitată pentru toate celelalte religii. În 1681, de quakeri, în Pensylvania. Toţi aceştia au fost atraşi spre ţărmurile Americii în căutarea lor după libertate religioasă. Astfel, America a fost înfiinţată pe baza principiilor de toleranţă religioasă pentru toţi, şi absolută separare a bisericii de stat; principii care pătrund acum în toate formele de guvernământ din lume, aşa încât în anii recenţi foarte multe ţări, chiar romano-catolice, au decretat separarea bisericii de stat (deşi în ultimul timp, fenomenul pare să fie în regres).

VIITORUL MIŞCĂRII PROTESTANTE depinde de atitudinea pe care o are această mişcare faţă de Biblie. "Odată cu Formele naţionale de Creştinism, s-a transmis, prin însuşi textul sacru, un izvor de cunoştinţe divine, nesupuse stricăciunii, din care Biserica poate să înveţe cum să facă deosebirea între Creştinismul primitiv şi toate adăugirile ulterioare care l-au corupt, şi astfel să transmită mai departe lucrarea de păstrare a Bisericii într-o formă curată, până la încheierea sa".

ŞCOALA DUMINICALĂ Înfiinţată de Robert Raikes, un editor

din Gloucester, Anglia (1780) pentru a da educaţie creştină celor săraci şi lipsiţi de posibilitatea de a merge la şcoală. Întemeiată ca o ramură misionară a Bisericii, ea a crescut enorm şi a devenit o latură normală a vieţii de Biserică. Marea ei valorare constă în promovarea Bibliei şi creşterea de conducători în rândurile laicilor.

MISIUNILE MONDIALE din epoca noastră. Cea mai importantă mişcare din istorie. Asigură unele din cele mai minunate pagini ale întregii literaturi. Vieţi vibrante de eroism şi slujire sfântă. Nici predicatorii, nici învăţătorii Şcolii Duminicale nu dau suficientă atenţie vieţii misionarilor. Fiecare adunare ar trebui să asculte de nenumărate ori istoria vieţii lui Livingstone, neasemuit printre eroii lumii; apoi Cary Morrison, Hudson, Moffat, Marthin, Paton şi alţii, care au dus vestea bună a lui Cristos în ţări îndepărtate şi au întemeiat sisteme de predicare şi educaţie creştină şi filantropie care au transformat şi continuă să transforme lumea întreagă. Când se va încheia istoria şi întreaga omenire va putea fi privită în ansamblu ei, atunci probabil că se va descoperi că mişcarea misionară mondială a secolului trecut şi influienţa sa covârşitoare asupra naţinunilor este cel mai glorios capitol din analele omului.

Biserica Greco-Ortodoxă de Răsărit

Creştinismul a fost mai întâi stabilit în partea de Răsărit sau Greacă a Imperiului Roman. Timp de 200 de ani limba greacă a fost limba Creştinismului.

În anul 330 Constantin a făcut din Constantinopol capitala Imperiului Roman; de atunci a existat rivalitatea cu Roma.

În 395 Imperiul Roman a fost divizat în Răsărit şi Apus. Constantinopolul a fost sediul părţii de răsărit iar Roma al părţii de vest.

Între 622-638 trei centre de răsărit ale Creştinismului: Siria, Palestina şi Egiptul au cedat Mahomedanismului; n-a mai rămas decât Constantinopolul.

La al VIII-lea Consiliu Ecumenic (869) s-a petrecut sciziunea finală între Biserica greacă şi latină. De la început răsăritul a refuzat să recunoască supremaţia Romei.

Uneori au fost încercări de a reuni cele două biserici; dar au fost zadarnice întrucât răsăritul n-a vrut niciodată să recunoască autoritatea Papei.

Biserica greacă, care acum este Biserica Europei de Sud-Est şi cea a Rusiei, este una dintre cele trei mari diviziuni ale Creştinătăţii. Numărând 150 de milioane, comparativ cu 340 de milioane de romano-catolici şi 120 milioane de protestanţi; sau aproximativ o cincime a populaţiei creştine din lume.

În multe din practicile ei, Biserica greacă este foarte asemănătoare cu Biserica romano-catolică. Ea nu cere însă preoţilor ei să fie celibatari şi nu are papi.

Vedere cronologică a mişcării protestante în Anglia şi Statele Unite

Eduard II	1307-1327	
Eduard III	1327-1377	Wyclif 1324-1384
Richard II	1377-1399	
Henric IV	1399-1413	
Henric V	1413-1422	
Henric VI	1422-1461	Inventarea tiparului 1450
Eduard IV	1461-1483	
Richard III	1483-1485	
Henric VII	1485-1509	
		Descoperirea Americii, 1492
Henric VIII	1509-1547	Luther, 1483-1546
		Calvin, 1509-1564
Eduard VI	1553-1558	Knox, 1515-1572
Maria	1553-1558	
Elizabeta	1558-1603	Apariţia Puritanismului
Iacov I	1603-1625	
Carol I	1625-1649	Roger Williams, 1604-1684
Cromwell	1653-1658	
Carol II	1660-1685	
Iacov II	1685-1688	
William şi Maria	1689-1702	
Ana	1702-1714	
George I	1714-1727	
George II	1727-1760	Wesley 1703-1791
		Revoluţia Americană 1775
		Revoluţia Franceză 1789
George III	1760-1820	
George IV	1820-1830	
William IV	1830-1837	
Victoria	1837-1901	
Eduard VII	1901-1910	
George V	1910-1936	
Eduard VIII	1936 (A abdicat)	
George VI	1936-1952	
Elizabeta II	1952-	

Wyclif

În secolul XIV "Luceafărul de dimineaţă al Reformei" a tradus Biblia în limba engleză şi a pregătit terenul pentru Reforma din Anglia.

Luther, Calvin, Knox

În secolul XVI ei au fost conducătorii Reformei protestante, care a eliberat Europa de Apus de sclavia Papei.

Puritanismul

În prima jumătate a secolului XVII. S-a născut în partea a doua a domniei reginei Elizabeta. A fost produsul interesului maselor pentru Biblie. A fost o mişcare de reformă în cadrul Bisericii Angliei, care protesta împotriva formalismului fără viaţă al vremurilor şi avea drept scop puritatea generală şi neprihănirea vieţii. Din pricina faptului că au fost persecutaţi de autorităţile eclesiastice, ei s-au despărţit în biserici independente - în majoritatea cazurilor, baptiste, congregaţioniste şi presbiteriene. Din aceşti puritani a fost colonizată Noua Scoţie, în teritoriul actual al Statelor Unite, de către oameni care au fost ademeniţi de ţărmuri îndepărtate în căutare de libertate.

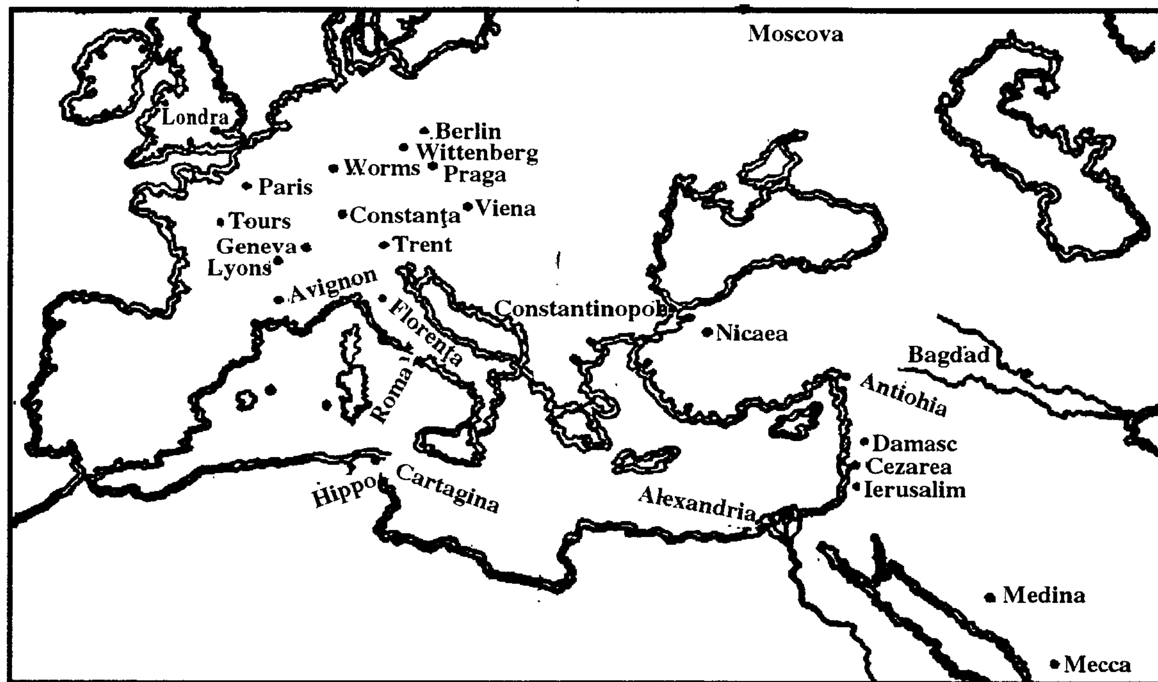
Roger Williams

Secolul XVII, un cleric episcopal. A fost alungat din Massachusetts (1636) şi a întemeiat colonia Rhode Island, unde s-a afiliat cu baptiştii. Puritanii fuseseră foarte zeloşi în crearea libertăţii de conştiinţă pentru ei înşişi. Williams a insistat ca aceeaşi libertate să fie acordată tuturor. Marea lui pasiune a fost absoluta separare a bisericii de stat. Toată onoarea se cuvine baptiştilor pentru că au subliniat fără încetare acest lucru, căci mai există şi acum forţe în lume care ar vrea să ne ia această minunată moştenire.

John Wesly

În secolul XVIII, la 100 de ani după naşterea Puritanismului. De fapt a fost un produs al acestei mişcări, căci mama lui s-a tras din părinţi puritani. În vremea când biserica decăzuse într-un formalism fără viaţă, el a predicat doctrina mărturiei Duhului şi a unei vieţi sfinte. A fost rectorul Bisericii Anglicane, dar autorităţile acelei biserici nu i-au dat voie să predice aceste doctrine în biserici. Atunci el a ridicat corturi în mine şi pe la colţul străzilor. A organizat societăţi de viaţă sfântă şi a petrecut lunga sa viaţă ocupându-se de aceste societăţi. Asemenea mişcării puritane din secolul precedent, el a schimbat întreg tonul moral al Angliei. Mişcarea lui e de obicei socotită a fi răspunzătoare pentru salvarea Angliei de la Revoluţia Franceză. Este unul din cei mai mari oameni care au trăit vreodată.

Bazinul Mării Mediterane, care se întinde peste mijlocul emisfe-

Harta 71 Localități importante în Istoria Bisericii.

rei de răsărit, între oceanul Indian şi Atlantic, mărginit la Nord de Europa, la răsărit de Asia şi la sud de Africa, a fost până nu demult zona în cadrul căreia s-a desfăşurat cursul civilizaţiei. Imperiul Roman stăpânea în zilele lui Cristos întreg bazinul Mării Mediterane, sub domnia Cezarilor.

Constantinopolul (Bizanţul) a devenit capitala Imperiului Roman, din iniţiativa lui Constantin. A rămas capitala Imperiului de răsărit, capul Bisericii greceşti şi al doilea oraş al lumii în timpul Evului Mediu. Este locul de baştină al lui Ioan Chrysostom, Gură de Aur. A căzut în mâna turcilor în 1453.

Roma, unde spiritul Cezarilor a fost transmis episcopilor Bisericii, cei care s-au numit domnii creştinătăţii - o pretenţie pe care mai mult de jumătate din lume refuză s-o recunoască. Totuşi Imperiul Papal născut pe ruinele imperiului păgân a fost un factor puternic în istorie, făcând ca Roma să fie până şi în zilele noastre cel mai influent oraş din lume.

Ierusalimul, Antiohia, Efes, Corint, Roma. Centre principale ale Creştinătăţii din primul secol.

Roma, Alexandria, Cartagina, în secolul II şi III.

Alexandria a devenit în secolul III oraşul intelectual de frunte al Creştinătăţii. Locul de baştină al lui Origen.

Roma, Constantinopol, Antiohia, Ierusalim, Alexandria - sunt sediile celor cinci patriarhi sau mitropoliţi care au guvernat biserica, în timp ce se dezvolta papalitatea

Bătălia de la Tours (732), în care Charles Martel a oprit înaintarea armatelor mahomedane şi a salvat Europa.

Viena, unde Ioan Sobieţchi (1683) i-a înfrânt pe turci şi a oprit a doua ameninţare a mahomedanilor împotriva Europei.

Africa de Nord şi Asia de vest erau odată creştine. În secolul VII, prin intermediul săbiei au devenit teritorii mahomedane, rămânând şi astăzi aşa.

Ierusalimul, mama Creştinismului

Antiohia. Centru din care s-a creştinizat imperiul.

Mecca. Locul de naştere al lui Mahomed.

Medina, capitala mahomedanismului până în 661

Damasc, capitala mahomedanismului, 661-750.

Bagdad, capitala mahomedană, 750-1258.

Lyons, aici s-a născut Ireneus; centru Creştinătăţii galice.

Cezarea, căminul lui Eusebius, părintele Istoriei Bisericii.

Cartagina, căminul lui Tertullian şi Cyprian.

Hippo, locul de naştere al lui Augustin, renumitul teolog.

Praga, locul de naştere al lui Ioan Huss

Florenţa, locul unde a fost ars Savonarola.

Constanţa, consiliul unde s-a ordonat arderea lui Huss.

Wittenberg, locul de naştere al lui Luther, eliberatorul Europei

Worms, renumita Dietă unde a fost judecat Luther.
Geneva, căminul lui Calvin, un centru al Reformei.
Trent, consiliul papal la care s-a încercat oprirea Reformei.
Situaţia actuală în lume
Cifrele care urmează pe pagina aceasta şi pe cea următoare nu sunt decât aproximative. Unele sunt foarte globale.

Cifrele protestante din aceste tabele indică numărul de membrii propriu zişi ai Bisericii. Cifrele Bisericii romano-catolice şi ale Bisericii de răsărit consideră membrii de la naştere iar uneori sunt luate pe familii, indiferent de relaţia acestor oameni cu Biserica. Astfel, este posibil ca protestantismul să fie mult mai puternic decât indică cifrele.

În ce măsură tulburările din lumea actuală vor schimba statutul religios al diferitelor ţări nu se ştie.

Religiile lumii, cam din anul 1961

Populaţia totală a lumii	2.500.000.000
Creştinismul protestant	240.000.000
Creştinismul romano-catolic	400.000.000
Creştinismul ortodox de răsărit	150.000.000
Creştinismul coctic (Africa centrală şi estică)	10.000.000
Mahomedanismul	300.000.000
Confucianismul	300.000.000
Hinduşii	250.000.000
Budiştii	150.000.000
Animiştii	120.000.000
Evreii	11.000.000
Sub dominaţie comunistă ateistă	800.000.000

Confucianismul este un sistem etic şi filozofic bazat pe închinarea la un strămoş.

Budismul este o religie ascetică a cărei principală trăsătură este anihilarea dorinţei.

Hinduismul este religia de baştină a Indiei - un amestec de Budism, Brahmanism şi multe zeităţi care chipurile ar locui în obiecte şi animale.

Animismul este convingerea că toate obiectele lipsite de viaţă sunt locuite de spirite.

Cifrele de mai sus ne indică faptul că o treime din populaţia lumii a profesat Creştinismul în unele din fomele sale, o bună parte din categoria a treia fiind un Creştinism corupt.

Populaţia de evrei e distribuită în toată lumea, aproximativ după cum urmează: Statele Unite, 5.000.000 America de sud: 500.000.Europa: 3.500.000. Africa 500.000.Israel 1.500.000

Situaţia religioasă, pe continente, din 1961

America de Nord

Populaţia..220.000.000
Creştinismul protestant...75.000.000
Creştinismul romano-catolic...50.000.000

Cu precădere protestantă

America de Sud

Populaţia..110.000.000
Creştinismul romano catolic...60.000.000
Creştinismul protestant..10.000.000

Religia predominantă e romano-catolicismul

Europa

Populaţia..500.000.000
Creştinismul romano-catolic...240.000.000
Creştinismul protestant..120.000.000
Creştinismul ortodox de răsărit..120.000.000

În Europa de sud-vest predomină romano-catolicii
În Europa de nord-vest predomină protestanţii
În Europa de răsărit predomină ortodocşii de răsărit

Asia

Populaţia..1.300.000.000
Confucianiştii, hiduşii, budiştii...750.000.000
Mahomedanii..250.000.000
Creştinismul ortodox de răsărit..20.000.000
Creştinismul protestant..10.000.000
Creştinismul romano-catolic...10.000.000
Asia de răsărit, predominante: Confucianism, Hinduism, Budism
În Asia de vest: Mahomedanismul

Africa

Populaţia..200.000.000
Animşti..100.000.000
Mahomedani...50.000.000
Creştinismul coctic..10.000.000
Creştinismul protestant..10.000.000

Creştinismul romano-catolic 10.000.000

În Africa de nord predomină mahomedanii ....

În Africa de sud animiştii

Hinduismul a făcut India ceea ce este astăzi.

Confucianismul şi Budismul au făcut China ceea ce este astăzi.

Mahomedanismul a făcut Asia de sud-vest şi Africa de nord ceea ce sunt astăzi.

Romano-catolicismul a făcut Italia, Spania şi America Latină

Protestantismul a produs Marea Britanie, Statele Unite şi Canada

ACESTE FAPTE VORBESC DE LA SINE, ŞI VORBESC CU GLAS TARE!

Situaţia mondială actuală

Luată pe ţări, din anul 1961

	Populaţia aproximativă	*Religia predominantă*
Arabia	10.000.000	Mahomedană
Argentina	18.000.000	Romano-catolică
Australia	18.000.000	Protestrantă
Austria	7.000.000	Romano-catolică
Belgia	9.000.000	Romano-catolică
Brazilia	55.000.000	Romano-catolică
Bulgaria	7.000.000	Ortodoxă
Birmania	19.000.000	Budistă
Canada	14.000.000	Protestantă
Chile	6.000.000	Romano-catolică
China	470.000.000	Budistă, confucianistă
Columbia	11.000.000	Romano-catolică
Cehoslovacia	12.000.000	Romano-catolică
Danemarca	4.000.000	Luterană
Egipt	20.000.000	Mahomedană
Anglia	41.000.000	Protestantă
Etiopia	18.000.000	Coptică, mahomedană
Franţa	43.000.000	Romano-catolică
Germania	67.000.000	Luterană
Grecia	7.000.000	Ortodoxă
Olanda	10.000.000	Protestantă
Ungaria	9.000.000	Romano-catolică, protestantă
India	360.000.000	Hindusă, mahomedană
Indonezia	78.000.000	Mahomedană
Iran	19.000.000	Mahomedană
Irac	5.000.000	Mahomedană

Irlanda	3.000.000	Romano-catolică
Irlanda de nord	1.400.000	Protestantă
Israel	1.500.000	Religia ebraică
Italia	47.000.000	Romano-catolică
Japonia	85.000.000	Sintoişti şi budişti
Coreea	30.000.000	Budişti, Confucionişti, Creştini
Mexic	27.000.000	Romano-catolici
Norvegia	3.000.000	Luterană
Peru	9.000.000	Romano-catolică
Filipine	20.000.000	Romano-catolică
Polonia	25.000.000	Romano-catolică
România	16.000.000	Ortodoxă
Rusia	200.000.000	Ortodoxi şi atei
Scoţia	5.000.000	Presbiterieni
Spania	28.000.000	Romano-catolici
Sudan	9.000.000	Mahomedani
Suedia	7.000.000	Luterani
Elveţia	5.000.000	Protestanţi
Siria	3.400.000	Mahomedani
Tailanda	19.000.000	Budişti
Turcia	21.000.000	Mahomedani
Statele Unite	160.000.000	Protestanţi
Venezuela	5.000.000	Romano-catolici
Iugoslavia	17.000.000	Ortodocşi, romano-catolici

Grupările religioase din Statele Unite

Există vreo 253 de grupări religioase în Statele Unite ale Americii. Cifrele date mai jos cuprind, în mare, grupările care au raportat cel puţin 100.000 de membrii, în anul 1963

Populaţia	180.000.000
Protestanţi	68.854.200
Şcoala Duminicală	45.000.000
Romano-catolici	44.874.000
Evrei	5.585.000
Baptiştii (28 de grupări) în total	21.400.000
Baptiştii de sud	10.393.000
Convenţia baptistă americană	1.559.103
Baptiştii liberi	293.000
Asociaţia baptistă americană	650.000
Metodiştii (21 de grupări) în total	12.632.000
Biserica metodistă	10.234.986

Luteranii (15 grupări) în total................8.340.000
Luteranii.. 2.591.762
Luteranii americani..............................2.468.407
Luteranii Augustana................................619.000
Luteranii Sinodului Wisconsin.................354.840

Presbiterieni (10 grupări) în total.........................4.327.000
Presbiterienii de sud................................937.558
Presbiterienii din S.U.A........................3.279.240

Protestanţi episcopali...3.336.728
Ortodocşi.. 3.094.140
Ucenicii lui Cristos..1.834.206
Biserica unită a lui Cristos..................................2.023.611
Bisericile lui Cristos...2.250.000
Sfinţii din ziua de pe urmă(mormoni)...................1.784.896
Creştini după Evanghelie uniţi...............................757.719
Evanghelici şi reformaţi...818.000
Adunările lui Dumnezeu...543.003
Bisericile lui Dumnezeu...470.000
Biserica lui Dumnezeu în Cristos...........................413.000
Adunările penticostale..430.000
Biserica catolică poloneză.......................................282.411
Adventiştii de ziua a şaptea.....................................366.000
Biserica Nazarineanului...342.032
Armata Mântuirii...261.014
Biserica Reformată..230.000
Biserica Fraţilor...201.000
Reformaţii creştini..262.088
Sfinţii din ziua de pe urmă reorganizaţi..................158.000
Prietenii.. ......128.000

Obiceiul de a citi Biblia

Toată lumea ar trebui să iubească Biblia. Toţi ar trebui să citească Biblia. Ea este Cuvântul lui Dumnezeu. Numai ea are soluţia de rezolvare a problemelor vieţii. Ea ne vorbeşte despre cel mai bun Prieten pe care l-a avut vreodată omenirea, Cel mai nobil, Cel mai adevărat Om care a trăit vreodată pe pământ.

Este cea mai minunată istorie din câte s-au istorisit vreodată. Cel mai bun îndrumar de conduită umană. Ea dă vieţii sens şi strălucire - îi conferă bucurie, izbândă, un destin şi o glorie necunoscută altundeva...

Nu există nimic în toată istoria sau literatura care să se poată asemui în vreun fel cu simpla istorie a Omului din Galilea, care zi şi noapte I-a slujit pe cei suferinzi, învăţându-I adevărata bunătate murind pentru păcatul omenirii, înviind apoi la o Viaţă care nu se va sfârşi niciodată şi promiţând siguranţă şi fericire veşnică tuturor acelora care vor să vină la El.

Cei mai mulţi oameni, în momentele lor de reflecţie serioasă, trebuie să se fi gândit neapărat, cel puţin o dată, la vremea de pe urmă, întrebându-se când se vor sfârşi toate lucrurile. Şi idiferent care va fi fost reacţia lor, fie că au râs, fie că au pus deoparte această problemă, ZIUA ACEEA VA VENI negreşit. Dar APOI CE VA URMA? Ei bine, Biblia e în stare să dea acest răspuns, şi o face cu certitudine. Există Dumnezeu. Există Rai. Există iad. Există un Mântuitor. Va fi o zi a judecăţii. Ferice de omul care, în zilele cât trăieşte în trup, încheie pace cu Cristosul Bibliei şi se pregăteşte pentru ultimul drum.

Oare cum e posibil ca o persoană raţională să nu tresalte de bucurie gândindu-se la Cristos şi Cartea care vorbeşte despre El? Toată lumea ar trebui să iubească Biblia. Toţi. Absolut toţi.

Şi totuşi, Biblia e neglijată de biserici şi de membrii acestora într-un grad înfiorător de mare. Da, da, noi vorbim despre Biblie şi o apărăm - o lăudăm şi o preamărim. Şi bine facem! Dar mulţi membri ai bisericilor nu deschid această Carte cu anii, ba mai mult, unora le este ruşine să fie văzuţi citind din ea! Pe de altă parte, conducătorii Bisericii nu par să fie prea dornici de a-i determina pe oameni să citească Biblia.

Protestantismul zilelor noastre pare să fie atât de puţin interesat de Cartea pe care declară că o mărturiseşte. Iar Romano-catolicismul declară pe faţă că preferă propriile sale decrete Bibliei.

Noi dăm dovadă de inteligenţă în aproape toate celelalte probleme de

viaţă. De ce nu am fi oameni inteligenţi şi în ce priveşte religia noastră? Citim ziare, reviste, romane şi tot felul de cărţi; ascultăm radioul, ne uităm la televizor cu ceasurile, dar cei mai mulţi din noi nici măcar nu cunoaştem pe dinafară toate numele cărţilor Bibliei. Ce ruşine! Ceea ce este însă şi mai grav este faptul că Amvonul, care ar trebui să remedieze situaţia - în afară de unele excepţii - pare destul de mulţumit cu această stare de lucruri.

Contactul individual, nemijlocit cu Cuvântul lui Dumnezeu este mijlocul principal prin care creştem în viaţa de credinţă. Toţi conducătorii spirituali de mare putere din istoria creştină au fost cititori devotaţi ai Bibliei.

Biblia este Cartea prin care trăim. Citirea Bibliei este mijlocul prin care învăţăm şi păstrăm vii în mintea noastră IDEILE care ne modelează viaţa. Viaţa noastră este produsul gândurilor noastre. Pentru a trăi aşa cum se cuvine e nevoie să gândim aşa cum se cuvine.

Gândurile au înrâurire asupra vieţii noastre prin PERSISTENŢA şi FRECVENŢA lor în mintea noastră. Noi citim Biblia în mod regulat şi frecvent pentru ca gândurile lui Dumnezeu să devină gândurile noastre, iar ideile noastre să se conformeze ideilor lui Dumnezeu şi să fim echipaţi pentru a trăi în părtăşie veşnică alături de Creatorul nostru.

Într-adevăr, putem absorbi adevărul creştin, într-o anumită măsură prin frecventarea regulată a serviciilor religioase, ascultarea de predici, lecţii bibilice, mărturii personale şi lectura literaturii creştine. Dar, oricât de bune şi de folositoare ar fi ele, Adevărul lui Dumnezeu ne este transmis ÎN MOD INDIRECT, fiind diluat prin canalele umane şi îmbrăcat în ideile şi tradiţiile oamenilor.

Asemenea lucruri nu pot şi nu au voie să ia locul citirii personale a Bibliei, al adâncirii credinţei, nădejdii şi vieţii noastre direct în Cuvântul lui Dumnezeu, şi nu atât în ceea ce spun oamenii despre el.

Cuvântul lui Dumnezeu este arma Duhului lui Dumnezeu pentru răscumpărarea şi desăvârşirea sufletului uman. Nu este de ajuns să şi ascultăm pe alţii vorbind şi predicând din Cuvântul lui Dumnezeu. Trebuie să păstrăm noi înşine o legătură directă şi personală cu Biblia, care este puterea lui Dumnezeu în inima noastră.

Citirea Bibliei este un obicei fundamental. Nu vrem să spunem prin aceasta că trebuie să ne închinăm Bibliei ca unui fetiş - nu, nicidecum, căci noi trebuie să ne închinăm numai lui Dumnezeu şi Mântuitorului despre care vorbeşte Biblia. Dar Biblia ne îndeamnă chiar la aceasta. Şi fiindcă iubim pe Dumnezeu şi pe Mântuitorul nostru, vom iubi şi Cartea primită de la El în care ni se vorbeşte despre El.

Nici nu vrem să spunem că obiceiul de a citi Biblia este o virtute în sine, căci e posibil să o citim fără să-i aplicăm învăţăturile la viaţa noastră.

În plus sunt unii care citesc Biblia, şi totuşi continuă să trăiască o viaţă de necredincios. Dar aceştia formează o excepţie. De regulă, citirea Bibliei, atunci când e făcută într-un duh sincer, este un obicei din care se dezvoltă toate virtuţile creştine, fiind puterea cea mai eficace pentru formarea caracterului.

Ca act de devoţiune personală. Atitudinea noastră faţă de Biblie este indicaţia sigură a atitudinii noastre faţă de Cristos. Când iubim pe cineva ne place să citim despre el, nu-i aşa ?

O, dacă am putea concepe citirea Bibliei ca pe un act de închinare faţă de Cristos, atunci am fi înclinaţi s-o tratăm cu mai puţină indiferenţă.

A fi creştin este un lucru glorios şi minunat. Este cel mai mare privilegiu dat unei fiinţe muritoare să umble cu Cristos de mână şi să-L aibă de Călăuză şi Mântuitor sau, într-o altă exprimare mai corectă, să fie ţinut de Isus, asemeni unui copil care se poticneşte mereu, dar nu e lăsat niciodată din mâna Lui.

Această relaţie personală a fiecăruia dintre noi cu Cristos este unul din lucrurile intime ale vieţii, despre care nu vorbim prea mult, probabil din cauză că ne dăm seama cât de jalnică este nevrednicia noastră de a purta Numele Său. Dar, în adâncul inimii, în momentele noastre de reflecţie serioasă, ştim cu siguranţă că în ciuda slăbiciunilor noastre, a egoismului şi a păcatelor noastre, a atitudinii lumeşti şi uşurătăţii de care dăm dovadă de atâtea ori, Îl iubim totuşi pe Isus mai mult decât orice din lumea asta şi nu L-am jigni pentru nimic în lume. Însă necazul e că de foarte multe ori avem tendinţa să fim nepăsători.

Dar Biblia este tocmai Cartea care ne vorbeşte despre Cristos. Este posibil oare să-L iubim pe Cristos, şi în acelaşi timp să ne complacem în indiferenţă daţă de Cuvântul Său? OARE ESTE POSIBIL?

Biblia este cea mai bună carte de devoţiuni. Broşurile de genul "Mana zilnică" sau "Pâinea noastră cea de toate zilele" şi altele folosite pentru devoţiunile zilnice, în ora de închinare intimă şi meditaţie a credinciosului care au apărut în număr atât de mare în ultimul timp îşi pot avea locul lor, dar ele nu vor fi în stare să înlocuiască cu nimic Biblia, căci numai ea este Cuvântul lui Dumnezeu, şi în această calitate nici o altă carte nu-i poate lua locul. Fiecare creştin, de la cel mai mic până la cel mai mare, ar trebui să fie un cititor conştiincios al Bibliei.

George Muller, care, prin orfelinatele din Bristol, a realizat -prin rugăciune şi încredere - una din cele mai minunate lucrări din istoria creştină, a pus succesul lui din punct de vedere omenesc pe seama Bib'iei. Iată ce a declarat el:

"Eu cred că motivul principal pentru care am fost păstrat de Domnul într-o lucrare utilă de slujire a fost faptul că am citit Sfânta Scriptură.

Mi-am format obiceiul de a citi Biblia de la un capăt la altul de patru cinci ori pe an; şi într-un duh de rugăciune, am învăţat să aplic ceea ce am învăţat în practică. De şaizeci şi nouă de ani sunt un om fericit, fericit şi iarăşi fericit."

Ajutoare pentru citirea Bibliei. Biblia este o carte mare - în realitate, o bibliotecă întreagă din trecutul îndepărtat. Pentru a o înţelege, avem nevoie de ajutor. Un dicţionar biblic este unul din cele mai bune ajutoare. Un comentariu bun va fi şi el de mare folos. Apoi nu trebuie să lipsească concordanţa.

Chiar şi fără aceasta, vom fi surprinşi să constatăm, dacă studiem Biblia aprofundat, cât de mult se interpretează Biblia prin ea însăşi, atunci când cunoaştem bine conţinutul. Există destule dificultăţi în Biblie, care depăşesc până şi priceperea celor mai învăţaţi. Cu toate acestea, învăţăturile principale ale Bibliei sunt imposibil de confundat. Sunt atât de clare încât nici "cei fără minte" nu se pot rătăci în ele.

Acceptă Biblia aşa cum este, luând afirmaţiile aşa cum sunt enunţate. Nu te preocupa de teoriile criticilor. Efortul ingenios dar nereverenţios al criticii moderne de a submina valabilitatea istorică a Bibliei va trece, dar BIBLIA va rămâne în picioare ca Lumina oamenilor până la sfârşitul timpului. Alipeşte-te cu toată credinţa de Biblie. Este Cuvântul lui Dumnezeu, care nu te va dezamăgi niciodată. Este Stânca noastră ce de veacuri stă neclintită. Încrede-te în învăţăturile ei şi vei fi fericit aici şi-n veşnicie.

Citeşte Biblia cu o atitudine receptivă. Nu încerca să forţezi toate pasajele de dragul câtorva doctrine preferate ale tale. Nu desprinde idei care lipsesc în pasajele respective, nici chiar atunci când îţi pregăteşti o predică, ci mai degrabă sileşte-te să deduci învăţătura simplă a fiecărui pasaj. Procedând astfel, vei ajunge să ai o părere potrivită despre Biblie şi convingerile cele mai sănătoase, căci Biblia îşi va împlini singură misiunea dacă i se va da prilejul s-o facă.

Citeşte Biblia meditând la ceea ce citeşti. Trebuie să veghem în lectura noastră biblică, pentru ca nu cumva gândurile noastre să umble aiurea iar citirea să devină o simplă implinire mecanică a unei obligaţii. Trebuie să luăm hotărârea foarte serioasă de a ne concentra atenţia asupra lecturii, dându-ne toate silinţele să înţelegem şi să ne însuşim lecţiile din fiecare pasaj.

Caută să ai totdeauna un creion la îndemână, când citeşti Biblia. E bine să notăm acele pasaje care ne plac în mod deosebit, urmând ca mai târziu să trecem din nou prin ele, recitind pasajele însemnate. Cu timpul Biblia aceasta însemnată de noi va deveni foarte dragă, pe măsură

ce se apropie ziua întâlnirii cu Autorul ei.

O citire sistematică şi regulată a Bibliei contează enorm. Citirea la întâmplare, pe sărite, doar în anumite ocazii nu are prea mult efect. Dacă nu vom citi după un anumit plan, nu ne vom alege cu mare lucru. Viaţa noastră duhovnicească are nevoie şi ea de hrană regulată, asemenea vieţii trupului.

O oră anumită din zi, indiferent de planul urmat, va trebui să fie rezervată pentru citirea Bibliei, deoarece astfel va fi foarte uşor să uităm cu totul să mai citim din Cuvântul lui Dumnezeu.

În măsura în care ne îngăduie programul, primul lucru cu care ar trebui să ne începem ziua ar trebui să fie citirea Bibliei. Putem citi şi seara la sfârşitul zilei, când suntem mai eliberaţi de griji.

Sau şi dimineaţa şi seara. Pentru alţii e mai nimerit să aibă o oră la amiază.

Nu contează prea mult la ce oră din zi citim Biblia. Important este să alegem acest timp în funcţie de programul nostru zilnic şi să citim în mod regulat. Dacă se întâmplă totuşi să fim întrerupţi din citire de lucruri care ne depăşesc, să nu fim descurajaţi.

Duminica e o zi în care putem recupera pasajele necitite din cursul săptămânii, întrucât oricum e ziua Domnului, pusă deoparte pentru lucrul Lui.

Învaţă pe dinafară numele cărţilor Bibliei. Începe chiar cu aceasta. Biblia e alcătuită din 66 de cărţi. Fiecare din ele are un subiect anumit. Punctul de plecare în lectura inteligentă a Bibliei este, mai întâi de toate, să cunoaştem cărţile respective, cuprinsul lor şi ordinea în care sunt aranjate în Biblie.

Memorează versete preferate. Şi repetă-le adesea. Uneori când suntem singuri sau când e noapte aceste versete ne vor ajuta să adormim pe braţele veşnice ale Mântuitorului. A lăsa gândurile lui Dumnezeu să ne umple fiinţa va crea în noi o minte ca a lui Dumnezeu, pe măsură ce gândurile noastre se vor conforma tot mai mult gândurilor Sale şi toată fiinţa noastră va fi transformată după chipul Său. Este unul din cele mai bune ajutoare spirituale aflate la dispoziţia noastră.

Planuri de citire a Bibliei. Multe planuri s-au produs în ultimul timp. Un anumit plan va fi atrăgător pentru o persoană, în vreme ce altul va prefera un plan deosebit. Mai mult, chiar şi aceeaşi persoană s-ar putea să prefere când un plan, când altul. Nu contează prea mult planul folosit. Esenţialul este să citim Biblia cât mai regulat cu putinţă.

Planul nostru de citire a Bibliei trebuie să parcurgă întreaga Biblie de cât mai multe ori posibil, căci ea este Cuvântul lui Dumnezeu şi

formează o singură istorie, o singură structură literară, cu o unitate profundă şi minunată, care se centrează în jurul lui Cristos. CRISTOS este inima şi punctul culminant al Bibliei. Tot ce se petrece înainte de El este într-un fel sau altul o anticipare a Sa. Tot ce urmează după El ne duce în mod similar la o tălmăcire a Sa. Întreaga Biblie ar putea fi numită foarte bine "Istoria lui Isus Cristos". Vechiul Testament pregăteşte terenul pentru venirea Lui. Cele patru Evanghelii istorisesc viaţa Sa pământească. Epistolele explică învăţăturile Sale. Iar Apocalipsa redă triumful Lui.

Unele părţi din Biblie sunt mai importante decât altele şi ar trebui citite mai des. Desigur, Noul Testament este mai important decât Vechiul Testament. În fiecare Testament, unele cărţi sau capitole au o valoare deosebită. Cele patru Evanghelii sunt cărţile cele mai imporante din toată Biblia.

Iată care credem noi că ar fi un plan echilibrat de citire a Bibliei: ori de câte ori citim Biblia de la un capăt la altul să citim Noul Testament încă o dată sau de două ori în plus, şi să recitim anumite capitole preferate din ambele Testamente.

Cât de des? O dată pe an Vechiul Testament - este părerea - şi de două ori Noul Testament. Ar fi un plan MINIM pentru fiecare persoană. Iar pentru a simplifica lucrurile, ar fi bine să se înceapă citirea la începutul anului, în luna ianuarie, pentru a se putea încheia în decembrie.

Un asemenea plan ar însemna să citim 4-5 capitole pe zi şi nu ne-ar lua mai mult de 15-20 de minute pe zi. Nu avem timp? În faţă ne stă o sarcină mult prea importantă ca s-o dăm la o parte spunând că nu avem timp. Câteva minute pentru meditaţie petrecute lângă Domnul în rugăciune e o nimica toată. Dar oare îi acordăm măcar aceste minute cu regularitate? Dacă suntem creştini se cuvine să ne luăm religia în serios şi să nu ne jucăm cu ea. Adevărul e că pentru lucrurile care ne plac găsim întotdeauna timp.

Cum să pornim atunci la lucru? Mai întâi să ne alegem planul dorit şi să trasăm drumul pe care îl vom parcurge în tipul anului, repartizând un număr de capitole pentru fiecare zi, sau o carte sau un pasaj dintr-o carte pentru fiecare zi, săptămână şi lună din an.

Luat în detaliu. Vechiul Testament are 39 de cărţi, şi 929 de capitole. Noul Testament are 27 de cărţi şi 260 de capitole. În total sunt 66 de cărţi, şi 1189 de capitole. Atât cărţile cât şi capitolele diferă foarte mult în mărimea lor. Unele sunt foarte scurte; altele sunt foarte lungi. Într-o Biblie de mărime medie, cu litere mijlocii, un capitol mediu echivalează cu lungimea unei pagini.

Unele capitole şi unele cărţi, din pricina naturii şi subiectului lor, pot fi citite mai rapid decât altele, iar altele merită să fie citite şi răscitite.

Citirea consecutivă. Citirea cărţilor în ordine, de la Genesa la Apocalipsa. Apoi recitirea lor. Urmând planul acesta de citire nu se citeşte Biblia de la un capăt la altul prea des şi astfel Noul Testament rămâne întotdeauna la urmă, fiind citit întotdeauna la intervale foarte mari de timp.

Citirea alternativă a Noului şi Vechiului Testament. Adică să trecem prin ambele Testamente concomitent; să citim şi fiecare zi sau săptămână câte un pasaj din fiecare. Sau într-o săptămână din Noul, în cealaltă din Vechiul. Ori o carte din Vechiul şi apoi o carte din Noul.

Un capitol pe zi. Mulţi procedează astfel şi este un obicei bun, dar ar fi şi mai bun dacă am citi două sau trei sau patru capitole pe zi.

Citirea Bibliei pe cărţi: adică o carte întreagă sau o bună parte din ea la o singură citire, cu cât mai puţine pauze între lecturi. De regulă, este mai bine să concepem citirea Bibliei pe cărţi întregi, decât în pasaje de un capitol.

Citirea unei cărţi de repetate ori: adică efectuarea unui studiu aprofundat al unei anumite cărţi pe care să o citim de multe ori. Este un exerciţiu extrem de folositor, dar nu trebuie dus la extrem, ca nu cumva să neglijăm restul Bibliei.

Citirea în grup. Ce lucru minunat ar fi dacă, la o oră de Şcoală duminicală, sub conducerea profesorului sau a pastorului, cu biserica întreagă s-ar citi Biblia ÎMPREUNĂ, păstorul, învăţătorul Şcolii Duminicale şi ceilalţi care predică urmând să predice din textele citite

Fig.73. Studierea Bibliei.
(Foto Harold M. Lambert)

în săptămâna precedentă! DE CE NU S-AR PUTEA REALIZA ACEST LUCRU? Oare de ce? Cum ar putea umbla păstorii cu Dumnezeu prin viaţă, alături de biserica lor, mai bine decât într-o astfel de părtăşie strânsă în jurul Cuvântului?

Propunem aici un plan pentru citirea în grup:

În acest scop, întrucât săptămâna este unitatea vieţii noastre religioase, probabil că ar fi mai bine să alternăm săptămânal între Noul şi Vechiul Testament, având repartizate o carte sau un grup de cărţi mai mici pentru fiecare săptămână. În fiecare an să fie parcurs Vechiul Testament O DATĂ şi Noul Testament DE DOUĂ ORI, cam în felul următor:

(Avem convingerea că un asemenea plan ar fi uşor de pus în aplicare pentru orice clasă sau biserică şi uşor de urmat an de an, deoarece oricine i se poate alătura pe parcurs)

Săptămânile:
1. Genesa
2. Exodul
5. Levitic
7. Numeri
9. Deutronom
11. Iosua, Judecători
13. Rut, I Samuel
15. II Samuel
17. I Împăraţi
19. II Împăraţi
21. I Cronici
23. II Cronici
25. Ezra, Neemia, Estera
27. Iov
29. Psalmii
31. Psalmii
33. Psalmii
35. Proverbe, Eclesiast, Cântarea Cântărilor
37. Isaia
39. Isaia
41. Ieremia
43. Ieremia, Plângerile lui Ieremia
45. Ezechiel
47. Daniel
49. Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica
51. Naum, Habacuc, Ţefania, Hagai, Zaharia, Maleahi

Cei care ar dori să petreacă mai mult timp decât prevede planul ar putea citi încă o dată sau de două ori în mod particular. Pe de altă parte,

cei care sunt prea ocupaţi sau prea leneşi, sau prea indiferenţi ca să poată acorda timpul afectat citirii ar putea să treacă, măcar tangenţial, prin cărţile repartizate pentru lectură, citind capitolele principale, şi astfel să ţină oarecum pasul cu restul grupului, până când îşi vor face timp să citească la rând cu ceilalţi.

Planul acesta nu e decât o propunere. Orice păstor sau învăţător al Şcolii Duminicale poate să-şi dezvolte planul propriu, dar indiferent ce plan vom folosi, succesul lui va depinde în ultimă analiză de convingerea şi seriozitatea pe care conducătorul planului de citire va şti să le imprime în participanţi.

Săptămânile:
2. Matei
4. Marcu
6. Luca
8. Luca
10. Ioan
12. Fapte
14. Romani
16. I, II Corinteni
18. Glateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni
20. I, II Tesaloniceni; I, II Timotei, Tit, Filimon
22. Evrei, Iacov
24. I, II Petru; I, II, III Ioan, Iuda
26. Apocalipsa
28. Matei
30. Marcu
34. Luca
36. Ioan
38. Faptele Apostolilor
40. Romani
42. I, II Corinteni
44. Galateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni
46. I, II Tesaloniceni; I, II Timotei, Tit, Filimon
48. Evrei, Iacov
50. I, II Petru; I, II, III Ioan, Iuda
52. Apocalipsa

LUCRUL CEL MAI IMPORTANT
DIN CARTEA ACEASTA
ESTE

simpla sugestie:

**CA FIECARE BISERICĂ Să AIBĂ
UN PLAN DE CITIRE A BIBLIEI CU TOATĂ BISERICA
iar
PĂSTORUL SĂ PREDICE DIN
TEXTUL CITIT ÎN SĂPTĂMÂNA PRECEDENTĂ**

făcând astfel legătura între
Predica păstorului şi lectura biblică a adunării.

Dacă va fi urmată, sugestia aceasta va produce negreşit o biserică revitalizată; cu condiţia ca însuşi păstorul să creadă din toată inima că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu şi să pornească el însuşi primul la această acţiune.

Biserica şi Biblia merg mână în mână. Biserica există pentru a vesti şi preamări pe Cristosul Bibliei, şi nimic altceva! O biserică unde Biblia nu ocupă locul primordial în inima membrilor ei este falsă în privinţa misiunii sale.

Biblia nu e doar un text sau peretext, o carte pentru predicatori şi învăţătorii Scolii Duminicale, ci este o carte pentru popor - pentru toţi oamenii! Iar predicatorii şi învăţătorii care zidesc pe orice altă temelie să nu fie surprinşi dacă vor constata că lucrarea clădită de ei e foarte şubredă.

Cu toate condiţiile noastre moderne de a vesti adevărul creştin, bisericile noastre bine organizate, şcolile şi seminarile noastre, cu predicatori bine pregătiţi, cu toate metodele noastre "de ultimă oră" în domeniul educaţiei creştine, cu abundenţa literaturii creştine şi frecvenţa tot mai mare a conferinţelor creştine în cadrul cărora vorbim şi predicăm în numele Bibliei, ba chiar cităm "capitolul şi versetul", totuşi marea majoritate a membrilor bisericii noastre tratează Biblia ca pe o latură secundară a vieţii lor.

Sunt dispuşi, dacă se fac suficiente presiuni şi o publicitate

corespunzătoare, să asculte predicatori vorbind din Biblie, dar când e să o citească ei înşişi, foarte puţini sunt dispuşi să facă acest lucru. Dintre 100 de membri luaţi la întâmplare, poate că numai câţiva vor cunoaşte numele cărţilor Bibliei sau vor avea vreo idee despre conţinutul cărţilor. Probabil mai mult de 3/4 din membrii bisericilor protestante americane, luaţi prin surprindere, nu ar fi în stare să spună unde se găseşte Predica de pe Munte sau Cele Zece Porunci.

Pe deasupra aceste ignoranţe în ce priveşte Biblia, şi neglijarea ei, nu există nici aceea loialitate pe care ar trebui să o manifeste faţă de biserică, în medie, mai puţin de o treime sau o pătrime din membrii înscrişi ai bisericii frecventează serviciile sale duminică de duminică.

Ce condamnare înfricoşătoare a tehnicii, care a ajuns să predomine în biserică! Oare nu este biserica dificitară, în ciuda metodelor sale care o fac să fie de atâtea ori asemănătoare cu biserica din Laodicea, indiferentă, cu inima împărţită; sau ca biserica din Sardis, în care puţini sunt aceia care nu şi-au întinat hainele?

Stau şi mă minunez cum pot fi oamenii atât de nepăsători faţă de Cartea care vorbeşte despre Mântuitorul lor. Sunt şi mai consternat de conducătorii bisericii, care nu fac aproape nimic să remedieze situaţia. Fără îndoială, cea mai fatală slăbiciune a bisericii din zilele noastre este lipsa unei conduceri adevărate la amvon în privinţa călăuzirii membrilor bisericilor în spiritul formării unui singur obicei, foarte important, care este izvorul şi temelia a tot ce este chemată Biserica să realizeze în rândul oamenilor.

Citirea Bibliei cu toată Biserica şi Amvonul

Nici nu e de mirare că aşa numiţii predicatori "moderniştii", având părerea pe care o au despre Biblie, nu vădesc nici un interes pentru a-i determina pe membrii lor să citească Biblia. Mai degrabă subminând credinţa creştină dinăuntru, ei îşi găsesc plăcerea în a sublinia cu creionul roşu toată Scriptura. Aceste cuvinte nu li se adresează lor.

Ceea ce mă miră este că predicatorii noştrii "conservatori", care proclamă cu râvnă credinţa lor în Biblie ca fiind Cuvântul lui Dumnezeu, îşi epuizează vocabularul în preamărirea ei, în timp ce manifestă foarte puţin interes pentru determinarea membrilor bisericii la lectura Bibliei. Nu pot să înţeleg această atitudine.

Predicatorii îşi ţin predicile. Învăţătorii Şcolii Duminicale îşi predau lecţia. Profesorii de la Seminar îi educă pe viitorii păstori cum să-şi dezvolte ideile "pe puncte" - şi toate lucrurile acestea, desigur au ca bază de plecare Biblia. Dar unde sunt bisericile acelea, vestitorii Cuvântului, profesorii şi învăţătorii care în afara unor sfaturi ocazionale, să-şi propună să imprime un program de citire regulată a Bibliei tuturor acelora care le-au fost daţi în grija lor pastorală?

Întregul sistem de organizare a bisericilor din zilele noastre şi a

activităţilor lor pare să fie menit a da impresia că totul depinde de predică şi gravitează în jurul ei. Să fim bine înţeleşi: predicarea este rânduită de Dumnezeu - adică, predicarea Noului Testament! Dar a aplica cuvântul "predicare" la tipul de predici ţinute de atâtea ori de la amvoanele noastre ar însemna să răstălmăcim cuvântul. Cu siguranţă, Noul Testament nu a rânduit niciodată ca predicarea să fie atât de lipsită de învăţătura adevărată a Cuvântului lui Dumnezeu cum este de obicei în majoritatea predicilor de azi. Dar, oricum ar fi lucrurile, predicarea, chiar în sensul cel mai adevărat al cuvântului şi de la nivelul cel mai elevat - nu a fost niciodată lăsat de Dumnezeu să înlocuiască deplin sau suficient citirea de către fiecare credincios a Cuvântului lui Dumnezeu aşa cum îl găsim în Biblie.

Fiecare creştin ar trebui să fie un cititor al Bibliei. Este singurul obicei care, dacă ar fi urmat într-un duh corespunzător, mai mult ca orice îl va face pe credincios să devină ceea ce trebuie să fie în toate privinţele. Dacă o biserică ar putea să-şi antreneze toţii membrii să citească Biblia regulat, faptul acesta ar revoluţiona aceea biserică. Dacă bisericile din toate comunităţile s-ar uni în efortul de a imprima citirea Bibliei în rândurile membrilor lor nu numai că ar fi în ele însele revitalizate şi revoluţionate, dar ar contribui la purificarea comunităţii în care trăiesc.

Exemplul Evului Mediu. În Evul Mediu, Biserica, sub dominaţia papilor, timp de 500 de ani, din secolul X până în secolul XV, a dominat asupra lumii cu o mână despotică, cum nu mai stăpânise nici un alt imperiu. Ciudat, nu-i aşa, că supremaţia bisericii a coincis cu Evul Mediu! Biserica, "Lumina lumii", a adus de fapt lumii numai BEZNA Evului Mediu. De ce? Pentru că papalitatea a suprimat orice libertate şi a interzis circulaţia liberă a Bibliei în rândurile maselor, ba chiar i-a omorât pe cei care au insistat să o citească (vezi pagina 776 şi 783). În cutezanţa lor nemăsurată, papii au pus decretele lor în locul Cuvântului lui Dumnezeu. Aceasta a făcut ca Evul Mediu să fie o perioadă atât de întunecată: neruşinarea diavolească a omului, de a se ridica pe sine mai presus de Cuvântul lui Dumnezeu! Dacă Biserica s-ar fi supus Cuvântului lui Dumnezeu şi i-ar fi învăţat pe oameni din Cuvânt, încurajând circulaţia lui în popor, în loc de ÎNTUNECATUL EV MEDIU, am fi putut avea MIA DE ANI.

Exemplul Reformei. Descoperirea Bibliei de către Luther: eliberarea şi repunerea ei în mâna poporului - iată faptele care au făcut posibilă apariţia Reformei Protestante, proclamând libertatea lumii moderne. A fost făcut cel mai mai important pas înainte al omenirii. Cei care citesc istoria ştiu cât de mare e îndatorarea noastră faţă de Biblie, pentru că ne-a asigurat libertatea şi tot ce avem mai scump pe lumea aceasta.

Exemplul Angliei Elizabetane. În lucrarea sa "Scurtă Istorie a Poporului Englez", Green afirmă următoarele: "Nici o altă schimbare

morală mai mare nu s-a petrecut vreodată în cadrul unei naţiuni decât aceea care a avut loc în a doua jumătate a domniei reginei Elisabeta. Englezii au devenit poporul unei Cărţi, iar Cartea a fost Biblia. Ea a fost citită de toate păturile de oameni. Efectul a fost uimitor. S-a schimbat curând întreg tonul moral al naţiunii."

Şi acum, astăzi, cel mai bun lucru pe care l-ar face Biserica ar fi să-şi propună să întroneze Cuvântul lui Dumnezeu în vieţile oamenilor şi celelalte lucruri ar urma de la sine. Ar fi factorul care ar rezolva de la sine problemele individuale, sociale şi naţionale, mai bine decât orice alte metode. Cuvântul lui Dumnezeu este cea mai bună metodă pe care o are Biserica la îndemână.

Dar oare este posibil de realizat acest lucru? Este practic? Ar putea o Biserică, ca un singur om, să fie transformată într-o adunare care citeşte Biblia? Cu siguranţă e posibil! Într-un Timp foarte scurt. Tot ce se cere este să avem un păstor care să creadă în această idee şi apoi să pună inima şi umărul la ea.

Nu va fi de ajuns să ţinem predici despre citirea Bibliei, nici dacă am face lucrul acesta în mod frecvent. Unii ar răspunde la o asemenea invitaţie. Însă dacă un păstor doreşte să-şi înscrie toată biserica la acest program, cel mai bun mod de a realiza aceasta ar fi să pornească cu un plan bun de citire a Bibliei şi să-l prezinte bisericii, făcând-o să înţeleagă că are datoria să facă din el o parte integrantă a vieţii lor de biserică, duminică de duminică. Apoi să stăruie asupra acestui plan an de an - dacă este serios cu adevărat - şi să-şi alcătuiască predicile din textul care s-a citit în săptămâna precedentă de către toţi membrii bisericii.

În ce priveşte predicile: să nu ia un text din Scriptură şi apoi să se întoarcă la vechiul model de predici în care obişnuia să citească un mic text din Scriptură la început ca un fel de motto, pentru ca apoi să se depărteze total de el, compunându-şi propria sa predică. Nu ar mai reuşi să stimuleze pe credincioşi la citirea Bibliei dacă ar proceda astfel. Mai degrabă, predica trebuie să fie axată pe secţiunea citită tocmai recent de popor, pastorul atăgând atenţia oamenilor asupra ideilor principale ale textului şi asupra faptelor esenţile, împreună cu lecţiile practice ce se pot desprinde din el, predica fiind ţinută ca o şcoală biblică. Nu există nici cea mai mică îndoială că întreaga biserică ar răspunde cu bucurie la un astfel de program iniţiat de păstor.

"Dar, va zice cineva, a face din serviciul bisericesc de duminică un fel de şcoală biblică ar fi un lucru cu totul prozaic şi neinteresant." Răspunsul: Poate fi studiul biblic mai neinteresant decât predica liberă a păstorului care nu ia textul din Scriptură decât ca un motto la începutul predicii ? Trebuie oare să presupunem că majoritatea bisericilor sunt atât de neajutorate încât nu mai doresc să audă de la păstorul lor învăţătura temeinică a Cuvântului lui Dumnezeu?

Dimpotrivă, noi suntem convinşi că majoritatea bisericilor s-ar lega cu toată inima de un asemenea plan ca cel propus mai sus şi nu li s-ar urâ

niciodată de el - da, niciodată! Ci l-ar iubi şi onora pe păstorul lor fiindcă i-a încurajat şi i-a ajutat să-şi formeze acest obicei scump pe care acum ei înşişi doresc să-l păstreze. Şi ce minuni s-ar vedea în urma unei asemenea lucrări! S-ar crea în biserică o adevărată loialitate. Bisericile ar fi arhipline iar oamenii ar asculta cu deosebită atenţie predica. În viaţă oamenii ar avea cunoştinţa preţioasă a Cuvântului lui Dumnezeu, ar creşte în viaţa lor spirituală. În familii ar exista o religie adevărată şi o nouă unitate. Ce leac mai bun am putea găsi pentru acei membri ai bisericii care sunt de multe ori indiferenţi sau dedaţi la plăceri? La ce altceva ar putea păstorul să-i îndemne pe fraţi decât la citirea regulată a Bibliei?

Şi ce tehnică de evanghelizare mai avansată am putea găsi? Ce mod mai simplu şi mai sănătos de a conduce pe cineva la Cristos, decât Cuvintele Sale? Ce mijloc mai practic de a avea înrâurire asupra unei lumi nemântuite? Ce bază mai bună pentru o trezire spirituală?

Ce sarcină mai bună şi-ar putea lua Biserica decât aceea de a transforma comunitatea de oameni în care trăieşte în cititori ai Bibliei? Să presupunem că o biserică ar avea un asemenea plan de citire a Bibliei în comun, cu toată biserica, iar predicile ar fi din textele citite anterior; şi să presupunem că biserica ar întreţine şi ar promova citirea Bibliei nu numai printre membrii ei, ci chiar în cartierul unde locuieşte, răspândind periodic literatură creştină prin care să fie promovată citirea Scripturii, şi oamenii să fie invitaţi la serviciile bisericii - oare ce metodă mai bună de evanghelizare am putea concepe? Dacă nu asta e atribuţia Bisericii, atunci care este? Iar dacă nu-i aceasta atribuţia amvonului, ei bine, atunci care este totuşi atribuţia sa?

OBICEIUL DE A MERGE LA BISERICĂ ÎN FIECARE DUMINICĂ UN ACT DE ÎNCHINARE CĂTRE DUMNEZEU

Toţi creştinii ar trebui
Să frecventeze biserica în fiecare duminică
Afară de cazurile în care suntem împiedicaţi de boală
Sau obligaţia de a munci
Sau vreo altă obligaţie.
Ar trebui să fie o chestiune de conştiinţă,
Şi un act de închinare.

Bisericile sunt
Cele mai importante instituţii
Din orice comunitate de oameni.
Serviciile religioase de duminică sunt
Mijlocul principal prin care îşi realizează biserica lucrarea:
EVENIMENTUL principal din viaţa acelei colectivităţi.

Nici o întâmplare dintr-o comunitate
Nu e atât de importantă în viaţa ei
Ca serviciul duminical de închinăciune al bisericii.
Fiecare comunitate ar trebui să iubească bisericile sale
Şi, la timpul rânduit, să se îndrepte în masă spre ele,
Pentru a-L cinsti pe ACELA în numele căruia există Biserica.

Ce ar însemna acest lucru

Presupunând că amvonul ar fi credincios,
Iar serviciile ar fi ceea ce ar trebui să fie
Dacă bisericile ar fi pline de oameni în fiecare duminică
Comunitatea de oameni din jur ar observa lucrul acesta
Iar lucrarea de evanghelizare a bisericii s-ar îndeplini
Problemele financiare ar fi rezolvate
De asemenea şi problemele misionare;
Întregul program al bisericii ar cunoaşte înaintare
Este factorul unic care ar reuşi

Să scoată biserica din neputinţa ei.
Este lucrul de care depinde
Rezolvarea problemelor cu care e confruntat creştinismul
Dacă toţi creştinii s-ar îndemna
La o viaţă de credincioşie
În privinţa acestei datorii creştine de bază
Aceasta ar face să progreseze influienţa bisericii
Şi a lui Cristos, pe care Îl reprezintă biserica,
MAI MULT DECÂT TOATE ACTIVITĂŢILE
ÎNTREPRINSE DE BISERICĂ
ADUNATE LA UN LOC

Pentru ce există Biserica? Să-L ÎNALŢE PE CRISTOS în văzul oamenilor. Biserica nu a fost inventată de oameni. Oamenii au folosit-o şi o folosesc greşit de multe ori, dar biserica a fost întemeiată de Cristos. El este inima bisericii şi Domnul ei. Biserica există pentu a-L mări pe Cristos. Cristos Însuşi, şi nu biserica este puterea care transformă vieţile oamenilor. Misiunea bisericii este de a preamări pe Cristos, aşa încât El Însuşi să-şi poată îndeplini lucrarea Sa binecuvântată în inimile oamenilor.

Metoda bisericii. Să SE ADUNE ÎMPREUNĂ în numele lui Cristos. Cuvântul "biserică" înseamnă "adunare chemată afară", "scoasă", adică strângerea acelora care au ieşit afară din tabără. Pentru a realiza lucrarea Sa în inimile oamenilor, Cristos trebuie să fie prezentat în minţile lor. Astfel, adunările bisericii trebuie să fie frecvente.

Cât de frecvente? Săptămânal. În prima zi a săptămânii, în ziua Domnului (duminica). Aşa a rânduit Domnul Însuşi. Deducem din Fapte 20:6, 7 că până şi Pavel a trebuit să aştepte la Troas prima zi a săptămânii ca să-şi strângă ucenicii laolaltă. Dumnezeu a instituit Biserica; El a rânduit prima zi a săptămânii ca zi de strângere a Bisericii. Toată Creştinătatea a recunoscut acest fapt şi a făcut din această zi o zi de odihnă, în care încetează activităţile lor.

Alte întâlniri. O biserică bine organizată are multe întâlniri pentru diferite grupuri şi scopuri. Şcoala Duminicală este serviciul următor ca importanţă. În mod hotărât, serviciul religios de duminică seara are un loc însemnat în viaţa bisericii. Dar vrem să subliniem că există unanimitate de păreri în cadrul Creştinătăţii cu privire la faptul că serviciul de dimineaţă este serviciul principal al bisericii, cea mai importattă strângere a bisericii. Un fel de oră biblică în sine, şi la oricât de multe servicii am asista pe lângă acesta, pe acesta avem datoria să-l frecventăm mai întâi de toate, în afară de cazurile când suntem bolnavi sau reţinuţi

din alte motive de forţă majoră.

Metoda nu se va schimba niciodată. Inventarea tiparului, prin intermediul căruia Biblia şi literatura în general au devenit atât de ieftine şi accesibile încât oricine poate acum să citească şi singur despre Cristos; apariţia radioului - ba, mai mult, a televiziunii, prin care în unele ţări, se predică Cuvântul, aşa încât acum putem sta acasă ascultând comozi predicile de la radio sau vizionându-le la televizor - toate acestea nu vor fi în stare să înlocuiască niciodată nevoia de a merge la biserică. Dumnezeu a rânduit ca poporul Lui, copiii Lui din orice comunitate a lumii, la vremea stabilită, să se adune în acest mod public pentru a-L cinsti în mod PUBLIC pe Cristos.

Jalnica situaţie actuală. În mod normal frecventarea serviciului de duminică dimineaţa ar trebui să fie în proporţie de sută la sută. Dar, luând lucrurile în mare, dacă ar fi să numărăm membrii care vin la serviciul de duminică dimineaţa în fiecare săptămână, an de an, şi vara, şi iarna, şi pe vreme bună, şi pe vreme rea, am constata că numai o treime până la o şesime din membrii bisericii se încadrează în această frecvenţă. Iată SLĂBICIUNEA PRINCIPALĂ A PROTESTANTISMULUI! Indiferenţa faţă de instituţia care Îl reprezintă pe Cristos, în modul principal de funcţionare al ei, este fără îndoială cea mai mare piedică în calea progresului lucrării lui Cristos.

Strângerea de duminică dimineaţa a bisericii este în mare măsură modul de verificare a interesului pe care îl au oamenii pentru Cristos. Fie că recunoaştem fie că nu, adevărul este că atitudinea noastră faţă de serviciul religios de duminică dimineaţa indică atitudinea noastră faţă de influenţa pe care ar trebui s-o aibe Cristos în comunitatea noastră. Dacă suntem credincioşi în această privinţă, Îl vom ajuta negreşit. În schimb, dacă suntem indiferenţi Îi vom face numai rău.

"Frecventarea este un act de închinare". Prin aceasta vrem să spunem că motivul care ne determină să mergem la biserică este dorinţa de a ne închina Lui. Să facem din frecventarea bisericii o chestiune de principiu creştin, un act conştient de închinare lui Dumnezeu, fără să ne pese prea mult de persoanele cu care ne vom întâlni sau lucrurile pe care le vom auzi. Ba chiar, dacă e nevoie, să mergem la biserică şi atunci când nu vom auzi ce dorim. Da, este un act de închinare, prin faptul că ne îndeplinim datoria faţă de Dumnezeu, şi aceasta e de ajuns pentru a ne da mulţumire. Desigur, asta presupune că vom încerca să fim la timp la biserică; şi că vom lăsa scaunele din spate pentru cei care vin mai târziu; şi nu ne vom aşaza la marginea unei bănci ca să nu mai poată trece nimeni de noi; şi mai înseamnă că vom asculta în linişte, amabili şi respectuoşi, fiind atenţi la ceea ce se spune.

"Atât de puţin se vorbeşte despre Cristos în serviciile noastre" spune câte unul; "serviciile sunt sărace"; e atât de puţină religie adevărată în muzica de la biserică uneori; predicile sunt "lipsite de duh"; apoi auzi la biserică atâtea lucruri pe care n-ai dori să le auzi; atât de puţină învăţătură din Biblie se predică, etc. Cum putem zice că mergem la biserică pentru Cristos, când de fapt suntem obligaţi să credem că Cristos adesea lipseşte de la serviciile noastre? Ei bine, cu regret trebuie să o spunem că de multe ori toate acestea sunt adevărate.Totuşi este lucrarea lui Cristos, chiar dacă ea se află în mâini omeneşti, de multe ori lipsite de vrednicie. Cu toate slăbiciunile, majoritatea serviciilor religioase, din majoritatea bisericilor protestante, sunt de folos pentru suflet; şi, dacă vom rămâne într-un duh smerit, bine va fi de noi!

Şcoala Duminicală şi Biserica. Şcoala Duminicală este cea mai importantă ramură a lucrării bisericeşti. E o greşeală uriaşă din partea unei biserici să-şi neglijeze copiii din comunitate. Ce minunat privilegiu să fii învăţător al Şcolii Duminicale şi să ajuţi la păstorirea copiilor! Dar Şcoala Duminicală conduce spre biserică şi nu o înlocuieşte cu nimic. Educaţia religioasă care nu leagă copilul de biserică nu e vrednică de numele pe care îl poartă. Dacă nu-şi formează copilul obiceiul de a merge la biserică în timpul cât frecventează Şcoala Duminicală, puţine şanse sunt că o va face mai târziu.

Grupuri şi adunări auxiliare. Bisericile, pentru a fi rodnice, trebuie să aibă o bună organizare. O mare parte a lucrării creştine poate fi realizată cel mai bine în grupuri mici. Dar nu trebuie să permitem ca loialitatea pentru grupul respectiv să înlocuiască loialitatea pentru biserică. Frecventarea unei întâlniri a grupului nu trebuie să fie considerată o înlocuire a serviciului religios principal. Duminică dimineaţa este vremea rânduită pentru biserică să se strângă laolaltă; şi activitatea de orice fel a lucrării creştine nu poate fi considerată o scuză pentru absentarea de la serviciul de duminică dimineaţa, decât în cazuri de forţă majoră.

Radioul. "Oare nu ar fi mai bine să stau acasă să mă hrănesc cu o predică bună, decât să aud una slabă la biserică?" NU, duminica dimineaţa! Nu mergem la biserică numai ca să ascultăm predici, ci ca act de închiare lui Dumnezeu, chiar dacă uneori trebuie să îndurăm şi predici mai puţin bune. Radioul nu ne scuză cu nimic de la această datorie creştină. Mai mult, predicile de la radio nu sunt întotdeauna mai bune decât cele de la biserică.

"Oare nu e deajuns să ai o frecvenţă parţial bună". NU! Majoritatea membrilor care vin la adunare doar câteodată sunt răspunzători pentru starea jalnică în care se află biserica. Dacă aceştia ar frecventa biserica

în mod absolut regulat, bisericile noastre ar fi pline până la refuz în fiecare duminică. Ar însemna putere pentru biserică. Fiecare duminică aparţine lui Cristos.

Fiecare credincios trebuie să meargă la biserică. Principala nevoie a Protestantismului este aceea ca membrii bisericilor noastre să facă din frecventarea adunării o chestiune de conştiinţă, şi nu una de convenienţă.

Sunt pur şi simplu lamentabile scuzele invocate de unii membri ai bisericii pentru a nu veni la biserică duminică dimineaţa: "Nu mai sunt îndemnat". "Nu simt nevoia să merg astăzi". "Vreau să dorm puţin în dimineaţa aceasta". Sau: "Astăzi aş dori să mă relaxez" Sau: "Am oaspeţi". Sau: "Sunt un romantic şi la ora când se ţine serviciul aş prefera să comunic cu păsările şi cu izvoarele", etc. etc., etc. Toate acestea pot fi rezumate într-un singur cuvânt: INDIFERENŢA membrilor unei biserici pe care Cristos "îi va vărsa din gura Lui"

Cei care lucrează Duminica. Unii oameni sunt obligaţi de împrejurări să lucreze când se ţine serviciul la biserică. Pentru aceşti oameni credem că Dumnezeu va accepta închinarea lor şi la alt serviciu al bisericii decât cel de duminică dimineaţa.

Cum să-i determinăm pe oameni să aibă o frecvenţă bună

Scoate în evidenţă faptul că e vorba de un act de ÎNCHINARE din partea lor să participe la Şcoala duminicală şi la serviciile bisericii. Apoi STĂRUIE asupra acestui fapt. Predică-l de la amvon, şi stăruie în cadrul Orei biblice. Subliniază mereu că este DATORIA creştinului faţă de DUMNEZEU, din copilărie până la bătrâneţe, să fie prezent la biserică, în măsura în care este posibil, în fiecare duminică dimineaţa. Oamenii trebuie învăţaţi, învăţaţi şi iarăşi ÎNVĂŢAŢI.

Apoi, serviciul religios trebuie condus plecând de la convingerea că este un serviciu de ÎNCHINĂCIUNE. Biserica este casa lui DUMNEZEU. Dumnezeu este prezent acolo.

Dă locul cuvenit CUVÂNTULUI LUI DUMNEZEU. Oferă adunării prilejul să ia parte la Cuvântul lui Dumnezeu. Lasă adunarea să CÂNTE laude lui Dumnezeu.

"MANUALUL" are două convingeri profunde:

1. Fiecare creştin ar trebui să fie conştiincios în ce priveşte citirea Bibliei şi frecventarea cu regularitate a Bisericii.

2. Serviciile obişnuite ale bisericii să fie alcătuite mai mult din învăţătura biblică şi participarea întregii biserici la cântări comune.

IATĂ HOTĂRÂREA PE CARE PROPUNEM
ca fiecare s-o ia în inima lui:
AVÂND CREDINŢA CĂ
Cristos este Cel care a înfiinţat Biserica;
Că Biserica există
Pentru a propaga influienţa lui Cristos;
Că metoda prin care Biserica realizează acest lucru
Este strângerea ei frecventă în Numele lui Cristos;
Că Dumnezeu Însuşi a rânduit să ne strângem
săptămânal;
Şi ne-a dăruit o zi pentru aceasta,
Respectiv, duminica, ziua Domnului;
Şi întrucât aceasta e practica recunoscută unanim
Ca Biserica să se adune duminica dimineaţa;
ÎMI IAU ANGAJAMENTUL CA,
Atâta timp cât voi trăi, oriunde m-aş afla,
Dacă nu sunt reţinut din motive de boală sau forţă majoră,
Să FRECVENTEZ BISERICA DUMINICA DIMINEAŢA,
Străduindu-mă să fac aceasta dintr-un singur motiv:
pentru Cristos;
ŞI SĂ MĂ SILESC Să FIU LA TIMP,
ŞI Să AM O ATITUDINE RESPECTUOASĂ ÎN BISERICĂ
ŞI
Să fiu toată viaţa UN CITITOR AL CUVÂNTULUI LUI
DUMNEZEU

SERVICIUL DE DUMINICĂ DIMINEAŢA ÎN BISERICILE NOASTRE

Serviciul de duminică dimineaţa e considerat a fi expresia principală a Bisericii în comunitatea de oameni în mijlocul căreia trăieşte. Atunci când e condus şi frecventat cu credincioşie, el va fi un mijloc suficient de realizare a principalei lucrări pe care Biserica are datoria s-o aducă la îndeplinire.

Un serviciu de duminică dimineaţa ţinut aşa cum trebuie va fi în mod neîndoios CEA MAI MARE BINECUVÂNTARE PE CARE O POATE AVEA O COMUNITATE DE OAMENI. Nu vom fi niciodată în stare să-i subliniem îndeajuns importanţa.

Participăm la acest serviciu ca act de închinăciune lui Dumnezeu. Totuşi cei care îl conduc au şi ei datoria să-l facă cât mai frumos şi cât mai interesant. Cele două laturi importante ale acestui serviciu sunt: cântarea creştină în comun şi instruirea din Cuvântul lui Dumnezeu.

Lecţia din Scriptură, aşa cum este ea practicată de obicei, se bucură de prea puţină importanţă în cadrul serviciului, predica fiind punctul central în jurul căreia se rotesc toate. Ce greşeală! Să ridici predica atât de mult, şi să cobori lecţia din Scriptură la citirea fără viaţă a câtorva versete, la începutul serviciului, la care să mai adaugi cuvintele: "Fie ca Domnul să binecuvinteze Cuvântul Său în inimile noastre"! Cu alte cuvinte, Domnul să binecuvinteze un lucru pe care predicatorul îl consideră de aşa mică importanţă! Prea adesea suntem ispitiţi să credem că biserica este mai degrabă casa predicatorului, decât casa lui Dumnezeu!

Ar fi cu mult mai bine dacă, în locul acestei citiri de formă a unui text la început ca un ritual, lecţia din Scriptură ar fi combinată cu predica, pentru a forma baza şi miezul predicii, cadrul ei de desfăşurare, însăşi structura ei; având astfel Cuvântul lui Dumnezeua pe planul din faţă, iar predicatorul mai mult sau mai puţin pe planul din spate.

Nici citirea pe rând a versetelor de la om la om nu e de ajuns şi nu poate înlocui Lecţia din Scriptură. Singura ei valoare este că dă posibilitate adunării să participe la serviciu. Dar textul respectiv din Biblie ar putea fi citit cu mai mult efect de vestitorul respectiv al Cuvântului, în vreme ce adunarea poate participa cel mai bine la serviciu prin cântări.

Rugăciunile. Serviciul de duminică dimineaţa e destinat închinării şi rugăciunii, laudei şi mulţumirii aduse lui Dumnezeu. Să nu pierdem aceasta din vedere, şi să intrăm în biserică într-un duh al rugăciunii, încercând să ne menţinem pe parcursul serviciului în acest duh al

rugăciunii. Iar rugăciunile nu trebuie să fie lungi, deoarece atunci au tendinţa să scoată biserica din duhul rugăciunii. Mai bine rugăciuni scurte intercalate cu alte puncte din serviciu. Multe din cântările care se cântă sunt rugăciuni - de multe ori foarte eficace! Apoi însăşi acordurile line ale orgii sau harmonului pot fi o expresie a rugăciunii bisericii.

Rugăciunea pastorului nu tebuie să fie niciodată o parafrazare a cântării care s-a cântat mai înainte - căci dă impresia că i s-au terminat ideile - nici nu trebuie să fie o predică.

Rugăciunea trebuie rostită într-un duh al cererii smerite. Am auzit cu toţii predici rostite nu într-un spirit de umilinţă, ci mai de grabă pe un ton poruncitor de comandă, de parcă i-am da instrucţiuni lui Dumnezeu.

O oră. Uneori anumite servicii ocazionale pot necesita mai mult timp. Dar în cazul serviciilor obişnuite, unde oamenii ascultă pe acelaşi predicator săptămână de săptămână, şi an de an, o singură oră e de ajuns, mai ales dacă oamenii participă la mai multe servicii în acea zi. Douăzeci de minute pentru cântări în comun; douăzeci de minute pentru predică; şi douăzeci de minute pentru rugăciune, colectă şi anunţuri.

Dacă fiecare punct din serviciu este pregătit cum trebuie şi timpii morţi sunt eliminaţi, iar muzica şi învăţătura din Cuvântul lui Dumnezeu se bucură de locul primordial, ceasul acela poate fi extrem de folositor şi plăcut în viaţa oamenilor.

Muzica

Cântatul în comun, în afară de învăţătura din Biblie, este cea mai bună parte a serviciului religios, cel mai eficace mod de a predica Evanghelia. Biserica unde se cântă va fi întotdeauna frecventată. Oamenilor le place să cânte. O biserică unde se cântă şi un amvon de unde este predat Cuvântul lui Dumnezeu.

Moise a cântat şi a îndemnat poporul la câtare. Miriam a cântat, Debora a cântat, la fel şi Barac. David a cântat şi a scris Psalmii pentru a fi cântaţi. Isus şi ucenicii au cântat. Pavel şi Sila au cântat, îngerii cântă. În cer toată lumea cântă.

Puterea cântării în comun. Tocmai acest mod de a cânta imnurile lui Luther cu toată biserica a fost elementul care a purtat mesajul lui de vestire a Cuvântului în toată Europa şi a zguduit lumea făcând loc Reformei. Muzica a stat la baza trezirii din Ţara Galilor. A fost vreo trezire care să nu conţină muzică? Cel mai bun mod de a trezi bisericile la viaţă ar fi să le facem să cânte.

Mai multă cântare în comun. Prea puţin se cântă duminica dimineaţa în unele biserici. Ar trebui să fie de zece ori mai multă cântare în comun, iar dacă nu e de ajuns timp ar trebui scurtată puţin predica şi eliminate

elementele de spectacol din programul corului, făcând loc cântatului în comun, care are locul cuvenit în cadrul serviciului religios de duminică dimineaţa şi nu trebuie pus deoparte de un cor ambiţios sau de un predicator care predică lung. Are dreptul la o treime sau o jumătate din întreg serviciul.

Un serviciu continuu de cântare este mai bun decât unul întrerupt permanent de remarci din partea celui care conduce cântarea. Cântatul în comun este mai bun decât comentariile din partea celui care conduce muzica.

Cântă aceleaşi cântări adesea. Numai atunci le vor învăţa oamenii. Cântările pe care le cunoaştem le şi iubim mai mult. Nu vor putea fi opriţi oamenii de a veni la biserică atunci când se vor cânta imnuri cunoscute.

Învaţă cântările pe dinafară. Biserica trebuie învăţată să memoreze anumite cântări, cel puţin anumite versete (strofe)

Învaţă copiii să cânte cântări şi să le înveţe pe dinafară. Este cea mai bună educaţie religioasă, care va stimula creşterea spirituală şi va tinde să-i lege de biserică pe viaţă.

Conducătorii cântatului în comun. În general se cântă atât de puţin în comun încât nu este numit un conducător la cântări. Rezultatul: cântări de formă, când de fapt ele ar trebui să formeze o parte principală din serviciu şi să fie un mod de exprimare a laudei aduse lui Dumnezeu.

Fiecare adunare ar trebui să aibă un conducător pentru cântări, dar nu unul care imită un anumit tip de evanghelist renumit, făcând din asta un prilej de a se da în spectacol şi a face tot felul de comentarii potrivite şi nepotrivite; ci unul care crede în cântatul în comun.

Corul. Nu se poate sublinia îndeajuns importanţa unui cor bun, dar el depinde de cei care cântă în el. De câte ori nu am auzit cântări ale corului care nu au adăugat nimic la valoarea religioasă a serviciului!

Cel mai bine însă e ca toţi oamenii să cânte, şi nu doar să asculte pasivi muzica.

Bine ar fi să transformăm întreaga adunare într-un cor. Sub conducerea cuvenită a unui conducător bun de cântări imnurile intonate de biserică pot răsuna ca vuietul unui ocean, făcându-i chiar pe îngeri să-şi aplece urechea să audă astfel de cântări.

Predicarea Cuvântului

Predicarea este cea mai importantă lucrare a Bisericii. Cuvântul rostit

nu va putea fi înlocuit niciodată ca principalul mijloc de răspândire a Evangheliei lui Cristos. Dar predicarea trebuie făcută în stilul ÎNVĂŢĂRII, şi nu al cuvântărilor fără sfârşit. Amvonul este catedra Bisericii. Din păcate se predică prea mult şi se învaţă prea puţin.

Predici cu text "motto". De prea multe ori textul luat din Biblie e folosit pentru a se alegoriza şi metaforiza predica, pentru a crea o impresie de autoritate biblică, în vreme ce predicatorul se simte liber să-şi clădească propriile sale idei în jurul adevărului. Foarte des asistăm la astfel de predici în bisericile noastre. Oamenii ascultă toată viaţa astfel de predici şi rămân într-o groaznică ignoranţă cu privire la adevăratul Cuvânt al lui Dumnezeu: Biblia. Ne întrebăm cum pot crede predicatorii că ascultătorii lor sunt totuşi lipsiţi de inteligenţă.

Predicile de expunere, ca metodă sau tehnică de vestire a Cuvântului lui Dumnezeu, sunt net superioare predicilor care au doar un text de pornire la început. O predică expoziţională are de obicei ca subiect un întreg pasaj din Scriptură, un capitol sau o parte din el, un grup de capitole sau o parte dintr-o carte a Bibliei şi are drept scop să prezinte în ordine ideile principale sau lecţiile care se desprind din pasajul respectiv. Aceasta e predicarea adevărată. Cel puţin ea dă impresia că acordă Cuvântului lui Dumnezeu locul de autoritate ce i se cuvine.

Un predicator care îl auzise predicând pe Spurgeon, Beecher, Phillips, Brooks, Joseph Parker şi toţi predicatorii renumiţi ai generaţiei anterioare a afirmat că cea mai puternică predică pe care a auzit-o în viaţa sa a fost cea predicată de Alexander Whyte, marele predicator scoţian, care la predică, doar a citit Epistola către Filipeni, cu un mic comentariu ici şi colo. Ce lecţie însemnată pentru fraţii noştri de la amvon! Dar orice predicator care ar avea curajul să încerce o metodă atât de minunată va trebui să se pregătească mult dinainte.

Una din cele mai bune predici pe care le-am auzit şi noi a fost un capitol din Epistola către Efeseni. Predicatorul care a predicat din ea ne-a spus că a citit capitolul respectiv de O SUTĂ DE ORI şi l-a studiat verset cu verset, scriind gândurile pe hârtie, aranjându-le, condensându-le şi rescriindu-le până când a ajuns la forma finală în care le-a redat în predică. Nici nu e de mirare că efectul a fost minunat.

Serviciul de duminică - o minunată şcoală biblică. De ce nu? Poate fi un serviciu mai bun? Dacă un pastor ar avea o adunare de cititori ai Bibliei, aşa cum am sugerat la paginile 805-813, iar dacă adunarea ar avea un pastor care ar coopera cu ei în predicile sale, învăţându-i din Cuvântul lui Dumnezeu, ce lucru binecuvântat ar fi!

Douăzeci de minute. Există ocazii speciale, din când în când, care justifică şi predici mai lungi. Dar la serviciile obişnuite ale bisericii,

unde se adună în cea mai mare parte aceeaşi oameni de fiecare dată, şi trebuie să asculte pe acelaşi predicator săptămână de săptămână, lună de lună şi an de an. Douăzeci de minute sunt suficiente pentru o predică.

Supralicitarea amvonului. Multe predici sunt insuficient pregătite şi ţinute cu efortul evident de a impresiona prin ţipete, lovirea amvonului cu pumnul, rotirea mâinilor, şi alte gesturi exterioare menite să sublinieze ceea ce cuvintele sunt prea slabe să redea. Un duh smerit este cu mult mai potrivit pentru un predicator decât un duh aprins. În plus, toate gesturile posibile nu vor fi în stare să acopere lipsa IDEILOR.

Predicile scrise. Dacă un predicator nu poate învăţa să vorbească fără să se oprească mereu, să ezite sau să se repete, e mult mai bine să îşi scrie predicile şi să le citească. O predică bine scrisă şi bine citită poate fi ţinută cu tot atâta forţă ca şi când ar fi rostită liber. E surprinzător cât material se poate condensa într-un spaţiu mic, atunci când subiectul e prelucrat temeinic, scris şi rescris, şi iar scris şi rescris.

APENDICE

SUMARUL DESCOPERIRILOR ARHEOLOGICE

amintite în acest Manual

Aranjate nu după subiectul lor, ci în ordinea pasajelor biblice la care se referă, în secvența acestor pasaje.

Scrierea. Critica modernă a dezvoltat ideea că scrisul era necunoscut pe vremea lui Moise și că aceste cărți de la începutul Vechiului Testament nu puteau fi scrise decât la mult timp după evenimentele pe care le redau; și că, prin urmare, sunt o reprezentare a unor legende transmise pe cale orală. Această teorie care se vrea inteligentă, acceptată în multe cercuri intelectuale, a fost una din loviturile cele mai subtile date vreodată probității istorice a Bibliei. Dar acum, mulțumită lui Dumnezeu, s-au găsit de o sută de ani încoace sute de mii de cărți scrise pe tăblițe de lut și piatră, care dovedesc că scrisul exista cu secole și chiar milenii înaintea lui Moise, dovedindu-se astfel prin sapa arheologului că până și cele mai vechi evenimente din Biblie puteau fi consemnate de scriitorii contemporani lor. Vezi paginile 42-57.

Scrieri de dinainte de Potop au fost descoperite în ruinele de la Ur, Kiș și Fara. (Vezi pag. 44)

Vaste biblioteci pre-avraamice s-au găsit în ruinele de la Ur, Nippur, Lagaș și Sippar. (Vezi paginile 46-49)

Cel mai vechi "document istoric" (consemnat de un contemporan cu evenimentul), scris curând după Potop, a fost descoperit în 1923 de către Wooley, la Obeid, lângă Ur. (Vezi pag. 46)

Prisma dinastică Weld, cea mai veche schiță a istoriei lumii, scrisă cu 100 de ani înaite de Avraam, s-a descoperit de către Expediția Weld-Blundell la Larsa în anul 1922. (Vezi pagina 49)

Accad, una din cărțile lui Nimrod (Geneza 10:10), numită și "Sippar", adică "Orașul cărții", ceea ce indică faptul că era renumit pentru bibliotecile sale. (Vezi pag. 48)

Codul de legi al lui Hammurabi, săpat în piatră neagră, în vremea lui Avraam şi aşezat iniţial în Babilon, a fost descoperit în anul 1902, la Susa, de o expediţie franceză. (Vezi paginile 50, 51).

O sală de clasă, din vremea lui Avraam, la Ur, cu tăblii de exerciţii de matematică, gramatică, istorie şi medicină a fost descoperită. Probabil este chiar şcoala pe care a urmat-o Avraam. (Vezi paginile 50, 51)

Observaţi că toate localităţile menţionate, în care s-au găsit scrieri din epoca primară a omenirii - cum ar fi Ur, Kiş, Fara, Nippur, Lagaş, Sippar, Larsa, Accad şi Susa - se găsesc în regiunea Grădinii Eden. (Vezi paginile 64, 65)

În Egipt s-au găsit mii de inscripţii care îl preced pe Moise cu o mie de ani. (Vezi paginile 52, 53)

Tăbliile Tell-el-Amarna, 400 la număr, scrise prin vremea lui Moise, de diferiţi regi ai Palestinei şi Siriei, către faraonii Egiptului, au fost descoperite în anul 1889 (Vezi pag. 53)

Scrierea alfabetică, apărută prin anul 1800 înainte de Cristos, cu vreo 400 de ani înainte de Moise, a fost descoperită în anul 1905 de Petrie, la Serabit în Sinai. (Vezi pagina 54)

Scrieri alfabetice în Palestina, din perioada de la Avraam la Moise au fost găsite în ruinele lui Sichem, Ghezer, Beth-Şemeş, Lachiş şi cetăţile hetite din nordul Palestinei. (Vezi paginile 54, 55)

Numele "Kiriath-Sefer", o cetate de lângă Hebron, înseamnă "Oraşul scribilor", indicând astfel că era un centru literar.(Vezi pagina 51)

Roca Behistun, cheia descifrării vechii limbi babiloniene, a fost descoperită în 1835 de Sir Henry Rawlinson (Vezi pag. 43)

Piatra Rosetta, cheia descifrării vechii limbi egiptene, a fost descoperită în 1799 de Boussard (Vezi pagina 52).

Astfel, în timp ce oamenii învăţaţi susţineau sus şi tare că scrierea s-a inventat mult mai târziu, după Moise, Dumenzeu în Providenţa Sa s-a folosit de sapa arheologului pentru a scoate la iveală sute de mii de cărţi scrise cu mult înainte de Moise. Mai mult, aceste cărţi confirmă, în multe privinţe, datele Bibliei.

Creaţia, (Genesa 1). Istoriile babiloniene despre Creaţie, foarte

asemănătoare cu relatarea Genesei, au fost găsite pe multe tăbliţe primitive în ruinele de la Babilon, Nippur, Aşur şi Ninive, arătând faptul că ideile Genesei pătrunseseră deja adânc în gândirea celor mai vechi locuitori ai pământului.(Vezi pag. 62)

Monoteismul iniţial (Genesa 1) Ideea Genesei potrivit căreia omul a avut la început credinţa într-un singur Dumnezeu, idolatria politeistă fiind o dezvoltare ulterioară, a fost verificată în înscripţiile găsite de Langdon în straturile de dinainte de pototp, la Iemdet Maser, lângă Babilon. În Egipt, Petrie a găsit indicaţii ale faptului că prima religie a Egiptului a fost monoteistă. (Vezi pag. 62)

Grădina Eden (Genesa 2). Hall şi Thompson, de la Muzeul Britanic, au găsit în 1918 indicaţii ale faptului că Eridu, locul unde tradiţia spune că se afla Grădina Eden, ar fi fost primul oraş zidit de oameni. (Vezi paginile 63, 64)

Căderea omului (Genesa 3). "Sigilul ispitirii". O tăblie antică babiloniană care înfăţişează în imagini exact ceea ce spune Genesa în cuvinte. În centru se află un pom, într-o parte un bărbat, de cealaltă o femeie care rupe din pom un fruct iar în spatele femeii un şarpe stând în picioare şi şoptindu-i ceva la ureche. (Vezi pag. 68)
"Sigilul Adam şi Eva". A fost găsit de Speiser (1932), în Tepe Gawra, lângă Ninive. El a fost datat la aproximativ 3500 înainte de Cristos. Descrie un bărbat gol şi o femeie goală, umblând aplecaţi ca şi cum ar fi abătuţi, urmăriţi de un şarpe. (Vezi pag 68).

Folosirea timpurie a metalelor (Genesa 4:21,22) Se afirmă aici că arma şi instrumetele de fier au fost inventate încă în timpul vieţii lui Adam. Până nu de mult se susţinea că fierul a fost descoperit prin anul 1200 î.Cr. Dar în anul 1933 Frankfort a descoperit în ruinele Asmarului, lângă Babilon, o lamă de fier confecţionată prin anul 2700 î.Cr.; aşadar fierul se cunoştea mult mai înainte, chiar pe la început. Instrumente din cupru au fost descoperite în ruinele cetăţilor de dinainte de Potop. (Vezi paginile 70, 72)

Longevitatea oamenilor de la început. (Genesa 5) În capitolul acesta sunt date zece nume de oameni care au trăit foarte mult, în perioada de la Adam la potop. Tăblii babiloniene primitive au fost găsite cu numele a zece regi de dinainte de potop, indicându-se domnia fiecăruia. Deşi cifrele date sunt fabuloase, se arată totuşi că existau tradiţii vechi despre longevitatea neobişnuit de mare a primilor locuitori ai pământului. (Vezi pag.71, 72)

Potopul (Genesa 6-9) Istoriile babiloniene despre potop, foarte similare cu relatarea Genesei, au fost găsite pe multe tăbliţe babiloniene confecţionate imediat după potop; tot mereu apar pe aceste tăblii expresii de genul "epoca de dinainte de potop", şi "scrierile perioadei de dinainte de potop". Cum le-am putea explica altfel decât admiţând că a fost într-adevăr un potop? (Vezi paginile 75,76)

Mai mult, s-a găsit chiar stratul de depunere al potopului în patru locuri diferite. La Ur, în 1929, Woolley a găsit un strat de lut cu o grosime de 2,5 metri, sub care erau îngropate ruinele unei cetăţi anterioare. La Kiş (1928-29), Langdon a găsit un strat similar de lut adus de apă iar sub el un car de dinaite de potop, foarte bine păstrat, cu patru roţi, făcut din lemn şi cuie de cupru. La Fara, unde spune tradiţia că locuia Noe, Schmidt a găsit în anul 1931 un strat de lut curat iar sub el rămăşiţele unei aşezări de dinainte de potop. La Ninive (1932-33), Mallowan a găsit straturi de mâl vâscos şi nisip de râu la baza Marii Movile, care probabil au fost aduse de apă. Între vasele de lut ale stratului umed şi cele de deasupra există o deosebire netă. Sunt cu toate dovezi ale faptului că a fost într-adevăr un potop biblic. (Vezi paginile 77, 78)

Turnul Babel (Genesa 11:9). S-au găsit inscripţii care par să identifice localizarea geografică a acestui turn. (Vezi pag. 83)

Ur, cetatea lui Avraam (Genesa 11:28-31) Ruinele sale au fost excavate cu de-amănuntul de Woolley (1922-34). Pe vremea lui Avraam era cea mai frumoasă cetate din lume. S-au excavat o mare parte a ruinelor din stratul perioadei lui Avraam, aşa încât acum se pot vedea chiar străzile pe care a umblat Avraam. A fost scoasă la iveală întreaga istorie a civilizaţiei şi religiei în care a fost crescut Avraam. (Vezi paginile 87-89,95)

Vizita lui Avraam în Egipt (Genesa 14:1-16) a fost descrisă probabil pe mormântul unui faraon. (Vezi pagina 96). Întreaga istorie a civilizaţiei egiptene timpurii cu implicaţiile ei biblice, a fost relatată în mii de inscripţii din vremea aceea care au fost descoperite şi descifrate în perioada modernă.(Vezi paginile 89-93).

Bătălia lui Hammurabi cu Avraam (Genesa 14:1-16) "Ambrafel" (1) e identificat de obicei de către arheologi cu Hammurabi, cel care a scris faimosul cod de legi atât de bine cunoscut astăzi. Prestigiul lui Avraam va fi fost sporit mult prin faptul că s-a luptat şi l-a învins pe cel mai renumit rege din vremea aceea. (Vezi pagina 97)

"Calea împăraţilor" (Genesa 14:5, 6). Albright, care considera odată ca legendare cetăţile numite aici, din pricina faptului că erau atât de

depărtate de rutele comerciale, a descoperit în anul 1929 mai multe movile ale unor cetăţi ce fuseseră prospere prin anul 2000 î.Cr. - indicaţie a faptului că regiunea era locuită şi dezvoltată pe vremea lui Avraam, aflându-se chiar pe ruta comercială Damasc - Sinai. (Vezi pagina 97)

Cetăţile patriarhale, amintite în Genesa în legătură cu Avraam: Sihem, Bethel, Ai, Gherar. Criticii care au negat existenţa istorică a lui Avraam, au negat şi existenţa acestor cărţi atât de timpurii. Dar Albright şi Garstang au găsit cioburi de prin anul 2000 î.Cr. la nivelele de jos ale ruinelor acestor cetăţi, indicând faptul că existau pe vremea aceea. (Vezi pagina 100)

Nimicirea Sodomei şi a Gomorei (Genesa 18,19). Albright şi Kyle (1924) au găsit în colţul de sud-est al Mării Moarte cantităţi mari de rămăşiţe ale unei perioade dintre 2500-2000 î.Cr., cu dovezi după care exista acolo o populaţie mare, o regiune "ca o grădină a lui Dumnezeu" (Genesa 13:10); şi că populaţia de acolo a încetat să mai existe dintr-odată prin anul 2000 î.Cr., regiunea rămânând pustie de atunci încoace, ceea ce indică faptul că a fost vorba de un cataclism. Sunt dovezi zdrobitoare ale adevărului istoric al relatării Genesei cu privire la cele două cetăţi. (Vezi pag. 98, 99)

Iosif şi nevasta lui Potifar (Genesa 39). O istorie numită "Povestea celor doi fraţi", scrisă în timpul domniei lui Seti (11), e atât de asemănătoare cu aceasta încât editorul ediţiei engleze a "Istoriei Egiptului" de Brugsch a presupus că s-a născut din analele lui Iosif care trebuie să se fi păstrat la curtea egipteană. (Vezi pagina 106)

Palatul lui Iosif de la On (Genesa 41:45). Sir Flinders Petrie (1912) a descoperit ruinele acestui palat. (Vezi pagina 107)

Cei şapte ani de foamete (Genesa 41:46-57) În lucrarea sa "Egiptul sub faraoni" Brugsch vorbeşte despre o inscripţie din vremea aceea, pe care o numeşte "o confirmare foarte remarcabilă şi luminoasă" a relatării biblice despre cei şapte ani de foamete. (Vezi pag.107)

Moise şi Faraon (Exod 1-12). Există unele deosebiri de opinie în ceea ce priveşte faraonul cu care a avut de-a face Moise. Dar indiferent cine a fost, mumia lui a fost descoperită, aşa încât acum putem privi faţa faraonului pe care l-a înfruntat Moise. (Vezi paginile 113-116)

Fiica lui Faraon (Exod 2:1-10), care l-a cerscut pe Moise, e considerată a fi fost renumita regină Hatşepsut, care a fost unul din cei mai mari conducători ai Egiptului. Statuia ei şi ruinele multora din măreţele ei lucrări au fost descoperite, multe din ele fiind proiecte a

căror construcţie a fost dată în grija lui Moise. (Vezi paginile 111, 114, 117)

Cărămizi cu şi fără paie (Exod 1:11; 5:7-19) Naville (1883), şi Kyle (1908) au găsit la Pithom, straturile inferioare de cărămidă bună, amestecată cu paie, apoi stratul din mijloc cu mai puţine paie iar stratul de sus cu cărămizi fără paie. Ce confirmare uimitoare a lui Exod 5:7-19! (Vezi pag. 120)

Moartea întâiului născut al lui Faraon. (Exod 12:29) Oricare din faraoni ar fi fost, Amenhotep II sau Merneptah, s-au găsit inscripţii după care nici unul din ei nu a fost urmat la tron de un fiu întâi născut, ceea ce pare a fi o dovadă a faptului că s-a întâmplat ceva cu fiul lor întâi născut. (Vezi pag. 124)

Numele lui Iosua (Iosua 1:1), apare într-o tăblie Amarna scrisă din Palestina către Faraon. Referindu-se la fugărirea regelui din Pella, ea spune: "Întreabă-l pe Beniamin. Întreabă-l pe Tadua. Întreabă-l pe Iosua" (Vezi pag. 157)

Casa lui Rahav de pe zid (Iosua 2:15). Garstang a găsit la Ierihon ruinele unor ziduri duble, cu o distanţă de 5 metri între ele, legate prin case zidite deasupra, arătând că existau astfel de case zidite pe zid. (Vezi pag. 159)

Zidul Ierihonului "s-a prăbuşit" (Iosua 6:20) Garstang a găsit dovezi după care Ierihonul a fost distrus prin anul 1400 î.Cr., adică data lui Iosua; şi că zidurile au căzut la pământ în afară, pe coasta dealului. Iosua "a ars cetatea cu foc" (Iosua 6:24). Garstand a găsit stratul de cenuşă lăsat de focul lui Iosua. Israeliţilor li s-a poruncit să se ferească de ceea ce era dat spre nimicire (Iosua 6:18). Garstang a găsit sub stratul de cenuşă o mare cantitate de alimente, grâu, orz, curmale, şi alte fructe, prefăcute în cărbune, fapt care dovedeşte că învingătorii nu s-au atins de hrană. (Vezi pag. 159)

Nimicirea cetăţii Ai şi Betel (Iosua 8:1-29). Albrigh a găsit la movila Betel iar Garstng la movila Ai, dovezi după care acestea fuseseră distruse prin foc în acelaşi timp când a fost invazia lui Iosua. (Vezi pag.163)

Debir (Iosua 10:39) este numită printre cetăţile distruse de Iosua. Aici o expediţie a Seminarului Xenia şi a Şcolii Americane de la Ierusalim a găsit un strat adânc de cenuşă şi cărbune, cu dovezi după care focul data din vremea lui Iosua.(Vezi pag. 163)

Haţor (Iosua 11:10-11), este numit de asemenea, printre cetăţile arse de Iosua. Garstang a găsit cenuşa acestui foc, cu vase de lut care dovedeau

că focul a avut loc în timpul lui Iosua. De asemenea: o tăblie Amarna, scrisă faraonului (1380 î.Cr.), din nordul Palestinei, spune aşa: "Să-şi aducă aminte domnul meu ce au avut de îndurat deja Haţor şi regele ei". (Vezi pagina 164)

Nimicirea cananiţilor (Deutronom 7:2; 20:7) Dumnezeu a poruncit Israelului să-i nimicească cu desăvârşire pe cananiţi. Excavările din ruinele Ghezerului, Kiriath-Seferului şi ale altor cetăţi cananite, arătând ruşinoasa şi respingătoarea degradare a religiei cananite, i-au făcut pe arheologi să se întrebe cum de nu i-a nimicit Dumnezeu pe aceşti cananiţi mai devreme. (Vezi pagina 166)

Fierul în Palestina (Judecătorii 1:19). Se pare din pasajul acesta şi altele similare că filistenii şi cananiţii aveau fier în perioada judecătorilor. Dar fierul nu apăruse la israeliţi până în vremea lui David (II Samuel 12:31; I Cronici 29:7). Excavările au dezvăluit multe rămăşiţe din fier datând din anul 1100 î.Cr. în Filistia, dar nici una în ţinutul Palestinei înainte de 1000 î.Cr. (Vezi pagina 170)

Asuprirea Israelului de către cananiţi. (Judecători 4:3) S-a găsit o placă din secolul XII î.Cr. pe ruinele lui Meghido care îl reprezintă pe regele cananit primind robi israeliţi. (Vezi pagina 172)

Victoria Deborei asupra cananiţilor (Judecători 4:23,24; 5:19), la Meghido. Institutul Oriental a găsit în 1937 pe ruinele lui Meghido, în stratul aparţinând secolului XII î.Cr. indicaţii ale unei groaznice conflagraţii, deasupra stratului de rămăşiţe cananite, dovada unei groaznice înfrângeri a cananiţilor din vremea aceea, respectiv în perioada lui Debora şi Barac. (Vezi pag. 172)

Gropi ascunse cu grâne în vremea lui Ghedeon (Judecători 6:2-4,11). Unele din aceste gropi cu grâne au fost descoperite (1926-28), la Kiriath-Sefer, de Albright şi Kyle.(Vezi pag. 172)

Nimicirea Sihemului de către Abimelec. (Judecători 9:45). Sellin (1913-14, 1926-28) a găsit pe ruinele vechiului Sihem dovezi ale ocupaţiei israelite şi că fusese nimicită prin secolul XII î.Cr.; şi în acest strat el a găsit ruinele templului lui Baal, despre care se crede că ar fi acelaşi templu amintit în Judecători 9:4. (Vezi pag. 172)

Arderea cetăţii Ghibea (Judecători 20:40) Albright a găsit între 1922-23, pe ruinele cetăţii Ghibea, un strat de cenuşă a unui incendiu din secolul XII î.Cr. Trebuie să fi fost acelaşi foc. (Vezi pagina 173)

Şilo (I Samuel 1:3; II Samuel 6:15; Iosua 18:1; Ieremia 7:12-15);

rezultă din aceste pasaje că ar fi fost un oraş important din timpul lui Iosua până în timpul lui David (1400-1000 î.Cr.), după care a fost distrus. O expediţie daneză (1922-26) a găsit cioburi de vase dintre anii 1200-1000 î.Cr., cu indicaţii ale culturii israelite, urmate de absenţa oricărei ocupaţii ulterioare până în anul 300 î.Cr. (Vezi pagina 177)

Casa lui Saul de la Ghibea (I Samuel 10:26). Albright (1922-23) a găsit la Ghibea, în stratul anului 1000 î.Cr., ruinele unei fortăreţe, care trebuie să fi fost casa lui Saul. (Vezi pag.181)

Templele lui Astarteea şi Dagon (I Samuel 31:10; I Cronici 10:10), în care au fost depuse capul lui Saul şi armura sa, la Bethşan. Muzeul Universităţii din Pennsylvania a găsit (1921-30) la Bethşan, în stratul anului 1000 î.Cr. ruinele unui templu al Astarteii şi unul al lui Dagon - probabil aceleaşi temple menţionate în Biblie. (Vezi pagina 183)

Canalul (II Samuel 5:8) prin care au intrat oamenii lui David în Ierusalim. Tunelul acesta, săpat în stâncă tare, a fost descoperit în anul 1866 de către Warren, de la Palestine Exploraţion Found. (Vezi pagina 215)

Grajdurile lui Solomon. Caii lui sunt amintiţi în I Regi 9:19 şi 10:26-29. Meghido este una din cetăţile lui Solomon (I Regi 9:15) Institutul Oriental a descoperit la Meghido ruinele grajdurilor lui Solomon, cu stâlpii de care erau legaţi caii şi ieslele. În apropriere era piatra de temelie a unei case ocupate de unul din ofiţerii lui Solomon, cu inscripţia "Scutul lui David" (pag.191)

Flota lui Solomon de la Etzion-Gheber (I Regi 9:26). Gleck (1938-39) a indentificat ruinele lui Ezion-Gheber, şi a găsit cuptoare, topitorii şi rafinării din vremea lui Solomon unde se confecţionau produse de fier şi cupru, care erau exportate în India, Arabia şi Africa, în schimbul aurului şi al fildeşului. (Vezi pag.192)

Piatra de construcţie a lui Solomon (I Regi 7:9-12) Multe din aceste pietre enorme se mai găsesc încă la locul lor. În 1852 Barkley a descoperit cariera din care au provenit aceste pietre. (Vezi pagina 192)

Omri a zidit Samaria (I Regi 16:24) O expediţie a Universităţii Harvard a dezvăluit ruinele palatului lui Omri din Samaria, care nu conţinea rămăşiţe mai vechi de perioada lui Omri, dovadă a faptului că el era întemeietorul cetăţii. (Vezi pagina 197)

Rezidirea Ierihonului (I Regi 16:34; Iosua 6:26) Ierihonul a fost distrus de Iosua, prin anul 1400 î.Cr. Iosua a prezis că oricine va încerca

să-l rezidească îşi va pierde întâiul fiu născut şi fii cei mai mici (IRegi 16:34) Ruinele sale indică faptul că a fost nelocuit din secolul XIV până în secolul IX î.Cr. Un borcan cu rămăşiţele unui copil a fost găsit în zidăria unei porţi; şi două astfel de borcane în zidăriile unei case. (Vezi pagina 197).

Ilie şi profeţii lui Baal (IRegi 18:40). Institutul Oriental a găsit în ruinele lui Meghido, în stratul din perioada lui Ilie, multe borcane conţinând rămăşiţele unor copii mici care fuseseră ucişi ca jertfă pentru Baal. Profeţii lui Baal erau ucigaşi oficiali, legali ai copiilor. Aceasta ne ajută să înţelegem de ce i-a ucis Ilie pe aceşti profeţi. (Vezi pagina 198)

Pacea încheiată în grabă de Ahab cu Benhadad (IRegi 20:34) După o victorie copleşitoare, Ahab a început să piardă repede avantajul dobândit. O inscripţie în piatră care vorbeşte despre apropierea unei armate asiriene s-ar putea să explice ceea ce Biblia lasă neexplicat (Vezi pagina 199)

Casa de fildeş a lui Ahab (IRegi 22:39) O expediţie a Universităţii Harvard a găsit în Samaria ruinele unui palat de "fildeş", cu mii de piese frumos sculptate din fildeş, puţin mai sus de ruinele palatului lui Omri. (Vezi pagina 199)

Răscoala lui Moab împotriva lui Israel (II Regi 3:4, 5). S-a găsit relatarea regelui moabit despre acest eveniment în anul 1868 la Dibon în Moab. Se numeşte "Piatra Moabită" (Vezi pag. 201, 202)

Succesiunea lui Hazael la tronul lui Benhadad (IIRegi 8:15). O inscripţie asiriană aminteşte acest eveniment. (Vezi pag.203)

Tributul plătit de Iehu Asiriei (IIRegi 10:32-34)."Obeliscul Negru" furnizează informaţii suplimentare, descriindu-l pe Iehu plătind tribut regelui asirian. (Vezi pagina 205)

Izabela "şi-a uns sprâncenele" (IIRegi 9:30) S-au găsit chiar farfurioarele în care îşi amesteca Izabela alifiile cosmetice, în Samaria, pe ruinele "casei de fildeş" a lui Ahab: nişte cutii mici de piatră, cu mai multe despărţituri pentru diferite culori, încă se mai puteau vedea urme de vopsea roşie. (Vezi pagina 206)

Un sigiliu al robului lui Ieroboam (IIRegi 14:23-29) s-a găsit pe ruinele lui Meghido, cu inscripţia: "Aparţinând lui Şema, robul lui Ieroboam" (Vezi pagina 207)

Menahem a plătit tribut lui Pul, regele Asiriei (II Regi 15:19, 20). Una din inscripţiile lui Pul spune aşa: "Tributul lui Menahem, al Samariei, Reţin al Damascului, Hiram al Tirului, le-am primit eu" (Vezi pagina 208)

Israelul de nord a fost dus în robie (II Regi 15:29), de către Tiglath-Pileser. Propria inscripţie a acestuia spune aşa: "Poporul ţării lui Omri l-am deportat în Asiria" (Vezi pag. 208)

Osea l-a ucis pe Pekah, şi a domnit în locul lui, plătind tribut regelui Asiriei (II Regi 15:30; 17:3). O inscripţie a lui Tiglath-Pileser spune: "Pe Pekah regele lor l-am răsturnat. L-am pus pe Osea peste ei. De la el am primit 10 talanţi de aur şi 100 de talanţi de argint" (vezi pagina 208)

Captivitatea Israelului. La II Regi 17:5, 6, 24 se spune aşa: "Regele Asiriei a asediat Samaria timp de 3 ani... şi a luat-o... şi a dus Israelul în robie... şi a adus oameni din Babilon... şi i-a pus în cetăţile Samariei". O inscripţie a lui Sargon spune aşa: "În primul meu an am capturat Samaria. Am luat robi 27 290. Oameni din alte ţări, care nu au plătit tribut niciodată, i-am aşezat în Samaria" (Vezi pagina 208)

Ioiachim, rege al lui Iuda (597 î.Cr., II Regi 24:6-17) S-au găsit două imprimări ale sigiliului lui de ispravnic: una la Kiriath-Sefer şi alta la Beth-Şemeş. (Vezi pagina 228)

Ioiachin "înălţat" (II Regi 25:27, 30). S-au găsit tăblii pe ruinele Grădinilor Suspendate din Babilon care înşiră numele celor care au primit raţie regulată de cereale şi undelemn, printre ei aflându-se şi "Ioiachin, regele ţării lui Iuda". (Vezi pagina 228)

Nebucatneţar a ars cetăţile din Iuda (II Regi 25:9; Ieremia 34:7). În patru din aceste cetăţi s-au găsit straturile de cenuşă ale incendiilor lui Nebucatneţar: la Lachiş, Bethel, Kiriath-Sefer şi Beth-Şemeş. (Vezi pagina 211)

Zidul lui David (I Cronici 11:8), pe care acesta l-a zidit la Milo, de jur împrejur. Au fost descoperite rămăşiţele acestui zid pe o distanţă de 125 de metri. (Vezi pagina 215)

Şişac invadează Iuda (II Cronici 12:9, 10). Însăşi relatarea făcută de Şişac despre această invazie a fost înscrisă pe zidul Marelui Templu de la Karnak. A lăsat urme în Iuda. (Vezi pagina 221)

Ozia, rege a lui Iuda (787-735 î.Cr. II Cronici 26) Numele său e amintit de patru ori într-o inscripţie a lui Tiglath-Pileser (Vezi pagina 223)

Piatra funerară a lui Ozia (II Cronici 26:23) a fost găsită de Dr.Sukenik, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim. (Vezi pagina 224)

Iotam, rege al lui Iuda (749-734 î.Cr. II Cronici 27) Sigiliul lui cu inscripţia "Aparţinând lui Iotam" a fost găsit în cadrul excavărilor de la Ezion-Gheber. (Vezi pagina 224)

Ahaz, rege a lui Iuda (741-726 î.Cr., II Cronici 28). Un sigiliu cu inscripţia "Aparţinând unui slujbaş al lui Ahaz" a fost găsit. (Vezi pagina 224)

Ahaz a trimis tribut lui Tiglath-Pileser (II Regi 16:7, 8). O inscripţie a lui Tiglath-Pileser spune:"Am primit tributul lui Ahaz iudeul, aur, argint, plumb, cositor şi in."

Ezechia repară zidul Ierusalimului (II Cronici 32:") Aceste reparaţii se mai pot vedea şi astăzi foarte bine. (Vezi pag.225)

Tunelul lui Ezechia (II Regi 20:20; II Cronici 32:3, 4) Tunelul acesta, săpat în piatră pe o distanţă de 520 de metri, a fost găsit. (Vezi pagina 225)

Inscripţia Siloam, care povesteşte cum s-a construit tunelul, s-a găsit la gura tunelului. (Vezi pagina 225)

Sanherib invadează Iuda (II Cronici 32:1) S-a găsit propria relatare a lui Sanherib a acestui eveniment, pe o prismă de lut făcută de el însuşi. (Vezi pagina 225)

Ezechia a plătit tribut lui Sanherib (II Regi 18:14-16) Una din inscripţiile lui Sanherib spune aşa: "Frica de maiestatea mea l-a cuprins pe Ezechia. El a trimis tribut" (Vezi pagina 226)

Sanherib în faţa Lachişului, cu toată forţa sa (II Cronici 32:9) Pe zidurile palatului lui Sanherib de la Ninive s-a găsit un basorelief al acestui asediu. (Vezi pag. 226)

Nimicirea de către Sanherib a cetăţilor Lachiş şi Ghibea (II Cro-

nici 32:9; Isaia 21:29) Expediţia arheologică Wellcome a găsit la Lachiş, iar Albright la Ghibea, straturi de cenuşă lăsate de incendiile lui Sanherib (Vezi pagina 226)

Asasinarea lui Sanherib de către fii lui, şi urcarea la tron a lui Asarhaddon (II Regi 19:37). O inscripţie asiriană spune aşa: "Sanherib a fost ucis de fiii săi... Esarhaddon s-a suit pe tron" (Vezi pagina 226)

Manase, rege al lui Iuda (II Cronici 33) este amintit într-o inscripţie a lui Esarhaddon ca unul din "regii vestici care îl alimentau cu materiale de construcţie pentru palatul său."

Fuga lui Zedechia "între două ziduri" (II Regi 25:4). Calea aceasta dintre "două ziduri" se mai poate vedea şi acum pe o distanţă de 46 de metri. (Vezi pagina 228)

Palatul Esterei (Estera 1:2) a fost excavat. Poarta "regelui" (4:2); "curtea interioară" (5:1); "curtea exterioară" (6:4); "grădina palatului" (7:7); au fost cu toate localizate în ruine; s-a găsit chiar şi unul din sorţii "Pur" (3:7) (Vezi pag. 237)

"Sargon" (Isaia 20:1) Este singurul loc din toată literatura antică unde se aminteşte numele lui Sargon. În anul 1842, Bota a descoperit ruinele palatului lui Sargon, cu inscripţii care arătau că fusese unul din cei mai mari regi asirieni. (Vezi pagina 287)

Atacul lui Nebucadneţar împotriva lui Lachiş (Ieremia 34:7) S-au găsit fragmente de scrisori scrise în timpul asediului, în cenuşa din Lachiş. În ele sunt amintite anumite persoane cum ar fi: Uriah, Elnathan, Ghemariah, Neriah şi alţii. (Vezi pag. 316)

Ghedalia, Guvernator al lui Iuda (Ieremia 40:5). S-a găsit sigiliul lui cu inscripţia: "Aparţinând lui Ghedalia... care este mai mare peste casă" (Vezi pagina 317)

Iezania (Ieremia 40:8; II Regi 25:23) S-a găsit sigiliul lui cu inscripţia: "Aparţinând lui Iezania, robul regelui" (Vezi pagina 317)

Tahpahnes (Ieremia 43:9) Petrie a descoperit ruinele zidăriei din cărămidă unde Ieremia a ascuns pietrele. (Vezi pagina 340)

Nebucadneţar (Daniel 1:1) A fost găsită o camee a capului lui

Nebucadneţar, sculptată din ordinul lui. (Vezi pag.340)

Babilon (Daniel 1:1), unde Daniel a umblat cu demnitarii lumii, oraşul de vis al antichităţii, a fost descoperit şi i s-au dezvelit grandioasele ruine. (Vezi paginile 338-340)

Belşaţar (Daniel 5) Nu s-a găsit nici o menţionare a lui Belşaţar în însemnările babiloniene până în anul 1853. De atunci s-au găsit înscripţii care arată că era co-regent al ultimului rege al Babilonului, şi aruncă lumina asupra capitolului 5 din Daniel. (Vezi gagina 344)

Mâna care a scris pe perete (Daniel 5:5) S-au găsit temeliile acelui zid. (Vezi pagina 344)

Iona şi Ninive (Iona 1-4) Una din movilele lui Iona se numeşte movila "Iona" (Vezi pagina 365. În ce priveşte nota asupra ruinelor lui Ninive, vezi paginile 369-371)

Pocăinţa ninivenilor (Iona 8:5-10) În ce priveşte dovezile arheologice ale acesteia, vezi pagina 365)

Înscrierea lui Quirinius (Luca 2:2) S-au găsit papirusuri care confirmă că a fost într-adevăr o "primă" înscriere, lămurind ceea ce părea a fi o discrepanţă istorică. (Vezi pagina 490)

Sinagoga de la Capernaum (Marcu 1:21; Luca 7:1,5) Ruinele unei singogi au fost descoperite, care se crede că ar fi fost chiar sinagoga în care a învăţat Isus pe oameni. (Vezi pagina 502)

Cina cea de taină (Matei 26:17-29). S-a găsit cupa de Antiohia care se crede că ar fi fost chiar cupa folosită la Cina cea de taină. (Vezi paginile 448,449)

Locul răstignirii (Marcu 15:22); mulţi cred că a fost stabilit cu precizie (Vezi pagina 481)

Mormântul lui Isus (Ioan 19:41) S-a găsit un mormânt care corespunde în toate amănuntele cu descrierea sa din Biblie. (Vezi paginile 551-553)

Cele şapte biserici din Apocalipsa (Apocalipsa 2,3) Excavările făcute aruncă lumină asupra unora din afirmaţiile făcute în legătură cu aceste biserici. (Vezi pagina 700)

Sulurile de la Marea Moartă (WSLS)

Sulurile de la Marea Moartă au fost descoperite aprox. în anul 1947, de către un beduin arab şi aduse la cunoştinţa lumii de ştiinţă către sfârşitul acelui an sau în anul 1948. Descoperirea s-a făcut în nişte peşteri de marlă, aflate la vreo doi kilometri vest de colţul de nord-vest al Mării Moarte, într-un loc cunoscut sub denumirea din limba arabă modernă drept Qumran, care se află lângă un izvor bogat de apă proaspătă numit Ain Feşkha. Localitatea aceasta se află pe latura de răsărit a Pustiei Iuda. Drept urmare, descoperirile sunt numite uneori "Qumran", "Ain Feşkha", sau "Pustia Iudeii"

Sulurile au fost văzute de mai mulţi savanţi către sfârşitul anului 1947. Unii din ei au recunoscut că le-au luat drept măsluiri. Unul din învăţaţii care au recunoscut caracterul antic al sulurilor a fos regretatul profesor Elaazar L. Sukenik de la Universitatea Ebraică, care a reuşit ulterior să cumpere unul din ele. Alte suluri au fost luate de Şcoala Americană de Cercetări Orienteale din Ierusalim, unde Dr. John C. Trever, directorul interimar al Institutului, convins de valoarea lor, a aranjat să fotografieze porţiuni din ele, care i-au fost aduse. Una din fotografii a fost trimisă Profesorului William F. Albright, care a declarat îndată că aceasta e *"cea mai importantă descoperire de* manuscrise ale Vechiului Testament făcută vreodată".

Sulurile care au fost cumpărate de Universitatea Ebraică au cuprins *„Sulul Isaia al Universităţii Ebraice* (1QIs[b]), care este un sul parţial din cartea *Ordinea Bătăliei*, cunoscută şi sub numele de *Războiul fiilor lumii împotriva fiilor întunericului* (1QM), şi *Imnurile de mulţumire* sau *Hodayot* (1QH). Sulurile cumpărate de arhiepiscopul sirian şi publicate de Şcoala Americană de Cercetări Orientale au inclus *Sulul Isaia al Sfântului Marcu* (1Qs[a]) care este un sul complet al cărţii, *Comentariul Habacuc*, (1QpHab) care conţine textul capitolelor unu şi doi din Habacuc, împreună cu un comentariu paralel. şi *Manualul de Disciplină* (1QS), care conţine reguli pentru membrii comunităţii Qumran. Ulterior toate acestea au intrat în posesia Statului Israel şi sunt în prezent aflate într-o raclă la Universitatea Ebraică, în Israel. Au fost publicate în numeroase ediţii şi traduse în multe limbi, fiind disponibile pentru oricine doreşte să le studieze, fie în traducere, fie în facsimil.

În urma descoperirii acestor importante suluri, care sunt acum acceptate ca datând din ultimul secol înainte de Cristos şi primul secol al erei creştine, regiunea unde au fost descoperite a fost explorată sistematic. S-au găsit numeroase peşteri şi până acum unsperzece din ele au dat materiale din aceeaşi perioadă din care provin şi sulurile iniţiale. Cele mai multe din aceste materiale provin din a patra peşteră explorată (cunoscută sub numele de Peşterea Patru sau 4Q); altele mai importante

provin din Peştera Doi, Cinci şi Şase. Conform unor date recente, cele mai însemnate descoperiri provin din Peştera Unsprezece (11Q)

Cel puţin 382 de manuscrise sunt reprezentate doar prin fragmentele Peşterii Patru, din care vreo sută sunt manuscrise biblice, cuprinzând Biblia Ebraică (cu excepţia Esterei). Unele cărţi sunt reprezentate în mai multe exemplare: de pildă, s-au găsit 14 manuscrise separate ale cărţii Deuteronom, 12 manuscrise din Isaia şi 10 manuscrise din Psalmi - În Peştera Patru; alte fragmente ale aceloraşi cărţi au fost găsite în alte peşteri. Suluri aproape complete ale cărţii Psalmi şi Levitic au fost găsite în Peştera Unsprezece, dar acestea nu au fost publicate încă. Una din descoperirile de seamă, care poate avea o înrâurire asupra teoriilor legate de dată şi paternitate, privesc cartea Daniel, din care s-au găsit fragmente cu schimbarea din ebraică în aramaică la 7: 28-8:1, exact ca şi în textele moderne ale cărţii Daniel.

Pe lângă aceste cărţi ale Bibliei s-au găsit fragmente din scrierile Deuterocanonice, în special Tobit şi Eclesiasticus, precum şi fragmente din alte scrieri necanonice. Unele din acestea erau deja cunoscute, de pildă: Jubileele, Enoh, Testamentul lui Levi, etc; altele nu se cunoşteau înaite, ca de pildă documentele cu precădere Qumraniene: Psalmi de mulţumire, Cartea Războiului, comentarii asupra unor pasaje din Scriptură etc. Acestea din urmă ne oferă date despre natura şi convingerile comunităţii Qumran.

Lângă stâncile unui platou aluvial, cu vedere spre ţărmul Mării Moarte, se află vatra unui complex de clădiri vechi numit adesea "Mănăstirea", care a fost excavată în mai multe etape şi a dat la iveală date importante despre natura, mărimea şi data când a existat comunitatea Qumran. Din monedele găsite acolo, împreună cu alte relicve, s-a stabilit ca dată a comunităţii anul 140 înaite de Cristos până în anul 67 al erei creştine. Membrii comunităţii erau aproape în exclusivitate bărbaţi, deşi literatura conţine prevederi şi pentru admiterea femeilor şi a copiilor. Numărul persoanelor care locuiau acolo se ridica până la două sau patru sute. La vreo doi kilometri sud de Ain Feşkha s-au găsit rămăşiţele altor clădiri, a căror natură nu a fost stabilită cu precizie. Apa proaspătă din izvorul alăturat era folosită pentru creşterea de recolte şi pentru alte nevoi ale comunităţii.

Din literatura acestei secte ştim că membrii Qumranului erau evrei care se desprinseseră de Ierusalim sau de curentul principal al iudaismului şi deveniseră critici şi chiar ostili faţă de preoţii de la Ierusalim. Faptul că foloseau numele de "Fii lui Ţadoc" i-a făcut pe unii savanţi să creadă că trebuie identificaţi cu "Ţadochiţii" sau "Saducheii"; alţi învăţaţi cred că e vorba mai de grabă de eseeni - o a treia sectă a iudaismului descrisă de Josefus şi Filo. Nu e exclus ca ambele teorii să conţină elemente de adevăr, precum şi faptul că la început a fost o ruptură în cadrul spiţei saduchee sau preoţeşti, care s-a alăturat la început mişcării sub numele

de Hasidim - precursorii fariseilor - pentru ca apoi să se rupă din nou şi să formeze un grup îngust şi separatist, din care o parte se afla la Qumran. Va trebui să aşteptăm până când se vor face alte descoperiri, înainte de a încerca să dăm răspunsul definitiv la toată problema aceasta.

Comunitatea s-a dedicat studiului Bibliei. Viaţa comunităţii era în mare măsură ascetică şi practicile lor includeau îmbăierea rituală, numită uneori botez. Aici cred unii că trebuie căutată originea botezului lui Ioan Botezătorul. Un studiu paralel al botezului lui Ioan şi al Qumranienilor arată totuşi că cele două practici erau deosebite una de alta; de unde rezultă că dacă Ioan a provenit din această comunitate (fapt care nu e dovedit şi s-ar putea să nu poată fi niciodată), atunci el a făcut modificări însemnate în doctrina şi felul în care practica el botezul.

Unii învăţaţi cred că putem găsi în scrierile Qumraniene elemente zoroastriene, în special ca referire la dualism şi angelologie. Problema este extrem de complexă. Dualismul zoroastrian s-a dezvoltat în cea mai mare parte în era post-creştină şi, prin urmare, este precar să presupunem că credinţele zoroasriane aşa cum le cunoaştem reprezintă convingerile unei perioade de un secol sau două înainte de Cristos.

Descoperirile de la Qumran sunt importante pentru studiile biblice în general. Chestiunea canonului nu este neapărat afectată, întrucât grupul de la Qumran era un grup schizmatic, în primul rând, şi mai mult, absenţa Esterei nu înseamnă neaparat că ei respingeau această carte din canon. În ce priveşte textul din Vechiul Testament însă, sulurile de la Marea Moartă sunt foarte importante. Textul Vechiului Testament în limba greaçă (sau Septuaginta) precum şi citate din Vechiul Testament în Noul Testament, indică faptul că au mai existat şi alte texte pe lângă cel care ne-a parvenit (Textul masoretic). Studiul Sulurilor de la Marea Moartă ne arată clar că la data când au fost ele produse - cam în aceeaşi perioadă când au fost produse Scripturile folosite de autorii Noului Testament - existau cel puţin trei texte de uz: pe unul l-am putea numi strămoşul Textului Masoretic; al doilea era un text foarte înrudit cu el folosit de traducătorii Septuagintei; iar al treilea se deosebea de celelalte două, precum şi de alte texte. Diferenţele nu sunt mari şi nicăieri nu presupun chestiuni de doctrină; dar pentru studiul atent al Vechiului Testament este important să ne debarasăm de concepţia că Textul Masoretic era folosit în mod curent de autorii Noului Testament. Aceste afirmaţii trebuie calificate, prin sublinierea faptului că în Vechiul Testament calitatea textului diferă de la carte la carte şi că există mult mai multă uniformitate în textul Pentateuhului decât în alte pasaje din Biblia ebraică. Sulurile de la Marea Moartă au adus o contribuţie deosebită la studierea textului cărţii Samuel.

În relaţie cu Noul Testament, Sulurile de la Marea Moartă sunt de asemenea importante. Evident nu se găseşte nici un text al Noului Testament în descoperirile de la Qumran întrucât cele mai vechi din cărţile

Noului Testament nu fuseseră scrise decât cu puţin înainte de nimicirea comunităţii Qumran. Mai mult, nu a fost posibil ca vreuna din scrierile Noului Testament să ajungă la Qumran. Pe de altă parte, găsim în Noul Testament anumite referiri şi presupoziţii, în special în propovăduirea lui Ioan Botezătorul şi a lui Isus Cristos, precum şi în scrierile lui Pavel şi Ioan, care sunt plasate pe un fond uşor de recunoscut în prezent ca fiind similar cu cel care a produs documentele de la Qumran. Aşa de pildă fondul gnostic găsit în unele din scrierile pauline, considerat în trecut a fi gnosticismul secolului al doilea din Grecia - ceea ce înseamnă că epistola Coloseni a fost scrisă mai târziu - e recunoscut acum a fi un gnosticism evreu din primul secol sau chiar mai demult. În mod similar, a Patra Evanghelie e prezentată ca palestiniană, şi nu elenistă.

Foarte multe s-au spus despre relaţia lui Isus Cristos cu comunitatea Qumran. Nu există însă nici un fel de dovezi în documentele Qumran după care Isus ar fi fost un membru al acestei comunităţi şi nicăieri în Noul Testament nu găsim vreo dovadă în acest sens. Mai degrabă, putem spune că Isus avea o concepţie despre lume şi în special despre propriul Său popor care era diametral opusă concepţiei Qumran şi cred că putem afirma cu tărie că nu a făcut parte niciodată din comunitatea Qumran. E posibil ca El să fi avut unii ucenici care au ieşit din aceea comunitate, în special cei care au fost înainte ucenicii lui Ioan Botezătorul - deşi faptul rămâne departe de a fi dovedit. Încercarea de a arăta că Învăţătorul din Qumran al Neprihănirii a fost modelul înfăţişat de Isus pentru Evanghelie nu poate fi stabilit pe baza Sulurilor de la Marea Moartă. Învăţătorul Neprihănirii a fost un tânăr minunat cu idealuri înalte, care a murit înaite de vreme; nu există, prin urmare, nici o afirmaţie clară potrivit căreia el ar fi fost dat la moarte, şi cu siguranţă nici un indiciu că ar fi fost răstignit sau că ar fi înviat din morţi sau că cei din Qumran s-ar fi aşteptat ca el să se întoarcă. Deosebirea dintre Isus şi Învăţătorul Neprihănirii e izbitoare în mai multe privinţe: Învăţătorul Neprihănirii nu a fost numit niciodată Fiul lui Dumnezeu sau Dumnezeu Întrupat; moartea sa nu a avut natura unei jertfe; masa sacrametală (dacă a fost vorba de aşa ceva) nu era considerată ca o amintire a morţii sale sau o făgăduinţă a întoarcerii Sale legată în vreun fel de iertarea păcatelor. Evident în cazul lui Isus Cristos toate aceste lucruri sunt în schimb foarte clar afirmate nu doar o dată, ci de repetate ori în Noul Testament şi formează baza necesară fără de care nu poate exista credinţa creştină.

Dicţionarul Biblic Ilustrat Zondervan

APENDICE II

SUMARUL LOCALITĂŢILOR

în care s-au făcut importante descoperiri arheologice;

Aranjate în ordine alfabetică

Accad. numit şi Sippar, care înseamnă "Oraşul cetăţii", la 48 de kilometri nord de Babilon. Excavat de Rassam (1881); şi de Scheil (1894). S-au găsit mari cantităţi de tăbliţe. Vezi pag. 48.

Ai, Betel, la 19 km nord de Ierusalim, cu 2km între ele, au fost distruse de Iosua într-o bătălie comună; (Iosua 8:28; 12:9, 16).Albright (1934) a găsit la Betel ruinele lăsate de focul lui Iosua. (Vezi pagina 286).

Ain Faşkha, la 11km sud de Ierihon, 1,5 km vest de Marea Moartă. Aici, într-o peşteră din coasta muntelui s-a găsit în anul 1947 faimosul sul Isaia, scris cu 2000 de ani înainte.(Vezi pag. 286)

Amarna, sau Tell-el-Amarna, în Egipt, la jumătatea distanţei dintre Memphis şi Teba. Aici (1889) s-au găsit 400 de scrisori scrise pe tăbliţe de lut, în vremea lui Moise, de către diferiţi regi ai Palestinei şi Siriei, către faraonii Egiptului. (Vezi pagina 53)

Antiohia, în colţul de nord-est al Mării Mediteraniene. Aici s-a găsit "Cupa de la Antiohia" în anul 1910, cu dovada că ar fi putut fi chiar cupa folosită de Isus la Ultima Cină (Pag. 448)

Asmar, numit şi Eşnunna, la 160 de kilometri nord-est de Babilon. Henri Frankfort (1933) a găsit în stratul din anul 2700 î.Cr. o lamă de fier, mutând astfel data folosirii fierului cu 1500 de ani în urmă.

Asşur, cunoscut astăzi sub denumirea de Kalah-Şerghat, aflat la vreo 95 km. sud de Ninive. Excavat de Andrae (1902-1914). S-au găsit cantităţi însemnate de inscripţii.

Bab-en-Dra, în colţul sud-est al Mării Moarte. Excavat în 1924 de Albright şi Kyle, care au găsit rămăşiţele unui locaş de închinare din

apropierea Sodomei şi Gomorei, cu dovezi că ar fi existat o populaţie densă care a încetat brusc să mai existe pe vremea lui Avraam. (Vezi paginile 98, 99)

Babilon.Cetatea de vis a lumii antice. Vastele ei ruine au fost excavate de Koldewey (1899-1912); Rich (1811); Layard (1850) Rassam (1878-1889); Oppert (1854). Ruinele Turnului Babel; Palatul lui Nebucadneţar; Grădinile suspendate; Zidul unde Daniel a citit scrisul lăsat de mâna misterioasă a fost descoperit; dovezi ale faptului că Ioicachin ar fi locuit la Babilon. (Vezi paginile 83, 228, 336-344)

Behistun, aflat la 320 de kilometri nord-est de Babilon. Sir Henry Rawlinson (1835) a găsit faimoasa Inscripţie Behistun, care a fost făcută de Darius cel Mare şi care s-a dovedit a fi cheia descifrării limbii babiloniene. (Pagina 43)

Benihassen, în Egipt, la jumătatea distanţei dintre Memphis şi Teba. S-a găsit o inscripţie pe mormântul unuia din faraoni, care poate fi o consemnare a vizitei lui Avraam în Egipt. (Pag. 96)

Bethel, la 12 mile nord de Ierusalim. Stratul de cenuşă lăsat de incendiul lui Iosua; de asemenea, cel lăsat de focul lui Nebucadneţar. (Vezi paginile 161, 183)

Bethşan, numit şi Beisan. La confluenţa văilor Iezreel şi Iordan. Excavat de Muzeul Universităţii (1921-30). S-au dezvelit ruinele templelor unde se află armura lui Saul. (Pag. 116, 183)

Bethşemeş, la vreo 24 de kilometri vest de Ierusalim. Excavat de Elihu Grant (1930). S-a găsit scrierea alfabetică din anul 1800 î.Cr.; cenuşa incendiului lui Nebucadneţar; sigiliul ispravnicului lui Ioiachin. (Vezi paginile 54, 210, 228)

Boghaz-Keui, în partea de răsărit a Asiei Mici. Un vechi centru hitit. S-a găsit o mare bibliotecă cu inscripţii în multe limbi. (Pagina 55)

Borsippa, pe latura de sud-vest a Babilonului. Rawlinson a găsit o inscripţie care părea a fi o relatare despre Turnul Babel neterminat. (Vezi pagina 83)

Calah, numit şi Nimrod, la vreo 32 km. sud de Ninive. Excavat de Layard (1845-50). Ruinele palatelor mai multor regi asirieni; şi faimosul "Obelisc Negru". (Vezi paginile 42, 206, 365)

Calvar, numit şi Golgota. Locul răstignirii lui Isus, în apropierea Mormântului din Grădină, unde a fost îngropat. (Paginile 482, 551-552)

Capernaum. Podeaua sinagogii, în care a învăţat Isus, a fost descoperită, de o expediţie germană (1905). (Vezi pag 502)

Dibon, în Moab, la vreo 32 de kilometri est de Marea Moartă. Locul unde s-a găsit Piatra Moabită (1868), de F.A.Klein. (Vezi gagina 202)

Dotan, la nord de Sihem, unde s-au găsit cioburi din anul 2000 î.Cr., arătând că localitatea exista pe vremea lui Avraam. (Vezi pagina 100)

Elefantine, în Egipt, la sud de Teba, unde s-au găsit papirusurile elefantine, 1904 şi 1907.

El-Kab, în Egipt, la sud de Teba, unde se află un mormânt cu o inscripţie ce pare să se refere la şapte ani de foamete (Pg. 107)

Efes, unde Pavel şi-a desfăşurat cea mai frumoasă lucrare a sa. Au fost descoperite ruinele templului Dianei şi teatrul (Pag. 702)

Erech, numit şi Uruk, sau Warka. La 80 km. nord-vest de Eridu. Excavat (1913), de Koldewey; 128-33, de Noldeke şi Jordan. Una din cele mai vechi cetăţi ale pământului, cu 18 straturi preistorice. (Pagina 87)

Eridu. Locul unde tradiţia spune că se afla grădina Eden. La 19 km. sud de Ur. Excavat de Hall şi Thomson, de la Muzeul Britanic (1918-19) care au găsit indicaţii după care ar fi fost primul oraş construit vreodată. Tăblii străvechi îl numesc căminul a doi regi din istorie. (Vezi paginile 64-70)

Ezion-Gheber, cam la 130 km sud de Marea Moartă, la capul Golfului Akaba. Excavat de Nelson Glueck (1838-39). S-au găsit ruinele topitoriilor, cuptoarelor şi rafinăriilor lui Solomon. (Vezi paginile 192, 224)

Fara, numit şi Şurrupak, sau Sukkurru. Locul unde spune tradiţia că s-a născut şi a trăit Noe. La jumătatea distanţei dintre Eridu şi Babilon. Excavat de Eric Schmidt (1931), care a găsit stratul de depunere al Potopului. (Vezi pag.44, 72, 78)

Ghebal, la câţiva kilometri nord de Sidon. Montet (1922) şi Dussard (1930) au găsit inscripţii privitoare la istoria alfabetului.

Ghezer, la vreo 32 km. vest de Ierusalim. Garstang (1929) a găsit acolo o toartă de ulcior din perioada 2000-1600 î.Cr. cu scriere alfabetică. (Vezi pagina 54)

Ghibea, numit şi Tell-en-Ful. Căminul lui Saul, la 5 km nord de Ierusalim. Albright (1929) a descoperit ruinele unor cetăţi din anul 2000 î.Cr., aşa cum rezultă din Genesa 14:5, 6. (Vezi pagina 97)

Halaf, în valea râului Eufrat, între Ninive şi Haran, unde s-a găsit una din cele mai vechi culturi cunoscute.

Hauran, la răsărit de Marea Galileii, căminul tradiţional al lui Iov. Albirght a găsit dovezi după care exista acolo o populaţie densă în anul 2000 î.Cr. (Vezi paginile 97, 241)

Haţor, la capătul de nord al Palestinei.Garstang a găsit stratul de cenuşă lăsat de focul lui Iosua. (Vezi pagina 164)

Imedet Nasr, la 40 km nord-est de Babilon. Dr. Langdon de la Universitatea Oxford (1926) a găsit indicii al monoteismului iniţial. (Vezi pagina 49)

Ierihon, Garstang (1929-36) a găsit în ruinele sale multe dovezi ale relatării Bibliei cu privire la distrugerea sa de către Iosua; ars cu foc; zidurile erau culcate la pământ; alimentele fuseseră carbonizate. (Paginile 159-161, 197)

Ierusalim. Zidul lui David; treptele lui David; turnul; tunelul lui David. Carierele lui Solomon. Reparaţiile făcute de Ezechia la zidul cetăţii; tunelul lui Ezechia. Inscripţia Siloam. Zidurile între care a fugit Zedechia. (Vezi pag. 192, 215, 224, 228, 233)

Karnak, o parte a oraşului Teba. Printre cele mai mari ruine din lume. Multe descoperiri de interes. (Vezi pag.118, 119, 221)

Karkar, cam la 160 km nord de Damasc. S-a găsit acolo o inscripţie a lui Şalmaneser, regele Asiriei (860-825 î.Cr.) care vorbeşte despre războaiele sale cu Ahab, regele Israelului. (Vezi pagina 199)

Korsabad, pe latura de nord a lui Ninive. Aici Botta (1842-52), a dezvelit ruinele minunatului palat a lui Sargon. (Paginile 42, 287-189, 365)

Kiriath-Sefer, la vreo câţiva kilometri sud-vest de Hebron. Aici s-a

găsit cenuşa incendiului lui Iosua, al lui Şişac, şi a lui Nebucadneţar; de asemenea gropile cu grâne din vremea judecătorilor: (Vezi paginile 51, 163, 172, 211, 221)

Chiş, pe latura de răsărit a Babilonului. Aici Langdon (1928-29) a găsit în stratul de depunere al potopului o scriere de dinainte de potop, şi un car de dinainte de potop. (Pag. 44, 62, 78)

Lachiş, la 23 km vest de Hebron. Aici s-au găsit renumitele "Scrisori Lachiş". De asemenea o scriere alfabetică din anul 1500 î.Cr. Incendiul lui Iosua, şi cel al lui Nebucadneţar. (Pag. 54, 163, 211, 315, 315)

Lagaş, aflat la 97 km nord de Eridu. Excavat de Sarzec (1877-1901) Prima împărţire hamitică după potop. Un centru cu mari biblioteci. Vaste cantităţi de inscripţii au fost descoperite (vezi paginile 46, 48, 86)

Larsa, la vreo 62 km nord-vest de Eridu. Căminul celui de-al patrulea rege de dinaintea Potopului. Expediţia Weld-Blundell (1922) a găsit "Prisma Weld" prima schiţă a istoriei care se cunoaşte. (Vezi paginile 49, 66, 72)

Meghido, numit şi Armaghedon, la vreo 16 km. sud-vest de Nazaret. Excavat de Institutul Oriental. Dovezi ale luptei Israelului cu cananiţii. Grajdurile lui Solomon. Închinarea la Baal. (Paginile 172, 191, 199, 206)

Merisin, de lângă Tarsus. Excavat de Garstang, în cadrul expediţiei Neilson. Cele mai complete relicve arhitecturale ale culturii Halaf găsite până acum.

Miţpa, la 9 km nord-vest de Ierusalim. W.F.Bade, de la Pacific School of Religion, a găsit (1932) sigiliul lui Iaazania. (Vezi pagina 317)

Moab. Albright (1929) a găsit movile de-a lungul hotarului de răsărit, cu ruinele unor cetăţi care indicau faptul că zona era populată în jurul anului 2000 î.Cr. (Vezi pagina 97)

Ninive, la 500 km. nord de Babilon. Ruinele au fost descoperite de Rich (1820). Layard (1845-51) a descoperit marea bibliotecă a lui Assurbanipal. Geoarge Smith (1872) a găsit tăbliţele Creaţiei şi tăbliţele Potopului. Mallowan (1932-33) a găsit ceea ce părea a fi un strat al Potopului. În Movila Iona, Oayard a găsit ruinele palatului lui Esarhaddon. Palatele lui Sanherib şi Assurbanipal au fost găsite în movila Koyunijik.(Pag. 42, 62, 76, 80, 365, 369, 370)

Nippur, numit şi Calneh, una din cetăţile lui Nimrod, la 160 de kilometri nord-vest de Eridu, locul tradiţional al Grădinii Eden. Excavată de Peters, Haynes şi Hilprecht, de la University Museum între anii 1888 şi 1900. S-au găsit vaste biblioteci de inscripţii, inclusiv tăbliţele Creaţiei. (Vezi pag. 48, 62)

Obeid, numit şi Al-Ubeid, la 6 km. vest de Ur. Aici (1923) Woolley a găsit cel mai vechi document istoric cunoscut.(Pag. 46)

On, numit şi Heliopolis, în Egipt, la câţva kilometri nord-est de Cairo. Acolo se află şi acum Obeliscul din vremea lui Avraam. Petrie (1912) a descoperit ruinele posibile ale palatului lui Iosif.(Paginile 92, 107)

Oxyrhynchus, în Egipt, la sud de Memphis. Grenfell şi Hunt (1895-97) au găsit mari cantităţi de manuscrise pe papirus. (Vezi pag. 752)

Pergam. Locul uneia din cele şapte biserici. Excavată de Expediţia Germană. Ruinele a ceea ce s-ar putea să fi fost "Scaunul de domnie al Satanei". (Pagina 703)

Persepolis, capitala Imperiului Persan. Excavată de Institutul Oriental. Au fost dezgolite ruinele palatului lui Xerxes, soţul Esterei.

Pithom, în Egipt, la nord-est de Memphis. Zidit cu munca sclavilor israeliţi. Naville (1883) şi Kyle (1908) au găsit cărămizi cu paie şi cărămizi fără paie, exact aşa cum se spune în Exod 5:10-19.(Vezi pagina 120)

Ras Şamra, numit şi Ugarit, în colţul de nord-est al Mării Mediterane, lângă Antiohia. O expediţie franceză (1929) a găsit mari biblioteci în multe limbi şi cel mai vechi alfabet cunoscut. (Paginile 54, 55)

Rosetta, în Egipt, lângă Alexandria, unde s-a găsit Piatra Rosetta, cheia descifrării limbii egiptene antice (1799 pag. 52)

Samaria, în partea centrală a Palestinei. O expediţie a Universităţii Harvard (1908-10, 1931-) a găsit ruinele Palatului lui Omri şi casa de fildeş a lui Ahab, precum şi farfurioarele cosmetice ale Izabelei. (Paginile 197, 199, 206)

Sardis, locul uneia din cele şapte biserici ale Apocalipsei. Excavată de Universitatea Princeton (1909-14) S-au găsit ruinele unei biserici creştine şi templul lui Cybele (Diana)

Serabit, sau Serabi-el-Khadim, la 80 km.nord-vest de Muntele Sinai. Aici (1905) Petrie a găsit cea mai veche scriere alfabetică cunoscută, de prin 1800 î.Cr., cu patru sute de ani înaite de Moise (Vezi paginile 54, 127)

Sihem, la vreo 8 km sud-est de Samaria. Albright şi Garstang au găsit cioburi din anul 2000 î.Cr. ce indicau faptul că oraşul exista pe vremea lui Avraam. Sellin (1913-14; 1926-28) a găsit inscripţii ale perioadei pre-israelite, ce indicau faptul că scrisul a consemnat nimicirea Sihemului de către Abimelec, aşa cum se spune în Judecători 9, şi ruinele templului lui Baal (Judecători 9:4, paginile 54, 100, 172)

Şilo, la vreo 32 de km. nord de Ierusalim. O expediţie daneză (1922-31) a găsit cioburi de vase de lut din perioada 1200-1100 î.Cr., ce indicau o cultură israelită, fără semnele unei ocupţii anterioare. (Vezi pagina 177)

Sippar, numit şi Accad. La vreo 50 km nord de Babilon. Una din cetăţile lui Nimrod. Capitala celui de-al optulea rege înaite de Potop. Excavată de Rassam (1881) şi Scheil. S-au găsit multe inscripţii primitive, din care unele foarte importante şi o bibliotecă întreagă. (Vezi pag.48, 72, 87)

Sodoma şi Gomora. Localizarea lor geografică probabilă a fost indicată de o descoperire a lui Albright şi Kyle (1924) la Bab-ed-Dra, în colţul de sud-est al Mării Moarte, cu dovezi ale unei populţii dense în jurul anului 2500 î.Cr. până în anul 2000 î.Cr., care a încetat să mai existe dintr-odată. (Pag. 98, 99)

Susa, numai Şuşan, la 320 km est de Babilon. Reşedinţa de iarnă a regilor Persiei. Locul identificat de Loftus (1852) Dieulafoy a continuat excavărle (1884-86) Ruinele palatului lui Xerxes, soţul Esterei. M.J. de Morgan (1902) a găsit codul lui Hammurabi. (Vezi paginile 50, 236, 237)

Tahpahnes, în partea de nord-est a Egiptului. Petrie (1886) a găsit ruinele considerate de el a fi fost platforma amintită la Ieremia 43:8. (Vezi pagina 318)

Tanis, în partea de nord-est a Egiptului. Aici (1839) s-a găsit mumia lui Şişak, cel care a luat tot aurul lui Solomon. (Vezi paginile 191, 192, 221)

Tell Billah, lângă Ninive. Aici s-a găsit Epopeea lui Ghilgameş, ce conţine istoria Potopului în concepţia babiloniană. (Vezi pag. 76)

Tepe Gawra, la 18 km nord de Ninive, 2,5 km est de Khorsabad. O movilă ce conține 26 de cetăți, una peste cealaltă, abandonate înaite de 1500 î.Cr. Cele 20 de cetăți din straturile de jos sunt pre-istorice. Excavată (1927-) de Speiser și Bache, de la University Museum și American School din Bagdad. În stratul al optulea s-a găsit sigiliul "Adam și Eva" și multe relicve din cele mai străvechi timpuri ale omului. (Vezi pagina 69)

Teba. Wilkinson i-a explorat minunățiile (1821-33) Mumiile au fost găsite (1871) într-un mormânt de lângă Teba. Marele templu al lui Amon. Obeliscul lui Hatșepsut. Multe minuni ale Egiptului antic. (Paginile 52, 53, 114, 117, 118)

Ur, la 19 km nord de locul tradițional al grădinii Eden. Căminul lui Avraam. Excavat de Woolley (1922-34), care a găsit și a dezgropat orașul lui Avraam (Paginile 44, 46, 47, 50, 51, 77, 87, 88)

INDEX DE SUBIECTE ŞI NUME

Tipărit sub comanda nr. 424/1995
la Imprimeria de Vest R.A. Oradea,
str. Mareşal Ion Antonescu nr. 105

